

ทบวงการชําส
เตปฏัก
๒๕๔๙
พทุธวสุเส

จันยปฏเก
มหาวิภษตปาติ
[ทุติโย ภาค]
ปาติวิโสภตเตเรหิ
วิไลธิตา

Ra
CRE
2014
632715
V. 2

หมตอาญ 26/05/2566

ทบวงการชําส เตปฏัก

๒๕๔๙ พทุธวสุเส

ทยยสขุมมหาเถรสมาคม มุฑทาปัต

ทฤษฎารุจสสุ
เตปีฏกั
๒๕๔๙
พุทธวสเส

วิมลปิฎก
มหาปิฎกปาฬิ
(กุดิโห ลวโห)
ปฬิโหโหคคคคคคคค
วิมลปิฎก

ทฤษฎารุจสสุ เตปีฏกั

๒๕๔๙ พุทธวสเส

ทฤษฎารุจสสุมหาณสมาคเมน มุททาปีคั

ก
632715

TULIB

3 1379 01483875 0

ทยุขรณุจสสุ เตปีฏกั

๒๕๔๙ พุทธวสเส

วินยปีฏเก

มหาวิภงคปาลี

[ทุติโย ภาโค]

ปาลีวิโสธกตฺเถเรหิ วิโสธิตา

ภูมิลสสุ ปรมินุทมหาราชวรสสุ

ปริปุณณสญฺจิวิสเส สิริราชขมมงคลมหามุขกาเล

ทยุขสงุมมหาเถรสมาคมเนน มุททาปีตา

หมดอายุ 26/05/2566

๒

With the Compliment

- 5 ส.ค. 2558

Ra

CRE

2014

632715

V.2

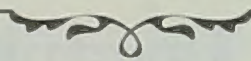

หมดอายุ 26/05/2566

หมดอายุ 26/05/2566

สมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ ป.ธ.๙)

หมดอายุ 26/05/2566

อดีตประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช
(๑๑ มกราคม ๒๕๓๑ - ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๖)

ประวัติ เจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ ป.ธ.๘)

๑๑ มกราคม ๒๔๗๑ - ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๖

อายุ ๘๕ ปี พรรษา ๖๓

เจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ นามเดิมว่า เกี่ยว นามสกุล โชคชัย นามฉายา อุปเสโณ บิดา นายเลื่อน โชคชัย มารดา นางยี่ โชคชัย เกิดเมื่อวันศุกร์ที่ ๑๑ มกราคม ๒๔๗๑ ณ บ้านเขวง ตำบลบ่อผุด อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การบรรพชาอุปสมบท

เมื่อยังเยาว์ ได้ศึกษาระดับประถมศึกษา ที่โรงเรียนวัดเขวง จนจบประถมศึกษา ปีที่ ๔

เมื่ออายุได้ ๑๒ ปี ได้บรรพชาเป็นสามเณร ณ วัดเขวง (วัดสว่างอารมณ์) อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีพระอธิการพัฒน์ ภาทมนฺนี วัดภูเขาทอง เป็นพระอุปัชฌาย์ แม้เจตนาจะบวชเพียงแค่ ๗ วัน แต่ด้วยอุปเพกตบุญญตา ทำให้เจ้าประคุณสมเด็จฯ ยังคงมั่นในสมณเพศต่อมา หาได้คิดลาสิกขาไม่ โยมมารดาจึงนำไปฝากไว้กับท่านพระครูอรุณกิจโกศล (หลวงพ่อพริ้ง โกสโล) วัดแจ้ง ตำบลอ่างทอง อำเภอเกาะสมุย

เจ้าประคุณสมเด็จฯ เป็นผู้ฝึกฝนในการศึกษา มีวิริยะ อุตสาหะ จนหลวงพ่อพริ้งเห็นอุปนิสัย ได้นำไปฝากไว้กับเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช (อยู่ ญาณโมทนามหาเถร) โดยอยู่ในการปกครองของพระธรรมเจดีย์ (เทียบ ธมฺมธโร) ณ วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร

ต่อมา พ.ศ. ๒๔๙๒ เมื่อมีอายุครบอุปสมบท ก็ได้อุปสมบท ณ วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร โดยมีเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช (อยู่ ญาณโมทนามหาเถร) ทรงเป็นพระอุปัชฌาย์

ด้านพระกรรมฐาน

เจ้าประคุณสมเด็จฯ ได้เรียนพระกรรมฐานในเมืองต้น จากหลวงพ่อพริ้ง ซึ่งเป็นพระวิปัสสนาจารย์องค์สำคัญของเกาะสมุย โดยหลวงพ่อพริ้งได้นำเจริญพระกรรมฐานบนหลุมฝังศพขณะมีอายุ ๑๒ ปี ต่อมาได้เรียนพระกรรมฐานจากสมเด็จพระสังฆราช

(อยู่ ญาณโทยมหาเถร) ซึ่งมีความชำนาญในพระกรรมฐานด้านกสิณ และยังได้ให้ความสนใจวิธีการเจริญพระกรรมฐานตามแนวต่างๆ ที่ปฏิบัติในประเทศ จนมีความชำนาญทุกสาย

เจ้าประคุณสมเด็จฯ เป็นผู้ริเริ่มวางรากฐานแนวคิงานพระศาสนาเชิงรุกที่สำคัญในด้านต่างๆ ริเริ่มให้พระสงฆ์นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้กับงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา อนุวัติให้สอดคล้องกับโลกสมัยใหม่

ได้บริจาคเงินสร้างโรงเรียนและตึกสงฆ์อาพาธในท้องถิ่นชนบทที่อยู่ห่างไกล ความเจริญหลายแห่ง ในนาม “อาคารผู้มีพระคุณ” เพื่อพยาบาลพระภิกษุ สามเณร ผู้อาพาธ และสาธุชนทั่วไป

ในด้านต่างประเทศ

เจ้าประคุณสมเด็จฯ เป็นผู้ริเริ่มเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ ริเริ่มการสร้างวัดไทยในต่างประเทศ ริเริ่มให้มีการฝึกอบรมพระธรรมทูตไปประจำ ณ วัดไทยในต่างประเทศ ริเริ่มสานศาสนสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน ต่อมาได้ดำรงตำแหน่งรองประธานสภาสงฆ์โลก นับเป็นพระสงฆ์ไทยรูปแรก ที่ก้าวขึ้นสู่การบริหารองค์กรสงฆ์โลก เป็นคณะสงฆ์ไทยคณะแรกเยือนทำเนียบขาวอย่างเป็นทางการ ตามคำนิมนต์ของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา เป็นคณะสงฆ์ไทยคณะแรก เยือนนครรัฐวาติกัน กรุงโรม อย่างเป็นทางการ ได้ออกเดินทางไปต่างประเทศทั่วทุกมุมโลก เพื่อหาแนวทางที่จะให้มีวัดเกิดขึ้นในประเทศนั้นๆ จนเกิดวัดไทยทั่วทุกมุมโลก ในปัจจุบัน

ลำดับสมณศักดิ์

พ.ศ. ๒๕๐๑	เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญที่ พระเมธีสุทธิวงศ์
พ.ศ. ๒๕๐๕	เป็นพระราชาคณะชั้นราชที่ พระราชวิสุทธิเมธี
พ.ศ. ๒๕๐๗	เป็นพระราชาคณะชั้นเทพที่ พระเทพคุณาภรณ์
พ.ศ. ๒๕๑๔	เป็นพระราชาคณะชั้นธรรมที่ พระธรรมคุณาภรณ์
พ.ศ. ๒๕๑๖	เป็นรองสมเด็จพระราชาคณะที่ พระพรหมคุณาภรณ์
พ.ศ. ๒๕๓๓	เป็นสมเด็จพระราชาคณะที่ สมเด็จพระพุฒาจารย์
พ.ศ. ๒๕๔๗	เป็นประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

เจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ ป.ธ.๙) อดีตประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม ประธานสำนักงานกำกับดูแลพระธรรมทูตไปต่างประเทศ แม่กองงานพระธรรมทูต เจ้าคณะใหญ่หนตะวันออก และเจ้าอาวาสวัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร เป็นพระมหาเถระที่อุทิศตนและเสียสละเพื่อพระพุทธศาสนา ประเทศชาติ บ้านเมืองมาโดยลำดับ เป็นที่ปรากฏชัดเจน

ดังบทคติธรรมซึ่งเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ได้ประทานไว้ในหลายโอกาส ความว่า “**ความเสียสละ เป็นพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเป็นพระพุทธรูปที่ทรงสร้างสมจนถึงวาระแห่งการตรัสรู้ จุดหมายสูงสุดของความเสียสละในพระพุทธศาสนา คือ การเสียสละเพื่อบรรลुพระนิพพาน ความเสียสละจึงก้าวสูงขึ้นไปด้วยลำดับ ความเสียสละทุกระดับล้วนมีความสำคัญ เช่น ความเสียสละเพื่อรักษาแผ่นดิน ถ้าไม่มีผู้เสียสละเพื่อแผ่นดิน ประเทศไทยคงไม่มีแล้ว ความเสียสละเพื่อสถาบัน ความเสียสละเพื่อหน้าที่การงาน เป็นต้น ความเสียสละโดยทางหนึ่ง เป็นการลดความเห็นแก่ตัว จนถึงขั้นไม่มีความเห็นแก่ตัว**”

รัฐบาลได้มอบหมายให้สำนักนายกรัฐมนตรี และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จัดพิมพ์พระไตรปิฎก ฉบับที่มหาเถรสมาคมชำระและจัดพิมพ์ เพื่อน้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อม ถวายเป็นพระราชกุศล ถวายพระพรชัยมงคลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในโอกาสพระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ในปีพุทธศักราช ๒๕๕๙ ซึ่งเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ เป็นผู้ปรารภให้มีการชำระและจัดพิมพ์

ในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานเพลิงศพสมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ ป.ธ.๙) อดีตประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ณ เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส ในวันอาทิตย์ ที่ ๙ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ นั้น

รัฐบาลจึงจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับดังกล่าวโดยเสด็จพระราชกุศล ในพิธีพระราชทานเพลิงศพเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ เพื่อบูชาพระคุณ พร้อมอุทิศกุศล น้อมถวายในสัมปรายภพ ตราบจนบรรลुพระนิพพานเป็นที่สุด

หมตชย ๒๐/๐๙/๒๕๖๘

สำนักนายกรัฐมนตรี

๙ มีนาคม ๒๕๕๗

คำนำ

มหาเถรสมาคม ได้ปรารภการจัดกิจกรรมร่วมงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๙ แล้วมีมติให้จัดพิมพ์พระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการผู้มีความรู้และทรงธรรมวินัยพิจารณาตรวจสอบแก้ไขต้นฉบับให้ถูกต้อง โดยใช้พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ เป็นต้นฉบับ เพราะได้ตระหนักถึงความสำคัญของพระไตรปิฎกในฐานะเป็นพระบรมศาสดาแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งพระมหากษัตริย์ไทยและประชาชนชาวไทยได้นับถือพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติไทย และพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะและเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกมาโดยตลอด ดังที่ปรากฏเป็นหลักฐาน เช่น

ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง หลักที่ ๑ ด้าน ๒ “คนเมืองสุโขทัยนี้มักทาน มักทรงศีล มักโอยทาน พ่อขุนรามคำแหงเจ้าเมืองสุโขทัยนี้ ทั้งชาวแม่ชาวเจ้า ท่วยปั้ว ท่วยนาง ลูกเจ้าขุน ทั้งสิ้นทั้งหลาย ทั้งผู้ชาย ทั้งผู้หญิง ท่วย มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา ทรงศีลเมื่อพรรษาทุกคน เมื่อออกพรรษากرانกฐินเดือนหนึ่งจึงแล้ว...”

พระบรมสัตยาธิษฐานของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ที่ตรัสประกาศแก่เทพยดาทั้งปวงว่า “ให้บังเกิดมาในประยูรมหาเศวตฉัตร จะให้บำรุงพระพุทธศาสนา ไฉนจึงมิช่วยให้สว่างแลเห็นข้าศึกเล่า” พอตกพระโอษฐ์ลง พระพาก็พัดควันอันเป็นหมอกมืดนั้นสว่างไป...

นำพระราชหฤทัยและพระราชดำรัสของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช หมดยุ 26/05/2566 “พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ จะให้เราเข้ารีตดังนั้นหรือ เรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่มาก เพราะในราชวงศ์ของเราก็นับถือพระพุทธศาสนามาช้านานแล้ว จะให้เปลี่ยน

ศาสนา อย่างนี้เป็นการยากอยู่ และถ้าพระเจ้าผู้สร้างฟ้าสร้างดินจะต้องการให้คนทั่วโลกได้นับถือศาสนาอันเดียวกันแล้ว พระเจ้ามีจัดการให้เป็นเช่นนั้นเสียแล้วหรือ?” “จริงอยู่ เมื่อฟอลคอนในเวลาหมอบอยู่ข้างพระบาทเจ้ากรุงสยามได้แปลคำชักชวนที่พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ได้รับสั่งมากับราชทูตนั้น ฟอลคอนก็กลัวจนตัวสั่น และสมเด็จพระนารายณ์ทรงพระกรุณาโปรดให้อภัยแก่ฟอลคอน แต่ก็ได้รับสั่งว่า ได้ทรงนับถือศาสนาอันได้นับถือต่อ ๆ กันมาถึง ๒,๒๒๕ ปีแล้ว เพราะฉะนั้น ที่จะให้พระองค์เปลี่ยนศาสนาเสียนั้น เป็นการที่พระองค์จะทำไม่ได้”

พระราชปณิธานของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

“อันตัวพ่อ	ชื่อว่า	พระยาตาก
ทนทุกข์ยาก	กู้ชาติ	พระศาสนา
ถวายเป็นดิน	ให้เป็น	พุทธบูชา
แด่พระศาสนา	สมณะ	พระพุทธรูป
ให้ยืนยง	คงถาวร	ห้าพันปี
สมณะพราหมณ์ชี	ปฏิบัติ	ให้พอสม
เจริญสมณะ	วิปัสสนา	พ่อชื่นชม
ถวายเป็นคัม	รอยบาท	พระศาสดา
คิดถึงพ่อ	พ่ออยู่	คู่กับเจ้า
ชาติของเรา	คงอยู่	คู่พระศาสนา
พุทธศาสนา	อยู่ยง	คู่องค์กษัตริย์
พระศาสดา	ฝากไว้	ให้คู่กัน”

พระราชปณิธานของพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

หมดอายุ 26/05/2566

“ตั้งใจจะอุปถัมภ์	ยกย่องพระพุทธศาสนา
ป้องกันขอบเขตสยาม	รักษาประชาชนและมนตรี”

พระราชศรัทธาของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย “ศุภมัสดุ ๑๑๗๙ ศก... พระบาทสมเด็จพระบรมธรรมิกมหาราชารามาธิราช บรมนารถบรมบพิตร พระพุทธเจ้าอยู่หัว... ทรงพระราชศรัทธาจะยกเรือวิสาขบูชามหาโยธิพิธิ อันชาติประเพณีมานั้นให้กลับคืนเจียรฐิติกาล ปราภฏสำหรับแผ่นดินสืบไป จะให้เป็นอึดติดตอประโยชน์และปรารถประโยชน์ ทรงพระราชศรัทธาจะให้สัตว์โลก ข้าขอบขัณฑสีมาทั้งปวงจำเรณูอายุและอยู่เย็นเป็นสุขปราศจากทุกข์ภัยในชั่วนี้แลชั่วหน้า...”

นำพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว “ด้วยกำลัง ทรงพระมหากรุณาเมตตากับไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินเป็นอันมาก ทรงพระกรุณา ดำรัสให้จดหมาย (คือ จด) กระแสพระราชโองการปฏิญาณยกพระนาม พระรัตนตรัยสรณาคมนันอันอุดมเป็นประธานพยานอันยิ่ง ให้เห็นความจริง ในพระบรมหฤทัย แล้วทรงพระราชดำรัสยอมอนุญาตให้เจ้าพระยาพระคลัง ว่าที่สมุหพระกลาโหม พระยาศรีพัฒน์รัตนราชโกษา พระยาราชสุภาวดีกับ ขุนนางผู้น้อยทั้งปวง จงมีความสโมสรมัคคีรสปรึษาพร้อมกัน เมื่อเห็นว่าพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์ใดที่มีวิญญูติปริชารอบรู้ราชานุวัตร จะเป็น ศาสนูปถัมภกยกพระบวรพุทธศาสนา แลจะปกป้องไพร่ฟ้าอาณาประชาราษฎร์รักษาแผ่นดินให้เป็นสุขสวัสดิ์โดยยิ่ง เป็นที่ยินดีแก่มหาชนทั้งปวงได้ ก็สุดแท้แต่จะเห็นดีประนีประนอมพร้อมใจกัน ยกพระบรมวงศานุวงศ์ พระองค์นั้นขึ้นเสวยมโหฬรรยาธิปัตย์ราชสืบสันตติวงศ์ดำรงราชประเพณีต่อไปเถิด อย่าได้เกร็งเกรงพระราชอัธยาศัยเลย เอาแต่ให้ได้เป็นสุขทั่วหน้า อย่าให้เกิดการรบราฆ่าฟันกันให้ได้ความทุกข์ร้อนแก่ราษฎร...”

พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงประกาศพระราชทานส่วนพระราชกุศลในการที่ทรงบริจาคเพชรใหญ่ประดับพระอุณาโลมพระพุทธรูปมหายานรัตนปฏิมากร “การพระราชบริจาคอันนี้ทรงพระราชดำริ เห็นว่าไม่ขัดขวางเป็นเหตุให้ท่านผู้ใดขุ่นเคืองขัดใจเลย พระนครนี้เป็น

[๔]

ถิ่นที่ของคณันับถือพระพุทธศาสนาแต่เดิม ไม่ใช่แผ่นดินของศาสนาอื่น คนที่ถือศาสนาอื่นมาแต่อื่นก็ดี อยู่ในเมืองนี้ก็ดี จะโหม่นสน้อยใจด้วยริษยาแก่ พระพุทธศาสนาเพราะบูชาอันนี้ไม่ได้ ด้วยไม่ใช่เมืองของศาสนาตัวเอง ถ้า โหม่นสักก็ชื่อว่าโลกล่วงเกินไป...”

พระราชปฎิญาณและพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอม-เกล้าเจ้าอยู่หัว พระปิยมหาราช “ข้าพเจ้าจะไม่มีจิตยินดีน้อมไปในศาสนาอื่น นอกจากสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระธรรมอันพระองค์ได้ตรัสรู้ชอบ ดีแล้ว กับทั้งพระสงฆ์หมู่ใหญ่ อันได้ประพฤติตามคำสั่งสอนของพระสัมมา สัมพุทธเจ้าพระองค์นั้นเลยเป็นอันขาด จนตราบกว่าสิ้นชีวิต...”

พระราชนิพนธ์และพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎ-เกล้าเจ้าอยู่หัว “พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาสำหรับชาติเรา เราจำเป็นต้อง ถือด้วยความกตัญญูต่อบิดา มารดา และต้นโคตรวงศ์ของเรา... เมื่อรู้สึก แน่นนอนแล้วว่า ศาสนาในสมัยนี้เป็นของที่แยกจากชาติไม่ได้... ถ้าข้าพเจ้า จะขอแก้ท่านทั้งหลายว่า พุทธศาสนาเป็นของไทย เรามาชวนกันนับถือ พระพุทธศาสนาเถิด... ผู้ที่แปลงศาสนา คนเขาดูถูกยิ่งเสียกว่าผู้ที่แปลง ชาติ... เพราะเหตุฉะนั้น เป็นความจำเป็นที่เราทั้งหลายผู้เป็นไทย จะต้องมั่น อยู่ในศาสนาพระพุทธซึ่งเป็นศาสนาสำหรับชาติเรา...” และพระองค์ได้ พระราชทานความหมายแห่งไตรรงค์ไว้ดังนี้

“ขอรำรำพรรณบรรยาย	ความคิดเครื่องหมาย
แห่งสีทั้งสามงามถนัด	
ขาวคือบริสุทธิ์ศรีสวัสดิ์	หมายพระไตรรัตน์

และธรรมะคัมภีร์ไทย...”

หมดอายุ 26/05/2566

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว “แต่ บ้านเมืองในลานนาถึงกาลวิบัติ พระพุทธศาสนาก็เศร้าหมองจนสงฆมณฑล

เสื่อมทรามระส่ำระสายมาช้านาน... มาจนถึงรัชกาลสมเด็จพระปิยมหาราช พระบรมชนกนาถของเราจึงได้เริ่มทรงจัดการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในมณฑลนี้ มาโดยทรงพระราชดำริจะให้พุทธจักรและอาณาจักรเจริญรุ่งเรืองสมกับสมัย เป็นต้นว่า ในการสั่งสอนประชาชนทั้งหลายให้รัฐบาลเอาเป็นธุระสั่งสอนส่วน คดีโลก ให้พระสงฆ์รับภาระการสั่งสอนส่วนศีลธรรมเป็นอุปการะแก่กัน ดังนี้ สมเด็จพระบรมเชษฐาธิราชของเราก็ได้โปรดให้จัดการสืบมาโดยทางนั้น”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช รัชกาลปัจจุบัน ได้ตรัสพระปฐมบรมราชโองการซึ่งเป็นพระราชปณิธานแก่ปวงชนชาวไทยใน พระราชพิธีพระบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓ ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ ในพระบรมมหาราชวัง ว่า “เราจะครองแผ่นดิน โดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ได้มีพระราชดำรัสตรัส ลาผนวชต่อพระบรมวงศานุวงศ์ คณะองคมนตรี คณะรัฐมนตรี คณะทูตานุทูต สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และข้าราชการ ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย เมื่อ วันที่ ๑๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๙๙ ว่า “โดยที่พระพุทธศาสนาเป็นศาสนา ประจำชาติของเรา ทั้งตามความศรัทธาเชื่อมั่นของข้าพเจ้าก็เห็นเป็นศาสนา ที่ดีศาสนาหนึ่ง เนื่องในบรรดาสัจธรรมคำสั่งสอนอันชอบด้วยเหตุผล จึง เคยคิดอยู่ว่า ถ้าโอกาสอำนวย ข้าพเจ้าควรจักได้บวชสักเวลาหนึ่งตาม ราชประเพณี ซึ่งจักเป็นทางสนองพระคุณบูรพการีตามคตินิยมด้วย...” และได้มีพระราชดำรัสในโอกาสพระสันตะปาปา จอห์น พอล ที่ ๒ เข้าเฝ้า ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๒๗ ว่า “คนไทยเป็นศาสนิกที่ดีทั่วกัน ส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา อันเป็น ศาสนาประจำชาติ”

การดำเนินงานตรวจชำระสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกให้คงความ บริสุทธิ์แห่งพระบาลีพุทธพจน์ซึ่งเป็นหลักวิชาการทางพระพุทธศาสนา จำเป็นต้องอาศัยความสุขุมคัมภีรภาพด้านความรู้ความชำนาญในภาษาบาลี ของพระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลาย จึงนับว่าเป็นงานที่มี

[๖]

ความสำคัญอย่างยิ่งและเป็นกุศลกิจอันยิ่งใหญ่ที่กระทำได้ยาก ดังนั้น การที่พระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลายมีอิทธิบาทธรรมร่วมกันตรวจชำระสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จึงควรแก่การอนุโมทนาสาธุการของบรรดาพุทธบริษัททั้งหลาย เพราะทราบได้ที่พระไตรปิฎกยังคงความบริสุทธิ์อยู่ ย่อมเป็นที่มั่นใจได้ว่า ปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธก็ดำรงอยู่ ก่อให้เกิดสันติสุขแก่มวลมนุษยชาติตราบนั่น

ในนามของมหาเถรสมาคม ขอแสดงความชื่นชมยินดีต่อคณะกรรมการคณะอนุกรรมการ และคณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกที่ได้ดำเนินการจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อยสมบูรณ์ นับเป็นการเฉลิมพระเกียรติและถวายเป็นพระราชกุศลแด่ สมเด็จพระบรมพิตรพระราชสมภารเจ้า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐเนื่องในวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ดังกล่าว

ขออานุภาพแห่งมหากุศลอันยิ่งใหญ่ที่เกิดจากการร่วมแรงร่วมใจของพระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลายที่ได้ร่วมกันพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยซึ่งถือว่าเป็นพระบรมศาสนดาแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในครั้งนี้ ได้โปรดอภิบาลคุ้มครองรักษาสมเด็จพระบรมพิตร พระราชสมภารเจ้า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ตลอดจนพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ให้ทรงพระเกษมสำราญ มีพระชนมายุยิ่งยืนนาน สถิตมั่นเป็นมิ่งขวัญร่มเกล้าของเหล่าพสกนิกรชาวไทยสืบไปตลอดจิรัจ्ฐิตกาล เทอญ

สมเด็จพระพุทธมามกาจารย์

๗

(สมเด็จพระพุฒาจารย์)

หมดอายุ 26/05/2566

ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คำปรารภ

ศาสนธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เดิมทีนั้น เรียกว่า พระธรรมวินัย พระธรรม ได้แก่คำสั่งสอนที่แสดงหลักความจริงที่ควรรู้ และแนะนำหลักความดีที่ควรประพฤติ พระวินัย ได้แก่ข้อบัญญัติที่ทรงวางไว้เป็นหลักกำกับความประพฤติให้เป็นระเบียบเรียบร้อยเสมอกัน กาลต่อมา เมื่อพระพุทธองค์เสด็จดับขันธปรินิพพาน พระธรรมวินัยที่พระพุทธองค์ ทรงแสดงไว้ทรงบัญญัติไว้ในกาลโอกาสต่าง ๆ มีความสำคัญยิ่งในฐานะ เป็นพระบรมศาสดาแทนพระพุทธองค์ โดยมีหลักฐานปรากฏในมหา ปรินิพพานสูตร (ที.ม. ๑๐/๒๑๖) ว่า ขณะที่ทรงพระประชวรจวนจะเสด็จ ดับขันธปรินิพพาน พระพุทธองค์หาได้ทรงตั้งพระสาวกรูปใดรูปหนึ่งไว้ใน ตำแหน่งพระบรมศาสดาไม่ หากแต่ตรัสกะท่านพระอานนท์พุทธอุปัฏฐากว่า

โย โว อานนท มยา ธมฺโม จ วินโย จ เทสิโต ปญฺญตฺโต,
โส โว มมจฺจุเยน สตฺถา.

แปลความว่า “ดูก่อนอานนท์ ธรรมและวินัยอันใดที่เราแสดงแล้ว บัญญัติแล้วแก่พวกเธอ ธรรมและวินัยอันนั้นจักเป็นศาสดาของพวกเธอ โดยกาลล่วงไปแห่งเรา”

จากพระพุทธพจน์นี้เป็นหลักฐานยืนยันถึงความสำคัญของพระธรรมวินัย ซึ่งได้รับการสังคายนารวบรวมประมวลเป็นบทสวดสำหรับสอบทานความ ถูกต้องมิให้คลาดเคลื่อนไปจากที่พระพุทธองค์ตรัสสั่งสอนจริงด้วยสังฆานุมัติ พร้อมกันครั้งแรกโดยพระอรหันตเถระ ๕๐๐ รูป ภายหลังพุทธปรินิพพานได้ ๓ เดือน การสังคายนาพระธรรมวินัยในครั้งแรกนั้นได้ยกเอาพระพุทธพจน์ ที่ทรงแสดงโปรดเวไนยสัตว์ตลอดระยะเวลา ๔๕ พรรษา ขึ้นสู่การพิจารณา สอบทานรับรองความบริสุทธิ์ถูกต้องในท่ามกลางสงฆ์ แล้วประมวลจัด

[๘]

เป็นหมวด ไว ๓ หมวดใหญ่ เรียกว่า พระไตรปิฎก อันประกอบด้วย พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก

พระวินัยปิฎก หมวดพระวินัย ว่าด้วยพระพุทธานุญาตที่ทรงวางหลักความประพฤติและมารยาทอันเป็นแบบอย่างเยี่ยงอารยชนของผู้เข้ามาบวช ประพฤติพรหมจรรย์ชั้นสูงในพระพุทธศาสนา เป็นประมวลพระพุทธานุญาต รสสั่งสอนเกี่ยวกับศีลหรือสิกขาบทตลอดจนพิธีกรรมและขนบธรรมเนียมของพระสงฆ์ อันเป็นกฎระเบียบที่พระภิกษุและพระภิกษุณีต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัด นอกจากนี้ยังได้ประมวลเหตุการณ์พุทธประวัติที่สำคัญๆ นับตั้งแต่แรกตรัสรู้ เสดวยวิมุตติสุข เป็นต้นไป พร้อมทั้งประวัติการทำสังคายนาไว้ด้วย มี ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แบ่งออกเป็น ๕ คัมภีร์ คือ มหาวิภังค์ ภิกขุณีวิภังค์ มหาวรรค จุลวรรค และปริวาร โดยพระไตรปิฎกของไทยเราจัดพิมพ์เป็น ๔ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๔๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑ ถึงเล่มที่ ๔

พระสุตตันตปิฎก หมวดพระสูตร ว่าด้วยประมวลพระธรรมเทศนา ตรัสบรรยายธรรมของพระพุทธองค์ที่ตรัสให้เหมาะแก่บุคคลและโอกาส เป็นประมวลหลักพุทธธรรมที่ทรงแสดงโดยบุคลาธิษฐานหรือทรงใช้สมมติโวหารตลอดจนบทคาถาประพันธ์ เรื่องเล่า และเรื่องราวชั้นเดิมที่แสดงถึงประวัติของพระพุทธองค์และพระอรหันตสาวกทั้งหลาย มี ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แบ่งออกเป็น ๕ คัมภีร์ เรียกว่า นิกาย ๕ คือ ทีฆนิกาย มัชฌิมนิกาย สังยุตตนิกาย อังคุตตรนิกาย และขุททกนิกาย โดยพระไตรปิฎกของไทยเราจัดพิมพ์เป็น ๒๕ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๔๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๕ ถึงเล่มที่ ๓๓

พระอภิธรรมปิฎก หมวดพระอภิธรรม ว่าด้วยประมวลพระพุทธานุญาตอันเกี่ยวกับหลักปรมาัตถธรรมที่เป็นความหมายที่แท้จริงของสรรพสิ่ง เป็นประมวลคำอธิบายหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาแล้ว ๆ โดยธรรมาธิษฐาน

คือไม่ยกบุคคล สถานที่ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ อันเป็นสมมติบัญญัติเข้ามาประกอบความ มี ๔๒,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แบ่งออกเป็น ๗ คัมภีร์ คือ ัมมสังคณี วิภังค์ ธาตุกถา บุคคลบัญญัติ กถาวัตถุ ยมก และปฏฐาน โดยพระไตรปิฎกของไทยเราจัดพิมพ์เป็น ๑๒ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๔๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ ถึงเล่มที่ ๔๕

พระไตรปิฎก จัดเป็นหนึ่งในพระสัทธรรม ๓ คือปริยัติสัทธรรมที่ประมวลไว้ซึ่งนวัคสัตตศาสนาทั้งหมด เป็นปทัฏฐานให้เกิดปฏิบัติสัทธรรม คือศีล สมาธิ ปัญญา และนำไปสู่การบรรลุปฏิเวธสัทธรรม คือมรรค ผล นิพพานในที่สุด ดังนั้น จึงถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในทางพระพุทธศาสนา ดังพระปรารภของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ในคราวจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐ ความว่า

“พระไตรปิฎกเป็นพระคัมภีร์ที่รวบรวมคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่พระอรหันตสาวกได้รับการธุระสั่งสอนสืบต่อกันมา เป็นพระคัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนา เท่ากับเป็นสัญลักษณ์ของพระบรมศาสดา พระภิกษุสามเณรและพุทธศาสนิกชนผู้สนใจพระพุทธศาสนามีความจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้จากพระไตรปิฎก เพราะฉะนั้น คัมภีร์พระไตรปิฎกนี้พระเถรานุเถระแต่ปางก่อนจึงได้ช่วยกันรักษาสืบต่อกันมา ในการสร้างวัดวาอารามสมัยก่อนนั้น จะต้องสร้างหอไตรประจำวัด ซึ่งเป็นที่เก็บรักษาพระไตรปิฎกอันประกอบด้วยคัมภีร์ใบลาน พระภิกษุสามเณรผู้บวชในพระพุทธศาสนาจะเป็นศาสนทายาท ก็จำเป็นต้องศึกษาภาษาบาลีอันเป็นภาษาที่จารึกในคัมภีร์พระไตรปิฎก พร้อมทั้งอรรถกถาฎีกา โยชนา สัททาวีเสส อันเป็นคัมภีร์ประกอบเพื่อให้เข้าใจเนื้อความพระไตรปิฎกนั้น พระมหากษัตริย์ทรงนับถือพระพุทธศาสนาในปางก่อน

จึงได้ให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาเล่าเรียนหาความรู้ในพระไตรปิฎกนั้นๆ ให้แตกฉาน เพื่อนำเอาความรู้มาสั่งสอนแก่พุทธศาสนิกชน สำหรับในประเทศไทย พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะมาตลอดสาย และได้ทรงให้พระภิกษุสงฆ์ได้ศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมคือพระไตรปิฎกนี้ สืบต่อกันมา ทรงถือเป็นพระราชกิจสำคัญ มีการสอบพระปริยัติธรรมเพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้แสดงความรู้ที่ได้ศึกษาพระไตรปิฎกนั้นๆ และทรงปูนบำเหน็จความสามารถแก่พระภิกษุสามเณรผู้สอบไล่ได้พระปริยัติธรรม ซึ่งทุกวันนี้ได้ขยายวงกว้างออกมาเป็นการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม แผนกบาลีสันามหลวง ตลอดจนพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ให้พระภิกษุสามเณรผู้ทรงความรู้ทำการสังคายนาพระไตรปิฎก ถือเป็นการทรงบำเพ็ญพระราชกุศลอันยิ่งใหญ่...”

พระไตรปิฎกของพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทได้รับการนำสืบๆ กันมา ด้วยภาษามคธ หรือภาษาบาลี อันหมายถึงภาษาที่รักษาไว้ซึ่งพระพุทธพจน์ โดยวิธีมุขปาฐะหรือมุขบาฐ คือวิธีทรงจำนำสืบต่อ ๆ กันด้วยการสาธยายท่องจำกัน สั่งสอนกันจากปากสู่ปาก หรือวิธีบอกเล่ากล่าวสอนจากอาจารย์สู่ศิษย์โดยโวหารต่างๆ เป็นเวลาถึง ๔ พุทธศตวรรษ จึงได้รับการจารึกเป็นลายลักษณ์อักษรลงในใบลานในคราวสังคายนาครั้งที่ ๕ ในประเทศศรีลังกา เมื่อพุทธศักราช ๔๓๓ ตลอดระยะเวลาดังกล่าวนี้อันในสมัยใดมีความพินเพื่อเลอะเลือนจำกันมาผิด มีข้อบกพร่องผิดพลาดอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือมีคำสอนของลัทธิอื่นเข้ามาปะปนในพระไตรปิฎก อันเป็นเหตุให้พระสงฆ์ประพฤติดิฉินหลักพระธรรมวินัย บรรดาพระอรหันต์หรือพระมหาเถระในยุคสมัยนั้นๆ ก็จะถือเอาเป็นภาระธุระดำเนินการประชุมพระสงฆ์ทำสังคายนาเพื่อสอบทานสวดรับรองความถูกต้องพร้อมกันเป็นครั้ง ๆ โดยประวัติการทำสังคายนานั้น สามครั้งแรกทำในประเทศอินเดีย ครั้งที่ ๔ และครั้งที่ ๕

ทำในประเทศศรีลังกา ซึ่งในการทำสังคายนาครั้งที่ ๕ นี้เอง พระเถระ
 สังคิติกจารย์ทั้งหลายได้คำนึงถึงว่า “ในอนาคต กุลบุตรคงมีศรัทธาน้อยลง
 และปัญญาที่จะทรงจำพระธรรมวินัยสืบอายุพระพุทธศาสนาคงน้อยลงด้วย
 ควรที่คณะสงฆ์จะสังคายนาพระธรรมวินัยแล้วลงบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์
 อักษร” เพราะประจักษ์ที่พวกทมิฬไม่นับถือพระพุทธศาสนา ซึ่งปกครอง
 ประเทศศรีลังกาแล้วทำให้เกิดภัยพิบัติอย่างใหญ่หลวงต่อพระพุทธศาสนา
 เป็นเหตุให้พระภิกษุสาวกทั้งหลายต่างพากันปลีกตนไปอยู่ตามป่าเขาอย่าง
 ลำเค็ญ มีความฝืดเคืองด้วยภิกษาหาร ต้องอดทนอยู่อย่างลำบากถึง ๑๒ ปี
 แต่ท่านเหล่านั้นหาคำนึงถึงความลำบากทางกายของตนไม่ ต่างช่วยกัน
 ทรงจำพระไตรปิฎกท่านละหนึ่งนิกายบ้าง สองนิกายบ้าง ถึงแม้ไม่มีอะไร
 จะฉันเป็นภัตตาหาร ก็ฉันใบไม้แทน เพื่อให้ร่างกายมีกำลังทรงอยู่เพียงเพื่อ
 สาระยายท่องบ่นทบทวนพระไตรปิฎกที่ทรงจำไว้นั้น ทั้งนี้เพื่อมิให้พระไตรปิฎก
 ที่ทรงจำไว้นั้นสูญไปพร้อมกับชีวิตของท่าน เพราะขณะนั้นพระภิกษุสาวกที่
 ทรงจำพระไตรปิฎกได้มีจำนวนน้อยเต็มที บางท่านเกิดเตโชธาตุในท้องกำเร็บก็
 ต้องนอนเอาทรายกลบท้อง เพื่อให้ดูดความร้อนจากร่างกายแล้วสาระยาย
 ทบทวนพระไตรปิฎกนั้นมิให้ลืมนสูญหายไป เมื่อได้ประจักษ์ชัดถึงการ
 ทรงจำพระไตรปิฎกด้วยวิธีมุขปาฐะว่าไม่อาจจะรักษาพระไตรปิฎกไว้ได้ต่อไป
 จึงได้มีมติจารึกพระไตรปิฎกลงในใบลานเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยภาษามคธ
 พร้อมทั้งจารึกอรรถกถา (คัมภีร์อธิบายความแห่งพระไตรปิฎก) ด้วยภาษา
 สิงหล แล้วนำสืบเผยแพร่ไปยังประเทศต่างๆ ที่นับถือพระพุทธศาสนา และ
 ต่อมาเมื่อวิทยาการด้านการพิมพ์เจริญขึ้น ได้มีการพิมพ์พระไตรปิฎกเป็น
 รูปเล่มหนังสือ โดยใช้อักษรของประเทศนั้น ๆ จึงปรากฏเป็นพระไตรปิฎก
 ฉบับอักษรสิงหล ฉบับอักษรเทวนาครี ฉบับอักษรพม่า ฉบับอักษรขอม
 ฉบับอักษรไทย ฉบับอักษรโรมัน ฉบับอักษรมอญ เป็นต้น และเมื่อจะจัด

พิมพ์หรือจัดสร้างซ้ำแต่ละครั้งเนื่องในโอกาสสำคัญๆ ก็จะมีการสังคายนาตรวจชำระสอบทานเพื่อคงความบริสุทธิ์บริบูรณ์โดยการนำคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับอักษรต่าง ๆ มาเทียบเคียงกัน ตรวจสอบให้ลงกันสมกันเป็นสำคัญ โดยมีการจัดทำเครื่องหมายวรรคตอน จัดทำเชิงอรรถแสดงปาฐะที่ต่างกัน พร้อมทั้งจัดทำดัชนีคือปทานุกรม นามานุกรม คาถานุกรม และอัมมประเภทแสดงลำดับหมวดธรรม เพื่อสะดวกในการสืบค้นดังที่ปรากฏในปัจจุบัน

สำหรับประเทศไทย ได้นำพระไตรปิฎกจากประเทศศรีลังกามาสืบทอดศึกษาเล่าเรียนกันโดยลำดับ โดยในส่วนที่เกี่ยวกับการสังคายนาตรวจชำระสอบทานพระไตรปิฎกในประเทศไทย มีประวัติการดำเนินงานในแต่ละยุคสมัยที่พระบูรพมหากษัตริย์ไทยผู้ทรงเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกและทรงเป็นพุทธมามกะ ทรงโปรดฯ รับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ ดังปรากฏตามหลักฐานที่บันทึกไว้ ดังนี้

ในรัชสมัยของพระเจ้าติโลกราชแห่งเชียงใหม่ ได้มีการสังคายนาพระไตรปิฎกจารึกลงในใบลานด้วยอักษรธรรมล้านนาขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อพุทธศักราช ๒๐๒๐ ต่อมา ในสมัยกรุงธนบุรีเป็นราชธานี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ภายหลังจากที่ทรงกู้เอกราชจัดการบ้านเมืองไทยเสร็จแล้ว ทรงใฝ่พระทัยในการพระพุทธานุศาสนเป็นอย่างยิ่ง ทรงปรารถนาว่าพระไตรปิฎกกระจัดกระจายเสียหายไปมาก จึงทรงโปรดฯ ให้อัญเชิญพระไตรปิฎกจากเมืองนครศรีธรรมราชซึ่งมีความสมบูรณ์มารวบรวมไว้ที่กรุงธนบุรี เมื่อพุทธศักราช ๒๓๑๓

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี เมื่อพุทธศักราช ๒๓๓๑ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ ทรงโปรดฯ ให้รวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกในส่วนที่กระจัดกระจายให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้วทรงอาราธนาพระเถรานุเถระและเชษฐราชบัณฑิตผู้ทรงความรู้ ให้ทำการสังคายนาตรวจ

ชำระพระไตรปิฎก แล้วทรงโปรดฯ ให้ช่างคัดลอกจำลองพระไตรปิฎกพร้อมทั้งอรรถกถาและฎีกาจารึกด้วยอักษรขอมลงในใบลาน จำนวน ๓,๗๘๖ ผูก พร้อมทั้งปิดทองหีบ ปกหน้า ปกหลัง และกรอบ เรียกว่า พระไตรปิฎก ฉบับทอง ต่อมา พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ ทรงโปรดฯ ให้มีการซ่อมส่วนคัมภีร์พระไตรปิฎกที่ชำรุดให้สมบูรณ์ และทรงโปรดฯ ให้สร้างฉบับใหม่ขึ้นมาอีก เรียกว่า ฉบับรดน้ำแดง แม้ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ก็ทรงโปรดฯ ให้สร้างคัมภีร์พระไตรปิฎก ๕ ฉบับ มีฉบับรดน้ำเอก ฉบับเทพชุมนุม เป็นต้น พร้อมทั้งทรงโปรดฯ ให้อาราธนาพระมหาเถระเข้าไปถวายพระธรรมเทศนาในพระบรมมหาราชวัง โดยให้เรียบเรียงพระไตรปิฎก อรรถกถา และฎีกา เป็นสำนวนพระธรรมเทศนา และในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ก็ทรงโปรดฯ ให้สร้างคัมภีร์พระไตรปิฎกที่ขาดหายไปให้ครบสมบูรณ์ พร้อมทั้งทรงโปรดฯ ให้สร้างฉบับใหม่ขึ้นมาอีก เรียกว่า ฉบับล่องชาด

พระไตรปิฎกทั้ง ๔ รัชสมัยแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ดังกล่าวมานี้ยังเป็นภาษาบาลีอักษรขอม ดังนั้น ในปีพุทธศักราช ๒๔๓๑ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ จึงทรงโปรดฯ ให้มีการสังคายนาชำระพระไตรปิฎกและปริวรรตบาลีอักษรขอมเป็นบาลีอักษรไทย และทรงโปรดฯ ให้จัดพิมพ์เป็นเล่มหนังสือขึ้นเป็นครั้งแรก จำนวน ๓๙ เล่ม รวม ๑,๐๐๐ ชุด เพื่อฉลองในวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๒๕ ปี

ต่อมา พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ทรงมีพระราชประสงค์อุทิศพระราชกุศลถวายแด่พระบรมเชษฐาธิราช พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ จึงทรงโปรดฯ ให้มีการตรวจชำระต้นฉบับที่ขาดหายไปเพิ่มอีกจากที่มีอยู่ ๓๙ เล่ม และจัดพิมพ์เป็น ๔๕ เล่ม จบบริบูรณ์ เพื่อให้เท่ากับจำนวนพรรษาที่พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญ

พุทธกิจ การตรวจชำระพระไตรปิฎกครั้งนี้คณะสงฆ์กระทำอย่างโอฬารยิ่ง โดยปรับปรุงแก้ไขเครื่องหมายวรรคตอน ใช้เครื่องหมายพินทุแทนยามักการ เริ่มจัดทำตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๔๖๘ จนถึงปีพุทธศักราช ๒๔๗๓ จึงแล้วเสร็จ และเรียกชื่อพระไตรปิฎกฉบับนี้ว่า สยามรณฺทสฺส เตปิฎกํ : พระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐ พิมพ์จำนวน ๑,๕๐๐ ชุด ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่ได้มีการจัดพิมพ์ คัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับอักษรไทยครบสมบูรณ์ และพระไตรปิฎกบาลีฉบับ สยามรัฐนี้ได้มีการพิมพ์ซ้ำสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม พระไตรปิฎกที่ได้รับการตรวจชำระและจัดพิมพ์ทั้งหมด นับแต่สมัยโบราณมาจนถึงสมัยรัชกาลที่ ๗ เป็นภาษาบาลีหรือภาษามคร แม้จะได้มีการแปลเป็นภาษาไทยมาช้านานแล้วตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา แต่ก็ยังมีได้มีการแปลอย่างเป็นทางการในนามของคณะสงฆ์ จึงต่อมา ในปีพุทธศักราช ๒๔๔๓ คณะสงฆ์โดยได้รับพระบรมราชูปถัมภ์จากพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ ได้ประชุมกันดำเนินการ แปลพระไตรปิฎกภาษาบาลีเป็นภาษาไทยบริบูรณ์และจัดพิมพ์เป็นครั้งแรก เรียกว่า พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง โดยแปลตามความในพระไตรปิฎกภาษาบาลี แล้วพิมพ์เป็นเล่ม ๒,๕๐๐ ชุด ชุดละ ๘๐ เล่ม เพื่อให้เท่ากับ จำนวนพระชนมายุของพระพุทธเจ้าส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งแปลเป็นสำนวน เทศนา โดยถือเอาพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสยามรัฐเป็นต้นฉบับ พิมพ์ลงในใบลาน ๑,๒๕๐ กัณฑ์ เพื่อให้เท่ากับจำนวนพระอรหันตสาวกในครั้งพุทธกาลที่มาเฝ้าพระพุทธเจ้าโดยมีนัยหมายเพื่อประชุมฟังพระโอวาท ปาติโมกข์ในคราวจาตุรงคสันนิบาต ดิถีเพ็ญแห่งมาฆมาส อนึ่ง การแปลและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกครั้งนี้กระทำเพื่อเป็นการเฉลิมฉลองในโอกาสที่ พระพุทธศาสนาได้ดำรงมั่นมาครบ ๒๕ พุทธศตวรรษ อีกส่วนหนึ่งด้วย

พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงนี้ คณะสงฆ์ได้ดำเนินการตรวจชำระ จัดพิมพ์สืบต่อมาเนื่องในวโรกาสสำคัญอีก ๓ วาระ รวมเป็น ๔ วาระด้วยกัน

กล่าวคือ วาระที่ ๒ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๑๔ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช เนื่องในมหามงคลวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๒๕ ปี จำนวน ๒,๐๐๐ ชุด ชุดละ ๔๕ เล่ม วาระที่ ๓ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๑ จำนวน ๒,๐๐๐ ชุด และวาระที่ ๔ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ จำนวน ๓,๐๐๐ ชุด เนื่องในวโรกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบ ๒๐๐ ปี

ปีพุทธศักราช ๒๕๒๔ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงมีพระราชดำริว่า พระพุทธวจนะอันเรียกว่าพระไตรปิฎกย่อมเป็นหนังสือที่ประมวลพระธรรมวินัยของสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ซึ่งยังบริบูรณ์และตั้งมั่นอยู่ตราบใด ก็ย่อมเป็นหลักของพุทธบริษัทที่จะปฏิบัติให้เป็นสัมมาปฏิบัติ ถึงความงอกงามรุ่งเรืองอยู่ตราบนั่น จึงทรงมีพระราชศรัทธาเลื่อมใสพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ในการสังคายนาพระไตรปิฎกถวายตามที่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ถวายพระพร เนื่องในมงคลดิถีที่มีพระชนมพรรษาจะบรรจบ ๕ รอบนักษัตร ในวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๓๐ และมีพระบรมราชโองการประกาศขออาราธนาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระราชาคณะ พระราชาคณะ พระสงฆ์เปรียญธรรมพร้อมด้วยศาสนบัณฑิต เป็นการธุระดำเนินการสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพื่อความเจริญรุ่งเรืองสถาพรแห่งพระบวรพุทธศาสนาสืบไป

การสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกเนื่องในมหามงคลวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๕ รอบนักษัตร ในปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ นี้ คณะสงฆ์ได้มอบให้กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมการศาสนา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับสนองงานคณะสงฆ์ขณะนั้นเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ โดยรัฐบาลซึ่งมี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็น

[๑๖]

นายกรัฐมนตรีขณะนั้นได้จัดสรรงบประมาณอุดหนุน และได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกอบพระราชพิธีพระฤกษ์ ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม แล้วได้ดำเนินการสังคายนาตรวจชำระในรูปของคณะกรรมการ ประกอบด้วย คณะกรรมการสังคีตการกสงฆ์ คณะกรรมการบาลีวิไลธกะ คณะกรรมการการแห่งสังคีตการกสงฆ์ คณะกรรมการศาสนบัณฑิต ทั้งฝ่ายบรรพชิตและฝ่ายคฤหัสถ์ และคณะกรรมการดำเนินการและประสานงาน และมีสังฆานุมัติให้ใช้ตำหนักสมเด็จพระวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ เป็นสถานที่ตรวจชำระ โดยนำพระไตรปิฎกที่ได้ดำเนินการจัดพิมพ์เป็นฉบับหลวงแล้วนั้นมาตรวจสอบให้มีความถูกต้องทั้งฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทย กล่าวคือ ในส่วนของฉบับภาษาบาลี ได้ใช้ พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสยามรัฐ เป็นต้นฉบับสอบเทียบกับพระไตรปิฎกฉบับอื่นๆ โดยได้ตั้งข้อ ย่อหน้า ยกหัวข้อสูตร หรือมาติกาให้เห็นชัดเจน และได้อ้างหน้าคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐ ฉบับฉัฏฐสังคีติ (อักษรพม่า) ฉบับอักษรเทวนาครี และฉบับอักษรโรมัน ในบรรทัดแรกของหน้านั้นๆ เพื่อสะดวกต่อการค้นคว้าของนักศึกษา รวมทั้งบอกเลขบรรทัดแต่ละหน้าของพระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีนี้ไว้ด้วย สำหรับฉบับภาษาไทย ได้นำ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง มาเป็นต้นฉบับในการตรวจสอบพิจารณาสำนวนแปล

การดำเนินการสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกตามที่กล่าวมานี้ได้แล้วเสร็จทันพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบนักษัตริ์ และเรียกชื่อพระไตรปิฎกฉบับนี้ว่า ทพยรรณุตตส สงคีติเตปิฎก ๒๕๓๐ พุทธวสุเส : พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐ โดยจัดพิมพ์ฉบับภาษาบาลีจำนวน ๑,๐๐๐ ชุด และจัดพิมพ์ฉบับภาษาไทย จำนวน ๓,๐๐๐ ชุด

ต่อมา พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐ ทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยดังกล่าวนี้ได้มีพุทธศาสนิกชนผู้มีจิตศรัทธา

สร้างถวายเป็นพระไตรปิฎกนั้นเป็นพระคัมภีร์ที่มีความสำคัญ คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคมจึงเตรียมการที่จะจัดพิมพ์ซ้ำ แต่เพื่อให้เป็นไปตามประเพณีที่ทำกันมา คือก่อนจะจัดพิมพ์พระไตรปิฎกแต่ละครั้ง ต้องมีการประชุมสงฆ์ผู้ทรงความรู้และศาสนบัณฑิตตรวจชำระสอบทานความถูกต้องในเบื้องต้น กอปรกับได้พิจารณาเห็นว่าพระไตรปิฎกฉบับสังคายนาฯ ในส่วนภาษาบาลีนั้น แม้จะดำเนินการตรวจชำระจากคณะกรรมการสังคิติกการกสงฆ์ในครั้งนั้นมาแล้ว แต่ก็ยังมีปาฐะที่บกพร่องผิดพลาดอยู่บ้างในบางเล่ม บางสูตร บางข้อ ทั้งนี้เพราะมีข้อจำกัดด้านเวลาและขั้นตอนการจัดพิมพ์เป็นสำคัญ แม้ในส่วนฉบับภาษาไทยก็ปรากฏว่าสูตรเดียวกันซึ่งมีบทพระบาลีเหมือนกัน หรือข้อความพระบาลีอย่างเดียวกันแต่ปรากฏต่างที่กัน กลับมีข้อความสำนวนแปลที่ไม่ลงกันสมกัน เป็นต้น ทั้งนี้เพราะเกิดจากคณะกรรมการแปลมีหลายชุดจึงแปลสำนวนต่างกัน แต่เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า พระไตรปิฎกนั้นเป็นพระคัมภีร์สำคัญในพระพุทธศาสนาสำหรับศึกษาค้นคว้าอ้างอิงของพุทธบริษัท หาใช่เป็นหนังสืออ่านทั่วไปไม่ แม้จะเป็นฉบับภาษาไทยก็ควรที่จะมีเอกภาพในด้านสำนวนคำแปลที่เป็นแบบอย่างและมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของบัณฑิตชน ดังนั้น เพื่อให้การจัดพิมพ์พระไตรปิฎกเผยแพร์ในปัจจุบันมีข้อบกพร่องผิดพลาดน้อยที่สุด คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคมจึงแต่งตั้งคณะกรรมการสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกฉบับสังคายนาฯ ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวนี้ได้มีฉันทานุมัติชำระสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาฯ ทั้ง ๔๕ เล่ม เป็นอันดับแรก โดยกำหนดแนวทาง คือ ให้สอบทานคำแปลของพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาฯ ให้ถูกต้องสมบูรณ์ มิให้ตกหล่นคลาดเคลื่อนจากบทปาฐะในพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนาฯ หากพบว่าตกหล่น ก็แปลเพิ่มให้สมบูรณ์ หากพบว่าคลาดเคลื่อน ก็แปลให้ถูกต้องตามนัยอรรถกถา และหากพบว่าสำนวนคำแปลของสูตรใด หรือข้อใดที่ปรากฏหลายที่ทั้งในเล่มเดียวกันหรือ

ต่างเล่มไม่ตรงกัน ซึ่งเมื่อเทียบเคียงกับฉบับภาษาบาลีแล้วปรากฏว่ามีข้อความพระบาลีอย่างเดียวกัน ก็ปรับแก้สำนวนให้ตรงกัน เป็นต้น

คณะกรรมการดังกล่าวนี้ได้เพียรพยายามดำเนินการตรวจสอบต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาสำเร็จเพียงขั้นตอนการสอบทานคำแปลมิให้ตกหล่นจากต้นฉบับภาษาบาลี โดยมีได้ปรับแก้สำนวนคำแปลที่ลักลั่นกันในบางสูตรให้ลงกันสมกัน จึงต่อมา คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม ได้มีมติให้ พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ. ๙, ราชบัณฑิต) วัดราชโอรสาราม รับเป็นการธุระดำเนินการสานต่อในขั้นตอนที่เหลือให้สำเร็จเรียบร้อย ซึ่งในเบื้องต้น พระธรรมกิตติวงศ์ ได้นำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนา ที่คณะกรรมการดังกล่าวได้สอบทานคำแปลกับฉบับภาษาบาลีไว้แล้วนั้นมา ให้คณะศิษย์ดำเนินการบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์เพื่อให้เกิดความสะดวกในการปรับแก้สำนวนและการเชื่อมโยงข้อมูลแล้วได้ศึกษาการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อที่จะได้ดำเนินการปรับแก้สำนวนคำแปลในเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยตนเอง อันเป็นการลดขั้นตอนที่ไม่ต้องพิมพ์ข้อมูลออกมาเป็นรูปเพื่อตรวจและสั่งแก้ ซึ่งช่วยประหยัดทั้งด้านเวลาและวัสดุประกอบการพิมพ์ พร้อมทั้งได้เตรียมรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพระไตรปิฎกภาษาไทยจากแหล่งต่างๆ ที่พระโบราณจารย์ได้แปลไว้ เช่น พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงและฉบับอื่นๆ เพื่อจัดทำมาเป็นอุปการะสอบทานเทียบเคียงประกอบการปรับแก้สำนวนคำแปล และที่สำคัญ ได้นำคัมภีร์อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่นายพร รัตนสุวรรณ ได้ประชุมศาสนบัณฑิตตรวจชำระและจัดพิมพ์อย่างครบบริบูรณ์มาเป็นอุปกรณ์ประกอบการปรับแก้สำนวนคำแปลให้ถูกต้องตามพุทธานิบาย นอกจากนี้ยังได้จัดหาซีดีรอมพระไตรปิฎกฉบับคอมพิวเตอร์ที่มหาวิทยาลัยมหิดลจัดทำไว้มาสืบค้นข้อความพระบาลีที่ซ้ำกันเพื่อจะได้ปรับสำนวนคำแปลให้เป็นเอกภาพกันอีกด้วย เมื่อเสร็จขั้นตอนการบันทึกข้อมูลดังกล่าวแล้ว จึงได้ดำเนินการ

ปรับแก้ข้อมูลสำนวนคำแปลพระไตรปิฎกภาษาไทยในเครื่องคอมพิวเตอร์ไปตามลำดับเล่ม จนแล้วเสร็จทั้ง ๔๕ เล่ม พร้อมทั้งจะให้พิสูจน์อักษรก่อนเสนออนุมัติจัดพิมพ์ แต่ได้พิจารณาเห็นว่า พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงและฉบับสังคายนาที่พระโบราณจารย์ได้แปลและจัดทำไว้นั้น มิได้ทำเชิงอรรถคือคำอธิบายศัพท์หรือข้อความที่ยากต่อความเข้าใจไว้ ดังนั้น เพื่อเอื้อประโยชน์ ในการอ่านพระไตรปิฎกให้เข้าใจสำหรับประชาชนทั่วไปและสามารถเป็นแหล่งค้นคว้าอ้างอิงที่ถูกต้องอันเหมาะสมแก่ยุคสมัยปัจจุบันที่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ จึงได้เพิ่มขั้นตอนการจัดทำเชิงอรรถขึ้นโดยกำหนดแนวทางในการจัดทำ คือทำคำอธิบายเฉพาะคำศัพท์วิชาการทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎกซึ่งแปลทับศัพท์ไว้หรือข้อความที่ยากต่อความเข้าใจ โดยตรวจดูคำอธิบายจากคัมภีร์อรรถกถาภาษาบาลีฉบับมหาจุฬาฯ ที่อธิบายหรือแยกประเภทศัพท์หรือข้อความแห่งพระบาลีนั้นๆ เป็นเบื้องต้นแล้วแปลสรุปความเป็นภาษาไทยที่กะทัดรัด พร้อมทั้งอ้างอิงคัมภีร์อรรถกถาเป็นอักษรย่อและบอกเล่มหรือหน้าไว้ในวงเล็บเพื่อประโยชน์ในการสืบค้นอ้างอิงของผู้ต้องการหลักฐานอ้างอิงหรือต้องการศึกษาพระพุทธศาสนาชั้นสูง ในกรณีคำแปลภาษาไทยที่ไม่นิยมใช้ซึ่งเกรงว่าคนทั่วไปอ่านแล้วไม่เข้าใจและต้องเสียเวลาเปิดดูความหมายในพจนานุกรม โดยที่คัมภีร์อรรถกถาก็ไม่ได้ให้คำอธิบายไว้ เช่น คำว่า ทิม ซึ่งหมายถึงศาลาแถวหรือห้องแถวสำหรับเป็นที่พักหรือเก็บของ ก็ได้ทำเชิงอรรถไว้โดยอ้างที่มาจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หรืออธิบายเพิ่มเติมตามสมควร พร้อมทั้งบอกหน้ากำกับไว้เพื่อการสืบค้น เป็นต้น ซึ่งขั้นตอนการจัดทำเชิงอรรถพร้อมทั้งจัดหน้าวรรคตอนนี้ได้อาศัยความละเอียดและใช้เวลาในการจัดทำเป็นอย่างมาก

การจัดทำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาฯ เพื่อเสนอจัดพิมพ์ดังกล่าวนี้ ได้ใช้เวลาในการดำเนินการจัดทำเป็นเวลานาน จึงแล้วเสร็จเป็นข้อมูลต้นฉบับอยู่ในคอมพิวเตอร์ ในส่วนของการจัดทำต้นฉบับ

พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนาฯ นั้นยังมิได้มีการตรวจชำระสอบทาน
แต่อย่างใด จนถึงปีพุทธศักราช ๒๕๔๘ คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม ประมวล
เหตุที่พระมหากษัตริย์ไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันทรงดำรงอยู่ในฐานะองค์
เอกอัครศาสนูปถัมภกและทรงเป็นพุทธมามกะ พระราชกรณียกิจของพระ
มหากษัตริย์แต่ละพระองค์อันเกี่ยวเนื่องกับการพระพุทธศาสนานอกจากจะ
ทรงอุปถัมภ์พระสงฆ์ให้สามารถบริหารงานปกครอง งานการศึกษา
งานเผยแผ่ งานสาธารณูปการ งานสาธารณสงเคราะห์ และงานการศึกษา
สงเคราะห์อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว พระราชกรณียกิจอันเกี่ยวเนื่องกับ
การอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนาอีกส่วนหนึ่ง ก็คือทรงโปรดฯ ให้มีการ
ตรวจชำระจัดพิมพ์พระไตรปิฎก ซึ่งพระราชกรณียกิจส่วนนี้ได้อำนวยผลให้
พระสงฆ์และประชาชนมีหลักในการศึกษา ปฏิบัติ และเผยแผ่พระพุทธศาสนา
อันก่อให้เกิดความดำรงมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาคู่กับชาติไทยตราบนานเท่า
ทุกวันนี้ ดังนั้น ในมหามงคลโรกาสที่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา-
ภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช
บรมนาถบพิตร ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์แห่ง
ราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่วันที่ ๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๙ นับเวลา
ถึงปัจจุบัน เป็นปีที่ ๖๐ สมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภารพระองค์ได้
เสด็จดำรงสยามรัฐสีมาราชอาณาจักร ทรงประพฤติปฏิบัติพระองค์มั่นคงอยู่
ในทศพิธราชธรรมและจักรวรรดิวัตร ประสิทธิ์ประสาทความไพบุลย์รุ่งเรือง
วัฒนาสถาพร ทรงพระมหากรุณาแก่พสกนิกรถ้วนหน้า คณะสงฆ์โดย
มหาเถรสมาคม สำนักในพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อพสกนิกร ประเทศชาติ
และพระพุทธศาสนา จึงมีมติให้จัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและ
ฉบับภาษาไทย เพื่อเป็นการเฉลิมพระบุญญาธิการและเฉลิมพระเกียรติคุณ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเพื่อเป็นการสืบสานพระไตรปิฎกให้เป็น

หลักสำคัญของพระพุทธศาสนาในการศึกษาสัมมาปฏิบัติของพุทธบริษัท ซึ่งกิจกรรมส่วนนี้นับเป็นหนึ่งในแปดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสมหามงคลสมัยที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๙

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๓/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ มหาเถรสมาคมได้มีมติเห็นชอบแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ ประกอบด้วยบรรพชิต ๔๐ รูป คฤหัสถ์ ๔ คน รวม ๔๔ รูป/คน โดยมี สมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ ป.ธ. ๙) วัดสระเกศ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช เป็นประธานกรรมการ พระพรหมมุนี (จันท์ พรหมคฺคฺโต ป.ธ. ๙) วัดบวรนิเวศวิหาร พระพรหมเวที (สนิท ชวณฺโณ ป.ธ. ๙) วัดไตรมิตรวิทยาราม เป็นรองประธานกรรมการ และพระราชสุธี (โสภณ โสภณจิตฺโต ป.ธ. ๙) วัดเทวราชกุญชร เป็นเลขานุการ ซึ่งต่อมา เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๙ คณะกรรมการ ฯ นี้ได้ประชุมพิจารณาแนวทางในการดำเนินงานจัดพิมพ์พระไตรปิฎกภาษาบาลีและภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ และได้ข้อสรุปเป็นแนวปฏิบัติว่า ในการดำเนินงานตรวจชำระพระไตรปิฎกภาษาบาลีให้นำพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนา พุทธศักราช ๒๕๓๐ เป็นต้นฉบับในการตรวจชำระ และให้นำพระไตรปิฎกฉบับอื่นๆ มาเทียบเคียงโดยให้ทำเชิงอรรถในปาฐะที่ต่างกันไว้ ส่วนการตรวจชำระพระไตรปิฎกภาษาไทยให้นำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาฯ ที่พระธรรมกิตติวงศ์และคณะได้จัดทำไว้แล้วตามมติมหาเถรสมาคม มาตรวจสอบคำแปลและจัดทำหัวข้อให้ตรงกันกับพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนาฯ ที่คณะกรรมการตรวจชำระแล้ว ทั้งนี้ประธานคณะกรรมการฯ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานกองงานพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เป็น ๓ กอง คือ

๑. คณะทำงานกองงานพระวินัยปิฎก จำนวน ๒๕ รูป/คน มีพระธรรมคุณาภรณ์ (เอื้อน หาสมุโม ป.ธ. ๙, Ph.D.) วัดสามพระยา เป็นประธาน

๒. คณะทำงานกองงานพระสุตตันตปิฎก จำนวน ๑๙ รูป มีพระวิสุทธิวงศาจารย์ (วิเชียร อโนมคุโณ ป.ธ. ๙, พธ.ด. กิตติมศักดิ์) วัดปากน้ำ เป็นประธาน

๓. คณะทำงานกองงานพระอภิธรรมปิฎก จำนวน ๒๑ รูป/คน มีพระพรหมโมลี (สมศักดิ์ อุปลโม ป.ธ. ๙, Ph.D.) วัดพิชัยญาติการาม เป็นประธาน

ในการพิจารณาตรวจต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาบาลีนั้น ได้นำพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศมาเทียบเคียงตรวจสอบทำเชิงอรรถในปาฐะที่ต่างกัน จำนวน ๓ ฉบับ ประกอบด้วยพระไตรปิฎกบาลี อักษรไทย ๓ ฉบับ คือ (๑) ทพยรรณจุสส สงคิตติเตปิฎก (๒๕๓๐ พุทธวสเส) (๒) สยามรรณจุสส เตปิฎก (๒๕๒๕ พุทธวสเส) (๓) มหาจุฬาลงคปิฎก (อนุสรณีย์ ๒๕๐๐ พุทธวสเส) และพระไตรปิฎกบาลีอักษรต่างประเทศ ๔ ฉบับ คือ (๑) ฉนุจสงคิตติเตปิฎก (พระไตรปิฎกบาลีอักษรพม่า ฉบับฉนุจสงคิตติเตปิฎก พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๓๔) (๒) อังคลิสเตปิฎก (พระไตรปิฎกบาลีอักษรโรมัน ฉบับสมาคมบาลีปกรณ์) (๓) สิทพิเตปิฎก (พระไตรปิฎกบาลีอักษรสิงหล) (๔) นาลันทาเทวนาครีปาลิเตปิฎก (พระไตรปิฎกบาลีอักษรเทวนาครี ฉบับมหาวิทยาลัยนาลันทา)

คณะทำงานแต่ละกองงานได้เพียรพยายามพิจารณาตรวจต้นฉบับพระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ เริ่มตั้งแต่เดือนกันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ เป็นต้นมา จึงทำให้การพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ สำเร็จลุล่วงด้วยดี

บัดนี้ การพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกภาษาบาลี และภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในมหามงคลสมัยที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ได้บรรลุผลเสร็จสิ้นแล้ว นับว่าสำเร็จได้โดยอาศัยพระบารมีพระบรมเดชานุภาพแห่งองค์พระมหากษัตริยาธิราช กอปรด้วยความวิริยะอุตสาหะอุทิศเวลาเป็นพุทธบูชาของคณะกรรมการ พระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตผู้ดำเนินการพิจารณาตรวจต้นฉบับและความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และอานุภาพแห่งกุศลเจตนาในการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ ครั้งนี้ จงเป็นพลวปัจจัยดลบันดาลให้พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สมเด็จพระบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระราชโอรส พระราชธิดา พร้อมทั้งพระบรมวงศานุวงศ์ ทรงเจริญพระชนมายุยิ่งยืนนาน สถิตใน ไศวรยราชสมบัติ ทั้งสุขโสมนัสสวัสดิ์จงเกิดมีในที่ทุกสถาน ขอให้รัฐบาล ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจงประสบความสำเร็จในการบริหารราชการแผ่นดิน ขออาณานิธิราชและสรรพสัตว์ทุกหมู่เหล่าจงอยู่เย็นเป็นสุข ภายใต้พระบรมโพธิสมภาร เจริญงอกงามในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตลอดจิรัฏฐิติกาล เทอญ

สทา ทิปปตฺ สทุสมฺโม ตถาคตปฺปเวทิตฺ
ทสฺเสนฺโต สพฺพโลกสฺส อุมฺมคฺคํ วิสฺสุทฺธิยา.

ขอพระสังฆธรรมที่พระตถาคตเจ้าทรงประกาศไว้ แสดง
ทางตรงเพื่อความบริสุทธิ์แก่โลกทั้งปวง จงรุ่งเรืองทุกเมื่อ เทอญ.

THE PALĪ ALPHABET IN THAI AND ROMAN CHARACTERS

VOWELS

อ = a -า = ā -ิ = i -ี = ī -ุ = u -ู = ū -เ = e -โ = o

CONSONANTS WITH VOWEL “A”

ก = ka	ข = kha	ค = ga	ฆ = gha	ง = ṅa
จ = ca	ฉ = cha	ช = ja	ฌ = jha	ญ = ña
ฎ = ṭa	ฐ = ṭha	ฑ = ḍa	ฒ = ḍha	ณ = ṇa
ด = ta	ถ = tha	ท = da	ธ = dha	น = na
ป = pa	ฝ = pha	พ = ba	ภ = bha	ม = ma

ย = ya ร = ra ล = la ว = va ส = sa ห = ha พ = ḷa ° = ṁ

VOWELS IN COMBINATION

ก = ka กา = kā กิ = ki กี = kī กุ = ku กู = kū เก = ke โก = ko
 ข = kha ขา = khā ขิ = khi ขี = khī ขุ = khu ขู = khū เข = khe โข = kho

FIGURES

๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐
1	2	3	4	5	6	7	8	9	0

ทฤษฎารุจสุต เตปิฏก สงเกตวิญญาปนํ

- อ. = อิงคสิสเตปิฏกํ
- จ. = จญฺจสงคีติเตปิฏกํ
- ทย. = ทฤษฎารุจสุต สงคีติเตปิฏกํ (๒๕๓๐ พุทฺธวสุเส)
- เท. = นาลนุทาเทวนาคริปาลิเตปิฏกํ
- โป. = โปราณเตปิฏกํ
- มหา. = มหาจุฬาเตปิฏกํ (อนุสสรณียํ ๒๕๐๐ พุทฺธวสุเส)
- สี. = สีหพเตปิฏกํ
- สุยา. = สยามารุจสุต เตปิฏกํ (๒๕๒๕ พุทฺธวสุเส)

วินยปิฎก
มหาวิภงฺคปาลียา ทุตฺติยาภาเค
กิตฺตฺนปตฺตํ

มาติกา

องเก

๔. นิสฺสคฺคิยกณฺท์

๑. จีวรวกุโ

๑. ปจฺมกจฺฉินสิกฺขาปทํ	๑
๒. อุทฺโทสิตสิกฺขาปทํ	๖
๓. ตตฺติยกจฺฉินสิกฺขาปทํ	๑๕
๔. ปุราณจีวรสิกฺขาปทํ	๑๙
๕. จีวรปฏิกุคฺคหสิกฺขาปทํ	๒๓
๖. อณฺเฏวตกวิญญตฺติสิกฺขาปทํ	๒๘
๗. ตตฺตตฺตริสิกฺขาปทํ	๓๓
๘. อุปกฺขฏฺฐสิกฺขาปทํ	๓๖
๙. ทุตฺติยอุปกฺขฏฺฐสิกฺขาปทํ	๔๑
๑๐. ราชสิกฺขาปทํ	๔๕
ตสฺสทฺธานํ	๕๒

๒. โกสิยวกุโ

๑. โกสิยสิกฺขาปทํ	๕๓
๒. สุตฺตกาฬกสิกฺขาปทํ	๕๕

มัตติกา

องเก

๓. เทวภาคสิกขาปทํ	๕๗
๔. จพฺพสฺสสิกขาปทํ	๕๙
๕. นิสิตนสนฺถตสิกขาปทํ	๖๓
๖. เอภกโลมสิกขาปทํ	๖๘
๗. เอภกโลมโรวาปนสิกขาปทํ	๗๑
๘. รูปียสิกขาปทํ	๗๕
๙. รูปียสํโหวหารสิกขาปทํ	๗๙
๑๐. กยวิกุกยสิกขาปทํ	๘๒
ตสฺสทุทานํ	๘๕

๓. ปตฺตวคฺคโ

๑. ปตฺตตสิกขาปทํ	๘๖
๒. อุณฺณปณฺจพฺพนฺธนสิกขาปทํ	๙๐
๓. เมสขฺขตสิกขาปทํ	๙๙
๔. วสฺสสิกฺสาฎฺกสิกขาปทํ	๑๐๕
๕. จีวรจฺจณฺทนสิกขาปทํ	๑๐๘
๖. สุตฺตวิมฺบตฺตตสิกขาปทํ	๑๑๑
๗. มหาเปสการสิกขาปทํ	๑๑๔
๘. อจฺเจกจีวรสิกขาปทํ	๑๑๙
๙. สาสงฺกตสิกขาปทํ	๑๒๒
๑๐. ปริณตตสิกขาปทํ	๑๒๖
ตสฺสทุทานํ	๑๒๙

มาติกา

องเก

๕. ปาจิตตียกนุทํ

๑. มุสาวาทวกุโค

๑. มุสาวาทสิกขาปทํ	๑๓๐
๒. โอมสวาทสิกขาปทํ	๑๓๗
๓. เปสฺสณฺณสิกขาปทํ	๑๕๕
๔. ปทโสธมฺมสิกขาปทํ	๑๖๒
๕. สหเสยฺยสิกขาปทํ	๑๖๔
๖. ทุตฺติยสหเสยฺยสิกขาปทํ	๑๖๗
๗. ฐมฺมเทสนาสิกขาปทํ	๑๗๑
๘. ภูตาโรจนสิกขาปทํ	๑๗๖
๙. ทุฏฺฐจุลฺลาโรจนสิกขาปทํ	๑๙๑
๑๐. ปจวීขณฺณสิกขาปทํ	๑๙๕
ตสฺสทฺททานํ.	๑๙๘

๒. ภูตคามวกุโค

๑. ภูตคามสิกขาปทํ	๑๙๘
๒. อณฺณวาทกสิกขาปทํ	๒๐๑
๓. อุชฺฐาปนกสิกขาปทํ	๒๐๕
๔. ปจฺมเสนาสนสิกขาปทํ	๒๐๘
๕. ทุตฺติยเสนาสนสิกขาปทํ	๒๑๑
๖. อนุปชชฺชสิกขาปทํ	๒๑๔
๗. นิกุกทฺตณฺณสิกขาปทํ	๒๑๖
๘. เวหาสกุฏฺฐิสิกขาปทํ	๒๒๐

มัตติกา

องเก

๙. มหุลลภิกขุสิกขาปทํ	๒๒๒
๑๐. สปปาณภิกขุสิกขาปทํ	๒๒๔
ตสสุทฺทหานํ	๒๒๖

๓. โอวาทคฺโค

๑. โอวาทสิกขาปทํ	๒๒๖
๒. อตฺถงฺคตสิกขาปทํ	๒๓๕
๓. ภิกฺขุณฺณปสฺสยสิกขาปทํ	๒๓๗
๔. อามิสสิกขาปทํ	๒๔๑
๕. จีวรทานสิกขาปทํ	๒๔๓
๖. จีวรสิพฺพนสิกขาปทํ	๒๔๖
๗. สํวิธานสิกขาปทํ	๒๔๙
๘. นาวาภิรฺรหณสิกขาปทํ	๒๕๒
๙. ปรีปจิตสิกขาปทํ	๒๕๕
๑๐. รโหณิสฺสชฺชสิกขาปทํ	๒๕๙
ตสสุทฺทหานํ	๒๖๑

๔. โภชนวคฺโค

๑. อวสธปิณฺฑตสิกขาปทํ	๒๖๑
๒. คณโภชนสิกขาปทํ	๒๖๔
๓. ปรมฺปรโภชนสิกขาปทํ	๒๗๐
๔. กาณฺมาตฺตสิกขาปทํ	๒๗๖
๕. บจฺมปวารณาสิกขาปทํ	๒๘๐
๖. ทุติยปวารณาสิกขาปทํ	๒๘๓

มดิกา

องเก

๗. วิกาลโกชนสิกขापत्	๒๘๗
๘. สนนธิการกสิกขापत्	๒๘๙
๙. ปณิตโกชนสิกขापत्	๒๙๑
๑๐. ทนตโปณสิกขापत्	๒๙๔
ตสสุททาน	๒๙๖

๕. อเจลกวกุโค

๑. อเจลกสิกขापत्	๒๙๗
๒. อญโยชนสิกขापत्	๓๐๐
๓. สโกชนสิกขापत्	๓๐๒
๔. รโหปฏิจจนนสิกขापत्	๓๐๕
๕. รโหนิสชชสิกขापत्	๓๐๗
๖. จาริตตสิกขापत्	๓๐๙
๗. จตุมาสปจจยปวารณาสิกขापत्	๓๑๔
๘. อญยุตตเสนาสิกขापत्	๓๑๙
๙. เสนาวาสสิกขापत्	๓๒๒
๑๐. อญโยธิกสิกขापत्	๓๒๔
ตสสุททาน	๓๒๖

๖. สุราปานวกุโค

๑. สุราปานสิกขापत्	๓๒๗
๒. องคุลิปโตทกสิกขापत्	๓๓๐
๓. หสฺสธมฺมสิกขापत्	๓๓๒
๔. อนาทรียสิกขापत्	๓๓๔

มัตติกา

องเก

๕. ภีสาปนสิกขาปทํ	๓๓๖
๖. โชติกสิกขาปทํ	๓๓๘
๗. นุหानสิกขาปทํ	๓๔๐
๘. ทุพพพณณกรรมสิกขาปทํ	๓๔๖
๙. วิกปฺปนสิกขาปทํ	๓๔๘
๑๐. จีวรอปนิธานสิกขาปทํ	๓๕๐
ตสฺสสุทฺธานํ	๓๕๒

๗. สปปาณกวกคฺโค

๑. สมฺมจิจฺจปาณสิกขาปทํ	๓๕๓
๒. สปปาณกสิกขาปทํ	๓๕๔
๓. อุกฺโกฏฺณสิกขาปทํ	๓๕๖
๔. ทุฏฺฐจุลลสิกขาปทํ	๓๕๗
๕. อุณฺวีสตีวสุสสิกขาปทํ	๓๖๐
๖. เถยฺยสตฺถสิกขาปทํ	๓๖๔
๗. สัมมิตฺถานสิกขาปทํ	๓๖๖
๘. อวิฏฺฐสิกขาปทํ	๓๖๘
๙. อุกฺขิตฺตสมฺโมคฺคสิกขาปทํ	๓๗๔
๑๐. กณฺฏกสิกขาปทํ	๓๗๗
ตสฺสสุทฺธานํ	๓๘๓

๘. สหรมฺมิกวกคฺโค

๑. สหรมฺมิกสิกขาปทํ	๓๘๔
๒. วิเลขนสิกขาปทํ	๓๘๖

มาติกา

องฺเก

๓. โมหนสิกฺขาปทํ	๓๘๙
๔. ปหารสิกฺขาปทํ	๓๙๒
๕. ตลสตุติกสิกฺขาปทํ	๓๙๓
๖. อมฺลสิกฺขาปทํ	๓๙๕
๗. สมฺมจิจฺจุสิกฺขาปทํ	๓๙๖
๘. อุปสฺสุตฺติสิกฺขาปทํ	๓๙๘
๙. กมฺมปฏฺิพาหนสิกฺขาปทํ	๔๐๑
๑๐. ฉนฺทํทตฺตวาคมนสิกฺขาปทํ	๔๐๒
๑๑. ทพฺพสิกฺขาปทํ	๔๐๔
๑๒. ปริณามนสิกฺขาปทํ	๔๐๗
ตสฺสุทฺธานํ	๔๐๙

๕. รตนวคฺโค

๑. อนฺเตปรฺสสิกฺขาปทํ	๔๑๐
๒. รตนสิกฺขาปทํ	๔๑๖
๓. วิกาลคามปฺปเวสนสิกฺขาปทํ	๔๒๑
๔. สฺฐิจมฺรสิกฺขาปทํ	๔๒๖
๕. มณฺจปฺิจสิกฺขาปทํ	๔๒๘
๖. ตูโลนทฺธสิกฺขาปทํ	๔๒๙
๗. นิสีทนสิกฺขาปทํ	๔๓๑
๘. กณฺฑปฏฺิจฉาตฺติสิกฺขาปทํ	๔๓๔
๙. วสฺสิกฺสาฎฺกสิกฺขาปทํ	๔๓๕
๑๐. นนฺทสิกฺขาปทํ	๔๓๗
ตสฺสุทฺธานํ	๔๓๙

มัตติกา

องเก

๖. ปาฏิเทสนียกณฺทำ

๑. ปจฺมปาฏิเทสนียสิกฺขาปทํ	๔๔๐
๒. ทุติยปาฏิเทสนียสิกฺขาปทํ	๔๔๓
๓. ตติยปาฏิเทสนียสิกฺขาปทํ	๔๔๕
๔. จตุตฺถปาฏิเทสนียสิกฺขาปทํ	๔๕๐

๗. เสขียกณฺทำ

๑. ปริมณฑลวคฺโค

ปจฺมสิกฺขาปทํ	๔๕๖
ทุติยสิกฺขาปทํ	๔๕๗
ตติยสิกฺขาปทํ	๔๕๗
จตุตฺถสิกฺขาปทํ	๔๕๘
ปณฺจมสิกฺขาปทํ	๔๕๘
ฉฏฺฐสิกฺขาปทํ	๔๕๙
สप्तตฺมสิกฺขาปทํ	๔๕๙
อฏฺฐมสิกฺขาปทํ	๔๖๐
นวมสิกฺขาปทํ	๔๖๐
ทสมสิกฺขาปทํ	๔๖๑

๒. อุชฺชกฺขมิกวคฺโค

ปจฺมสิกฺขาปทํ	๔๖๑
ทุติยสิกฺขาปทํ	๔๖๒
ตติยสิกฺขาปทํ	๔๖๒

มาติกา

องฺเก

จตุตฺถสิกฺขาปทํ	๔๖๓
ปณฺจมสิกฺขาปทํ	๔๖๓
ฉกฺขจสิกฺขาปทํ	๔๖๔
สตุตฺถมสิกฺขาปทํ	๔๖๔
อฏฺฐมสิกฺขาปทํ	๔๖๕
นวมสิกฺขาปทํ	๔๖๕
ทสมสิกฺขาปทํ	๔๖๖

๓. ขมฺภกตวคฺโค

ปจฺมสิกฺขาปทํ	๔๖๖
ทฺตฺติยสิกฺขาปทํ	๔๖๗
ตฺตฺติยสิกฺขาปทํ	๔๖๗
จตุตฺถสิกฺขาปทํ	๔๖๘
ปณฺจมสิกฺขาปทํ	๔๖๘
ฉกฺขจสิกฺขาปทํ	๔๖๙
สตุตฺถมสิกฺขาปทํ	๔๖๙
อฏฺฐมสิกฺขาปทํ	๔๗๐
นวมสิกฺขาปทํ	๔๗๐
ทสมสิกฺขาปทํ	๔๗๑

๔. สกฺกจฺจวคฺโค

ปจฺมสิกฺขาปทํ	๔๗๑
ทฺตฺติยสิกฺขาปทํ	๔๗๒
ตฺตฺติยสิกฺขาปทํ	๔๗๒

มัตติกา

องฺเก

จตุตฺถสิกฺขาปทํ	๔๗๓
ปณฺจมสิกฺขาปทํ	๔๗๓
ฉกฺขจสิกฺขาปทํ	๔๗๔
สตุตฺถมสิกฺขาปทํ	๔๗๔
อฏฺฐมสิกฺขาปทํ	๔๗๖
นวมสิกฺขาปทํ	๔๗๖
ทสมสิกฺขาปทํ	๔๗๗

๕. กพพวคฺโค

ปจฺมสิกฺขาปทํ	๔๗๗
ทุติยสิกฺขาปทํ	๔๗๘
ตติยสิกฺขาปทํ	๔๗๘
จตุตฺถสิกฺขาปทํ	๔๗๙
ปณฺจมสิกฺขาปทํ	๔๗๙
ฉกฺขจสิกฺขาปทํ	๔๘๐
สตุตฺถมสิกฺขาปทํ	๔๘๐
อฏฺฐมสิกฺขาปทํ	๔๘๑
นวมสิกฺขาปทํ	๔๘๑
ทสมสิกฺขาปทํ	๔๘๑

๖. สุรฺรสุรฺรวคฺโค

ปจฺมสิกฺขาปทํ	๔๘๒
ทุติยสิกฺขาปทํ	๔๘๓

มาติกา

องฺเก

ตติยสิกขาปทํ	๔๘๓
จตุตถสิกขาปทํ	๔๘๔
ปณฺจมสิกขาปทํ	๔๘๔
ฉฏฺฐสิกขาปทํ	๔๘๕
สตุตมสิกขาปทํ	๔๘๖
อฏฺฐมสิกขาปทํ	๔๘๘
นวมสิกขาปทํ	๔๘๙
ทสมสิกขาปทํ	๔๘๙

๗. ปาทูกาวลฺโล

ปจฺมสิกขาปทํ	๔๙๐
ทตฺติยสิกขาปทํ	๔๙๐
ตติยสิกขาปทํ	๔๙๑
จตุตถสิกขาปทํ	๔๙๒
ปณฺจมสิกขาปทํ	๔๙๒
ฉฏฺฐสิกขาปทํ	๔๙๓
สตุตมสิกขาปทํ	๔๙๓
อฏฺฐมสิกขาปทํ	๔๙๔
นวมสิกขาปทํ	๔๙๔
ทสมสิกขาปทํ	๔๙๗
เอกาทสมสิกขาปทํ	๔๙๗
ทฺวาทสมสิกขาปทํ	๔๙๘
เตรสมสิกขาปทํ	๔๙๘

มาดิกา

ខង្គកេ

จุฑาทสมสิกฺขาปทํ

৫৭৭

ปณฺณรสมสิกฺขาปทํ

ଭୂଗୋଳ

๔. อธิกรณสมถา

ສະຫຼຸດ ອົງກອນສມຄາ ຫມຸມາ

৫০৬

ปทานุกุโม

உள்ள

อสาธารถนนามานิ

၁၁၆၅

ธมฺมปฺปເກໂທ

၁၁၇

วินยปิฎก

มหาวิภังคปาติ

[ทุติโย ภาค]

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๔. นิสสัคคิยกณฑ์

อิมเ ช ปนายสมนฺโต ตีส นิสสัคคิยา ปาจิตติยา ฐมา
อุทฺเทสํ อากัจฉนฺติ.

๑. จีวรวกุโค

๑. ปจฺมกจินตฺติกาปทํ

[๔๕๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา เวสาลิยํ วิหริติ โคตมเก
เจติเย. เตน ช ปน สมเยน ภควตา ภิกฺขุณฺํ ติจีวรํ อนุญญาตํ
โหติ. จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ “ภควตา ติจีวรํ อนุญญาตนฺติ อญฺเณเนว
ติจีวเรน คามํ ปวิสฺสณฺติ, อญฺเณเนว” ติจีวเรน อารามเ อจฺฉนฺติ,
อญฺเณเนว ติจีวเรน นหํ โอตฺรณฺติ. ยเ เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา
สนฺตฺตฺวา ลชฺชิโน กุกฺกจฺจกา สิกฺขาการา, เต อชฺฌายนฺติ
ชียนฺติ^๒ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ อติเรกจีวรํ

หมดอายุ 26/05/2566

^๑ จ.,เท.,อิ. อญฺเณ, เอมฺปริปี.

^๒ จ.,เท. ชียนฺติ, เอมฺปริปี.

ธารสฺสนตฺตีติ. อถ โข เต ภิกฺขุ “ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขุ อเนกปริยาเยน
 วิครหิตฺวา” ภาควโต เอตมตฺถํ อารุเจสฺสุ. อถ โข ภควา เอตสฺมี
 นิทานเ เอตสฺมี ปกรณเ ภิกฺขุสงฺฆํ สนนฺิปาตาเปตฺวา ฉพฺพคฺคิเย
 ภิกฺขุ ปฏิปฺจุจฺฉิ “สจฺจํ กิร ตุมฺเห ภิกฺขเว อติเรกจิวฺรํ ธาเรถาติ.
 “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “อนนฺจฺฉวิกํ โมฆปฺริสา
 อนนฺโลมิกํ อปฺปฏฺฐิรูปํ อสฺสามณฺกํ อกปฺปิยํ อกรณฺิยํ; กถํ หิ นาม
 ตุมฺเห โมฆปฺริสา อติเรกจิวฺรํ ธาเรสฺสถ, เนตํ โมฆปฺริสา
 อปฺปสฺนฺหานํ วา ปสฺทาทย นานํ วา ภิยฺโยภาวาย ฯเปฯ เอวฺมจ
 ปน ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ อุกฺกทิสฺเสยฺยาถ

[๔๖๐] “โย ปน ภิกฺขุ อติเรกจิวฺรํ ธาเรยฺย, นิสฺสัคคิย
 ปาจิตฺตียนฺติ.

เอวฺมจิทํ ภควตา ภิกฺขุณฺํ สีกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๔๖๑] เตน โข ปน สมเยน อายสฺมโต อานนฺทสฺส
 อติเรกจิวฺรํ อปฺปนฺนํ โหติ. อายสฺมา จ อานนฺโท ตํ จิวฺรํ
 อายสฺมโต สารีปฺตฺตสฺส ทาตุกาโม โหติ. อายสฺมา จ สารีปฺโต
 สาเกเต วิหริติ. อถ โข อายสฺมโต อานนฺทสฺส เอตทโหสิ “ภควตา
 สีกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ, ‘น อติเรกจิวฺรํ ธาเรตพฺพนฺติ; อิทฺมจ เม
 อติเรกจิวฺรํ อปฺปนฺนํ; อหฺมจิมํ จิวฺรํ อายสฺมโต สารีปฺตฺตสฺส
 ทาตุกาโม,^๑ อายสฺมา จ สารีปฺโต สาเกเต วิหริติ; กถํ นฺุ โข
 มยา ปฏิปชฺชิตพฺพนฺติ. อถ โข อายสฺมา อานนฺโท ภาควโต
 เอตมตฺถํ อารุเจสิ. “กั๊วจิวฺรํ ปนानนฺท สารีปฺโต อากจฺฉิสฺสตีติ.

^{๑-๑} สฺยา. อิม ปาจา น ทิสฺสนฺติ, เอวฺมปฺริปี. ^๒ โป. ทาตุกาโมมิ

“นวมํ วา ภควา ทิวสํ ทสมํ วาติ. อถโข ภควา เอตสฺมี
 นิทานเ เอตสฺมี ปกรณ []” ฐมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
 “อนุชานามิ ภิกฺขเว ทสาหปรมํ อติเรกจีวรํ ฐาเรตฺถ; เอวเมจ ปน
 ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุตฺติเสยฺยาถ

[๔๖๒] “**นิฏฺฐิตจีวรสฺมี** ภิกฺขุณา **อุพฺพตสฺมี** กจินเ,^๒ ทสาห-
 ปรมํ อติเรกจีวรํ ฐาเรตฺถพฺพ; ตํ อติกฺกามยโต นิสฺสคฺคิยํ
 ปาจิตฺตียนฺติ.

[๔๖๓] **นิฏฺฐิตจีวรสฺมินฺติ** ภิกฺขุโน จีวรํ กถํ วา โหติ
 นฏฺฐํ วา วินฏฺฐํ วา ททฺธํ วา จีวรสา วา อุปฺปจฺฉินฺนา.

อุพฺพตสฺมี กจินเติ อฏฺฐจฺจนํ มาติกานํ อณฺณตฺราย มาติกาย
 อุพฺพตํ โหติ, สงฺเขน วา อนฺตรา อุพฺพตํ โหติ.

ทสาหปรมนฺติ ทสาหปรมตา ฐาเรตฺถพฺพ.

อติเรกจีวรํ นาม อนธิฏฺฐิตํ อวิกปฺปิตํ.

จีวรํ นาม จฺจนํ จีวรานํ อณฺณตฺรํ จีวรํ วิกปฺปนฺนํ ปจฺฉิมํ.^๓

ตํ อติกฺกามยโต นิสฺสคฺคิยํ โหติตี^๔ เอกาทเส อรุณฺณคฺคฺมเน
 นิสฺสคฺคิยํ โหติ; นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณฺสฺส วา ปุคฺคลสฺส
 วา. เอวเมจ ปน ภิกฺขเว นิสฺสชฺชิตพฺพํ. เตน ภิกฺขุณา สงฺฆํ

^๑ ไป. เอตฺถนฺตเร ภิกฺขุสงฺฆํ สหฺนฺปิปาเตตฺวา ภิกฺขุณํ ตทฺทญฺจวิกํ ตทฺทโลมิกนฺติ อิม
 ปาจา ทิสฺสนฺติ.

^๒ จ. กจินเ. เอวฺมฺปริปิ. ^๓ อ. วิกปฺปนฺนํ ปจฺฉิมํ, ทย. วิกปฺปนฺนํ ปจฺฉิมํ

^๔ นิสฺสคฺคิยํ โหติตี เอตฺถ โหติสทฺโท อติเรกปาโจ ภเวยฺย สุตฺเต อนาคตฺตฺตา, อิตฺรธา
 สุตฺตํ อุณํ สียา เอว นิสฺสคฺคิยํ โหติ ปาจิตฺตียนฺติ ภเวยฺย. วิชาเรตฺวา คเหตพฺพ.

อุปสงกมิตวา เอกังสํ อุตฺตฺราสงคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขุโน ปาทะ
 วนทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อณฺชลี ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย
 “อิทํ เม ภนฺเต จีวรํ ทสาหาติกฺกนฺตํ นิสฺสัคคิยํ; อิมานํ สงฺฆสฺส
 นิสฺสชฺชามิตฺติ. นิสฺสชฺชิตฺวา อาปตฺติ เทเสตพฺพา, พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา
 ปฏฺวิเพลน อาปตฺติ ปฏฺวิคฺคเหตพฺพา; นิสฺสญฺจจีวรํ ทาทพฺพ^๑”

[๔๖๔] “สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อิทํ จีวรํ อิตฺถนฺนามสฺส
 ภิกฺขุโน นิสฺสัคคิยํ สงฺฆสฺส นิสฺสญฺจํ; ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลฺลํ,
 สงฺโฆ อิมํ จีวรํ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ทเพยฺยาติ.

[๔๖๕] เตน ภิกฺขุณา สมฺพหุเล ภิกฺขุ อุปสงกมิตฺวา เอกังสํ
 อุตฺตฺราสงคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขุโน ปาทะ วนทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ
 นิสีทิตฺวา อณฺชลี ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย “อิทํ เม ภนฺเต
 จีวรํ ทสาหาติกฺกนฺตํ นิสฺสัคคิยํ; อิมานํ อายสฺมนฺตานํ นิสฺสชฺชามิตฺติ.
 นิสฺสชฺชิตฺวา อาปตฺติ เทเสตพฺพา, พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏฺวิเพลน
 อาปตฺติ ปฏฺวิคฺคเหตพฺพา; นิสฺสญฺจจีวรํ ทาทพฺพ^๑”

[๔๖๖] “สุณฺนตุ เม อายสฺมนฺตา, อิทํ จีวรํ อิตฺถนฺนามสฺส
 ภิกฺขุโน นิสฺสัคคิยํ อายสฺมนฺตานํ นิสฺสญฺจํ; ยทายสฺมนฺตานํ ปตฺตกถลฺลํ,
 อายสฺมนฺตา อิมํ จีวรํ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ทเพยฺยุตฺติ.

[๔๖๗] เตน ภิกฺขุณา เอกํ ภิกฺขุ อุปสงกมิตฺวา เอกังสํ
 อุตฺตฺราสงคํ กริตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อณฺชลี ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส
 วจนีโย “อิทํ เม อารุโส จีวรํ ทสาหาติกฺกนฺตํ นิสฺสัคคิยํ; อิมานํ
 อายสฺมโต นิสฺสชฺชามิตฺติ. นิสฺสชฺชิตฺวา อาปตฺติ เทเสตพฺพา, เตน

^๑ ไป. เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว ทาทพฺพ. พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏฺวิเพลน สงฺโฆ ฌาเปตพฺโป.

ภิกฺขุณา อาปตฺติ ปฏิกฺคเหตฺตพฺพา; นิสฺสํญฺจจีวรํ ทาทพฺพํ “อิมํ จีวรํ
อายุสฺมโต ทมฺมมิตฺติ.

[๔๖๘] ทสฺสาหาติกฺกนฺเต อติกฺกนฺตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตียํ.
ทสฺสาหาติกฺกนฺเต เวมตฺติโก, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตียํ. ทสฺสาหาติกฺกนฺเต
อนติกฺกนฺตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตียํ. อนนฺธิจฺเจเต อธิจฺเจตสญฺญี,
นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตียํ. อวิกปฺปิเต วิกปฺปิตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตียํ.
อวิสฺสชฺชิตฺเต วิสฺสชฺชิตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตียํ. อนนฺนุเจ นนฺนุจสญฺญี,
นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตียํ. อวินนฺนุเจ วินนฺนุจสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตียํ.
อททฺธเม ททฺธมฺสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตียํ. อวิลฺลตฺเต วิลฺลตฺตสญฺญี,
นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตียํ.

นิสฺสคฺคิยํ จีวรํ อนิสฺสชฺชิตฺวา ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ทฺวํกฺกสฺส.
ทสฺสาหาติกฺกนฺเต อติกฺกนฺตสญฺญี, อาปตฺติ ทฺวํกฺกสฺส. ทสฺสาหาติกฺก-
นฺเต เวมตฺติโก, อาปตฺติ ทฺวํกฺกสฺส. ทสฺสาหาติกฺกนฺเต อนติกฺกนฺต-
สญฺญี, อนาปตฺติ.

[๔๖๙] อนาปตฺติ อนโตทสฺสํ อธิจฺเจติ, วิกปฺเปติ, วิสฺสชฺเชติ,
นสฺสติ, วินสฺสติ, ทยฺหติ,^๑ อจฺฉินฺทิตฺวา คณฺหาติ,^๒ วิสฺสาสํ คณฺหาติ,
อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

[๔๗๐] เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ นิสฺสํญฺจ-
จีวรํ น เทนฺติ. ^๓เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๕เป๕ เต
อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา
ภิกฺขุ นิสฺสํญฺจจีวรํ น ทสฺสนฺตีติ.”^๓ ภควโต เอตมตฺถํ อารोเจสฺสุ.

^๑ หมดอายุ 26/05/2566

^๑ ฉ.,เท.,อ. ทยฺหติ, เอวมุปริปิ.

^๒ ฉ.,เท.,อ. คณฺหนฺติ, เอวมุปริปิ.

^๓ ฉ.,เท.,อ. อิมํ ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

“อถโข ภควา จพฺพคฺคิเย ภิกฺขุ ปฏิปฺจุจฺฉิ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे
 ภิกฺขเว นิสฺสจฺจจิวรรํ น เทถาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
 ภควา ๕เป๕ ฐมฺมํ กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสึ” “น ภิกฺขเว
 นิสฺสจฺจจิวรรํ น ทาทพฺพํ; โย น ทเพยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ.

ปรจฺมกจินฺสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ปจฺม.

๒. อุทฺโทสิตสิกฺขาปทํ

[๔๗๑] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ ภิกฺขุณฺ
 หตฺถे จิวรรํ นิภฺชิปิตฺวา สนฺตรุตฺตเรน ชนปทจาริกํ ปกฺกมณฺติ,
 ตานิ จิวรรานิ จิร^๒ นิภฺชิตฺตานิ กณฺณกิตฺตานิ โหนฺติ, ตานิ จิวรรานิ^๓
 ภิกฺขุ โอตาเปณฺติ. อุทฺทสา โข อายสฺมา อานนฺโท เสนาสนจาริกํ
 อาหิณฺทหนฺโต เต ภิกฺขุ ตานิ จิวรรานิ โอตาเปณฺเต; ทิสฺวาน,
 เยน เต ภิกฺขุ, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา เต ภิกฺขุ เอตทวโจ
 “กสฺสึมานิ อาวุโส จิวรรานิ กณฺณกิตฺตานีติ. อถโข เต ภิกฺขุ
 อายสฺมโต อานนฺทสฺส เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ. อายสฺมา อานนฺโท
 อุชฺฌายติ ขียติ วิปาเจติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุ ภิกฺขุณฺ หตฺถे จิวรรํ
 นิภฺชิปิตฺวา สนฺตรุตฺตเรน ชนปทจาริกํ ปกฺกมิสฺสนฺตีติ. อถโข
 อายสฺมา อานนฺโท เต ภิกฺขุ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต
 เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. อถโข ภควา เต ภิกฺขุ ปฏิปฺจุจฺฉิ “สจฺจํ กิร

^๑ ๑๕๕๖ ๒๖/๐๕/๒๕๖๖

ฉ.,เท.,อ. อิม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

^๒ ไป. จิวรรํเส

^๓ ฉ.,เท. อยํ ปาโจ น ทิสฺสนฺติ.

ภิกฺขเว ภิกฺขุ ภิกฺขุโน หตฺเถ จีวรํ นิภฺชิปิตฺวา สนฺตรุตฺตเรน
 ชนปทจาริกํ ปกฺกมนฺตีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา
 ๔เปย” “กถํ หิ นาม เต ภิกฺขเว โมฆปริสา ภิกฺขุโน หตฺเถ จีวรํ
 นิภฺชิปิตฺวา สนฺตรุตฺตเรน ชนปทจาริกํ ปกฺกมิสฺสนฺติ, เนตํ ภิกฺขเว
 อปฺปสนฺนํ ภาวํ ปสาทาย ปสนฺนํ ภาวํ ภิกฺขเว ภิกฺขเว ๕เปย
 เอวเมว ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺเสยฺยาถ

[๔๗๒] “นิภฺชิตฺตจีวรํ ภิกฺขุนา อุทฺทิสฺสํ กจิเน เอก-
 รตฺตมฺปิ เจ ภิกฺขุ ติจีวเรน วิปฺปวเสยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตียนฺติ.

เอวเมว จิทํ ภควตา ภิกฺขุโน สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๔๗๓] เตน โข ปน สมเยน อณฺณตโร ภิกฺขุ โกสมฺพิยํ
 คิลานํ โหติ. ฌาตกา ตสฺส ภิกฺขุโน สนฺติเก ทฺธํ ปาเหสฺสุ
 “อาคจฺจนฺตํ ภาทฺทนฺโต,^๒ มยํ อุปฺภจฺจิสฺสามาติ. ภิกฺขุปี เอวมาหํ
 “คจฺจนฺ อวฺสุ,^๓ ฌาตกา ตํ อุปฺภจฺจิสฺสนฺตีติ. โส เอวมาห
 “ภควตา อวฺสุ” สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ ‘น ติจีวเรน วิปฺปวสิตฺพพฺพนฺติ;
 อหณฺจมฺหิ คิลานํ, น สกฺโกมิ ติจีวรมาทาย ปกฺกมิตฺถํ; นาหํ
 คมิสฺสามิตี. ภควโต เอตมตฺถํ อวโรเจสฺสุ. อถ โข ภควา เอตสฺมี
 นิทาเน เอตสฺมี ปกรณํ ฐมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
 “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว คิลานสฺส ภิกฺขุโน ติจีวเรน อวิปฺปวาส-
 สมฺมตฺตี^๕ ทาตฺถ, เอวเมว ปน ภิกฺขเว ทาทพฺพา. เตน คิลานเน

^๑ สยว.,อิ. เปยยาโล น ทิสฺสติ, เอวเมวทิสฺส จาเนสฺ.

^๒ จ.,เท.,อิ. คจฺจนฺตํ

^๕ จ.,เท.,อิ. อวิปฺปวาสสมฺมตฺตี, เอวเมวทิสฺส.

^๒ จ.,เท. ภาทฺทนฺโต, เอวเมวทิสฺส.

^๔ จ.,เท.,อิ. ภควตาอวฺสุ

ภิกขุหา สงฆ์ อุปสงกมิตวา เอกังสํ อุตฺตราสงคํ กริตวา วุฑฺฒานํ
 ภิกขุณํ ปาเท วนฺทิตวา อุกกุฏิกํ นิสฺสิติตวา อณฺชลీ ปคฺคเหตฺวา
 เอวมสฺส วจนีโย “อหํ ภนฺเต คีลาโน, น สกฺโกมิ ติจีวรมาทาย
 ปกฺกมิตฺตุ; โสหํ ภนฺเต สงฺฆํ ติจีวเรน อวิปฺปวาสสมฺมตฺติ ยาจามิติ.
 ทุติยมฺปิ ยาจิตพฺพา. ตติยมฺปิ ยาจิตพฺพา. พฺยตเตน ภิกขุหา
 ปฏฺิพเลน สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

[๔๗๔] “สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อัยฺม อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ
 คีลาโน น สกฺโกติ ติจีวรมาทาย ปกฺกมิตฺตุ; โส สงฺฆํ ติจีวเรน
 อวิปฺปวาสสมฺมตฺติ ยาจติ; ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกฺลลํ; สงฺโฆ
 อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ติจีวเรน อวิปฺปวาสสมฺมตฺติ ทเทยฺย;
 เอสา ฌตฺติ.

สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อัยฺม อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ คีลาโน น
 สกฺโกติ ติจีวรมาทาย ปกฺกมิตฺตุ; โส สงฺฆํ ติจีวเรน อวิปฺปวาสสมฺมตฺติ
 ยาจติ; สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ติจีวเรน อวิปฺปวาสสมฺมตฺติ
 เทติ; ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ติจีวเรน
 อวิปฺปวาสสมฺมตฺติยา ทานํ, โส ตฺถนฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส
 ภาเสยฺย.

ทินฺหา สงฺเขน อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ติจีวเรน อวิปฺปวาส-
 สมฺมตฺติ, ขมติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺถนฺหี, เอวเมตํ ธารยามิติ.

เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ อุกฺกมฺเสยฺยาถ

[๔๗๕] “นิฏฺฐิตจิวรสมฺมํ ภิกฺขุหา อุกฺกตสมฺมํ กจิเน, เอก-
 รตฺตมฺปิ เจ ภิกฺขุ ติจีวเรน วิปฺปวเสยฺย; อณฺณตฺร ภิกฺขุสมฺมตฺติยา
 นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตียนฺติ.

๘ จ.,เท. มาโพ

นาคูปจารโร; วิหารโร เอกูปจารโร นาคูปจารโร; รุกขมูล์ เอกูปจารโร
นาคูปจารโร; อชโฆกาโส เอกูปจารโร นาคูปจารโร.

[๔๗๘] คาโม เอกูปจารโร นาม เอกกุลสฺส คาโม โหติ
ปริกฺขิตโต จ. อนฺโตคาเม จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา อนฺโตคาเม วตฺถพฺพํ.
อปริกฺขิตโต โหติ, ยสฺมี ฌเร จีวรํ นิกฺขิตตํ โหติ, ตสฺมี ฌเร
วตฺถพฺพํ, หตฺถปาสา วา น วิชฺหิตพฺพํ.

[๔๗๙] ^๑นาคูปจารโร นาม ^๑นาคกุลสฺส คาโม โหติ
ปริกฺขิตโต จ, ยสฺมี ฌเร จีวรํ นิกฺขิตตํ โหติ, ตสฺมี ฌเร
วตฺถพฺพํ สภาเย วา ทวารมฺมุเล วา, หตฺถปาสา วา น วิชฺหิตพฺพํ.
สภายํ คจฺจนฺเตน หตฺถปาเส จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา สภาเย วา ^๒
วตฺถพฺพํ ทวารมฺมุเล วา, หตฺถปาสา วา น วิชฺหิตพฺพํ. สภาเย จีวรํ
นิกฺขิปิตฺวา สภาเย วา ^๒วตฺถพฺพํ ทวารมฺมุเล วา, หตฺถปาสา วา
น วิชฺหิตพฺพํ. อปริกฺขิตโต โหติ, ยสฺมี ฌเร จีวรํ นิกฺขิตตํ โหติ,
ตสฺมี ฌเร วตฺถพฺพํ, หตฺถปาสา วา น วิชฺหิตพฺพํ.

[๔๘๐] เอกกุลสฺส นิเวสนํ โหติ ปริกฺขิตตญฺจ, นานาคพฺภา
นาคาโอวรกา. อนฺโตนิเวสเน จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา อนฺโตนิเวสเน
วตฺถพฺพํ. อปริกฺขิตตํ โหติ, ยสฺมี คพฺเภ จีวรํ นิกฺขิตตํ โหติ,
ตสฺมี คพฺเภ วตฺถพฺพํ, หตฺถปาสา วา น วิชฺหิตพฺพํ.

[๔๘๑] นาคกุลสฺส นิเวสนํ โหติ ปริกฺขิตตญฺจ, นานาคพฺภา
นาคาโอวรกา. ยสฺมี คพฺเภ จีวรํ นิกฺขิตตํ โหติ, ตสฺมี คพฺเภ
วตฺถพฺพํ ทวารมฺมุเล วา, หตฺถปาสา วา น วิชฺหิตพฺพํ. อปริกฺขิตตํ

^{๑-๑} จ., เท., อ. อิมะ ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

^๒ สยา. วาสทโท น ทิสฺสนฺติ.

โหติ, ยสฺมี คพฺเภ จีวรํ นิภฺขิตฺตํ โหติ, ตสฺมี คพฺเภ วตฺถพฺพํ, หตฺถปาสา วา น วิชฺหิตพฺพํ.

[๔๘๒] เอกกุลสฺส อุทฺโทสิตโ หติ ปริกฺขิตฺโต จ, นานาคพฺภา นานาโอวรกา. อนฺโตอุทฺโทสิตเต จีวรํ นิภฺขิตฺตวา อนฺโตอุทฺโทสิตเต วตฺถพฺพํ. อปริกฺขิตฺโต โหติ, ยสฺมี คพฺเภ จีวรํ นิภฺขิตฺตํ โหติ, ตสฺมี คพฺเภ วตฺถพฺพํ, หตฺถปาสา วา น วิชฺหิตพฺพํ.

[๔๘๓] นานากุลสฺส อุทฺโทสิตโ หติ ปริกฺขิตฺโต จ, นานาคพฺภา นานาโอวรกา. ยสฺมี คพฺเภ จีวรํ นิภฺขิตฺตํ โหติ, ตสฺมี คพฺเภ วตฺถพฺพํ ทวารมฺมูเล วา, หตฺถปาสา วา น วิชฺหิตพฺพํ. อปริกฺขิตฺโต โหติ, ยสฺมี คพฺเภ จีวรํ นิภฺขิตฺตํ โหติ, ตสฺมี คพฺเภ วตฺถพฺพํ, หตฺถปาสา วา น วิชฺหิตพฺพํ.

[๔๘๔] เอกกุลสฺส อฏฺฏโ หติ, อนฺโตอฏฺฏเ จีวรํ นิภฺขิตฺตวา อนฺโตอฏฺฏเ วตฺถพฺพํ. นานากุลสฺส อฏฺฏโ หติ, นานาคพฺภา นานาโอวรกา. ยสฺมี คพฺเภ จีวรํ นิภฺขิตฺตํ โหติ, ตสฺมี คพฺเภ วตฺถพฺพํ ทวารมฺมูเล วา, หตฺถปาสา วา น วิชฺหิตพฺพํ.

[๔๘๕] เอกกุลสฺส มาโล โหติ, อนฺโตมาเล จีวรํ นิภฺขิตฺตวา อนฺโตมาเล วตฺถพฺพํ. นานากุลสฺส มาโล โหติ, นานาคพฺภา นานาโอวรกา. ยสฺมี คพฺเภ จีวรํ นิภฺขิตฺตํ โหติ, ตสฺมี คพฺเภ วตฺถพฺพํ ทวารมฺมูเล วา หตฺถปาสา วา น วิชฺหิตพฺพํ.

[๔๘๖] เอกกุลสฺส ปาสาโท โหติ, อนฺโตปาสาเท จีวรํ นิภฺขิตฺตวา อนฺโตปาสาเท วตฺถพฺพํ. นานากุลสฺส ปาสาโท โหติ, นานาคพฺภา นานาโอวรกา ยสฺมี คพฺเภ จีวรํ นิภฺขิตฺตํ โหติ, ตสฺมี คพฺเภ วตฺถพฺพํ ทวารมฺมูเล วา, หตฺถปาสา วา น วิชฺหิตพฺพํ.

[๔๘๗] เอกกุลสฺส หมฺมิมํ โหติ, อนฺโตหฺมฺมิมเย จีวรํ นิภฺชิปิตฺวา
อนฺโตหฺมฺมิมเย วตฺถพฺพํ. นานากุลสฺส หมฺมิมํ โหติ, นานาคพฺภา
นानาโอวรกา. ยสฺมิมิ คพฺเภ จีวรํ นิภฺชิตฺตํ โหติ, ตสฺมิมิ คพฺเภ
วตฺถพฺพํ ทฺวารมฺมูเล วา, หตฺถปาสา วา น วิชฺหิตพฺพํ.

[๔๘๘] เอกกุลสฺส นาวา โหติ, อนฺโตนาวาย จีวรํ นิภฺชิปิตฺวา
อนฺโตนาวาย วตฺถพฺพํ. นานากุลสฺส นาวา โหติ, นานาคพฺภา
นานาโอวรกา. ยสฺมิมิ โอวรเก จีวรํ นิภฺชิตฺตํ โหติ, ตสฺมิมิ โอวรเก
วตฺถพฺพํ, 'ทฺวารมฺมูเล วา' หตฺถปาสา วา น วิชฺหิตพฺพํ.

[๔๘๙] เอกกุลสฺส สตฺเถ โหติ, สตฺเถ จีวรํ นิภฺชิปิตฺวา
ปรฺโต วา ปจฺจนฺโต วา สตฺตพฺภนฺตฺรา น วิชฺหิตพฺพา, ปสฺสโต
อพฺภนฺตรํ น วิชฺหิตพฺพํ. นานากุลสฺส สตฺเถ โหติ, สตฺเถ จีวรํ
นิภฺชิปิตฺวา หตฺถปาสา น วิชฺหิตพฺพํ.

[๔๙๐] เอกกุลสฺส เขตฺตํ โหติ ปริกฺขิตฺตมฺภ, อนฺโตเขตฺเต
จีวรํ นิภฺชิปิตฺวา อนฺโตเขตฺเต วตฺถพฺพํ. อปริกฺขิตฺตํ โหติ,
หตฺถปาสา น วิชฺหิตพฺพํ. นานากุลสฺส เขตฺตํ โหติ ปริกฺขิตฺตมฺภ,
อนฺโตเขตฺเต จีวรํ นิภฺชิปิตฺวา 'อนฺโตเขตฺเต วตฺถพฺพํ'^๒ ทฺวารมฺมูเล
วา, หตฺถปาสา วา น วิชฺหิตพฺพํ. อปริกฺขิตฺตํ โหติ, หตฺถปาสา
น วิชฺหิตพฺพํ.

[๔๙๑] เอกกุลสฺส ฌณฺณกรณํ โหติ ปริกฺขิตฺตมฺภ, อนฺโตฌณฺณ-
กรณํ จีวรํ นิภฺชิปิตฺวา อนฺโตฌณฺณกรณํ วตฺถพฺพํ. อปริกฺขิตฺตํ
โหติ, หตฺถปาสา น วิชฺหิตพฺพํ. นานากุลสฺส ฌณฺณกรณํ โหติ

ปริกฺขิตตณฺจ, อนฺโตธณฺณกรณํ จีวรํ นิกฺขิปปิตฺวา ทวารมฺมูลํ วา
วตฺถพฺพํ, หตฺถปาสา วา น วิชฺหิตพฺพํ. อปริกฺขิตตํ โหติ,
หตฺถปาสา น วิชฺหิตพฺพํ.

[๔๙๒] เอกกุลสฺส อาราโม โหติ ปริกฺขิตโต จ, อนฺโตอาราเม
จีวรํ นิกฺขิปปิตฺวา อนฺโตอาราเม วตฺถพฺพํ. อปริกฺขิตโต โหติ,
หตฺถปาสา น วิชฺหิตพฺพํ. นานากุลสฺส อาราโม โหติ ปริกฺขิตโต
จ, อนฺโตอาราเม จีวรํ นิกฺขิปปิตฺวา ทวารมฺมูลํ วา วตฺถพฺพํ,
หตฺถปาสา วา น วิชฺหิตพฺพํ. อปริกฺขิตโต โหติ, หตฺถปาสา น
วิชฺหิตพฺพํ.

[๔๙๓] เอกกุลสฺส วิหาโร โหติ ปริกฺขิตโต จ, อนฺโตวิหาเร
จีวรํ นิกฺขิปปิตฺวา อนฺโตวิหาเร วตฺถพฺพํ. อปริกฺขิตโต โหติ, ยสฺมี
วิหาเร จีวรํ นิกฺขิตตํ โหติ, ตสฺมี วิหาเร วตฺถพฺพํ, หตฺถปาสา
วา น วิชฺหิตพฺพํ. นานากุลสฺส วิหาโร โหติ ปริกฺขิตโต จ,
ยสฺมี วิหาเร จีวรํ นิกฺขิตตํ โหติ, ตสฺมี วิหาเร วตฺถพฺพํ
ทวารมฺมูลํ วา, หตฺถปาสา วา น วิชฺหิตพฺพํ. อปริกฺขิตโต โหติ,
ยสฺมี วิหาเร จีวรํ นิกฺขิตตํ โหติ, ตสฺมี วิหาเร วตฺถพฺพํ,
หตฺถปาสา วา น วิชฺหิตพฺพํ.

[๔๙๔] เอกกุลสฺส รุกฺขมฺลํ โหติ, ยํ มชฺฌนฺติเก^๑ กาลे
สมนฺตา ฉายา^๒ ผรติ, อนฺโตฉายาย จีวรํ นิกฺขิปปิตฺวา อนฺโต-
ฉายาย วตฺถพฺพํ. นานากุลสฺส รุกฺขมฺลํ โหติ, หตฺถปาสา น
วิชฺหิตพฺพํ.

อชฺโฌกาโส เอกุปจาโร นานุปจาโร^๑ นาม อคามเก อรณฺเณ
สมนฺตา สดฺตพฺภนฺตรา เอกุปจาโร ตโต ปรี นานุปจาโร.

[๔๙๕] วิปฺปวฺตเถ วิปฺปวฺตถสณฺณิ อณฺณตฺร ภิกฺขุสมฺมตฺติยา,
นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตํ. วิปฺปวฺตเถ เวมตฺติโก อณฺณตฺร ภิกฺขุสมฺมตฺติยา,
นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตํ. วิปฺปวฺตเถ อวิปฺปวฺตถสณฺณิ อณฺณตฺร ภิกฺขุ-
สมฺมตฺติยา, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตํ. อปฺจจุทฺธเก ปฺจจุทฺธถสณฺณิ^๒ อณฺณตฺร
ภิกฺขุสมฺมตฺติยา, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตํ. อวิสฺสชฺชิตฺเต วิสฺสชฺชิตถสณฺณิ
อณฺณตฺร ภิกฺขุสมฺมตฺติยา นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตํ. อนนฺนเจ นนฺนจถสณฺณิ
อณฺณตฺร ภิกฺขุสมฺมตฺติยา, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตํ. อวินนฺนเจ วินนฺนจถสณฺณิ
อณฺณตฺร ภิกฺขุสมฺมตฺติยา, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตํ. อททฺธเม ททฺธมถสณฺณิ
อณฺณตฺร ภิกฺขุสมฺมตฺติยา, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตํ. อวิลฺลตฺเต วิลฺลตถสณฺณิ
อณฺณตฺร ภิกฺขุสมฺมตฺติยา, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตํ.

นิสฺสัคคิยํ จีวรํ อนิสฺสชฺชิตฺวา ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ทฺวํกุสฺส.
อวิปฺปวฺตเถ วิปฺปวฺตถสณฺณิ, อาปตฺติ ทฺวํกุสฺส. อวิปฺปวฺตเถ
เวมตฺติโก, อาปตฺติ ทฺวํกุสฺส. อวิปฺปวฺตเถ อวิปฺปวฺตถสณฺณิ,
อนาปตฺติ.

[๔๙๖] อนาปตฺติ อนโตอรุณํ ปฺจจุทฺธติ, วิสฺสชฺชติ, นสฺสติ,
วินสฺสติ, ทยฺหติ, อจฺฉินฺทิตฺวา คณฺหาติ, วิสฺสาสํ คณฺหาติ,
ภิกฺขุสมฺมตฺติ, ยา อุมมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

อุทฺโทสิตสิทฺธาปทํ นิฏฺฐิตํ ทฺติยํ.

^๑ ฉ. อยํ ปาโจ น นิสฺสัคคิ.

^๒ โป. อปฺจจุทฺธารเก ปฺจจุทฺธารกถสณฺณิ

๓. ตติยกจินสิกขาปท

[๔๙๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตถิย์ วิหริติ เชตวันเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส
ภิกขุโน อกาลจีวรํ อุปปนฺนํ โหติ, ตสฺส ตํ จีวรํ กยิรมานํ
นปฺปโหติ. อถ โข โส ภิกขุ ตํ จีวรํ อสุสาเปตฺวา ปุณฺณปุณฺ
วิมฺชชติ. อทฺทสา โข ภควา เสนาสนจาริกํ อาหิณฺทฺนโต ตํ ภิกขุ
ตํ จีวรํ อสุสาเปตฺวา ปุณฺณปุณฺ วิมฺชชนฺตํ; ทิสฺวาน, เยน โส
ภิกขุ, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ ภิกขุ เอตทวโจ “กิสฺส ตว
ภิกขุ อิมํ จีวรํ อสุสาเปตฺวา ปุณฺณปุณฺ วิมฺชชสีติ. “อิทํ เม
ภนฺเต อกาลจีวรํ อุปปนฺนํ กยิรมานํ นปฺปโหติ; เตนํหํ อิมํ
จีวรํ อสุสาเปตฺวา ปุณฺณปุณฺ วิมฺชชามิติ. “อตุถิ ปน เต ภิกขุ
จีวรปจฺจาสาติ. “อตุถิ ภควาติ. อถ โข ภควา เอตสฺมี นิทานเ
เอตสฺมี ปกรณเ ฆมฺมี กถํ กตฺวา ภิกขุ อามนฺเตสิ “อนฺุชานามิ
ภิกฺขเว อกาลจีวรํ ปฏิกคฺเหตฺวา จีวรปจฺจาสาย” นิฺกฺขิปปิตฺนฺติ.

[๔๙๘] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุ “ภควตา อนฺุญฺญาตํ
อกาลจีวรํ ปฏิกคฺเหตฺวา จีวรปจฺจาสาย นิฺกฺขิปปิตฺนฺติ อกาลจีวรํ^๒
ปฏิกคฺเหตฺวา อติเรกมาสํ นิฺกฺขิปปนฺติ; ตานิ จีวรานิ จีวรํเส
ภณฺฑิกาทุฏฺฐานิ ติฏฺฐนฺติ. อทฺทสา โข อายสฺมา อานนฺโท เสนาสน-
จาริกํ อาหิณฺทฺนโต ตานิ จีวรานิ จีวรํเส ภณฺฑิกาทุฏฺฐานิ
จิตฺตานิ;^๓ ทิสฺวาน ภิกขุ อามนฺเตสิ “กสฺสึมานิ อาวุโส จีวรานิ จีวรํเส

๑ หมดอายุ 26/05/2566

๑ น.,เท.,อิ. จีวรปจฺจาสา, เอมฺปริปิ.

๒ น.,เท.,อิ. อกาลจีวรานิ

๓ น.,เท.,อิ. ติฏฺฐนฺเต

ภณฺฑิกาพทฺธานิ ติฏฺฐนฺตํตีติ. “อมฺหากํ อวฺสุโส อิมานิ” อกาลจิวฺรานิ
จิวฺรปจฺจาสาย นิกฺขิตฺตานิตีติ. “กัฏฺฐํ ปนฺนํวฺโส อิมานิ จิวฺรานิ
นิกฺขิตฺตานิตีติ. “อติเรกมาสํ อวฺสุโสตีติ. อายสฺมา อานนฺโท อชฺชฌายติ
ชียติ วิปาเจติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุ อกาลจิวฺรํ ปฏฺฐิคฺคเหตฺวา
อติเรกมาสํ นิกฺขิปิสฺสนฺตํตีติ. อถ โข อายสฺมา อานนฺโท เต ภิกฺขุ
อนेกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อารุเจสิ.

อถ โข ภควา เอตสฺมี นินทาเน เอตสฺมี ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ
สนฺนิปาตาเปตฺวา ภิกฺขุ ปฏฺฐิปุจฺฉิ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุ
อกาลจิวฺรํ ปฏฺฐิคฺคเหตฺวา อติเรกมาสํ นิกฺขิปนฺตํตีติ. “สจฺจํ ภควาติ.
วิครหิ พุทฺโธ ภควา ฯเปฯ “กถํ หิ นาม เต ภิกฺขเว โมฆปฺริสา
อกาลจิวฺรํ ปฏฺฐิคฺคเหตฺวา อติเรกมาสํ นิกฺขิปิสฺสนฺตํ; เนตํ ภิกฺขเว
อปฺปสนฺนํ นํ วา ปสาทาย ปสนฺนํ นํ วา ภิกฺขเว โภจยํ ฯเปฯ
เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ อุตฺตริเยว

[๔๙๙] “นิฏฺฐิตจิวฺรสฺมี ภิกฺขุณา อพฺภตสฺมี กจิเน ภิกฺขุโน
ปเนว อกาลจิวฺรํ อปฺปชฺเชยฺย; อากงฺขมาเนน ภิกฺขุณา
ปฏฺฐิคฺคเหตฺพํ, ปฏฺฐิคฺคเหตฺวา ชิปฺปเมว กาเรตฺพํ; โน จสฺส
ปาริปุริ, มาสปรมนฺเตน ภิกฺขุณา ตํ จิวฺรํ นิกฺขิปิตฺพํ อุนสฺส
ปาริปุริยา สติยา ปจฺจาสาย; ตโต เจ อุตฺตริ^๒ นิกฺขิเปยฺย
สติยาปิ ปจฺจาสาย, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตียนฺติ.

[๕๐๐] นิฏฺฐิตจิวฺรสฺมี ภิกฺขุณา^๓ติ ภิกฺขุโน จิวฺรํ กถํ วา
โหติ นนฺทํ วา วินนฺทํ วา ททฺธํ วา จิวฺรสา วา อปฺปจฺฉินฺนา.

๑ มคธ ๒๖/๐๕/๒๕๖๖

๒ จ.,เท.,อ. อัย ปาโล น ทิสฺสติ.

๓ จ.,เท. อุตฺตริ, เอวมฺปฺริ.

๔ เท.,อ. อัย ปาโล น ทิสฺสติ.

อุพฺภตสฺสมี กจิเนติ อฏฺฐจฺหนํ มาติกาณํ อณฺณตฺราย มาติกาเย
อุพฺภตํ โหติ, สงฺฆเณ วา อนฺตฺรา อุพฺภตํ โหติ.

อกาลจีวรํ นาม อนฺตฺฤเต กจิเน เอกาทสฺมาเส อุปฺปนฺนํ,
อตฺฤเต กจิเน สตฺตฺมาเส อุปฺปนฺนํ, กาลेषิ อาทิสฺส ทินฺนํ; เอตํ
อกาลจีวรํ นาม.

อุปฺปชฺเชยฺยาติ อุปฺปชฺเชยฺย สงฺฆโต วา คณโต วา
ฌาติโต วา มิตฺตโต วา ปัสสฺสูกโต^๑ วา อตฺตโน วา ฐเณ.

อาภงฺขมาเนนาติ อิจฺจนฺมาเนน ปฏฺฐิคฺคเหตุพฺพํ.

ปฏฺฐิคฺคเหตุวา ชิปฺปเมว กาเรตพฺพนฺติ ทสฺสาหา กาเรตพฺพํ.

โน จสฺส ปาริปุรีติ กยิรฺมานํ นปฺปโหติ.

มาสปรฺมณฺเตน ภิกฺขุหา ตํ จีวรํ นิกฺขิปปิตพฺพนฺติ
มาสปรฺมตา นิกฺขิปปิตพฺพํ.

อุณฺสฺส ปาริปุริยาติ อุณฺสฺส ปาริปรฺตถาย.

สตฺธิยา ปจฺจาสายาติ ปจฺจาสา โหติ สงฺฆโต วา คณโต
วา ฌาติโต วา มิตฺตโต วา ปัสสฺสูกโต วา อตฺตโน วา ฐเณ.

ตโต เจ อุตฺตริ นิกฺขิเปยฺย สตฺธิยาปิ ปจฺจาสายาติ ตทหฺอุปฺปนฺเน
มฺลจีวเร ปจฺจาสาจีวรํ อุปฺปชฺชติ, ทสฺสาหา กาเรตพฺพํ. ทวีหฺอุปฺปนฺเน
มฺลจีวเร ๔เปยฺย ตีหฺอุปฺปนฺเน มฺลจีวเร ๔เปยฺย จตุหฺอุปฺปนฺเน มฺลจีวเร
๔เปยฺย ปญฺจาหฺอุปฺปนฺเน มฺลจีวเร ๔เปยฺย ฉาหฺอุปฺปนฺเน มฺลจีวเร ๔เปยฺย
สตฺตาหฺอุปฺปนฺเน มฺลจีวเร ๔เปยฺย อฏฺฐาหฺอุปฺปนฺเน มฺลจีวเร ๔เปยฺย
นฺวาหฺอุปฺปนฺเน มฺลจีวเร ๔เปยฺย ทสฺสาหฺอุปฺปนฺเน มฺลจีวเร ๔เปยฺย

^๑ ฉ.,เท.,อิ. ปัสสูกัล, เอวมุปริปิ.

ปจจาสาจีวรํ อุปฺปชฺชติ, ทสาหา กาเรตพฺพํ. เอกาทเส อุปฺปนฺเน
 มฺลจีวเร ๔เปฯ ทฺวาทเส อุปฺปนฺเน มฺลจีวเร ๔เปฯ เตรเส อุปฺปนฺเน
 มฺลจีวเร ๔เปฯ จุทฺทเส อุปฺปนฺเน มฺลจีวเร ๔เปฯ ปณฺณรเส
 อุปฺปนฺเน มฺลจีวเร ๔เปฯ โสฬเส อุปฺปนฺเน มฺลจีวเร ๔เปฯ
 สตฺตรเส อุปฺปนฺเน มฺลจีวเร ๔เปฯ อฏฺฐารเส อุปฺปนฺเน มฺลจีวเร
 ๔เปฯ เอกุณฺวีเส อุปฺปนฺเน มฺลจีวเร ๔เปฯ วิเส อุปฺปนฺเน มฺลจีวเร
 ปจจาสาจีวรํ อุปฺปชฺชติ, ทสาหา กาเรตพฺพํ. เอกุวีเส อุปฺปนฺเน
 มฺลจีวเร ปจจาสาจีวรํ อุปฺปชฺชติ, นฺวาทา กาเรตพฺพํ. ทฺวาวีเส
 อุปฺปนฺเน มฺลจีวเร ปจจาสาจีวรํ อุปฺปชฺชติ, อฏฺฐาหา กาเรตพฺพํ.
 เตวีเส อุปฺปนฺเน มฺลจีวเร ๔เปฯ สดฺดาหา กาเรตพฺพํ. จตุวีเส
 อุปฺปนฺเน มฺลจีวเร ๔เปฯ ฉาหา กาเรตพฺพํ. ปญฺจวีเส อุปฺปนฺเน
 มฺลจีวเร ๔เปฯ ปญฺจาหา กาเรตพฺพํ. ฉพฺพีเส อุปฺปนฺเน มฺลจีวเร
 ๔เปฯ จตุหา กาเรตพฺพํ. สดฺตวีเส อุปฺปนฺเน มฺลจีวเร ๔เปฯ ตีหา
 กาเรตพฺพํ. อฏฺฐวีเส อุปฺปนฺเน มฺลจีวเร ๔เปฯ ทฺวีหา กาเรตพฺพํ.
 เอกุณฺตีเส อุปฺปนฺเน มฺลจีวเร ปจจาสาจีวรํ อุปฺปชฺชติ, เอกาหํ^๑
 กาเรตพฺพํ. ตีเส อุปฺปนฺเน มฺลจีวเร ปจจาสาจีวรํ อุปฺปชฺชติ,
 ตทเหว อธิฏฺฐาตพฺพํ วิกปฺเปตพฺพํ วิสฺสชฺเชตพฺพํ; โน เจ
 อธิฏฺฐเหยฺย วา, วิกปฺเปยฺย วา, วิสฺสชฺเชยฺย วา, เอกตีเส
 อรุณฺคุคมเน นิสฺสคคิยํ โหติ; นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส
 วา ปุคฺคสฺส วา. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว นิสฺสชฺชิตพฺพํ ๔เปฯ
 อิหํ เม ภนฺเต อกาลจีวรํ มาสาติฏฺกนฺตํ นิสฺสคคิยํ, อิมานํ
 สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามิตี ๔เปฯ ทเทยฺยาติ ๔เปฯ ทเทยฺยุนฺติ ๔เปฯ
 อายสฺมโต ทมฺมิตี.

^๑ อี. เอกาหา

วิสภาเค อุปปนฺเน มฺลจีวเร ปจฺจาสาจีวรํ อุปปชฺชติ, รตฺติโย
จ เสสา โหนฺติ, น อกามา กาเรตพฺพํ.

[๕๐๑] มาสาติกกนฺเต อติกกนฺตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตียํ.
มาสาติกกนฺเต เวมตีโก, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตียํ. มาสาติกกนฺเต อนติกก-
นฺตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตียํ. อนธิฏฺฐิตเ อธิฏฺฐิตสญฺญี ๔เปฯ
อวิกปฺปิเต^๑ วิกปฺปิตสญฺญี ๔เปฯ อวิสฺสชฺชิตเ วิสฺสชฺชิตสญฺญี ๔เปฯ
อนญฺเจ นญฺจสญฺญี ๔เปฯ อวินญฺเจ วินญฺจสญฺญี ๔เปฯ อททฺธเ
ททฺธสญฺญี ๔เปฯ อวิลฺลตเต วิลฺลตตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตียํ.

นิสฺสคฺคิยํ จีวรํ อนิสฺสชฺชิตฺวา ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสส.
มาसानติกกนฺเต อติกกนฺตสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสส. มาสา-
นติกกนฺเต เวมตีโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสส. มาसानติกกนฺเต
อนติกกนฺตสญฺญี, อนาปตฺติ.

[๕๐๒] อนาปตฺติ อนโตมาเส อธิฏฺฐเจติ, วิกปฺเปติ, วิสฺสชฺเชติ,
นสฺสติ, วินสฺสติ, ทยฺหติ, อจฺฉินฺหิตฺวา คณฺหาติ, วิสฺสาสํ คณฺหาติ,
อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ตติยกจินสิกขาปํ นิฏฺฐิตํ ตติยํ.

๔. ปุราณจีวรสิกขาปํ

[๕๐๓] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมโต

อุทายิสฺส ปุราณหุติยิกา ภิกขุนี้สุ ปพฺพชิตา โหติ. सा भिक्षुनी^๑
 आयस्मโต อุทายิสฺส สนฺติเก อภิกขณं อาคจฺจติ. आयस्मापि อุทายี^๒
 तस्सा भिक्षुनिया स्नन्तिगे अभिक्षणं कज्जति. तेन च पन समयेन
 आयस्मा อุทายि तस्सा भिक्षुनिया स्नन्तिगे गतत्तविससकं करोति.
 ओच आयस्मा อุทายि पुप्फण्हสมयं निवासेत्वा पत्तज्जीवमाहाय,
 येन सा भिक्षुनी, तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा तस्सा भिक्षुनिया
 पुटो ओञ्छात्तं विवริत्वा आसने निสีति. सापि च भिक्षुनी
 आयस्मโต อุทายิสฺส पुटो ओञ्छात्तं विवริत्वा आसने निสีति.
 ओच आयस्मा อุทายि सारत्तो व^๓ तस्सा भिक्षुनिया ओञ्छात्तं
 उपनिชฺฌायि. तस्स ओञ्छात्तो^๔ อสุจิ มุจฺจิ. ओช आयस्मा อุทายि
 तं भिक्षुनी ऐत्तทวโจ “คจฺจ ภคินี อุทกं อาหาร, อนนฺตรวาสกं
 โรวิสสามิตี. “आहरय, ओहमेव रोวิสสามิती. “ओช सा भिक्षुनी
 तस्स^๕ तं อสุจี ऐकเทสํ मुखेन ओคฺคहेสิ ऐकเทสํ ओञ्छาते
 ปกฺขิपि, सा तेन คพฺภํ คณฺหิ. भिक्षुनीโย ऐวมาหंसु “อัย ภิกขุनी
 อพฺรหฺมจารินี อัย คพฺภินีตี.^๖ “นาหํ อยฺเย อพฺรหฺมจารินีตี. “ओช
 सा भिक्षुनी^๗ भिक्षुनीนํ ऐत्तมตฺถํ आरोเจसि. भिक्षुनीโย อุชฺฌายนฺติ
 ชียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ हि नाम อयโย อุทายิ भिक्षुनिया
 ปุราณจீวรं โอवाเปสฺสตีตี. ओช ता भिक्षुनीयो भिक्षुनํ ऐत्तมตฺถํ
 आरोजेसु. ये ते भिक्षु ओปปิจ्ञา च पेช ते อุชฺฌายนฺติ ชียนฺติ

^๑ ฉ.,เท.,อิ. อัย ปาโจ น ทิสฺสติ.

^๓ ฉ.,เท.,อิ. วสทโท น ทิสฺสติ.

หมด ๒๕๒๖/๐๕/๒๕๖๖

๕-๕ ฉ.,เท.,อิ. อิมะ ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

๗-๗ ฉ.,เท.,อิ. อิมะ ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

^๒ ฉ.,เท. อุทายี, ऐวमुปริปิ.

^๔ ฉ.,เท.,อิ. อัย ปาโจ น ทิสฺสติ.

^๖ ฉ.,เท.,อิ. “อพฺรหฺมจารินี อัย ภิกขุनी คพฺภินีตี.

วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อายสฺมา อุทายิ ภิกฺขุณฺยา ปุราณจีวรํ
 โธวาทสฺสตีติ. อถโข เต ภิกฺขุ อายสฺมณฺโถ อุทายี อเนกปริยาเยน
 วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อารุเจสฺสุ. อถโข ภควา ๔เปย
 อายสฺมณฺโถ อุทายี ปฏิปฺจุจฺฉิ “สจฺจํ กิร ตฺวํ อุทายิ ภิกฺขุณฺยา
 ปุราณจีวรํ โธวาทสฺสตีติ. “สจฺจํ ภควาติ. “ฌาติกา เต อุทายิ,
 อณฺณฌาติกาติ. “อณฺณฌาติกา ภควาติ. “อณฺณฌาตโก โมชปฺริส
 อณฺณฌาติกาย น ชานาติ ปฏิรูป^๑” วา อปฺปฏิรูป^๒ วา ปาสาทิกํ วา
 อปฺปาสาทิกํ^๒ วา; ตตฺถ หิ นาม ตฺวํ โมชปฺริส อณฺณฌาติกาย
 ภิกฺขุณฺยา ปุราณจีวรํ โธวาทสฺสตีติ, เนตํ โมชปฺริส อปฺปสนฺนํ
 วา ปสาทาย ปสนฺนํ วา ภิกฺขุโยภาวาย ๔เปย เอวเมว ปน
 ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

[๕๐๔] “โย ปน ภิกฺขุ อณฺณฌาติกาย ภิกฺขุณฺยา ปุราณจีวรํ
 โธวาทเปยฺย วา ราชเปยฺย วา อาโกฏาเปยฺย วา, นิสฺสคฺคิยํ
 ปาจิตฺตียนฺติ.

[๕๐๕] โย ปนาติ โย ยาทิสฺส ๔เปย

ภิกฺขุติ ๔เปย อยํ อิมสฺมี อตฺถเอ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

อณฺณฌาติกา นาม มาติโต วา ปิตีโต วา ยาว สตฺตมา
 ปิตามหฺยคา อสมฺพทฺธา.

ภิกฺขุณี นาม อุภโตสงฺฆเ อปฺสมปฺนนา.

ปุราณจีวรํ นาม สกึ นีวตฺถปิ สกึ ปารุตฺถปิ.

“โรวาติ อาณาเปติ,^๑ อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส. โหติ. นิสสัคคิยํ โหติ.
 “ราชาติ อาณาเปติ, อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส. รตตํ นิสสัคคิยํ โหติ.
 “อาโกกฺเขหิติ อาณาเปติ, อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส. สกึ ปาณิปฺปหาร^๒
 วา มุคฺครปฺปหาร^๓ วา ทินฺเน นิสสัคคิยํ โหติ; นิสฺสชฺชิตพฺพํ
 สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคสฺส วา. เอวเมว ปน ภิกฺขเว
 นิสฺสชฺชิตพฺพํ ฯเปฯ “อิทํ เม ภนฺเต ปุราณจิวรํ อณฺณาติกาเย
 ภิกฺขุณิยา โรวาปิตํ นิสสัคคิยํ; อิมํ หํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามิตี ฯเปฯ
 ทเพยฺยาติ ฯเปฯ ทเพยฺยุนฺติ ฯเปฯ อายสฺมโต ทมฺมมีติ.

[๕๐๖] อณฺณาติกาเย อณฺณาติกสณฺณี ปุราณจิวรํ โรวาเปติ,
 นิสสัคคิยํ ปาจิตฺติยํ. อณฺณาติกาเย อณฺณาติกสณฺณี ปุราณจิวรํ
 โรวาเปติ รชาเปติ, นิสสัคคิเยน อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส. อณฺณาติกาเย
 อณฺณาติกสณฺณี ปุราณจิวรํ โรวาเปติ อาโกกฺขาเปติ, นิสสัคคิเยน
 อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส. อณฺณาติกาเย อณฺณาติกสณฺณี ปุราณจิวรํ
 โรวาเปติ รชาเปติ อาโกกฺขาเปติ, นิสสัคคิเยน อาปตติ ทฺวินฺนํ
 ทุกุกกฺขานํ.

อณฺณาติกาเย อณฺณาติกสณฺณี ปุราณจิวรํ รชาเปติ, นิสสัคคิยํ
 ปาจิตฺติยํ. อณฺณาติกาเย อณฺณาติกสณฺณี ปุราณจิวรํ รชาเปติ
 อาโกกฺขาเปติ, นิสสัคคิเยน อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส. อณฺณาติกาเย
 อณฺณาติกสณฺณี ปุราณจิวรํ รชาเปติ โรวาเปติ, นิสสัคคิเยน
 อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส. อณฺณาติกาเย อณฺณาติกสณฺณี ปุราณจิวรํ
 รชาเปติ อาโกกฺขาเปติ โรวาเปติ, นิสสัคคิเยน อาปตติ ทฺวินฺนํ
 ทุกุกกฺขานํ.

^๑ ฉ.,อี. โรวาติ อาณาเปตีติ ^๒ ปาณิปฺปหาระติปิ ปาโ. ^๓ มุคฺครปฺปหาระติปิ ปาโ.

อณฺดาติกาย อณฺดาติกสณฺณี ปุราณจีวร อาโกฏาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. อณฺดาติกาย อณฺดาติกสณฺณี ปุราณจีวร อาโกฏาเปติ โธวาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อณฺดาติกาย อณฺดาติกสณฺณี ปุราณจีวร อาโกฏาเปติ รชาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อณฺดาติกาย อณฺดาติกสณฺณี ปุราณจีวร อาโกฏาเปติ โธวาเปติ รชาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทวินฺนํ ทุกฺกฏานํ.

อณฺดาติกาย เวมฺติโก ๕เปฯ อณฺดาติกาย ฌาติกสณฺณี ๕เปฯ อณฺดสฺส ปุราณจีวร โธวาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. นิสฺสคฺคิเยน ปจฺจตฺตธรมํ โธวาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. เอกโตอุปสมฺปนฺนํ อาปตฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ฌาติกาย อณฺดาติกสณฺณี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ฌาติกาย เวมฺติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ฌาติกาย ฌาติกสณฺณี, อนาปตฺติ.

[๕๐๗] อนาปตฺติ ฌาติกาย โธวณฺติยา, อณฺดาติกา ทฺติยา โหติ, อวฺตฺตา โธวติ, อปริภุตํ โธวาเปติ, จีวรํ จเปตฺวา อณฺดํ ปริกฺขารํ โธวาเปติ, สิกฺขมานาย, สามเณรียา, อุตฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ปุราณจีวรสิกขาปทํ นิฏฺฐิตํ จตฺตํ.

๕. จีวรปฏิบัติหสิกขาปท

[๕๐๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา ราชคฺเห วิหฺรติ เวฬุเน กลนฺทกนิวาเป. เตน โข ปน สมเยน อุปลวณฺณา ภิกฺขุณี สาวตฺถิยํ วิหฺรติ. อถ โข อุปลวณฺณา ภิกฺขุณี ปุพฺพณฺหสมยํ

นิวาเสตฺวา ปตฺตจี้วรมาทาย สาวตถิ ปิณฑาย ปาวีสี; สาวตถิยํ
 ปิณฑาย จริตฺวา ปจฺจมาตตํ ปิณฑปาทปฏิกฺกนฺตา^๑ เยน อนฺธวณฺโณ,
 เตนฺอุปสงฺกมิ, ทิวาวิหาราย อนฺธวณฺโณ อชฺโฌคาเหตฺวา อณฺเวยตรสฺมี
 รุกฺขมฺมูลे ทิวาวิหารํ นิสฺสีทิ. เตน โข ปน สมเยน โจรา กต-
 กมฺมา คาวี วริตฺวา มํสํ คเหตฺวา อนฺธวณฺโณ ปวิสฺสีสุ. อทฺทสา โข
 โจรคามณิกโก อุปฺปลวณฺณํ ภิกฺขุํ อณฺเวยตรสฺมี รุกฺขมฺมูลे ทิวาวิหารํ
 นิสฺสินฺหํ; ทิสฺวานสฺส เอตทโหสิ “สเจ เม ปตฺตภาติกา^๒ ปสฺสิสฺสสนฺติ,
 วิเหจยิสฺสสนฺติ อิมํ ภิกฺขุํ นินฺติ อณฺเวยน มคฺเคน อคฺมาสิ. อถ โข
 โส โจรคามณิกโก, มํเส ปกฺเก, วรมํสาณิ คเหตฺวา ปณฺเณน ปฏฺ^๓
 พนฺธิตฺวา อุปฺปลวณฺณาย ภิกฺขุํ นียา อวิทฺฐเร รุกฺเข อาลคฺเคตฺวา
 “โย ปสฺสติ สมโณ วา พุราหฺมโณ วา ทินฺนํเยว หรตฺตุติ วตฺวา
 ปกฺกามิ. อสฺโสสิ โข อุปฺปลวณฺณา ภิกฺขุํ สมาริหมหา
 วุฏฺฐหิตฺวา ตสฺส โจรคามณิกสฺส อิมํ วาจํ ภาสฺमानสฺส. อถ โข
 อุปฺปลวณฺณา ภิกฺขุํ ตํ มํสํ คเหตฺวา อุปฺสฺสยํ อคฺมาสิ.
 อถ โข อุปฺปลวณฺณา ภิกฺขุํ ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน ตํ มํสํ
 สมฺปาเทตฺวา อุตฺตราสงฺเคน ภณฺฑิกํ พนฺธิตฺวา เวหาสํ อพฺภุคฺคณฺตฺวา
 เวพฺพวเน ปจฺจุฏฺฐาสิ.

เตน โข ปน สมเยน ภควา คามํ ปิณฑาย ปวิฏฺฐโ จ โหติ.
 อายสฺมา อุทายิ โอหิยโก^๔ โหติ วิหารปาโล. อถ โข อุปฺปลวณฺณา
 ภิกฺขุํ, เยนายสฺมา อุทายิ, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปฺสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ
 อุทายิ เอตทโวจ “กหิ ภนฺเต ภควาติ. “ปวิฏฺฐโ ภคินี ภควา

๑. น.เท. ปิณฑปาทปฏิกฺกนฺตา

๒. น.เท.อ. ปณฺณปฏฺ

๓. น.เท.อ. ปตฺตภาตฺกา

๔. น.เท.อ. โอหิยโก

คามํ ปิณฺหายาติ. “อิมํ ภนฺเต มํสํ ภควโต เทหิตี. “สนฺตปฺปิโต เต”^๑ ภคินี ภควา มํเสน, สเจ เม ตวํ อนฺตรวาสกํ ทเพยฺยาสี, เอวมหมฺปิ”^๒ สนฺตปฺปิโต ภเวยฺยํ อนฺตรวาสเกนาติ. “มยํ โข ภนฺเต มาตุคามา นาม กิจฺจลาภา, อิทญฺจ เม อนฺติมํ ปญฺจมํ จีวรํ, นาหํ ทสฺสามิตี. “เสยฺยถาปิ ภคินี ปุริโส หตฺถี ทตฺวา กจฺเจ วิสฺสชฺเชยฺย,”^๓ เอวเมว โข ตวํ ภคินี ภควโต มํสํ ทตฺวา มยฺหํ อนฺตรวาสกํ วิสฺสชฺเชหิตี.”^๔ อถ โข อุปลวณฺณนา ภิกฺขุณี อายสฺมา อุทายีนา นิปฺปีพฺยมานา อนฺตรวาสกํ ทตฺวา อุปสฺสยํ อคมาสี. ภิกฺขุณีโย อุปลวณฺณาย ภิกฺขุณียา ปตฺตจีวรํ ปฏิกุคณฺหนตฺติโย อุปลวณฺณํ ภิกฺขุณี เอตทวโจ “กหนฺเต อยฺเย อนฺตรวาสโกติ. อุปลวณฺณนา ภิกฺขุณี ภิกฺขุณีนํ เอตมตฺถํ อารโจะสี. ภิกฺขุณีโย อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อยฺโย”^๕ อุทายี ภิกฺขุณียา หตฺถโต จีวรํ ปฏิกุคเหสฺสติ. กิจฺจลาภา มาตุคาโมติ. อถ โข ตา ภิกฺขุณีโย ภิกฺขุณีนํ เอตมตฺถํ อารโจะสฺ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อายสฺมา อุทายี ภิกฺขุณียา หตฺถโต”^๖ จีวรํ ปฏิกุคเหสฺสตีติ. อถ โข เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺ. ๔เปฯ “สจฺจํ กิร ตวํ อุทายี ภิกฺขุณียา หตฺถโต จีวรํ ปฏิกุคเหสฺสีติ. “สจฺจํ ภควาติ. “ฌาติกา เต อุทายี อญฺฌาติกาติ. “อญฺฌาติกา ภควาติ. “อญฺฌาตโก โมฆปุริส อญฺฌาติกาย น ชานาติ ปฏฺฐูปี วา อปฺปฏฺฐูปี วา

^๑ จ.,เท.,อิ. ตยา

^๒ เอวญฺจาหํปีติปิ ปาโง. ^๓ จ.,เท.,อิ. สชฺเชยฺย

^๔ จ.,เท. มยิ อนฺตรวาสเก สชฺชสี, อิ. มยิ อนฺตรวาสกํ น สชฺชสี

^๕ อิ. อายสฺมา

^๖ จ.,เท.,อิ. อยํ ปาโง น ทิสฺสติ, เอวมฺปฺริปี.

สนฺตํ วา อสนฺตํ วา; ตตฺถ นาม ตวํ โมฆปฺริส อณฺเฑาติกาย
ภิกฺขุณิยา หตฺถโต จีวรํ ปฏฺิคฺคเหสฺสสฺสิ, เนตํ โมฆปฺริส อปฺปสนฺนํ
วา ปสาทาย ปสนฺนํ วา ภิยโยภาวาย ๕เป๕ เอวญฺจ ปน
ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ อุตฺติเสยฺยาถ

[๕๐๙] “โย ปน ภิกฺขุ อณฺเฑาติกาย ภิกฺขุณิยา หตฺถโต
จีวรํ ปฏฺิคฺคณฺเหยฺย, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตียนฺติ.

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณํ สีกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๕๑๐] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ กุกฺกัจจายนฺตา ภิกฺขุณินํ
ปาริวัฏฺฐกจีวรํ^๑ นปฺปฏฺิคฺคณฺหนฺติ. ภิกฺขุณิโย อุกฺกมฺยนฺติ ขียนฺติ
วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อญฺญา อมฺหากํ ปาริวัฏฺฐกจีวรํ
นปฺปฏฺิคฺคณฺหิสฺสนฺตํ. อสฺโสสุ โข ภิกฺขุ ตาสํ ภิกฺขุณินํ
อุกฺกมฺยนฺตํ ขียนฺตํ วิปาเจนฺตํ. อถ โข เต ภิกฺขุ ภควโต
เอตมตฺถํ อาโรเจสุ. อถ โข ภควา เอตสฺมี นินทาเน เอตสฺมี
ปกรณํ ฐมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสฺสิ “อนฺุชานามิ
ภิกฺขเว ปณฺจณฺํ ปาริวัฏฺฐกํ ปฏฺิคฺคเหตฺุ ภิกฺขุสฺส ภิกฺขุณิยา
สีกฺขมานาย สามเณรสฺส สามเณรียา; อนฺุชานามิ ภิกฺขเว
อิมํ ปณฺจณฺํ ปาริวัฏฺฐกํ ปฏฺิคฺคเหตฺุ, เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว
อิมํ สีกฺขาปทํ อุตฺติเสยฺยาถ

[๕๑๑] “โย ปน ภิกฺขุ อณฺเฑาติกาย ภิกฺขุณิยา หตฺถโต
จีวรํ ปฏฺิคฺคณฺเหยฺย อณฺเฑตร ปาริวัฏฺฐกา, นิสฺสัคคิยํ
ปาจิตฺตียนฺติ.

^๑ ฉ.,เท.,อิ. ปาริตตกจีวรํ, เอวมุปริปิ.

[๕๑๒] โย ปหาติ โย ยาทิสฺส ฯเปฯ

ภิกฺขุติ ฯเปฯ อัย อิมสฺมี อตฺเต อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

อณฺดาติกา นาม มาติโต วา ปิติโต วา ยาว สตฺตมา
ปิตามหฺยฺคา อสมฺพทฺธา.

ภิกฺขุณี นาม อุภโตสงฺฆเ อุปสมฺปนฺนา.

จีวรํ นาม จนนํ จีวรํ อณฺตฺรํ จีวรํ วิกปฺปนุปลํ
ปจฺฉิมํ.^๑

อณฺตฺร ปาริวัฏฺฐกาติ จเปตฺวา ปาริวัฏฺฐกํ.

ปฏิกุคฺคหาติ ปโยเค ทุกฺกฏํ; ปฏฺฐิลาเภณ นิสฺสคฺคิยํ โหติ;
นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณฺสฺส วา ปุคฺคสฺส วา. เอวฺมจ ปน
ภิกฺขเว นิสฺสชฺชิตพฺพํ ฯเปฯ “อิทํ เม ภาณเต จีวรํ อณฺดาติกา
ภิกฺขุณียา หตฺถโต ปฏิกุคฺคหิตํ อณฺตฺร ปาริวัฏฺฐกา นิสฺสคฺคิยํ;
อิมํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ ฯเปฯ ทเพยฺยาติ ฯเปฯ ทเพยฺยุนฺติ
ฯเปฯ อายสฺมโต ทมฺมีติ.

[๕๑๓] อณฺดาติกา อณฺดาติกสณฺณี หตฺถโต จีวรํ ปฏิกุค-
คฺคหาติ อณฺตฺร ปาริวัฏฺฐกา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. อณฺดาติกา
เวมฺติโก หตฺถโต จีวรํ ปฏิกุคฺคหาติ อณฺตฺร ปาริวัฏฺฐกา,
นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. อณฺดาติกา ณาติกสณฺณี หตฺถโต จีวรํ
ปฏิกุคฺคหาติ อณฺตฺร ปาริวัฏฺฐกา นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ.

เอกโตอุปสมฺปนฺนํ หตฺถโต จีวรํ ปฏิกุคฺคหาติ อณฺตฺร
ปาริวัฏฺฐกา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ณาติกา อณฺดาติกสณฺณี,

^๑ อ. วิกปฺปนุปลปจฺฉิมํ, ทย. วิกปฺปนุปลํ ปจฺฉิมํ

อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส. ฌาติกาย เวมตีโก, อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส.
ฌาติกาย ฌาติกสณฺณิ, อนาปตติ.

[๕๑๔] อนาปตติ ฌาติกาย, ปาริวงฺกุฏกํ ปรีตฺเตน วา วิปฺปลํ,
วิปฺปลเณ วา ปรีตํ, ภิกฺขุ วิสฺสาสํ คณฺหาติ, ตาวกาลีํ คณฺหาติ,
จีวรํ จเปตฺวา อณฺณํ ปริกฺขารํ คณฺหาติ, ลิกฺขมานาย, สามเณรียา,
อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

จีวรปฏิกุคฺคหณฺณสิทฺธาปทํ นิฏฺฐิตํ ปณฺจมนํ.

๖. อณฺณาทกวิญญตฺตสิทฺธาปทํ

[๕๑๕] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุปนฺนโท
สกุยฺปฺตโต ปฏฺฐาโจ^๑ โหติ ฐมฺมํ กถํ กาคํ. อถ โข อณฺณตโร เสฏฺฐิ-
ปฺตโต, เยนายสฺมา อุปนฺนโท สกุยฺปฺตโต, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา
อายสฺมนฺตํ อุปนฺนทํ สกุยฺปฺตตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ.
เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข ตํ เสฏฺฐิปฺตตํ อายสฺมา อุปนฺนโท สกุยฺปฺตโต
ฐมฺมียา กถาย สนฺทสฺสเสสิ สมากปเปสิ สมฺมตฺเตเชสิ สมฺปหํเสสิ.
อถ โข โส เสฏฺฐิปฺตโต อายสฺมจฺจา อุปนฺนเทน สกุยฺปฺตเตน ฐมฺมียา
กถาย สนฺทสฺสโต สมากปิโต สมฺมตฺเตชิตฺโต สมฺปหํสิตฺโต อายสฺมนฺตํ
อุปนฺนทํ สกุยฺปฺตตํ เอตทวโจ “วเทยฺยาถ ภนฺเต เยน อตฺถโก,
ปฏฺฐิพฺปลา มยํ อยฺยสฺส ทาคํ, ยทิตํ จีวรปิณฑปาทเสนาสน-
คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารนฺติ.”^๒ “สเจ เม ตวํ อาวุโส ทาคุกาโมสิ,

^๑ ฉ.,เท. ปฏฺฐาโจ, เอมฺปริปิ.

^๒ อ. จีวร ๔เปฯ ปริกฺขารานฺติ

กณฺห์] ๑. จีวรวกโค ๒. อณฺเฎตกวิณฺณตฺติสิทฺธาปทํ

อิโต เอกํ สาฏกํ เทหิตี. “อมฺหากํ โข ฆนฺเต กุลปฺตฺตานํ กิสมิ
วีย” เอกสาฏกํ คนฺตุ;^๑ อากเมถ^๒ ฆนฺเต, ยาว ฆรํ คจฺฉามิ; ฆรํ
คโต อิโต วา เอกํ สาฏกํ ปหิณฺสีสสามิ อิโต วา สุนฺหรรตฺรนฺติ.
ทฺติยมฺปิ โข อายสฺมา อุปนฺนโท สกฺยปฺตฺโต ตํ เสฏฺฐิปฺตฺตํ
เอตทโวจ “สเจ เม ตวํ อาวุโส ทาทฺตุกาโมสิ, อิโต เอกํ สาฏกํ
เทหิตี. “อมฺหากํ โข ฆนฺเต กุลปฺตฺตานํ กิสมิ วีย เอกสาฏกํ
คนฺตุ; อากเมถ ฆนฺเต, ยาว ฆรํ คจฺฉามิ; ฆรํ คโต อิโต วา
เอกํ สาฏกํ ปหิณฺสีสสามิ, อิโต วา สุนฺหรรตฺรนฺติ. ตติยมฺปิ โข
อายสฺมา อุปนฺนโท สกฺยปฺตฺโต ตํ เสฏฺฐิปฺตฺตํ เอตทโวจ “สเจ เม
ตวํ อาวุโส ทาทฺตุกาโมสิ, อิโต เอกํ สาฏกํ เทหิตี. “อมฺหากํ โข
ฆนฺเต กุลปฺตฺตานํ กิสมิ วีย เอกสาฏกํ คนฺตุ; อากเมถ ฆนฺเต,
ยาว ฆรํ คจฺฉามิ; ฆรํ คโต อิโต วา เอกํ สาฏกํ ปหิณฺสีสสามิ,
อิโต วา สุนฺหรรตฺรนฺติ. “กึ ปนฺ ตยา อาวุโส อทาทฺตุกาเมน
ปวาริเตน, ยํ ตวํ ปวาเรตฺวา น เทสิตี.

อถ โข โส เสฏฺฐิปฺตฺโต อายสฺมา อุปนฺนเทน สกฺยปฺตฺเตน
นิปฺปีฬิยาโน เอกํ สาฏกํ ทตฺวา อคฺมาสิ. มนุสฺสา ตํ เสฏฺฐิ-
ปฺตฺตํ ปสฺสิตฺวา เอตทโวจ “กิสฺส ตวํ อยฺย” เอกสาฏโก อากจฺฉสึติ.
อถ โข โส เสฏฺฐิปฺตฺโต เตสํ มนุสฺसानํ เอตมตฺถํ อารุเจสิ.
มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “มหิจฺฉา อิมํ สมณํ
สกฺยปฺตฺติยา อสนฺตฺตฺวา, นยิเม^๔ สฺกฺรา ฐมฺมนิมนฺตนาเย^๕ กาตุ;

^๑ อ. ว ^๒ อ. เอกสาฏกํ คนฺตฺนฺติ อิมํ ปาจา น ทิสฺสนฺติ, เอวฺมฺปริปิ.
หมตอายุ 26/05/2566

^๓ ฉ., เท., อ. อากเมถิ, เอวฺมฺปริปิ.

^๔ ฉ., เท., อ. อยฺโย

^๕ ฉ., เท., อ. นยิเมสํ

^๖ ฉ., เท., อ. ฐมฺมนิมนฺตนาปิ

กถํ หิ นาม เสฏฺฐิปุตุเตน ฐมฺมนิมนฺตนาถ กยิรมานาถ สาธุกํ
 คณฺหิสฺสนตฺตีติ.^๑ อสฺโสสุ โข ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ อุชฺฌายนฺตานํ
 ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. ยะ เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจนา สนฺตฺตฺตฺตฺตา ๕เปฯ
 เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อายสฺมา
 อุปนฺนโท สกฺยปุตุโต เสฏฺฐิปุตุตํ จีวรํ วิญฺญาเปสฺสตีติ. อถ โข เต
 ภิกฺขุ อายสฺมณฺตํ อุปนฺนํ สกฺยปุตุตํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา
 ภควโต เอตมตฺถํ อารโหเสสุ. ๕เปฯ “สจฺจํ กิร ตวํ อุปนฺนํ
 เสฏฺฐิปุตุตํ จีวรํ วิญฺญาเปสฺตีติ. “สจฺจํ ภควาติ.”^๒ “ณฺาตโก เต
 อุปนฺนํ อณฺฺาตโกติ. “อณฺฺาตโก ภควาติ. “อณฺฺาตโก โมชฺปฺริส
 อณฺฺาตกสฺส น ชานาติ ปฏฺิรูปํ วา อปฺปฏฺิรูปํ วา สนฺตํ วา
 อสนฺตํ วา; ตตฺถ นาม ตวํ โมชฺปฺริส อณฺฺาตกํ เสฏฺฐิปุตุตํ
 จีวรํ วิญฺญาเปสฺสตี, เนตํ โมชฺปฺริส อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย
 ปสนฺนํ วา ภิยฺโยภาวาย ๕เปฯ เอวฺมจ ปน ภิกฺขเว อิมํ
 สิกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

[๕๑๖] “โย ปน ภิกฺขุ อณฺฺาตกํ คหปตี วา คหปตานี
 วา จีวรํ วิญฺญาเปยฺย, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตียนฺติ.

เอวฺมจิทํ ภควตา ภิกฺขุณํ สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๕๑๗] เตน โข ปน สมเยน สมพฺพุลา ภิกฺขุ สาเกตา สาวตฺถิ
 อทฺธานมคฺคปฏฺิปนฺนา โหन्ติ. อนฺตรามคฺเค จิรา นิกฺขมิตฺวา เต
 ภิกฺขุ อจฺฉินฺหิสุ. อถ โข เต ภิกฺขุ “ภควตา ปฏฺิภิชิตฺตํ อณฺฺาตกํ
 คหปตี วา คหปตานี วา จีวรํ วิญฺญาเปตฺตฺตฺติ กุกฺกุจฺจายนฺตา

^๑ ฉ.,เท.,อิ. คเหสฺสนตฺตีติ

^๒ อิ. อิตฺสทโท น ทิสฺสตี.

น วิญญาเปสฺสุ, ยถานคฺคา ว สาวตถิ คนฺตฺวา ภิกฺขุ อภิวาเทนฺติ.
 ภิกฺขุ เอวมาหํสุ “สุนฺทรา โข อิเม อาวุโส อาชีวกา, เย อิเม
 ภิกฺขุ” อภิวาเทนฺตีสติ. เต เอวมาหํสุ “น มยฺ อาวุโส อาชีวกา
 ภิกฺขุ มยฺนฺติ. ภิกฺขุ आयสฺมนตํ อุपालิ เอตทวโจ “อิงฺฆ อาวุโส
 อุปาลิ อิเม อนฺุญฺญาหีสติ.”^๑ อถ โข เต ภิกฺขุ आयสฺมตา อุपालินา
 อนฺุญฺญาชียมานา เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ.^๒ อถ โข आयสฺมา อุपालิ
 เต ภิกฺขุ อนฺุญฺญาชิตฺวา ภิกฺขุ เอตทวโจ “ภิกฺขุ อิเม อาวุโส,
 เทถ เตสํ”^๓ จีวรานีสติ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจา ๗เป ๗ เต
 อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ हि นาม ภิกฺขุ นคฺคา
 อาคจฺฉิสฺสนฺติ. นนฺ นาม ติเณน วา ปณฺเณน วา ปฏิจฺจาเทตฺวา
 อาคนฺตพฺพนฺติ. อถ โข เต ภิกฺขุ เต อนเกปฺริยาเยน วิครหิตฺวา
 ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ.

อถ โข ภควา เอตสฺมี นิทานเ เอตสฺมี ปกรเณ ๗มฺมี กถํ
 กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว อจฺฉินฺนจีวรสฺส วา
 นฏฺฐจีวรสฺส วา อณฺเฑตกํ คหปตฺตี วา คหปตานี วา จีวร
 วิญญาเปตฺตุ; ยํ อาวาสํ ปจฺมํ อุปคจฺฉติ, สเจ ตตฺถ โหติ สงฺฆสฺส
 วิหารจีวรํ วา อุตฺตรตฺถรณํ วา ภูมฺมตฺถรณํ”^๔ วา ภิสิจฺฉวิ วา,
 ตํ คเหตฺวา ปารุปีตฺตุ ‘ตณฺจ โข’^๕ ลภิตฺวา โอทหิสฺสามีสติ, โน เจ
 โหติ สงฺฆสฺส วิหารจีวรํ วา อุตฺตรตฺถรณํ วา ภูมฺมตฺถรณํ วา
 ภิสิจฺฉวิ วา, ติเณน วา ปณฺเณน วา ปฏิจฺจาเทตฺวา อาคนฺตพฺพ,

^๑ จ. เท. ภิกฺขุส
 หมายเหตุ 26/05/2566

^๓ จ., เท., อี. เนส

^๕ จ. ภูมฺมตฺถรณ

^{๒-๒} อี. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ, เท. อถ โข आयสฺมตา ...

^๔ ไป. ภิกฺขุสงฺฆํ สนนฺปิตาเปตฺวา

^๖ จ., เท., อี. ตณฺจ โขติ อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

น เตวว นคฺเคน อาคนฺตพฺพํ; โย อาคจฺเจยฺย, อาปตฺติ ทฺวักกฺกสฺส.
เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ อุกฺกมฺมเยยฺย

[๕๑๘] “โย ปน ภิกฺขุ อญฺญาตกํ คหปตํ วา คหปตานํ
วา จีวรํ วิญญาเปยฺย อญฺจตร สมยา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตํ.
ตตฺถายํ สมโย อจฺฉินฺนจีวโร วา โหติ ภิกฺขุ นญฺจจีวโร วา,
อยํ ตตฺถ สมโยติ.

[๕๑๙] โย ปนาติ โย ยาทีโส ฯเปฯ

ภิกฺขุติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

อญฺญาตโก นาม มาติโต วา ปีติโต วา ยาว สตฺตมา
ปีตามหฺยคา อสมฺพทฺโร.

คหปติ นาม โย โกจิ อการํ อชฺฌาวสตี.

คหปตานํ นาม ยา กาจิ อการํ อชฺฌาวสตี.

จีวรํ นาม จนนํ จีวรํ อญฺจตรํ จีวรํ วิกปฺปนุปลํ ปจฺฉิม.

อญฺจตร สมยาติ จเปตฺวา สมย.

อจฺฉินฺนจีวโร นาม ภิกฺขุสฺส จีวรํ อจฺฉินฺนํ โหติ, ราชฺหิ
วา โจเรหิ วา ธตฺเตหิ วา เยหิ เกหิจิ วา อจฺฉินฺนํ โหติ.

นญฺจจีวโร นาม ภิกฺขุสฺส จีวรํ อคฺคินา วา ททฺธํ โหติ,
อุทเกน วา วุพฺหิ^๑ โหติ, อุทฺทฺเรหิ^๒ วา อุปฺจิกาหิ วา ขายิตํ
โหติ, ปรีโกคฺชิตฺถํ วา โหติ.

อณฺณตฺร สมยา วิณฺญาเปติ, ปโยเค ทุกฺกณฺ์; ปฏฺิลาเภน
 นิสฺสคฺคิยํ โหติ, นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณฺสส วา ปุคฺคสฺส
 วา. เอวเมจ ปน ภิกฺขเว นิสฺสชฺชิตพฺพํ ยเปยฺ “อิํ เม ภาณเต
 จีวรํ อณฺณตํ คหปตํ อณฺณตฺร สมยา วิณฺญาปิตํ นิสฺสคฺคิยํ;
 อิมํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามิตี ยเปยฺ ทเทยฺยาติ ยเปยฺ ทเทยฺยุนฺติ
 ยเปยฺ” อายสฺมโต ทมฺมิตี.

[๕๒๐] อณฺณตเก อณฺณตกสณฺณี อณฺณตฺร สมยา จีวรํ
 วิณฺญาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. อณฺณตเก เวมตีโก อณฺณตฺร
 สมยา จีวรํ วิณฺญาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. อณฺณตเก
 อณฺณตกสณฺณี อณฺณตฺร สมยา จีวรํ วิณฺญาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ
 ปาจิตฺติยํ.

ณฺณตเก อณฺณตกสณฺณี, อาปตฺติ ทุกฺกณฺสส. ณฺณตเก เวมตีโก,
 อาปตฺติ ทุกฺกณฺสส. ณฺณตเก ณฺณตกสณฺณี, อนาปตฺติ.

[๕๒๑] อนาปตฺติ สมเย, ณฺณตกานํ ปวาริตานํ, อณฺณสฺสตุถาย,
 อตฺตโน ฐเนน, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

อณฺณตกวิณฺณตฺตริสิกฺขาปํ นิฏฺฐิตํ จณฺจํ.

๗. ตตุตฺตริสิกฺขาปํ

[๕๒๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา
 ภิกฺขุ อจฺฉินฺนจีวรเก ภิกฺขุ อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วทนฺติ^๑ “ภควตา

อาวุโส อนุญาต อจฺฉินฺนจิวรสฺส วา นญฺจจิวรสฺส วา อนุญาตกั
คหปตฺติ วา คหปตานํ วา จิวํ วิญญาเปตฺตํ, วิญญาเปถ อาวุโส
จิวรนฺติ. “อลํ อาวุโส, ลทฺธํ อมฺเหหิ จิวรนฺติ. “มยํ อาวุโส”
อายสฺมณฺตานํ อดุถาย^๒ วิญญาเปมาติ. “วิญญาเปถ อาวุโสติ.
อถโข จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ อนุญาตเก^๓ คหปติเก อุปสงฺกมิตฺวา
เอตทวโจ “อจฺฉินฺนจิวรกา อาวุโส ภิกฺขุ อาคตา, เทถ เนสํ
จิวรนฺติ” พหุํ จิวํ วิญญาเปสฺส.

เตน โข ปน สมเยน อณฺตโร ปุริโส สภายํ นิสฺสนโน
อณฺตโร ปุริสํ เอตทวโจ “อจฺฉินฺนจิวรกา อยฺยา^๔ อาคตา, เนสํ
มยา จิวํ ทินฺนนฺติ. โสปี เอวมาห “มยาปิ ทินฺนนฺติ. อปโรปี
เอวมาห “มยาปิ ทินฺนนฺติ. เต อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
“กถํ หิ นาม สมณฺา สกฺยปฺตฺติยา น มตฺตํ ชานิตฺวา พหุํ จิวํ
วิญญาเปสฺสนนฺติ. ทุสฺสวณฺิชฺช^๕ วา สมณฺา สกฺยปฺตฺติยา กริสฺสนนฺติ
ปคฺคาหิกสาลํ วา ปสาเรสฺสนนฺตฺติ. อสฺโสสุ โข ภิกฺขุ เตสํ
มนุสฺसानํ อชฺชฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. เย เต ภิกฺขุ
อปฺปิจฺจนา สนฺตฺตฺตฺวา ๕เป๕ เต อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
“กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ น มตฺตํ ชานิตฺวา พหุํ จิวํ
วิญญาเปสฺสนนฺตฺติ. อถโข เต ภิกฺขุ จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ อเนกปริยาเยน
วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺส. ๕เป๕ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे
ภิกฺขเว น มตฺตํ ชานิตฺวา พหุํ จิวํ วิญญาเปถาติ. “สจฺจํ

^๑ จ.,เท.,อิ. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

^๓ จ.,เท.,อิ. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

^๕ จ.,อิ. อโยโย ภิกฺขุ

^๗ จ.,เท. ทุสฺสวณฺิชฺช

^๒ จ.,เท.,อิ. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

^๔ จ.,เท.,อิ. จิวรณฺติ

^๖ จ.,เท.,อิ. เตสํ

^๘ ไป. ทุสฺสวณฺิชฺชา อิเม สมณฺา

ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๕เปยฺ “กถํ หิ นาม ตุมฺहे
โมฆปริสา น มตฺตํ ชานิตฺวา พหุํ จีวรํ วิณฺญาเปสฺสธ. เนตฺ
โมฆปริสา อปฺปสนฺนํ นํ วา ปสาทาย ปสนฺนํ นํ วา ภิกฺขุโยภาวาย
๕เปยฺ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปํ อุกฺกมฺมํ

[๕๒๓] “ตถฺเจ อญฺญาตโก คหปติ วา คหปตานี วา
พหุหิ จีวเรหิ อภิหฺนฺจํ ปวาเรยฺย, สนฺตรุตฺตรปรมนฺเตน ภิกฺขุนา
ตโต จีวรํ สาทิตพฺพํ. ตโต เจ อุตฺตริ สาทียะยฺ, นิสฺสคฺคิยํ
ปาจิตฺตียนฺติ.

[๕๒๔] ตถฺเจติ อจฺฉินฺนจีวรํ ภิกฺขุ.

อญฺญาตโก นาม มาติโต วา ปิตีโต วา ยาว สตฺตมา
ปีตามหฺยคา อสมฺพุทฺโธ.

คหปติ นาม โย โกจิ อการํ อชฺฌาวสตี.

คหปตานี นาม ยา กาจิ อการํ อชฺฌาวสตี.

พหุหิ จีวเรหิ พหุเกหิ จีวเรหิ.

อภิหฺนฺจํ ปวาเรยฺยาติ “ยาวตํ อิจฺฉสิ, ตาวตํ คณฺหาหิตี.

สนฺตรุตฺตรปรมนฺเตน ภิกฺขุนา ตโต จีวรํ สาทิตพฺพนฺติ
สเจ ตีณิ นฺนฺจานิ โหนฺติ, เทว สาทิตพฺพานิ; เทว นฺนฺจานิ, เอกํ
สาทิตพฺพํ; เอกํ นฺนฺจํ, น []^๑ สาทิตพฺพํ.

ตโต เจ อุตฺตริ สาทียะยฺยาติ ตตฺตตฺตริ^๒ วิณฺญาเปติ, ปโยเค
ทุกฺกมฺํ ปฏฺฐาเกน นิสฺสคฺคิยํ โหติ, นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา

^๑ ฉ., เท., อ. เอตฺถนฺตเร ภิกฺขุจิติ ปาโง ทิสฺสติ.

^๒ ฉ., เท., อ. ตตฺตตฺตริ, เอวฺมฺปริปี.

คณสฺส วา ปุคฺคสฺส วา. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว นิสฺสชฺชิตพฺพํ
 ๕เปฯ อิมํ^๑ เม ภนฺเต จีวรํ อณฺเฏทกํ คหปตฺติกํ []^๒ ตทฺตตฺตริ
 วิญญาปิตํ นิสฺสัคคิยํ; อิมํหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามิตี ๕เปฯ
 ทเทยฺยาติ ๕เปฯ ทเทยฺยุนฺติ ๕เปฯ อายสฺมโต ทมฺมีติ.

[๕๒๕] อณฺเฏทเก อณฺเฏทกสณฺเฎ ๓๓๓๓๓ จีวรํ วิญญาเปติ,
 นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺติยํ. อณฺเฏทเก เวมตฺติโก ตทฺตตฺตริ จีวรํ วิญญาเปติ,
 นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺติยํ. อณฺเฏทเก ๓๓๓๓๓ ตทฺตตฺตริ จีวรํ
 วิญญาเปติ, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺติยํ.

๓๓๓๓๓ อณฺเฏทกสณฺเฎ, อาปตฺติ ๓๓๓๓๓. ๓๓๓๓๓ เวมตฺติโก,
 อาปตฺติ ๓๓๓๓๓. ๓๓๓๓๓ ๓๓๓๓๓, อนาปตฺติ.

[๕๒๖] อนาปตฺติ “เสสํ อหริสฺสามิตี หรฺนโต คจฺฉติ,
 “เสสํ ตฺยฺเหว โหตฺติ เทนฺติ, น อจฺฉินฺนการณา เทนฺติ, น
 นญฺจการณา เทนฺติ, ๓๓๓๓๓, ปวาริตานํ, อตฺตโน ๓๓๓,
 อุมมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

๓๓๓๓๓สิทฺธิขาปํ นิฏฺฐิตํ สตฺตมํ.

๘. อุปกฺขณฺสิทฺธิขาปํ

[๕๒๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริตี เชตฺวเน
 อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อณฺเฏทโร ปุริโส
 ปชาปตี เอตทโวจ “อฺยํ อุปนฺนํ จีวเรณ อจฺฉาเทสฺสามิตี.

^๑ ฉ., เท. อิมํ

^๒ ฉ., เท. เอตฺถนฺเตเร อุปสงฺกมิตฺวาติ ปาโจ ทิสฺสติ.

อสฺสสฺสึ โข อญฺญตโร ปิณฑจาริกโก ภิกขุ ตสฺส ปุริสสฺส อิมํ
 วาจํ ภาสमानสฺส. อถ โข สฺส ภิกขุ, เยนายสฺมา อุปนฺนโท
 สกฺยปฺตโต, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุปนฺนํ
 สกฺยปฺตํ เอตทโวจ “มหาปฺญญเณสิ ตวํ อาวุโส อุปนฺนท; อมฺกสฺมึ
 โโอกาเส อญฺญตโร ปุริโส ปชาปตี เอตทโวจ ‘อยุํ อุปนฺนํ
 จีวเรน อจฺจนาทสฺสามีติ. “อตฺถาธุโส มํ สฺส อุปฺนฺนจาทิ. อถ โข
 อายสฺมา อุปนฺนโท สกฺยปฺตโต, เยน สฺส ปุริโส, เตนฺอุปสงฺกมิ;
 อุปสงฺกมิตฺวา ตํ ปุริสํ เอตทโวจ “สจฺจํ กิร มํ ตวํ อาวุโส
 จีวเรน อจฺจนาทตฺกามาสิติ. “อปิ มยฺย” เอวํ โหติ ‘อยุํ อุปนฺนํ
 จีวเรน อจฺจนาทสฺสามีติ. “สเจ โข มํ ตวํ อาวุโส จีวเรน
 อจฺจนาทตฺกามาสิ, เอวฺรฺูปเณ จีวเรน อจฺจนาทเหิ กฺยาหํ เตน
 อจฺจนโนปิ กริสฺสามิ, ยาหํ น ปริภุญฺชิสฺสามีติ.

อถ โข สฺส ปุริโส อฺชฺฌายติ ขียติ วิปาเจติ “มหิจฺจน อิม
 สฺมณฺหา สกฺยปฺตติยา อสนฺตฺตฺตฺวา, นยิเม สฺกรา จีวเรน อจฺจนาทตฺ;
 กถํ หิ นาม อยุโย อุปนฺนโท มยา ปุพฺเพ อปฺปวาริโต []^๒
 อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชิสฺสตีติ. อสฺสสฺสํ โข ภิกขุ ตสฺส
 ปุริสสฺส อฺชฺฌายนฺตสฺส ขียนฺตสฺส วิปาเจนฺตสฺส; เย เต ภิกขุ
 อปฺปิจฺจน สนฺตฺตฺตฺวา ๗เป๗ เต อฺชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
 “กถํ หิ นาม อายสฺมา อุปนฺนโท สกฺยปฺตโต ปุพฺเพ อปฺปวาริโต
 คหปฺตํ อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชิสฺสตีติ. อถ โข
 เต ภิกขุ อายสฺมนฺตํ อุปนฺนํ []^๓ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา

ภควโต เอตมตถํ อารโหสิ. ๕เปฯ “สจฺจํ กิร ตวํ อุปนนฺท
 ปุพฺเพ อปฺปวารีโต คหปตีกํ อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺป
 อาปชฺชสึติ. “สจฺจํ ภควาติ. “ณฺดาตโก เต อุปนนฺท อณฺดาตโกติ.
 “อณฺดาตโก ภควาติ. “อณฺดาตโก โมฆปุริส อณฺดาตกสฺส น
 ชานาติ ปฏฺฐึรูปํ วา อปฺปฏฺฐึรูปํ วา สนฺตํ วา อสนฺตํ วา, ตตฺถ
 นาม ตวํ โมฆปุริส ปุพฺเพ อปฺปวารีโต อณฺดาตกํ คหปตีกํ
 อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺป อาปชฺชิสฺสสิ; เนตํ โมฆปุริส
 อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ปสนฺนํ วา ภิยฺโยภาวาย ๕เปฯ
 เอวเมจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ อุตฺทิสฺเสยฺยาถ

[๕๒๘] “ภิกฺขุ ปเนว อุตฺทิสฺส อณฺดาตกสฺส คหปติสฺส
 วา คหปตานิยา วา จีวรเจตาปนํ^๑ อุปกฺขมฺํ โหติ ‘อิมินา
 จีวรเจตาปนเน จีวรํ เจตาเปตฺวา อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุ จีวเรน
 อจฺฉาทสฺสามีติ; ตตฺถ เจ โส ภิกฺขุ ปุพฺเพ อปฺปวารีโต
 อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺป อาปชฺเชยฺย ‘สํว รต มํ
 อายสฺมา อิมินา จีวรเจตาปนเน เอวรูปํ วา เอวรูปํ วา
 จีวรํ เจตาเปตฺวา อจฺฉาทเหติ กลฺยาณกมฺยตํ อุปาทาย,
 นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตียนฺติ.

[๕๒๙] ภิกฺขุ ปเนว อุตฺทิสฺสาติ ภิกฺขุสฺสตุถาย ภิกฺขุ
 อารมฺมณํ กริตฺวา ภิกฺขุ อจฺฉาทตฺถกาโม.

^๑ ฉ., เท. จีวรเจตาปนํ, เอวมุปริปี. จีวรํ เจตาเปตฺวา ปริวตฺเตนฺติ. เอเตน จีวรมุเลนาติ
 จีวรเจตาปนํ. ยทาทีนา สุตฺเตน นาคโมติ คณฺธิยํ วุตฺตํ. ตสฺมา เปภฺยุเยน จีวรเจตาปนนฺติ
 ปจฺนฺติ. ตํ ปมาณํ น โหติ เทวภาวสฺส การณภาวโต.

อณฺฏาตโก นาม มาติโต วา ปิติโต วา ยาว สตุตฺมา
ปิตามหฺยุคา อสมฺพทฺโช.

คหฺปติ นาม โย โกจิ อการํ อชฺฌาวสตี.

คหฺปตานี นาม ยา กาจิ อการํ อชฺฌาวสตี.

จีวรเจตาปนํ นาม หิรณฺณํ วา สุวณฺณํ วา มณี วา
มุตฺตา วา มสารคฺคัลลํ^๑ วา ผลิโก^๒ วา ปฏฺโก วา สุตฺตํ วา
กปฺปาโส วา.

อิมินา จีวรเจตาปเนนาติ ปจฺจุปฏฺจิเตน.

เจตาเปตฺวาติ ปริวฏฺเฏตฺวา.^๓

อจฺจนาทสฺสามีติ ทสฺสามิ.

ตตฺร เจ โส ภิกฺขุติ ยํ ภิกฺขุ อุกฺกิสฺส จีวรเจตาปนํ
อุปกษฏฺ ्हิติ, โส ภิกฺขุ.

ปุพฺเพ อปฺปวาริตฺติ ปุพฺเพ อวฺตโต ्हิติ “กัฑิเสน เต
ภนฺเต จีวเรน อตฺถโก. กัฑิสํ เต จีวรํ เจตาเปตฺสามีติ.”^๔

อุปสงฺกมิตฺวาติ ฆรํ คนฺตฺวา ยตฺถ กตฺถจิ อุปสงฺกมิตฺวา.

จีวเร วิกปฺปิ อापชฺเชยฺยาติ อายตํ วา ्हิตฺว วิตฺถตํ วา
อปฺปิตํ วา สณฺหํ วา.

อิมินา จีวรเจตาปเนนาติ ปจฺจุปฏฺจิเตน.

เอวฺรูปํ วา เอวฺรูปํ วาติ อายตํ วา วิตฺถตํ วา อปฺปิตํ วา
สณฺหํ วา.

๑ หมดอายุ 26/05/2566

๑ ฉ.,เท.,อิ. มุตฺตา วา มณี วา ปวาโฬ วา

๓ ฉ.,เท.,อิ. ปริวตฺเตตฺวา, เอวมุปริปี.

๒ อ. ผาโล

๔ ฉ.,เท.,อิ. เจตาเปมิตี

เจตาเปตฺวาติ ปริวณฺเณตฺวา.

อจฺฉาทะหิตี ทชฺเชหิ.

กลฺยาณกมฺยตํ อฺปาทายาติ สารุตฺติโก^๑ มหคฺชตฺติโก. ตสฺส
วจนฺน อายตํ วา วิตุถตํ วา อปฺปิตํ วา สณฺหํ วา เจตาเปติ,
ปโยเค ทุกฺกณฺ์. ปฏฺฐิลาเภณ นิสสัคคิยํ โหติ; นิสฺสชฺชิตพฺพํ
สงฺฆสฺส วา คณฺสฺส วา ปุคฺคสฺส วา. เอวเมจ ปน ภิกฺขเว
นิสฺสชฺชิตพฺพํ ฯเปฯ “อิทํ เม ภาณเต จีวรํ ปุพฺเพ อปฺปวาริโต
อณฺเฑตกํ คหปตีกํ อฺปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปนฺนํ
นิสสัคคิยํ; อิมานํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามิตี ฯเปฯ ทเทยฺยาติ ฯเปฯ
ทเทยฺยุนฺติ ฯเปฯ อายสฺมโต ทมฺมมิตี.

[๕๓๐] อณฺเฑตเก อณฺเฑตกสณฺเฑนํ ปุพฺเพ อปฺปวาริโต คหปตีกํ
อฺปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชติ, นิสสัคคิยํ ปาจิตฺตียํ. อณฺเฑตเก
เวมตฺติโก ปุพฺเพ อปฺปวาริโต คหปตีกํ อฺปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ
อาปชฺชติ, นิสสัคคิยํ ปาจิตฺตียํ. อณฺเฑตเก ณะตกสณฺเฑนํ ปุพฺเพ
อปฺปวาริโต คหปตีกํ อฺปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชติ,
นิสสัคคิยํ ปาจิตฺตียํ.

ณะตเก อณฺเฑตกสณฺเฑนํ, อาปตฺติ ทุกฺกณฺสฺส. ณะตเก เวมตฺติโก,
อาปตฺติ ทุกฺกณฺสฺส. ณะตเก ณะตกสณฺเฑนํ, อนาปตฺติ.

[๕๓๑] อนาปตฺติ ณะตกานํ, ปวาริตานํ, อณฺเฑสฺสตุถาย,
อตุตฺตโน ฐนฺน, มหคฺชํ เจตาเปตฺกกามสฺส อปฺปคฺชํ เจตาเปติ,
อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

อฺปภฺขณฺสิทฺทูปาทํ นิฏฺฐิจิตํ อฏฺฐจฺม.

^๑ ฉ., เท., อ. สารุตฺติโก, เอวมฺปรีติ.

๕. ทุตติยอุปกษฏฐิกขาปํ

[๕๓๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อณฺณตโร ปุริโส
อณฺณตรํ ปุริสํ เอตทวโจ “อยยํ []” อุปนฺนํ จีวเรน อจฺจาทะสฺสามีติ.
โสปี เอวมาห “อหฺมปิ อยยํ อุปนฺนํ จีวเรน อจฺจาทะสฺสามีติ.
อสุโสสิ โข อณฺณตโร ปิณฑจาริกโก ภิกฺขุ เตสํ ปุริสานํ อิมํ
กถาสลฺลาปํ. อถ โข โส ภิกฺขุ, เยนายสฺมา อุปนฺนํโท สกฺยปฺตฺโต,
เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมฺนํตํ อุปนฺนํโท สกฺยปฺตฺตํ เอตทวโจ
“มหาปฺญโณสิ ตวํ อาวุโส อุปนฺนํท; อมฺกสฺมี โอกาเส อณฺณตโร
ปุริโส อณฺณตรํ ปุริสํ เอตทวโจ ‘อยยํ อุปนฺนํโท จีวเรน
อจฺจาทะสฺสามีติ. โสปี เอวมาห “อหฺมปิ อยยํ อุปนฺนํโท จีวเรน
อจฺจาทะสฺสามีติ. “อตุฏฺฐาสุ มํ เต อุปฏฺฐจาทิ.

อถ โข อายสฺมา อุปนฺนํโท สกฺยปฺตฺโต, เยน เต ปุริสา,
เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา เต ปุริเส เอตทวโจ “สจฺจํ กิร มํ
ตฺมฺเห อาวุโส จีวเรหิ อจฺจาทะตฺกามตฺถาติ. “อปี นยฺย เอวํ โหติ
‘อยยํ อุปนฺนํโท จีวเรหิ อจฺจาทะสฺสามาติ. “สเจ โข มํ ตฺมฺเห
อาวุโส จีวเรหิ อจฺจาทะตฺกามตฺถ, เอวรูปเณ จีวเรน อจฺจาทะถ;
กฺยาหํ เตหิ อจฺจนฺโนปี กริสฺสามิ, ยานาหํ น ปริภุญฺชิสฺสามีติ.
อถ โข เต ปุริสา อฺชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “มหิจฺฉา อิมะ
สมณฺหา สกฺยปฺตฺติยา อสนฺตฺตฺฐจาท, นยิเม สฺกุรา จีวเรหิ อจฺจาทะตฺ,

กถํ หิ นาม อโยโย อุปนฺนโท อมฺเหหิ ปุพฺเพ อปฺปวาริโต
อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชิสฺสตีติ.

อสุสฺสํ โข ภิกฺขุ เตสํ ปุริสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ
วิปาเจนฺตานํ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๕เปยฺ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ
วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อายสฺมา อุปนฺนโท สกฺยปฺตฺโต ปุพฺเพ
อปฺปวาริโต คหปติเก อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชิสฺสตีติ.
อถ โข เต ภิกฺขุ อายสฺมณฺตํ อุปนฺนํ สกฺยปฺตํ อเนกปริยาเยน
วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺส. ๕เปยฺ “สจฺจํ กิร ตวํ
อุปนฺนํ ปุพฺเพ อปฺปวาริโต คหปติเก อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ
อาปชฺชิสฺตีติ. “สจฺจํ ภควาติ. “อณฺดาตกา เต อุปนฺนํ อณฺดาตกาติ.
“อณฺดาตกา ภควาติ. “อณฺดาตโก โมชปุริส อณฺดาตกาณํ น
ชานาติ ปฏฺฐึปฺปํ วา อปฺปฏฺฐึปฺปํ วา สนฺตํ วา อสนฺตํ วา, ตตฺถ
นาม ตวํ โมชปุริส ปุพฺเพ อปฺปวาริโต อณฺดาตเก คหปติเก
อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชิสฺสสิ; เนตํ โมชปุริส
อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ปสนฺนํ วา ภียโยภาวาย ๕เปยฺ
เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปํ อุกฺกมิตฺวา

[๕๓๓] “ภิกฺขุ ปเนว อุกฺกมิตฺวา อุกฺกมิตฺวา อณฺดาตกาณํ
คหปตีณํ วา คหปตานีณํ วา ปจฺเจกจีวรเจตาปนา อุปกฺขฏฺฐา^๑
โหนติ ‘อิมหิ มยํ ปจฺเจกจีวรเจตาปเนหิ ปจฺเจกจีวรานิ
เจตาเปตฺวา อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุ จีวเรหิ อจฺฉาเทสฺสามาติ;
ตตฺร เจ โส ภิกฺขุ ปุพฺเพ อปฺปวาริโต อุปสงฺกมิตฺวา

^๑ ฉ., เท. ปจฺเจกจีวรเจตาปณานิ อุปกฺขฏฺฐานิ

จีวเร วิกปฺปิ อาปชฺเชยฺย ‘สาธฺมฺ วต มํ อายสฺมณฺโตะ อิมฺหิ
ปจฺเจกจีวรเจตาปเนหิ เอวรูปํ วา เอวรูปํ วา จีวรํ เจตาเปตฺวา
อจฺฉาเทถ อุโภ ว สนฺตฺวา เอเกนาติ กลฺยาณกมฺยตํ อุปาทาย,
นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตียนฺตํ.

[๕๓๔] ภิกฺขุํ ปเนว อุทฺทิสฺสาติ ภิกฺขุสฺสสตฺถาย ภิกฺขุํ
อามมฺมณํ กริตฺวา ภิกฺขุํ อจฺฉาเทตฺกกามา.

อุภินฺนฺตํ ทฺวินฺนํ.

อณฺเวยาทกา นาม มาติโต วา ปิตีโต วา ยาว สตฺตมา
ปีตามหฺยคา อสมฺพทฺธา.

คหปตี^๑ นาม เย เกจิ อคํ อชฺฌาวสนฺติ.

คหปตานี^๒ นาม ยา กาจิ อคํ อชฺฌาวสนฺติ.

จีวรเจตาปนา^๓ นาม หิริญฺญา วา สุวณฺณา วา มณี วา
มุตฺตา วา มสํารคฺลลา^๔ วา ผลิกา^๕ วา ปฏฺฐกา วา สุตฺตา วา
กปฺปาสา วา.

อิมฺหิ จีวรเจตาปเนหิตี ปจฺจุปฺภฺจิตฺเทหิ.

เจตาเปตฺวาติ ปรีวณฺเฏตฺวา.

อจฺฉาเทสฺสามาติ ทสฺสาม.

^๑ ส.อ. คหปติกา
พิมพ์อายุ 26/05/2566

^๓ ฉ.,เท. จีวรเจตาปนฺนํ, เอวมฺปริปี.
^๕ อ. ผาสา

^๒ ฉ.,เท.,อ. คหปตานีโย

^๔ ฉ.,เท. มุตฺตา วา มณี วา ปวาพา วา

ตตฺร เจ โส ภิกขุติ ยํ ภิกขุํ อุทฺทิสฺส จีวรเจตาปนา
อุปฺกัฏฺฐา โหนฺติ, โส ภิกขุ.

ปฺพเพ อุปฺปวาริโตติ ปฺพเพ อุตุโต โหติ “กัถิเสน เต
ภนฺเต จีวเรน อตฺถ. กัถิสฺส เต จีวรํ เจตาเปสฺสามาติ.”^๑

อุปฺสงฺกมิตฺวาติ ชฺวรํ คนฺตฺวา ยตฺถ กตฺถจิ อุปฺสงฺกมิตฺวา.

จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺเชยฺยาติ อายตํ วา โหตุ วิตฺถตํ วา
อปฺปิตํ วา สณฺหํ วา.

อิเมหิ จีวรเจตาปเนหิติ ปจฺจุปฺภุจฺติเตหิ.

เอวฺรฺสปิ วา เอวฺรฺสปิ วาติ อายตํ วา วิตฺถตํ วา อปฺปิตํ วา
สณฺหํ วา.

เจตาเปตฺวาติ ปริวฏฺเฐตฺวา.

อจฺฉาเทถาติ ทชฺเชถ.

อุโภ ว สนฺตา เอเกนาติ เทวํปิ เอเกน.

กลฺยาณกมฺยตํ อุปาทายาติ สาธุตฺถิโก มหคฺชตฺถิโก.

ตสฺส วจเนน อายตํ วา วิตฺถตํ วา อปฺปิตํ วา สณฺหํ วา
เจตาเปนฺติ, ปโยเค ทุกฺกมฺ. ปฏฺฐิลาเภน นิสฺสัคคิยํ โหติ;
นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณฺสฺส วา ปุคฺคสฺส วา. เอวญฺจ
ปน ภิกฺขเว นิสฺสชฺชิตพฺพํ ยเปยฺ “อิทํ เม ภนฺเต จีวรํ ปฺพเพ
อุปฺปวาริโต อญฺญาตเก คหปติเก อุปฺสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ
อาปนฺนํ นิสฺสัคคิยํ; อิมํสงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามิตี ยเปยฺ ทเทยฺยาติ
ยเปยฺ ทเทยฺยฺนฺติ ยเปยฺ อายสฺมโต ทมฺมีติ.

^๑ ฉ.,เท.,อิ. เจตาเปมาติ.

[๕๓๕] อณฺฏาตเก อณฺฏาตกสณฺณี ปุพฺเพ อปฺปวาริโต
 คหปติเก อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺเป อापชฺชติ, นิสฺสคฺคิยํ
 ปาจิตฺติยํ. อณฺฏาตเก เวมตีโก ปุพฺเพ อปฺปวาริโต คหปติเก
 อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺเป อापชฺชติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ.
 อณฺฏาตเก ฏาตกสณฺณี ปุพฺเพ อปฺปวาริโต คหปติเก อุปสงฺกมิตฺวา
 จีวเร วิกปฺเป อापชฺชติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ.

ฏาตเก อณฺฏาตกสณฺณี, อापตฺติ ทุกฺกสฺส. ฏาตเก เวมตีโก,
 อฺวปตฺติ ทุกฺกสฺส. ฏาตเก ฏาตกสณฺณี, อนापตฺติ.

[๕๓๖] อนापตฺติ ฏาตกานํ, ปวาริตานํ, อณฺณสฺสตุถาย,
 อตฺตโน ฐเนน, มหคฺฆํ เจตาเปตฺกกามานํ อปฺปคฺฆํ เจตาเปติ,
 อุมมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

หุติยอุปฺกษฏฺสิกฺขาปํ นิฏฺฐิตํ นวมํ.

๑๐. ราชสิกฺขาปํ

[๕๓๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมโต
 อุปนฺนทสฺส สกฺยปฺตฺตสฺส อุปฺนฺนจาโก มหามตฺโต อายสฺมโต อุปนฺนทสฺส
 สกฺยปฺตฺตสฺส หุเตน จีวรเจตาปนํ ปาหะสิ “อิมินา จีวรเจตาปนเน
 จีวรํ เจตาเปตฺวา อายสฺมโต อุปนฺนทํ จีวเรน อจฺจุทาเทหิตี. อถ โข โส
 หุโต, เยนายสฺมา อุปนฺนโท สกฺยปฺตฺโต, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา
 อายสฺมทนฺตํ อุปนฺนทํ สกฺยปฺตฺตํ เอตทวโจ “อิทํ โข ภาณเต
 อายสฺมทนฺตํ อุทฺทิสฺส จีวรเจตาปนํ อามตํ, ปฏิกฺคณฺหาตุ อายสฺมา
 จีวรเจตาปนนฺติ. เอวํ วุตฺเต, อายสฺมา อุปนฺนโท สกฺยปฺตฺโต ตํ

ทนต์ เอตทโวจ “น โข มยฺ อวฺโส จีวรเจตาปนํ ปฏิคฺคณฺหาม, จีวรณฺจ โข มยฺ ปฏิคฺคณฺหาม กาเลน กปฺปิยนฺติ. เอวํ วุตฺเต, โส ทฺวโต อายสฺมนตํ อุปนฺนํ สกฺยปฺตํ เอตทโวจ “อตฺถิ ปณายสฺมโต โกจิ เวยฺยาวจฺจกโรติ.

เตน โข ปน สมเยน อณฺตโร อุปาสโก อารามํ อคฺมาสิ เกณจิเทว กรณียเณ. อถ โข อายสฺมา อุปนฺนํ สกฺยปฺตํ ตํ ทนต์ เอตทโวจ “เอโส โข อวฺโส อุปาสโก ภิกฺขุโน เวยฺยาวจฺจกโรติ. อถ โข โส ทฺวโต ตํ อุปาสกํ สณฺณาเปตฺวา, เยนายสฺมา อุปนฺนํ สกฺยปฺตํ, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนตํ อุปนฺนํ สกฺยปฺตํ เอตทโวจ “ยํ โข ฆนฺเต อายสฺมา เวยฺยาวจฺจกรํ นิทฺทิสฺส, สณฺณตฺโต โส มยา, อุปสงฺกมตฺ อายสฺมา, กาเลน จีวเรน ตํ อจฺฉาเทสฺสตีติ.

เตน โข ปน สมเยน [๑] อายสฺมา อุปนฺนํ สกฺยปฺตํ ตํ อุปาสกํ น กิณฺจิ อวจาสิ. ทฺติยมฺปิ โข โส มหามตฺโต อายสฺมโต อุปนฺนํทสฺส สกฺยปฺตํทสฺส สนฺติเก ทนต์ ปาເေสิ “ปริภฺวชฺตุ อโย ตํ จีวรํ, อิจฺฉาม มยฺ อโยเยน ตํ จีวรํ ปริภฺตฺตฺนฺติ. ทฺติยมฺปิ โข อายสฺมา อุปนฺนํ สกฺยปฺตํ ตํ อุปาสกํ น กิณฺจิ อวจาสิ. ตติยมฺปิ โข โส มหามตฺโต อายสฺมโต อุปนฺนํทสฺส สกฺยปฺตํทสฺส สนฺติเก ทนต์ ปาເေสิ “ปริภฺวชฺตุ อโย ตํ จีวรํ, อิจฺฉาม มยฺ อโยเยน ตํ จีวรํ ปริภฺตฺตฺนฺติ.

^๑ ฉ. เท. อ. มหา. เอตถนฺตเร โส มหามตฺโต อายสฺมโต อุปนฺนํทสฺส สกฺยปฺตํทสฺส สนฺติเก ทนต์ ปาເေสิ “ปริภฺวชฺตุ อโย ตํ จีวรํ, อิจฺฉาม มยฺ อโยเยน ตํ จีวรํ ปริภฺตฺตฺนฺติ. อถ ไซติ อิม ปาจา ทิสฺสนฺติ.

เตน โข ปน สมเยน นิคมสฺส^๑ สมโย โหติ, นิคเมน^๒ จ
 กติกา กตา โหติ “โย ปจฺฉา อากจฺฉติ, ปญฺญาสมพฺพชฺเรติ.”^๓
 อถโข อายสฺมา อุปนฺนโท สกฺยปฺตโต, เยน โส อุปาสโก,
 เตนฺปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ อุปาสกํ เอตทวโจ “อตุโถ เม
 อาวุโส จีวรนาติ. อชฺชุนฺโห^๔ ภาเน อากเมหิ; อชฺช นิคมสฺส
 สมโย, นิคเมน จ กติกา กตา โหติ ‘โย ปจฺฉา อากจฺฉติ
 ปญฺญาสมพฺพชฺเรติ. “อชฺเชว เม อาวุโส จีวรํ เทหิตี โอวฏฺฐิกาย
 ปรามสิ. อถโข โส อุปาสโก อายสฺมาตา อุปนฺนเทน สกฺยปฺตเตน
 นิปปีฬิยาโน อายสฺมาโต อุปนฺนทสฺส สกฺยปฺตตสฺส จีวรํ เจตาเปตฺวา
 ปจฺฉา อคมาสิ. มนุสฺสา ตํ อุปาสกํ เอตทวโจ “กิสฺส ตวํ
 อยุย^๕ ปจฺฉา อากโต. ปญฺญาสํ ชินฺสีติ.

อถโข โส อุปาสโก เตสํ มนุสฺसानํ เอตมตถํ อาโรเจสิ.
 มนุสฺสา อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “มหิจฺฉา อิมे สมณฺหา
 สกฺยปฺตติยา อสนฺตญฺจา, นยิเมสํ สุกฺรํ เวยฺยาวจจํปี กาทุ; กถํ หิ
 นาม []” อุปนฺนโท สกฺยปฺตโต อุปาสเกน ‘อชฺชุนฺโห ภาเน
 อากเมหิตี วุจฺจมาโน นาคเมสฺสตีติ.”^๖ อสฺโสสุ โข ภิกฺขุ เตสํ
 มนุสฺसानํ อชฺชฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. เย เต ภิกฺขุ
 อปฺปิจฺฉา ๔เปฯ เต อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม
 อายสฺมา อุปนฺนโท สกฺยปฺตโต อุปาสเกน ‘อชฺชุนฺโห ภาเน

^๑ ฉ., เท., อ., มหา. เนคมสฺส, เอวมฺปริปิ.

^๒ ฉ., เท., อ., มหา. เนคเมน, เอวมฺปริปิ.

^๓ ฉ., เท., อ., มหา. ปญฺญาสํ พทฺชเรติ, เอวมฺปริปิ.

^๔ ฉ., เท. อชฺชุนฺโห, เอวมฺปริปิ.

^๕ หมดอายุ 26/05/2566
 ฉ., เท., อ. อยุโย

^๖ ฉ., เท., มหา. เอตถนฺตเร อายสฺมาติ ปาโง ทิสฺสติ.

^๗ อ. กถํ หิ นาม อุปาสเกน ๔เปฯ วุจฺจมาโน นาคมิสฺสนตีติ.

อาคเมหีติ วุจจมาโน นาคเมสสตีติ.^๑ อถโข เต ภิกขุ อายสฺมณฺตํ
 อุปนฺนํ สกฺยปฺตํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ
 อาโรเจสฺสุ. ๕เปฯ “สจฺจํ กิร ตวํ อุปนฺนํ อุปาสเคน ‘อชฺชชฺฌโห
 ฆนฺเต อาคเมหีติ วุจจมาโน นาคเมสสีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ
 พุทฺโธ ภควา ๕เปฯ “กถํ หิ นาม ตวํ โมชฺสปุริส อุปาสเคน
 ‘อชฺชชฺฌโห ฆนฺเต อาคเมหีติ วุจจมาโน นาคเมสสสี. เนตํ โมชฺสปุริส
 อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ปสนฺนํ วา ภิยโยภาวาย ๕เปฯ
 เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปํ อุตฺติเสยฺยาถ

[๕๓๘] “ภิกฺขุ ปเนว อุตฺติสฺส ราชา วา ราชโกคุโค วา
 พุราหฺมโณ วา คหปติโก วา ทูเตน จีวรเจตาปนํ ปหิณฺเอย
 ‘อิมินา จีวรเจตาปนเณ จีวรํ เจตาเปตฺวา อิตถนฺนามํ ภิกฺขุ
 จีวเรน อจฺจาทะหีติ. โส เจ ทูโต ตํ ภิกฺขุ อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ
 วเทยฺย ‘อิทํ โข ฆนฺเต อายสฺมณฺตํ อุตฺติสฺส จีวรเจตาปนํ
 อาภตํ, ปฏิกฺคณฺหาตุ อายสฺมา จีวรเจตาปนนฺติ. เตน ภิกฺขุหา
 โส ทูโต เอวเมสฺส วณฺนีโย ‘น โข มยฺ อวฺโส จีวรเจตาปนํ
 ปฏิกฺคณฺหาม, จีวรญฺจ โข มยฺ ปฏิกฺคณฺหาม กาเลน กปฺปิยนฺติ.
 โส เจ ทูโต ตํ ภิกฺขุ เอวํ วเทยฺย ‘อตฺถิ ปนายสฺมโต โกจิ
 เวยฺยาวจฺจกโรติ. จีวรตฺถิเกน ภิกฺขเว ภิกฺขุหา เวยฺยาวจฺจกโร
 นิทฺทิสิตพฺโพ อารามิโก วา อุปาสโก วา ‘เอโส โข อวฺโส
 ภิกฺขุณฺ เวยฺยาวจฺจกโรติ. โส เจ ทูโต ตํ เวยฺยาวจฺจกรํ
 สณฺญาเปตฺวา ตํ ภิกฺขุ อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วเทยฺย ‘ยํ โข
 ฆนฺเต อายสฺมา เวยฺยาวจฺจกรํ นิทฺทิสี, สณฺญตฺโต โส

^๑ อ. นาคเมสสตีติ

มยา, อุปสงฺกมตุ อายสฺมา กาเลน, จีวเรน ตํ อจฺจาทะสฺสตีติ.
 จีวรตฺถิเกน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา เวยฺยาวจฺจกโร อุปสงฺกมิตฺวา
 ทฺวิตฺติกฺขตฺตํ^๑ โจเทตพฺโพ สารेतพฺโพ ‘อตฺถิ เม อาวุโส
 จีวเรนาติ, ทฺวิตฺติกฺขตฺตํ โจทยมาโน สารยมาโน ตํ จีวรํ
 อภินิปฺผาเทยฺย, อิจฺเจตํ กุสลํ, โห เจ อภินิปฺผาเทยฺย, จตฺตฺกฺขตฺตํ
 ปญฺจกฺขตฺตํ จกฺขตฺตฺปรมํ ตฺถะหิฏฺเตน^๒ อุทฺทิสฺส จาตพฺพํ;
 จตฺตฺกฺขตฺตํ ปญฺจกฺขตฺตํ จกฺขตฺตฺปรมํ ตฺถะหิฏฺโต อุทฺทิสฺส
 ติฏฺฐมาโน ตํ จีวรํ อภินิปฺผาเทยฺย; อิจฺเจตํ กุสลํ, “โห เจ
 อภินิปฺผาเทยฺย,^๓ ตโต เจ อุตฺตริ วายมมาโน ตํ จีวรํ
 อภินิปฺผาเทยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. โห เจ อภินิปฺผาเทยฺย,
 ยตฺสฺส จีวรเจตาปนํ อากตํ, ตตฺถ สามํ วา คนฺตพฺพํ ทฺวโต วา
 ปาเหตพฺโพ ‘ยํ โข ตฺมเห อายสฺมนฺโต ภิกฺขุ อุทฺทิสฺส
 จีวรเจตาปนํ ปหิณฺตีตฺถ, น ตํ ตสฺส ภิกฺขุโน กิณฺจิ อตฺถํ
 อนฺุโกติ, ยฺยชนฺตายสฺมนฺโต สกํ, มา โว สกํ วินิสฺสาติ;^๔ อยํ
 ตตฺถ สามํจีติ.

[๕๓๙] ภิกฺขุ ปเนว อุทฺทิสฺสาติ ภิกฺขุสฺสตฺถาย ภิกฺขุ
 อารมฺมณํ กริตฺวา ภิกฺขุ อจฺจาทะตฺถกาโม.

ราชา นาม โย โกจิ รชฺชํ กาเรติ.

ราชโกคฺโค นาม โย โกจิ รณฺโณ ภตฺตเวตฺตนาโร.^๕

พฺรหฺมโณ นาม ชาตฺติยา พฺรหฺมโณ.

^๑ ฉ. เท. ทวตฺติกฺขตฺตํ, เอมฺปริปี.
 ๓-๓

ฉ. อิมะ ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

^๕ สพฺพตฺถ ภตฺตเวตฺตนาหาโรติ ปาโจ ทิสฺสนฺติ.

^๒ อ. ตฺถะหิฏฺเตน, เอมฺปริปี.

^๔ วินิสฺสีติปี ปจฺนฺติ.

คหปติโก นาม จเปตวา ราชานํ ราชโกคคํ พุราหุณํ
อวเสโส คหปติโก นาม.

จีวรเจตาปนํ นาม หิรัณญํ वा सुวणฺณํ वा มณี वा
มุตฺตา वा ¹มसारคฺคํ वा ²ผลิโก वा.

อิมินา จีวรเจตาปนเณหาติ ปจฺจุปฺภุจฺติเตน.

เจตาเปตฺวาติ ปวิฏฺฐเณตฺวา.

อจฺฉนาเทหีติ ทชฺเชหิ.

โส เจ ทูโต ตํ ภิกฺขุํ อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วทฺเขยฺย “อิทํ ไช
ภนฺเต อายสฺมนตํ อุกฺกิสฺส จีวรเจตาปนํ อากตํ, ปฏฺิคฺคณฺหาตุ
อายสฺมา จีวรเจตาปนนฺติ. เตเน ภิกฺขุณา โส ทูโต เอวมสฺส วจฺนีโย
“น ไช มยฺ อวฺโส จีวรเจตาปนํ ปฏฺิคฺคณฺหาเม, จีวรณฺจ ไช มยฺ
ปฏฺิคฺคณฺหาเม กาเลน กปฺปิยนฺติ. โส เจ ทูโต ตํ ภิกฺขุํ เอวํ
วทฺเขยฺย “อตฺถิ ปณายสฺมโต โกจิ เวยฺยาวจฺจกโรติ. จีวรตฺถิเกเน
ภิกฺขเว ภิกฺขุณา เวยฺยาวจฺจกโร นิทฺทิสิตพฺโพ อารามิโก वा
อุปาสโก वा “เอโส ไช อวฺโส ภิกฺขุณฺ เวยฺยาวจฺจกโรติ.
น วตฺตพฺโพ “ตสฺส เทหีติ वा, โส वा นิทฺธิปิสฺสติ, โส वा
ปวิฏฺฐิสฺสติ,³ โส वा เจตาเปสฺสตีติ.

โส เจ ทูโต ตํ เวยฺยาวจฺจกรํ สณฺณยาเปตฺวา ตํ ภิกฺขุํ
อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วทฺเขยฺย “ยํ ไช ภนฺเต อายสฺมา เวยฺยาวจฺจกรํ
นิทฺทิสิ, สณฺณตฺโต โส มยา, อุปสงฺกมตุ อายสฺมา, กาเลน จีวเรน
ตํ อจฺฉนาเทสฺสตีติ. จีวรตฺถิเกเน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา เวยฺยาวจฺจกโร
อุปสงฺกมิตฺวา ทฺวิตฺติกฺขตฺตํ จิตฺเตตพฺโพ สาเรตพฺโพ “อตฺถเ เม

๑-๑ ฉ.,เท.,อ. อิม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

๒ ฉ.,เท. ปวิฏฺเตสฺสติ, อ. ปวิฏฺติสฺสติ

อาวุโส จีวรนาติ. น วตฺตพฺโพ “เทหิ เม จีวรํ, อاهر เม จีวรํ, ปรีวณฺเณหิ”^๑ เม จีวรํ, เจตาเปหิ เม จีวรนฺติ. ทุตฺติยมฺปิ วตฺตพฺโพ. ตติยมฺปิ วตฺตพฺโพ. สเจ อภินิปฺผาเทติ, อิจฺเจตํ กุสลํ; โน เจ อภินิปฺผาเทติ, ตตฺถ คนฺตฺวา ตฺถนฺทฺธิฏฺเฐเตน อุตฺทิสฺส จาตพฺพํ, น อาสเน นิสฺสิตพฺพํ, น อามิสํ ปฏฺิคฺคเหตพฺพํ, น ฌมฺโม ภาสิตพฺโพ, “กัการณา อากโตสฺสิติ ปุจฺจมาโน”^๒ “ชานาหิ อาวุโสติ วตฺตพฺโพ. สเจ อาสเน วา นิสฺสิติ, อามิสํ วา ปฏฺิคฺคณฺหาติ, ฌมฺมํ วา ภาสติ; จานํ ภณฺชติ. ทุตฺติยมฺปิ จาตพฺพํ. ตติยมฺปิ จาตพฺพํ. จตฺตฺกฺขตฺตํ โจเทตฺวา จตฺตฺกฺขตฺตํ จาตพฺพํ, ปณฺจกฺขตฺตํ โจเทตฺวา ทฺวิกฺขตฺตํ จาตพฺพํ, ฉกฺขตฺตํ โจเทตฺวา น จาตพฺพํ, ตโต เจ อุตฺตริ วายมมาโน ตํ จีวรํ อภินิปฺผาเทติ, ปโยเค ทุกฺกมฺ. ปฏฺิลากฺเณ นิสฺสคฺคิยํ โหติ; นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณฺสฺส วา ปุคฺคสฺส วา. เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว นิสฺสชฺชิตพฺพํ ๔เปฯ “อิทํ เม ภนฺเต จีวรํ อติเรกตฺกฺขตฺตํ โจทฺทนาย, อติเรกฉกฺขตฺตํ จาเนน อภินิปฺผาติตํ นิสฺสคฺคิยํ; อิมานํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามิตี ๔เปฯ ทเพยฺยาติ ๔เปฯ ทเพยฺยุนฺติ ๔เปฯ อายสมฺโต ทมฺมีติ.

โน เจ อภินิปฺผาเทยฺย, ยตฺสส จีวรเจตาปนํ อากตํ, ตตฺถ สามํ วา คนฺตพฺพํ, ทฺวโต วา ปาเหตพฺโพ “ยํ โข ตฺมฺहे อายสมฺนโต ภิกฺขุ อุตฺทิสฺส จีวรเจตาปนํ ปหิณฺติ, น ตํ ตสฺส ภิกฺขุโน กิณฺจิ อตฺถํ อนฺุโมติ, ยฺยชฺชนฺตายสมฺนโต สกํ, มา โว สกํ วินสฺสาติ.

อโย ตตฺถ สามิจิตี อโย ตตฺถ อนฺุชฺชมฺมา.

^๑ จ.,เท.,อิ. ปรีวตฺเตหิ, เอวมฺปรีปิ.

^๒ จ.,เท.,อิ. ปุจฺจนิยมาโน

[๕๔๐] อติเรกติกขตตํ โจทนาย อติเรกฌขตตํ จาเน^๑ อติเรก-
สณฺณิ อภินิปฺผาเทติ, นิสสัคคิยํ ปาจิตฺติยํ. อติเรกติกขตตํ โจทนาย
อติเรกฌขตตํ จาเน เวมตีโก อภินิปฺผาเทติ, นิสสัคคิยํ ปาจิตฺติยํ.
อติเรกติกขตตํ โจทนาย อติเรกฌขตตํ จาเน อุณฺกสณฺณิ
อภินิปฺผาเทติ, นิสสัคคิยํ ปาจิตฺติยํ.

อุณฺกติกขตตํ โจทนาย อุณฺกฌขตตํ จาเน อติเรกสณฺณิ,
อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อุณฺกติกขตตํ โจทนาย อุณฺกฌขตตํ จาเน
เวมตีโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อุณฺกติกขตตํ โจทนาย อุณฺกฌขตตํ
จาเน อุณฺกสณฺณิ, อนาปตฺติ.

[๕๔๑] อนาปตฺติ ติกขตตํ โจทนาย, ฌขตตํ จาเนน,
อุณฺกติกขตตํ โจทนาย, อุณฺกฌขตตํ จาเนน, อโจทียมาโน เทติ,
สามิโก โจเทตฺวา เทติ,^๒ อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ราชสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทสมํ.

จีวรฺวคฺโค^๓ ปจฺโม.

ตสฺสุทฺธานํ

ทเสกรตฺติ มาโส จ^๔ โธวาปนํ^๕ ปฏฺิคฺคโ
อญฺญาตกญฺจ อุกฺกิสฺส^๖ อุกฺกิณฺนํ ทฺตเกน จาติ.^๗

^๑ สฬฺพตฺถ จาเนนาติ ปาโจ ทิสฺสติ.

^๒ จ.,เท.,อิ.,มหา. สามิกา โจเทตฺวา เทนฺติ

^๓ จ.,เท.,อิ. กถินวคฺโค

^๔ จ.,เท. อุกฺกตํ กถินํ ตีณิ, มหา. อุกฺกตํ กถินํ ตีณิ

หมต๕๒ 26/05/2566

จ.,เท.,อิ. โธวณฺจ, มหา. โธวาปนณฺจ

^๖ จ.,เท.,อิ.,มหา. อญฺญาตกานิ ตีณฺว

^๗ อิ. อิตฺติสทฺโท น ทิสฺสติ.

๒. โกสียวคฺโค

๑. โกสียสิกฺขาปทํ

[๕๔๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา อาพวียํ วิหริติ อคฺคาพเว
 เจติเย. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ โกสียการเก
 อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วทนฺติ^๑ “พหุ อาวุโส โกสการเก ปจถ,
 อมฺหากํปิ ทสฺสถ, มยฺปิ อิจฺฉาม โกสียมิสฺสํ สนฺถตํ กาทฺตฺนฺติ.
 เต อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม สมณฺหา
 สกฺยปฺตฺติยา อมฺहे อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วทฺชนฺติ ‘พหุ อาวุโส
 โกสการเก ปจถ, อมฺหากํปิ ทสฺสถ, มยฺปิ อิจฺฉาม โกสียมิสฺสํ
 สนฺถตํ กาทฺตฺนฺติ. อมฺหากํปิ อลาภา, อมฺหากํปิ ทูลลทฺธํ, เย มยฺ
 อาชีวสฺส เหตุ ปฺตฺตทวารสฺส การณา พหุ ชฺชทฺทเก ปาณฺเ สงฺฆาตํ
 อาปาเทมาติ. อสฺโสสุํ โข ภิกฺขุ เตสํ อชฺชฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ
 วิปาเจนฺตานํ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปฯ เต อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ
 วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ โกสียการเก อุปสงฺกมิตฺวา
 เอวํ วทฺชนฺติ ‘พหุ อาวุโส โกสการเก ปจถ, อมฺหากํปิ ทสฺสถ,
 มยฺปิ อิจฺฉาม โกสียมิสฺสํ สนฺถตํ กาทฺตฺนฺติ. อถ โข เต ภิกฺขุ
 จพฺพคฺคิเย ภิกฺขุ อนเกปฺริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ
 อาโรเจสุ. ๔เปฯ^๒ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว โกสียการเก อุปสงฺกมิตฺวา
 เอวํ วเทถ ‘พหุ อาวุโส โกสการเก ปจถ, อมฺหากํปิ ทสฺสถ,

^๑ เท. วทนฺติ, เอวฺมฺปฺริ. ^๒ ฉ., เท. อถ โข ภควา เอตสฺมี นิทานเ เอตสฺมี ปกรณ
 หมดอายุ 26/05/2566
 ภิกฺขุสงฺฆํ สนนฺิปาตาเปตฺวา จพฺพคฺคิเย ภิกฺขุ ปฏฺธิปฺจฺฉิตฺติ อิมเ ปาจา ทิสฺสนฺติ, เอวฺมฺปฺริ,
 ทย. เปยฺยาโล น ทิสฺสติ.

มยฺปิ อิจฺฉาม โกสียมิสฺสํ สนฺถตฺ กาทุนฺติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ฯเปฯ “กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมฆปฺริสา โกสียการเก อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วกฺขถ ‘พหุ อาวุโส โกสการเก ปจถ, อมฺหากํปิ ทสฺสถ, มยฺปิ อิจฺฉาม โกสียมิสฺสํ สนฺถตฺ กาทุนฺติ. เนตํ โมฆปฺริสา อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ปสนฺนํ วา ภิยฺโยภาวาย ฯเปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ ลิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺเสยฺยาถ

[๕๔๓] “โย ปน ภิกฺขุ โกสียมิสฺสํ สนฺถตฺ การาเปยฺย, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตียนฺติ.

[๕๔๔] โย ปนาติ โย ยาทิสฺส ฯเปฯ

ภิกฺขุติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

สนฺถตฺ นาม สนฺถริตฺวา กตํ โหติ อวายิม.

การาเปยฺยาติ เอเกนปิ โกสียํสุหา มิสฺสิตฺวา กโรติ วา การาเปติ วา, ปโยเค ทุกฺกมฺ, ปฏฺฐิลาเกน นิสฺสัคคิยํ โหติ; นิสฺสขฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคสฺส วา. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว นิสฺสขฺชิตพฺพํ ฯเปฯ “อิทํ เม ภาเน โกสียมิสฺสํ สนฺถตฺ การापิตํ นิสฺสัคคิยํ; อิมํสงฺฆสฺส นิสฺสขฺชามีติ ฯเปฯ ทเทยฺยาติ ฯเปฯ ทเทยฺยุนฺติ ฯเปฯ आयสุมโต ทมมีติ.

[๕๔๕] อตฺตนา วิปฺปกตํ อตฺตนา ปรีโยสาเปติ, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตियํ. อตฺตนา วิปฺปกตํ ปเรหิ ปรีโยสาเปติ, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตियํ. ปเรหิ วิปฺปกตํ อตฺตนา ปรีโยสาเปติ, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตियํ. ปเรหิ วิปฺปกตํ ปเรหิ ปรีโยสาเปติ, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตियํ.

อณฺณสฺสตถาย กโรติ วา การาเปติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกณฺณสฺส.
อณฺเณน กตํ ปฏฺฐิตวา ปรีกฺขณฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกณฺณสฺส.

[๕๔๖] อนาปตฺติ วิตานํ วา ญมฺมตฺถรณํ วา สาณิปาการํ
วา ภิสํ วา ฬิมฺโพหนํ วา กโรติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

โกสิยสิกฺขาปํ นิฏฺฐิตํ ปจฺม.

๒. สุตฺรกาพกสิกฺขาปํ

[๕๔๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา เวสาลิยํ วิหริติ มหาวเน
กุฎฺฐาคารสาละยํ. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ สุตฺร-
กาพกานํ เอพฺกโลมานํ สนฺถตํ การาเปนฺติ. มนุสฺสา วิหารจาริกํ
อาหิณฺทหนฺตา ปสฺสิตฺวา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ
นาม อิมํ” สมณฺหา สกฺยปฺตฺติยา สุตฺรกาพกานํ เอพฺกโลมานํ
สนฺถตํ การาเปสฺสนฺติ, เสยฺยถาปิ คิหิ กามโกคิโนติ.^๒ อสฺโสสุ โข
ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ อุชฺฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ.
เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
“กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ สุตฺรกาพกานํ เอพฺกโลมานํ
สนฺถตํ การาเปสฺสนฺตฺติ. อถ โข เต ภิกฺขุ จพฺพคฺคิเย ภิกฺขุ
อนेกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุ. ๔เปฯ”^๓
“สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว สุตฺรกาพกานํ เอพฺกโลมานํ สนฺถตํ
การาเปถาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๔เปฯ “กถํ หิ

^๑ เท. อยํ ปาโง น ทิสฺสติ.

^๒ อ. คิหิกามโกคิโน

^๓ ทย. เปยฺยาโล น ทิสฺสติ.

นาม ตุมฺเห โมฆปุริสา สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ สนฺถตํ
การาเปสฺสธ. เนตํ โมฆปุริสา อปฺปสนฺนํ ภา ปสาทาย ปสนฺนํ
ภา ภิกฺขุโยภาวาย ๔เปฯ เวยฺยจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ
อุทฺทิสฺเสยฺยาถ

[๕๔๘] “โย ปน ภิกฺขุ สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ
สนฺถตํ การาเปยฺย, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตียนฺติ.

[๕๔๙] โย ปนาติ โย ยาทีโส ๔เปฯ

ภิกฺขุติ ๔เปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

กาฬกํ นาม เทว กาฬกานิ ชาติยา กาฬกํ ภา ราช-
กาฬกํ ภา.

สนฺถตํ นาม สนฺถริตฺวา กตํ โหติ อวายิม.

การาเปยฺยาติ กโรติ ภา การาเปติ ภา, ปโยเค ทุกฺกภู,
ปฏฺฐิลาเภณ นิสฺสัคคิยํ โหติ; นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส ภา คณสฺส
ภา ปุคฺคสฺส ภา. เวยฺยจ ปน ภิกฺขเว นิสฺสชฺชิตพฺพํ ๔เปฯ
“อิทํ เม ภนฺเต สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ สนฺถตํ การापิตํ
นิสฺสัคคิยํ; อิมํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชาสีติ ๔เปฯ ทเทยฺยาติ ๔เปฯ
ทเทยฺยฺยนฺติ ๔เปฯ อายสฺมโต ทมฺมีติ.

[๕๕๐] อตฺตนา วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, นิสฺสัคคิยํ
ปาจิตฺตียํ. อตฺตนา วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, นิสฺสัคคิยํ
ปาจิตฺตียํ. ปเรหิ วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, นิสฺสัคคิยํ
ปาจิตฺตียํ. ปเรหิ วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตียํ.

อณฺณสฺสตถาย กโรติ วา การาเปติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกณฺณสฺส.
อณฺณเณ กตํ ปฏฺฐิตวา ปรีกฺขชติ, อาปตฺติ ทุกฺกณฺณสฺส.

[๕๕๑] อนาปตฺติ วิตานํ วา ญมฺมตฺตรณํ วา สาณิปาการํ
วา ภิสํ วา พิมฺโพหนํ วา กโรติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

สุทฺธกาพกสิกขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทฺติยํ.

๓. เทวภาคสิกขาปทํ

[๕๕๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
“ภควตา ปฏฺฐิขิตตํ สุทฺธกาพกานํ เอพฺกโลมานํ สนฺถตํ การาเปตฺตุนฺติ
เต โธกํเยว โອຫາຕံ ອນຸເຕ ອາທິຍິຕຸວາ ຕເຄວ ສຸທຸຣກາພກາຢຸນ
ເອພກໂລມານຸ ສນຸຄຕຸ ກາຣາເປນຸຕິ. ເຍ ຕເ ກິກຊູ ອປປິຈຸຈາ ຍເປຍ
ເຕ ອຸຊຸຸມາຍນຸຕິ ຂຶ້ນນຸຕິ ວິປາເຈນຸຕິ “ກຕຸ ມິ ນາມ ຈພຸພຄຸຕິຍາ
ກິກຊູ ໂອກຸ່ຍເວ ໂອຫາຕຸ ອນຸເຕ ອາທິຍິຕຸວາ ຕເຄວ ສຸທຸຣກາພກາຢຸນ
ເອພກໂລມານຸ ສນຸຄຕຸ ກາຣາເປສຸສນຸຕິຕິ. ອຄໂຂ ຕເ ກິກຊູ ຈພຸພຄຸຕິຍເ
ກິກຊູ ອເນກປຣິຍາເຍນ ວິຄຣຢິຕຸວາ ກຸວາໂຕ ເອຕມຕຸຕຸ ອາໂຣເຈສຸ.
ຍເປຍ “ສຈຸຈຸ ກິຣ ຕຸມເ ກິກຊເວ ໂອກຸ່ຍເວ ໂອຫາຕຸ ອນຸເຕ ອາທິຍິຕຸວາ
ຕເຄວ ສຸທຸຣກາພກາຢຸນ ເອພກໂລມານຸ ສນຸຄຕຸ ກາຣາເປຄາຕິ. “ສຈຸຈຸ
ກຸວາຕິ. ວິຄຣຢິ ພຸຖຸໂຮ ກຸວາ ຍເປຍ “ກຕຸ ມິ ນາມ ຕຸມເ
ໂມໝປຣິສາ ໂອກຸ່ຍເວ ໂອຫາຕຸ ອນຸເຕ ອາທິຍິຕຸວາ ຕເຄວ ສຸທຸຣ-
ກາພກາຢຸນ ເອພກໂລມານຸ ສນຸຄຕຸ ກາຣາເປສຸສ. ເນຕຸ ໂມໝປຣິສາ
ອປປສນຸນານຸ ວາ ປສາຫາຍ ປສນຸນານຸ ວາ ກິຍໂຍກາວາຍ ຍເປຍ
ເວວຸຈ ປນ ກິກຊເວ ອິມຸ ສິກຊາປທຸ ອຸທຸທິເສຍຍາຄ

[๕๕๓] “หนั ปน ภิกขุหา สนุถตัง การยมาเนน เทว ภาคาสุทธกาฬกานัง เอฬกโลมานัง อาทาตพฺพา ตติยํ โอทาตานัง จตุตถํ โคจรียานัง. อนาธา เจ ภิกขุ เทว ภาคาสุทธกาฬกานัง เอฬกโลมานัง ตติยํ โอทาตานัง จตุตถํ โคจรียานัง หนั สนุถตัง การาเปยฺย, นิสสัคคิยํ ปาจิตฺตียนนฺติ.

[๕๕๔] หนั นาม กรณัง อุปาทาย วุจฺจติ.

สนุถตัง นาม สนุถริตฺวา กตํ โหติ อวายิมัง.

การยมาเนนาติ กโรนฺโต วา การาเปนฺโต วา.

เทว ภาคาสุทธกาฬกานัง เอฬกโลมานัง อาทาตพฺพาติ ธารยิตฺวา เทว ตฺลา ‘‘สุทธกาฬกานัง เอฬกโลมานัง’’ อาทาตพฺพา.

ตติยํ โอทาตานนฺติ ตฺลํ โอทาตานัง.

จตุตถํ โคจรียานนฺติ ตฺลํ โคจรียานัง.

อนาธา เจ ภิกขุ เทว ภาคาสุทธกาฬกานัง เอฬกโลมานัง ตติยํ โอทาตานัง จตุตถํ โคจรียานนฺติ อนาทียิตฺวา []^๒ ตฺลํ โอทาตานัง ตฺลํ โคจรียานัง หนั สนุถตัง กโรติ วา การาเปติ วา, ปโยเค ทุกฺกมฺ, ปฏฺฐิลาเภเน นิสสัคคิยํ โหติ; นิสสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคสฺส วา. เอวญฺจ ปน ภิกขเว นิสสชฺชิตพฺพํ ยเปยฺ “อิทํ เม ภาเนเต สนุถตัง อนาทียิตฺวา ตฺลํ โอทาตานัง ตฺลํ โคจรียานัง การापิตํ นิสสัคคิยํ; อิมานัง สงฺฆสฺส นิสสชฺชามิตี ยเปยฺ ทเทยฺยาติ ยเปยฺ ทเทยฺยฺยนฺติ ยเปยฺ อายสมฺโต ทมฺมิตี.

๑ ๒๖/๐๕/๒๕๖๖
ฉ.,เท.,อ. อิม ปาจา น ทิสฺสนฺติ, เอวมฺปริปิ.

๒ ฉ.,เท.,มหา. เอตฺถนฺตเร เทว ตฺเล สุตฺตกาฬกานัง เอฬกโลมานนฺติ ปาจา ทิสฺสนฺติ.

[๕๕๕] อตฺตนา วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. อตฺตนา วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. ปเรหิ วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. ปเรหิ วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ.

อณฺณสฺสตุถาย กโรติ วา การฺาเปติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อณฺเณน กตํ ปฏฺฐิภิตฺวา ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

[๕๕๖] อนาปตฺติ ตูลํ โธทาตานํ ตูลํ โคจฺริยานํ อาทียิตฺวา กโรติ, พหุตรํ โธทาตานํ พหุตรํ โคจฺริยานํ อาทียิตฺวา กโรติ, สุกฺขํ โธทาตานํ สุกฺขํ โคจฺริยานํ อาทียิตฺวา กโรติ, วิตานํ วา ภูมฺมตฺถรณํ วา สาณฺิปาการํ วา ภิสํ วา พิมฺโพหนํ วา กโรติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

เทวภาคสิกฺขาปํ นิฏฺฐิตํ ตติยํ.

๔. จพฺพสฺสสิกฺขาปํ

[๕๕๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ อนฺวสฺสํ สนฺถตํ การฺาเปนฺติ. เต ยาจณพฺพลา วิญฺญตฺติพฺพลา วิหฺรนฺติ “เอพฺกโลมานิ เทถ, เอพฺกโลเมหิ อตฺถิ. มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม สมณฺา สกฺยปฺตฺติยา อนฺวสฺสํ สนฺถตํ การฺาเปสฺสนฺติ, ยาจณพฺพลา วิญฺญตฺติพฺพลา วิหฺริสฺสนฺติ “เอพฺกโลมานิ เทถ, เอพฺกโลเมหิ อตฺถิ. อมฺหากํ ปน สกฺกิตานิ สนฺถตานิ ปณฺจปี จปี วสฺसानิ โหนฺติ, เยสํ โน ทารกา

อุททนต์ปิ^๑ อุมมิหนติปิ อุททนต์เรหิปี ขชชนต์; อิมะ ปน สมณาสกฺยปุตฺตติยา อานุสฺสํ สนฺถตํ การาเปสฺสสนฺติ, ยาจณพหฺลลา วิญญตฺติพหฺลลา วิหริสฺสสนฺติ ‘เอพฺกโลมานิ เทถ, เอพฺกโลเมหิ อตฺถเถติ. อสฺโสสุ ไซ ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ อุชฺฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุ อานุสฺสํ สนฺถตํ การาเปสฺสสนฺติ, ยาจณพหฺลลา วิญญตฺติพหฺลลา วิหริสฺสสนฺติ ‘เอพฺกโลมานิ เทถ, เอพฺกโลเมหิ อตฺถเถติ.

อถไซ เต ภิกฺขุ เต อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อารุเญสุ. ฯเปฯ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุ อานุสฺสํ สนฺถตํ การาเปสฺสสนฺติ, ยาจณพหฺลลา วิญญตฺติพหฺลลา วิหรนฺติ ‘เอพฺกโลมานิ เทถ, เอพฺกโลเมหิ อตฺถเถติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ฯเปฯ “กถํ หิ นาม เต ภิกฺขเว โมชปฺริสา อานุสฺสํ สนฺถตํ การาเปสฺสสนฺติ, ยาจณพหฺลลา วิญญตฺติพหฺลลา วิหริสฺสสนฺติ ‘เอพฺกโลมานิ เทถ, เอพฺกโลเมหิ อตฺถเถติ. เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ปสนฺนํ วา ภิกฺขเวภาวาย ฯเปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

[๕๕๘] “หนวํ ปน ภิกฺขุณา สนฺถตํ การาเปตฺวา จพฺพสฺसानิ ธาเรตพฺพํ; โอเรน เจ จนนํ วสฺसानํ ตํ สนฺถตํ วิสฺสชฺเชตฺวา วา อวิสฺสชฺเชตฺวา วา อญฺญํ หนวํ สนฺถตํ การาเปยฺย, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตียนฺติ.

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณํ สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติ.

^๑ จ.,เท. อุททนต์ปิ, อ. อุททนต์ปิ

[๕๕๙] เตน โข ปน สมเยน อณฺณตโร ภิกฺขุ โกสมฺพิยํ คิลานโ
 โหติ. ฌาตกา ตสฺส ภิกฺขุโน สนฺติเก พุทฺธํ ปาเหสฺสุ “อาคจฺจนฺตฺ
 ภาทฺทนฺโต” มยฺ อนุปฺภุจฺหิ สฺสสมาติ. ภิกฺขุปี เอวมาหํสฺสุ “คจฺจนฺตฺโส,
 ฌาตกา ตํ อนุปฺภุจฺหิ สฺสนฺตํ. โส เอวมาห “ภควตา อาวุโส
 สิกฺขาปํ ปณฺณตํ” นวํ ปน ภิกฺขุณา สนฺถตํ การาเปตฺวา
 ฉพฺพสฺसानิ ฐาเรตฺตพฺพนฺติ; อหณฺจมฺหิ คิลานํ น สกฺโกมิ สนฺถตํ
 อาทาย ปกฺกมิตฺตํ; มยฺหณฺจ วิณา สนฺถตา น ฌาสฺสุ โหติ, นาหํ
 คมฺิสฺสามิ ติ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ. อถ โข ภควา เอตสฺมี
 นิทาเน เอตสฺมี ปกรณํ ฐมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
 “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว คิลานสฺส ภิกฺขุโน สนฺถตสฺมมตฺตี”^๒ ทาตฺตํ;
 เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว ทาตพฺพา. เตน คิลานเน ภิกฺขุณา สงฺฆํ
 อนุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตฺราสงฺกํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขุณํ ปาเท
 วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อณฺชลํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วณฺนีโย
 ‘อหํ ภนฺเต คิลานํ น สกฺโกมิ สนฺถตํ อาทาย ปกฺกมิตฺตํ, โสหํ
 ภนฺเต สงฺฆํ สนฺถตสฺมมตฺตี ยาจามิ ติ. พุติยมฺปิ ยาจิตพฺพา. ตติยมฺปิ
 ยาจิตพฺพา. พุยฺตเตน”^๓ ภิกฺขุณา ปฏฺิพเลน สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

[๕๖๐] “สุณฺาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ
 คิลานํ น สกฺโกติ สนฺถตํ อาทาย ปกฺกมิตฺตํ; โส สงฺฆํ สนฺถต-
 สฺมมตฺตี ยาจติ. ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลํ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส
 ภิกฺขุโน สนฺถตสฺมมตฺตี ทเทยฺย. เอสา ฌตฺติ.

สุณฺาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ คิลานํ น
 สกฺโกติ สนฺถตํ อาทาย ปกฺกมิตฺตํ; โส สงฺฆํ สนฺถตสฺมมตฺตี ยาจติ.

หมดอายุ 26/05/2566

^๑ ส.ฉ.,เท. ภาทฺทนฺโต, เอวมฺปริปี. ^๒ ฉ.,เท.,อ. สนฺถตสฺมมตฺตี ^๓ อ. วุยฺตเตน, เอวมฺปริปี.

สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สนฺถตฺตสมฺมตฺติ เทติ, ยสฺสายสฺมโต
ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สนฺถตฺตสมฺมตฺติยา ทานํ, โส ตฺถนฺหสฺส;
ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

ทินฺหา สงฺเขน อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สนฺถตฺตสมฺมตฺติ, ขมติ
สงฺขมสฺส; ตสฺมา ตฺถนฺหิ; เอวเมตํ ธารยามีติ.

เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ อุกฺกัฏฺเฐยฺยาถ

[๕๖๑] “หนวํ ปน ภิกฺขุหา สนฺถตํ การาเปตฺวา จพฺพสฺसानิ
ธาทตฺตพฺพํ; โอเรน เจ จหนํ วสฺसानํ ตํ สนฺถตํ วิสฺสชฺเชตฺวา
วา อวิสฺสชฺเชตฺวา วา อญฺญํ หนวํ สนฺถตํ การาเปยฺย อญฺญตฺร
ภิกฺขุสมฺมตฺติยา, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตียนฺติ.

[๕๖๒] หนวํ นาม กรณํ อุปาทาย วุจฺจติ.

สนฺถตํ นาม สนฺถริตฺวา กตํ โหติ อวายิมํ.

การาเปตฺวาติ กริตฺวา วา การาเปตฺวา วา.

จพฺพสฺसानิ ธาทตฺตพฺพนฺติ จพฺพสฺสปรมตา ธาทตฺตพฺพ.

โอเรน เจ จหนํ วสฺसानนฺติ อุณฺณจพฺพสฺसानิ.

ตํ สนฺถตํ วิสฺสชฺเชตฺวา วาติ อญฺเฐสํ ทตฺวา.

อวิสฺสชฺเชตฺวา วาติ น กสฺสจิ ทตฺวา.

อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมตฺติยาติ จเปตฺวา ภิกฺขุสมฺมตฺติ. อญฺญํ
หนวํ สนฺถตํ กโรติ วา การาเปติ วา, ปโยเค ทุกฺกมฺมํ; ปฏฺฐิลาเภณ
นิสฺสัคคิยํ โหติ; นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺขมสฺส วา คณฺสส วา ปุคฺคณฺสส
วา. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว นิสฺสชฺชิตพฺพํ ๔เปฯ “อิทํ เม ภาณเต
สนฺถตํ อุณฺณจพฺพสฺसानิ การาปิตํ อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมตฺติยา นิสฺสัคคิยํ;

อิมํ หํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามิตี ๗เปฯ ททฺดยยาตี ๗เปฯ ททฺดยนฺติ
๗เปฯ อายสฺมโต ทมฺมิมิตี.

[๕๖๓] อตฺตนา วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปตี, นิสฺสคฺคิยํ
ปาจิตฺติยํ. อตฺตนา วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปตี, นิสฺสคฺคิยํ
ปาจิตฺติยํ. ปเรหิ วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปตี, นิสฺสคฺคิยํ
ปาจิตฺติยํ. ปเรหิ วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปตี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ.

[๕๖๔] อนาปตฺติ จพฺพสฺसानิ กโรตี, อติเรกจพฺพสฺसानิ
กโรตี, อณฺณสฺสตถาย กโรตี วา การฺยาเปตี วา, อณฺเณน กตํ
ปฏฺฐลภิตฺวา ปริภุญฺชตี, วิตานํ วา ภูมฺมตฺถรณํ วา สาณิปาการํ
วา ภิสํ วา พิมฺโพหนํ วา กโรตี, ภิกฺขุสมฺมตฺติยา, อุมฺมตฺตกสฺส,
อาทิกมฺมิกสฺสาตี.

จพฺพสฺสสิกฺขาปํ นิฏฺฐิตํ จตฺตถํ.

๕. นิสิตนสนฺถตสิกฺขาปํ

[๕๖๕] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริตี เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. อถโข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “อิจฺฉามหํ
ภิกฺขเว เตมาสํ ปฏฺฐิสลฺลียิตฺุ^๑” นมฺหิ เกณจิ อุปสงฺกมิตพฺโพ อณฺณตฺร
เอเกน ปิณฑปาตนิหารเกนาตี. “เอวํ ภนฺเตติ โข เต ภิกฺขุ
ภควโต ปฏฺฐิสฺสณฺนิตฺวา^๒ นาสฺสชฺช โกจิ ภควนฺตํ อุปสงฺกมตี อณฺณตฺร
เอเกน ปิณฑปาตนิหารเกน. เตน โข ปน สมเยน สาวตฺถิยํ”^๓

^๑ จ.,เท. ปฏฺฐิสลฺลียิตฺุ ^๒ อ. ปฏฺฐิสฺสณฺนิตฺวา, เอมฺมุปรีปี. ^๓ จ.,เท. สาวตฺถิยา, เอมฺมุปรีปี.

สงฺเขน กติกา กตา โหติ “อิจฺจนตาธุโส ภควา เตมาสํ ปฏิสลฺลียิตฺตุํ;
น ภควา เกณจิ อุปสงฺกमितพุโธ อญฺญตร เอเกน ปิณฑปาต-
นินฺหารเกน; โย ภควนฺตํ อุปสงฺกมตี, โส ปาจิตฺตียํ เทสาเปตพุโหติ.

อถโข อายสฺมา อุปเสนํ วรฺกนฺตปฺตฺโต สปริโส, เยน ภควา,
เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสีทิ.
อาจิณฺณํ โข ปเนตํ พุทฺธานํ ภควนฺตานํ อากนฺตฺเกหิ ภิกฺขุหิ
สทฺธิํ ปฏิสมฺโมทิตฺตุํ. อถโข ภควา อายสฺมนฺตํ อุปเสนํ วรฺกนฺตปฺตฺตํ
เอตทวโจ^๑ “กจฺจิ โว อุปเสน ชมนฺนํ, กจฺจิ ยาปนํ, กจฺจิตถ
อปฺปกิลมเณน อทฺธานํ อาคตาติ. “ชมนฺนํ ภควา, ยาปนํ ภควา,
อปฺปกิลมเณน จ มยํ ภนฺเต อทฺธานํ อาคตาติ.

เตน โข ปน สมเยน อายสฺมโต อุปเสนสฺส วรฺกนฺตปฺตฺตสฺส
สทฺธิวิหริโก ภิกฺขุ ภควโต อวิหฺวเร นิสฺสินโน โหติ. อถโข ภควา
ตํ ภิกฺขุํ เอตทวโจ “มนาปานิ เต ภิกฺขุ ปัสสฺกุลานีติ. “น โข เม
ภนฺเต มนาปานิ ปัสสฺกุลานีติ. “กิสฺส ปน ตวํ ภิกฺขุ ปัสสฺกุลิโกติ.
“อุปชฺฌาโย เม ภนฺเต ปัสสฺกุลิโก, เอวํ อหํปิ ปัสสฺกุลิโกติ. อถโข
ภควา อายสฺมนฺตํ อุปเสนํ วรฺกนฺตปฺตฺตํ เอตทวโจ “ปาสาทิกา
โข ตยาโย อุปเสน ปริสา; กถํ ตวํ อุปเสน ปริสํ วิเนสีติ.
“โย มํ ภนฺเต อุปสมฺปทํ ยาจตี, ตมหํ^๒ เอวํ วทามิ ‘อหํ โข
อาธุโส อารญฺญโก ปิณฑปาติโก ปัสสฺกุลิโก; สเจ ตวํปิ อารญฺญโก
ภวิสฺสสิ ปิณฑปาติโก ปัสสฺกุลิโก; เอวามํ ตํ อุปสมฺปาเทสฺสามีติ.
สเจ เม ปฏิสฺสฺสนาติ, อุปสมฺปาเทมิ; โน เจ เม ปฏิสฺสฺสนาติ,

น อุปสมฺปาเทมิ, โย มํ นิสฺสยํ ยาจติ, ตมฺหํ เอวํ วทามิ ‘อหํ
 ไช อวฺสุ อารณฺณโก ปิณฺทปาติโก ปัสฺสูลิโก; สเจ ตวํปิ
 อารณฺณโก ภวิสฺสสิ ปิณฺทปาติโก ปัสฺสูลิโก; เอวามํ เต นิสฺสยํ
 ทสฺสามีติ. สเจ เม ปฏิสฺสณฺหาติ, นิสฺสยํ เทมิ; โน เจ เม
 ปฏิสฺสณฺหาติ, []^๑ เทมิ; เอวํ ไช อหํ ภนฺเต ปริสํ วิเนมิตฺติ.

“สาธุ สาธุ อุปฺเสน, สาธุ ไช ตวํ อุปฺเสน ปริสํ วิเนสิ;
 ชานาสิ ปน ตวํ อุปฺเสน สาวตฺถิยํ สงฺฆสฺส กตฺติกนฺตฺติ. “น ไช
 อหํ ภนฺเต ชานามิ สาวตฺถิยํ สงฺฆสฺส กตฺติกนฺตฺติ. “สาวตฺถิยํ ไช
 อุปฺเสน สงฺฆเณ กตฺติกา กตา ‘อิจฺจนฺตวฺสุ ภควา เตมาสํ ปฏิสฺสณฺณิยํ,
 น ภควา เกณฺจิ อุปฺสงฺกมิตพฺโพ อณฺเฏตฺร เอเกน ปิณฺทปาต-
 นิหารเกน; โย ภควนฺตํ อุปฺสงฺกมตี, โส ปาจิตฺตํ เทสาเปตพฺโพติ.
 “ปณฺณายิสฺสตี ภนฺเต สาวตฺถิยํ สงฺโฆ สกาย กตฺติกาย, น มยํ
 อปฺปณฺณตฺตํ ปณฺณาเปสฺสาม, ปณฺณตฺตํ วา น สมฺจุจฺฉินฺทิสฺสาม,
 ยถาปณฺณตฺเตสฺส สิกฺขาปเทสฺส สมาทาย วตฺติสฺสามาติ. “สาธุ สาธุ
 อุปฺเสน, น อปฺปณฺณตฺตํ ปณฺณาเปตพฺพํ,^๒ ปณฺณตฺตํ วา น
 สมฺจุจฺฉินฺทิตพฺพํ, ยถาปณฺณตฺเตสฺส สิกฺขาปเทสฺส สมาทาย วตฺติตพฺพํ;
 อนฺุชานามิ อุปฺเสน ‘เย เต ภิกฺขุ อารณฺณกา^๓ ปิณฺทปาติกา
 ปัสฺสูลิกา ยถาสฺวํ มํ ทสฺสนาย อุปฺสงฺกมณฺตฺติ.

[๕๖๖] เตน ไช ปน สมเยน สมพฺพลา ภิกฺขุ พหิทฺวาร-
 โกฏฺฐเก จิตา โหนฺติ “มยํ आयสฺมนฺตํ อุปฺเสนํ วงฺคนตฺปฺตํ
 ปาจิตฺตํ เทสาเปสฺสามาติ. อถไช आयสฺมา อุปฺเสนํ วงฺคนตฺปฺตํโต

^๑ ๑. เท., อ. เอตฺถนฺตเร นิสฺสยณฺติ ปาโง ทิสฺสตี.

^๒ ๒. เท. อปฺปณฺณตฺตํ น ปณฺณาเปตพฺพํ

^๓ ๓. เท. อารณฺณิกา, เอวฺมุปริปิ.

สปริโส อุกฺกจายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา
 ปกฺกามิ. อถ โข เต ภิกฺขุ อายสฺมนฺตํ อุปเสนํ วรฺกนฺตปฺตํ
 เอตทวโจํ “ชานาสิ ทฺวํ อารุโส อุปเสน สาวตฺถิยํ สงฺฆสฺส
 กตฺติกนฺติ. “ภควาปิ มํ อารุโส เอวมาห ‘ชานาสิ ปน ทฺวํ
 อุปเสน สาวตฺถิยํ สงฺฆสฺส กตฺติกนฺติ; ‘น โข อหํ ภนฺเต ชานามิ
 สาวตฺถิยํ สงฺฆสฺส กตฺติกนฺติ สาวตฺถิยํ โข อุปเสน สงฺเขน
 กตฺติกา กตา ‘อิจฺจตารุโส ภควา เตมาสํ ปฏฺฐิสลฺลียิตฺุ; น ภควา
 เกนจิ อุปสงฺกมิตพฺโพ อณฺณตฺร เอเกน ปิณฺฑปาตนิหารเกน; โย
 ภควนฺตํ อุปสงฺกมิตฺ, โส ปาจิตฺตํ เทสาเปตพฺโพติ. ‘ปณฺณายิสฺสตี
 ภนฺเต สาวตฺถิยํ สงฺโฆ สกาย กตฺติกาย, น มยํ อปฺปณฺณตฺตํ
 ปณฺณเปสฺสาม,^๑ ปณฺณตฺตํ วา น สมฺจุจฺฉินฺทิสฺสาม, ยถาปณฺณตฺเตสฺสุ
 สิกฺขาปเทสฺสุ สમાทาย วตฺติสฺสามาติ. อนฺนุญฺจาตารุโส ภควตา
 ‘เย เต ภิกฺขุ อารญฺญกา ปิณฺฑปาติกา ปัสฺสกุลิกา ยถาสุขํ มํ
 ทสฺสนาย อุปสงฺกมณฺตุติ.

อถ โข เต ภิกฺขุ “สจฺจํ โข อายสฺมา อุปเสนํ วรฺกนฺตปฺตํ
 อาห, น อปฺปณฺณตฺตํ ปณฺณาเปตพฺพํ, ปณฺณตฺตํ วา น
 สมฺจุจฺฉินฺทิตพฺพํ, ยถาปณฺณตฺเตสฺสุ สิกฺขาปเทสฺสุ สમાทาย วตฺติตพฺพนฺติ.
 อสฺโสสุ โข ภิกฺขุ “อนฺนุญฺจาตา กิร ภควตา เย เต ภิกฺขุ
 อารญฺญกา ปิณฺฑปาติกา ปัสฺสกุลิกา ยถาสุขํ มํ ทสฺสนาย อุป-
 สงฺกมณฺตุติ. เต ภควนฺตํ ทสฺสนาย ปิหนฺตา^๒ สนฺนตานิ อฺขุณฺตีว
 อารญฺญกํคํ ปิณฺฑปาตีกํคํ ปัสฺสกุลิกํคํ สมาทิยีสฺ. อถ โข ภควา
 สมฺพหุเลหิ ภิกฺขุหิ สทฺธี เสนาสนจาริกํ อาหิณฺทณฺโต อทฺทส

^๑ เท. ปณฺณาเปสฺสาม, เอวฺมปริปิ.

^๒ จ.,เท. ทสฺสนํ ปิหนฺตา, อี. ทสฺสนํ ปิหนฺตา

สนฺถตานิ ตฺหี ตฺหี^๑ อุชฺฌิตานิ; ปสฺสิตฺวาน^๒ ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
 “กสฺสึมานิ ภิกฺขเว สนฺถตานิ ตฺหี ตฺหี อุชฺฌิตานีติ. อถโข เต
 ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารุเจสฺสุ. อถโข ภควา เอตสฺมี นินทาเน
 เอตสฺมี ปกรณเ ฐมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “เตนहि
 ภิกฺขเว ภิกฺขุโน สิกฺขาปํ ปณฺณเปสฺสามิ ทส อตฺถวเส ปฏิจ
 สงฺฆสฺสจฺจุตฺตาย, สงฺฆผาสฺตฺตาย, ทุมฺมงฺกฺขนํ ปุคฺคลัน นิคฺคหฺยา,
 เปสฺลัน ภิกฺขุโน ผาสฺวิหฺราภฺยา, ทิฏฺฐธมฺมิกานํ อาสฺวานํ สํวฺราภฺยา,
 สมฺปฺราภฺยิกานํ อาสฺวานํ ปฏฺฐิตฺตฺตาย, อปฺปสฺนฺนํ ปสฺทาภฺยา,
 ปสฺนฺนํ ภฺยโยภฺวาภฺยา, สทฺธมฺมภฺยจฺจิตฺตฺยา, วินฺยานุคฺคหฺยา. เอวฺมจ
 ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปํ อุทฺธิเสยฺยาถ

[๕๖๗] “นีสีทนสนฺถตํ ปน ภิกฺขุณา การยมาเนน ปุราณ-
 สนฺถตฺตสฺส สามนฺตา สฺกตวิทตฺติ อาทาทพฺพา ทุพฺพพณฺณกรณฺยา,
 อนาทา เจ ภิกฺขุ ปุราณสนฺถตฺตสฺส สามนฺตา สฺกตวิทตฺติ
 นวํ นีสีทนสนฺถตํ การาเปยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตฺยิหนฺติ.

[๕๖๘] นีสีทนํ นาม สทสํ วุจฺจติ.

สนฺถตํ นาม สนฺถริตฺวา กตํ โหติ อวายิม.

การยมาเนนาติ กโรนฺโต วา การาเปนฺโต วา.

ปุราณสนฺถตํ นาม สกึ นินฺตถํปิ สกึ ปารุถํปิ.

สามนฺตา สฺกตวิทตฺติ อาทาทพฺพา ทุพฺพพณฺณกรณฺยาติ
 ธิรภาวฺยา วฏฺฐํ วา จตฺตฺรสฺสํ วา จินฺทิตฺวา เอกเทเส วา
 สนฺถริตพฺพํ, วิชฺเฐตฺวา วา สนฺถริตพฺพํ.

^๑ ฉ.,เท.,อิ. ตํ ตํ, เอวฺมปฺริ. ^๒ ฉ.,เท.,อิ. ปสฺสิตฺวา

อนาทา เจ ภิกขุ ปุราณสนฺถตฺตสฺส สามนฺตา สุกตวิทฺตฺถินฺติ
 อนาทิยิตฺวา ปุราณสนฺถตฺตสฺส สามนฺตา สุกตวิทฺตฺถิ. นวํ นิสีทนสนฺถตํ
 กโรติ วา การาเปติ วา, ปโยเค ทุกฺกมฺ; ปฏฺฐิลาเภณ นิสสัคคิยํ
 โหติ; นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วา.
 เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว นิสฺสชฺชิตพฺพํ ๔เปฯ “อิทํ เม ฆนฺเต นิสีทน-
 สนฺถตํ อนาทิยิตฺวา ปุราณสนฺถตฺตสฺส สามนฺตา สุกตวิทฺตฺถิ การापิตํ
 นิสสัคคิยํ, อิมํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ ๔เปฯ ทเทยฺยาติ ๔เปฯ
 ทเทยฺยุนฺติ ๔เปฯ อายสฺมโต ทมฺมีติ.

[๕๖๙] อตฺตนา วิปฺปกตํ อตฺตนา ปรีโยสาเปติ, นิสสัคคิยํ
 ปาจิตฺติยํ. อตฺตนา วิปฺปกตํ ปเรหิ ปรีโยสาเปติ, นิสสัคคิยํ
 ปาจิตฺติยํ. ปเรหิ วิปฺปกตํ อตฺตนา ปรีโยสาเปติ, นิสสัคคิยํ
 ปาจิตฺติยํ. ปเรหิ วิปฺปกตํ ปเรหิ ปรีโยสาเปติ, นิสสัคคิยํ ปาจิตฺติยํ.

อณฺณสฺสตุถาย กโรติ วา การาเปติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกมฺสฺส.

[๕๗๐] อนาปตฺติ ปุราณสนฺถตฺตสฺส สามนฺตา สุกตวิทฺตฺถิ
 อาทิยิตฺวา กโรติ, อลภนฺโต โลกตรํ อาทิยิตฺวา กโรติ, อลภนฺโต
 อนาทิยิตฺวา กโรติ, อณฺเณน กตํ ปฏฺฐิลมิตฺวา ปรีภฺยชฺติ, วิตานํ
 วา ภูมฺมตฺถรณํ วา สาณิปาการํ วา ภิสํ วา พิมฺโพหนํ วา
 กโรติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

นิสฺสีทนสนฺถตฺตสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ปณฺจมํ.

๖. เอฟกโลมสิกฺขาปทํ

หมดอายุ 26/05/2020 [๕๗๑] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อณฺณตฺรสฺส

ภิกขุโน โกสเลสุ ชนปเทสุ^๑ สาวตถิ คจฺจนฺตสฺส อนฺตรามคฺเค
 เอภกโลมานิ อูปฺปชฺชิสฺส. อถโข โส ภิกขุ ตานิ เอภกโลมานิ
 อุตฺตราสงฺเคน ภณฺฑิกํ พนฺธิตฺวา อคมาสิ. มนุสฺสา ตํ ภิกขุํ
 ปสฺสิตฺวา อูปฺผณฺฑเฬสฺสุ “กิตฺตเกน เต ภนฺเต กิตฺตานิ. กิตฺตโก อุตฺโต
 ภวิสฺสตีติ. โส ภิกขุ เตหิ มนุสฺเสหิ อูปฺผณฺฑียมาโน มงฺกุ อโหสิ.
 อถโข โส ภิกขุ สาวตถิ คนฺตฺวา ตานิ เอภกโลมานิ จิตฺโก ว
 อาสุมฺภิ. ภิกขุ ตํ ภิกขุํ เอวมาหฺสฺสุ^๒ “กิสฺส ตวํ อาวุโส อิมานิ
 เอภกโลมานิ จิตฺโก ว อาสุมฺภัสสีติ. “ตถา हि ปนาหํ อาวุโส
 อิเมสํ เอภกโลมานํ การณา มนุสฺเสหิ อูปฺผณฺฑิตฺติ. “กิวทฺธโรโต
 ปน ตวํ อาวุโส อิมานิ เอภกโลมานิ อاهرสสีติ.” “อติเรกตฺโยชนํ
 อาวุโสติ. เย เต ภิกขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺย เต อชฺฌมายนฺติ ชียนฺติ
 วิปาเจนฺติ “กถํ हि นาม ภิกขุ อติเรกตฺโยชนํ เอภกโลมานิ
 อاهرสสตีติ. อถโข เต ภิกขุ ตํ ภิกขุํ อนเภกปริยาเยน วิครหิตฺวา
 ภควโต เอตมตฺถํ อารุเจสฺสุ. ๔เปยฺย “สจฺจํ กิร ตวํ ภิกขุ
 อติเรกตฺโยชนํ เอภกโลมานิ อاهرสสีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ
 พุทฺโธ ภควา ๔เปยฺย “กถํ हि นาม ตวํ โมชปุริส อติเรกตฺโยชนํ
 เอภกโลมานิ อاهرสสสิ. เนตํ โมชปุริส อปฺปสฺสนานํ วา ปสาทาย
 ปสฺสนานํ วา ภิกฺขุโยภาวาย ๔เปยฺย เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ
 สิกฺขาปทํ อุกฺกทิสฺสยฺยาถ

[๕๗๒] “ภิกขุโน ปเนว อทฺธานมคฺคปฏฺธิปนฺนสฺส^๔ เอภก-
 โลมานิ อูปฺปชฺชเชยฺยํ, อากงฺขมาเนน ภิกฺขุนา ปฏฺธิคฺคเหตุพฺพานิ;

หมดอายุ 26/05/2566

^๑ จ.,เท. ชนปเท

^๓ จ.,เท. อاهرสีติ, เอวมปริปิ.

^๒ จ.,เท.,อิ. เอตทวโจ

^๔ จ.,เท. อทฺธานมคฺคปฏฺธิปนฺนสฺส

ปฏิกุคเหตฺวา ติโยชนปรมํ สหตฺถา หาเรตพฺพานิ^๑ อสนฺเต
 หารเก, ตโต เจ อุตฺตริ^๒ หเรยฺย อสนฺเตปิ หารเก, นิสฺสคฺคิยํ
 ปาจิตฺตียนติ.

[๕๗๓] ภิกขุโน ปเนว อตุธานมคฺคปฏฺฐิปนฺนสฺสชาติ ปถิ^๓
คจจนตสส.

เอฬกโลมานิ อุปฺปชฺเชยฺยุหนฺติ อุปฺปชฺเชยฺยุํ สงฺฆโต वा
 คณโต वा ฌาติโต वा มิตฺตโต वा ปัสสฺสกูลโต वा อตฺตโน वा
 ฐเนน.

อากงขมาเนหาติ อิจจมาเนน ปฏิคฺคเหตุพฺพานิ.

ปฏิบัติเหตุว่า ดิโยชนปรมํ สหตถา หาเรตพพานีติ
ดิโยชนปรมตา สหตถา หาเรตพพานิ.

อสุนเต หารเกติ น อญโย โกจิ หารโก โหติ อิตถิ वा
 ปुरิสो वा कम्भोजो वा पपुष्वितो वा.

ตโต เจ อุตฺตริ หเรยฺย อสนฺเตปิ หารเกติ ปจฺม ปาทำ
 ติโยชนํ อติฏฺกามาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส; ทฺวติยํ ปาทำ อติฏฺกามาติ,
 นิสฺสคฺคิยานิ โหนฺติ^๕ อนฺโตติโยชนเ จิตฺ พหิติโยชนํ ปาเตติ,
 นิสฺสคฺคิยานิ โหนฺติ. อญฺญสฺส ยานเ วา ภาณฺเต วา อาชานนฺตสฺส
 ปกฺขิปิตฺวา ติโยชนํ อติฏฺกามาติ, นิสฺสคฺคิยานิ โหนฺติ. นิสฺสชฺชิตพฺพานิ
 สงฺฆสฺส วา คณฺสฺส วา ปุคฺคสฺส วา. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว
 นิสฺสชฺชิตพฺพานิ ยเปยฺย “อิมานิ เม ภนฺเต เอพฺภโลมานิ ติโยชนํ

หน้า ๒๖/๐๕/๒๕๖๖

ช.ท. หริตพพานิ, เอมูปริป,

๔ จ.,ท.,อ. ปัสกุล, เอมุปริปี.

๒ จ.,เท. อุตฺตริ, เอมฺปฺริป.

๔๕
ฉ., เท., อ. นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตียํ, เอมฺพปริปิ.

๓ จ.,ท.,อ. ปนุติ

อติกกามิตานิ นิสฺสคฺคิยานิ; อิมานาหิ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามิตี ๕เปย
ทเทยฺยาติ ๕เปย ทเทยฺยุนฺติ ๕เปย อายสฺมโต ทมฺมิตี.

[๕๗๔] อติเรกติโยชเน อติเรกสณฺณิ ติโยชนํ^๑ อติกกามะติ,
นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตํ. อติเรกติโยชเน เวมตีโก ติโยชนํ อติกกามะติ,
นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตํ. อติเรกติโยชเน อุณฺทสณฺณิ ติโยชนํ อติกกามะติ,
นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตํ.

อุณฺทติโยชเน อติเรกสณฺณิ, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. อุณฺทติโยชเน
เวมตีโก, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. อุณฺทติโยชเน อุณฺทสณฺณิ, อนาปตฺติ.

[๕๗๕] อนาปตฺติ ติโยชนํ หรติ, อุณฺทติโยชนํ หรติ, ติโยชนํ
หรติปิ ปจฺจาหรติปิ, ติโยชนํ วาสาธิปฺปาโย คนฺตฺวา ตโต ปริ หรติ,
อจฺฉินฺนํ ปฏฺฐิลภิตฺวา หรติ, นิสฺสฆฺจํ ปฏฺฐิลภิตฺวา หรติ, อณฺณํ
หฺราเปติ, กตภณฺทํ หรติ^๒ อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

เอภกโลมสิกฺขาปํ นิฏฺฐิตํ จฺญํ.

๗. เอภกโลมโธวาทนสิกฺขาปํ

[๕๗๖] เตเน สมเยเน พุทฺโธ ภควา สกฺเกสุ วิหฺรติ กปิลวตฺถุสฺมี
นิโครธารามะ. เตเน โข ปน สมเยเน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ ภิกฺขุณีหิ
เอภกโลมานิ โธวาทนฺติปิ ราชานฺติปิ วิชฺฐานฺติปิ. ภิกฺขุณิโย
เอภกโลมานิ โธวณฺติโย ราชนฺติโย วิชฺฐณฺติโย ริญฺจนฺติ อุทฺทเทสํ

^๑ ฉ.,เท.,อ. อยู่ ปาโจ น ทิสฺสติ, เอวฺมฺปฺริปิ.

^๒ ฉ.,เท.,อ. อยู่ ปาโจ น ทิสฺสติ.

ปริปัจจัน อธิสัสล อธิจิตตัม อธิปณณัม. อถโข มหาปชาปตี^๑ โคตมี, เยน ภควา, เตนุปลสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตัม อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตัม อฏฺฐาสิ. เอกมนฺตัม จิตฺตํ โข มหาปชาปตี โคตมี ภควา เอตทโวจ “กัจจิ โคตมี ภิกฺขุณีโย อปฺปมตฺตา อาตapiณีโย ปหิตตฺตา วิหรนฺตีสฺสิติ. “กุตโต ภนฺเต ภิกฺขุณีเน อปฺปมาโท, อยฺยา จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณีหิ เอพฺปกโลมานิ โธวาเปนฺติปิ รชาเปนฺติปิ วิชฺฐาเปนฺติปิ; ภิกฺขุณีโย เอพฺปกโลมานิ โธวณฺติโย รชนฺติโย วิชฺเณนฺติโย วิมฺภจณฺติ อุกฺกเทสํ ปริปัจจัน อธิสัสล อธิจิตตัม อธิปณณณฺติ.

อถโข ภควา มหาปชาปตี โคตมี ฐมฺมียา กถาย สนฺทสฺสเสสิ สมหาทเปสิ สมุตฺเตเชสิ สมุทฺทสฺสเสสิ. อถโข มหาปชาปตี โคตมี ภควตา ฐมฺมียา กถาย สนฺทสฺสสิตา สมหาทปิตา สมุตฺเตชิตา สมุทฺทสฺสิตา ภควนฺตัม อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิ. อถโข ภควา เอตสฺมี นิทานเ เอตสฺมี ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา จพฺพคฺคิเย ภิกฺขุ ปฏฺฏิปัจจัน “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว ภิกฺขุณีหิ เอพฺปกโลมานิ โธวาเปถปิ รชาเปถปิ วิชฺฐาเปถปีติ. “สจฺจํ ภควาติ. “ณฺดาติกาโย ตุมฺหากํ ภิกฺขเว อณฺณดาติกาโยติ. “อณฺณดาติกาโย ภควาติ. อณฺณดาตกา โมฆปฺริสา อณฺณดาติกาณํ น ชานนฺติ ปฏฺฐิรูปํ^๒ วา อปฺปฏฺฐิรูปํ^๒ วา ปาสาทิกํ วา อปาสาทิกํ วา, ตตฺถ นาม ตุมฺहे โมฆปฺริสา อณฺณดาติกาหิ ภิกฺขุณีหิ เอพฺปกโลมานิ โธวาเปสฺสสถปิ รชาเปสฺสสถปิ วิชฺฐาเปสฺสสถปิ; เนตํ โโมฆปฺริสา อปฺปสนฺนํ^๓ วา ปสาทาย ปสนฺนํ^๓ วา ภิกฺขุโยภาวาย ฯเปฯ เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ อุกฺกเทสเยยถ

^๑ จ.,เท. มหาปชาปติ, เอวมุปริปิ.^๒ จ.,เท. ปติรูปํ วา อปฺปติรูปํ

[๕๗๗] “โย ปน ภิกฺขุ อญฺญาติกาย ภิกฺขุณิยา เอพฺภ-
โลมานิ โรวาเปยฺย วา ราชาเปยฺย วา วิชฺฐาเปยฺย วา, นิสฺสคฺคิยํ
ปาจิตฺตียนฺตํ.

[๕๗๘] โย ปนาติ โย ยาทีโส ฯเปฯ

ภิกฺขุติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

อญฺญาติกา นาม มาติโต วา ปิตีโต วา ยาว สตฺตมา
ปีตามหฺยุคา อสมฺพทฺธา.

ภิกฺขุณี นาม อุกฺโกตฺสงฺฆเ อุปสมฺปนฺนา.

“โรวาติ อาณาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส; โรวานิ นิสฺสคฺคิยานิ
โหนติ.

“ราชาติ อาณาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส; ราชานิ นิสฺสคฺคิยานิ
โหนติ.

“วิชฺเฐหิตี อาณาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส; วิชฺฐิตานิ
นิสฺสคฺคิยานิ โหนติ, นิสฺสชฺชิตพฺพานิ สงฺฆสฺส วา คณฺสฺส วา
ปฺกฺคฺลสฺส วา. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว นิสฺสชฺชิตพฺพานิ ฯเปฯ อิมานิ
เม ภนฺเต เอพฺภโลมานิ อญฺญาติกาย ภิกฺขุณิยา โรวาปีตานิ
นิสฺสคฺคิยานิ, อิมานาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ ฯเปฯ ททฺเญยฺยาติ
ฯเปฯ ททฺเญยฺยฺนฺติ ฯเปฯ อายสฺมโต ทมฺมีติ.

[๕๗๙] อญฺญาติกาย อญฺญาติกสณฺเณี เอพฺภโลมานิ โรวาเปติ,
นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตियํ. อญฺญาติกาย อญฺญาติกสณฺเณี เอพฺภโลมานิ
โรวาเปติ ราชาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส. อญฺญาติกาย
อญฺญาติกสณฺเณี เอพฺภโลมานิ โรวาเปติ วิชฺฐาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน

อาปตฺติ ทุกฺกฐสฺส. อณฺณาติกาย อณฺณาติกสณฺณิ เอพฺกโลมานิ
 ໂຮວາເປຕີ ຣາຮາເປຕີ ວິຊຼາເປຕີ, ນິສສະຄຸຕິເຍນ ອາປຕຕິ ທຸວິນຸນໍ
 ທຸກຸກຼາຸນໍ.

ອณฺณาติกาย อณฺณาติกสณฺณิ เอพฺกโลมานิ ຣາຮາເປຕີ, ນິສສະຄຸຕິຍໍ
 ປາຈິຕຕິຍໍ. ອณฺณาติกาย อณฺณาติกสณฺณิ เอพฺກໂລມານີ ຣາຮາເປຕີ
 ວິຊຼາເປຕີ, ນິສສະຄຸຕິເຍນ ອາປຕຕິ ທຸກຸກຼສສ. ອณฺณาติກຍ
 ອณฺณาຕິກສນຸນີ ເອພກໂລມານີ ຣາຮາເປຕີ ໂຮວາເປຕີ, ນິສສະຄຸຕິເຍນ
 ອາປຕຕິ ທຸກຸກຼສສ. ອณฺณาຕິກຍ ອณฺณาຕິກສນຸນີ ເອພກໂລມານີ
 ຣາຮາເປຕີ ວິຊຼາເປຕີ ໂຮວາເປຕີ, ນິສສະຄຸຕິເຍນ ອາປຕຕິ ທຸວິນຸນໍ
 ທຸກຸກຼາຸນໍ.

ອณฺณาຕິກຍ ອณฺณาຕິກສນຸນີ ເອພກໂລມານີ ວິຊຼາເປຕີ,
 ນິສສະຄຸຕິຍໍ ປາຈິຕຕິຍໍ. ອณฺณาຕິກຍ ອณฺณาຕິກສນຸນີ ເອພກ-
 ໂລມານີ ວິຊຼາເປຕີ ໂຮວາເປຕີ, ນິສສະຄຸຕິເຍນ ອາປຕຕິ ທຸກຸກຼສສ.
 ອณฺณาຕິກຍ ອณฺณาຕິກສນຸນີ ເອພກໂລມານີ ວິຊຼາເປຕີ ຣາຮາເປຕີ,
 ນິສສະຄຸຕິເຍນ ອາປຕຕິ ທຸກຸກຼສສ. ອณฺณาຕິກຍ ອณฺณาຕິກສນຸນີ
 ເອພກໂລມານີ ວິຊຼາເປຕີ ໂຮວາເປຕີ ຣາຮາເປຕີ, ນິສສະຄຸຕິເຍນ ອາປຕຕິ
 ທຸວິນຸນໍ ທຸກຸກຼາຸນໍ.

[໕໒໐] ອณฺณาຕິກຍ ເວມຕິໂກ ຯເປຯ ອณฺณาຕິກຍ ມາຕິກສນຸນີ
 ຯເປຯ ອນຸສສ ເອພກໂລມານີ ໂຮວາເປຕີ, ອາປຕຕິ ທຸກຸກຼສສ.
 ເອກໂຕອຸປສມຸປນຸນາຍ ໂຮວາເປຕີ, ອາປຕຕິ ທຸກຸກຼສສ. ມາຕິກຍ
 ອນຸສສ, ອາປຕຕິ ທຸກຸກຼສສ. ມາຕິກຍ ເວມຕິໂກ, ອາປຕຕິ
 ທຸກຸກຼສສ. ມາຕິກຍ ມາຕິກສນຸນີ, ອນາປຕຕິ.

[๕๘๑] อนาปตฺติ ฌาติกา ย โชนฺติยา, อณฺณาติกา ทฺติยา
โหติ, อวตฺตา โชนฺติ, อปริภุตํ กตภณฺทํ โชนฺเปติ, สิกฺขมานาย,
สามเณรียา, อุมมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

เอพฺภโลมโชนฺนาปนสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ สตฺตมํ.

๘. รุปียสิกฺขาปทํ

[๕๘๒] เตน สมเณน พุทฺโธ ภควา ราชคเห วิหฺรติ เวพฺพเน
กลนฺทกนิวาเป. เตน โข ปน สมเณน อายสฺมา อุปนฺนโท สกฺยปฺตฺโต
[]^๑ อณฺณตฺรสฺส กุลสฺส กุลฺลโก โหติ นิจฺจภตฺติโก. ยํ ตสฺมี กุเล
อุปฺปชฺชติ ขาทนียํ วา โภชนนียํ^๒ วา, ตโต อายสฺมโต อุปนฺนทสฺส
สกฺยปฺตฺตสฺส ปฏฺวิโส จปิโต โหติ.^๓ เตน โข ปน สมเณน สายํ
ตสฺมี กุเล มํสํ อุปฺปนฺนํ โหติ, ตโต อายสฺมโต อุปนฺนทสฺส
สกฺยปฺตฺตสฺส ปฏฺวิโส จปิโต โหติ. ตสฺส กุลสฺส ทารโก รตฺติยา
ปจฺจุสสมํ ปจฺจุจฺจาย โรหติ “มํสํ เม เทธาติ. อถ โข โส ปุริโส
ปชาปตี เอตทวโจ “อญฺยสฺส ปฏฺวิสํ ทารกสฺส เทหิ, อญฺญํ
เจตาเปตฺวา อญฺยสฺส ทสฺสามาติ.

อถ โข อายสฺมา อุปนฺนโท สกฺยปฺตฺโต ปุพฺพณฺทสมํ นิวาเสตฺวา
ปตฺตจิวฺรมาทาย, เณ ตํ กุลํ, เตนฺปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปณฺณตฺเต
อาสเน นิสิตฺติ. อถ โข โส ปุริโส, เณนายสฺมา อุปนฺนโท สกฺยปฺตฺโต,
เตนฺปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสมฺนํ อุปนฺนํ สกฺยปฺตฺตํ

อภิวาทเตวา เอกมณฺตํ นิสฺสีทึ. เอกมณฺตํ นิสฺสินฺโน โข โส ปุริโส
 อายสฺมณฺตํ อุปนฺนํทํ สกฺยปฺตฺตํ เอตทวโจ “หิโย โข ภนฺเต สายํ
 มํสํ อุปฺปนฺนํ, []”^๑ ตโต อยฺยสฺส ปฏฺวิโส จปิโต; อโย ภนฺเต
 ทารโก รตฺติยา ปจฺจุสฺสมโย ปจฺจุจฺจาย โรทติ ‘มํสํ เม เทถาติ;
 อยฺยสฺส ปฏฺวิโส ทารกสฺส ทินฺโน, กหาปณฺเนน ภนฺเต กิ
 อหริยตฺตติ.”^๒ “ปริจฺจตฺโต เม อาวุโส กหาปณฺเตติ. “อาม ภนฺเต
 ปริจฺจตฺโตติ. “ตถฺยเมว เม อาวุโส กหาปณฺ เตหิตี.

อถโข โส ปุริโส อายสฺมโต อุปนฺนทสฺส สกฺยปฺตฺตสฺส
 กหาปณฺ ทตฺวา อฺขุฌายติ ขิยติ วิปาเจติ “ยเถว มโย รุปีโย
 ปฏฺกคฺคณฺหาม; เอวเมวิเม สมณฺา สกฺยปฺตฺติยา รุปีโย ปฏฺกคฺคณฺหนฺตีติ.
 อสฺโสสุ โข ภิกฺขุ ตสฺส ปุริสฺส อฺขุฌายนฺตสฺส ขิยนฺตสฺส
 วิปาเจนฺตสฺส. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปฯ เต อฺขุฌายนฺติ
 ขิยนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อายสฺมา อุปนฺนโท สกฺยปฺตฺโต
 รุปีโย ปฏฺกคฺคเหสฺสตีติ. อถโข เต ภิกฺขุ อายสฺมณฺตํ อุปนฺนํทํ
 สกฺยปฺตฺตํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุ.
 ๔เปฯ “สจฺจํ กิร ตวํ อุปนฺนท รุปีโย ปฏฺกคฺคณฺหาสีติ.”^๓ “สจฺจํ
 ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๔เปฯ กถํ หิ นาม ตวํ โมจฺมปุริส
 รุปีโย ปฏฺกคฺคเหสฺสสิ. เนตํ โมจฺมปุริส อปฺปสฺนฺนํ นํ วา ปสาทาย
 ปสฺนฺนํ นํ วา ภิโยภาวาย ๔เปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ
 ลิกฺขาปํ อุกฺกทิสฺสเยยถ

๑ หุตอายุ 26/05/2566

ฉ.,เท.,อ. เอตฺถนฺตเร อโหสีติ ปาโร ทิสฺสติ.

๒ ฉ.,เท.,อ. อหริยตฺตติ, เอวมุปริปิ. ๓ ฉ.,เท.,อ. ปฏฺกคฺคเหสีติ, เอวมุปริปิ.

[๕๘๓] “โย ปน ภิกฺขุ ชาตฺรปรชตํ อุกฺคณฺเหยฺย วา
 อุกฺคณฺหาเปยฺย วา อุปนิกฺขิตตํ วา สาทิเยยฺย, นิสฺสคฺคิยํ
 ปาจิตฺติยนฺติ.

[๕๘๔] โย ปนาติ โย ยาทีโส ๕เปย

ภิกฺขุติ ๕เปย อยํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปเปโต “ภิกฺขุติ.

ชาตฺรปํ นาม สตฺถวณฺโณ วุจฺจติ. รชตํ นาม กหาปณฺ
 โลหมาสโก ทารุมาสโก ชตุมาสโก, เย โวหารํ กจฺจนฺติ.

อุคฺคณฺเหยฺยาติ สยํ คณฺหาติ, นิสฺสคฺคิยํ โหติ.^๑

อุคฺคณฺหาเปยฺยาติ อณฺณํ คณฺหาเปติ,^๒ นิสฺสคฺคิยํ โหติ.

อุปนิกฺขิตตํ วา สาทิเยยฺยาติ “อิทํ อยฺยสฺส โหตุติ อุป-
 นิกฺขิตตํ วา^๓ สาทิยติ, นิสฺสคฺคิยํ โหติ. สงฺฆมชฺเฌ นิสฺสชฺชิตพฺพํ.
 เอวเมจ ปน ภิกฺขเว นิสฺสชฺชิตพฺพํ; เตน ภิกฺขุณา สงฺฆํ อุปสงฺกमितฺวา
 เอกํสํ อุตฺตฺราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒมานํ ภิกฺขุณํ ปาเท วนฺทิตฺวา
 อุกฺกุฏิกํ นิสฺสีทิตฺวา อณฺชลี ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย “อิทํ
 ภนฺเต รูปิยํ ปฏฺฐิคฺคเหสี, อิทํ เม นิสฺสคฺคิยํ; อิมาทํ สงฺฆสฺส
 นิสฺสชฺชามีติ. นิสฺสชฺชิตฺวา อาปตฺติ เทเสตพฺพา. พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา
 ปฏฺฐิพลฺเลน อาปตฺติ ปฏฺฐิคฺคเหตพฺพา. สเจ ตตฺถ อากจฺจติ อารามิโก
 วา อุปาสโก วา, โส วตฺตพฺโพ “อาวุโส อิมํ ชานาหีติ. สเจ โส
 ภณฺติ “อิมินา กิ อาริยตฺตฺติ. น วตฺตพฺโพ “อิมํ วา อิมํ วา
 อารธาติ. กปฺปิยํ อากิขิตพฺพํ สปฺปิ^๔ วา เตลํ วา มธฺ^๕ วา

^๑ ฉ.,เท.,อิ. ปาจิตฺติยํ, เอวมุปริปี.

^๔ สฺยา.,อิ. สปฺปิ

^๒ ฉ.,เท. คหาเปติ ^๓ ฉ.,เท. วาสทโท น ทิสฺสติ.

^๕ สฺยา.,อิ. มธฺ

ผาณิตัง วา. สเจ โส เตน ปริวฏฺเฐตฺวา กปฺปิยํ อหารติ,
 รูปียปฏิกุคฺคาหํ จเปตฺวา สพฺเพเหว ปรีกฺขชิตพฺพํ, เอวฺมเจตฺ
 ลเภถ, อิจฺเจตฺ กุสลํ; โน เจ ลเภถ, โส วตฺตพฺโพ “อาวุโส อิมํ
 จทฺเทหิตี. สเจ โส จทฺเทติ, อิจฺเจตฺ กุสลํ; โน เจ จทฺเทติ,
 ปญฺจหฺงเคหิ สมฺมุนาคโต ภิกฺขุ รูปียจทฺทโก สมฺมุนนิตพฺโพ
 โย น จนฺทาคตํ คจฺเจยฺย, น โทสาคตํ คจฺเจยฺย, น โมหาคตํ
 คจฺเจยฺย, น ภยาคตํ คจฺเจยฺย, จทฺทิตาจทฺทิตญฺจ ชาเนยฺย.
 เอวฺมจ ปน ภิกฺขเว สมฺมุนนิตพฺโพ, ปจฺมํ ภิกฺขุ ยาจิตพฺโพ,
 ยาจิตฺวา พยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏฺวิเพลน สงฺโม ฌาเปตพฺโพ

[๕๕๕] “สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโม, ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลํ,
 สงฺโม อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ รูปียจทฺทกํ สมฺมุนเนยฺย; เอสา ฌตฺติ.

สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโม, สงฺโม อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ รูปีย-
 จทฺทกํ สมฺมุนนติ; ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน
 รูปียจทฺทกสฺส สมฺมติ, โส ตฺถนฺทสฺส; ยสฺส นกขมติ, โส
 ภาเสยฺย.

สมฺมโต สงฺฆเณ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ รูปียจทฺทโก. ขมติ
 สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺถนฺทํ. เอวเมตํ ฐาปยามีติ.

เตน สมฺมเตน ภิกฺขุณา อนิमितฺตํ กตฺวา ปาเตตพฺพํ. สเจ
 นิमितฺตํ กตฺวา ปาเตติ, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส.

[๕๕๖] รูปิเย รูปียสญฺญิ รูปิยํ ปฏิกุคฺคหาติ, นิสสัคคิยํ
 ปาจิตฺตํ. รูปิเย เวมตฺติโก รูปิยํ ปฏิกุคฺคหาติ, นิสสัคคิยํ ปาจิตฺตํ.
 รูปิเย อรูปียสญฺญิ รูปิยํ ปฏิกุคฺคหาติ, นิสสัคคิยํ ปาจิตฺตํ.

อรุปีเย รุปียสณฺณิ, อาปตฺติ ทุกฺกนฺนสฺส. อรุปีเย เวมตฺติโก
อาปตฺติ ทุกฺกนฺนสฺส. อรุปีเย อรุปียสณฺณิ, อนาปตฺติ.

อนาปตฺติ อชฺฌมาราเม วา อชฺฌาวสเถ วา อุกฺคเหตฺวา วา
อุคฺคหาเปตฺวา วา นิกฺขิปปติ “ยสฺส ภวิสฺสติ, โส หริสฺสตีติ,
อุมมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

รุปียสิกฺขาปํ นิฏฺฐิตํ อฏฺฐมํ.

๘. รุปียสโวรหารสิกฺขาปํ

[๕๘๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตฺวเน
อนาถปิณฺฑทิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
นानปฺปการกํ รุปียสโวรหารํ समाปชฺชนฺติ. มนุสฺสา อชฺฌายนฺติ
ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม สมณฺหา สกฺยปฺตฺติยา นานปฺปการกํ
รุปียสโวรหารํ समाปชฺชิสฺสนฺติ, เสยฺยถาปิ คิหิ กามโมคฺชีโนติ. อสฺสสํ
โฆ ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ อชฺฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ.
เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจ ๕เปฯ เต อชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
“กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ นานปฺปการกํ รุปียสโวรหารํ
สมาปชฺชิสฺสนฺตีติ. อถโฆ เต ภิกฺขุ จพฺพคฺคิเย ภิกฺขุ อนेกปริยาเยน
วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อารโหเสสฺส. ๕เปฯ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे
ภิกฺขเว นานปฺปการกํ รุปียสโวรหารํ समाปชฺชถาติ. “สจฺจํ ภควาติ.
วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๕เปฯ “กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมชฺสปุริสา
นานปฺปการกํ รุปียสโวรหารํ समाปชฺชิสฺสถ. เนตํ โมชฺสปุริสา
อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ปสนฺนํ วา ภิกฺขโวยาย ๕เปฯ
เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปํ อุกฺกิสฺเสยฺยาถ

[๕๘๘] “โย ปน ภิกขุ นานุปการกัม รุปิยสัโวหารัง
สมาปชฺเชยฺย, นิสสัคคิยัม ปาจิตฺตียนฺติ.

[๕๘๙] โย ปนาติ โย ยาทีโส ฯเปฯ

ภิกขุติ ฯเปฯ อยัม อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปโต “ภิกขุติ.

นानุปการกัม นาม กตัมปี อกตัมปี กตากตัมปี, กตัม นาม
สีสุปคัม คีวูปคัม หตฺถูปคัม ปาหุูปคัม กฏูปคัม. อกตัม นาม ฌนกัม^๑
วุจฺจติ. กตากตัม นาม ตทฺถุญ.

รูปิยัม นาม สตฺถวณฺโณ กหาปณฺโณ โลหมาสโก ทารุมาสโก
ชฺตุมาสโก, เย โวหารัง คจฺจนฺติ.

สมาปชฺเชยฺยาติ กเตน กตัม เจตาเปติ, นิสสัคคิยัม โหติ.
กเตน อกตัม เจตาเปติ, นิสสัคคิยัม โหติ. กเตน กตากตัม เจตาเปติ,
นิสสัคคิยัม โหติ. อกเตน กตัม เจตาเปติ, นิสสัคคิยัม โหติ. อกเตน
อกตัม เจตาเปติ, นิสสัคคิยัม โหติ. อกเตน กตากตัม เจตาเปติ,
นิสสัคคิยัม โหติ. กตากเตน กตัม เจตาเปติ, นิสสัคคิยัม โหติ.
กตากเตน อกตัม เจตาเปติ, นิสสัคคิยัม โหติ. กตากเตน กตากตัม
เจตาเปติ, นิสสัคคิยัม โหติ. สงฺฆมชฺเฌ นิสฺสชฺชิตพฺพัม.

เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว นิสฺสชฺชิตพฺพัม เตน ภิกฺขุณา สงฺฆัม
อุปสงฺกมิตฺวา เอกังสํ อุตฺตฺราสงฺคัม กริตฺวา วุฑฺฒานัม ภิกฺขุณฺณํ ปาเท
วณฺหิตฺวา อุกฺกุฏิกัม นิสีทิตฺวา อญฺชลี ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจฺนีโย
“อหัม ภนฺเต นานุปการกัม รุปิยสัโวหารัง สมาปชฺชี, อิทัม เม

นิสฺสคฺคิยํ; อิมํ หํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามิตี. นิสฺสชฺชิตฺวา อาปตฺติ
 เทเสตพฺพา. พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏฺวิเพลน อาปตฺติ ปฏฺวิคฺคเหตพฺพา.
 สเจ ตตฺถ อากฺขจฺจติ อารามิโก วา อุปาสโก วา, โส วตฺตพฺโพ
 “อาวุโส อิมํ ชานาหิตี. สเจ โส ภณฺติ “อิมินา ก็ อหฺริยตฺติ.
 น วตฺตพฺโพ “อิมํ วา อิมํ วา อหฺรติ. กปฺปิยํ อจฺจิทพฺพํ
 สปฺปิ วา เตลํ วา มธุ วา ผาณิํ วา. สเจ โส เตน
 ปรีวณฺณทฺติวํ กปฺปิยํ อหฺรติ, รูปียเจตาปทํ จเปตฺวา สพฺเพเหว
 ปรีกฺขชฺชิตพฺพํ. เอวณฺเจตํ ลเภถ, อิจฺเจตํ กุสฺลํ; โน เจ ลเภถ,
 โส วตฺตพฺโพ “อาวุโส อิมํ จทฺเทหิตี. สเจ โส จทฺเทติ,
 อิจฺเจตํ กุสฺลํ; โน เจ จทฺเทติ, ปณฺจหฺงฺเคหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ
 รูปียจทฺทโก สมฺมณฺนิตพฺโพ โย น จนฺทาคตฺถิ คจฺเจยฺย, น
 โทสาคตฺถิ คจฺเจยฺย, น โมหาคตฺถิ คจฺเจยฺย, น ภยาคตฺถิ คจฺเจยฺย,
 จทฺทิตาจทฺทิตมฺภ ชานะยฺย. เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว สมฺมณฺนิตพฺโพ,
 ปจฺมํ ภิกฺขุ ยาจิตพฺโพ, ยาจิตฺวา พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏฺวิเพลน
 สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

[๕๙๐] “สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกฺกฺลํ,
 สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ รูปียจทฺทกํ สมฺมณฺเนยฺย; เอสา ฌตฺติ.

สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ รูปีย-
 จทฺทกํ สมฺมณฺนติ. ยสฺสา ยสมฺโต ชมฺติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน
 รูปียจทฺทกสฺส สมฺมติ, โส ตฺถสฺส, ยสฺส นกฺขมฺติ, โส
 ภาเสยฺย.

หมดอายุ 26/05/2566

สมฺมโต สงฺฆेณ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ รูปียจทฺทโก. ชมฺติ
 สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺถหิ. เอวเมตํ ฐาปยามีตี.

เตน สมมุเตน ภิกขุณา อนิมิต्तํ กตฺวา ปาเตตพฺพํ. สเจ
นิमित्तํ กตฺวา ปาเตติ, อาปตติ ทุกฺกมฺมสฺส.

[៥៩១] រូបិយេ រូបិយសណ្ឋី រូបិយំ ទេតាបេតិ, និស្សគុគិយំ
 បាទិតុតិយំ. រូបិយេ វេរេតិកោ រូបិយំ ទេតាបេតិ, និស្សគុគិយំ បាទិតុតិយំ.
 រូបិយេ អរូបិយសណ្ឋី រូបិយំ ទេតាបេតិ, និស្សគុគិយំ បាទិតុតិយំ.
 អរូបិយេ រូបិយសណ្ឋី រូបិយំ ទេតាបេតិ, និស្សគុគិយំ បាទិតុតិយំ.
 អរូបិយេ វេរេតិកោ រូបិយំ ទេតាបេតិ, និស្សគុគិយំ បាទិតុតិយំ. អរូបិយេ
 អរូបិយសណ្ឋី រូបិយំ ទេតាបេតិ, និស្សគុគិយំ បាទិតុតិយំ.

อรูปิเย รุปิยสณฺณิ, อาปตฺติ ทุกฺกนฺนสฺส. อรูปิเย เวมตีโก,
 อาปตฺติ ทุกฺกนฺนสฺส. อรูปิเย อรูปิยสณฺณิ, อนาปตฺติ.

[๕๙๒] อนาปตติ อุมมตตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

รูปยสโฆหารสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ นวมํ.

๑๐. กยวิกุกยสีกุขาปทํ

[๕๙๓] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา
อุปนฺนโท สกฺยปฺตโต ปญฺโญ^๑ โหติ จีวรกมฺมํ กาทํ. โส ปญฺญปิไลติกานํ
สงฺฆาภูมึ กริตฺวา สฺสรตํ สฺสปริกมฺมกตํ กตฺวา ปารุปี. อถโข
อณฺณตโร ปริพฺพาซโก มหคฺฉํ ปญฺญํ ปารุปีตฺวา, เยนายสฺมา

หมดอายุ 26/05/2566

^๑ มหา. ปฏฺญโฏ

อุปนฺนโท สกฺยปฺตฺโต, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนตํ อุปนฺนทํ
 สกฺยปฺตตํ เอตทวโจ “สุนฺทรา โข ตฺยายํ อวฺสุโส สงฺฆาณฺ” เทหิ
 เม ปณฺเณนาติ. “ชานาหิ อวฺสุโสติ. “อามาวฺสุโส ชานาหิมิติ. “หนฺทาวฺสุโสติ
 อทาสิ. อถ โข โส ปริพฺพาชโก ตํ สงฺฆาณฺ ปารุปีตฺวา ปริพฺพาชกา-
 รามํ อคฺมาสิ. ปริพฺพาชกา ตํ ปริพฺพาชกํ เอตทวโจ “สุนฺทรา โข
 ตฺยายํ อวฺสุโส สงฺฆาณฺ, กุโต ตฺยา ลทฺธาติ. “เตน เม อวฺสุโส
 ปณฺเณน ปรีวณฺณิตาติ.”^๒ “กตฺติหิปี ตฺยายํ อวฺสุโส สงฺฆาณฺ ภวิสฺสติ.
 โสเยว เต ปณฺเณ วโรติ.

อถ โข โส ปริพฺพาชโก “สจฺจํ โข ปริพฺพาชกา อาหํสุ,
 กตฺติหิปี มฺยายํ สงฺฆาณฺ ภวิสฺสติ. โสเยว เม ปณฺเณ วโรติ,
 เยนายสฺมา อุปนฺนโท สกฺยปฺตฺโต, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา
 อายสฺมนตํ อุปนฺนทํ สกฺยปฺตตํ เอตทวโจ “หนฺท เต อวฺสุโส
 สงฺฆาณฺ,”^๓ เทหิ เม ปณฺเณนาติ. “นฺนุ ตวํ อวฺสุโส มฺยา วุตฺโต ‘ชานาหิ
 อวฺสุโสติ, นาหํ ทสฺสามิมิติ. อถ โข โส ปริพฺพาชโก อชฺฌายติ
 ขียติ วิปาเจติ “คิหิปี”^๔ นํ คิหิสฺส วิปฺปฏิสํวริสฺส เทติ,^๕ ก็ ปน
 ปพฺพชิตโต ปพฺพชิตสฺส น ทสฺสตีติ. อสฺสสํ โข ภิกฺขุ ตสฺส
 ปริพฺพาชกสฺส อชฺฌายนฺตสฺส ขียนฺตสฺส วิปาเจนฺตสฺส. เย เต
 ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ เต อชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ
 นาม อายสฺมา อุปนฺนโท สกฺยปฺตฺโต ปริพฺพาชเกน สทฺธี กยวิกุกย-
 สฺมาปชฺชิสฺสตีติ. อถ โข เต ภิกฺขุ อายสฺมนตํ อุปนฺนทํ สกฺยปฺตตํ

^๑ อ. สงฺฆาณฺ

^๒ ฉ., เท., อ. ปรีวตฺติตาติ, เอวมฺปรีปี.

^๓ ฉ., เท., มหา. สงฺฆาณฺ

^๔ ฉ., เท., มหา. คิหิปี, อ. คิหิ นํปี คิหิสฺส

^๕ ฉ., เท., อ., มหา. เทนฺติ

อนเกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตถํ อารุเจสฺสุ. ๕เปฯ
 “สจฺจํ กิร ตวํ อุปนฺนุท ปริพฺพาชเคน สทฺธิ กยวิกุกฺกํ สมาปชฺชสีติ.
 “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๕เปฯ” “กถํ หิ นาม ตวํ
 โมชฺสปริส ปริพฺพาชเคน สทฺธิ กยวิกุกฺกํ สมาปชฺชสีสสี. เนตํ
 โมชฺสปริส อปฺปสนฺนํ นว ปสาทาย ปสนฺนํ นว ภิกฺขุโยภาวาย
 ๕เปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

[๕๙๔] “โย ปน ภิกฺขุ นานปฺปการกํ กยวิกุกฺกํ
 สมาปชฺชเยยฺย, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตียนฺติ.

[๕๙๕] โย ปหาติ โย ยาทีโส ๕เปฯ

ภิกฺขุติ ๕เปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺเต อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

นानปฺปการกํ นาม จีวรปิณฑปาตเสนาสนคิลานปัจจุยเภสชฺช-
 ปริกฺขาร, อนฺตมโส จุณฺณปิณฑโทปิ ทนฺตกฏจํปี ทลิกสฺสตุตฺตปี.

กยวิกุกฺกํ สมาปชฺชเยยฺยาติ “อิมินา อิมํ เทหิ, อิมินา อิมํ
 อาหาร, อิมินา อิมํ ปริวฏฺเฏหิ, อิมินา อิมํ เจตาเปหีติ อชฺฌาจรติ,
 อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. ยโต กยิตญฺจ โหติ วิกุกีตญฺจ,^๒ อตฺตโน
 ภณฺทํ พรหตฺถคตํ พรภณฺทํ อตฺตโน หตฺถคตํ, นิสฺสัคคิยํ โหติ;
 นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคสฺส วา. เอวญฺจ
 ปน ภิกฺขเว นิสฺสชฺชิตพฺพํ ๕เปฯ “อหํ ภนฺเต นานปฺปการกํ
 กยวิกุกฺกํ สมาปชฺชึ, อิทํ เม นิสฺสัคคิยํ; อิมํ สงฺฆสฺส

^๑ สฺยา. เปยฺยาโล น ทิสฺสติ, เอวฺมปริปี.

^๒ จ.,เท.,อิ.,มหา. วิกุกยิตญฺจ

นิสฺสชฺชามิตี ฯเปฯ ทเทยฺยาติ ฯเปฯ ทเทยฺยุนฺติ ฯเปฯ อายสฺมโต
ทมฺมีตี.

[๕๙๖] กยวิกุกเย กยวิกุกยสณฺณี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. กย-
วิกุกเย เวมตีโก, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. กยวิกุกเย นกยวิกุกยสณฺณี,
นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ.

นกยวิกุกเย กยวิกุกยสณฺณี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. นกยวิกุกเย
เวมตีโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. นกยวิกุกเย นกยวิกุกยสณฺณี,
อนาปตฺติ.

[๕๙๗] อนาปตฺติ อคฺฆํ ปุจฺจติ, กปฺปิยการกสฺส อาจิขฺติ,
“อิทํ อมฺหากํ อตฺถิ, อมฺหากญฺจ อิมินา จ อิมินา จ อตฺถเณติ
ภณฺติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

กยวิกุกยสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทสมํ.

โกสิยวคฺโค ทฺติโย.

ตสฺสุทฺธานํ

โกสิยา^๑ สุทฺธเทวภาคา จพฺพสฺसानิ นิสฺสีทนํ
เทว จ โลมานิ อุกฺคณฺเห อุกฺโก นานปฺปการกาติ.

๓. ปตฺตาวคฺโค

๑. ปตฺตสิกฺขาปทํ

[๕๙๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
พหุ ปตฺเต สन्नิจฺยํ กโรนฺติ. มนุสฺสา วิหารจาริกํ อาหิณฺฑนฺตา
ปสฺสิตฺวา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม สมณ
สกุยปฺตติยา พหุ ปตฺเต สन्नิจฺยํ กริสฺสนฺติ, ปตฺตวณฺชิชฺ” วา
สมณ สกุยปฺตติยา กริสฺสนฺติ, อามตฺติกาปณํ วา ปสาเรสฺสนฺตฺติ.
อสฺสํ โข ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ อุชฺฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ
วิปาเจนฺตานํ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺ เต อุชฺฌายนฺติ
ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ อติเรกปตฺตํ
ธารเสฺสนฺตฺติ. อถ โข เต ภิกฺขุ จพฺพคฺคิเย ภิกฺขุ อเนกปริยาเยน
วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺส. ๔เปยฺ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे
ภิกฺขเว อติเรกปตฺตํ ธาเรถาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
ภควา ๔เปยฺ “กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมชฺสปริสา อติเรกปตฺตํ
ธารเสฺสถ, เนตํ โมชฺสปริสา อปฺปสन्नํ วา ปสาทาย ปสन्नํ
วา ภิชฺชโยภาวาย ๔เปยฺ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ
อุทฺทิสฺสเยยฺยถ

[๕๙๙] “โย ปน ภิกฺขุ อติเรกปตฺตํ ธาเรยฺ, นิสฺสัคคิยํ
ปาจิตฺตียนฺติ .

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณํ สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๖๐๐] เตน โข ปน สมเยน อายสฺมโต อานนฺทสฺส
 อติเรกปตฺโต อุปฺปนโน โหติ. อายสฺมา จ อานนฺโท ตํ ปตฺตํ
 อายสฺมโต สารีปฺตฺตสฺส ทาทุกาโม โหติ. อายสฺมา จ สารีปฺตฺโต
 สาเกเต วิหริติ. อถ โข อายสฺมโต อานนฺทสฺส เอตทโหสิ
 “ภควตา สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ ‘น อติเรกปตฺโต ชาเรตพฺโพติ,
 อยฺเมจ เม อติเรกปตฺโต อุปฺปนโน; อหฺมจิมํ ปตฺตํ อายสฺมโต
 สารีปฺตฺตสฺส ทาทุกาโม, อายสฺมา จ สารีปฺตฺโต สาเกเต วิหริติ;
 กถํ นฺุ โข มยา ปฏิปชฺชิตพฺพนฺติ. ‘อถ โข อายสฺมา อานนฺโท’
 ภควโต เอตมตฺถํ อารเเจสิ. “กัวจิริ ปนํนฺทํ สารีปฺตฺโต
 อากจฺฉิสฺสตีติ. “นวมํ วา ภควา ทิวสํ ทสมํ วาติ. อถ โข ภควา
 เอตสฺมี นิทานเ เอตสฺมี ปกรเณ ฐมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ
 อามนฺเตสิ “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว ทสาหปรมํ อติเรกปตฺตํ ชาเรตฺ;
 เอวเมจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

[๖๐๑] “ทสาหปรมํ อติเรกปตฺโต ชาเรตพฺโพ, ตํ
 อติกฺกามยโต, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยนฺติ.

[๖๐๒] ทสาหปรมนฺติ ทสาหปรมตา ชาเรตพฺโพ.

อติเรกปตฺโต นาม อนธิฏฺฐิตอ วิกปฺปิโต.

ปตฺโต นาม เทว ปตฺตา อโยปตฺโต มตฺติกาปตฺโต.^๒

ตโย ปตฺตสฺส วณฺณา อุกกฏฺโจะ ปตฺโต มชฺฌิโม ปตฺโต
 โอมโก ปตฺโต.

^{๑-๑} ฉ.,มหา. อิม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

^๒ ฉ.,เท.,มหา. มตฺติกาปตฺโตติ.

อุกกุฏโจ นาม ปตฺโต อทฺตมาพฺหโกทํ คณฺหาติ จตุภาคํ
 ขาทนํ ตฺวปิยํ พุณฺชนํ. มชฺฌิโม นาม ปตฺโต นาฬิโกทํ
 คณฺหาติ จตุภาคํ ขาทนํ ตฺวปิยํ พุณฺชนํ. โอมโก นาม
 ปตฺโต ปตฺโตทํ คณฺหาติ จตุภาคํ ขาทนํ ตฺวปิยํ พุณฺชนํ.
 ตโต อุกกุฏโจ อปตฺโต โอมโก อปตฺโต.

ตํ อติกกมยโต นิสสัคคิโย โหติ^๒ เอกาทสํ อรุณคฺคฺมเน
 นิสสัคคิโย โหติ; นิสฺสขฺชิตพฺโพ สงฺฆสฺส วา คณฺสสฺส วา ปคฺคฺลสฺส
 วา. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว นิสฺสขฺชิตพฺโพ. เตน ภิกฺขุณา สงฺฆํ
 อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตฺราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒาณํ ภิกฺขุณํ ปาเท
 วนฺทิตฺวา อุกกุฏิกํ นิสฺสิตฺวา อณฺชลํ ปคฺคฺเหตฺวา เอวมสฺส วจฺนีโย
 “อัย เม ภนฺเต ปตฺโต ทสฺสาหาติกกนฺโต นิสสัคคิโย, อิมํ
 สงฺฆสฺส นิสฺสขฺชามิตี. นิสฺสขฺชิตฺวา อาปตฺติ เทเสตพฺพา. พฺยตฺเตน
 ภิกฺขุณา ปฏฺวิเพลน อาปตฺติ ปฏฺวิคฺคฺเหตพฺพา. นิสฺสฏฺฐปตฺโต ทาตพฺโพ

[๖๐๓] “สุณฺาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อัย ปตฺโต อิตฺถนฺนามสฺส
 ภิกฺขุโน นิสสัคคิโย สงฺฆสฺส นิสฺสฏฺฐโจ; ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกฺลลํ,
 สงฺโฆ อิมํ ปตฺตํ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ทเพยฺยาติ.

[๖๐๔] เตน ภิกฺขุณา สมฺพหุเล ภิกฺขุ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ
 อุตฺตฺราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒาณํ ภิกฺขุณํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกกุฏิกํ
 นิสฺสิตฺวา อณฺชลํ ปคฺคฺเหตฺวา เอวมสฺส วจฺนียา “อัย เม ภนฺเต
 ปตฺโต ทสฺสาหาติกกนฺโต นิสสัคคิโย, อิมํ อายสฺมนฺตานํ นิสฺสขฺชามิตี.

นินฺสขชฺชิตฺวา อาปตฺติ เทเสตพฺพา. พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏฺิพฺเพลน
อาปตฺติ ปฏฺิคฺคเหตพฺพา. นินฺสฏฺฏจปตฺโต ทาทพฺโพ

[๖๐๕] “สุณฺนตุ เม อายสฺมนฺตา, อัยํ ปตฺโต อิตฺถนฺนามสฺส
ภิกฺขุโน นินฺสคฺคิโย อายสฺมนฺตานํ นินฺสฏฺฏโจ; ยทายสฺมนฺตานํ
ปตฺตกฺกลํ, อายสฺมนฺตา อิมํ ปตฺตํ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน
ทเพยฺยุนฺติ.

[๖๐๖] เตน ภิกฺขุณา เอกํ ภิกฺขุํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ
อุตฺตฺราสงฺคํ กริตฺวา อุกฺกฏฺิํ นินฺสิตฺวา อณฺชลี ปคฺคเหตฺวา
เอวมสฺส วจฺนีโย “อัยํ เม อาวุโส ปตฺโต ทสาหาติกฺกนฺโต
นินฺสคฺคิโย, อิมํ อายสฺมโต นินฺสขชฺชาเมตี. นินฺสขชฺชิตฺวา อาปตฺติ
เทเสตพฺพา. เตน ภิกฺขุณา อาปตฺติ ปฏฺิคฺคเหตพฺพา. นินฺสฏฺฏจปตฺโต
ทาทพฺโพ “อิมํ ปตฺตํ อายสฺมโต ทมเมตี.

[๖๐๗] ทสาหาติกฺกนฺเต อติกฺกนฺตสฺสณฺณิ, นินฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ.
ทสาหาติกฺกนฺเต เวมตีโก, นินฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. ทสาหาติกฺกนฺเต
อนติกฺกนฺตสฺสณฺณิ, นินฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. อนนฺธิจฺเจเต อนนฺธิจฺตสฺสณฺณิ,
นินฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. อวิกปฺปิเต วิกปฺปิตสฺสณฺณิ, นินฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ.
อวิสฺสชฺชิตฺเต วิสฺสชฺชิตสฺสณฺณิ, นินฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. อนนฺนฺเจ นนฺนฺจสฺสณฺณิ,
นินฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. อวินนฺนฺเจ วินนฺนฺจสฺสณฺณิ, นินฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ.
อภินฺเน ภินฺนสฺสณฺณิ, นินฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. อวิลฺลฺลฺเต วิลฺลฺลฺตสฺสณฺณิ,
นินฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. นินฺสคฺคิยํ ปตฺตํ อนินฺสขชฺชิตฺวา ปริภุญฺชติ,
อาปตฺติ ทกฺกฏฺสฺส. ทสํหานติกฺกนฺเต อติกฺกนฺตสฺสณฺณิ, อาปตฺติ
ทกฺกฏฺสฺส. ทสํหานติกฺกนฺเต เวมตีโก, อาปตฺติ ทกฺกฏฺสฺส.
ทสํหานติกฺกนฺเต อนติกฺกนฺตสฺสณฺณิ, อนาปตฺติ.

[๖๐๘] อนาปตติ อนโตทสาห์ อธิฏฺเฐติ, วิกปเปติ, วิสสชฺเชติ, นสฺสติ, วินสฺสติ, ภิชฺชติ, อจฺฉินฺทิตฺวา คณฺหาติ, วิสฺสาสํ คณฺหาติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ นิสฺสญฺจปฺตตํ น เทนฺติ. ภิกฺขุ^๑ ภควโต เอตมตฺถํ อารุเจะสุ. “น ภิกฺขเว นิสฺสญฺจปฺตโต น ทาทพฺโพ; โย น ทเทยฺย, อาปตติ ทุกฺกญฺสฺสาติ.

ปตฺตสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ปจฺม.

๒. อุณฺณปญฺจพฺพชนสิกฺขาปทํ

[๖๐๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สกฺเกสุ วิหริติ กปิลวตฺตํ นินฺโครธารามे. เตน โข ปน สมเยน อณฺณตเรน กุมฺภกาเรน ภิกฺขุ ปวาริตา โหนฺติ “เยสํ อญฺยานํ ปตฺเตน อตฺถิ, อหํ ปตฺเตนาติ. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ น มตฺตํ ชานิตฺวา พหุ ปตฺเต วิญฺญาเปนฺติ. ยสํ ชุทฺทกา ปตฺตา, เต มหฺนเต ปตฺเต วิญฺญาเปนฺติ. ยสํ มหฺนตา ปตฺตา, เต ชุทฺทเก ปตฺเต วิญฺญาเปนฺติ. อถ โข โส กุมฺภกาโร ภิกฺขุโน พหุ ปตฺเต กโรนฺโต น สกฺโกติ อณฺณํ วิกฺกายิกํ ภณฺทํ กาทํ, อตฺตนาปิ น ยาเปติ, ปุตฺตทาราปิสฺส กิลมฺนติ. มนุสฺสา อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม สมณฺหา สกฺยปฺตฺติยา น มตฺตํ ชานิตฺวา พหุ ปตฺเต วิญฺญาเปสฺสนฺติ. อयํ อิมสํ พหุ ปตฺเต

^๑ ฉ.,เท.,อิ. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

กโรนฺโต น สกฺโกติ อณฺณํ วิกฺกายิกํ ภณฺห์ กาทํ, อตฺตนาปิ
น ยาเปติ, ปตฺตทหาราปิสฺส กิลมฺนฺตํติ.

อสฺสํสุํ โข ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ อุชฺฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ
วิปาเจนฺตานํ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจนา ๕เปยฺ เต อุชฺฌายนฺติ
ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุ น มตฺตํ ชานิตฺวา พหุ
ปตฺเต วิมฺวทาเปสฺสนฺตํติ. อถ โข เต ภิกฺขุ เต อนเกปริยาเยน
วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อารโหเสสฺ. ๕เปยฺ “สจฺจํ กิร
ภิกฺขเว ภิกฺขุ น มตฺตํ ชานิตฺวา พหุ ปตฺเต วิมฺวทาเปนฺตํติ.
“สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๕เปยฺ “กถํ หิ นาม
เต ภิกฺขเว โมชปุริสา น มตฺตํ ชานิตฺวา พหุ ปตฺเต
วิมฺวทาเปสฺสนฺติ. เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ น วา ปสาทาย ปสนฺนํ
วา ภิชฺชโยภาวาย ๕เปยฺ วิครหิตฺวา ฐมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ
อามนฺเตสิ “น ภิกฺขเว ปตฺโต วิมฺวทาเปตพฺโพ; โย วิมฺวทาเปยฺ,
อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ.

[๒๑๐] เตน โข ปน สมเยน อณฺณตรสฺส ภิกฺขุโน ปตฺโต
ภินฺโน โหติ. อถ โข โส ภิกฺขุ “ภควตา ปฏิกฺขิตํ ปตฺตํ
วิมฺวทาเปตฺตํติ กุกฺกัจจายนฺโต น วิมฺวทาเปติ, หตฺถेสฺ ปิณฺทาย
จรติ. มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม
สมณฺหา สกฺยปตฺติยา หตฺถेสฺ ปิณฺทาย จริสฺสนฺติ, เสยฺยถาปิ
ติตฺถียาติ. อสฺสํสุํ โข ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ อุชฺฌายนฺตานํ
ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. อถ โข เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ
อารโหเสสฺ. อถ โข ภควา เอตสฺมี นินาเน เอตสฺมี ปกรณ
ฐมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “อนุชานามิ ภิกฺขเว
นฏฺฐปตฺตสฺส วา ภินฺนปตฺตสฺส วา ปตฺตํ วิมฺวทาเปตฺตํติ.

[๖๑๑] เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ “ภควตา
 อนุญญาตํ นนฺทฺจปตฺตสฺส วา ภินฺนปตฺตสฺส วา ปตฺตํ วิญญาเปตฺตุนฺติ
 เต^๑ อปฺปมตฺตเกนปิ ภินฺเนน อปฺปมตฺตเกนปิ จิตฺเทเนน อปฺปมตฺตเกนปิ
 ขณฺเฑเนน อปฺปมตฺตเกนปิ วิลิตฺตเกน น มตฺตํ ชานิตฺวา พหุ ปตฺเต
 วิญญาเปนฺติ.”^๒ อถ โข โส กุมฺภกาโร ภิกฺขุณฺโณ ตเถว พหุ ปตฺเต
 กโรนฺโต น สกฺโกติ อณฺเฑน วิกฺกายิกํ ภณฺทํ กาทํ, อตฺตนาปิ
 น ยาเปติ, ปุตฺตทาราปิสฺส กิลมนฺติ. มนุสฺสา ตเถว อุชฺฌายนฺติ
 ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม สมณฺหา สกฺยปฺตฺติยา น มตฺตํ
 ชานิตฺวา พหุ ปตฺเต วิญญาเปสฺสนฺติ, อयํ อิมํสํ พหุ ปตฺเต
 กโรนฺโต น สกฺโกติ อณฺเฑน วิกฺกายิกํ ภณฺทํ กาทํ, อตฺตนาปิ
 น ยาเปติ. ปุตฺตทาราปิสฺส กิลมนฺตฺติ.

อสฺสํโส โข ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ อุชฺฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ
 วิปาเจนฺตานํ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจนา ๔เปยฺ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ
 วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ อปฺปมตฺตเกนปิ ภินฺเนน
 อปฺปมตฺตเกนปิ จิตฺเทเนน อปฺปมตฺตเกนปิ ขณฺเฑเนน อปฺปมตฺตเกนปิ
 วิลิตฺตเกน น มตฺตํ ชานิตฺวา พหุ ปตฺเต วิญญาเปสฺสนฺตฺติ.
 อถ โข เต ภิกฺขุ จพฺพคฺคิเย ภิกฺขุ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา
 ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ. ๔เปยฺ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว
 อปฺปมตฺตเกนปิ ภินฺเนน อปฺปมตฺตเกนปิ จิตฺเทเนน อปฺปมตฺตเกนปิ
 ขณฺเฑเนน อปฺปมตฺตเกนปิ วิลิตฺตเกน^๓ น มตฺตํ ชานิตฺวา^๓ พหุ

^๑ จ. อยํ ปาโร น ทิสฺสติ.

^๒ จ., อ. เต อปฺปมตฺตเกนปิ ภินฺเนน อปฺปมตฺตเกนปิ
 ขณฺเฑเนน วิลิตฺตมตฺเตนปิ พหุ ปตฺเต วิญญาเปนฺติ, เอวฺมุปริปี.

^{๓-๓} จ. อิมํ ปาจา น ทิสฺสนฺติ, เอวฺมุปริปี.

ปตฺเต วิญญาเปถาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา
 ฯเปฯ “กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมชฺสปริสา อปฺปมตฺตเกนปิ ภินฺเนน
 อปฺปมตฺตเกนปิ จิตฺเทน อปฺปมตฺตเกนปิ ขณฺเฑน อปฺปมตฺตเกนปิ
 วิลิตฺตเกน น มตฺตํ ชานิตฺวา พหุ ปตฺเต วิญญาเปสฺสธ. เนตฺตํ
 โมชฺสปริสา อปฺปสณฺณานํ วา ปสาทาย ปสณฺณานํ วา ภิกฺขุโยภาวาย
 ฯเปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยถ

[๖๑๒] “โย ปน ภิกฺขุ อุณฺณปญฺจพฺพนฺธเนน ปตฺเตน อณฺณํ
 หวํ ปตฺตํ เจตาเปยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. เตน ภิกฺขุหา โส
 ปตฺโต ภิกฺขุปริสาย นิสฺสชฺชิตฺพุโ. โย จ ตสฺสา ภิกฺขุปริสาย
 ปตฺตปริยฺยนฺโต, โส จ ตสฺส ภิกฺขุโน ปทาตพุโ ‘อยนฺเต ภิกฺขุ
 ปตฺโต, ยาว เกทนาย ธาเรตพุโติ. อयํ ตตฺถ สามีจิติ.

[๖๑๓] โย ปนาติ โย ยาธิโส ฯเปฯ

ภิกฺขุติ ฯเปฯ อयํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

อุณฺณปญฺจพฺพนฺธโน นาม ปตฺโต อพฺพนฺธโน วา เอกพฺพนฺธโน
 วา ทฺวิพฺพนฺธโน วา ติพฺพนฺธโน วา จตุพฺพนฺธโน วา. อพฺพนฺธโนกาโส
 นาม ปตฺโต, ยสฺส ทฺวํคฺคฺลา ราชิ น โหติ. พฺพนฺธโนกาโส นาม
 ปตฺโต, ยสฺส ทฺวํคฺคฺลา ราชิ โหติ. นวํ นาม ปตฺโต วิณฺณตฺตํ
 อุปาทาย วุจฺจติ.

เจตาเปยฺยยาติ วิญญาเปติ, ปโยเค ทุกฺกมฺ, ปฏฺฐิลาเภณ นิสฺสคฺคิโย
 โหติ; สงฺฆมชฺฌเน นิสฺสชฺชิตฺพุโ. สพฺเพเหว อธิภูจิตฺตตํ คเหตุวา
 สนฺนิปตฺติตพฺพํ. น ลามโก ปตฺโต อธิภูจาทพุโ “มหคฺخمํ ปตฺตํ
 คเหสฺสามีติ. สเจ ลามกํ ปตฺตํ อธิภูเจติ “มหคฺخمํ ปตฺตํ คเหสฺสามีติ,
 อาปตฺติ ทุกฺกมฺสฺส.

เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว นิสฺสชฺชิตพฺโพ. เตन ภิกฺขุณา สงฺฆํ
 อุปสงกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขุณํ ปาเท
 วนฺทิตฺวา อุกุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อณฺชลี ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย
 “อัย เม ภาณเต ปตฺโต อุนปญฺจพนฺธเนน ปตฺเตน เจตาปิโต
 นิสฺสัคคิโย, อิมานํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามิตี. นิสฺสชฺชิตฺวา อาปตฺติ
 เทเสตพฺพา. พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏฺวิเพลน อาปตฺติ ปฏฺวิคฺคเหตพฺพา.
 ปญฺจหฺงเคหิ สมฺมณาคโต ภิกฺขุ ปตฺตคฺคาหาปโก^๑ สมฺมณนิตพฺโพ
 โย น ฌนฺทาคดี คจฺเจยฺย, น โทสาคดี คจฺเจยฺย, น โมหาคดี
 คจฺเจยฺย, น ภยาคดี คจฺเจยฺย, คหิตาคหิตญฺจ^๒ ชาเนยฺย. เอวณฺจ
 ปน ภิกฺขเว สมฺมณนิตพฺโพ ปจฺมํ ภิกฺขุ ยาจิตพฺโพ. ยาจิตฺวา
 พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏฺวิเพลน สงฺโฆ ฃาเปตพฺโพ

[๖๑๔] “สุณฺหาตุ เม ภาณเต สงฺโฆ, ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลํ,
 สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุ ปตฺตคฺคาหาปโก สมฺมณนฺเนยฺย; เอสา
 ฃตฺติ.

สุณฺหาตุ เม ภาณเต สงฺโฆ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุ
 ปตฺตคฺคาหาปโก สมฺมณนฺติ; ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส
 ภิกฺขุโน ปตฺตคฺคาหาปกสฺส สมฺมติ, โส ตฺถนฺทสฺส; ยสฺส นกขมติ,
 โส ภาเสยฺย.

สมฺมโต สงฺฆेन อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ ปตฺตคฺคาหาปโก. ขมติ
 สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺถนฺทึ. เอวเมตํ ฃารยามีตี.

[๖๑๕] เตน สมฺมเตน ภิกฺขุณา ปตฺโต คาเหตพฺโพ. เถโร
 วตฺตพฺโพ “คณฺหาตุ ภาณเต เถโร ปตฺตนฺติ. สเจ เถโร

^๑ ฉ.,เท.,มหา. ปตฺตคฺคาหาปโก ^๒ ฉ.,เท. คาคิตาคาคิตญฺจ, มหา. คาคิตาคาคิตญฺจ

คณฺหาติ, เณรสุส ปตฺโต ทุติยสุส คาเหตุพฺโไฟ; น จ ตสฺส
 อุทฺทหายตาย น คเหตุพฺโไฟ; โย น คณฺเหยฺย, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส.
 อปตฺตกสฺส น คาเหตุพฺโไฟ. เอเตเนว อุปาเยน ยาว สงฺฆนวกา
 คาเหตุพฺโไฟ. โย จ ตสฺสา ภิกฺขุปริสาย ปตฺตปริยฺนโต, โส จ^๑
 ตสฺส ภิกฺขุโน ปทาตพฺโไฟ “อยนฺเต ภิกฺขุ ปตฺโต ยาว เกทนาย
 ฐาเรตพฺโไฟติ.

เตน ภิกฺขุณา โส ปตฺโต น อเทเส นิกฺขิปิตพฺโไฟ, น
 อโมเคน ปริภุญฺชิตพฺโไฟ, น วิสฺสชฺเชตพฺโไฟ “กถายํ ปตฺโต
 นสฺเสยฺย วา วินสฺเสยฺย วา ภิชฺเชยฺย วาติ. สเจ อเทเส วา
 นิกฺขิปติ อโมเคน วา ปริภุญฺชติ^๒ วิสฺสชฺเชติ วา, อาปตฺติ
 ทุกกฺกสฺส.

อํยํ ตตฺถ สามํจีติ อํยํ ตตฺถ อุณฺณมมตา.

[๖๑๖] อพฺนฺนเนน ปตฺเตน อพฺนฺนนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ
 ปาจิตฺติยํ. อพฺนฺนเนน ปตฺเตน เอกพฺนฺนนํ ปตฺตํ เจตาเปติ,
 นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. อพฺนฺนเนน ปตฺเตน ทฺวิพฺนฺนนํ ปตฺตํ เจตาเปติ,
 นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. อพฺนฺนเนน ปตฺเตน ติพฺนฺนนํ ปตฺตํ เจตาเปติ,
 นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. อพฺนฺนเนน ปตฺเตน จตุพฺพพฺนฺนนํ ปตฺตํ
 เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ.

เอกพฺนฺนเนน ปตฺเตน อพฺนฺนนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ
 ปาจิตฺติยํ. เอกพฺนฺนเนน ปตฺเตน เอกพฺนฺนนํ ปตฺตํ เจตาเปติ,
 นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. เอกพฺนฺนเนน ปตฺเตน ทฺวิพฺนฺนนํ ปตฺตํ
 เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. เอกพฺนฺนเนน ปตฺเตน ติพฺนฺนนํ

^๑ เท.,อิ. จสทโท น ทิสฺสติ.

^๒ ฉ.,เท.,อิ. ภุญฺชติ

เอกพจนนเนน ปตฺเตน อพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ ยเปยฺ เอก-
พนฺธโนกาสํ ปตฺตํ ยเปยฺ ทฺวิพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ ยเปยฺ ติพนฺธโนกาสํ
ปตฺตํ ยเปยฺ จตฺตพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ เจตาเปตฺติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ

ทวิพณฺฐเนน อพณฺฐโนกาสํ ปตฺตํ ยเปยฺ เอกพณฺฐโนกาสํ
ปตฺตํ ยเปยฺ ทวิพณฺฐโนกาสํ ปตฺตํ ยเปยฺ ติพณฺฐโนกาสํ ปตฺตํ
ยเปยฺ จตุพพณฺฐโนกาสํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสสคฺคิยํ ปาจิตฺตํ.

ติพฺพนเนน ปตฺเตน อพฺพนโณกาสํ ปตฺตํ ยเปยฺ เอกพฺพนโณกาสํ
ปตฺตํ ยเปยฺ ทฺวิพฺพนโณกาสํ ปตฺตํ ยเปยฺ ตติยพฺพนโณกาสํ ปตฺตํ
ยเปยฺ จตุพฺพนโณกาสํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ.

จตุพฺพนุชเนน ปตฺเตน อพฺนุชโนกาสํ ปตฺตํ ๕เปฯ เอก-
พฺนุชโนกาสํ ปตฺตํ ๕เปฯ ทฺวิพฺนุชโนกาสํ ปตฺตํ ๕เปฯ ติพฺนุชโนกาสํ
ปตฺตํ ๕เปฯ จตุพฺพนุชโนกาสํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ.

อพนุทธโนกาเสน ปตฺเตน อพนุทธํ ปตฺตํ เจตาเปติ เอกพนุทธํ
 ปตฺตํ ๕เป๕ ทวิพนุทธํ ปตฺตํ ๕เป๕ ติพนุทธํ ปตฺตํ ๕เป๕
 จตุพพนุทธํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตุตฺติยํ.

เอกพจน์โนกาเสน ปตฺเตน อพนฺธํ ปตฺตํ ๕เปย เอกพจน์
 ปตฺตํ ๕เปย ทวิพจน์ ปตฺตํ ๕เปย ติพจน์ ปตฺตํ ๕เปย
 จตุพจน์ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิย ปาจิตฺติย.

ทวิพณฺฐโนกาเสน ปตฺเตน อพณฺฐํ ปตฺตํ ๕เปยฺ เอกพณฺฐํ
 ปตฺตํ ๕เปยฺ ทวิพณฺฐํ ปตฺตํ ๕เปยฺ ติพณฺฐํ ปตฺตํ ๕เปยฺ
 จตุพฺพณฺฐํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ.

ติพนฺธโนกาเสณ ปตฺเตน อพฺนฺธํ ปตฺตํ ๕เปฯ เอกพฺนฺธํ
 ปตฺตํ ๕เปฯ ทฺวิพฺนฺธํ ปตฺตํ ๕เปฯ ติพฺนฺธํ ปตฺตํ ๕เปฯ
 จตุพฺพพฺนฺธํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสํคฺคิยํ ปาจิตฺตํ.

จตุพฺพนุทโนกาเสน ปตฺเตน อพฺนุทฺธํ ปตฺตํ ๕เปยฺ เอกพฺนุทฺธํ
ปตฺตํ ๕เปยฺ ทฺวิพฺนุทฺธํ ปตฺตํ ๕เปยฺ ติพฺนุทฺธํ ปตฺตํ ๕เปยฺ
จตุพฺพนุทฺธํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺติยํ.

อพฺนุทฺธโนกาเสน ปตฺเตน อพฺนุทฺธโนกาสํ ปตฺตํ ๕เปยฺ เอก-
พฺนุทฺธโนกาสํ ปตฺตํ ๕เปยฺ ทฺวิพฺนุทฺธโนกาสํ ปตฺตํ ๕เปยฺ ติพฺนุทฺธโนกาสํ
ปตฺตํ ๕เปยฺ จตุพฺพนุทฺธโนกาสํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺติยํ.

เอกพฺนุทฺธโนกาเสน ปตฺเตน อพฺนุทฺธโนกาสํ ปตฺตํ ๕เปยฺ เอก-
พฺนุทฺธโนกาสํ ปตฺตํ ๕เปยฺ ทฺวิพฺนุทฺธโนกาสํ ปตฺตํ ๕เปยฺ ติพฺนุทฺธโนกาสํ
ปตฺตํ ๕เปยฺ จตุพฺพนุทฺธโนกาสํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺติยํ.

ทฺวิพฺนุทฺธโนกาเสน ปตฺเตน อพฺนุทฺธโนกาสํ ปตฺตํ ๕เปยฺ เอก-
พฺนุทฺธโนกาสํ ปตฺตํ ๕เปยฺ ทฺวิพฺนุทฺธโนกาสํ ปตฺตํ ๕เปยฺ ติพฺนุทฺธโนกาสํ
ปตฺตํ ๕เปยฺ จตุพฺพนุทฺธโนกาสํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺติยํ.

ติพฺนุทฺธโนกาเสน ปตฺเตน อพฺนุทฺธโนกาสํ ปตฺตํ ๕เปยฺ เอก-
พฺนุทฺธโนกาสํ ปตฺตํ ๕เปยฺ ทฺวิพฺนุทฺธโนกาสํ ปตฺตํ ๕เปยฺ ติพฺนุทฺธโนกาสํ
ปตฺตํ ๕เปยฺ จตุพฺพนุทฺธโนกาสํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺติยํ.

จตุพฺพนุทฺธโนกาเสน ปตฺเตน อพฺนุทฺธโนกาสํ ปตฺตํ ๕เปยฺ เอก-
พฺนุทฺธโนกาสํ ปตฺตํ ๕เปยฺ ทฺวิพฺนุทฺธโนกาสํ ปตฺตํ ๕เปยฺ ติพฺนุทฺธโนกาสํ
ปตฺตํ ๕เปยฺ จตุพฺพนุทฺธโนกาสํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺติยํ.

[๖๑๗] อนาปตฺติ นฏฺฐปตฺตสฺส, ภินฺนปตฺตสฺส, ฌาตกาณํ,
ปวาริตาณํ, อญฺญสฺสตุถาย, อตฺตโน ฐเนน, อุมฺมตฺตกสฺส,
อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

หมดอายุ 26/05/2566

อุณฺณปญฺจพฺนุทฺธนสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิจิตํ ทฺติยํ.

๓. เกสขฺชสิกฺขาปทํ

[๖๑๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา
ปิลินฺทวจฺเณ ราชคฺเห ปพฺภารํ โสธาเปติ เลณํ^๑ กตฺตกาโม. อถ โข
ราชา มากฺโข เสนิโย พิมฺพิสาร์, เยนายสฺมา ปิลินฺทวจฺเณ,
เตนุปลงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนตํ ปิลินฺทวจฺณํ อภิวาเทตฺวา
เอกมนฺตํ นิสิตฺติ. เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข ราชา มากฺโข เสนิโย
พิมฺพิสาร์ อายสฺมนตํ ปิลินฺทวจฺณํ เอตทวโจ “กึ ภนฺเต เถโร
การาเปตฺติติ. “ปพฺภารํ มหาราช โสธาเปมิ เลณํ กตฺตกาโมติ.
“อตุโถ ภนฺเต อยฺยสฺส อารามิเกนาติ. “น โข มหาราช ภควตา
อารามิโก อนฺนญฺญาโตติ. “เตนหิ ภนฺเต ภควนฺตํ ปฏิปฺจุจฺฉิตฺวา มม
อาโรเจยฺยาถาติ. “เอวํ มหาราชาติ โข อายสฺมา ปิลินฺทวจฺเณ
รณฺโณ มากฺขสฺส เสนิยสฺส พิมฺพิสาร์สฺส ปจฺจสฺสสฺส. อถ โข
อายสฺมา ปิลินฺทวจฺเณ ราชานํ มากฺขํ เสนิยํ พิมฺพิสาร์ ฌมฺมียา
กถาย สนฺทสฺสเสติ สมากทเปติ สมฺมุตฺเตเชติ สมฺปหํเสติ. อถ โข ราชา
มากฺโข เสนิโย พิมฺพิสาร์ อายสฺมตา ปิลินฺทวจฺเณ ฌมฺมียา
กถาย สนฺทสฺสโต สมากทปิโต สมฺมุตฺเตชิตฺโต สมฺปหํสิตฺโต อญฺญาสาสนา
อายสฺมนตํ ปิลินฺทวจฺณํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกุกามิ.

[๖๑๙] อถ โข อายสฺมา ปิลินฺทวจฺเณ ภควโต สนฺติเก ฑูตํ
ปาเหสิ “ราชา ภนฺเต มากฺโข เสนิโย พิมฺพิสาร์ อารามิกํ ทาตุ-
กาโม; กถํ นุ โข ภนฺเต []^๒ ปฏิปชฺชิตพฺพนฺติ. อถ โข ภควา

^๑ ฉ., เท., อ., มหา. เลณ, เอวมุปริปิ. ^๒ ฉ., เท., มหา. เอตฺถนฺตเร มยาติ ปาโง ทิสฺสติ.

เอตสฺมี นิทานเ เอตสฺมี ปกรเณ "ภิกฺขุสงฺฆํ สหฺนฺนิปาตาเปตฺวา"^๑
 ฐมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ "อนฺุชานามิ ภิกฺขเว อารามิกนฺติ.
 ทฺุตติยมฺปิ โข ราชฯ มาคฺโช เสนิโย พิมฺพิสาร์, เยนายสฺมา
 ปิณฺนทวจฺโณ, เตนฺุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมณฺตํ ปิณฺนทวจฺณํ
 อภิวาเทตฺวา เอกมณฺตํ นิสฺสีทิ; เอกมณฺตํ นิสฺสินฺโน โข ราชฯ
 มาคฺโช เสนิโย พิมฺพิสาร์ อายสฺมณฺตํ ปิณฺนทวจฺณํ เอตทวโจ
 "อนฺุญญาโต ภนฺเต ภควตา อารามิกโกติ. "เอวํ มหาราชฯติ. "เตนหิ
 ภนฺเต อยฺยสฺส อารามิกํ ทมฺมมิตฺติ.

อถโข ราชฯ มาคฺโช เสนิโย พิมฺพิสาร์ อายสฺมโต
 ปิณฺนทวจฺณสฺส อารามิกํ ปฏฺิสสฺสณฺติวฯ วิสฺสริตฺวา จิเรน สตี
 ปฏฺิลภิตฺวา อณฺุณตริํ สพฺพตฺถกํ มหามตฺตํ อามนฺเตสิ "โย มยฯ
 ภเณ อยฺยสฺส อารามิกโก ปฏฺิสสฺสโต, ทินฺโน โส อารามิกโกติ.
 "น โข เทว อยฺยสฺส อารามิกโก ทินฺโนติ. "กั๊วจิริํ นฺุ โข ภเณ
 อีโต รตฺติ"^๒ โหตีติ. อถโข โส มหามตฺโต รตฺติโย คเณตฺวา"^๓
 ราชานํ มาคฺธํ เสนิยํ พิมฺพิสาร์ เอตทวโจ "ปญฺจ เทว รตฺติสฺตานีติ.
 "เตนหิ ภเณ อยฺยสฺส ปญฺจ อารามิกสฺตานิ เทหีติ."^๔ "เอวํ เทวาทิ
 โข โส มหามตฺโต รณฺโวย มาคฺธสฺส เสนิยสฺส พิมฺพิสาร์สฺส
 ปฏฺิสสฺสณฺติวฯ อายสฺมโต ปิณฺนทวจฺณสฺส ปญฺจ อารามิกสฺตานิ
 อทาสี."^๕ ปาฏฺิเยกฺโก คาโม นิวิสิ. "อารามิกคามโกติปิ นํ อาหํสุ.
 "ปิณฺนทวจฺณคามโกติปิ"^๖ นํ อาหํสุ.

๑-๑ จ.,เท.,อิ.,มหา. อิม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

๓๓๓ ๒๖/๐๕/๒๕๖๖

อิ. วิคเณตฺวา

๕ จ.,เท.,อิ. ปาทาสี.

๒ จ.,เท.,มหา. หิ ตํ, อิ. หิตํ

๔ อิ. เทธาติ.

๖ จ.,เท.,อิ. ปิณฺนทคามโกติปิ

[๖๒๐] เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา ปิณฺหฺวจฺโณ ตสฺมี
 คามเก กุลฺลปโก^๑ โหติ. อถ โข อายสฺมา ปิณฺหฺวจฺโณ ปุพฺพพณฺหสมยํ
 นินฺวาเสตฺวา ปตฺตจิวฺรมาทาย ปิณฺหฺวจฺจนคามกํ ปิณฺหฺทาย ปาวิสสิ.
 เตน โข ปน สมเยน ตสฺมี คามเก อุตฺตสฺสว โหติ, ทารกา
 อลงฺกตา^๒ มาลาภิตา กิพฺพนฺติ. อถ โข อายสฺมา ปิณฺหฺวจฺโณ
 ปิณฺหฺวจฺจนคามเก สปทานํ ปิณฺหฺทาย จรมาโน, เยน อณฺณตรสฺส
 อารามิกสฺส นินฺเวสนํ, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปณฺณตฺเต
 อาสเน นิสิตฺติ.

เตน โข ปน สมเยน ตสฺสา อารามิกินิยา ฐิตา อณฺเณ
 ทารเก อลงฺกเต มาลาภิเต ปสฺสิตฺวา โรทติ “มัลลํ เม เทถ,
 อลงฺการํ เม เทธาติ. อถ โข อายสฺมา ปิณฺหฺวจฺโณ ตํ อารามิกินิ
 เอตทวโจ “กิสฺสายํ ทาริกา โรทตีติ. “อัยํ ภนฺเต ทาริกา อณฺเณ
 ทารเก อลงฺกเต มาลาภิเต ปสฺสิตฺวา โรทติ มัลลํ เม เทถ,
 อลงฺการํ เม เทธาติ; กุโต อมฺหากํ ทุคฺคตานํ มาลา. กุโต
 อลงฺกาโรติ. อถ โข อายสฺมา ปิณฺหฺวจฺโณ อณฺณตรํ ตินฺณชฺฐปํ^๓
 คเหตุวาทํ ตํ อารามิกินิ เอตทวโจ “หนฺทิมํ ตินฺณชฺฐปํ ตสฺสา
 ทาริกาย สีสเส ปฏฺฏิมุญฺจาหิติ.”^๔

อถ โข สา อารามิกินิ ตํ ตินฺณชฺฐปํ คเหตุวาทํ ตสฺสา
 ทาริกาย สีสเส ปฏฺฏิมุญฺจิ. สา อโหสิ สุวณฺณมาลา อภิรฺฐปา
 ทสฺสนิยา ปาสาทิกา. นตฺถิ ตาทิสสา รณฺโณปิ อนฺเตปุเร
 สุวณฺณมาลา. มนุสฺสา รณฺโณ มาคฺชสฺส เสนิยสฺส พิมฺพิสาร์สฺส

^๑ ฉ., เท., อ., มหา. กุลฺลปโก
 หมดอายุ 26/05/2566
 เอมฺปริปี., มหา. ทาริกา
^๔ ฉ., เท., อ., มหา. ปฏฺฏิมุญฺจาติ.

^๒ อ. เอตฺถนฺตเร ทาริกา อลงฺกิตาติ ปาจา ทิสฺสนฺติ,
^๓ ฉ., เท., อ., มหา. ตินฺณชฺฐปํ, เอมฺปริปี.

อาโรเจสฺสุ “อมุกสฺส เทว อารามิกสฺส จมฺเร สุวณฺณมาลา อภีรฐปา
ทสฺสเนีย ปาสาทิกา; นตฺถิ ตาทิสฺสา เทวสฺสาปิ อนฺเตปุเร
สุวณฺณมาลา; กุโธ ตสฺส ทุคฺคตสฺส. นิสฺสํสยฺ จีริกาย อามตฺตาติ.
อถโข ราชฺชา มากฺโข เสนิโย พิมฺพิสฺสโร ตํ อารามิกกฺลํ พนฺชาเปสี.
ทุตฺติยมฺปิ โข อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโจ ปุพฺพพณฺหสมยฺ นีวาเสตฺวา
ปตฺตจิวรมาทาย ปิลินฺทวจฺจคามกํ ปิณฺทาย ปาวีสี; ปิลินฺทวจฺจ-
คามเก สปทานํ ปิณฺทาย จรมาโน, เยน ตสฺส อารามิกสฺส
นิเวสนํ, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปฏฺวิสฺสเก ปุจฺฉิ “กหํ อิทํ
อารามิกกฺลํ คตฺนฺติ. “เอติสฺสา ฆนฺเต สุวณฺณมาลา ย การณฯ
รณฺญา พนฺชาปีตฺนฺติ.

[๖๒๑] อถโข อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโจ, เยน รณฺโฆ มากฺชสฺส
เสนิยสฺส พิมฺพิสฺสารสฺส นิเวสนํ, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา
ปณฺณตฺเต อาสเน นิสีทิ. อถโข ราชฺชา มากฺโข เสนิโย พิมฺพิสฺสโร,
เยนายสฺมา ปิลินฺทวจฺโจ, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ
ปิลินฺทวจฺจํ อภีวาทฺเตวฯ เอกมนฺตํ นิสีทิ. เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข
ราชานํ มากฺชํ เสนิยํ พิมฺพิสฺสโร อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโจ เอตทวโจ
“กิสฺส มหาราช อารามิกกฺลํ พนฺชาปีตฺนฺติ. “ตสฺส ฆนฺเต อารามิกสฺส
จฺมฺเร สุวณฺณมาลา อภีรฐปา ทสฺสเนีย ปาสาทิกา; นตฺถิ ตาทิสฺสา
อมฺหากํปิ อนฺเตปุเร สุวณฺณมาลา; กุโธ ตสฺส ทุคฺคตสฺส. นิสฺสํสยฺ
จีริกาย อามตฺตาติ. อถโข อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโจ รณฺโฆ มากฺชสฺส
เสนิยสฺส พิมฺพิสฺสารสฺส ปาสาทิ “สุวณฺณนฺติ อธิมุจฺจิ. โส อโหสิ
สพฺพสฺวณฺณมโย. “อิทํ ปน เต มหาราช ตาว พหุํ สุวณฺณํ
กุโธติ. “อณฺเฑตํ ฆนฺเต อยฺยสฺเสเวโส” อิทฺธานฺภาวติ ตํ อารามิก-
กฺลํ มุญฺจาเปสี.

มนุสฺสา “อฺยฺเยน กิร ปิณฺทวจฺเณน สราชิกาย ปริสาย
 อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อิทฺธิปาฏิหาริยํ ทสฺสิตนฺตํ อตฺตมฺนา อภิปฺปสนฺนา
 อายสฺมโต ปิณฺทวจฺจสฺส ปญฺจ เกสขฺชานิ อภิหริสฺส. เสยฺยถิ^๑.
 สปฺปิ นวนีตํ เตลํ มรฺุ ผาณิตํ. ปกฺติยาปิจายสฺมา ปิณฺทวจฺโฉ
 ลาภิ โหติ ปญฺจนฺนํ เกสขฺชานํ, ลทฺธํ ลทฺธํ ปริสาย วิสฺสขฺเชติ.
 ปริสา จสฺส โหติ พาหุลลิกา ลทฺธํ ลทฺธํ โกลมฺเพปิ จมฺเฏปิ
 ปฺุเรตฺวา ปฏฺิสาเมติ, ปริสฺสาวนานิปิ ถฺวิกาโยปิ ปฺุเรตฺวา วาตปาเนสฺ
 ลคฺเคติ. ตานิ โอลิณฺวิลีณานิ ติฏฺฐนฺติ. อุนฺทฺเรหิปิ วิหารา โอภิณฺณ-
 วิภิณฺณา โหนฺติ. มนุสฺสา วิหารจาริกํ อาหิณฺทนฺตา ปสฺสิตฺวา
 อฺุชฺฌายนฺติ ขิยฺนฺติ วิปาเจนฺติ “อนฺโตโกฏฺฐจาการิกา อิเม สมณฺา
 สกฺยปฺตฺติยา, เสยฺยถาปิ ราชา มาคฺโธ เสนิโย พิมฺพิสาโรติ.
 อสฺโสสุ โข ภิกฺขุ เตลํ มนุสฺसानํ อฺุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺนฺตานํ
 วิปาเจนฺตานํ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๕เป๕ เต อฺุชฺฌายนฺติ
 ขิยฺนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุ เอวฺรุปาย พาหุลฺลาย
 เจเตสฺสนฺตฺติ. อถโข เต ภิกฺขุ เต อนฺเกปริยาเยน วิครหิตฺวา
 ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ. ๕เป๕ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 เอวฺรุปาย พาหุลฺลาย เจเตนฺตฺติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
 ภควา ๕เป๕ “กถํ หิ นาม เต ภิกฺขเว โมจฺมปริสา เอวฺรุปาย
 พาหุลฺลาย เจเตสฺสนฺติ. เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย
 ปสนฺนํ วา ภิยฺโยภาวาย ๕เป๕ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ
 สิกฺขาปทํ อฺุทฺธิเสยฺยาถ

^๑ ฉ.,เท. เสยฺยถิ, เอวฺมุปริปิ.

[๖๒๒] “ยานิ โข ปน ตานิ คิลานานํ ภิกฺขุณํ ปฏฺิ-
 สายนีนานิ^๑ เกสชฺชานิ, เสยฺยถิทํ. สปปิ นวณิตํ เตลํ มรฺ-
 ฌณิตํ, ตานิ ปฏฺิคฺคเหตฺวา สตฺตาทหปรมํ สนฺนินิการกํ
 ปริภุญฺชิตพฺพานิ; ตํ อติภุจามยโต นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตियนฺติ.

[๖๒๓] ยานิ โข ปน ตานิ คิลานานํ ภิกฺขุณํ ปฏฺิสายนีนานิ
 เกสชฺชานินิ สปปิ นาม โคสปปิ วา อชฺชिकासปปิ วา มหิสสปปิ^๒
 วา, เยสํ มํสํ กปฺปติ เตสํ สปปิ.

นวณิตํ นาม เตสํเยว นวณิตํ.

เตลํ นาม ติลเตลํ สาสปเตลํ มรฺกเตลํ เอरणฺฑเตลํ วสาเตลํ.

มรฺก นาม มกฺขิกามรฺก.

ฌณิตํ นาม อุจฺจุมฺหา นิพฺพตฺตํ.

ตานิ ปฏฺิคฺคเหตฺวา สตฺตาทหปรมํ สนฺนินิการกํ ปริ-
 ภุญฺชิตพฺพานินิ สตฺตาทหปรมตา ปริภุญฺชิตพฺพานิ.

ตํ อติภุจามยโต นิสฺสัคคิยํ โหติ^๓ อฏฺุจเม อรฺกณฺคคมเน
 นิสฺสัคคิยํ โหติ; นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณฺสส วา ปุคฺคสฺส
 วา. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว นิสฺสชฺชิตพฺพํ ยเปยฺ “อิทํ เม ภนฺเต
 เกสชฺชํ สตฺตาทาทิกฺกนฺตํ นิสฺสัคคิยํ; อิมาทํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามินิ
 ยเปยฺ ทเทยฺยาติ ยเปยฺ ทเทยฺยุนฺติ ยเปยฺ อายสฺมโต ทมฺมินิ.

[๖๒๔] สตฺตาทาทิกฺกนฺเต อติภุจามยโต, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตियํ.
 สตฺตาทาทิกฺกนฺเต เวมตฺติโก, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตियํ. สตฺตาทาทิกฺกนฺเต
 อนตฺติภุจามยโต, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตियํ. อนนฺธิจฺเจ อนนฺธิจฺจิตสฺสณฺณิ,

^๑ อ. ปฏฺิสายนีนานิ ^๒ ฉ.,เท. มหิสสปปิ, อ. มหิสํ วา สปปิ ^๓ มหา. โหติติ

นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตํ. อวิสฺสชฺชิตํ วิสฺสชฺชิตสญฺญํ, นิสฺสคฺคิยํ
 ปาจิตฺตํ. อนนฺนํ นนฺนสญฺญํ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตํ. อวินนฺนํ
 วินนฺนสญฺญํ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตํ. อททฺธํ ททฺธสญฺญํ, นิสฺสคฺคิยํ
 ปาจิตฺตํ. อวิลฺลตฺเต วิลฺลตฺตสญฺญํ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตํ.

นิสฺสญฺจํ ปฏฺฐิลภิตฺวา น กายิเกน ปริโฆเคน ปริภุญฺชิตพฺพํ,
 น อชฺโฆหริตพฺพํ. ปทึเป วา กาวณฺเณ วา อุปเนตพฺพํ. อญฺเณน
 ภิกฺขุณา กายิเกน ปริโฆเคน ปริภุญฺชิตพฺพํ. น อชฺโฆหริตพฺพํ.

สตุตฺตาหานตฺติกนฺตํ อตฺติกนฺตสญฺญํ, อาปตฺติ ทุกกฺกฺกสฺส.
 สตุตฺตาหานตฺติกนฺตํ เวมตฺติโก, อาปตฺติ ทุกกฺกฺกสฺส. สตุตฺตาหานตฺติกนฺตํ
 อนตฺติกนฺตสญฺญํ, อนาปตฺติ.

[๖๒๕] อนาปตฺติ อนฺโตสตุตฺตาหํ อธิญฺเจติ, วิสฺสชฺเชติ, นสฺสติ,
 วินสฺสติ, ทยฺหติ, อจฺฉินฺหิตฺวา คณฺหาติ, วิสฺสาสํ คณฺหาติ,
 อนุปสมฺปนฺนสฺส จตฺเตน วนฺเตน มุตฺเตน อนเปกฺโข ทตฺวา
 ปฏฺฐิลภิตฺวา ปริภุญฺชติ, อุมมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ภสฺสชฺชสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ตติยํ.

๔. วสฺสีกสาฎฺฐิกสิกฺขาปทํ

[๖๒๖] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ภควตา ภิกฺขุณฺ
 วสฺสีกสาฎฺฐิกา อนนฺนญฺจาทา โหติ. จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ “ภควตา
 วสฺสีกสาฎฺฐิกา อนนฺนญฺจาทาติ ปฏฺฐิกจฺเจว” วสฺสีกสาฎฺฐิกจิวํ ปริเยสนฺติ,

ปฏิกัจเจว กตฺวา นีวาเสนฺติ, ชินฺณาย วสฺสีกสาฎิกาย นคฺคา
 กายํ โอวสฺสาเปนฺติ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปฯ เต อุชฺฌายนฺติ
 ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ ปฏิกัจเจว
 วสฺสีกสาฎิกจิวํ ปริเยสฺสสนฺติ, ปฏิกัจเจว กตฺวา นีวาเสสฺสนฺติ,
 ชินฺณาย วสฺสีกสาฎิกาย นคฺคา กายํ โอวสฺสาเปสฺสนฺตฺติ. อถโข
 เต ภิกฺขุ จพฺพคฺคิเย ภิกฺขุ อนเกปฺริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต
 เอตมตฺถํ อารุเจสฺสุ. ๔เปฯ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว ปฏิกัจเจว
 วสฺสีกสาฎิกจิวํ ปริเยสฺส, ปฏิกัจเจว กตฺวา นีวาเสถ, ชินฺณาย
 วสฺสีกสาฎิกาย นคฺคา กายํ โอวสฺสาเปถาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ
 พุทฺโธ ภควา ๔เปฯ “กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมชปฺริสา ปฏิกัจเจว
 วสฺสีกสาฎิกจิวํ ปริเยสฺสสฺส, ปฏิกัจเจว กตฺวา นีวาเสสฺสสฺส,
 ชินฺณาย วสฺสีกสาฎิกาย นคฺคา กายํ โอวสฺสาเปสฺสสฺส. เนตํ
 โมชปฺริสา อปฺปสนฺนํ ภา ปสาทาย ปสนฺนํ ภา ภิกฺขเวภาวาย
 ๔เปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ อุทฺทิสฺเสยฺยาถ

[๖๒๗] “มาโส เสโส คิมฺหานนฺติ ภิกฺขุณา วสฺสีกสาฎิก-
 จิวํ ปริเยสิตพฺพํ, ‘อทุตฺตมาโส’ เสโส คิมฺหานนฺติ กตฺวา
 นีวาเสตพฺพํ, ‘โอเรน เจ มาโส เสโส คิมฺหานนฺติ วสฺสีกสาฎิก-
 จิวํ ปริเยสฺเสยฺย, โอเรนทุตฺตมาโส เสโส คิมฺหานนฺติ กตฺวา
 นีวาเสยฺย, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตียนฺติ.

[๖๒๘] มาโส เสโส คิมฺหานนฺติ ภิกฺขุณา วสฺสีกสาฎิกจิวํ
 ปริเยสิตพฺพนฺติ. เย มนุสฺสา ปุพฺเพปิ วสฺสีกสาฎิกจิวํ เทนฺติ,
 เต อุปสงฺกมิตฺวา เอวมสฺสุ วจฺนียา “กาโล วสฺสีกสาฎิกาย, สมโย

วสฺสิกสาฎกิกาย, อญฺเฌปี มนุสฺสา วสฺสิกสาฎกจิวรํ เทนฺตีติ. น
 วตฺตพฺพา^๑ “เทถ เม วสฺสิกสาฎกจิวรํ, อารถ เม วสฺสิกสาฎกจิวรํ,
 ปริวฏฺเฏถ เม วสฺสิกสาฎกจิวรํ, เจตาเปถ เม วสฺสิกสาฎกจิวรนฺติ.

อทฺตมาโส เสโส คิมฺหานนฺติ กตฺวา นีวาเสตพฺพนฺติ
 อทฺตมาเส เสเส คิมฺหาเน กตฺวา นีวาเสตพฺพํ.

โอเรน เจ มาโส เสโส คิมฺหานนฺติ อติเรกมาเส เสเส
 คิมฺหาเน วสฺสิกสาฎกจิวรํ ปริเยสฺติ, นิสฺสคฺคิยํ โหติ.^๒

โอเรนทฺตมาโส เสโส คิมฺหานนฺติ อติเรกทฺตมาเส เสเส
 คิมฺหาเน กตฺวา นีวาเสติ, นิสฺสคฺคิยํ โหติ; นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส
 วา คณฺสฺส วา ปุคฺคสฺส วา. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว นิสฺสชฺชิตพฺพํ
 ๔เปฯ “อิทํ เม ภาณเต วสฺสิกสาฎกจิวรํ อติเรกมาเส เสเส
 คิมฺหาเน ปริยิฏฺฐํ, อติเรกทฺตมาเส เสเส คิมฺหาเน กตฺวา นีวตฺถิ^๓
 นิสฺสคฺคิยํ; อิมํ หํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามิตี ๔เปฯ ทเทยฺยาติ ๔เปฯ
 ทเทยฺยุนฺติ ๔เปฯ อายสฺมโต ทมฺมีติ.

[๖๒๙] อติเรกมาเส เสเส คิมฺหาเน อติเรกสณฺณี วสฺสิกสาฎก-
 จิวรํ ปริเยสฺติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. อติเรกมาเส เสเส คิมฺหาเน
 เวมตีโก วสฺสิกสาฎกจิวรํ ปริเยสฺติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ.

อติเรกมาเส เสเส คิมฺหาเน อุนกสณฺณี วสฺสิกสาฎกจิวรํ
 ปริเยสฺติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. อติเรกทฺตมาเส เสเส คิมฺหาเน
 อติเรกสณฺณี กตฺวา นีวาเสติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. อติเรกทฺตมาเส
 เสเส คิมฺหาเน เวมตีโก กตฺวา นีวาเสติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ.

^๑ อ. วตฺตพฺโพ^๒ เท.,มหา. ปาจิตฺติยํ^๓ ฉ.,เท.,อ. ปริทฺทิตํ

อติเรกทุณมาเส เสเส คิมุหาเน อุณกสณฺณิ กตฺวา นิวาเสติ,
นิสสัคคิยํ ปาจิตฺตํ.

สตฺธิยา วสฺสสิกฺสาฎิกาย นคฺโค กายํ โววสุสาเปติ, อาปตฺติ
ทุกฺกฏฺสฺส. อุณกมาเส เสเส คิมุหาเน อติเรกสณฺณิ, อาปตฺติ
ทุกฺกฏฺสฺส. อุณกมาเส เสเส คิมุหาเน เวมตฺติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส.
อุณกมาเส เสเส คิมุหาเน อุณกสณฺณิ, อนาปตฺติ.

อุณกทุณมาเส เสเส คิมุหาเน อติเรกสณฺณิ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส.
อุณกทุณมาเส เสเส คิมุหาเน เวมตฺติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส.
อุณกทุณมาเส เสเส คิมุหาเน อุณกสณฺณิ, อนาปตฺติ.

[๖๓๐] อนาปตฺติ “มาโส เสโส คิมุหานนฺติ วสฺสสิกฺสาฎิกจิวํ
ปริเยสฺติ, “อทุณมาโส เสโส คิมุหานนฺติ กตฺวา นิวาเสติ, “อุณกมาโส
เสโส คิมุหานนฺติ วสฺสสิกฺสาฎิกจิวํ ปริเยสฺติ, “อุณกทุณมาโส เสโส
คิมุหานนฺติ กตฺวา นิวาเสติ, ปริยฺญาย วสฺสสิกฺสาฎิกาย วสฺสํ
อุกฺกทุณฺณิยติ, นิวตฺถาย วสฺสสิกฺสาฎิกาย วสฺสํ อุกฺกทุณฺณิยติ, โหวิตฺวา
นิกฺขิปิตพฺพํ, สมเย นิวาเสตพฺพํ, อจฺฉินฺนจิวรสฺส, นฏฺฐจิวรสฺส,
อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

วสฺสสิกฺสาฎิกสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ จตฺตํ.

๕. จีวรอจฺฉินฺนสิกฺขาปทํ

[๖๓๑] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน आयสฺมา
อุปนนฺโท สกฺยปฺตฺโต ภาตฺตโน สทฺธิวิหาริกํ ภิกฺขุ เอตทโวจ

“เอหาวุโส, ชนปทจาริกํ ปกุกมิสฺสามาติ. “นาหํ ภนฺเต คมิสฺสามิ, ทุพฺพลจิวโรมฺหิตี. “เอหาวุโส, อหนฺเต จีวรํ ทสฺสามิตี ตสฺส จีวรํ อทาสี. อสฺโสสี โข โส ภิกฺขุ “ภควา กิร ชนปทจาริกํ ปกุกมิสฺสตีติ. อถ โข ตสฺส ภิกฺขุโน เอตทโหสี “นทานาหํ आयสุมฺตา อุปนฺนุเทเน สกฺยปฺตฺเตเน สทฺธี ชนปทจาริกํ ปกุกมิสฺสามิ, ภควตา สทฺธี ชนปทจาริกํ ปกุกมิสฺสามิตี. อถ โข आयสุมฺตา อุปนฺนุโท สกฺยปฺตฺโต ตํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ “เอหิทานิ อาวุโส, ชนปทจาริกํ ปกุกมิสฺสามาติ. “นาหํ ภนฺเต ตยา สทฺธี ชนปทจาริกํ ปกุกมิสฺสามิ, ภควตา สทฺธี ชนปทจาริกํ ปกุกมิสฺสามิตี, “ยํปิ ตฺยาหํ อาวุโส จีวรํ อทาสี ‘มยา สทฺธี ชนปทจาริกํ ปกุกมิสฺสตีติ กุปีโต อนตฺตมโน จีวรํ’ อจฺฉินฺทิตี.

อถ โข โส ภิกฺขุ ภิกฺขุโน เอตมตฺถํ อารโหเจสี. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ हि นาม आयสุมฺตา อุปนฺนุโท สกฺยปฺตฺโต ภิกฺขุสฺส สามํ จีวรํ ทตฺวา กุปีโต อนตฺตมโน อจฺฉินฺทิสฺสตีติ. อถ โข เต ภิกฺขุ आयสุมฺนตํ อุปนฺนุทํ สกฺยปฺตฺตํ อเนกปริยาเยเน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อารโหเจสุ. ๔เปฯ^๒ “สจฺจํ กิร ตวํ อุปนฺนุท ภิกฺขุสฺส สามํ จีวรํ ทตฺวา กุปีโต อนตฺตมโน อจฺฉินฺทิสฺตีติ.”^๓ “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๔เปฯ “กถํ हि นาม ตวํ โมชฺสปริส ภิกฺขุสฺส สามํ จีวรํ ทตฺวา กุปีโต อนตฺตมโน อจฺฉินฺทิสฺสสี. เนตํ โมชฺสปริส

^๑ ฉ., เท., อี. อยู่ ปาโง น ทิสฺสตี.

หมตฺถาย 26/05/2566

ปกรณํ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา आयสุมฺนตํ อุปนฺนุทํ สกฺยปฺตฺตํ ปฏฺฐิจฺฉีติ อิมํ ปาจา ทิสฺสนฺติ, ทย. เปยฺยาโล น ทิสฺสตี.

^๒ เท. อถ โข ภควา เอตสฺมี นิทานเ เอตสฺมี

^๓ ฉ., เท., อี. อจฺฉินฺทิตี

อปฺปสนฺนํ ภา ปสํสํ ภา ปสํสํ ภา ภิกฺขุโยภาวํ ๕เปฯ
 เอยฺยจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ อุตฺตริเยยฺย

[๖๓๒] “โย ปน ภิกฺขุ ภิกฺขุสฺส สามํ จีวรํ ทตฺวา
 กุปีโต อนตฺตมโน อจฺฉินฺทเยยฺย ภา อจฺฉินฺทาเปยฺย ภา,
 นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺติยํ”

[๖๓๓] โย ปนาติ โย ยาทีโส ๕เปฯ

ภิกฺขุติ ๕เปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

ภิกฺขุสฺสาติ อญฺญสฺส ภิกฺขุสฺส.

สามนฺติ สยํ ทตฺวา.

จีวรํ นาม จนฺนํ จีวรํ อญฺญตรํ จีวรํ วิกปฺปนุปลํ ปจฺฉิมํ.

กุปีโต อนตฺตมโนติ อนภิตฺตโร อาหตจิตฺโต ขิลชาโต.

อจฺฉินฺทเยยฺยติ สยํ อจฺฉินฺทติ, นิสฺสัคคิยํ โหติ.”

อจฺฉินฺทาเปยฺยติ อญฺญํ อาณาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.
 สกึ อาณตฺโต พหุํปี อจฺฉินฺทติ, นิสฺสัคคิยํ โหติ; นิสฺสชฺชิตพฺพํ
 สงฺฆสฺส ภา คณสฺส ภา ปุคฺคสฺส ภา. เอยฺยจ ปน ภิกฺขเว
 นิสฺสชฺชิตพฺพํ ๕เปฯ “อิทํ เม ภนฺเต จีวรํ ภิกฺขุสฺส สามํ
 ทตฺวา อจฺฉินฺนํ นิสฺสัคคิยํ, อิมํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามิติ ๕เปฯ
 ททฺเยยฺยติ ๕เปฯ ททฺเยยฺยนฺติ ๕เปฯ อายสฺมโต ทมฺมิติ.

[๖๓๔] อุปสมฺปนฺเน อุปสมฺปนฺนสญฺญี สามํ^๒ จีวรํ ทตฺวา
 กุปีโต อนตฺตมโน อจฺฉินฺทติ ภา อจฺฉินฺทาเปติ ภา, นิสฺสัคคิยํ

ปาจิตฺตียํ. อุปสมฺปนฺเน เวมตีโก สามํ จีวรํ ทตฺวา กุปฺโต
อนตฺตมโน อจฺฉินฺหติ วา อจฺฉินฺหาเปติ วา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตียํ.
อุปสมฺปนฺเน อนุปสมฺปนฺนสญฺญี สามํ จีวรํ ทตฺวา กุปฺโต อนตฺตมโน
อจฺฉินฺหติ วา อจฺฉินฺหาเปติ วา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตียํ.

อณฺโณ ปริกฺขารํ ทตฺวา กุปฺโต อนตฺตมโน อจฺฉินฺหติ วา
อจฺฉินฺหาเปติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อนุปสมฺปนฺนสฺส จีวรํ วา
อณฺโณ วา ปริกฺขารํ ทตฺวา กุปฺโต อนตฺตมโน อจฺฉินฺหติ วา
อจฺฉินฺหาเปติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อนุปสมฺปนฺเน อุปสมฺปนฺน-
สญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อนุปสมฺปนฺเน เวมตีโก, อาปตฺติ
ทุกฺกฏสฺส. อนุปสมฺปนฺเน อนุปสมฺปนฺนสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

[๖๓๕] อนาปตฺติ โส วา เทติ, ตสฺส วา วิสฺสาสนฺโต^๑
คณฺหาติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

จีวรอจฺฉินฺหนสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ปณฺจมํ.

๖. สุตฺตวิญญตฺติสิกฺขาปทํ

[๖๓๖] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา ราชคฺเห วิหริติ เวพฺพเว
กลนฺทกนิวาเป. เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
จีวรการสมเย พหุํ สุตฺตํ วิญญาเปสฺสุ. กเตปิ จีวเร พหุํ สุตฺตํ
อวสิญฺจํ โหติ. อถ โข ฉพฺพคฺคิยานํ ภิกฺขุนํ เอตทโหสิ
“หนฺท มยฺ อวฺโส อณฺณปิ สุตฺตํ วิญญาเปตฺวา ตนฺตวาเยหิ
จีวรํ วายาเปมาติ. อถ โข ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ อณฺณปิ สุตฺตํ

วิญญาเปตวา ตนตฺวาเยหิ จีวรํ วายาเปสฺสุ. วีเตปิ จีวเร พหุ
 สุตตํ อวสิฏฺฐจํ โหติ. ทุตติยมปิ โข จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ อณฺณปิ
 สุตตํ วิญญาเปตวา ตนตฺวาเยหิ จีวรํ วายาเปสฺสุ. วีเตปิ จีวเร
 พหุ สุตตํ อวสิฏฺฐจํ โหติ. ตติยมปิ โข จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ อณฺณปิ
 สุตตํ วิญญาเปตวา ตนตฺวาเยหิ จีวรํ วายาเปสฺสุ. มนุสฺสา
 อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม สมณฺหา สกฺขยปฺตฺติยา
 สามํ สุตตํ วิญญาเปตวา ตนตฺวาเยหิ จีวรํ วายาเปสฺสนฺตฺติ.
 อสฺสโสสุ โข ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ อชฺชฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ
 วิปาเจนฺตานํ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจนา ยเปยฺย เต อชฺชฌายนฺติ
 ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ สามํ สุตตํ
 วิญญาเปตวา ตนตฺวาเยหิ จีวรํ วายาเปสฺสนฺตฺติ.

อถ โข เต ภิกฺขุ จพฺพคฺคิเย ภิกฺขุ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา
 ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ. ยเปยฺย “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว
 สามํ สุตตํ วิญญาเปตวา ตนตฺวาเยหิ จีวรํ วายาเปถาติ. “สจฺจํ
 ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ยเปยฺย “กถํ หิ นาม ตุมฺहे
 โมชฺสปริสา สามํ สุตตํ วิญญาเปตวา ตนตฺวาเยหิ จีวรํ วายาเปสฺสณ.
 เนตํ โมชฺสปริสา อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ปสนฺนํ วา
 ภิกฺขโถภาวาย ยเปยฺย เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ
 อุกฺกทิสฺสเยยฺยาถ

[๖๓๗] “โย ปน ภิกฺขุ สามํ สุตตํ วิญญาเปตวา
 ตนตฺวาเยหิ จีวรํ วายาเปยฺย, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตียนฺติ.

[๖๓๘] โย ปนาติ โย ยาทิสฺโส ยเปยฺย

ภิกฺขุติ ยเปยฺย อยํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

สามนฺติ สยํ วิญญาเปตฺวา.

สุตฺตํ นาม จ สุตฺตานิ โขมํ กปฺปาสิกํ โกเสยฺยํ กมฺพลํ
สาณํ ภงฺคํ.

ตฺนฺตฺวาเยหิตี เปสการเกหิ^๑ วายาเปติ, ปโยเค []^๒ ทุกฺกภูํ.
ปฏฺฐิลาเภณ นิสฺสคฺคิยํ โหติ; นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณฺสฺส วา
ปฺกคฺคสฺส วา. เอวฺมจ ปน ภิกฺขเว นิสฺสชฺชิตพฺพํ ยเปฯ “อิทํ เม
ภนฺเต จีวรํ สามํ สุตฺตํ วิญญาเปตฺวา ตฺนฺตฺวาเยหิ วายาปิตํ
นิสฺสคฺคิยํ, อิมํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามิตี ยเปฯ ทเทยฺยาติ ยเปฯ
ทเทยฺยุนฺติ ยเปฯ อายสฺมโต ทมฺมีตี.

[๖๓๙] วายาปิเต วายาปิตสญฺญิ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ.
วายาปิเต เวมตีโก, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. วายาปิเต อวายาปิตสญฺญิ,
นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ.

อวายาปิเต วายาปิตสญฺญิ, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส. อวายาปิเต
เวมตีโก, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส. อวายาปิเต อวายาปิตสญฺญิ,
อนาปตฺติ.

[๖๔๐] อนาปตฺติ จีวรํ สิปฺพพิตุํ,^๓ อาโยเค, กายพนฺธเน,
อํสพนฺธเก,^๔ ปตฺตตฺตวิกาย, ปริสฺสาวเน, ฌาตกานํ, ปวาริตานํ,
อณฺณสฺสตฺถาย, อตฺตโน ฐเนน, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

สุตฺตวิญญตฺติสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ จฏฺฐจํ.

๑ น.,เท.,อิ. เปสการเหิ ๒ น.,เท.,มหา. เอตฺถนฺตเร ปโยเคติ ปาโจ ทิสฺสติ.
๓ น.,เท.,อิ.,มหา. สิปฺพเพตุํ ๔ น. อํสพทฺธเก

๗. มหาเปสการสิกขาปท

[๖๔๑] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตถิย์ วิหริติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน อณฺเฑตโร ปุริโส
ปวาสํ คจฺจนฺโต ปชาปตี เอตทวโจ “สุตฺตํ ธารยิตฺวา อมฺกสฺส
ตณฺทวายสฺส เทหิ, จีวรํ วายาเปตฺวา นิกฺขิปาหิ,^๑ อาคโต อยฺย
อุปนฺนํ จีวเรน อจฺฉาเทสฺสามีติ. อสฺโสสิ โข อณฺเฑตโร ปิณฑ-
จาริกโก ภิกฺขุ ตสฺส ปุริสสฺส อิมํ วาจํ ภาสฺमानสฺส. อถ โข โส
ภิกฺขุ, เยนายสฺมา อุปนฺนํโท สกฺยปฺตฺโต, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา
อายุสฺมนฺตํ อุปนฺนํโท สกฺยปฺตฺตํ เอตทวโจ “มหาปฺญฺโฆสิ ตวํ
อาวุโส อุปนฺนํ, อมฺกสมิ โอกาเส อณฺเฑตโร ปุริโส ปวาสํ
คจฺจนฺโต ปชาปตี เอตทวโจ ‘สุตฺตํ ธารยิตฺวา อมฺกสฺส
ตณฺทวายสฺส เทหิ, จีวรํ วายาเปตฺวา นิกฺขิปาหิ, อาคโต อยฺย
อุปนฺนํ จีวเรน อจฺฉาเทสฺสามีติ. “อตุฏฺฐาสุ มํ โส อุปฺนฺนํโกติ.
โสปิ โข ตณฺทวายุ อายุสฺมโต อุปนฺนํทสฺส สกฺยปฺตฺตสฺส
อุปฺนฺนํโก โหติ.

อถ โข อายุสฺมา อุปนฺนํโท สกฺยปฺตฺโต, เยน โส ตณฺทวายุ,
เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ^๒ ตณฺทวายุ เอตทวโจ “อิทํ โข
อาวุโส จีวรํ มํ อุกฺกิสฺส วียติ,^๓ อายุตณฺจ กโรหิ, วิตุถตณฺจ
อปฺปิตณฺจ สุวิตณฺจ สุปฺปวายิตณฺจ สุวิเลชิตณฺจ สุวิตจฺฉินฺตณฺจ
กโรหีติ. “เอเต โข เม ฆนฺเตสุ ตฺตํ ธารยิตฺวา อทฺธํ ‘อิมินา
สุตฺเตน จีวรํ วินาหีติ, น ฆนฺเต สกฺกา อายุตํ วา วิตุถตํ วา

^๑ ฉ., เท., อ. นิกฺขิป, เอมฺปริปิ.

^๒ อ. อยฺ ปาโจ น ทิสฺสติ.

^๓ ฉ., เท., ทย. วียติ, เอมฺปริปิ.

อปฺปิตํ วา กาทํ, สกฺกา จ โข ภาเนเต สฺวீตมฺจ สฺปฺปวายิตมฺจ
 สฺวีเลขิตมฺจ สฺวิตจฺจิตมฺจ กาทุนฺหิติ. “อิงฺฆ ตวํ อาวุโส อายตมฺจ
 กโรหิ วิตุถตมฺจ อปฺปิตมฺจ, น เตเน สฺตฺเตเน ปฏฺวิพทฺธํ ภาวิสสตีติ.

อถโข โส ตนฺหฺตวาทโย ยถาอาภตํ สฺตฺตํ ตนฺเต อุปนฺเตวา,
 เยน สา อิตฺถิ,^๑ เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ อิตฺถิ เอตทโวจ
 “สฺตฺเตเน อยฺเย อตฺถเถติ. “นฺนํ ตวํ อยฺย^๒ มยา วุตฺโต ‘อิมินา
 สฺตฺเตเน จีวรํ วินาหิติ. “สจฺจํ^๓ อยฺเย ตยา วุตฺโต “อิมินา
 สฺตฺเตเน จีวรํ วินาหิติ; อปิจ มํ อยฺโย อุปนฺนโท เอวมาห
 ‘อิงฺฆ ตวํ อาวุโส อายตมฺจ กโรหิ วิตุถตมฺจ อปฺปิตมฺจ, น เตเน
 สฺตฺเตเน ปฏฺวิพทฺธํ ภาวิสสตีติ. อถโข สา อิตฺถิ, ยตฺตตกณฺเฆว
 สฺตฺตํ ปจฺมํ อทาสิ, ตตฺตํ ปจฺฉา อทาสิ. อสฺโสสิ โข อายสฺมา
 อุปนฺนโท สกฺยปฺตฺโต “โส กิร ปุริโส ปวาสโต อากโตติ. อถโข
 อายสฺมา อุปนฺนโท สกฺยปฺตฺโต, เยน ตสฺส ปุริสสฺส นิเวสนํ,
 เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปณฺณตฺเต อาสเน นิสิติ. อถโข โส
 ปุริโส, เยนายสฺมา อุปนฺนโท สกฺยปฺตฺโต, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา
 อายสฺมนฺตํ อุปนฺนํ สกฺยปฺตฺตํ อภิวาทิตฺวา เอกมนฺตํ นิสิติ;
 เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข โส ปุริโส ปชาปตี เอตทโวจ “วายาปิตํ^๔
 จีวรนฺติ. “อาม อยฺย วายาปิตํ จีวรนฺติ. “อาหฺร, อยฺย อุปนฺนํ
 จีวเรน อจฺฉาทสฺสามิติ. อถโข สา อิตฺถิ ตํ จีวรํ นีหริตฺวา
 สามิกสฺส ทตฺวา เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. อถโข โส ปุริโส อายสฺมโต
 อุปนฺนทสฺส สกฺยปฺตฺตสฺส ตํ^๕ จีวรํ ทตฺวา อุชฺฌายติ ขียติ

^๑ อ. อิตฺถิ^๓ ฉ.,เท.,อิ.,มหา. วีตํ ตํ, เอวมฺปริปิ.^๒ ฉ.,เท.,อิ. อยฺโย^๔ ฉ.,เท.,อิ. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

ภิกฺขุ ปุพฺเพ อปฺปวาริโต ตนฺตวาทะ อุปสงฺกมิตฺวา จีวร
 วิกฺปปี อาปชฺเชยฺย ‘อิทํ โข อาวุโส จีวรํ มํ อุทฺทิสฺส วิยติ,
 อายตฺตญฺจ กโรถ, วิตฺถตฺตญฺจ อปฺปิตฺตญฺจ สุวิตฺตญฺจ สุปฺปวายิตฺตญฺจ
 สุวิเลขิตฺตญฺจ สุวิตฺตจฺจิตฺตญฺจ กโรถ; อปฺเปวนาม มยฺมปิ
 อายสฺมนฺตํ กิณฺณจิมฺตตํ อหฺนฺนปทชฺเชยฺยมาติ, เอวญฺจ โส ภิกฺขุ
 วตฺวา กิณฺณจิมฺตตํ อหฺนฺนปทชฺเชยฺย, อหฺนฺตมโส ปิณฺทปาตมตฺตมฺปิ,
 นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตียนฺติ.

[๖๔๓] ภิกฺขุ ปเนว อุทฺทิสฺสาติ ภิกฺขุสฺสตฺถาย ภิกฺขุ
 อารมฺมณํ กตฺวา ภิกฺขุ อจฺฉาเหตุกาโม.

อณฺณาทโก นาม มาติโต วา ปิตีโต วา ยาว สตฺตมา
 ปีตามหฺยคา อสมฺพทฺโร.

คหฺปติ นาม โย โกจิ อการํ อชฺฌาวสตี.

คหฺปตานี นาม ยา กาจิ อการํ อชฺฌาวสตี.

ตฺนฺตวาทะหิตี เปสการะหิ.

จีวรํ นาม จณฺห์ จีวรํ อณฺณตรํ จีวรํ วิกฺปปีนฺนํ ปจฺจิมํ.

วายาเปยฺยติ วินาเปติ.

ตตฺร เจ โส ภิกฺขุติ ยํ ภิกฺขุ อุทฺทิสฺส จีวรํ วิยติ, โส
 ภิกฺขุ.

ปุพฺเพ อปฺปวาริโตติ ปุพฺเพ อวฺตโต โหติ “กัฏฺฐิเสน เต
 ฆนฺเต จีวเรน อตฺถธ. กัฏฺฐิเสน เต จีวรํ วายาเปมิตี.

ตฺนฺตวาทะ อุปสงฺกมิตฺวาติ ฆรํ คณฺตวาทะ ยตฺถ กตฺถจิ
 อุปสงฺกมิตฺวา.

จีวเร วิกปเป อปชฺชชยยาติ “อิทํ โข อาวุโส จีวรํ มํ
อุทฺทิสฺส วียติ, อายตณฺจ กโรถ, วิตุตตณฺจ อปฺปิตณฺจ สุวீตณฺจ
สุปฺปวายิตณฺจ สุวิเลขิตณฺจ สุวิตจฺฉิตตณฺจ กโรถ; อปฺเปวณาม
มยฺมปิ อายสมฺนตํ ภิณฺณิมิตฺตํ อนฺนปทชฺชชยยามาติ.

เอวณฺจ โส ภิกฺขุ วตฺวา ภิณฺณิมิตฺตํ อนฺนปทชฺชชย
อนฺตมโส ปิณฺทปาตมตฺตมฺปิติ ปิณฺทปาโต นาม ยาคูปิ ภตฺตํปิ
ชาทนียํปิ จุณฺณปิณฺโทปิ ทนฺตกฏฺฐํปิ ทสิกสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
ธมฺมํปิ ภณฺติ.

ตสฺส วจเนน อายตํ วา วิตุตตํ วา อปฺปิตํ วา กโรติ,
ปโยเค ทุกฺกฏฺ. ปฏฺฐิลาเภน นิสสัคคิยํ โหติ; นิสฺสชฺชิตพฺพํ
สงฺฆสฺส วา คณฺสฺส วา ปุคฺคสฺส วา. เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว
นิสฺสชฺชิตพฺพํ ฯเปฯ “อิทํ เม ภนฺเต จีวรํ ปุพฺเพ อปฺปวารีโต
อณฺเฏตกสฺส คหปตฺติกสฺส ตนฺตวาเย อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร
วิกปเป อปฺนํ นิสสัคคิยํ, อิมํ หํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามิติ ฯเปฯ
ทเพยฺยาติ ฯเปฯ ทเพยฺยุนฺติ ฯเปฯ อายสมฺโต ทมฺมิติ.

[๖๔๔] อณฺเฏตเก อณฺเฏตกสณฺณี ปุพฺเพ อปฺปวารีโต
คหปตฺติกสฺส ตนฺตวาเย อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปเป อปฺชฺชติ,
นิสสัคคิยํ ปาจิตฺติยํ. อณฺเฏตเก เวมตฺติโก ปุพฺเพ อปฺปวารีโต
คหปตฺติกสฺส ตนฺตวาเย อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปเป อปฺชฺชติ,
นิสสัคคิยํ ปาจิตฺติยํ. อณฺเฏตเก ฏาตกสณฺณี ปุพฺเพ อปฺปวารีโต
คหปตฺติกสฺส ตนฺตวาเย อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปเป อปฺชฺชติ,
นิสสัคคิยํ ปาจิตฺติยํ.

หมวดอายุ 26/05/2565
อณฺเฏตเก อณฺเฏตกสณฺณี, อปฺตติ ทุกฺกฏฺสฺส. ฏาตเก เวมตฺติโก,
อปฺตติ ทุกฺกฏฺสฺส. ฏาตเก ฏาตกสณฺณี, อนาปฺตติ.

[๖๔๕] อนาปตฺติ ฌาตกานํ, ปวาริตานํ, อณฺณสฺสตุถาย, อตฺตโน ฐเนน, มหคฺฆํ วายาเปตฺตุกามสฺส อปฺปคฺฆํ วายาเปติ, อุมมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

มหาเปสการสิกฺขาปํ นิฏฺฐิตํ สดฺตมํ

๘. อจฺเจกจีวรสิกฺขาปํ

[๖๔๖] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อณฺณตโร มหา-
มตฺโต ปวาสํ คจฺจนฺโต ภิกฺขุํ สนฺติเก ทฺถํ ปาเหสิ “อาคจฺจนฺตุ
ภทฺทนฺตา, วสฺสาวาสิกํ ทสฺสามีติ. ภิกฺขุ “วสฺสํวตฺถานํ” ภควตา
วสฺสาวาสิกํ อนฺนญฺฌาตนฺติ กุกฺกจฺจายนฺตา นาคมํสุ. อถ โข โส
มหามตฺโต อชฺฐฌายติ ขียติ วิปาเจติ “กถํ หิ นาม ภทฺทนฺตา
มยา ปหิเต ทฺเถ นาคจฺฉิสฺสนฺติ. อหํ หิ เสนาย คจฺฉามิ,
ทฺชฺชานํ ชีวิตํ, ทฺชฺชานํ มรณฺนฺติ. อสฺสํโส โข ภิกฺขุ ตสฺส
มหามตฺตสฺส อชฺฐฌายนฺตสฺส ขียนฺตสฺส วิปาเจนฺตสฺส. อถ โข เต
ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ. อถ โข ภควา เอตสฺมี นิทานे
เอตสฺมี ปกรณเ ฐมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “อนฺุชานามิ
ภิกฺขเว อจฺเจกจีวรํ ปฏฺฐิคฺคเหตฺวา นิฏฺฐิปปิตฺนฺติ.

[๖๔๗] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ “ภควตา อนฺนญฺฌาตํ
อจฺเจกจีวรํ ปฏฺฐิคฺคเหตฺวา นิฏฺฐิปปิตฺนฺติ []^๒ อจฺเจกจีวรํ^๓ ปฏฺฐิคฺคเหตฺวา

หมดอายุ 26/05/2566

^๑ ฉ.,เท. วสฺสํวตฺถาน, ทย. วสฺสํ วตฺถาน

^๒ สยา.,อิ. เอตถนฺตเร เตติ ปาโจ ทิสฺสติ.

^๓ ฉ.,เท.,อิ.,มหา. อจฺเจกจีวรานิ

จีวรกาลสมย์ อติฏกาเมนฺติ, ตานิ จีวรานิ จีวรํเส ภณฺทิกา-
 พทฺธานิ ติฏฺจนฺติ. อทฺทสา^๑ โข อายสฺมา อานนฺโท เสนาสนจาริกํ
 อาหิณฺทนฺโต ตานิ จีวรานิ จีวรํเส ภณฺทิกาพทฺธานิ จิตานิ;^๒
 ทิสฺวาน^๓ ภิกฺขุ อามนฺเตสิ^๔ “กสฺสิมานิ อาวุโส จีวรานิ จีวรํเส
 ภณฺทิกาพทฺธานิ ติฏฺจนฺตีสฺสิติ. “อมฺหากํ อาวุโส อจฺเจกจีวรานิตี.
 “กัวฺจิรํ ปนฺนาวุโส อิมานิ จีวรานิ นิกฺขิตฺตานีสฺสิติ. อถ โข เต ภิกฺขุ
 อายสฺมโต อานนฺทสฺส ยถานิกฺขิตฺตํ อาโรเจสฺสุ. อายสฺมา อานนฺโท
 อุกฺขมายติ ขียติ วิปาเจติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุ อจฺเจกจีวรานิ^๕
 ปฏิคฺคเหตฺวา จีวรกาลสมย์ อติฏกาเมสฺสนฺตีสฺสิติ. อถ โข อายสฺมา
 อานนฺโท ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. ยเปฯ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ อจฺเจกจีวรํ ปฏิคฺคเหตฺวา จีวรกาลสมย์ อติฏกาเมนฺตีสฺสิติ.
 “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ยเปฯ “กถํ หิ นาม เต
 ภิกฺขเว โมฆปฺริสา อจฺเจกจีวรํ ปฏิคฺคเหตฺวา จีวรกาลสมย์
 อติฏกาเมสฺสนฺตีสฺสิติ. เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ นวํ ปสาทาย
 ปสนฺนํ นวํ ภิกฺขเว อปฺปสฺสํ ยเปฯ เอวํจ ปน ภิกฺขเว อิมํ
 สิกฺขาปทํ อทฺทสิเยยฺยาถ

[๖๔๘] “ทสาหํ นาคตํ กตฺติกเตมาสิปฺปณฺณมํ” ภิกฺขุโน
 ปนฺเว อจฺเจกจีวรํ อปฺปชฺเชยฺย, อจฺเจกํ มณฺณมาเนน ภิกฺขุนา
 ปฏิคฺคเหตฺพํ; ปฏิคฺคเหตฺวา ยาวจีวรกาลสมย์ นิกฺขิปิตพฺพํ;
 ตโต เจ อุตฺตริ นิกฺขิเปยฺย, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตียนฺติ.

^๑ ฉ. อทฺทส

หมุดฉาย 26/05/2566

^๓ ฉ., เท., อ. ทิสฺวาน

^๕ ฉ., เท., อ., มหา. อจฺเจกจีวรํ

^๒ ฉ., เท., อ. ติฏฺจนฺเต

^๔ ฉ., เท., อ. เอตทวโจ

^๖ ฉ., เท., อ. กตฺติกเตมาสิปฺปณฺณมํ

[๖๔๙] ทสหาณาคตฺนฺติ ทสหาณาคตฺยา ปวารณาย.

กตฺติกเตมาสีปฺณฺณมฺนฺติ ปวารณา กตฺติกา วุจฺจติ.

อจฺเจกจีวรํ นาม เสนาย วา คนฺตุกาโม โหติ, ปวาสํ วา คนฺตุกาโม โหติ, คิลานํ วา โหติ, คพฺภินี วา โหติ, อสฺสทฺธสฺส วา สทฺธา อฺปฺปนฺนา โหติ, อปฺปสฺนฺนสฺส วา ปสาโท อฺปฺปนฺโน โหติ; โส เจ ภิกฺขุํ สฺนฺติเก ทฺตํ ปหิณฺเอย “อาคจฺจนฺตุ ภทฺทนฺตา, วสฺสาวาสิกํ ทสฺสามีติ. เอตํ อจฺเจกจีวรํ นาม.

อจฺเจกํ มณฺญมาเนน ภิกฺขุณา ปฏฺิคฺคเหตุพฺพํ; ปฏฺิคฺคเหตุวา ยาวจีวรกาลสมยํ นิภฺชิปีตพฺพนฺติ สณฺเฎณํ กตฺวา นิภฺชิปีตพฺพํ “อิทํ อจฺเจกจีวรนฺติ.

จีวรกาลสมโย นาม อนตฺถเต กจิเน วสฺसानสฺส ปจฺฉิโม มาโส “อตฺถเต กจิเน ปณฺจ มาสา.

ตโต เจ อุตฺตรํ นิภฺชิเปยฺยาติ อนตฺถเต กจิเน วสฺसानสฺส ปจฺฉิมํ ทิวสํ อติฏฺกาเมติ, นิสฺสคฺคิยํ โหติ. อตฺถเต กจิเน กจฺินฺทฺธารทิวสํ อติฏฺกาเมติ, นิสฺสคฺคิยํ โหติ; นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณฺสฺส วา ปุคฺคสฺส วา. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว นิสฺสชฺชิตพฺพํ ๗เปฯ “อิทํ เม ภนฺเต อจฺเจกจีวรํ จีวรกาลสมยํ อติฏฺกามิตํ นิสฺสคฺคิยํ, อิมํ หํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ ๗เปฯ ทเทยฺยาติ ๗เปฯ ทเทยฺยุนฺติ ๗เปฯ อายสฺมโต ทมฺมีติ.

[๖๕๐] อจฺเจกจีวเร อจฺเจกจีวรสมฺญี จีวรกาลสมยํ อติฏฺกาเมติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตียํ. อจฺเจกจีวเร เวมตีโก จีวรกาลสมยํ อติฏฺกาเมติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตียํ. อจฺเจกจีวเร อนจฺเจกจีวรสมฺญี จีวรกาลสมยํ อติฏฺกาเมติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตียํ. อนนฺทิฏฺจเต อนนฺทิฏฺจิต-

[illegible]

นิสฺสคฺคิยํ จีวรํ อนิสฺสชฺชิตฺวา ปรีกฺขฺยชติ, อาปตฺติํ ทุกฺกทฺทสฺส.
 อนจฺเจกจีวเร อจฺเจกจีวรสมฺณี, อาปตฺติํ ทุกฺกทฺทสฺส. อนจฺเจกจีวเร
 เวมตีโก, อาปตฺติํ ทุกฺกทฺทสฺส. อนจฺเจกจีวเร อนจฺเจกจีวรสมฺณี,
 อนาปตฺติ.

[๖๕๑] อนาปตติ อนโตสมย^๑ อธิฏฺเฐติ, วิกปเปติ, วิสฺสขฺเซติ,
นสฺสติ, วินสฺสติ, ทยฺหติ, อจฺฉินฺหิตฺวา คณฺหาติ, วิสฺสาสํ คณฺหาติ,
อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

๕. มาตรฐานศึกษาปทุม

[๖๕๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตถึยฺม วิหริติ เชตวันเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ วุตถวสฺสา^๒
อารณฺณเกสฺส เสนาสเนสฺส วิหรนฺติ. กตฺติกโจรกา “ภิกฺขุ ลทฺธลาภาติ
ปริปาเตนฺติ. ภควโต เอตมตถํ อารโหเสสฺส. อถโข ภควา เอตสฺมี
นิทานเ เอตสฺมี ปกรณเ ฐมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
“อนุชานามิ ภิกฺขเว อารณฺณเกสฺส เสนาสเนสฺส วิหรนฺเตน ตินฺณํ
จีวรํ อณฺณตํ จีวรํ อนฺตรฆเร นิกฺขิปิตฺตุนฺติ.

^๑ จ.,เท. อนโตสมเย

๒ จ. วรรณวิเสสา

[๖๕๓] “อุปวสฺสํ โข ปน กตฺตํกปฺปญฺณมํ ยานิ โข ปน
 ตานิ อารญฺญกานิ เสนาสนานิ สาสงฺกสมฺมตานิ สปัปฺปฏิยานิ,
 ตถารูเปสฺสุ ภิกฺขุ เสนาสเนสฺสุ วิหรนฺโต อากงฺขมาโน ติณฺณํ
 จีวรํ อญฺญตรํ จีวรํ อนฺตรมเร นิกฺขิเปยฺย; สียา จ ตสฺส

ภิกขุโน โกจิเทว ปจฺจโย เตน จีวรเณ วิปฺปวาสาย, จารตฺต-
 ปรมฺหฺเตน ภิกขุณา เตน จีวรเณ วิปฺปวสิตพฺพํ; ตโต เจ
 อุตฺตริ วิปฺปวเสยฺย อญฺญตฺร ภิกขุสมฺมตฺติยา^๑ นิสฺสัคคิยํ
 ปาจิตฺตียนฺติ.

[๖๕๔] อุปวสฺสํ โข ปหาติ วุตฺถวสฺसानํ.

กตฺตีกปฺปณฺณมฺหานฺติ กตฺตีกจาตุมาสินี วุจฺจติ.

ยานิ โข ปน ตานิ อารญฺญกานิ เสนาสนาหนิตี อารญฺญกํ
 นาม เสนาสนํ ปญฺจชฺนุสฺตีกํ ปจฺฉิมํ.

สาสงฺกํ นาม อารามे อารามุปจาเร^๒ โจรานํ นิวิฏฺฐโจกาโส
 ทิสฺสติ, ภูตฺโตกาโส^๓ ทิสฺสติ, จิตฺโตกาโส ทิสฺสติ, นิสฺสินโนกาโส
 ทิสฺสติ, นิปนฺโนกาโส ทิสฺสติ.

สปปฏฺฐิกายํ นาม อารามे อารามุปจาเร โจเรหิ มนุสฺสสา
 หตา ทิสฺสนฺติ, วิลฺลุตฺตา ทิสฺสนฺติ, อาโกฏิตา ทิสฺสนฺติ.

ตถารูเปสฺส ภิกขุ เสนาสเนสฺส วิหรนฺโตติ เอวรูเปสฺส ภิกขุ
 เสนาสเนสฺส วิหรนฺโต.

อากงฺขมาโนติ อิจฺฉมาโน.

ติณฺณํ จีวรานํ อญฺญตฺรํ จีวรนฺติ สงฺฆาภูมึ วา อุตฺตฺราสงฺคํ
 วา อนฺตรวาสกํ วา.

อนฺตรมฺหเร นิกฺขิเปยฺยาติ สมฺนตา^๔ โคจฺรคามे นิกฺขิเปยฺย.

หมตอาษ 26/05/566
 ๑. น.,เท.,อ. ภิกขุสมมุตติยา

๓ อ. อยฺ ปาโจ น ทิสฺสติ.

๒ น.,เท.,อ. อารามุปจาเร, เอวมุปริป.

๔ อ. สามนฺตา

๑ ฅ.,ท. ฅปปฏจ

[๖๕๖] อนาปตติ ฌารตตัม วิปฺปวสติ, อุณฺณกฌารตตัม วิปฺปวสติ, ฌารตตัม วิปฺปวสิตฺวา ปุณฺณ คามสึมํ โอกุณฺณมิตฺวา วสิตฺวา ปกุกมตฺติ, อุณฺโตนกฌารตตัม ปจฺจุทฺตรตฺติ, วิสฺสชฺเชตฺติ, นสฺสตฺติ, วินสฺสตฺติ, ทยฺหตฺติ, อจฺฉินฺนํทิตฺวา คณฺหาตฺติ, วิสฺสาสํ คณฺหาตฺติ, ภิกฺขุสมฺมตฺติยา, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาตฺติ.

สาสงฺกสสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ นวมํ.

๑๐. ปริณตสิกฺขาปทํ

[๖๕๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรตฺติ เชตวเน อนาถปิณฺฑติกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน สาวตฺถิยํ อณฺณตรสฺส ปุคฺสสฺส สงฺฆสฺส สจฺฉีวรภตฺตํ^๑ ปฏฺยตฺตํ โหตฺติ “โกเชตฺวา จีวเรน อจฺฉาเทสฺสามาตฺติ. อถ โข จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ, เยน โส ปุโค, เตนุปลสงฺกมึสฺส; อุปลสงฺกมิตฺวา ตํ ปุคํ เอตทวโจจํ “เทถาวุโส อมฺหากํ อิมานิ จีวรานิตี. “น มยฺ ภนฺเต ทสฺสาม, อมฺหากํ สงฺฆสฺส อนฺวสฺสํ สจฺฉีวรภิกฺขา ปณฺณตฺตาตฺติ. “พหุ อาวุโส สงฺฆสฺส ทายกา, พหุ สงฺฆสฺส ภตฺตา; มยฺ ตุมฺहे นิสฺสาย ตุมฺहे สมฺปสฺสนฺตา อิทฺ วิหฺราม; ตุมฺहे เจ อมฺหากํ น ทสฺสถ, อถ โกจรฺหิ อมฺหากํ ทสฺสตฺติ. เทถาวุโส อมฺหากํ อิมานิ จีวรานิตี. อถ โข โส ปุโค จพฺพคฺคิเยหิ ภิกฺขุหิ นิปฺปีพฺยมาโน ยถาปฏฺยตฺตํ จีวรํ จพฺพคฺคิยานํ ภิกฺขุณํ ทตฺวา สงฺฆํ ภตฺเตน ปรีวสิ. เย เต ภิกฺขุ ชานนฺติ สงฺฆสฺส สจฺฉีวรภตฺตํ ปฏฺยตฺตํ, น จ ชานนฺติ “จพฺพคฺคิยานํ ภิกฺขุณํ ทินฺนนฺติ, เต เอวมาหํสุ “โอโณเชถ อาวุโส สงฺฆสฺส

^๑ อ. จีวรภตตัม

จีวรนฺติ. “นตฺถิ ภนฺเต ยถาปฏฺยตฺตํ จีวรํ, อยฺยา จพฺพคฺคิยา
 อตฺตโน ปริณามะสนฺติ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๕เปฯ เต
 อชฺฌายนฺติ ขีณนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา
 ภิกฺขุ ชานํ สงฺฆิกํ ลภํ ปริณตํ อตฺตโน ปริณามะสนฺตํติ.

อถปิ เต ภิกฺขุ จพฺพคฺคิเย ภิกฺขุ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา
 ภควโต เอตมตฺถํ อารุเจะสุ. ๕เปฯ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว ชานํ
 สงฺฆิกํ ลภํ ปริณตํ อตฺตโน ปริณามะถาติ. “สจฺจํ ภควาติ.
 วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๕เปฯ “กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมชปุริสา ชานํ
 สงฺฆิกํ ลภํ ปริณตํ อตฺตโน ปริณามะสฺสถ. เนตํ โมชปุริสา
 อปฺปสนฺนํ ภา ปสาทาย ปสนฺนํ ภา ภิกฺขเว ภาวาย ๕เปฯ
 เอวเมว ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุตฺติเสยฺยาถ

[๖๕๘] “โย ปน ภิกฺขุ ชานํ สงฺฆิกํ ลภํ ปริณตํ อตฺตโน
 ปริณามะย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตียนฺติ.

[๖๕๙] โย ปนาติ โย ยาติโส ๕เปฯ

ภิกฺขุติ ๕เปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

ชานาติ นาม สามํ ภา ชานาติ, อญฺเฆ ภา ตสฺส
 อารุเจะติ, โส ภา อารุเจติ.

สงฺฆิกํ นาม สงฺฆสฺส ทินฺนํ โหติ ปริจฺจตฺตํ.

ลาโภ นาม จีวรปิณฑปาตเสนาสนคิลาณปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารา
 อนตฺมโส จุณฺณปิณฑโทปิ ทนฺตกฏฺฐํปิ ทสิกสฺสตฺตํปิ.

ปริณตํ นาม “ทสฺสาม, กริสฺสามาติ วาจา ภินฺนา โหติ.

อตฺตโน ปริณามะติ, ปโยเค ทุกฺกมฺ. ปฏฺฐิลาเภณ นิสฺสคฺคิยํ
 โหติ; นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส ภา คณสฺส ภา ปุคฺคสฺส ภา.

เอวณจ ปน ภิกขเว นิสสชฺชิตพฺพํ ฯเปฯ “อิทํ เม ภนฺเต ชานํ
 สงฺฆิกํ ลามํ ปริณตํ อตฺตโน ปริณามิตํ นิสสัคคิยํ, อีมาหํ
 สงฺฆสฺส นิสสชฺชามิตี ฯเปฯ ทเพยยาติ ฯเปฯ ทเพยฺยุนฺติ ฯเปฯ
 อายสมโต ทมฺมิตี.

[๖๖๐] ปริณเต ปริณตสญฺญี อตฺตโน ปริณามิตี, นิสสัคคิย
 ปาจิตฺตียํ.

ปริณเต เวมตีโก อตฺตโน ปริณามิตี, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส.^๑
 ปริณเต อปริณตสญฺญี อตฺตโน ปริณามิตี, อนาปตฺติ.^๒ สงฺฆสฺส
 ปริณตํ อญฺญสงฺฆสฺส วา เจตียสฺส วา ปริณามิตี, อาปตฺติ
 ทุกฺกภูสฺส. เจตียสฺส ปริณตํ อญฺญเจตียสฺส วา สงฺฆสฺส วา คณสฺส
 วา ปุคฺคสฺส วา ปริณามิตี, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส. ปุคฺคสฺส
 ปริณตํ อญฺญปุคฺคสฺส วา สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา เจตียสฺส วา
 ปริณามิตี, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส. อปริณเต ปริณตสญฺญี, อาปตฺติ
 ทุกฺกภูสฺส. อปริณเต เวมตีโก, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส. อปริณเต
 อปริณตสญฺญี, อนาปตฺติ.

[๖๖๑] อนาปตฺติ “กตฺถ เทมาติ ปุจฺฉิยาโน”^๓ “ยตฺถ ตุมฺหากํ
 เทยฺยธมฺโม ปริโภคํ วา ลภเยย, ปฏิสงฺขารํ วา ลภเยย,
 จิรภูจิติโก วา อสฺส, ยตฺถ วา ปน ตุมฺหากํ จิตฺตํ ปสฺสีทติ,
 ตตฺถ เทธาติ ภณฺติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ปริณตสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทสมํ.

ปตฺตวคฺโค ตติโย.

^๑ อี. นิสสัคคิย ปาจิตฺตียํ.

^๒ อี. นิสสัคคิย ปาจิตฺตียํ.

^๓ ฉ. ปุจฺฉิยาโน

ตสฺสทฺททานํ

เทว จ ปตฺตานิ เกสชฺช วสฺสิกา ทานปญฺจมํ
สามํ วายาปนาจฺเจโก^๑ สาสงกํ สงฺฆิเกน จาติ.

[๖๖๒] อุทฺทิฏฺฐา โข อายสฺมนฺโต ตีส นิสฺสคฺคิยา ปาจิตฺติยา
ธมฺมา. ตตฺถายสฺมนฺเต ปุจฺฉามิ กจฺจิตฺถ ปริสฺสุทฺธา. ทฺติยมฺปิ
ปุจฺฉามิ กจฺจิตฺถ ปริสฺสุทฺธา. ตตฺติยมฺปิ ปุจฺฉามิ กจฺจิตฺถ ปริสฺสุทฺธา.
ปริสฺสุทฺเธตฺถายสฺมนฺโต; ตสฺมา ตฺวเณ. เอวเมตํ ธารยามีติ.

นิสฺสคฺคิยกณฺห์ นิฏฺฐิตํ.

หมดอายุ 26/05/2566

^๑ ฉ.,เท.,อิ.,มหา. วายาปนาจฺเจโก

๕. ปาจิตติยกณฑ์

อิเม โข ปนายสมนุโต เทวนวุติ ปาจิตติยา ฐมา อุทเทส
อากจนนติ.

๑. มุสาวาทวกุโค

๑. มุสาวาทสิกขาปท

[๑] เตเน สมเยเน พุทฺโธ ภควา สาวตถิโย วิหริติ เขตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตเน โข ปน สมเยเน หตฺถโก สกฺยปฺตโต
วาทกฺขิตโต โหติ. โส ติตฺถิเยหิ สทฺธี สลฺลปนฺโต^๑ อวชานิตฺวา
ปฏฺวีชานาติ, ปฏฺวีชานิตฺวา อวชานาติ, อญฺเณนญฺญํ ปฏฺวีจฺรติ, สมฺปชาน-
มุสา ภาสติ, สงฺเกตํ กตฺวา วิสฺวาเทติ. ติตฺถิยา อุชฺฌายนฺติ
ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม หตฺถโก สกฺยปฺตโต อมฺเหหิ สทฺธี
สลฺลปนฺโต อวชานิตฺวา ปฏฺวีชานิสฺสติ, ปฏฺวีชานิตฺวา อวชานิสฺสติ,
อญฺเณนญฺญํ ปฏฺวีจฺริสฺสติ, สมฺปชานมุสา ภาสิสฺสติ, สงฺเกตํ กตฺวา
วิสฺวาเทสฺสตีติ.

อสุสฺสํ โข ภิกฺขุ เตสํ ติตฺถิยานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ
วิปาเจนฺตานํ. อถ โข เต ภิกฺขุ, เยเน หตฺถโก สกฺยปฺตโต,
เตนฺอุปสงฺกมึสฺสุ; อุปสงฺกมิตฺวา หตฺถกํ สกฺยปฺตตํ เอตทวโจ
“สจฺจํ กิร ตวํ อวฺสุ หตฺถกํ ติตฺถิเยหิ สทฺธี สลฺลปนฺโต
อวชานิตฺวา ปฏฺวีชานาสิ, ปฏฺวีชานิตฺวา อวชานาสิ, อญฺเณนญฺญํ
ปฏฺวีจฺริสฺส, สมฺปชานมุสา ภาสสิ, สงฺเกตํ กตฺวา วิสฺวาเทสฺสตีติ.”^๒

^๑ อ. สลฺลปนฺโต, เอวมฺปริปิ.

^๒ สฺยา. วิสฺวาเทสฺสติ.

“เอเต โข อารุโสะ ติตฺติยา นาม เยน เกนจิ เขตพพา, น^๑ เตสํ
ชโย ทาทพฺโพติ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิฉา ๕เปยฺ เต อุชฺฌายนฺติ
ชียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม หตฺถโก สกฺยปฺตฺโต ติตฺติเยหิ
สทฺธิ^๒ สลฺลปนฺโต^๓ อวชานิตฺวา ปฏฺฐานิสฺสติ, ปฏฺฐานิตฺวา อวชานิสฺสติ,
อณฺเณนณฺณํ ปฏฺฐิจริสฺสติ, สมฺปชานมฺสา ภาสิสฺสติ, สงฺเกตํ กตฺวา
วิสฺวาเทสฺสตีติ.

อถ โข เต ภิกฺขุ หตฺถกํ สกฺยปฺตฺตํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา
ภควโต เอตมตฺถํ อารุเจสฺสุ. อถ โข ภควา เอตสฺมี นิทาเน เอตสฺมี
ปกรณํ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา หตฺถกํ สกฺยปฺตฺตํ ปฏฺฐิจฺฉิ
“สจฺจํ กิร ตวํ หตฺถกํ ติตฺติเยหิ สทฺธิ^๒ สลฺลปนฺโต^๓ อวชานิตฺวา
ปฏฺฐานาสิ, ปฏฺฐานิตฺวา อวชานาสิ, อณฺเณนณฺณํ ปฏฺฐิจริสฺ, สมฺปชาน-
มฺสา ภาสสิ, สงฺเกตํ กตฺวา วิสฺวาเทสฺตีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ
พฺพุโธ ภควา ๕เปยฺ “กถํ หิ นาม ตวํ โมชปฺริส ติตฺติเยหิ สทฺธิ^๒
สลฺลปนฺโต^๓ อวชานิตฺวา ปฏฺฐานิสฺสติ, ปฏฺฐานิตฺวา อวชานิสฺสติ,
อณฺเณนณฺณํ ปฏฺฐิจริสฺสติ, สมฺปชานมฺสา ภาสิสฺสติ, สงฺเกตํ กตฺวา
วิสฺวาเทสฺสติ. เนตํ โมชปฺริส อปฺปสนฺนํ น วา ปสาทาย ปสนฺนํ น
วา ภิยฺโยภาวาย ๕เปยฺ เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ
อฺตุทฺธิเสยฺยาถ

[๒] “สมฺปชานมฺสาวาทะ ปาจิตฺตียนฺติ.

[๓] สมฺปชานมฺสาวาทะ นาม วิสฺวาทนฺปุเรกฺขารสฺส วาจา
คิรา^๒ พฺยปโป^๓ วจีเมโท วาจสิกา วิญญตฺติ; อณฺฺ^๔ อนริยโวหารา

อทิฏฐิ ทิฏฐิ เมติ, อสฺสํ^๑ สุตํ เมติ, อมุตํ มุตํ เมติ, อวิญญาตํ
 วิญญาตํ เมติ; ทิฏฐิ อทิฏฐิ เมติ, สุตํ อสฺสํ เมติ, มุตํ อมุตํ
 เมติ, วิญญาตํ อวิญญาตํ เมติ.

อทิฏฐิ นาม น จกฺขุณา ทิฏฐิ. อสฺสํ นาม น โสเตน สุตํ.
 อมุตํ นาม น ฌาเนน ฌายิตํ, น ชิวฺหาย สายิตํ, น กาเยน
 ผุฏฺฐิ. อวิญญาตํ นาม น มนสา วิญญาตํ. ทิฏฐิ นาม จกฺขุณา
 ทิฏฐิ. สุตํ นาม โสเตน สุตํ. มุตํ นาม ฌาเนน ฌายิตํ, ชิวฺหาย
 สายิตํ, กาเยน ผุฏฺฐิ. วิญญาตํ นาม มนสา วิญญาตํ.

[๔] ตีหากาเรหิ อทิฏฐิ “ทิฏฐิ เมติ สมฺปชานมฺสา ภณฺตสฺส
 อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส ปุพฺเพวสฺส โหติ “มฺสา ภณิสฺสนฺติ, ภณฺตสฺส
 โหติ “มฺสา ภณามิติ, ภณิตสฺส โหติ “มฺสา มยา ภณิตนฺติ.

จตุหากาเรหิ อทิฏฐิ “ทิฏฐิ เมติ สมฺปชานมฺสา ภณฺตสฺส
 อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส ปุพฺเพวสฺส โหติ “มฺสา ภณิสฺสนฺติ, ภณฺตสฺส
 โหติ “มฺสา ภณามิติ, ภณิตสฺส โหติ “มฺสา มยา ภณิตนฺติ,
 วินิชาย ทิฏฺฐิ.

ปญฺจหากาเรหิ อทิฏฐิ “ทิฏฐิ เมติ สมฺปชานมฺสา ภณฺตสฺส
 อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส ปุพฺเพวสฺส โหติ “มฺสา ภณิสฺสนฺติ, ภณฺตสฺส
 โหติ “มฺสา ภณามิติ, ภณิตสฺส โหติ “มฺสา มยา ภณิตนฺติ,
 วินิชาย ทิฏฺฐิ, วินิชาย ขนฺตี.

ฉหากาเรหิ อทิฏฐิ “ทิฏฐิ เมติ สมฺปชานมฺสา ภณฺตสฺส
 อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส ปุพฺเพวสฺส โหติ “มฺสา ภณิสฺสนฺติ, ภณฺตสฺส
 โหติ “มฺสา ภณามิติ, ภณิตสฺส โหติ “มฺสา มยา ภณิตนฺติ,
 วินิชาย ทิฏฺฐิ, วินิชาย ขนฺตี, วินิชาย รุจิ.

^๑ อ. อสฺสํ

สตฺตหากาเรหิ อทฺธิจฺจํ “ทฺธิจฺจํ เมตฺติ สมฺปชานมุสา ภณฺณตฺตสฺส
อาปตฺตติ ปาจิตฺตติยสฺส ปุพฺพเพวสฺส โหติ “มุสา ภณฺิสฺสนฺตติ, ภณฺณตฺตสฺส
โหติ “มุสา ภณฺามิตฺติ, ภณฺิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณฺิตนฺตติ,
วินิธาย ทฺธิจฺจํ, วินิธาย ขนฺตํ, วินิธาย รุจฺจํ, วินิธาย ภาวํ.

[๕] ตีหากาเรหิ อสฺสํ “สฺสํ เมตฺติ อเปยฺย อมฺตํ “มฺตํ เมตฺติ
อเปยฺย อวิญฺเฒาตํ “วิญฺเฒาตํ เมตฺติ สมฺปชานมุสา ภณฺณตฺตสฺส อาปตฺตติ
ปาจิตฺตติยสฺส ปุพฺพเพวสฺส โหติ “มุสา ภณฺิสฺสนฺตติ, ภณฺณตฺตสฺส โหติ
“มุสา ภณฺามิตฺติ, ภณฺิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณฺิตนฺตติ.

จตุหากาเรหิ อเปยฺย ปญฺจหากาเรหิ อเปยฺย จหากาเรหิ อเปยฺย
สตฺตหากาเรหิ อวิญฺเฒาตํ “วิญฺเฒาตํ เมตฺติ สมฺปชานมุสา ภณฺณตฺตสฺส
อาปตฺตติ ปาจิตฺตติยสฺส ปุพฺพเพวสฺส โหติ “มุสา ภณฺิสฺสนฺตติ, ภณฺณตฺตสฺส
โหติ “มุสา ภณฺามิตฺติ, ภณฺิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณฺิตนฺตติ,
วินิธาย ทฺธิจฺจํ, วินิธาย ขนฺตํ, วินิธาย รุจฺจํ, วินิธาย ภาวํ.

[๖] ตีหากาเรหิ อทฺธิจฺจํ “ทฺธิจฺจญฺจ เม สุตญฺจาติ สมฺปชานมุสา
ภณฺณตฺตสฺส อาปตฺตติ ปาจิตฺตติยสฺส อเปยฺย ตีหากาเรหิ อทฺธิจฺจํ
“ทฺธิจฺจญฺจ เม มุตญฺจาติ []” อเปยฺย ตีหากาเรหิ อทฺธิจฺจํ “ทฺธิจฺจญฺจ
เม วิญฺเฒาตญฺจาติ สมฺปชานมุสา ภณฺณตฺตสฺส อาปตฺตติ ปาจิตฺตติยสฺส
อเปยฺย ตีหากาเรหิ อทฺธิจฺจํ “ทฺธิจฺจญฺจ เม สุตญฺจ มุตญฺจาติ อเปยฺย
ตีหากาเรหิ อทฺธิจฺจํ “ทฺธิจฺจญฺจ เม สุตญฺจ วิญฺเฒาตญฺจาติ อเปยฺย
ตีหากาเรหิ อทฺธิจฺจํ “ทฺธิจฺจญฺจ เม สุตญฺจ มุตญฺจ วิญฺเฒาตญฺจาติ
สมฺปชานมุสา ภณฺณตฺตสฺส อาปตฺตติ ปาจิตฺตติยสฺส อเปยฺย

๑ หมดอายุ 26/05/2566
ฉ.ท. เอกุณฺทเร สมฺปชานมุสา ภณฺณตฺตสฺส อาปตฺตติ ปาจิตฺตติยสฺสาคิ อิมํ ปาจา
ทิสฺสนฺตติ, เอมฺปริปี.

ตีหากาเรหิ อสฺสํ “สฺตมฺจ เม มุตฺตมฺจาทิ ฯเปฯ ตีหากาเรหิ
 อสฺสํ “สฺตมฺจ เม วิญฺญาทมฺจาทิ ฯเปฯ ตีหากาเรหิ อสฺสํ
 “สฺตมฺจ เม ทิฏฺฐมฺจาทิ ฯเปฯ ตีหากาเรหิ อสฺสํ “สฺตมฺจ เม
 มุตฺตมฺจ วิญฺญาทมฺจาทิ ฯเปฯ ตีหากาเรหิ อสฺสํ “สฺตมฺจ เม
 มุตฺตมฺจ ทิฏฺฐมฺจาทิ ฯเปฯ ตีหากาเรหิ อสฺสํ “สฺตมฺจ เม
 มุตฺตมฺจ วิญฺญาทมฺจ ทิฏฺฐมฺจาทิ ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ อมฺตํ “มุตฺตมฺจ เม วิญฺญาทมฺจาทิ ฯเปฯ ตีหากาเรหิ
 อมฺตํ “มุตฺตมฺจ เม ทิฏฺฐมฺจาทิ ฯเปฯ ตีหากาเรหิ อมฺตํ “มุตฺตมฺจ เม
 สฺตมฺจาทิ ฯเปฯ ตีหากาเรหิ อมฺตํ “มุตฺตมฺจ เม วิญฺญาทมฺจ
 ทิฏฺฐมฺจาทิ ฯเปฯ ตีหากาเรหิ อมฺตํ “มุตฺตมฺจ เม วิญฺญาทมฺจ
 สฺตมฺจาทิ ฯเปฯ ตีหากาเรหิ อมฺตํ “มุตฺตมฺจ เม วิญฺญาทมฺจ
 ทิฏฺฐมฺจ สฺตมฺจาทิ ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ อวิญฺญาทํ “วิญฺญาทมฺจ เม ทิฏฺฐมฺจาทิ ฯเปฯ
 ตีหากาเรหิ อวิญฺญาทํ “วิญฺญาทมฺจ เม สฺตมฺจาทิ ฯเปฯ
 ตีหากาเรหิ อวิญฺญาทํ “วิญฺญาทมฺจ เม มุตฺตมฺจาทิ ฯเปฯ
 ตีหากาเรหิ อวิญฺญาทํ “วิญฺญาทมฺจ เม ทิฏฺฐมฺจ สฺตมฺจาทิ
 ฯเปฯ ตีหากาเรหิ อวิญฺญาทํ “วิญฺญาทมฺจ เม ทิฏฺฐมฺจ มุตฺตมฺจาทิ
 ฯเปฯ ตีหากาเรหิ อวิญฺญาทํ “วิญฺญาทมฺจ เม ทิฏฺฐมฺจ สฺตมฺจ
 มุตฺตมฺจาทิ สมฺปชานมฺสา ภณฺนตฺสฺส อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส ฯเปฯ

[๗] ตีหากาเรหิ ทิฏฺฐํ “อทิฏฺฐํ เมติ สมฺปชานมฺสา ภณฺนตฺสฺส
 อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส ปุพฺพเวสฺส โหติ “มฺสา ภณฺิสฺสนฺติ, ภณฺนตฺสฺส
 โหติ “มฺสา ภณฺามิํติ, ภณฺิตสฺส โหติ “มฺสา มยา ภณฺิตนฺติ.

จตุรหํหากาเรหิ ฯเปฯ ปญฺจหํหากาเรหิ ฯเปฯ ฉหํหากาเรหิ ฯเปฯ
 สตฺตหํหากาเรหิ ทิฏฺฐํ “อทิฏฺฐํ เมติ สมฺปชานมฺสา ภณฺนตฺสฺส

อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส ปุพฺพเวสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามิ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตฺนฺติ, วินิชาเย ทิฏฺฐิ, วินิชาเย ขนฺตี, วินิชาเย รุจิ, วินิชาเย ภาวํ.

ตีหากาเรหิ สุตํ “อสุตํ เมติ ยเปย มุตํ, อมุตํ เมติ ยเปย วิญฺญาตํ “อวิญฺญาตํ เมติ สมฺปชานมุสา ภณฺตสฺส อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส ปุพฺพเวสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามิ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตฺนฺติ.

จตุหากาเรหิ ยเปย ปณฺจหากาเรหิ ยเปย จหากาเรหิ ยเปย สตฺตหากาเรหิ วิญฺญาตํ “อวิญฺญาตํ เมติ สมฺปชานมุสา ภณฺตสฺส อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส ปุพฺพเวสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามิ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตฺนฺติ, วินิชาเย ทิฏฺฐิ, วินิชาเย ขนฺตี, วินิชาเย รุจิ, วินิชาเย ภาวํ.

[๘] ตีหากาเรหิ ทิฏฺฐิ “สุตํ เมติ ยเปย ตีหากาเรหิ ทิฏฺฐิ “มุตํ เมติ ยเปย ตีหากาเรหิ ทิฏฺฐิ “วิญฺญาตํ เมติ สมฺปชานมุสา ภณฺตสฺส อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส ยเปย ตีหากาเรหิ ทิฏฺฐิ “สุตญฺจ เม มุตญฺจาติ ยเปย ตีหากาเรหิ ทิฏฺฐิ “สุตญฺจ เม วิญฺญาตญฺจาติ ยเปย ตีหากาเรหิ ทิฏฺฐิ “สุตญฺจ เม มุตญฺจ วิญฺญาตญฺจาติ สมฺปชานมุสา ภณฺตสฺส อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส ยเปย

ตีหากาเรหิ สุตํ “มุตํ เมติ ยเปย สุตํ “วิญฺญาตํ เมติ ยเปย สุตํ “ทิฏฺฐิ เมติ สมฺปชานมุสา ภณฺตสฺส อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส ยเปย ตีหากาเรหิ สุตํ “มุตญฺจ เม วิญฺญาตญฺจาติ ยเปย สุตํ “มุตญฺจ เม ทิฏฺฐญฺจาติ ยเปย สุตํ “มุตญฺจ เม วิญฺญาตญฺจ ทิฏฺฐญฺจาติ สมฺปชานมุสา ภณฺตสฺส อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส ยเปย

ตีหากาเรหิ มุตํ “วิญญาตํ เมติ ฯเปฯ มุตํ “ทิกฺขจํ เมติ
 ฯเปฯ มุตํ “สุตํ เมติ ฯเปฯ ตีหากาเรหิ มุตํ “วิญญาตญจ เม
 ทิกฺขญจจาติ ฯเปฯ มุตํ “วิญญาตญจ เม สุตญจจาติ ฯเปฯ มุตํ
 “วิญญาตญจ เม ทิกฺขญจ สุตญจจาติ ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ วิญญาตํ “ทิกฺขจํ เมติ ฯเปฯ วิญญาตํ “สุตํ เมติ
 ฯเปฯ วิญญาตํ “มุตํ เมติ ฯเปฯ ตีหากาเรหิ วิญญาตํ “ทิกฺขญจ
 เม สุตญจจาติ ฯเปฯ วิญญาตํ “ทิกฺขญจ เม มุตญจจาติ ฯเปฯ
 วิญญาตํ “ทิกฺขญจ เม สุตญจ มุตญจจาติ สมุปชานมุสา ภณนตสฺส
 อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส ฯเปฯ

[๙] ตีหากาเรหิ ทิกฺขเจ เวมตโก ทิกฺขจํ โนกปเปติ^๑ ทิกฺขจํ
 นสฺสรติ ทิกฺขจํ ปมฺภูโจ^๒ โหติ, ทิกฺขญจ เม สุตญจจาติ สมุปชานมุสา
 ภณนตสฺส อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส ฯเปฯ ทิกฺขญจ เม สุตญจ
 มุตญจ วิญญาตญจจาติ สมุปชานมุสา ภณนตสฺส อาปตฺติ
 ปาจิตตियสฺส ฯเปฯ สุเต เวมตโก สุตํ โนกปเปติ สุตํ นสฺสรติ
 สุตํ ปมฺภูโจ โหติ ฯเปฯ มุตเต เวมตโก มุตํ โนกปเปติ มุตํ
 นสฺสรติ มุตํ ปมฺภูโจ โหติ ฯเปฯ ตีหากาเรหิ วิญญาเต เวมตโก
 วิญญาตํ โนกปเปติ วิญญาตํ นสฺสรติ วิญญาตํ ปมฺภูโจ โหติ,
 วิญญาตญจ เม ทิกฺขญจจาติ ฯเปฯ วิญญาตญจ เม สุตญจจาติ
 ฯเปฯ วิญญาตญจ เม มุตญจจาติ ฯเปฯ วิญญาตญจ เม ทิกฺขญจ
 สุตญจจาติ ฯเปฯ วิญญาตญจ เม ทิกฺขญจ มุตญจจาติ ฯเปฯ
 วิญญาตญจ เม ทิกฺขญจ สุตญจ มุตญจจาติ สมุปชานมุสา ภณนตสฺส

^๑ เท.,อิ. โน กปเปติ, เอวมุปริปิ.

^๒ อ. สมมฺภูโจ, เอวมุปริปิ.

อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส ปุพฺพเวสฺส โหติ “มุสา ภณฺิสฺสนฺติ, ภณฺนตฺสฺส
โหติ “มุสา ภณฺามิตฺติ, ภณฺิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณฺิตนฺติ.

[๑๐] จตฺตฺหากาเรหิ ๔เปยฺ ปรยฺจจฺหากาเรหิ ๔เปยฺ จหฺหากาเรหิ
๔เปยฺ สตฺตฺหากาเรหิ วิญฺญาเต เวมฺติโก วิญฺญาเต โนกฺปเปติ
วิญฺญาตํ นสฺสรติ วิญฺญาตํ ปมฺภูโจ โหติ, วิญฺญาตณฺจ เม
ทิกฺขณฺจ สุตณฺจ มุตฺตจฺจาติ สมฺปชานมุสา ภณฺนตฺสฺส อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส ปุพฺพเวสฺส โหติ “มุสา ภณฺิสฺสนฺติ, ภณฺนตฺสฺส
โหติ “มุสา ภณฺามิตฺติ, ภณฺิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณฺิตนฺติ,
วินิธาย ทิกฺขี, วินิธาย ขนฺตี, วินิธาย รุจี, วินิธาย ภาวํ.

[๑๑] อนาปตฺติ ทวาย^๑ ภณฺติ, รวาย^๒ ภณฺติ (ทวาย ภณฺติ
นาม สหสา ภณฺติ. รวาย ภณฺติ นาม “อณฺณํ ภณฺิสฺสามิตฺติ
อณฺณํ ภณฺติ.) อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

มุสวาทสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ปรจฺมํ.

๒. โอมสวาทสิกฺขาปทํ

[๑๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฺฑิกสฺสอาราเม. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
เปสเลหิ ภิกฺขุหิ สทฺธี ภณฺทนฺตา^๓ เปสเล ภิกฺขุ โอมสนฺติ, ชาตียาปิ
นาเมนปิ โคตฺเตนปิ กมฺเมนปิ สิปปเนนปิ อาพาเชนปิ ลิงฺเคนปิ
กิเลเสนปิ อาปตฺติยาปิ หีเนนปิ อกฺโกเสน ขุํเสนฺติ วมฺเภนฺติ.

๑ จ.,เท.,อิ. ทวา, เอวมฺปริปิ.

๒ จ.,เท.,อิ. รวา, เอวมฺปริปิ.

๓ อิ. ภณฺทนฺตา, เอวมฺปริปิ.

เย เต ภิกขุ อปฺปิจุฉา ฯเปฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
 “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกขุ เปสเลหิ ภิกขุหิ สทฺธิ
 ภณฺฑนฺตา เปสเล ภิกขุ โอมสฺสสนฺติ. ชาตียาปิ นามเนปิ โคตฺเตนปิ
 กมฺเมเนปิ สิปปเนปิ อาพาเชเนปิ ลิงฺเกเนปิ กิเลเสนปิ อาปตฺติยาปิ
 หีเนเนปิ อุกฺโกเสน ขุํเสสฺสสนฺติ วมฺเภสฺสสนฺตํติ.

อถโข เต ภิกขุ จพฺพคฺคิเย ภิกขุ อนेกปริยาเยน วิครหิตฺวา
 ภควโต เอตมตฺถํ อารุเจสฺสุ. ฯเปฯ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว
 เปสเลหิ ภิกขุหิ สทฺธิ ภณฺฑนฺตา เปสเล ภิกขุ โอมสฺส. ชาตียาปิ
 นามเนปิ โคตฺเตนปิ กมฺเมเนปิ สิปปเนปิ อาพาเชเนปิ ลิงฺเกเนปิ
 กิเลเสนปิ อาปตฺติยาปิ หีเนเนปิ อุกฺโกเสน ขุํเสส วมฺเภถาติ. “สจฺจํ
 ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ฯเปฯ “กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมชฺสปฺริสา
 เปสเลหิ ภิกขุหิ สทฺธิ ภณฺฑนฺตา เปสเล ภิกขุ โอมสฺสสฺส
 ชาตียาปิ ฯเปฯ หีเนเนปิ อุกฺโกเสน ขุํเสสฺสสฺส วมฺเภสฺสสฺส. เนตํ
 โมชฺสปฺริสา อปฺปสนฺนํ วา ปสฺสาทาย ปสนฺนํ วา ภิกฺขเวภาวาย
 ฯเปฯ วิครหิตฺวา ฐมฺมํ กถํ กตฺวา ภิกขุ อามนฺเตสิ

[๑๓] “ภุตฺตํพุพฺผํ ภิกฺขเว ตกฺกสิลาโย อณฺเฏตรสฺส พุราหฺมณสฺส
 นนฺทิวิสาลเ นาม พลฺลพฺพุโท” อโหสิ. อถโข ภิกฺขเว นนฺทิวิสาลเ
 พลฺลพฺพุโท ตํ พุราหฺมณํ เอตทวโจ “คจฺฉ ตวํ พุราหฺมณ, เสฏฺฐจินา
 สทฺธิ สหสฺเสน อพฺภุทํ” กโรหิ ‘มยฺหํ พลฺลพฺพุโท สกฺกสฺสํ อติพฺพุทํ
 ปวณฺณสฺสสฺสํติ. อถโข ภิกฺขเว โส พุราหฺมณเ เสฏฺฐจินา สทฺธิ
 สหสฺเสน อพฺภุทํ อกาสิ “มยฺหํ พลฺลพฺพุโท สกฺกสฺสํ อติพฺพุทํ

^๑ จ. พลลพพุโท, เอมุปริปิ.

^๒ จ.,เท.,มหา. อพฺภุทํ, เอมุปริปิ.

ปวณฺเณสสตีติ. อถโข ภิกฺขเว โส พุราหฺมณเณ สกฺกสฺส ตํ อติพนฺธิตฺวา
 นนฺทิวิสาลํ พลฺพิทฺทํ ยฺยชิตฺวา เอตทโวจ “อณฺจ” กุณฺณ, วหฺสฺส
 กุณฺณตี. อถโข ภิกฺขเว นนฺทิวิสาลเณ พลฺพิทฺทโท ตตฺถเอว อณฺจาสี.
 อถโข ภิกฺขเว โส พุราหฺมณเณ สหฺสฺเสน ปราชิตเณ ปชฺฌายี.
 อถโข ภิกฺขเว นนฺทิวิสาลเณ พลฺพิทฺทโท ตํ พุราหฺมณเณ เอตทโวจ
 “กิสฺส ตวํ พุราหฺมณ ปชฺฌายสฺสีติ. “ตถา हि पनाहं गो दया
 सहस्रेण प्राचिताति. “กิสฺส ปน มํ ตวํ พุราหฺมณ อณฺจํ กุณฺ-
 ณาเทน ปาเปสฺสิ. คจฺฉ ตวํ พุราหฺมณ, เสณฺณจินา สทฺธี ทฺวีหิ
 สหฺสฺเสหิ อพฺภุทํ กโรหิ ‘มยฺหํ พลฺพิทฺทโท สกฺกสฺส ตํ อติพทฺธํ
 ปวณฺเณสสตีติ, มา จ มํ อณฺจํ กุณฺณาเทน ปาเปสฺสีติ. อถโข
 ภิกฺขเว โส พุราหฺมณเณ เสณฺณจินา สทฺธี ทฺวีหิ สหฺสฺเสหิ อพฺภุทํ
 อกาสิ “มยฺหํ พลฺพิทฺทโท สกฺกสฺส ตํ อติพทฺธํ ปวณฺเณสสตีติ. อถโข
 ภิกฺขเว โส พุราหฺมณเณ สกฺกสฺส ตํ อติพนฺธิตฺวา นนฺทิวิสาลํ พลฺพิทฺทํ
 ยฺยชิตฺวา เอตทโวจ “อณฺจ ภทฺร, วหฺสฺส ภทฺราติ. อถโข ภิกฺขเว
 นนฺทิวิสาลเณ พลฺพิทฺทโท สกฺกสฺส ตํ อติพทฺธํ ปวณฺเณสิ.

มณาปเมว ภาเสยฺย นามนาปี กุทาจนํ
 มณาปี ภาสमानสฺส ครุการํ อุทพฺพหิ
 ธนญฺจ นํ อลพฺเภสิ^๒ เตน จตฺตมโน อหฺมุติ.

ตทาปี เม ภิกฺขเว อมณาปา ขุสฺสา วมฺภนา, กิมงฺค^๓
 ปเนตฺรหิ มณาปา ภวิสฺสตี ขุสฺสา วมฺภนา; เนตํ ภิกฺขเว
 อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ะเปฯ เวยฺยจ ปน ภิกฺขเว อิมํ
 สิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺเสยฺยาถ

[๑๔] “โอมสวาเท ปาจิตติยนุติ.

[๑๕] โอมสวาโท นาม ทสสิ อากาเรหิ โอมสติ ชาตียาปิ
นาเมเนปิ โคตเตเนปิ กมฺเมเนปิ สิปปเนเนปิ อาพาธเนปิ ลิงฺเกเนปิ
กิเลเสนปิ อาปตฺติยาปิ อุกฺโกเสนปิ.

ชาติ นาม เทว ชาติโย หีนา จ ชาติ อุกฺกฏฺจา จ ชาติ.
หีนา นาม ชาติ จณฺทาลชาติ เวณชาติ^๑ เนสาทชาติ รกการชาติ
ปุกฺกุสชาติ; เอสา หีนา นาม ชาติ. อุกฺกฏฺจา นาม ชาติ
ชตฺติยชาติ พุราหฺมณชาติ; เอสา อุกฺกฏฺจา นาม ชาติ.

นามํ นาม เทว นามานิ หีนญจ นามํ อุกฺกฏฺจญจ นามํ.
หีนํ นาม นามํ อวกณฺณกํ ชวกณฺณกํ ธนิกฺกํ สวิกฺกํ
กุลวฑฺฒกํ, เตสฺ เตสฺ วา ปน ชนปฺเทสฺ โอยฺเฌตํ อวณฺเฌตํ
หีพิตํ ปริภุตํ อจิตฺติกตํ;^๒ เอตํ หีนํ นาม นามํ. อุกฺกฏฺจํ นาม
นามํ พุทฺธปฺปฏิสฺสยฺตตํ ฌมฺมปฺปฏิสฺสยฺตตํ สงฺฆปฺปฏิสฺสยฺตตํ,^๓ เตสฺ
เตสฺ วา ปน ชนปฺเทสฺ อโนณฺเฌตํ อนวณฺเฌตํ อหีพิตํ
อปฺริภุตํ จิตฺติกตํ; เอตํ อุกฺกฏฺจํ นาม นามํ.

โคตตํ นาม เทว โคตฺตานิ หีนญจ โคตตํ อุกฺกฏฺจญจ โคตตํ.
หีนํ นาม โกลิยโคตตํ ภารทฺวาชโคตตํ, เตสฺ เตสฺ วา ปน
ชนปฺเทสฺ โอยฺเฌตํ อวณฺเฌตํ หีพิตํ ปริภุตํ อจิตฺติกตํ, เอตํ หีนํ
นาม โคตตํ. อุกฺกฏฺจํ นาม โคตตํ โคตมโคตตํ โมคฺคฺคฺลฺลานโคตตํ
กจฺจายนโคตตํ วาเสฏฺฐโคตตํ,^๔ เตสฺ เตสฺ วา ปน ชนปฺเทสฺ

^๑ จ. เวณชาติ

มุตอายุ 26/05/2566

^๓ เท. พุทฺธปฺปฏิสฺสยฺตตํ ฌมฺมปฺปฏิสฺสยฺตตํ สงฺฆปฺปฏิสฺสยฺตตํ

^๔ จ.,เท. กจฺจายนโคตตํ วาสิฏฺฐโคตตํ, เอมฺปริปิ.

^๒ จ.,เท. อจิตฺติกตํ, เอมฺปริปิ.

อโนณฺณวตํ อนนฺณวตํ อหีฬิตํ อปริภุตํ จิตฺตีกตํ; เอตํ อุกฺกณฺฐจํ
นาม โคตตํ.

กมฺมํ นาม เทว กมฺมานิ หีนญจ กมฺมํ อุกฺกณฺฐญจ กมฺมํ.
หีนํ นาม กมฺมํ โกฏฺฐกกมฺมํ ปุปฺผจฺจทฺทกกมฺมํ, เตสฺส เตสฺส วา
ปน ชนฺปเทสฺส โอนฺณวตํ อนนฺณวตํ หีฬิตํ ปริภุตํ อจิตฺตีกตํ; เอตํ
หีนํ นาม กมฺมํ. อุกฺกณฺฐจํ นาม กมฺมํ กสิ วณฺชิชา^๑ โครกฺขา,
เตสฺส เตสฺส วา ปน ชนฺปเทสฺส อโนณฺณวตํ อนนฺณวตํ อหีฬิตํ
อปริภุตํ จิตฺตีกตํ; เอตํ อุกฺกณฺฐจํ นาม กมฺมํ.

สิปฺปํ นาม เทว สิปฺปานิ หีนญจ สิปฺปํ อุกฺกณฺฐญจ สิปฺปํ.
หีนํ นาม สิปฺปํ นพการสิปฺปํ กุมฺภการสิปฺปํ เปสการสิปฺปํ
จมฺมการสิปฺปํ นหาปิตสิปฺปํ, เตสฺส เตสฺส วา ปน ชนฺปเทสฺส
โอนฺณวตํ อนนฺณวตํ หีฬิตํ ปริภุตํ อจิตฺตีกตํ; เอตํ หีนํ นาม
สิปฺปํ. อุกฺกณฺฐจํ นาม สิปฺปํ มุทุชา^๒ คณฺหา เลขา, เตสฺส เตสฺส วา
ปน ชนฺปเทสฺส อโนณฺณวตํ อนนฺณวตํ อหีฬิตํ อปริภุตํ จิตฺตีกตํ;
เอตํ อุกฺกณฺฐจํ นาม สิปฺปํ.

สพฺเพปิ อาพาธา หีนานาม;^๓ อปีจ^๔ มธฺเมโห อาพาโธ
อุกฺกณฺโฏ.

ลึงคํ นาม เทว ลึงคานิ หีนญจ ลึงคํ อุกฺกณฺฐญจ ลึงคํ.
หีนํ นาม ลึงคํ อติทึฆํ อติรสฺสํ อติกณฺ्हํ อจฺโจทาทํ; เอตํ หีนํ
นาม ลึงคํ. อุกฺกณฺฐจํ นาม ลึงคํ นาติทึฆํ นาติรสฺสํ นาติกณฺ्हํ
นาจฺโจทาทํ; เอตํ อุกฺกณฺฐจํ นาม ลึงคํ.

หมดอายุ 26/05/2566

^๑ อ. วณฺชิชา, เอมฺปริปี.

^๓ เท., อ., มหา. นามสฺสทโท น ทิสฺสติ.

^๒ จ., เท., มหา. มุทุชา, เอมฺปริปี.

^๔ เท., อ. อปี จ

สพฺเพปิ กิเลสํ หีนา.

สพฺพปาปิ อปตฺตโย หีนา อปิจ โสตาปตฺติ สมาปตฺติ
อุกฺกมฺมา.

อกุโกโส นาม เทว อกุโกสา หีโน จ อกุโกโส อุกฺกมฺมโจ จ
อกุโกโส. หีโน นาม อกุโกโส “โองฺโฆสฺส, เมณฺโหสฺส, โคณฺโหสฺส,
คหฺรโหสฺส, ตีรจฺฉานคโหสฺส, เนรยิโกสฺส, นตฺถิ ตฺยหํ สฺสคฺคิ, ทฺถคฺคิเยว
ตฺยหํ ปาฏิกงฺขาติ, ยกาเรณ วา ภกาเรณ วา กาฏโกฏจิกาย วา;
เอโส หีโน นาม อกุโกโส. อุกฺกมฺมโจ นาม อกุโกโส “ปณฺทิตฺสฺส,
พฺยตฺตฺส, เมธาวีสฺส, พหุสฺสฺส, ฐมฺมกถิโกสฺส, นตฺถิ ตฺยหํ ทฺถคฺคิ,
สฺสคฺคิเยว ตฺยหํ ปาฏิกงฺขาติ; เอโส อุกฺกมฺมโจ นาม อกุโกโส.

[๑๖] อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ ขุสฺเสตฺถกาโม วมฺเภตฺถกาโม
มงฺกุกตฺถกาโม^๑ หีเนน หีนํ วเทติ จณฺทาลํ เวณํ เนสาทํ รกการํ
ปุกฺกสฺ “จณฺทาลสฺส, เวณฺสฺส, เนสาทสฺส, รกการสฺส, ปุกฺกสฺสตี
ภณฺติ; อปตฺติ วาจา ยวํ วาจา ปาจิตฺติยสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ ขุสฺเสตฺถกาโม วมฺเภตฺถกาโม มงฺกุกตฺถ-
กาโม หีเนน อุกฺกมฺมจํ วเทติ ขตฺติยํ พฺราหฺมณํ “จณฺทาลสฺส,
เวณฺสฺส, เนสาทสฺส, รกการสฺส, ปุกฺกสฺสตี ภณฺติ; อปตฺติ วาจา
ยวํ ปาจิตฺติยสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ ขุสฺเสตฺถกาโม วมฺเภตฺถกาโม มงฺกุกตฺถ-
กาโม อุกฺกมฺมเจเนน หีนํ วเทติ จณฺทาลํ เวณํ เนสาทํ รกการํ
ปุกฺกสฺ “ขตฺติโยสฺส, พฺราหฺมณสฺสตี ภณฺติ; อปตฺติ วาจา ยวํ
ปาจิตฺติยสฺส.

^๑ อ. มงฺกํ กตฺถกาโม, เอวฺมฺปริปี.

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ ขุํเสตฺตุกาโม วมฺเภตฺตุกาโม มงฺกุกตฺตฺ-
กาโม อุกฺกฏฺเจน อุกฺกฏฺจํ วเทติ ขตฺติยํ พฺรหฺมณํ “ขตฺติโยสฺสิ,
พฺรหฺมโณสฺสีติ, ภณฺติ; อาปตฺติ วาจา ย วาจา ปาจิตฺติยสฺส.

[๑๗] อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ ขุํเสตฺตุกาโม วมฺเภตฺตุกาโม
มงฺกุกตฺตฺกาโม หีเนน หีนํ วเทติ อวกณฺณกํ ชวกณฺณกํ ฌนิฏฺฐกํ
สวิฏฺฐกํ กุลวฑฺฒกํ “อวกณฺณโกสฺสิ, ชวกณฺณโกสฺสิ, ฌนิฏฺฐโกสฺสิ,
สวิฏฺฐโกสฺสิ, กุลวฑฺฒโกสฺสีติ ภณฺติ; อาปตฺติ วาจา ย วาจา
ปาจิตฺติยสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ ขุํเสตฺตุกาโม วมฺเภตฺตุกาโม มงฺกุกตฺตฺ-
กาโม หีเนน อุกฺกฏฺจํ วเทติ พุทฺธรฺกฺขิตํ ฌมฺมรฺกฺขิตํ สงฺฆรฺกฺขิตํ
“อวกณฺณโกสฺสิ, ชวกณฺณโกสฺสิ, ฌนิฏฺฐโกสฺสิ, สวิฏฺฐโกสฺสิ, กุลวฑฺฒโกสฺสีติ
ภณฺติ; อาปตฺติ วาจา ย วาจา ปาจิตฺติยสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ ขุํเสตฺตุกาโม วมฺเภตฺตุกาโม มงฺกุกตฺตฺ-
กาโม อุกฺกฏฺเจน หีนํ วเทติ อวกณฺณกํ ชวกณฺณกํ ฌนิฏฺฐกํ
สวิฏฺฐกํ กุลวฑฺฒกํ “พุทฺธรฺกฺขิตฺโตสฺสิ, ฌมฺมรฺกฺขิตฺโตสฺสิ, สงฺฆรฺกฺขิตฺโตสฺสีติ
ภณฺติ; อาปตฺติ วาจา ย วาจา ปาจิตฺติยสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ ขุํเสตฺตุกาโม วมฺเภตฺตุกาโม มงฺกุกตฺตฺ-
กาโม อุกฺกฏฺเจน อุกฺกฏฺจํ วเทติ พุทฺธรฺกฺขิตํ ฌมฺมรฺกฺขิตํ สงฺฆรฺกฺขิตํ
“พุทฺธรฺกฺขิตฺโตสฺสิ, ฌมฺมรฺกฺขิตฺโตสฺสิ, สงฺฆรฺกฺขิตฺโตสฺสีติ ภณฺติ; อาปตฺติ
วาจา ย วาจา ปาจิตฺติยสฺส.

[๑๘] อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ ขุํเสตฺตุกาโม วมฺเภตฺตุกาโม
มงฺกุกตฺตฺกาโม หีเนน หีนํ วเทติ โกสฺยํ ภารทฺวาชํ “โกสฺโยสฺสิ,
ภารทฺวาโชสฺสีติ ภณฺติ; อาปตฺติ วาจา ย วาจา ปาจิตฺติยสฺส.

อุปสมบทโน อุปสมบทนํ ขุเสตุกาโม วมฺเภตุกาโม มงฺกุตตฺตุ-
กาโม หีเนน อุกฺกฏจํ วเทติ โคตมํ โมคฺคลฺลนํ กจฺจายนํ
วาเสฏฺฐํ^๑ “โกสิโยสิ, ภารทฺวาไชสสีติ ภณฺติ; อาปตฺติ วาจาย วาจาย
ปาจิตฺติยสฺส.

อุปสมบทโน อุปสมบทนํ ขุเสตุกาโม วมฺเภตุกาโม มงฺกุตตฺตุ-
กาโม อุกฺกฏฺเณ หีนํ วเทติ โกสิยํ ภารทฺวาชํ “โคตโมสิ,
โมคฺคลฺลโนสิ, กจฺจายนฺสิ, วาเสฏฺฐโจสีติ ภณฺติ; อาปตฺติ วาจาย
วาจาย ปาจิตฺติยสฺส.

อุปสมบทโน อุปสมบทนํ ขุเสตุกาโม วมฺเภตุกาโม มงฺกุตตฺตุ-
กาโม อุกฺกฏฺเณ อุกฺกฏจํ วเทติ โคตมํ โมคฺคลฺลนํ กจฺจายนํ
วาเสฏฺฐํ “โคตโมสิ, โมคฺคลฺลโนสิ, กจฺจายนฺสิ, วาเสฏฺฐโจสีติ
ภณฺติ; อาปตฺติ วาจาย วาจาย ปาจิตฺติยสฺส.

[๑๙] อุปสมบทโน อุปสมบทนํ ขุเสตุกาโม วมฺเภตุกาโม
มงฺกุตตฺตุกาโม หีเนน หีนํ วเทติ โกฏฺฐกํ ปุพฺผทฺทกํ “โกฏฺฐโกสิ,
ปุพฺผทฺทโกสีติ ภณฺติ; อาปตฺติ วาจาย วาจาย ปาจิตฺติยสฺส.

อุปสมบทโน อุปสมบทนํ ขุเสตุกาโม วมฺเภตุกาโม มงฺกุตตฺตุ-
กาโม หีเนน อุกฺกฏจํ วเทติ กสํ^๒ วาณิขํ โครกฺขํ “โกฏฺฐโกสิ,
ปุพฺผทฺทโกสีติ ภณฺติ; อาปตฺติ วาจาย วาจาย ปาจิตฺติยสฺส.

อุปสมบทโน อุปสมบทนํ ขุเสตุกาโม วมฺเภตุกาโม มงฺกุตตฺตุ-
กาโม อุกฺกฏฺเณ หีนํ วเทติ โกฏฺฐกํ ปุพฺผทฺทกํ “กสโกสิ,
วาณิไชสิ, โครกฺโขสีติ ภณฺติ; อาปตฺติ วาจาย วาจาย ปาจิตฺติยสฺส.

^๑ ฉ., เท. กจฺจานํ วาสิฏฺฐํ, เวมฺปริปิ.

^๒ ฉ., เท., อ., มหา. กสํ, เวมฺปริปิ.

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ ขุํเสตฺตุกาโม วมฺเภตฺตุกาโม มงฺกุกตฺตฺ-
กาโม อุกฺกฏฺเจน อุกฺกฏฺจํ วเทติ กสํ ภาณิขํ โครกฺขํ “กสโกสิ,
ภาณิไซสิ, โครกฺโขสึติ ภาณติ; อาปตฺติ วาจา วาจา ปาจิตฺตียสฺส.

[๒๐] อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ ขุํเสตฺตุกาโม วมฺเภตฺตุกาโม
มงฺกุกตฺตฺกาโม หีเนน หีนํ วเทติ นพการํ กุมฺภการํ เปสการํ
จมฺมการํ นหาปิตํ “นพกาโรสิ, กุมฺภกาโรสิ, เปสกาโรสิ, จมฺมกาโรสิ,
นหาปิโตสึติ ภาณติ; อาปตฺติ วาจา วาจา ปาจิตฺตียสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ ขุํเสตฺตุกาโม วมฺเภตฺตุกาโม มงฺกุกตฺตฺ-
กาโม หีเนน อุกฺกฏฺจํ วเทติ มุฑฺธิกํ^๑ คณํ เลขํ “นพกาโรสิ,
กุมฺภกาโรสิ, เปสกาโรสิ, จมฺมกาโรสิ, นหาปิโตสึติ ภาณติ; อาปตฺติ
วาจา วาจา ปาจิตฺตียสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ ขุํเสตฺตุกาโม วมฺเภตฺตุกาโม มงฺกุกตฺตฺ-
กาโม อุกฺกฏฺเจน หีนํ วเทติ นพการํ กุมฺภการํ เปสการํ จมฺมการํ
นหาปิตํ “มุฑฺธิโกสิ, คณโกสิ, เลขโกสึติ ภาณติ; อาปตฺติ วาจา
วาจา ปาจิตฺตียสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ ขุํเสตฺตุกาโม วมฺเภตฺตุกาโม มงฺกุกตฺตฺ-
กาโม อุกฺกฏฺเจน อุกฺกฏฺจํ วเทติ มุฑฺธิกํ คณํ เลขํ “มุฑฺธิโกสิ,
คณโกสิ, เลขโกสึติ ภาณติ; อาปตฺติ วาจา วาจา ปาจิตฺตียสฺส.

[๒๑] อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ ขุํเสตฺตุกาโม วมฺเภตฺตุกาโม
มงฺกุกตฺตฺกาโม หีเนน หีนํ วเทติ กุฏฺฐิกํ คณฺฑิกํ กิลาสิกํ โสสิกํ
อปมาริกํ “กุฏฺฐิกโกสิ, คณฺฑิกโกสิ, กิลาสิกโกสิ, โสสิโกสิ, อปมาริกโกสึติ
ภาณติ; อาปตฺติ วาจา วาจา ปาจิตฺตียสฺส.

อุปสมบทโน อุปสมบทนํ ขุเสตุกาโม วมฺเภตุกาโม มงฺกุตฺตฺตฺกาโม หีเนน อุกฺกฏฺจํ วเทติ มรฺุเมหิกํ “กฺุฏฺจิกโกสิ, คณฺฺทิกโกสิ, กิลาสิกโกสิ, โสสิโกสิ, อปฺมาริกโกสึติ ภณฺติ; อาปตฺติ วาจา ย วาจา ย ปาจิตฺติยสฺส.

อุปสมบทโน อุปสมบทนํ ขุเสตุกาโม วมฺเภตุกาโม มงฺกุตฺตฺตฺกาโม อุกฺกฏฺเจเน หีนํ วเทติ กฺุฏฺจิกํ คณฺฺทิกํ กิลาสิกํ โสสิกํ อปฺมาริกํ “มรฺุเมหิกโกสึติ ภณฺติ; อาปตฺติ วาจา ย วาจา ย ปาจิตฺติยสฺส.

อุปสมบทโน อุปสมบทนํ ขุเสตุกาโม วมฺเภตุกาโม มงฺกุตฺตฺตฺกาโม อุกฺกฏฺเจเน อุกฺกฏฺจํ วเทติ มรฺุเมหิกํ “มรฺุเมหิกโกสึติ ภณฺติ; อาปตฺติ วาจา ย วาจา ย ปาจิตฺติยสฺส.

[๒๒] อุปสมบทโน อุปสมบทนํ ขุเสตุกาโม วมฺเภตุกาโม มงฺกุตฺตฺตฺกาโม หีเนน หีนํ วเทติ อติที่ขมํ อติรสํ อติกณฺ्हํ อจฺโจทาตํ “อติที่ขมสิ อติรสโสสิ อติกณฺ्हสิ อจฺโจทาโตสึติ ภณฺติ; อาปตฺติ วาจา ย วาจา ย ปาจิตฺติยสฺส.

อุปสมบทโน อุปสมบทนํ ขุเสตุกาโม วมฺเภตุกาโม มงฺกุตฺตฺตฺกาโม หีเนน อุกฺกฏฺจํ วเทติ นาติที่ขมํ นาติรสํ นาติกณฺ्हํ นาจฺโจทาตํ “อติที่ขมสิ, อติรสโสสิ, อติกณฺ्हสิ, นาจฺโจทาโตสึติ ภณฺติ; อาปตฺติ วาจา ย วาจา ย ปาจิตฺติยสฺส.

อุปสมบทโน อุปสมบทนํ ขุเสตุกาโม วมฺเภตุกาโม มงฺกุตฺตฺตฺกาโม อุกฺกฏฺเจเน หีนํ วเทติ อติที่ขมํ อติรสํ อติกณฺ्हํ อจฺโจทาตํ “นาติที่ขมสิ, นาติรสโสสิ, นาติกณฺ्हสิ, นาจฺโจทาโตสึติ ภณฺติ; อาปตฺติ วาจา ย วาจา ย ปาจิตฺติยสฺส.

อุปสมบทโน อุปสมบทนํ ขุเสตุกาโม วมฺเภตุกาโม มงฺกุตฺตฺตฺกาโม อุกฺกฏฺเจเน อุกฺกฏฺจํ วเทติ นาติที่ขมํ นาติรสํ นาติกณฺ्हํ

นาจฺโจทาตํ “นาติทีโฆสิ, นาติรสฺโสสิ, นาติกณฺโหสิ, นาจฺโจทาโตสีติ
ภณฺติ; อาปตฺติ วาจา ย วาจา ปาจิตฺตียสฺส.

[๒๓] อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ ขุํเสตฺตุกาโม วมฺเภตฺตุกาโม
มงฺกุทตฺตุกาโม หีเนน หีนํ วเทติ รากฺปริยฺญจิตํ โทสปริยฺญจิตํ
โมหปริยฺญจิตํ “รากฺปริยฺญจิตฺโส, โทสปริยฺญจิตฺโส, โมหปริยฺญจิตฺโส
ภณฺติ; อาปตฺติ วาจา ย วาจา ปาจิตฺตียสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ ขุํเสตฺตุกาโม วมฺเภตฺตุกาโม มงฺกุทตฺตุ-
กาโม หีเนน อุกฺกฏฺจํ วเทติ วีตราคํ วีตโทสํ วีตโมหํ
“รากฺปริยฺญจิตฺโส, โทสปริยฺญจิตฺโส, โมหปริยฺญจิตฺโส
ภณฺติ; อาปตฺติ วาจา ย วาจา ปาจิตฺตียสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ ขุํเสตฺตุกาโม วมฺเภตฺตุกาโม มงฺกุทตฺตุ-
กาโม อุกฺกฏฺเจน หีนํ วเทติ รากฺปริยฺญจิตํ โทสปริยฺญจิตํ
โมหปริยฺญจิตํ “วีตราโคสิ, วีตโทโสสิ, วีตโมโหสีติ ภณฺติ; อาปตฺติ
วาจา ย วาจา ปาจิตฺตียสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ ขุํเสตฺตุกาโม วมฺเภตฺตุกาโม มงฺกุทตฺตุ-
กาโม อุกฺกฏฺเจน อุกฺกฏฺจํ วเทติ วีตราคํ วีตโทสํ วีตโมหํ
“วีตราโคสิ, วีตโทโสสิ, วีตโมโหสีติ ภณฺติ; อาปตฺติ วาจา
วาจา ปาจิตฺตียสฺส.

[๒๔] อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ ขุํเสตฺตุกาโม วมฺเภตฺตุกาโม
มงฺกุทตฺตุกาโม หีเนน หีนํ วเทติ ปาราชิกํ อชฺฌาปนฺนํ สงฺฆาติเสสํ
อชฺฌาปนฺนํ ถุลลจฺจยํ อชฺฌาปนฺนํ ปาจิตฺตียํ อชฺฌาปนฺนํ ปาฏีเทสนียํ^๑
อชฺฌาปนฺนํ ทุกฺกฏํ อชฺฌาปนฺนํ ทุพฺภาสิตํ อชฺฌาปนฺนํ “ปาราชิกํ

^๑ อ. ปาฏีเทสนียํ, เอมฺปริปี.

อชฺฌาปนโนสิ, สงฺฆาภิเสสฺส อชฺฌาปนโนสิ, ฤๅลลจฺจํ อชฺฌาปนโนสิ,
 ปาจิตตियํ อชฺฌาปนโนสิ, ปาฏีเทศนียํ อชฺฌาปนโนสิ, ทุกฺกภูํ
 อชฺฌาปนโนสิ, ทุพฺภาสิตํ อชฺฌาปนโนสีติ ภาณติ; อาปตฺติ วาจา
 วาจา ปาจิตตियสฺส.

อุปสมฺปนโน อุปสมฺปนฺนํ ขุํเสตฺตุกาโม วมฺเภตฺตุกาโม มงฺกุทตฺตุ-
 กาโม หีเนน อุกฺกภูจํ วเทติ โสตาปนฺนํ “ปาราชิกํ อชฺฌาปนโนสิ
 ๕เปฯ ทุพฺภาสิตํ อชฺฌาปนโนสีติ ภาณติ; อาปตฺติ วาจา วาจา
 ปาจิตตियสฺส.

อุปสมฺปนโน อุปสมฺปนฺนํ ขุํเสตฺตุกาโม วมฺเภตฺตุกาโม มงฺกุทตฺตุ-
 กาโม อุกฺกภูเจน หีนํ วเทติ ปาราชิกํ อชฺฌาปนฺนํ ๕เปฯ
 ทุพฺภาสิตํ อชฺฌาปนฺนํ “โสตาปนโนสีติ ภาณติ; อาปตฺติ วาจา
 วาจา ปาจิตตियสฺส.

อุปสมฺปนโน อุปสมฺปนฺนํ ขุํเสตฺตุกาโม วมฺเภตฺตุกาโม มงฺกุทตฺตุ-
 กาโม อุกฺกภูเจน อุกฺกภูจํ วเทติ โสตาปนฺนํ “โสตาปนโนสีติ
 ภาณติ; อาปตฺติ วาจา วาจา ปาจิตตियสฺส.

[๒๕] อุปสมฺปนโน อุปสมฺปนฺนํ ขุํเสตฺตุกาโม วมฺเภตฺตุกาโม
 มงฺกุทตฺตุกาโม หีเนน หีนํ วเทติ โอฏฺฐจํ เมณฺฑํ โคณํ คทฺธรํ
 ตีรจฺฉานคตํ เนรียกํ “โอฏฺฐโจสฺสิ, เมณฺฑโหสฺสิ, โคโณสฺสิ, คทฺธโรสฺสิ,
 ตีรจฺฉานคโตสฺสิ, เนรียโกสฺสิ, นตฺถิ ตฺยหํ สุกฺคติ, ทฺถคฺคตฺติเยว ตฺยหํ
 ปาฏีกังขาติ ภาณติ; อาปตฺติ วาจา วาจา ปาจิตตियสฺส.

อุปสมฺปนโน อุปสมฺปนฺนํ ขุํเสตฺตุกาโม วมฺเภตฺตุกาโม มงฺกุทตฺตุ-
 กาโม หีเนน อุกฺกภูจํ วเทติ ปณฺหิตํ พฺยตฺตํ เมธาวิ พหุสฺสุตํ
 ๕มฺมกิกํ “โอฏฺฐโจสฺสิ, เมณฺฑโหสฺสิ, โคโณสฺสิ, คทฺธโรสฺสิ, ตีรจฺฉานคโตสฺสิ,

เนรยิกโกลิ, นตฺถิ ตฺยหํ สฺกตฺติ, ทฺกคฺคตฺติเยว ตฺยหํ ปาฏิกงฺขาติ
ภณฺติ; อาปตฺติ วาจา ย วาจา ปาจิตฺตียสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ ขุสฺเสตฺตกาโม วมฺเภตฺตกาโม มงฺกุตฺต-
กาโม อุกฺกฏฺเณ หีนํ วเทติ โอฏฺจํ เมณฺทํ โคณํ คทฺรภํ
ติรจฺฉานคตํ เนรยิกํ “ปณฺทิตฺตฺติ, พฺยตฺตฺติ, เมธาวีสิ, พหุสฺสฺสฺสฺส, ฐมฺมกฺกโกลิ,
นตฺถิ ตฺยหํ ทฺกคฺคตฺติ, สฺกตฺติเยว ตฺยหํ ปาฏิกงฺขาติ
ภณฺติ; อาปตฺติ วาจา ย วาจา ปาจิตฺตียสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ ขุสฺเสตฺตกาโม วมฺเภตฺตกาโม มงฺกุตฺต-
กาโม อุกฺกฏฺเณ อุกฺกฏฺจํ วเทติ ปณฺทิตํ พฺยตฺตํ เมธาวี พหุสฺสฺสฺส
ฐมฺมกฺกิกํ “ปณฺทิตฺตฺติ, พฺยตฺตฺติ, เมธาวีสิ, พหุสฺสฺสฺส, ฐมฺมกฺกโกลิ,
นตฺถิ ตฺยหํ ทฺกคฺคตฺติ, สฺกตฺติเยว ตฺยหํ ปาฏิกงฺขาติ ภณฺติ; อาปตฺติ
วาจา ย วาจา ปาจิตฺตียสฺส.

[๒๖] อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ ขุสฺเสตฺตกาโม วมฺเภตฺตกาโม
มงฺกุตฺตกาโม เอวํ วเทติ “สนฺติ อธิเรกจฺเจ จณฺทาลา, เวณา,^๑
เนสาทา, รกการา, ปุกฺกฺสาติ ภณฺติ; อาปตฺติ วาจา ย วาจา
ทฺกฏฺส.

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ ขุสฺเสตฺตกาโม วมฺเภตฺตกาโม มงฺกุตฺต-
กาโม เอวํ วเทติ “สนฺติ อธิเรกจฺเจ ขตฺติยา, พฺราหฺมณฺนาติ ภณฺติ;
อาปตฺติ วาจา ย วาจา ทฺกฏฺส.

[๒๗] อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ ขุสฺเสตฺตกาโม วมฺเภตฺตกาโม
มงฺกุตฺตกาโม เอวํ วเทติ “สนฺติ อธิเรกจฺเจ อวณฺณกา, ชวณฺณกา,

ธัญญูจกา, สวิญญูจกา, กุลวฑฒกาทิ ภาณติ; อาปตติ วาจา วาจา
 ทุกุกกุสส ๔เปย “สนฺติ อิธกจฺเจ พุทฺธรกฺขิตา, ฐมฺมรกฺขิตา,
 สงฺฆรกฺขิตาติ ภาณติ; อาปตติ วาจา วาจา ทุกุกกุสส ๔เปย
 “สนฺติ อิธกจฺเจ โกสิยา มารทฺวชาติ ภาณติ; ๔เปย “สนฺติ
 อิธกจฺเจ โคตมา, โมคฺคละนา, กจฺจาณา, วาเสฏฺฐชาติ ภาณติ;
 ๔เปย “สนฺติ อิธกจฺเจ โกญฺจกา, ปุပ္ผนทฺทกาติ ภาณติ; ๔เปย
 “สนฺติ อิธกจฺเจ กสกา, วาณิชา, โครกฺขชาติ ภาณติ; ๔เปย “สนฺติ
 อิธกจฺเจ นพการา, กุมฺภการา, เปสการา, จมฺมการา นหาปิตาติ
 ภาณติ; ๔เปย “สนฺติ อิธกจฺเจ มุทฺธิกา, คณกา, เลขกาติ
 ภาณติ; ๔เปย “สนฺติ อิธกจฺเจ กุญฺจิกา, คณฺฑิกา, กิลาสิกา,
 โสสิกา อปมาริกาติ ภาณติ; ๔เปย “สนฺติ อิธกจฺเจ มรฺตฺเมหิกาติ
 ภาณติ; ๔เปย “สนฺติ อิธกจฺเจ อติทึมา, อติรสฺสา, อติกณฺหา,
 อจฺโจทาตาติ ภาณติ; ๔เปย “สนฺติ อิธกจฺเจ นาติทึมา, นาติรสฺสา,
 นาติกณฺหา, นาจฺโจทาตาติ ภาณติ; ๔เปย “สนฺติ อิธกจฺเจ
 ราคปริยฺญจिता, โทสปริยฺญจिता, โมหปริยฺญจिताติ ภาณติ; ๔เปย
 “สนฺติ อิธกจฺเจ วิตราคา, วิตโทสา, วิตโมหาติ ภาณติ; ๔เปย
 “สนฺติ อิธกจฺเจ ปาราชิกํ อชฺฌาปนฺนา, ๔เปย ทฺวพฺภาสิตํ
 อชฺฌาปนฺนาติ ภาณติ; ๔เปย “สนฺติ อิธกจฺเจ โสตาปนฺนาติ
 ภาณติ; ๔เปย “สนฺติ อิธกจฺเจ โอญฺจา, เมณฺฑา, โคณา, คทฺรภา,
 ตีรจฺฉานคตา, เนรยิกา, นตฺถิ เตสํ สุกฺติ, ทฺวคฺคตฺติเยว เตสํ
 ปาฏิกงฺขชาติ ภาณติ; อาปตติ วาจา วาจา ทุกุกกุสส.

เมธาวิโน,^๑ พหุสฺสุตา, ฐมฺมกถิกา, นตฺถิ เตสํ ทุคฺคติ, สุกฺคตียะ
เตสํ ปาฏิทฺถาติ ภาณติ; อาปตฺติ วาจา ย วาจา ทุกฺกฏสฺส.

[๒๙] อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ ขุสฺเสตฺถกาโม วมฺเภตฺถกาโม
มฺงฺกุกตฺตฺถกาโม เอวํ วเทติ “เย นฺน จณฺทาลา, เวณา, เนสาทา,
รทการา, ปุกฺกฺสาติ ภาณติ; อาปตฺติ วาจา ย วาจา ทุกฺกฏสฺส
ฯเปฯ

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ ขุสฺเสตฺถกาโม วมฺเภตฺถกาโม มฺงฺกุกตฺตฺถ-
กาโม เอวํ วเทติ “เย นฺน ปณฺทิตา, พฺยตฺตา, เมธาวิโน,
พหุสฺสุตา, ฐมฺมกถิกา, นตฺถิ ^๒เตสํ ทุคฺคติ, สุกฺคตียะ เตสํ
ปาฏิทฺถาติ^๒ ภาณติ; อาปตฺติ วาจา ย วาจา ทุกฺกฏสฺส.

[๓๐] อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ ขุสฺเสตฺถกาโม วมฺเภตฺถกาโม
มฺงฺกุกตฺตฺถกาโม เอวํ วเทติ “น มยฺ จณฺทาลา, เวณา, เนสาทา,
รทการา, ปุกฺกฺสาติ ภาณติ; ฯเปฯ “น มยฺ ปณฺทิตา, พฺยตฺตา,
เมธาวิโน, พหุสฺสุตา, ฐมฺมกถิกา, นตฺถิ อมฺหากํ ทุคฺคติ,
สุกฺคตียะ อมฺหากํ ปาฏิทฺถาติ ภาณติ; อาปตฺติ วาจา ย วาจา
ทุกฺกฏสฺส.

[๓๑] อุปสมฺปนฺโน อนุปสมฺปนฺนํ ขุสฺเสตฺถกาโม วมฺเภตฺถกาโม
มฺงฺกุกตฺตฺถกาโม หีเนน หีนํ วเทติ ฯเปฯ หีเนน อุกฺกฏจํ วเทติ
ฯเปฯ อุกฺกฏเจเนน หีนํ วเทติ ฯเปฯ อุกฺกฏเจเนน อุกฺกฏจํ วเทติ
ปณฺทิตํ พฺยตฺตํ เมธาวิ พหุสฺสุตํ ฐมฺมกถิกํ “ปณฺทิตฺตฺสิ, พฺยตฺตฺตฺสิ,
เมธาวิตฺสิ, พหุสฺสุตฺตฺสิ, ฐมฺมกถิกตฺสิ, นตฺถิ ตฺยํ ทุคฺคติ, สุกฺคตียะ
ตฺยํ ปาฏิทฺถาติ ภาณติ; อาปตฺติ วาจา ย วาจา ทุกฺกฏสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ น ขุํเสตุกาโม น วมฺเภตุกาโม น มงฺกุกตฺตฺกาโม ทวกมฺยตา อุกฺกฏฺเจน หีนํ วเทติ จณฺทาลํ เวณํ เนสาทํ รถการํ ปุกฺกุสํ “ขตฺติโยสิ, พฺราหฺมณฺเณสีติ ภณฺติ; อาปตฺติ วาจา ย วาจา ย ทฺพภาสิตสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ น ขุํเสตุกาโม น วมฺเภตุกาโม น มงฺกุกตฺตฺกาโม ทวกมฺยตา อุกฺกฏฺเจน อุกฺกฏฺจํ วเทติ ขตฺติยํ พฺราหฺมณํ “ขตฺติโยสิ, พฺราหฺมณฺเณสีติ ภณฺติ; อาปตฺติ วาจา ย วาจา ย ทฺพภาสิตสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ น ขุํเสตุกาโม น วมฺเภตุกาโม น มงฺกุกตฺตฺกาโม ทวกมฺยตา หีนเณ หีนํ วเทติ ๔เปยฺย หีนเณ อุกฺกฏฺจํ วเทติ ๔เปยฺย อุกฺกฏฺเจน หีนํ วเทติ ๔เปยฺย อุกฺกฏฺเจน อุกฺกฏฺจํ วเทติ ปณฺทิตํ พฺยตฺตํ เมธาวิ พหุสฺสุตํ ฌมฺมกถิกํ “ปณฺทิตฺโตสิ, พฺยตฺโตสิ, เมธาวิสิ, พหุสฺสุตฺโตสิ, ฌมฺมกถิกอสฺสิ, นตฺถิ ตฺยหํ ทฺกคฺคิ, สฺกคฺติเยว ตฺยหํ ปาฏิทฺทงฺขาติ ภณฺติ; อาปตฺติ วาจา ย วาจา ย ทฺพภาสิตสฺส.

[๓๓] อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ น ขุํเสตุกาโม น วมฺเภตุกาโม น มงฺกุกตฺตฺกาโม ทวกมฺยตา เอวํ วเทติ “สนฺติ อิทฺเทจฺเจ จณฺทาลา, เวณา, เนสาทา, รถการา, ปุกฺกุสาติ ภณฺติ; ๔เปยฺย “สนฺติ อิทฺเทจฺเจ ปณฺทิตา, พฺยตฺตา, เมธาวิโน, พหุสฺสุตฺตา, ฌมฺมกถิกา, นตฺถิ เตสํ ทฺกคฺคิ, สฺกคฺติเยว เตสํ ปาฏิทฺทงฺขาติ ภณฺติ; อาปตฺติ วาจา ย วาจา ย ทฺพภาสิตสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ น ขุํเสตุกาโม น วมฺเภตุกาโม น มงฺกุกตฺตฺกาโม ทวกมฺยตา เอวํ วเทติ “เย นฺน จณฺทาลา, เวณา,

เนสาทา, รถการา, ปุกกุสาติ ภณติ; ๕เปย “เย นฺน ปณฺธิตา,
พฺยตฺตา, เมธาวิโน, พหุสฺสุตา, ฌมฺมกถิกาติ ภณติ; อาปตฺติ
วากาย วากาย ทฺพฺภาสิตสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ น ขุํเสตฺถกาโม น วมฺเภตฺถกาโม น
มงฺกุทตฺตฺถกาโม ทวกมฺยตา เอวํ วเทติ “น มยํ จณฺทาลา, เวณา,
เนสาทา, รถการา, ปุกกุสาติ ภณติ; ๕เปย “น มยํ ปณฺธิตา,
พฺยตฺตา, เมธาวิโน, พหุสฺสุตา, ฌมฺมกถิกา, นตฺถิ อมฺหากํ ทฺคฺคตฺติ,
สฺสคฺคิเยว อมฺหากํ ปาฏิกงฺขาติ ภณติ; อาปตฺติ วากาย วากาย
ทฺพฺภาสิตสฺส.

[๓๔] อุปสมฺปนฺโน อนุปสมฺปนฺนํ น ขุํเสตฺถกาโม น วมฺเภตฺถ-
กาโม น มงฺกุทตฺตฺถกาโม ทวกมฺยตา หีเนน หีนํ วเทติ ๕เปย
หีเนน อุกฺกฏฺจํ วเทติ ๕เปย อุกฺกฏฺเจน หีนํ วเทติ ๕เปย
อุกฺกฏฺเจน อุกฺกฏฺจํ วเทติ ปณฺธิตํ พฺยตฺตํ เมธาวิ พหุสฺสุตํ
ฌมฺมกถิกํ “ปณฺธิโตสฺสิ, พฺยตฺโตสฺสิ, เมธาวิสฺสิ, พหุสฺสุโตสฺสิ, ฌมฺมกถิโกสฺสิ,
นตฺถิ ตฺยหํ ทฺคฺคตฺติ, สฺสคฺคิเยว ตฺยหํ ปาฏิกงฺขาติ ภณติ;
อาปตฺติ วากาย วากาย ทฺพฺภาสิตสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อนุปสมฺปนฺนํ น ขุํเสตฺถกาโม น วมฺเภตฺถกาโม
น มงฺกุทตฺตฺถกาโม ทวกมฺยตา เอวํ วเทติ “สนฺติ อิคฺเชจฺเจ
จณฺทาลา, เวณา, เนสาทา, รถการา, ปุกกุสาติ ภณติ; ๕เปย
“สนฺติ อิคฺเชจฺเจ ปณฺธิตา, พฺยตฺตา, เมธาวิโน, พหุสฺสุตา,
ฌมฺมกถิกา, นตฺถิ เตสํ ทฺคฺคตฺติ, สฺสคฺคิเยว เตสํ ปาฏิกงฺขาติ
ภณติ; อาปตฺติ วากาย วากาย ทฺพฺภาสิตสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อนุปสมฺปนฺนํ น ขุํเสตฺถกาโม น วมฺเภตฺถกาโม
น มงฺกุทตฺตฺถกาโม ทวกมฺยตา เอวํ วเทติ “เย นฺน จณฺทาลา,

เวณา, เนสาทา, รถการา, ปุกฺกุสาติ ภณฺติ; ๕เปฯ “เย หนูน
ปณฺทิตา, พุยตฺตา, เมธาวิโน, พหุสฺสุตา, ฐมฺมกถิกถาติ ภณฺติ;
อาปตฺติ วาจา ย วาจา ทุพฺพาสิตฺตสฺส.

อุปสมฺปนโน อนุปสมฺปนโน น ขุํเสตฺตกาโม น วมฺเภตฺตกาโม
น มงฺกุตฺตกาโม ทวกฺมยตา เอวํ วเทติ “น มยํ จณฺทาลา, เวณา,
เนสาทา, รถการา, ปุกฺกุสาติ ภณฺติ; ๕เปฯ “น มยํ ปณฺทิตา,
พุยตฺตา, เมธาวิโน, พหุสฺสุตา, ฐมฺมกถิกา นตฺถิ อมฺหากํ ทฺถคฺติ,
สฺสคฺติเยว อมฺหากํ ปาฏิกงฺขาติ ภณฺติ; อาปตฺติ วาจา ย วาจา
ตุพฺพาสิตฺตสฺส.

[๓๕] อนาปตฺติ อตฺถปฺปเรกฺขารสฺส, ฐมฺมปฺปเรกฺขารสฺส, อนุ-
สาสนีปฺปเรกฺขารสฺส, อุมฺมตฺตกสฺส, ขิตฺตจิตฺตสฺส, เวทนญฺญสฺส,^๑
อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

โอมสวาทสํกฺขาปํ นิญฺจิตํ ทฺติยํ.

๓. เปสฺสณฺณสํกฺขาปํ

[๓๖] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
ภิกฺขุณฺโณ ภณฺทนนฺชาตานิ กลหฺชาตานิ วิวาทาปนฺนานิ เปสฺสณฺณํ
อุปสํหฺรณฺติ, อิมสฺส สุตฺวา อมฺสฺส อกฺขายนฺติ อิมสฺส เกทาย,
อมฺสฺส สุตฺวา อิมสฺส อกฺขายนฺติ อมฺสฺส เกทาย; เตน อนุปฺปนฺนานิ
เจว ภณฺทนนฺนิ อุปฺปชฺชนฺติ, อุปฺปนฺนานิ จ ภณฺทนนฺนิ ภิชฺชโย-

^๑ ฉ., เท., มหา. เวทนาญฺญสฺส, อ. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

ภาวาย เวปุลลสาย สัวตตุนฺติ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๕เปฯ
 เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา
 ภิกฺขุ ภิกฺขุํ ภาณฺชนชาตานิ กลฺลชาตานิ วิวาทาปนฺนานิ เปสฺสณฺณํ
 อุปฺสํหริสฺสณฺติ, อิมสฺส สุตฺวา อมฺสฺส อกฺขายิสฺสณฺติ อิมสฺส
 เกทาย, อมฺสฺส สุตฺวา อิมสฺส อกฺขายิสฺสณฺติ อมฺสฺส เกทาย;
 เตเน อนุปฺปนฺนานิ เจว ภาณฺชนานิ อุปฺปชฺชนฺติ, อุปฺปนฺนานิ จ
 ภาณฺชนานิ ภิกฺขุโยภาวาย เวปุลลสาย สัวตตุนฺตฺติ. อถ โข เต ภิกฺขุ
 จพฺพคฺคิเย ภิกฺขุ อเนกปริยาเยเน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ
 อาโรเจสฺสุ. ๕เปฯ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว ภิกฺขุํ ภาณฺชนชาตานิ
 กลฺลชาตานิ วิวาทาปนฺนานิ เปสฺสณฺณํ อุปฺสํหเรถ, อิมสฺส สุตฺวา
 อมฺสฺส อกฺขายเถ อิมสฺส เกทาย, อมฺสฺส สุตฺวา อิมสฺส อกฺขายเถ
 อมฺสฺส เกทาย; เตเน อนุปฺปนฺนานิ เจว ภาณฺชนานิ อุปฺปชฺชนฺติ,
 อุปฺปนฺนานิ จ ภาณฺชนานิ ภิกฺขุโยภาวาย เวปุลลสาย สัวตตุนฺตฺติ.
 “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๕เปฯ “กถํ หิ นาม ตุมฺहे
 โมฆปริสา ภิกฺขุํ ภาณฺชนชาตานิ กลฺลชาตานิ วิวาทาปนฺนานิ
 เปสฺสณฺณํ อุปฺสํหริสฺสณฺติ, อิมสฺส สุตฺวา อมฺสฺส อกฺขายิสฺสณฺติ อิมสฺส
 เกทาย, อมฺสฺส สุตฺวา อิมสฺส อกฺขายิสฺสณฺติ อมฺสฺส เกทาย;
 เตเน อนุปฺปนฺนานิ เจว ภาณฺชนานิ อุปฺปชฺชนฺติ, อุปฺปนฺนานิ จ
 ภาณฺชนานิ ภิกฺขุโยภาวาย เวปุลลสาย สัวตตุนฺติ. เนตํ โมฆปริสา
 อปฺปสณฺนานิ วา ปสาทาย ๕เปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ
 สิกฺขาปทํ อุกฺกมฺเสยฺยาถ

[๓๗] “ภิกฺขุเปสฺสณฺเณ ปาจิตฺติยนฺติ.

[๓๘] เปสฺสณฺณํ นาม ทฺวิหากาเรหิ เปสฺสณฺณํ โหติ ปิยกมฺยสฺส
 วา เกทาธิปฺปายสฺส วา. ทสฺหิ อากาเรหิ เปสฺสณฺณํ อุปฺสํหริ

ชาติโตปิ นามโตปิ โคตฺตโตปิ กมฺมโตปิ สิปปโตปิ อาพาธโตปิ
ลึงฺคโตปิ กิเลสโตปิ อาปตฺติโตปิ อุกฺโกสโตปิ.

ชาติ นาม เทว ชาติโย หีนา จ ชาติ อุกฺกฏฺจา จ ชาติ.
หีนา นามชาติ จณฺทาลชาติ เวณชาติ เนสาทชาติ รกการชาติ
ปุกฺกุสชาติ; เอสา หีนา นาม ชาติ. อุกฺกฏฺจา นาม ชาติ
ขตฺติยชาติ พฺราหฺมณชาติ; เอสา อุกฺกฏฺจา นาม ชาติ ฯเปฯ

อุกฺโกส นาม เทว อุกฺโกสา หีโน จ อุกฺโกส อุกฺกฏฺโจ จ
อุกฺโกส. หีโน นาม อุกฺโกส “โอฏฺโฐสฺส, เมณฺโฑสฺส, โคณฺโธสฺส,
คทฺธโรสฺส, ตีรจฺฉานคโตสฺส, เนรยโกสฺส, นตฺถิ ตฺยหํ สฺสคฺคิ, ทฺถคฺคิเยว
ตฺยหํ ปาฏิกงฺขาติ, ยกาเรน วา ภกาเรน วา กาฏฺโกฏฺจิกาย วา
เอโส หีโน นาม อุกฺโกส. อุกฺกฏฺโจ นาม อุกฺโกส “ปณฺทิตสฺส,
พฺยตฺตสฺส, เมธาวีสฺส, พหุสฺสสฺส, ฐมฺมกถิกสฺส, นตฺถิ ตฺยหํ ทฺถคฺคิ,
สฺสคฺคิเยว ตฺยหํ ปาฏิกงฺขาติ, เอโส อุกฺกฏฺโจ นาม อุกฺโกส.

[๓๙] อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนสฺส สุตฺวา อุปสมฺปนฺนสฺส
เปสฺสณฺณํ อุปสํหริติ “อิตฺถนฺนาโม ตํ ‘จณฺทาล, เวณ, เนสาท,
รกกาวโร, ปุกฺกุโสติ ภาณตฺติ; อาปตฺติ วาจา วาจา ปาจิตฺติยสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนสฺส สุตฺวา อุปสมฺปนฺนสฺส เปสฺสณฺณํ
อุปสํหริติ “อิตฺถนฺนาโม ตํ ‘ขตฺติโย, พฺราหฺมณโณติ ภาณตฺติ; อาปตฺติ
วาจา วาจา ปาจิตฺติยสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนสฺส สุตฺวา อุปสมฺปนฺนสฺส เปสฺสณฺณํ
อุปสํหริติ “อิตฺถนฺนาโม ตํ ‘อวกณฺณโก, ขวกณฺณโก, ฐนฺนิจโก,
สวณฺณโก, ๒๖/๐๕/๒๕๖๖ กุลวฑฺฒโกติ ภาณตฺติ; อาปตฺติ วาจา วาจา
ปาจิตฺติยสฺส.

อุปสมปนฺโน อุปสมปนฺนสฺส สุตฺวา อุปสมปนฺนสฺส เปสฺสญญํ
 อุปสํหริติ “อิตฺถนฺนาโม ตํ ‘พุทฺธรกฺขิโต, ฐมฺมรกฺขิโต, สงฺฆรกฺขิโตติ
 ภาณตีติ; อาปตฺติ วาจา วาจา ปาจิตฺติยสฺส.

อุปสมปนฺโน อุปสมปนฺนสฺส สุตฺวา อุปสมปนฺนสฺส เปสฺสญญํ
 อุปสํหริติ “อิตฺถนฺนาโม ตํ ‘โกสิโย, ภารทฺวาไซติ ภาณตีติ;
 อาปตฺติ วาจา วาจา ปาจิตฺติยสฺส

อุปสมปนฺโน อุปสมปนฺนสฺส สุตฺวา อุปสมปนฺนสฺส เปสฺสญญํ
 อุปสํหริติ “อิตฺถนฺนาโม ตํ ‘โคตโม, โมคฺคัลลาโน, กจฺจาโยโน,
 วาเสฏฺฐโจติ ภาณตีติ; อาปตฺติ วาจา วาจา ปาจิตฺติยสฺส.

อุปสมปนฺโน อุปสมปนฺนสฺส สุตฺวา อุปสมปนฺนสฺส เปสฺสญญํ
 อุปสํหริติ “อิตฺถนฺนาโม ตํ ‘โกฏฺฐโก, ปุพฺผจฺจทฺทโกติ ภาณตีติ;
 อาปตฺติ วาจา วาจา ปาจิตฺติยสฺส.

อุปสมปนฺโน อุปสมปนฺนสฺส สุตฺวา อุปสมปนฺนสฺส เปสฺสญญํ
 อุปสํหริติ “อิตฺถนฺนาโม ตํ ‘กสโก, วาณิไซ, โครกฺโขติ ภาณตีติ;
 อาปตฺติ วาจา วาจา ปาจิตฺติยสฺส.

อุปสมปนฺโน อุปสมปนฺนสฺส สุตฺวา อุปสมปนฺนสฺส เปสฺสญญํ
 อุปสํหริติ “อิตฺถนฺนาโม ตํ ‘นพกาโร, กุมฺภกาโร, เปสกาโร, จมฺม-
 กาโร, นหาปิโตติ ภาณตีติ; อาปตฺติ วาจา วาจา ปาจิตฺติยสฺส.

อุปสมปนฺโน อุปสมปนฺนสฺส สุตฺวา อุปสมปนฺนสฺส เปสฺสญญํ
 อุปสํหริติ “อิตฺถนฺนาโม ตํ ‘มฺหุทฺธิโก, คณโก, เลขโกติ ภาณตีติ;
 อาปตฺติ วาจา วาจา ปาจิตฺติยสฺส.

[๔๐] อุปสมปนฺโน อุปสมปนฺนสฺส สุตฺวา อุปสมปนฺนสฺส เปสฺสญญํ
 อุปสํหริติ “อิตฺถนฺนาโม ตํ ‘กฺกุฏฺฐโก, คณฺหโก, กิลาสโก,
 โสสิโก, อปมารโกติ ภาณตีติ; อาปตฺติ วาจา วาจา ปาจิตฺติยสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนสฺส สุตฺวา อุปสมฺปนฺนสฺส เปสฺสณฺณ
 อุปสํหริติ “อิตฺถนฺนาโม ตํ ‘มธุเมหิโกติ ภาณตีติ; อาปตฺติ วาจา
 วาจา ปาจิตฺตียสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนสฺส สุตฺวา อุปสมฺปนฺนสฺส เปสฺสณฺณ
 อุปสํหริติ “อิตฺถนฺนาโม ตํ ‘อติทีโฆ, อติรสฺโส, อติกณฺโห
 อจฺโจทาโตติ ภาณตีติ; อาปตฺติ วาจา วาจา ปาจิตฺตียสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนสฺส สุตฺวา อุปสมฺปนฺนสฺส เปสฺสณฺณ
 อุปสํหริติ “อิตฺถนฺนาโม ตํ ‘นาติทีโฆ, นาติรสฺโส, นาติกณฺโห,
 นาจฺโจทาโตติ ภาณตีติ; อาปตฺติ วาจา วาจา ปาจิตฺตียสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนสฺส สุตฺวา อุปสมฺปนฺนสฺส เปสฺสณฺณ
 อุปสํหริติ “อิตฺถนฺนาโม ตํ ‘ราคปริยฺภูจฺโติ, โทสปริยฺภูจฺโติ, โมห-
 ปริยฺภูจฺโติ ภาณตีติ; อาปตฺติ วาจา วาจา ปาจิตฺตียสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนสฺส สุตฺวา อุปสมฺปนฺนสฺส เปสฺสณฺณ
 อุปสํหริติ “อิตฺถนฺนาโม ตํ ‘วิตฺราโค, วิตฺโทโส, วิตฺโมโหติ ภาณตีติ
 อาปตฺติ; วาจา วาจา ปาจิตฺตียสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนสฺส สุตฺวา อุปสมฺปนฺนสฺส เปสฺสณฺณ
 อุปสํหริติ “อิตฺถนฺนาโม ตํ ‘ปาราชิกํ อชฺฌาปนฺโน, สงฺฆาภิเสกฺ
 อชฺฌาปนฺโน, ฤๅลลจฺจยํ อชฺฌาปนฺโน, ปาจิตฺตียํ อชฺฌาปนฺโน,
 ปาฏีเทสนียํ อชฺฌาปนฺโน, ทุกกฺกํ อชฺฌาปนฺโน, ทุพฺภาสิตํ
 อชฺฌาปนฺโนติ ภาณตีติ; อาปตฺติ วาจา วาจา ปาจิตฺตียสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนสฺส สุตฺวา อุปสมฺปนฺนสฺส เปสฺสณฺณ
 อุปสํหริติ “อิตฺถนฺนาโม ตํ ‘โสตาปนฺโนติ ภาณตีติ; อาปตฺติ วาจา
 วาจา ปาจิตฺตียสฺส.

อุปสมปนฺโน อุปสมปนฺนสฺส สุตฺวา อุปสมปนฺนสฺส เปสฺสญฺญํ
 อุปสํหริติ “อิตฺถนฺนาโม ตํ ‘โอฏฺโฐ, เมณฺโฑ, โคโณ, คหุโร,
 ติรจฺฉานคโต, เนรยิโก, นตฺถิ ตสฺส สุกฺติ, ทุคฺคตฺติเยว ตสฺส
 ปาฏิกงฺขาติ ภาณตฺติ; อาปตฺติ วาจา ย วาจา ปาจิตฺติยสฺส.

อุปสมปนฺโน อุปสมปนฺนสฺส สุตฺวา อุปสมปนฺนสฺส เปสฺสญฺญํ
 อุปสํหริติ “อิตฺถนฺนาโม ตํ ‘ปณฺธิโต พฺยตฺโต, เมธาวิ, พหุสฺสโต,
 ฐมฺมกถิโก, นตฺถิ ตสฺส ทุคฺคตฺติ, สุกฺติเยว ตสฺส ปาฏิกงฺขาติ
 ภาณตฺติ; อาปตฺติ วาจา ย วาจา ปาจิตฺติยสฺส.

[๔๑] อุปสมปนฺโน อุปสมปนฺนสฺส สุตฺวา อุปสมปนฺนสฺส
 เปสฺสญฺญํ อุปสํหริติ “อิตฺถนฺนาโม ‘สนฺติ อิคฺเชกฺขเจ จณฺทาลา,
 เวณา, เนสาทา, รกการา, ปุกฺกุสาติ ภาณติ; น โส อญฺญํ ภาณติ,
 ตณฺณเยว ภาณตฺติ; อาปตฺติ วาจา ย วาจา ทุกฺกฏสฺส.

อุปสมปนฺโน อุปสมปนฺนสฺส สุตฺวา อุปสมปนฺนสฺส เปสฺสญฺญํ
 อุปสํหริติ “อิตฺถนฺนาโม ‘สนฺติ อิคฺเชกฺขเจ ขตฺติยา, พุราหฺมณาติ
 ภาณติ; น โส อญฺญํ ภาณติ, ตณฺณเยว ภาณตฺติ; อาปตฺติ วาจา
 วาจา ทุกฺกฏสฺส ๕เปฯ

อุปสมปนฺโน อุปสมปนฺนสฺส สุตฺวา อุปสมปนฺนสฺส เปสฺสญฺญํ
 อุปสํหริติ “อิตฺถนฺนาโม ‘สนฺติ อิคฺเชกฺขเจ ปณฺธิตา, พฺยตฺตา,
 เมธาวิโน, พหุสฺสตา, ฐมฺมกถิกา, นตฺถิ เตสํ ทุคฺคตฺติ, สุกฺติเยว
 เตสํ ปาฏิกงฺขาติ ภาณติ; น โส อญฺญํ ภาณติ, ตณฺณเยว ภาณตฺติ;
 อาปตฺติ วาจา ย วาจา ทุกฺกฏสฺส.

อุปสมปนฺโน อุปสมปนฺนสฺส สุตฺวา อุปสมปนฺนสฺส เปสฺสญฺญํ
 อุปสํหริติ “อิตฺถนฺนาโม ‘เย ญฺน จณฺทาลา, เวณา, เนสาทา,
 รกการา, ปุกฺกุสาติ ภาณติ; น โส อญฺญํ ภาณติ, ตณฺณเยว ภาณตฺติ;
 อาปตฺติ วาจา ย วาจา ทุกฺกฏสฺส ๕เปฯ

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนสฺส สุตฺวา อุปสมฺปนฺนสฺส เปสฺสณฺณ
 อุปสํหริติ “อิตฺถนฺนาโม ‘เย นฺน ปณฺทิตา, พฺยตฺตา, เมธาวิโน,
 พหุสฺสุตา, ฐมฺมกถิกา, นตฺถิ เตสํ ทฺถุคฺคิ, สฺสคฺคิเยว เตสํ
 ปาฏิกงฺขาติ ภณฺติ; น โส อณฺณํ ภณฺติ, ตณฺณเยว ภณฺตีติ;
 อาปตฺติ วาจา ย วาจา ทฺถุคฺคสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนสฺส สุตฺวา อุปสมฺปนฺนสฺส เปสฺสณฺณ
 อุปสํหริติ “อิตฺถนฺนาโม ‘น มยฺ จณฺทาลา, เวณา, เนสาทา,
 รกการา, ปุคฺกุสาติ ภณฺติ; น โส อณฺณํ ภณฺติ, ตณฺณเยว ภณฺตีติ;
 อาปตฺติ วาจา ย วาจา ทฺถุคฺคสฺส ฯเปฯ

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนสฺส สุตฺวา อุปสมฺปนฺนสฺส เปสฺสณฺณ
 อุปสํหริติ “อิตฺถนฺนาโม ‘น มยฺ ปณฺทิตา, พฺยตฺตา, เมธาวิโน,
 พหุสฺสุตา, ฐมฺมกถิกา, นตฺถิ อมฺหากํ ทฺถุคฺคิ, สฺสคฺคิเยว อมฺหากํ
 ปาฏิกงฺขาติ ภณฺติ; น โส อณฺณํ ภณฺติ, ตณฺณเยว ภณฺตีติ;
 อาปตฺติ วาจา ย วาจา ทฺถุคฺคสฺส.

[๔๒] อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนสฺส สุตฺวา อุปสมฺปนฺนสฺส
 เปสฺสณฺณ อุปสํหริติ, อาปตฺติ วาจา ย วาจา ปาจิตฺตียสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนสฺส สุตฺวา อนฺุปสมฺปนฺนสฺส เปสฺสณฺณ
 อุปสํหริติ, อาปตฺติ ทฺถุคฺคสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อนฺุปสมฺปนฺนสฺส สุตฺวา อุปสมฺปนฺนสฺส เปสฺสณฺณ
 อุปสํหริติ, อาปตฺติ ทฺถุคฺคสฺส.

อุปสมฺปนฺโน อนฺุปสมฺปนฺนสฺส สุตฺวา อนฺุปสมฺปนฺนสฺส เปสฺสณฺณ
 อุปสํหริติ, อาปตฺติ ทฺถุคฺคสฺส.

[๔๓] อนาปตฺติ นปิยกมฺยสฺส, นภทาทิปฺปายสฺส, อุมฺมตฺตกสฺส,
 อาทิกมฺมิทฺสสาติ.

เปสฺสณฺณสิทฺธาปทํ นิฏฺฐิตํ ตตฺถิ.

๔. ปทโสธมมสิกขาปทํ

[๔๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา
ภิกฺขุ อุปาสเก ปทโส ธมฺมํ วาเจนฺติ. อุปาสกา ภิกฺขุสฺส อการวา
อปฺปติสฺสา อสภากวตฺตติกา วิหรนฺติ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา
ฯเปฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม
จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ อุปาสเก ปทโส ธมฺมํ วาเจสฺสนฺติ, อุปาสกา
ภิกฺขุสฺส อการวา อปฺปติสฺสา อสภากวตฺตติกา วิหรนฺตฺติ. อถ โข
เต ภิกฺขุ จพฺพคฺคิเย ภิกฺขุ อนेกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต
เอตมตฺถํ อารโหเสสฺ. ฯเปฯ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว อุปาสเก
ปทโส ธมฺมํ วาเจถ, อุปาสกา ภิกฺขุสฺส อการวา อปฺปติสฺสา
อสภากวตฺตติกา วิหรนฺตฺติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา
ฯเปฯ “กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมฆปริสา อุปาสเก ปทโส ธมฺมํ
วาเจสฺสถ, อุปาสกา ภิกฺขุสฺส อการวา อปฺปติสฺสา อสภากวตฺตติกา
วิหรนฺติ; เนตํ โมฆปริสา อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ฯเปฯ
เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุตฺติเสยฺยาถ

[๔๕] “โย ปน ภิกฺขุ อนุปสมฺปนฺนํ ปทโส ธมฺมํ วาเจยฺย,
ปาจิตตियนฺติ.

[๔๖] โย ปหาติ โย ยาতিโส ฯเปฯ

ภิกฺขุติ ฯเปฯ อयํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

อนุปสมฺปนฺโน นาม ภิกฺขุญฺจ ภิกฺขุณีญฺจ จเปตฺวา อวเสโส
อนุปสมฺปนฺโน นาม.

ปทโส นาม^๑ ปทํ อนุปทํ อนุวกฺขรํ อนุพฺยณฺชนํ.

ปทํ นาม เอกโต ปฏฺจเปตฺวา เอกโต โอสสาเปณฺติ. อนุปทํ นาม ปาฏฺเฏกํ ปฏฺจเปตฺวา เอกโต โอสสาเปณฺติ. อนุวกฺขรํ นาม รุปํ อนิจฺจนฺติ วุจฺจมาโน รุตติ^๒ โอปาเตติ. อนุพฺยณฺชนํ นาม รุปํ อนิจฺจนฺติ วุจฺจมาโน เวทนา อนิจฺจาติ สทฺทํ นิจฺจาเรติ.

ยณฺจ ปทํ ยณฺจ อนุปทํ ยณฺจ อนุวกฺขรํ ยณฺจ อนุพฺยณฺชนํ สทฺทพฺเมตํ ปทโส ฐมฺโม นาม.

ฐมฺโม นาม พุทฺธภาสิโต สาวกภาสิโต อีสิภาสิโต เทวตา-
ภาสิโต อตฺตอุปสมฺมहिโต ฐมฺมอุปสมฺมहिโต.

วาเจยฺยาติ ปเทน วาเจติ, ปเท ปเท อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.
อกฺขราย วาเจติ, อกฺขรอกฺขราย อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๔๗] อนุปสมฺปนฺเน อนุปสมฺปนฺนสณฺณี ปทโส ฐมฺมํ วาเจติ,
อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อนุปสมฺปนฺเน เวมตฺติโก ปทโส ฐมฺมํ วาเจติ,
อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อนุปสมฺปนฺเน อุปสมฺปนฺนสณฺณี ปทโส
ฐมฺมํ วาเจติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อุปสมฺปนฺเน อนุปสมฺปนฺนสณฺณี, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. อุปสมฺปนฺเน
เวมตฺติโก, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. อุปสมฺปนฺเน อุปสมฺปนฺนสณฺณี,
อนาปตฺติ.

[๔๘] อนาปตฺติ เอกโต อุทฺทิสสาเปณฺโต, เอกโต สขฺฌายํ
กโรนฺโต, เยภฺยเยน ปคฺคณํ คณฺถํ ภาณนฺโต โอปาเตติ, โอสสาเรณฺโต
โอปาเตติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ปทโสธมฺมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ จตฺตถํ.

^๑ อ. อิทํ ปาฐทวํ น ทิสฺสติ.

^๒ ฉ. รุตติ, เท. รุตติ

๕. สหเสยยสิกขาปท

[๔๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา อาพวียํ วิหริติ อคฺคาพเว
 เจติเย. เตน โข ปน สมเยน อุปาสกา อารามํ อาคจฺจนฺติ
 ฌมฺมสฺสวณาย. ฌมฺเม ภาสิตะ, เถรา ภิกฺขุ ยถาวิหาริ คจฺจนฺติ.
 นวกา ภิกฺขุ ตตฺถเวย อุปฏฺฐาณสาลาเย อุปาสเกหิ สทฺธิ มุฏฺฐสฺสตี
 อสมฺปชานา นคฺคา วิภุชฺชมานา^๑ กากจฺจมานา เสยฺยํ กปฺเปนฺติ.
 อุปาสกา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภทฺทนฺตา
 มุฏฺฐสฺสตี อสมฺปชานา นคฺคา วิภุชฺชมานา กากจฺจมานา เสยฺยํ
 กปฺเปสฺสนฺตํติ. อสฺสํโสสุ โข ภิกฺขุ เตสํ อุปาสกานํ อุชฺฌายนฺตานํ
 ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจ ๔เปยฺ เต
 อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุ อนุปสมฺปนฺเนน
 สห เสยฺยํ กปฺเปสฺสนฺตํติ. อถ โข เต ภิกฺขุ เต นวเก ภิกฺขุ
 อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ. ๔เปย
 “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุ อนุปสมฺปนฺเนน สห เสยฺยํ กปฺเปนฺตํติ.
 “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๔เปย “กถํ หิ นาม เต
 ภิกฺขเว โมฆปริสา อนุปสมฺปนฺเนน สห เสยฺยํ กปฺเปสฺสนฺติ.
 เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ๔เปยฺ เอวญฺจ ปน
 ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

“โย ปน ภิกฺขุ อนุปสมฺปนฺเนน สห เสยฺยํ กปฺเปยฺ,
 ปาจิตฺตियนฺติ.

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณํ สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

^๑ จ.,เท.,อิ.,มหา. วิภุชมานา, เวมุปริปี.

[๕๐] อถโข ภควา อาพวียํ ยถาภิรนต์ํ วิหริตฺวา, เยน
 โกสมพฺปี, เตเน จาริกํ ปกุกามิ. อนุปฺพุเพเน จาริกํ จรมาโน, เยน
 โกสมพฺปี, ตทวสริ. ตตฺร สุกํ ภควา โกสมพฺปิํ วิหริติ พทริการาเม.
 ภิกฺขุ อายสฺมนตํ ราหุลํ เอตทวโจ, ภควตา อาวุโส ราหุล
 สิกฺขาปทํ ปณฺณตตํ, ‘น อนุปสมฺปนฺเนเน สห เสยฺยา กปฺเปตพฺพาติ;
 เสยฺยํ อาวุโส ราหุล ชานาหิตี. อถโข อายสฺมา ราหุโล เสยฺยํ
 อลภมาโน วจฺจุภฺมฺมียา เสยฺยํ กปฺเปสิ. อถโข ภควา รตฺติยา
 ปจฺจุสสมยํ ปจฺจุจฺจุจาย, เยเน วจฺจุภฺมฺมึ, เตณฺสปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา
 อุกฺกาสิ. อายสฺมาปิ ราหุโล อุกฺกาสิ. “โก เอตฺถาติ. “อหํ ภควา
 ราหุโลติ. “กิสฺส ตวํ ราหุล อิธ นิปนฺโนสึตี.” อถโข อายสฺมา
 ราหุโล ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. อถโข ภควา เอตสฺมี
 นิทาเน เอตสฺมี ปกรณํ ฐมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
 “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว อนุปสมฺปนฺเนเน ทฺวิรตฺตติรตฺตํ”^๒ สห เสยฺยํ^๓
 กปฺเปตฺตุ. เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺเสยฺยาถ

[๕๑] “โย ปน ภิกฺขุ อนุปสมฺปนฺเนเน อุตฺตริทฺวิรตฺตติรตฺตํ
 สห เสยฺยํ กปฺเปยฺย, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๕๒] โย ปนาติ โย ยาทีโส ๔เปฯ

ภิกฺขุติ ๔เปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺถเอ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

อนุปสมฺปนฺโน นาม ภิกฺขุ จเปตฺวา อวเสโส อนุปสมฺปนฺโน
 นาม.

อุตฺตริทฺวิรตฺตติรตฺตนฺติ อติเรกทฺวิรตฺตติรตฺตํ.

สหาคี เอกโต.^๑

เสยฺยา นาม สพฺพจฺจนฺนา สพฺพปฺริจฺจนฺนา, เยภฺยุเณจฺจนฺนา
เยภฺยุเณ ปฺริจฺจนฺนา.

เสยฺยํ กปฺเปยฺยาติ จตฺตเถ ทิวเส อตฺถงฺกเต สุริเย^๒
อนุปสมฺปนฺเน นิปนฺเน ภิกฺขุ นิปฺชฺชติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.
ภิกฺขุ นิปนฺเน อนุปสมฺปนฺโน นิปฺชฺชติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.
อุโภ วา นิปฺชฺชนฺติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. อญฺจหิตฺวา ปฺนปฺปํ
นิปฺชฺชนฺติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

[๕๓] อนุปสมฺปนฺเน อนุปสมฺปนฺนสญฺญี อุตฺตริทฺวิรตฺตติรตฺตํ
สห เสยฺยํ กปฺเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. อนุปสมฺปนฺเน เวมตฺติโก,
อุตฺตริทฺวิรตฺตติรตฺตํ สห เสยฺยํ กปฺเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.
อนุปสมฺปนฺเน อุปสมฺปนฺนสญฺญี อุตฺตริทฺวิรตฺตติรตฺตํ สห เสยฺยํ
กปฺเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

อุปทฺถมจฺจนฺเน อุปทฺถมปฺริจฺจนฺเน, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.
อุปสมฺปนฺเน อนุปสมฺปนฺนสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อุปสมฺปนฺเน
เวมตฺติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อุปสมฺปนฺเน อุปสมฺปนฺนสญฺญี,
อนาปตฺติ.

[๕๔] อนาปตฺติ เทว ติสฺโส รตฺติโย วสฺติ, ฉฺนุกเทวติสฺโส
รตฺติโย วสฺติ, เทว รตฺติโย วสฺติวาทตฺติยา รตฺติยา ปุรารุณา
นิกฺขมิตฺวา ปฺน วสฺติ, สพฺพจฺจนฺเน สพฺพอปฺริจฺจนฺเน, สพฺพ-
ปฺริจฺจนฺเน สพฺพอจฺจนฺเน, เยภฺยุเณ อจฺจนฺเน เยภฺยุเณ อปฺริจฺจนฺเน,

^๑ อ. สหฺว

^๒ ฉ. สุริเย, เอมฺปริปิ.

อนุปสมฺปนฺเน นิปนฺเน ภิกฺขุ นิสิตฺติ, ภิกฺขุ นิปนฺเน อนุปสมฺปนฺโน
 นิสิตฺติ, อุโป วา นิสิตฺตํ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

สหเสยฺยสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ปณฺจมํ.

๖. ทุตฺติยสหเสยฺยสิกฺขาปทํ

[๕๕] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา
 อนุรฺกฺโข โกสเลสุ ชนฺปเทสุ สาวตฺถิ คจฺจนฺโต สายํ อณฺณตรํ
 คามํ อุปคจฺจิ. เตน โข ปน สมเยน จสฺมี คามे อณฺณตริสฺสา
 อิตฺติยา อาวสธาคารํ ปณฺณตฺตํ โหติ. อถ โข อายสฺมา อนุรฺกฺโข,
 เยน सा อิตฺถิ, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ อิตฺถิ เอตทวโจ
 “สเจ เต ภคินี อครุ, วเสยฺยยามิ เอกรตฺถิ” อาวสธาคาเรติ.
 “วเสยฺยาถ ภนฺเตติ. อณฺเณปิ อทฺธิกา, เยน सा อิตฺถิ, เตนฺอุปสงฺกมึสุ;
 อุปสงฺกมิตฺวา ตํ อิตฺถิ เอตทวโจ “สเจ เต อยฺเย อครุ, วเสยฺยยาม
 เอกรตฺถิ อาวสธาคาเรติ. “เอโส โข อยฺโย สมฺโน ปจฺมํ อุปคโต;
 สเจ โส อนฺุชานาติ, วเสยฺยาถาติ. อถ โข เต อทฺธิกา, เยนายสฺมา
 อนุรฺกฺโข, เตนฺอุปสงฺกมึสุ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อนุรฺกฺโข เอตทวโจ
 “สเจ เต ภนฺเต อครุ, วเสยฺยยามิ เอกรตฺถิ อาวสธาคาเรติ.
 “วเสยฺยาถ อาวุโสติ. อถ โข सा อิตฺถิ อายสฺมนฺเต อนุรฺกฺโข สห
 ทสฺสเนน ปฏฺิพทฺฐจิตฺตา อโหสิ.

อถ โข सा อิตฺถิ, เยนายสฺมา อนุรฺกฺโข, เตนฺอุปสงฺกมิ;
 อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อนุรฺกฺโข เอตทวโจ “อยฺโย ภนฺเต อิมะหิ

มนุสฺเสหิ อากิณฺโณ น ผาสฺ วิหริสฺสติ; สาธํ ฆนฺเต อยฺยสฺส
มญฺจํ อพฺภนฺตรํ ปณฺญาเปยฺยนฺติ. อธิวาสสิ โข อายสฺมา
อนฺรทฺโธ ตฺถเหิภาเวน. อถ โข สา อิตฺถิ อายสฺมโต อนฺรทฺทสฺส
สามํ^๑ มญฺจํ อพฺภนฺตรํ ปณฺญาเปตฺวา อลงฺกตปฏฺิยตฺตา คณฺธคณฺธิเน,
เยนายสฺมา อนฺรทฺโธ, เตนุปลสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ
อนฺรทฺธํ เอตทวโจ “อยโย ฆนฺเต อภฺิรฺูปํ ทสฺสนีโย ปาสาทิกโก;
อหฺมจฺมฺหิ อภฺิรฺูปา ทสฺสนียา ปาสาทิกา; สาธํ ฆนฺเต อยฺยสฺส
ปชาปตี ภเวยฺยนฺติ. เอวํ วุตฺเต, อายสฺมา อนฺรทฺโธ ตฺถเหิ อโหสิ.
ทฺติยมฺปิ โข ๔เปฯ ตติยมฺปิ โข สา อิตฺถิ อายสฺมนฺตํ อนฺรทฺธํ
เอตทวโจ “อยโย ฆนฺเต อภฺิรฺูปํ ทสฺสนีโย ปาสาทิกโก; อหฺมจฺมฺหิ
อภฺิรฺูปา ทสฺสนียา ปาสาทิกา; สาธํ ฆนฺเต อยโย มญฺเจว
สมปฏฺิจฺจตุ^๒ สพฺพญฺจ สาปเตยฺยนฺติ. ตติยมฺปิ โข อายสฺมา
อนฺรทฺโธ ตฺถเหิ อโหสิ.

อถ โข สา อิตฺถิ สาญฺจํ นิภฺิขิปิตฺวา อายสฺมโต อนฺรทฺทสฺส
ปรโต จงฺกมตฺติปิ ติฏฺฐตฺติปิ นิสฺสีทตฺติปิ เสยฺยํปิ กปฺเปติ. อถ โข
อายสฺมา อนฺรทฺโธ อินฺทฺริยานิ โอบฺิขิปิตฺวา ตํ อิตฺถิ เหนว
โอโลเกสิ นฺปิ อาลปิ. อถ โข สา อิตฺถิ “อจฺฉริยํ วต โภ, อพฺภตํ
วต โภ; พหุ เม มนุสฺสสา สเตนฺปิ สหสฺเสนฺปิ ปหฺิณฺนฺติ, อยํ
ปนฺ สมโณ ยา สามํ ยาจิยมาโน น อิจฺฉติ มญฺเจว สมปฏฺิจฺจิตุ
สพฺพญฺจ สาปเตยฺยนฺติ สาญฺจํ นิวาเสตฺวา อายสฺมโต อนฺรทฺทสฺส
ปาเทสฺสุ สิริสา นิปตฺติตฺวา อายสฺมนฺตํ อนฺรทฺธํ เอตทวโจ
“อจฺฉโย มํ ฆนฺเต อจฺฉคมา ยถาพาลํ ยถามุพฺพํ ยถาอกุสลํ,

^๑ ฉ.,เท. อยํ ปาโร น ทิสฺสติ.^๒ ฉ.,เท.,อิ. ปฏฺิจฺจตุ

ยาหํ เอวรูปมกาสี;^๑ ตสฺสา เม ฆนฺเต อโย อจฺจยํ อจฺจยโต
 ปฏิคฺคณฺหาตุ^๒ आयตී สํวรายาติ. “อิงฺฆ ตํ” ภคินี อจฺจโย
 อจฺจมา ยถาพาลํ ยถามุพฺพหํ ยถากุสฺลํ, ยา ตวํ เอวมกาสี;
 ยโต จ โข ตวํ ภคินี อจฺจยํ อจฺจยโต ทิสฺวา ยถาธมมํ
 ปฏิกโรสี, ตนฺเต มยํ ปฏิคฺคณฺหาม; วุฑฺฒิ เหสา ภคินี
 อริยสฺส วินเย, โย อจฺจยํ อจฺจยโต ทิสฺวา ยถาธมมํ ปฏิกโรติ,
 आयตී^๔ สํวํ อาปชฺชตฺติติ.

อถ โข सा อิตถी ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน आयสมฺนตํ
 อนฺรุทฺธํ ปณีเตน ขาทนีเยน โภชนีเยน สหตฺถา สนฺตปฺเปตฺวา
 สมฺปวาเรตฺวา आयสมฺนตํ อนฺรุทฺธํ ภูตฺตาवी โอนีตปตฺตปาถี
 อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสีทิ. เอกมฺนตํ นิสินฺนํ โข ตํ อิตถी
 आयสฺมา อนฺรุทฺธโร ฐมฺมिया กถาย สนฺทสฺเสสี สมากเปสี สมฺตเตเชสี
 สมฺปหํเสสี. อถ โข सा อิตถी आयสมฺตา อนฺรุทฺธเรน ฐมฺมिया กถาย
 สนฺทสฺสีตา สมากปิตา สมฺตเตชิตา สมฺปหंसิตา आयสมฺนตํ อนฺรุทฺธํ
 เอตทโวจ “อภิกฺกนฺตํ ฆนฺเต, อภิกฺกนฺตํ ฆนฺเต; เสยฺยถาปี ฆนฺเต
 นิกฺกชฺชิตํ वा อุกฺกชฺเชยฺย, ปฏิจฺจนฺนํ वा วิวเรยฺย, มุพฺพหสฺส वा
 มคฺคํ อาจิกฺเชยฺย, อนฺธกาเร वा เตลปฺปชฺโชตํ ฐาเรยฺย ‘จกฺขมฺนโต
 รุปาणि ทกฺขนฺตฺติ’^๕ เอวเมว^๖ อโยเยน อนฺรุทฺธเรน อนเภปริยาเยน
 ฐมฺโม ปกาสิตो. เอสาหํ ฆนฺเต ตํ ภควนฺตํ สรณํ คจฺฉามิ
 ฐมฺมญฺจ ภิกฺขุสงฺฆญฺจ, อุปาสิกํ มํ อโย ฐาเรตุ อชฺชตคฺเค
 ปาณฺเปตํ สรณํ คตฺนติ.

อถโข อายสฺมา อนฺรุตฺโต สาวตฺถิ คนฺตฺวา ภิกฺขุโน เอตมตฺถํ
 อาโรเจสิ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๕เปยฺ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ
 วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อายสฺมา อนฺรุตฺโต มาตุคฺคาเมน
 สห เสยฺยํ กปฺเปสฺสตีติ. อถโข เต ภิกฺขุ อายสฺมนตฺมํ อนฺรุตฺตํ
 อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ. ๕เปยฺ
 “สจฺจํ กิร ตวํ อนฺรุตฺต มาตุคฺคาเมน สห เสยฺยํ กปฺเปสฺสีติ. “สจฺจํ
 ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ตวํ อนฺรุตฺต
 มาตุคฺคาเมน สห เสยฺยํ กปฺเปสฺสสิ. เนตํ อนฺรุตฺต อปฺปสนฺหนานํ
 วา ปสาทาย ๕เปยฺ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ ลิกฺขวาปํ
 อุทฺธิเสยฺยาถ

[๕๖] “โย ปน ภิกฺขุ มาตุคฺคาเมน สห เสยฺยํ กปฺเปยฺย,
 ปาจิตฺตियนฺติ.

[๕๗] โย ปหาติ โย ยาทีโส ๕เปยฺ

ภิกฺขุติ ๕เปยฺ อयํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

มาตุคฺคาโม นาม มนุสฺสตี, น ยกฺขี,^๑ น เปตี, น
 ติรจฺฉานคตา, อนฺตมโส ตทฺหฺชาตาปี ทาริกา, ปเคว มหฺนตฺตริ.^๒

สหาติ เอกโต.

เสยฺยา นาม สพฺพจฺฉนฺนา สพฺพปริจฺฉนฺนา, เยภฺยฺเยนจฺฉนฺนา
 เยภฺยฺเยน ปริจฺฉนฺนา.

เสยฺยํ กปฺเปยฺยาติ อตฺถงฺคเต สุริเย มาตุคฺคาเม นิปนฺเน
 ภิกฺขุ นิปชฺชติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส. ภิกฺขุ นิปนฺเน มาตุคฺคาเม

^๑ เท. ยกฺขี, เอมฺปริปี.

^๒ ฉ., เท., อ. มหฺนตฺตริ.

นิปฺชฺชติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อุโภ วา นิปฺชฺชนฺติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส. อุฏฺฐหิตฺวา ปุณฺนปฺปํ นิปฺชฺชนฺติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๕๘] มาตุคามเม มาตุคามสญฺญี สห เสยฺยํ กปฺเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส. มาตุคามเม เวมตีโก สห เสยฺยํ กปฺเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส. มาตุคามเม อมาตุคามสญฺญี สห เสยฺยํ กปฺเปติ,
อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อุปฺพทฺธจฺจนฺเน อุปฺพทฺธปริจฺจนฺเน, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส. ยกฺขิยา
วา เปติยา วา ปณฺทเกน วา ตีรจฺจนาคตฺติยา วา สห เสยฺยํ
กปฺเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส. อมาตุคามเม มาตุคามสญฺญี, อาปตฺติ
ทุกฺกฏฺสฺส. อมาตุคามเม เวมตีโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส. อมาตุคาม
อมาตุคามสญฺญี, อนาปตฺติ.

[๕๙] อนาปตฺติ สพฺพจฺจนฺเน สพฺพอปฺริจฺจนฺเน, ^๑สพฺพปริจฺจนฺเน
สพฺพอจฺจนฺเน, ^๒เยภฺยุเยน อจฺจนฺเน เยภฺยุเยน อปฺริจฺจนฺเน มาตุคาม
นิปฺนฺเน ภิกฺขุ นิสีทติ, ภิกฺขุ นิปฺนฺเน มาตุคาโม นิสีทติ, อุโภ
วา นิสีทฺติ, อุมฺมตฺตกสฺส อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ทฺติยสฺหเสยฺยสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ จญฺจ.

๗. ฌมฺมเทสนาสิกฺขาปทํ

[๖๐] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุทายิ
สาวตฺถิยํ กุลฺลปโก โหติ, พหุกันนิ กุลานิ อุปฺสงฺกมติ. อถโข

หมดอายุ 26/05/2566

อายุสุมมา อุทายิ ปุพฺพณฺหสมมํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจิวรรมาทาย, เยน
อณฺณตรํ กุลํ, เตนฺอุปสงฺกมิ. เตน โข ปน สมเยน ฌรณิํ นิเวสน-
ทฺวาเร นิสินฺหา โหติ. ฌรฺสฺสณฺหา อาวสธทฺวาเร นิสินฺหา โหติ.
อถ โข อายุสุมมา อุทายิ, เยน ฌรณิํ, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา
ฌรณิยา อุปกณฺณเก ฐมฺมํ เทเสสิ. อถ โข ฌรฺสฺสณฺหาย เอตทโหสิ
“กิณฺณุ โข โส สมโน สสฺสฺยา ชาโร อุทากุ โอภาสตีติ.

อถ โข อายุสุมมา อุทายิ^๑ ฌรณิยา อุปกณฺณเก ฐมฺมํ เทเสตฺวา,
เยน ฌรฺสฺสณฺหา, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ฌรฺสฺสณฺหาย อุปกณฺณเก
ฐมฺมํ เทเสสิ. อถ โข ฌรณิยา เอตทโหสิ “กิณฺณุ โข โส สมโน
ฌรฺสฺสณฺหาย ชาโร อุทากุ โอภาสตีติ. อถ โข อายุสุมมา อุทายิ
ฌรฺสฺสณฺหาย อุปกณฺณเก ฐมฺมํ เทเสตฺวา ปกฺกามิ. อถ โข ฌรณิํ
ฌรฺสฺสณฺหํ เอตทโวจ “เห เช ก็ เต โส^๒ สมโน อโวจาติ. “ฐมฺมํ
เม อยฺเย เทเสสิ; อยฺยาย ปน ก็ อโวจาติ. “มยฺหํปิ ฐมฺมํ
เทเสสีติ. ตา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ हि นาม อยฺโย
อุทายิ มาตฺตุคามสฺส^๓ อุปกณฺณเก ฐมฺมํ เทเสสฺสตีติ. นนฺ นาม
วิสฺสฏฺเฐน^๔ วิวณฺเณ ฐมฺโม เทเสตพฺโพติ.

อสุโสสุ โข ภิกฺขุ ตาสํ อิตถินํ อุชฺฌายนฺตินํ ขียนฺตินํ
วิปาเจนฺตินํ. ยะ เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๕เปยฺ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ
วิปาเจนฺติ “กถํ हि นาม อายุสุมมา อุทายิ มาตฺตุคามสฺส ฐมฺมํ
เทเสสฺสตีติ. อถ โข เต ภิกฺขุ อายุสุมนฺตํ อุทายิ อเนกปริยาเยน
วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุ. ๕เปยฺ “สจฺจํ กิร ตวํ

อุทายิ มาตุคามสฺส ฌมฺมํ เทเสสํติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
ภควา ๕เป๕ “กถํ หิ นาม ตวํ โมฆปุริส มาตุคามสฺส ฌมฺมํ
เทเสสฺสสิ. เนตํ โมฆปุริส อปฺปสนฺนํ นํ วา ปสาทาย ๕เป๕
เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

“โย ปน ภิกฺขุ มาตุคามสฺส ฌมฺมํ เทเสยฺย, ปาจิตฺตียนฺติ.

เอวณฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณฺํ สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๖๑] เตน โข ปน สมเยน อุปาสิกา ภิกฺขุ ปสฺสิตฺวา
เอตทวโจํ “อิงฺฆ อยฺยา ฌมฺมํ เทเสถาติ. “น ภคินี” กปฺปติ
มาตุคามสฺส ฌมฺมํ เทเสตฺถนฺติ. “อิงฺฆ อยฺยา จปฺปณฺจวาทาหิ ฌมฺมํ
เทเสถ, สกฺกา เอตฺตเกนปิ ฌมฺโม อณฺเฑตฺถนฺติ. “น ภคินี กปฺปติ
มาตุคามสฺส ฌมฺมํ เทเสตฺถนฺติ กุกฺกุจฺจายนฺตา น เทเสสฺสุ. อุปาสิกา
อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อยฺยา อมฺเหหิ
ยาจียมานา ฌมฺมํ น เทเสสฺสนฺตํติ. อสฺโสสฺสุ โข ภิกฺขุ ตาสํ
อุปาสิกาณํ อุชฺฌายนฺตํนํ ขียนฺตํนํ วิปาเจนฺตํนํ. อถ โข เต ภิกฺขุ
ภควโต เอตมตฺถํ อารุเจสฺสุ. อถ โข ภควา เอตสฺมี นิทาเน
เอตสฺมี ปกรเณ ฌมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “อนฺุชานามิ
ภิกฺขเว มาตุคามสฺส จปฺปณฺจวาทาหิ ฌมฺมํ เทเสตฺถ. เอวณฺจ ปน
ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

“โย ปน ภิกฺขุ มาตุคามสฺส อุตฺตริจฺปฺปณฺจวาทาหิ ฌมฺมํ
เทเสยฺย, ปาจิตฺตียนฺติ.

เอวณฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณฺํ สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๖๒] เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ “ภควตา
อนุญญาตํ มาตุคามสฺส จปฺปญฺจวาทาหิ ฌมมํ เทเสตฺถนฺตํ. เต
อวิญญํ ปุริสวักคหํ อุปนีสึทาเปตฺวา มาตุคามสฺส อุตฺตรนิจฺปฺปญฺจ-
วาทาหิ ฌมมํ เทเสนฺตํ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจนา ฯเปฯ เต
อุชฺฌายนฺตํ ขียนฺตํ วิปาเจนฺตํ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
อวิญญํ ปุริสวักคหํ อุปนีสึทาเปตฺวา มาตุคามสฺส อุตฺตรนิจฺปฺปญฺจ-
วาทาหิ ฌมมํ เทเสสสนฺตํ. ”

อถโข เต ภิกขุ ภควโต เอตมตถํ อโรเจสฺสุ ฯเปฯ “สจฺจํ
 กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว อวิณฺญํ ปุริสวึคฺคหํ อุปนึสึทาเปตฺวา มาตฺตคามสฺส
 อุตฺตริณปฺปณฺจวาจาหิ ฌมฺมํ เทเสถาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ
 พุทฺโธ ภควา ฯเปฯ “กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมฆปุริสา อวิณฺญํ
 ปุริสวึคฺคหํ อุปนึสึทาเปตฺวา มาตฺตคามสฺส อุตฺตริณปฺปณฺจวาจาหิ
 ฌมฺมํ เทเสสฺสย. เนตํ โมฆปุริสา อปฺปสนฺนํ ภา ปสาทาย
 ฯเปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ ลิกฺขาปทํ อุกฺกสิเยยฺยาถ

[๖๓] “โย ปน ภิกขุ มาตุคามสฺส อุตฺตริขปฺปญฺจวาจาหิ
ธมฺมํ เทเสยฺย อญฺญตฺร วิญญฺนา ปุริสวักคเหน, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๖๔] โย ปหาติ โย ยาทีโส ฯเปฯ

ភិក្ខុធម៌ ។ បើ យំ អីមនេះ ចតុរោ ចិត្តបេត "ភិក្ខុធម៌.

มาตุคาม นาม มนุสฺสิตฺถี, น ยกฺขี, น เปตฺติ, น
 ตีรจฺฉานคตา, วิญญู ปฏฺวิพลา สุภาสิตทพฺพาสิตํ ทุญฺญจุลลาตุญฺญจุลลํ
 อาชานิตฺตํ.

อตุตฺตริณปฺปญฺจวจาจาหิตี อติเรกณปฺปญฺจวจาจาหิ.

หมดยุ 26/03/2566 **ธมฺโม** นาม พุทฺธภาสิโต สาวกภาสิโต อสิภาสิโต เทวตา-
ภาสิโต อตฺตูปสมฺหิโต ธมฺมุปสมฺหิโต.

เทเสยฺยาติ ปเทน เทเสติ, ปเท ปเท อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.
 อกฺขราย เทเสติ, อกฺขรกฺขราย อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อณฺณตฺร วิณฺณนา ปุริสฺวิคฺคเหณาติ จเปตฺวา วิณฺณํ
 ปุริสฺวิคฺคหํ. วิณฺณํ นาม ปุริสฺวิคฺคโห ปฏฺวิพล โหติ สุภาสิต-
 ทุพฺภาสิตํ ทุฏฺฐจฺจุลลาทุฏฺฐจฺจุลลํ อาชานิตฺตํ.

[๖๕] มาตุคามเม มาตุคามสณฺณิ อุตฺตริจปฺปณฺจวจาหา ฌมฺมํ
 เทเสติ อณฺณตฺร วิณฺณนา ปุริสฺวิคฺคเหเน, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.
 มาตุคามเม เวมตีโก อุตฺตริจปฺปณฺจวจาหา ฌมฺมํ เทเสติ อณฺณตฺร
 วิณฺณนา ปุริสฺวิคฺคเหเน, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. มาตุคามเม อมาตุคาม-
 สณฺณิ อุตฺตริจปฺปณฺจวจาหา ฌมฺมํ เทเสติ อณฺณตฺร วิณฺณนา
 ปุริสฺวิคฺคเหเน, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

ยกฺขิยา วา เปติยา วา ปณฺทกสฺส วา ติริจฺจนคตมนุสฺส-
 วิคฺคหิตฺติยา วา อุตฺตริจปฺปณฺจวจาหา ฌมฺมํ เทเสติ อณฺณตฺร
 วิณฺณนา ปุริสฺวิคฺคเหเน, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อมาตุคามเม มาตุคาม-
 สณฺณิ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อมาตุคามเม เวมตีโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.
 อมาตุคามเม อมาตุคามสณฺณิ, อนาปตฺติ.

[๖๖] อนาปตฺติ วิณฺณนา ปุริสฺวิคฺคเหเน, จปฺปณฺจวจาหา
 ฌมฺมํ เทเสติ, อุณฺกจปฺปณฺจวจาหา ฌมฺมํ เทเสติ, อุฏฺฐหิตฺวา ปุณ-
 นิสีทิตฺวา ฌมฺมํ^๑ เทเสติ, มาตุคาโม อุฏฺฐหิตฺวา ปุณ นิสีทิต-
 ตสฺมี เทเสติ, อณฺณสฺส มาตุคามสฺส เทเสติ, ปณฺหํ ปุจฺจติ,
 ปณฺหํ ปุฏฺโง กเถติ, อณฺณสฺสตุถาย ภณฺนตํ มาตุคาโม สุณฺนาติ,
 อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ฌมมเทสนาสิกขาปทํ นิฏฺฐิตํ สตฺตมํ.

^๑ จ.,เท.,อิ.,มหา. อยู่ ปาโจ น ทิสฺสติ.

๘. ภูตาโรจนสิกขาปท^๑

[๖๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา เวสาลิยํ วิหริติ มหาวเน
 ภูฏาคารสาละยํ. เตน โข ปน สมเยน สมพหุลา สนฺทิฏฺฐา
 สมฺภตฺตา ภิกฺขุ วคฺคฺมุทาย นทียา ตีเร วสฺสํ อุปคจฺฉิสฺสุ.
 เตน โข ปน สมเยน วชฺชี ทุพฺภิกฺขา โหติ ทวีหิติกา เสตฺถฺจิกา
 สลาภาวตฺตา, น สุกรา อุฏฺเฐน ปคฺคฺเหน ยาเปตฺตุ. อถ โข เตสํ
 ภิกฺขุณฺโณ เอตทโหสิ “เอตฺรหิ โข วชฺชี ทุพฺภิกฺขา ทวีหิติกา
 เสตฺถฺจิกา สลาภาวตฺตา, น สุกรา อุฏฺเฐน ปคฺคฺเหน ยาเปตฺตุ;
 เกน น โข มยํ อุปาเยน สมคฺคา สมโมทมานา อวิวทมานา
 ฆาสูกํ วสฺสํ วเสยฺยาม, น จ ปิณฺฑทเกน กิลมิสฺสามาติ.” เอกจฺเจ
 เอวมาหฺสฺสุ “หนฺท มยํ อาวุโส คิหิณํ กมฺมนตํ อธิฏฺฐเจม; เอวฺนเต
 อมฺหากํ ทาตฺตุ มณฺณิสฺสนฺติ; เอวํ มยํ สมคฺคา สมโมทมานา
 อวิวทมานา ฆาสูกํ วสฺสํ วเสยฺยาม,^๒ น จ ปิณฺฑทเกน กิลมิสฺสามาติ.
 เอกจฺเจ เอวมาหฺสฺสุ “อลํ อาวุโส, กิ คิหิณํ กมฺมนตํ อธิฏฺฐเจเตน.
 หนฺท มยํ อาวุโส คิหิณํ ทฺวเตยฺยํ หราม; เอวฺนเต อมฺหากํ ทาตฺตุ
 มณฺณิสฺสนฺติ; เอวํ มยํ สมคฺคา สมโมทมานา อวิวทมานา
 ฆาสูกํ วสฺสํ วเสยฺยาม, น จ ปิณฺฑทเกน กิลมิสฺสามาติ. เอกจฺเจ
 เอวมาหฺสฺสุ “อลํ อาวุโส, กิ คิหิณํ กมฺมนตํ อธิฏฺฐเจเตน. กิ คิหิณํ
 ทฺวเตยฺยํ หญฺเณ.หนฺท มยํ อาวุโส คิหิณํ อญฺญมณฺณสฺส
 อุตฺตริมฺนุสฺสทฺมสฺส วณฺณํ ภาสิสฺสาม ‘อสุโก ภิกฺขุ ปจฺมสฺส
 ฌานสฺส ลาภี, อสุโก ภิกฺขุ ทุตฺติยสฺส ฌานสฺส ลาภี, อสุโก ภิกฺขุ
 ตติยสฺส ฌานสฺส ลาภี, อสุโก ภิกฺขุ จตฺตตฺถสฺส ฌานสฺส ลาภี;

^๑ ฉ.,เท.,อิ.,มหา. กิลเมยยามาติ.

^๒ ฉ.,เท.,มหา. วสิสฺสาม, เอวฺมปริปิ.

อสุโก ภิกฺขุ โสตาปนฺโน, อสุโก ภิกฺขุ สกทาคามี, อสุโก ภิกฺขุ
อนาคามี, อสุโก ภิกฺขุ อรหะ; อสุโก ภิกฺขุ เตวชิไซ, อสุโก
ภิกฺขุ จพภิกฺขุโณติ; เอรุเต อมฺหากํ ทาตุ มณฺณิสฺสนฺติ;
เอวํ มยํ สมคฺคา สมโมทมานา อวิทมานา ผาสุกํ วสฺสํ
วเสยฺยาม, น จ ปิณฺฑเกน กิลมิสฺสามาติ. “เอโสเยว โข อาวุโส
เสยฺโย, โย อมฺหากํ คิหิณํ อณฺณมณฺณสฺส อุตฺตริมนุสฺสธมฺมสฺส
วณฺโณ ภาสีโตติ.

อถ โข เต ภิกฺขุ คิหิณํ อณฺณมณฺณสฺส อุตฺตริมนุสฺสธมฺมสฺส
วณฺณํ ภาสีสุ “อสุโก ภิกฺขุ ปจฺมสฺส ฌานสฺส ลาภี ฯเปฯ อสุโก
ภิกฺขุ จพภิกฺขุโณติ. อถ โข เต “มนุสฺสา ลาภา วต โน สุลทฺธํ
วต โน เยสํ โน เอวรูปา ภิกฺขุ วสฺสํ อุปคตา; น วต โน อิตฺโต
ปุพฺเพ เอวรูปา ภิกฺขุ วสฺสํ อุปคตา, ยถายิเม^๑ ภิกฺขุ^๒ สีลวณฺโตนํ
กัลยาณธมฺมาติ. เต น ตาทิสานิ โภชนานิ อุตฺตนา ภุญฺชนฺติ,
มาตาปิตูนํ เทนฺติ, ปุตฺตทารสฺส เทนฺติ, ทาสกมฺมกรโปริสฺสสฺส
เทนฺติ, มิตฺตามจฺจานํ เทนฺติ, ฌาติสาลิหิตานํ เทนฺติ, ยาทิสานิ
ภิกฺขุณํ เทนฺติ; น ตาทิสานิ ขาทนียานิ สายนียานิ^๓ ปานานิ
อุตฺตนา ปิวนฺติ, มาตาปิตูนํ เทนฺติ, ปุตฺตทารสฺส เทนฺติ,
ทาสกมฺมกรโปริสฺสสฺส เทนฺติ, มิตฺตามจฺจานํ เทนฺติ, ฌาติสาลิหิตานํ
เทนฺติ, ยาทิสานิ ภิกฺขุณํ เทนฺติ. อถ โข เต ภิกฺขุ วณฺณวณฺโตนํ
อหฺลํ ปีนฺนทฺริยา ปสนฺนมุขวณฺณา วิปฺสนฺนจฺฉวีวณฺณา.

[๖๘] อาจิณฺณํ โข ปเนตํ วสฺสํวตฺถานํ^๔ ภิกฺขุณํ ภควนฺตํ
ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตุํ. อถ โข เต ภิกฺขุ วสฺสํวตฺถา เตมาสจฺเจเนน

^๑ จ.,เท.,อ.,มหา. ยถายิเม ^๒ เท. อยํ ปาโร น ทิสฺสติ. ^๓ อ. ขาทนียานิ สายนียานิ

^๔ จ.,เท. วสฺสํวตฺถานํ, สฺยา.,ทพ. วสฺสํ วตฺถานํ, เอวมุปรี.

เสนาสน์ สัมมาเมตวา ปตตจิวรมาทาย, เยน เวสาลี, เตนุปลงฺกมียุ;^๑
 อนุปฺพุเพน, เยน เวสาลี มหาวนํ ภูฏาคารสาลา, เยน ภควา
 เตนุปลงฺกมียุ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา เอกมนฺตํ นิสิตฺตึ.
 เตน โข ปน สมเยน ทิสาสฺว วสฺสวตฺถา ภิกฺขุ กิสา โหนฺติ ลูชา
 ทุพฺพพณฺณา อุปฺปณฺตูปฺปณฺตูกฺขาตา ธมฺนิสฺสนฺตคฺคตฺตา. วคฺคฺมุทาทิรียา
 ปน ภิกฺขุ วณฺณวณฺโต โหนฺติ ปีนินฺทริยา ปสนฺนมุขวณฺณา
 วิปฺสนฺนจฺฉวีวณฺณา. อาจิณฺณํ โข ปเนตํ พุทฺธานํ ภควนฺตานํ
 อาคนฺตฺเกหิ ภิกฺขุหิ สทฺธิํ ปฏิสมฺโมทิตุํ. อถ โข ภควา วคฺคฺมุทาทิรียเ
 ภิกฺขุ เอตทวโจ “กจฺจิ ภิกฺขเว ชมนียํ, กจฺจิ ยาปนียํ, กจฺจิ สมคฺคา
 สมฺโมทมานา อวิวทมานา ผาสฺกํ วสฺสํ วสิตฺถ; น จ ปิณฺฑเกน
 กิลมิตฺถาติ. “ชมนียํ ภควา, ยาปนียํ ภควา, สมคฺคา จ มยํ
 ภนฺเต สมฺโมทมานา อวิวทมานา ผาสฺกํ วสฺสํ วสิมฺหา; น จ
 ปิณฺฑเกน กิลมิมฺหาติ.

ชานนฺตาปิ ตถาคตา ปุจฺฉนฺติ ชานนฺตาปิ น ปุจฺฉนฺติ, กาลํ
 วิทิตฺวา ปุจฺฉนฺติ, กาลํ วิทิตฺวา น ปุจฺฉนฺติ; อตฺถสฺสยฺหิตํ
 ตถาคตา ปุจฺฉนฺติ, โน อนตฺถสฺสยฺหิตํ, อนตฺถสฺสยฺหิตเ เสตฺถมาโต
 ตถาคตานํ. ทวีหากาเรหิ พุทฺธา ภควนฺโต ภิกฺขุ ปฏิปุจฺฉนฺติ
 “ธมฺมํ วา เทเสสฺสสาม สาวกานํ วา ลิกฺขาปทํ ปณฺญาเปสฺสามาติ.
 อถ โข ภควา วคฺคฺมุทาทิรียเ ภิกฺขุ เอตทวโจ “ยถากถํ น ตุมฺहे
 ภิกฺขเว สมคฺคา สมฺโมทมานา อวิวทมานา ผาสฺกํ วสฺสํ
 วสิตฺถ, น จ ปิณฺฑเกน กิลมิตฺถาติ. อถ โข เต ภิกฺขุ ภควโต
 เอตมตฺถํ อารโหเสสุ. “กจฺจิ ปน โว ภิกฺขเว ภูตนฺติ. “ภูตํ

^๑ ฉ., เท. เตน ปกฺกมียุ.

ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๕เปยฺย กถํ หิ นาม ตุมฺเห ภิกฺขเว
 อุทฺทสฺส การณา คิหิเน อณฺณมณฺณสฺส อุตฺตริมนุสฺสธมฺมสฺส วณฺณํ
 ภาสีสฺสธ. เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสหนฺนํ วา ปสาทาย ๕เปยฺย เอวณฺจ
 ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺเสยฺยาถ

[๖๙] “โย ปน ภิกฺขุ อนุปสมฺปนฺนสฺส อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ
 อาโรเจยฺย, ภูตสฺมี ปาจิตฺตียนฺติ.

[๗๐] โย ปนาติ ยาทิสฺส ๕เปยฺย

ภิกฺขุติ ๕เปยฺย อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

อนุปสมฺปนฺโน นาม ภิกฺขุณฺจ ภิกฺขุณฺจ จเปตฺวา อวเสสฺส
 อนุปสมฺปนฺโน นาม.

อุตฺตริมนุสฺสธมฺโม นาม ฌานํ วิโมกฺโข สมาธิ สมาปตฺติ
 ฌาณทสฺสนํ มคฺคภาวนา ผลสจฺจิกิริยา กิเลสปปหํ^๑ วินีวรณตา
 จิตฺตสฺส สุกฺขณฺณาคาเร อภิริติ.

ฌานนฺติ ปจฺมํ ฌานํ ทุตฺติยํ ฌานํ ตตฺติยํ ฌานํ จตฺตถํ
 ฌานํ.

วิโมกฺโขติ สุกฺขณฺโต วิโมกฺโข อนิมิตฺโต วิโมกฺโข อปฺปณฺหิตโต
 วิโมกฺโข.

สมาธิติ สุกฺขณฺโต สมาธิ อนิมิตฺโต สมาธิ อปฺปณฺหิตโต
 สมาธิ.

สมาปตฺตติติ สุกฺขณฺตา สมาปตฺติ อนิมิตฺตา สมาปตฺติ
 อปฺปณฺหิตา สมาปตฺติ.

ฌาณนุติ^๑ ติสโส วิชา.

มคฺคภาวนาติ จตฺตาโร สติปฏฺจानา จตฺตาโร สมมปฺปชานา
จตฺตาโร อิทฺธิปาทา ปณฺจินฺทฺริยานิ ปณฺจ พฺลานิ สดฺด พฺชฌมฺภา
อริโย อฏฺฐจฺจิกโก มคฺโค.

ผลสจฺจิกิริยาติ โสตาปตฺติผลสฺส สจฺจิกิริยา สกฺทาคามิผลสฺส
สจฺจิกิริยา อนาคามิผลสฺส สจฺจิกิริยา อรหตฺตผลสฺส สจฺจิกิริยา.

กิเลสปฺปหานนุติ ราคสฺส ปหานํ โทสสฺส ปหานํ โมหสฺส
ปหานํ.

วินีวรณฺตา จิตฺตสฺสาติ ราคา จิตฺตสฺส^๒ วินีวรณฺตา โทสา
จิตฺตสฺส วินีวรณฺตา โมหา จิตฺตสฺส วินีวรณฺตา.

สฺยญฺญาคาเร อภิริตฺติ ปจฺเมเน ฌาเนเน สฺยญฺญาคาเร อภิริติ,
ทฺติเยเน ฌาเนเน สฺยญฺญาคาเร อภิริติ, ตติเยเน ฌาเนเน สฺยญฺญาคาเร
อภิริติ, จตฺตเยเน ฌาเนเน สฺยญฺญาคาเร อภิริติ.

[๗๑] อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “ปจฺมํ ฌานํ สฺมาปชฺชินฺติ
ภณฺนตสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “ปจฺมํ ฌานํ สฺมาปชฺชามิตี
ภณฺนตสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “ปจฺมํ ฌานํ สฺมาปนฺโนติ
ภณฺนตสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “ปจฺมสฺส ฌานสฺส ลาภิมฺหิตี^๓
ภณฺนตสฺส อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

^๑ จ.,เท.,อ.,มหา. ฌาณทสฺสนนฺติ ^๒ จ.,เท.,อ. จิตฺตํ, เอมฺปรี. ^๓ เท. ลาภิมฺหิตี

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “ปจฺมสฺส ฌานสฺส วสฺมึหิตี”
ภณฺหนตฺตสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “ปจฺมํ ฌานํ สจฺจิกตํ มยาติ
ภณฺหนตฺตสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “ทุติยํ ฌานํ ตติยํ ฌานํ
จตุตฺถํ ฌานํ สฺมาปชฺชึ, สฺมาปชฺชามิ, สฺมาปนฺโน; จตุตฺถสฺส ฌานสฺส
ลาภิมฺหิ, วสฺมึหิ; จตุตฺถํ ฌานํ สจฺจิกตํ มยาติ ภณฺหนตฺตสฺส,
อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “สุญฺญตํ วิโมกฺขํ, อนิมิตฺตํ
วิโมกฺขํ, อปฺปณฺหิตํ วิโมกฺขํ, สุญฺญตํ สฺมาธิ, อนิมิตฺตํ สฺมาธิ,
อปฺปณฺหิตํ สฺมาธิ, สฺมาปชฺชึ, สฺมาปชฺชามิ, สฺมาปนฺโน; อปฺปณฺหิตสฺส
สฺมาธิสฺส ลาภิมฺหิ, วสฺมึหิ; อปฺปณฺหิตโต สฺมาธิ สจฺจิกโต มยาติ
ภณฺหนตฺตสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “สุญฺญตํ สฺมาปตฺตี, อนิมิตฺตํ
สฺมาปตฺตี, อปฺปณฺหิตํ สฺมาปตฺตี, สฺมาปชฺชึ, สฺมาปชฺชามิ,
สฺมาปนฺโน; อปฺปณฺหิตาย สฺมาปตฺติยา ลาภิมฺหิ, วสฺมึหิ; อปฺปณฺหิตา
สฺมาปตฺติ สจฺจิกตา มยาติ ภณฺหนตฺตสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “ติสฺโส วิชฺชา สฺมาปชฺชึ,
สฺมาปชฺชามิ, สฺมาปนฺโน; ติสฺสนนํ วิชฺชานํ ลาภิมฺหิ, วสฺมึหิ;
ติสฺโส วิชฺชา สจฺจิกตา มยาติ ภณฺหนตฺตสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อาโรเจยฺยยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “จตุตฺตารอ สติปญฺจานเ ชเปยฺ
จตุตฺตารอ สมฺมปฺปชานเ, จตุตฺตารอ อิทฺธิปาเท, สฺมาปชฺชี่, สฺมาปชฺชามิ,
สฺมาปนฺโน; จตุทฺถํ อิทฺธิปาทานํ ลากิมฺหิ, วสิมฺหิ; จตุตฺตารอ
อิตฺธิปาทา สจฺจิกตา มยาติ ภณฺนตฺตสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

อาโรเจยฺยยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “ปญฺจินฺทริยานิ ชเปยฺ ปญฺจ
พลานิ สฺมาปชฺชี่, สฺมาปชฺชามิ, สฺมาปนฺโน; ปญฺจนฺนํ พลานํ
ลากิมฺหิ, วสิมฺหิ; ปญฺจ พลานิ สจฺจิกตานิ มยาติ ภณฺนตฺตสฺส,
อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

อาโรเจยฺยยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “สตฺต โพชฺฌนฺเค สฺมาปชฺชี่,
สฺมาปชฺชามิ, สฺมาปนฺโน; สตฺตทฺถํ โพชฺฌนฺคานํ, ลากิมฺหิ วสิมฺหิ;
สตฺต โพชฺฌนฺคา สจฺจิกตา มยาติ ภณฺนตฺตสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

อาโรเจยฺยยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “อริยํ อฏฺฐงฺคิกํ มคฺคํ สฺมาปชฺชี่,
สฺมาปชฺชามิ, สฺมาปนฺโน; อริยสฺส อฏฺฐงฺคิกสฺส มคฺคสฺส ลากิมฺหิ,
วสิมฺหิ; อริโย อฏฺฐงฺคิกโก มคฺโค สจฺจิกโต มยาติ ภณฺนตฺตสฺส,
อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

อาโรเจยฺยยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “โสตาปตฺติผลํ ชเปยฺ สกทา-
คามิผลํ, อนาคามิผลํ, อรหตฺตผลํ” สฺมาปชฺชี่, สฺมาปชฺชามิ,
สฺมาปนฺโน; อรหตฺตผลสฺส ลากิมฺหิ, วสิมฺหิ; อรหตฺตผลํ สจฺจิกตํ
มยาติ ภณฺนตฺตสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

อาโรเจยฺยยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “ราโค เม จตฺโต ชเปยฺ โทโส
เม จตฺโต, โมโห เม จตฺโต วนฺโต มุตฺโต ปหีนो ปฏฺฐินิสฺสฏฺฐโจ
อุกฺเขฏฺฐิตो สมุกฺเขฏฺฐิตติ ภณฺนตฺตสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “ราคา เม จิตฺตํ วินีวรณํ
 ๕เปฯ โทสา เม จิตฺตํ วินีวรณํ, โมหะ เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ
 ภาณนฺตสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “สุญฺญาคาเร ปจฺมํ ฌานํ ๕เปฯ
 ทฺวติยํ ฌานํ, ตติยํ ฌานํ, จตฺตถํ ฌานํ สฺมาปชฺชี่, สฺมาปชฺชามิ,
 สฺมาปนฺโน; สุญฺญาคาเร จตฺตถสฺส ฌานสฺส ลาภิมฺหิ, วสิมฺหิ;
 สุญฺญาคาเร จตฺตถํ ฌานํ สจฺจิกตํ มยาติ ภาณนฺตสฺส, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตียสฺส.

[๗๒] อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “ปจฺมญฺจ ฌานํ ทฺวติยญฺจ
 ฌานํ สฺมาปชฺชี่, สฺมาปชฺชามิ, สฺมาปนฺโน, ปจฺมสฺส จ ฌานสฺส
 ทฺวติยสฺส จ ฌานสฺส ลาภิมฺหิ, วสิมฺหิ; ปจฺมญฺจ ฌานํ ทฺวติยญฺจ
 ฌานํ สจฺจิกตํ มยาติ ภาณนฺตสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “ปจฺมญฺจ ฌานํ ตติยญฺจ ฌานํ
 ๕เปฯ ปจฺมญฺจ ฌานํ จตฺตถญฺจ ฌานํ สฺมาปชฺชี่, สฺมาปชฺชามิ,
 สฺมาปนฺโน; ปจฺมสฺส จ ฌานสฺส จตฺตถสฺส จ ฌานสฺส ลาภิมฺหิ,
 วสิมฺหิ; ปจฺมญฺจ ฌานํ จตฺตถญฺจ ฌานํ สจฺจิกตํ มยาติ ภาณนฺตสฺส,
 อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “ปจฺมญฺจ ฌานํ สุญฺญตญฺจ
 วิโมกฺขํ ๕เปฯ อนิมนฺตญฺจ วิโมกฺขํ, อปฺปณฺหิตญฺจ วิโมกฺขํ; สุญฺญตญฺจ
 สฺมาธิ, อนิมนฺตญฺจ สฺมาธิ, อปฺปณฺหิตญฺจ สฺมาธิ สฺมาปชฺชี่,
 สฺมาปชฺชามิ, สฺมาปนฺโน; ปจฺมสฺส จ ฌานสฺส อปฺปณฺหิตสฺส จ
 สฺมาธิสฺส ลาภิมฺหิ, วสิมฺหิ, ปจฺมญฺจ ฌานํ อปฺปณฺหิตโต จ สฺมาธิ
 สจฺจิกโต มยาติ ภาณนฺตสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “ปจฺมญฺจ ฌานํ สุกฺกตญฺจ
 สฺมาปตฺตํ ๕เปฯ อนิมิตฺตญฺจ สฺมาปตฺตํ, อปฺปณฺหิตญฺจ สฺมาปตฺตํ
 สฺมาปชฺชํ, สฺมาปชฺชามิ, สฺมาปนฺโน; ปจฺมสฺส จ ฌานสฺส
 อปฺปณฺหิตาย จ สฺมาปตฺติยา ลาภิมฺหิ, วสิมฺหิ; ปจฺมญฺจ ฌานํ
 อปฺปณฺหิตา จ สฺมาปตฺติ สจฺฉิกตา มยาติ ภณฺนตฺสฺส, อาปตฺติ
 ปาจิตฺติยสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “ปจฺมญฺจ ฌานํ ติสฺโส จ
 วิชฺชา สฺมาปชฺชํ, สฺมาปชฺชามิ, สฺมาปนฺโน; ปจฺมสฺส จ ฌานสฺส
 ติสฺสนฺนญฺจ วิชฺชานํ ลาภิมฺหิ, วสิมฺหิ; ปจฺมญฺจ ฌานํ ติสฺโส จ
 วิชฺชา สจฺฉิกตา มยาติ ภณฺนตฺสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “ปจฺมญฺจ ฌานํ จตฺตารอ จ
 สติปฺภฺจาเน ๕เปฯ จตฺตารอ จ สมฺมปฺปชานเ จตฺตารอ จ อิทฺธิปาเท
 สฺมาปชฺชํ, สฺมาปชฺชามิ, สฺมาปนฺโน; ปจฺมสฺส จ ฌานสฺส จตฺตฺนญฺจ
 อิทฺธิปาทานํ ลาภิมฺหิ, วสิมฺหิ; ปจฺมญฺจ ฌานํ จตฺตารอ จ
 อิทฺธิปาทา สจฺฉิกตา มยาติ ภณฺนตฺสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “ปจฺมญฺจ ฌานํ ปญฺจ จ
 อินฺทฺริยานิ ๕เปฯ ปญฺจ จ พฺลานิ สฺมาปชฺชํ, สฺมาปชฺชามิ,
 สฺมาปนฺโน; ปจฺมสฺส จ ฌานสฺส ปญฺจนฺนญฺจ พฺลานํ ลาภิมฺหิ,
 วสิมฺหิ; ปจฺมญฺจ ฌานํ ปญฺจ จ พฺลานิ สจฺฉิกตานิ” มยาติ
 ภณฺนตฺสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “ปจฺมญฺจ ฌานํ สตฺต จ
 โพชฺฌณฺเค สฺมาปชฺชํ, สฺมาปชฺชามิ, สฺมาปนฺโน; ปจฺมสฺส จ

ฌานสฺส สตฺตนฺนญจ โพชฺฌณฺคานํ ลากิมฺหิ, วสิมฺหิ; ปจฺมญจ ฌานํ สตฺต จ โพชฺฌณฺคา สจฺจิกตา มยาติ ภณฺนตสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “ปจฺมญจ ฌานํ อริยญจ อฏฺฐงฺกิกํ มคฺคํ สฺมาปชฺชํ, สฺมาปชฺชามิ, สฺมาปนฺโน; ปจฺมสฺส จ ฌานสฺส อริยสฺส จ อฏฺฐงฺกิกสฺส มคฺคสฺส ลากิมฺหิ, วสิมฺหิ; ปจฺมญจ ฌานํ อริโย จ อฏฺฐงฺกิกโก มคฺโค สจฺจิกโต มยาติ ภณฺนตสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “ปจฺมญจ ฌานํ โสตาปตฺติ-ผลญจ ๔เปฯ สกทาคามีผลญจ อนาคามีผลญจ อรหตฺตผลญจ สฺมาปชฺชํ, สฺมาปชฺชามิ, สฺมาปนฺโน; ปจฺมสฺส จ ฌานสฺส อรหตฺตผลสฺส จ ลากิมฺหิ, วสิมฺหิ, ปจฺมญจ ฌานํ อรหตฺตผลญจ สจฺจิกตํ มยาติ ภณฺนตสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “ปจฺมญจ ฌานํ สฺมาปชฺชํ, สฺมาปชฺชามิ, สฺมาปนฺโน ๔เปฯ ราโค จ เม จตฺโต, โทโส จ เม จตฺโต, โมโห จ เม จตฺโต วนฺโต มุตฺโต ปหิโน ปฏฺฐินิสฺสญฺโจ อุกฺเขฏฺฐิตो สมุกฺเขฏฺฐิตติ ภณฺนตสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “ปจฺมญจ ฌานํ สฺมาปชฺชํ, สฺมาปชฺชามิ, สฺมาปนฺโน; รากา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ, โทสา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ, โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ ภณฺนตสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๗๓] อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “ทุตฺติยญจ ฌานํ ตตฺติยญจ ฌานํ ๔เปฯ ทุตฺติยญจ ฌานํ จตฺตถญจ ฌานํ สฺมาปชฺชํ, สฺมาปชฺชามิ, สฺมาปนฺโน; ทุตฺติยสฺส จ ฌานสฺส จตฺตถสฺส จ ฌานสฺส ลากิมฺหิ,

วสิมฺหิ; ทุตฺติยญฺจ ฌานํ จตฺตตฺถญฺจ ฌานํ สจฺจิกตํ มยาติ ภาณนฺตสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “ทุตฺติยญฺจ ฌานํ ๔เปฯ โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ ภาณนฺตสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “ทุตฺติยญฺจ ฌานํ ปจฺมญฺจ ฌานํ สฺมาปชฺฐี, สฺมาปชฺฐามิ, สฺมาปนฺโน; ทุตฺติยสฺส จ ฌานสฺส ปจฺมสฺส จ ฌานสฺส ลาภิมฺหิ, วสิมฺหิ; ทุตฺติยญฺจ ฌานํ ปจฺมญฺจ ฌานํ สจฺจิกตํ มยาติ ภาณนฺตสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. ๔เปฯ

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ, ปจฺมญฺจ ฌานํ สฺมาปชฺฐี, สฺมาปชฺฐามิ, สฺมาปนฺโน; โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ, ปจฺมสฺส จ ฌานสฺส ลาภิมฺหิ, วสิมฺหิ; โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ, ปจฺมญฺจ ฌานํ สจฺจิกตํ มยาติ ภาณนฺตสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. ๔เปฯ

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “โมहा จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ, โทสา จ เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ ภาณนฺตสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “ปจฺมญฺจ ฌานํ ทุตฺติยญฺจ ฌานํ ตตฺติยญฺจ ฌานํ จตฺตตฺถญฺจ ฌานํ สฺสญฺจตฺถญฺจ วิโมกฺขํ อนิมิตฺตตฺถญฺจ วิโมกฺขํ อปฺปณฺนิหิตตฺถญฺจ วิโมกฺขํ สฺสญฺจตฺถญฺจ สฺมาธึ อนิมิตฺตตฺถญฺจ สฺมาธึ อปฺปณฺนิหิตตฺถญฺจ สฺมาธึ สฺสญฺจตฺถญฺจ สฺมาปตฺตี อนิมิตฺตตฺถญฺจ สฺมาปตฺตี อปฺปณฺนิหิตตฺถญฺจ สฺมาปตฺตี ติสฺโส จ วิชฺชา จตฺตารอ จ สติปฏฺฐาเน จตฺตารอ จ สมฺมปฺปชฺาเน จตฺตารอ จ อิทฺธิปาเท ปญฺจ จ อินฺทฺริยานิ ปญฺจ จ พฺลานิ สตฺต จ โพชฺฌณฺเ^{๖๖} อริยญฺจ อฏฺฐจฺงกัํ มคฺคํ โสตาปตฺติผลญฺจ สกทาคามิ-ผลญฺจ อนาคามิผลญฺจ อรหตฺตผลญฺจ สฺมาปชฺฐี ๔เปฯ ราโค จ

เม จตฺโต, โทโส จ เม จตฺโต, โมโห จ เม จตฺโต วนฺโต มุตฺโต
 ปหีนฺ ปฏินิสฺสฏฺโง อุกฺเขฏฺโง สมฺภูเขฏฺโง, รากา จ เม จิตฺตํ
 วินีวรณํ, โทสา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ, โมหา จ เม จิตฺตํ
 วินีวรณนฺติ ภาณนฺตสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๗๔] อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “ปจฺมํ ฌานํ สฺมาปชฺชินฺติ
 วตฺตูกาโม “ทฺติยํ ฌานํ สฺมาปชฺชินฺติ ภาณนฺตสฺส ปฏฺวิฆานนฺตสฺส,
 อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. นปฺปฏฺวิฆานนฺตสฺส อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “ปจฺมํ ฌานํ สฺมาปชฺชินฺติ
 วตฺตูกาโม ตฺติยํ ฌานํ ๔เปฯ จตฺตํ ฌานํ สฺมณฺตํ วิโมกฺขํ,
 อนิมิตฺตํ วิโมกฺขํ, อปฺปณฺหิตํ วิโมกฺขํ, สฺมณฺตํ สฺมาธิ, อนิมิตฺตํ
 สฺมาธิ, อปฺปณฺหิตํ สฺมาธิ, สฺมณฺตํ สฺมาปตฺตี, อนิมิตฺตํ สฺมาปตฺตี,
 อปฺปณฺหิตํ สฺมาปตฺตี, ติสฺโส วิชฺชา, จตฺตารो สติปฏฺจฺจาเน,
 จตฺตารो สมฺมปฺปชาเน, จตฺตารอ อิทฺธิปาเท, ปณฺจินฺทฺรียานิ ปณฺจ
 พฺลานิ, สตฺต โพชฺฌนฺเต, อริยํ อฏฺฐงฺกิกํ มคฺคํ, โสตาปตฺติผลํ,
 สกทาคามิผลํ, อนาคามิผลํ, อรหตฺตผลํ สฺมาปชฺชี, ๔เปฯ ราโค เม
 จตฺโต, โทโส เม จตฺโต, โมโห เม จตฺโต วนฺโต มุตฺโต ปหีนฺ
 ปฏินิสฺสฏฺโง อุกฺเขฏฺโง สมฺภูเขฏฺโง; รากา เม จิตฺตํ วินีวรณํ,
 โทสา เม จิตฺตํ วินีวรณํ, โมหา เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ ภาณนฺตสฺส
 ปฏฺวิฆานนฺตสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. นปฺปฏฺวิฆานนฺตสฺส, อาปตฺติ
 ทุกฺกภูสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “ทฺติยํ ฌานํ สฺมาปชฺชินฺติ
 วตฺตูกาโม ๔เปฯ “โมหา เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ ภาณนฺตสฺส
 ปฏฺวิฆานนฺตสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. นปฺปฏฺวิฆานนฺตสฺส,
 อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส.

อาโรเจยยาติ อนุปสมปนฺนสฺส “ทุติยํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ
วตฺตูกาโม “ปจฺมํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ ภณฺนตสฺส ปฏฺวิชานนฺตสฺส,
อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. นปฺปฏฺวิชานนฺตสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสส.
ฯเปฯ

(มุลํ สงฺขิตํ)^๑

อาโรเจยยาติ อนุปสมปนฺนสฺส “โมหา เม จิตฺตํ วินีวรณฺนฺติ
วตฺตูกาโม “ปจฺมํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ ภณฺนตสฺส ปฏฺวิชานนฺตสฺส,
อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. นปฺปฏฺวิชานนฺตสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสส.
ฯเปฯ

อาโรเจยยาติ อนุปสมปนฺนสฺส “โมหา เม จิตฺตํ วินีวรณฺนฺติ
วตฺตูกาโม “โทสา เม จิตฺตํ วินีวรณฺนฺติ ภณฺนตสฺส ปฏฺวิชานนฺตสฺส,
อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. นปฺปฏฺวิชานนฺตสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสส.
ฯเปฯ

อาโรเจยยาติ อนุปสมปนฺนสฺส “ปจฺมญฺจ ฌานํ ทุติยญฺจ
ฌานํ ตติยญฺจ ฌานํ จตฺตถญฺจ ฌานํ ฯเปฯ “โทสา เม จิตฺตํ
วินีวรณฺนฺติ วตฺตูกาโม “โมหา เม จิตฺตํ วินีวรณฺนฺติ ภณฺนตสฺส
ปฏฺวิชานนฺตสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. นปฺปฏฺวิชานนฺตสฺส, อาปตฺติ
ทุกฺกฏฺสส.

อาโรเจยยาติ อนุปสมปนฺนสฺส “ทุติยญฺจ ฌานํ ตติยญฺจ
ฌานํ จตฺตถญฺจ ฌานํ ฯเปฯ “โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณฺนฺติ
วตฺตูกาโม “ปจฺมํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ ภณฺนตสฺส ปฏฺวิชานนฺตสฺส,

อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. นปฺปฏฺวิชานนฺตสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.
 ๗เปฯ

[๗๕] **อาโรเจยฺยาติ** อนุปสมฺปนฺนสฺส “โย เต วิหารเ วสิ, โส ภิกฺขุ ปจมํ ฌานํ สมาปชฺชติ, สมาปชฺชติ, สมาปนฺโน; โส ภิกฺขุ ปจมสฺส ฌานสฺส ลาภี, วสี; เตน ภิกฺขุณา ปจมํ ฌานํ สจฺฉิกตฺตํ ภาณนฺตสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “โย เต วิหารเ วสิ, โส ภิกฺขุ ทฺตํ ฌานํ ๗เปฯ ตตฺถ ฌานํ จตฺตํ ฌานํ สมาปชฺชติ, สมาปชฺชติ, สมาปนฺโน; โส ภิกฺขุ จตฺตสฺส ฌานสฺส ลาภี, วสี; เตน ภิกฺขุณา จตฺตํ ฌานํ สจฺฉิกตฺตํ ภาณนฺตสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “โย เต วิหารเ วสิ, โส ภิกฺขุ สญฺญตํ วิโมกฺขํ ๗เปฯ อนิมิตฺตํ วิโมกฺขํ, อปฺปณฺหิตํ วิโมกฺขํ, สญฺญตํ สมาริ, อนิมิตฺตํ สมาริ, อปฺปณฺหิตํ สมาริ สมาปชฺชติ, สมาปชฺชติ, สมาปนฺโน; โส ภิกฺขุ อปฺปณฺหิตสฺส สมาริสฺส ลาภี, วสี; เตน ภิกฺขุณา อปฺปณฺหิตไ สมาริ สจฺฉิกตฺตํ ภาณนฺตสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “โย เต วิหารเ วสิ, โส ภิกฺขุ สญฺญตํ สมาปตฺตี ๗เปฯ อนิมิตฺตํ สมาปตฺตี, อปฺปณฺหิตํ สมาปตฺตี สมาปชฺชติ, สมาปชฺชติ, สมาปนฺโน; อปฺปณฺหิตาย สมาปตฺติยา ลาภี, วสี; เตน ภิกฺขุณา อปฺปณฺหิตา สมาปตฺติ สจฺฉิกตฺตาติ ภาณนฺตสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “โย เต วิหารเ วสิ, โส ภิกฺขุ ติสฺโส วิชฺชา ๗เปฯ จตฺตาริ สติปฏฺจาเน, จตฺตาริ

สมมปฺปธานะ, จตฺตารอ อิทฺธิปาเท, ปณฺจินฺทริยานิ, ปณฺจ พฺลานิ,
 สตฺต โพชฺฌนํ, อริยํ อฏฺฐงฺกิกํ มคฺคํ, โสตาปตฺติผลํ, สกฺทาคามิ-
 ผลํ, อนาคามิผลํ, อรหตฺตผลํ สฺมาปชฺชิ, สฺมาปนฺโน; ๕เปยฺย ตสฺส
 ภิกฺขุโน ราโค จตฺโต, โทโส จตฺโต, โมโห จตฺโต วนฺโต มุตฺโต
 ปหิโน ปณฺนิสฺสณฺโง อุกฺเขมฺมิตฺโต สฺมุกฺเขมฺมิตฺโต; ตสฺส ภิกฺขุโน ราคา
 จิตฺตํ วินีวรณํ, โทสา จิตฺตํ วินีวรณํ, โมหา จิตฺตํ วินีวรณนฺตฺติ
 ภณฺนตสฺส, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนฺุปสมฺปนฺนสฺส “โย เต วิหาระ วสฺสิ, โส
 ภิกฺขุ สฺญณฺวาคาเร ปจฺมํ ฌานํ ๕เปยฺย ทฺติยํ ฌานํ, ตติยํ ฌานํ,
 จตฺตํ ฌานํ สฺมาปชฺชิ, สฺมาปชฺชติ, สฺมาปนฺโน; โส ภิกฺขุ
 สฺญณฺวาคาเร จตฺตํ ตสฺส ฌานสฺส ลากิ, วสฺสิ; เตน ภิกฺขุนา
 สฺญณฺวาคาเร จตฺตํ ฌานํ สจฺจนิกตนฺตฺติ ภณฺนตสฺส, อาปตฺติ
 ทุกกฺกสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนฺุปสมฺปนฺนสฺส “โย เต วิหารํ ปริภุญฺชิ,^๑
 โย เต จีวรํ ปริภุญฺชิ, โย เต ปิณฺทปาตํ ปริภุญฺชิ, โย เต
 เสนาสนํ ปริภุญฺชิ, โย เต คิลานปจฺจยภะสชฺชปริภุขารํ^๒ ปริภุญฺชิ,
 โส ภิกฺขุ สฺญณฺวาคาเร จตฺตํ ฌานํ สฺมาปชฺชิ, สฺมาปชฺชติ,
 สฺมาปนฺโน; โส ภิกฺขุ สฺญณฺวาคาเร จตฺตํ ตสฺส ฌานสฺส ลากิ,
 วสฺสิ; เตน ภิกฺขุนา สฺญณฺวาคาเร จตฺตํ ฌานํ สจฺจนิกตนฺตฺติ
 ภณฺนตสฺส, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส.

[๗๖] อาโรเจยฺยาติ อนฺุปสมฺปนฺนสฺส “เยน เต วิหารอ
 ปริภุตฺโต, เยน เต จีวรํ ปริภุตฺตํ, เยน เต ปิณฺทปาโต ปริภุตฺโต,

^{๑-๑} ฉ. อิมะ ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

^๒ ฉ., เท. คิลานปจฺจยภะสชฺชปริภุขารํ, เอมฺมปริปิ.

เยน เต เสนาสนํ ปริภุตํ, เยน เต คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารโ
 ปริภุตโต, โส ภิกฺขุ สฺขณฺณาคาเร จตุตถํ ฌานํ สมาปชฺชติ,
 สมาปชฺชติ, สมาปนโน; โส ภิกฺขุ สฺขณฺณาคาเร จตุตถสฺส ฌานสฺส
 ลาภี, วสี; เตน ภิกฺขุณา สฺขณฺณาคาเร จตุตถํ ฌานํ สจฺฉิกตนฺติ
 ภณฺนตสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อาโรเจยฺยาติ อนุปสมฺปนฺนสฺส “ยํ ตวํ อากมฺม วิหารํ
 อทาสิ ๕เปฯ จีวรํ อทาสิ ปิณฺฑปาตํ อทาสิ เสนาสนํ อทาสิ
 คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารํ อทาสิ, โส ภิกฺขุ สฺขณฺณาคาเร
 จตุตถํ ฌานํ สมาปชฺชติ, สมาปชฺชติ, สมาปนโน; โส ภิกฺขุ
 สฺขณฺณาคาเร จตุตถสฺส ฌานสฺส ลาภี, วสี; เตน ภิกฺขุณา
 สฺขณฺณาคาเร จตุตถํ ฌานํ สจฺฉิกตนฺติ ภณฺนตสฺส, อาปตฺติ
 ทุกฺกฏสฺส.

[๗๗] อนาปตฺติ อนุปสมฺปนฺนสฺส ภูตํ อาโรเจสิ,^๑ อาทิ-
 กมฺมิกสฺสาติ.

ภูตาโรจนสิกฺขาปํ นิฏฺฐิตํ อฏฺฐมํ.

๘. ทุฏฺฐลลาโรจนสิกฺขาปํ

[๗๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
 อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา
 อุปนฺนโท สกฺยปฺตโต จพฺพคฺคิเยหิ ภิกฺขุหิ สทฺธี ภณฺทนกโต
 โหติ. โส สยฺเจตนิกํ สุกฺกวิสฺฐจํ อาปตฺตี^๒ อาปชฺชิตฺวา สงฺฆํ

^๑ ฉ.,เท.,อิ.,มหา. อาโรเจติ

^๒ อิ. สุกฺกวิสฺฐิจาปตฺตี

ตสฺสา อาปตฺติยา ปริวาสํ ยาจิ. ตสฺส สงฺฆเ ตสฺสา อาปตฺติยา
 ปริวาสํ อทาสิ. เตน โข ปน สมเยน สาวตฺถิยํ อญฺญตรสฺส
 ปุคฺคสฺส สงฺฆมฺภตฺตํ โหติ. โส ปริวสนฺโต ภตฺตคฺเค อาสนปริยนฺเต
 นิสิตฺติ. จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ เต อุปาสเก เอตทโวจํ “เอโส อาวุโส
 อายสฺมา อุปนฺนฺโท สกฺยปฺตฺโต ตุมหากํ สมฺภาวิตฺโต กุณฺนปโก
 เยเนว หตฺเถน สทฺธาเทยฺยํ ญฺญชฺติ, เตเนว หตฺเถน อุปกฺกมิตฺวา
 อสฺสจํ โมเจติ; โส สมฺมเจตนิกํ สุกฺกวิสฺฐจํ อาปตฺตี อาปชฺชิตฺวา
 สงฺฆํ ตสฺสา อาปตฺติยา ปริวาสํ ยาจิ; ตสฺส สงฺฆเ ตสฺสา
 อาปตฺติยา ปริวาสํ อทาสิ; โส ปริวสนฺโต อาสนปริยนฺเต นิสินฺโนติ.
 เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
 “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ ภิกฺขุสฺส ทุณฺณจฺจุลฺลํ อาปตฺตี
 อนุปสมฺปนฺนสฺส อาโรเจสฺสนฺตํติ.

อถ โข เต ภิกฺขุ จพฺพคฺคิเย ภิกฺขุ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา
 ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺส. ๔เปฯ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว
 ภิกฺขุสฺส ทุณฺณจฺจุลฺลํ อาปตฺตี อนุปสมฺปนฺนสฺส อาโรเจธาติ. “สจฺจํ
 ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๔เปฯ “กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมฆ-
 ปุริสา ภิกฺขุสฺส ทุณฺณจฺจุลฺลํ อาปตฺตี อนุปสมฺปนฺนสฺส อาโรเจสฺสธ.
 เนตํ โมฆปุริสา อปฺปสฺนฺนํ วา ปสาทาย ๔เปฯ เอวญฺจ ปน
 ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

[๗๙] “โย ปน ภิกฺขุ ภิกฺขุสฺส ทุณฺณจฺจุลฺลํ อาปตฺตี
 อนุปสมฺปนฺนสฺส อาโรเจยฺย อญฺญตร ภิกฺขุสมฺมุตฺติยา,^๑
 ปาจิตฺตียนฺติ.

^๑ ส.,จ.,ท.,อ. ภิกฺขุสมฺมุตฺติยา, เอวฺมฺปริปี.

[๘๐] โย ปนาติ โย ยาทิสฺส ฯเปฯ

ภิกฺขุติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺถเถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

ภิกฺขุสฺสาติ อณฺณสฺส ภิกฺขุสฺส.

ทุฏฺฐลลา นาม อาปตฺติ จตฺตาริ จ ปาราชิกานิ เตรส จ
สงฺฆาทิสฺเสสา.

อนฺุปสมฺปนฺโน นาม ภิกฺขุญจ ภิกฺขุณีญจ จเปตฺวา อวเสสโ
อนฺุปสมฺปนฺโน นาม.

อาโรเจยฺยาติ อาโรเจยฺย^๑ อิตฺติยา วา ปุริสสฺส วา
คหฺนฺจสฺส วา ปพฺพชิตสฺส วา.

อณฺณตฺร ภิกฺขุสมฺมตฺติยาติ จเปตฺวา ภิกฺขุสมฺมตฺติ.

อตฺถิ ภิกฺขุสมฺมตฺติ อาปตฺติปริยฺนตา น กุลปริยฺนตา, อตฺถิ
ภิกฺขุสมฺมตฺติ กุลปริยฺนตา น อาปตฺติปริยฺนตา, อตฺถิ ภิกฺขุสมฺมตฺติ
อาปตฺติปริยฺนตา จ กุลปริยฺนตา จ, อตฺถิ ภิกฺขุสมฺมตฺติ เหนว
อาปตฺติปริยฺนตา น กุลปริยฺนตา.

อาปตฺติปริยฺนตา นาม อาปตฺติโย ปริกฺคหิตาโย โหนฺติ
“เอตฺตกาหิ อาปตฺตีสฺส อาโรเจตฺพุทฺธิ.”^๒

กุลปริยฺนตา นาม กุลานิ ปริกฺคหิตานิ โหนฺติ “เอตฺตเกสฺสุ
กุเลสฺสุ อาโรเจตฺพุทฺธิ.

อาปตฺติปริยฺนตา จ กุลปริยฺนตา จ นาม อาปตฺติโย จ
ปริกฺคหิตาโย โหนฺติ, กุลานิ จ ปริกฺคหิตานิ โหนฺติ “เอตฺตกาหิ
อาปตฺตีสฺส เอตฺตเกสฺสุ กุเลสฺสุ อาโรเจตฺพุทฺธิ.

แนว อาปตติปริยนฺตา น กุลปริยนฺตา นาม อาปตติโย จ
อปริคฺคหิตาโย โหหนฺติ, กุลานิ จ อปริคฺคหิตานิ โหหนฺติ “เอตตกาหิ
อาปตฺตึหิ เอตตเกสฺส กุเลสฺส อาโรเจตพฺโพติ.

[๘๑] อาปตติปริยนฺเต ยถา อาปตติโย ปริคฺคหิตาโย โหหนฺติ,
ตา อาปตติโย จเปตฺวา อญฺเฆาหิ อาปตฺตึหิ อาโรเจติ, อาปตติ
ปาจิตตियสฺส. กุลปริยนฺเต ยานิ กุลานิ ปริคฺคหิตานิ โหหนฺติ,
ตานิ กุลานิ จเปตฺวา อญฺเฆสฺส กุเลสฺส อาโรเจติ, อาปตติ
ปาจิตตियสฺส.

อาปตติปริยนฺเต จ กุลปริยนฺเต จ ยถา อาปตติโย
ปริคฺคหิตาโย โหหนฺติ, ตา อาปตติโย จเปตฺวา ยานิ กุลานิ
ปริคฺคหิตานิ โหหนฺติ, ตานิ กุลานิ จเปตฺวา อญฺเฆาหิ อาปตฺตึหิ
อญฺเฆสฺส กุเลสฺส อาโรเจติ, อาปตติ ปาจิตตियสฺส.

แนว อาปตติปริยนฺเต น กุลปริยนฺเต อนาปตติ.

[๘๒] ทุฏฺฐจฺจุลฺลา ย อาปตฺตียา ทุฏฺฐจฺจุลฺลาปตฺติสณฺณิ อนุปสมฺปนฺนสฺส
อาโรเจติ อญฺเฆตฺร ภิกฺขุสมฺมตฺติยา, อาปตติ ปาจิตตियสฺส.

ทุฏฺฐจฺจุลฺลา ย อาปตฺตียา เวมตฺติโก อนุปสมฺปนฺนสฺส อาโรเจติ
อญฺเฆตฺร ภิกฺขุสมฺมตฺติยา, อาปตติ ปาจิตตियสฺส.

ทุฏฺฐจฺจุลฺลา ย อาปตฺตียา อทุฏฺฐจฺจุลฺลาปตฺติสณฺณิ อนุปสมฺปนฺนสฺส
อาโรเจติ อญฺเฆตฺร ภิกฺขุสมฺมตฺติยา, อาปตติ ปาจิตตियสฺส.

อทุฏฺฐจฺจุลฺลํ อาปตฺตึ อาโรเจติ, อาปตติ ทุกฺกภูสฺส.

อนุปสมฺปนฺนสฺส ทุฏฺฐจฺจุลฺลํ วา อทุฏฺฐจฺจุลฺลํ วา อชฺฌาจารย์
อาโรเจติ, อาปตติ ทุกฺกภูสฺส.

ขณเปสสนตปีติ. อถโข เต ภิกขุ อาพวิเก ภิกขุ อเนกปริยาเยน
 วิครหิตวา ภควโต เอตมตถํ อโรเจสฺสุ ฯเปฯ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे
 ภิกฺขเว ปจฺวี ขณณปี ขณเปถปีติ.” “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
 ภควา ฯเปฯ “กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมชปฺริสา ปจฺวี ขณิสฺสณปี
 ขณเปสสนตปี. ชีวสณฺณโน หิ โมชปฺริสา มนุสฺสา ปจฺวียา, เนตํ
 โมชปฺริสา อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ปสนฺนํ วา ภียโยภาวาย
 ฯเปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ ลิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺสเยยถ

[๘๕] “โย ปน ภิกขุ ปจวี ขณเยย วา ขณเปเยย วา
 ปาจิตติยนฺติ.

[๘๖] โย ปนาติ โย ยาทิสฺส ฯเปฯ

ภิกขุติ ฯเปฯ อयํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกขุติ.

ปจวี นาม เทว ปจวิโย ชาตา จ ปจวี อชาตา จ ปจวี.

ชาตา นาม ปจวี สุตฺตปัสฺส สุตฺตมตฺติกา อปฺปปาสาณา
 อปฺปสกุขรา อปฺปกจลา อปฺปมรุมฺพา อปฺปพาลิกา^๒ เยภฺยุเยน
 ปัสฺส เยภฺยุเยน มตฺติกา,^๓ อทฺทมาปี วุจฺจติ ชาตา ปจวี. โยปี
 ปัสฺสปญฺโซ วา มตฺติกาปญฺโซ วา อติเรกจาตุมาสํ โอวฏฺโฏ; อยมปี
 วุจฺจติ ชาตา ปจวี.

อชาตา นาม ปจวี สุตฺตปาสาณา สุตฺตสกุขรา สุตฺตกจลา
 สุตฺตมรุมฺพา สุตฺตพาลิกา อปฺปปัสฺส^๔ อปฺปมตฺติกา เยภฺยุเยน
 ปาสาณา เยภฺยุเยน สกุขรา เยภฺยุเยน กจลา เยภฺยุเยน มรุมฺพา

^๑ ๑๓๕๒ 26/05/2566
 ส. ขณณปี ขณเปถปี.

^๓ จ.,มหา. เยภฺยุเยนปัสฺสกา เยภฺยุเยนมตฺติกา

^๒ ส.,จ.,เท.,ธ.,มหา. อปฺปพาลิกา

^๔ จ.,มหา. อปฺปปัสฺสกา

เยภฺยฺเยน พาลิกา,^๑ ททฺธมาปิ วุจฺจติ อชาตา ปจวี. โยปิ ปัสฺสฺสฺสฺสฺส
 วา มตฺตติกาปฺปญฺโซ วา อุณฺกจาตุมาสฺ^๒ โอวฏฺโฐ; อยมฺปิ^๓ วุจฺจติ
 อชาตา ปจวี.

ขณฺเญยฺยาติ สยํ ขณฺติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

ขณฺหาเปยฺยาติ อณฺณํ ขณฺหาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.
 สกึ อาณตฺโต พหุํปิ ขณฺติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๘๗] ปจฺวียา ปจวีสณฺณํ ขณฺติ วา ขณฺหาเปติ วา,
 ภินฺทติ วา เกทาเปติ วา, ททฺติ วา ทหาเปติ วา, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตียสฺส.

ปจฺวียา เวมฺติโก ขณฺติ วา ขณฺหาเปติ วา, ภินฺทติ วา
 เกทาเปติ วา, ททฺติ วา ทหาเปติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ปจฺวียา อปจวีสณฺณํ ขณฺติ วา ขณฺหาเปติ วา, ภินฺทติ วา
 เกทาเปติ วา, ททฺติ วา ทหาเปติ วา, อนาปตฺติ.

อปจฺวียา ปจวีสณฺณํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อปจฺวียา เวมฺติโก,
 อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อปจฺวียา อปจวีสณฺณํ, อนาปตฺติ.

[๘๘] อนาปตฺติ “อิมํ ชาน, อิมํ เทหิ, อิมํ อاهر, อิมินา
 อตุโธ, อิมํ กปฺปิยํ กโรหิติ ภณฺติ, อสณฺณิจฺจุ, อสติยา, อชานนฺตสฺส,
 อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ปจวีสณฺณสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทสมํ.

มุสสาวาทวคฺโค ปจโม.^๔

ตสฺสทฺททานํ.

มฺสาโอมสเปสฺสญํ ปทเสยฺยาย เว ทฺว
อณฺณตฺร วิณฺณนา ภูตา ทฺวจุสฺสาปตฺติ ขณฺนาติ."

๒. ภูตคามวคฺโค

๑. ภูตคามสิกฺขาปทํ

[๘๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา อาพวียํ วิหฺรติ อคฺคาพเว
เจติเย. เตน โข ปน สมเยน อาพวิกา ภิกฺขุ นวกมฺมํ กโรนฺตา
รุกฺขํ จินฺทนฺติปิ เณทาเปนฺติปิ. อณฺณตโรปิ อาพวโก ภิกฺขุ รุกฺขํ
จินฺทติ. ตสฺมี รุกฺเข อธิวตฺถา เทวตา ตํ ภิกฺขุ เอตทโวจ
“มา ภนฺเต อตฺตโน ภวนํ กตฺตกาโม มยฺหํ ภวนํ จินฺทาติ.”^๒
โส ภิกฺขุ อนาทิยนฺโต จินฺทียะ, ตสฺสา จ เทวตาย ทารกสฺส
พาหุํ อาโกเณสิ. อถ โข ตสฺสา เทวตาย เอตทโหสิ “ยณฺฺนนาหํ
อิมํ ภิกฺขุ อีเชว ชีวิตา โวโรเปยฺยนฺติ. อถ โข ตสฺสา เทวตาย
เอตทโหสิ “น โข ปเนตํ” ปฏฺฐูปิ,^๔ ยาหํ อิมํ ภิกฺขุ อีเชว ชีวิตา
โวโรเปยฺย; ยณฺฺนนาหํ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจยฺยนฺติ. อถ โข
สา เทวตา, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควโต
เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. “สาธุ สาธุ เทวเต, สาธุ โข ตว เทวเต ตํ
ภิกฺขุ น ชีวิตา โวโรเปสิ, สจฺจชฺช ตว เทวเต ตํ ภิกฺขุ ชีวิตา
โวโรเปยฺยาสิ, พหุํ จ ตว เทวเต อปฺปญฺญํ ปสเวยฺยาสิ, คจฺฉ

๒ อ. ขณฺนาติ. จาติ.

๓ ส. น. เท. อ. มหา. เมตํ

๔ ส. น. เท. อ. มหา. จินฺทิต.

๕ ส. น. เท. อ. ปฏฺฐูปิ

ตุวํ เทวเต, อมฺกสฺมี โอกาเส รุกฺโข วิวิตโต, ตสฺมี อุปคจฺจาทิ.
 มนุสฺสา อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม สมณฺหา
 สกฺยปฺตฺติยา รุกฺขํ จินฺทิสฺสนฺติปิ เจทาเปสฺสนฺติปิ. เอกิณฺทริยํ สมณฺหา
 สกฺยปฺตฺติยา ชีวํ วิเหเจนฺตฺติ.”^๑

อสฺโสสุ โข ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ อชฺชฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ
 วิปาเจนฺตานํ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจหา ยเปยฺย เต อชฺชฌายนฺติ
 ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อาฬวิกา ภิกฺขุ รุกฺขํ
 จินฺทิสฺสนฺติปิ เจทาเปสฺสนฺติปิ. อถ โข เต ภิกฺขุ อาฬวเก ภิกฺขุ
 อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุ. ยเปยฺย
 “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว รุกฺขํ จินฺทสฺส” เจทาเปถปิ. “สจฺจํ
 ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ยเปยฺย “กถํ หิ นาม ตุมฺहे
 โมชฺสปุริสา รุกฺขํ จินฺทิสฺสสฺส” เจทาเปสฺสสฺส” ชีวสญฺญิโน หิ
 โมชฺสปุริสา มนุสฺสา รุกฺขสฺสมี, เนตํ โมชฺสปุริสา อปฺปสหนฺนํ วา
 ปสาทาย ปสหนฺนํ วา ภยโยภาวาย ยเปยฺย เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว
 อิมํ สิกฺขาปทํ อทฺทิสฺเสยฺยาถ

[๙๐] “ภูตคามปาตพฺยตาย ปาจิตฺติยนฺติ.

[๙๑] ภูตคาโม นาม ปณฺจ พืชชาตานิ มूलพีชํ ขนฺธพีชํ
 ผพฺพพีชํ อคฺคพีชํ พืชพีชเมว”^๒ ปณฺจมํ.

มूलพีชํ นาม หพิทฺทํ สิงฺคเวรํ^๔ วจํ วจตฺถํ อติวิสํ^๕ กฏฺฏกโรหิณี
 อุสฺสิรํ ภาทฺทมุตฺตกํ, ยานิ วา ปนญฺณานิปิ อตฺถิ มฺเเล ชายนฺติ
 มฺเเล สญฺชายนฺติ; เอตํ มूलพีชํ นาม.

^๑ ส. วิเหเจสนฺตฺติ.

^๒ ฉ., เท., มหา. จินฺทถาปิ

^๓ อ. พืชพีชญฺเจว

^๔ ฉ., เท., มหา. หลิตฺทํ สิงฺคเวรํ, อ. หาลิตฺทํ สิงฺคเวรํ

^๕ ฉ. วจา วจตฺถํ อติวิสา, เท. วจํ วจตฺถ อติวิสํ

ขนฺธพีชํ นาม อสฺสฏฺโง^๑ นิโครฺช ปิลกฺโข อุทุมฺพโร กจฺจโก
กปิจโน^๒ ยานิ วา ปนฺณณานิปิ อตฺถิ ขนฺธเ ชายนฺติ ขนฺธเ
สณฺชายนฺติ; เอตํ ขนฺธพีชํ นาม.

ผพฺพพีชํ นาม อุจฺจุ เวพฺพ นโฬ, ยานิ วา ปนฺณณานิปิ อตฺถิ
ปพฺพเ ชายนฺติ ปพฺพเ สณฺชายนฺติ; เอตํ ผพฺพพีชํ นาม.

อคฺคพีชํ นาม อชฺชุกํ^๓ ผณฺนิชฺชกํ หิริเวรํ, ยานิ วา ปนฺณณานิปิ
อตฺถิ อคฺเค ชายนฺติ อคฺเค สณฺชายนฺติ; เอตํ อคฺคพีชํ นาม.

พีชพีชํ นาม ปุพฺพพณฺณํ อปรณฺณํ, ยานิ วา ปนฺณณานิปิ
อตฺถิ พีเช ชายนฺติ พีเช สณฺชายนฺติ; เอตํ พีชพีชํ นาม
ปญฺจมํ.^๔

[๙๒] พีเช พีชสณฺณิ จินฺหติ วา เจทาเปติ วา, ภินฺหติ วา
ภทาเปติ วา, ปจติ วา ปจาเปติ วา, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส.
พีเช เวมตฺติโก จินฺหติ วา เจทาเปติ วา, ภินฺหติ วา ภทาเปติ
วา, ปจติ วา ปจาเปติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. พีเช อพีชสณฺณิ
จินฺหติ วา เจทาเปติ วา, ภินฺหติ วา ภทาเปติ วา, ปจติ วา
ปจาเปติ วา, อนาปตฺติ. อพีเช พีชสณฺณิ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.
อพีเช เวมตฺติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อพีเช อพีชสณฺณิ อนาปตฺติ.

[๙๓] อนาปตฺติ “อิมํ ชาน, อิมํ เทหิ, อิมํ อاهر, อิมินา
อตฺถโ, อิมํ กปฺปิยํ กโรหิตฺติ ภณฺติ, อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส,
อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ภูตคามสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ปจฺม.

^๑ ฌ., เท., อ., มหา. อสฺสตุโ

^๓ ส. อชฺชุกํ

^๒ ฌ., เท., มหา. กปิจโน

^๔ ฌ., เท., อ. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

๒. อญฺญวาทกสิกาปทํ

[๙๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา โสสมุพิยํ วิหริติ
 โฆสิตารามे. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา จนฺโน สยฺ^๑
 อนาคตา อจฺริตฺวา สงฺฆมชฺเฌ อปตฺติยา อญฺญชฺยมาโน^๒
 อญฺเณนญฺญํ ปฏิจฺรติ “โก อปนฺโน. ก็ อปนฺโน. กิสมิ
 อปนฺโน, กถํ อปนฺโน. กํ ภณฺถ. ก็ ภณฺถาติ. เย เต ภิกฺขุ
 อปฺปิจฺจา ๔เปฯ เต อชฺฌมายนฺติ ขีณฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ
 นาม อายสฺมา จนฺโน สงฺฆมชฺเฌ อปตฺติยา อญฺญชฺยมาโน
 อญฺเณนญฺญํ ปฏิจฺริสฺสติ ‘โก อปนฺโน. ก็ อปนฺโน. กิสมิ
 อปนฺโน. กถํ อปนฺโน. กํ ภณฺถ. ก็ ภณฺถาติ. อถ โข เต ภิกฺขุ
 อายสฺมนฺตํ จนนํ อนฺเภปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ
 อารोเจสฺสุ. อถ โข ภควา อายสฺมนฺตํ จนนํ ปฏิปฺจุจฺฉิ “สจฺจํ กิร
 ตวํ จนนํ สงฺฆมชฺเฌ อปตฺติยา อญฺญชฺยมาโน อญฺเณนญฺญํ
 ปฏิจฺรสิ ‘โก อปนฺโน ๔เปฯ ก็ ภณฺถาติ. “สจฺจํ ภควาติ.
 วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๔เปฯ “กถํ หิ นาม ตวํ โมชปฺริส
 สงฺฆมชฺเฌ อปตฺติยา อญฺญชฺยมาโน อญฺเณนญฺญํ ปฏิจฺริสฺสสิ
 ‘โก อปนฺโน ๔เปฯ ก็ ภณฺถาติ. เนตํ โมชปฺริส อปฺปสนฺนํ
 วา ปสาทาย ๔เปฯ วิครหิตฺวา ฐมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ
 อามนฺเตสิ “เตนหิ ภิกฺขเว สงฺโฆ จนนํสฺส ภิกฺขุโน อญฺญวาทกํ
 โรเปตฺตุ. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว โรเปตพฺพํ. พยตฺเตน ภิกฺขุนา
 ปฏิพฺเพลน สงฺโฆ ฌาเปตพฺพโ

^๑ ฉ., เท. อยฺ ปาโร น ทิสฺสติ.

^๒ ฉ. อญฺญชฺยมาโน, เอวมฺปฺริ.

[๕๕] “สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อโย จนฺโน ภิกฺขุ สงฺฆมฺมชฺเฌ อาปตฺตติยา อนฺนุญฺญชฺชิตฺตมาโน อญฺเฌนญฺญํ ปฏฺฐิจฺจติ; ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลลํ, สงฺโฆ จนนฺสส ภิกฺขุโน อญฺญวาทกํ โรเปยฺย; เอสา ญตฺติ.

สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อโย จนฺโน ภิกฺขุ สงฺฆมฺมชฺเฌ อาปตฺตติยา อนฺนุญฺญชฺชิตฺตมาโน อญฺเฌนญฺญํ ปฏฺฐิจฺจติ; สงฺโฆ จนนฺสส ภิกฺขุโน อญฺญวาทกํ โรเปติ; ยสฺสายสฺมโต ชมติ จนนฺสส ภิกฺขุโน อญฺญวาทกสฺส โรปนา, โส ตฺถนฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

โรปีตํ สงฺเขน จนนฺสส ภิกฺขุโน อญฺญวาทกํ, ชมติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺถนฺหิ. เอวเมตํ ธารยามีติ.

อถโข ภควา อายสฺมณฺตํ จนนํ อนนฺกปริยาเยน วิครหิตฺวา ทฺพฺพการตาย^๑ ๕เป๕ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ ลิกฺขาปทํ อุกฺกทิสฺสเยยฺยถ

“อญฺญวาทเก ปาจิตฺตียนฺตติ.

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณฺโณ ลิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติ.

[๕๖] เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา จนฺโน สงฺฆมฺมชฺเฌ อาปตฺตติยา อนฺนุญฺญชฺชิตฺตมาโน “อญฺเฌนญฺญํ ปฏฺฐิจฺจนฺโต อาปตฺตติ อาปชฺชิสฺสามีติ ตฺถนฺหิภฺภูโต สงฺฆํ วิเหเสติ. ยเ เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจนา ๕เป๕ เต อุกฺกมายนฺตติ ขียนฺตติ วิปาเจนฺตติ “กถํ หิ นาม อายสฺมา จนฺโน สงฺฆมฺมชฺเฌ อาปตฺตติยา อนฺนุญฺญชฺชิตฺตมาโน ตฺถนฺหิภฺภูโต สงฺฆํ

วิเหเสสฺสตีติ. อถโข เต ภิกฺขุ อายสฺมนฺตํ จฺหนํ อเนกปริยาเยน
 วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อารุเญสฺสุ. อถโข ภควา อายสฺมนฺตํ
 จฺหนํ ปฏิปุจฺฉิ “สจฺจํ กิร ตวํ จฺหนนฺ สงฺฆมชฺเฌ อาปตฺติยา
 อณฺยุณฺชียมาโน ตฺถเหิฏฺฐโต สงฺฆํ วิเหเสสฺสีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ
 พุทฺโธ ภควา ๔เปฯ “กถํ หิ นาม ตวํ โมชปุริส สงฺฆมชฺเฌ
 อาปตฺติยา อณฺยุณฺชียมาโน ตฺถเหิฏฺฐโต สงฺฆํ วิเหเสสฺสสี. เนตํ
 โมชปุริส อปฺปสนฺนํ นวํ ปสาทาย ๔เปฯ วิครหิตฺวา ฐมฺมํ กถํ
 กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “เตนหิ ภิกฺขเว สงฺโฆ จฺหนนฺสฺส
 ภิกฺขุโน วิเหสกํ โรเปตฺตุ. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว โรเปตฺตพฺพํ.
 พุยฺยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏิพฺเพเลน สงฺโฆ ฌาเปตฺตพฺพํ

[๙๗] “สุณฺหาตฺถ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อयํ จฺหนโน ภิกฺขุ สงฺฆมชฺเฌ
 อาปตฺติยา อณฺยุณฺชียมาโน ตฺถเหิฏฺฐโต สงฺฆํ วิเหเสติ; ยถิ สงฺฆสฺส
 ปตฺตกถลลํ, สงฺโฆ จฺหนนฺสฺส ภิกฺขุโน วิเหสกํ โรเปยฺย; เอสา
 ฌตฺติ.

สุณฺหาตฺถ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยํ จฺหนโน ภิกฺขุ สงฺฆมชฺเฌ
 อาปตฺติยา อณฺยุณฺชียมาโน ตฺถเหิฏฺฐโต สงฺฆํ วิเหเสติ; สงฺโฆ
 จฺหนนฺสฺส ภิกฺขุโน วิเหสกํ โรเปติ; ยสฺสา ยสฺมโต ชมติ จฺหนนฺสฺส
 ภิกฺขุโน วิเหสกสฺส โรปนา, โส ตฺถนฺสฺส; ยสฺส นกฺขมติ,
 โส ภาเสยฺย.

โรปิถํ สงฺฆเณ จฺหนนฺสฺส ภิกฺขุโน วิเหสกํ, ชมติ สงฺฆสฺส;
 ตสฺมา ตฺถเหิ. เอวเมตํ ฐาเรยฺยมีติ.

อถโข ภควา อายสฺมนฺตํ จฺหนํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา
 พุทฺธมรตฺตํ ๔เปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุกฺกมฺมิเสยฺยาถ

[๙๘] “อณฺณวาทเก วิหเสเก ปาจิตตियนฺติ.

[๙๙] อณฺณวาทโก นาม สงฺฆมชฺเฌ วตฺถุสฺมี วา อาปตฺติยา วา อณฺยุณฺชียมาโน ตํ น กเถตุกาโม ตํ น^๑ อุกฺขมาเฏตุกาโม^๒ อณฺเณนณฺณํ ปฏฺิจจติ “โก อาปนฺโน. ก็ อาปนฺโน. กิสมิ อาปนฺโน. กถํ อาปนฺโน. กํ ภณฺถ ก็ ภณฺถาติ; เอโส อณฺณวาทโก นาม.

วิหเสโก นาม สงฺฆมชฺเฌ วตฺถุสฺมี วา อาปตฺติยา วา อณฺยุณฺชียมาโน ตํ น กเถตุกาโม ตํ น อุกฺขมาเฏตุกาโม ตฺถนฺหิฏฺโต สงฺฆํ วิหเสติ; เอโส วิหเสโก นาม.

[๑๐๐] อโรปิเต อณฺณวาทเก สงฺฆมชฺเฌ วตฺถุสฺมี วา อาปตฺติยา วา อณฺยุณฺชียมาโน ตํ น กเถตุกาโม ตํ น อุกฺขมาเฏตุกาโม อณฺเณนณฺณํ ปฏฺิจจติ “โก อาปนฺโน. ก็ อาปนฺโน. กิสมิ อาปนฺโน. กถํ อาปนฺโน. กํ ภณฺถ ก็ ภณฺถาติ, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส. อโรปิเต วิหเสเก สงฺฆมชฺเฌ วตฺถุสฺมี วา อาปตฺติยา วา อณฺยุณฺชียมาโน ตํ น กเถตุกาโม ตํ น อุกฺขมาเฏตุกาโม ตฺถนฺหิฏฺโต สงฺฆํ วิหเสติ, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส.

โรปิเต อณฺณวาทเก สงฺฆมชฺเฌ วตฺถุสฺมี วา อาปตฺติยา วา อณฺยุณฺชียมาโน ตํ น กเถตุกาโม ตํ น อุกฺขมาเฏตุกาโม อณฺเณนณฺณํ ปฏฺิจจติ “โก อาปนฺโน ฯเปฯ ก็ ภณฺถาติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส. โรปิเต วิหเสเก สงฺฆมชฺเฌ วตฺถุสฺมี วา อาปตฺติยา วา อณฺยุณฺชียมาโน ตํ น กเถตุกาโม ตํ น อุกฺขมาเฏตุกาโม ตฺถนฺหิฏฺโต สงฺฆํ วิหเสติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

^๑ ส. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

^๒ ส. อุกฺขมาเถตุกาโม

[๑๐๑] ฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสญฺญี, อญฺญวาทเก วิหเสเก
อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. ฐมฺมกมฺเม เวมตฺติโก, อญฺญวาทเก วิหเสเก
อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. ฐมฺมกมฺเม อฐมฺมกมฺมสญฺญี, อญฺญวาทเก
วิหเสเก อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺส. อฐมฺมกมฺเม
เวมตฺติโก, อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺส. อฐมฺมกมฺเม อฐมฺมกมฺมสญฺญี, อาปตฺติ
ทุกฺกกุสฺส.^๑

[๑๐๒] อนาปตฺติ อชานนฺโต ปุจฺจติ, คิลานो []^๒ น กเถติ,
“สงฺฆสฺส ภณฺฑนํ वा กลโห वा วิคฺคโห वा วิวาทो वा
ภวิสฺสตีติ น กเถติ, “สงฺฆเภทो वा สงฺฆราชิ”^๓ वा ภวิสฺสตีติ น
กเถติ, “อฐมฺเมเน วา วคฺเคน วา น กมฺมารหสฺส วา กมฺมํ
ภวิสฺสตีติ น กเถติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

อญฺญวาทกสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทุติยํ.

๓. อุชฺฌาปนกสิกฺขาปทํ

[๑๐๓] เตเน สมเยเน พุทฺโธ ภควา ราชคเเห วิหริติ เวพฺพเว
กลนฺทกนิวาเป. เตเน โข ปเน สมเยเน อายสฺมา ทพฺโพ มลฺลปฺตฺโต
สงฺฆสฺส เสนาสนญฺจ ปญฺญาเปติ, ภตฺตานิ จ อุทฺทิสฺติ. เตเน
โข ปเน สมเยเน เมตฺตียภุมฺชกา^๔ ภิกฺขุ นวกา เจว โหนฺติ
อปฺปปฺปญฺญา จ. ยานิ สงฺฆสฺส ลามกานิ เสนาสนานิ, ตานิ เตสํ
ปาปฺพนฺติ ลามกานิ จ ภตฺตานิ. เต อายสฺมนฺตํ ทพฺพํ มลฺลปฺตฺตํ

๑ อ. อนาปตฺติ.

๒ ฉ.,เท.,มหา. เอตฺถนฺตเร วาสทฺโท ทิสฺสตี.

๓ ส. สงฺฆราชิ

๔ ฉ. เมตฺตียภุมฺชกา, เอวมฺปรีปิ.

ภิกขุ อุชฺฌมาเปณฺติ “ฉนฺทาย ทพฺโพ มลฺลปฺตฺโต เสนาสนํ ปณฺณาเปติ,
 ฉนฺทาย จ ภตฺตานิ อุทฺทิสฺสตีติ. เย เต ภิกขุ อปฺปิจุฉา ๔เปฯ เต
 อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม เมตฺตियภุมฺมชกา
 ภิกขุ อายสฺมนตํ ทพฺพํ มลฺลปฺตฺตํ ภิกขุ อุชฺฌาเปสฺสนฺตีติ. อถโข
 เต ภิกขุ เมตฺตियภุมฺมชเก ภิกขุ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา
 ภควโต เอตมตฺถํ อารโหเสสฺส. อถโข ภควา เมตฺตियภุมฺมชเก ภิกขุ
 ปฏฺธิปฺจุฉิ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว ทพฺพํ มลฺลปฺตฺตํ ภิกขุ
 อุชฺฌาเปถาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๔เปฯ “กถํ
 หิ นาม ตุมฺहे โมชปฺริสา ทพฺพํ มลฺลปฺตฺตํ ภิกขุ อุชฺฌาเปสฺสถ.
 เนตํ โมชปฺริสา อปฺปสหนฺนํ วา ปสาทาย ๔เปฯ เอวญฺจ ปน
 ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ อุทฺทิสฺเสยฺยาถ

“อุชฺฌาปนเก ปาจิตตियนฺติ.

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณฺโณ สีกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๑๐๔] เตน โข ปน สมเยน เมตฺตियภุมฺมชกา ภิกขุ “ภควตา
 อุชฺฌาปนกํ ปฏฺธิขิตฺตนฺติ “เอตฺตาวตา ภิกขุ โสสฺสนฺตีติ ภิกฺขุณฺโณ
 สามนฺตา อายสฺมนตํ ทพฺพํ มลฺลปฺตฺตํ ขียนฺติ “ฉนฺทาย ทพฺโพ
 มลฺลปฺตฺโต เสนาสนํ ปณฺณาเปติ, ฉนฺทาย จ ภตฺตานิ อุทฺทิสฺสตีติ.
 เย เต ภิกขุ อปฺปิจุฉา ๔เปฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
 “กถํ หิ นาม เมตฺตियภุมฺมชกา ภิกขุ อายสฺมนตํ ทพฺพํ มลฺลปฺตฺตํ
 ขียนฺตีติ. อถโข เต ภิกขุ เมตฺตियภุมฺมชเก ภิกขุ อเนกปริยาเยน
 วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อารโหเสสฺส. อถโข ภควา เมตฺตिय-
 ภุมฺมชเก ภิกขุ ปฏฺธิปฺจุฉิ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว ทพฺพํ
 มลฺลปฺตฺตํ ขียเถติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๔เปฯ

“กถิ หิ นาม ตุมฺเห โมชฺสปุริสา ทพฺพํ มลฺลปฺตฺตํ ขียิสฺสธ. เนตฺติ
โมชฺสปุริสา อปฺปสนฺนํ นวํ ปสาทาย ๕เป๕ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว
อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

[๑๐๕] “อุชฺฐาปนเก ขียนเก ปาจิตฺตียนฺตฺติ.

[๑๐๖] อุชฺฐาปนกํ นาม อุปสมฺปนฺนํ สงฺเขน สมฺมตฺติ
เสนาสนปญฺญาปกํ วา ภตฺตทุทฺเทสํ วา ยาคุภาชํ วา ผลภาชํ
วา ขชฺชภาชํ วา อปฺปมตฺตกวิสฺสชฺชํ วา อวณฺณํ กตฺตูกาโม
อยสํ กตฺตูกาโม มงฺกุกตฺตูกาโม อุปสมฺปนฺนํ อุชฺฐาเปติ วา
ขียติ วา, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

ธมฺมกมฺเม ธมฺมกมฺมสณฺณี, อุชฺฐาปนเก ขียนเก อาปตฺติ
ปาจิตฺตियสฺส.

ธมฺมกมฺเม เวมตีโก, อุชฺฐาปนเก ขียนเก อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.
ธมฺมกมฺเม อธมฺมกมฺมสณฺณี, อุชฺฐาปนเก ขียนเก อาปตฺติ
ปาจิตฺตियสฺส.

อนุปสมฺปนฺนํ อุชฺฐาเปติ วา ขียติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส.
อุปสมฺปนฺนํ สงฺเขน อสมฺมตฺติ สেনาสนปญฺญาปกํ วา ภตฺตทุทฺเทสํ
วา ยาคุภาชํ วา ผลภาชํ วา ขชฺชภาชํ วา อปฺปมตฺตก-
วิสฺสชฺชํ วา อวณฺณํ กตฺตูกาโม อยสํ กตฺตูกาโม มงฺกุกตฺตูกาโม
อุปสมฺปนฺนํ วา อนุปสมฺปนฺนํ วา อุชฺฐาเปติ วา ขียติ วา,
อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. อนุปสมฺปนฺนํ สงฺเขน สมฺมตฺติ วา อสมฺมตฺติ วา
เสนาสนปญฺญาปกํ วา ภตฺตทุทฺเทสํ วา ยาคุภาชํ วา ผลภาชํ
วา ขชฺชภาชํ วา อปฺปมตฺตกวิสฺสชฺชํ วา อวณฺณํ กตฺตูกาโม
อยสํ กตฺตูกาโม มงฺกุกตฺตูกาโม อุปสมฺปนฺนํ วา อนุปสมฺปนฺนํ วา
อุชฺฐาเปติ วา ขียติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. อธมฺมกมฺเม

ธมฺมกมฺมสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺส. ธมฺมกมฺเม เวมตฺติโก, อาปตฺติ
ทุกฺกกุสฺส. ธมฺมกมฺเม ธมฺมกมฺมสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺส.”

[๑๐๗] อนาปตฺติ ปกตฺติยา จนฺทา โทสา โมหา ภยา
กโรหนฺตํ อุชฺฌาเปติ วา ขียติ วา, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

อุชฺฌาปนกสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ตตฺถิ.

๔. ปจฺมเสนาสนตฺติกฺขาปทํ

[๑๐๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ เหมนฺตฺติเก
กาเล อุชฺฌเฌกาเส เสนาสนํ ปญฺญาเปตฺวา กายํ โอตาเปนฺตา,^๒
กาเล อาโรจฺเจ, ตํ ปกฺกมฺนฺตา เนว อุทฺธริสฺสุ น อุทฺธราเปสฺสุ
อนาปฺจุจฺจา ปกฺกมฺิสฺสุ. เสนาสนํ โอวฏฺฐํ โหติ. เย เต ภิกฺขุ
อปฺปิจฺจุจฺจา ๔เปยฺย เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม
ภิกฺขุ อุชฺฌเฌกาเส เสนาสนํ ปญฺญาเปตฺวา ตํ ปกฺกมฺนฺตา เนว
อุทฺธริสฺสฺสนฺติ น อุทฺธราเปสฺสฺสนฺติ อนาปฺจุจฺจา ปกฺกมฺิสฺสฺสนฺติ, เสนาสนํ
โอวฏฺฐจฺจนฺติ. อถ โข เต ภิกฺขุ เต อนเฌกปริยาเยน วิครหิตฺวา
ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ. อถ โข ภควา ภิกฺขุ ปฏฺธิปฺจุจฺจิ
“สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุ อุชฺฌเฌกาเส เสนาสนํ ปญฺญาเปตฺวา ตํ
ปกฺกมฺนฺตา เนว อุทฺธรณฺติ น อุทฺธราเปนฺติ อนาปฺจุจฺจา ปกฺกมฺนฺติ,
เสนาสนํ โอวฏฺฐจฺจนฺติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๔เปยฺย
“กถํ หิ นาม เต ภิกฺขเว โมชปฺริสา อุชฺฌเฌกาเส เสนาสนํ

^๑ อ. อนาปตฺติ.

^๒ อ. โอตาเปนฺโต

๖ จ.มหา. กุฬิราสาทโก, เท. กุฬิราสาทโก. อี. กุฬิราสาทโก, เอมุปริปี.

ปีจิ นาม จตุตตาริ ปีจานิ มสารกั พุณฑิกาพทฐิ กุลิรปาทกั
อาหจจปาทกั.

ภิสสิ นาม ปณจ ภิสสิโย อุณฺณภิสสิ^๑ วากภิสสิ โจลภิสสิ^๒ ตินภิสสิ
ปณฺณภิสสิ.

โกจฺฉํ นาม วากมยํ वा อุสึรมยํ वा มุณฺชมยํ वा
ปพฺพชมยํ^๓ वा อนฺโต สํเวเจตฺวา พทฺธํ โหติ.

สนฺถริตฺวาติ สยํ สन्ถริตฺวา.

สนฺถราเปตฺวาติ อณฺณํ สन्ถราเปตฺวา. อนฺอุปสมฺปนฺนํ
สนฺถราเปติ, ตสฺส ปลิโพโธ. อุปสมฺปนฺนํ สन्ถราเปติ สन्ถารกสฺส^๔
ปลิโพโธ.

ตํ ปกฺกมฺนฺโต เหนว อุทฺธเรยฺยาติ น สยํ อุทฺธเรยฺย.

น อุทฺธราเปยฺยาติ น อณฺณํ อุทฺธราเปยฺย.

อนาปฺจุจฺฉํ वा คจฺเจยฺยาติ ภิกฺขุํ वा สามเณฺรํ वा อารามิกํ
วา อนาปฺจุจฺฉา มชฺฌิมสฺส ปุริสสฺส เลหฺมฺพฺพาตํ อติกฺกมฺนฺตสฺส
อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

[๑๑๒] สงฺฆิกเก สงฺฆิกสณฺณิ อชฺโฌกาสเ สนฺถริตฺวา वा
สนฺถราเปตฺวา वा ตํ ปกฺกมฺนฺโต เหนว อุทฺธเรยฺย น อุทฺธราเปยฺย,
อนาปฺจุจฺฉํ वा คจฺเจยฺย, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. สงฺฆิกเก เวมตีโก
อชฺโฌกาสเ สนฺถริตฺวา वा สนฺถราเปตฺวา वा ตํ ปกฺกมฺนฺโต เหนว
อุทฺธเรยฺย น อุทฺธราเปยฺย, อนาปฺจุจฺฉํ वा คจฺเจยฺย, อาปตฺติ
ปาจิตฺติยสฺส. สงฺฆิกเก ปุคฺคลิกสณฺณิ อชฺโฌกาสเ สนฺถริตฺวา वा

๑ ส. อุณฺณภิสสิ

๓ เท. พพฺพชมยํ

๒ ฉ., เท., มหา. โจลภิสสิ วากภิสสิ

๔ ส. สนฺถตสฺส

สนฺธราเปตฺวา วา ตํ ปกฺกมนฺโต เนว อุทฺทเรยฺย น อุทฺทราเปยฺย,
อนาปุจฺฉํ วา คจฺเจยฺย, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

จิมฺลิกํ^๑ วา อุตฺตรตฺถรณํ วา ภูมฺมตฺถรณํ^๒ วา ตมฺมฏิกํ วา
จมฺมขณฺทํ วา ปาทปุจฺฉนํ วา ผลกปฺปํ วา อชฺโฌกาสเ
สนฺธริตฺวา วา สนฺธราเปตฺวา วา ตํ ปกฺกมนฺโต เนว อุทฺทเรยฺย
น อุทฺทราเปยฺย, อนาปุจฺฉํ วา คจฺเจยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.
ปฺกฺกคฺลิกเก สงฺฆิกสณฺณิ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ปฺกฺกคฺลิกเก เวมตฺติโก,
อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ปฺกฺกคฺลิกเก ปฺกฺกคฺลิกสณฺณิ, อณฺณสฺส ปฺกฺกคฺลิกเก,
อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อตฺตโน ปฺกฺกคฺลิกเก, อนาปตฺติ.

[๑๑๓] อนาปตฺติ อุทฺทริตฺวา คจฺจติ, อุทฺทราเปตฺวา คจฺจติ,
อนาปุจฺฉํ^๓ คจฺจติ, โอตฺตาเปนฺโต คจฺจติ, เกนจิ ปลิพฺพุทฺธํ โหติ,
อาปทาสฺสุ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ปจฺมเสนาสนสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ จตฺตุถํ.

๕. ทุตฺติยเสนาสนสิกฺขาปทํ

[๑๑๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตฺวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน สดฺตรสวคฺคิยา
ภิกฺขุ สหายกา โหนฺติ. เต วสนฺดาปี เอกโต ว วสนฺติ,
ปกฺกมนฺดาปี เอกโต ว ปกฺกมนฺติ. เต อณฺณตฺรสมิ สงฺฆิกเก วิหาเร
เสยฺยํ สนฺธริตฺวา ตํ ปกฺกมนฺตา เนว อุทฺทริสฺสุ น อุทฺทราเปสฺสุ
อนาปุจฺฉา ปกฺกมฺิสฺสุ. เสนาสนํ อุปฺจิกาทิ ขายิตํ โหติ. เย เต

ภิกขุ อปปัจจนา ๔เปฯ เต อุทฺธมยสนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนนฺติ “กถํ หิ
 นาม สตฺตฺรสวคฺคิยา ภิกขุ สงฺฆิกเก วิหารเ เสยฺยํ สนฺถริตฺวา ตํ
 ปกฺกมนฺตา เหว อุทฺธริสฺสนฺติ น อุทฺธราเปสฺสนฺติ อนาปุจฺฉา
 ปกฺกมิสฺสนฺติ, เสนาสนํ อุปฺจิกาทิ ขายิตฺตฺนฺติ. อถโข เต ภิกขุ
 สตฺตฺรสวคฺคิเย ภิกขุ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ
 อารोเจสฺสุ. อถโข ภควา ภิกขุ ปฏิปุจฺจํ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว
 สตฺตฺรสวคฺคิยา ภิกขุ สงฺฆิกเก วิหารเ เสยฺยํ สนฺถริตฺวา ตํ
 ปกฺกมนฺตา เหว อุทฺธริสฺสํ น อุทฺธราเปสฺสํ อนาปุจฺฉา ปกฺกมิสฺสํ,
 เสนาสนํ อุปฺจิกาทิ ขายิตฺตฺนฺติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
 ภควา ๔เปฯ “กถํ หิ นาม เต ภิกฺขเว โมฆปริสา สงฺฆิกเก
 วิหารเ เสยฺยํ สนฺถริตฺวา ตํ ปกฺกมนฺตา เหว อุทฺธริสฺสนฺติ น
 อุทฺธราเปสฺสนฺติ อนาปุจฺฉา ปกฺกมิสฺสนฺติ, เสนาสนํ อุปฺจิกาทิ
 ขายิตํ. เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ๔เปฯ เอวญฺจ
 ปน ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

[๑๑๕] “โย ปน ภิกขุ สงฺฆิกเก วิหารเ เสยฺยํ สนฺถริตฺวา
 วา สนฺถราเปตฺวา วา ตํ ปกฺกมนฺโต เหว อุทฺธเรยฺย น
 อุทฺธราเปยฺย, อนาปุจฺจํ วา คจฺเจยฺย, ปาจิตฺตियนฺติ.

[๑๑๖] โย ปนาติ โย ยาทีโส ๔เปฯ

ภิกขุติ ๔เปฯ อยํ อิมสฺมึ อตฺเต อธิปฺเปโต “ภิกขุติ.

สงฺฆิกเก นาม วิหาโร สงฺฆสฺส ทินฺโน โหติ ปริจฺจตฺโต.

เสยฺยํ นาม ภิสฺสิจิมิลิกา^๑ อุตฺตรตฺถรณํ ภูมฺมตฺถรณํ ตมฺมฏิกกา
 จมฺมขณฺโต นิสิตนํ ปจฺจตฺถรณํ ตินฺนสนฺถาโร ปณฺณสนฺถาโร.

สนฺถริตฺวาติ สยํ สนฺถริตฺวา.

สนฺถราเปตฺวาติ อณฺณํ สนฺถราเปตฺวา.

ตํ ปกฺกมฺนฺโต เหนว อุตฺตเรยฺยาติ น สยํ อุตฺตเรยฺย.

น อุตฺตรราเปยฺยาติ น อณฺณํ อุตฺตรราเปยฺย.

อนาปุจฺจํ วา คจฺเจยฺยาติ ภิกฺขุํ วา สามเณรํ วา อารามิกํ
วา อนาปุจฺจนา ปริกฺขิตฺตสฺส อารามสฺส ปริกฺเขปํ อติกฺกมฺนฺตสฺส
อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อปริกฺขิตฺตสฺส อารามสฺส อุปจารํ อติกฺกมฺนฺตสฺส
อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

สงฺฆิกเก สงฺฆิกสณฺณิ์ เสยฺยํ สนฺถริตฺวา วา สนฺถราเปตฺวา วา
ตํ ปกฺกมฺนฺโต เหนว อุตฺตเรยฺย น อุตฺตรราเปยฺย, อนาปุจฺจํ วา
คจฺเจยฺย, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. สงฺฆิกเก เวมตีโก เสยฺยํ สนฺถริตฺวา
วา สนฺถราเปตฺวา วา ตํ ปกฺกมฺนฺโต เหนว อุตฺตเรยฺย น
อุตฺตรราเปยฺย, อนาปุจฺจํ วา คจฺเจยฺย, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.
สงฺฆิกเก ปุคฺคลิกสณฺณิ์ เสยฺยํ สนฺถริตฺวา วา สนฺถราเปตฺวา วา
ตํ ปกฺกมฺนฺโต เหนว อุตฺตเรยฺย น อุตฺตรราเปยฺย, อนาปุจฺจํ วา
คจฺเจยฺย, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๑๑๗] วิหารสฺส อุปจาเร วา อุปฏฺฏจฺานสาลาเย^๑ วา มณฺฑปเป
วา รุกฺขมฺมูลे วา เสยฺยํ สนฺถริตฺวา วา สนฺถราเปตฺวา วา ตํ
ปกฺกมฺนฺโต เหนว อุตฺตเรยฺย น อุตฺตรราเปยฺย, อนาปุจฺจํ วา
คจฺเจยฺย, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส. มณฺจํ วา ปิํจํ วา วิหาเร วา
วิหารสฺส อุปจาเร^๒ วา อุปฏฺฏจฺานสาลาเย วา มณฺฑปเป วา

รุกขมูเล वा सन्नृतिवा वा सन्नृत्तापेतवा वा तं पकुमन्तो
 नेव उतुरेये न उतरापेये, अनापुञ्जं वा कञ्जेये, आपत्ति
 त्पुकुग्स.

ปุกุคฺลิกเก สงฺฆิกสญฺญี, आपत्ति त्पुकुग्स. ปุกุคฺลิกเก เวมตีโก,
 आपत्ति त्पुकुग्स. ปุกุคฺลิกเก ปุกุคฺลิกสญฺญี, อญฺญสส ปุกุคฺลิกเก
 आपत्ति त्पुकुग्स. อตฺตโน ปุกุคฺลิกเก, अनापत्ति.

[๑๑๘] อนาปत्ติ อุทฺธริตฺวา คจฺฉติ, อุทฺธราเปตฺวา คจฺฉติ,
 आपุञ्जं คจฺฉติ, เกนจิ ปลิพุทฺธํ โหติ, สาเปกฺโข คนฺตฺวา ตตฺถ
 จิโต आपุञ्จติ, เกนจิ ปลิพุทฺธो โหติ, आपทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส,
 อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ทุตฺติยเสนาสนสิกฺขาปทํ นิฏฺฐจิตํ ปณฺจมํ.

๖. อนุปชชฺชสิกฺขาปทํ

[๑๑๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตฺวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อาราเม. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา
 ภิกฺขุ วรเสยฺยาโย ปลิพุทฺธนฺติ,^๑ เถเร^๒ ภิกฺขุ วุฏฺฐจาเปนฺติ. อถ โข
 จพฺพคฺคิยานํ ภิกฺขุณํ เอตทฺโหสิ “เกน นฺ โข มยฺ อุปาเยน
 อิวฺ วสฺสํ วเสยฺยามาติ. อถ โข จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ เถเร ภิกฺขุ
 อนุปชชฺช เสยฺยํ กปฺเปนฺติ “ยสฺส สมฺพาโธ ภวิสฺสติ, โส
 ปกุณฺณิสฺสตีติ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๗เปฯ เต อุชฺฌายนฺติ
 ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ เถเร ภิกฺขุ

^๑ จ.,มหา. ปลิพุทฺธนฺติ

^๒ จ.,เท.,อิ.,มหา. เถรา

อนุปชชช เสยฺยํ กปฺเปสฺสนตฺตีติ. อถโข เต ภิกฺขุ จพฺพคฺคิเย
 ภิกฺขุ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อารุเจสฺสุ.
 ๕เปยฺ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว เถเร ภิกฺขุ อนุปชชช เสยฺยํ
 กปฺเปธาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๕เปยฺ “กถํ หิ
 นาม ตุมฺहे โมชปุริสา เถเร ภิกฺขุ อนุปชชช เสยฺยํ กปฺเปสฺสธ.
 เนตํ โมชปุริสา อปฺปสหนฺนํ วา ปสาทาย ๕เปยฺ เอวญฺจ ปน
 ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

[๑๒๐] “โย ปน ภิกฺขุ สงฺฆิกเก วิหารเ ชานํ ปุพฺพูปคตฺ^๑
 ภิกฺขุ อนุปชชช^๒ เสยฺยํ กปฺเปยฺย ‘ยสฺส สมฺพาโร ภวิสฺสติ,
 โส ปกฺกมิสฺสตีติ; เอตเทว ปจฺจยํ กริตฺวา อนญฺญํ, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๑๒๑] โย ปนาติ โย ยาทีโส ๕เปยฺ

ภิกฺขุติ ๕เปยฺ อयํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

สงฺฆิกเก นาม วิหารเ สงฺฆสฺส ทินฺโน โหติ ปริจฺจตฺโต.

ชานาติ นาม “วฺพุโฆติ”^๓ ชานาติ, “คิลาโนติ ชานาติ,
 “สงฺเขน ทินฺโนติ ชานาติ.

อนุปชชชาติ อนุปวิสิตฺวา.

เสยฺยํ กปฺเปยฺยาติ มญฺจสฺส วา ปิจฺจสฺส วา ปวิสฺนตฺสส วา
 นิกฺขมฺนตฺสส วา อุปจาเร เสยฺยํ สนฺถรติ วา สนฺถราเปติ วา,
 อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อภินิสฺสตีติ วา อภินิพชฺชติ วา, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตียสฺส.

เอตเทว ปจฺจยํ กริตฺวา อนญฺญนฺติ น อญฺเเย โกจิ
 ปจฺจโย โหติ อนุปชชช เสยฺยํ กปฺเปตฺตุ.

หมดอายุ 26/05/2566

^๑ จ.,เท.,อิ. ปุพฺพูปคตํ

^๒ สยา. อนุปชชช, เอวมุปริปิ.

^๓ ส. วฺพุโธ

[๑๒๒] สงฺฆิกเก สงฺฆิกสณฺณิ อนุปชชฺช เสยฺยํ กปฺเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. สงฺฆิกเก เวมตีโก อนุปชชฺช เสยฺยํ กปฺเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. สงฺฆิกเก ปุคฺคฺลิกสณฺณิ อนุปชชฺช เสยฺยํ กปฺเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

มณฺจสฺส วา ปิจฺจสฺส วา ปวิสฺสทสฺส วา นิภฺขมฺนตสฺส วา อุปจาร์ จเปตฺวา เสยฺยํ สนฺนฺธติ วา สนฺนฺธราเปติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อภินิสฺสํหติ วา อภินิปชฺชติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. วิหารสฺส อุปจारे วา อุปฏฺจานสาละยํ วา มณฺฑปเ วา รุกฺขมฺมูลे วา อชฺโฌกาสเ วา เสยฺยํ สนฺนฺธติ วา สนฺนฺธราเปติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อภินิสฺสํหติ วา อภินิปชฺชติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ปุคฺคฺลิกเก สงฺฆิกสณฺณิ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ปุคฺคฺลิกเก เวมตีโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ปุคฺคฺลิกเก ปุคฺคฺลิกสณฺณิ, อณฺณสฺส ปุคฺคฺลิกเก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อตฺตโน ปุคฺคฺลิกเก, อนาปตฺติ.

[๑๒๓] อนาปตฺติ คิลานํ ปวิสฺติ, สีเตน วา อุณฺเหเนน วา ปีฬิโต^๑ ปวิสฺติ, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

อนุปชชฺชสิกฺขาปทํ นิฏฺฐจิตํ จญฺจ.

๗. นิภฺกทฺตฺตนสิกฺขาปทํ

[๑๒๔] เตเน สมเยเน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตฺวเน อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตเน โข ปน สมเยเน สตฺตฺรสวิคฺคิยา ภิกฺขุ อณฺณตรํ ปจฺจนฺติมํ มหาวิหารํ ปฏฺิสงฺขโรนฺติ “อิธ มยํ

วสฺสํ วสฺสิสฺสามาติ. อทฺทสฺสํ โข จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ สตฺตฺรส-
วคฺคิเย ภิกฺขุ วิหารํ ปฏฺิสงฺขโรนฺเต; ทิสฺวาน เอวมาหฺสํ
“อิมเ อวฺสุ สตฺตฺรสวคฺคิยา ภิกฺขุ วิหารํ ปฏฺิสงฺขโรนฺติ; นนฺท
เน” วุญฺจาเปสฺสามาติ. เอกจฺเจ เอวมาหฺสํ “อาคเมถวฺสุ, ยาว
ปฏฺิสงฺขโรนฺติ; ปฏฺิสงฺขเต วุญฺจาเปสฺสามาติ.

อถ โข จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ สตฺตฺรสวคฺคิเย ภิกฺขุ เอตทวโจ
“อุญฺเฐถวฺสุ, อมฺหากํ วิหาโร ปาปฺพณฺาตีติ. “นฺนุ อวฺสุ ปฏฺิกจฺเจว^๒
อาจิกฺขิตพฺพํ. มยญฺจ อญฺญํ ปฏฺิสงฺขเรยฺยามาติ. “นฺนุ อวฺสุ
สงฺฆิกโก วิหาโรติ. “อามวฺสุ สงฺฆิกโก วิหาโรติ. “อุญฺเฐถวฺสุ,
อมฺหากํ วิหาโร ปาปฺพณฺาตีติ. “มหลฺลโก อวฺสุ วิหาโร, ตุมฺहेปิ
วสฺส, มยฺปิ วสฺสิสฺสามาติ. “อุญฺเฐถวฺสุ, อมฺหากํ วิหาโร ปาปฺพณฺาตีติ
กุปิตา อนตฺตมฺนา คีวายฺ^๓” คเหตุว นิกฺกหฺมณฺติ. เต นิกฺกหฺมณฺมามา
โรทณฺติ. ภิกฺขุ เอวมาหฺสํ “กิสฺส ตุมฺहे อวฺสุ โรทณฺาติ. “อิม
อวฺสุ จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ กุปิตา อนตฺตมฺนา อมฺहे สงฺฆิกา
วิหารา นิกฺกหฺมณฺตีติ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจา ๔เป๔ เต
อุชฺฌายณฺติ ขียนฺติ วิปาเจณฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
กุปิตา อนตฺตมฺนา ภิกฺขุ สงฺฆิกา วิหารา นิกฺกหฺมณฺสิสฺสนฺตีติ. อถ โข
เต ภิกฺขุ จพฺพคฺคิเย ภิกฺขุ อนเกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต
เอตมตฺถํ อโรเจสฺสํ. อถ โข ภควา จพฺพคฺคิเย ภิกฺขุ ปฏฺิพฺจุฉิ
“สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว กุปิตา อนตฺตมฺนา ภิกฺขุ สงฺฆิกา
วิหารา นิกฺกหฺมณฺาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๔เป๔
“กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมฆปฺริสา กุปิตา อนตฺตมฺนา ภิกฺขุ สงฺฆิกา

วิหารา นิกุกกมุตีสสธ. เนตัม โมชปุริสา อปฺปสนฺนํ นํ วา ปสาทาย
 ๔เปยฺ ๔เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ อุทฺทิสฺเสยฺยาถ

[๑๒๕] “โย ปน ภิกฺขุ ภิกฺขุ กุปฺโต อนตฺตมโน สงฺฆิกา
 วิหารา นิกุกกมุเตยฺย วา นิกุกกมุตาเปยฺย วา, ปาจิตฺตियนฺติ.

[๑๒๖] โย ปหาติ โย ยาทีโส ๔เปยฺ

ภิกฺขุติ ๔เปยฺ อยํ อิมสฺมึ อตฺถเ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

ภิกฺขุนฺติ อญฺญํ ภิกฺขุ.

กุปฺโต อนตฺตมโนติ อนภฺรทฺธฺ อหตฺตจิตฺโต ขิลฺลาโต.

สงฺฆิกโก นาม วิหาโร สงฺฆสฺส ทินฺโน โหติ ปริจฺจตฺโต.

นิกุกกมุเตยฺยาติ คพฺเพ คเหตุวา ปมุขํ นิกุกกมุตฺติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตियสฺส. ปมุเช คเหตุวา พหิ นิกุกกมุตฺติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตियสฺส. เอเกน ปโยเคน พหุเกปิ ทฺวาเร อติกกฺกาเมติ,
 อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

นิกุกกมุตาเปยฺยาติ อญฺญํ อาณาเปสิ,^๑ อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.
 สกึ อาณตฺโต พหุเกปิ ทฺวาเร อติกกฺกาเมติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.^๒

[๑๒๗] สงฺฆิกเก สงฺฆิกสญฺญิ, กุปฺโต อนตฺตมโน นิกุกกมุตฺติ
 วา นิกุกกมุตาเปติ วา, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส. สงฺฆิกเก เวมตฺติโก,
 กุปฺโต อนตฺตมโน นิกุกกมุตฺติ วา นิกุกกมุตาเปติ วา, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตियสฺส. สงฺฆิกเก ปุคฺคลิกสญฺญิ, กุปฺโต อนตฺตมโน นิกุกกมุตฺติ
 วา นิกุกกมุตาเปติ วา, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

ตสฺส ปริกฺขารํ นิกฺกทฺธมฺมํติ วา นิกฺกทฺธมาเปตี วา, อาปตฺตติ
 ทุกฺกภูสฺส. วิหารสฺส อุปจารา วา อุပ္ภุจฺจณฺสาละย วา มณฺทปา
 วา รุกฺขมฺมูลา วา อชฺโฌกาสา วา นิกฺกทฺธมฺมํติ วา นิกฺกทฺธมาเปตี
 วา, อาปตฺตติ ทุกฺกภูสฺส. ตสฺส ปริกฺขารํ นิกฺกทฺธมฺมํติ วา
 นิกฺกทฺธมาเปตี วา, อาปตฺตติ ทุกฺกภูสฺส. อนุปสมฺปนฺนํ วิหารา วา
 วิหารสฺส อุปจารา วา อุပ္ภุจฺจณฺสาละย วา มณฺทปา วา
 รุกฺขมฺมูลา วา อชฺโฌกาสา วา นิกฺกทฺธมฺมํติ วา นิกฺกทฺธมาเปตี วา,
 อาปตฺตติ ทุกฺกภูสฺส. ตสฺส ปริกฺขารํ นิกฺกทฺธมฺมํติ วา นิกฺกทฺธมาเปตี
 วา, อาปตฺตติ ทุกฺกภูสฺส.

ปุคฺคฺลิกเก สงฺฆิกสณฺณิ, อาปตฺตติ ทุกฺกภูสฺส. ปุคฺคฺลิกเก เวมตีโก,
 อาปตฺตติ ทุกฺกภูสฺส. ปุคฺคฺลิกเก ปุคฺคฺลิกสณฺณิ, อณฺณสฺส ปุคฺคฺลิกเก
 อาปตฺตติ ทุกฺกภูสฺส. อตฺตโน ปุคฺคฺลิกเก, อนาปตฺตติ.

[๑๒๘] อนาปตฺตติ อลฺลขี นิกฺกทฺธมฺมํติ วา นิกฺกทฺธมาเปตี วา,
 ตสฺส ปริกฺขารํ นิกฺกทฺธมฺมํติ วา นิกฺกทฺธมาเปตี วา, อุมฺมตฺตกํ
 นิกฺกทฺธมฺมํติ วา นิกฺกทฺธมาเปตี วา, ตสฺส ปริกฺขารํ นิกฺกทฺธมฺมํติ
 วา นิกฺกทฺธมาเปตี วา, ภณฺฑนการกํ วา กลหการกํ วา วิวาท-
 การกํ วา ภสฺสการกํ วา สงฺฆเ อธิกรณการกํ วา นิกฺกทฺธมฺมํติ วา
 นิกฺกทฺธมาเปตี วา, ตสฺส ปริกฺขารํ นิกฺกทฺธมฺมํติ วา นิกฺกทฺธมาเปตี
 วา, อนฺเตวาสิกํ วา สทฺธิวิหาริกํ วา น สมฺมาวตฺตนฺตํ นิกฺกทฺธมฺมํติ
 วา นิกฺกทฺธมาเปตี วา, ตสฺส ปริกฺขารํ นิกฺกทฺธมฺมํติ วา นิกฺกทฺธมาเปตี
 วา, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

๘. เวหาสกุฎิสิกขาปท

[๑๒๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสุส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน เทว ภิกฺขุ
สงฺฆิเก วิหารเ อุปริเวหาสกุฎิยา []^๑ เอโก เหมจฺจา วิหริติ, เอโก
อุปริ. อุปริโม ภิกฺขุ อาหจฺจปาทกํ มณฺจํ สหสา อภินิสฺสีทิ.
มณฺจปาโท ปตติวา^๒ เหมจิมสุส ภิกฺขุโน มตฺถเก อวตฺถาสิ. โส
ภิกฺขุ วิสุสรมกาสิ. ภิกฺขุ อุปฺชาวิตฺวา ตํ ภิกฺขุํ เอตทวโจ “กิสฺส
ตฺวํ อวฺโส วิสุสรมกาสีติ. อถ โข โส ภิกฺขุ ภิกฺขุโน เอตมตฺถํ
อาโรเจสิ. ยเ เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๕เปยฺ เต อฺขณฺณนฺติ ขีณนฺติ
วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุ สงฺฆิเก วิหารเ อุปริเวหาสกุฎิยา
อาหจฺจปาทกํ มณฺจํ สหสา อภินิสฺสีทิสฺสตีติ. อถ โข เต ภิกฺขุ ตํ
ภิกฺขุํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ.
อถ โข ภควา ตํ ภิกฺขุํ ปฏฺวิปฺจุฉิ “สจฺจํ กิร ตฺวํ ภิกฺขุ สงฺฆิเก
วิหารเ อุปริเวหาสกุฎิยา อาหจฺจปาทกํ มณฺจํ สหสา อภินิสฺสีทิสฺสีติ.
“สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๕เปยฺ “กถํ หิ นาม ตฺวํ
โมชฺสปุริส สงฺฆิเก วิหารเ อุปริเวหาสกุฎิยา อาหจฺจปาทกํ มณฺจํ
สหสา อภินิสฺสีทิสฺสสิ. เนตํ โมชฺสปุริส อปฺปสนฺนํ นว ปสาทาย
๕เปยฺ เวณฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อฺทฺทิสฺเสยฺยาถ

[๑๓๐] “โย ปน ภิกฺขุ สงฺฆิเก วิหารเ อุปริเวหาส-
กุฎิยา อาหจฺจปาทกํ มณฺจํ วา ปิจํ วา อภินิสฺสีเทยฺย วา
อภินิพฺชเชยฺย วา, ปาจิตฺติยนฺติ.

^๑ เต. ๐๕/๕. เอตฺถนฺตเร วิหรนฺตีติ ปาโจ ทิสฺสติ.

^๒ ส. นิปตติวา, ฉ., เท. นิปตติวา, อ. นิปปฏิตวา.

[๑๓๑] โย ปหาติ โย ยาถิ โส ๕เปฯ

ภิกขุติ ๕เปฯ อัย อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกขุติ.

สงฺฆิโก นาม วิหาโร สงฺฆสฺส ทินฺโน โหติ ปริจฺจตฺโต.

เวหาสกุฎี^๑ นาม มชฺฌิมสฺส ปุริสสฺส อสึสขมฺมฏฺฐา.

อาหจฺจปาทโก นาม มณฺโজ องฺเค วิชฺฌิตฺวา จิตฺโต โหติ.

อาหจฺจปาทกํ นาม ปิํ องฺเค วิชฺฌิตฺวา จิตํ โหติ.

อภินิสึเทยฺยาติ ตสฺมี อภินิสึทติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อภินิปรุชฺเชยฺยาติ ตสฺมี อภินิปรุชฺติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๑๓๒] สงฺฆิเก สงฺฆิกสณฺณิ อฺปรเวหาสกุฎิยา อาหจฺจปาทกํ
มณฺจํ วา ปิํ วา อภินิสึทติ วา อภินิปรุชฺติ วา, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส. สงฺฆิเก เวมตีโก อฺปรเวหาสกุฎิยา อาหจฺจปาทกํ
มณฺจํ วา ปิํ วา อภินิสึทติ วา อภินิปรุชฺติ วา, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส. สงฺฆิเก ปุคฺคลิกสณฺณิ อฺปรเวหาสกุฎิยา อาหจฺจ-
ปาทกํ มณฺจํ วา ปิํ วา อภินิสึทติ วา อภินิปรุชฺติ วา, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส.

ปุคฺคลิกเก สงฺฆิกสณฺณิ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ปุคฺคลิกเก เวมตีโก,
อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ปุคฺคลิกเก ปุคฺคลิกสณฺณิ, อณฺณสฺส ปุคฺคลิกเก
อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อตฺตโน ปุคฺคลิกเก, อนาปตฺติ.

[๑๓๓] อนาปตฺติ อเวหาสกุฎิยา, สึสขมฺมฏฺฐาย,^๒ เหมจฺจา, อปริโภคํ
โหติ, ปทฺรสนฺนจิตํ โหติ, ปฏฺฐาณิ^๓ ทินฺนา โหติ, ตสฺมี จิตฺโต
คณฺหาติ วา ลคฺเคติ วา, อุมมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

เวหาสกุฎิสักขาปํ นิฏฺฐิตํ อฏฺฐมํ.

๕. มหุลลกวิหารสิกขาปท

[๑๓๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา โกสมุพิย วิหริ
 โฆสิตารามะ. เตน โข ปน สมเยน อายสุมโต จนนสฺส อุปฏฺจาโก
 มหามตฺโต อายสุมโต จนนสฺส วิหารํ การาเปติ. อถ โข อายสุม
 จนนํ กตปริโยสิตํ วิหารํ ปุณฺณปุณฺณํ จาธาเปสิ^๑ ปุณฺณปุณฺ
 ลิมฺปาเปสิ,^๒ อติภาริโก^๓ วิหาโร ปริปติ. อถ โข อายสุม จนนํ
 ตินญจ กฏฺฏญจ สงฺกทฺฒนโต อณฺณตรสฺส พฺราหฺมณสฺส
 ยวเชตฺตํ ทูเสสิ. อถ โข โส พฺราหฺมณํ อชฺฌายติ ขียติ วิปาเจติ
 “กถํ หิ นาม ภทฺทนฺตา อมฺหากํ ยวเชตฺตํ ทูเสสฺสนฺตํ.
 อสฺโสสุ โข ภิกฺขุ ตสฺส พฺราหฺมณสฺส อชฺฌายนตสฺส ขียนตสฺส
 วิปาเจนตสฺส. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺ เต อชฺฌายนติ
 ขียนติ วิปาเจนติ “กถํ หิ นาม อายสุม จนนํ กตปริโยสิตํ
 วิหารํ ปุณฺณปุณฺณํ จาธาเปสฺสติ ปุณฺณปุณฺณํ ลิมฺปาเปสฺสติ, อติภาริโก
 วิหาโร ปริปตฺติ. อถ โข เต ภิกฺขุ อายสุมนฺตํ จนนํ อนนฺกปริยาเยน
 วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อารอฺเจสุ. ๔เปยฺ “สจฺจํ กิร ตวํ
 จนนํ กตปริโยสิตํ วิหารํ ปุณฺณปุณฺณํ จาธาเปสิ ปุณฺณปุณฺณํ ลิมฺปาเปสิ,
 อติภาริโก วิหาโร ปริปตฺติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา
 ๔เปยฺ “กถํ หิ นาม ตวํ โมชฺปุริส กตปริโยสิตํ วิหารํ ปุณฺณปุณฺ
 จาธาเปสฺสติ ปุณฺณปุณฺณํ ลิมฺปาเปสฺสติ, อติภาริโก วิหาโร ปริปติ.
 เนตํ โมชฺปุริส อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ๔เปยฺ เอวญฺจ ปน
 ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อทฺธิเสยฺยาถ

^๑ จ.,เท.,อ.,มหา. จาธาเปติ

^๒ จ.,เท. เลปาเปติ, อ.,มหา. ลิมฺปาเปติ

^๓ จ.,เท.,อ.,มหา. อติภาริโต, เอวมุปริปิ.

[๑๓๕] “มหุลลกํ ปน ภิกขุณา วิหารํ การยมาเนน ยาว
ทวารโกสา อคฺคลภูจฺปนาย^๑ อาโลกสนฺธิปริกมฺมาย ทฺวิตฺติจ-
ฉทนฺตสฺส^๒ ปริยายํ อปฺปหริเต จิเตน^๓ อธิฏฺฐาตพฺพํ, ตโต เจ
อฺตุตฺตริ^๔ อปฺปหริเตปิ จิโต อธิฏฺฐเหยฺย, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๑๓๖] มหุลลโก นาม วิหาโร สสฺสามิโก วุจฺจติ.

วิหาโร นาม อุลลิตโต वा โหติ อวลิตโต वा อุลลิตตา-
वलิตโต वा.

การยมาเนนาติ กโรนโต वा การापेनโต वा.

ยาว ทวารโกสาติ ปิฏฺฐิสงฺฆาฏฺฐสฺส^๕ สามนฺตา^๖ หตฺถปาสา.

อคฺคลภูจฺปนายาติ ทวารภูจฺปนาย.

อาโลกสนฺธิปริกมฺมายาติ วาตปानปริกมฺมาย เสตวณฺณํ กาพ-
วณฺณํ เกรฺกวณฺณํ^๗ มาลากมฺมํ ลตาทกมฺมํ มกรทนต์กํ ปณฺจปฏฺฐิกํ.^๘

ทฺวิตฺติจฉทนฺตสฺส ปริยายํ อปฺปหริเต จิเตน อธิฏฺฐาตพฺพนฺติ
หริตํ นาม ปุพฺพณฺณํ อปรณฺณํ. สเจ หริเต จิโต อธิฏฺฐาติ,
อาปตฺติ ทุกฺกฏฺฐสฺส. มคฺเคน ฉาเทนฺตสฺส เทว มคฺเค อธิฏฺฐหิตฺวา
ตฺติยํ มคฺคํ อาณาเปตฺวา ปกฺกमितพฺพํ. ปริยาเยน ฉาเทนฺตสฺส
เทว ปริยาเย อธิฏฺฐหิตฺวา ตฺติยํ ปริยายํ อาณาเปตฺวา ปกฺกमितพฺพํ.

[๑๓๗] ตโต เจ อฺตุตฺตริ อปฺปหริเตปิ จิโต อธิฏฺฐเหยฺยาติ
อิฏฺฐกาย ฉาเทนฺตสฺส อิฏฺฐกิฏฺฐกาย^๙ อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส. สิลาย

^๑ ฉ., เท., อ., มหา. อคฺคพฺภูจฺปนาย

^๓ มหา. อปฺปหริเต, เอวมฺปริปิ.

^๖ ฉ., เท., อ., สมฺนตา

^๘ ฉ., เท., มหา. ปณฺจปฏฺฐิกํ

^๒ ฉ., เท. ทฺวิตฺติจฉทนฺตสฺส

^๔ ฉ., อ., อฺตุตฺตริ

^๕ ฉ., เท., อ., ปิฏฺฐิสงฺฆาฏฺฐสฺส

^๗ ฉ., เท., อ., มหา. เกรฺกปริกมฺมํ

^๙ ส. อิฏฺฐกายอิฏฺฐกาย

ฉาเทนตสฺส สีลาย สีลาย อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. สุธาย ฉาเทนตสฺส
 ปิณฺฑเต ปิณฺฑเต อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. ติณฺเณ ฉาเทนตสฺส กรเพ
 กรเพ^๑ อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. ปณฺเณน ฉาเทนตสฺส ปณฺเณ
 ปณฺเณ อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

อติเรกทฺวิตฺติปริยาเย^๒ อติเรกสณฺณี อธิฏฺฐาติ อาปตฺติ
 ปาจิตฺติยสฺส. อติเรกทฺวิตฺติปริยาเย เวมตีโก อธิฏฺฐาติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺติยสฺส. อติเรกทฺวิตฺติปริยาเย อุณฺทสณฺณี อธิฏฺฐาติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺติยสฺส.

อุณฺททฺวิตฺติปริยาเย อติเรกสณฺณี, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺฐสฺส. อุณฺท-
 ทฺวิตฺติปริยาเย เวมตีโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺฐสฺส. อุณฺททฺวิตฺติปริยาเย
 อุณฺทสณฺณี, อนาปตฺติ.

[๑๓๘] อนาปตฺติ ทฺวิตฺติปริยาเย, อุณฺททฺวิตฺติปริยาเย,^๓ เลณ,
 คุหาย, ติณฺฑกฺฎิกาย, อณฺณสฺสตฺถาย, อตฺตโน ฐเนน, วาสาการํ
 จเปตฺวา สพฺพตฺถ อนาปตฺติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

มหลฺลกวิหารสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ นวมํ.

๑๐. สปปาณกสิกฺขาปทํ

[๑๓๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา อาพวียิ^๔ วิหริ อคฺคาลเว^๕
 เจติเย. เตน โข ปน สมเยน อาพวิกา ภิกฺขุ นวกมฺมํ กโรนฺตา
 ชานํ สปปาณกํ อุทกํ ติณฺมปิ มตฺติกมฺปิ สิญฺจนฺติปิ สิญฺจาเปณฺติปิ.
 เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ เต อฺชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ

^๑ ส. กรเล กรเล

^๓ ส. อุณฺทปริยาเย

^๒ ฉ., เท. อติเรกทฺวิตฺติปริยาเย, เวมฺมปริปิ.

^๔ ส. อาลวีย

^๕ ส. อคฺคาลเว

“กถํ หิ นาม อาฬวิกา ภิกฺขุ ชานํ สປປาณกํ อุทกํ ติณฺมปิ
มตฺติกมฺปิ สิญฺจิสฺสหนฺติปิ สิญฺจาเปสฺสหนฺติปิติ. อถ โข เต ภิกฺขุ
อาฬวิกา ภิกฺขุ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจสฺสุ. ยเปฯ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว ชานํ สປປาณกํ อุทกํ
ติณฺมปิ มตฺติกมฺปิ สิญฺจถปิ สิญฺจาเปถปิติ.” “สจฺจํ ภควาติ.
วิครหิ พุทฺโธ ภควา ยเปฯ “กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมฆปุริสา ชานํ
สປປาณกํ อุทกํ ติณฺมปิ มตฺติกมฺปิ สิญฺจิสฺสหนฺติปิ สิญฺจาเปสฺสหนฺติ.
เนตํ โมฆปุริสา อปฺปสนฺหนานํ वा ปสาทาย ปสนฺหนานํ वा
ภิกฺขโสภาวาย ยเปฯ เอวฺมจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ
อุทฺทิสฺสเยยฺยาถ

[๑๔๐] “โย ปน ภิกฺขุ ชานํ สປປาณกํ อุทกํ ติณฺม वा
มตฺติกํ वा สิญฺเจยฺย वा สิญฺจาเปยฺย वा, ปาจิตฺตियหนฺติ.

[๑๔๑] โย ปนาติ โย ยาทีโส ยเปฯ

ภิกฺขุติ ยเปฯ อयํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

ชานํ^๑ นาม สามํ वा ชานาติ, อณฺเณ वा ตสฺส आरोเจหนฺติ.

สิญฺเจยฺยาติ สยํ สิญฺจติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

สิญฺจาเปยฺยาติ อณฺณํ อาณาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

สกี อาณตฺโต พหุํปิ สิญฺจติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

[๑๔๒] สປປาณเก สປປาณกสณฺณิ ติณฺม वा มตฺติกํ वा
สิญฺจติ वा สิญฺจาเปติ वा, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส. สປປาณเก
เวมตีโก ติณฺม वा มตฺติกํ वा สิญฺจติ वा สิญฺจาเปติ वा, อาปตฺติ

ทุกกกุสส. สปปาณเก อปปาณกสณฺณิ ติณฺ วา มตฺตีกํ วา
 สิญฺจติ วา สิญฺจาเปติ วา, อนาปตฺติ. อปปาณเก สปปาณกสณฺณิ,
 อาปตฺติ ทุกกกุสส. อปปาณเก เวมตีโก, อาปตฺติ ทุกกกุสส.
 อปปาณเก อปปาณกสณฺณิ, อนาปตฺติ.

[๑๔๓] อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสตียา, อชานนฺตสฺส, อุมฺมตฺตกสฺส,
 อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

สปปาณกสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทสมํ.

ภุตคามวคฺโค ทฺติโย.

ตสฺสุทฺธานํ

ภฺตํ อญฺญา ย อฺชฺฌายํ ปกฺกมฺนฺเตน เต ทฺเว
 ปุพฺเพ นิกฺกทฺตนาหจฺจ ทฺวารํ สปปาณเกน^๑ จาติ.

๓. โอวาทวคฺโค

๑. โอวาทสิกฺขาปทํ

[๑๔๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน เถรา ภิกฺขุ
 ภิกฺขุณีโย โอวทนต์ตา ลากิโน โหนฺติ จีวรปิณฑปาทเสนาสน-
 คิลานปจฺจยเมสชฺชปริกฺขารานํ. อถ โข จพฺพคฺคิยานํ ภิกฺขุนํ
 เอตทโหสิ “เอตฺรหิ โข อาวุโส เถรา ภิกฺขุ ภิกฺขุณีโย โอวทนต์ตา

ลาภิโน โหนติ จีวรปิณฑปาทเสนาสนคิลานปัจจุยเภสชฺชปริขารานํ;
 หนฺทาวุโส มยฺปิ ภิกฺขุณิโย โอวาทมาติ. อถโข จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
 ภิกฺขุณิโย อุปสงฺกมิตฺวา เอตทวโจ “เอถ,^๑” อมฺเหปิ ภคินีโย
 อุปสงฺกมถ, มยฺปิ โอวทิสฺสามาติ. อถโข ตา ภิกฺขุณิโย, เยน
 จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ, เตนฺอุปสงฺกมึสฺสุ; อุปสงฺกมิตฺวา จพฺพคฺคิเย ภิกฺขุ
 อภิวาทิตฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสึทิสฺสุ. อถโข จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ ภิกฺขุณีนํ
 ปริตฺตํเยว ฐมฺมึ กถํ กตฺวา ทิวสํ ตีรจฺฉานกถาย วีตินาเมตฺวา
 อญฺโຍเชสฺสุ “คจฺฉถ ภคินีโยติ. อถโข ตา ภิกฺขุณิโย, เยน ภควา,
 เตนฺอุปสงฺกมึสฺสุ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา เอกมนฺตํ
 อญฺจิสฺสุ. เอกมนฺตํ จิตฺตา โข ตา ภิกฺขุณิโย ภควา เอตทวโจ
 “กจฺจิ ภิกฺขุณิโย โอวาทो อิทฺโธ อโหสึติ. “กฺโต ภนฺเต โอวาทो
 อิทฺโธ ภวิสฺสติ. อญฺยา จพฺพคฺคิยา ปริตฺตํเยว ฐมฺมึ กถํ กตฺวา
 ทิวสํ ตีรจฺฉานกถาย วีตินาเมตฺวา อญฺโຍเชสฺสุนฺติ. อถโข ภควา
 ตา ภิกฺขุณิโย ฐมฺมียา กถาย สนฺทสฺเสสิ สมากเปสิ สมุตฺเตเชสิ
 สมปหํเสสิ. อถโข ตา ภิกฺขุณิโย ภควตา ฐมฺมียา กถาย
 สนฺทสฺสิตา สมากปิตา สมุตฺเตชิตา สมปหํสิตา อญฺจายาสนา
 ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกมึสฺสุ. อถโข ภควา
 เอตสฺมึ นินาเน เอตสฺมึ ปกรณเ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา
 จพฺพคฺคิเย ภิกฺขุ ปฏฺฐิจฺฉิ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว ภิกฺขุณีนํ
 ปริตฺตํเยว ฐมฺมึ กถํ กตฺวา ทิวสํ ตีรจฺฉานกถาย วีตินาเมตฺวา
 อญฺโຍเชถาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๕เป๕
 “กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมฆปริสา ภิกฺขุณีนํ ปริตฺตํเยว ฐมฺมึ
 กถํ กตฺวา ทิวสํ ตีรจฺฉานกถาย วีตินาเมตฺวา อญฺโຍเชสฺสถ. เนตํ

^๑ ฉ.,เท.,อ. อยู่ ปาโจ น ทิสฺสติ.

โมชปุริสา อปฺปสนฺนํ ภา ปสาทาย ปสนฺนํ ภา ภิกฺขุโยภาวาย
 ๕เปฯ วิครหิตฺวา ฐมฺมํ กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “อนฺุชานามิ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุโนวาทกํ สมฺมณฺฺนิตฺตํ; เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว
 สมฺมณฺฺนิตฺตพฺโพ. ปจฺมํ ภิกฺขุ ยาจิตฺตพฺโพ; ยาจิตฺวา พฺยตฺเตน
 ภิกฺขุณา ปฏฺิพเลน สงฺโฆ ณาเปตพฺโพ

[๑๔๕] “สุณฺาตุ เม ภนฺุเต สงฺโฆ, ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลฺลํ,
 สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ ภิกฺขุโนวาทกํ สมฺมณฺฺนเญย; เอสา ญตฺติ.

สุณฺาตุ เม ภนฺุเต สงฺโฆ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ
 ภิกฺขุโนวาทกํ สมฺมณฺฺนติ; ยสฺสายสฺมโต ชมติ อิตฺถนฺนามสฺส
 ภิกฺขุโน ภิกฺขุโนวาทกสฺส สมฺมติ, โส ตฺถนฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ,
 โส ภาเสยฺย.

ทฺุติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ ๕เปฯ ตฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ.
 สุณฺาตุ เม ภนฺุเต สงฺโฆ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ ภิกฺขุโน-
 วาทกํ สมฺมณฺฺนติ; ยสฺสายสฺมโต ชมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน
 ภิกฺขุโนวาทกสฺส สมฺมติ, โส ตฺถนฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส
 ภาเสยฺย.

สมฺมโต สงฺเขน อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ ภิกฺขุโนวาทโก, ชมติ
 สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตฺถนฺหิ. เอวเมตฺถํ ธารยามีติ.

อถโข ภควา จพฺพคฺคิเย ภิกฺขุ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา
 ทฺุพฺภรตาย ๕เปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ ลิกฺขาปทํ
 อฺุทฺุทฺิเสยฺยถ

[๑๔๖] “โย ปน ภิกฺขุ อสมฺมโต ภิกฺขุณิโย โอวเทยฺย,
 ปาจิตฺติยนฺติ.

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณํ ลิกฺขาปทํ ปณฺญตฺตํ โหติ.

[๑๔๗] เตน โข ปน สมเยน เถรา ภิกฺขุ สมฺมตา ภิกฺขุณีโย
 โอวทนต์ตา ตเถว ลาภิโน โหนฺติ จีวรปิณฑปาทเสนาสนคิลาน-
 ปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารานํ. อถ โข จพฺพคฺคิยานํ ภิกฺขุณํ เอตทโหสิ
 “เอตฺรหิ โข อาวุโส เถรา ภิกฺขุ สมฺมตา ภิกฺขุณีโย โอวทนต์ตา
 ตเถว ลาภิโน โหนฺติ จีวรปิณฑปาทเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺช-
 ปริกฺขารานํ; หนฺทาวุโส มยฺปิ นิสฺสีมํ คนฺตฺวา อณฺณมณฺณํ
 ภิกฺขุโนวาทกํ สมฺมณฺหิตฺวา ภิกฺขุณีโย โอวทามาติ. อถ โข จพฺพคฺคิยา
 ภิกฺขุ นิสฺสีมํ คนฺตฺวา อณฺณมณฺณํ ภิกฺขุโนวาทกํ สมฺมณฺหิตฺวา
 ภิกฺขุณีโย อุปสงฺกมิตฺวา เอตทโวจํ “มยฺปิ ภคินีโย สมฺมตา; อมฺเห
 อุปสงฺกมถ; มยฺปิ โอวทิสฺสามาติ. อถ โข ตา ภิกฺขุณีโย, เยน
 จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ, เตนฺอุปสงฺกมียสฺส; อุปสงฺกมิตฺวา จพฺพคฺคิเย ภิกฺขุ
 อภิวาทเตตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสีทิสฺส. อถ โข จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ ภิกฺขุณีนํ
 ปริตฺตํเยว ฐมฺมี กถํ กตฺวา ทิวสํ ตีรจฺฉานกถาย วิตินาเมตฺวา
 อฺยุโยเชสฺสุ “คจฺจถ ภคินีโยติ. อถ โข ตา ภิกฺขุณีโย, เยน ภควา,
 เตนฺอุปสงฺกมียสฺส; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาทเตตฺวา เอกมฺนตํ
 อฏฺฐจฺจุ. เอกมฺนตํ จิตฺตา โข ตา ภิกฺขุณีโย ภควา เอตทโวจ “กจฺจิ
 ภิกฺขุณีโย โอวาทโ อิทฺุโร อโหสีติ. “กฺุโต ภาณฺเต โอวาทโ อิทฺุโร
 ภวิสฺสติ. อยฺยา จพฺพคฺคิยา ปริตฺตํเยว ฐมฺมี กถํ กตฺวา ทิวสํ
 ตีรจฺฉานกถาย วิตินาเมตฺวา อฺยุโยเชสฺสุนฺติ.

อถ โข ภควา ตา ภิกฺขุณีโย ฐมฺมียา กถาย สนฺทสฺสเสสิ
 สฺมาทเปสิ สฺมุตฺเตเชสิ สฺมปหํเสสิ. อถ โข ตา ภิกฺขุณีโย ภควตา
 ฐมฺมียา กถาย สนฺทสฺสิตา สฺมาทปิตา สฺมุตฺเตชิตา สฺมปหํสิตา
 อฏฺฐจายาสนา ภควนฺตํ อภิวาทเตตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกมียสฺส.
 อถ โข ภควา เอตสฺมี นิทาเน เอตสฺมี ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ

สนฺนิปาตาเปตฺวา จพฺพคฺคิเย ภิกฺขุ ปฏฺฐิปุจฺฉิ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे
 ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺโณ ปฺริตฺตํเยว ฐมฺมํ กถํ กตฺวา ทิวสํ ตีรจฺฉาน-
 กถาย วีตินาเมตฺวา อโยเชธาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
 ภควา ๕เปฯ “กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมชปุริสา ภิกฺขุณฺโณ ปฺริตฺตํเยว
 ฐมฺมํ กถํ กตฺวา ทิวสํ ตีรจฺฉานกถาย วีตินาเมตฺวา อโยเชสฺสธ.
 เนตํ โมชปุริสา อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ปสนฺนํ วา
 ภิกฺขุณฺโณ ๕เปฯ วิครหิตฺวา ฐมฺมํ กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
 “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว อญฺุจหํเคหิ สมฺนํนาคตํ ภิกฺขุ ภิกฺขุโนวาทกํ
 สมฺมณฺณิณํ สึลฺลา โหติ ปาติโมกฺขสํวรํวโร วิหริติ อจฺจ-
 โคจฺรสมฺปนฺโน, อนฺุมตฺเตสฺสุ ๑วชฺเชสฺสุ ภยทสฺสาวิ สมหาทาย สิภฺขติ
 สิภฺขาปเทสฺสุ; พหุสฺสวโร โหติ สุตฺตโร สุตฺตสนฺนิจโย. ๒เย เต ฐมฺมา
 อาทิกถฺยาณํ มชฺฌกถฺยาณํ ปรีโยสานกถฺยาณํ, สาทถํ สพฺพณฺชนํ ๓
 เกวลปรีปฺณณํ ปรีสุทฺธํ พุรหฺมจฺริยํ อภิวทฺถติ, ตถารูปาสฺส ๔ ฐมฺมา
 พหุสฺสวโร โหติ ๕ธตา ๖วชฺสา ปรีจิตา มนฺसानุเปกฺขิตา ๗ทิกฺขุจฺยา
 สุปฺปฏฺฐิวิทฺธา; อุกฺขานิ ๘ชโย ปนฺสส ปาติโมกฺขานิ วิตถาเรน
 สวาคตานิ โหติ สฺวิภตฺตานิ สุปฺปวตฺตานิ สฺวินิจฺฉิตานิ สุตฺตโส
 อนฺุพฺพณฺชนโส; กถฺยาณวโจ โหติ กถฺยาณวาทกโร; เยภฺยุเยน
 ภิกฺขุณฺโณ ปิโย โหติ มนาโป; ปฏฺฐิพล โหติ ภิกฺขุณฺโณ โววทิตฺตุ;
 ๙น ชโย ปเนตํ ภควนฺตํ อุกฺกิสฺส ปพฺพชิตาย กาสายวตฺถวสนาย
 ครุฑมฺมํ อชฺฌาปนฺนปฺพุโ โหติ; ๑๐วีสติวสฺโส วา โหติ อติเรก-
 ๑๑วีสติวสฺโส วา; อนฺุชานามิ ภิกฺขเว อิมํหิ อญฺุจหํเคหิ สมฺนํนาคตํ
 ภิกฺขุ ภิกฺขุโนวาทกํ สมฺมณฺณิณฺติ.

๑๒๓๐ ๒๖/๐๕/๒๕๖๖
 จ.,เท.,อ. ๑๒๓๐๒๕๖๖

๑๓ จ.,เท.,อ. ๑๓๐๒๕๖๖

๑๔ ส. สวณฺชน

๑๕ อ. ตถารูปาสฺส

๑๖ จ. มนฺสา อนฺุเปกฺขิตา

[๑๔๘] โย ปนาติ โย ยาทีโส ๕เปฯ

ภิกขุติ ๕เปฯ อัย อิมสมี อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกขุติ.

อสมฺมโต นาม ฌตฺติจตฺตเถน กมฺเมน อสมฺมโต.

ภิกขุณีโย นาม อุกฺโกตฺสงฺฆเ อุปสมฺปนฺนา.

โอวาทะยาติ อฏฺฐหิ คุรุชฺชเมหิ โอวาทิ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.
อณฺเณน ฐมฺเณ โอวาทิ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. เอกโต อุปสมฺปนฺน^๑
โอวาทิ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

[๑๔๙] เตน สมฺมเตน ภิกขุณา ปริเวณํ สมฺมชฺชิตฺวา ปาณียํ
ปริโฆชณียํ อุปฺภุจฺจาเปตฺวา อาสนํ ปณฺญาเปตฺวา ทฺฐิยํ คเหตฺวา
นิสฺสีทิตพฺพํ. ภิกขุณียํ ติตฺถ คณฺตฺวา ตํ ภิกขุํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺหนฺตํ
นิสฺสีทิตพฺพํ. เตน สมฺมเตน^๒ ภิกขุณา ปุจฺจิตฺตพฺพา “สมคฺคตฺถ^๓
ภคินีโยติ. สเจ “สมคฺคมาหาเยติ ภาณนฺติ, “วตฺตนฺติ ภคินีโย อฏฺฐ
คุรุชฺชมาติ. สเจ “วตฺตนฺติ อเยติ^๔ ภาณนฺติ, “เอโส ภคินีโย โอวาทิตฺติ
นียฺยาเทตฺตพฺโพ. สเจ “น วตฺตนฺติ อเยติ ภาณนฺติ, โอสาเรตฺตพฺพา
วสฺสสฺตูปสมฺปนฺนํ ภิกขุณียา ตทฺหุปสมฺปนฺนสฺส ภิกขุโน อภิวาทณํ
ปุจฺจุจฺจนํ อณฺชลิคมํ สามิจิกมํ กาทพฺพํ; อัย^๕ ฐมฺโม สกฺกตฺวา
ครุทฺตฺวา มาเนตฺวา ปุเชตฺวา ยาวชฺฉิ อนฺติกฺกมณียํ. น ภิกขุณียา
อภิกฺขุเก อาวาเส วสฺสํ วสิตพฺพํ; อยมฺปิ ฐมฺโม สกฺกตฺวา
ครุทฺตฺวา มาเนตฺวา ปุเชตฺวา ยาวชฺฉิ อนฺติกฺกมณียํ. อนฺวทฺธมาสํ
ภิกขุณียา ภิกขุสงฺฆโต เทว ฐมา ปจฺจาสีตฺตพฺพา^๖ อุโปสถปุจฺจนกฺก

^๑ ส. เอกโต อุปสมฺปนฺนํ

^๓ จ., เท., มหา. สมคฺคตฺถ

^๕ จ., เท., อิ. อยมฺปิ

^๒ จ., เท., อิ., มหา. อัย ปาโง น ทิสฺสติ.

^๔ จ., เท. วตฺตนฺตฺยาเยติ, อิ. วตฺตนฺตฺยาเยติ, เอมฺปริปิ.

^๖ จ. ปจฺจาสีตฺตพฺพา

โอวาทุปสงกมนนัจ; อยมปิ ฐมโม สกุกตวา ครุกตวา มาเนตวา
 ปุเชตวา ยาวชีว อนติกกมนนีโย. วสสวุตถาย ภิกขุณียา อุกโตสงฆเม
 ตีहि จาเนहि ปวาเรตพพํ ทิฏฐเณ วา สุตเณ วา ปริสุงกาย วา;
 อยมปิ ฐมโม สกุกตวา ครุกตวา มาเนตวา ปุเชตวา ยาวชีว
 อนติกกมนนีโย. ครุฐมมํ อชฺฐมาปนฺนํ^๑ ภิกขุณียา อุกโตสงฆเม
 ปกฺขมานตตํ จริตพพํ; อยมปิ ฐมโม สกุกตวา ครุกตวา มาเนตวา
 ปุเชตวา ยาวชีว อนติกกมนนีโย. เทว วสฺसानิ ฌสุ ฐมเมสุ สิกฺขิต-
 สิกฺขาย สิกฺขมานาย อุกโตสงฆเม อุปสมปทา ปริเยสิตพฺพา; อยมปิ
 ฐมโม สกุกตวา ครุกตวา มาเนตวา ปุเชตวา ยาวชีว อนติก-
 กมนนีโย. น ภิกขุณียา เกณจิ ปริยาเยน ภิกฺขุ อุกโกสิตพฺโพ
 ปรีกาสิตพฺโพ; อยมปิ ฐมโม สกุกตวา ครุกตวา มาเนตวา ปุเชตวา
 ยาวชีว อนติกกมนนีโย. อชฺชตคฺเค โอวโฏ ภิกฺขุนี้นํ ภิกฺขุสุ
 วจนปโถ, อโนวโฏ ภิกฺขุนี้นํ ภิกฺขุนี้สุ วจนปโถ; อยมปิ ฐมโม
 สกุกตวา ครุกตวา มาเนตวา ปุเชตวา ยาวชีว อนติกกมนนีโยติ.

สเจ “สมคฺคมหายยาติ”^๒ ภณฺณติ^๓ อญฺญํ ฐมมํ ภณฺติ, อาปตฺติ
 ทุกฺกฏฺสฺส. สเจ “วคฺคมหายยาติ ภณฺณติ, อญฺญํ ครุฐมฺเม ภณฺติ,
 อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส. โอวาทำ อนิยฺยาเทตฺวา อญฺญํ ฐมมํ ภณฺติ,
 อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส.

[๑๕๐] อฐมฺมกมฺเม อฐมฺมกมฺมสณฺณี วคฺคํ ภิกฺขุนี้สงฺฆํ^๔
 วคฺคสณฺณี โอวทติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส. อฐมฺมกมฺเม อฐมฺ-
 มสณฺณี วคฺคํ ภิกฺขุนี้สงฺฆํ เวมตฺติโก, โอวทติ อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

^๑ พย. ๒๖/๕๕๒๕๖๖
 พย. อชฺฐมาปนฺนํ

^๓ จ., เท., อ., มหา. ภณฺณติ

^๒ จ., เท., มหา. สมคฺคามหายยาติ

^๔ จ. ภิกฺขุนี้สงฺฆํ, เอวมุปริปี.

อธมฺมกมฺเม อธมฺมกมฺมสณฺณํ วคฺคํ ภิกฺขุนี้สงฺฆํ สมคฺคสณฺณํ โอวาทิ,
อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อธมฺมกมฺเม เวมตฺติโก วคฺคํ ภิกฺขุนี้สงฺฆํ^๑ วคฺคสณฺณํ โอวาทิ,
ฯเปฯ เวมตฺติโก โอวาทิ ฯเปฯ สมคฺคสณฺณํ โอวาทิ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส.

อธมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสณฺณํ วคฺคํ ภิกฺขุนี้สงฺฆํ วคฺคสณฺณํ
โอวาทิ ฯเปฯ เวมตฺติโก โอวาทิ ฯเปฯ สมคฺคสณฺณํ โอวาทิ,
อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อธมฺมกมฺเม อธมฺมกมฺมสณฺณํ สมคฺคํ ภิกฺขุนี้สงฺฆํ วคฺคสณฺณํ
โอวาทิ ฯเปฯ เวมตฺติโก โอวาทิ ฯเปฯ สมคฺคสณฺณํ โอวาทิ,
อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อธมฺมกมฺเม เวมตฺติโก สมคฺคํ^๒ ภิกฺขุนี้สงฺฆํ วคฺคสณฺณํ โอวาทิ
ฯเปฯ เวมตฺติโก โอวาทิ ฯเปฯ สมคฺคสณฺณํ โอวาทิ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส.

อธมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสณฺณํ สมคฺคํ ภิกฺขุนี้สงฺฆํ วคฺคสณฺณํ
โอวาทิ ฯเปฯ เวมตฺติโก โอวาทิ ฯเปฯ สมคฺคสณฺณํ โอวาทิ,
อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๑๕๑] ฐมฺมกมฺเม อธมฺมกมฺมสณฺณํ วคฺคํ ภิกฺขุนี้สงฺฆํ วคฺค-
สณฺณํ โอวาทิ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ฐมฺมกมฺเม อธมฺมกมฺมสณฺณํ
วคฺคํ ภิกฺขุนี้สงฺฆํ เวมตฺติโก โอวาทิ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ฐมฺมกมฺเม
อธมฺมกมฺมสณฺณํ วคฺคํ ภิกฺขุนี้สงฺฆํ สมคฺคสณฺณํ โอวาทิ, อาปตฺติ
ทุกฺกฏสฺส.

หมดอายุ 26/05/2566

ธมฺมกมฺเม เวมตฺติโก วคฺคํ ภิกฺขุนี้สงฺฆํ วคฺคสญฺญี โววทติ
 ๕เปฯ เวมตฺติโก โววทติ ๕เปฯ สมคฺคสญฺญี โววทติ, อาปตฺติ
 ทุกฺกฏสฺส.

ธมฺมกมฺเม ธมฺมกมฺมสญฺญี วคฺคํ ภิกฺขุนี้สงฺฆํ วคฺคสญฺญี
 โววทติ ๕เปฯ เวมตฺติโก โววทติ ๕เปฯ สมคฺคสญฺญี โววทติ,
 อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ธมฺมกมฺเม อธมฺมกมฺมสญฺญี^๑ สมคฺคํ ภิกฺขุนี้สงฺฆํ วคฺคสญฺญี
 โววทติ ๕เปฯ เวมตฺติโก โววทติ ๕เปฯ สมคฺคสญฺญี โววทติ,
 อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ธมฺมกมฺเม เวมตฺติโก สมคฺคํ ภิกฺขุนี้สงฺฆํ วคฺคสญฺญี โววทติ
 ๕เปฯ เวมตฺติโก โววทติ ๕เปฯ สมคฺคสญฺญี โววทติ, อาปตฺติ
 ทุกฺกฏสฺส.

ธมฺมกมฺเม ธมฺมกมฺมสญฺญี สมคฺคํ ภิกฺขุนี้สงฺฆํ วคฺคสญฺญี
 โววทติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ธมฺมกมฺเม ธมฺมกมฺมสญฺญี สมคฺคํ
 ภิกฺขุนี้สงฺฆํ เวมตฺติโก โววทติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ธมฺมกมฺเม
 ธมฺมกมฺมสญฺญี สมคฺคํ ภิกฺขุนี้สงฺฆํ สมคฺคสญฺญี โววทติ, อนาปตฺติ.

[๑๕๒] อนาปตฺติ อุทฺเทสํ เทนฺโต, ปริปุจฺฉํ เทนฺโต, “โอสาเรหิ
 อยฺยาติ วุจฺจมาโน โอสาเรติ, ปณฺหํ ปุจฺฉติ, ปณฺหํ ปุฏฺฐโจ กเถติ,
 อญฺญสฺสตฺถาย ภณฺนตํ ภิกฺขุณิโย สฺสณฺนติ, สิกฺขมานาย, สามเณรียา,^๒
 อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

โอวาทสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิจิตํ ปจฺฉมํ.

๒. อตฺถกตฺตสิกฺขาปทํ

[๑๕๓] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน เถรา ภิกฺขุ
ภิกฺขุณีโย โอวทนต์ิ ปริยาเยน. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมโต
จุพฺปนฺนถกสฺส^๑ ปริยาโย โหติ ภิกฺขุณีโย โอวทิตฺตํ. ภิกฺขุณีโย เอวมาหํสุ
“นทานิ อชฺช โอวาโท อิทฺโธ ภวิสฺสติ, ตณฺณเววทานิ อุทามํ
อยโย จุพฺปนฺนโก ปุณฺณปุณฺณํ ภณิสฺสตีติ. อถโข ตา ภิกฺขุณีโย,
เยนายสฺมา จุพฺปนฺนโก, เตนฺอุปสงฺกมํ^๒สุ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมन्ตํ
จุพฺปนฺนํ อภิวาทิตฺวา เอกมฺนตํ นิสํสีสุ. เอกมฺนตํ นิสินฺหา โข
ตา ภิกฺขุณีโย อายสฺมา จุพฺปนฺนโก เอตทวโจ “สมคฺคตฺถ ภคินีโยติ.
“สมคฺคคฺคมหายยา^๓ติ. “วตฺตตฺถติ ภคินีโย อญฺจ ครุชฺชมาติ. “วตฺตตฺถติ
อยยาติ. “เอโส ภคินีโย โอวาทิตฺติ นียยาเทตฺวา^๔” อิมํ อุทามํ
ปุณฺณปุณฺณํ อภาสิ

“อริเจตโส อุปฺปมชฺชโต
มุณีโน โมนปถสฺส สิกฺขโต
โสกา น ภวตฺติ ตาทิโน
อุปสฺนตสฺส สทา สตีมโตติ.

ภิกฺขุณีโย เอวมาหํสุ “นนุ อโวจฺมุหา ‘นทานิ อชฺช โอวาโท
อิทฺโธ ภวิสฺสติ, ตณฺณเววทานิ อุทามํ อยโย จุพฺปนฺนโก ปุณฺณปุณฺณํ
ภณิสฺสตีติ.^๑” อสฺสสึ โข อายสฺมา จุพฺปนฺนโก ตาสํ ภิกฺขุณีนํ อิมํ
กถาสลฺลาปํ. อถโข อายสฺมา จุพฺปนฺนโก เวหาสํ อพฺภุคฺคณฺตฺวา

^๑ ส. จุลลปนฺนถกสฺส^๒ ส. สมคฺคคฺคมหายยา^๓ ส. นียาเทตฺวา^๔ ส. ภณตี

อากาเส อนตลิกุเข จงกมติปิ ติฏฐติปิ นิสิตติปิ เสยยัมปิ กปเปติ
 ฐมาติปิ ปชชติปิ อนตรธายติปิ.^๑ ตณฺเฏว^๒ อุทานํ ภณฺติ,
 อณฺณญจ พหุํ พุทฺธวณฺเณ. ภิกฺขุณฺโณ เอวมาหํสุ “อจฺจนฺริยํ วต โภ,
 อพฺภุตํ วต โภ; น วต โน อิตฺโต ปุพฺเพ”^๓ โอวาโท เอวํ อิทฺโธ
 ภูตปุพฺโไฟ, ยถา อยฺยสฺส จูพฺปนฺนถกสฺสาติ. อถโข อายสฺมา
 จูพฺปนฺนถโก ตา ภิกฺขุณฺโณ ยาว สมนฺธการา โอวทิตฺวา อุกฺกมฺมเชติ
 ‘คจฺจณฺณ ภคินีโยติ.

อถโข ตา ภิกฺขุณฺโณ นครทวารเธ ธกฺกิตฺเต^๔ พหฺนินฺนเร วสิตฺวา
 กาลสฺสเสว นกรํ ปวิสฺนฺติ. มนุสฺสา อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
 “อพฺรหฺมจารินีโย”^๕ อีมา ภิกฺขุณฺโณ อารามे ภิกฺขุหิ สทฺธิํ วสิตฺวา
 อิทานิ นกรํ ปวิสฺนฺตีติ. อสฺสสํสํ โข ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ
 อชฺชฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจนา
 ะเปยฺย เต อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อายสฺมา
 จูพฺปนฺนถโก อตฺถงฺกเต สฺริเย ภิกฺขุณฺโณ โอวทิสฺสตีติ ะเปยฺย “สจฺจํ
 กิร ตวํ จูพฺปนฺนถก อตฺถงฺกเต สฺริเย ภิกฺขุณฺโณ โอวทิสฺสีติ.
 “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ะเปยฺย “กถํ หิ นาม ตวํ
 จูพฺปนฺนถก อตฺถงฺกเต สฺริเย ภิกฺขุณฺโณ โอวทิสฺสสี. เนตํ จูพฺปนฺนถก
 อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ะเปยฺย เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ
 สิกฺขาปทํ อุทฺธิสฺเสยฺยาถ

[๑๕๔] “สมฺมโตปิ”^๖ เจ ภิกฺขุ อตฺถงฺกเต สฺริเย ภิกฺขุณฺโณ
 โอวเทยฺย, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๑๕๕] สมฺมโต นาม ฌตฺติจตฺตเถน กมฺเมน สมฺมโต.

อตฺตงฺกเต สฺริเยติ โอคเต^๑ สฺริเย.

ภิกฺขุณิโย^๒ นาม อุภโตสงฺฆे อุปสมฺปนฺนา.

โอวทฺเยยฺยาติ อฏฺฐหิ วา ครุฑฺธเมหิ อณฺเณน วา ฑมฺเมน
โอวทติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๑๕๖] อตฺตงฺกเต อตฺตงฺกตสณฺณี โอวทติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.
อตฺตงฺกเต เวมตีโก โอวทติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อตฺตงฺกเต
อนตฺตงฺกตสณฺณี โอวทติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

เอกโตอุปสมฺปนฺน^๓ โอวทติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส. อนตฺตงฺกเต
อตฺตงฺกตสณฺณี, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส. อนตฺตงฺกเต เวมตีโก, อาปตฺติ
ทุกฺกฏฺสฺส. อนตฺตงฺกเต อนตฺตงฺกตสณฺณี, อนาปตฺติ.

[๑๕๗] อนาปตฺติ อุทฺทสฺส เทนฺโต, ปริปุจฺฉ เทนฺโต, “โอสาเรหิ
อยฺยาติ วุจฺจมาโน โอสาเรติ, ปณฺหํ ปุจฺฉติ, ปณฺหํ ปุณฺโง กเถติ,
อณฺณสฺสตุถาย ภณฺนตํ ภิกฺขุณิโย สฺถนฺนติ, สิกฺขมานาย, สามเณรียา,^๔
อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

อตฺตงฺกตสิกขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทุติยํ.

๓. ภิกขุญฺสยสิกขาปทํ

[๑๕๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภคฺวา สกฺเกสฺส วิหริติ กปิลวตฺถุสฺมี
นิโครธาราเม. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ ภิกฺขุญฺสยํ

^๑ หมดอายุ 26/05/2566

๑. ฉ., เท., อ., มหา. โอคคเต

๓. ฉ., มหา. เอกโตอุปสมฺปนฺนํ, เอวมฺปริปิ.

๒. ฉ. ภิกฺขุณี, เท., อ. ภิกฺขุณีโย

๔. ส. สามเณราย, เอวมฺปริปิ.

อุปสงกมิตวา จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณฺโณ โอวทนต์. ภิกฺขุณฺโณ จพฺพคฺคิยา
 ภิกฺขุณฺโณ เอตทวโจ “เอถ อยฺเย,” โอวาทํ คมิสฺสามาติ. “ยมปิ^๒
 มยฺ อยฺเย คจฺเจยฺยาม โอวาทสฺส การณา, อยฺยา จพฺพคฺคิยา
 อีเชว อมฺเห โอวทนต์ิ. ภิกฺขุณฺโณ อฺขุณฺณนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
 “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ ภิกฺขุณฺณปฺสฺสยฺ”^๓ อุปสงกมิตวา
 ภิกฺขุณฺโณ โอวทนต์ิ. []^๔ อถโข ตา ภิกฺขุณฺโณ ภิกฺขุณฺ อตฺมตถํ
 อาโรเจสฺสุ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺ เต อฺขุณฺณนฺติ ขียนฺติ
 วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ ภิกฺขุณฺณปฺสฺสยฺ
 อุปสงกมิตวา ภิกฺขุณฺโณ โอวทนต์ิ”^๕ ๔เปยฺ “สจฺจํ กิร ตุมฺเห
 ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺณปฺสฺสยฺ อุปสงกมิตวา ภิกฺขุณฺโณ โอวทธาติ.
 “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๔เปยฺ “กถํ หิ นาม ตุมฺเห
 โมชปฺริสา ภิกฺขุณฺณปฺสฺสยฺ อุปสงกมิตวา ภิกฺขุณฺโณ โอวทิสฺสธ.
 เนตํ โมชปฺริสา อปฺปสฺนฺหานํ วา ปสาทาย ๔เปยฺ เอวณฺจ ปน
 ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ อุตฺทิสฺเสยฺยาถ

[๑๕๙] “โย ปน ภิกฺขุ ภิกฺขุณฺณปฺสฺสยฺ อุปสงกมิตวา ภิกฺขุณฺโณ
 โอวเทยฺย ปาจิตฺตियนฺติ.

เอวณฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณฺ สิกฺขาปทํ ปณฺณตตํ โหติ.

เตน โข ปน สมเยน มหาปชาปติ^๖ โคตมํ คิลานา โหติ.
 เถรา ภิกฺขุ, เยน มหาปชาปติ โคตมํ, เตนฺอุปสงกมึสฺสุ; อุปสงกมิตวา

^๑ จ.,เท. เอถายเย, ส.,อิ. เอถยเย ^๒ เท.,อิ. ยํ หิ ^๓ จ.,เท. ภิกฺขุณฺณปฺสฺสยฺ, เอวมฺปรี. ^๔

ส. เอตฺถนฺตเร จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณฺโณ โอวาทํ น อจฺฉิสฺสนฺตฺติ อิมเ ปาจา ทิสฺสนฺติ.

^๕ จ.,เท.,มหา. โอวทิสฺสนฺตฺติ, เอวมฺปรี. ^๖ จ.,เท. มหาปชาปติ

มหาปชาปตี โคตมี เอตทวโจ “กจฺจิ เต” โคตมี ขมนีโย กจฺจิ
 ยาปนีนฺติ. “น เม อยฺยา ขมนีโย, น ยาปนียํ, อิงฺขมฺยา ฐมฺมํ
 เทเสถาติ. “น ตาว”^๒ ภคินี กปฺปติ ภิกฺขุขุณฺโปลสฺสยํ อุปสงฺกมิตฺวา
 ภิกฺขุณียา ฐมฺมํ เทเสตฺถนฺติ กุกฺกุจฺจาณฺตา น เทเสสฺสุ. อถโข
 ภควา ปุพฺพเพหฺสมโย นีวาเสตฺวา ปตฺตจิวฺรมาทาย, เยน มหาปชาปตี
 โคตมี, เตนฺอุปสงฺกมฺ; อุปสงฺกมิตฺวา ปณฺณตฺเต อาสเน นิสฺสีทิ;
 นิสฺซชฺช โข ภควา มหาปชาตี โคตมี เอตทวโจ “กจฺจิ เต โคตมี
 ขมนีโย. กจฺจิ ยาปนีนฺติ. “ปุพฺเพ เม ภนฺเต เถรา ภิกฺขุ
 อาคณฺตฺวา ฐมฺมํ เทเสนฺติ, เตเน เม ผาสฺสุ โหติ; อิทานิ ปน
 “ภควตา ปฏิกฺขิตฺตฺนฺติ กุกฺกุจฺจาณฺตา น เทเสนฺติ, เตเน เม น
 ผาสฺสุ โหตีติ. อถโข ภควา มหาปชาตี โคตมี ฐมฺมียา กถาย
 สนฺทสฺเสตฺวา สมาทเปตฺวา สมฺมุตฺเตเชตฺวา สมฺปหํเสตฺวา อญฺญายาสนา
 ปกฺกามิ. อถโข ภควา เอตสฺมี นีทาเน เอตสฺมี ปกรเณ ฐมฺมํ
 กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว ภิกฺขุขุณฺโปลสฺสยํ
 อุปสงฺกมิตฺวา คิลานํ ภิกฺขุณี โอวทิตฺตุ. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ
 สิกฺขาปทํ อุตฺทิสฺเสยฺยาถ

[๑๖๐] “โย ปน ภิกฺขุ ภิกฺขุขุณฺโปลสฺสยํ อุปสงฺกมิตฺวา ภิกฺขุณีโย
 โอวเทยฺย, อญฺญตฺร สมฺยา ปาจิตฺตียํ. ตตฺถายํ สมฺโย คิลานา
 โหติ ภิกฺขุณี; อโย ตตฺถ สมฺโยติ.

[๑๖๑] โย ปนาติ โย ยาทีโส ๔เปฯ

ภิกฺขุติ ๔เปฯ อโย อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

หมดอายุ 26/05/2566

^๑ ฉ. อโย ปาโจ น ทิสฺสติ.

^๒ ฉ., เท., อ., มหา. อโย ปาโจ น ทิสฺสติ.

ภิกขุขุณฺณปสฺสโย นาม ยตฺถ ภิกขุขุณฺณโย เอกธตฺตมปิ วสนฺติ.

อุปสงฺกมิตฺวาติ ตตฺถ คนฺตฺวา.

ภิกขุขุณฺณโย นาม อุภโตสงฺฆเม อุปสมฺปนฺนา.

โอวเพยฺยาติ อฏฺฐหิ คุรุชฺฌเมหิ โอวทติ, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส.

อณฺเวยตร สมฺยาติ จเปตฺวา สมฺย.

คิลาหา นาม ภิกขุณี น สกโกติ โอวาทาย วา สํวสาय
วา คนฺตํ.

[๑๖๒] อุปสมฺปนฺนํ อุปสมฺปนฺนสณฺณี ภิกขุขุณฺณปสฺสยํ อุป-
สงฺกมิตฺวา อณฺเวยตร สมฺยา โอวทติ, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส.
อุปสมฺปนฺนํ เวมตีโก ภิกขุขุณฺณปสฺสยํ อุปสงฺกมิตฺวา อณฺเวยตร สมฺยา
โอวทติ, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส. อุปสมฺปนฺนํ อนุปสมฺปนฺนสณฺณี
ภิกขุขุณฺณปสฺสยํ อุปสงฺกมิตฺวา อณฺเวยตร สมฺยา โอวทติ, อาปตฺติ
ปาจิตตियสฺส.

อณฺเวยน ฐมฺเมน โอวทติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. เอกโตอุปสมฺปนฺนํ
โอวทติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อนุปสมฺปนฺนํ อุปสมฺปนฺนสณฺณี,
อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อนุปสมฺปนฺนํ เวมตีโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.
อนุปสมฺปนฺนํ อนุปสมฺปนฺนสณฺณี, อนาปตฺติ.

[๑๖๓] อนาปตฺติ สมฺเย, อุทฺเทสํ เทนฺโต, ปริปุจฺฉํ เทนฺโต,
“โอสาเรหิ อยฺยาติ วุจฺจมาโน โอสาเรติ, ปณฺหํ ปุจฺฉติ, ปณฺหํ ปุจฺฉ
กเถติ, อณฺเวยสฺสตุถาย ภณฺนํ ภิกขุขุณฺณโย สฺถนฺนํ, ลิกฺขมาณาย,
สามเณรียา, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ภิกขุขุณฺณปสฺสยสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ตตฺถ.

๔. อามิสสิกขาปทํ

[๑๖๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เขตฺวเน
 อนาคตปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน เถรา ภิกฺขุ
 ภิกฺขุณีโย โอวทนต์ตา ลากิโน โหหนฺติ จีวรปิณฑปาทเสนาสนคิลาน-
 ปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารานํ. ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ เอวํ วทนฺติ^๑ “น
 พหุกตา เถรา ภิกฺขุ ภิกฺขุณีโย โอวทิตฺตํ,^๒ อามิสเหตุ เถรา ภิกฺขุ
 ภิกฺขุณีโย โอวทนต์ตติ. ยะ เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจนา ๔เปฯ เต อชฺฌมายนฺติ
 ขีณนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ เอวํ วทนฺติ
 ‘น พหุกตา เถรา ภิกฺขุ ภิกฺขุณีโย โอวทิตฺตํ, อามิสเหตุ เถรา
 ภิกฺขุ ภิกฺขุณีโย โอวทนต์ตติ ๔เปฯ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว เอวํ
 วเทถ ‘น พหุกตา เถรา ภิกฺขุ ภิกฺขุณีโย โอวทิตฺตํ, อามิสเหตุ
 เถรา ภิกฺขุ ภิกฺขุณีโย โอวทนต์ตติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
 ภควา ๔เปฯ “กถํ นาม ตุมฺहे โมฆปุริสา เอวํ วทนฺติ ‘น
 พหุกตา เถรา ภิกฺขุ ภิกฺขุณีโย โอวทิตฺตํ, อามิสเหตุ เถรา ภิกฺขุ
 ภิกฺขุณีโย โอวทนต์ตติ. เนตํ โมฆปุริสา อปฺปสนฺนํ นวํ ปสาทาย
 ๔เปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกขาปทํ อุกฺกมฺมียายถ

[๑๖๕] “โย ปน ภิกฺขุ เอวํ วเทยฺย ‘อามิสเหตุ []”^๓
 ภิกฺขุ ภิกฺขุณีโย โอวทนต์ตติ, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๑๖๖] โย ปนาติ โย ยาทิสฺส ๔เปฯ

ภิกฺขุติ ๔เปฯ อयํ อิมสฺมึ อตฺถเ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

^๑ ฉ.,เท.,อิ.,มหา. วทนฺติ ^๒ ส. โอวทนต์.

^๓ ฉ.,เท.,อิ. เอตฺถนฺตเร เถราติ อยํ ปาโร ทิสฺสติ.

อามิสเหตุ จีวรเหตุ ปิณฑปาตเหตุ เสนาสนเหตุ คิลาน-
ปัจจัยเภสัชชปริกขารเหตุ สกการเหตุ ครุการเหตุ มานนเหตุ
วนฺทนเหตุ ปุชนเหตุ.

เอวํ วเทยยาติ อุปสมปนฺนํ สงฺฆเณ สมนฺตํ ภิกฺขุโนวาทกํ
อวณฺณํ กตตุกาโม อยสํ กตตุกาโม มงฺกุฏกตตุกาโม เอวํ วเทติ
“จีวรเหตุ ปิณฑปาตเหตุ เสนาสนเหตุ คิลานปัจจัยเภสัชชปริกขาร-
เหตุ สกการเหตุ ครุการเหตุ มานนเหตุ วนฺทนเหตุ ปุชนเหตุ
โอวทิตี ภาณติ, อาปตฺติ ปาจิตติยสฺส.

[๑๖๗] ฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสณฺณิ เอวํ วเทติ, อาปตฺติ
ปาจิตติยสฺส. ฐมฺมกมฺเม เวมตีโก เอวํ วเทติ, อาปตฺติ ปาจิตติยสฺส.
ฐมฺมกมฺเม อฐมฺมกมฺมสณฺณิ เอวํ วเทติ, อาปตฺติ ปาจิตติยสฺส.

อุปสมปนฺนํ สงฺฆเณ สมนฺตํ ภิกฺขุโนวาทกํ อวณฺณํ กตตุกาโม
อยสํ กตตุกาโม มงฺกุฏกตตุกาโม เอวํ วเทติ “จีวรเหตุ ปิณฑปาตเหตุ
เสนาสนเหตุ คิลานปัจจัยเภสัชชปริกขารเหตุ สกการเหตุ ครุการ-
เหตุ มานนเหตุ วนฺทนเหตุ ปุชนเหตุ โอวทิตี ภาณติ, อาปตฺติ
ทุกฺกสฺส.

อนุปสมปนฺนํ สงฺฆเณ สมนฺตํ วา สมนฺตํ วา ภิกฺขุโนวาทกํ
อวณฺณํ กตตุกาโม อยสํ กตตุกาโม มงฺกุฏกตตุกาโม เอวํ วเทติ
“จีวรเหตุ ปิณฑปาตเหตุ เสนาสนเหตุ คิลานปัจจัยเภสัชชปริกขาร-
เหตุ สกการเหตุ ครุการเหตุ มานนเหตุ วนฺทนเหตุ ปุชนเหตุ
โอวทิตี ภาณติ, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส.

อฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสณฺณิ, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. อฐมฺมกมฺเม
เวมตีโก, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. อฐมฺมกมฺเม อฐมฺมกมฺมสณฺณิ, อาปตฺติ
ทุกฺกสฺส.^๑

^๑ ส.อ. อนาปตฺติ.

[๑๖๘] อนาปตฺติ ปกตฺติยา จีวรเหตุ ปิณฺฑปาตเหตุ เสนาสน-
เหตุ คิลานปจฺจยเภสชฺชปรีกฺขารเหตุ สกฺการเหตุ ครุการเหตุ
มานนเหตุ วนฺทนเหตุ ปุชฺชนเหตุ โฉวทนต์ ภาณติ, อุมฺมตฺตกสฺส,
อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

อามิสสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ จตฺตตํ.

๕. จีวรทานสิกฺขาปทํ

[๑๖๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิย์ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อณฺณตโร ภิกฺขุ
สวตฺถิย์ อณฺณตริสฺสา วิสฺขาย ปิณฺฑาย จรติ. อณฺณตราปี
ภิกฺขุนี้ ตสฺสา วิสฺขาย ปิณฺฑาย จรติ. อถ โข โส ภิกฺขุ ตํ
ภิกฺขุนี้ เอตทวโจ “คจฺฉ ภคินี, อมฺกสฺมี โອกาสเ ภิกฺขา ทียตฺติ.
สาปี []” เอวมาห “คจฺฉ อยฺย,^๒ อมฺกสฺมี โອกาสเ ภิกฺขา ทียตฺติ.
เต อภินฺทสฺสเนน สนฺทิกฺขา อหสิ. เตน โข ปน สมเยน
สงฺฆสฺส จีวรํ ภาชียติ.” อถ โข सा ภิกฺขุนี้ โฉวาทํ คนฺตฺวา, เยน
โส ภิกฺขุ, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ ภิกฺขุํ อภิวาเทตฺวา
เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิ; เอกมนฺตํ จิตํ โข ตํ ภิกฺขุนี้ โส ภิกฺขุ
เอตทวโจ “อัย เม ภคินี จีวรปฏฺวิโส^๓ สาทิยิสฺสสีติ. “อาม อยฺย
ทุพฺพลจีวรมฺหีติ. อถ โข โส ภิกฺขุ ตสฺสา ภิกฺขุณิยา จีวรํ อทาสิ.

^๑ ฉ., เท., อ., มหา. เอตฺถนฺตเร โขสทฺโท ทิสฺสติ.

^๒ ส., อ., คจฺฉยฺย, ฉ., เท., คจฺฉายฺย, เอวมฺปรี. ^๓ ฉ., เท., ภาชียติ, อ., ภาชียฺยติ.

^๔ ส., จีวรปฏฺวิโส, ฉ., เท., จีวรปฏฺวิโส, มหา. จีวรปฏฺวิโส

โสปี โข ภิกขุ ทพฺพลจีวโร โหติ. ภิกขุ ตํ ภิกขุ เอตทโวจํ
 “กโรหิทานิ เต อาวุโส จีวรนฺติ. อถ โข โส ภิกขุ ภิกขุโน
 เอตมตฺถํ อาโรเจสฺส. เย เต ภิกขุ อปฺปิจฺณา ๕เปยฺ เต อชฺชฌายนฺติ
 ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกขุ ภิกขุณียา จีวรํ ทสฺสตีติ
 ๕เปยฺ “สจฺจํ กิร ตวํ ภิกขุ ภิกขุณียา จีวรํ อทาสีติ. “สจฺจํ
 ภควาติ. “ฉาติกา เต ภิกขุ อณฺณฉาติกาติ. “อณฺณฉาติกา ภควาติ.
 “อณฺณฉาตโก” โมฆปฺริส อณฺณฉาติกาย” []^๓ น ชานาติ ปฏฺฐีรูปํ
 อปฺปฏฺฐีรูปํ^๔ ๕วา สนฺตํ ๕วา อสนฺตํ ๕วา; กถํ หิ นาม ตวํ โมฆปฺริส
 อณฺณฉาติกาย ภิกขุณียา จีวรํ ทสฺสสฺส. เนตํ โมฆปฺริส อปฺปสนฺนํ
 ๕วา ปสาทาย ๕เปยฺ เหวณฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ
 อทฺทิสฺเสยฺยาถ

“โย ปน ภิกขุ อณฺณฉาติกาย ภิกขุณียา จีวรํ ททฺดย,
 ปาจิตตियนฺติ.

เอวณฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุโน สีกฺขาปทํ ปณฺณตตํ โหติ.

[๑๗๐] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุ กุกฺกัจจายนฺตา ภิกฺขุโน
 ปาริวิฏฺฐกํ^๕ จีวรํ น เทนฺติ. ภิกฺขุโนโย อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ
 วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อยฺยา อมฺหากํ ปาริวิฏฺฐกํ จีวรํ
 น ทสฺสตีติ. อสฺสสฺสํ โข ภิกขุ ตาสํ ภิกฺขุโน อชฺชฌายนฺตํ
 ขียนฺตํ วิปาเจนฺตํ. อถ โข เต ภิกขุ ภควโต เอตมตฺถํ
 อาโรเจสฺส. อถ โข ภควา เอตสฺมี นิทาเน เอตสฺมี ปกรณํ ๕มมํ

^๑ ส. อณฺณฉาติกา

หมดลย 26/05/2566

๕.เอ. เอตฺถนฺตเร ภิกฺขุณียาติ ปาโร ทิสฺสตี.

^๔ ฉ.,เท. อปฺปติรูป, อ. อปฺปติรูป

^๒ ส. อณฺณฉาติกสฺส

^๕ ฉ.,เท.,อ. ปาริวิฏฺฐกํ, เหวมฺปฺริปี.

กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว ปณฺจหนํ
 ปาริวนฺณกํ ทาตุํ ภิกฺขุสฺส ภิกฺขุณิยา สิกฺขมานาย สามเณรสฺส
 สามเณริยา; อนฺุชานามิ ภิกฺขเว อิมํ ปณฺจหนํ ปาริวนฺณกํ
 ทาตุํ. เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺสเยยยาถ

[๑๗๑] “โย ปน ภิกฺขุ อณฺเฑาติกาย ภิกฺขุณิยา จีวรํ ทเพยฺย
 อณฺเฑตร ปาริวนฺณกา, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๑๗๒] โย ปนาติ โย ยาทีโส ะเปฯ

ภิกฺขุติ ะเปฯ อยํ อิมสฺมํ อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

อณฺเฑาติกา นาม มาติโต วา ปีติโต วา ยาว สดฺตมา
 ปีตามหฺยคา อสมฺพทฺธา.

ภิกฺขุณี นาม อุภโตสงฺฆเ อุปสมฺปนฺนา.

จีวรํ นาม จหนํ จีวรานํ อณฺเฑตรํ จีวรํ วิกฺปฺปนฺกํ
 ปจฺฉิมํ.”

อณฺเฑตร ปาริวนฺณกาติ จเปตฺวา ปาริวนฺณกํ เทติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตียสฺส.

[๑๗๓] อณฺเฑาติกาย อณฺเฑาติกสณฺณี จีวรํ เทติ อณฺเฑตร
 ปาริวนฺณกา, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อณฺเฑาติกาย เวมตีโก จีวรํ
 เทติ อณฺเฑตร ปาริวนฺณกา, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อณฺเฑาติกาย
 ณาติกสณฺณี จีวรํ เทติ อณฺเฑตร ปาริวนฺณกา, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

เอกโต อุปสมฺปนฺนาย จีวรํ เทติ อณฺเฑตร ปาริวนฺณกา,
 อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. ณาติกาย อณฺเฑาติกสณฺณี, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส.

ฌาติกาย เวมตีโก, อาปตติ ทุกกฐสส. ฌาติกาย ฌาติกสณณิ,
อนาปตติ.

[๑๗๔] อนาปตติ ฌาติกาย, ปาริวัฏฏกัม ปริตเตน วา วิปุลล์,
วิปุลเสน วา ปริตตัม, ภิกขุณี วิสุสาสิ คณหาติ, ตาวกาลีคัม คณหาติ,
จีวร จเปตวา อณณัม ปริกขารัม เทติ, สีกขมานาย, สามณเริยา,
อุมมตตกสส, อาทิกมมิกสสาติ.

จีวรทานสิกขาปทัม นิฏฐิตัม ปณจัม.

๖. จีวรสิพพนสิกขาปทัม

[๑๗๕] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตถิยัม วิหริติ เชตวันเ
อนาถปิณฑิกสส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุทายิ
ปฏฺฐโจ โหติ จีวรกมมัม กาทุม. อณณตธา ภิกขุณี, เยนายสฺมา อุทายิ,
เตนุปลสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนตัม อุทายี เอตทโวจ “สาธุ
เม ภนฺเต อโยโย จีวรํ สีพเพตฺตติ.” อถ โข อายสฺมา อุทายิ ตสฺสา
ภิกขุณิยา จีวรํ สีพเพตฺวา^๒ สฺรตตัม สฺปริกมมกตัม กตฺวา มชฺฌเ
ปฏฺฐิภาณจิตตัม วุฏฺฐจาเปตฺวา สํหริตฺวา นิกฺขิปี. อถ โข सा ภิกขุณี,
เยนายสฺมา อุทายิ, เตนุปลสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนตัม อุทายี
เอตทโวจ “กห”^๓ ตัม ภนฺเต จีวรนฺติ. “หนนฺท ภคินี อิมํ จีวรํ
ยถาสํหฺมํ หริตฺวา นิกฺขิปีตฺวา, ยथा ภิกขุณีสงฺฆเ โอวาทํ อาคจฺจติ,
ตथा อิมํ จีวรํ ปารุปีตฺวา ภิกขุณีสงฺฆสฺส ปิฏฺฐจิตโต ปิฏฺฐจิตโต
आकज्जाति. อถ โข सा ภิกขุณี ตัม จีวรํ ยถาสํหฺมํ หริตฺวา

นิกฺขิปิตฺวา, ยทา ภิกฺขุนี้สงฺฆโม โอวาทํ อากฺขณฺติ, ตทา ตํ จีวรํ
 ปารุปีตฺวา ภิกฺขุนี้สงฺฆมฺสฺส ปิณฺณิโต ปิณฺณิโต อากฺขณฺติ. มนุสฺสา
 อุกฺขมายนฺติ ขีณฺติ วิปาเจนฺติ “ยาวจฺฉินฺนิกา อีมา ภิกฺขุณิโย
 ฐุตฺติกา อหิริกาโย ยตฺร หิ นาม จีวเร ปฏฺิภาณจิตฺตํ
 วุฏฺฐาเปสฺสนฺตํติ.

ภิกฺขุณิโย เอวมาหํสุ “กสฺสิทํ กมฺมนฺติ. “อฺยฺยสฺส อุทายิสฺสาติ.
 “เยปิ เต จินฺนกา” ฐุตฺตกา อหิริกา, เตสํปิ เอวรूपํ น โสภะยฺย,
 กิ ปน อฺยฺยสฺส อุทายิสฺสาติ. อถโข ตา ภิกฺขุณิโย ภิกฺขุณํ
 เอตมตฺถํ อารุเจสฺสุ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๕เปฯ เต อุคฺขมายนฺติ
 ขีณฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อายสฺมา อุทายิ ภิกฺขุณิยา
 จีวรํ สิพฺเพสฺสตีติ” ๕เปฯ “สจฺจํ กิร ตวํ อุทายิ ภิกฺขุณิยา จีวรํ
 สิพฺเพสฺสตีติ. “สจฺจํ ภควาติ. “ณฺาติกา เต อุทายิ อณฺณชาติกาติ.
 “อณฺณชาติกา ภควาติ. “อณฺณชาติโก โมฆปฺริส อณฺณชาติกาย น
 ชานาติ ปฏฺิรูปํ วา อปฺปิรูปํ วา ปาสาทิกํ วา อปาสาทิกํ วา;
 กถํ หิ นาม ตวํ โมฆปฺริส อณฺณชาติกาย ภิกฺขุณิยา จีวรํ
 สิพฺเพสฺสตีติ. เนตํ โมฆปฺริส อปฺปสฺนฺนํ วา ปสาทาย ๕เปฯ
 เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

[๑๗๖] “โย ปน ภิกฺขุ อณฺณชาติกาย ภิกฺขุณิยา จีวรํ
 สิพฺเพยฺย วา สิพฺพาเปยฺย วา ปาจิตฺตียนฺติ.

[๑๗๗] โย ปนาติ โย ยาทิโส ๕เปฯ

ภิกฺขุติ ๕เปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

อณฺณาทิกา นาม มาติโต วา ปีติโต วา ยาว สุตตมา
ปีตามหฺยคา อสมฺพทฺธา.

ภิกฺขุณี นาม อุทฺโตสงฺฆเ อุปสมฺปนฺนา.

จีวรํ นาม ฉนฺนํ จีวรํ อณฺณตรํ จีวรํ วิกฺกปฺนุํ
ปจฺฉิมํ.

สิพฺเพยฺยาติ สยํ สิพฺเพติ, อาราปเถ อาราปเถ อาปตฺติ
ปาจิตฺตियสฺส.

สิพฺพาเปยฺยาติ อณฺณํ อาณาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.
สกี อาณตฺโต พหุํปี สิพฺเพติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

[๑๗๘] อณฺณาทิกาย อณฺณาทิกสณฺณํ จีวรํ สิพฺเพติ วา
สิพฺพาเปติ วา, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส. อณฺณาทิกาย เวมฺติโก จีวรํ
สิพฺเพติ วา สิพฺพาเปติ วา อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส. อณฺณาทิกาย
ณฺณาทิกสณฺณํ จีวรํ สิพฺเพติ วา สิพฺพาเปติ วา, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

เอกโตอุปสมฺปนฺนํ จีวรํ สิพฺเพติ วา สิพฺพาเปติ วา,
อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. ณฺณาทิกาย อณฺณาทิกสณฺณํ, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส.
ณฺณาทิกาย เวมฺติโก, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. ณฺณาทิกาย ณฺณาทิกสณฺณํ,
อนาปตฺติ.

[๑๗๙] อนาปตฺติ ณฺณาทิกาย, จีวรํ จเปตฺวา อณฺณํ ปริกฺขารํ
สิพฺเพติ วา สิพฺพาเปติ วา, สิขฺมานาย, สามเณรียา, อุมฺมตฺตกสฺส,
อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

๗. สํวิธานสิกฺขาปทํ

[๑๘๐] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
 อนาคตปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
 ภิกฺขุณีหิ สทฺธี สํวิธาย เอกทฺธานมคฺคํ ปฏิปชฺชนฺติ. มนุสฺสา
 อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “ยเถว มยํ สปปชาปตฺติกา อาหิณฺฑาม;
 เอวเมวิเม สมณฺา สกฺยปฺตฺติยา ภิกฺขุณีหิ สทฺธี อาหิณฺฑนฺตฺติ.
 อสฺสอสุํ โข ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ อุชฺฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ
 วิปาเจนฺตานํ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺ เต อุชฺฌายนฺติ
 ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ ภิกฺขุณีหิ
 สทฺธี สํวิธาย เอกทฺธานมคฺคํ ปฏิปชฺชิสฺสนฺตฺติ ๔เปยฺ “สจฺจํ กิร
 ตุมฺहे ภิกฺขเว ภิกฺขุณีหิ สทฺธี สํวิธาย เอกทฺธานมคฺคํ ปฏิปชฺชณฺติ.
 “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๔เปยฺ “กถํ หิ นาม ตุมฺहे
 โมชฺสปฺริสา ภิกฺขุณีหิ สทฺธี สํวิธาย เอกทฺธานมคฺคํ ปฏิปชฺชิสฺสณฺ.
 เนตํ โมชฺสปฺริสา อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ๔เปยฺ เอวญฺจ ปน
 ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺเสยฺยาถ

“โย ปน ภิกฺขุ ภิกฺขุณิยา สทฺธี สํวิธาย เอกทฺธานมคฺคํ
 ปฏิปชฺเชยฺย อนฺตมสฺส คามนฺตรมฺปิ, ปาจิตฺตียนฺติ.

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณํ สิกฺขาปทํ ปณฺยตฺตํ โหติ.

[๑๘๑] เตน โข ปน สมเยน สมพฺพหุลา ภิกฺขุ จ ภิกฺขุณิโย
 จ สาเกตา สาวตฺถิ อทฺธานมคฺคปฏิปณฺนา โหณฺติ. อถโฆ ตา
 ภิกฺขุณิโย เต ภิกฺขุ ปสฺสิตฺวา^๑ เอตทวโจ “มยํปิ อยฺเยหิ สทฺธี
 คมิสฺสามาติ. “น ภคินี^๒ กปฺปติ ภิกฺขุณิยา สทฺธี สํวิธาย เอกทฺธาน-

^๑ จ.,เท.,ธ.,มหา. อยํ ปาโง น ทิสฺสติ.

^๒ จ.,เท.,มหา. ภคินี

อนฺตมโส คามนฺตรมฺปติ กุกฺกุฏสมฺปาเต คามे คามนฺตเร
อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อคามเก อรณฺเณ อทฺธมโยชเน อทฺธมโยชเน
อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อณฺเวยตร สมยาติ จเปตฺวา สมยํ.

สตุฏฺถคณฺนีโย นาม มคฺโค น สกฺกา โหติ วินา สตุฏฺเณ
คณฺตุํ.

สาสงฺกํ นาม ตสฺมี มคฺเค โจรานํ นิวิฏฺฐโจกาโส ทิสฺสติ,
ภุตฺโตกาโส ทิสฺสติ, จิตฺโตกาโส ทิสฺสติ, นิสินฺโนกาโส ทิสฺสติ,
นิปนฺโนกาโส ทิสฺสติ.

สปปฏฺฏิภยํ นาม ตสฺมี มคฺเค โจเรหิ มนุสฺสา หตา
ทิสฺสนฺติ, วิลุตฺตา ทิสฺสนฺติ, อาโกฏฺฐิตา ทิสฺสนฺติ, สปปฏฺฏิภยํ คณฺตฺวา
อปปฏฺฏิภยํ ปสฺสิตฺวา^๑ อุกฺกมฺมชยตฺตพฺพา “คจฺฉน ภคินีโยติ.

[๑๘๔] สัวิทฺหิตเ สัวิทฺหิตสณฺณิ เอกทฺธานมคฺคํ ปฏฺฏิปชฺชติ
อนฺตมโส คามนฺตรมฺปิ อณฺเวยตร สมยา, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. สัวิทฺหิตเ
เวมตฺติโก เอกทฺธานมคฺคํ ปฏฺฏิปชฺชติ อนฺตมโส คามนฺตรมฺปิ อณฺเวยตร
สมยา, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. สัวิทฺหิตเ อสัวิทฺหิตสณฺณิ เอกทฺธาน-
มคฺคํ ปฏฺฏิปชฺชติ อนฺตมโส คามนฺตรมฺปิ อณฺเวยตร สมยา, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส.

ภิกฺขุ สัวิทฺหิติ ภิกฺขุณี น สัวิทฺหิติ, อาปตฺติ ทุกฺกุฏสฺส.
อสัวิทฺหิตเ สัวิทฺหิตสณฺณิ, อาปตฺติ ทุกฺกุฏสฺส. อสัวิทฺหิตเ เวมตฺติโก,
อาปตฺติ ทุกฺกุฏสฺส. อสัวิทฺหิตเ อสัวิทฺหิตสณฺณิ, อนาปตฺติ.

[๑๘๕] อนาปัตติ สมเย, อสัทธิตวา คจฺจนฺติ,^๑ ภิกฺขุนี้
สัทธิตวา ภิกฺขุ น สัทธิตวา, วิสงฺเกเตน คจฺจนฺติ, อาปทาสุ,
อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

สัทธิตวาสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ สตฺตมํ.

๘. นาวาภิกฺขุหนสิกฺขาปทํ

[๑๘๖] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตฺวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
ภิกฺขุนี้หิ สทฺธิ สัทธิตวา เอกนาว่า^๒ อภิกฺขุหนฺติ. มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ
ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “ยเถว มยํ สปปชาปตฺติกา”^๓ เอกนาวาย^๔ ก็พาม,
เอวเมวิเม สมณฺหา สกฺยปฺตฺติยา ภิกฺขุนี้หิ สทฺธิ สัทธิตวา เอกนาวาย
ก็พนฺตฺติ. อสฺโสสุ โข ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ อุชฺฌายนฺตานํ
ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปฯ เต
อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
ภิกฺขุนี้หิ สทฺธิ สัทธิตวา เอกนาว่า อภิกฺขุหิสฺสนฺตฺติ. อถ โข เต ภิกฺขุ
ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุ. อถ โข ภควา จพฺพคฺคิเย ภิกฺขุ
ปฏฺฐิปุจฺฉิ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว ภิกฺขุนี้หิ สทฺธิ สัทธิตวา
เอกนาว่า อภิกฺขุหธาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๔เปฯ
“กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมชฺสปริสา ภิกฺขุนี้หิ สทฺธิ สัทธิตวา เอกนาว่า
อภิกฺขุหิสฺสธ. เนตํ โมชฺสปริสา อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ๔เปฯ
เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

๑ น.,เท.,อ. คจฺจนฺติ

๓ น.,เท.,มหา. สปปชาปตฺติกา

๒ น.,เท.,อ. เอกํ นาว่า, เอวมุปริปี.

๔ น.,เท.,อ. นาวาย, เอวมุปริปี.

“โย ปน ภิกฺขุ ภิกฺขุณียา สทฺธิ สํวิธาย เอกนาว่า
อภิรฺหณฺนํ^๑ อุทฺธคามินี^๒ วา อโรคามินี วา ปาจิตฺตียนฺติ.

เอวณฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณํ สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๑๘๗] เตน โข ปน สมเยน สมพหุลา ภิกฺขุ จ ภิกฺขุณิโย จ
สาเกตา สาวตฺถิ อทฺธานมคฺคปฏฺธิปฺนฺนา^๓ โหณฺติ. อนฺตรามคฺเค นที
อุตฺตริตพฺพา^๔ โหติ. อถ โข ตา ภิกฺขุณิโย เต ภิกฺขุ เอตทวโจ
“มยฺปิ อยฺเยहि สทฺธิ อุตฺตริสฺสามาติ. “น ภคินี กปฺปติ ภิกฺขุณียา
สทฺธิ สํวิธาย เอกนาว่า อภิรฺหณฺนํ, ตุมฺहे วา ปจฺมํ อุตฺตรถ, มยฺ วา
อุตฺตริสฺสามาติ. “อຍယာ ฆนฺเต อคฺคปฺริสา อຍယာ ว ปจฺมํ อุตฺตรนฺตฺตฺติ.
อถ โข ตาสํ ภิกฺขุณีนํ ปจฺจนา อุตฺตรนฺตฺตฺนํ, โจรา อจฺฉินฺทิสฺสุ เจว
ทฺวเสสฺสุจ. อถ โข ตา ภิกฺขุณิโย สาวตฺถิ คนฺตฺวา ภิกฺขุณีนํ เอตมตฺถํ
อาโรเจสฺสุ. ภิกฺขุณิโย ภิกฺขุณํ เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ. ภิกฺขุ ภควโต
เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ. อถ โข ภควา เอตสฺมี นิทาเน เอตสฺมี
ปกรณฺเ ฐมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว
ติริยนฺตรณาย ภิกฺขุณียา สทฺธิ สํวิธาย เอกนาว่า อภิรฺหณฺนํ. เอวณฺจ
ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

[๑๘๘] “โย ปน ภิกฺขุ ภิกฺขุณียา สทฺธิ สํวิธาย เอก-
นาว่า อภิรฺหณฺนํ อุทฺธคามินี วา อโรคามินี วา อณฺฺยตฺร
ติริยนฺตรณาย,^๕ ปาจิตฺตียนฺติ.

[๑๘๙] โย ปนาติ โย ยาทีโส ฯเปฯ

^๑ ฉ.เท. อภิรฺหณฺนํ

^๒ ฉ.เท. อุทฺธคามินี

^๓ ส.อิ. อทฺธานมคฺคํ ปฏฺธิปฺนฺนา, ฉ.เท. อทฺธานมคฺคปฏฺธิปฺนฺนา

^๔ ฉ.เท. ตริตพฺพา

^๕ ฉ.เท. ติริยํ ตรณาย, เอวมฺปิริ

ภิกขุติ ฯเปฯ อัย อิมสมี อตเถ อธิปเปโต “ภิกขุติ.

ภิกขุณี นาม อุภโตสงฆเ อุปสมปนฺนา.

สทุธินฺติ เอกโต.

สัวิธายาติ “อภีรुหาม ภคินิ, อภีรुหาม อยฺย, อภีรुหาม
 อยฺย, อภีรुหาม ภคินิ, อชฺช วา หิโย วา ปเร วา อภีรुหามาติ
 สัวิทฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ภิกขุณียา อภีรुพฺเห^๑ ภิกขุ อภีรุหติ, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส.
 ภิกขุสมี อภีรุพฺเห ภิกขุณี อภีรุหติ, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส.
 อุภโต วา อภีรุหติ, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส.

อุทฺธคามินินฺติ อุชฺชวณิกาย.

อโรคามินินฺติ โอชวณิกาย.

อณฺณตฺร ติริยนฺตรณายาติ จเปตฺวา ติริยนฺตรณ.

กุกฺกฏสมฺปาเต คามเ คามนฺตเร คามนฺตเร อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส.
 อคามเก อรณฺเ อทฺธมโยชเน อทฺธมโยชเน^๒ อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส.

[๑๙๐] สัวิทฺติเต สัวิทฺติตสฺสญี เอกนาวํ อภีรุหติ อุทฺธคามินิ
 วา อโรคามินิ วา อณฺณตฺร ติริยนฺตรณาย, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส.
 สัวิทฺติเต เวมตีโก เอกนาวํ อภีรุหติ อุทฺธคามินิ วา อโรคามินิ
 วา อณฺณตฺร ติริยนฺตรณาย, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส. สัวิทฺติเต
 อสัวิทฺติตสฺสญี เอกนาวํ อภีรุหติ อุทฺธคามินิ วา อโรคามินิ วา
 อณฺณตฺร ติริยนฺตรณาย, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส.

^๑ จ. อภีรุพฺเห, เท. อภีรุพฺห, เวมฺปริปี.

^๒ ส. อทฺธโยชเน

ภิกขุ สํวิทฺหติ ภิกขุํ น สํวิทฺหติ, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส.
 อสํวิทฺหิตํ สํวิทฺหิตสญฺญิ, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส. อสํวิทฺหิตํ เวมตฺติโก,
 อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส. อสํวิทฺหิตํ อสํวิทฺหิตสญฺญิ, อนาปตฺติ.

[๑๙๑] อนาปตฺติ ติริยนฺตรณาย, อสํวิทฺหิตฺวา อภีรฺุหนฺติ,
 ภิกขุํ สํวิทฺหติ ภิกขุํ น สํวิทฺหติ, วิสํเกเตน อภีรฺุหนฺติ,
 อาปทาสฺส, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสชาติ.

นาวาภีรฺุหนฺตฺติกาปํ นิฏฺฐิตํ อฏฺฐมํ.

๙. ปริปาจิตสิกขาปํ

[๑๙๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา ราชคฺเห วิหฺรติ เวพฺพเน
 กลนฺทกนิวาเป. เตน โข ปน สมเยน อุลลนฺนทา ภิกขุํ
 อญฺญตรสฺส กุลสฺส กุลุปฺกา โหติ นิจฺจภตฺติกา, เตน จ
 คหปตฺตินา เถรา ภิกขุํ นิมนตฺติตา โหนฺติ. อถ โข อุลลนฺนทา
 ภิกขุํ ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจิวฺรมาทาย, เยน ตํ กุลํ,
 เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ คหปตฺติ เอตทวโจ “กิมิํ คหปตฺติ
 ปหฺตํ ขาทนียํ โภชนียํ ปฏฺยตฺตนฺติ. “เถรา มยา อยฺเย นิมนตฺติตาติ.
 “เก ปน เต คหปตฺติ เถราติ. “อยโย สาริปฺพุตฺโต, อยโย มหา-
 โมคคฺคลฺลาโน, อยโย มหากจฺจาโน, อยโย มหาโกฏฺฐิตฺโต,^๑ อยโย
 มหากปฺปิโน, อยโย มหาจฺจนฺโท, อยโย อนฺรฺุทฺโธ, อยโย เรวตฺโต,
 อยโย อุปาลิ, อยโย อานนฺโท, อยโย ราหุโลติ. “กิํ ปน ตวํ
 คหปตฺติ, มหานาเค ติฏฺฐมาเน, เจตเก^๒ นิมนเตสฺสีติ. “เก ปน เต

ออยเย มหานาคาติ. “ออยโย เทวทตโต, ออยโย โกกาลีโก, ออยโย
 กตโมรกตีสสโก,^๑ ออยโย ขณฺฑเทเวีย ปุตุโต, ออยโย สมุทฺททตโตติ.
 ออยญจรหิ ฤลลนฺนุทาย ภิกฺขุณฺเีย อนฺตรรา กถา วิปฺปกตา. อถ
 []^๒ เถรา ภิกฺขุ ปวิสฺส. “สจฺจํ มหานาคา โข ตยา คหปติ
 นิมนฺติตาติ. อิทาเนว โข ตวํ ออยเย เจตเก อกาสิ, อิทานิ
 ‘มหานาเคติ เคหโต’^๓ จ นิกกทฺธมิ, นิจฺจภตฺตญฺจ อุปจฺฉินฺทิ.^๔
 เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
 “กถํ หิ นาม เทวทตโต ชานํ ภิกฺขุณฺเียปริปาจิตํ ปิณฺฑปาตํ
 ภูณฺชิสฺสตีติ ฯเปฯ “สจฺจํ กิร ตวํ เทวทตฺต ชานํ ภิกฺขุณฺเียปริปาจิตํ
 ปิณฺฑปาตํ ภูณฺชิสฺตีติ.^๕ “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา
 ฯเปฯ “กถํ หิ นาม ตวํ โมฆปฺริส ชานํ ภิกฺขุณฺเียปริปาจิตํ
 ปิณฺฑปาตํ ภูณฺชิสฺสสิ. เนตํ โมฆปฺริส อปฺปสฺนฺนํ วา ปสาทาย
 ฯเปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ ลิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺเสยฺยาถ

“โย ปน ภิกฺขุ ชานํ ภิกฺขุณฺเียปริปาจิตํ ปิณฺฑปาตํ ภูณฺเชยฺย,
 ปาจิตฺติยนฺติ.

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณฺเีย ลิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๑๙๓] เตน โข ปน สมเยน อณฺณตโร ภิกฺขุ ราชคฺหา
 ปพฺพชิโต ฌาติกุลํ อคมาสิ, มนุสฺสา “จิริสฺสาปิ” ภาทฺทนฺโต อาคโตติ
 สกฺกจฺจํ ภตฺตํ อกัสมฺ. ตสฺส กุลสฺส กุลุปิกา ภิกฺขุณฺเีย เต มนุสฺเส
 เอตทวโจ “เทถ อาวุโส ออยฺยสฺส ภตฺตนฺติ. อถ โข โส ภิกฺขุ

^๑ ฉ. กฏโมรกตีสสโก, เท.,อิ. กฏโมรกตีสสโก

ปโร/25 หิสฺสตี.

^๕ ส. ปริภุชิสฺสตีติ.

^๓ ฉ.,เท.,อิ. ชรโต

^๖ ฉ.,มหา. จิริสฺสมปิ, เท. จิริสฺสปิ

^๒ ฉ.,เท.,อิ.,มหา. เอตฺถนฺตร เตติ

^๔ ฉ.,เท.,อิ. ปจฺฉินฺทิ

“ภควตา ปฏิภุชิตตํ ชานํ ภิกฺขุนี้ปริปาจิตํ ปิณฺทปาตํ ภุณฺชิตุนฺติ
 กุกฺกุจฺจายนฺโต นปฺปฏิคฺคเหสี, นาสกฺขิ ปิณฺทาย จริตฺตํ, จินฺนภตฺโต
 อโหสี. อถโข โส ภิกฺขุ อารามํ คนฺตฺวา ภิกฺขุณฺเณ เอตมตฺถํ
 อารโจะสี. ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุํ.

อถโข ภควา เอตสฺมี นิทานเณ เอตสฺมี ปกรณเณ ฐมฺมี กถํ
 กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสี “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว ปุพฺเพ คิหิสมารมฺภ
 ชานํ ภิกฺขุนี้ปริปาจิตํ ปิณฺทปาตํ ภุณฺชิตฺตํ. เอวเมว ปน ภิกฺขเว
 อิมํ สิกฺขาปทํ อุกฺกัสมยฺยาถ

[๑๙๔] “โย ปน ภิกฺขุ ชานํ ภิกฺขุนี้ปริปาจิตํ ปิณฺทปาตํ
 ภุณฺเชยฺย อณฺเฏตฺร ปุพฺเพ คิหิสมารมฺภา, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๑๙๕] โย ปนาติ โย ยาทิโส ๗เปฯ

ภิกฺขุติ ๗เปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺถเณ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

ชานาติ นาม สามํ วา ชานาติ อณฺเฏ วา ตสฺส
 อารโจะนฺติ, สา^๑ วา อารโจะติ.

ภิกฺขุนี้ นาม อุกฺกโตสงฺฆเณ อุปสมฺปนฺนา.

ปริปาเจติ นาม ปุพฺเพ อทาตุกามานํ อกตฺตุกามานํ
 “อโย โภาณโก อโย พหุสฺสุโต อโย สุตฺตุนฺติโก อโย
 วินยฺชโร อโย ฐมฺมกถิโก, เทถ อโยยสฺส, กโรถ อโยยสฺสาติ
 เอสา ปริปาเจติ นาม.

ปิณฺทปาโต นาม ปณฺจนํ โภชนานํ อณฺเฏตฺร โภชนํ.

อณฺเฏตฺร ปุพฺเพ คิหิสมารมฺภาติ จเปตฺวา คิหิสมารมฺภ.

หมายเหตุ ๑๖/05/2๐๐๐

คิหิสมารมโภ นาม ฌาตกา วา โหนติ ปวาริตา วา
 ปกติปฎิยตุตา^๑ วา.

[๑๙๖] อณฺณตฺร ปุพฺเพ คิหิสมารมฺภา “ภุญฺชิสฺสสามีติ
ปฏิกคณฺหาติ,^๒ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อชฺโฆหาเร อชฺโฆหาเร อาปตฺติ
ปาจิตฺติยสฺส.

ปรีปะจิตเต ปรีปะจิตตสญญี ภูณชติ อณณตฺร ปุพฺเพ คิหิ-
 สมารมภา,^๙ อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. ปรีปะจิตเต เวมตีโก ภูณชติ
 อณณตฺร ปุพฺเพ คิหิสมารมภา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ปรีปะจิตเต
 อปรีปะจิตตสญญี ภูณชติ อณณตฺร ปุพฺเพ คิหิสมารมภา,
 อนาปตฺติ.

เอกโตอุปสมบทนาย ปริปาจิต ภูษติ อณฺตร ปุพเพ
 คิหิสมารมฺภา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อปริปาจิตเต ปริปาจิตสณฺณิ,
 อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อปริปาจิตเต เวมตีโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.
 อปริปาจิตเต อปริปาจิตสณฺณิ, อนาปตฺติ.

[๑๙๗] อนาปตติ []^๕ คิหิสมารมฺเ, สิग्ghมานา ปรีปาเจติ,
 สามเณรี^๕ ปรีปาเจติ ปญจ โภชนานิ จเปตฺวา สพุพฺพุตถ
 อนาปตติ, อุมมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ปรีชาจิตศึกษาปทุม นิภูจิต นวม.

^๑ จ.,เท.,มหา. ปกติปฏิบัติดี

หมดอายุ 26/05/2566

๓๑ พฤษภาคม 26/05/2566
 ส. คิหิสมารมภา, เอมูปริปี.

๒๒. สามเณร

๔ จ.,เท.,อ. เอดุนทุเร ปุพเพติ ปาโจ หิสสติ.

๑๐. รโหนิสฺสชฺชสิกฺขาปทํ

[๑๙๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมโต
อุทายิสฺส ปุราณทฺตติยิกา ภิกฺขุณฺโณ ปพฺพชิตา โหติ. सा ภิกฺขुณี^๑
อายสฺมโต อุทายิสฺส สนฺติเก อภิกฺขณํ อากจฺจติ. อายสฺมาปิ
อุทายิ ตสฺสา ภิกฺขุณฺยา สนฺติเก อภิกฺขณํ คจฺจติ. เตน โข ปน
สมเยน อายสฺมา อุทายิ ตสฺสา ภิกฺขุณฺยา สทฺธิ เอโก เอกาย
รโห นิสฺสชฺชํ กปฺเปสฺси. ये ते ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๕เปฯ ते
อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ हि นาม อายสฺมา อุทายิ
ภิกฺขุณฺยา สทฺธิ เอโก เอกาย รโห นิสฺสชฺชํ กปฺเปสฺสตีติ ๕เปฯ
“สจฺจํ กิร ตวํ อุทายิ ภิกฺขุณฺยา สทฺธิ เอโก เอกาย รโห นิสฺสชฺชํ
กปฺเปสฺสีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๕เปฯ “กถํ
हि นาม ตวํ โมจฺฉปฺริส ภิกฺขุณฺยา สทฺธิ เอโก เอกาย รโห
นิสฺสชฺชํ กปฺเปสฺสสี. เนตํ โมจฺฉปฺริส อปฺปสนฺนํ นวํ ปสาทาย
ปสนฺนํ นวํ ภิกฺขุณฺยา ๕เปฯ เวณฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ
สิกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

[๑๙๙] “โย ปน ภิกฺขุ ภิกฺขุณฺยา สทฺธิ เอโก เอกาย
รโห นิสฺสชฺชํ กปฺเปยฺย, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๒๐๐] โย ปนาติ โย ยาทีโส ๕เปฯ

ภิกฺขุติ ๕เปฯ อयํ อิมสฺมี อตฺถे อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

ภิกฺขุณี นาม อุภโตสฺสจฺเจ อุปสมฺปนฺนา.

หมดอายุ 26/05/2566

^๑ ฉ., เท., อ., มหา. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

สทุธินฺติ เอกโต.

เอโก เอกายาติ ภิกขุ เจว โหติ ภิกขุณี จ.

รโห นาม จกขุสฺส รโห โสตสฺส รโห.

จกขุสฺส รโห นาม น สกฺกา โหติ อุกฺขีนิ วา นิขนิยมาเน^๑
ภมฺกํ วา อุกฺขิปิยมาเน สีสํ วา อุกฺขิปิยมาเน ปสฺสิตํ. โสตสฺส
รโห นาม น สกฺกา โหติ ปกตีกถา โสตํ.

นิสฺชชํ กปฺเปยฺยาติ ภิกฺขุณฺยา นิสินฺนาย, ภิกฺขุ อุปนินฺโน
วา โหติ อุปนินฺโน วา, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

[๒๐๑] ภิกฺขุ นิสินฺเน, ภิกฺขุณี อุปนินฺนา วา โหติ
อุปนินฺนา วา, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. อุโป วา นิสินฺนา โหนฺติ
อุโป วา นินฺนา, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

รโห รโหสณฺณิ เอโก เอกาย นิสฺชชํ กปฺเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺติยสฺส. รโห เวมตฺติโก เอโก เอกาย นิสฺชชํ กปฺเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺติยสฺส. รโห อรโหสณฺณิ เอโก เอกาย นิสฺชชํ กปฺเปติ,
อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. อรโห รโหสณฺณิ, อาปตฺติ ทุกฺกณฺณสฺส. อรโห
เวมตฺติโก, อาปตฺติ ทุกฺกณฺณสฺส. อรโห อรโหสณฺณิ, อนาปตฺติ.^๒

[๒๐๒] อนาปตฺติ โย โกจิ วิญญู ปุริโส ทฺติโย โหติ,
ติฏฺฐติ น นิสิตฺติ, อรโหเปกฺโข, อณฺณาวิริโต^๓ นิสิตฺติ, อุมฺมตฺตกสฺส,
อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

รโหนิสฺชชสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทสมํ.

โอวาทวคฺโค ตติโย.

^๑ จ.,เท. อุกฺขี วา นิขนิยมาเน, อ. นิขนิยมาเน, มหา. อุกฺขี วา นิขนิยมาเน

^๒ ทย. อาปตฺติ. (ปมาเทน มุทฺทาปิโตติ ทฏฺฐพฺพ)

^๓ จ.,เท.,มหา. อณฺณาวิริโต

ตสฺสุทฺทาทนํ

อสมฺมตตฺถกฺตา อุปฺสฺสย- อามิสฺทาเนน สิพฺพตฺติ^๑
อทฺธานํ นาวํ ภุญฺเชยฺย เอโก เอกาย เต ทสาติ.

๔. โภชนวคฺโค

๑. อวสถปิณฺทสิกฺขาปทํ

[๒๐๓] เตน สมเยน พฺพุโร ภควา สวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฺทิกสฺส อาราเม. เตน โฆ ปน สมเยน สวตฺถิยา
อวิทฺฐเร อณฺเฏตฺรสฺส ปฺปฺกสฺส อวสถปิณฺโท ปณฺณตฺโต โหติ.
ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ ปฺพุพฺพนฺหสมํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจີวรมาทาย
สวตฺถิ^๒ ปิณฺทาย ปวิสิตฺวา ปิณฺทํ อลภมาณา อวสถํ อคมฺสฺ.
มนุสฺสา “จิริสฺสาปิ ภทฺทนฺตา”^๓ อาคตาติ สกกจฺจํ ปวิวิสีสฺ. อถโฆ
ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ ทฺติยํปิ ทิวสํ ชเปฯ^๔ ตฺติยํปิ ทิวสํ ปฺพุพฺพนฺหสมํ
นิวาเสตฺวา ปตฺตจີวรมาทาย สวตฺถิ ปิณฺทาย ปวิสิตฺวา ปิณฺทํ
อลภมาณา อวสถํ คณฺตฺวา ภุญฺชิสฺสฺ. อถโฆ ฉพฺพคฺคิยานํ ภิกฺขุ
เอตทโหสิ “กึ มยํ กริสฺสาม อารามํ คตา,^๕ ภิกฺขุโยปิ อิเชว
อาคณฺตพฺพํ ภวิสฺสตีติ. ตตฺถเภา อนฺวสิตฺวา อนฺวสิตฺวา อวสถปิณฺทํ

^๑ ฉ. อสมฺมต อดฺถกฺตฺว ปฺสฺสยามิสฺทาเนน สิพฺพตฺติ, เท. อสมฺมตตฺถกฺตา อุปฺสฺสยํ
อามิสฺทาเนน สิพฺพตฺติ.

^๒ สิ. สวตฺถิยํ

^๓ ฉ.,มหา. จิริสฺสํปิ ภทฺทนฺตา, เอวมฺปฺริปิ., เท. จิริสฺสํปิ, เอวมฺปฺริปิ.

^๔ สฺยา. เปยฺยาโล น ทิสฺสติ, เอวมฺปฺริปิ.

^๕ ฉ.,เท.,มหา. คณฺตฺวา

ภุณฺชนฺติ. ติตฺถิยา อปสฺสภฺนฺติ. มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ
 วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม สมณฺหา สกฺยปฺตฺติยา อนฺวสิตฺวา
 อนฺวสิตฺวา อาวสธปิณฺทํ ภุณฺขิสฺสณฺติ. นยิเมสญฺเฌว อาวสธปิณฺโท
 ปณฺณตฺโต, สพฺเพสญฺเฌว อาวสธปิณฺโท ปณฺณตฺโตติ.

อสฺสํสุ โข ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ อุชฺฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ
 วิปาเจนฺตานํ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิฉฺฉา ๔เปฯ เต อุชฺฌายนฺติ
 ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ อนฺวสิตฺวา
 อนฺวสิตฺวา อาวสธปิณฺทํ ภุณฺขิสฺสณฺตํติ ๔เปฯ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे
 ภิกฺขเว อนฺวสิตฺวา อนฺวสิตฺวา อาวสธปิณฺทํ ภุณฺขณฺตาติ. “สจฺจํ
 ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๔เปฯ “กถํ หิ นาม ตุมฺहे
 โฆมปฺริสา อนฺวสิตฺวา อนฺวสิตฺวา อาวสธปิณฺทํ ภุณฺขิสฺสณฺ. เนตํ
 โฆมปฺริสา อปฺปสณฺนํ วา ปสาทาย ปสณฺนํ วา ภิยโยภาวาย
 ๔เปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

“เอโก อาวสธปิณฺโท ภุณฺขิตพฺโพ, ตโต เจ อุตฺตรี
 ภุณฺชเยยฺ, ปาจิตฺติยนฺติ.

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณํ สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๒๐๔] เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา สารีปฺตฺโต โกสเลสุ
 ชนฺปเทสุ สาวตฺถิ คจฺฉนฺโต, เยน อณฺณตโร อาวสโธ, เตนฺปสงฺกมิ.
 มนุสฺสา “จิริสฺสาปิ เถโร อากโตติ สกฺกจฺจํ ปรีวิสีสุ. อถโข
 อายสฺมโต สารีปฺตฺตสฺส ภุตฺตาวิสฺส ๗โร อาพาโห อุปฺปชฺช;
 นาสภฺชิ ตมฺหา อาวสธา ปกฺกมิตฺตุ. อถโข เต มนุสฺสา ทฺติยมฺปิ
 ทิวสํ อายสฺมนฺตํ สารีปฺตฺตํ เอตทวโจ “ภุณฺขณฺ ภนฺเตติ. อถโข
 อายสฺมา สารีปฺตฺโต “ภควตา ปฏิกฺขิตฺตํ อนฺวสิตฺวา อนฺวสิตฺวา

อวสธปิณฑํ ภุณฺขิตุนฺติ กุกฺกุจฺจาณฺโต น ปฏฺิคฺคเหสี, ฉินฺนภตฺโต
 อโหสี. **อถโข** อายสฺมา สาริปฺพุโต สาวตฺถี คนฺตฺวา ภิกฺขุณฺ
 เอตมตฺถํ อารุเจสี. ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารุเจสฺสุ. **อถโข**
 ภควา เอตสฺมี นินทาเน เอตสฺมี ปกรณเ ฐมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ
 อามนฺเตสี “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว คีลาเนน ภิกฺขุณา อนฺุวสีตฺวา
 อนฺุวสีตฺวา อวสธปิณฑํ ภุณฺขิตฺุ. เอวเมจ ปน ภิกฺขเว อิมํ
 สิกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

[๒๐๕] “อคิลาเนน ภิกฺขุณา เอโก อวสธปิณฑโ ภูณฺขิตพฺโพ;
 ตโต เจ อุตฺตริ ภูณฺเชยฺย, ปาจิตฺติยนฺติ.

[๒๐๖] **อคิลาโน** นาม สกฺโกติ ตมฺหา อวสธา ปกฺกมิตฺุ.

คิลาโน นาม น สกฺโกติ ตมฺหา อวสธา ปกฺกมิตฺุ.

อวสธปิณฑโ นาม ปณฺจนฺนํ โภชนานํ อณฺฺยตรํ โภชนํ
 สาขาย^๑ วา มนฺุทเป วา รุกฺขมฺมูลे วา อชฺโฌกาเส วา อนฺิทิสฺส
 ยาวทตฺถิ ปณฺฺยตฺโต โหติ. อคิลาเนน ภิกฺขุณา สกฺกํ ภูณฺขิตพฺโพ.^๒
 ตโต เจ อุตฺตริ “ภูณฺขิสฺสสามีติ ปฏฺิคฺคณฺหาติ,^๓ อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส.
 อชฺโฌหาเร อชฺโฌหาเร อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

[๒๐๗] อคิลาเน^๔ อคิลานสณฺเฑี ตทฺุตฺตริ^๕ อวสธปิณฑํ ภุณฺขติ,
 อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. อคิลาเน เวมตฺติโก ตทฺุตฺตริ อวสธปิณฑํ
 ภุณฺขติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. อคิลาเน คีลาณสณฺเฑี ตทฺุตฺตริ
 อวสธปิณฑํ ภุณฺขติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

คิลานะ^๑ อคิลานสมณี, อาปตติ ทุกุกกุสส. คิลานะ เวมตีโก,
อาปตติ ทุกุกกุสส. คิลานะ คิลานสมณี, อนาปตติ.

[๒๐๘] อนาปตติ คิลานสฺส, อคิลานโน สกึ ภุชติ, คจฺจนฺโต
วา อากจฺจนฺโต วา ภุชติ, สามิกา นิมนฺเตตฺวา โภเชนฺติ,
โอทิสฺส ปณฺณตฺโต โหติ, น ยาวตฺตโต ปณฺณตฺโต โหติ, ปณฺจ
โภชนานิ จเปตฺวา สพฺพตฺถ อนาปตติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิ-
กมฺมิกสฺสาติ.

อาวสธปิณฑสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ปจฺมํ.

๒. คณโภชนสิกฺขาปทํ

[๒๐๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา ราชคฺเห วิหฺรติ เวฬุวน
กลนฺทกนิวาเป. เตน โข ปน สมเยน เทวทตฺโต ปรีหิณลาภ-
สกุการो^๒ สปริโส กุเลสุ วิณฺญาเปตฺวา วิณฺญาเปตฺวา ภุชติ.
มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม สมณ
สกุยปฺตติยา กุเลสุ วิณฺญาเปตฺวา วิณฺญาเปตฺวา ภุชิสฺสฺสนฺติ.
กสฺส สมฺปนฺนํ น มนาปํ. กสฺส สาธุ^๓ น รุจฺจตีติ. อสฺโสสุ โข
ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ อุชฺฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ.
เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
“กถํ หิ นาม เทวทตฺโต สปริโส กุเลสุ วิณฺญาเปตฺวา วิณฺญาเปตฺวา
ภุชิสฺสฺสตีติ ๔เปยฺ “สจฺจํ กิร ตวํ เทวทตฺต สปริโส กุเลสุ
วิณฺญาเปตฺวา วิณฺญาเปตฺวา ภุชิสฺสีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ

^๑ ฉ.,เท.,อิ.,มหา. คิลาน, เอมฺปริปิ.

^๒ อ. ปรีหิณลาภสกุการิ

^๓ ส. สาธุ

พฺพุโร ภควา ๔เปฯ “กถํ หิ นาม ตวํ โมฆปฺริส สปริโส กุเลสุ
 วิญญาเปตฺวา วิญญาเปตฺวา ภูณฺชิสฺสสิ. เนตํ โมฆปฺริส อปฺปสนฺนํ
 วา ปสาทาย ปสนฺนํ วา ภิชฺชโยภาวาย ๔เปฯ เอวญฺจ ปน
 ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุกฺกมฺมิสฺสเยยยาถ

“คณโภชนเน ปาจิตฺตียนฺติ.

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณฺํ สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๒๑๐] เตน โข ปน สมเยน มนุสฺสสา คิลานเ ภิกฺขุ ภาตฺเตน
 นิมนฺเตนฺติ. ภิกฺขุ กุกฺกัจจายนฺตา นาธิวาสเณติ “ปฏิกฺกขิตฺตํ ภควตา
 คณโภชนนฺติ. ภควโต เอตมตฺถํ อารโหเสสุ. อถ โข ภควา เอตสฺมี
 นิทานเ เอตสฺมี ปกรเณ ฐมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
 “อนุชานามิ ภิกฺขเว คิลานเ ภิกฺขุณา คณโภชนํ ภูณฺชิตฺถุ. เอวญฺจ
 ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุกฺกมฺมิสฺสเยยยาถ

**“คณโภชนเน อญฺญตฺร สมยา ปาจิตฺตียํ. ตตฺถายํ สมโย
 คิลานสมโย; อयํ ตตฺถ สมโยติ.**

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณฺํ สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๒๑๑] เตน โข ปน สมเยน มนุสฺสสา จีวรทานสมเย
 สจีวรภตฺตํ ปฏฺฐิยาเทตฺวา ภิกฺขุ นิมนฺเตนฺติ “โภเชตฺวา จีวเรน”
 อจฺฉาเทสฺสามาติ. ภิกฺขุ กุกฺกัจจายนฺตา นาธิวาสเณติ ปฏิกฺกขิตฺตํ
 ภควตา คณโภชนนฺติ. จีวรํ ปริตฺตํ อุกฺกมฺมิสฺสเยยยาถ. ภิกฺขุ^๒ ภควโต
 เอตมตฺถํ อารโหเสสุ. ๔เปฯ “อนุชานามิ ภิกฺขเว จีวรทานสมเย

คณโกชนํ ภุณฺชิตุํ. เอวํจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ
อุทฺทิสฺสียายถ

“คณโกชนเ อญฺญตร สมยา ปาจิตฺตียํ. ตตฺถายํ สมโย
คิลาณสมโย จีวรทาณสมโย; อयํ ตตฺถ สมโยติ.

เอวํจิทํ ภควตา ภิกฺขุณฺํ สีกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติ.

[๒๑๒] เตน โข ปน สมเยน มนุสฺสา จีวรการเก ภิกฺขุ
ภตฺเตน นิมนฺเตนฺติ. ภิกฺขุ กุกฺกุจฺจายนฺตา นาธิวาเสนฺติ “ปฏิกฺขิตฺตํ
ภควตา คณโกชนนฺติ. ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารุເຈສຸ. ຯເປັ
ອຸຮານາມີ ກິກຸເວ ຈີວຣກາຣສມເຍ ຄນໂກຊນ໌ ກຸນຊິຕຸ້. ເວວຸຈ ປນ
ກິກຸເວ ອີມ໌ ສີກຸຂາປຫ໌ ອຸທຸທິເສຍຸຍາຄ

“คณโกชนเ อญฺญตร สมยา ปาจิตฺตียํ. ตตฺถายํ สมโย
คิลาณสมโย จีวรทาณสมโย จีวรการสมโย; อยํ ตตฺถ สมโยติ.

เอวํจิทํ ภควตา ภิกฺขุณฺํ สีกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติ.

[๒๑๓] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ มนุสฺสເສຫີ ສທຸຣີ ອຸທຸຫານ໌
ຄຈຸຈນຕີ. ອຄໂໂ ເຕ ກິກຸຂ ເຕ ມນຸສເສ ເອຕທໂວຈຸ້ “ມຸຸດຕຕ໌ ອາວຸໂສ
ອາຄເມຄ, ປິຸຸຫາຍ ຈຣີສຸສາມາຕີ. ເຕ ເວວມາຫ໌ສຸ “ອີເຮວ ກນເຕ
ກຸນຊຄາຕີ. ກິກຸຂ ກຸກຸຈຸຈາຍນຕາ ນ ປກຸກຄນ໌ ນຕີ “ປກຸກຂິຕຕ໌
ກົວຕາ ຄນໂກຊນ໌. ກິກຸຂ ກົວຕ໌ ເອຕມຕຕ໌ ອາຣເຈສຸ. ຯເປັ
“ອຸຮານາມີ ກິກຸເວ ອຸທຸຫານຄມນສມເຍ ຄນໂກຊນ໌ ກຸນຊິຕຸ້. ເວວຸຈ
ປນ ກິກຸເວ ອີມ໌ ສີກຸຂາປຫ໌ ອຸທຸທິເສຍຸຍາຄ

“คณโกชนเ อญฺญตร สมยา ปาจิตฺตียํ. ตตฺถายํ สมโย
คิลาณสมโย จีวรทาณสมโย จีวรการสมโย อຸທຸຫານຄມນສມເຍ;
ອຍ໌ ຕຕຕ ສມໂຍຕີ.

เอวํจิทํ ภควตา ภิกฺขุณฺํ สีกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติ.

[๒๑๔] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ มนุสฺเสหิ สทฺธิ นาวาย
 คจฺจนฺติ. อถ โข เต ภิกฺขุ เต มนุสฺเส เอตทวโจ “มฺหุตฺตํ อาวุโส
 ตีรํ นาวํ” อุปเนถ, ปิณฺทาย จริสฺสามาติ. เต เอวมาหํสุ “อิธเว
 ภนฺเต ภูณฺชถาติ. ภิกฺขุ กุกฺกจฺจายนฺตา น ปฏฺิคฺคณฺหนฺติ “ปฏฺิภฺิขิตฺตํ
 ภควตา คณฺโฆชนนฺติ. ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ. ๕เปฯ
 “อนุชานามิ ภิกฺขเว นาวาภิรฺรुหนสมเย” คณฺโฆชนํ ภูณฺชิตฺตํ. เอวญจ
 ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุตฺทิสฺเสยฺยาถ

“คณฺโฆชนเ อญฺญตฺร สมยา ปาจิตฺติยํ. ตตฺถายํ สมโย
 คิลานสมโย จีวรทานสมโย จีวรการสมโย อทฺธานคณฺนสมโย
 นาวาภิรฺรุหนสมโย; อयํ ตตฺถ สมโยติ.

เอวญจิทํ ภควตา ภิกฺขุณํ สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๒๑๕] เตน โข ปน สมเยน ทิสาสฺ วสฺสวฺตฺถา^๑ ภิกฺขุ
 ราชคฺห์ อากจฺจนฺติ ภควนฺตํ ทสฺสนาย. มนุสฺสา นานาเวรชฺชเก
 ภิกฺขุ ปสฺสิตฺวา ภตฺเตน นิมนฺเตนฺติ. ภิกฺขุ กุกฺกจฺจายนฺตา
 นาธิวาสเณติ “ปฏฺิภฺิขิตฺตํ ภควตา คณฺโฆชนนฺติ. ภิกฺขุ ภควโต
 เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ. ๕เปฯ “อนุชานามิ ภิกฺขเว มหาสมเย คณฺโฆชนํ
 ภูณฺชิตฺตํ. เอวญจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุตฺทิสฺเสยฺยาถ

“คณฺโฆชนเ อญฺญตฺร สมยา ปาจิตฺติยํ. ตตฺถายํ สมโย
 คิลานสมโย จีวรทานสมโย จีวรการสมโย อทฺธานคณฺนสมโย
 นาวาภิรฺรุหนสมโย มหาสมโย; อยํ ตตฺถ สมโยติ.

เอวญจิทํ ภควตา ภิกฺขุณํ สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

^๑ ฉ.,เท.,อิ. อยํ ปาโร น ทิสฺสติ.

^๒ ฉ.,เท. นาวาภิรฺรุหนสมเย, เอวมุปรีปิ.

^๓ ฉ. วสฺสวฺตฺถา, สฺยา.,เท. วสฺสํ วฺตฺถา

[๒๑๖] เตน โข ปน สมเยน รณเอย มาคธสฺส เสนียสฺส
 พิมฺพิสารสฺส ฌาตีสาลโหิตเ อาชีวเกสฺส ปพฺพชิตเ โหติ. อถโฆ
 โส อาชีวโก, เยน ราชา มาคธเ เสนิโย พิมฺพิสารเ, เตนฺอุปสงฺกมิ;
 อุปสงฺกมิตฺวา ราชานํ มาคธํ เสนิยํ พิมฺพิสารํ เอตทวโจ “อิจฺฉามหํ
 มหาราช สพฺพปาสณฺทิกํ ภตฺตํ กาทุนฺติ. “สเจ”^๑ ตวํ ฆนฺเต
 พุทฺธปฺปมฺขํ^๒ ภิกฺขุสงฺฆมํ ปจฺมํ โภเชยฺยาสิ, เอวํ กเรยฺยามีติ.” อถโฆ
 โส อาชีวโก ภิกฺขุณฺโณ สนฺติเก ทฺวํ ปาเหสิ “อริวาสเนตฺตุ เม
 ภิกฺขุ สฺวาทนาย ภตฺตนฺติ. ภิกฺขุ กุกฺกัจจายนฺตา นาทิวาสเนตฺติ
 “ปฏิกฺขิตฺตํ ภควตา คณฺโฆชนฺติ. อถโฆ โส อาชีวโก, เยน
 ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิํ สมฺโมทิ สมฺโมทนียํ
 กถํ สาราณียํ วิตีสาวเรตฺวา เอกมฺนตํ อฏฺฐาสิ. เอกมฺนตํ จิตฺโต โฆ
 โส อาชีวโก ภควนฺตํ เอตทวโจ “ภวํปิ โคตโม ปพฺพชิตเ, อหํปิ
 ปพฺพชิตเ; อรหติ ปพฺพชิตเ ปพฺพชิตสฺส ปิณฺฑํ ปฏิกฺคเหตฺตุ;
 อริวาสเนตฺตุ เม ภวํ โคตโม สฺวาทนาย ภตฺตํ สทฺธิํ ภิกฺขุสงฺฆเมนาติ.
 อริวาสสิ ภควา ตฺถนฺทึภาเวน.”^๔ อถโฆ โส อาชีวโก ภควโต
 อริวาสนํ วิทิตฺวา ปกฺกามิ. อถโฆ ภควา เอตสฺมี นิทานเ เอตสฺมี
 ปกรณเ ฐมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว
 สมณภตฺตสมเย คณฺโฆชนํ ภูณฺชิตฺตุ, เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ
 สิกฺขาปทํ อุตฺทิสยฺยาถ

[๒๑๗] “คณฺโฆชนเ อญฺญตร สมยา ปาจิตฺติยํ. ตตฺถายํ
 สมโย คิลานสมโย จีวรทานสมโย จีวรการสมโย อทฺธาน-
 คมนสมโย นาวาภิรฺูหนสมโย มหาสมโย สมณภตฺตสมโย;
 อयํ ตตฺถ สมโยติ.

^๑ เท. สเจ โข ^๒ ส.อ. พุทฺธปฺปมฺขํ ^๓ อ. กเรยฺยาสีติ ^๔ อ. ตฺถนฺทึภาเวน

[๒๑๘] **คณโกชนํ** นาม ยตถ จตฺตารอ ภิกฺขุ ปณฺจหนํ
โกชนานํ อญฺญตเรน โกชนน นิมนฺติตา ภุณฺขนฺติ; เอตํ
คณโกชนํ นาม.

อณฺฏตฺร สมยาติ จเปตฺวา สมํ.

คิลานสมโย นาม อนุตมโส ปาทาปี ชาติตา^๑ โหนติ,
 “คิลานสมโยติ ภุญชิตพพ.

จิวรทานสมโย นาม อนตฺตเต กจิเน วสุสานสุส ปจฺฉิโม
มาโส, อตฺตเต กจิเน ปญฺจ มาสา, “จิวรทานสมโยติ ภูณฺชิตพฺพํ.

จิวรการสมโย นาม จีวเร กยิรมาเน,^๒ “จิวรการสมโยติ
ภูณชิตพัพพ.

อตุธานคณสมโย นาม “อตุฒโยชนํ คมิสฺสามีติ” ภูฏชิตพฺพ.
คจฺจนฺเตน ภูฏชิตพฺพ. อากเตน^๔ ภูฏชิตพฺพ.

๑. นาวาภิบาลหนสมโย นาม “นาวัง อภิรุหิสฺสามีติ ภูณฺชิตพฺพํ.
 อารุพฺเหณ ภูณฺชิตพฺพํ, โอรุพฺเหณ ภูณฺชิตพฺพํ.

มหาสมโย นาม ยตถ เทว ตโย ภิกขุ ปิณฑาย จริตวา
ยาเปนฺติ, จตฺตเถ อากเต, น ยาเปนฺติ. “มหาสมโยติ ภุณฺชิตพฺพ.

สมณภตฺตสมโย นาม โย โกจิ ปริพฺพาชกสฺมาปฺนโน ภตฺตํ
กโรติ, “สมณภตฺตสมโยติ ภุญฺชิตพฺพํ.

อนฺตฺร สมฺมา “ภฺวชฺชสํมมิตฺติ ปฏฺติคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ
 ทุกฺกฏสฺส. อชฺโณหาเร อชฺโณหาเร อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๒๑๙] คณโกชเน คณโกชนสณณิ อญญตฺร สมยา ภุณฺขติ,
อาปตติ ปาจิตตียสส. คณโกชเน เวมติโก อญญตฺร สมยา

๑ จ.,เท.,มหา. ผลิตา ๒ อ. กรียมาเน ๓ เท.,อ. คจณิสสามีติ ๔ จ.,เท. คเตน

ภุญชติ, อาปตติ ปาจิตติยสฺส. คณโภชนเน นคณโภชนนสญฺญี อณฺเฏตร
สมยา ภุญชติ, อาปตติ ปาจิตติยสฺส.

นคณโภชนเน คณโภชนนสญฺญี, อาปตติ ทุกฺกภูสฺส. นคณโภชนเน
เวมตฺติโก, อาปตติ ทุกฺกภูสฺส. นคณโภชนเน นคณโภชนนสญฺญี,
อนาปตติ.

[๒๒๐] อนาปตติ สมเย, เทว เต โย เอกโต ภุญชนฺติ, ปิณฑาย
จริตฺวา เอกโต สนนฺปิตฺติตฺวา ภุญชนฺติ, นิจฺจภตฺเต, สลากภตฺเต,
ปฏฺชิเก, อุโปสถิกเก, ปาฏฺฐิปกิกเก,^๑ ปณฺจ โภชนานิ จเปตฺวา สพฺพตฺถ
อนาปตติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

คณโภชนนสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทุติยํ.

๓. ปรมฺปรโภชนนสิกฺขาปทํ

[๒๒๑] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา เวสาลิยํ วิหริติ มหาวเน
กุฎฺฐาคารสาลาเย. เตน โข ปน สมเยน เวสาลิยํ ปณฺเฑิตานํ ภตฺตานํ
ภตฺตปฏฺฐิปาฏฺฐิ อธิฏฺฐิตา^๒ โหติ. อถ โข อณฺเฏตรสฺส ทลิตฺทสฺส
กมฺมการสฺส^๓ เอตทโหสิ “น โข อิทํ โอรกํ ภวิสฺสติ, ยถายิเม^๔
มนุสฺสา สกุกจํ ภตฺตํ กโรนฺติ; ยนฺนุนาหํปิ ภตฺตํ กเรยฺยนฺติ.
อถ โข โส ทลิตฺทโท กมฺมกาโร, เยน กิรปติโก, เตนฺอุปสงฺกมิ;
อุปสงฺกมิตฺวา ตํ กิรปติกํ เอตทโวจ “อิจฺฉามหํ อยฺยปฺตฺต
พุทฺธปฺปมฺขสฺส ภิกฺขุสงฺฆสฺส^๕ ภตฺตํ กาทฺตุ; เทหิ เม เวตฺนนฺติ.

๑ ๒๖/๐๕/๒๕๖๖

๑. น., เท., อ., มหา. นิจฺจภตฺตํ, สลากภตฺตํ, ปฏฺชิกํ, อุโปสถิกํ, ปาฏฺฐิปกิกํ ^๒ ส. อฏฺฐิตา

๓ ส. กมฺมการสฺส, เอวฺมุปริ. ^๔ น., เท., มหา. ยถายิเม ^๕ ส. สงฺฆสฺส

โสปิ โข กิรปติโก สทฺโธ โหติ ปสนฺโน. อถ โข โส กิรปติโก
 ตสฺส ทลิตฺทสฺส กมฺมการสฺส อติเรก^๑ เวตน์ อทาสี. อถ โข โส
 ทลิตฺทโท กมฺมการโร, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา
 ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ; เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข
 โส ทลิตฺทโท กมฺมการโร ภควนฺตํ เอตทวโจ “อริวเสตฺตฺว เม
 ภนฺเต ภควา สุวาทนาย ภตฺตํ สทฺธี ภิกฺขุสงฺฆเณนาติ. “มหา โข
 อาวุโส ภิกฺขุสงฺฆเ, ชานาหิตี. “โหตุ ภนฺเต^๒ มหา ภิกฺขุสงฺฆเ,
 พหุ เม พทฺธา ปฏฺยิตฺตา, พทฺธมิสฺสเกน^๓ เปยฺยา ปริปุเรสฺสนฺตํติ.^๔
 อริวเสสิ ภควา ตฺถนฺทึภาเวน.

อถ โข โส ทลิตฺทโท กมฺมการโร ภควโต อริวสนํ วิทิตฺวา
 อฏฺฐจายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกุกามิ.
 อสฺโสสุ โข ภิกฺขุ “ทลิตฺทเทน กิร กมฺมการเณ สุวาทนาย พุทฺธป-
 ปมุโข ภิกฺขุสงฺฆเ นิมนฺติโต, พทฺธมิสฺสเกน เปยฺยา ปริปุเรสฺสนฺตํติ.
 เต กาลสฺสเวว ปิณฺทาย จริตฺวา ภุญฺชิสฺสุ. อสฺโสสุ โข มนุสฺสา
 “ทลิตฺทเทน กิร กมฺมการเณ พุทฺธปปมุโข ภิกฺขุสงฺฆเ นิมนฺติโตติ.
 เต ทลิตฺททสฺส กมฺมการสฺส ปหฺตํ^๕ ขาทนฺนํ โภชนนํ อภีหริสฺสุ.
 อถ โข โส ทลิตฺทโท กมฺมการโร ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเณน ปณฺธิตํ
 ขาทนฺนํ โภชนนํ ปฏฺยิทาเปตฺวา ภควโต กาลํ อาโรจาเปสิ
 “กาโล ภนฺเต, นิฏฺฐิตํ ภตฺตนฺติ.

อถ โข ภควา ปุพฺพพณฺ्हสมยํ นีวาเสตฺวา ปตฺตจิวรมาทาย, เยน
 ตสฺส ทลิตฺททสฺส กมฺมการสฺส นิเวสนํ, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา

^๑ ฉ., เท. อพฺภาติเรกํ, อ. อพฺภาติกํ^๒ เท., มหา. เม ภนฺเต^๓ ฉ., เท., อ. พทฺธมิสฺสเกน, เอวมฺปริปิ.^๔ ฉ., อ. ปริปุเรสฺสนฺตํติ, เอวมฺปริปิ. ^๕ อ. ปหฺกํ

ปณฺณตเต อาสเน นิสีหิ สหฺริ ภิกฺขุสงฺฆเณ. อถ โข โส ทลิตฺทโท
 กมฺมกาโร ภตฺตคฺเค ภิกฺขุ ปรีวีสติ. ภิกฺขุ เอวมาหฺสุ “โธกํ
 อาวุโส เทหิ, โธกํ อาวุโส เทหีติ. “มา โข ตุมฺहे ภนฺเต ‘อัย
 ทลิตฺทโท กมฺมกาโรติ โธกํ โธกํ ปฏฺฐิคฺคณฺหิตถ; ปหฺนฺตํ เม ขาทนียํ
 โภชนียํ ปฏฺฐิตตํ, ปฏฺฐิคฺคณฺหาถ ภนฺเต ยาวทตฺถนฺติ. “น โข
 มยํ อาวุโส เอตํการณา โธกํ โธกํ ปฏฺฐิคฺคณฺหาม; อปีจ มยํ
 กาลสฺสเว ปิณฑาย จริตฺวา ภุญฺชิสฺมา; เตน มยํ โธกํ โธกํ
 ปฏฺฐิคฺคณฺหามาติ.

อถ โข โส ทลิตฺทโท กมฺมกาโร อฺขณฺณายติ ขียติ วิปาเจติ
 “กถํ หิ นาม ภทฺทนฺดา มยา นิมนฺติตา อณฺณตฺร ภุญฺชิสฺสนฺติ.
 น จาหํ ปฏฺฐิพลํ ยาวทตฺถํ ทาตฺถนฺติ. อสฺสสํ โข ภิกฺขุ ตสฺส
 ทลิตฺททสฺส กมฺมการสฺส อฺขณฺณายนฺตสฺส ขียนฺตสฺส วิปาเจนฺตสฺส.
 เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจา ฯเปฯ เต อฺขณฺณายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
 “กถํ หิ นาม ภิกฺขุ อณฺณตฺร นิมนฺติตา อณฺณตฺร ภุญฺชิสฺสนฺตีสติ
 ฯเปฯ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุ อณฺณตฺร นิมนฺติตา อณฺณตฺร
 ภุญฺชิสฺสนฺตีสติ.” สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ฯเปฯ “กถํ หิ
 นาม เต ภิกฺขเว โมฆปฺริสา อณฺณตฺร นิมนฺติตา อณฺณตฺร
 ภุญฺชิสฺสนฺติ. เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺหานํ วา ปสาทาย ปสฺนฺหานํ
 วา ภิกฺขเวภาวาย ฯเปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ
 อุกฺกทิสฺสยยาถ

“ปรมฺปรโฆชนฺ ปาจิตฺตियนฺติ.

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณฺํ สิกฺขาปทํ ปณฺณตตํ โหติ.

[๒๒๒] เตน โข ปน สมเยน อณฺณตโร ภิกฺขุ คีลาโน โหติ. อณฺณตโร ภิกฺขุ ปิณฑปาตํ อาทาย, เยน โส ภิกฺขุ, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ ภิกฺขุํ เอตทวโจ “ภุญฺชาหิ อาวุโสติ. “อลํ อาวุโส, อตฺถิ เม ภตฺตปจฺจาสาติ. ตสฺส ภิกฺขุโน ปิณฑปาโต อุตฺตฺสฺสเร อาหริยิตฺถ. โส ภิกฺขุ น จิตฺตฺรูปํ ภุญฺชิ. ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ. อถ โข ภควา เอตสฺมี นิทาเน เอตสฺมี ปกรณเ ฐมฺมี กถํ กถฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว คีลาเนน ภิกฺขุนา ปรมฺปรโภชนํ ภุญฺชิตฺุ. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุกฺกทิสฺสเยยฺยาถ

“ปรมฺปรโภชนเ อณฺณตฺร สมยา ปาจิตฺตํ. ตตฺถายํ สมโย คีลาณสมโย; อयํ ตตฺถ สมโยติ.

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุโน สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๒๒๓] เตน โข ปน สมเยน มนุสฺสา จีวรทานสมเย สจฺจิวรภตฺตํ^๑ ปฏฺิยาเทตฺวา^๒ ภิกฺขุ นิมนฺเตนฺติ “โกเชตฺวา จีวเรน อจฺฉาเทสฺสามาติ. ภิกฺขุ กุกฺกจฺจายนฺตา นาธิวาสเณติ “ปฏฺิกฺขิตฺตํ ภควตา ปรมฺปรโภชนนฺติ. จีวรํ ปริตฺตํ อุปฺปชฺชติ. ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯเปฯ “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว จีวรทานสมเย ปรมฺปรโภชนํ ภุญฺชิตฺุ. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํสิกฺขาปทํ อุกฺกทิสฺสเยยฺยาถ

“ปรมฺปรโภชนเ อณฺณตฺร สมยา ปาจิตฺตํ. ตตฺถายํ สมโย คีลาณสมโย จีวรทานสมโย; อยํ ตตฺถ สมโยติ.

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุโน สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

หมดอายุ 26/05/2566

^๑ ส. จีวรภตฺตํ

^๒ อ. ปฏฺิยาทาเปตฺวา

[๒๒๔] เตน โข ปน สมเยน มนุสฺสา จีวรการเก ภิกฺขุ ภตฺเตน นิมนฺเตนฺติ. ภิกฺขุ กุกฺกุจฺจาณฺตา นาธิวาเสนฺติ “ปฏิกฺขิตฺตํ ภควตา ปรมฺปรโฆชนฺติ. ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจสฺสุ. ฯเปฯ “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว จีวรการสมเย ปรมฺปรโฆชนํ ภูณฺชิตฺตุ. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ ลิกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

[๒๒๕] “ปรมฺปรโฆชนเ อญฺญตร สมยา ปาจิตฺติยํ. ตตฺถายํ สมโย คิลานสมโย จีวรทานสมโย จีวรการสมโย; อयํ ตตฺถ สมโยติ.

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณํ ลิกฺขาปทํ ปญฺยตฺตํ โหติ.

[๒๒๖] อถโฆ ภควา ปุพฺพพณฺหสมยํ นีวาเสตฺวา ปตฺต-
จีวรมาทาย อายสฺมตา อานนฺเทน ปจฺจาสมณฺเณ, เยเน อญฺญตรํ
กฺลํ, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺยตฺเต อาสเน นิสิตฺติ. อถโฆ
เต มนุสฺสา ภควโต จ อายสฺมโต จ อานนฺทสฺส โฆชนํ อทฺสฺ.
อายสฺมา อานนฺโท กุกฺกุจฺจาณฺโต น ปฏิกฺคณฺหาติ. “คณฺหาหิ
อานนฺทาติ. “อลํ ภควา, อตฺถิ เม ภตฺตปจฺจาสาติ. “เตนหานนฺท
วิกปฺเปตฺวา คณฺหาหีติ.” อถโฆ ภควา เอตสฺมี นีทาเน เอตสฺมี
ปกรณฺเ ฐมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว
ภตฺตปจฺจาสํ^๑ วิกปฺเปตฺวา ปรมฺปรโฆชนํ ภูณฺชิตฺตุ. เอวญฺจ ปน
ภิกฺขเว วิกปฺเปตพฺพํ “มยฺหิ ภตฺตปจฺจาสํ อิตฺถนฺนามสฺส ฐมฺมีติ.

[๒๒๗] ปรมฺปรโฆชนํ นาม ปญฺจนํ โฆชนานํ อญฺญตเรน
โฆชนเณ นิมนฺติโต, ตํ จเปตฺวา อญฺญํ ปญฺจนํ โฆชนานํ
อญฺญตรํ โฆชนํ ภูณฺชติ; เอตํ ปรมฺปรโฆชนํ นาม.

^๑ ส. ปตฺติคณฺหาหิ.

^๒ ส.,ฉ.,อิ. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

อณฺณตฺร สมฺยาติ จเปตฺวา สมยํ.

คิลาณสมฺโย นาม น สกฺโกติ เอกาสเน นิสินฺโน ยาวทตฺถํ
ภุณฺชิตฺตํ, “คิลาณสมฺโยติ ภุณฺชิตพฺพํ.

จีวรทาณสมฺโย นาม อนตฺถเต กจิเน วสุสาณสฺส ปจฺจิม
มาโส, อตฺถเต กจิเน ปณฺจ มาสา, “จีวรทาณสมฺโยติ ภุณฺชิตพฺพํ.

จีวรการสมฺโย นาม จีวเร กยิรมาเน, “จีวรการสมฺโยติ
ภุณฺชิตพฺพํ. อณฺณตฺร สมฺยา “ภุณฺชิสฺสามีติ ปฏิกฺคณฺหาติ, อาปตฺติ
ทุกฺกฏสฺส. อชฺโฆหาเร อชฺโฆหาเร อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๒๒๘] ปรมฺปรโภชนเน ปรมฺปรโภชนสณฺณํ อณฺณตฺร สมฺยา
ภุณฺชติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. ปรมฺปรโภชนเน เวมตีโก อณฺณตฺร
สมฺยา ภุณฺชติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. ปรมฺปรโภชนเน นปรมฺปร-
โภชนสณฺณํ อณฺณตฺร สมฺยา ภุณฺชติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

นปรมฺปรโภชนเน ปรมฺปรโภชนสณฺณํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.
นปรมฺปรโภชนเน เวมตีโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. นปรมฺปรโภชนเน
นปรมฺปรโภชนสณฺณํ อนาปตฺติ.

[๒๒๙] อนาปตฺติ สมเย, วิกฺขเปตฺวา ภุณฺชติ, เทว ตโย
นิมนฺตเน เอกโต ภุณฺชติ, นิมนฺตนปฏฺธิปาฏฺฐิยา ภุณฺชติ, สกฺเลน
คาเมเน นิมนฺติโต ตสฺมี คาเม ยตฺถ กตฺถจิ ภุณฺชติ, สกฺเลน
ปฺปูเคน นิมนฺติโต ตสฺมี ปฺปูเค ยตฺถ กตฺถจิ ภุณฺชติ, นิมนฺติยมาโน
“ภิกฺขุ คฺહેสฺสามีติ ภณฺติ, นิจฺจภตฺเต” สลาภภตฺเต ปกฺขิเก
อุโปสฺสติกเก ปาฏฺฐิปกิเก ปณฺจ โภชนานิ จเปตฺวา สพฺพตฺถ อนาปตฺติ,
อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

๔. กาณมาตุลิกขาปทံ

[๒๓๐] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวนเ
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน กาณมาตา อุปาสิกา
 สทฺธา โหติ ปสนฺนา. กาณา คามเก อญฺญตรสฺส ปุริสสฺส ทินฺนา
 โหติ. อถ โข กาณา มาตุฆรํ อคมาสิ เกนจิเทว กรณียเณ. อถ โข
 กาณาย สามิโก กาณาย สนฺติเก ทฺถํ ปาเหสิ “อาคจฺจตุ กาณา,
 อิจฺฉามิ กาณาย อาคตฺนฺติ. อถ โข กาณมาตา อุปาสิกา “กิสฺมี วีย
 วิตฺตหตฺถํ คนฺตฺนฺติ ปฺวํ ปจิ. ปกฺเก ปฺเว, อญฺญตโร ปิณฑจาริโก
 ภิกฺขุ กาณมาตาย อุปาสิกาย นิเวสนํ ปาวิสิ. อถ โข กาณมาตา
 อุปาสิกา ตสฺส ภิกฺขุโน ปฺวํ ทาเปสิ. โส^๑ นิกฺขมิตฺวา อญฺญสฺส
 อาจิภฺขิ. ตสฺสาปิ^๒ ปฺวํ ทาเปสิ. โส นิกฺขมิตฺวา อญฺญสฺส อาจิภฺขิ.
 ตสฺสาปิ ปฺวํ ทาเปสิ. ยถาปฏฺยตฺถํ ปฺวํ ปริกฺขยํ อคมาสิ. ทฺติยมฺปิ
 โข กาณาย สามิโก กาณาย สนฺติเก ทฺถํ ปาเหสิ “อาคจฺจตุ
 กาณา, อิจฺฉามิ กาณาย อาคตฺนฺติ. ทฺติยมฺปิ โข กาณมาตา
 อุปาสิกา “กิสฺมี วีย วิตฺตหตฺถํ คนฺตฺนฺติ ปฺวํ ปจิ. ปกฺเก ปฺเว,
 อญฺญตโร ปิณฑจาริโก ภิกฺขุ กาณมาตาย อุปาสิกาย นิเวสนํ
 ปาวิสิ. อถ โข กาณมาตา อุปาสิกา ตสฺส ภิกฺขุโน ปฺวํ ทาเปสิ.
 โส นิกฺขมิตฺวา อญฺญสฺส อาจิภฺขิ. ตสฺสาปิ ปฺวํ ทาเปสิ. โส
 นิกฺขมิตฺวา อญฺญสฺส อาจิภฺขิ. ตสฺสาปิ ปฺวํ ทาเปสิ. ยถาปฏฺยตฺถํ
 ปฺวํ ปริกฺขยํ อคมาสิ. ตติยมฺปิ โข กาณาย สามิโก กาณาย
 สนฺติเก ทฺถํ ปาเหสิ “อาคจฺจตุ กาณา, อิจฺฉามิ กาณาย อาคตํ,
 สเจ กาณา นาคมิสฺสติ,^๓” อหํ อญฺญํ ปชาปตี อาเนสฺสามิตี.

^๑ เท. โสปี^๒ มหา. ตสฺสปิ, เวมฺปริปิ.^๓ ฉ., เท., อ. นาคจฺฉิสฺสติ

ตติยมฺปิ โข กาณมาตา อุปาสิกา “กิสฺมี วีย วิตฺตหตฺถํ คนฺตุนฺติ
 ปุวํ ปจิ. ปกฺเก ปฺนุเว, อญฺจตโร ปิณฑจาริโก ภิกฺขุ กาณมาตาย
 อุปาสิกาย นินฺเวสนํ ปาวิสฺสิ. อถ โข กาณมาตา อุปาสิกา ตสฺส
 ภิกฺขุโน ปุวํ ทาเปสฺสิ. โส นิภุมิตฺวา อญฺจสฺส อาจิภฺชิ. ตสฺสาปิ
 ปุวํ ทาเปสฺสิ. โส นิภุมิตฺวา อญฺจสฺส อาจิภฺชิ. ตสฺสาปิ ปุวํ
 ทาเปสฺสิ. ยถาปฏฺยตฺตํ ปุวํ ปรีกฺขยํ อคมาสิ. อถ โข กาณาย
 สามิโก อญฺญํ ปชาปตฺติ อานลฺสิ.

อสฺสสฺสิ โข กาณา “เตน กิร ปุริเสน อญฺญา ปชาปตฺติ
 อานิตาติ. สหา โรหนฺตึ อฏฺฐาสิ. อถ โข ภควา ปุพฺพพณฺหสมยํ
 นินฺวาเสตฺวา ปตฺตจิวรรมาทาย, เยน กาณมาตาย อุปาสิกาย นินฺเวสนํ,
 เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปณฺณตฺเต อาสเน นิสฺสีทิ. อถ โข
 กาณมาตา อุปาสิกา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา
 ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสีทิ; เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข
 กาณมาตโร อุปาสิกํ ภควา เอตทวโจ “กิสฺสายํ กาณา โรทตฺติติ.
 อถ โข กาณมาตา อุปาสิกา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ.
 อถ โข ภควา กาณมาตโร อุปาสิกํ ฐมฺมียา กถาย สนฺทสฺเสตฺวา
 สมหาเปตฺวา สมุตฺเตเชตฺวา สมฺปหํเสตฺวา อฏฺฐายาสนา ปกฺกามิ.

[๒๓๑] เตน โข ปน สมเยน อญฺจตโร สตฺถโก ราชคหา
 ปฏฺยาลोकํ คนฺตูกาโม โหติ. อญฺจตโร ปิณฑจาริโก ภิกฺขุ ตํ
 สตฺถํ ปิณฑาย ปาวิสฺสิ. อญฺจตโร อุปาสโก ตสฺส ภิกฺขุโน สตฺถํ
 ทาเปสฺสิ. โส นิภุมิตฺวา อญฺจสฺส อาจิภฺชิ. ตสฺสาปิ สตฺถํ ทาเปสฺสิ.
 [] ยถาปฏฺยตฺตํ ปาเถยยํ ปรีกฺขยํ อคมาสิ. อถ โข โส อุปาสโก

* ฉ., เท., อธิ., สยา. เอตฺถนฺตเร โส นิภุมิตฺวา อญฺจสฺส อาจิภฺชิ. ตสฺสาปิ สตฺถํ ทาเปสฺสิติ
 อิมํ ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

เต มนุสเส เอตทโวจ อชฺชุนโห^๑ อยฺยา อากเมถ, ยถาปฏียตฺตํ
 ปาเถยฺยํ อยฺยานํ ทินฺนํ, ปาเถยฺยํ ปฏฺฐียาเทสฺสามีติ. “นายฺย^๒
 สกฺกา อากเมตฺถํ ปยาโต สตฺถเกติ อคมํสฺ. อถโข ตสฺส อฺปาสกสฺส
 ปาเถยฺยํ ปฏฺฐียาเทตฺวา ปจฺฉา คจฺฉนฺตสฺส โจรา อจฺฉินฺทิสฺ.
 มนุสฺสา อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม สมณฺหา
 สกฺยปฺตฺติยา น มตฺตํ ชานิตฺวา ปฏฺฐิคฺคเหสฺสนฺติ. อยํ อิมํสํ
 ทตฺวา ปจฺฉา คจฺฉนฺโต โจเรหิ อจฺฉินฺโนติ. อสฺโสสฺ โข ภิกฺขุ
 เตสํ มนุสฺसानํ อชฺชฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. อถโข เต
 ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารุเจสฺ. อถโข ภควา เอตสฺมี นินทาเน
 เอตสฺมี ปกรณํ ฐมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “เตนหิ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺโณ ลิกฺขาปทํ ปณฺณาเปสฺสามิ ทส อตฺถวเส ปฏฺิจจ
 สงฺฆสฺสจฺจุตฺตาย สงฺฆผาสฺจุตฺตาย ฯเปฯ วินยานุคฺคหฺวย. เอวญจ ปน
 ภิกฺขเว อิมํ ลิกฺขาปทํ อทฺทิสฺเยยฺยาถ

[๒๓๒] “ภิกฺขุ ปเนว กุลํ อฺปคตํ ปุเวหิ วา มนุเถหิ วา
 อภิหฺนฺจํ ปวาเรยฺย; อากงฺขมาเนน ภิกฺขุณา ทฺวิตฺติปตฺตปฺปฺรา
 ปฏฺิคฺคเหตฺพพา; ตโต เจ อุตฺตริ ปฏฺิคฺคณฺเหยฺย ปาจิตฺตियํ.
 ทฺวิตฺติปตฺตปฺปฺเร ปฏฺิคฺคเหตฺวา ตโต นีหริตฺวา ภิกฺขุหิ สทฺธิ
 สํวิภชิตฺพหํ; อยํ ตตฺถ สามีจิติ.

[๒๓๓] ภิกฺขุ ปเนว กุลํ อฺปคตนฺติ กุลํ นาม จตฺตาริ
 กุลานิ ขตฺติยกุลํ พฺราหฺมณกุลํ เวสฺสกุลํ สุทฺทกุลํ.

อฺปคตนฺติ ตตฺถ อฺปคตํ.^๓

ปฺปวํ นาม ยงฺกิญฺจิ ปหิณฺนทฺถาย^๔ ปฏฺียตฺตํ.

^๑ จ.เท. อชฺชุนโห, เอวมฺปฺริปี.

^๒ จ.เท.,อิ. นายโย

^๓ จ.เท.,อิ.,มหา. คต

^๔ จ.เท.,มหา. ปเหณฺนทฺถาย, เอวมฺปฺริปี.

มณฺห์ นาม ยงฺกิณฺจ ปาถะยตฺถาย ปฏฺยตฺตํ.

อภิหฺมฺจํ ปวาเรยฺยาติ “ยาวตํ อิจฺฉสิ, ตาวตํ กณฺหาหิติ.

อาภงฺขมาเนนาติ อิจฺฉมาเนน.

ทฺวิตฺติปตฺตปุรา ปฏฺยคฺคเหตุพฺพาติ เทว ตโย ปตฺตปุรา^๑
ปฏฺยคฺคเหตุพฺพา.

ตโต เจ อุตฺตริ ปฏฺยคฺคณฺเหยฺยาติ ตทฺตฺตริ ปฏฺยคฺคณฺหาติ,
อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

ทฺวิตฺติปตฺตปุเร ปฏฺยคฺคเหตุวา ตโต นิภฺขมฺนฺเตน ภิกฺขุ
ปสฺสีตฺวา อาจิภฺขิตพฺพํ “อมฺตร มยา ทฺวิตฺติปตฺตปุรา ปฏฺยคฺคหิตา,
มา โข ตตฺถ ปฏฺยคฺคณฺหิติ. สเจ ปสฺสีตฺวา นาจิภฺขติ, อาปตฺติ
ทฺกกฺกสฺส. สเจ อาจิภฺขิตะ ปฏฺยคฺคณฺหาติ อาปตฺติ ทฺกกฺกสฺส.

ตโต นีหริตฺวา ภิกฺขุหิ สทฺธี สํวิภฺชิตพฺพนฺติ ปฏฺยคฺคณฺนํ
นีหริตฺวา สํวิภฺชิตพฺพํ.

อัย ตตฺถ สามีจิติ อัย ตตฺถ อนฺธมฺมตา.

[๒๓๔] อติเรกทฺวิตฺติปตฺตปุเร^๒ อติเรกสณฺณิ ปฏฺยคฺคณฺหาติ,
อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อติเรกทฺวิตฺติปตฺตปุเร เวมตฺติโก ปฏฺยคฺคณฺหาติ,
อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อติเรกทฺวิตฺติปตฺตปุเร อุนกสณฺณิ ปฏฺยคฺคณฺหาติ,
อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อุนกทฺวิตฺติปตฺตปุเร อติเรกสณฺณิ, อาปตฺติ ทฺกกฺกสฺส. อุนก-
ทฺวิตฺติปตฺตปุเร เวมตฺติโก, อาปตฺติ ทฺกกฺกสฺส. อุนกทฺวิตฺติปตฺตปุเร
อุนกสณฺณิ, อนาปตฺติ.

[๒๓๕] อนาปตติ ทวิตติปตตปุเร ปฏิกคณหาติ, อุณกทวิตติ-
ปตตปุเร ปฏิกคณหาติ, น ปหิณกตถาย น ปาเถยตถาย ปฏียตตํ
เทนติ, ปหิณกตถาย วา ปาเถยตถาย วา ปฏียตตเสสกัง เทนติ,
คมเน ปฏิปสฺสทฺเช เทนติ, ฌาตกานํ, ปวาริตานํ, อญฺญสฺสตถาย,
อตฺตโน ฐเนน, อุมมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

กาณมาตฺตสิกฺขาปํ นิฏฺฐิตํ จตฺตถํ.

๕. ปรมปวารณาสิกฺขาปํ

[๒๓๖] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร
พฺรหฺมโณ ภิกฺขุ นิมนฺเตตฺวา โภเชสิ. ภิกฺขุ ภูตฺตาวิ ปวาริตา
ฌาติกุลานิ คนฺตฺวา เอกจฺเจ ภูฏชีสุ, เอกจฺเจ ปิณฑปาตํ อาทาย
อคมฺสุ. อถ โข โส พฺรหฺมโณ ปฏิวิสสเก เอตทวโจ “ภิกฺขุ มยา
อยฺยา สนฺตปฺปีตา, เอถ ตุมฺहेปิ สนฺตปฺเปสฺสามีติ. เต เอวมาหฺสุ
“กึ ตวํ อยฺย” อมฺเห สนฺตปฺเปสฺสสิ. เยปิ ตยา นิมนฺติตา, เตปิ
อมฺหากํ ฌรานิ อาคนฺตฺวา เอกจฺเจ ภูฏชีสุ, เอกจฺเจ ปิณฑปาตํ
อาทาย อคมฺสูติ.

อถ โข โส พฺรหฺมโณ อุชฺฌายติ ขียติ วิปาเจติ “กถํ หิ
นาม ภทฺทนฺตา อมฺหากํ ฌเร ภูฏชิตฺวา อญฺญตร ภูฏชีสฺสนฺติ.
น จาหํ ปฏิพโล ยาวตตถํ ทาทฺนฺติ. อสฺโสสุ โข ภิกฺขุ ตสฺส

พฺรหฺมณฺสฺส อฺขฺมายนฺตฺสฺส ขีณฺตฺสฺส วิปาเจนฺตฺสฺส. เย เต
 ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๕เปฯ เต อฺขฺมายนฺติ ขีณฺติ วิปาเจนฺติ
 “กถํ หิ นาม ภิกฺขุ ภูตฺตาวี ปวารีตา อณฺณตฺร ภูณฺชิสฺสนฺตฺติ
 ๕เปฯ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุ ภูตฺตาวี ปวารีตา อณฺณตฺร
 ภูณฺชนฺตฺติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๕เปฯ “กถํ
 หิ นาม เต ภิกฺขเว โมฆปฺริสา ภูตฺตาวี ปวารีตา อณฺณตฺร
 ภูณฺชิสฺสนฺติ. เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺนํ วา ปสํสํ ปสํสํ
 วา ภิกฺขเว อปฺปสํสํ ๕เปฯ เวณฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ
 อุกฺกมฺมิเตยฺยาถ

“โย ปน ภิกฺขุ ภูตฺตาวี ปวารีโต ขาทนฺนํ วา โภชนนฺนํ วา
 ขาทนฺนํ วา ภูณฺชียํ วา, ปาจิตฺตียนฺติ.

เอวณฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณํ สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๒๓๗] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ คิลานํ ภิกฺขุณํ
 ปณฺเฑ ปิณฺทุปาเต นีหฺรณฺติ. คิลานา น จิตฺตฺรูป ภูณฺชนฺติ. ตานิ
 ภิกฺขุ จทฺเทนฺติ.” อสฺสสฺส โข ภควา อุจฺจาสทฺทํ มหาสทฺทํ
 กาโกรวสทฺทํ; สุตฺวาน อายสฺมนตํ อานนฺทํ อามนฺเตสิ “กินฺนุ
 โข สฺส อานนฺท อจฺจาสทฺโท มหาสทฺโท กาโกรวสทฺโทติ.
 อถ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจสิ. “ภูณฺชียํ
 ปนํนท ภิกฺขุ” คิลานาติริตฺตณฺติ. “น ภูณฺชียํ ภควาติ. อถ โข
 ภควา เอตสฺมี นินทาเน เอตสฺมี ปกรณฺเฑ ฐมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ
 อามนฺเตสิ “อนุชานามิ ภิกฺขเว คิลานสฺส จ อคิลานสฺส จ

หมดอายุ 26/05/2566

อติริตตัม ภูณชิต्तัม เอวณจ ปน ภิกขเว อติริตตัม กาทพพัม ‘อลเมตัม
สพพนฺติ. เอวณจ ปน ภิกขเว อิมํ สีกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

[๒๓๘] “โย ปน ภิกฺขุ ภูตฺตาวี ปวาริตฺโต อนติริตตัม
ชาทณียํ วา โภชนียํ ชาเทยฺย วา ภูณฺเชยฺย วา, ปาจิตตियนฺติ.

[๒๓๙] โย ปนาติ โย ยาทีโส ฯเปฯ

ภิกฺขุติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมि อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

ภูตฺตาวี นาม ปณฺจณฺนํ โภชนานํ อณฺเวยตรํ โภชนํ อนตฺมสฺส
กุสฺสคฺเคนปี ภูตฺตํ โหติ.

ปวาริตฺโต นาม อสนํ ปณฺณายติ, โภชนํ ปณฺณายติ,
หตฺถปาเส จิตฺโต, อภิหฺรติ, ปฏฺฐิกฺเขโป ปณฺณายติ.

อนติริตตัม นาม อกปฺปิยกตํ โหติ, อปฺปฏฺฐิกฺคหิตกตํ^๑ โหติ,
อนุจฺจาริตกตํ โหติ, อหตฺถปาเส กตํ โหติ, อภูตฺตาวินา กตํ โหติ,
ภูตฺตาวินา []^๒ ปวาริตฺเตน อาสนา วุฏฺฐิจิตฺเตน กตํ โหติ, “อลเมตัม
สพพนฺติ อวฺตฺตํ โหติ, น คิลานาติริตตัม โหติ; เอตํ อนติริตตัม นาม.

อติริตตัม นาม กปฺปิยกตํ โหติ, ปฏฺฐิกฺคหิตกตํ โหติ, อจฺจุจาริต-
กตํ โหติ, หตฺถปาเส กตํ โหติ, ภูตฺตาวินา กตํ โหติ, ภูตฺตาวินา
ปวาริตฺเตน อาสนา อวฺวุฏฺฐิจิตฺเตน กตํ โหติ, “อลเมตัม สพพนฺติ วฺตฺตํ
โหติ, คิลานาติริตตัม โหติ; เอตํ อติริตตัม นาม.

ชาทณียํ นาม ปณฺจ โภชนานิ ยามกालิกํ สตฺตทาหกาลิกํ
ยาวชฺชิวิกํ จเปตฺวา อวเสสํ ชาทณียํ นาม.

โภชนีโย นาม ปญฺจ โภชนานิ โอทโน กุมฺมาโส สดฺตุ
มจฺฉโน มํสํ. “ขาทิสฺสามิ ญฺญชิสฺสามีติ ปฏฺฐิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ
ทฺฏกฏฺสฺส. อชฺโฆหาเร อชฺโฆหาเร อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

[๒๔๐] อนตฺติริตฺเต อนตฺติริตฺตสณฺณิ ขาทนีโย วา โภชนีโย วา
ขาทิตฺติ วา ญฺญชติ วา, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. อนตฺติริตฺเต เวมตฺติโก
ขาทนีโย วา โภชนีโย วา ขาทิตฺติ วา ญฺญชติ วา, อาปตฺติ
ปาจิตฺติยสฺส. อนตฺติริตฺเต อตฺติริตฺตสณฺณิ ขาทนีโย วา โภชนีโย วา
ขาทิตฺติ วา ญฺญชติ วา, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

ยามกาลีํ สดฺดาหกาลีํ ยาวชฺวีวํ อหารตฺถาย ปฏฺฐิคฺคณฺหาติ,
อาปตฺติ ทฺฏกฏฺสฺส. อชฺโฆหาเร อชฺโฆหาเร อาปตฺติ ทฺฏกฏฺสฺส.
อตฺติริตฺเต อนตฺติริตฺตสณฺณิ, อาปตฺติ ทฺฏกฏฺสฺส. อตฺติริตฺเต เวมตฺติโก,
อาปตฺติ ทฺฏกฏฺสฺส. อตฺติริตฺเต อตฺติริตฺตสณฺณิ, อนาปตฺติ.

[๒๔๑] อนาปตฺติ อตฺติริตฺตํ การาเปตฺวา ญฺญชติ, “อตฺติริตฺตํ
การาเปตฺวา ญฺญชิสฺสามีติ ปฏฺฐิคฺคณฺหาติ, อณฺเณสฺสสฺสตาเย หรณฺโต
คจฺฉนฺติ, คิลานสฺส เสสํ ญฺญชติ, ยามกาลีํ สดฺดาหกาลีํ
ยาวชฺวีวํ สติ ปจฺจเย ปริญฺญชติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ปจฺมปวารณาสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ปญฺจมํ.

๖. ทุตฺติยปวารณาสิกฺขาปทํ

[๒๔๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิโย วิหฺรติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน เทว ภิက္ขุ
โกสเลสุ ชนฺปเทสุ สาวตฺถิ อทฺธานมคฺคปฏฺฐิปนฺนา โหนฺติ. เอโก

ภิกขุ อนาคตี อจฺรติ. ทฺติโย ภิกขุ ตํ ภิกขุํ เอตทวโจ “มา
 อาวุโส เอวฺรปํ อกาสิ, เนตํ กปฺปตฺติ. โส ตสฺมี อฺปนฺนํ. อถโข
 เต ภิกขุ สวตฺถิ อคมฺส. เตน โข ปน สมเยน สวตฺถิยํ
 อณฺณตรสฺส ปุคฺสฺส สงฺฆมตฺตํ โหติ. ทฺติโย ภิกขุ ภูตฺตาวิ
 ปวารีโต โหติ, อฺปนฺนํ^๑ ภิกขุ ฌาติกุลํ คนฺตฺวา ปิณฺทปาตํ
 อาทาย เยน โส ภิกขุ เตนฺอุปสงฺกมิ; อฺปสงฺกมิตฺวา ตํ ภิกขุํ
 เอตทวโจ “ภุจฺจาहि อาวุโสติ. “อลํ อาวุโส ปรีปฺนฺโณมฺหิติ.
 “สฺนฺทโร อาวุโส ปิณฺทปาโต, ภุจฺจาหิติ. อถโข โส ภิกขุ เตน
 ภิกขุณา นิปฺปิพฺปิมาโน ตํ ปิณฺทปาตํ ภุจฺซิ.”^๒ อฺปนฺนํ^๓ ภิกขุ ตํ
 ภิกขุํ เอตทวโจ ตวฺ”^๔ หิ นาม อาวุโส มํ วตฺตพฺพํ มณฺณสิ, ยํ
 ตวํ ภูตฺตาวิ ปวารีโต อนตฺติริตฺตํ โภชนํ^๕ ภุจฺสีติ. “นฺนํ อาวุโส
 อาจิกฺขิตพฺพนฺติ. “นฺนํ อาวุโส ปุจฺฉิตพฺพนฺติ.

อถโข โส ภิกขุ ภิกขุณํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. เย เต ภิกขุ
 อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺย เต อฺชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม
 ภิกขุ ภิกขุํ ภูตฺตาวิ ปวารีตํ อนตฺติริตฺเตน โภชนเณ อภิหฺนฺจํ
 ปวาเรสฺสตีติ ๔เปยฺย “สจฺจํ กิร ตวํ ภิกขุ ภิกขุํ ภูตฺตาวิ ปวารีตํ
 อนตฺติริตฺเตน โภชนเณ อภิหฺนฺจํ ปวาเรสีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ
 พุทฺโธ ภควา ๔เปยฺย “กถํ หิ นาม ตวํ โมชฺปฺริส ภิกขุ ภูตฺตาวิ
 ปวารีตํ อนตฺติริตฺเตน โภชนเณ อภิหฺนฺจํ ปวาเรสฺสสิ. เนตํ โมชฺปฺริส
 อปฺปสฺนฺนํ ๑๖ ปสาทาย ปสฺนฺนํ ๑๖ ภิยฺโยภาวาย ๔เปยฺย
 เอวฺมจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ อฺทฺทิสฺสเยยฺย

[๒๔๓] “โย ปน ภิกฺขุ ภิกฺขุํ ภุตฺตาวี ปวาริตํ
อนติริตฺเตน ขาถนีเยน วา โภชนนีเยน วา อภิหฺมฺจํ ปวาเรยฺย,
‘หนฺนท ภิกฺขุ ขาถ วา ภุณฺช วาติ ชานํ อาสาทหาเปกฺโข
ภุตฺตสฺสมี ปาจิตฺตียนฺตฺติ.

[๒๔๔] โย ปนาติ โย ยาทิสฺส ฯเปฯ

ภิกฺขุติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺสมี อตฺถเ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

ภิกฺขุหนฺติ อณฺณํ ภิกฺขุํ.

ภุตฺตาวี นาม ปณฺจหนํ โภชนานํ อณฺณตรํ โภชนํ, อนฺตมโส
กุสฺสเคนปิ ภุตฺตํ โหติ.

ปวาริตฺโต นาม อสนํ ปณฺณายติ, โภชนํ ปณฺณายติ, หตฺถปาเส
จิตฺโต อภิหริติ, ปฏิกฺขเโป ปณฺณายติ.

อนติริตฺตํ นาม อกปฺปิยกตํ โหติ, อปฺปฏิกฺคหิตกตํ โหติ,
อนุจฺจาริตกตํ โหติ, อหตฺถปาเส กตํ โหติ, อภุตฺตาวินา กตํ โหติ,
ภุตฺตาวินา ปวาริตฺเตน อาสนา วุณฺณจิตฺเตน กตํ โหติ, “อลเมตํ สพฺพหนฺติ
อวฺตตํ โหติ, น คิลานาติริตฺตํ โหติ, เอตํ อนติริตฺตํ นาม.

ขาถนียํ นาม ปณฺจ โภชนานิ ยามกालิกํ สตฺตทาหกालิกํ
ยาวชีวิกํ จเปตฺวา อวเสสํ ขาถนียํ นาม.

โภชนียํ นาม ปณฺจ โภชนานิ โอทโน กุมฺมาโส สตฺต
มจฺจโน มํสํ.

อภิหฺมฺจํ ปวาเรยฺยาติ “ยาวตกํ อิจฺฉสิ, ตาวตกํ คณฺหาหีติ.

หมดอายุ 26/05/2566

ชานาติ นาม สามํ วา ชานาติ, อณฺเณ วา ตสฺส
อาโรเจหนฺติ, โส วา อาโรเจติ.

อาสาทนาเปกฺโขติ “อิมินา อิมํ โจทฺเสสสามิ สาเรสสามิ, ปฏฺโงทฺเสสสามิ ปฏฺโงสาเรสสามิ, มงฺกํ กริสสามีติ. อภิหฺรติ, อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺส. ตสฺส วจเนน “ชาติิสสามิ ภูณฺชิสสามีติ ปฏฺโงคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺส. อชฺโฆหาเร อชฺโฆหาเร อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺส. โภชนปริโยसानเ อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

[๒๔๕] ปวาริตะ ปวาริตสญญี อนติริตฺเตน ชาทนีเยน วา โภชนีเยน วา อภิหฺนฺจํ ปวาเรติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. ปวาริตะ เวมตีโก อนติริตฺเตน ชาทนีเยน วา โภชนีเยน วา อภิหฺนฺจํ ปวาเรติ, อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺส. ปวาริตะ อปฺปวาริตสญญี^๑ อนติริตฺเตน ชาทนีเยน วา โภชนีเยน วา อภิหฺนฺจํ ปวาเรติ, อนาปตฺติ. ยาม-กาลิกํ สตฺตาหกาลิกํ ยาวชฺวีวิกํ อาหารตฺถาย อภิหฺรติ, อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺส. ตสฺส วจเนน “ชาติิสสามิ ภูณฺชิสสามีติ ปฏฺโงคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺส. อชฺโฆหาเร อชฺโฆหาเร อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺส. อปฺปวาริตะ ปวาริตสญญี, อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺส. อปฺปวาริตะ เวมตีโก, อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺส. อปฺปวาริตะ อปฺปวาริตสญญี, อนาปตฺติ.

[๒๔๖] อนาปตฺติ อติริตฺตํ กาเรตฺวา^๒ เทติ, “อติริตฺตํ การาเปตฺวา ภูณฺชาหีติ เทติ, “อณฺเณสฺสตฺถาย หฺรณฺโต คจฺฉาหีติ เทติ, คิลานสฺส เสสํ เทติ, “ยามกาลิกํ สตฺตาหกาลิกํ ยาวชฺวีวิกํ สติ ปจฺจเย ปริภุณฺชาติ^๓ เทติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ทุติยปวารณาสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ จญฺจ.

๗. วิกาลโภชนสิกฺขาปทํ

[๒๔๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา ราชคเห วิหริติ เวพฺพเว
 กลนฺทกนิวาเป. เตน โข ปน สมเยน ราชคเห คิรคฺคสมชฺช โหติ.
 สตฺตฺรสวคฺคิยา ภิกฺขุ คิรคฺคสมชฺชํ ทสฺสนาย อคมฺสฺ. มนุสฺสา
 สตฺตฺรสวคฺคิเย ภิกฺขุ ปสฺสิตฺวา นฺหาเปตฺวา วิลิเมเปตฺวา โภเชตฺวา
 ขาทนียํ อทฺสฺ. สตฺตฺรสวคฺคิยา ภิกฺขุ ขาทนียํ อาทาย อารามํ
 คนฺตฺวา จพฺพคฺคิเย ภิกฺขุ เอตทวโจ “คณฺหาถวฺโส” ขาทนียํ, ขาทถาติ.
 “กุโธ ตุมฺहेหิ ถวฺโส ขาทนียํ ลทฺธนฺติ. สตฺตฺรสวคฺคิยา ภิกฺขุ
 จพฺพคฺคิยานํ ภิกฺขุนํ เอตมตฺถํ อโรเจสฺสฺ. “กึ ปน ตุมฺहे ถวฺโส
 วิกาเล โภชนํ ภุญฺชถาติ. “เอวมาถวฺโสติ. จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
 อฺขุณฺณายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม สตฺตฺรสวคฺคิยา ภิกฺขุ
 วิกาเล โภชนํ ภุญฺชิสฺสนฺตฺติ. อถ โข จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ ภิกฺขุนํ
 เอตมตฺถํ อโรเจสฺสฺ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปฯ เต อฺขุณฺณายนฺติ
 ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม สตฺตฺรสวคฺคิยา ภิกฺขุ วิกาเล
 โภชนํ ภุญฺชิสฺสนฺตฺติ ๔เปฯ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว วิกาเล
 โภชนํ ภุญฺชถาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๔เปฯ
 “กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมณฺพริสา วิกาเล โภชนํ ภุญฺชิสฺส.
 เนตํ โมณฺพริสา อปฺปสนฺนํ นวํ ปสฺสาทาย ปสนฺนํ นวํ
 ภิกฺขโวยภาวาย ๔เปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ
 อฺทฺทฺทิสฺสเยยถ

[๒๔๘] “โย ปน ภิกฺขุ วิกาเล ขาทนียํ วา โภชนนียํ วา
 ขาเทยฺย วา ภุญฺชเยยฺย วา, ปาจิตฺตียนฺติ.

หมดอายุ 26/05/2566

[๒๔๙] โย ปหาติ โย ยาทีโส ๕เปฯ

ภิกขุติ ๕เปฯ อัย อิมสฺมี อตฺเต อธิปเปโต ภิกขุติ.

วิกาโล นาม มชฺฌนฺติเก^๑ วีติวตฺเต ยาว อรุณคฺคมนา.

ชาทนียํ นาม ปณฺจ โภชนานิ ยามกาลิกํ สตฺตาหกาลิกํ
ยาวชีวิกํ จเปตฺวา อวเสสํ ชาทนียํ นาม.

โภชนียํ นาม ปณฺจ โภชนานิ โอทโน กุมฺมาโส สตฺตฺ
มจฺฉโน มํสํ.

“ชาทิสฺสามิ ภุญฺชิสฺสามีติ ปฏฺฐิคุณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺสฺส.
อชฺโฆหาเร อชฺโฆหาเร อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

[๒๕๐] วิกาเล วิกาลสณฺณิ ชาทนียํ วา โภชนียํ วา ชาทติ
วา ภุญฺชติ วา, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. วิกาเล เวมตีโก
ชาทนียํ วา โภชนียํ วา ชาทติ วา ภุญฺชติ วา, อาปตฺติ
ปาจิตฺติยสฺส. วิกาเล กาลสณฺณิ ชาทนียํ วา โภชนียํ วา
ชาทติ วา ภุญฺชติ วา, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

ยามกาลิกํ สตฺตาหกาลิกํ ยาวชีวิกํ อาหารตฺถาย ปฏฺฐิคุณฺหาติ,
อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺสฺส. อชฺโฆหาเร อชฺโฆหาเร อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺสฺส.
กาเล วิกาลสณฺณิ, อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺสฺส. กาเล เวมตีโก, อาปตฺติ
ทุกกฺกฺกฺสฺส. กาเล กาลสณฺณิ, อนาปตฺติ.

[๒๕๑] อนาปตฺติ ยามกาลิกํ สตฺตาหกาลิกํ ยาวชีวิกํ สติ
ปจฺจเย ปริภุญฺชติ, อุมมตฺตกสฺส อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

วิกาลโภชนสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ สตฺตมํ.

^๑ ฉ.,เท.,มหา. มชฺฌนฺติเก

๘. สมนฺธิการกสิกฺขาปทํ

[๒๕๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมโต
อานนฺทสฺส อุปชฺฌาโย อายสฺมา เวพฺพจสีโส^๑ อรณฺเณ วิหริติ. โส
ปิณฑาย จริตฺวา^๒ พหุํ ปิณฑปาตํ ลภิตฺวา^๓ สุกฺขํ กุรฺ^๓ อารามํ
หริตฺวา สุกฺขาเปตฺวา นิยุปิติ, ยथा อาหาเรน อตฺถเก โหติ, ตथा
อุทฺเทน เตเมตฺวา ญฺชติ, จิเรน คามํ ปิณฑาย ปวิสติ. ภิกฺขุ
อายสฺมนตํ เวพฺพจสีสํ เอตทวโจ “กิสฺส ตวํ อาวุโส จิเรน คามํ
ปิณฑาย ปวิสสีติ. อถ โข อายสฺมา เวพฺพจสีโส ภิกฺขุณฺ อุตฺมตฺถํ
อาโรเจสิ. “กึ ปน ตวํ อาวุโส สมนฺธิการกํ โภชนํ ญฺชสีติ.
“เอวมาวุโสติ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจนา ๔เปฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ
วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อายสฺมา เวพฺพจสีโส สมนฺธิการกํ
โภชนํ ญฺชิสฺสตีติ ๔เปฯ “สจฺจํ กิร ตวํ เวพฺพจสีส สมนฺธิการกํ
โภชนํ ญฺชสีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๔เปฯ “กถํ
หิ นาม ตวํ เวพฺพจสีส สมนฺธิการกํ โภชนํ ญฺชิสฺสสิ. เนตํ
เวพฺพจสีส อปฺปสหนฺนํ วา ปสาทาย ปสหนฺนํ วา ภิโยภาวาย
๔เปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺเสยฺยาถ

[๒๕๓] “โย ปน ภิกฺขุ สมนฺธิการกํ ขาถนียํ วา โภชนียํ
วา ขาเทยฺย วา ญฺชเชยฺย วา, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๒๕๔] โย ปนาติ โย ยาทีโส ๔เปฯ

ภิกฺขุติ ๔เปฯ อयํ อิมสฺมึ อตฺถเก อธิปฺเปโต ภิกฺขุติ.

^๑ ฉ.,เท.,อิ. เวพฺพจสีโส, เอวมุปริป.

^{๒-๓} ฉ.,เท.,อิ. อิม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

^๓ ฉ.,เท.,มหา. สุกฺขกุรฺ, อิ. สุกฺขกุรฺ

สนฺธิการกั นาม อชฺช ปฏฺิคฺคหิตํ อปรชฺช^๑ ขาทิตํ โหติ.

ขาทนียํ นาม ปญฺจ โภชนานิ ยามกालิกํ สตฺตทาหกालิกํ
ยาวชีวิกํ จเปตฺวา อวเสสํ ขาทนียํ นาม.

โภชนียํ นาม ปญฺจ โภชนานิ โอทโน กุมฺมาโส สตฺต
มจฺฉโน มํสํ.

“ขาทิสฺสามิ ภฺยฺยชฺชสามิติ ปฏฺิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺกฺกฺกฺก.
อชฺฉโมหาเร อชฺฉโมหาเร อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

[๒๕๕] สนฺธิการเก สนฺธิการกสณฺณิ ขาทนียํ วา โภชนียํ
วา ขาทติ วา ภฺยฺยชฺติ วา, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส. สนฺธิการเก
เวมตฺติโก ขาทนียํ วา โภชนียํ วา ขาทติ วา ภฺยฺยชฺติ วา, อาปตฺติ
ปาจิตฺตियสฺส. สนฺธิการเก อสนฺธิการกสณฺณิ ขาทนียํ วา โภชนียํ
วา ขาทติ วา ภฺยฺยชฺติ วา, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

ยามกาลิกํ สตฺตทาหกาลิกํ ยาวชีวิกํ อาหารตฺถาย ปฏฺิคฺคณฺหาติ,
อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺกฺกฺกฺก. อชฺฉโมหาเร อชฺฉโมหาเร อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺกฺก.
อสนฺธิการเก สนฺธิการกสณฺณิ, อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺกฺก. อสนฺธิการเก
เวมตฺติโก, อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺกฺก. อสนฺธิการเก อสนฺธิการกสณฺณิ,
อนาปตฺติ.

[๒๕๖] อนาปตฺติ ยาวกาลิกํ ยาวกาเล นิทฺทิตฺวา ภฺยฺยชฺติ,
ยามกาลิกํ ยามะ นิทฺทิตฺวา ภฺยฺยชฺติ, สตฺตทาหกาลิกํ สตฺตทาห
นิทฺทิตฺวา ภฺยฺยชฺติ, ยาวชีวิกํ สติ ปจฺจเย ปริภฺยชฺติ, อุมฺมตฺตกสฺส,
อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

สนฺธิการกสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ อฏฺฐมํ.

^๑ ฉ., เท., มหา. อปรชฺช

๘. ปณฺีตโภชนลิกฺขปาปํ

[๒๕๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตถียํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา
ภิกฺขุ ปณฺีตโภชนานิ อตฺตโน อตฺถาย วิญญาเปตฺวา ภูณฺชนฺติ.
มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม สมณ
สกุยปฺตติยา ปณฺีตโภชนานิ อตฺตโน อตฺถาย วิญญาเปตฺวา
ภูณฺชิสฺสนฺติ. กสฺส สมฺปนฺนํ น มนาป. กสฺส สาทํ น รุจฺจตีติ.
อสฺสํ โข ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ อุชฺฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ
วิปาเจนฺตานํ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจ ๕เปฯ เต อุชฺฌายนฺติ
ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ ปณฺีตโภชนานิ
อตฺตโน อตฺถาย วิญญาเปตฺวา ภูณฺชิสฺสนฺตีติ ๕เปฯ “สจฺจํ กิร
ตุมฺहे ภิกฺขเว ปณฺีตโภชนานิ อตฺตโน อตฺถาย วิญญาเปตฺวา
ภูณฺชธาคี. “สจฺจํ ภควาตี. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๕เปฯ “กถํ หิ
นาม ตุมฺहे โมฆปฺริสา ปณฺีตโภชนานิ อตฺตโน อตฺถาย
วิญญาเปตฺวา ภูณฺชิสฺสธ. เนตํ โมฆปฺริสา อปฺปสฺนฺนํ วา
ปสาทาย ปสฺนฺนํ วา ภิกฺขเวภาวาย ๕เปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว
อิมํ ลิกฺขปาปํ อุทฺธิเสยฺยาถ

“ยานิ โข ปน ตานิ ปณฺีตโภชนานิ. เสยฺยถิ^๑” สปฺปิ
หนนฺตี เตสํ มธฺ ฌาณิตํ มจฺเฌ มํสํ ขีริ ทธิ. โย ปน
ภิกฺขุ เอวรูปานิ ปณฺีตโภชนานิ อตฺตโน อตฺถาย วิญญาเปตฺวา
ภูณฺเชยฺย, ปาจิตฺตียนฺติ.

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณํ ลิกฺขปาปํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

หมตยา 20/05/2566

^๑ ฉ. เสยฺยถิ, เอวฺมฺปฺริ.

[๒๕๘] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุ คิลานา โหนติ. คิลาน-
 ปุจฉกา ภิกขุ คิลานเ ภิกขุ เอตทโวจํ “กัจจาวุโส ขมนียํ, กัจจิ
 ยาปนียนติ. “ปุพฺเพ มยํ อวฺสุ ปณฺีตโกชนานิ อตฺตโน อตฺถาย
 วิญญาเปตฺวา ภูณฺชาม, เตน โน ผาสฺสุ โหติ; อิทานิ ปน
 ‘ภควตา ปฏิภุชิตฺตนฺติ กุกฺกัจจายนฺตา น วิญญาเปม, เตน โน
 น ผาสฺสุ โหตีติ. ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจสฺสุ. อถ โข ภควา
 เอตสฺมี นิทานเ เอตสฺมี ปกรณเ ฐมฺมี กถํ กตฺวา ภิกขุ
 อามนฺเตสิ “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว คิลานเ ภิกฺขุนา ปณฺีตโกชนานิ
 อตฺตโน อตฺถาย วิญญาเปตฺวา ภูณฺชิตฺตุ. เอวเมจ ปน ภิกฺขเว อิมํ
 สิกฺขาปทํ อุกฺกัสมะยยาถ

[๒๕๙] “ยานิ โข ปน ตานิ ปณฺีตโกชนานิ. เสยฺยถิทํ.
 สปปิ นวนีตํ เตลํ มธฺ ฝานิตํ มจฺเเจ มํสํ ขีรํ ทริ. โย
 ปน ภิกฺขุ เอวรูปานิ ปณฺีตโกชนานิ อคิลานอ อตฺตโน อตฺถาย
 วิญญาเปตฺวา ภูณฺเชยฺย, ปาจิตตियนฺติ.

[๒๖๐] ยานิ โข ปน ตานิ ปณฺีตโกชนานีติ สปปิ นาม
 โคสปปิ วา อชิกาสปปิ วา มหิสสปปิ วา;^๑ เยสํ มํสํ กปฺปติ,
 เตสํ สปปิ.

นวนีตํ นาม เตสํเยว นวนีตํ.

เตลํ นาม ติลเตลํ สาสปเตลํ มธฺกเตลํ เอरणฺุเตลํ วสาเตลํ.

มธฺ นาม มกฺขิกามธฺ.

^๑ ฉ.,เท. มหีสสปปิ วา, อ. มหิสํ วา สปปิ

ผาณิตํ นาม อุจฺจุมฺหา นิพฺพตฺตํ.

มจฺโณ นาม อุทกจโร วุจฺจติ.

มํสํ นาม เยสํ มํสํ กปฺปติ, เตสํ มํสํ.

ขีรํ นาม โคขีรํ วา อชฺิกาขีรํ วา มหิสขีรํ วา, เยสํ มํสํ
กปฺปติ, เตสํ ขีรํ.

ทริ นาม เตสํเยว ทริ.

โย ปนาติ โย ยาতিโส ๔เป๔

ภิกฺขุติ ๔เป๔ อยํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปโต ภิกฺขุติ.

เอวรฺูปานิ ปณฺีตโภชนานีติ ตถารฺูปานิ ปณฺีตโภชนานิ.

อคิลานโ นาม ยสฺส วินา ปณฺีตโภชนานิ ผาสฺสุ โหติ.

คิลานโ นาม ยสฺส วินา ปณฺีตโภชนานิ น ผาสฺสุ โหติ.

อคิลานโ อตฺตโน อตฺถาย วิญฺญาเปติ, ปโยเค ทุกฺกภูํ. ปฏฺิ-
ลาเภณ “ภุญฺชิสฺสามีติ ปฏฺิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส. อชฺโฆหาเร
อชฺโฆหาเร อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๒๖๑] อคิลานโ อคิลานสณฺณํ ปณฺีตโภชนานิ อตฺตโน
อตฺถาย วิญฺญาเปตฺวา ภุญฺชติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อคิลานโ
เวมตฺติโก ปณฺีตโภชนานิ อตฺตโน อตฺถาย วิญฺญาเปตฺวา ภุญฺชติ,
อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อคิลานโ คิลานสณฺณํ ปณฺีตโภชนานิ อตฺตโน
อตฺถาย วิญฺญาเปตฺวา ภุญฺชติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

หมดอายุ 26/05/2566

คิลานโ อคิลานสณฺณํ, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส. คิลานโ เวมตฺติโก,
อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส. คิลานโ คิลานสณฺณํ, อนาปตฺติ.

[๒๖๒] อนาปัตติ คิลานสฺส คิลานो หุตฺวา วิณฺญาเปตฺวา
อคิลานो ภุญฺชติ, คิลานสฺส เสสํ ภุญฺชติ, ฌาตกานํ, ปวาริตานํ,
อณฺณสฺสตถาย, อตฺตโน ฐเนน, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ปณฺีตโกชนสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ นวมํ.

๑๐. ทนฺตโปณสิกฺขาปทํ

[๒๖๓] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา เวสาลิยํ วิหริติ มหาวเน
กุกฺกาคารสาละยํ. เตน โข ปน สมเยน อณฺณตโร ภิกฺขุ สพฺพ-
ปัสสฺสโก สฺสาเน วิหริติ. โส มนุสฺสเสหิ ทิยมานํ น อิจฺฉติ
ปฏิกฺคเหตฺ. สฺสาเนปิ รุกฺขมฺมฺเลปิ อุมฺมาเรปิ อยฺยไวสาลิตกานิ
สามํ คเหตฺวา ภุญฺชติ.^๑ มนุสฺสสา อฺชฺฌายนฺติ ขิยนฺติ วิปาเจนฺติ
“กถํ หิ นาม อยํ ภิกฺขุ อมฺหากํ อยฺยไวสาลิตกานิ สามํ คเหตฺวา
ภุญฺชิสฺสติ.”^๒ เถโรยํ ภิกฺขุ วรโร^๓ มนุสฺสสมํสํ มณฺเฒ ขาทตฺติ.
อสฺโสสุ โข ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ อฺชฺฌายนฺตานํ ขิยนฺตานํ
วิปาเจนฺตานํ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺ เต อฺชฺฌายนฺติ
ขิยนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุ อทินฺนํ มุขทวารํ อาหารํ
อาหาริสฺสตฺติ ๔เปยฺ “สจฺจํ กิร ตวํ ภิกฺขุ อทินฺนํ มุขทวารํ อาหารํ
อาหารสฺสติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๔เปยฺ “กถํ หิ
นาม ตวํ โมจฺปฺริส อทินฺนํ มุขทวารํ อาหารํ อาหาริสฺสติ. เนตํ
โมจฺปฺริส อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ปสนฺนํ วา ภิยฺโยภาวาย
๔เปยฺ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิสิกฺขาปทํ อุกฺกทิสฺสเยยฺยาถ

^๑ ฉ.,เท. ปริภุญชติ.

^๒ ฉ.,ท. ปริภุญชิสฺสติ.

^๓ ฉ.,เท. วรโร

“โย ปน ภิกฺขุ อทินฺนํ มุขทวารํ อาหารํ อหเรยฺย,
ปาจิตฺตียนฺตฺติ.

เอวณฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณฺํ สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๒๖๔] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ อุกททนฺตโปณ^๑
กุกฺกัจจายนฺตฺติ. ภควโต เอตมตฺถํ อารุโหสุ. “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว
อุกททนฺตโปณํ สามํ คเหตฺวา ภูณฺชิตฺตุ^๒.” เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว
อิมํ สิกฺขาปทํ อุกฺกัสมะยยาถ

[๒๖๕] “โย ปน ภิกฺขุ อทินฺนํ มุขทวารํ อาหารํ
อหเรยฺย อณฺเวยตรํ อุกททนฺตโปณา, ปาจิตฺตียนฺตฺติ.

[๒๖๖] โย ปนาติ โย ยาทีโส ๔เป๔

ภิกฺขุติ ๔เป๔ อยํ อิมสฺมิมิ อตฺถเก อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

อทินฺนํ นาม อปฺปฏิกฺคหิตกํ วุจฺจติ.

ทินฺนํ นาม กาเยน วา กายปฏฺวิพฺพทฺเชน วา นิสฺสคฺคิเยน
วา เทนฺเต หตฺถปาเส จิตฺโต กาเยน วา กายปฏฺวิพฺพทฺเชน วา
ปฏฺวิคฺคณฺหาติ, เอตํ ทินฺนํ นาม.

อาหาโร นาม อุกททนฺตโปณํ จเปตฺวา ยงฺกิณฺจิจิ อชฺโฆหรณฺเีย;
เอโส อาหาโร นาม.

อณฺเวยตรํ อุกททนฺตโปณาติ จเปตฺวา อุกททนฺตโปณํ.

“ชาทิสฺสามิ ภูณฺชิสฺสามีติ คณฺหาติ,^๓ อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส.
อชฺโฆหาเร อชฺโฆหาเร อาปตฺติ ปาจิตฺตียนฺตฺติสฺส.

[๒๖๗] อปฺปฏิกฺคหิตเก อปฺปฏิกฺคหิตกสณฺณิ อทินฺนํ มุขทวารํ
 อาหารํ อาหารติ^๑ อณฺณตฺร อุทกทนต์โปณา, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส.
 อปฺปฏิกฺคหิตเก เวมตีโก อทินฺนํ มุขทวารํ อาหารํ อาหารติ อณฺณตฺร
 อุทกทนต์โปณา, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส. อปฺปฏิกฺคหิตเก ปฏิกฺคหิตก-
 สณฺณิ อทินฺนํ มุขทวารํ อาหารํ อาหารติ อณฺณตฺร อุทกทนต์โปณา,
 อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส.

ปฏิกฺคหิตเก อปฺปฏิกฺคหิตกสณฺณิ, อาปตฺติ ทุกฺกนฺนสฺส. ปฏิก-
 คหิตเก เวมตีโก, อาปตฺติ ทุกฺกนฺนสฺส. ปฏิกฺคหิตเก ปฏิกฺคหิตกสณฺณิ,
 อนาปตฺติ.

[๒๖๘] อนาปตฺติ อุทกทนต์โปณ, จตฺตาริ มหาวิกตานิ^๒ สติ
 ปจฺจเย อสติ กปฺปิยการเก สามํ คเหตฺวา ปริภุชฺติ; อุมฺมตฺตกสฺส,
 อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ทนต์โปณสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทสมํ.

โกชนวคฺโค จตฺตโก.

ตสฺสทุทธานํ

ปิณฺโท คณํ ปริ ปูวํ เทว จ วุตฺตา ปวาร์ณา^๓
 วิกาลो สนนีธีการํ ปณฺตีตํ ทวารกํ ทสาติ.^๔

^๑ หมดอายุ 26/05/2566

ฉ. อาหารเวติ, เอวมฺปริปี.

^๒ ส. มหาวิกฺวานิ

^๓ อ. ภูตฺตปวาร์ณา

^๔ ฉ., เท., อ., มหา. วิกาเล สนนีธี ขีรํ ทนต์โปเนน เต ทสาติ.

๕. อเจลกวกุโค

๑. อเจลกสิกฺขาปํ

[๒๖๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา เวสาลิยํ วิหริติ มหาวเน
 กุฎาคารสาละยํ. เตน โข ปน สมเยน สงฺฆสฺส ขาถนียํ
 อูปฺปนฺนํ^๑ โหติ. อถ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควโต เอตมตฺถํ
 อาโรเจสิ. “เตน หานนฺท วิฆาสาทานํ ปุวํ เทหิตี. “เอวํ ภนฺเตติ โข
 อายสฺมา อานนฺโท ภควโต ปฏิสฺสฺสนิตฺวา^๒ วิฆาสาเท ปฏฺฐาปณฺยา
 นิสิตฺทาเปตฺวา เอเกกํ ปุวํ เทนฺโต อณฺเฏตริสฺสา ปรีพฺพาชิกาย
 เอกํ มณฺเฑมาโน เทว ปฺปเว อทาสิ. สามนฺตา ปรีพฺพาชิกาโย
 ตํ ปรีพฺพาชิกํ เอตทวโจจํ “ชาโร เต เอส สมนฺเฑติ. “น เมโส
 สมนฺเฑ ชาโร, เอกํ มณฺเฑมาโน เทว ปฺปเว อทาสีติ. ทุตฺติยมปิ โข
 อายสฺมา อานนฺโท เอเกกํ ปุวํ เทนฺโต ตสฺสาเยว ปรีพฺพาชิกาย
 เอกํ มณฺเฑมาโน เทว ปฺปเว อทาสิ. สามนฺตา ปรีพฺพาชิกาโย
 ตํ ปรีพฺพาชิกํ เอตทวโจจํ “ชาโร เต เอส สมนฺเฑติ. “น เมโส
 สมนฺเฑ ชาโร, เอกํ มณฺเฑมาโน เทว ปฺปเว อทาสีติ. ตุตฺติยมปิ โข
 อายสฺมา อานนฺโท เอเกกํ ปุวํ เทนฺโต ตสฺสาเยว ปรีพฺพาชิกาย
 เอกํ มณฺเฑมาโน เทว ปฺปเว อทาสิ. สามนฺตา ปรีพฺพาชิกาโย ตํ
 ปรีพฺพาชิกํ เอตทวโจจํ “ชาโร เต เอส สมนฺเฑติ. น เมโส สมนฺเฑ
 ชาโร, เอกํ มณฺเฑมาโน เทว ปฺปเว อทาสีติ. “ชาโร, น ชาโรติ
 อูปฺผณฺทีสุ.^๓ อณฺเฏตโรปิ อาชีวกโก ปรีเวสนํ อคมาสิ. อณฺเฏตโร
 ภิกขุ ปนฺนุเตน สปปินา โอทนํ มหฺกิตฺวา ตสฺส อาชีวกสฺส^๔ มหนฺตํ

หมดอายุ 26/05/2566

^๑ ฉ.,เท.,อิ.,มหา. อุตฺตสนฺ

^๓ ฉ.,เท.,อิ.,มหา. ภณฺทีสุ.

^๒ ส.,อิ. ปฏิสฺสฺสนิตฺวา

^๔ ส. อาชีวกสฺส

ปิณฑํ อทาสี. อถโข โส อาชีวกโก ตํ ปิณฑํ อาทาย อคมาสี.
อณฺณตโร อาชีวกโก ตํ อาชีวกํ เอตทโวจ “กุโต ตยา อาวุโส
ปิณฑो ลทฺโธติ. “ตสฺสาวุโส สมณสฺส โคตมสฺส มุณฺฑกคหปติกสฺส”
ปริเวสนาย ลทฺโธติ.

อสุโสสุโข อุปาสกา เตสํ อาชีวกานํ อิมํ กถาสลฺลาป.
อถโข เต อุปาสกา, เยเน ภควา, เตนุปลงฺกมึสุ; อุปสงฺกมิตฺวา
ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสึทึสุ. เอกมนฺตํ นิสินฺนา โข
เต อุปาสกา ภควนฺตํ เอตทโวจํ “อิมे ภนฺเต ติตฺถิยา อวณฺณกามา
พฺพุทฺธสฺส, อวณฺณกามา ฐมฺมสฺส, อวณฺณกามา สงฺฆสฺส, สาธุ
ภนฺเต อຍယာ ติตฺถิยานํ สหตฺถา น ททေယฺยุนฺติ. อถโข ภควา
เต อุปาสเก ฐมฺมိยา กถาย สนฺทสฺเสสิ สမာทเปสิ สมุตฺเตเชสิ
สมฺပหึเสสิ. อถโข เต อุปาสกา ภควตา ฐมฺมိยา กถาย สนฺทสฺสิตา
สမာทปิตา สมุตฺเตชิตา สมฺပหึสิตา อฏฺฐายาสนา ภควนฺตํ
อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกมึสุ. อถโข ภควา เอตสฺมึ
นินทาเน ^๒เอตสฺมึ ปกรณ^๒” ภิက္ขุสงฺฆํ สนนฺิปาตาเปตฺวา ภิက္ขุ
ตทฺนุจฺฉวิกํ ตทฺนุโลมิกํ” ฐมฺมึ กถํ กตฺวา ภิက္ขุ อามนฺเตสิ “เตนหิ
ภิက္ขเว ภิက္ขุํ ลิกฺขาปทํ ปณฺณาเปสฺสามิ ทส อตฺถวเส ปฏฺิจจ
สงฺฆสฺสจฺจุตฺตาย, สงฺฆผาสฺจุตฺตาย, ๔เปยฺย สทฺฐมฺมฏฺิจฺจิตฺติยา, วินยฺยานุคฺคหฺตาย.
เอวณฺจ ปน ภิက္ขเว อิมํ ลิกฺขาปทํ อุกฺกทิสฺเสยฺยาถ

[๒๙๐] “โย ปน ภิက္ขุ อเจลกสฺส วา ปริพฺพาชกสฺส วา
ปริพฺพาชิกาย วา สหตฺถา ขาทนึยํ วา โภชนึยํ วา, ททေยฺย
ปาจิตฺติยนฺติ.

^๑ หมดอายุ 26/05/2566

^๑ ฉ., เท., อ. มุณฺฑกคหปติกสฺส

^{๒-๒} อ. อิมะ ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

^{๓-๓} ฉ., เท., อ. อิมะ ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

[๒๗๑] โย ปนาติ โย ยาทีโส ๔เปฯ

ภิกฺขุติ ๔เปฯ อัย อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.
อเจลกโก นาม โย โกจิ ปริพฺพาชกสฺมาปนฺโน นคฺโค.

ปริพฺพาชโก นาม ภิกฺขุณฺจ สามเณรณฺจ จเปตฺวา โย โกจิ
ปริพฺพาชกสฺมาปนฺโน.

ปริพฺพาชิกา นาม ภิกฺขุณฺนิณฺจ สิกฺขมานณฺจ สามเณริณฺจ
จเปตฺวา ยา กาคิ ปริพฺพาชิกสฺมาปนฺนา.

ชาทนียํ นาม ปณฺจ โภชนานิ อุกททนต์โปณํ จเปตฺวา
อวเสสํ ชาทนียํ นาม.

โภชนียํ นาม ปณฺจ โภชนานิ โอทโน กุมฺมาโส สตฺตุ มจฺझे
มัส.

ทเทยฺยชาติ กาเยน วา กายปฏฺวิพทฺเรน วา นิสฺสคฺคิเยน วา
เทติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๒๗๒] ติตฺถิเย ติตฺถิยสณฺณี สหตฺถา ชาทนียํ วา โโภชนียํ วา
เทติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. ติตฺถิเย เวมตีโก สหตฺถา ชาทนียํ
วา โโภชนียํ วา เทติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. ติตฺถิเย อตฺติตฺถิยสณฺณี
สหตฺถา ชาทนียํ วา โโภชนียํ วา เทติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อุทททนต์โปณํ เทติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อตฺติตฺถิเย ติตฺถิย-
สณฺณี อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อตฺติตฺถิเย เวมตีโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.
อตฺติตฺถิเย อตฺติตฺถิยสณฺณี, อนาปตฺติ.

[๒๗๓] อนาปตฺติ ทาเปติ น เทติ, อุปนิยุปิตฺวา เทติ,
พาหิรเลป^๑ เทติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

อเจลกสิกฺขาปํ นิฏฺฐิตํ ปจฺม.

๒. อุยโยชนสิกขาปท

[๒๗๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตถิย์ วิหริติ เขตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุปนฺนโท
สกุยปฺตโต ภาตฺตโน สทฺธิวิหาริกํ ภิกฺขุํ เอตทวโจ “เอหาวุโส, คามํ
ปิณฑาย ปวิสฺสสามาติ. ตสฺส อทาเปตฺวา อุยโยเชสฺสิ “คจฺฉาวุโส,
น เม ตยา สทฺธิ กถา วา นิสฺชชา วา ผาสฺสุ โหติ, เอกกสฺส
เม กถา วา นิสฺชชา วา ผาสฺสุ โหตีติ. อถ โข โส ภิกฺขุ,
อุปกฏฺฐเจ กाले, นาสกุยิ ปิณฑาย จริตฺถํ, ปฏฺฐิกมเนปิ ภตฺตวิสฺสคคํ
น สมภาเวสฺสิ, จินฺนภตฺโต อโหสิ. อถ โข โส ภิกฺขุ, อารามํ
คนฺตฺวา ภิกฺขุณฺเ อตมตฺถํ อาโรเจสฺสิ. เป เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปฯ
เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อายสฺมา
อุปนฺนโท สกุยปฺตโต ภิกฺขุํ ‘เอหาวุโส, คามํ ปิณฑาย ปวิสฺสสามาติ
ตสฺส อทาเปตฺวา อุยโยเชสฺสตีติ ๔เปฯ “สจฺจํ กิร ตวํ อุปนฺนท
ภิกฺขุํ ‘เอหาวุโส, คามํ ปิณฑาย ปวิสฺสสามาติ ตสฺส อทาเปตฺวา
อุยโยเชสฺตีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๔เปฯ “กถํ หิ
นาม ตวํ โมฆปฺริส ภิกฺขุํ ‘เอหาวุโส, คามํ ปิณฑาย ปวิสฺสสามาติ
ตสฺส อทาเปตฺวา อุยโยเชสฺสตี. เนตํ โมฆปฺริส อปฺปสฺนฺนํ วา
ปสาทาย ปสฺนฺนํ วา ภียโยภาวาย ๔เปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว
อิมํ สิกขาปทํ อุทฺธิเสยฺยถ

[๒๗๕] “โย ปน ภิกฺขุ ภิกฺขุํ ^๑ ‘เอวํ วเทยฺย’ ‘เอหาวุโส,
คามํ วา นิคมํ วา ปิณฑาย ปวิสฺสสามาติ ตสฺส ทาเปตฺวา

วา อทาเปตฺวา วา อญฺโชนเยยฺย ‘คจฺฉาธุโส, น เม ตยา สทฺธิ
 กถา วา นิสฺชชา วา ผาสฺสุ โหติ, เอกกสฺส เม กถา วา
 นิสฺชชา วา ผาสฺสุ โหตีติ เอตทฺว ปจฺจยํ กริตฺวา อนญฺณํ,
 ปาจิตฺตียนฺติ.

[๒๗๖] โย ปนาติ โย ยาทีโส ฯเปฯ

ภิกฺขุติ ฯเปฯ อญํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปโต ภิกฺขุติ.

ภิกฺขุณฺติ อนญฺณํ ภิกฺขุ.

เอหาธุโส คามํ วา นิคมํ วาติ คาโมปิ นิคโมปิ นครํปิ
 คาโม เจว นิคโม จ.

ตสฺส ทาเปตฺวาติ ‘ยาकुํ วา ภตฺตํ วา’ ขาทนียํ วา
 โภชนียํ วา ทาเปตฺวา.

อทาเปตฺวาติ น กิณฺจิทฺ ทาเปตฺวา.

อญฺโชนเยยฺยาติ มาตุคามฺเนน สทฺธิ หลิตฺตุกาโม กิพิตฺตุกาโม
 รโห นิสฺสิทิตฺตุกาโม อนาจารํ อจาริตฺตุกาโม เอวํ วทฺติ “คจฺฉาธุโส,
 น เม ตยา สทฺธิ กถา วา นิสฺชชา วา ผาสฺสุ โหติ, เอกกสฺส
 เม กถา วา นิสฺชชา วา ผาสฺสุ โหตีติ อญฺโชนเยติ, อาปตฺติ
 ทุกฺกฏสฺส. ทสฺสนฺธุปจาร์ วา สวณฺธุปจาร์ วา วิชหนตฺสส อาปตฺติ
 ทุกฺกฏสฺส. วิชหิตฺเต อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

เอตทฺว ปจฺจยํ กริตฺวา อนญฺณนฺติ น อนญฺเ โกจิ
 ปจฺจโย โหติ อญฺโชนเยตฺถ.

[๒๗๗] อุปสมฺปนฺเน อุปสมฺปนฺนสญฺญี อุกฺโขเชติ, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส. อุปสมฺปนฺเน เวมตีโก อุกฺโขเชติ, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส. อุปสมฺปนฺเน อนุปสมฺปนฺนสญฺญี อุกฺโขเชติ, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส.

กสิสาสนํ อารोเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อนุปสมฺปนฺนํ อุกฺโขเชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. กสิสาสนํ อารोเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อนุปสมฺปนฺเน อุปสมฺปนฺนสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อนุปสมฺปนฺเน เวมตีโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อนุปสมฺปนฺเน อนุปสมฺปนฺนสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

[๒๗๘] อนาปตฺติ “อุโก เอกโต น ยาเปสฺสามาติ อุกฺโขเชติ, “มหคฺฆํ ภณฺทํ ปสฺสิตฺวา โลภทฺมมํ อุปฺปาเทสฺสตีติ อุกฺโขเชติ, “มาตุคามํ ปสฺสิตฺวา อนภีรตี อุปฺปาเทสฺสตีติ อุกฺโขเชติ, “คิลานสฺส วา โอหียกสฺส วา วิหารปาลสฺส วา ยาคุํ วา ภตฺตํ วา ขาทนียํ วา โภชนียํ วา นีหฺราติ อุกฺโขเชติ, น อนาจารํ อาจริตฺกามา, สติ กรณียํ อุกฺโขเชติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

อุกฺโขชนสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทฺติยํ.

๓. สโกชนสิกฺขาปทํ

[๒๗๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตฺวนเ อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุปนฺนโท สกฺยปฺตฺโต สหายกสฺส ฆรํ คนฺตฺวา ตสฺส ปชาปติยา สทฺธี สยนิฆเร^๑ นิสฺซํ กปฺเปสิ. อถ โข โส ปุริโส, เยนายสฺมา

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อิ. สยนิฆเร, เอวมฺปริปิ.

อุปนนฺโท สกฺยปฺตฺโต, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนตํ
 อุปนนฺทํ สกฺยปฺตฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนตํ นิสีทิ; เอกมนตํ
 นิสินฺโน โข โส ปุริโส ปชาปตี เอตทโวจ “เทหฺยยสฺส” ภิกฺขนฺติ.
 อถโข सा อิตฺถิ อายสฺมโต อุปนนฺทสฺส สกฺยปฺตฺตสฺส ภิกฺขํ
 อทาสิ. อถโข โส ปุริโส อายสฺมนตํ อุปนนฺทํ สกฺยปฺตฺตํ
 เอตทโวจ “คจฺจน ภาเน, ยโต อยฺยสฺส ภิกฺขา ทินฺนาติ. อถโข
 सा อิตฺถิ สลฺลภฺเขตฺวา “ปริยฺญจฺจิโต อยํ ปุริโสติ อายสฺมนตํ
 อุปนนฺทํ สกฺยปฺตฺตํ เอตทโวจ “นีสิตฺถ ภาเน, มา อคฺมิตฺถาติ.
 ทฺตฺติยมฺปิ โข โส ปุริโส ๔เปฯ ตฺตฺติยมฺปิ โข โส ปุริโส อายสฺมนตํ
 อุปนนฺทํ สกฺยปฺตฺตํ เอตทโวจ “คจฺจน ภาเน, ยโต อยฺยสฺส
 ภิกฺขา ทินฺนาติ. ตฺตฺติยมฺปิ โข सा อิตฺถิ อายสฺมนตํ อุปนนฺทํ
 สกฺยปฺตฺตํ เอตทโวจ “นีสิตฺถ ภาเน, มา อคฺมิตฺถาติ.

อถโข โส ปุริโส นิภฺขมิตฺวา ภิกฺขุ อฺชฺฉมาเปสิ^๒ “อยํ ภาเน
 อยโย อุปนนฺโท มยฺหิ ปชาปตฺติยา สทฺธิ สยนิมฺเว นิสินฺโน, โส
 มยา อฺยโยชฺชียมาโน น อิจฺจนฺติ คนฺตฺ; พหฺวกิจฺจา มยํ พหฺวกฺรณฺเียติ.
 ये เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปฯ เต อฺชฺฉายนฺติ ชฺชียนฺติ วิปาเจนฺติ
 “กถํ หิ นาม อายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปฺตฺโต สโฆชนเ กุเล
 อญฺปะชชฺช นิสชฺชํ กปฺเปสฺสตีติ. ๔เปฯ “สจฺจํ กิร ตวํ อุปนนฺท
 สโฆชนเ กุเล อญฺปะชชฺช นิสชฺชํ กปฺเปสีติ. “สจฺจํ ภควาติ.
 วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๔เปฯ “กถํ หิ นาม ตวํ โมจฺฉปุริส สโฆชนเ
 กุเล อญฺปะชชฺช นิสชฺชํ กปฺเปสฺสสิ. เนตํ โมจฺฉปุริส อปฺปสนฺนํ
 วา ปสาทาย ปสนฺนํ วา ภิยโยภาวาย ๔เปฯ เอวญฺจ ปน
 ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อฺทฺทฺทิสฺเสยฺยาถ

[๒๘๐] “โย ปน ภิกขุ สโฆชนเ กุเล อนุปชช นิสชช กปเปย, ปาจิตตियนฺติ.

[๒๘๑] โย ปนาติ โย ยาทีโส ๔เปฯ

ภิกขุติ ๔เปฯ อัย อิมสฺมี อตฺเถ อธิปเปโต “ภิกขุติ.

สโฆชนํ นาม กุลํ อิตฺถิ เจว โหติ ปุริโส จ, อุโ”
อนิกฺขนฺตา โหณฺติ, อุโ วิตราคา.

อนุปชชชาติ อนุปวิสิตฺวา.

นิสชช กปเปยฺยาติ มหุลลเก ฆเร ปิฎฺฐิสงฺฆาตสฺส^๒ หตฺถปาสํ
วิขหิตฺวา นิสีหติ, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส. ขุทฺทเก ฆเร ปิฎฺฐิวิสํ
อติกกมิตฺวา นิสีหติ, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส.

[๒๘๒] สยนีฆเร สยนีฆรสณฺณิ สโฆชนเ กุเล อนุปชช
นิสชช กปเปติ, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส. สยนีฆเร เวมตีโก สโฆชน
กุเล อนุปชช นิสชช กปเปติ, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส. สยนีฆเร
นสยนีฆรสณฺณิ สโฆชนเ กุเล อนุปชช นิสชช กปเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตตियสฺส.

นสยนีฆเร สยนีฆรสณฺณิ, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. นสยนีฆเร
เวมตีโก, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. นสยนีฆเร นสยนีฆรสณฺณิ, อนาปตฺติ.

[๒๘๓] อนาปตฺติ มหุลลเก ฆเร ปิฎฺฐิสงฺฆาตสฺส หตฺถปาสํ
อวิขหิตฺวา นิสีหติ, ขุทฺทเก ฆเร ปิฎฺฐิวิสํ อนติกกมิตฺวา นิสีหติ,
ภิกขุ ทฺติโย โหติ, อุโ นิกฺขนฺตา โหณฺติ, อุโ วิตราคา,
นสยนีฆเร, อุมมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

สโฆชนสิกฺขาปทํ นิฎฺฐิตํ ตติยํ.

^๑ ๑๖๐๕/๒๕๖๖

ส.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. อิตฺถิ จ ปุริโส จ อุโ

^๒ ส. ปิฎฺฐิสงฺฆาตสฺส, ฉ.,เท.,อิ.,มหา. ปิฎฺฐิสงฺฆาตสฺส, เอมฺปริปี.

๔. รโหปฏิจณฺเณสิกฺขาปํ

[๒๘๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตถิยํ วิหริติ เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุปนฺนโท
 สกฺยปฺตโต สหายกสฺส ฆมฺ รุคฺคฺวา ตสฺส ปชาปติยา สทฺธิ รโห
 ปฏิจณฺเณ อาสเน นิสฺซํ กปฺเปสฺสิ. อถ โข โส ปุริโส อุชฺฌายติ
 ขียติ วิปาเจติ “กถํ หิ นาม อโยโย อุปนฺนโท มยฺหํ ปชาปติยา
 สทฺธิ รโห ปฏิจณฺเณ อาสเน นิสฺซํ กปฺเปสฺสตีติ. อสฺโสสุ โข
 ภิกฺขุ ตสฺส ปุริสสฺส อุชฺฌายนฺตสฺส ขียนฺตสฺส วิปาเจนฺตสฺส.
 เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
 “กถํ หิ นาม อายสฺมา อุปนฺนโท สกฺยปฺตโต มาตุคฺคาเมน สทฺธิ
 รโห ปฏิจณฺเณ อาสเน นิสฺซํ กปฺเปสฺสตีติ ๔เปฯ “สจฺจํ กิร
 ตวํ อุปนฺนท มาตุคฺคาเมน สทฺธิ รโห ปฏิจณฺเณ อาสเน นิสฺซํ
 กปฺเปสฺตีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๔เปฯ “กถํ หิ
 นาม ตวํ โมฆปุริส มาตุคฺคาเมน สทฺธิ รโห ปฏิจณฺเณ อาสเน
 นิสฺซํ กปฺเปสฺสตี, เนตํ โมฆปุริส อปฺปสฺนฺนํ วา ปสาทาย
 ปสฺนฺนํ วา ภิโยภาวาย ๔เปฯ เอวฺมจ ปน ภิกฺขเว อิมํ
 สิกฺขาปํ อทฺทิสฺเสยฺยาถ

[๒๘๕] “โย ปน ภิกฺขุ มาตุคฺคาเมน สทฺธิ รโห ปฏิจณฺเณ
 อาสเน นิสฺซํ กปฺเปยฺย, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๒๘๖] โย ปนาติ โย ยาทีโส ๔เปฯ

ภิกฺขุติ ๔เปฯ อโย อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปโต ภิกฺขุติ.

มาตุคฺคาโม นาม มนุสฺสตี, น ยกฺขี น เปตี น
 ตีรจฺฉานคฺตา, อนฺตมโส ตทฺทฺชาตาปี ทาริกา, ปเคว มหฺนตฺตริ.*

หมดอายุ 26/05/2566

สทฺธิ^๑นติ เอกโต.

รโห นาม จกฺขุสฺส รโห โสตสฺส รโห. จกฺขุสฺส รโห นาม
น สกฺกา โหติ อกฺขี^๒นิ^๑ วา นิขณียมาเน^๒ ภามฺกํ วา อุกฺขิปปียมาเน^๓
สีสํ วา อุกฺขิปปียมาเน ปสฺสิตฺตํ. โสตสฺส รโห นาม น สกฺกา
โหติ ปกตีกถา โสตฺตํ.

ปฏฺิจฺจนฺหนํ นาม อาสนํ กุกฺกเท^๔น^๕ วา กวาณฺเณ วา
กิลณฺเชน วา สาณิปากาเรน วา รุกฺเชน วา ฌมฺเภน วา
โกฏฺฏพฺพิยา^๕ วา เยน เกณจิ ปฏฺิจฺจนฺหนํ โหติ.

นิสฺชชํ กปฺเปยฺยาติ มาตุคามเ นิสินฺเน ภิกฺขุ อุปนิสินฺโน วา
โหติ อุปนิปนฺโน วา, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. ภิกฺขุ นิสินฺเน มาตุคาโม
อุปนิสินฺโน วา โหติ อุปนิปนฺโน วา, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. อุโม
วา นิสินฺนา โหนฺติ อุโม วา นิปนฺนา, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

[๒๘๗] มาตุคามเ มาตุคามสณฺณี รโห ปฏฺิจฺจนฺเน อาสนเ
นิสฺชชํ กปฺเปติ อาปตฺติ, ปาจิตฺติยสฺส. มาตุคามเ เวมตีโก รโห
ปฏฺิจฺจนฺเน อาสนเ นิสฺชชํ กปฺเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. มาตุคามเ
อมาตุคามสณฺณี รโห ปฏฺิจฺจนฺเน อาสนเ นิสฺชชํ กปฺเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺติยสฺส. ยกฺขิยา วา เปติยา วา ปณฺทเกน วา ตีรจฺฉานคต-
มนุสฺสวีกคหิตฺติยา วา สทฺธี รโห ปฏฺิจฺจนฺเน อาสนเ นิสฺชชํ
กปฺเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺส. อมาตุคามเ มาตุคามสณฺณี, อาปตฺติ
ทุกฺกฏฺส. อมาตุคามเ เวมตีโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺส. อมาตุคามเ
อมาตุคามสณฺณี, อนาปตฺติ.

^๑ ส.จ.ท.อ. อกฺขี, เอมฺปริปิ.

^๓ ส.จ.ท. อุกฺขิปปียมาเน, เอมฺปริปิ.

^๕ ส.อ. โกตฺถพฺพิยา, จ.ท. โกตฺถพฺพิกาย

^๒ ส.จ.ท. นิขณียมาเน, เอมฺปริปิ.

^๔ ส.จ.ท. กุกฺกเท, เอมฺปริปิ.

[๒๘๘] อนาปตติ โย โกจิ วิญญู ปุริโส ทุติโย โหติ,
 ติฏฐติ น นิสิตติ, อรโหเปกฺโข, อญฺเญววิหิตो^๑ นิสิตติ, อุมมตฺตกสฺส,
 อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

รโหปฏิจฺจนฺนสิกขาปทํ นิฏฺฐิตํ จตฺตถํ.

๕. รโหนิสชชสิกขาปทํ

[๒๘๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุปนฺนโท
 สกฺยปฺตโต สหายกสฺส ฃมฺ รํ คนฺตฺวา ตสฺส ปชาปตฺติยา สทฺธิ เอโก
 เอกาย รโห นิสชชํ กปฺเปสฺสิ. อถ โข โส ปุริโส อฺขุฌายติ ขียติ
 วิปาเจติ “กถํ หิ นาม อโยโย อุปนฺนโท มยฺหํ” ปชาปตฺติยา^๒ สทฺธิ
 เอโก เอกาย รโห นิสชชํ กปฺเปสฺสตีติ. อสฺสสํ โข ภิกฺขุ ตสฺส
 ปุริสสฺส อฺขุฌายนฺตสฺส ขียนฺตสฺส วิปาเจนฺตสฺส. เย เต ภิกฺขุ
 อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺ เต อฺขุฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม
 อายสฺมา อุปนฺนโท สกฺยปฺตโต มาตฺตุคามเน สทฺธิ เอโก เอกาย
 รโห นิสชชํ กปฺเปสฺสตีติ ๔เปยฺ “สจฺจํ กิร ตวํ อุปนฺนท
 มาตฺตุคามเน สทฺธิ เอโก เอกาย รโห นิสชชํ กปฺเปสฺตีติ. “สจฺจํ
 ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๔เปยฺ “กถํ หิ นาม ตวํ โมฆปุริส
 มาตฺตุคามเน สทฺธิ เอโก เอกาย รโห นิสชชํ กปฺเปสฺสสิ. เนตํ
 โมฆปุริส อปฺปสนฺนํ วา ปสทาเย ปสนฺนํ วา ภิกฺขุโยภาวาย
 ๔เปยฺ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกขาปทํ อฺทฺทฺธิเสยฺยาถ

^๑ ส.ฉ.,เท.,มหา. อญฺเญววิหิต, เอวมฺปฺริย.

^๒ อ. อยํ ปาโง น ทิสฺสติ.

^๓ สฺยา. ปชาปตฺติยา, อ. มาตฺตุคามเน

[๒๙๐] “โย ปน ภิกขุ มาตุคามเณ สทุธิ เอโก เอกาย
รโห นิสชชํ กปเปยฺย, ปาจิตตियนฺติ.

[๒๙๑] โย ปนาติ โย ยาทีโส ๔เปฯ

ภิกขุติ ๔เปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปเปโต “ภิกขุติ.

มาตุคามเณ นาม มนุสฺสิตฺถี, น ยกฺขี น เปตี น
ติรจฺฉานคตา, วิญญู ปฏฺวิปลา สุภาสิตทฺพฺภาสิตํ ทุณฺณจฺจุลาทุณฺณจฺจุลํ
อาชานิตฺตุ.

สทุธินฺติ เอกโต.

เอโก เอกายาติ ภิกขุ เจว โหติ มาตุคามเณ จ.

รโห นาม จกฺขุสฺส รโห โสตสฺส รโห. จกฺขุสฺส รโห นาม
น สกฺกา โหติ อุกฺกัณฺโณ วา นิชนิยมาเน ภมฺกํ วา อุกฺกัณฺปิยมาเน
สีสํ วา อุกฺกัณฺปิยมาเน ปสฺสิตฺตุ. โสตสฺส รโห นาม น สกฺกา
โหติ ปกตีกถา โสตฺตุ.

นิสชชํ กปเปยฺยยาติ มาตุคามเณ นิสินฺเนน ภิกขุ อุปนิสินฺโน วา
โหติ อุปนินฺโน วา, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส. ภิกขุ นิสินฺเนน
มาตุคามเณ อุปนิสินฺโน วา โหติ อุปนินฺโน วา, อาปตฺติ
ปาจิตตियสฺส. อุโก วา นิสินฺนา โหนฺติ อุโก วา นินฺนา,
อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส.

[๒๙๒] มาตุคามเณ มาตุคามสณฺณเณ เอโก เอกาย รโห นิสชชํ
กปเปติ, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส. มาตุคามเณ เวมตีโก เอโก เอกาย
รโห นิสชชํ กปเปติ, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส. มาตุคามเณ อมาตุ-
คามสณฺณเณ เอโก เอกาย รโห นิสชชํ กปเปติ, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส.

ยกุขียา วา เปติยา วา ปณฺชเกน วา ตีรจฺฉานคตมนุสฺส-
 วิคฺคหิตฺติยา วา สทฺธิ เอโก เอกาย รโห นิสชฺช กปฺเปติ,
 อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อมาตุคามา มาตุคามสณฺณิ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.
 อมาตุคามา เวมตีโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อมาตุคามา อมาตุคาม-
 สณฺณิ, อนาปตฺติ.

[๒๙๓] อนาปตฺติ โย โกจิ วิณฺญ ปุริโส ทฺติโย โหติ,
 ติฏฺฐติ น นิสิตฺติ, อรโหเปกฺโข, อญฺเฏววิหิตฺติ นิสิตฺติ, อุมฺมตฺตกสฺส,
 อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

รโหนิสชฺชสิกขาปทํ นิฏฺฐจิตํ ปณฺจมํ.

๖. จาริตตสิกขาปท

[๒๙๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา ราชคเห วิหริติ เวพฺพเน
 กลนฺทกนิวาเป. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมโต อุปนฺนทสฺส
 สกฺยปฺตฺตสฺส อุปฺนฺจจากุลํ อายสฺมนตํ อุปนฺนทํ สกฺยปฺตฺตํ
 ภตฺเตน นิมนฺเตสิ, อญฺเฏปิ ภิกฺขุ ภตฺเตน นิมนฺเตสิ. เตน โข
 ปน สมเยน อายสฺมา อุปนฺนโท สกฺยปฺตฺโต ปุเรภตฺตํ กุลานิ
 ปยิริปาสติ. อถ โข เต ภิกฺขุ เต มนุสฺสเส เอตทวโจ “เทถาสุ
 ภตฺตนฺติ. “อาคเมถ ภนฺเต, ยาว อโย” อุปนฺนโท อาคจฺจตฺติ.
 ทฺติยมฺปิ โข เต ภิกฺขุ เต มนุสฺสเส เอตทวโจ “เทถาสุ ภตฺตนฺติ.
 “อาคเมถ ภนฺเต, ยาว อโย” อุปนฺนโท อาคจฺจตฺติ. ตติยมฺปิ โข
 เต ภิกฺขุ เต มนุสฺสเส เอตทวโจ “เทถาสุ ภตฺตํ, ปุเร กาโล

อติกกมตีติ. “ยมปิ มยฺ ภนฺเต ภตฺตํ กริมฺหา อยฺยสฺส อุปนฺนทสฺส
การณา, อาคเมถ ภนฺเต, ยาว อโยโย อุปนฺนโท อาคจฺจตีติ.

อถโข อายสฺมา อุปนฺนโท สกฺยปฺตฺโต ปุเรภตฺตํ กุลานิ
ปยิริปาสิตฺวา ทิवा อาคจฺจตี. ภิกฺขุ น จิตฺตรูปํ ภูณฺชิสฺสุ. เย เต
ภิกฺขุ อปฺปิจฺจา ๔เปฯ เต อุชฺฌายนฺติ ชียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ
นาม อายสฺมา อุปนฺนโท สกฺยปฺตฺโต นิมนฺตีโต สภตฺโต สมานो
ปุเรภตฺตํ กุเลสุ จาริตฺตํ อาปชฺชิสฺสตีติ ๔เปฯ “สจฺจํ กิร ตวํ
อุปนฺนทํ นิมนฺตีโต สภตฺโต สมานอ ปุเรภตฺตํ กุเลสุ จาริตฺตํ
อาปชฺชิสฺสีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๔เปฯ “กถํ หิ
นาม ตวํ โมชปฺริสํ นิมนฺตีโต สภตฺโต สมานอ ปุเรภตฺตํ กุเลสุ
จาริตฺตํ อาปชฺชิสฺสสี. เนตํ โมชปฺริสํ อปฺปสฺนฺนํ นวํ ปสาทาย
ปสฺนฺนํ นวํ ภียโยภาวาย ๔เปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ
สิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺเสยฺยาถ

“โย ปน ภิกฺขุ นิมนฺตีโต สภตฺโต สมานอ ปุเรภตฺตํ กุเลสุ
จาริตฺตํ อาปชฺเชยฺย, ปาจิตฺตियนฺติ.

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณฺโณ สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๒๙๕] เตน โข ปน สมเยน อายสฺมาโต อุปนฺนทสฺส
สกฺยปฺตฺตสฺส อุปฏฺฐจากรกฺลํ สงฺฆสฺสตฺถาย ชาทนียํ ปาเหสิ “อยฺยสฺส
อุปนฺนทสฺส ทสฺเสตฺวา สงฺฆสฺส ทาทพฺพนฺติ. เตน โข ปน
สมเยน อายสฺมา อุปนฺนโท สกฺยปฺตฺโต คามํ ปิณฺฑาย ปวิฏฺโง
โหติ. อถโข เต มนุสฺสา อารามํ คนฺตฺวา ภิกฺขุ ปุจฺฉิสฺสุ “กทํ
ภนฺเต อโยโย อุปนฺนโทติ. “เอสาธุโส อายสฺมา อุปนฺนโท สกฺยปฺตฺโต
คามํ ปิณฺฑาย ปวิฏฺโงติ. “อิทํ ภนฺเต ชาทนียํ อยฺยสฺส อุปนฺนทสฺส
ทสฺเสตฺวา สงฺฆสฺส ทาทพฺพนฺติ. ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ.
“เตนหิ ภิกฺขเว ปฏฺฐิคฺคเหตฺวา นิกฺขิปถ, ยาว อุปนฺนโท อาคจฺจตีติ.

อถโข อายสฺมา อุปนฺนโท สกฺยปฺตโต “ภควตา ปฏิกฺขิตฺตํ
 ปุเรภตฺตํ กุเลสุ จาริตฺตํ อาปชฺชิตฺตุนฺติ ปจฺจภตฺตํ กุลานิ ปยิริปาสิตฺวา
 ทิवा ปฏิกฺกมิ. ขาทนียํ อุตฺตาริยิตฺถ.” เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจนา
 ๕เปฯ เต อชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อายสฺมา
 อุปนฺนโท สกฺยปฺตโต ปจฺจภตฺตํ กุเลสุ จาริตฺตํ อาปชฺชิสฺสตีติ
 ๕เปฯ “สจฺจํ กิร ตวํ อุปนฺนท ปจฺจภตฺตํ กุเลสุ จาริตฺตํ
 อาปชฺชิสฺสีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๕เปฯ “กถํ หิ
 นาม ตวํ โมฆปฺริส ปจฺจภตฺตํ กุเลสุ จาริตฺตํ อาปชฺชิสฺสสิ. เนตํ
 โมฆปฺริส อปฺปสฺนฺนํ ภา ปสฺสทาย ปสฺนฺนํ ภา ภิกฺขโฆวาย
 ๕เปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุตฺติเสยฺยาถ

“โย ปน ภิกฺขุ นิมฺมิตฺโต สภตฺโต สมานो ปุเรภตฺตํ ภา
 ปจฺจภตฺตํ ภา กุเลสุ จาริตฺตํ อาปชฺชเยยฺย, ปาจิตฺตียนฺติ.

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณํ สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๒๙๖] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ จีวรทานสมเย
 กุกฺกัจจายนฺตา กุลานิ น ปยิริปาสนฺติ. จีวรํ ปรีตฺตํ อุปฺปชฺชติ.
 ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺตํ อาโรเจสุ. ๕เปฯ “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว
 จีวรทานสมเย กุลานิ ปยิริปาสิตฺถ; เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ
 สิกฺขาปทํ อุตฺติเสยฺยาถ

“โย ปน ภิกฺขุ นิมฺมิตฺโต สภตฺโต สมานो ปุเรภตฺตํ ภา
 ปจฺจภตฺตํ ภา กุเลสุ จาริตฺตํ อาปชฺชเยยฺย อณฺเฏตฺร สมยา,
 ปาจิตฺตียํ. ตตฺถายํ สมโย จีวรทานสมโย; อयํ ตตฺถ สมโยติ.

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณํ สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๒๙๗] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุ จีวรกมมํ กโรนฺติ, อตฺถโ จ โหติ สฺฐิจยาปิ สุตฺเตนปิ สตฺถเกนปิ. ภิกขุ กุกฺกุจฺจายนฺตา กุลานิ น ปยิริปาสนฺติ. ภควโต เอตมตฺถํ อารุเจสฺสุ. ๕เปฯ “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว จีวรการสมเย กุลานิ ปยิริปาสิตฺตุ. เอวญจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ อุทฺทิสฺเสยฺยาถ

“โย ปน ภิกขุ นิมนฺติโต สภตฺโต สมานุ ปุเรภตฺตํ วา ปจฺฉาภตฺตํ วา กุเลสุ จาริตฺตํ อาปชฺเชยฺย อญฺญตร สมยา, ปาจิตฺติยํ. ตตฺถายํ สมโย จีวรทานสมโย จีวรการสมโย; อयํ ตตฺถ สมโยติ.

เอวญจิทํ ภควตา ภิกขุณํ สีกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติ.

[๒๙๘] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุ คิลานา โหณฺติ, อตฺถโ จ โหติ เกสชฺเชหิ. ภิกขุ กุกฺกุจฺจายนฺตา กุลานิ น ปยิริปาสนฺติ. ภิกขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารุเจสฺสุ. ๕เปฯ “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว สนฺตํ ภิกฺขุํ อาปฺุจฺฉา กุลานิ ปยิริปาสิตฺตุ. เอวญจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ อุทฺทิสฺเสยฺยาถ

[๒๙๙] “โย ปน ภิกขุ นิมนฺติโต สภตฺโต สมานุ สนฺตํ ภิกฺขุํ อนาปฺุจฺฉา ปุเรภตฺตํ วา ปจฺฉาภตฺตํ วา กุเลสุ จาริตฺตํ อาปชฺเชยฺย อญฺญตร สมยา, ปาจิตฺติยํ. ตตฺถายํ สมโย จีวรทานสมโย จีวรการสมโย; อยํ ตตฺถ สมโยติ.

[๓๐๐] โย ปนาติ โย ยาทีโส ๕เปฯ

ภิกฺขุติ ๕เปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

นิมนฺติโต นาม ปญฺจนนํ โภชนานํ อญฺญตเรน โภชนเนน นิมนฺติโต.

สมตฺโต นาม เยน นิมนฺติโต, เตน สมตฺโต.

สนฺตํ นาม ภิกฺขุํ สกฺกา โหติ อาปฺจุฉา ปวิสิตฺตํ.

อสนฺตํ นาม ภิกฺขุํ น สกฺกา โหติ อาปฺจุฉา ปวิสิตฺตํ.

ปุเรภตฺตํ นาม เยน นิมนฺติโต, ตํ อภุตฺตาวี.

ปจฺฉาภตฺตํ นาม เยน นิมนฺติโต, อนฺตมโส กุสฺสคฺเคนปิ
ภตฺตํ โหติ.

กุลํ นาม จตฺตาริ กุลานิ ขตฺติยกุลํ พุราหฺมณกุลํ เวสฺสกุลํ
สุทฺทกุลํ.

กุเลสุ จาริตฺตํ อาปชฺเชยฺยาติ อญฺญสฺส ฆรฺูปจาร์ โอกฺกมฺนตฺส
อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. ปจฺฉํ ปาทํ อุมฺมาร์ อติกกฺกามติ, อาปตฺติ
ทุกฺกสฺส. ทุตฺติํ ปาทํ อติกกฺกามติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

อญฺญตฺร สมยาติ จเปตฺวา สมยํ.

จีวรทานสมโย นาม อนตฺถเต กจิเน วสฺसानสฺส ปจฺฉิโม
มาโส, อตฺถเต กจิเน ปณฺจ มาสา.

จีวรการสมโย นาม จีวเร กยิรฺมานเ.

[๓๐๑] นิมนฺติเต นิมนฺติตสญฺญิํ สนฺตํ ภิกฺขุํ อนาปฺจุฉา
ปุเรภตฺตํ วา ปจฺฉาภตฺตํ วา กุเลสุ จาริตฺตํ อาปชฺชติ อญฺญตฺร
สมยา, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. นิมนฺติเต เวมตีโก สนฺตํ ภิกฺขุํ
อนาปฺจุฉา ปุเรภตฺตํ วา ปจฺฉาภตฺตํ วา กุเลสุ จาริตฺตํ อาปชฺชติ
อญฺญตฺร สมยา, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. นิมนฺติเต อนิมนฺติตสญฺญิํ
สนฺตํ ภิกฺขุํ อนาปฺจุฉา "ปุเรภตฺตํ วา ปจฺฉาภตฺตํ วา" กุเลสุ
จาริตฺตํ อาปชฺชติ อญฺญตฺร สมยา, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

อนิมนติตเต นิมนติตตสญญี, อาปตติ ทุกุกกสฺส. อนิมนติตเต
เวมตีโก, อาปตติ ทุกุกกสฺส. อนิมนติตเต อนิมนติตตสญญี, อนาปตติ.

[๓๐๒] อนาปตติ สมเย, สนฺตํ ภิกขุํ อาปจฺจนา ปวิสติ,
อสนฺตํ ภิกขุํ อนาปจฺจนา ปวิสติ, อญฺญสฺส ชฺเรน มคฺโค โหติ,
จฺรฺพจาเรน มคฺโค โหติ, อนฺตรารามํ^๑ คจฺฉติ, ภิกขุํปสฺสยํ คจฺฉติ,
ติตฺถียเสยฺยํ คจฺฉติ, ปฏฺฐิกุมณํ คจฺฉติ, ภาตฺตียชฺรํ คจฺฉติ, อาปทาสฺ,
อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

จาริตฺตสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ จญฺจ.

๗. จตุมาสปัจจยปวารณาสิกฺขาปทํ

[๓๐๓] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สกฺเกสฺส วิหฺรติ กปิลวตฺถุสฺมี
นิโครธาราเม. เตน โข ปน สมเยน มหานามสฺส สกฺกสฺส
ภสซฺหํ อุสฺสหนํ โหติ. อถ โข มหานาโม สกฺโก, เยน ภควา,
เตนุํปสงฺกมิ; อุํปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสิตฺติ.
เอกมฺนตํ นิสินฺโน โข มหานาโม สกฺโก ภควนฺตํ เอตทวโจ
“อิจฺฉามหิ ภนฺเต สงฺฆํ จาตุมาสํ^๒ ภสซฺเชน ปวาเรตฺถุนฺติ. “สาธุ
สาธุ มหานาม, เตนหิ ตวํ มหานาม สงฺฆํ จาตุมาสํ ภสซฺเชน
ปวาเรหิตฺติ. ภิกฺขุ กุกฺกจฺจายนฺตา นาธิวาเสนฺติ. ภิกฺขุ ภควโต
เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ. ฯเปฯ “อนุชานามิ ภิกฺขเว จาตุมาสปัจจย-
ปวารณํ^๓ สาทิตฺถุนฺติ.

^๑ หมายเหตุ 26/05/2566

อ. อนุตรคาม

^๒ ส.,จ.,เท.,มหา. จตุมาส, เอวมุปริป.

^๓ ส.,เท. จตุมาส ภสซฺชปัจจยปวารณ

[๓๐๔] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุ มหานาม สุกัม
 ปริตตัมเยว^๑ เกสขช วิญญาเปณฺติ. ตเถว มหานามสฺส สกฺกสฺส
 เกสขช อฺสฺสนนฺ โหติ. ทฺติยมฺปิ โข มหานาโม สกโก, เยน ภควา,
 เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสีทิ;
 เอกมฺนตํ นิสินฺโน โข มหานาโม สกโก ภควนฺตํ เอตทวโจ
 “อิจฺฉามหํ ภนฺเต สงฺฆํ อปรํปิ จาตุมาสํ เกสขฺเชน ปวาเรตฺตุนฺติ.
 “สาธุ สาธุ มหานาม, เตนहि ตวํ มหานาม สงฺฆํ อปรํปิ จาตุมาสํ
 เกสขฺเชน ปวาเรหิตี. ภิกขุ กุกฺกัจจายนฺตา นาธิวาเสนฺติ. ภิกขุ
 ภควโต เอตมตฺถํ อารโหเสสุ. ๕เปฯ “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว ปฺน
 ปวารณํปิ สาทิตฺตุนฺติ.

[๓๐๕] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุ มหานาม สุกัม
 ปริตตัมเยว เกสขช วิญญาเปณฺติ. ตเถว มหานามสฺส สกฺกสฺส
 เกสขช อฺสฺสนนฺ โหติ. ตติยมฺปิ โข มหานาโม สกโก, เยน
 ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ
 นิสีทิ; เอกมฺนตํ นิสินฺโน โข มหานาโม สกโก ภควนฺตํ
 เอตทวโจ “อิจฺฉามหํ ภนฺเต สงฺฆํ ยาวชีวํ เกสขฺเชน ปวาเรตฺตุนฺติ.
 “สาธุ สาธุ มหานาม, เตนहि ตวํ มหานาม สงฺฆํ ยาวชีวํ
 เกสขฺเชน ปวาเรหิตี. ภิกขุ กุกฺกัจจายนฺตา นาธิวาเสนฺติ. ภิกขุ
 ภควโต เอตมตฺถํ อารโหเสสุ. ๕เปฯ “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว นิจฺจ-
 ปวารณํปิ สาทิตฺตุนฺติ.

เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกขุ ทฺนฺนฺวตฺตา โหณฺติ
 ทฺุปฺปารุตา อนากปฺปสมฺปนฺนา. มหานาเมน สกฺเกน วุตฺตา โหณฺติ^๒

หมดอายุ 26/05/2566

^๑ ส.,เท.,ฉ. ปริตตํ, เอวมุปริปิ.

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. มหานาโม สกโก วุตฺตา โหติ

“กิสฺส ตุมฺเห ภนฺเต ทฺพนฺนิวตฺตา ทฺปฺปารุตา อนากปฺปสมฺปนฺนา.
 นนฺ นาม ปพฺพชิตฺเตน สฺนฺนิวตฺเตน ภวิตฺตพฺพํ สฺปารุเตน อากปฺป-
 สมฺปนฺเนนาติ. จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ มหानาเม สกฺเก อุปนฺนํสีสุ.
 อถ โข จพฺพคฺคิยานํ ภิกฺขุนํ เอตทฺโหสี “เกณฺ หนฺ โข มยฺ อุปาเยน
 มหานามํ สกฺกํ มงฺกํ กเรยฺยามาติ. อถ โข จพฺพคฺคิยานํ ภิกฺขุนํ
 เอตทฺโหสี “มหานาเมเน []” อาวุโส สกฺเกเน สงฺฆเ ภสซฺเชน
 ปวารีโต, หนฺท มยฺ อาวุโส มหานามํ สกฺกํ สปปิ วิญฺญาเปมาติ.
 อถ โข จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ, เยเน มหานาโม สกฺโก, เตนฺอุปสงฺกมฺมีสุ;
 อุปสงฺกมิตฺวา มหานามํ สกฺกํ เอตทฺโวจฺจุ “โทณฺเนน อาวุโส สปปินา
 อตฺถเกติ. “อชฺชชฺณโห ภนฺเต อากเมถ, มนุสฺสา วชฺ คตา สปปิ
 อหริตฺตุ, กालเ หริสฺสเถาติ.”^๒

ทฺติยมฺปิ โข ๔เปยฺย ตติยมฺปิ โข จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ มหานามํ
 สกฺกํ เอตทฺโวจฺจุ “โทณฺเนน อาวุโส สปปินา อตฺถเกติ. “อชฺชชฺณโห
 ภนฺเต อากเมถ, มนุสฺสา วชฺ คตา สปปิ อหริตฺตุ, กาลเ
 หริสฺสเถาติ. “กํ ปน ตยา อาวุโส อทาทูกาเมเน ปวารีเตน, ยํ ตวํ
 ปวาเรตฺวา น เทสีติ. อถ โข มหานาโม สกฺโก อชฺชฌายติ ขียติ
 วิปาเจติ “กถํ หิ นาม ภทฺทหนฺตา ‘อชฺชชฺณโห ภนฺเต อากเมเถาติ
 วุจฺจมานา นาคเมสฺสนฺตํตีติ. อสฺสโสสุ โข ภิกฺขุ มหานามสฺส
 สกฺกสฺส อชฺชฌายนฺตสฺส ขียนฺตสฺส วิปาเจนฺตสฺส. เย เต ภิกฺขุ
 อปฺปิจฺจ ๔เปยฺย เต อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม
 จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ มหานาเมเน สกฺเกเน ‘อชฺชชฺณโห ภนฺเต อากเมเถาติ
 วุจฺจมานา นาคเมสฺสนฺตํตีติ ๔เปยฺย “สจฺจํ กิร ตุมฺเห ภิกฺขเว

มหานาเมน สกฺเกน ‘อชฺชุณฺโห ภนฺเต อากเมธาติ วุจฺจมานา
นาคเมธาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ชฺเปยฺ “กถํ หิ
นาม ตุมฺहे โมชฺสปริสา มหานาเมน สกฺเกน ‘อชฺชุณฺโห ภนฺเต
อากเมธาติ วุจฺจมานา นาคเมสฺสสฺส. เนตํ โมชฺสปริสา อปฺปสนฺนํ
วา ปสาทาย ปสนฺนํ วา ภิกฺขุโยภาวาย ชฺเปยฺ เอมฺว จ ปน
ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุกฺกมฺเสยฺยาถ

[๓๐๖] “อคฺคิลาเนน ภิกฺขุณา จาตุมาสปัจจยปวารณา
สาทิตพฺพา อณฺเฏตฺร ปุณฺปวารณาย อณฺเฏตฺร นิจฺจปวารณาย;
ตโต เจ อุตฺตริ สาทิเยยฺย, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๓๐๗] อคฺคิลาเนน ภิกฺขุณา จาตุมาสปัจจยปวารณา
สาทิตพฺพาติ คิลานปัจจยปวารณา สาทิตพฺพา.

ปุณฺปวารณาปี สาทิตพฺพา” ยทา คิลานํ ภวิสฺสามิ, ตทา
วิญฺญาเปสฺสามิตี.

นิจฺจปวารณาปี สาทิตพฺพา ยทา คิลานํ ภวิสฺสามิ ตทา
วิญฺญาเปสฺสามิตี.

ตโต เจ อุตฺตริ สาทิเยยฺยาติ อตฺถิ ปวารณา เกสฺซชฺชปริยฺนตา
น รตฺติปริยฺนตา, อตฺถิ ปวารณา รตฺติปริยฺนตา น เกสฺซชฺชปริยฺนตา,
อตฺถิ ปวารณา เกสฺซชฺชปริยฺนตา จ รตฺติปริยฺนตา จ, อตฺถิ
ปวารณา เนว เกสฺซชฺชปริยฺนตา น รตฺติปริยฺนตา.

เกสฺซชฺชปริยฺนตา นาม เกสฺซชฺชานิ ปริคฺคหิตานิ โหนฺติ
“เอตฺตเกหิ เกสฺซชฺเชหิ ปวาเรมฺฮีติ.

รตฺติปริยฺหตา นาม รตฺติโย ปริคฺคหิตาโย โหณฺติ “เอตฺตกาสุ
รตฺตีสฺส ปวาเรมฺมิตฺติ.

เภสขฺชปริยฺหตา จ รตฺติปริยฺหตา จ นาม เภสขฺชานิ จ
ปริคฺคหิตานิ โหณฺติ รตฺติโย จ ปริคฺคหิตาโย โหณฺติ “เอตฺตเกหิ
เภสขฺเชหิ เอตฺตกาสุ รตฺตีสฺส ปวาเรมฺมิตฺติ.

เนว เภสขฺชปริยฺหตา น รตฺติปริยฺหตา นาม เภสขฺชานิ
จ อปริคฺคหิตานิ โหณฺติ รตฺติโย จ อปริคฺคหิตาโย โหณฺติ
“เอตฺตเกหิ เภสขฺเชหิ เอตฺตกาสุ รตฺตีสฺส ปวาเรมฺมิตฺติ.”

[๓๐๘] เภสขฺชปริยฺหเต เยหิ เภสขฺเชหิ ปวาริตฺโต โหติ, ตานิ
เภสขฺชานิ จเปตฺวา อญฺเฆน เภสขฺชานิ วิญญาเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตตियสฺส. รตฺติปริยฺหเต ยาสฺส รตฺตีสฺส ปวาริตฺโต โหติ, ตา
รตฺติโย จเปตฺวา อญฺเฆน รตฺตีสฺส วิญญาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส.
เภสขฺชปริยฺหเต จ รตฺติปริยฺหเต จ เยหิ เภสขฺเชหิ ปวาริตฺโต
โหติ, ตานิ เภสขฺชานิ จเปตฺวา ยาสฺส รตฺตีสฺส ปวาริตฺโต โหติ, ตา
รตฺติโย จเปตฺวา อญฺเฆน เภสขฺชานิ อญฺเฆน รตฺตีสฺส วิญญาเปติ,
อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส. เนว เภสขฺชปริยฺหเต น รตฺติปริยฺหเต
อนาปตฺติ.

[๓๐๙] น เภสขฺเชน กรณียे^๒ เภสขฺชํ วิญญาเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตตियสฺส. อญฺเฆน เภสขฺเชน กรณียे อญฺเฆน เภสขฺชํ วิญญาเปติ,
อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส. ตทฺตฺตริ ตทฺตฺตริสญฺญิ เภสขฺชํ วิญญาเปติ,
อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส. ตทฺตฺตริ เวมตฺติโก เภสขฺชํ วิญญาเปติ,

^{๑-๑} ส.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. อิม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อิ. กรณียเณ, เอวฺมุปริปิ.

อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. ตหุตฺตริ นตหุตฺตริสญฺญี เกสขฺช วิญญาเปติ,
อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

นตหุตฺตริ ตหุตฺตริสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. นตหุตฺตริ
เวมตฺติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. นตหุตฺตริ นตหุตฺตริสญฺญี, อนาปตฺติ.

[๓๑๐] อนาปตฺติ เยหิ เกสขฺเชหิ ปวาริโต โหติ, ตานิ
เกสขฺชานิ วิญญาเปติ, ยาสฺ รตฺตีสุ ปวาริโต โหติ, ตาสฺ รตฺตีสุ
วิญญาเปติ, “อิเมหิ ตยา เกสขฺเชหิ ปวาริตมฺหา,^๑ อมฺหากญฺจ
อิมินา จ อิมินา จ เกสขฺเชน อตฺถเกติ อัจฺฉิตฺวา วิญญาเปติ,
“ยาสฺ ตยา รตฺตีสุ ปวาริตมฺหา, ตาโย จ รตฺติโย วีตฺวตฺตา,
อมฺหากญฺจ เกสขฺเชน อตฺถเกติ อัจฺฉิตฺวา วิญญาเปติ, ฌาตกานํ,
ปวาริตานํ, อญฺญสฺสตถาย, อตฺตโน ฐเนน, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิ-
กมฺมิกสฺสาติ.

จตุมาสปจฺจยปวารณาสิกฺขาปํ นิฏฺฐิตํ สตม.

๘. อุยฺยุตฺตเสนาสิกฺขาปํ

[๓๑๑] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ราชา ปเสนทิ
โกสโล เสนาย อพฺภุยาโต โหติ. จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ อุยฺยุตฺตํ
เสนํ ทสฺสนาย อคมฺสุ. อทฺทสา โข ราชา ปเสนทิ โกสโล
จพฺพคฺคิเย ภิกฺขุ ทูโรโต ว อาคจฺฉนฺเต ทิสฺวาน ปกฺโกสาเปตฺวา

เอตทโวจ “กิสฺส ตุมฺहे ภนฺเต อากตตถาติ. “[^๑]” มหาราชานํ มยํ
ทญฺญจุกามาติ. “กึ ภนฺเต มํ ทิฏฺฐเณ ยุตฺถาภินฺนํ^๒” นนฺ ภควา
ปสฺสิตพฺโพติ. มนุสฺสา อุตฺตมายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ
นาม สมณฺหา สกฺยปฺตติยา อุตฺตมุตฺตํ เสนํ ทสฺสนาย อากจฺฉิสฺสนฺติ.
อมฺหากมฺปิ อลาภา อมฺหากมฺปิ ทูลลทฺธํ, เย มยํ อาชีวสฺส
เหตุ ปฺตตทารสฺส การณํ เสนาย อากจฺฉามาติ. อสฺสิสฺสํ ไช
ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ อุตฺตมายนฺตานํ ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ.
เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ เต อุตฺตมายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
“กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ อุตฺตมุตฺตํ เสนํ ทสฺสนาย
คจฺฉิสฺสนฺตึติ ฯเปฯ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว อุตฺตมุตฺตํ เสนํ
ทสฺสนาย คจฺฉนฺตาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ฯเปฯ
“กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมชฺสปฺริสา อุตฺตมุตฺตํ เสนํ ทสฺสนาย
คจฺฉิสฺสถ. เนตํ โมชฺสปฺริสา อปฺปสณฺหานํ วา ปสาทาย ปสณฺหานํ
วา ภิยฺโยภาวาย ฯเปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ
อุทฺทิสฺเสยฺยาถ

“โย ปน ภิกฺขุ อุตฺตมุตฺตํ เสนํ ทสฺสนาย คจฺฉเยย,
ปาจิตฺติยนฺติ.

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณํ สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๓๑๒] เตน ไช ปน สมเยน อณฺณตรสฺส ภิกฺขุโน มาตุโล
เสนาย คิลาโน โหติ. โส ตสฺส ภิกฺขุโน สนฺติเก ทฺถํ ปาเหสิ
“อหํ หิ เสนาย คิลาโน, อากจฺฉตฺถ ภาทฺทนฺโต, อิจฺฉามิ ภาทฺทนฺตสฺส

^๑ อ. เอตถนฺตเร มหาราชชาติ ปาโง ทิสฺสติ. ^๒ เท. ยุตฺถาภินฺนํ, อ. ยุตฺถาภินฺนํ.

อาคตฺนติ. อถโข ตสฺส ภิกฺขุโน เอตทโหสิ “ภควตา ภิกฺขุโน”
 สิกฺขาปํ ปณฺณตํ ‘น อุษยุตตํ เสนํ ทสฺสนาย คนฺตพฺพนฺติ,
 อยฺมจ เม มาตุโล เสนาย คิลาน, กถํ นุ โข มยา
 ปฏิปชฺชิตพฺพนฺติ. ภควโต เอตมตถํ อาโรเจสฺสุ. อถโข ภควา
 เอตสฺมี นิทาเน เอตสฺมี ปกรเณ ฐมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ
 อามนฺเตสิ “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว ตถารูปปจฺจยา”^๒ เสนํ^๓ คนฺตํ.
 เอวฺมจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปํ อุกฺกทิสฺเสยฺยาถ

[๓๑๓] “โย ปน ภิกฺขุ อุษยุตตํ เสนํ ทสฺสนาย คจฺเจยฺย
 อณฺเวยตร ตถารูปปจฺจยา, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๓๑๔] โย ปนาติ โย ยาทีโส ๔เปฯ

ภิกฺขุติ ๔เปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

อุษยุตฺตา นาม เสนา คามโต นิภฺขมิตฺวา นิวิฏฺฐา วา
 โหติ ปยาตา วา.

เสนา นาม หตฺถิ อสฺสา รถา ปตฺติ.^๔ ทฺวาทสฺปริโส หตฺถิ.
 ติปฺริโส อสฺโส. จตฺตฺปริโส รโถ. จตฺตาโร ปฺริสา สรหตฺถา ปตฺติ.
 ทสฺสนาย คจฺจติ, อาปตฺติ หุภฺกฏสฺส. ยตฺถ จิโต ปสฺสติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตียสฺส. ทสฺสณฺุปจาร์ วิชฺหิตฺวา ปฺนปฺนํ ปสฺสติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตียสฺส.

อณฺเวยตร ตถารูปปจฺจยาติ จเปตฺวา ตถารูปปจฺจยํ.

[๓๑๕] อุยฺยุตฺเต อุยฺยุตฺตสณฺณิ ทสฺสนาย คจฺฉติ อณฺเฏตร ตถารูปปจฺจยา, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. อุยฺยุตฺเต เวมตีโก ทสฺสนาย คจฺฉติ อณฺเฏตร ตถารูปปจฺจยา, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. อุยฺยุตฺเต อนฺุยฺยุตฺตสณฺณิ ทสฺสนาย คจฺฉติ อณฺเฏตร ตถารูปปจฺจยา, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

เอกเมกํ ทสฺสนาย คจฺฉติ, อาปตฺติ ทุกฺกทฺทสฺส. ยตฺถ จิโต ปสฺสติ, อาปตฺติ ทุกฺกทฺทสฺส. ทสฺสทฺทสฺส วิชิตฺวา ปนฺปนํ ปสฺสติ, อาปตฺติ ทุกฺกทฺทสฺส. อนฺุยฺยุตฺเต อุยฺยุตฺตสณฺณิ, อาปตฺติ ทุกฺกทฺทสฺส. อนฺุยฺยุตฺเต เวมตีโก, อาปตฺติ ทุกฺกทฺทสฺส. อนฺุยฺยุตฺเต อนฺุยฺยุตฺตสณฺณิ, อนาปตฺติ.

[๓๑๖] อนาปตฺติ อารามे จิโต ปสฺสติ, ภิกฺขุสฺส จิตฺกาสํ วา นิสินฺโนกาสํ วา นินฺโนกาสํ วา อากจฺฉติ, ปฏฺฐิเปถํ คจฺฉนฺโต ปสฺสติ, ตถารูปปจฺจยา, อาปทาสฺ, อุมมตฺตทกฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

อุยฺยุตฺตเสนาสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ อฏฺฐจมํ.

๕. เสนาวาสสิกฺขาปทํ

[๓๑๗] เตเน สมเยเน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตเน โข ปน สมเยเน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ, สติ กรณิเย, เสนํ คนฺตฺวา อติเรกตฺรตฺตํ เสนาย วสนฺติ. มนุสฺสา อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม สมณสฺส กุญฺยปฺตฺติยา เสนาย วสิสฺสนฺติ. อมฺหากมฺปิ อลาภา อมฺหากมฺปิ ทูลลทฺธํ, เย มยฺ อชฺชวสฺส เหตุ ปุตฺตทาสฺส การณา เสนาย

ปฏิวสามาติ. อสฺสสุ โข ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ อุชฺฌายนฺตานํ
 ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๕เปยฺ เต
 อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
 อติเรกติริตฺตํ เสนาย วสิสฺสนฺตํ ๕เปยฺ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว
 อติเรกติริตฺตํ เสนาย วสธาคิ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
 ภควา ๕เปยฺ “กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมชฺสปริสา อติเรกติริตฺตํ
 เสนาย วสิสฺสธ. เนตํ โมชฺสปริสา อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย
 ปสนฺนํ วา ภิกฺขเว ภาวาย ๕เปยฺ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ
 สิกฺขาปํ อุกฺกมฺมํ

[๓๑๘] “สียา จ ตสฺส ภิกฺขุโน โกจิเทว ปจฺจโย เสนํ
 คมฺนาย, ทฺวิเรกติริตฺตํ เตน ภิกฺขุณา เสนาย วสิตฺพุพฺ.
 ตโต เจ อุตฺตริ วเสยฺย, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๓๑๙] สียา จ ตสฺส ภิกฺขุโน โกจิเทว ปจฺจโย เสนํ
 คมฺนายาติ สียา ปจฺจโย สียา กรณีย.

ทฺวิเรกติริตฺตํ เตน ภิกฺขุณา เสนาย วสิตฺพุพฺนฺติ เทว
 ติสฺโส รตฺติโย วสิตฺพุพ.

ตโต เจ อุตฺตริ วเสยฺยาติ จตฺตเถ ทิวเส อตฺถงฺคเต
 สุริเย เสนาย วสติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๓๒๐] อติเรกติริตฺเต อติเรกสณฺณิ เสนาย วสติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตียสฺส. อติเรกติริตฺเต เวมตฺติโก เสนาย วสติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตียสฺส. อติเรกติริตฺเต อุนกสณฺณิ เสนาย วสติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตียสฺส.

อุณกติริตเต อติเรกสณฺณิ, อาปตติ ทุกฺกฏสฺส. อุณกติริตเต
เวมตีโก, อาปตติ ทุกฺกฏสฺส. อุณกติริตเต อุณกสณฺณิ, อนาปตติ.

[๓๒๑] อนาปตติ เทว ติสฺโส รตฺติโย วสฺติ, อุณกเทวติสฺโส
รตฺติโย วสฺติ, เทว รตฺติโย วสฺติวาทตติยา รตฺติยา ปุรารุณา
นิกฺขมิตฺวา ปุณ วสฺติ, คิลานํ วสฺติ, คิลานสฺส กรณียน วสฺติ,
เสนา []^๑ ปฏฺิเสนาย รุทฺธา โหติ, เกนจิ ปลิพฺพุทฺโธ โหติ,
อาปทาสฺส, อุมมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

เสนาวาสสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ นวม.

๑๐. อุโยธิกสิกฺขาปทํ

[๓๒๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา
ภิกฺขุ ทฺวิรตฺตติรตฺตํ^๒ เสนาย วสมานา อุโยธิกํปี พลคฺคํปี
เสนาพฺยุหํปี อนีกทสฺสนํปี คจฺจนฺติ. อณฺณตโรปี จพฺพคฺคิโย
ภิกฺขุ อุโยธิกํ คนฺตฺวา กณฺเฑน ปฏฺิวิทฺโธ โหติ. มนุสฺสา ตํ
ภิกฺขุํ อุปฺผนฺเตสฺสุ “กจฺจิ ฆนฺเต สฺยทฺธํ อโหสิ. กติ เต ลกฺขานิ
ลทฺธานิตี. โส ภิกฺขุ เตหิ มนุสฺเสหิ อุปฺผนฺตียมาโน มงฺกํ
อโหสิ. มนุสฺสา อชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม
สมณฺา สกฺยปฺตติยา อุโยธิกํ ทสฺสนาย อากจฺจิสฺสนฺติ. อมฺหากมฺปิ
อลาภา อมฺหากมฺปิ ทูลลทฺธํ, เย มยฺ อชีวสฺส เหตุ ปฺตตทารสฺส

^๑ ส.,ฉ.,เท.,มหา. เอตฺถนฺตเร วาสทฺโท ทิสฺสติ.

^๒ ส.,ฉ.,เท. ทิรตฺตติรตฺตํ, เอวมุปริปี.

การณ อุยโยธิกํ อากจฺจมาติ. อสฺสอัสสุ โข ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ
 อุชฺฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิ จา
 ๕เป๕ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา
 ภิกฺขุ อุยโยธิกํ ทสฺสนาย คจฺฉิสฺสนฺตํ ๕เป๕ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे
 ภิกฺขเว อุยโยธิกํ ทสฺสนาย คจฺฉณฺตาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ
 พุทฺโธ ภควา ๕เป๕ “กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมชฺสปริสา อุยโยธิกํ
 ทสฺสนาย คจฺฉิสฺสณ. เนตํ โมชฺสปริสา อปฺปสฺสนฺหานํ วา ปสาทาย
 ปสฺสนฺหานํ วา ภิกฺขเว ๕เป๕ เอวเมว ปน ภิกฺขเว อิมํ
 สิกฺขาปํ อํทฺธิเสยฺยาถ

[๓๒๓] “ทฺวิรตฺตติรตฺตณฺเจ ภิกฺขุ เสนาย วสฺมาโน อุยโยธิกํ
 วา พลคฺคํ วา เสนาพฺยุหํ วา อนีกทสฺสนํ วา คจฺฉเยยฺย,
 ปาจิตฺตียนฺติ.

[๓๒๔] ทฺวิรตฺตติรตฺตณฺเจ ภิกฺขุ เสนาย วสฺมาโนติ เทว
 ติสฺโส รตฺติโย วสฺมาโน.

อุยโยธิกํ นาม ยตฺถ สมฺปหาโร ทิสฺสติ.

พลคฺคํ นาม เอตฺตกา หตฺถิ เอตฺตกา อสฺสา เอตฺตกา รธา
 เอตฺตกา ปตฺติ.

เสนาพฺยุหํ นาม อิตฺโต หตฺถิ โหนฺตุ, อิตฺโต อสฺสา โหนฺตุ,
 อิตฺโต รธา โหนฺตุ, อิตฺโต ปตฺติกา โหนฺตุ.

อนีกํ นาม หตฺถานีกํ อสฺसानีกํ รถานีกํ ปตฺตานีกํ. ตโย
 หตฺถิ ปจฺฉิมํ หตฺถานีกํ, ตโย อสฺสา ปจฺฉิมํ อสฺसानีกํ, ตโย รธา
 ปจฺฉิมํ รถานีกํ, จตฺตาริ ปุริสา สรหตฺถา ปจฺฉิมํ ปตฺตานีกํ.

ทสฺสนาย คจฺจติ, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส. ยตถ จิโต ปสฺสติ,
 อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. ทสฺสญฺญปจาร์ วิชฺหิตฺวา ปุณฺนปฺปุณฺ ปสฺสติ,
 อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

เอกเมกํ ทสฺสนาย คจฺจติ, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส. ยตถ จิโต
 ปสฺสติ, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส. ทสฺสญฺญปจาร์ วิชฺหิตฺวา ปุณฺนปฺปุณฺ
 ปสฺสติ, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส.

[๓๒๕] อนาปตฺติ อารามे จิโต ปสฺสติ, ภิกฺขุสฺส จิโตกาสํ วา
 นิสินฺโนกาสํ วา นิปนฺโนกาสํ วา อาคนฺตฺวา สมฺปหาโร ทิสฺสติ,
 ปฏิปตฺถํ คจฺจนฺโต ปสฺสติ, สติ กรณียะ, คนฺตฺวา ปสฺสติ, อาปทาสุ,
 อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

อฺยุโยธิกสิกฺขาปทํ นิฏฺฐจิตํ ทสมํ.

อเจลกฺวคฺโค ปณฺจโม.

ตสฺสุทฺททานํ

ปฺปูว กโถปนฺนทสฺส^๑ ตยฺมฺปฏฺจากเมว จ
 มหานาโม ปเสนทิ เสนา วิทฺโธ อิเม ทสาติ.

๖. สุราปานวคฺโค

๑. สุราปานสิกฺขาปํ

[๓๒๖] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา เจติเยสุ จาริกํ จรมาโน,
 เยน ภทฺทวตฺติกา, เตน ปายาสี. อทฺทสํสุ โข โคपालกา ปสฺสาลกา
 กสกา^๑ ปถาวีโน ภควนฺตํ ทูรโต ว อากัจฉนฺตํ; ทิสฺวาน ภควนฺตํ
 เอตทวโจ “มา โข ภนฺเต ภควา อมฺพตฺตํ อคมาสี, อมฺพตฺตํ
 ภนฺเต ชฆฺนิสฺส อสฺสเม นาโค ปฏฺวิสติ อิทฺธิมา อาสีวิโส^๒
 โฆรวีโส, โส ภควนฺตํ มา วิเหเจสฺสีติ. เอวํ วุตฺเต, ภควา ตฺถเห
 อโหสิ. ทุตฺติยมฺปิ โข ฅเปฯ ตตฺติยมฺปิ โข โคपालกา ปสฺสาลกา
 กสกา ปถาวีโน ภควนฺตํ เอตทวโจ “มา โข ภนฺเต ภควา
 อมฺพตฺตํ อคมาสี, อมฺพตฺตํ ภนฺเต ชฆฺนิสฺส อสฺสเม นาโค
 ปฏฺวิสติ อิทฺธิมา อาสีวิโส โฆรวีโส, โส ภควนฺตํ มา วิเหเจสฺสีติ.
 ตตฺติยมฺปิ โข ภควา ตฺถเห อโหสิ.

อถ โข ภควา อนุปฺพุเพน จาริกํ จรมาโน, เยน ภทฺทวตฺติกา,
 ตทวสฺริ. ตตฺตร สฺกํ ภควา ภทฺทวตฺติกายํ วิหฺรติ. อถ โข อายสฺมา
 สาคโต, เยน อมฺพตฺตํ^๓ ชฆฺนิสฺส อสฺสโม, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา
 อคฺยาคารํ ปวิสิตฺวา ตินฺสนฺถารกํ ปณฺญาเปตฺวา นิสฺสีติ ปสฺสํกํ
 อากุชิตฺวา อุชฺฐํ กายํ ปณฺธิยาฯ ปริมุขํ สตี อุปญฺจเปตฺวา. อทฺทสา
 โข โส นาโค อายสฺมนฺตํ สาคตํ ปวิฏฺจํ ทิสฺวาน ทุกฺขี^๔ ทุมฺมโน

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. กสฺสกา, เอวมฺปริปี.

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อิ. อาสีวิโส, เอวมฺปริปี.

^๓ ส.,อิ. อมฺพตฺตํกสฺส, ฉ.,เท. อมฺพตฺตํกสฺส

^๔ ส.,ฉ.,เท.,อิ. อัย ปาโจ น ทิสฺสตี.

ปฐฺฐปาฬิ.^๑ อายสฺมาปิ สาคโต ปฐฺฐปาฬิ. อถโข โส นาโค มกฺโข
 อสฺหมานโน ปชฺชลิ. อายสฺมาปิ สาคโต เตโชธาทุํ สฺมาปชฺชิตฺวา
 ปชฺชลิ. อถโข อายสฺมา สาคโต ตสฺส นาคสฺส เตชสา เตชํ
 ปริยาทยิตฺวา,^๒ เยน ภทฺทวตฺติกา, เตนฺอุปสงฺกมิ. อถโข ภควา
 ภทฺทวตฺติกายํ ยถาภิรนฺตํ วิหริตฺวา, เยน โกสมฺพิ, เตน จาริกํ
 ปกุกามิ. อสฺสสํ โข โกสมฺพิกา อุปาสกา “อยโย กิร สาคโต
 อมฺพตฺติตฺถเกน นาเคน สหฺริ สงฺคาเมสฺสิติ.

อถโข ภควา อนุปฺพุเพน จาริกํ จรฺมานโน, เยน โกสมฺพิ,
 ตทวสฺริ. อถโข โกสมฺพิกา อุปาสกา ภควโต ปจฺจุคฺคมนํ กริตฺวา,
 เยนายสฺมา สาคโต, เตนฺอุปสงฺกมฺมิสฺสุ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ สาคตํ
 อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐจฺจุ; เอกมนฺตํ จิตา โข โกสมฺพิกา
 อุปาสกา อายสฺมนฺตํ สาคตํ เอตทวโจ “กึ ภนฺเต อยฺยานํ
 ทูลลภณฺจ มนาปณฺจ. กึ ปฏฺฐียาเทมาติ. เอวํ วุตฺเต, ฉพฺพคฺคิยา
 ภิกฺขุ โกสมฺพิกเก อุปาสเก เอตทวโจ “อตุถาวุโส กาโปตฺติกา นาม
 ปสนฺนา ภิกฺขุณํ ทูลลภา จ มนาปา จ, ตํ ปฏฺฐียาเทธาติ. อถโข
 โกสมฺพิกา อุปาสกา ฆเร ฆเร กาโปตฺติกํ ปสนฺนํ ปฏฺฐียาเทตฺวา
 อายสฺมนฺตํ สาคตํ ปิณฺทาย จรฺนตํ^๓ ทิสฺวาน อายสฺมนฺตํ สาคตํ
 เอตทวโจ “ปิวตฺถุ ภนฺเต อยโย สาคโต กาโปตฺติกํ ปสนฺนํ, ปิวตฺถุ
 ภนฺเต อยโย สาคโต กาโปตฺติกํ ปสนฺนนฺติ. อถโข อายสฺมา
 สาคโต ฆเร ฆเร กาโปตฺติกํ ปสนฺนํ ปิวิตฺวา นครมฺหา นิกฺขมฺนโต
 นครทฺวาเร ปริปฺติ.

^๑ มดอายุ 26/05/2566

^๑ ส.จ.,เท. ปฐฺฐปายิ, เอวมฺปริปิ.

^๒ ส.จ.,เท.,มหา. ปริยาทยิตฺวา

^๓ ส.จ.,เท.,อิ. ปวิฏฺฐํ

อถโข ภควา สมพหุเลหิ ภิกฺขุหิ สทฺธิ นคฺรมาหา นิภฺขมณฺโตะ
 อทฺทส อายสฺมณฺตํ สาคตํ นคฺรทฺวาเร ปรีปติตํ^๑ ทิสฺวาน ภิกฺขุ
 อามนฺเตสิ “คณฺหถ ภิกฺขเว สาคตนฺติ. “เอวํ ภนฺเตติ โข เต
 ภิกฺขุ ภควโต ปฏิสฺสณฺติวาทายสฺมณฺตํ สาคตํ อารามํ เนตฺวา,
 เยน ภควา, เตน สีสํ กตฺวา นิปาเตสฺสุ. อถโข อายสฺมา สาคโต
 ปรีวตฺติตฺวา, เยน ภควา, เตน ปาเท กตฺวา^๒ เสยฺยํ กปฺเปสิ.
 อถโข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “นนุ ภิกฺขเว สาคโต ตถาคเต
 สคารโว อโหสิ สปฺปติสฺสเติ. “เอวํ ภนฺเต. “อปิ นุ โข ภิกฺขเว
 สาคโต เอตฺรหิ ตถาคเต สคารโว สปฺปติสฺสเติ. “โน เหตํ
 ภนฺเต. “นนุ ภิกฺขเว สาคโต อมฺพตฺติตฺถเกน นาเคน สงฺคาเมสฺสิติ.
 “เอวํ ภนฺเต. “อปิ นุ โข ภิกฺขเว สาคโต เอตฺรหิ ปโหติ
 เททฺทฺทฺเมณปิ^๓ สทฺธิ สงฺคาเมตฺนฺติ. “โน เหตํ ภนฺเต. “อปิ นุ โข
 ภิกฺขเว ตํ ปาตพฺพํ, ยํ ปิวิตฺวา วิสณฺณํ อสฺสาติ. “โน เหตํ
 ภนฺเต. “อนนฺจจฺฉวิกํ^๔ ภิกฺขเว สาคตสฺส อนนฺจโลมิกํ อปฺปฏฺฐูป
 อสฺสามณฺกํ อกปฺปิยํ อกรณฺีย; กถํ หิ นาม ภิกฺขเว สาคโต มชฺชํ
 ปิวิสฺสติ. เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสณฺณานํ วา ปสาทาย ปสณฺณานํ วา
 ภิกฺขโยภาวาย ะเปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ
 อุทฺทิสฺเสยฺยาถ

[๓๒๗] “สุราเมรยปาเน ปาจิตฺตียนฺติ.

[๓๒๘] สุรา นาม ปิณฺณจฺสุรา ปฺวาสุรา โอทนฺสุรา กิณฺณ-
 ปกฺขิตฺตา สมฺภาารสํยฺตฺตา.

เมรโย นาม ปุปฺผาสโว ผลาสโว มธุวาสโว กุฬาสโว
สมภารสํยุตโต.

ปิเวยฺยาติ อนตฺมโส กุสคฺเคนปิ ปิวติ, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส.

มธุเช มธุชสณฺณิ ปิวติ, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส. มธุเช
เวมตีโก ปิวติ, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส. มธุเช อมธุชสณฺณิ ปิวติ,
อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส.

อมธุเช มธุชสณฺณิ, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. อมธุเช เวมตีโก
อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. อมธุเช อมธุชสณฺณิ, อนาปตฺติ.

[๓๒๙] อนาปตฺติ อมธุชณฺจ โหติ มธุชวณฺณํ มธุชคณฺ
มธุชรสํ, ตํ ปิวติ; สุปสํปาเก, มंसสํปาเก, เตลสํปาเก, อามลกผาณิเต,
อมธุชํ อริฏฺจํ ปิวติ, อุมมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

สุราปานสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ปจฺมํ.

๒. องฺคฺลปิโตทกสิกฺขาปทํ

[๓๓๐] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา
ภิกฺขุ สตฺตฺรสวคฺคิยํ ภิกฺขุ องฺคฺลปิโตทเกน หาเสสฺสุ. โส ภิกฺขุ
อฺตุตฺตสนฺโต^๑ อนสฺสาสโก กาลมกาสิ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปฯ
เต อฺฐมายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา
ภิกฺขุ ภิกฺขุ องฺคฺลปิโตทเกน หาเสสฺสนฺตํ ๔เปฯ “สจฺจํ กิร

ตุมุเห ภิกฺขเว ภิกฺขุ องฺคฺลฺปิโตทเกน หาสฺเสถาติ. “สจฺจํ ภควาติ.
 วิครหิ พุทฺโธ ภควา ยเปยฺ “กถํ หิ นาม ตุมฺเห โมชฺสปริสา
 ภิกฺขุ องฺคฺลฺปิโตทเกน หาสฺเสสฺสย. เนตํ โมชฺสปริสา อปฺปสนฺนํ
 วา ปสาทาย ปสนฺนํ วา ภิยฺโยภาวาย ยเปยฺ เวยฺยจ ปน
 ภิกฺขเว อิมํ สิทฺทขาปทํ อุตฺทิสฺเสยฺยาถ

[๓๓๑] “องฺคฺลฺปิโตทเก ปาจิตฺตียนฺติ.

[๓๓๒] องฺคฺลฺปิโตทโก นาม “องฺคฺลฺยาปิ ตฺทนฺติ.” อุปสมฺปนฺโน
 อุปสมฺปนฺนํ หสฺสาธิปฺปาโย^๒ กาเยน กายํ อามสฺติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตียสฺส.

อุปสมฺปนฺเน อุปสมฺปนฺนสฺสณฺณิ องฺคฺลฺปิโตทเกน หาสฺเสติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตียสฺส. อุปสมฺปนฺเน เวมตีโก องฺคฺลฺปิโตทเกน หาสฺเสติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตียสฺส. อุปสมฺปนฺเน อนุปสมฺปนฺนสฺสณฺณิ องฺคฺลฺปิโตทเกน
 หาสฺเสติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

กาเยน กายปฏฺวิพทฺธํ อามสฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส. กายปฏฺวิพทฺธเณ
 กายํ อามสฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส. กายปฏฺวิพทฺธเณ กายปฏฺวิพทฺธํ
 อามสฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส. นิสฺสคฺคิเยน กายํ อามสฺติ, อาปตฺติ
 ทุกฺกฏฺสฺส. นิสฺสคฺคิเยน กายปฏฺวิพทฺธํ อามสฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส.
 นิสฺสคฺคิเยน นิสฺสคฺคิยํ อามสฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส.

[๓๓๓] อนุปสมฺปนฺนํ กาเยน กายํ อามสฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส.
 กาเยน กายปฏฺวิพทฺธํ อามสฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส. กายปฏฺวิพทฺธเณ

^{๑-๑} ส.,ฉ.,เท.,อิ. อิม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

^๒ ส.,ฉ.,เท. หสฺสาธิปฺปาโย, อิ. หสฺสาธิปฺปาโย, เวยฺมปริปิ.

กายัม อามสติ, อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส. กายปฏฺวิพทฺเชน กายปฏฺวิพทฺธัม
 อามสติ, อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส. นิสฺสคฺคิเยน กายัม อามสติ, อาปตติ
 ทุกุกกฺขสฺส. นิสฺสคฺคิเยน กายปฏฺวิพทฺธัม อามสติ, อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส.
 นิสฺสคฺคิเยน นิสฺสคฺคิยัม อามสติ, อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส.

อนุปสมฺปนฺเน อุปสมฺปนฺนสญฺญี, อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส.
 อนุปสมฺปนฺเน เวมตฺติโก, อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส. อนุปสมฺปนฺเน
 อนุปสมฺปนฺนสญฺญี, อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส.

[๓๓๔] อนาปตติ น หสฺสาธิปฺปาโย, สติ กรณียะ, อามสติ,
 อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

องฺคฺลฺปิโตทกสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทฺติยํ.

๓. หสฺสธมฺมสิกฺขาปทํ^๑

[๓๓๕] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามะ. เตน โข ปน สมเยน สดฺตรสวคฺคิยา
 ภิกฺขุ อจิรวติยา นทียา อุทเก กิพฺนฺติ. เตน โข ปน สมเยน
 ราชา ปเสนทิ โกสโล มลฺลิกาย เทวียา สทฺธิ อฺปฺริปาสาทวเรโต
 โหติ. อทฺทสา โข ราชา ปเสนทิ โกสโล สดฺตรสวคฺคิเย ภิกฺขุ
 อจิรวติยา นทียา อุทเก กิพฺนฺเต; ทิสฺวาน มลฺลิกํ เทวี่ เอตทโวจ
 “เอเต เห^๒ มลฺลิกะ อรหฺนโต อุทเก กิพฺนฺตฺติ. “นิสฺสํสยํ โข
 มหาราช ภควตา สิกฺขาปทํ อปฺปณฺณตฺตํ, เต วา ภิกฺขุ อปฺป-
 กตญฺญโนติ. อถ โข รมฺโฆ ปเสนทิสฺส โกสลสฺส เอตทโหสิ

^๑ ส. หสธมฺมสิกฺขาปทํ

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. เต

“เกน นุ โข อหํ อุปาเยน ภควโต จ น อโรเจยฺยํ, ภควา จ
 ชาเนยฺย ‘อิมํ ภิกฺขุ อุกฺเก กิพฺนฺตํติ.’” อถ โข ราชํ ปเสนทํ
 โกสโล สตุตฺตสวคฺคิเย ภิกฺขุ ปกฺโกสาเปตฺวา เตสํ มหนฺตํ คุพฺปิณฺทํ
 อทาสิ “อิมํ ภนฺเต คุพฺปิณฺทํ ภควโต เทถาติ. สตุตฺตสวคฺคิยา
 ภิกฺขุ ตํ คุพฺปิณฺทํ อาทาย, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมึสฺส; อุปสงฺกมิตฺวา
 ภควนฺตํ เอตทวโจ “อิมํ ภนฺเต คุพฺปิณฺทํ ราชํ []”^๒ ภควโต
 เทตํติ. “กหํ ปน ตุมฺहे ภิกฺขเว ราชํ อทฺทสาติ. “อจิรวติยา
 นทียา ภควา อุกฺเก กิพฺนฺเตติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๕เปฯ
 “กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมชมฺปฺริสา อุกฺเก กิพฺสิสส. เนตํ โมชมฺปฺริสา
 อปฺปสนฺนํ นํ วา ปสาทาย ปสนฺนํ นํ วา ภียโยภาวาย
 ๕เปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุกฺกิสฺเสยฺยาถ

[๓๓๖] “อุทฺเท หสฺสธมฺเม”^๓ ปาจิตฺตียนฺติ.

[๓๓๗] อุทฺเท หสฺสธมฺโม นาม อุปรโคปฺผเก อุทฺเท
 หสฺสาธิปฺปาโย นิมุขฺชติ วา อุมฺมุขฺชติ วา ปลวติ วา, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตียสฺส.

[๓๓๘] อุทฺเท หสฺสธมฺเม หสฺสธมฺมสญฺญี, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.
 อุทฺเท หสฺสธมฺเม เวมตีโก, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อุทฺเท หสฺสธมฺเม
 อหสฺสธมฺมสญฺญี, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

เหฏฺฐาโคปฺผเก อุทฺเท กิพฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อุทฺเท
 นาวาย กิพฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. หตฺเถน วา ปาเทน วา

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ. กิพิตาติ.
 ปาจา ทิสฺสนฺติ.

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อ.,มหา. เอตถนฺตเร ปเสนทํ โกสโลติ อิมํ
^๓ ส.,ฉ.,เท. หสธมฺเม, อ. หาสธมฺเม, เอวมุปริปิ.

กฏฺเจน วา กจฺลาเย วา อุทฺเทกํ หนฺติ,^๑ อาปตฺติํ ทุกฺกฏฺสฺส.
 ภาชนคตํ อุทกํ วา กณฺธิกํ^๒ วา ขีรํ วา ตกฺกํ วา รชฺชนํ วา
 ปสฺสวํ วา จิกฺขลลํ วา กิพฺพิตติ, อาปตฺติํ ทุกฺกฏฺสฺส.

อุทฺเทกํ อหสฺสธมฺเม หสฺสธมฺมสญฺญิ, อาปตฺติํ ทุกฺกฏฺสฺส.
 อุทฺเทกํ อหสฺสธมฺเม เวมฺติโก, อาปตฺติํ ทุกฺกฏฺสฺส. อุทฺเทกํ
 อหสฺสธมฺเม อหสฺสธมฺมสญฺญิ, อนาปตฺติ.

[๓๓๙] อนาปตฺติ น หสฺสสาธิปฺปาโย สติ กรณียะ อุทกํ
 โอตฺริตฺวา นิมุชฺชติ วา อุมฺมุชฺชติ วา ปลวติ วา, ปารํ คจฺจนฺโต
 นิมุชฺชติ วา อุมฺมุชฺชติ วา ปลวติ วา, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส,
 อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

หสฺสธมฺมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิจฺฉํ ตตฺถิ.

๔. อนาถริยสิกฺขาปทํ

[๓๔๐] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา โกสฺมปิยํ วิหฺรติ
 โฆสิตาราเม. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา จนฺโน อนาจารํ
 อาจเรติ. ภิกฺขุ เอวมาหํสุ “มา อาวุโส จนนฺ เอวรูปํ อกาสิ,
 เนตํ กปฺปตฺตีติ. โส อนาถริยํ ปฏฺิจฺจ กโรติเยว. เย เต ภิกฺขุ
 อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม
 อายสฺมา จนฺโน อนาถริยํ กริสฺสตีติ ฯเปฯ “สจฺจํ กิร ตวํ จนนฺ
 อนาถริยํ กโรสีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ฯเปฯ
 “กถํ หิ นาม ตวํ โฆมปฺริส อนาถริยํ กริสฺสสิ. เนตํ โฆมปฺริส

^๑ สี่, ฉ., เท., อี., มหา. อุทกํ ปหฺรติ

^๒ อี. กณฺธิกํ

อปปสนฺนํ ภา ปสทาย ปสนฺนํ ภา ภิกฺขุโยภาวาย ๕เปฯ
 เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

[๓๔๑] “อนาทรียะ ปาจิตฺตียนุติ.

[๓๔๒] อนาทรียํ นาม เทว อนาทรียานิ ปุคฺคลานาทรียญฺจ
 ฐมฺมานาทรียญฺจ.

ปุคฺคลานาทรียํ นาม อุปสมฺปนฺเนน ปณฺณตฺเตน วุจฺจมาโน
 “อัยฺ อุกฺกขิตฺโต” ภา วมฺภิตฺโต ภา ครหิตฺโต ภา อิมสฺส วจฺนํ อกตํ
 ภวิสฺสตีติ. อนาทรียํ กโรติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

ฐมฺมานาทรียํ นาม อุปสมฺปนฺเนน ปณฺณตฺเตน วุจฺจมาโน
 “กถายํ นสฺเสยฺย ภา วินสฺเสยฺย ภา อนฺตรธาเยยฺย วาติ, ตํ ภา
 น สิกฺขิตฺตุกาโม อนาทรียํ กโรติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๓๔๓] อุปสมฺปนฺเน อุปสมฺปนฺนสญฺญี อนาทรียํ กโรติ,
 อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อุปสมฺปนฺเน เวมตฺติโก อนาทรียํ กโรติ,
 อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อุปสมฺปนฺเน อนุปสมฺปนฺนสญฺญี อนาทรียํ
 กโรติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อุปสมฺปนฺเน^๒ อปปณฺณตฺเตน วุจฺจมาโน “อิทํ น สลฺเลขาย
 น ฐตฺตตฺตาย”^๓ น ปาสาทิกตฺตาย น อปจยาย น วิริยารมฺภาย
 สํวตฺตตีติ อนาทรียํ กโรติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อนุปสมฺปนฺเน
 ปณฺณตฺเตน ภา อปปณฺณตฺเตน ภา วุจฺจมาโน “อิทํ น สลฺเลขาย
 น ฐตฺตตฺตาย น ปาสาทิกตฺตาย น อปจยาย น วิริยารมฺภาย
 สํวตฺตตีติ อนาทรียํ กโรติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อนุปสมปนฺเน อุปสมปนฺนสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺส.
 อนุปสมปนฺเน เวมตฺติโก, อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺส. อนุปสมปนฺเน
 อนุปสมปนฺนสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺส.

[๓๔๔] อนาปตฺติ “เอวํ อมฺหากํ อัจฉริยานํ อุกฺคโห ปริปุจฺฉาติ
 ภณฺติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

อนาทรียสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ จตฺตถํ.

๕. ภีสาปนสิกฺขาปทํ

[๓๔๕] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา
 ภิกฺขุ สตฺตรสวคฺคิเย ภิกฺขุ ภีสาเปนฺติ. เต ภีสาปิยมานา โรทนต์.
 ภิกฺขุ เอวมาหํสุ “กิสฺส ตุมฺहे อาวุโส โรทเถติ. “อิเม อาวุโส
 จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ อมฺहे ภีสาเปนฺตฺติ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา
 ๕เปฯ เต อชฺฌมายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม
 จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ ภิกฺขุ^๑ ภีสาเปสฺสนฺตฺติ ๕เปฯ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ ภีสาเปเถติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา
 ๕เปฯ “กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมชปฺริสา ภิกฺขุ ภีสาเปสฺสเถ. เนตํ
 โมชปฺริสา อปฺปสณฺหนานํ วา ปสาทาย ปสณฺหนานํ วา ภียโยภาวาย
 ๕เปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุกฺกฺกิสฺสเยยถ

[๓๔๖] “โย ปน ภิกฺขุ ภิกฺขุ ภีสาเปยฺย, ปาจิตฺติยนฺติ.

[๓๔๗] โย ปนาติ โย ยาทีโส ๕เปฯ

^๑ ส.,ฉ.,อิ.,มหา. ภิกฺขุ, เอวมฺปรี.

ภิกฺขุติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

ภิกฺขุหนฺติ อณฺณํ ภิกฺขุํ.

ภีสาเปยฺยาติ อุปสมฺปนฺโน อุปสมฺปนฺนํ ภีสาเปตฺกามา รูปี
วา สทฺทํ วา คณฺฐํ วา รสํ วา โผฏฺฐพฺพํ วา อุปสํหริติ,
ภายเยยฺย วา โส น วา ภายเยยฺย, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.
โจรกนฺตารํ วา วาพกนฺตารํ วา ปิสาจกนฺตารํ วา อาจิภฺขติ,
ภายเยยฺย วา โส น วา ภายเยยฺย, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๓๔๘] อุปสมฺปนฺเน อุปสมฺปนฺนสณฺณิ ภีสาเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส. อุปสมฺปนฺเน เวมตีโก ภีสาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.
อุปสมฺปนฺเน อนุปสมฺปนฺนสณฺณิ ภีสาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อุปสมฺปนฺโน^๑ อนุปสมฺปนฺนํ ภีสาเปตฺกามา รูปี วา สทฺทํ วา
คณฺฐํ วา รสํ วา โผฏฺฐพฺพํ วา อุปสํหริติ, ภายเยยฺย วา โส
น วา ภายเยยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. โจรกนฺตารํ วา วาพกนฺตารํ
วา ปิสาจกนฺตารํ วา อาจิภฺขติ, ภายเยยฺย วา โส น วา
ภายเยยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. อนุปสมฺปนฺเน อุปสมฺปนฺนสณฺณิ,
อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. อนุปสมฺปนฺเน เวมตีโก, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส.
อนุปสมฺปนฺเน อนุปสมฺปนฺนสณฺณิ, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส.

[๓๔๙] อนาปตฺติ น ภีสาเปตฺกามา รูปี วา สทฺทํ วา คณฺฐํ
วา รสํ วา โผฏฺฐพฺพํ วา อุปสํหริติ, โจรกนฺตารํ วา วาพกนฺตารํ
วา ปิสาจกนฺตารํ วา อาจิภฺขติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ภีสาปนสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ปณฺจมํ.

๖. โชติกสิกขาปท

[๓๕๐] เตน สมเยน พุทุโร ภควา ภคฺเชสุ วิหริตติ
 สํสุมารคิเร^๑ เกสกพาวเน^๒ มิคทาเย. เตน โข ปน สมเยน ภิกขุ
 เหมนฺตติเก มาเส^๓ อญฺญตรํ มหฺนตํ สุตฺตริกญฺจ โชติ สฺมาทหิตฺวา
 วิสิพฺเพสฺส. ตสฺมี จ สุตฺตริเก กณฺหสฺสโป อคฺคินา สนฺตตโต
 นิทฺทมิทฺวา ภิกขุ ปรีปาเตสฺส. ภิกขุ ตหิ ตหิ^๔ อุปฐาวิสฺส. เย เต
 ภิกขุ อปฺปิฉา ๔เปยฺ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
 “กถํ หิ นาม ภิกขุ โชติ สฺมาทหิตฺวา วิสิพฺเพสฺสสนฺตติ. ๔เปย
 “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกขุ โชติ สฺมาทหิตฺวา วิสิพฺเพนฺตติ.
 “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทุโร ภควา ๔เปย “กถํ หิ นาม เต
 ภิกฺขเว โมฆปฺริสา โชติ สฺมาทหิตฺวา วิสิพฺเพสฺสสนฺติ. เนตํ
 ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ปสนฺนํ วา ภิกฺขเวภาวาย
 ๔เปยฺ เหวมฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อทฺทิสฺเสยฺยาถ

“โย ปน ภิกขุ วิสัณฺหาเปกฺโข^๕ โชติ สฺมาทหฺเยยฺ วา
 สฺมาทหาเปยฺ วา, ปาจิตฺตียนฺติ.

เอวฺมจิทํ ภควตา ภิกฺขุนํ สิกฺขาปทํ ปณฺณตตํ โหติ.

[๓๕๑] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุ คิลานา โหณฺติ.
 คิลานปฺจฉกา ภิกขุ คิลานเ ภิกขุ เอตทโวจํ “กจฺจาสุโข ชมนีเย,
 กจฺจิ ยาปนียนฺติ. “ปฺพุเพ มยฺ อาสุโส โชติ สฺมาทหิตฺวา

^๑ จ. สํสุมารคิเร, เท. สํสุมารคิเร

หมายเหตุ 26/05/2566

ส.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. กาล

^๒ ทย. เกสกลาวเน

^๔ ส.,ฉ.,เท.,อิ. ตหํ ตหํ

^๕ ส.,ฉ.,เท.,อิ. วิสัณฺหาเปกฺโข, เอวฺมปรีปิ.

วิสิพฺเพม, เตน โน ผาสฺส โหติ; อิทานิ ปน ‘ภควตา ปฏิกฺขิตฺตณฺติ
 กุกฺกุจฺจายนฺตา น วิสิพฺเพม, เตน โน น ผาสฺส โหตีติ. ภควโต
 เอตมตฺถํ อารุเณสฺส. ๕เปฯ “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว คีลาเนน ภิกฺขุนา
 ไชตี สมากฺกิตฺวา वा สมากฺกหาเปตฺวา वा วิสิพฺเพตฺตุ. เอวเมจ ปน
 ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปํ อุกฺกมฺมิเสยฺยาถ

“โย ปน ภิกฺขุ อคฺคิลาโน วิสฺวณาเปกฺโข ไชตี สมากฺกเหยฺย
 वा สมากฺกหาเปยฺย वा, ปาจิตฺตียนฺติ.

เอวเมจิทํ ภควตา ภิกฺขุณํ สิกฺขาปํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๓๕๒] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ ปทีเปปิ ไชติเกปิ
 ชนฺตามเรปิ กุกฺกุจฺจายนฺติ.^๑ ภควโต เอตมตฺถํ อารุเณสฺส. ๕เปฯ
 “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว ตถารูปปจฺจยา^๒ ไชตี สมากฺกhitฺตุ สมากฺกหาเปตฺตุ.
 เอวเมจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปํ อุกฺกมฺมิเสยฺยาถ

[๓๕๓] “โย ปน ภิกฺขุ อคฺคิลาโน วิสฺวณาเปกฺโข ไชตี
 สมากฺกเหยฺย वा สมากฺกหาเปยฺย वा อณฺฺยตฺร ตถารูปปจฺจยา,
 ปาจิตฺตียนฺติ.

[๓๕๔] โย ปนฺนาติ โย ยาทีโส ๕เปฯ

ภิกฺขุติ ๕เปฯ อยํ อิมสฺมิมํ อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

อคฺคิลาโน นาม ยสฺส วินา อคฺคิโน ผาสฺส โหติ.

คฺคิลาโน นาม ยสฺส วินา อคฺคิโน น ผาสฺส โหติ.

วิสฺวณาเปกฺโขติ ตปฺปิตุกฺกาโม.

ไชติ นาม อคฺคิ วุจฺจติ.

^๑ อ. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ น ปทีเปสฺสุ ไชติเกปิ ชนฺตามเรปิ กุกฺกุจฺจายนฺตา

^๒ ส.,ฉ.,เท. ตถารูปปจฺจยา

สมาทเหยยาติ สยัม สમાทหติ อาปตติ ปาจิตติยสฺส.

สมาทหาเปยฺยาติ อญฺญํ อาณาเปติ, อาปตติ ปาจิตติยสฺส.
สกี อาณตโต พหุํปี สમાทหติ, อาปตติ ปาจิตติยสฺส.

อญฺญตร ตถารูปปจฺจยาติ จเปตฺวา ตถารูปปจฺจยํ.

[๓๕๕] อคิลานโ อคิลานสญฺญี วิสัวนาเปกฺโข โชตี สમાทหติ
วา สમાทหาเปติ วา อญฺญตร ตถารูปปจฺจยา, อาปตติ ปาจิตติยสฺส.
อคิลานโ เวมตโก วิสัวนาเปกฺโข โชตี สમાทหติ วา สમાทหาเปติ
วา อญฺญตร ตถารูปปจฺจยา, อาปตติ ปาจิตติยสฺส. อคิลานโ
คิลานสญฺญี วิสัวนาเปกฺโข โชตี สમાทหติ วา สમાทหาเปติ วา
อญฺญตร ตถารูปปจฺจยา, อาปตติ ปาจิตติยสฺส.

ปฏฺฐิตํ อุกฺกิปติ, อาปตติ ทุกฺกสฺส. คิลานโ อคิลานสญฺญี,
อาปตติ ทุกฺกสฺส. คิลานโ เวมตโก, อาปตติ ทุกฺกสฺส. คิลานโ
คิลานสญฺญี, อนาปตติ.

[๓๕๖] อนาปตติ คิลานสฺส, อญฺเณน กตํ วิสิพฺเพติ,
วิตฺตจฺฉิํการํ^๑ วิสิพฺเพติ, ปทีเปปิ, โชติเกปิ, ชนฺตตามเรปิ,^๒ ตถารูป-
ปจฺจยา, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

โชติกสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ จญฺจํ.

๗. นุหानสิกฺขาปทํ

[๓๕๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา ราชคฺเห วิหริติ เวพฺพเน
กลนฺทกนิวาเป. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ ตโปเท นุหายนฺติ.

หุตอายุ 26/05/2566

^๑ ส. วิตฺตจฺฉิํการํ, ฉ., เท. วิตฺตจฺฉิํการํ, อ. วิตฺตจฺฉิํการํ

^๒ ส., อ. ปทีเป, โชติเก, ชนฺตตามเร

อถโข^๑ ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสโร “สีสํ นุหายิสฺสามิตี
 ตโปทํ คนฺตฺวา “ยาว อยฺยา^๒ นุหายนฺตฺติ เอกมนฺตํ ปฏฺิมาเนสิ.
 ภิกฺขุ ยาว สมนุทการา นุหายิสฺ. อถโข ราชา มาคโธ เสนิโย
 พิมฺพิสโร วิกาเล สีสํ นุหายิตฺวา นครทฺวาเร ธกฺกิตฺเต^๓ พหฺินคเร
 วสิตฺวา กาลสฺเสว อสมฺภินฺเนน วิเลปนฺน, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ;
 อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสีทิ. เอกมนฺตํ
 นิสฺสินฺนํ โข ราชานํ มาคธํ เสนิยํ พิมฺพิสราํ ภควา เอตทโวจ
 “กิสฺส ตวํ มหาราช กาลสฺเสว อาคโต อสมฺภินฺเนน วิเลปนฺนาติ.
 อถโข ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสโร ภควโต เอตมตฺถํ
 อาโรเจสิ. อถโข ภควา ราชานํ มาคธํ เสนิยํ พิมฺพิสราํ ฐมฺมียา
 กถาย สนฺทสฺเสสิ สมากเปสิ สมุตฺเตเชสิ สมปหํเสสิ. อถโข
 ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสโร ภควตา ฐมฺมียา กถาย
 สนฺทสฺสีโต สมากปิโต สมุตฺเตชิตฺโต สมปหํสีโต อญฺ्ञายาสนา
 ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิ. อถโข ภควา
 เอตสฺมี นินทาเน เอตสฺมี ปกรณํ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา
 ภิกฺขุ ปฏฺิปุจฺฉิ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุ ราชานํปิ ปสฺสิตฺวา น
 มตฺตํ ชานิตฺวา นุหายนฺตฺติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา
 ชฺเปยฺ “กถํ หิ นาม เต ภิกฺขเว โมฆปฺริสา ราชานํปิ ปสฺสิตฺวา
 น มตฺตํ ชานิตฺวา นุหายิสฺสนฺติ เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ วา
 ปสาทาย ปสนฺนํ วา ภิยโยภาวาย ชฺเปยฺ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว
 อิมํ สิกฺขาปํ อุกฺกิสฺเสยฺยาถ

“โย ปน ภิกขุ โอเรนทฺธมมัส^๑ นฺหาเยยฺย, ปาจิตติยนฺติ.
เอวณฺจิทํ ภควตา ภิกขุณฺํ สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๓๕๘] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุ อุณฺหสมเย ปริพาหสมเย
กุกฺกัจจายนฺตา น นฺหายนฺติ, เสทคเตน คตฺเตน สยนฺติ, จีวรํปิ
เสนาสนํปิ ทุสฺสติ. ภควโต เอตมตฺถํ อารุເຈສຸ. ๕.เปฯ “อนฺุชานามิ
ภิกฺขเว อุณฺหสมเย ปริพาหสมเย โอเรนทฺธมมัส นฺหายิตฺุ.
เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺเสยฺยาถ

“โย ปน ภิกขุ โอเรนทฺธมมัส นฺหาเยยฺย อณฺฺตฺร สมยา,
ปาจิตติยํ. ตตฺถายํ สมโย ทิยทฺโธ มาโส เสโส คิมฺหานนฺติ
วสุสฺสานสฺส ปจฺโม มาโส อิจฺเจเต อทฺธเตยฺยมาสา อุณฺหสมโย
ปริพาหสมโย; อยํ ตตฺถ สมโยติ.

เอวณฺจิทํ ภควตา ภิกขุณฺํ สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๓๕๙] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุ คิลานา โหณฺติ. คิลาน-
ปฺจุจกา ภิกขุ คิลานเ ภิกขุ เอตทวฺเຈຸ “กัจຈາວໂສ ພມນີຍ໌,
ກຈີ ຍາປນີຍນຕີ. “ປຸພເ ມຍ໌ ອາວໂສ ໂອເຣນທຸດມມາສ໌ ນຸ່ຫາຍາມ,
ເຕນ ໂນ ຝາສຸ ໂຫຕີ, ອີຫານີ ປນ ‘ภควตา ปฏิกฺขิตฺตນฺติ
กุกฺกัจจายนฺตา น นฺหายาม, เตน โน น ฝาสຸ ໂຫຕີຕີ. ภควโต
เอตมตฺถํ อารุເຈສຸ. ๕.เปฯ “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว คิลานเ ภิกฺขุณา
โอเรนทฺธมมัส นฺหายิตฺุ. เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ
อุทฺทิสฺเสยฺยาถ

“โย ปน ภิกขุ โอเรนทฺธมมัส นฺหาเยยฺย อณฺฺตฺร สมยา,
ปาจิตติยํ. ตตฺถายํ สมโย ทิยทฺโธ มาโส เสโส คิมฺหานนฺติ

^๑ ส.จ.,เท. โอเรนทฺธมมัส, เอวณฺจปริ.ิ.

วสุสฺสานสฺส ปจฺโหม มาโส อิจฺเจเต อทฺธเตยฺยมาสา อุณฺหสมโย
ปรีฬาสมโย คิลานสมโย; อयํ ตตฺถ สมโยติ.

เอวณฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณฺํ สิกฺขาปํ ปณฺณตตํ โหติ.

[๓๖๐] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ นวกมฺมํ กตฺวา
กุกฺกุจฺจายนฺตา น นุหายนฺติ, []^๑ เสทคเตน คตฺเตน สยนฺติ.
จีวรํปี เสนาสนํปี ทุสฺสติ. ภควโต เอตมตฺถํ อารุเณสฺสุ. ๕เปฯ
“อนฺุชานามิ ภิกฺขเว กมฺมสมเย โอรณทฺธมาสํ นุหายิตฺตุ. เอวณฺจ
ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปํ อุตฺติเสยฺยาถ

“โย ปน ภิกฺขุ โอรณทฺธมาสํ นุหาเยยฺย อณฺุตฺตร สมยา,
ปาจิตฺตียํ. ตตฺถายํ สมโย ทิยทุโธ มาโส เสโส คิมฺหานนฺติ
วสุสฺสานสฺส ปจฺโหม มาโส อิจฺเจเต อทฺธเตยฺยมาสา อุณฺหสมโย
ปรีฬาสมโย คิลานสมโย กมฺมสมโย; อยํ ตตฺถ สมโยติ.

เอวณฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณฺํ สิกฺขาปํ ปณฺณตตํ โหติ.

[๓๖๑] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ อทฺธานมคฺคํ^๒ คนฺตฺวา
กุกฺกุจฺจายนฺตา น นุหายนฺติ, เสทคเตน คตฺเตน สยนฺติ. จีวรํปี
เสนาสนํปี ทุสฺสติ. ภควโต เอตมตฺถํ อารุเณสฺสุ. ๕เปฯ “อนฺุชานามิ
ภิกฺขเว อทฺธานคมนสมเย โอรณทฺธมาสํ นุหายิตฺตุ. เอวณฺจ ปน
ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปํ อุตฺติเสยฺยาถ

“โย ปน ภิกฺขุ โอรณทฺธมาสํ นุหาเยยฺย อณฺุตฺตร สมยา,
ปาจิตฺตียํ. ตตฺถายํ สมโย ทิยทุโธ มาโส เสโส คิมฺหานนฺติ
วสุสฺสานสฺส ปจฺโหม มาโส อิจฺเจเต อทฺธเตยฺยมาสา อุณฺหสมโย

ปริฬายสมโย คิลานสมโย กมฺมสมโย อทฺธานคฺคณสมโย; อํยํ
ตตถ สมโยติ.

เอวณฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณฺํ สิกฺขาปทํ ปณฺณตตํ โหติ.

[๓๖๒] เตน โข ปน สมเยน สมฺพหฺลลา ภิกฺขุ อชฺโฌกาสเ
จิวรกมฺมํ กโรนฺตา สรเชน วาเตน โอกิณฺณา โหนฺติ, เทโว จ
โถกํ โถกํ มุสฺสึ.^๑ ภิกฺขุ กุกฺกัจจายนฺตา น นฺหายนฺติ, กิลินฺเนน
คตฺเตน สยนฺติ. จิวรํปี เสนาสนํปี ทุสฺสติ. ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจสฺสุ. ๕เปฯ “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว วาตวฺภูจิสฺมเย โอเรนทฺธมฺมาสํ
นฺхайิตฺตุ. เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุตฺทิสฺเสยฺยาถ

[๓๖๓] “โย ปน ภิกฺขุ โอเรนทฺธมฺมาสํ นฺหาเยยฺย อณฺุตฺตร
สมฺยา, ปาจิตฺตียํ. ตตฺถายํ สมโย ทิยทฺโธ มาโส เสโส
คิมฺหานนฺติ วสฺसानุสฺส ปจฺโหม มาโส อิจฺเจเต อทฺธมเตยฺยมาสา
อฺุณฺหสมโย ปริฬายสมโย คิลานสมโย กมฺมสมโย อทฺธาน-
คฺคณสมโย วาตวฺภูจิสฺมโย; อํยํ ตตถ สมโยติ.

[๓๖๔] โย ปนาติ โย ยาทีโส ๕เปฯ

ภิกฺขุติ ๕เปฯ อํยํ อิมสฺมึ อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

โอเรนทฺธมฺมานนฺติ อฺุณฺกทฺธมฺมาสํ.

นฺหาเยยฺยาติ จฺุณฺเณน วา มตฺติกาย วา นฺхайติ, ปโยเค
ทฺกทฺกฺกํ. นฺหานปริโยसानเ อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อณฺุตฺตร สมฺยาติ จเปตฺวา สมยํ.

อฺุณฺหสมโย นาม ทิยทฺโธ มาโส เสโส คิมฺหานํ.

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. มุสฺสายติ.

ปริพาหสมโย นาม วสฺसानสฺส ปจฺโม มาโส. “อิจฺเจเต
อทฺธมเตยฺยมาสา อุณฺหสมโย ปริพาหสมโยติ นุหฺนยิตพฺพํ.

คิลานสมโย นาม ยสฺส วินา นุหฺนเนน น ผาสฺส โหติ.
“คิลานสมโยติ นุหฺนยิตพฺพํ.

กมฺมสมโย นาม อนฺตมโส ปริเวณฺปิ สมฺมภูจํ โหติ.
“กมฺมสมโยติ นุหฺนยิตพฺพํ.

อทฺธานคฺคณสมโย นาม “อทฺธมโยชนํ คมิสฺสามีติ” นุหฺนยิตพฺพํ,
คจฺจนฺเตน นุหฺนยิตพฺพํ, คเตน นุหฺนยิตพฺพํ.

วาทวฺภูจิสฺมโย นาม ภิกฺขุ สรเชน วาเตน โอภินฺธุณา
โหนติ, เทว วา ตีณิ วา อุทกผุสฺสิตานิ กาเย ปตฺตานิ โหนติ.
“วาทวฺภูจิสฺมโยติ นุหฺนยิตพฺพํ.

[๓๖๕] อุณฺกทฺธมมาเส อุณฺกสณฺณิ อณฺณตฺร สมยา นุหฺนยติ,
อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อุณฺกทฺธมมาเส เวมตีโก อณฺณตฺร สมยา
นุหฺนยติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อุณฺกทฺธมมาเส อติเรกสณฺณิ อณฺณตฺร
สมยา นุหฺนยติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อติเรกทฺธมมาเส อุณฺกสณฺณิ, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส. อติเรกทฺธม-
มาเส เวมตีโก, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส. อติเรกทฺธมมาเส อติเรกสณฺณิ,
อนาปตฺติ.

[๓๖๖] อนาปตฺติ สมเย, อทฺธมมาสํ นุหฺนยติ, อติเรกทฺธมมาสํ
นุหฺนยติ, ปาริ คจฺจนฺโต นุหฺนยติ, สพฺพปจฺจนฺติเมสฺสุ, ชนฺปเทสฺสุ,
อาปทาสุ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

นุหฺนสิกฺขาปํ นิฏฺฐิตํ สตฺตมํ.

๘. ทุพฺพพณฺณกรณสิกขาปทํ

[๓๖๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตถิย์ วิหริติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน สมพหุลา ภิกฺขุ จ
ปริพฺพาชกา จ สาเกตา สาวตถิ อทฺธานมคฺคปฏฺธิปนา โหนติ.
อนตรามคฺเค โจรา นิภฺขมิตฺวา เต อจฺฉินฺทิสฺส. สาวตถิยา ราชภฏา
นิภฺขมิตฺวา เต โจเร สภณฺเต คเหตฺวา ภิกฺขุณฺ สนฺติเก ทฺถ
ปาเหสฺสุ “อาคจฺฉนฺตฺ ภทฺทนฺตา สกํ สกํ จีวรํ สญฺชานิตฺวา
คณฺหนฺตฺติ. ภิกฺขุ จีวรํ^๑ น สญฺชานนฺติ. มนุสฺสา^๒ อฺขุฌายนฺติ
ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภทฺทนฺตา อตฺตโน อตฺตโน จีวรํ
น สญฺชานิสฺสนฺตฺติ. อสฺสสฺสุ โข ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ อฺขุฌายนฺตานํ
ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. อถ โข เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจสฺสุ. อถ โข ภควา เอตสฺมี นิทาเน เอตสฺมี ปกรณเ
ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา ภิกฺขุณฺ ตทฺถจฺฉวิกํ ตทฺถโลมิกํ ฐมฺมี
กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “เตนหิ ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺ สิกฺขาปทํ
ปญฺญาเปสฺสามิ ทส อตฺถวเส ปฏฺิจจ สงฺฆสฺสุจฺจตฺตาย สงฺฆผาสฺตฺตาย
ฯเปฯ สทฺธมฺมฏฺิจิตฺติยา วินยานุคฺคหยา. เอวญจ ปน ภิกฺขเว อิมํ
สิกฺขาปทํ อฺทฺทิสฺเสยฺยาถ

[๓๖๘] “นวํ ปน ภิกฺขุณา จีวรลาเภณ ติณฺณํ ทุพฺพพณฺณ-
กรณานํ อญฺญตรํ ทุพฺพพณฺณกรณํ อาทาตพฺพํ นีลํ วา กทฺทมํ
วา กาฬสํ วา, อนาธา เจ ภิกฺขุ ติณฺณํ ทุพฺพพณฺณกรณานํ
อญฺญตรํ ทุพฺพพณฺณกรณํ นวํ จีวรํ ปริภุญฺเชยฺย, ปาจิตฺติยนฺติ.

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อ. เต

[๓๖๙] หวํ นาม อกตกปฺปํ วุจฺจติ.

จีวรํ นาม ฉนฺนํ จีวรํ อญฺญตรํ จีวรํ.

ติณฺณํ ทุพฺพพณฺณกรณํ อญฺญตรํ ทุพฺพพณฺณกรณํ
อาทาทพฺพนฺติ อนฺตมโส กุสฺสคฺเคนปิ อาทาทพฺพ.

นีลํ นาม เทว นีลานิ กัสนีลํ ปลาสนีลํ.

กทฺทโม นาม โอทโก วุจฺจติ.

กาฬสามํ นาม ยงฺกิญฺจิ กาฬกํ.^๑

อนาทา เจ ภิกฺขุ ติณฺณํ ทุพฺพพณฺณกรณํ อญฺญตรํ
ตุพฺพพณฺณกรณนฺติ อนฺตมโส กุสฺสคฺเคนปิ อนาทียิตฺวา ติณฺณํ
ตุพฺพพณฺณกรณํ อญฺญตรํ ทุพฺพพณฺณกรณํ หวํ จีวรํ ปริภุญฺชติ,
อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๓๗๐] อนาทินฺเน อนาทินฺนสญฺญี ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส. อนาทินฺเน เวมตีโก ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.
อนาทินฺเน อาทินฺนสญฺญี ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อาทินฺเน อนาทินฺนสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. อาทินฺเน
เวมตีโก, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. อาทินฺเน อาทินฺนสญฺญี, อนาปตฺติ.

[๓๗๑] อนาปตฺติ อาทียิตฺวา ปริภุญฺชติ, กปฺโป นฏฺโজ โหติ,
กปฺปกโตกาโส ชินฺโน โหติ, กปฺปกเตน อกปฺปกตํ สัสมิพฺพิตํ โหติ,
อคฺคเพ, อนุวเต, ปริภุญฺชเต, อุมมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ตุพฺพพณฺณกรณสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ อฏฺฐจมํ.

๕. วิกุปฺปนสิกฺขาปทํ

[๓๗๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุปนฺนโท
สกุยฺปฺตโต ภาตฺตโน สทฺธิวิหาริกสฺส ภิกฺขุโน สามํ จีวรํ วิกุปฺเปตฺวา
อปจฺจุทฺธารกํ^๑ ปริภุญฺชติ. อถ โข โส ภิกฺขุ ภิกฺขุณฺเณ เอตมตฺถํ
อาโรเจสิ “อัย อวฺโส อายสฺมา อุปนฺนโท สกุยฺปฺตโต มยฺหิ
สามํ จีวรํ วิกุปฺเปตฺวา อปจฺจุทฺธารกํ ปริภุญฺชตีติ. เย เต ภิกฺขุ
อปฺปิจฺฉา ๔เปฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม
อายสฺมา อุปนฺนโท สกุยฺปฺตโต ภิกฺขุสฺส สามํ จีวรํ วิกุปฺเปตฺวา
อปจฺจุทฺธารกํ ปริภุญฺชิสฺสตีติ. ๔เปฯ “สจฺจํ กิร ตวํ อุปนฺนท
ภิกฺขุสฺส สามํ จีวรํ วิกุปฺเปตฺวา อปจฺจุทฺธารกํ ปริภุญฺชีสีติ. “สจฺจํ
ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๔เปฯ “กถํ หิ นาม ตวํ โมฆปฺริส
ภิกฺขุสฺส สามํ จีวรํ วิกุปฺเปตฺวา อปจฺจุทฺธารกํ ปริภุญฺชิสฺสสิ. เนตํ
โมฆปฺริส อปฺปสฺนฺนํ วา ปสฺสทาย ปสฺนฺนํ วา ภิกฺขุโยภาวาย
๔เปฯ เหวณฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

[๓๗๓] “โย ปน ภิกฺขุ ภิกฺขุสฺส วา ภิกฺขุณิยา วา
สิกฺขมานาย วา สามเณรสฺส วา สามเณริยา วา สามํ จีวรํ
วิกุปฺเปตฺวา อปจฺจุทฺธารกํ ปริภุญฺชเยยฺ, ปาจิตฺตियนฺติ.

[๓๗๔] โย ปนาติ โย ยาทีโส ๔เปฯ

ภิกฺขุติ ๔เปฯ อัย อิมสฺมี อตฺเต อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

^๑ ส.จ.ท. อปฺปจฺจุทฺธารณํ, เหวมฺปฺริปี.

ภิกฺขุสุสํสาติ อณฺเณสุส ภิกฺขุสุส.

ภิกฺขุนี้ นาม อุกฺโกตฺตสงฺฆเ อุปสมฺปนฺนา.

สิกฺขมาหา นาม เทว วสุสํนิ ฌสุ ฐมฺเมสุ สิกฺขิตฺตสิกฺขา.

สามเณโร นาม ทสสิกฺขาปทิกโก.

สามเณรี นาม ทสสิกฺขาปทิกา.

สามนฺติ สยํ วิกปฺเปตฺวา.

จีวรํ นาม ฌนฺนํ จีวรํ อณฺเณตฺรํ จีวรํ วิกปฺปนฺนํ ปจฺฉิมํ.

วิกปฺปนํ^๑ นาม เทว วิกปฺปนา สมฺมุขาวิกปฺปนา จ ปรมฺมุขาวิกปฺปนา จ.

สมฺมุขาวิกปฺปนา นาม “อิมํ จีวรํ ตฺยหํ วิกปฺเปมิ, อิตฺถนฺนามสุส วาติ.

ปรมฺมุขาวิกปฺปนา นาม “อิมํ จีวรํ วิกปฺปนตฺถาย ตฺยหํ ทมฺมมิตฺติ. เตน วตฺตพฺโพ “โก เต มิตฺโต วา สนฺทิกฺกุโจ วาติ. “อิตฺถนฺนาโม จ อิตฺถนฺนาโม จาติ. เตน วตฺตพฺโพ “อหํ เตสํ ทมฺมิ, เตสํ สนฺตํ ปรีกฺขฺย วา วิสฺสชฺเชหิ วา ยถาปจฺจยํ วา กโรหิตฺติ.

อปจฺจุทฺธารกํ นาม ตสฺส วา อทินฺนํ ตสฺส วา อวิสฺสาเสนโต^๒ ปรีกฺขฺยติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๓๗๕] อปจฺจุทฺธารเก อปจฺจุทฺธารกสณฺณํ ปรีกฺขฺยติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อปจฺจุทฺธารเก เวมตฺติโก ปรีกฺขฺยติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อปจฺจุทฺธารเก ปจฺจุทฺธารกสณฺณํ ปรีกฺขฺยติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อธิฏฺเฐติ วา วิสฺสชฺเชติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส. ปจฺจุทฺธารเก
อปจฺจุทฺธารกสณฺณิ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส. ปจฺจุทฺธารเก เวมตฺติโก,
อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส. ปจฺจุทฺธารเก ปจฺจุทฺธารกสณฺณิ, อนาปตฺติ.

[๓๗๖] อนาปตฺติ โส วา เทติ, ตสฺส วา วิสฺสาเสนฺโต^๑
ปริภุญฺชติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

วิกฺปฺปนสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิจิตํ นวมํ.

๑๐. จีวรอปนินฺธานสิกฺขาปทํ

[๓๗๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน สตฺตรสวคฺคิยา
ภิกฺขุ อสนฺนิหิตปริกฺขารา โหณฺติ. จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ สตฺตรสวคฺคิยานํ
ภิกฺขุณํ ปตฺตํปิ จีวรํปิ อปนิเชณฺติ. สตฺตรสวคฺคิยา ภิกฺขุ จพฺพคฺคิเย
ภิกฺขุ เอตทวโจ “เทถาสุโส อมฺหากํ ปตฺตํปิ จีวรํปิติ. จพฺพคฺคิยา
ภิกฺขุ หสนฺติ. เต โรหณฺติ. ภิกฺขุ เอวมาหํสุ “กิสฺส ตุมฺहे อาวฺโส
โรทถาติ. “อิมे อาวฺโส จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ อมฺหากํ ปตฺตํปิ จีวรํปิ
อปนิเชณฺตีติ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปฯ เต อฺชฺฌายณฺติ
ชฺชียณฺติ วิปาเจณฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ ภิกฺขุณํ
ปตฺตํปิ จีวรํปิ อปนิเชสฺสนฺตีติ ๔เปฯ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว
ภิกฺขุณํ ปตฺตํปิ จีวรํปิ อปนิเชธาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
ภควา ๔เปฯ “กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมฆปฺริสา ภิกฺขุณํ ปตฺตํปิ
จีวรํปิ อปนิเชสฺสถ. เนตํ โมฆปฺริสา อปฺปสนฺนํ นวํ วา ปสาทาย

^๑ ส.จ.,เท.,มหา. วิสฺสสนฺโต

ปสนฺนํ ภา ภิกฺขุ ภิกฺขุสฺส ปตฺตํ ภา จีวรํ ภา นิสีทํ
 สิกฺขาปทํ อุกฺกมฺมํ

[๓๗๘] “โย ปน ภิกฺขุ ภิกฺขุสฺส ปตฺตํ ภา จีวรํ ภา นิสีทํ
 ภา สฺฐิจมฺรํ ภา กายพณฺธํ ภา อปนิเชยฺย ภา อปนิธาเปยฺย ภา
 อนฺตมโส หสฺสาเปกฺโขปิ,^๑ ปาจิตฺตียนฺติ.

[๓๗๙] โย ปนาติ โย ยาทิสํ ภา

ภิกฺขุติ ภา อโย อิมสฺมิมํ อตฺถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

ภิกฺขุสฺสาติ อณฺณสฺส ภิกฺขุสฺส.

ปตฺโต นาม เทว ปตฺตา อโยปตฺโต มตฺติกาปตฺโต.

จีวรํ นาม จนฺนํ จีวรํ อณฺณตรํ จีวรํ วิกปฺปนุปคํ ปจฺจิมํ.

นิสีทํ นาม สทสํ วุจฺจติ.

สฺฐิจมฺรํ นาม สสฺจิกํ ภา อสฺจิกํ ภา.

กายพณฺธํ นาม เทว กายพณฺธํ ปฏฺฐิกํ^๒ สฺกฺรนฺตํ.

อปนิเชยฺยาติ สยํ อปนิเชติ อาปตฺติ, ปาจิตฺตียสฺส.

อปนิธาเปยฺยาติ อณฺณํ อาณาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

สกี อาณตฺโต พหุํปิ อปนิเชติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อนฺตมโส หสฺสาเปกฺโขปิ กิพฺพาปฺปาโย.

[๓๘๐] อฺปสมฺปนฺเน อฺปสมฺปนฺนสณฺณี ปตฺตํ ภา จีวรํ ภา
 นิสีทํ ภา สฺฐิจมฺรํ ภา กายพณฺธํ ภา อปนิเชติ ภา อปนิธาเปติ
 ภา อนฺตมโส หสฺสาเปกฺโขปิ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อฺปสมฺปนฺเน

เวมติโก ปตตัม วา จีวรํ วา นิสีทณํ วา สุกฺขิมํ วา กายพนฺธนํ
 วา อปนิเชติ วา อปนิชาเปติ วา อนฺตมโส หสฺสาเปกฺโขปิ,
 อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. อุปสมฺปนฺเน อนุปสมฺปนฺนสฺสณฺณํ ปตตัม วา
 จีวรํ วา นิสีทณํ วา สุกฺขิมํ วา กายพนฺธนํ วา อปนิเชติ วา
 อปนิชาเปติ วา อนฺตมโส หสฺสาเปกฺโขปิ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

อณฺณํ ปริกฺขารํ อปนิเชติ วา อปนิชาเปติ วา อนฺตมโส
 หสฺสาเปกฺโขปิ, อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺส. อนุปสมฺปนฺนสฺส ปตตัม วา
 จีวรํ วา อณฺณํ วา ปริกฺขารํ อปนิเชติ วา อปนิชาเปติ วา
 อนฺตมโส หสฺสาเปกฺโขปิ, อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺส. อนุปสมฺปนฺเน
 อุปสมฺปนฺนสฺสณฺณํ, อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺส. อนุปสมฺปนฺเน เวมติโก,
 อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺส. อนุปสมฺปนฺเน อนุปสมฺปนฺนสฺสณฺณํ, อาปตฺติ
 ทุกฺกกุสฺส.

[๓๘๑] อนาปตฺติ น หสฺสาธิปฺปาโย, ทฺพนิกฺขิตตํ ปฏฺฐิสาเมติ,
 “ธมฺมํ กถํ กตฺวา ทสฺสามีติ ปฏฺฐิสาเมติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

จีวรอปนิธานสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทสมํ.

สุราปานวคฺโค จญฺโจะ.

ตสฺสุทฺธานํ

สุรา องฺคฺลฺลิ หาสฺ^๑ จ อนาทรียญฺจ ภีสนา^๒
 โชติ นฺหานทฺพพณฺณํ สามํ^๓ อปนิเชน จาติ.

๗. สปปาณกวกุโค

๑. สมฺมิจฺจุปาณสิกฺขาปทํ

[๓๘๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุทายิ
อิสฺสาโส โหติ. กากา จสฺส อมณาปา โหนฺติ. โส กาเก วิชฺฌิตฺวา
[]^๑ สีสํ จินฺทิตฺวา สฺสฺสึ ปฏฺฐิปาฏฺฐิยา จเปสฺสิ. ภิกฺขุ เอวมาหํสุ
“เกนิเม อาวุโส กากา ชีวิตา โวโรปิตาติ. “มยา อาวุโส, อมณาปา
เม กากาติ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจุฉา ฯเปฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ
วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อายสฺมา อุทายิ สมฺมิจฺจุ ปาณํ ชีวิตา
โวโรเปสฺสตีติ ฯเปฯ “สจฺจํ กิร ตวํ อุทายิ สมฺมิจฺจุ ปาณํ ชีวิตา
โวโรเปสฺตีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ฯเปฯ “กถํ หิ
นาม ตวํ โมฆปุริส สมฺมิจฺจุ ปาณํ ชีวิตา โวโรเปสฺสสิ. เนตํ
โมฆปุริส อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ปสนฺนํ วา ภิยฺโยภาวาย
ฯเปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

[๓๘๓] “โย ปน ภิกฺขุ สมฺมิจฺจุ ปาณํ ชีวิตา โวโรเปยฺย,
ปาจิตฺตียนฺติ.

[๓๘๔] โย ปนาติ โย ยาทีโส ฯเปฯ

ภิกฺขุติ ฯเปฯ อयํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

สมฺมิจฺจุจาทิ ชานนฺโต สมฺมชานนฺโต เจจฺจ อภิวิตฺติตฺวา
วีตีกุโม.

หมดอายุ 26/05/2566

^๑ ส.จ.ท. เอตฺถนฺตเร วิชฺฌิตฺวาติ อยํ ปาโง ทิสฺสติ.

ปาณ นาม ตีรจฺฉานคตปาณ วุจฺจติ.

ชีวิตา โวโรเปยฺยาติ ชีวิตินุทฺริยํ อฺปจฺฉินฺทติ อฺปโรเชติ
สนฺตตี วิโกเปติ, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส.

[๓๘๕] ปาณ ปาณสญฺญี ชีวิตา โวโรเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตตियสฺส. ปาณ เวมตีโก ชีวิตา โวโรเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส.
ปาณ อปฺปาณสญฺญี^๑ ชีวิตา โวโรเปติ, อนาปตฺติ. อปฺปาณ
ปาณสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. อปฺปาณ เวมตีโก, อาปตฺติ
ทุกฺกสฺส. อปฺปาณ อปฺปาณสญฺญี, อนาปตฺติ.

[๓๘๖] อนาปตฺติ อสญฺจิจฺจ, อสฺติยา,^๒ อชานนฺตสฺส, นมรณา-
ธิปฺปายสฺส, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

สญฺจิจฺจปาณสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ปรมํ.

๒. สปปาณกสิกฺขาปทํ

[๓๘๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
ชานํ สปปาณกํ อุกกํ ปริภุญฺชนฺติ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปย
เต อชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา
ภิกฺขุ ชานํ สปปาณกํ อุกกํ ปริภุญฺชิสฺสนฺตีติ ๔เปย “สจฺจํ กิร
ตุมฺहे ภิกฺขเว ชานํ สปปาณกํ อุกกํ ปริภุญฺชถาติ. “สจฺจํ
ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๔เปย “กถํ หิ นาม ตุมฺहे

^๑ อี. อปาณสญฺญี

^๒ สี.,ฉ.,เท. อสฺสติยา

โมชปุริสา ชานํ สปปาณกํ อุทกํ ปริภุญชิสฺสธ. เนตํ โมชปุริสา
 อปฺปสนฺนํ ภา ปสาทาย ปสนฺนํ ภา ภิกฺขุโยภาวาย ๕เปย
 เอวญจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยถ

[๓๘๘] “โย ปน ภิกฺขุ ชานํ สปปาณกํ อุทกํ
 ปริภุญฺเชยฺย, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๓๘๙] โย ปหาติ โย ยาติโส ๕เปย

ภิกฺขุติ ๕เปย อัย อิมสฺมํ อตฺถธ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

ชานาติ นาม สามํ ภา ชานาติ, อญฺเญ ภา ตสฺส
 อาโรเจนฺติ. “สปปาณกนฺติ ชานนฺโต “ปริโฆเคน มริสฺสนฺตํ
 ชานนฺโต ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๓๙๐] สปปาณเก สปปาณกสณฺณี ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตียสฺส. สปปาณเก เวมตีโก ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกนฺตสฺส.
 สปปาณเก อปฺปาณกสณฺณี^๑ ปริภุญฺชติ, อนาปตฺติ. อปฺปาณเก^๒
 สปปาณกสณฺณี, อาปตฺติ ทุกฺกนฺตสฺส. อปฺปาณเก เวมตีโก, อาปตฺติ
 ทุกฺกนฺตสฺส. อปฺปาณเก อปฺปาณกสณฺณี, อนาปตฺติ.

[๓๙๑] อนาปตฺติ “สปปาณกนฺติ อชานนฺโต “อปฺปาณกนฺติ
 ชานนฺโต “ปริโฆเคน น มริสฺสนฺตํ ชานนฺโต ปริภุญฺชติ,
 อุมมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

สปปาณกสิกขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทฺติยํ.

^๑ อ. อสปปาณกสณฺณี

^๒ อ. อปฺปาณเก

๓. อุกโกฏฐนสิกขาปท

[๓๕๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตถิย์ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา
ภิกฺขุ ชานํ ยถาธมฺมํ นีหตาทิกรณํ ปุณฺณมํมาย อุกโกฏฐนฺติ
“อกตํ กมฺมํ ทุกฺกภูํ กมฺมํ ปุณฺณ กาทพฺพํ กมฺมํ อนีหตํ ทฺนฺนีหตํ”^๑
ปุณฺณ นีหนิตพฺพนฺติ.^๒ เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจนา ฯเปฯ เต อุชฺฌายนฺติ
ชียนฺติ วิปาเจนฺติ กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ ชานํ ยถาธมฺมํ
นีหตาทิกรณํ^๓ ปุณฺณมํมาย อุกโกฏฐนฺตีสฺสตีติ ฯเปฯ สจฺจํ กิร ตุมฺहे
ภิกฺขเว ชานํ ยถาธมฺมํ นีหตาทิกรณํ ปุณฺณมํมาย อุกโกฏฐนฺตติ.
“สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ฯเปฯ “กถํ หิ นาม
ตุมฺहे โมชปุริสา ชานํ ยถาธมฺมํ นีหตาทิกรณํ ปุณฺณมํมาย
อุกโกฏฐนฺตสฺส. เนตํ โมชปุริสา อปฺปสนฺนํ นานํ วา ปสํทาย
ปสนฺนํ นานํ วา ภิยฺโยภาวาย ฯเปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ
สิกขาปทํ อุทฺธิเสยฺยถ

[๓๕๓] “โย ปน ภิกฺขุ ชานํ ยถาธมฺมํ นีหตาทิกรณํ
ปุณฺณมํมาย อุกโกฏฐนฺตย ปาจิตตियนฺติ.

[๓๕๔] โย ปนาติ โย ยาทีโส ฯเปฯ

ภิกฺขุติ ฯเปฯ อयํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

ชานาติ นาม สามํ วา ชานาติ, อญฺเญ วา ตสฺส
อาโรเจนฺติ, โส วา อาโรเจติ.

๑ หมดอายุ 26/05/2566

๑ ส.จ.,เท.,มหา. อนีหตํ ทฺนฺนีหตํ, เอมฺปริปี. ๒ ส.จ.,เท.,มหา. นีหนิตพฺพํ, เอมฺปริปี.

๓ ส.จ.,เท.,อิ.,มหา. นีหตาทิกรณํ, เอมฺปริปี.

ยถาธมฺมํ นาม ธมฺเมเน วินเยน สตฺถุสาสนเนน กตํ เอตํ
ยถาธมฺมํ นาม.

อธิกรณํ นาม จตฺตาริ อธิกรณานิ วิวาทาธิกรณํ อนฺวาทาธิกรณํ
อาปตฺตาทิกรณํ กิจจาธิกรณํ.

ปฺนกกมฺมมาย อุกฺโกฏเฐยยาติ “อกตํ กมฺมํ ทุกฺกภูํ กมฺมํ ปฺน
กาทพฺพํ กมฺมํ อนีหตํ ทฺพนีหตํ ปฺน นีหนิตพฺพนฺติ อุกฺโกฏเฐติ
อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๓๙๕] ธมฺมกมฺเม ธมฺมกมฺมสญฺญี อุกฺโกฏเฐติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส. ธมฺมกมฺเม เวมตีโก อุกฺโกฏเฐติ, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส.
ธมฺมกมฺเม อธมฺมกมฺมสญฺญี อุกฺโกฏเฐติ, อนาปตฺติ. อธมฺมกมฺเม
ธมฺมกมฺมสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส. อธมฺมกมฺเม เวมตีโก,
อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส. อธมฺมกมฺเม อธมฺมกมฺมสญฺญี, อนาปตฺติ.

[๓๙๖] อนาปตฺติ “อธมฺเมเน วา วคฺเคน วา นกกมฺมารหสฺส วา
กมฺมํ กตฺนฺติ ชานนฺโต อุกฺโกฏเฐติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

อุกฺโกฏฺชนสิกขาปทํ นิฏฺฐิตํ ตตฺติยํ.

๔. ทุฏฺฐลลสิกขาปทํ

[๓๙๗] เตน สมเยเน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยเน อายสฺมา อุพฺนนฺโต
สกุยฺยปฺตฺโต สญฺเจตนิกํ สุกฺกวิสฺฐจฺจิ อาปตฺติ อาปชฺชิตฺวา ภาตฺตโน
สทฺธิวิหาริกสฺส ภิกฺขุโน อาโรเจสิ “อหํ อาวุโส สญฺเจตนิกํ

สกุทวิสฎฐิ อาปตติ อาปนโน, มา []^๑ กสฺสจि อารโจะสีติ.^๒
 เตน โข ปน สมเยน อณฺณตโร ภิกฺขุ สญฺเจตนิํ สกุทวิสฎฐิ
 อาปตติ อาปชฺชิตฺวา สงฺฆํ ตสฺสา อาปตฺติยา ปริวาสํ ยาจิ. ตสฺส
 สงฺโฆ ตสฺสา อาปตฺติยา ปริวาสํ อทาสิ. โส ปริวสนฺโต ตํ ภิกฺขุ
 ปสฺสิตฺวา เอตทวโจ “อหํ อวฺสุโส สญฺเจตนิํ สกุทวิสฎฐิ อาปตติ
 อาปชฺชิตฺวา สงฺฆํ ตสฺสา อาปตฺติยา ปริวาสํ ยาจิ, ตสฺส เม
 สงฺโฆ ตสฺสา อาปตฺติยา ปริวาสํ อทาสิ; โสหํ ปริวสามิ,
 เวทยามหํ” อวฺสุโส, ‘เวทยตีติ’^๓ มํ आयสฺมา ชาเรตฺติ.

“กํ นุ โข อวฺสุโส โย อณฺโณปิ อิมํ อาปตติ อาปชฺชติ,
 โสปิ เอวํ กโรตีติ. “เอวมาวฺสุโสติ. “อຍ္ยํ อวฺสุโส आयสฺมา อุปนฺนโท
 สกฺยปฺพุตฺโต สญฺเจตนิํ สกุทวิสฎฐิ อาปตติ อาปชฺชิตฺวา โส เม
 อารโจะสี”^๔ “อหํ อวฺสุโส สญฺเจตนิํ สกุทวิสฎฐิ อาปตติ อาปนโน,^๕
 มา กสฺสจิ อารโจะสีติ. กํ ปน “ตวํ อวฺสุโส”^๖ ตํ อาปตติ”^๗
 ปฏิจฺฉาเทสีติ. “เอวมาวฺสุโสติ. อถ โข โส ภิกฺขุ ภิกฺขุณฺเณ เอตมตฺถํ
 อารโจะสี. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิฉฺฉา ๔เปยฺ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ
 วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุ ภิกฺขุสฺส ชานํ ทุณฺณจฺจุลฺลํ อาปตติ
 ปฏิจฺฉาเทสฺสตีติ ๔เปยฺ “สจฺจํ กิร ตวํ ภิกฺขุ ภิกฺขุสฺส ชานํ
 ทุณฺณจฺจุลฺลํ อาปตติ ปฏิจฺฉาเทสีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
 ภควา ๔เปยฺ “กถํ หิ นาม ตวํ โมชฺสปุริส ภิกฺขุสฺส ชานํ ทุณฺณจฺจุลฺลํ
 อาปตติ ปฏิจฺฉาเทสฺสสิ. เนตํ โมชฺสปุริส อปฺปสนฺนํ นวํ ปสาทาย

^๑ เท.,อ. เอตถนฺตเร อณฺณสฺสาติ ปาโจ ทิสฺสตี.

^๒ ส.,ฉ.,เท.,มหา. อารโจะหีติ.

^๓ ๒๖/๐๕/๒๕๖๖

ส.,ฉ.,เท.,อ. เวทียามหํ

^๔ ส.,ฉ.,เท.,อ. เวทียตีติ

^๕ ส.,ฉ.,เท.,อ. อารโจะติ

^{๖-๖} ส.,ฉ.,เท.,อ. อิมํ ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

^{๗-๗} ส.,อ. อิมํ ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

ปสนฺนํ ภา ภาโยภาวาย ๕เปฯ เอมฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ
สิกขาปทํ อหฺมึเสยฺยาถ

[๓๙๘] “โย ปน ภิกฺขุ ภิกฺขุสฺส ชานํ ทุฏฺฐลลํ อาปตฺติ
ปฏิจฺฉาเทยฺย, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๓๙๙] โย ปนาติ โย ยาทีโส ๕เปฯ

ภิกฺขุติ ๕เปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

ภิกฺขุสฺสาติ อณฺณสฺส ภิกฺขุสฺส.

ชานาติ นาม สามํ ภา ชานาติ, อณฺเณ ภา ตสฺส
อาโรเจนฺติ, โส ภา อาโรเจติ.

ทุฏฺฐลลา นาม อาปตฺติ จตฺตาริ จ ปาราชิกานิ เตรส จ
สงฺฆาทีเสสา.

ปฏิจฺฉาเทยฺยาติ “อิมํ ชานิตฺวา โจเทสฺสนฺติ, สาเรสฺสนฺติ,
ขุํเสสฺสนฺติ, วมฺเภสฺสนฺติ, มงฺกํ กริสฺสนฺติ, นาโรเจสฺสามีติ ฐํ
นิกฺขิตฺตมตฺเต อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๔๐๐] ทุฏฺฐลลํ อาปตฺติยา ทุฏฺฐลลํ อาปตฺติสญฺญํ ปฏิจฺฉาเทติ,
อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. ทุฏฺฐลลํ อาปตฺติยา เวมติโก ปฏิจฺฉาเทติ,
อาปตฺติ ทุกฺกฏฺส. ทุฏฺฐลลํ อาปตฺติยา อหฺมึเสยฺยาปตฺติสญฺญํ
ปฏิจฺฉาเทติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺส. อหฺมึเสยฺยาปตฺติ ปฏิจฺฉาเทติ,
อาปตฺติ ทุกฺกฏฺส. อนฺุสฺมปฺนฺนสฺส ทุฏฺฐลลํ ภา อหฺมึเสยฺยาปตฺติ
อชฺฉาจารํ ปฏิจฺฉาเทติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺส. อหฺมึเสยฺยาปตฺติยา
ทุฏฺฐลลํ อาปตฺติสญฺญํ อาปตฺติ ทุกฺกฏฺส. อหฺมึเสยฺยาปตฺติยา
เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺส. อหฺมึเสยฺยาปตฺติยา อหฺมึเสยฺยา-
ปตฺติสญฺญํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺส.

[๔๐๑] อนาปตติ “สงฺฆสฺส ภณฺฑนํ วา กลโห วา วิคฺคโห
 วา วิวาทโ วา ภวิสฺสตีติ นาโรเจติ, สงฺฆเมโห วา สงฺฆราชา วา
 ภวิสฺสตีติ นาโรเจติ “อัยํ กกฺขโผ ฆรฺุโส ชีวิตนฺตรายํ วา
 พุรหฺมจฺริยนฺตรายํ วา กริสฺสตีติ นาโรเจติ, อญฺเฆ ปฏฺฐิรฺุเป” ภิกฺขุ
 อปสฺสนฺโต นาโรเจติ, นจฺฉาเทตฺถกาโม นาโรเจติ, “ปญฺณายิสฺสตี
 สเกน กมฺเมนาติ, นาโรเจติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ทุฏฺฐจฺจุลลสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิจิตํ จตฺตุตฺถํ.

๕. อุณฺวิสตีวสฺสสิกฺขาปทํ

[๔๐๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา ราชคฺเห วิหฺรติ เวพฺพเน
 กลนฺทกนิวาเป. เตน โข ปน สมเยน ราชคฺเห สดฺตรสวคฺคิยา
 ทารกา สหายกา โหณฺติ. อุปาฬิ ทารโก เตสํ ปมฺุโข^๒ โหติ.
 อถ โข อุปาฬิสฺส มาตาปิตฺุณฺ^๓ เอตทโหสิ “เกน นฺุ โข อุปาเยน
 อุปาฬิ อมฺหากํ อจฺฉเยน สุขญฺจ ชีเวยฺย, น จ กิลเมยฺยาติ.
 อถ โข อุปาฬิสฺส มาตาปิตฺุณฺ เอตทโหสิ “สเจ โข อุปาฬิ เลขํ
 สิกฺขเขยฺย, เอวํ โข อุปาฬิ อมฺหากํ อจฺฉเยน สุขญฺจ ชีเวยฺย,
 น จ กิลเมยฺยาติ. อถ โข อุปาฬิสฺส มาตาปิตฺุณฺ เอตทโหสิ “สเจ
 โข อุปาฬิ เลขํ สิกฺขิสฺสตี, อญฺคฺคฺลิโย ทุกฺขา ภวิสฺสนฺติ; สเจ โข
 อุปาฬิ คณฺณํ สิกฺขเขยฺย, เอวํ โข อุปาฬิ อมฺหากํ อจฺฉเยน สุขญฺจ
 ชีเวยฺย, น จ กิลเมยฺยาติ. อถ โข อุปาฬิสฺส มาตาปิตฺุณฺ เอตทโหสิ
 “สเจ โข อุปาฬิ คณฺณํ สิกฺขิสฺสตี, อฺุรสฺส ทุกฺโข ภวิสฺสตี;

^๑ ส.ฉ.เท.อ. ปติรฺุเป

^๒ ส.ฉ.เท.อ.มหา. ปาโมกฺโข

^๓ อ. มาตาปิตฺุณฺ

สเจ โข อุปาลิ รูปํ สิกฺขเขยฺย, เหวํ โข อุปาลิ อมฺหากํ อจฺจเยน
 สุขญจ ชีเวยฺย, น จ กิลเมยฺยาติ. อถ โข อุปาลิสฺส มาตาปิตูนํ
 เอตทโหสิ “สเจ โข อุปาลิ รูปํ สิกฺขิสฺสติ, อกฺขีนิสฺส ทุกฺขานิ”
 ภวิสฺสนฺติ; อีเม โข สมณฺหา สกฺยปฺตติยา สุขสึลา สุขสมฺมาจารา
 สุโกชณานิ ภฺยชิตฺวา นิวาเตสฺส สยเนสฺส สยนฺติ; สเจ โข อุปาลิ
 สมณฺเสสฺส สกฺยปฺตติเยสฺส ปพฺพเขยฺย, เหวํ โข อุปาลิ อมฺหากํ
 อจฺจเยน สุขญจ ชีเวยฺย, น จ กิลเมยฺยาติ.

อสฺสสฺส โข อุปาลิ ทารโก มาตาปิตูนํ อิมํ กถาสลฺลาป.
 อถ โข อุปาลิ ทารโก, เยน เต ทารกา, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา
 เต ทารเก เอตทโวจ “เอถ มยฺม อยฺยา”^๒ สมณฺเสสฺส สกฺยปฺตติเยสฺส
 ปพฺพชิสฺสามาติ. “สเจ โข ตวํ อยฺย ปพฺพชิสฺสสฺส, เหวํ มยฺมปิ
 ปพฺพชิสฺสามาติ. อถ โข เต ทารกา เอกเมกสฺส มาตาปิตโร
 อุปสงฺกมิตฺวา เอตทโวจ “อนฺุชานาถ อมฺหากํ”^๓ อการสฺมา อนคาริยํ
 ปพฺพชฺชยาติ. อถ โข เตสํ ทารกานํ มาตาปิตโร “สพฺเพปิเม
 ทารกา สมานจฺจนฺทา กลฺยาณาทิปฺปายาติ อนฺุชานีสฺส. เต ภิกฺขุ
 อุปสงฺกมิตฺวา ปพฺพชฺชํ ยาจีสฺส. เต ภิกฺขุ ปพฺพาเซสฺสํ อุปสมฺปาเทสฺส.
 เต รตฺติยา ปจฺจุสสมยํ ปจฺจุจฺจุจาย โรทนฺติ “ยาคํ เทถ, ภตฺตํ
 เทถ, ขาทนียํ เทถาติ. ภิกฺขุ เอวมาหํสฺส “อาคเมถาวุโส, ยาว
 รตฺติ วิภายติ; สเจ ยาคุ ภวิสฺสติ, ปิวิสฺสถ; สเจ ภตฺตํ ภวิสฺสติ,
 ภฺยชิสฺสถ; สเจ ขาทนียํ ภวิสฺสติ, ขาทิสฺสถ; โน เจ ภวิสฺสติ
 ยาคุ วา ภตฺตํ วา ขาทนียํ วา, ปิณฺฑทาย จริตฺวา ภฺยชิสฺสเถาติ.

เอวंपิ โข เต ภิกขุ ภิกขุहि วุจจมานา โรทนุติเยว “ยาकुं เทถ,
ภตฺตं เทถ, ขาพณียं เทถาติ เสนาสนं อุททนฺติปิ อุมฺมิहनฺติปิ.

อสุสฺสสิ โข ภควา รตฺติยา ปจฺจุสสมยํ ปจฺจุจฺจุจาย ทารกสทฺทํ;
สุตฺวาน อายสฺมนตํ อานนฺทํ อามนฺเตสิ “กึ นฺ ฺ โข สฺส อานนฺท
ทารกสทฺโทติ. อถ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจสิ. อถ โข ภควา เอตสฺมี นิทานเ เอตสฺมี ปกรณ
ภิกขุสงฺฆํ สนนฺิปาตาเปตฺวา ภิกขุ ปฏฺิปปุจฺฉิ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว
ภิกฺขุ ชานํ อุณฺวิสฺติวสฺสํ ปุคฺคํ อุปสมฺปาเทนฺตฺติ. “สจฺจํ ภควาติ.
วิครหิ พุทฺโธ ภควา ะเปฯ “กถํ หิ นาม เต ภิกฺขเว โมชมฺปริสา
ชานํ อุณฺวิสฺติวสฺสํ ปุคฺคํ อุปสมฺปาเทสฺสนฺติ. อุณฺวิสฺติวสฺส
ภิกฺขเว ปุคฺคโล อภฺขโม โหติ สฺตฺสฺส อุณฺหสฺส ชิมฺจฺฉาย
ปิปาสาย ทํสมกสฺวาตาทปสฺรีสฺปสมฺผลฺสฺสานํ^๑ ทฺรุตฺตานํ ทฺราคตานํ
วจนฺปถานํ, อุปฺปนฺนํ สารีริกานํ เวทฺธานํ ทฺกฺขานํ ติพฺพานํ
ขรานํ กฏฺฏกานํ อสฺสาดานํ อมฺนาปานํ ปาณฺหฺรณํ อณฺวิสาสกชาติโก
โหติ; วิสฺติวสฺส จ^๒ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล ขโม โหติ สฺตฺสฺส
อุณฺหสฺส ชิมฺจฺฉาย ปิปาสาย ทํสมกสฺวาตาทปสฺรีสฺปสมฺผลฺสฺสานํ
ทฺรุตฺตานํ ทฺราคตานํ วจนฺปถานํ, อุปฺปนฺนํ สารีริกานํ เวทฺธานํ
ทฺกฺขานํ ติพฺพานํ ขรานํ กฏฺฏกานํ อสฺสาดานํ อมฺนาปานํ ปาณฺหฺรณํ
อณฺวิสาสกชาติโก โหติ. เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย
ปสนฺนํ วา ภฺยโยภาวาย ะเปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ
สิกฺขาปํ อฺทฺทฺธิเสยฺยาถ

^๑ ส.จ. ทํสมกสฺวาตาทปสฺรีสฺปสมฺผลฺสฺสานํ, เอวฺมฺปริปิ.

^๒ จ.ท. วิสฺติวสฺส ว

[๔๐๓] “โย ปน ภิกฺขุ ชานํ อุณฺวิสตีวสุสํ ปุคฺคํ
อุปสมฺปาเทยฺย, โส จ ปุคฺคโล อหฺอุปสมฺปนฺโน, เต จ ภิกฺขุ
คารยหา; อิทํ ตสฺมี ปาจิตฺตียนฺติ.

[๔๐๔] โย ปนาติ โย ยาทีโส ฯเปฯ

ภิกฺขุติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

ชานาติ นาม สามํ वा चानाति, อญฺเญ वा ตสฺส
อาโรเจนฺติ, โส वा आरोजेति.

อุณฺวิสตีวสุโส นาม อปฺปตฺตวีสตีวสุโส.

อุปสมฺปาเทสฺสามีติ คณํ वा อาจริยํ वा ปตฺตํ वा จีวรํ वा
ปริเยสตี, สีมํ वा สมฺมณฺหฺนตี, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส. ฌตฺติยา ทุกฺกฏํ.
ทฺวีहि กมฺมวาจาหิ ทุกฺกฏา. กมฺมวาจาปริโยसानเ อุปชฺฌายสฺส อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส, คณสฺส จ อาจริยสฺส จ อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส.

[๔๐๕] อุณฺวิสตีวสุเส อุณฺวิสตีวสุสสญฺญี อุปสมฺปาเทติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส. อุณฺวิสตีวสุเส เวมตีโก อุปสมฺปาเทติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส.
อุณฺวิสตีวสุเส ปริปฺพุณฺณวีสตีวสุสสญฺญี อุปสมฺปาเทติ, อนาปตฺติ.
ปริปฺพุณฺณวีสตีวสุเส อุณฺวิสตีวสุสสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส. ปริปฺพุณฺณ-
วีสตีวสุเส เวมตีโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส. ปริปฺพุณฺณวีสตีวสุเส ปริปฺพุณฺณ-
วีสตีวสุสสญฺญี, อนาปตฺติ.

[๔๐๖] อนาปตฺติ อุณฺวิสตีวสุสํ ปุคฺคํ^๑ ปริปฺพุณฺณวีสตีวสุสสญฺญี
อุปสมฺปาเทติ, ปริปฺพุณฺณวีสตีวสุสํ ปริปฺพุณฺณวีสตีวสุสสญฺญี อุปสมฺปาเทติ,
อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

อุณฺวิสตีสิกขาปทํ นิฏฺฐิตํ ปณฺจมนํ.

^๑ ส.,อ. อยํ ปาโร น ทิสฺสตี.

๖. เถยยสตุถสิกขาปท

[๔๐๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตถึยฺ วิหริติ เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อณฺเฑตโร สตุโถ
 ราชคหา ปฏฺิยาโลกํ คนฺตุกาโม โหติ. อณฺเฑตโร ภิกฺขุ เต มนุสฺเส
 เอตทโวจ “อหํปิ อายสมนฺเตहि สทฺธิ คมิสฺสามีติ. “มยฺ โข ภนฺเต
 สุงกํ ปฺริหิสฺสามาติ. ปชานาถาธุโสติ. อสฺสสํ โข กมฺมิกา”
 “สตุโถ กิร สุงกํ ปฺริหิสฺสตีติ. เต มคฺเค ปฺริยฺญจฺสิ. อถโข เต
 กมฺมิกา ตํ สตุถํ คเหตฺวา อจฺฉินฺทิตฺวา ตํ ภิกฺขุ เอตทโวจํ^๑
 “กิสฺส ตวํ ภนฺเต ชานํ เถยฺยสตุถเณ สทฺธิ คจฺฉสฺสีติ. ปฺลিপฺพุทฺธิตฺวา”^๒
 มุญฺจิสฺส. อถโข โส ภิกฺขุ สวตถึ คนฺตุวา ภิกฺขุณฺเณ เอตมตฺถํ
 อารุเจสิ. ยเ เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺย เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ
 วิปาเจนฺติ “กถํ हि นาม ภิกฺขุ ชานํ เถยฺยสตุถเณ สทฺธิ สํวิธาย
 เอกทฺธานมคฺคํ ปฏฺิปปชฺชิสฺสตีติ. ๔เปยฺย “สจฺจํ กิร ตวํ ภิกฺขุ ชานํ
 เถยฺยสตุถเณ สทฺธิ สํวิธาย เอกทฺธานมคฺคํ ปฏฺิปปชฺชิสฺสีติ. “สจฺจํ
 ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๔เปยฺย “กถํ हि นาม ตวํ โมชปฺริส
 ชานํ เถยฺยสตุถเณ สทฺธิ สํวิธาย เอกทฺธานมคฺคํ ปฏฺิปปชฺชิสฺสสิ.
 เนตํ โมชปฺริส อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ปสนฺนํ วา
 ภิกฺขโสภาวาย ๔เปยฺย เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ
 อุทฺธิเสยฺยาถ

[๔๐๘] “โย ปน ภิกฺขุ ชานํ เถยฺยสตุถเณ สทฺธิ สํวิธาย
 เอกทฺธานมคฺคํ ปฏฺิปปชฺเชยฺย อนฺตมโส คามนฺตรมฺปิ, ปาจิตฺตียนฺติ.

^๑ ส.จ. กมฺมิกา, เอวมุปริปี.

^๒ ส.จ.,มหา. ปฺลিপฺพุทฺธิตฺวา

[๔๑๑] อนาปตติ อสัทธิตวา คจจติ,^๑ มนุสสา สัทธิหนติ, ภิขุ น สัทธิตติ, วิสุงเกเตน คจจติ, อาปทาสุ, อุมมตตกสส, อาทิกมมิกสสาติ.

เถยยสตุถสิกขาปทํ นิฏฺฐจิตํ จญฺจ.

๗. สัทธิฐานสิกขาปทํ

[๔๑๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตถิย์ วิหริติ เชตวเน อนาถปิณฑิกสส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิขุ โกสเลสุ ชนปทेषุ สาวตถิ คจจนโต อญฺญตเรณ ความทวาระณ อติกกมตติ. อญฺญตรา อิตถิ^๒ สามิเกน สห ภนฺทิตวา ความโต นิขมิตวา ตํ ภิขุํ ปสฺสิตวา เอตทโวจ “กหํ ภนฺเต อโยย คมิสฺสตีติ. “สาวตถิ โข อหํ ภคินี คมิสฺสามีติ. “อหํ อโยเยน สทฺธิ คมิสฺสามีติ. “เอยฺยาสิ ภคินีติ. อถโข ตสฺสา อิตถิยา สามิโก ความโต นิขมิตวา มนุสเส ปุจฺฉิ “อปยฺยา^๓ เอวรूप^๔ อิตถิ ปสฺสเยยฺยาถาติ. เอสยฺย^๕ ปพฺพชิตฺเตน สห คจจตีติ. อถโข โส ปุริโส อนุพฺพนฺทิตวา ตํ ภิขุํ คเหตุวา อาโกญฺเฐตวา มุญฺจิ. อถโข โส ภิขุ อญฺญตฺรสมิ รุกฺขมฺมูเล ปฐฺมเปนฺโต นิสฺสีติ. อถโข สา อิตถิ ตํ ปุริสํ เอตทโวจ “นายย^๖ โส ภิขุ มํ นิปฺปาเทสิ, อปิจ อหเมว เตน ภิขุณา สทฺธิ คจจามิ; อการโก โส ภิขุ คจจ นํ ขมาเปหิตี. อถโข โส ปุริโส ตํ ภิขุํ ขมาเปสิ.

^๑ ๒๖/๐๕/๒๕๖๖
อ. คจจนติ

^๒ อ. อิตถิ

^๓ ส.,จ.,อ. อปายโย

^๔ ส.,จ.,เท. เอวรूप

^๕ ส.,จ.,อ. เอสายโย, เอวมุปริปิ.

^๖ ส.,จ.,เท.,อ.,มหา. นายโย

อถโข โส ภิกฺขุ สวตถึ คนฺตวา ภิกฺขุํ เอตมตถํ อารุเจสิ.
 เย เต ภิกฺขุ อปฺปิฉณา ๕เปฯ เต อชฺฌมายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
 “กถํ หิ นาม ภิกฺขุ มาตุคฺคาเมน สทฺธิํ สํวิธาย เอกทฺธานมคฺคํ
 ปฏิปชฺชิสฺสตีติ ๕เปฯ “สจฺจํ กิร ตวํ ภิกฺขุ มาตุคฺคาเมน สทฺธิํ
 สํวิธาย เอกทฺธานมคฺคํ ปฏิปชฺชิสฺสตีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
 ภควา ๕เปฯ “กถํ หิ นาม ตวํ โมชปุริส มาตุคฺคาเมน สทฺธิํ
 สํวิธาย เอกทฺธานมคฺคํ ปฏิปชฺชิสฺสตีติ. เนตํ โมชปุริส อปฺปสนฺนํ
 วา ปสาทาย ปสนฺนํ วา ภิกฺขุโยภาวาย ๕เปฯ เอวญฺจ ปน
 ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อทฺทิสฺเสยฺยาถ

[๔๑๓] “โย ปน ภิกฺขุ มาตุคฺคาเมน สทฺธิํ สํวิธาย
 เอกทฺธานมคฺคํ ปฏิปชฺเชยฺย อนฺตมโส คามนฺตรมฺปิ,
 ปาจิตฺตียนฺติ.

[๔๑๔] โย ปนาติ โย ยาทิโส ๕เปฯ

ภิกฺขุติ ๕เปฯ อयํ อิมสฺมึ อตฺถเ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

มาตุคฺคาโม นาม มนุสฺสตี, น ยกฺขี น เปตี น
 ติรจฺจณคตา, วิญญู ปฏิพลา สุภาสิตทฺพภาสิตํ ทุณฺณจฺจุลาทฺุณฺณจฺจุลํ
 อาชานิตฺตํ.

สทฺธิํนฺติ เอกโต.

สํวิธายาติ คจฺฉาม ภคินี, คจฺฉาม อยฺย; คจฺฉาม อยฺย,
 คจฺฉาม ภคินี; อชฺช วา หิโย วา ปเร วา คจฺฉามาติ สํวิทหติ,
 อาปตฺติ ทฺุกกฺกสฺส.

อนฺตมโส คามนฺตรมฺปิติ กุฏฺกฺกสฺมปาเต คามे คามนฺตเร
 คามนฺตเร อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อคามเก อรณฺเเย อทฺมโยชเน
 อทฺมโยชเน อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๔๑๕] มาตุคามเม มาตุคามสณฺณิ สัมวิธาย เอกทฺธานมคฺคํ ปฏิปชฺชติ อนฺตมโส คามนฺตรมฺปิ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. มาตุคามเวมตีโก สัมวิธาย เอกทฺธานมคฺคํ ปฏิปชฺชติ อนฺตมโส คามนฺตรมฺปิ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. มาตุคามเอ มาตุคามสณฺณิ สัมวิธาย เอกทฺธานมคฺคํ ปฏิปชฺชติ อนฺตมโส คามนฺตรมฺปิ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

ภิกฺขุ สัมวิทฺติ มาตุคามโม น สัมวิทฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. ยกฺขิยา วา เปติยา วา ปณฺทเกน วา ตีรจฺฉานคตมฺนุสฺส-วิคฺคหิตฺติยา วา สทฺธิ สัมวิธาย เอกทฺธานมคฺคํ ปฏิปชฺชติ อนฺตมโส คามนฺตรมฺปิ, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. อมาตุคามเม มาตุคามสณฺณิ, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. อมาตุคามเวมตีโก, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. อมาตุคามเอ มาตุคามสณฺณิ, อนาปตฺติ.

[๔๑๖] อนาปตฺติ อสัมวิทิตฺวา คจฺฉติ, มาตุคามโม สัมวิทฺติ, ภิกฺขุ น สัมวิทฺติ, วิสงฺเกเตน คจฺฉติ, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

สัมวิธานสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ สตฺตมํ.

๘. อริฏฺฐสิกฺขาปทํ

[๔๑๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อริฏฺฐสฺส นาม ภิกฺขุโน คณฺฐพาธิปฺพพฺสฺส^๑ เอวรूपํ ปาปกํ ทิฏฺฐิจิต्तํ อุปฺปนฺนํ โหติ “ตถาหิ ภควตา ฐมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ, ยถา เยเม อนฺตรายิกา

หมายเหตุ 26/05/2566

^๑ ส. คณฺฐพาธิปฺพพฺสฺส, ฉ., เท., อ., มหา. คทฺฐพาธิปฺพพฺสฺส, เอวฺมฺปริปี.

ธมฺมา วุตฺตา ภควตา, เต ปฏฺวิเสวโต นาลํ อนฺตรายายาติ.
 อสฺสํโส ไซ สมฺพหุลา ภิกฺขุ “อริฏฺฐสฺส กิร นาม ภิกฺขุโน
 คณฺฐพาธิปฺพุพฺพสฺส เอวรูปํ ปาปกํ ทิฏฺฐิจิตฺตํ อุปฺปนฺนํ ‘ตถาหํ
 ภควตา ธมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ, ยถา เยเม อนฺตรายิกา ธมฺมา
 วุตฺตา, ภควตา เต ปฏฺวิเสวโต นาลํ อนฺตรายายาติ. อถไซ
 เต ภิกฺขุ, เยน อริฏฺฐจํ ภิกฺขุ คณฺฐพาธิปฺพุพฺโป, เตนฺอุปสงฺกมฺมึสุ;
 อุปสงฺกมิตฺวา อริฏฺฐจํ ภิกฺขุ คณฺฐพาธิปฺพุพฺพํ เอตทวโจ “สจฺจํ กิร
 เต อาวุโส อริฏฺฐ เอวรูปํ ปาปกํ ทิฏฺฐิจิตฺตํ อุปฺปนฺนํ ‘ตถาหํ
 ภควตา ธมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ, ยถา เยเม อนฺตรายิกา ธมฺมา
 วุตฺตา ภควตา, เต ปฏฺวิเสวโต นาลํ อนฺตรายายาติ. “เอวํ
 พฺยา ไซ อหํ อาวุโส ภควตา ธมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ, ยถา
 เยเม อนฺตรายิกา ธมฺมา วุตฺตา ภควตา, เต ปฏฺวิเสวโต นาลํ
 อนฺตรายายาติ.

“มา อาวุโส อริฏฺฐ เอวํ อวจ, มา ภควนฺตํ อพฺภาจิกฺขิ;
 น หิ สาธุ ภควโต อพฺภกฺขานํ, น หิ ภควา เอวํ วเทยฺย,
 อเนกปริยาเยน อาวุโส อริฏฺฐ อนฺตรายิกา ธมฺมา วุตฺตา
 ภควตา, อลญฺจ ปน เต ปฏฺวิเสวโต อนฺตรายาย; อุปฺปสฺสทา
 กามา วุตฺตา ภควตา พหุทฺกฺขา พหุปายาสา,^๑ อาทึนโว เอตฺถ
 ภิกฺขุโย; อฏฺฐจิงฺกฏฺฐปฺมา กามา วุตฺตา ภควตา พหุทฺกฺขา
 พหุปายาสา, อาทึนโว เอตฺถ ภิกฺขุโย; มํสเปสฺฐปฺมา กามา วุตฺตา
 ภควตา ๔เปยฺย ติณฺณกฺฏฺฐปฺมา กามา วุตฺตา ภควตา ๔เปยฺย
 องฺการกาสุปฺมา กามา วุตฺตา ภควตา ๔เปยฺย สุปินฺณกฺฏฺฐปฺมา กามา

หมดอายุ 26/05/2566

^๑ ส.,ฉ.,อิ. พหุปายาสา, เอวมุปริปิ.

วุตตะตา ภควตา ๕เปฯ ยาจิตกุปมา กามา วุตตะตา ภควตา ๕เปฯ
 รุกขผลุปมา กามา วุตตะตา ภควตา ๕เปฯ อสิสฺสนูปมา กามา
 วุตตะตา ภควตา ๕เปฯ สตฺติสฺสนูปมา กามา วุตตะตา ภควตา ๕เปฯ
 สปปสิรูปมา กามา วุตตะตา ภควตา พหุทฺกฺขา พหุปายาสา,
 อาทินโว เอตถ ภิกฺขุโยติ.

เอวํปิ โข อริฏฺโฆ ภิกฺขุ คณฺฐพาธิปฺพุโพ เตหิ ภิกฺขุหิ
 วุจฺจมาโน ตเถว ตํ ปาปกํ ทิฏฺฐิจิตฺตํ ฅามสา ปรามาสา อภินิวิสฺส
 โวหฺรติ “เอวํ พุยา โข อหํ อาวุโส ภควตา ฅมฺมํ เทสิตํ
 อาชานามิ, ยถา เยเม อนฺตรายิกา ฅมฺมา วุตตะตา ภควตา, เต
 ปฏฺวิเสวโต นาลํ อนฺตรายายาติ. ยโต จ โข เต ภิกฺขุ นาสกฺขีสุ
 อริฏฺฐํ ภิกฺขุํ คณฺฐพาธิปฺพุพฺพํ เอตสฺมา ปาปกํ ทิฏฺฐิจิตฺตา วิเวเจตฺตุ.
 อถโข เต ภิกฺขุ, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมฺมิสุ; อุปสงฺกมิตฺวา
 ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ. อถโข ภควา เอตสฺมี นิทานเ
 เอตสฺมี ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆมฺ สนฺนิปาตาเปตฺวา อริฏฺฐํ ภิกฺขุํ
 คณฺฐพาธิปฺพุพฺพํ ปฏฺวิปุจฺจติ “สจฺจํ กิร เต อริฏฺฐจฺจ เอวํรูปํ ปาปกํ
 ทิฏฺฐิจิตฺตํ อุปฺปนฺนํ ‘ตถาหํ ภควตา ฅมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ, ยถา
 เยเม อนฺตรายิกา ฅมฺมา วุตตะตา ภควตา, เต ปฏฺวิเสวโต นาลํ
 อนฺตรายายาติ. “เอวํ พุยา โข อหํ ภนฺเต ภควตา ฅมฺมํ
 เทสิตํ อาชานามิ, ยถา เยเม อนฺตรายิกา ฅมฺมา วุตตะตา ภควตา,
 เต ปฏฺวิเสวโต นาลํ อนฺตรายายาติ.

“กสฺส นุ โข นาม ตวํ โมฆปฺริส มยา เอวํ ฅมฺมํ เทสิตํ
 อาชานาสิ. นนุ มยา โมฆปฺริส อนเกปฺริยาเยน อนฺตรายิกา
 ฅมฺมา วุตตะตา, อลญฺจ ปน เต ปฏฺวิเสวโต อนฺตรายาย;
 อปฺปสฺสาทา กามา วุตตะตา มยา พหุทฺกฺขา พหุปายาสา,

อาทินโว เอตถ ภิกฺขุ; อฏฺฐกิงฺกุปฺมา กามา วุตฺตา มยา
 ๕เปฯ มํสเปสฺสุปฺมา กามา วุตฺตา มยา ๕เปฯ ติณฺณกฺกุปฺมา กามา
 วุตฺตา มยา ๕เปฯ อังการกาสุปฺมา กามา วุตฺตา มยา ๕เปฯ
 สุปฺปนฺนปฺมา กามา วุตฺตา มยา ๕เปฯ ยาจิตกฺกุปฺมา กามา วุตฺตา
 มยา ๕เปฯ รุกฺขผลฺลปฺมา กามา วุตฺตา มยา ๕เปฯ อสิสฺสนฺนปฺมา
 กามา วุตฺตา มยา ๕เปฯ สดฺติสฺสนฺนปฺมา กามา วุตฺตา มยา ๕เปฯ
 สปปสิรูปฺมา กามา วุตฺตา มยา พหุทฺทฺชา พหุปายาสา, อาทินโว
 เอตถ ภิกฺขุ; อถ จ ปน ตวํ โมฆปฺริส อตฺตนา ทฺวคฺคหิเตน
 ทิฏฺฐิจิตเตน^๑ อมฺเหเจว อพฺภาจิกฺขุสฺส, อตฺตานญฺจ ขณฺสี,^๒ พหุญฺจ
 อปฺปญฺญํ ปสวสฺส; ตณฺหิ เต โมฆปฺริส ภวิสฺสติ ทิฆมฺรตฺตํ อหิตาย
 ทฺวทฺชาย. เนตํ โมฆปฺริส อปฺปสณฺณานํ วา ปสาทาย ปสณฺณานํ
 วา ภิกฺขุภาวาย ๕เปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ
 อุตฺทฺธิเสยฺยยาถ

[๔๑๘] “โย ปน ภิกฺขุ เอวํ วทฺเตยฺย ‘ตถาหิ ภควตา ธมฺมํ
 เทสิตํ อาชานามิ, ยถา เยเม อนฺตรายิกา ธมฺมา วุตฺตา
 ภควตา, เต ปฏฺฐิเสวโต นาลํ อนฺตรายายาติ. โส ภิกฺขุ ภิกฺขุหิ
 เอวมฺสฺส วจนีโย ‘มา อายสฺมา เอวํ อวจ มา ภควนฺตํ
 อพฺภาจิกฺขุ; น หิ สารุ ภควโต อพฺภกฺขานํ, น หิ ภควา เอวํ
 วทฺเตยฺย; อเนกปริยาเยน อาวุโส อนฺตรายิกา ธมฺมา วุตฺตา,
 ภควตา อลญฺจ ปน เต ปฏฺฐิเสวโต อนฺตรายายาติ. เอวญฺจ
 []^๓ โส ภิกฺขุ ภิกฺขุหิ วุจฺจมาโน ตเถว ปคฺคณฺเฑยฺย โส
 ภิกฺขุ ภิกฺขุหิ ยาวตตติยํ สมนุภาสิตพฺโพ ตสฺส ปฏฺฐินิสฺสคฺคาย.

^๑ ส.,ฉ.,อ. อัย ปาโจ น ทิสฺสติ.^๒ ส.,ฉ.,เท.,อ.,มหา. ขณฺสี, เอวมุปรีปิ.^๓ เท.,อ.,มหา. เอตฺถนฺตเร ปนสทฺโท ทิสฺสติ.

ยาวตติยญเจ สมณุภาสียมาโน ตัม ปฏินิสฺสชฺชเยย, อิจฺเจตํ
 กุสลํ โน เจ ปฏินิสฺสชฺชเยย, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๔๑๙] โย ปนาติ โย ยาทีโส ๕เปฯ

ภิกฺขุติ ๕เปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

เอวํ วเทยฺยาติ “ตถาหิ ภควตา ฐมมํ เทสิตํ อาชานามิ,
 ยถา เยเม อนฺตรายิกา ฐมฺมา วุตฺตา ภควตา, เต ปฏิสฺสวโต
 นาลํ อนฺตรายายาติ.

โส ภิกฺขุติ โย โส เอวํวาทิ ภิกฺขุ.

ภิกฺขุหิตี อญฺเณหิ ภิกฺขุหิ. เย ปสฺสนนฺติ เย สฺสนนฺติ, เตหิ
 วตฺตพฺโพ “มา อายสฺมา เอวํ อวจ, มา ภควนฺตํ อพฺภาจิกฺขิ,
 น หิ สาธุ ภควโต อพฺภากฺขานํ, น หิ ภควา เอวํ วเทยฺย,
 อเนกปริยาเยน อาวุโส อนฺตรายิกา ฐมฺมา วุตฺตา ภควตา, อลฺมฺจ
 ปน เต ปฏิสฺสวโต อนฺตรายายาติ. ทุตฺติยมฺปิ วตฺตพฺโพ. ตติยมฺปิ
 วตฺตพฺโพ. สเจ ปฏินิสฺสชฺชติ, อิจฺเจตํ กุสลํ. โน เจ ปฏินิสฺสชฺชติ,
 อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. สุตฺวา น วทนฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. โส
 ภิกฺขุ สงฺฆมฺมชฺฌนํปิ อากทฺถิตฺวา วตฺตพฺโพ “มา อายสฺมา เอวํ
 อวจ, มา ภควนฺตํ อพฺภาจิกฺขิ; น หิ สาธุ ภควโต อพฺภากฺขานํ,
 น หิ ภควา เอวํ วเทยฺย, อเนกปริยาเยน อาวุโส อนฺตรายิกา
 ฐมฺมา วุตฺตา ภควตา, อลฺมฺจ ปน เต ปฏิสฺสวโต อนฺตรายายาติ.
 ทุตฺติยมฺปิ วตฺตพฺโพ. ตติยมฺปิ วตฺตพฺโพ. สเจ ปฏินิสฺสชฺชติ, อิจฺเจตํ
 กุสลํ. โน เจ ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. โส ภิกฺขุ
 ภิกฺขุหิ^๑ สมณฺภาสิตพฺโพ. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว สมณฺภาสิตพฺโพ.
 พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏีพฺเลน สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

^๑ ส.,ฉ.,อ. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

[๔๒๐] “สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน
 เอวรูปํ ปาปกํ ทิฏฺฐิจิตฺตํ อุปฺปนฺนํ ‘ตถาหํ ภควตา ฐมฺมํ เทสิตํ
 อาชานามิ, ยถา เยเม อนฺตรายิกา ฐมฺมา วุตฺตา ภควตา, เต
 ปฏฺวิเสวโต นาลํ อนฺตรายายาติ. โส ตํ ทิฏฺฐิจิ นปฺปฏฺวินิสฺสชฺชติ.
 ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลลํ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ สมนฺุภาเสยฺย
 ตสฺสา ทิฏฺฐิยา ปฏฺวินิสฺสคฺคาย; เอสา ฅตฺติ.

สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน เอวรูปํ
 ปาปกํ ทิฏฺฐิจิตฺตํ อุปฺปนฺนํ ‘ตถาหํ ภควตา ฐมฺมํ เทสิตํ
 อาชานามิ, ยถา เยเม อนฺตรายิกา ฐมฺมา วุตฺตา ภควตา, เต
 ปฏฺวิเสวโต นาลํ อนฺตรายายาติ. โส ตํ ทิฏฺฐิจิ นปฺปฏฺวินิสฺสชฺชติ.
 สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ สมนฺุภาสติ ตสฺสา ทิฏฺฐิยา ปฏฺวินิสฺสคฺคาย,
 ยสฺสา ยสมฺโต ชมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สมนฺุภาสนา ตสฺสา
 ทิฏฺฐิยา ปฏฺวินิสฺสคฺคาย, โส ตฺถนฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส
 ภาเสยฺย.

ทฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ ๕เปฯ ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ;
 สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน เอวรูปํ ปาปกํ
 ทิฏฺฐิจิตฺตํ อุปฺปนฺนํ ‘ตถาหํ ภควตา ฐมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ, ยถา
 เยเม อนฺตรายิกา ฐมฺมา วุตฺตา ภควตา, เต ปฏฺวิเสวโต นาลํ
 อนฺตรายายาติ. โส ตํ ทิฏฺฐิจิ นปฺปฏฺวินิสฺสชฺชติ. สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ
 ภิกฺขุํ สมนฺุภาสติ ตสฺสา ทิฏฺฐิยา ปฏฺวินิสฺสคฺคาย, ยสฺสา ยสมฺโต
 ชมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สมนฺุภาสนา ตสฺสา ทิฏฺฐิยา
 ปฏฺวินิสฺสคฺคาย, โส ตฺถนฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

หมดอายุ 26/05/2566

สมนฺุภาจฺเญ สงฺเขน อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุํ ตสฺสา ทิฏฺฐิยา
 ปฏฺวินิสฺสคฺคาย. ชมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตฺถนฺหิ. เอวเมตํ ธารยามีติ.

ณตติยา ทุกุกกั. ทวีหิ กมฺมวาจาหิ ทุกุกกั. กมฺมวาจา-
ปรีโยसानเ อาปตติ ปาจิตติยสฺส.

[๔๒๑] ฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสณฺณิ นปฺปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตติ
ปาจิตติยสฺส. ฐมฺมกมฺเม เวมตฺติโก นปฺปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตติ
ปาจิตติยสฺส. ฐมฺมกมฺเม อฐมฺมกมฺมสณฺณิ นปฺปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตติ
ปาจิตติยสฺส.

อฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสณฺณิ, อาปตติ ทุกุกกั. อฐมฺมกมฺเม
เวมตฺติโก, อาปตติ ทุกุกกั. อฐมฺมกมฺเม อฐมฺมกมฺมสณฺณิ, อาปตติ
ทุกุกกั.

[๔๒๒] อนาปตติ อสมนุภาสหนตฺตสฺ, ปฏินิสฺสชฺชหนตฺตสฺ,
อุมฺมตฺตกสฺ, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.^๑

อริฏฺฐสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ อฏฺฐมํ.

๕. อุกฺขิตฺตสมุโภคสิกฺขาปทํ

[๔๒๓] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
ชานํ ตถาวาทินา อริฏฺฐเณ ภิกฺขุณา อกฺขานุชฺชเมเน ตํ ทิฏฺฐิ
อปฺปฏินิสฺสญฺเณ สทฺธิ สมฺภุณฺชนติปิ สํวสนติปิ^๒ สหาปิ เสยฺย
กปฺเปนติ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๗เป๗ เต อุชฺฌายนติ ขียนติ
วิปาเจนติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ ชานํ ตถาวาทินา

^๑ ส.ฉ.เท. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

^๒ อ. สํวสนติปิ

อริฏฺฐเจณ ภิกฺขุณา อกฺขานุชฺฌเมน ตํ ทิฏฺฐิ อปฺปฏฺนิสฺสฏฺฐเจณ สทฺธิ
 สมฺภุณฺณชิสฺสนฺติปิ สํวสิสฺสนฺติปิ สหาปิ เสยฺยํ กปฺเปสฺสนฺตํติ ฯเปฯ
 “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว ชานํ ตถาวาทินา อริฏฺฐเจณ ภิกฺขุณา
 อกฺขานุชฺฌเมน ตํ ทิฏฺฐิ อปฺปฏฺนิสฺสฏฺฐเจณ สทฺธิ สมฺภุณฺณชธาปิ
 สํวสธาปิ สหาปิ เสยฺยํ กปฺเปธาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
 ภควา ฯเปฯ “กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมชฺชปฺริสา ชานํ ตถาวาทินา
 อริฏฺฐเจณ ภิกฺขุณา อกฺขานุชฺฌเมน ตํ ทิฏฺฐิ อปฺปฏฺนิสฺสฏฺฐเจณ สทฺธิ
 สมฺภุณฺณชิสฺสธาปิ สํวสิสฺสธาปิ สหาปิ เสยฺยํ กปฺเปสฺสธ. เนตํ
 โมชฺชปฺริสา อปฺปสฺนฺนํ วา ปสฺสาทาย ปสฺนฺนํ วา ภิกฺขโวยาวาย
 ฯเปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปํ อุทฺทิสฺเสยฺยาถ

[๔๒๔] “โย ปน ภิกฺขุ ชานํ ตถาวาทินา ภิกฺขุณา อกฺขานุ-
 ชฺฌเมน ตํ ทิฏฺฐิ อปฺปฏฺนิสฺสฏฺฐเจณ สทฺธิ สมฺภุณฺณเชยฺย วา
 สํวเสยฺย^๑ วา สห วา เสยฺยํ กปฺเปยฺย, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๔๒๕] โย ปนาติ โย ยาทีโส ฯเปฯ

ภิกฺขุติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

ชานาติ นาม สามํ วา ชานาติ, อญฺเญ วา ตสฺส
 อาโรเจณฺติ, โส วา อาโรเจติ.

ตถาวาทินาติ “ตถาหํ ภควตา ฌมํ เทสิตํ อาชานามิ,
 ยถา เยเม อนฺตรายิกา ฌมฺมา วุตฺตา ภควตา, เต ปฏฺฐิสฺสวโต
 นาลํ อนฺตรายายาติ เอวฺวาทินา.

อกฺขานุชฺฌโม นาม อุกฺขิตโต อโนสาริตโต.

ตํ ทิฏฐิ อปฺปณฺนิสฺสณฺเณ สทฺธิหนฺติ เอตํ ทิฏฐิ อปฺปณฺนิสฺสณฺเณ สทฺธิ.

สมฺภุญฺเชยฺย วาติ สมฺภุโค นาม เทว สมฺภุคา อามิส-
สมฺภุโค จ ฌมฺมสมฺภุโค จ.

อามิสสมฺภุโค นาม อามิสํ เทติ वा ปฏิคฺคณฺหาติ वा,
อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. ฌมฺมสมฺภุโค นาม อุทฺทิสฺติ वा อุทฺทิสฺสาเปติ
วา; ปเทณ อุทฺทิสฺติ वा อุทฺทิสฺสาเปติ वा, ปเท ปเท อาปตฺติ
ปาจิตฺติยสฺส. อกฺขราย อุทฺทิสฺติ वा อุทฺทิสฺสาเปติ वा, อกฺขรอกฺขราย
อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

สํวเสยฺย วาติ อุกฺกขิตฺตเกณ สทฺธิ อุโปสถํ वा ปวารณํ वा
สงฺฆกมฺมํ वा กโรติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

สทฺท วา เสยฺยํ กปฺเปยฺยาติ เอกจฺจนฺเน อุกฺกขิตฺตเก นิปนฺเน
ภิกฺขุ นิปชฺชติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. ภิกฺขุ นิปนฺเน
อุกฺกขิตฺตโก นิปชฺชติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. อุโภ วา นิปชฺชนฺติ,
อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. อุจฺจุทฺทิตฺวา ปุณฺณปุณฺณํ นิปชฺชติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺติยสฺส.

[๔๒๖] อุกฺกขิตฺตเก อุกฺกขิตฺตกสณฺณิ สมฺภุญฺชติ वा สํวสฺติ^๑ वा
สทฺท วา เสยฺยํ กปฺเปติ อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. อุกฺกขิตฺตเก เวมฺติโก
สมฺภุญฺชติ वा สํวสฺติ वा สทฺท วา เสยฺยํ กปฺเปติ, อาปตฺติ
ทุกฺกณฺสส. อุกฺกขิตฺตเก อนุกฺกขิตฺตกสณฺณิ สมฺภุญฺชติ वा สํวสฺติ वा
สทฺท วา เสยฺยํ กปฺเปติ, อนาปตฺติ. อนุกฺกขิตฺตเก อุกฺกขิตฺตกสณฺณิ,

^๑ อ. สํวสฺติ, เอมฺปริปี.

อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺส. อนุชิตฺตเก เวมตีโก, อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺส.
อนุชิตฺตเก อนุชิตฺตกสณฺณิ, อนุอาปตฺติ.

[๔๒๗] อนุอาปตฺติ “อนุชิตฺโตติ ชานาติ, “อนุชิตฺโต โอสาริตฺติ
ชานาติ, “อนุชิตฺโต” ตํ ทิฏฺฐิ ปฏินิสฺสญฺโจะติ ชานาติ, อุมมตฺตกสฺส,
อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

อนุชิตฺตสมฺโภาคสิกฺขาปํ นิฏฺฐิตํ นวम्.

๑๐. กณฺฏกสิกฺขาปํ

[๔๒๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน กณฺฏกสฺส นาม
สมณฺฑเทสฺส เอวรูปํ ปาปกํ ทิฏฺฐิจิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ “ตถาหํ
ภควตา ฐมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ, ยถา เยเม อนฺตรายิกา ฐมา
วุตฺตา ภควตา, เต ปฏฺวิเสวโต นาลํ อนฺตรายายาติ. อสฺโสสุ โข
สมพฺพหุลา ภิกฺขุ “กณฺฏกสฺส นาม กิร สมณฺฑเทสฺส เอวรูปํ
ปาปกํ ทิฏฺฐิจิตฺตํ อุปฺปนฺนํ ‘ตถาหํ ภควตา ฐมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ,
ยถา เยเม อนฺตรายิกา ฐมา วุตฺตา ภควตา, เต ปฏฺวิเสวโต
นาลํ อนฺตรายายาติ. อถ โข เต ภิกฺขุ, येเน กณฺฏโก สมณฺฑเทโส,
เตนฺอุปสงฺกมึสุ; อุปสงฺกมิตฺวา กณฺฏกํ สมณฺฑเทสํ เอตทวโจ
“สจฺจํ กิร เต อาวุโส กณฺฏก เอวรูปํ ปาปกํ ทิฏฺฐิจิตฺตํ อุปฺปนฺนํ
‘ตถาหํ ภควตา ฐมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ, ยถา เยเม อนฺตรายิกา
ฐมา วุตฺตา ภควตา, เต ปฏฺวิเสวโต นาลํ อนฺตรายายาติ. “เอวํ

หมดอายุ 26/05/2566

พฺยา โข อหํ ภนฺเต ภควตา ฌมมํ เทสิตํ อาชานามิ,
 ยถา เยเม อนฺตรายิกา ฌมฺมา วุตฺตา ภควตา, เต ปฏฺวิเสวโต
 นาลํ อนฺตรายายาติ. มา อาวุโส กณฺฏก เหวํ อวจ, มา ภควนฺตํ
 อพฺภาจิกฺขิ; น หิ สาธุ ภควโต อพฺภกฺขานํ, น หิ ภควา เหวํ
 วเทยฺย, อนเภปริยาเยน อาวุโส กณฺฏก อนฺตรายิกา ฌมฺมา
 วุตฺตา ภควตา, อลณฺจ ปน เต ปฏฺวิเสวโต อนฺตรายาย;^๑
 อปฺปสฺสทา กามา วุตฺตา ภควตา พหุทฺทฺชา พหุปายาสา,
 อาทึนโว เอตถ ภิกฺขุ; อฏฺฐิภังกสฺสูปมา กามา วุตฺตา ภควตา
 ๕เปยฺ มํสเปสฺสูปมา กามา วุตฺตา ภควตา ๕เปยฺ ติณฺฑกฺกูปมา
 กามา วุตฺตา ภควตา ๕เปยฺ อํคารกาสุปมา กามา วุตฺตา
 ภควตา ๕เปยฺ สฺปิณฺณูปมา กามา วุตฺตา ภควตา ๕เปยฺ ยาจิตกฺกูปมา
 กามา วุตฺตา ภควตา ๕เปยฺ รุกฺขผลูปมา กามา วุตฺตา ภควตา
 ๕เปยฺ อสิสฺสนูปมา กามา วุตฺตา ภควตา ๕เปยฺ สตฺตีสฺสนูปมา
 กามา วุตฺตา ภควตา ๕เปยฺ สปฺปสิสฺสูปมา กามา วุตฺตา ภควตา
 พหุทฺทฺชา พหุปายาสา, อาทึนโว เอตถ ภิกฺขุโยติ.

เอวํปิ โข กณฺฏโก สมณฺหุเทโส เตหิ ภิกฺขุหิ วุจฺจมาโน
 ตเถว ตํ ปาปกํ ทิฏฺฐิจิตตํ ฅามสา ปรามาสา อภินิวิสฺส โวหริติ
 “เอวํ พฺยา โข อหํ ภนฺเต ภควตา ฌมมํ เทสิตํ อาชานามิ,
 ยถา เยเม อนฺตรายิกา ฌมฺมา วุตฺตา^๒ ภควตา, เต ปฏฺวิเสวโต
 นาลํ อนฺตรายายาติ. ยโต []^๓ โข เต ภิกฺขุ นาสกฺขีสุ กณฺฏกํ
 สมณฺหุเทสํ เอตสฺมา ปาปกกา ทิฏฺฐิจิตตา วิเวเจตฺตุ. อถโข เต ภิกฺขุ,

๑ มตธายุ 26/05/2566

เท. อนฺตรายายาติ, เอวมฺปฺริปี.

^๒ ส.,ฉ.,เท. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.^๓ ฉ.,เท.,มหา. เอตถนฺตเร จสฺสทโท ทิสฺสติ.

เยน ภควา, เตนุสสงฺกมึสฺ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ
 อารโหเส. อถ โข ภควา เอตสฺมี นิทานเ เอตสฺมี ปกรณ
 ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา กณฺฐกํ สมณฺฑเทสํ ปฏิปุจฺฉิ “สจฺจํ
 กิร เต กณฺฐก เอวรูปํ ปาปกํ ทิฏฺฐิจิตฺตํ อุปฺปนฺนํ ‘ตถาหิ ภควตา
 ฌมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ, ยถา เยเม อนฺตรายิกา ฌมฺมา วุตฺตา
 ภควตา, เต ปฏิเสวโต นาลํ อนฺตรายายาติ. “เอวํ พุยา โข อหิ
 ภนฺเต ภควตา ฌมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ, ยถา เยเม อนฺตรายิกา
 ฌมฺมา วุตฺตา ภควตา, เต ปฏิเสวโต นาลํ อนฺตรายายาติ.

“กสฺส นฺ โข นาม ตฺวํ โมฆปฺริส มยา เอวํ ฌมฺมํ เทสิตํ
 อาชานาสิ. นนฺ มยา โมฆปฺริส อเนกปริยาเยน อนฺตรายิกา
 ฌมฺมา วุตฺตา, อลญฺจ ปน เต ปฏิเสวโต อนฺตรายาย; อปฺปสฺสาทา
 กามา วุตฺตา มยา พหุทฺกฺขา พหุปายาสา, อาทึนโว เอตฺถ
 ภิกฺขุโย; อฏฺฐิกงฺกุลิปฺมา กามา วุตฺตา มยา ๔เปฯ มํสเปสฺสุปฺมา
 กามา วุตฺตา มยา ๔เปฯ ติณฺฑกฺกุปฺมา กามา วุตฺตา มยา ๔เปฯ
 องฺคารกาสุปฺมา กามา วุตฺตา มยา ๔เปฯ สฺสฺปิณฺกุปฺมา กามา
 วุตฺตา มยา ๔เปฯ ยาจิตฺกุปฺมา กามา วุตฺตา มยา ๔เปฯ
 รุกฺขผลฺลุปฺมา กามา วุตฺตา มยา ๔เปฯ อสิสฺสนฺนุปฺมา กามา วุตฺตา
 มยา ๔เปฯ สตฺติสฺสฺสนฺนุปฺมา กามา วุตฺตา มยา ๔เปฯ สปปสิรฺฐุปฺมา
 กามา วุตฺตา มยา พหุทฺกฺขา พหุปายาสา, อาทึนโว เอตฺถ
 ภิกฺขุโย; อถ จ ปน ตฺวํ โมฆปฺริส อตฺตนา ทฺวคฺคหิเตน ทิฏฺฐิจิตฺเตน
 อมฺเหเจว อพฺภาจิกฺขสิ, อตฺตานญฺจ ขนฺสี, พหุญฺจ อปฺปญฺญํ ปสวสิ.
 ตํ หิ เต โมฆปฺริส ภวิสฺสติ ทิฆมฺรตฺตํ อหิตาย ทฺวทฺทาย.
 เนตํ โมฆปฺริส อปฺปสนฺนํ นวํ วา ปสาทาย ปสนฺนํ นวํ
 ภิกฺขุโยภาวาย; อถ เขวตํ โมฆปฺริส อปฺปสนฺนํ นวญฺเจว อปฺปสาทาย

ปสนุนานนจ เอกจฺจนํ อณฺณตตฺตยาติ. วิครหิตฺวา ฐมฺมี กถํ
 กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “เตนฺหิ ภิกฺขเว สงฺฆเ กณฺฏกํ สมณฺฑเทสํ
 นาเสตุ. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว นาเสตพฺโพ ‘อชฺชตคฺเค เต อาวุโส
 กณฺฏก น เจว โส ภควา สตฺถา อปทิสิตพฺโพ, ยมฺปิจญฺเ
 สมณฺฑเทสา ลภนฺติ ภิกฺขุหิ สทฺธี ทฺวิรตฺตติรตฺตํ” สหเสยฺยํ
 สปิ เต นตฺถิ; จร ปิเร วินสฺสาติ. อถโข สงฺฆเ กณฺฏกํ
 สมณฺฑเทสํ นาเสสิ.

เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ ชานํ ตถานาสิตํ
 กณฺฏกํ สมณฺฑเทสํ อุปลापเนตฺติปิ อุฏฺฐจาเนตฺติปิ สมฺภุญฺชเนตฺติปิ
 สหาปิ เสยฺยํ กปฺเปเนตฺติ. ยเ เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจนา ๔เปฯ เต
 อุชฺฌายเนตฺติ ขียนฺติ วิปาเจเนตฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา
 ภิกฺขุ ชานํ ตถานาสิตํ กณฺฏกํ สมณฺฑเทสํ อุปลापเสสนเนตฺติปิ
 อุฏฺฐจาเปสฺสนเนตฺติปิ สมฺภุญฺชิสฺสนเนตฺติปิ สหาปิ เสยฺยํ กปฺเปสฺสนเนตฺติ
 ๔เปฯ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว ชานํ ตถานาสิตํ กณฺฏกํ
 สมณฺฑเทสํ อุปลापเถปิ อุฏฺฐจาเปเถปิ สมฺภุญฺชเถปิ สหาปิ
 เสยฺยํ กปฺเปเถติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๔เปฯ
 “กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมจฺปฺริสา ชานํ ตถานาสิตํ กณฺฏกํ
 สมณฺฑเทสํ อุปลापเสสเถปิ อุฏฺฐจาเปสฺสเถปิ สมฺภุญฺชิสฺสเถปิ
 สหาปิ เสยฺยํ กปฺเปสฺสเถ. เนตํ โมจฺปฺริสา อปฺปสนฺนํ ภา
 ปสาทาย ปสนฺนํ ภา ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

[๔๒๙] “สมณฺหุเทโสปิ เจ เอวํ วเทยฺย ‘ตถาหํ ภควตา
 ฌมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ, ยถา เยเม อนฺตรายิกา ฌมฺมา วุตฺตา
 ภควตา, เต ปฏฺวิเสวโต นาลํ อนฺตรายายาติ. โส สมณฺหุเทโส
 ภิกฺขุหิ เอวมสฺส วจนีโย ‘มา อาวุโส สมณฺหุเทส เอวํ อวจ,
 มา ภควนฺตํ อพฺภากิขฺหิ; น หิ สาธุ ภควโต อพฺภกฺขานํ,
 น หิ ภควา เอวํ วเทยฺย; อนेกปริยาเยน อาวุโส สมณฺหุเทส
 อนฺตรายิกา ฌมฺมา วุตฺตา ภควตา; อลญฺจ ปน เต ปฏฺวิเสวโต
 อนฺตรายายาติ. เอวญฺจ []^๑ โส สมณฺหุเทโส ภิกฺขุหิ วุจฺจมาโน
 ตเถว ปคฺคณฺเหยฺย, โส สมณฺหุเทโส ภิกฺขุหิ เอวมสฺส วจนีโย
 ‘อชฺชตคฺเค เต อาวุโส สมณฺหุเทส น เจว โส ภควา สตถา
 อปทิสิตพฺโพ, ยมฺปิจญฺเเย สมณฺหุเทสา ลภนฺติ. ภิกฺขุหิ สทฺธี
 ทฺวิรตฺตตฺติรตฺตํ สหเสยฺยํ, สาปิ เต นตฺถิ; จร ปิเร, วินสฺสาติ.
 โย ปน ภิกฺขุ ชานํ ตถาณาสิตํ สมณฺหุเทสํ อุปฺลาเปยฺย วา
 อุปฺภุจฺจาเปยฺย วา สมฺภุญฺเชยฺย วา สห วา เสยฺยํ กปฺเปยฺย,
 ปาจิตฺตียนฺติ.

[๔๓๐] สมณฺหุเทโส นาม สามเณโร วุจฺจติ.

เอวํ วเทยฺยาติ ตถาหํ ภควตา ฌมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ,
 ยถา เยเม อนฺตรายิกา ฌมฺมา วุตฺตา ภควตา, เต ปฏฺวิเสวโต
 นาลํ อนฺตรายายาติ.

โส สมณฺหุเทโสติ โย โส เอวํวาทิ สมณฺหุเทโส.

ภิกฺขุหิติ อญฺเเยหิ ภิกฺขุหิ. เย ปสฺสนฺติ เย สฺสนฺติ, เตหิ
 วตฺตพฺโพ “มา อาวุโส สมณฺหุเทส เอวํ อวจ, มา ภควนฺตํ

อพฺภาจิกฺขิ; น หิ สาธุ ภควโต อพฺภกฺขานํ, น หิ ภควา เอวํ
วเทยฺย; อนนฺกปริยาเยน อาวุโส สมณฺฑเทส อนฺตรายิกา ฐมา
วุตฺตา ภควตา, อลนฺจ ปน เต ปฏฺิเสวโต อนฺตรายายาติ.
ทฺติยมฺปิ วตฺตพฺโพ. ตฺติยมฺปิ วตฺตพฺโพ ๕เป๕ สเจ ปฏฺินิสฺสชฺชติ
อิจฺเจตํ กุสลํ. โน เจ ปฏฺินิสฺสชฺชติ, โส สมณฺฑเทโส ภิกฺขุหิ
เอวมสฺส วณฺีโย “อชฺชตคฺเค เต อาวุโส สมณฺฑเทส น เจว
โส ภควา สตฺถา อปทิสิตพฺโพ, ยมฺปิจณฺเณ สมณฺฑเทสา
ลภนฺติ ภิกฺขุหิ สทฺธี ทฺวิรตฺตติรตฺตํ สหเสยฺยํ, สาปิ เต นตฺถิ;
จร ปิเร, วินสฺสาติ.

โย ปนาติ โย ยาทีโส ๕เป๕

ภิกฺขุติ ๕เป๕ อยํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

ชานาติ นาม สามํ วา ชานาติ, อณฺเณ วา ตสฺส
อาโรเจนฺติ, โส วา आरोเจติ.

ตถานาสิตนฺติ เอวํนาสิตํ.

สมณฺฑเทโส นาม สามเณโร วุจฺจติ.

อุปฺลาเปยฺย วาติ “ตสฺส ปตฺตํ วา จีวรํ วา อุทฺเทสํ วา
ปริปฺจณํ วา ทสฺสามีติ อุปฺลาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

อุปฺฏฺจาเปยฺย วาติ ตสฺส จุณฺณํ วา มตฺติกํ วา ทนฺตกฏฺจํ
วา มุโขทกํ วา สาทียติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

สมฺภุญฺเชยฺย วาติ สมฺภุโก นาม เทว สมฺภุคา อามิส-
สมฺภุโก จ ฐมฺมสมฺภุโก จ. อามิสสมฺภุโก นาม อามิสํ เทติ
วา ปฏฺิคคณฺหาติ วา, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส. ฐมฺมสมฺภุโก นาม
อุทฺทิสติ วา อุทฺทิสทาเปติ วา, ปเทณ อุทฺทิสติ วา อุทฺทิสทาเปติ วา,
ปเท ๒๒๕ อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส. อกฺขราย อุทฺทิสติ วา อุทฺทิสทาเปติ
วา, อกฺขรอกฺขราย อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

สห วา เสยฺยํ กปฺเปยฺยาติ เอกจฺจนฺเน นาสิตเก สมณฺหุเทเส
 นิปนฺเน ภิกฺขุ นิปฺพชฺติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. ภิกฺขุ นิปนฺเน
 นาสิตโก สมณฺหุเทโส นิปฺพชฺติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อุโภ วา
 นิปฺพชฺชนฺติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อุจฺจหิตฺวา ปุณฺนปฺปํ นิปฺพชฺชนฺติ,
 อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๔๓๑] นาสิตเก นาสิตกสณฺณิ อุปฺลาเปติ วา อุปฺภูจาเปติ
 วา สมฺภุณฺชติ วา सह วา เสยฺยํ กปฺเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.
 นาสิตเก เวมตีโก อุปฺลาเปติ วา อุปฺภูจาเปติ วา สมฺภุณฺชติ วา
 सह วา เสยฺยํ กปฺเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. นาสิตเก อนาสิตก-
 สณฺณิ อุปฺลาเปติ วา อุปฺภูจาเปติ วา สมฺภุณฺชติ วา सह วา
 เสยฺยํ กปฺเปติ, อนาปตฺติ. อนาสิตเก นาสิตกสณฺณิ, อาปตฺติ
 ทุกฺกฏสฺส. อนาสิตเก เวมตีโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อนาสิตเก
 อนาสิตกสณฺณิ, อนาปตฺติ.

[๔๓๒] อนาปตฺติ “อนาสิตโกติ ชานาติ, ตํ ทิฏฺฐิํ ปฏฺิ-
 นิสฺสณฺโงติ ชานาติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

กณฺฏกสิกาปํ นิฏฺฐิตํ ทสมํ.

สปปาณกวกุโค สตฺตโม.

ตฺสฺสุทฺธานํ

สณฺจิจฺจวธสปปาณํ

อุณฺวีสติ สตฺถณฺจ

อุกฺขิตฺตกณฺฏกณฺเวย^๓

อุกฺโกทฺฏจฺจุลฺลฉาหนํ^๑

สํวิธานอริฏฺฐกํ^๒

ทส สิคาปทา อิเมติ.

^๑ ส.ฉ.เท.,มหา. อุกฺโกทฺฏ จฺจุลฺลฉาหนํ

^๒ ส.ฉ.เท.,มหา. สํวิธาน อริฏฺฐกํ

^๓ ส.ฉ.เท.,มหา. อุกฺขิตฺต กณฺฏกณฺเวย

๘. สหทมมิกวคฺโค

๑. สหทมมิกสิกฺขาปทํ

[๔๓๓] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา โกสมพิยํ วิหริตี
โฆสิตารามะ. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา จนฺโน อนาจารย์
อาจรติ. ภิกฺขุ เอวมาหํสุ “มา อาวุโส จนนฺน เอวรูปํ อกาสิ, เนตํ
กปฺปตีติ. โส เอวํ วเทติ “น ตาวาหํ อาวุโส เอตสฺมี สิกฺขาปเท
สิกฺขิสฺสามิ, ยาว นนฺถํ ภิกฺขุํ พยตฺตํ วินยธฺรํ ปริปฺจจามิตี. เย
เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจา ๔เปยฺ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
“กถํ หิ นาม อายสฺมา จนฺโน ภิกฺขุหิ สหทมฺมิกํ วุจฺจมาโน
เอวํ วกฺขติ ‘น ตาวาหํ อาวุโส เอตสฺมี สิกฺขาปเท สิกฺขิสฺสามิ,
ยาว นนฺถํ ภิกฺขุํ พยตฺตํ วินยธฺรํ ปริปฺจจามิตี ๔เปยฺ “สจฺจํ กิร
ตวํ จนนฺน ภิกฺขุหิ สหทมฺมิกํ วุจฺจมาโน เอวํ วเทสิ ‘น ตาวาหํ
อาวุโส เอตสฺมี สิกฺขาปเท สิกฺขิสฺสามิ, ยาว นนฺถํ ภิกฺขุํ พยตฺตํ
วินยธฺรํ ปริปฺจจามิตี. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๔เปยฺ
“กถํ หิ นาม ตวํ โมชปุริส ภิกฺขุหิ สหทมฺมิกํ วุจฺจมาโน เอวํ
วกฺขสิ ‘น ตาวาหํ อาวุโส เอตสฺมี สิกฺขาปเท สิกฺขิสฺสามิ, ยาว
นนฺถํ ภิกฺขุํ พยตฺตํ วินยธฺรํ ปริปฺจจามิตี. เนตํ โมชปุริส
อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ปสนฺนํ วา ภิยโยภาวาย ๔เปยฺ
เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุตฺทิสฺเสยฺยาถ

[๔๓๔] “โย ปน ภิกฺขุ ภิกฺขุหิ สหทมฺมิกํ วุจฺจมาโน เอวํ
วเทยฺย ‘น ตาวาหํ อาวุโส เอตสฺมี สิกฺขาปเท สิกฺขิสฺสามิ,
ยาว นนฺถํ ภิกฺขุํ พยตฺตํ วินยธฺรํ ปริปฺจจามิตี, ปาจิตติยํ.
สิกฺขมาเนน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา อญฺญาตพฺพํ ปริปฺจจิตพฺพํ
ปริปญฺหิตพฺพํ; อयํ ตตฺถ สามิจีติ.

[๔๓๕] โย ปหาติ โย ยาหิโส ๕เปฯ

ภิกฺขุติ ๕เปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

ภิกฺขุหีติ อณฺเณหิ ภิกฺขุหิ.

สหสมฺมิกํ นาม ยํ ภควตา ปณฺณตตํ สิกฺขาปทํ; เอตํ
สหสมฺมิกํ นาม. เตน วุจฺจมาโน เอวํ วเทติ “น ตาวาหํ อาวุโส
เอตสฺมี สิกฺขาปเท สิกฺขิสฺสามิ, ยาว นณฺณํ ภิกฺขุํ พุยฺตตํ วินยธฺรํ
[]^๑ ปณฺหิตํ []^๒ เมธาวิ พหุสฺสุตํ ฐมฺมกถิกํ ปริปฺจุจามิตฺติ ภณฺติ,
อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๔๓๖] อุปสมฺปนฺเน อุปสมฺปนฺนสณฺณี เอวํ วเทติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส. อุปสมฺปนฺเน เวมฺติโก เอวํ วเทติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส. อุปสมฺปนฺเน อนุปสมฺปนฺนสณฺณี เอวํ วเทติ,
อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อปฺปณฺณตฺเตน^๓ วุจฺจมาโน “อิทํ น สลฺเลขาย น ฐุตฺตตาย
น ปาสาทิกตาย น อปจยาย น วิริยารมฺภาย สํวตฺตตีติ
เอวํ วเทติ, “น ตาวาหํ อาวุโส เอตสฺมี สิกฺขาปเท สิกฺขิสฺสามิ,
ยาว นณฺณํ ภิกฺขุํ พุยฺตตํ วินยธฺรํ^๔ ปณฺหิตํ เมธาวิ พหุสฺสุตํ
ฐมฺมกถิกํ ปริปฺจุจามิตฺติ ภณฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อนุปสมฺปนฺเนน ปณฺณตฺเตน วา อปฺปณฺณตฺเตน วา วุจฺจมาโน
“อิทํ น สลฺเลขาย น ฐุตฺตตาย น ปาสาทิกตาย น อปจยาย น
วิริยารมฺภาย สํวตฺตตีติ เอวํ วเทติ, “น ตาวาหํ อาวุโส เอตสฺมี
สิกฺขาปเท สิกฺขิสฺสามิ ยาว นณฺณํ ภิกฺขุํ พุยฺตตํ วินยธฺรํ ปณฺหิตํ

^๑ จ.,เท. เอตฺถนฺตเร ปริปฺจุจามิตฺติ ปาโง ทิสฺสติ. ^๒ ส.,จ.,เท.,อ. เอตฺถนฺตเร พุยฺตตฺตฺนติ
ปาโง ทิสฺสติ. ^๓ ส.,เท.,อ.,มหา. อปฺปณฺณตฺเตน, เอวมฺปฺริปี. ^๔ อ. วินยธฺรณฺติ

เมธาวิ พหุสสุตัม ฐมมกถิกัม ปริปุจฉามิถี ภณติ, อาปตติ ทุกกกุสส.
 ออนุปสมปนฺเน ออนุปสมปนฺนสญฺญิ, อาปตติ ทุกกกุสส. ออนุปสมปนฺเน
 เวมตีโก, อาปตติ ทุกกกุสส. ออนุปสมปนฺเน ออนุปสมปนฺนสญฺญิ,
 อาปตติ ทุกกกุสส.

สิกฺขมาเนนาติ สิกฺขิตฺตกาเมน.

อญฺญาตพฺพนฺติ ชานิตพฺพ.

ปริปุจฉิตพฺพนฺติ อิทํ ภนฺเต กถํ, อิมสฺส โก อตฺตโถติ.^๑

ปริปญฺหิตพฺพนฺติ จินฺตเตตพฺพํ ตุลยิตพฺพ.

อยํ ตตฺถ สามีจิติ อยํ ตตฺถ ออนุชฺมตา.

[๔๓๗] อนาปตติ “ชานิสฺสามิ สิกฺขิสฺสามิถี ภณติ, อุมมตฺตกสฺส,
 อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

สหธรรมิกสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ปจฺจ.

๒. วิเลขนสิกฺขาปทํ

[๔๓๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริตี เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ภควา ภิกฺขุณฺ
 อเนกปริยาเยน วินยกถํ กถเอตี, วินยสฺส วณฺณํ ภาสตี, วินย-
 ปริยตฺติยา วณฺณํ ภาสตี, อาทิสฺส อาทิสฺส आयสฺมโต อูปาลิสฺส
 วณฺณํ ภาสตี. ภิกฺขุ “ภควา โข อเนกปริยาเยน วินยกถํ กถเอตี,
 วินยสฺส วณฺณํ ภาสตี, วินยปริยตฺติยา วณฺณํ ภาสตี, อาทิสฺส

อาทิสฺส อายสฺมโต อุปาลิสฺส วณฺณํ ภาสติ; หนฺท มยฺ อวฺโส
 อายสฺมโต อุปาลิสฺส สนฺติเก วินยฺ ปริยาปฺณามาติ. เต จ พหุ
 ภิกฺขุ เถรา จ นว จ มชฺฌิมา จ อายสฺมโต อุปาลิสฺส สนฺติเก
 วินยฺ ปริยาปฺณนฺติ.

อถโข จพฺพคฺคิยานํ ภิกฺขุณํ เอตทโหสิ “เอตฺรหิ โข อวฺโส
 พหุ ภิกฺขุ เถรา จ นว จ มชฺฌิมา จ อายสฺมโต อุปาลิสฺส
 สนฺติเก วินยฺ ปริยาปฺณนฺติ; สเจ อิมเ วินเย ปกตณฺณโน ภวิสฺสนฺติ,
 อมฺเห ยถิจจกํ^๑ อากกฺขมฺสฺส สนฺติ ปริกกฺขมฺสฺส สนฺติ; หนฺท มยฺ อวฺโส
 วินยฺ วิวณฺเณมาติ. อถโข จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ ภิกฺขุ อุปสงฺกมิตฺวา
 เอวํ วทนฺติ^๒ “กิ ปนิเมหิ ขุทฺทธานุขุทฺทเกหิ สิกฺขาปเทหิ อุตฺติฏฺเฐหิ
 ยาวเทว กุกฺกัจจาย วิหเสาย วิเลขาย สํวตฺตนฺตํ. ยเ เต ภิกฺขุ
 อปฺปิจฺฉา ๔เปฯ เต อชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม
 จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ วินยฺ วิวณฺเณสฺส นฺตํ ๔เปฯ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे
 ภิกฺขเว วินยฺ วิวณฺเณถาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา
 ๔เปฯ “กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมจฺปุริสา วินยฺ วิวณฺเณสฺส. เนตํ
 โมจฺปุริสา อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ปสนฺนํ วา ภียโยภาวาย
 ๔เปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุตฺติเสยฺยาถ

[๔๓๙] “โย ปน ภิกฺขุ ปาติโมกฺเข อุตฺติสฺสมาเน เอวํ
 วเทยฺย ‘กิ ปนิเมหิ ขุทฺทธานุขุทฺทเกหิ สิกฺขาปเทหิ อุตฺติฏฺเฐหิ.
 ยาวเทว กุกฺกัจจาย วิหเสาย วิเลขาย สํวตฺตนฺตํ, สิกฺขาปท-
 วิวณฺณนเก^๓ ปาจิตฺตียนฺติ.

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. เยนิจฺจกํ ยถิจฺจกํ ยาวทิจฺจกํ

^๒ ส.,ฉ.,มหา. วทนฺติ, เอวมฺปรี.ป.

^๓ ส.,ฉ.,เท.,อิ. สิกฺขาปทวิวณฺณนเก

[๔๔๐] โย ปหาติ โย ยาทีโส ฯเปฯ

ภิกขุติ ฯเปฯ อัย อิมสมี อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกขุติ.

ปาติโมกฺเข อุกฺกิสฺสมาเนติ อุกฺกิสฺสนเต^๑ วา อุกฺกิสสาเปเนเต
วา สขุฌายํ วา กโรนฺเต.

เอวํ วทฺเยยฺยาติ “กึ ปณิเมหิ ขุทฺทาทนฺขุทฺทเกหิ สิกฺขาปเทหิ
อุทฺทิกฺกฺเจหิ, ยาวเทว กุกฺกฺจฺจาย วิหเสาย วิเลขาย สํวตฺตนฺติ.^๒
“เย อิมํ ปรียาปฺณนฺติ, เตสํ กุกฺกฺจฺจํ โหติ, วิหเสา โหติ, วิเลขา
โหติ; เย อิมํ น ปรียาปฺณนฺติ, เตสํ กุกฺกฺจฺจํ น โหติ, วิหเสา
น โหติ, วิเลขา น โหติ; อนฺนุกฺกฺจฺจํ อิทํ วรํ, อนฺนุคฺคหิตํ อิทํ วรํ,
อปรียาปฺตํ^๓ อิทํ วรํ, อธาริตํ อิทํ วรํ, วินโย วา อนฺตรธายตุ,
อิเม วา ภิกขุ อปฺกตณฺณโน โหณฺตุติ อุปสมฺปนฺนสฺส วินยํ
วิวณฺเณติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

[๔๔๑] อุปสมฺปนฺเน อุปสมฺปนฺนสณฺณิ วินยํ วิวณฺเณติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺติยสฺส. อุปสมฺปนฺเน เวมตฺติโก วินยํ วิวณฺเณติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺติยสฺส. อุปสมฺปนฺเน อนฺอุปสมฺปนฺนสณฺณิ วินยํ วิวณฺเณติ,
อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

อญฺญํ ฐมํ วิวณฺเณติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อนฺอุปสมฺปนฺนสฺส
วินยํ วา อญฺญํ วา ฐมํ วิวณฺเณติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.
อนฺอุปสมฺปนฺเน อุปสมฺปนฺนสณฺณิ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อนฺอุปสมฺปนฺเน
เวมตฺติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อนฺอุปสมฺปนฺเน อนฺอุปสมฺปนฺนสณฺณิ,
อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

๑ ๒๖/๐๕/๒๕๖๖

๑ ส.จ.,เท.,อ.,มหา. อุกฺกิสฺสนเต

๒ ส.จ.,เท.,อ.,มหา. สํวตฺตนฺตํ.

๓ ส. อปรียาปฺตํ, จ.,เท.,อ. อปรียาปฺฏํ

[๔๔๒] อนาปตฺติ น วิวณฺเณตฺตกาโม “อิงฺฆ ตาว” สุตฺตนฺเต
 วา คากาโย วา อภิธมฺมํ วา ปริยาปุณฺณสฺส, ปจฺฉา วินยํ
 ปริยาปุณฺณสฺสสํตี ภาณติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

วิเลขนสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทฺติยํ.

๓. โมहनสิกฺขาปทํ

[๔๔๓] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
 อนาถปิณฺฑทิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา
 ภิกฺขุ อนาจารํ อัจริตฺวา “อณฺเฑาณเกน อาปนฺนาติ ชานนฺตฺติ
 ปาติโมกฺเข อุกฺกิสฺสมานเ เอวํ วเทนฺติ “อิทาเนว โข มยฺ ชานาม
 ‘อยมฺปิ กิร ธมฺโม สุตฺตาคโต สุตฺตปฺริยาปนฺโน อนฺวตฺตม-
 มาสํ อุกฺกเทสํ อากจฺจตฺติ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปฯ เต
 อุกฺกมฺยนฺติ ขียนฺติ วิปฺาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
 ปาติโมกฺเข อุกฺกิสฺสมานเ เอวํ วกฺขนฺติ ‘อิทาเนว โข มยฺ ชานาม
 ‘อยมฺปิ กิร ธมฺโม สุตฺตาคโต สุตฺตปฺริยาปนฺโน อนฺวตฺตมมาสํ
 อุกฺกเทสํ อากจฺจตฺติ ๔เปฯ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว ปาติโมกฺเข
 อุกฺกิสฺสมานเ เอวํ วเทถ ‘อิทาเนว โข มยฺ ชานาม ‘อยมฺปิ กิร
 ธมฺโม สุตฺตาคโต สุตฺตปฺริยาปนฺโน อนฺวตฺตมมาสํ อุกฺกเทสํ
 อากจฺจตฺติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๔เปฯ “กถํ หิ
 นาม ตุมฺहे โมกฺขปฺริสา ปาติโมกฺเข อุกฺกิสฺสมานเ เอวํ วกฺขถ
 ‘อิทาเนว โข มยฺ ชานาม ‘อยมฺปิ กิร ธมฺโม สุตฺตาคโต
 สุตฺตปฺริยาปนฺโน อนฺวตฺตมมาสํ อุกฺกเทสํ อากจฺจตฺติ. เนตํ โมกฺขปฺริสา

หมดอายุ 26/05/2566

อปฺปสนฺนํ ภา ปสํทาย ปสนฺนํ ภา ภิกฺขุโยภาวาย ๕เปฯ
 เอวญจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ อุกฺกมฺเสยฺยาถ

[๔๔๔] “โย ปน ภิกฺขุ อนฺวตฺตมมํ ปาติโมกฺเข
 อุกฺกมฺสฺมาเน เอวํ วเทยฺย ‘อิทาเนว โข อหํ ชานามิ ‘อยมฺปิ
 กิร ธมฺโม สุตฺตาคโต สุตฺตปริยาปนโน อนฺวตฺตมมํ อุกฺกมฺสฺ
 อากจฺจตฺติ. ตณฺเฏ ภิกฺขุ อณฺเฏ ภิกฺขุ ชานเญยฺม’^๑ ‘นินฺนํปฺพุพฺพ
 อิมินา ภิกฺขุณา ทฺวิตฺติกฺขตฺตํ^๒ ปาติโมกฺเข อุกฺกมฺสฺมาเน, โก ปน
 วาทิ ภิกฺขุโยติ,^๓ น จ ตสฺส ภิกฺขุโน อณฺเฎณเกน มุตฺติ อตฺติ,
 ยญจ ตตฺถ อปตฺติ อปนโน, ตณฺเฏ ยถาธมฺโม กาเรตฺตพฺโพ;
 อุตฺตริยจสฺส^๔ โมโห อโรเปตฺตพฺโพ ตสฺส ‘เต อาวุโส อลาภา,
 ตสฺส เต ทูลลทฺธํ, ยํ ตวํ ปาติโมกฺเข อุกฺกมฺสฺมาเน น สารุํ
 อฏฺฐิกตฺวา^๕ มนสิกโรสีติ; อิํ ตสฺมि โมหนเก ปาจิตฺตียนฺติ.

[๔๔๕] โย ปนาติ โย ยาติโส ๕เปฯ

ภิกฺขุติ ๕เปฯ อยํ อิมสฺมि อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

อนฺวตฺตมมสนฺติ อณฺโปกฺกํ.

ปาติโมกฺเข อุกฺกมฺสฺมาเนติ อุกฺกมฺสนฺเต.

เอวํ วเทยฺยาติ อนาจารํ อจฺริตฺวา “อณฺเฎณเกน อปนโนติ
 ชานนฺตฺติ ปาติโมกฺเข อุกฺกมฺสฺมาเน เอวํ วเทติ “อิทาเนว โข อหํ
 ชานามิ ‘อยมฺปิ กิร ธมฺโม สุตฺตาคโต สุตฺตปริยาปนโน อนฺวตฺตมมํ
 อุกฺกมฺสฺ อากจฺจตฺติ, อปตฺติ ทฺวีกฺกมฺสฺ.

ตณฺเจติ^๑ โมเหตุกามํ ภิกขุ อณฺเณ ภิกขุ ชานเณยฺยํ “นินฺนุณฺนปฺพุพฺพํ
อิมินา ภิกขุณา ทฺวิตฺติกฺขตฺตํ ปาติโมกฺเข อุกฺกิสฺสมานเณ, โก ปน
วาโท ภิกฺขุโยติ. น จ ตสฺส ภิกขุโน อณฺเณณเกน มุตฺติ อตฺถิ,
ยณฺจ ตตฺถ อาปตฺติ อาปนฺโน, ตณฺจ ยถาธมฺโม กาเรตฺพุพฺโพ;
อฺุตฺตรมฺยจสฺส โมโห อาโรเปตฺพุพฺโพ. เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว อาโรเปตฺพุพฺโพ.
พฺยตฺเตน ภิกขุณา ปฏฺวิพลฺเลน สงฺฆโม ณาเปตฺพุพฺโพ

[๔๔๖] “สุณฺนาตุ เม ภนฺเต สงฺฆโม, อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกขุ
ปาติโมกฺเข อุกฺกิสฺสมานเณ น สาธุกํ อฏฺฐจิกฺตฺวา มนฺสิกโรติ. ยถิ
สงฺฆสฺส ปตฺตกถลฺลํ, สงฺฆโม อิตฺถนฺนามสฺส ภิกขุโน โมหํ อาโรเปยฺย;
เอสา ญตฺติ.

สุณฺนาตุ เม ภนฺเต สงฺฆโม, อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกขุ ปาติโมกฺเข
อุกฺกิสฺสมานเณ น สาธุกํ อฏฺฐจิกฺตฺวา มนฺสิกโรติ; สงฺฆโม อิตฺถนฺนามสฺส
ภิกขุโน โมหํ อาโรเปติ; ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกขุโน
โมหสฺส อาโรปนา, โส ตฺถนฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

อาโรปิโต สงฺฆเณน อิตฺถนฺนามสฺส ภิกขุโน โมโห. ขมติ
สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺถนฺหิ. เอวเมตํ ธารยามีติ.

อนาโรปิเต โมเห โมเหติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อาโรปิเต
โมเห โมเหติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๔๔๗] ฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสณฺณิ โมเหติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.
ฐมฺมกมฺเม เวมฺติโก โมเหติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. ฐมฺมกมฺเม
อฐมฺมกมฺมสณฺณิ โมเหติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อฐมฺมกมฺเม
ฐมฺมกมฺมสณฺณิ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อฐมฺมกมฺเม เวมฺติโก, อาปตฺติ
ทุกฺกฏสฺส. อฐมฺมกมฺเม อฐมฺมกมฺมสณฺณิ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

๑ ส.ฉ.เท.มหา. ตณฺเจ

[๔๔๘] อนาปตติ น วิตถาเรน สุตํ โหติ, อุณกทวิตติกขตตุํ
 วิตถาเรน สุตํ โหติ, นโมเหตุกามสฺส, อุมมตตกสฺส, อาทิกมมิกสฺสาติ.

โมหนสิกขาปทํ นิฏฺฐิตํ ตตฺถิ.

๔. ปหารสิกขาปทํ

[๔๔๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา
 ภิกฺขุ กุปิตา อนตฺตมฺนา สตฺตรสวคฺคิยานํ ภิกฺขุณํ ปหารํ เทนฺติ.
 เต โรทนต์. ภิกฺขุ เอวมาหํสุ “กิสฺส ตุมฺहे อารุโส โรทถาติ.
 “อิมเ อารุโส จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ กุปิตา อนตฺตมฺนา อมฺหากํ ปหารํ
 เทนฺตีสฺติ. ยเ เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺ เต อุชฺฌายนต์ิ ขียนฺติ
 วิปาเจนต์ิ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ กุปิตา อนตฺตมฺนา
 ภิกฺขุณํ ปหารํ ทสฺสนฺตีสฺติ ๔เปยฺ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว กุปิตา
 อนตฺตมฺนา ภิกฺขุณํ ปหารํ เทถาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
 ภควา ๔เปยฺ “กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมชปฺริสา กุปิตา อนตฺตมฺนา
 ภิกฺขุณํ ปหารํ ทสฺสถ. เนตํ โมชปฺริสา อปฺปสฺนฺนํ วา
 ปสาทาย ปสฺนฺนํ วา ภิกฺขเวภาวาย ๔เปยฺ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว
 อิมํ สิกขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

[๔๕๐] “โย ปน ภิกฺขุ ภิกฺขุสฺส กุปิตो อนตฺตมโน ปหารํ
 ทเทยฺ, ปาจิตฺตियนต์ิ.

[๔๕๑] โย ปนาติ โย ยาทีโส ๔เปยฺ

ภิกฺขุติ ๔เปยฺ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

ภิกฺขุสฺสาติ อญฺญสฺส ภิกฺขุสฺส.

กุปิโต อนตฺตมโนติ อนภิริทุโร อาหตจิตฺโต ขิลชาโต.

ปหารํ ทเทยฺยาติ กาเยน วา กายปฏฺิพทุเรน วา นิสฺสคฺคิเยน
วา อนตฺตมโส อุปลปตฺเตนปิ ปหารํ เทติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

[๔๕๒] อุปลสมฺปนฺเน อุปลสมฺปนฺนสญฺญี กุปิโต อนตฺตมโน
ปหารํ เทติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. อุปลสมฺปนฺเน เวมตฺติโก กุปิโต
อนตฺตมโน ปหารํ เทติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. อุปลสมฺปนฺเน
อนุปลสมฺปนฺนสญฺญี กุปิโต อนตฺตมโน ปหารํ เทติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺติยสฺส.

อนุปลสมฺปนฺนสฺส กุปิโต อนตฺตมโน ปหารํ เทติ, อาปตฺติ
ทุกฺกฏสฺส. อนุปลสมฺปนฺเน อุปลสมฺปนฺนสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.
อนุปลสมฺปนฺเน เวมตฺติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อนุปลสมฺปนฺเน
อนุปลสมฺปนฺนสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

[๔๕๓] อนาปตฺติ เกนจิ วิเหจฺยมาโน โมกฺขาธิปฺปาโย ปหารํ
เทติ, อุมมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ปหารสิกขาปทํ นิฏฺฐิตํ จตฺตถํ.

๕. ตลสตุติกสิกขาปทํ

[๔๕๔] เตน สมเยน พุทุโร ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา
ภิกฺขุ กุปิตา อนตฺตมณา สตฺตรสวคฺคิยานํ ภิกฺขุณํ ตลสตุติกํ
อุคฺคิรฺนฺติ. เต ปหารสมุจฺจिता โรหนฺติ. ภิกฺขุ เอวมาหํสุ “กิสฺส
ตุมฺहे อาวุโส โรทถาติ. “อิเม อาวุโส จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ กุปิตา
อนตฺตมณา อมฺหากํ ตลสตุติกํ อุคฺคิรฺนฺตีติ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา

ขเปย เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม
 จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ กุปิตา อนตฺตมฺนา []” ภิกฺขุํ ตลสฺสตฺติกํ
 อุกฺคิริสฺสนฺตํ ขเปย “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว กุปิตา อนตฺตมฺนา
 ภิกฺขุํ ตลสฺสตฺติกํ อุกฺคิรณฺตํ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
 ภควา ขเปย “กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมชฺสปริสา กุปิตา อนตฺตมฺนา
 ภิกฺขุํ ตลสฺสตฺติกํ อุกฺคิริสฺสณฺ. เนตํ โมชฺสปริสา อปฺปสฺนฺนํ วา
 ปสาทาย ปสฺนฺนํ วา ภิกฺขเว ขเปย เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว
 อิมํ สีกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

[๔๕๕] “โย ปน ภิกฺขุ ภิกฺขุสฺส กุปิตो อนตฺตมฺโน
 ตลสฺสตฺติกํ อุกฺคิเรยฺย, ปาจิตฺตियนฺติ.

[๔๕๖] โย ปนาติ โย ยาทีโส ขเปย

ภิกฺขุติ ขเปย อยํ อิมสฺมี อตฺเต อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

ภิกฺขุสฺสชาติ อญฺญสฺส ภิกฺขุสฺส.

กุปิตो อนตฺตมฺโนติ อนภิกฺขโว อาหตจิตฺโต ขิลชาโต.

ตลสฺสตฺติกํ อุกฺคิเรยฺยาติ กายํ วา กายปฏฺวิพทฺธํ วา อนตฺตมฺโส
 อุปฺปลปตฺตํ อุกฺจาเรติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

[๔๕๗] อุปสมฺปนฺเน อุปสมฺปนฺนสญฺญี กุปิตो อนตฺตมฺโน
 ตลสฺสตฺติกํ อุกฺคิรติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส. อุปสมฺปนฺเน เวมตีโก
 กุปิตो อนตฺตมฺโน ตลสฺสตฺติกํ อุกฺคิรติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.
 อุปสมฺปนฺเน อนุปสมฺปนฺนสญฺญี กุปิตो อนตฺตมฺโน ตลสฺสตฺติกํ
 อุกฺคิรติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

อนุปสมปนฺนสฺส กุปีโต อนตฺตมโน ตลสฺสตฺติกํ อุกฺคิรติ,
 อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อนุปสมปนฺเน อุปสมปนฺนสญฺญี, อาปตฺติ
 ทุกฺกฏสฺส. อนุปสมปนฺเน เวมตีโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อนุปสมปนฺเน
 อนุปสมปนฺนสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

[๔๕๘] อนาปตฺติ เกนจิ วิเหจฺยมาโน โมกฺขาธิปฺปาโย ตล-
 สตฺติกํ อุกฺคิรติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ตลสฺสตฺติกสิกขาปทํ นิฏฺฐิตํ ปณฺจมํ.

๖. อมูลกสิกขาปทํ

[๔๕๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
 ภิกฺขุ อมูลเกน สงฺฆาติเสเสน อนุทฺธฺเสนติ. เย เต ภิกฺขุ
 อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ เต อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม
 จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ ภิกฺขุ อมูลเกน สงฺฆาติเสเสน อนุทฺธฺเสสนฺตฺติ
 ฯเปฯ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว ภิกฺขุ อมูลเกน สงฺฆาติเสเสน
 อนุทฺธฺเสถาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ฯเปฯ “กถํ หิ
 นาม ตุมฺहे โมชฺสปฺริสา ภิกฺขุ อมูลเกน สงฺฆาติเสเสน อนุทฺธฺเสสฺสถ.
 เนตํ โมชฺสปฺริสา อปฺปสนฺนํ นวํ ปสาทาย ปสนฺนํ นวํ ภียฺโย-
 ภาวาย ฯเปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกขาปทํ อุกฺกัชฺเวยยาถ

[๔๖๐] “โย ปน ภิกฺขุ ภิกฺขุ อมูลเกน สงฺฆาติเสเสน
 อนุทฺธฺเสยฺย, ปาจิตฺตียนฺติ.

หมดอายุ 26/05/2566

[๔๖๑] โย ปนาติ โย ยาทีโส ฯเปฯ

ภิกฺขุติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

ภิกขุขุติ อญญํ ภิกขุ.

อมูลกํ นาม อทิฏฐํ อสสุตฺตํ^๑ อปริสงฺกิตํ.

สงฺฆาติเสเสนาติ เตรสหนํ อญฺจตเรน.

อนุทฺธํเสยฺยาติ โจเทติ วา โจทาเปติ วา, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

[๔๖๒] อุปสมฺปนฺเน อุปสมฺปนฺนสญฺญี อมูลเกน สงฺฆาติเส
อนุทฺธํเสติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. อุปสมฺปนฺเน เวมตีโก อมูลเกน
สงฺฆาติเสเสน อนุทฺธํเสติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. อุปสมฺปนฺเน
อนุปสมฺปนฺนสญฺญี อมูลเกน สงฺฆาติเสเสน อนุทฺธํเสติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺติยสฺส.

อาจารย์ปตฺติยา วา ทิฏฐิวิปตฺติยา วา อนุทฺธํเสติ, อาปตฺติ
ทุกฺกสฺส. อนุปสมฺปนฺนํ อนุทฺธํเสติ, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส.
อนุปสมฺปนฺเน อุปสมฺปนฺนสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. อนุปสมฺปนฺเน
เวมตีโก, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. อนุปสมฺปนฺเน อนุปสมฺปนฺนสญฺญี,
อาปตฺติ ทุกฺกสฺส.

[๔๖๓] อนาปตฺติ ตถาสญฺญี โจเทติ วา โจทาเปติ วา,
อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

อมูลกสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ จญฺจ.

๗. สยฺจิจฺจุสสิกฺขาปทํ

[๔๖๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อาราเม. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา

^๑ อ. อสุตฺ

ภิกฺขุ สดฺตฺรสวคฺคิยานํ ภิกฺขุณฺํ สมฺมิจฺจ กุกฺกุกฺจํ อุปทหนฺติ
 “ภควตา อารุโส สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ ‘น อุณฺวิสตีวสฺโส ปุคฺคโล
 อุปสมฺปาเทตพฺโพติ, ตุมฺहे จ อุณฺวิสตีวสฺสา อุปสมฺปนฺนา;
 กจฺจิ โน ตุมฺहे อนุปสมฺปนฺนาติ. เต โรทหนฺติ. ภิกฺขุ เอวมาหํสุ
 “กิสฺส ตุมฺहे อารุโส โรทถาติ. “อิมํ อารุโส จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
 อมฺหากํ สมฺมิจฺจ กุกฺกุกฺจํ อุปทหนฺตීติ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา
 ๕เป๕ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม
 จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ ภิกฺขุณฺํ สมฺมิจฺจ กุกฺกุกฺจํ อุปทหิสฺสนฺตීติ ๕เป๕
 “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺํ สมฺมิจฺจ กุกฺกุกฺจํ อุปทถาติ.
 “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๕เป๕ “กถํ หิ นาม ตุมฺहे
 โมชฺสปริสา ภิกฺขุณฺํ สมฺมิจฺจ กุกฺกุกฺจํ อุปทหิสฺสถ. เนตํ โมชฺสปริสา
 อปฺปสนฺนํ ภา ปสาทาย ปสนฺนํ ภา ภิกฺขเวภาวาย ๕เป๕
 เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺเสยฺยาถ

[๔๖๕] “โย ปน ภิกฺขุ ภิกฺขุสฺส สมฺมิจฺจ กุกฺกุกฺจํ
 อุปทเหยฺย ‘อิติสฺส มฺหุตฺตมฺปิ อผาสฺ ภวิสฺสตีติ; เอตเทว
 ปจฺจยํ กริตฺวา อนนฺยํ ปาจิตฺตียนฺติ.

[๔๖๖] โย ปนาติ โย ยาทีโส ๕เป๕

ภิกฺขุติ ๕เป๕ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

ภิกฺขุสฺสาติ อณฺณสฺส ภิกฺขุสฺส.

สมฺมิจฺจจาติ ชานนฺโต สมฺชานนฺโต เจจฺจ อภิวิตฺติวาทา
 วีตีกุโม.

หมดอายุ 26/05/2566

กุกฺกุกฺจํ อุปทเหยฺยาติ “อุณฺวิสตีวสฺโส มณฺเฆ ตวํ
 อุปสมฺปนฺโน, วิกาเล มณฺเฆ ตยา ภุตฺตํ, มชฺชํ มณฺเฆ ตยา

ปิตัง, มาตุคามเน สทฐี รโห มณเณ ตยา นิสินนุนติ กุกกุจจํ
อุปทหติ, อาปตติ ปาจิตตियสส.

เอตเทว ปจจยํ กริตวา อนนฺตญนฺติ น อญโณ โกจิ
ปจจโย โหติ กุกกุจจํ อุปทหิตุ.

[๔๖๗] อุปสมปนฺเน อุปสมปนฺนสญฺญี สญฺจิจจ กุกกุจจํ
อุปทหติ, อาปตติ ปาจิตตियสส. อุปสมปนฺเน เวมตีโก สญฺจิจจ
กุกกุจจํ อุปทหติ, อาปตติ ปาจิตตियสส. อุปสมปนฺเน อนุป-
สมปนฺนสญฺญี สญฺจิจจ กุกกุจจํ อุปทหติ, อาปตติ ปาจิตตियสส.

อนุปสมปนฺนสส สญฺจิจจ กุกกุจจํ อุปทหติ, อาปตติ
ทุกกฏสส. อนุปสมปนฺเน อุปสมปนฺนสญฺญี, อาปตติ ทุกกฏสส.
อนุปสมปนฺเน เวมตีโก, อาปตติ ทุกกฏสส. อนุปสมปนฺเน
อนุปสมปนฺนสญฺญี, อาปตติ ทุกกฏสส.

[๔๖๘] อนาปตติ กุกกุจจํ อุปทหิตุกาโม “อฺนวีสตีวสโส
มณเณ ตวํ อุปสมปนฺโน, วิกาเล มณเณ ตยา ภูตตํ, มชฺชํ มณเณ
ตยา ปิตัง, มาตุคามเน สทฐี รโห มณเณ ตยา นิสินฺนํ, อิงฺฆ
ชานาหิ, มา เต ปจฺจนา กุกกุจจํ อโหสีติ ภณฺติ, อุมฺมตฺตกสส,
อาทิกมฺมิกสสาติ.

สญฺจิจจสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ สตฺตมํ.

๘. อุปสฺสุตติสิกฺขาปทํ

หมดอายุ 26/11/2019 [๔๖๙] เตเน สมเยเน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสส อารามे. เตเน โข ปน สมเยเน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ

เปสเลหิ ภิกขุหิ สทฺธี ภณฺทนต์ติ. เปสลา ภิกขุ เอวํ วเทนฺติ
 “อลชฺชโน อิเม อาวุโส จพฺพคฺคิยา ภิกขุ, น สกฺกา อิเมหิ
 สห ภณฺทิตฺตนต์ติ. จพฺพคฺคิยา ภิกขุ เอวํ วเทนฺติ “กิสฺส ตุมฺहे
 อาวุโส อมฺเห อลชฺชวาเทน ปาเปถาติ. “กหํ ปน ตุมฺहे อาวุโส
 อสฺสตุถาติ. “มยํ อายสฺมนฺตานํ อุปสฺสตี ติฏฺฐมฺหาติ. เย เต
 ภิกขุ อปฺปิจฺฉา ๕เปยฺ เต อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ
 หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกขุ ภิกฺขุณํ ภณฺทนฺชาตานิ กลฺลชาตานิ
 วิวาทาปนฺนานิ อุปสฺสตี ติฏฺฐิสฺสนฺตํติ ๕เปยฺ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे
 ภิกฺขเว ภิกฺขุณํ ภณฺทนฺชาตานิ กลฺลชาตานิ วิวาทาปนฺนานิ
 อุปสฺสตี ติฏฺฐถาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๕เปยฺ
 “กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมชฺสปฺริสา ภิกฺขุณํ ภณฺทนฺชาตานิ กลฺลชาตานิ
 วิวาทาปนฺนานิ อุปสฺสตี ติฏฺฐิสฺสถ. เนตํ โมชฺสปฺริสา อปฺปสฺนฺนานิ
 วา ปสาทาย ปสฺนฺนานิ วา ภิยฺโยภาวาย ๕เปยฺ เอวญฺจ ปน
 ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุกฺกทิสฺเสยฺยาถ

[๔๗๐] “โย ปน ภิกฺขุ ภิกฺขุณํ ภณฺทนฺชาตานิ กลฺลชาตานิ
 วิวาทาปนฺนานิ อุปสฺสตี ติฏฺฐเจยฺย ‘ยํ อิเม ภณฺิสฺสนฺตํ, ตํ
 โสสฺสามีติ; เอตเทว ปจฺจยํ กริตฺวา อนญฺญํ, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๔๗๑] โย ปนาติ โย ยาทีโส ๕เปยฺ

ภิกฺขุติ ๕เปยฺ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

ภิกฺขุณฺติ อญฺเณสํ ภิกฺขุณํ.

หมดอายุ 26/05/2566

ภณฺทนฺชาตานิ กลฺลชาตานิ วิวาทาปนฺนานฺติ อธิกรณ-
 ชาตานิ.

๓. สี. วุปสเมตฺตสํ

๘. กมฺมปฏีพาหนสิกฺขาปทํ

[๔๗๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตถิย์ วิหริติ เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
 อนาจารํ อัจริตฺวา เอกเมกสฺส กมฺเม กยิรมาเน,^๑ ปฏิกโกสนนฺติ.
 เตน โข ปน สมเยน สงฺโฆ สนนฺิปปติโต โหติ เกณจิเทว กรณียเณ.
 จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ จีวรกมฺมํ กโรนฺดา เอกสฺส จนฺทํ อทฺสฺ. อถ โข
 สงฺโฆ “อโย อวฺสุโส จพฺพคฺคิโย ภิกฺขุ เอกโก อาคโต; หนฺทสฺส
 มโย กมฺมํ กโรมาติ ตสฺส กมฺมํ อกาสิ. อถ โข โส ภิกฺขุ, เยน
 จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ, เตนฺอุปสงฺกมิ. จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ ตํ ภิกฺขุ
 เอตทวโจ “กึ อวฺสุโส สงฺโฆ อกาสิติ. สงฺโฆ เม อวฺสุโส กมฺมํ
 อกาสิติ. “น มโย อวฺสุโส เอตทตฺถาย จนฺทํ อทฺมฺหา ‘ตฺถหิ กมฺมํ
 กริสฺสตีติ; สเจ []”^๒ มโย ชาเนยฺยาม ‘ตฺถหิ กมฺมํ กริสฺสตีติ น
 มโย จนฺทํ ทเทยฺยามาติ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปฯ เต
 อฺุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
 ฐมฺมิกานํ กมฺมานํ จนฺทํ ทตฺวา ปจฺฉา ขียนธมฺมํ”^๓ อาปชฺชิสฺสนฺตีติ
 ๔เปฯ “สจฺจํ กิร ตฺมฺहे ภิกฺขเว ฐมฺมิกานํ กมฺมานํ จนฺทํ ทตฺวา
 ปจฺฉา ขียนธมฺมํ อาปชฺชธฺตาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
 ภควา ๔เปฯ “กถํ หิ นาม ตฺมฺहे โมชฺสปฺริสา ฐมฺมิกานํ กมฺมานํ
 จนฺทํ ทตฺวา ปจฺฉา ขียนธมฺมํ อาปชฺชิสฺสธ. เนตํ โมชฺสปฺริสา
 อปฺปสนฺนํ วา ปสฺสาทาย ปสนฺนํ วา ภิกฺขเวภาวาย ๔เปฯ
 เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อฺุทฺทิสฺเสยฺยาถ

^๑ อ. กรียมาเน

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อ.,มหา. เอตถนฺตเร จสทฺโท ทิสฺสตี.

^๓ อ. ขียนธมฺมํ, เอวฺมฺปริปิ.

[๔๗๕] “โย ปน ภิกขุ ฐมมิกานํ กมฺมานํ จนฺทํ ทตฺวา
ปจฺฉา ขียนธมฺมํ อापชฺเชยฺย, ปาจิตฺติยนฺติ.

[๔๗๖] โย ปหาติ โย ยาทีโส ฯเปฯ

ภิกขุติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปโต “ภิกขุติ.

ฐมฺมิกํ นาม กมฺมํ อปโลกนกมฺมํ ฅตฺตีกมฺมํ ฅตฺติทุติยกมฺมํ
ฅตฺติจตฺตตฺถกมฺมํ ฐมฺเมเน วินเยเน สตฺถุสสาเนเน กตฺตํ; เอตํ ฐมฺมิกํ
นาม กมฺมํ. จนฺทํ ทตฺวา ขียติ, อापตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

[๔๗๗] ฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสญฺญี จนฺทํ ทตฺวา ขียติ, อापตฺติ
ปาจิตฺติยสฺส. ฐมฺมกมฺเม เวมตฺติโก จนฺทํ ทตฺวา ขียติ, อापตฺติ
ทฺถกฺกสฺส. ฐมฺมกมฺเม อฐมฺมกมฺมสญฺญี จนฺทํ ทตฺวา ขียติ, อนापตฺติ.
อฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสญฺญี, อापตฺติ ทฺถกฺกสฺส. อฐมฺมกมฺเม เวมตฺติโก,
อापตฺติ ทฺถกฺกสฺส. อฐมฺมกมฺเม อฐมฺมกมฺมสญฺญี, อนापตฺติ.

[๔๗๘] อนापตฺติ อฐมฺเมเน วา วคฺเคน วา นกมฺมารหสฺส วา
กมฺมํ กตฺตฺติ ชานนฺโต ขียติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

กมฺมปฏฺฐิพาหนสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิจิตํ นวมํ.

๑๐. จนฺทํทตฺวาคมนสิกฺขาปทํ

[๔๗๙] เตเน สมเยเน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตเน โข ปน สมเยเน สงฺฆเ สนฺนิปติโต
โหติ เกณจิเทว กรณิเยเน. จพฺพคฺคิยา ภิกขุ จีวรกมฺมํ กโรนฺตา
เอกสฺส จนฺทํ อทฺสฺ. อถ โข สงฺฆเ ยสฺสตฺถาย สนฺนิปติโต, ตํ

กมฺมํ กริสฺสามาติ^๑ ฅตฺตี จเปสฺ. อถโฆ โส ภิกฺขุ “เอวเมวิเม
 เอกเมกสฺส กมฺมํ กโรนฺติ, กสฺส ตุมฺहे กมฺมํ กริสฺสเถว ฅนํ
 อทตฺวา อฏฺฐายาสนา ปกุกามิ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปฯ
 เต อชฺฌมายนฺติ ขีณฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุ, สงฺฆे
 วิณิจฺฉยกถา วตฺตมานาย, ฅนํ อทตฺวา อฏฺฐายาสนา ปกุกมฺมิสฺสตีติ
 ๔เปฯ “สจฺจํ กิร ตวํ ภิกฺขุ, สงฺฆे วิณิจฺฉยกถา วตฺตมานาย,
 ฅนํ อทตฺวา อฏฺฐายาสนา ปกุกมฺมสีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ
 พุทฺโธ ภควา ๔เปฯ “กถํ หิ นาม ตวํ โมชปุริส, สงฺฆे
 วิณิจฺฉยกถา วตฺตมานาย, ฅนํ อทตฺวา อฏฺฐายาสนา ปกุกมฺมิสฺสตี
 เนตํ โมชปุริส อปฺปสนฺนํ ภา ปสฺสทาย ปสนฺนํ ภา
 ภิกฺขุโยภาวาย ๔เปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปํ
 อทฺทิสฺเสยฺยาถ

[๔๘๐] “โย ปน ภิกฺขุ สงฺฆे วิณิจฺฉยกถา วตฺตมานาย,
 ฅนํ อทตฺวา อฏฺฐายาสนา ปกุกเมยฺย, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๔๘๑] โย ปนาติ โย ยาทีโส ๔เปฯ

ภิกฺขุติ ๔เปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

สงฺฆे วิณิจฺฉยกถา นาม วตฺถุ^๒ ภา อาโรจิตํ โหติ อวิณิจฺจิตํ,
 ฅตฺติ ภา จปิตา โหติ, กมฺมวจา ภา วิปฺปกตา โหติ.

ฅนํ อทตฺวา อฏฺฐายาสนา ปกุกเมยฺยาติ “กถํ อิทํ
 กมฺมํ กุปฺเป อสฺส. วคฺคํ อสฺส. น กเรยฺยาติ คจฺฉติ, อาปตฺติ
 ทุกฺกฏฺสส. ปริสาย หตฺถปาสํ วิชฺชนฺตสฺส อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสส.
 วิชฺหิตะ อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

หมดอายุ 26/05/2566

[๔๘๒] ฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสญฺญี จนฺทํ อทฺตวา อุฏฺฐายาสนา ปกฺกมตฺติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. ฐมฺมกมฺเม เวมตฺติโก จนฺทํ อทฺตวา อุฏฺฐายาสนา ปกฺกมตฺติ, อาปตฺติ ทฺกฺกฏฺสส. ฐมฺมกมฺเม อฐมฺมกมฺม-สญฺญี จนฺทํ อทฺตวา อุฏฺฐายาสนา ปกฺกมตฺติ, อนาปตฺติ. อฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสญฺญี, อาปตฺติ ทฺกฺกฏฺสส. อฐมฺมกมฺเม เวมตฺติโก, อาปตฺติ ทฺกฺกฏฺสส. อฐมฺมกมฺเม อฐมฺมกมฺมสญฺญี, อนาปตฺติ.

[๔๘๓] อนาปตฺติ “สงฺฆสฺส ภณฺทํ วา กลโห วา วิคฺคโห วา วิวาทโ วา ภวิสฺสตีตฺติ คจฺฉตฺติ, “สงฺฆเกโห วา สงฺฆราชิ วา ภวิสฺสตีตฺติ คจฺฉตฺติ, “อฐมฺเมน วา วคฺเคน วา น กมฺมารหสฺส วา กมฺมํ ภวิสฺสตีตฺติ คจฺฉตฺติ, คิลาโน คจฺฉตฺติ, คิลานสฺส ภณฺเยน คจฺฉตฺติ, อุจฺจาเรน วา ปสฺสาเวน วา ปิฬิโต คจฺฉตฺติ, น กมฺมํ โกเปตฺกามา “ปฺน ปจฺจาคมิสฺสามีตฺติ คจฺฉตฺติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาตฺติ.

จนฺทํอทฺตวาคมนสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทสฺม.

๑๑. ทพฺพสิกฺขาปทํ

[๔๘๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา ราชคฺเห วิหฺรติ เวพฺพเน กลนฺทกนิวาเป. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา ทพฺโพ มลฺลปฺตฺโต สงฺฆสฺส เสนาสนนฺจ ปณฺญาเปตฺติ, ภตฺตานิ จ อุทฺทิสฺติ. โส จายสฺมา ทพฺพลจฺฉโร โหตฺติ. เตน โข ปน สมเยน สงฺฆสฺส เอกํ จีวรํ อุปฺปนฺนํ โหตฺติ. อถ โข สงฺโฆ ตํ จีวรํ อายสฺมโต ทพฺพสฺส มลฺล-ปฺตฺตสฺส อทาสิ. จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ อชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “ยถาสนฺนตฺต^๑” ภิกฺขุ สงฺฆิกํ ลามํ ปริณามเณตฺติ. เย เต ภิกฺขุ

หมดอายุ 26/05/2566

^๑ อ. ยถาสนฺนตฺต

อปฺปิจฺฉา ๔เปฯ เต อฺชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม
 จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ สมคฺเคน สงฺฆเณ จีวรํ ทตฺวา ปจฺฉา ขียนธมฺมํ
 อาปชฺชิสฺสนฺตํ ๔เปฯ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว สมคฺเคน สงฺฆเณ
 จีวรํ ทตฺวา ปจฺฉา ขียนธมฺมํ อาปชฺชธฺมาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ
 พุทฺโธ ภควา ๔เปฯ “กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมชปฺริสา สมคฺเคน
 สงฺฆเณ จีวรํ ทตฺวา ปจฺฉา ขียนธมฺมํ อาปชฺชิสฺสธ. เนตฺตํ
 โมชปฺริสา อปฺปสหนฺนํ วา ปสาทาย ปสหนฺนํ วา ภิยฺโยภาวาย
 ๔เปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปํ อทฺทิสฺสเยยฺย

[๔๘๕] “โย ปน ภิกฺขุ สมคฺเคน สงฺฆเณ จีวรํ ทตฺวา
 ปจฺฉา ขียนธมฺมํ อาปชฺชเยยฺย ‘ยถาสนฺนํ ภิกฺขุ สงฺฆิกํ ลาภํ
 ปริณามเณตฺติ, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๔๘๖] โย ปนาติ โย ยาติโส ๔เปฯ

ภิกฺขุติ ๔เปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

สมคฺโค นาม สงฺโฆ สมานสํวาสโก สมานสํมายํ จิตฺ.

จีวรํ นาม จนฺนํ จีวรํ อญฺญตรํ จีวรํ วิกปฺปนุปคํ ปจฺฉิมํ.

ทตฺวาติ ยํ ทตฺวา.

ยถาสนฺนํ นาม ยถามิตฺตตา ยถาสนฺนิฏฺฐตา ยถาสมฺภตฺตตา
 ยถาสมานุปชฺฌายกตา ยถาสมานาจริยกตา.

สงฺฆิกํ นาม สงฺฆสฺส ทินฺนํ โหติ ปริจฺจตฺตํ.

ลาโภ นาม จีวรปิณฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยภาสชฺชปริกฺขาร,

อนฺตมโส จุณฺณปิณฑโทปิ ทนฺตกฏจฺปิ ทลิกสฺสตุตฺปิ.

ปจฺฉา ขียนธมฺมํ อาปชฺชเยยฺยาติ อฺปสมฺปนฺนสฺส สงฺฆเณ
 สมฺมตสฺส เสนาสนปญฺญาปกสฺส วา ภตฺตทุทฺเทสกสฺส วา ยาคู-

ภาซกสฺส วา ผลภาซกสฺส วา ขชฺชภาซกสฺส วา อปฺปมตฺตก-
วิสฺสชฺชกสฺส วา จีวรํ ทินฺนํ ขียติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

[๔๘๗] ฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสญฺญี จีวรํ ทินฺนํ ขียติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตियสฺส. ฐมฺมกมฺเม เวมตฺติโก จีวรํ ทินฺนํ ขียติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตियสฺส. ฐมฺมกมฺเม อฐมฺมกมฺมสญฺญี จีวรํ ทินฺนํ ขียติ,
อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

อญฺญํ ปริกฺขารํ ทินฺนํ ขียติ, อาปตฺติ ทุกฺกญฺสฺส. อุปสมฺปนฺนสฺส
สงฺเขน อสมฺมตสฺส เสนาสนปณฺญาปกสฺส วา ฆตฺตฺตฺเทสกสฺส วา
ยาคุภาซกสฺส วา ผลภาซกสฺส วา ขชฺชภาซกสฺส วา อปฺปมตฺตก-
วิสฺสชฺชกสฺส วา จีวรํ วา อญฺญํ วา ปริกฺขารํ ทินฺนํ ขียติ, อาปตฺติ
ทุกฺกญฺสฺส. อนุปสมฺปนฺนสฺส สงฺเขน สมฺมตสฺส วา อสมฺมตสฺส วา
เสนาสนปณฺญาปกสฺส วา ฆตฺตฺตฺเทสกสฺส วา ยาคุภาซกสฺส วา
ผลภาซกสฺส วา ขชฺชภาซกสฺส วา อปฺปมตฺตกวิสฺสชฺชกสฺส วา
จีวรํ วา อญฺญํ วา ปริกฺขารํ ทินฺนํ ขียติ, อาปตฺติ ทุกฺกญฺสฺส.
อฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกญฺสฺส. อฐมฺมกมฺเม
เวมตฺติโก, อาปตฺติ ทุกฺกญฺสฺส. อฐมฺมกมฺเม อฐมฺมกมฺมสญฺญี, อาปตฺติ
ทุกฺกญฺสฺส.

[๔๘๘] อนาปตฺติ ปกตฺติยา จนฺทา โทสา โมหา ภยา
กโรหนฺตํ^๑ “กฺวตฺโต ตสฺส ทินฺนํ. ลทฺธาปิ วินฺปาเตสฺสติ, น สมฺมา
อุปนฺเนสฺสตีติ ขียติ, อุสมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ทพฺพสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ เอกาทสํ.

๑๒. ปริณามนสิกฺขาปทํ

[๔๘๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน สาวตฺถิยํ
 อณฺเฏตรสฺส ปุคฺคสฺส สงฺฆสฺส สจฺจวรมตฺตํ ปฏฺยตฺตํ โหติ “โกเชตฺวา
 จีวรเณ อจฺฉาเทสฺสามาติ. อถ โข จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ, เยเน โส
 ปุโค, เตนุปสงฺกมึสฺส; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ ปุคํ เอตทวโจ “เทถาสุ
 อิมานิ จีวรานิ อิมํสํ ภิกฺขุณฺนติ. “น มยฺ ภนฺเต ทสฺสาม, อมฺหากํ
 สงฺฆสฺส อนฺวสฺส” สจฺจวรมิกฺขา ปณฺเฑตฺตาติ. “พหุ อาสุสงฺฆสฺส
 ทายกา, พหุ สงฺฆสฺส ภตฺตา; อิมํ ตุมฺहे นิสฺสาย ตุมฺहे
 สมฺปสฺสนฺตา อิทฺ วิหรนฺติ; ตุมฺहे เจ อิมํสํ น ทสฺสถ, อถ
 โกจฺรหิ อิมํสํ ทสฺสติ. เทถาสุ อิมานิ จีวรานิ อิมํสํ ภิกฺขุณฺนติ.
 อถ โข โส ปุโค จพฺพคฺคิเยหิ ภิกฺขุหิ นิปฺปีฬิยาโน ยถาปฏฺยตฺตํ
 จีวรํ จพฺพคฺคิยานํ ภิกฺขุณํ ทตฺวา สงฺฆํ ภตฺเตน ปรีวสิ. เย เต
 ภิกฺขุ ชานนฺติ “สงฺฆสฺส สจฺจวรมตฺตํ ปฏฺยตฺตํ, น จ ชานนฺติ
 ‘จพฺพคฺคิยานํ ภิกฺขุณํ ทินฺนนฺติ. เต เอวมาหฺสฺ “โอโณเชถ อาสุ
 สงฺฆสฺส จีวรนฺติ. “นตฺถิ ภนฺเต ยถาปฏฺยตฺตํ จีวรํ, อยฺยา
 จพฺพคฺคิยา อยฺยานํ จพฺพคฺคิยานํ ปริณามเณตฺติ. เย เต ภิกฺขุ
 อปฺปิจฺฉา ๔เปฯ เต อชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม
 จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ ชานํ สงฺฆิกํ ลากํ ปรีณตํ ปุคฺคลสฺส
 ปริณามสฺสนฺตฺติ. ๔เปฯ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว ชานํ สงฺฆิกํ
 ลากํ ปรีณตํ ปุคฺคลสฺส ปริณามเณตฺติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิคฺรหิ

พุทฺโธ ภควา ฯเปฯ “กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมฆปุริสา ชานํ
 สงฺฆิกํ ลากํ ปริณตํ ปุคฺคสฺส ปริณาเมสฺสธ. เนตํ โมฆปุริสา
 อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ปสนฺนํ วา ภียโยภาวาย ฯเปฯ
 เอวฺมจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ อุตฺติเสยฺยาถ

[๔๙๐] “โย ปน ภิกฺขุ ชานํ สงฺฆิกํ ลากํ ปริณตํ
 ปุคฺคสฺส ปริณาเมยฺย, ปาจิตฺตियนฺติ.

[๔๙๑] โย ปนาติ โย ยาทีโส ฯเปฯ

ภิกฺขุติ ฯเปฯ อयํ อิมสฺมี อตฺเต อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

ชานาติ นาม สามํ วา ชานาติ, อญฺเฆ วา ตสฺส
 อารโจะนฺติ, โส วา อารโจะติ.

สงฺฆิกํ นาม สงฺฆสฺส ทินฺนํ โหติ ปริจฺจตฺตํ.

ลาโภ นาม จีวรปิณฑปาตเสนาสนคิลานปัจจุยเภสชฺชปริกฺขาร,
 อนตฺมโส จุณฺณปิณฑโทปิ ทนฺตกฏจฺปิ ทลิกสฺสตฺตํปิ.

ปริณตํ นาม “ทสฺสาม กริสฺสามาติ วาจา ภินฺนา โหติ.
 []” ปุคฺคสฺส ปริณาเมติ อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

[๔๙๒] ปริณเต ปริณตสญฺญี ปุคฺคสฺส ปริณาเมติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตियสฺส. ปริณเต เวมตีโก ปุคฺคสฺส ปริณาเมติ, อาปตฺติ
 ทุกฺกสฺส. ปริณเต อปริณตสญฺญี ปุคฺคสฺส ปริณาเมติ,
 อนาปตฺติ. สงฺฆสฺส ปริณตํ อญฺณสฺส สงฺฆสฺส วา เจตฺติยสฺส วา
 ปริณาเมติ, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. เจตฺติยสฺส ปริณตํ อญฺณสฺส

เจตียสฺส^๑ วา สงฺฆสฺส วา ปุคฺคสฺส วา ปริณามेติ, อาปตฺติ
 ทุกกฺกสฺส. ปุคฺคสฺส ปรีณตํ อณฺณสฺส ปุคฺคสฺส วา สงฺฆสฺส
 วา เจตียสฺส วา ปริณามेติ, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส. อปริณเต
 ปรีณตสณฺณิ, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส. อปริณเต เวเมติโก, อาปตฺติ
 ทุกกฺกสฺส. อปริณเต อปริณตสณฺณิ, อนาปตฺติ.

[๔๙๓] อนาปตฺติ “กตฺถ เทมาติ ปุจฺฉิยาโน “ยตฺถ
 ตุมฺหากํ เทยฺยธมฺโม ปรีโภคํ วา ลเภยฺย, ปฏิสงฺขารํ วา
 ลเภยฺย, จิรภูจิติโก วา อสฺส; ยตฺถ วา ปน ตุมฺหากํ จิตฺตํ
 ปสฺสีทติ, ตตฺถ เทธาติ ภณฺติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสสาติ.

ปริณามนสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทฺวาทสมี.

สหกรรมิกาวคโค อฏฺฐโม.

ตสฺสุทฺธานํ

สหกรรมวิวณฺณณจ	โมหาปนปฺปหารกํ ^๒
ตลสฺตติ อมฺมุลณฺจ	สณฺจิจฺจ จ อฺปสฺสุติ ^๓
ปฏฺฐิพาหนจณฺนทณฺจ	ทพฺพณฺจ ปริณามนฺนติ. ^๔

^๑ จ., เท., มหา. อณฺณเจตียสฺส

^๓ อ. อฺปสฺสุติ จ

^๒ ส., จ., เท., มหา. โมหาปนํ ปหารกํ, อ. โมหาปนปหารกํ

^๔ อ. อิตฺติสทฺโท น ทิสฺสติ.

๕. รตนวคฺโค

๑. อนนฺเตปฺรสุทฺธิกาปทํ

[๔๙๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ราชา ปเสนทิ
 โกสโล อุตฺตยานปาลํ อาณาเปสิ “คจฺฉ ภณฺเ, อุตฺตยานํ โสเธหิ,
 อุตฺตยานํ คมิสฺสามาติ. “เอวํ เทวาทิ โข โส อุตฺตยานปาโล รณฺโณ
 ปเสนทิสฺส โกสลสฺส ปฏิสฺสณฺนิตฺวา” อุตฺตยานํ โสเธนฺโต อทฺทส
 ภควนฺตํ อญฺญตรสฺมี รุกฺขมฺมูลे นิสินฺนํ; ทิสฺวาน, เยน ราชา
 ปเสนทิ โกสโล, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ราชานํ ปเสนทึ
 โกสลํ เอตทวโจ “สุทฺธํ เทว อุตฺตยานํ; อปิจ ภควา ตตฺถ
 นิสินฺโนติ. “โหตุ ภณฺเ, มยํ ภควนฺตํ ปยิริปาสิสฺสามาติ. อถ โข
 ราชา ปเสนทิ โกสโล อุตฺตยานํ คนฺตฺวา, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ.
 เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรโร อุตฺตาสโก ภควนฺตํ ปยิริปาสนฺโต
 นิสินฺโน โหติ. อทฺทสา โข ราชา ปเสนทิ โกสโล ตํ อุตฺตาสกํ
 ภควนฺตํ ปยิริปาสนฺตํ นิสินฺนํ; ทิสฺวาน ภีโต อภฺยจฺจสิ. อถ โข
 รณฺโณ ปเสนทิสฺส โกสลสฺส เอตทโหสิ, นารหตฺถายํ ปุริโส ปาโป
 โหตุํ ยถา ภควนฺตํ ปยิริปาสตีติ. เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ;
 อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ. อถ โข โส
 อุตฺตาสโก ภควโต คารเวณ ราชานํ ปเสนทึ โกสลํ เนว อภิวาเทสิ
 น ปจฺจุจฺจสิ. อถ โข ราชา ปเสนทิ โกสโล อนตฺตมโน อโหสิ

๑) ส. ปฏิสฺสณฺนิตฺวา, ฉ.,เท.,อิ. ปฏิสฺสตฺวา, เอวมุปริปิ.

“กถํ หิ นาม อयํ ปุริโส, มยิ อากเต เนว อภิวาเทสฺสตีติ น
 ปจฺจุฏฺเฐสฺสตีติ. อถโข ภควา ราชานํ ปเสนทึ โกสลํ อนตฺตมณํ
 วิทิตฺวา ราชานํ ปเสนทึ โกสลํ เอตทโวจ “เอโส โข มหาราช
 อุปาสโก พหุสฺสุโต อากตาคโม กาเมสุ วีตฺราโคติ. อถโข รณฺโณ
 ปเสนทิสฺส โกสลสฺส เอตทโหสิ “นารหตายํ อุปาสโก โอโรโก
 โหตุํ ภควาปิ อิมสฺส วณฺณํ ภณฺตีติ.” ตํ อุปาสกํ เอตทโวจ
 “วเทยฺยาสิ อุปาสก, เยเน อตฺถโกติ. “สฺกุฏฺฐ เทวาติ. อถโข ภควา
 ราชานํ ปเสนทึ โกสลํ ฐมฺมียา กถาย สนฺทสฺเสสิ สมหาทเปสิ
 สมุตฺเตเชสิ สมฺปหํเสสิ. อถโข ราชา ปเสนทึ โกสโล ภควตา
 ฐมฺมียา กถาย สนฺทสฺสีโต สมหาทปีโต สมุตฺเตชิตฺโต สมฺปหंसิตฺโต
 อุฏฺฐายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิ.

[๔๙๕] เตน โข ปน สมเยเน ราชา ปเสนทึ โกสโล
 อุปฺริปาสาทวรคโต โหติ. อทฺทสา^๒ โข ราชา ปเสนทึ โกสโล ตํ
 อุปาสกํ รติยาย^๓ จตฺตปาณึ คจฺจนฺตํ; ทิสฺวาน ปกฺโกสาเปตฺวา
 เอตทโวจ “ตวํ กิร อุปาสก พหุสฺสุโต อากตาคโม; สาธุ อุปาสก
 อมฺหากํ อิตฺถาคารํ ฐมฺมํ วาเจหีติ. “ยมหํ เทว ชานามิ อยฺยานํ
 วาหสา, อยฺยา ว เทวสฺส อิตฺถาคารํ ฐมฺมํ วาเจสฺสนฺตีติ. อถโข
 ราชา ปเสนทึ โกสโล “สจฺจํ โข อุปาสโก อาหาติ, เยเน ภควา,
 เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสีทิ.
 เอกมฺนฺตํ นิสินฺโน โข ราชา ปเสนทึ โกสโล ภควนฺตํ เอตทโวจ
 “สาธุ ภนฺเต ภควา เอกํ ภิกฺขุ อาณาทเปตฺว, โย อมฺหากํ อิตฺถาคารํ
 ฐมฺมํ วาเจสฺสตีติ. อถโข ภควา ราชานํ ปเสนทึ โกสลํ ฐมฺมียา

หมดอายุ 26/05/2566

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ. ภาสตีติ.

^๒ อ. อทฺทส, เอมฺปฺริปิ.

^๓ ส.,ฉ.,เท.,มหา. รติกาย

กถา สนฺทสฺเสสิ สมาทเปสิ สมฺมุตฺเตเชสิ สมฺปหํเสสิ. อถ โข ราชฯ
 ปเสนทิ โกลโล ภควตา ฌมฺมียา กถา สนฺทสฺสีโต สมาทปิโต
 สมฺมุตฺเตชิตो สมฺปหํสีโต อญฺญาสาสนา ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา ปทกฺขิณํ
 กตฺวา ปกุกามิ. อถ โข ภควา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อามนฺเตสิ
 “เตน หานนฺท รมฺโฆ อิตฺถาคารํ ฌมฺมํ วาเจหิตี. “เอวํ ภนฺเตติ โข
 อายสฺมา อานนฺโท ภควโต ปฏิสฺสณฺตีตฺวา กาเลน กาลํ ปวิสิตฺวา
 รมฺโฆ อิตฺถาคารํ ฌมฺมํ วาเจสิ.” อถ โข อายสฺมา อานนฺโท
 ปุพฺพพณฺหสมํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจิวรมาทาย, เยน รมฺโฆ ปเสนทิสฺส
 โกลลสฺส นินฺเวสนํ, เตนฺอุปสงฺกมิ.

[๔๙๖] เตน โข ปน สมเยน ราชฯ ปเสนทิ โกลโล
 มลฺลิกาย เทวียา สทฺธิํ สยนคโต โหติ. อทฺทสา โข มลฺลิกา เทวึ
 อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ ทูรโต ว อากจฺจนฺตํ; ทิสฺวาน สหสา วุฏฺฐาสิ.
 ปิตกมฺภุจํ ทุสฺสํ ปภสฺสิตถ. อถ โข อายสฺมา อานนฺโท ตโต ว
 ปฏินิวัตติตฺวา อารามํ คนฺตฺวา ภิกฺขุณฺโณ เอตมตฺถํ อาโรเจสิ.
 เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ เต อชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
 “กถํ หิ นาม อายสฺมา อานนฺโท ปุพฺเพ อปฺปฏิสฺสวฺทิตโต รมฺโฆ
 อนฺเตปรุํ ปวิสิสฺสตีติ ฯเปฯ “สจฺจํ กิร ตวํ อานนฺท ปุพฺเพ
 อปฺปฏิสฺสวฺทิตโต รมฺโฆ อนฺเตปรุํ ปวิสีสฺตีติ. “สจฺจํ ภควาติ.
 วิครหิ พุทฺโธ ภควา ฯเปฯ “กถํ หิ นาม ตวํ อานนฺท ปุพฺเพ
 อปฺปฏิสฺสวฺทิตโต รมฺโฆ อนฺเตปรุํ ปวิสิสฺสสิ. เนตํ อานนฺท
 อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ปสนฺนํ วา ภิกฺขุโยภาวาย ฯเปฯ
 วิครหิตฺวา ฌมฺมํ กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ.

[๔๙๗] “ทสยิเม” ภิทฺชเว อาทิโนว ราชนฺเตปุรปฺปเวสเน. กตเม ทส. อิธ ภิทฺชเว ราชา มหะสิยา สทฺธิ สยณคโต^๒ โหติ, ตตฺถ ภิทฺชํ ปวิสติ, มหะสิ วา ภิทฺชํ ทิสฺวา สิตํ ปาตุกโรติ, ภิทฺชํ วา มหะสิ ทิสฺวา สิตํ ปาตุกโรติ. ตตฺถ รณฺโณ เอวํ โหติ ‘อทฺธา อิมัสํ กตํ วา กริสฺสนฺติ วาติ; อयํ ภิทฺชเว ปจฺจโม อาทิโนว ราชนฺเตปุรปฺปเวสเน.

ปุณ จปรํ ภิทฺชเว ราชา พหุกิจฺโจ พหุกรณียो อณฺณตรํ อิตฺถิ คณฺตฺวา นสฺสรติ. สา เตเน คพฺภํ คณฺหาติ,^๓ ตตฺถ รณฺโณ เอวํ โหติ ‘น โข อิธ อณฺโณ โกจิ ปวิสติ อณฺณตร ปพฺพชิตเน, สียา นุ โข ปพฺพชิตสฺส กมฺมนฺติ; อयํ ภิทฺชเว ทฺติโย อาทิโนว ราชนฺเตปุรปฺปเวสเน.

ปุณ จปรํ ภิทฺชเว รณฺโณ อนฺเตปุเร อณฺณตรํ รตนํ นสฺสรติ. ตตฺถ รณฺโณ เอวํ โหติ ‘น โข อิธ อณฺโณ โกจิ ปวิสติ อณฺณตร ปพฺพชิตเน, สียา นุ โข ปพฺพชิตสฺส กมฺมนฺติ; อयํ ภิทฺชเว ตติโย อาทิโนว ราชนฺเตปุรปฺปเวสเน.

ปุณ จปรํ ภิทฺชเว รณฺโณ อนฺเตปุเร อพฺภานฺตรา คฺยุหมนฺตา พหิทฺธา สมฺภทํ คจฺจนฺติ. ตตฺถ รณฺโณ เอวํ โหติ ‘น โข อิธ อณฺโณ โกจิ ปวิสติ อณฺณตร ปพฺพชิตเน, สียา นุ โข ปพฺพชิตสฺส กมฺมนฺติ; อयํ ภิทฺชเว จตุตฺโถ อาทิโนว ราชนฺเตปุรปฺปเวสเน.

ปุณ จปรํ ภิทฺชเว รณฺโณ อนฺเตปุเร ปุตุโต วา ปิตรํ ปตฺถเกติ, ปิตา วา ปุตุตํ ปตฺถเกติ. เตสํ เอวํ โหติ ‘น โข อิธ

อณฺโณ โกจิ ปวิสติ อณฺณตร ปพฺพชิตฺเตน, สียา นุ โข
ปพฺพชิตฺตสฺส กมฺมณฺติ; อयํ ภิกฺขเว ปณฺจโม อาทীনโว
ราชนฺเตปรุปฺปเวสเน.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ราชานํ ญิจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจ ญานํ^๑ จเปติ;
เยสนฺตํ อมฺนาปํ, เตสํ เอวํ โหติ 'ราชานํ โข ปพฺพชิตฺเตน สํสฺสฺสฺส,
สียา นุ โข ปพฺพชิตฺตสฺส กมฺมณฺติ; อयํ ภิกฺขเว ญจฺจฺจฺจฺจ อาทীনโว
ราชนฺเตปรุปฺปเวสเน.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ราชานํ ญิจฺจฺจฺจฺจฺจฺจ ญานํ^๒ จเปติ;
เยสนฺตํ อมฺนาปํ, เตสํ เอวํ โหติ 'ราชานํ โข ปพฺพชิตฺเตน สํสฺสฺสฺส,
สียา นุ โข ปพฺพชิตฺตสฺส กมฺมณฺติ; อยํ ภิกฺขเว สดฺดโม อาทীনโว
ราชนฺเตปรุปฺปเวสเน.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ราชานํ อกาลํ เสนํ อญฺโยเชติ;
เยสนฺตํ อมฺนาปํ, เตสํ เอวํ โหติ 'ราชานํ โข ปพฺพชิตฺเตน สํสฺสฺสฺส,
สียา นุ โข ปพฺพชิตฺตสฺส กมฺมณฺติ; อยํ ภิกฺขเว อญฺจโม
อาทীনโว ราชนฺเตปรุปฺปเวสเน.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ราชานํ กาลํ เสนํ อญฺโยเชตฺวา
อนฺตรามคฺคโต นีวตฺตาเปติ; เยสนฺตํ อมฺนาปํ, เตสํ เอวํ โหติ
'ราชานํ โข ปพฺพชิตฺเตน สํสฺสฺสฺส, สียา นุ โข ปพฺพชิตฺตสฺส
กมฺมณฺติ; อยํ ภิกฺขเว นวโม อาทীনโว ราชนฺเตปรุปฺปเวสเน.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว []^๓ ราชนฺเตปรํ หตฺถิสมฺมทํ อสฺสสมฺมทํ
รตฺถสมฺมทํ รชฺนียนิ^๔ รุปสทฺทคณฺธรรสโฆฏฺฐพฺพานิ, ยานิ น

^๑ อ. อัจจฺจฺจฺจฺจ ๒ อ. ญิจฺจฺจฺจ ๓ ส., ฉ., เท., อ. เอตฺถนฺตเร รมฺโณติ ปาโง ทิสฺสติ.

^๔ ส., ฉ., อ., มหา. รชฺนียนิ, เท. รชฺชนียนิ

ปพฺพชิตสฺส สารูปฺปานิ; อยํ โช^๑ ภิกฺขเว ทสโม อาทীনโว
 ราชนฺเตปรูปฺปเวสเน. อิมํ โช ภิกฺขเว ทส อาทীনวา
 ราชนฺเตปรูปฺปเวสเนติ.

อถโช ภควา อายสฺมนนฺตํ อานนฺทํ อนนฺกปริยาเยน วิครหิตฺวา
 ทพฺพภรตาย ทูปฺโปสตาย ๕เป๕ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ
 สิกฺขาปทํ อทฺทิสฺเสยฺยาถ

[๔๙๘] “โย ปน ภิกฺขุ รมฺโง ชตฺตฺติยสฺส มุทฺธาภิสิตฺตสฺส^๒
 อนิกฺขนฺตรราชเก อนิกฺคตฺรตนเก ปุพฺเพ อปฺปฏิสํวิทิตฺ อิทฺทขีลํ
 อติกฺกาเมยฺย, ปาจิตฺตฺติยนฺติ.

[๔๙๙] โย ปนาติ โย ยาทิสฺส ๕เป๕

ภิกฺขุติ ๕เป๕ อยํ อิมสฺมึ อตฺถํ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

ชตฺตฺติโย นาม อุมฺโต สุชาโต โหติ มาติโต จ ปิตฺติโต จ
 สํสฺสทฺธคหณิโก ยาว สตฺตมา ปิตามหฺยคา อกฺขิตฺโต อนฺนปฏฺฐโจ
 ชาติวาเทน.

มุทฺธาภิสิตฺโต นาม ชตฺตฺติยาภิเสเกน อภิสิตฺโต โหติ.

อนิกฺขนฺตรราชเกติ ราชฯ สยนีฉฺรฯ^๓ อนิกฺขนฺโต โหติ.

อนิกฺคตฺรตนเกติ มเหสี สยนีฉฺรฯ อนิกฺขนฺตา โหติ อุมฺ
 ภา อนิกฺขนฺตา โหนฺติ.

ปุพฺเพ อปฺปฏิสํวิทิตฺติ ปุพฺเพ อนิมฺนติโต.^๔

อิทฺทขีโล นาม สยนีฉฺรสฺส อุมฺมาโร วุจฺจติ.

^๑ ส.,เท.,อ. โสทโท น ทิสฺสติ.

^๓ ส.,ฉ.,เท.,อ. สยนิฉฺรฯ, เอวมุปรีป.

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อ. มุทฺธาภิสิตฺตสฺส

^๔ ส.,ฉ.,เท.,อ.,มหา. อนามนฺเตตฺวา.

สยนีมร^๑ นาม ยตถ กตถจิ รณโย สยน์ ปณณตตัม โหติ,
อนตมโส สาณิปาการปริกขิตตัมปิ.

อินุทขีล^๒ อติฏกาเมยยาติ ปจัม ปาทำ อุมมาร^๓ อติฏกาเมติ,
อาปตติ ทุกกฏสส. ทุตติย^๔ ปาทำ อติฏกาเมติ, อาปตติ ปาจิตตियสส.

[๕๐๐] อปปฏิสัทธิเต อปปฏิสัทธิตสณณิ อินุทขีล^๕ อติฏกาเมติ,
อาปตติ ปาจิตตियสส. อปปฏิสัทธิเต เวมตีโก อินุทขีล^๖ อติฏกาเมติ,
อาปตติ ปาจิตตियสส. อปปฏิสัทธิเต ปฏิสัทธิตสณณิ อินุทขีล^๗
อติฏกาเมติ, อาปตติ ปาจิตตियสส.

ปฏิสัทธิเต อปปฏิสัทธิตสณณิ, อาปตติ ทุกกฏสส. ปฏิสัทธิเต
เวมตีโก, อาปตติ ทุกกฏสส. ปฏิสัทธิเต ปฏิสัทธิตสณณิ, อนาปตติ.

[๕๐๑] อนาปตติ ปฏิสัทธิเต, น ขตติโย โหติ, น ขตติยาภิ-
เสเคน อภิสิตโต โหติ, ราช []^๘ สยนีมรา นิกขนโต โหติ,
มเหสี สยนีมรา นิกขนตา โหติ, อุโก วา สยนีมรา^๙ นิกขนตา
โหนติ, น สยนีมเร, อุมมตตกสส, อาทิกมมิกสสาติ.

อนเตปฺรสิทฺธาปทำ นิฏฺฐิตัม ปจัม.

๒. รตนสิกขาปทำ

[๕๐๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยัม วิหริติ เขตวเน
อนาถปิณฑิกสส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อณฺณตโร ภิกฺขุ
อจิรวติยา นทียา นุหยาติ. อณฺณตโรปิ พุราหฺมโน ปณฺจสตานัม

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อิ. สยนิมร

^๒ เท. เอตถนฺตเร วาสทโท ทิสฺสติ.

^๓ ส.,ท.,อิ. อัย ปาโจ น ทิสฺสติ.

ถวิกํ ถเล นิภฺชิปีตฺวา อจิรวติยา นทียา นฺหายิตฺวา^๑ วิสฺสริตฺวา
 อคฺมาสิ. อถ โข โส ภิกฺขุ “ตสฺสํ พุราหฺมณสฺส ถวิกา มา []”^๒
 นสฺสึตฺติ อคฺคเหสิ. อถ โข โส พุราหฺมโณ สริตฺวา ตฺริโต อาชาวิตฺวา
 ตํ ภิกฺขุ เอตทวโจ “อปี เม โภ ถวิกํ ปสฺสเสยฺยาสึตฺติ. “หนท
 พุราหฺมณาติ อทาสิ. อถ โข ตสฺส พุราหฺมณสฺส เอตทโหสิ “เกณ
 นฺ โข อหํ อุปาเยน อิมสฺส ภิกฺขุโน ปุณฺณปตฺตํ น ทเทยฺยนฺติ.
 “น เม โภ ปณฺจสตานิ สหสฺสํ เมติ ปลิพฺพุตฺติวา”^๓ มุญฺจิ. อถ โข
 โส ภิกฺขุ อารามํ คนฺตฺวา ภิกฺขุโน เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. เย เต
 ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ
 นาม ภิกฺขุ รตนํ อคฺคเหสฺสึตฺติ ๔เปฯ “สจฺจํ กิร ตวํ ภิกฺขุ
 รตนํ อคฺคเหสึตฺติ. “สจฺจํ ภควาติ.”^๔ วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๔เปฯ
 “กถํ หิ นาม ตวํ โมชฺสปุริส รตนํ อคฺคเหสฺสสิ. เนตํ โมชฺสปุริส
 อปฺปสนฺนํ ๖ วา ปสาทาย ปสนฺนํ ๖ วา ภิกฺขุโยภาวาย ๔เปฯ
 เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

“โย ปน ภิกฺขุ รตนํ ๖ วา รตนสมฺมตํ ๖ วา อคฺคณฺเหยย ๖
 อคฺคณฺหาเปยฺย ๖ วา ปาจิตฺตียนฺติ.

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุโน สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๕๐๓] เตน โข ปน สมเยน สาวตฺถิยา อุตฺสโว โหติ.
 มนุสฺสา อลงฺกตปฺปียตฺตา^๕ อุตฺยานํ คจฺฉนฺติ. วิสาชาปี มิคารมาตา
 อลงฺกตปฺปียตฺตา “อุตฺยานํ คมิสฺสามีติ คามโต นิภฺชมิตฺวา “กฺยาหํ

^๑ ส.ฉ.เท.อ. นหายนโต

^๒ ส.ฉ.เท. เอตฺถนฺตเร อิทาติ ปาโจ ทิสฺสติ.

^๓ ส.ฉ.มหา. ปลิพฺพุตฺติวา

^๔ อ. อิตฺติสทฺโท น ทิสฺสติ.

^๕ ส.ฉ.เท. อลงฺกตปฺปียตฺตา

กริสฺสามิ อุกฺขยํ คนฺตฺวา. ยนฺนฺนาหํ ภควนฺตํ ปยิริปาเสยฺยนฺติ
 อาภรณํ โอมุญฺจิตฺวา อุตฺตราสงฺเคน ภณฺทิกํ พนฺธิตฺวา ทาสฺยา
 อทาสิ “หนฺท เช อิมํ ภณฺทิกํ คณฺหาหีติ. อถ โข วิสาขา
 มิคารมาตา, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ
 อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสีทิ. เอกมฺนตํ นิสฺสินฺ ไซ วิสาขํ
 มิคารมาตริ ภควา ฐมฺมียา กถาย สนฺทสฺเสสิ สมาทเปสิ สมฺตเตเชสิ
 สมฺปหํเสสิ. อถ โข วิสาขา มิคารมาตา ภควตา ฐมฺมียา กถาย
 สนฺทสฺสิตา สมากปิตา สมฺตเตชิตา สมฺปหํสิตา อุกฺกจาयाสนา
 ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกุกามิ. อถ โข สา
 ทาสี ตํ ภณฺทิกํ วิสฺสริตฺวา อคมาสิ. ภิกฺขุ ปสฺสิตฺวา ภควโต
 เอตมตฺถํ อารોเจสฺสุ. “เตนฺหิ ภิกฺขเว อุกฺคเหตฺวา นิกฺขิปถาติ.
 อถ โข ภควา เอตสฺมี นิทานเ เอตสฺมี ปกรณเ ฐมฺมี กถํ กตฺวา
 ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว รตนํ วา รตนสมฺมตํ วา
 อชฺฌารามา อุกฺคเหตฺวา วา อุกฺคหาเปตฺวา วา นิกฺขิปิตุํ ‘ยสฺส
 ภวิสฺสติ, โส หริสฺสตีติ; เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ ลิกฺขาปทํ
 อุกฺกทิสฺเสยฺยาถ

“โย ปน ภิกฺขุ รตนํ วา รตนสมฺมตํ วา อญฺญตร
 อชฺฌารามา อุกฺคณฺเหายฺย วา อุกฺคณฺหาเปยฺย วา, ปาจิตฺติยนฺติ.

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณฺ ลิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติ.

[๕๐๔] เตน ไซ ปน สมเยน กาสีสุ ชนฺปเทสุ อนาถ-
 ปิณฺฑิกสฺส คหปติสฺส กมฺมมนฺตคาโม โหติ. เตน จ คหปตินา
 อนฺุเตवासี อาณตฺโต โหติ “สเจ ภทฺทนฺตา” อาคจฺจนฺติ, ภตฺตํ

กเรยฺยาสีติ. เตน โข ปน สมเยน สมพหุลา ภิกฺขุ กาสีสุ ชนปเทสุ
 จาริกํ จรมาณา, เยน อนาถปิณฑิกสุส คหปตีสสุ กมฺมุนฺตคาโม,
 เตนฺอุปสงฺกมীสุ. อทฺทสา โข โส ปุริโส เต ภิกฺขุ ทูรโต ว
 อาคจฺจนฺเต; ทิสฺวาน, เยน เต ภิกฺขุ, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา
 เต ภิกฺขุ อภิวาเทตฺวา เอตทวโจ “อริวาสเนตฺต ฆนฺเต อยฺยา
 สุวตฺตนาถ คหปติโน ภตฺตุนฺติ. อริวาสสุ โข เต ภิกฺขุ ตฺถุหิ-
 ภาเวน.” อถ โข โส ปุริโส ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน ปณฺีตํ
 ขาทนียํ โภชนียํ ปฏฺิยาทาเปตฺวา กาลํ อาโรจาเปตฺวา อํกุลิมฺพุทฺธิกํ
 โอมุญฺจิตฺวา เต ภิกฺขุ ภตฺเตน ปรีวีสิตฺวา “อยฺยา ภูณฺชิตฺวา
 คจฺจนฺตฺ, อหํปิ กมฺมุนฺตํ คมิสฺสามีติ อํกุลิมฺพุทฺธิกํ วิสฺสริตฺวา
 อคมาสี. ภิกฺขุ ปสฺสิตฺวา “สเจ มยํ คมิสฺสาม, นสฺสิสฺสตาอํ
 อํกุลิมฺพุทฺธิกาติ ตตฺถเวย อจฺจีสฺ. อถ โข โส ปุริโส กมฺมุนฺตา
 อาคจฺจนฺโต เต ภิกฺขุ ปสฺสิตฺวา เอตทวโจ “กิสฺส ฆนฺเต อยฺยา
 อิเชว อจฺจนฺตีสฺติ. อถ โข เต ภิกฺขุ ตสฺส ปุริสสฺส เอตมตฺถํ
 อาโรเจตฺวา สาวตฺถี คนฺตฺวา ภิกฺขุณฺ อेतมตฺถํ อาโรเจสฺ. ภิกฺขุ
 ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺ. อถ โข ภควา เอตสฺมี นินทาเน เอตสฺมี
 ปกรณฺ ฐมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสี “อนุชานามิ ภิกฺขเว
 รตนํ วา รตนสมฺมตํ วา อชฺฌารามา วา อชฺฌาวสเถ วา
 อุกฺคเหตฺวา วา อุกฺคหาเปตฺวา วา นิภฺชิปิตฺตํ ‘ยสฺส ภวิสฺสตี, โส
 หริสฺสตีติ. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุกฺกิสฺเสยฺยาถ

[๕๐๕] “โย ปน ภิกฺขุ รตนํ วา รตนสมฺมตํ วา
 อญฺญตร อชฺฌารามา วา อชฺฌาวสเถ วา อุกฺคณฺเหยฺย วา

หมดอายุ 26/05/2566

อุคฺคณฺหาเปยฺย วา, ปาจิตฺตियํ. รตนํ วา ปน ภิกฺขุณา รตน-
สมฺมตํ วา อชฺฌารามะ วา อชฺฌาวสเถ วา อุคฺคเหตฺวา วา
อุคฺคหาเปตฺวา วา นิกฺขิปิตพฺพํ ‘ยสฺส ภวิสฺสตี, โส หริสฺสตีติ,
อยํ ตตฺถ สามีจิติ.

[๕๐๖] โย ปหาติ โย ยาทีโส ฯเปฯ

ภิกฺขุติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺถะ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

รตนํ นาม มุตฺตา มณิ เวฬุริโย สงฺฆะ สีลา ปวาฬ^๑ รชตํ
ชาตฺรูปํ โลหิตงฺโก มสารถลํ; ^๒เอตํ รตนํ นาม.^๒

รตนสมฺมตํ นาม ยํ มนุสฺसानํ อุปฺภอกปริภอกํ; เอตํ
รตนสมฺมตํ นาม.

อณฺเวยตร อชฺฌารามา วา อชฺฌาวสเถ วาติ จเปตฺวา
อชฺฌารามํ อชฺฌาวสเถ.

อชฺฌาราโม นาม ปริกฺขิตตสฺส อารามสฺส อนฺโตอาราโม,
อปริกฺขิตตสฺส อุปจาโร.

อชฺฌาวสเถ นาม ปริกฺขิตตสฺส อาวสธสฺส อนฺโตอาวสเถ,
อปริกฺขิตตสฺส อุปจาโร.

อุคฺคณฺเหยฺยาติ สยํ คณฺหาติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

อุคฺคณฺหาเปยฺยาติ อณฺเณ คณฺหาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

รตนํ วา ปน ภิกฺขุณา รตนสมฺมตํ วา อชฺฌารามะ วา
อชฺฌาวสเถ วา อุคฺคเหตฺวา วา อุคฺคหาเปตฺวา วา นิกฺขิปิตพฺพนฺติ
รูปเณ วา นิमितฺเตน วา สณฺเณณํ กตฺวา นิกฺขิปิตฺวา อาจิกฺขิตพฺพํ

“ยสฺส ภณฺห์ นฏฺจํ, โส อากจฺจตฺตติ. สเจ ตตฺถ อากจฺจติ, โส
 วตฺตพฺโพ “อาวุโส กิํทิสฺนเต ภณฺห์นฺติ. สเจ รุเปณ วา นิमितฺเตน
 วา สมฺปาเทติ, ทาทพฺพํ. โน เจ สมฺปาเทติ, “วิจินาหิ อาวุโสติ
 วตฺตพฺโพ. ตมฺหา อาวาสา ปกฺกมฺนฺเตน, เย ตตฺถ โหณฺติ ภิกฺขุ
 ปฏฺฐึปา, เตสํ หตฺถे นิกฺขิปปิตฺวา ปกฺกมิตพฺพํ. โน เจ โหณฺติ
 ภิกฺขุ ปฏฺฐึปา, เย ตตฺถ โหณฺติ คหปติกา ปฏฺฐึปา; เตสํ หตฺถे
 นิกฺขิปปิตฺวา ปกฺกมิตพฺพํ.

อํยํ ตตฺถ สามิฉิตี อํยํ ตตฺถ อนฺธมฺมตา.

[๕๐๗] อนาปตฺติ รตนํ วา รตนสมฺมตํ วา อชฺฌารามे วา
 อชฺฌาวสเถ วา อุกฺคเหตฺวา วา อุกฺคหาเปตฺวา วา นิกฺขิปปติ “ยสฺส
 ภวิสฺสติ, โส หริสฺสตีติ, รตนสมฺมตํ วิสฺสาสํ คณฺหาติ, ตาวกาลีํ
 คณฺหาติ, ปัสสูกุลสณฺณิสฺส, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

รตนสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทฺติยํ.

๓. วิกาลคามปฺปเวสนสิกฺขาปทํ

[๕๐๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริตี เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
 วิกาเล คามํ ปวิสิตฺวา สภายํ นิสิตฺติวฺวา อเนกวิหิตํ ติริจฺฉานกถํ
 กถเณติ, เสยฺยถิ^๑. ราชกถํ โจรกถํ มหามตฺตกถํ เสนากถํ ภยกถํ
 ยฺยทฺธกถํ อนฺนกถํ ปานกถํ วตฺถกถํ สยณกถํ มาลากถํ คณฺธกถํ
 ฌาติกถํ ยานกถํ คามกถํ นิคมกถํ นครกถํ ชนปทกถํ อิตฺถิกถํ^๒

^๑ ส.จ. เสยฺยถิ, เอมฺปรีปี.

^๒ ส.จ.,เท.,อ. อิตฺถิกถํ, เอมฺปรีปี.

ปฺริสกถิ^๑ สุรากถิ^๒ วิสิขากถิ กุมภฏจฺจนกถิ ปุพฺพเปตกถิ นานตต-
กถิ^๓ โลกกฺขายิกิ สมฺมุตฺตกฺขายิกิ อิติภวาวกถิ อิติ วา. มนุสฺสา
อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถิ หิ นาม สมณฺหา สกฺยปฺตฺติยา
วิกาเล คามํ ปวิสิตฺวา สภายํ นิสีทิตฺวา อเนกวิหิตํ ติรจฺจฺจนกถิ
กเถสฺสฺสนฺติ, เสยฺยถิทํ. ราชกถิ โจรกถิ มหามตฺตกถิ เสนากถิ
ภยกถิ ยฺยทฺธกถิ อนนฺนกถิ ปานกถิ วตฺถกถิ สนฺยกถิ มาลากถิ
คณฺธกถิ ฌาตีกถิ ยานกถิ คามกถิ นิคมกถิ นครกถิ ชนปฺตกถิ
อิตฺถีกถิ ปฺริสกถิ^๔ สุรากถิ วิสิขากถิ กุมภฏจฺจนกถิ ปุพฺพเปตกถิ
นานตตกถิ โลกกฺขายิกิ สมฺมุตฺตกฺขายิกิ อิติภวาวกถิ อิติ วา,
เสยฺยถาปิ. คิหิ กามโมคฺชินฺติ.

อสุสฺสํ โข ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ อุชฺฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ
วิปาเจนฺตานํ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจฺหา ๕เปยฺ เต อุชฺฌายนฺติ
ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถิ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ วิกาเล คามํ
ปวิสิตฺวา สภายํ นิสีทิตฺวา อเนกวิหิตํ ติรจฺจฺจนกถิ กเถสฺสฺสนฺติ,
เสยฺยถิทํ. ราชกถิ ๕เปยฺ อิติภวาวกถิ อิติ วาติ ๕เปยฺ “สจฺจํ กิร
ตุมฺเห ภิกฺขเว วิกาเล คามํ ปวิสิตฺวา สภายํ นิสีทิตฺวา อเนกวิหิตํ
ติรจฺจฺจนกถิ กเถถ, เสยฺยถิทํ. ราชกถิ ๕เปยฺ อิติภวาวกถิ
อิติ วาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๕เปยฺ “กถิ หิ
นาม ตุมฺเห โมชฺสปฺริสา วิกาเล คามํ ปวิสิตฺวา สภายํ นิสีทิตฺวา
อเนกวิหิตํ ติรจฺจฺจนกถิ กเถสฺสฺสนฺติ, เสยฺยถิทํ. ราชกถิ ๕เปยฺ
อิติภวาวกถิ อิติ วา. เนตํ โมชฺสปฺริสา อปฺปสฺนฺนํ วา

^๑ ส.อ.สฺยา. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

^๓ อ. นานตตกถิ, เอวมฺปฺริปิ.

^๒ ส.จ.เท.,มหา. สุรกถิ, เอวมฺปฺริปิ.

^๔ สฺยา.,อ. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

ปสาทาย ปสนฺนํ ภา ภิโยภาวาย ๕เปฯ เอมฺจ ปน ภิกฺขเว
อิมํ สิกฺขาปทํ อุกฺกมฺเสยฺยาถ

“โย ปน ภิกฺขุ วิกาเล คามํ ปวิเสยฺย, ปาจิตฺตียนฺตติ.

เอวมฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณฺํ สิกฺขาปทํ ปญฺณตฺตํ โหติ.

[๕๐๙] เตน โข ปน สมเยน สมฺพหฺลฺลา ภิกฺขุ โกสเลสุ
ชนฺปเทสุ สาวตฺถิ คจฺฉนฺตา สายํ อญฺญตรํ คามํ อุปคจฺฉิ.
มนุสฺสา เต ภิกฺขุ ปสฺสิตฺวา เอตทวโจํ “ปวิสธ ภนฺเตติ. อถ โข
เต ภิกฺขุ “ภควตา ปฏิกฺขิตฺตํ วิกาเล คามํ ปวิสิตฺตฺนฺติ กุกฺกจฺจายนฺตา
น ปวิสิ. โจรา เต ภิกฺขุ อจฺฉินฺทิสฺส. อถ โข เต ภิกฺขุ สาวตฺถิ
คณฺตฺวา ภิกฺขุณฺํ เอตมตฺถํ อารโหเส. ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ
อารโหเส. อถ โข ภควา เอตสฺมี นิทาเน เอตสฺมี ปกรณฺเ ฐมฺมี
กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว อาปฺุจฺจา วิกาเล
คามํ ปวิสิตฺตํ; เอมฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุกฺกมฺเสยฺยาถ

“โย ปน ภิกฺขุ อนาปฺุจฺจา วิกาเล คามํ ปวิเสยฺย,
ปาจิตฺตียนฺตติ.

เอวมฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณฺํ สิกฺขาปทํ ปญฺณตฺตํ โหติ.

[๕๑๐] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรโร ภิกฺขุ โกสเลสุ
ชนฺปเทสุ สาวตฺถิ คจฺฉนฺโต สายํ อญฺญตรํ คามํ อุปคจฺฉิ.
มนุสฺสา ตํ ภิกฺขุ ปสฺสิตฺวา เอตทวโจํ “ปวิสธ ภนฺเตติ. อถ โข โส
ภิกฺขุ “ภควตา ปฏิกฺขิตฺตํ อนาปฺุจฺจา วิกาเล คามํ ปวิสิตฺตฺนฺติ
กุกฺกจฺจายนฺโต น ปาวิสิ. โจรา ตํ ภิกฺขุ อจฺฉินฺทิสฺส. อถ โข

โส ภิกขุ สวตถุถิ คนฺตฺวา ภิกขุณฺเ อตมตถํ อาโรเจสิ. ภิกขุ
ภควโต อตมตถํ อาโรเจสุ. อถโข ภควา เอตสฺมี นิทานเ เอตสฺมี
ปกรณเ ฐมฺมี กถํ กตฺวา ภิกขุ อามนฺเตสิ “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว
สนฺตํ ภิกฺขุํ อปาฺจุฉา วิกาเล คามํ ปวิสิตฺตุํ; เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว
อิมํ สีกฺขาปทํ อุทฺทิสฺเสยฺยาถ

“โย ปน ภิกฺขุ สนฺตํ ภิกฺขุํ อนาปาฺจุฉา วิกาเล คามํ
ปวิสฺเสยฺย, ปาจิตฺตियนฺติ.

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกขุณฺเ สีกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๕๑๑] เตน โข ปน สมเยน อณฺณตโร ภิกขุ อหิณา ทฏฺฐโ
โหติ. อณฺณตโร ภิกขุ “อคฺคิ อหริสฺสามิตี คามํ คจฺจติ. อถโข
โส ภิกขุ “ภควตา ปฏฺฐิขิตฺตํ สนฺตํ ภิกฺขุํ อนาปาฺจุฉา วิกาเล
คามํ ปวิสิตฺตุนฺติ กุกฺกจฺจายนฺโต น ปาวิสิ. ภควโต อตมตถํ
อาโรเจสิ.” อถโข ภควา เอตสฺมี นิทานเ เอตสฺมี ปกรณเ ฐมฺมี
กถํ กตฺวา ภิกขุ อามนฺเตสิ “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว ตถารูเป
อจฺจายิกเก กรณียเ สนฺตํ ภิกฺขุํ อนาปาฺจุฉา วิกาเล คามํ ปวิสิตฺตุํ;
เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ อุทฺทิสฺเสยฺยาถ

[๕๑๒] “โย ปน ภิกฺขุ สนฺตํ ภิกฺขุํ อนาปาฺจุฉา วิกาเล คามํ
ปวิสฺเสยฺย อณฺณตฺร ตถารูปา อจฺจายิกา กรณียา, ปาจิตฺตियนฺติ.

[๕๑๓] โย ปหาติ โย ยาทีโส ฯเปฯ

ภิกฺขุติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

สนฺโต นาม ภิกฺขุ สกฺกา โหติ อาปฺจุฉา ปวิสิตฺตํ.

อสฺนฺโต นาม ภิกฺขุ น สกฺกา โหติ อาปฺจุฉา ปวิสิตฺตํ.

วิกาลโ โล นาม มชฺฌนฺติเก^๑ วิตฺตวตฺเต ยาว อรุณคฺคมนา.

คามํ ปวิสฺเสยฺยาติ ปริกฺขิตฺตสฺส คามสฺส ปริกฺเขเป อติกฺ-
กมนฺตสฺส อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อปริกฺขิตฺตสฺส คามสฺส อุปจาร์
โอกฺกมนฺตสฺส อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อณฺณตฺร ตถารูปา อจฺจายิกา กรณียาติ จเปตฺวา ตถารูป
อจฺจายิกํ กรณียํ.

[๕๑๔] วิกาเล วิกาลสณฺณิ สนฺตํ ภิกฺขุํ อนาปฺจุฉา คามํ
ปวิสฺติ อณฺณตฺร ตถารูปา อจฺจายิกา กรณียา, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.
วิกาเล เวมตฺติโก สนฺตํ ภิกฺขุํ อนาปฺจุฉา คามํ ปวิสฺติ อณฺณตฺร
ตถารูปา อจฺจายิกา กรณียา, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. วิกาเล
กาลสณฺณิ สนฺตํ ภิกฺขุํ อนาปฺจุฉา คามํ ปวิสฺติ อณฺณตฺร ตถารูปา
อจฺจายิกา กรณียา, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

กาเล วิกาลสณฺณิ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. กาเล เวมตฺติโก,
อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. กาเล กาลสณฺณิ, อนาปตฺติ.

[๕๑๕] อนาปตฺติ ตถารูเป อจฺจายิกเก กรณียเ, สนฺตํ ภิกฺขุํ
อาปฺจุฉา ปวิสฺติ, อสนฺตํ ภิกฺขุํ อนาปฺจุฉา ปวิสฺติ, อนฺตรารามํ^๒
คจฺฉติ, ภิกฺขุญฺหฺสสยํ คจฺฉติ, ติตฺถียเสยฺยํ คจฺฉติ, ปฏิกฺกมณํ คจฺฉติ,
คาเมน มคฺโค โหติ, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

วิกาลคามปปเวสนสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ตตฺถ.

๔. สัจฉิรสิกขาปท

[๕๑๖] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สกฺเกสฺส วิหริติ กปิลวตฺถุสฺมี
 นิโครธาราเม. เตน โข ปน สมเยน อณฺณตเรน ทนฺตการเณ
 ภิกฺขุ ปวาริตา โหนฺติ “เยสํ อยฺยานํ สัจฉิเรน อตฺถโก, อหํ สัจ-
 ฉิเรนนาติ. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ พหุ สัจฉิเร วิญญาเปเนติ;
 ยेषํ ขุทฺทกา สัจฉิรา, เต มหฺนเต สัจฉิเร วิญญาเปเนติ; ยेषํ
 มหฺนตา สัจฉิรา, เต ขุทฺทเก สัจฉิเร วิญญาเปเนติ. อถ โข []^๑
 ทนฺตการโ ภิกฺขุํ พหุ สัจฉิเร กโรนฺโต น สกฺโกติ อณฺณ
 วิกฺกายิกํ ภณฺทํ กาทํ, อตฺตนาปิ น ยาเปติ. ปุตฺตทาราปิ สส
 กิลมนฺติ.”^๒ มนุสฺสา อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม
 สมณฺา สกฺยปุตฺติยา น มตฺตํ ชานิตฺวา พหุ สัจฉิเร วิญญาเปสฺสนฺติ.
 อयํ อิมสํ พหุ สัจฉิเร กโรนฺโต น สกฺโกติ อณฺณ วิกฺกายิกํ
 ภณฺทํ กาทํ, อตฺตนาปิ น ยาเปติ, ปุตฺตทาราปิ สส กิลมนฺตีติ.
 อสฺโสสุ โข ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ อชฺชฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ
 วิปาเจนฺตานํ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจา ะเปยฺ เต อชฺชฌายนฺติ
 ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุ น มตฺตํ ชานิตฺวา พหุ
 สัจฉิเร วิญญาเปสฺสนฺตีติ. ะเปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุ น
 มตฺตํ ชานิตฺวา พหุ สัจฉิเร วิญญาเปถาติ. “สจฺจํ ภควาติ.
 วิครหิ พุทฺโธ ภควา ะเปยฺ “กถํ หิ นาม เต ภิกฺขเว โมชมปฺริสา
 น มตฺตํ ชานิตฺวา พหุ สัจฉิเร วิญญาเปสฺสนฺติ. เนตํ ภิกฺขเว
 อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ปสนฺนํ วา ภิกฺขเว ภิกฺขเว ะเปยฺ
 เอวเมว ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุตฺทิสฺเสยฺยาถ

^๑ หมดอายุ 26/05/2566
 ส.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. เอตฺถนฺตเร โสติ ปาโจ ทิสฺสติ.

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. ปุตฺตทาราปิ สส กิลมฺติ.

[๕๑๗] “โย ปน ภิกฺขุ อฏฺฐจิมํ วา ทนฺตมํ วา วิสาณมํ
วา สัจฉริ การาเปยฺย, เกทนํ ปาจิตฺตียนฺติ.

[๕๑๘] โย ปหาติ โย ยาทีโส ฯเปฯ

ภิกฺขุติ ฯเปฯ อํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

อฏฺฐิ นาม ยงฺกิญฺจิ อฏฺฐิ.

ทนฺโต นาม หตฺถิทนฺโต วุจฺจติ.

วิสาณํ นาม ยงฺกิญฺจิ วิสาณํ.

การาเปยฺยาติ กโรติ วา การาเปติ วา, ปโยเค ทุกฺกมฺ.
ปฏฺฐิลานน ภินฺทิตฺวา ปาจิตฺตियํ เทเสตพฺพ.

[๕๑๙] อตฺตนา วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตियสฺส. อตฺตนา วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตियสฺส. ปเรหิ วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตियสฺส. ปเรหิ วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตियสฺส. อณฺณสฺสตุถาย กโรติ วา การาเปติ วา, อาปตฺติ
ทุกฺกมฺสฺส. อณฺเณน กตํ ปฏฺฐิลภิตฺวา ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ
ทุกฺกมฺสฺส.

[๕๒๐] อนาปตฺติ คณฺฑิกาย,^๑ อรณฺนิเก, วีเถ,^๒ อณฺชนินฺยา, อณฺชนี-
สลากาย, วาสีชณฺเณ, อุทกปฺปญฺจนินฺยา, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

สัจฉริสฺสกาปํ นิฏฺฐิตํ จตฺตตํ.

๕. มนุจปีสสิกขาปท

[๕๒๑] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตถิยัม วิหริติ เชตวันเ
อนาถปิณฑิกสุส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา
อุปนนฺโท สกฺยปฺตโต อฺจุเจ มนฺุเจ สยติ. อถ โข ภควา สมฺพหุเลหิ
ภิกฺขุหิ สทฺธี เสนาสนจาริกัม อาหิณฺฑนฺโต, เยนายสมฺโต อุปนนฺทสุส
สกฺยปฺตตสุส วิหารเ, เตนฺุปลสงฺกมิ. อทฺทสา โข อายสฺมา อุปนนฺโท
สกฺยปฺตโต ภควนฺตัม ทูโรโต ว อากจฺฉนฺตัม; ทิสฺวาน ภควนฺตัม
เอตทวโจ “อากจฺฉนฺตุ เม ภนฺเต ภควา สยนํ ปสฺสตุตฺติ.” อถ โข
ภควา ตโต ว ปฏฺินิวดตฺติตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “อาสยโต ภิกฺขเว
โมฆปริโส เวทิตพฺโพติ. อถ โข ภควา อายสฺมนฺตัม อุปนนฺทํ
สกฺยปฺตตํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ทพฺพภรตาย ๗เป๗ เวนฺนจ
ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อทฺททิสฺเยยถ

[๕๒๒] “หนวํ ปน ภิกฺขุณา มนฺุจํ วา ปีจํ วา การยมาเนน
อฏฺฐจฺจุลปาทกัม กาเรตพฺพํ สุตตงฺกุเลน อญฺญตร เหฏฺฐจฺจิมาย
อฏฺฐนิยา, ตํ อติกฺกามยโต เจทนกัม ปาจิตฺติยนฺติ.

[๕๒๓] หนวํ นาม กรณํ อุปาทาย วุจฺจติ.

มณฺุโจ นาม จตฺตาริ มณฺุจา มสารโก พุณฺณทิกภาพทฺโธ
กุฬิรปาทโก^๒ อาหจฺจปาทโก.

ปีจํ นาม จตฺตาริ ปีจานิ มสารกัม พุณฺณทิกภาพทฺธํ กุฬิรปาทกัม^๓
อาหจฺจปาทกัม.

๑ หมดอายุ 26/05/2566

๑ อ. สยตฺติ

๒ ส.ฉ.,เท.,มหา. กุฬิรปาทโก, เวนฺนุปริปิ.

๓ ส.ฉ.,เท.,มหา. กุฬิรปาทกัม, เวนฺนุปริปิ.

การยมาเนหาติ กโรนฺโต วา การาเปนฺโต วา.

อฏฺฐจุลฺปาทกํ กาเรตพฺพํ สฺคตงฺกุลเณ อณฺณตฺร เหฏฺฐจิมาย
อฏฺฐนิยาติ จเปตฺวา เหฏฺฐจิมํ อฏฺฐนียํ^๑ ตํ อติฏฺกาเมตฺวา กโรติ วา
การาเปติ วา, ปโยเค ทุกฺกมฺ. ปฏฺฐิลาเภณ จินฺหิตฺวา ปาจิตฺตียํ
เทเสตพฺพํ.

[๕๒๔] อตฺตนา วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส. อตฺตนา วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส. ปเรหิ วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส. ปเรหิ วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส.

อณฺณสฺสตฺถาย กโรติ วา การาเปติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกมฺสฺส.
อณฺเณน กตํ ปฏฺฐิลภิตฺวา ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกมฺสฺส.

[๕๒๕] อนาปตฺติ ปมาณิกํ กโรติ, อุนฺกํ กโรติ, อณฺเณน
กตํ ปมาณาติฏฺกนฺตํ ปฏฺฐิลภิตฺวา จินฺหิตฺวา ปริภุญฺชติ, อุมฺมตฺตกสฺส,
อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

มณฺจปิจฺจสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ปณฺจมํ.

๖. ตูลนทฺฐสิกฺขาปทํ

[๕๒๖] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อาราเม. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา
ภิกฺขุ มณฺจปี ปีจฺปี ตูลนทฺฐํ การาเปนฺติ. มนุสฺสา วิหารจาริกํ

อาหิณฑนฺตา ปสฺสิตฺวา อฺขุฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม สมณํ สกฺยปฺตฺติยา มณฺจํปี ปิจํปี ตฺวโลนทฺธํ การาเปสฺสนฺติ, เสยฺยถาปี คิหิ กามโกติโนติ.” อสฺสสํ โข ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ อฺขุฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจ ๔เปฯ เต อฺขุฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ มณฺจํปี ปิจํปี ตฺวโลนทฺธํ การาเปสฺสนฺตฺติ. ๔เปฯ “สจฺจํ กิร ตฺมฺเห ภิกฺขเว มณฺจํปี ปิจํปี ตฺวโลนทฺธํ การาเปถาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๔เปฯ “กถํ หิ นาม ตฺมฺเห โมฆปฺริสา มณฺจํปี ปิจํปี ตฺวโลนทฺธํ การาเปสฺสธ. เนตํ โมฆปฺริสา อปฺปสฺนฺนํ วา ปสฺสาทาย ปสฺนฺนํ วา ภิยฺโยภาวาย ๔เปฯ เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ อุตฺทิสฺเสยฺยาถ

[๕๒๗] “โย ปน ภิกฺขุ มณฺจํ วา ปิจํ วา ตฺวโลนทฺธํ การาเปยฺย, อุตฺทาลนํ ปาจิตฺตियนฺติ.

[๕๒๘] โย ปนาติ โย ยาทิสฺส ๔เปฯ

ภิกฺขุติ ๔เปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺถธ อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

มณฺโโจ นาม จตฺตาริ มณฺจา มสฺสารโก พุณฺทิกาพทฺธํ กุฬิรปาทโก อาหจฺจปาทโก.

ปิจํ นาม จตฺตาริ ปิจานิ มสฺสารกํ พุณฺทิกาพทฺธํ กุฬิรปาทกํ อาหจฺจปาทกํ.

ตฺถลํ นาม ตีณิ ตฺถลานิ รุกฺขตฺถลํ ลตฺถาตฺถลํ โปตฺถกิตฺถลํ.^๒

^๑ อ. คิหิกามโกติโน. ^๒ ส.,ฉ.,เท. โปฏกิตฺถลํ, มหา. โปฏกิตฺถลํ

การาเปยฺยาติ กโรติ วา การาเปติ วา, ปโยเค ทุกฺกณฺ์.
ปฏฺฐิตาณ อุกฺกทาเลตฺวา ปาจิตฺตียํ เทเสตพฺพํ.

[๕๒๙] อตฺตนา วิปฺปกตํ อตฺตนา ปรีโยสาเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส. อตฺตนา วิปฺปกตํ ปเรหิ ปรีโยสาเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส. ปเรหิ วิปฺปกตํ อตฺตนา ปรีโยสาเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส. ปเรหิ วิปฺปกตํ ปเรหิ ปรีโยสาเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส.

อณฺณสฺสตุถาย กโรติ วา การาเปติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกณฺ์.
อณฺเณน กตํ ปฏฺฐิตวา ปรีภุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกณฺ์.

[๕๓๐] อนาปตฺติ อาโยเค, กายพนฺธเนน,^๑ อํสพทฺธเก,^๒ ปตฺตตฺ-
ถวิกาย, ปรีสุสาวเน, พิมฺโพหนฺ^๓ กโรติ, อณฺเณน กตํ ปฏฺฐิตวา
อุกฺกทาเลตฺวา ปรีภุญฺชติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ตุโลนทฺธสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ จณฺฺ.

๗. นิสิตนสิกฺขาปทํ

[๕๓๑] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถียํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ภควตา ภิกฺขุณฺํ
นิสิตนํ อณฺเณนาคํ โหติ. จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ “ภควตา นิสิตนํ
อณฺเณนาคนฺติ อปฺปมาณิกานิ นิสิตนานิ ฐาเรนฺติ, มณฺจสฺสปี ปิจฺสสปี
ปฺรโตปี ปจฺจโตปี โอลมฺเพนฺติ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจนา ๗เปฯ เต

^๑ ส. กายพนฺธเน

^๒ อ. อํสพทฺธเก

^๓ จ. พิมฺโพหนฺ, เอวมฺปริปี.

อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
 อปฺปมาณิกานิ นิสีทนานิ ธาเรสุสนฺตํ ๕เปฯ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे
 ภิกฺขเว อปฺปมาณิกานิ นิสีทนานิ ธาเรธาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ
 พุทฺโธ ภควา ๕เปฯ “กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมชฺสปฺริสา อปฺปมาณิกานิ
 นิสีทนานิ ธาเรสุสส. เนตํ โมชฺสปฺริสา อปฺปสนฺนํ ๖า ปสาทาย
 ปสนฺนํ ๖า ภิยฺโยภาวาย ๕เปฯ เอวฺมจ ปน ภิกฺขเว อิมํ
 สิกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

“นีสีทนํ ปน ภิกฺขุหา การยมาเนน ปมาณิกํ กาเรตพฺพํ;
 ตตฺริทํ ปมาณํ ทิมโส เทว วิทตฺติโย สุกตวิทตฺติยา, ติริยํ
 ทิยทุตฺตํ; ตํ อติกกามยโต เจทนํ ปาจิตฺติยนฺติ.

เอวฺมจิทํ ภควตา ภิกฺขุณํ สิกฺขาปทํ ปณฺณตตํ โหติ.

[๕๓๒] เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุทายิ มหากาโย
 โหติ. โส ภควโต ปุโรโต นีสีทนํ ปณฺณาเปตฺวา สมนฺตโต
 สมณฺจมาโน^๑ นีสีทติ. อถ โข ภควา อายสฺมนตํ อุทายี เอตทโวจ
 “กิสฺส ตวํ อุทายิ นีสีทนํ ปณฺณาเปตฺวา^๒ สมนฺตโต สมณฺจสิ,
 เสยฺยถาปิ ปุราณสิโกฏฺโหติ.” “ตถา หิ ปน ฆนฺเต ภควตา ภิกฺขุณํ
 อติขุทฺทกํ นีสีทนํ อนฺนุณฺดาตฺตํ. อถ โข ภควา เอตสฺมี นิทาเน
 เอตสฺมี ปกรเณ ฆมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “อนฺนุชานามิ
 ภิกฺขเว นีสีทนสฺส ทสา^๔ วิทตฺติ;^๕ เอวฺมจ ปน ภิกฺขเว อิมํ
 สิกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

^๑ ๖. อ. สมณฺจมาโน

^๓ ส., เท., อ. ปุราณสิโกฏฺโหติ.

^๒ ส. ปณฺณเปตฺวา, จ., อ. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

^๔ ส., จ., เท., มหา. ทสํ

^๕ อ. วิทตฺติ

[๕๓๓] “นิสีทนํ ปน ภิกฺขุณา การยมาเนน ปมาณิกํ
กาเรตพฺพํ; ตตฺริทํ ปมาณํ ทิมโส เทว วิทตฺติโย สุตตวิทตฺติยา,
ติริยํ ทิยทุตฺตํ, ทสา วิทตฺติ; ตํ อติกกามยโต เจทนกํ
ปาจิตฺตียนฺติ.

[๕๓๔] นิสีทนํ นาม สทสํ วุจฺจติ.

การยมาเนนาติ กโรนฺโต วา การาเปนฺโต วา. ปมาณิกํ
กาเรตพฺพํ. ตตฺริทํ ปมาณํ ทิมโส เทว วิทตฺติโย สุตตวิทตฺติยา,
ติริยํ ทิยทุตฺตํ, ทสา วิทตฺติ; ตํ อติกกามาเตวา กโรติ วา
การาเปติ วา, ปโยเค ทุกฺกภูํ ปฏฺฐิลาเภน จินฺหิตฺวา ปาจิตฺตียํ
เทเสตพฺพํ.

[๕๓๕] อตฺตนา วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส. อตฺตนา วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส. ปเรหิ วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส. ปเรหิ วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส.

อณฺณสฺสตุถาย กโรติ วา การาเปติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส.
อณฺเณน กตํ ปฏฺฐิลภิตฺวา ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส.

[๕๓๖] อนาปตฺติ ปมาณิกํ กโรติ, อุณฺทํ กโรติ, อณฺเณน
กตํ ปมาณาติกกนฺตํ ปฏฺฐิลภิตฺวา จินฺหิตฺวา ปริภุญฺชติ, วิตานํ
วา ภูมฺมตฺถรณฺ^๑ วา สาณฺธิปาการํ วา ภิสํ วา พิมฺโพหนํ วา
กโรติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

นิสีทนสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ สตฺตมํ.

๘. กณฺหุปฏิจฺฉาทิสิกฺขาปทํ

[๕๓๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ภควตา ภิกฺขุณฺ
กณฺหุปฏิจฺฉาทิ^๑ อนุญญาตา โหติ. จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ “ภควตา
กณฺหุปฏิจฺฉาทิ อนุญญาตาติ อปฺปมาณิกาโย กณฺหุปฏิจฺฉาทิโย
ชาเรณฺติ, ปุรโตปิ ปจฺจโตปิ อากทฺธมนฺตา อาหิณฺทนฺติ. เย เต
ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ เต อชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ
หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ อปฺปมาณิกาโย กณฺหุปฏิจฺฉาทิโย
ชาเรสฺสณฺตีติ. ฯเปฯ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว อปฺปมาณิกาโย
กณฺหุปฏิจฺฉาทิโย ชาเรถาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา
ฯเปฯ “กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมชฺสปริสา อปฺปมาณิกาโย กณฺหุ-
ปฏิจฺฉาทิโย ชาเรสฺสณฺ. เนตํ โมชฺสปริสา อปฺปสนฺนํ นํ วา ปสาทาย
ปสนฺนํ นํ วา ภิยฺโยภาวาย ฯเปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ
สิกฺขาปทํ อุตฺทิสฺเสยฺยาถ

[๕๓๘] “กณฺหุปฏิจฺฉาทิ ปน ภิกฺขุณา การยมาเนน
ปมาณิกา กาเรตพฺพา; ตตฺริทํ ปมาณํ ทิมสฺส จตสฺส วิทตฺติโย
สฺสคตวิทตฺติยา, ติริยํ เทว วิทตฺติโย; ตํ อติฏฺกามยโต เจทนํ
ปาจิตติยนฺติ.

[๕๓๙] กณฺหุปฏิจฺฉาทิ นาม ยสฺส อโชนาภิ อุมฺภานู-
มณฺทลํ กณฺหุ วา ปิพกา^๒ วา อสฺสาโว วา ถลลฺกจฺฉา^๓ วา
อาพาโธ, ตสฺส ปฏิจฺฉาทนต์ถาย.

^๑ ม.อ.อ. 26/05/2566

ส.จ.,เท. กณฺหุปฏิจฺฉาทิ, อ. กณฺหุปฏิจฺฉาทิ, มหา. กณฺหุปฏิจฺฉาทิ, เอวมุปริปี.

^๒ ส.จ.,เท.,มหา. ปิพกา

^๓ ส.จ.,เท.,อ.,มหา. ถลลฺกจฺฉา

การยมาเนหาติ กโรนฺโต วา การาเปนฺโต วา. ปมาณิกา
การตพฺพา; ตตฺริทํ ปมาณํ ทิมฺโส จตฺสโส วิทตฺติโย สุต-
วิทตฺติยา, ติริยํ เทว วิทตฺติโย; ตํ อติกกามาตฺวา กโรติ วา
การาเปติ วา, ปโยเค ทุกฺกมฺ. ปฏฺฐิลานเณ จินฺทิตฺวา ปาจิตฺตียํ
เทเสตพฺพํ.

[๕๔๐] อตฺตนา วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส. อตฺตนา วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส. ปเรหิ วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส. ปเรหิ วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส.

อณฺณสฺสตถาย กโรติ วา การาเปติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกมฺสฺส.
อณฺเณน กตํ ปฏฺฐิลมิตฺวา ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกมฺสฺส.

[๕๔๑] อนาปตฺติ ปมาณิกํ กโรติ อุนกํ กโรติ อณฺเณน
กตํ ปมาณาติกกนฺตํ ปฏฺฐิลมิตฺวา จินฺทิตฺวา ปริภุญฺชติ, วิตานํ
วา ภูมฺมตฺถรณํ วา สาณิปาการํ วา ภิสํ วา พิมฺโพหนํ วา
กโรติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

กณฺทุปฏฺฐิจฺฉาทิสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ อฏฺฐมํ.

๘. วสฺสสิกฺสาฎกสิกฺขาปทํ

[๕๔๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฺฑทิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ภควตา ภิกฺขุณฺ
วสฺสสิกฺสาฎกิกา หมดอายุ 26/05/2566 อนุญฺญาตา โหติ. จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ “ภควตา
วสฺสสิกฺสาฎกิกา อนุญฺญาตาติ อปฺปมาณิกาโย วสฺสสิกฺสาฎกิกาโย ธาเรณฺติ,

ปุโรโตปิ ปจฺจนโตปิ อากทฺธมนฺตา อาหิณฺทนต์ติ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา
 ๕เปฯ เต อชฺฌายนต์ติ ขีเยนต์ติ วิปาเจนต์ติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา
 ภิกฺขุ อปฺปมาณิกาโย วสฺสสิกฺสาฎฺฐิกาโย ธาเรสฺสนต์ติ. ๕เปฯ “สจฺจํ
 กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว อปฺปมาณิกาโย วสฺสสิกฺสาฎฺฐิกาโย ธาเรธาติ.
 “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๕เปฯ “กถํ หิ นาม ตุมฺहे
 โมฆปุริสา อปฺปมาณิกาโย วสฺสสิกฺสาฎฺฐิกาโย ธาเรสฺสธ. เนตํ
 โมฆปุริสา อปฺปสนฺนํ นวํ ปสาทาย ปสนฺนํ นวํ ภิกฺขโสภาวาย
 ๕เปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ อทฺธิเสยฺยาถ

[๕๔๓] “วสฺสสิกฺสาฎฺฐิกํ ปน ภิกฺขุณา การยมาเนน ปมาณิกา
 กาเรตพฺพา; ตตฺริทํ ปมาณํ ทิมฺโส จ วิทตฺติโย สฺสุดวิทตฺติยา,
 ติริยํ อทฺธมเตยฺยา; ตํ อติกฺกามยโต เจทนํ ปาจิตฺตियนต์ติ.

[๕๔๔] วสฺสสิกฺสาฎฺฐิกา นาม วสฺसानสฺส จาตุมาสตุถาย.

การยมาเนนาติ กโรนฺโต วา การาเปนฺโต วา. ปมาณิกา
 กาเรตพฺพา; ตตฺริทํ ปมาณํ ทิมฺโส จ วิทตฺติโย สฺสุดวิทตฺติยา,
 ติริยํ อทฺธมเตยฺยา; ตํ อติกฺกามาเตวา กโรติ วา การาเปติ วา,
 ปโยเค ทุกฺกณฺท์. ปฏฺฐิลาเภน จินฺทิตฺวา ปาจิตฺตियํ เทเสตพฺพ.

[๕๔๕] อตฺตนา วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตियสฺส. อตฺตนา วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตियสฺส. ปเรหิ วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตियสฺส. ปเรหิ วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตियสฺส. อณฺเณสฺสตุถาย กโรติ วา การาเปติ วา, อาปตฺติ
 ทุกฺกณฺท์. อณฺเณน กตํ ปฏฺฐิลภิตฺวา ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ
 ทุกฺกณฺท์.

[๕๔๖] อนาปตฺติ ปมาณิกํ กโรติ, อุณฺกํ กโรติ, อญฺเณน กตํ ปมาณาติกฺกนฺตํ ปฏฺฐิตฺวา จินฺทิตฺวา ปริภุญฺชติ, วิตานํ วา ภูมฺมตฺถรณํ วา สาณฺปิการํ วา ภิสํ วา พิมฺโพหนํ วา กโรติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

วสฺสสิกฺสาฎฺกสิกฺขาปํ นิฏฺฐิตํ นวมํ.

๑๐. นนฺทสิกฺขาปํ

[๕๔๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา นนฺโท ภควโต มาตุจฺฉาปฺตโต อภิรุโป โหติ ทสฺสนีโย ปาสาทิกโก จตุรํกุโลมโก ภควตา,^๑ โส สุกตจิวรปฺปมาณํ จิวรํ ธารีติ. อทฺทสํสุ โข เถรา ภิกฺขุ อายสฺมนฺตํ นนฺทํ ทูรโต ว อากจฺฉนฺตํ; ทิสฺวาน ภควา อากจฺฉตีติ อาสนา วุฏฺฐหนฺติ. เต อุปคตํ สญฺชานิตฺวา^๒ อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อายสฺมา นนฺโท สุกตจิวรปฺปมาณํ จิวรํ ธารีเสสตีติ. ๕เปฯ “สจฺจํ กิร ตวํ นนฺท สุกตจิวรปฺปมาณํ จิวรํ ธารีเสตีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๕เปฯ “กถํ หิ นาม ตวํ นนฺท สุกตจิวรปฺปมาณํ จิวรํ ธารีเสสสิ. เนตํ นนฺท อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ปสนฺนํ วา ภิกฺขุโยภาวาย ๕เปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปํ อทฺทิสฺเยยฺยาถ

^๑ อ. ภควโต

^๒ ส.จ.ท.อ. อุปคเต ชานิตฺวา

[๕๔๘] “โย ปน ภิกขุ สุกตจีวรุปปมาณं จีวรํ การาเปยฺย
 อติเรกํ วา, เจทนํ ปาจิตฺตํ; ตตฺริทํ สุกตสฺส สุกต-
 จีวรุปปมาณํ ทิมโส นว วิทฺธิโย สุกตวิทฺธิยา, ติริยํ ฉ
 วิทฺธิโย; อิทํ สุกตสฺส สุกตจีวรุปปมาณนฺติ.

[๕๔๙] โย ปนาติ โย ยาทีโสฯเปฯ

ภิกขุติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปเปโต “ภิกขุติ.

สุกตจีวรุปปมาณ^๑ นาม ทิมโส นว วิทฺธิโย สุกต-
 วิทฺธิยา, ติริยํ ฉ วิทฺธิโย.

การาเปยฺยยาติ กโรติ วา การาเปติ วา, ปโยเค ทุกฺกฏํ.
 ปฏฺฐิลาเภณ จินฺหิตฺวา ปาจิตฺตํ เทเสตพฺพํ.

[๕๕๐] อตฺตนา วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตียสฺส. อตฺตนา วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตียสฺส. ปเรหิ วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตียสฺส. ปเรหิ วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตียสฺส.

อณฺณสฺสตุถาย กโรติ วา การาเปติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.
 อณฺเณน กตํ ปฏฺฐิลภิตฺวา ปริภุชฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

[๕๕๑] อนาปตฺติ อุณฺกํ กโรติ, อณฺเณน กตํ ปฏฺฐิลภิตฺวา
 จินฺหิตฺวา ปริภุชฺชติ, วิตานํ วา ภูมฺมตฺถรณํ วา สาณิปาการํ วา
 ภิสฺสี วา พิมฺโพหนํ วา กโรติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

นนฺทสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทสมํ.

รตนวคฺโค นวโม.

^๑ อ. สุกตจีวร

ตสฺสทฺททานํ

รณฺโณ จ รตนํ สนฺตํ สฺฐิ มณฺจณฺจ ตูลิกํ
 นิสิตนณฺจ กณฺฑนุณฺจ วสฺสิกา สฺศเตน จาติ.

อุทฺทิกฺกุจา โห อายสฺสมนฺโต เทวนวฺติ ปาจิตฺตติยา ฐมา.
 ตตฺถายสฺสมนฺเต ปุจฺฉามิ กจฺจิตฺถ ปริสฺสุทฺธา. ทฺติยมฺปิ ปุจฺฉามิ
 กจฺจิตฺถ ปริสฺสุทฺธา. ตติยมฺปิ ปุจฺฉามิ กจฺจิตฺถ ปริสฺสุทฺธา
 ปริสฺสุทฺเตตฺถายสฺสมนฺโต; ตสฺมา ตฺถเห. เอวเมตํ ธารยามีติ.

ปาจิตฺตติยกณฺห์ นิฏฺฐิตํ.

๖. ปาฏิเทสนียกณฑ์

อิเม โข ปนายสมนุโต จตฺตารอ ปาฏิเทสนียา^๑ ฐมา
อุทฺเทส อากจฺจนฺติ.

๑. ปจฺมปาฏิเทสนียลิกฺขาปทံ

[๕๕๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตฺรา ภิกฺขุ
สาวตฺถิยํ ปิณฑาย จริตฺวา ปฏิกฺกมฺนกาเล อญฺญตฺรํ ภิกฺขุ
ปสฺสิตฺวา เอตทวโจ “หนฺนทฺย^๒ ภิกฺขุ ปฏิกฺคณฺหาติ.” “สฺมุจฺจุ ภคินีติ
สพฺเพ ว อคฺคเหสี. सा उपगच्छे गाले नासगृधि पिण्डाय जित्तुं,
चिन्नमात्ता ओहसी. ओधो सा भिक्षुणी तुटियम्पि तिवस् अपे
त्तियम्पि तिवस् सौवตฺถิยํ ปิณฑाय จริตฺวา ปฏิกฺกมฺนกาเล ตं
ภิกฺขุ पस्यित्वा एतत्तवโจ “หนฺนทฺย ภิกฺขุ ปฏิกฺคณฺหาติ. “สฺมุจฺจุ
ภคินีติ สพฺเพ ว อคฺคเหสี. सा उपगच्छे गाले नासगृधि पिण्डाय
जित्तुं, चिन्नमात्ता ओहसी. ओधो सा भिक्षुणी जटुत्ते तिवसे
रथियาย^๔ ปเวธนฺตี คจฺจติ. เสฏฺฐิ คหปติ รณเณ ปฏฺธิปถํ อากจฺจนฺโต
ตं ภิกฺขุ เอตทวโจ “อเปหฺยเยติ.”^๕ सा ओगमन्ती^๖ ตตฺถเภา
ปริปติ. เสฏฺฐิ คหปติ ตं ภิกฺขุ ขมาเปสิ “ขมาหฺยเย,”^๗ มยาสี
ปาติตาติ. “นาหํ คหปติ ตยา ปาติตา; อปิจ อหเมว ทฺพพฺปลาติ.

^๑ อิ. ปาฏิเทสนียา

^๒ ส.ฉ.,เท.,อิ. หนฺนทฺย, เอวมุปริปิ.

^๓ อิ. ปฏิกคณหาติ.

^๔ ส.ฉ.,เท.,มหา. รติกาย

^๕ ส.ฉ. อเปหฺยเยติ.

^๖ ส.ฉ.,เท.,อิ.,มหา. โอวกมณฺตี

^๗ ส.ฉ. ขมาหฺยเย

“กิสฺส ปน ตวํ อยฺเย ทุพฺพลาติ. อถ โข สา ภิกฺขุณี เสฏฺฐิสฺส
 คหปติสฺส เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. เสฏฺฐี คหปติ ตํ ภิกฺขุณี ฌรํ
 เนตฺวา โภเชตฺวา อฺขุฌายติ ขีณติ วิปาเจติ “กถํ หิ นาม
 ภทฺทนต์ตา ภิกฺขุณียา หตฺถโต อามิสํ ปฏฺยคฺคเหสฺสนฺติ. กิจฺฉลาโก
 มาตุคฺคาโมติ.

อสุสฺสํ โข ภิกฺขุ เสฏฺฐิสฺส คหปติสฺส อฺขุฌายนฺตสฺส
 ขีณนฺตสฺส วิปาเจนฺตสฺส. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปฯ เต
 อฺขุฌายนฺติ ขีณนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุ ภิกฺขุณียา
 หตฺถโต อามิสํ ปฏฺยคฺคเหสฺสตีติ. ๔เปฯ “สจฺจํ กิร ตวํ ภิกฺขุ
 ภิกฺขุณียา หตฺถโต อามิสํ ปฏฺยคฺคเหสฺสีติ. “สจฺจํ ภควาติ. ฌาติกา
 เต ภิกฺขุ อญฺเฌาติกาติ. “อญฺเฌาติกา ภควาติ. “อญฺเฌาตโก
 โมฆปุริส อญฺเฌาติกาย น ชานาติ ปฏฺยรูปํ วา อปฺปฏฺยรูปํ วา
 สนฺตํ วา อสนฺตํ วา; กถํ หิ นาม ตวํ โมฆปุริส อญฺเฌาติกาย
 ภิกฺขุณียา หตฺถโต อามิสํ ปฏฺยคฺคเหสฺสสิ. เนตํ โมฆปุริส
 อปฺปสนฺนํ วา ปสทาทย ปสนฺนํ วา ภิกฺขุโยภาวาย ๔เปฯ
 เอวเมว ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุตฺทิสฺสเยยถ

[๕๕๓] “โย ปน ภิกฺขุ อญฺเฌาติกาย ภิกฺขุณียา อนฺตร-
 ฌรํ ปวิฏฺฐาย หตฺถโต ขาทนียํ วา โภชนียํ วา สหตฺถา
 ปฏฺยคฺคเหตฺวา ขาทเยย วา ภุญฺเชยฺย วา, ปฏฺยเทเสตพฺพํ เตน
 ภิกฺขุณา ‘คารยฺหํ อาวุโส ธมฺมํ อาปชฺชํ อสปฺปายํ ปาฏิเทสนียํ,
 ตํ ปฏฺยเทเสมีติ.

หมดอายุ 26/05/2566

[๕๕๔] โย ปหาติ โย ยาทีโส ๔เปฯ

ภิกฺขุติ ๔เปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺถเก อธิปฺเปโต “ภิกฺขุติ.

อณฺณชาติกา นาม มาติโต วา ปิตีโต วา ยาว สดฺตมา
ปีตามหฺยุคา อสมฺพทฺธา.

ภิกฺขุณี นาม อุภโตสงฺฆเ อุปสมฺปนฺนา.

อนฺตรฆรํ นาม รติยา^๑ พฺยุหํ สิงฺฆาภฺกํ ฆรํ.

ชาทนีเย นาม ปญฺจ โภชนานิ ยามกालิกํ สดฺตาทกกาลิกํ
ยาวชีวิกํ จเปตฺวา อวเสสํ ชาทนีเย นาม.

โภชนีเย นาม ปญฺจ โภชนานิ โอทโน กุมฺมาโส สดฺตุมฺ
จฺจุเน มํสํ. “ขาทิสฺสามิ, ภูณฺขิสฺสามีติ ปฏฺิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ
ทฺกฏกฺกุสฺส. อชฺโฆหาเร อชฺโฆหาเร อาปตฺติ ปาฏิเทสนีเยสฺส.

[๕๕๕] อณฺณชาติกาย อณฺณชาติกสณฺณเ อนฺตรฆรํ ปวิฏฺจาย
หตฺถโต ชาทนีเย วา โภชนีเย วา สหตฺถา ปฏฺิคฺคเหตฺวา ขาทติ
วา ภูณฺขติ วา, อาปตฺติ ปาฏิเทสนีเยสฺส. อณฺณชาติกาย เวมตีโก
อนฺตรฆรํ ปวิฏฺจาย หตฺถโต ชาทนีเย วา โภชนีเย วา สหตฺถา
ปฏฺิคฺคเหตฺวา ขาทติ วา ภูณฺขติ วา, อาปตฺติ ปาฏิเทสนีเยสฺส.
อณฺณชาติกาย ชาติกสณฺณเ อนฺตรฆรํ ปวิฏฺจาย หตฺถโต ชาทนีเย
วา โภชนีเย วา สหตฺถา ปฏฺิคฺคเหตฺวา ขาทติ วา ภูณฺขติ วา,
อาปตฺติ ปาฏิเทสนีเยสฺส.

ยามกาลิกํ สดฺตาทกกาลิกํ ยาวชีวิกํ อาหารตฺถาย ปฏฺิคฺคณฺหาติ,
อาปตฺติ ทฺกฏกฺกุสฺส. อชฺโฆหาเร อชฺโฆหาเร อาปตฺติ ทฺกฏกฺกุสฺส.
เอกโต อุปสมฺปนฺนาย^๒ หตฺถโต []^๓ “ขาทิสฺสามิ, ภูณฺขิสฺสามีติ

^๑ ส.ฉ.,เท.,มหา. รติกา, เอวมฺปริปิ.

^๒ ส.ฉ.,เท.,อิ.,มหา. เอกโตอุปสมฺปนฺนาย

^๓ ส.ฉ.,เท.,อิ.,มหา. เอตฺถนฺตเร ชาทนีเย วา โภชนีเย วาติ อิมํ ปาจา ทิสฺสนฺติ.

ปฏฺฐิตคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส. อชฺโฆหาเร อชฺโฆหาเร อาปตฺติ
 ทุกฺกฏฺสฺส. ฌาติกาเย อญฺฌาติกสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส. ฌาติกาเย
 เวมตฺติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส. ฌาติกาเย ฌาติกสญฺญี, อนาปตฺติ.

[๕๕๖] อนาปตฺติ ฌาติกาเย ทาเปติ น เทติ, อุปนิกฺขิปิตฺวา
 เทติ, อนนฺตรารามะ, ภิกฺขุญฺญปสฺสเย, ติตฺถียเสยฺยาเย, ปฏฺฐิกุมเน,
 คามโต นีหริตฺวา เทติ, ยามกาลิกํ สตฺตาทกาลิกํ ยาวชฺชิวิกํ “สตี
 ปจฺจเย ปริภุญฺชติ เทติ, สิขมานาย สามเณรียา อุมมตฺตกสฺส
 อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ปจฺมปาฏฺฐิตสฺส นียสํ วิกฺขาปํ นิฏฺฐิตํ.

๒. ทุตฺติยาปฏฺฐิตสฺส นียสํ วิกฺขาปํ

[๕๕๗] เตเน สมเยเน พุทฺโธ ภควา ราชคเเห วิหริติ เวพฺพเว
 กลนฺทกนิวาเป. เตเน โข ปเน สมเยเน ภิกฺขุ กุเลสุ นิมนฺติตา
 ภุญฺชนฺติ. จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุญฺนิโย จพฺพคฺคิยานํ ภิกฺขุญฺนิโว สาสนฺตฺติโย
 จิตา โหนฺติ “อิธ สฺสปี เทถ, อิธ โอทนํ เทธาติ. จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
 ยาวทตฺถํ ภุญฺชนฺติ, อญฺเฆ ภิกฺขุ น จิตฺตรูปํ ภุญฺชนฺติ. เย เต
 ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ เต อชฺฌายนฺติ ชฺชียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ
 นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ ภิกฺขุญฺนิโย โวสาสนฺตฺติโย น นิวาเรสฺสนฺตฺติตี.
 ฯเปฯ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว ภิกฺขุญฺนิโย โวสาสนฺตฺติโย น
 นิวาเรธาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ฯเปฯ “กถํ หิ
 นาม ตุมฺहे โมชฺสปริสา ภิกฺขุญฺนิโย โวสาสนฺตฺติโย น นิวาเรสฺสธ.
 เนตํ โมชฺสปริสา อปฺปสนฺนํ น วา ปสาทาย ปสนฺนํ น วา ภียโย-
 ภาวาย ฯเปฯ เอวเมว ปเน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปํ อุตฺติเสยฺยาถ

[๕๕๘] “ภิกขุ ปเนว กุเลสุ นิมนฺติตา ภุณฺชนฺติ; ตตฺร เจ
[]^๑ ภิกขุนี้ โวสาสมานรฺupa จิตา โหติ ‘อิธ สุปฺ เทถ, อิธ
โอทหนฺ เทถาติ. เตหิ ภิกขุหิ सा ภิกขุนี้ อปฺสาเทตพฺพา ‘อปสํก
ดาว ภคินิ, ยาว ภิกขุ ภุณฺชนฺตีติ. เอกสฺสปี เจ^๒ ภิกขุโน
นปฺปฏิกฺกาเสยฺย^๓ ตํ ภิกขุนี้ อปฺสาเทตํ ‘อปสํก ดาว ภคินิ,
ยาว ภิกขุ ภุณฺชนฺตีติ ปฏฺเทเสตพฺพํ เตหิ ภิกขุหิ ‘คารยํ
อาวุโส ธมฺมํ อापชฺชิมฺหา อสฺปายํ ปาฏิเทสนีเย, ตํ
ปฏฺเทเสมาติ.

[๕๕๙] ภิกขุ ปเนว กุเลสุ นิมนฺติตา ภุณฺชนฺตีติ กุลํ นาม
จตฺตาริ กุลานิ ขตฺติยกุลํ พุราหฺมณกุลํ เวสฺสกุลํ สุตฺตกุลํ.

นิมนฺติตา ภุณฺชนฺตีติ ปญฺจนํ โภชนานํ อญฺจตเรน
โภชนน นิมนฺติตา ภุณฺชนฺติ.

ภิกขุนี้ นาม อุกฺโกตฺตสงฺฆे อุปสมฺปนฺนา.

โวสาสนฺตี นาม ยถามิตฺตตา ยถาสนฺทิฏฺจตา ยถาสมฺภตฺตตา
ยถาสมานุชฺฌายกตา ยถาสมานาจริยกตา^๔ “อิธ สุปฺ เทถ, อิธ
โอทหนฺ เทถาติ. อยํ^๕ โวสาสนฺตี นาม.

เตหิ ภิกขุหิตี ภุณฺชมาเนหิ ภิกขุหิ.

สา ภิกขุนี้ติ ยา सा โวสาสนฺตี ภิกขุนี้.

เตหิ ภิกขุหิ सा ภิกขุนี้ อปฺสาเทตพฺพา “อปสํก ดาว
ภคินิ, ยาว ภิกขุ ภุณฺชนฺตีติ. เอกสฺสปี เจ ภิกขุโน อนปฺสาทิเต^๖

^๑ สี.,ฉ.,เท.,อิ. เอตถนฺตเร สาคิ อยํ ปาโจ ทิสฺสตี. ^๒ สี.,ฉ.,เท.,อิ. เอกสฺส เจปิ, เอวฺมฺปรีปิ.

^๓ ม. ๒๖/๐๕/๒๕๖๖

^๔ สี.,ฉ.,เท.,อิ. น ปฏิกฺกาเสยฺย

^๕ อี. ยถาสมานุชฺฌายตา ยถาสมานาจริยตา

^๕ สี.,ฉ.,อิ. เอสา

^๖ สี.,ฉ. อนปฺสาทิโต

“ขาทิสฺสามิ, ภุณฺขิสฺสามีติ ปฏฺฐิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส.
อชฺโฆหาเร อชฺโฆหาเร อาปตฺติ ปาฏิเทสนียสฺส.

[๕๖๐] อุปสมฺปนฺนํ นาย อุปสมฺปนฺนํ สณฺณํ วิสาลสณฺติยา น
นิวาเรติ, อาปตฺติ ปาฏิเทสนียสฺส. อุปสมฺปนฺนํ นาย เวมตฺติโก
วิสาลสณฺติยา น นิวาเรติ, อาปตฺติ ปาฏิเทสนียสฺส. อุปสมฺปนฺนํ นาย
อนุปสมฺปนฺนํ สณฺณํ วิสาลสณฺติยา น นิวาเรติ, อาปตฺติ ปาฏิ-
เทสนียสฺส. เอกโตอุปสมฺปนฺนํ นาย วิสาลสณฺติยา น นิวาเรติ, อาปตฺติ
ทุกฺกฏฺสฺส. อนุปสมฺปนฺนํ นาย อุปสมฺปนฺนํ สณฺณํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส.
อนุปสมฺปนฺนํ นาย เวมตฺติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส. อนุปสมฺปนฺนํ นาย
อนุปสมฺปนฺนํ สณฺณํ, อนาปตฺติ.

[๕๖๑] อนาปตฺติ อตฺตโน ภตฺตํ ทาเปติ น เทติ, อญฺเฆสํ
ภตฺตํ เทติ น ทาเปติ, ยํ น ทินฺนํ, ตํ ทาเปติ, ยตฺถ น ทินฺนํ,
ตตฺถ ทาเปติ, สพฺเพสํ สมกํ ทาเปติ, สิกฺขมานา วิสาลสฺติ,
สามเณรี วิสาลสฺติ, ปญฺจ โภชนานิ จเปตฺวา สพฺพตฺถ อนาปตฺติ,
อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ตติยปาฏิเทสนียสิกขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๓. ตติยปาฏิเทสนียสิกขาปทํ

[๕๖๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน สาวตฺถิยํ
อญฺญตรํ กุลํ อุกฺโกตฺตปสนฺนํ โหติ สทฺธาย วฑฺฒติ โภเคน หายติ.
ยํ ตสฺมี กุเล อุกฺกฏฺสฺส ปุเรภตฺตํ ขาทนียํ วา โภชนียํ วา, ตํ
สพฺพํ ภิกฺขุณฺ วิสฺสชฺเชตฺวา อปฺเปกทา อนิสฺสา อจฺจนฺติ. มนุสฺสา

อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม สมณฺหา สกฺยปฺตฺติยา
 น มตฺตํ ชานิตฺวา ปฏฺฐิคฺคเหสฺสนฺติ. อิมํ อิมํสํ ทตฺวา อปฺเปกฺทา
 อนฺนิตฺตา อจฺจนฺตฺติ. อสฺสอัสฺสุ โข ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ อุชฺฌายนฺตานํ
 ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. อถ โข เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺตํ
 อาโรเจสฺสุ. อถ โข ภควา เอตสฺมี นินฺทาเน เอตสฺมี ปกรเณ ฐมฺมี
 กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “อนุชานามิ ภิกฺขเว, ยํ กุลํ สทฺธาย
 วฑฺฒติ โภเคน หายติ, เอวรูปสฺส กุลสฺส ฅตฺติทฺติเยน กมฺเมน
 เสกฺขสมฺมตฺตี^๑ ทาตุ. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ทาตพฺพา, พฺยตฺเตน
 ภิกฺขุณา ปฏฺฐิพฺเพน สงฺฆเณ ฅาเปตพฺโพ

[๕๖๓] “สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺฆเณ, อิตฺถนฺนามํ กุลํ สทฺธาย
 วฑฺฒติ โภเคน หายติ; ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถํ, สงฺฆเณ อิตฺถนฺนามสฺส
 กุลสฺส เสกฺขสมฺมตฺตี ททฺเหยย; เอสา ฅตฺติ.

สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺฆเณ, อิตฺถนฺนามํ กุลํ สทฺธาย วฑฺฒติ
 โภเคน หายติ, สงฺฆเณ อิตฺถนฺนามสฺส กุลสฺส เสกฺขสมฺมตฺตี ทตฺติ;
 ยสฺสา ยสฺมโต ฅมฺติ อิตฺถนฺนามสฺส กุลสฺส เสกฺขสมฺมตฺติยา ทานํ,
 โส ตฺถนฺนสฺส; ยสฺส นกฺขมฺติ, โส ภาเสยฺย.

ทินฺนา สงฺฆเณ อิตฺถนฺนามสฺส กุลสฺส เสกฺขสมฺมตฺติ. ฅมฺติ
 สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตฺถนฺนํ; เอวเมตํ ฅารยามีติ.

เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

“ยานิ โข ปน ตานิ เสกฺขสมฺมตฺตานิ กุลานิ, โย ปน ภิกฺขุ
 ตถารูปสฺส เสกฺขสมฺมตฺเตสฺส กุเลสฺส ฅาทนฺนํ วา โภชนนฺนํ วา

สหตฺถา ปฏิคฺคเหตฺวา ชาเทยฺย วา ภูณฺเชยฺย วา, ปฏิเทเสตพฺพํ
เตน ภิกฺขุณา ‘คารยํ อวฺโส ธมฺมํ อापชฺชํ อสปฺปายํ
ปาฏิเทสนียํ, ตํ ปฏิเทเสมิตี.

เอวณฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณํ สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๕๖๔] เตน โข ปน สมเยน สาวตฺถิยํ อุตฺตวํ โหติ.
มนุสฺสา ภิกฺขุ นิมนฺเตตฺวา โภเชนฺติ. ตํปิ โข กุลํ ภิกฺขุ นิมนฺเตสิ.
ภิกฺขุ กุกฺกัจจายนฺตา นาธิวเสนฺติ “ปฏิภฺชิตํ ภควตา เสกฺขสมฺมเตสฺสุ
กุเลสฺสุ ชาทนียํ วา โภชนียํ วา สหตฺถา ปฏิคฺคเหตฺวา ชาทิตํ
ภุญฺชิตฺตฺวา. เต อชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กีนฺนุ โข นาม
อมฺหากํ ชีวิตฺเตน, ยํ อยฺยา มฺหากํ น ปฏิคฺคณฺหนฺตฺติ. อสฺสอฺสํ
โย ภิกฺขุ เตสํ []” อชฺฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. อถโย
เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อวโรเจสฺสุ. อถโย ภควา เอตสฺมี
นิตาเน เอตสฺมี ปกรเณ ธมฺมํ กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
“อนฺุชานามิ ภิกฺขเว นิมนฺติเตน เสกฺขสมฺมเตสฺสุ กุเลสฺสุ ชาทนียํ วา
โภชนียํ วา สหตฺถา ปฏิคฺคเหตฺวา ชาทิตํ ภุญฺชิตํ. เอวณฺจ ปน
ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุตฺทิสฺเสยฺยาถ

“ยานิ โข ปน ตานิ เสกฺขสมฺมตานิ กุลานิ, โย ปน
ภิกฺขุ ตถารูเปสฺสุ เสกฺขสมฺมเตสฺสุ กุเลสฺสุ ปุพฺเพ อนิมนฺติโต
ชาทนียํ วา โภชนียํ วา สหตฺถา ปฏิคฺคเหตฺวา ชาเทยฺย วา
ภุญฺเชยฺย วา, ปฏิเทเสตพฺพํ เตน ภิกฺขุณา ‘คารยํ อวฺโส
ธมฺมํ อापชฺชํ อสปฺปายํ ปาฏิเทสนียํ, ตํ ปฏิเทเสมิตี.

เอวณฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณํ สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๕๖๕] เตน โข ปน สมเยน อณฺณตโร ภิกขุ ตสฺส กุลสฺส
 กุลุปโก โหติ. อถ โข โส ภิกขุ ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺต-
 จีวรมาทาย, เยน ตํ กุลํ, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปณฺณตฺเต
 อาสเน นิสีทิ. อถ โข^๑ โส ภิกขุ คีลาโน โหติ. อถ โข เต มนุสฺสา
 ตํ ภิกขุ เอตทวโจ “ภุญฺชถ ภนฺเตติ. อถ โข โส ภิกขุ “ภควตา
 ปฏิกฺขิตตํ อนิมนฺติตฺเตน เสกฺขสมฺมเตสฺส กุเลสฺส ขาตนียํ วา โภชนียํ
 วา สหตฺถา ปฏิคฺคเหตฺวา ขาতিตฺตํ ภุญฺชิตฺตํ กุกฺกุจฺจาณโต
 น ปฏิคฺคเหสิ, นาสกฺขิ ปิณฺหาเย จริตฺตํ, จินฺนภตฺโต อโหสิ. อถ โข
 โส ภิกขุ อารามํ คนฺตฺวา ภิกฺขุณฺเณ เอตมตฺถํ อโรเจสิ. ภิกฺขุ
 ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจสฺส. อถ โข ภควา เอตสฺมี นิทาเน เอตสฺมี
 ปกรเณ ฐมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “อนุชานามิ ภิกฺขเว
 คีลาเนน ภิกฺขุณา เสกฺขสมฺมเตสฺส กุเลสฺส ขาตนียํ วา โภชนียํ วา
 สหตฺถา ปฏิคฺคเหตฺวา ขาติตฺตํ ภุญฺชิตฺตํ, เอวเมว ปน ภิกฺขเว อิมํ
 สิกฺขาปทํ อุกฺกมฺปิเสยฺยาถ

[๕๖๖] “ยานิ โข ปน ตานิ เสกฺขสมฺมตานิ กุลานิ, โย
 ปน ภิกขุ ตถารูเปสฺส เสกฺขสมฺมเตสฺส กุเลสฺส ปุพฺเพ อนิมนฺติตฺโต
 อคีลาโน ขาตนียํ วา โภชนียํ วา สหตฺถา ปฏิคฺคเหตฺวา
 ขาเทยฺย วา ภุญฺเชยฺย วา, ปฏิเทเสตพฺพํ เตน ภิกฺขุณา ‘การยํ
 อาวุโส ฐมฺมํ อาปชฺชํ อสปฺปายํ ปาฏิเทสนีเย, ตํ ปฏิเทเสมีติ.

[๕๖๗] ยานิ โข ปน ตานิ เสกฺขสมฺมตานิ กุลานีติ
 เสกฺขสมฺมตํ นาม กุลํ ยํ กุลํ สหฺชาย วฑฺฒติ โภเคน หายติ,
 เอวรูปสฺส กุลสฺส ญตฺตติหฺตฺติเยน กมฺเมน เสกฺขสมฺมตํ ทินฺนา โหติ.

^๑ ส.จ.เท.อิ.มหา. เตน โข ปน สมเยน

โย ปหาติ โย ยาทีโส ฯเปฯ

ภิกขุติ ฯเปฯ อัย อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกขุติ.

ตถารูปํ เสกฺขสมฺมเตสฺ กุเลสุติ เอวรูปํ เสกฺข-
สมฺมเตสฺ กุเลสฺ.

อนิมฺหฺติโต นาม อชฺชตนาถ วา สุวตนาถ วา อนิมฺหฺติโต,
จฺรปจาร์^๑ โอกุมนฺเต นิมฺหฺเตนฺติ;^๒ เอโส อนิมฺหฺติโต นาม.

นิมฺหฺติโต นาม อชฺชตนาถ วา สุวตนาถ วา นิมฺหฺติโต,
จฺรปจาร์ โนกุมนฺเต นิมฺหฺเตนฺติ; เอโส นิมฺหฺติโต นาม.

อคิลานํ นาม สกฺโกติ ปิณฺฑาท จริตฺ.

คิลานํ นาม น สกฺโกติ ปิณฺฑาท จริตฺ.

ชาทนียํ นาม ปญฺจ โภชนานิ ยามกาลีํ สตุตทาหกาลีํ
ยาวชีวิกํ จเปตฺวา อวเสสํ ชาทนียํ นาม.

โภชนียํ นาม ปญฺจ โภชนานิ โอทโน กุมฺมาโส สตุตฺ
มจฺฉเณ มํสํ.

อนิมฺหฺติโต อคิลานํ “ชาทิสฺสามิ, ภุญฺชิสฺสามีติ ปฏฺยคฺคณฺหาติ,
อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส. อชฺโฆหาเร อชฺโฆหาเร อาปตฺติ ปาฏิเทสนียสฺส.

[๕๖๘] เสกฺขสมฺมเต เสกฺขสมฺมตสณฺณี อนิมฺหฺติโต อคิลานํ
ชาทนียํ วา โโภชนียํ วา สหตฺถา ปฏฺยคฺคเหตฺวา ชาทิตี วา
ภุญฺชติ วา, อาปตฺติ ปาฏิเทสนียสฺส. เสกฺขสมฺมเต เวมตฺติโก
อนิมฺหฺติโต อคิลานํ ชาทนียํ วา โโภชนียํ วา สหตฺถา ปฏฺยคฺคเหตฺวา
ชาทิตี วา ภุญฺชติ วา, อาปตฺติ ปาฏิเทสนียสฺส. เสกฺขสมฺมเต

^๑ ส.,ฉ.,เท.,มหา. จฺรปจาร์, เอวมุปริปิ.

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. นิมฺหฺเตนฺติ, เอวมุปริปิ.

อเสกขสมมตสณฺเณ อนิมนฺติโต อคิลานฺ ขาทนียํ วา โภชนียํ
วา สหตฺถา ปฏิกฺคเหตฺวา ขาทติ วา ญฺญชติ วา, อาปตฺติ
ปาฏิเทสนีเยสฺส.

ยามกาลิกํ สตฺตทาหกาลิกํ ยาวชียํ ออาหารตฺถาย ปฏิกฺคณฺหาติ,
อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อชฺโฆหาเร อชฺโฆหาเร อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.
อเสกขสมมเต เสกขสมมตสณฺเณ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อเสกขสมมเต
เวมตฺติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อเสกขสมมเต อเสกขสมมตสณฺเณ,
อนาปตฺติ.

[๕๖๙] อนาปตฺติ นิมนฺติตสฺส, คิลานสฺส, นิมนฺติตสฺส วา
คิลานสฺส วา เสสํ ญฺญชติ, อญฺเฌสํ ภิกฺขา ตตฺถ ปณฺณตฺตา
โหติ, ชฺวรโต นีหริตฺวา เทนฺติ, นิจฺจภตฺเต,^๑ สลากภตฺเต, ปกฺขิเก,
อุโปสธิเก, ปาฏิปทิกเก, ยามกาลิกํ สตฺตทาหกาลิกํ ยาวชียํ “สติ
ปจฺจเย ปริญฺญาตฺติ”^๒ เทติ, อุมมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ตตฺติยปาฏิเทสนีเยสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๔. จตฺตฺตปาฏิเทสนีเยสิกฺขาปทํ

[๕๗๐] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สกฺเกสฺส วิหริติ กปิล-
วตฺถุสฺมี นิโครธาราเม. เตน โข ปน สมเยน สากิยทาสกา
อวรฺุทฺธา โหหนฺติ. สากิยานิโย อิจฺจนฺติ อารณฺณเกสฺส เสนาสเนสฺส
ภตฺตํ กาทฺตุ. อสฺโสสฺสุ โข สากิยทาสกา “สากิยานิโย กิร
อารณฺณเกสฺส เสนาสเนสฺส ภตฺตํ กตฺตฺกามาติ. เต มคฺเค ปริยฺญจิสฺสุ.

สาเกยานิโย ปณฺีตํ ขาทนํ โภชนํ อาทาย อารมณกํ เสนาสนํ
 อคมฺส. สาเกยทาสกา นิกฺขมิตฺวา สาเกยานิโย อจฺฉินฺทิสฺส จ
 ทฺุเสสฺสจ. สาเกยา นิกฺขมิตฺวา เต โจเร สภณฺเท^๑ คเหตฺวา
 อฺุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภทฺทนฺตา อาราม
 โจเร ปฏฺิวสนฺเต นาโรเจสฺสนฺตํ. อสฺสสํ โข ภิกฺขุ สาเกยานํ
 อฺุชฺฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. อถ โข เต ภิกฺขุ ภควโต
 เอตมตฺถํ อารโรเจสฺส. อถ โข ภควา เอตสฺมี นินทาเน เอตสฺมี
 ปกรณฺเ ฐมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “เตนหิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 สิกฺขาปทํ ปณฺญาเปสฺสามิ ทส อตฺถวเส ปฏฺิจจ สงฺฆสฺสจฺจุตฺตาย
 ๕เปฯ สทฺธมฺมฏฺิจฺจิตฺยา วินยานุคฺคหาย, เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ
 สิกฺขาปทํ อฺุทฺทิสฺเสยฺยาถ

“ยานิ โข ปน ตานิ อารมณฺกานิ เสนาสนานิ สาสงฺก-
 สมฺมตานิ สปปฏฺิกฺขยานิ, โย ปน ภิกฺขุ ตถารูเปสฺส เสนาสเนสฺส
 วิหรนฺโต^๒ ปุพฺเพ อปฺปฏฺิสํวิตฺตํ ขาทนํ วา โภชนํ วา
 อชฺฌารามे สหตฺถา ปฏฺิคฺคเหตฺวา ขาทเยยฺย วา ภฺุชเยยฺย วา,
 ปฏฺิเทเสตพฺพํ เตน ภิกฺขุณา ‘การยฺหํ อาวุโส ฐมฺมํ อาปชฺชํ
 อสฺปฺปายํ ปาฏิเทสนํ, ตํ ปฏฺิเทเสมํติ.

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณํ สิกฺขาปทํ ปณฺยตฺตํ โหติ.

[๕๗๑] เตน โข ปน สมเยน อณฺยตโร ภิกฺขุ อารมณฺเกสฺส
 เสนาสเนสฺส คิลานํ โหติ. มนุสฺสา ขาทนํ []^๓ โภชนํ []^๓

อาทาย อารณยกัม เสนาสนํ อคมํสุ. อถโข เต มนุสฺสา ตํ ภิกฺขุ
 เอตทโวจํ “ภุญฺชถ ภนฺเตติ. อถโข โส ภิกฺขุ “ภควตา ปฏิกฺขิตตํ
 อารณฺยกสฺส เสนาสเนสฺส ขาทนียํ วา โภชนียํ วา สหตฺถา
 ปฏิคฺคเหตฺวา ขาทิตฺตํ ภุญฺชิตฺตุนฺติ กุกฺกัจจายนโต น ปฏิคฺคเหสิ,
 นาสกฺขิ ปิณฑาย จริตฺตํ, จินฺนภตฺโต อโหสิ. อถโข โส ภิกฺขุ
 ภิกฺขุณฺเณ เอตมตฺถํ อารอฺเจสิ. ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารอฺเจสุ.
 อถโข ภควา เอตสฺมี นิทานเณ เอตสฺมี ปกรเณ ฐมฺมี กถํ
 กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว คีลาเนน ภิกฺขุณา
 อารณฺยกสฺส เสนาสเนสฺส ปุพฺเพ อปฺปฏิสํวิติตํ ขาทนียํ วา
 โภชนียํ วา สหตฺถา ปฏิคฺคเหตฺวา ขาทิตฺตํ ภุญฺชิตฺตํ, เอวเมว ปน
 ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยถ

[๕๗๒] “ยานิ โข ปน ตานิ อารณฺยกานิ เสนาสนानิ
 สาสกฺกสมฺมตานิ สปฺปฏิกฺขยานิ, โย ปน ภิกฺขุ ตถารูเปสฺส
 เสนาสเนสฺส วิหรนฺโต ปุพฺเพ อปฺปฏิสํวิติตํ ขาทนียํ วา โภชนียํ
 วา อชฺฐมาราเม สหตฺถา ปฏิคฺคเหตฺวา อคีลาโน ขาทเยยฺย วา
 ภุญฺเชยฺย วา, ปฏิเทเสตพฺพิ เตน ภิกฺขุณา ‘คารยหํ อาวุโส
 ฐมฺมํ อาปชฺชํ อสฺสปายํ ปาฏิเทสนียํ, ตํ ปฏิเทเสมิติ.

[๕๗๓] ยานิ โข ปน ตานิ อารณฺยกานิ เสนาสนानीติ
 อารณฺยกํ นาม เสนาสนํ ปณฺจธนฺสติกํ ปจฺจิมํ.

สาสกํ นาม อารามे อารามูปจาเร โจรानํ นิวิฏฺฐโจกาโส
 ทิสฺสติ, ภุตฺโตกาโส ทิสฺสติ, จิตฺโตกาโส ทิสฺสติ, นิสินฺโนกาโส
 ทิสฺสติ, นิปนฺโนกาโส ทิสฺสติ.

สปฺปฏิกฺขยํ นาม อารามे อารามูปจาเร โจเรหิ มนุสฺสา
 หตา ทิสฺสนฺติ. วิสฺสฺสตา ทิสฺสนฺติ. อาโกฏิตา ทิสฺสนฺติ.

โย ปหาติ โย ยาทีโส ๕เปฯ

ภิกขุติ ๕เปฯ อัย อิมสฺมี อตฺเถ อธิปเปโต “ภิกขุติ.

ตถารุเปสฺ เสนาสเนสฺสูติ เอวรุเปสฺ เสนาสเนสฺ.

อปฺปฏิสัทธิตํ นาม ปณฺจนํ ปฏิสัทธิตํ; เอตํ อปฺปฏิสัทธิตํ นาม. อารามํ อารามุปจารํ จเปตฺวา ปฏิสัทธิตํ; เอตํ อปฺปฏิสัทธิตํ นาม.

ปฏิสัทธิตํ นาม โย โกจิ อิตฺถิ วา ปุริโส วา อารามํ วา^๑ อารามุปจารํ วา^๑ อากนฺตฺวา อาโรเจติ^๒ “อิตฺถนฺนามสฺส ฆนฺเต ขาทนียํ วา^๓ โภชนียํ วา^๓ อหริยิสฺสตีติ.^๔ สเจ สาสงฺกํ โหติ, “สาสงฺกนฺติ อัจฉิตพฺพํ. สเจ สปฺปฏิกายํ โหติ “สปฺปฏิกายนฺติ อัจฉิตพฺพํ. สเจ “โหตุ ฆนฺเต, อหริยิสฺสตีติ ฆนฺติ. โจรา วตฺตพฺพา “มนุสฺสา อธิปจฺรณฺติ อปสกกถาติ. ยาคฺุยา ปฏิสัทธิเต ตสฺสา ปริวโร อหริยติ; เอตํ ปฏิสัทธิตํ นาม. ภตฺเตน ปฏิสัทธิเต ตสฺส ปริวโร อหริยติ;^๕ เอตํ ปฏิสัทธิตํ นาม. ขาทนียเณน ปฏิสัทธิเต ตสฺส ปริวโร อหริยติ; เอตํ ปฏิสัทธิตํ นาม. กุเลน ปฏิสัทธิเต เย^๖ ตสฺมี กุเล มนุสฺสา^๗ ขาทนียํ วา โภชนียํ วา อหฺรณฺติ;^๘ เอตํ ปฏิสัทธิตํ นาม. คาเมน ปฏิสัทธิเต ये ตสฺมี คาเม มนุสฺสา ขาทนียํ วา โภชนียํ วา อหฺรณฺติ;

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. วาสทโท น ทิสฺสตี.

^๓ อ.,มหา. 26/27 วาสทโท น ทิสฺสตี.

^๕ ส.,ฉ.,อิ. อหริยติ, เอวมุปริปี.

^๗ ส.,ฉ.,เท.,อิ. มนุสฺโส, เอวมุปริปี.

^๒ อ. อาโรเจติ

^๔ ส.,ฉ.,อิ. อหริสฺสตีติ, เอวมุปริปี.

^๖ ส.,ฉ.,เท.,อิ. โย, เอวมุปริปี.

^๘ ส.,ฉ.,เท.,อิ. อหฺรติ, เอวมุปริปี.

เอตัม ปฏิสัมวัตติ นาม. ปุณฺเณ ปฏิสัมวัตติเต เย ตสฺมี ปุณฺเณ มนุสฺสา
 ขาทนียี วา โภชนียี วา อหฺรณฺติ; เอตัม ปฏิสัมวัตติ นาม.

ขาทนียี นาม ปณฺจ โภชนานิ ยามกालิกํ สตฺตทาหกालิกํ
 ยาวชฺชวิกํ จเปตฺวา อวเสสํ ขาทนียี นาม.

โภชนียี นาม ปณฺจ โภชนานิ โอทโน กุมฺมาโส สตฺต
 มจฺจนํ มํสํ.

อชฺฌมาราโม นาม ปริกฺขิตตสฺส อารามสฺส อนฺโตอาราโม,
 อปริกฺขิตตสฺส อุปจาโร.

อคิลานํ นาม สกฺโกติ ปิณฺฑทาย จริตุํ.^๑

คิลานํ นาม น สกฺโกติ ปิณฺฑทาย จริตุํ.

อปฺปฏิสัมวัตติ อคิลานํ “ขาทิสฺสามิ, ภูณฺชิสฺสามีติ ปฏิกุ-
 คณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส. อชฺโฆหาเร อชฺโฆหาเร อาปตฺติ
 ปาฏิเทสนียสฺส.

[๕๗๔] อปฺปฏิสัมวัตติเต อปฺปฏิสัมวัตติตสญฺญี ขาทนียี วา โภชนียี
 วา อชฺฌมาราเม สหตฺถา ปฏิกุคฺเคตฺวา อคิลานํ ขาทติ วา
 ภูณฺชติ วา, อาปตฺติ ปาฏิเทสนียสฺส. อปฺปฏิสัมวัตติเต เวมตฺติโก
 ขาทนียี วา โภชนียี วา อชฺฌมาราเม สหตฺถา ปฏิกุคฺเคตฺวา
 อคิลานํ ขาทติ วา ภูณฺชติ วา, อาปตฺติ ปาฏิเทสนียสฺส.
 อปฺปฏิสัมวัตติเต ปฏิสัมวัตติตสญฺญี ขาทนียี วา โภชนียี วา อชฺฌมาราเม
 สหตฺถา ปฏิกุคฺเคตฺวา อคิลานํ ขาทติ วา ภูณฺชติ วา, อาปตฺติ
 ปาฏิเทสนียสฺส.

^๑ อ. คนตุ, เอวมุปริปิ.

ยามกาลิกํ สดฺดาหกาลิกํ ยาวชีวิกํ อาหารตถาย ปฏิกุณฺหาติ,
 อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺส. อชฺโฆหาเร อชฺโฆหาเร อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺส.
 ปฏิสํวิตฺเต อปฺปฏิสํวิตฺตสณฺณิ, อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺส. ปฏิสํวิตฺเต
 เวมตีโก, อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺส. ปฏิสํวิตฺเต ปฏิสํวิตฺตสณฺณิ, อนาปตฺติ.

[๕๗๕] อนาปตฺติ ปฏิสํวิตฺเต, คิลานสฺส, ปฏิสํวิตฺเต วา
 คิลานสฺส วา เสสํ ภูณฺชติ, พหาราเม ปฏิกุณฺหาติ อนนฺโตอาราเม^๑
 ภูณฺชติ,^๒ ตตฺถ ชาตํ มฺลํ วา ตจฺจํ วา ปตฺตํ วา ปุปฺผํ วา
 ผลํ วา ภูณฺชติ, ยามกาลิกํ สดฺดาหกาลิกํ ยาวชีวิกํ สติ ปจฺจเย
 ปริภูณฺชติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

จตุตถปาฏิเทสนียสิกขาปทํ นิฏฺฐิตํ.^๓

อุทฺทิฏฺฐา โข อายสฺมนนฺโต จตฺตารो ปาฏิเทสนียา ธมฺมา.
 ตตฺถายสฺมนนฺเต ปุจฺฉามิ กจฺจิตฺถ ปริสฺสุทฺธา. ทฺติยมฺปิ ปุจฺฉามิ
 กจฺจิตฺถ ปริสฺสุทฺธา. ตติยมฺปิ ปุจฺฉามิ กจฺจิตฺถ ปริสฺสุทฺธา.
 ปริสฺสุทฺเชตฺถายสฺมนนฺโต; ตสฺมา ตฺวณฺหิ. เอวเมตํ ธารยามีติ.

ปาฏิเทสนียกณฺท์ นิฏฺฐิตํ.

๗. เสขียกณฑ์

อิเม โข ปนายสมนุโต เสขียา ฐมา อุทเทส อากัจฉนติ.

๑. ปริมณฑลวคฺโค

[๕๗๖] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตถิย์ วิหริติ เชตวันเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
ปฺรโตปิ ปจฺจโตปิ โอลมฺเพนฺตา นีวาเสนฺติ. มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ
ชียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม สมณฺหา สกฺยปฺตฺติยา ปฺรโตปิ
ปจฺจโตปิ โอลมฺเพนฺตา นีวาเสสฺสนฺติ, เสยฺยถาปิ คิหิ กามโมคฺชีนฺติ.
อสฺสํสํ โข ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ อุชฺฌายนฺตานํ ชียนฺตานํ
วิปาเจนฺตานํ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปฯ เต อุชฺฌายนฺติ
ชียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ ปฺรโตปิ
ปจฺจโตปิ โอลมฺเพนฺตา นีวาเสสฺสนฺตฺติ. อถ โข เต ภิกฺขุ ภควโต
เอตมตฺถํ อารโหเสสฺ. อถ โข ภควา เอตสฺมี นีทาเน เอตสฺมี ปกรณ
ธมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา จพฺพคฺคิเย ภิกฺขุ
ปฏฺธิปฺจุจฺฉิ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว ปฺรโตปิ ปจฺจโตปิ โอลมฺเพนฺตา
นีวาเสถาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๔เปฯ “กถํ หิ
นาม ตุมฺहे โมชฺสปฺริสา ปฺรโตปิ ปจฺจโตปิ โอลมฺเพนฺตา นีวาเสสฺสถ.
เนตํ โมชฺสปฺริสา อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ปสนฺนํ วา
ภิกฺขโยภาวาย ๔เปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ
อุทฺทิสฺเสยฺยาถ

๙ หมดอายุ 26/05/2566

“ปริมณฑลํ นีวาเสสฺสามีติ สีกฺขา กรณียาติ.

ปริมณฑล นีวาเสตพัพพ นามิมณฑล ชานุมณฑล ปฏิจ-
ฉาเทนเตน. โย อนาทรีย ปฏิจจ ปุโรโต วา ปจจโต วา
โอลมเพนโต นีวาเสติ, อาปตติ ทุกกฏสส.

อนาปตติ อสณัจจ, อสติยา, อชานนตสส, คิลานสส,
อาปทาส, อุมมตตกสส, อาทิกมมิกสสาติ.

ปจมสิกขาปท นินฺนิจิต.

[๕๗๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
ปุโรโตปิ ปจจโตปิ โอลมเพนตา ปารุปนฺติ ฯเปฯ

“ปริมณฑล ปารุปิสสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

ปริมณฑล ปารุปีตพัพพ อุกฺโก กณฺเณ สมนํ กตฺวา. โย
อนาทรีย ปฏิจจ ปุโรโตปิ ปจจโตปิ โอลมเพนโต ปารุปติ,
อาปตติ ทุกกฏสส.

อนาปตติ อสณัจจ, อสติยา, อชานนตสส, คิลานสส,
อาปทาส, อุมมตตกสส, อาทิกมมิกสสาติ.

หุตฺติยสิกขาปท นินฺนิจิต.

[๕๗๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
กายํ วิวริตฺวา อนฺตรมเร คจฺจนฺติ ฯเปฯ

“สุปฏิจจนฺโน” อนฺตรมเร คมิสสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

สุปฏิจจนฺเนน อนฺตรมเร คนฺตพพฺ. โย อนาทรียํ ปฏิจจ
กายํ วิวริตฺวา อนฺตรมเร คจฺฉติ, อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺส.

อนาปตฺติ อสญฺจิจฺจ, อสตียา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสุ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ตติยสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๕๗๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถียํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
กายํ วิวริตฺวา อนฺตรมเร นิสิตฺหนฺติ ฯเปฯ

“สุปฏิจจนฺโหน อนฺตรมเร นิสิตฺสสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

สุปฏิจจนฺเนน อนฺตรมเร นิสิตฺตพพฺ. โย อนาทรียํ ปฏิจจ
กายํ วิวริตฺวา อนฺตรมเร นิสิตฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺส.

อนาปตฺติ อสญฺจิจฺจ, อสตียา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
วาสุปคตสฺส, อาปทาสุ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

จตุตฺถสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๕๘๐] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถียํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
หตฺถมฺปิ ปาทมฺปิ กิฬาเปนฺตา อนฺตรมเร คจฺฉนฺติ ฯเปฯ

“สุสํวโต อนฺตรมเร คมิตฺสสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

สุสํวเตน อนฺตรมเร คนฺตพพฺ. โย อนาทรียํ ปฏิจจ หตฺถํ
ปาทํ วา กิฬาเปนฺโต อนฺตรมเร คจฺฉติ, อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺส.

อนาปัตติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสฺ,^๑ อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ปณฺจมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๕๘๑] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
หตฺถมฺปิ ปาทมฺปิ กีฬาเปนฺตา อนฺตรมฺเว นิสิตฺนติ ฯเปฯ

“สุสํวโต อนฺตรมฺเว นิสิตฺสสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

สุสํวเตน อนฺตรมฺเว นิสิตฺตพฺพํ. โย อนาทรียํ ปฏิจฺจ หตฺถํ
วา ปาทํ วา กีฬาเปนฺโต อนฺตรมฺเว นิสิตฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส.

อนาปัตติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

จณฺฐสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๕๘๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
ตทํ ตทํ โอโลเกนฺตา อนฺตรมฺเว คจฺจนฺติ ฯเปฯ

“โอกฺขิตฺตจกฺขุ อนฺตรมฺเว คมิตฺสสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

โอกฺขิตฺตจกฺขุณา อนฺตรมฺเว คนฺตพฺพํ ยุกมตฺตํ เปกฺขนฺเตน.
โย อนาทรียํ ปฏิจฺจ ตทํ ตทํ โอโลเกนฺโต อนฺตรมฺเว คจฺจติ,
อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส.

อนาปัตติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

สจฺจตมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๕๘๓] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
ตหํ ตหํ โอโลเกนฺตา อนฺตรมฺหเร นิสีหนฺติ ฯเปฯ

“โอกฺขิตฺตจกฺขุ อนฺตรมฺหเร นิสีทิสฺสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

โอกฺขิตฺตจกฺขุนา อนฺตรมฺหเร นิสีทิตพฺพํ ยุกมตฺตํ เปกฺขนฺเตน.
โย อนาทรียํ ปฏฺิจฺจ ตหํ ตหํ โอโลเกนฺโต อนฺตรมฺหเร นิสีทติ,
อาปตฺติ ทุกฺกกฺกุสฺส.

อนาปัตติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

อฏฺฐมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๕๘๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
อฺกฺขิตฺตกาย อนฺตรมฺหเร คจฺจนฺติ ฯเปฯ

“น อฺกฺขิตฺตกาย อนฺตรมฺหเร คมฺิสฺสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

น อฺกฺขิตฺตกาย อนฺตรมฺหเร คนฺตพฺพํ. โย อนาทรียํ ปฏฺิจฺจ
เอกโต วา อฺกฺโต วา อฺกฺขิปิตฺวา อนฺตรมฺหเร คจฺจติ, อาปตฺติ
ทุกฺกกฺกุสฺส.

อนาปตติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

นวมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๕๘๕] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
อุกฺขิตฺตกาย อนฺตรมฺเว นิสีหนฺติ ฯเปฯ

“น อุกฺขิตฺตกาย อนฺตรมฺเว นิสีทิสฺสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

น อุกฺขิตฺตกาย อนฺตรมฺเว นิสีทิตพฺพํ. โย อนาทรียํ ปฏิจฺจ
เอกโต वा อุมโต वा อุกฺขิปิตฺวา อนฺตรมฺเว นิสีทติ, อาปตติ
ทุกฺกฏสฺส.

อนาปตติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
วาสุปคตสฺส, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ทสมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

ปริมณฺฑลวคฺโค ปจฺโม.

๒. อุชฺชคฺคิมิกวคฺโค

[๕๘๖] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
มหาหสิตํ^{6/05} หสนฺตา อนฺตรมฺเว คจฺจนฺติ ฯเปฯ

“น อุชฺชคฺคิกาย อนฺตรมฺเว คมิสฺสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

น อุชฺชคฺฌิกาย อนฺตรมฺเว คณฺตพฺพํ. โย อนาทรียํ ปฏฺิจจ
มหาหสิตํ หสนฺโต อนฺตรมฺเว คจฺจติ, อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
หสนฺนียสฺมี วตฺถุสฺมี มิจฺฉิตมตฺตํ กโรติ, อาปทาสุ, อุมฺมตฺตกสฺส,
อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ปจฺมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๕๘๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
มหาหสิตํ หสนฺตา อนฺตรมฺเว นิสฺสีทนฺติ ๕เปฯ

“น อุชฺชคฺฌิกาย อนฺตรมฺเว นิสฺสีทิสฺสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

น อุชฺชคฺฌิกาย อนฺตรมฺเว นิสฺสีทิตพฺพํ. โย อนาทรียํ ปฏฺิจจ
มหาหสิตํ หสนฺโต อนฺตรมฺเว นิสฺสีทติ, อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
หสนฺนียสฺมี วตฺถุสฺมี มิจฺฉิตมตฺตํ กโรติ, อาปทาสุ, อุมฺมตฺตกสฺส,
อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ทุติยสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๕๘๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
อุจฺจาสทํ มหาสทํ กโรนฺตา อนฺตรมฺเว คจฺจนฺติ ๕เปฯ

“อปฺปสทฺโท อนฺตรมฺเว คมฺมิตฺตํ สิกฺขา กรณียาติ.

อปฺปสทฺเทน อนฺตรมเร คนฺตพฺพํ. โย อนาทรียํ ปฏิจฺจ
อุจฺจาสทฺทํ มหาสทฺทํ กโรนฺโต อนฺตรมเร คจฺฉติ, อาปตฺติ
ทุกฺกกุสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺนิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ตติยสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๕๘๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
อุจฺจาสทฺทํ มหาสทฺทํ กโรนฺตา อนฺตรมเร นิสิตฺหนฺติ ฯเปฯ

“อปฺปสทฺโท อนฺตรมเร นิสิตฺสสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

อปฺปสทฺเทน อนฺตรมเร นิสิตฺตพฺพํ. โย อนาทรียํ ปฏิจฺจ
อุจฺจาสทฺทํ มหาสทฺทํ กโรนฺโต อนฺตรมเร นิสิตฺติ, อาปตฺติ
ทุกฺกกุสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺนิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

จตุตฺถสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๕๙๐] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
กายปฺปจาลกํ อนฺตรมเร คจฺฉนฺติ กายํ โอลมฺเพนฺตา ฯเปฯ

“น กายปฺปจาลกํ อนฺตรมเร คมิตฺสสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

น กายปุปจาลกั อนุตรมเร คนฺตพฺพํ, กายํ ปคฺคเหตฺวา
คนฺตพฺพํ. โย อนาทรียํ ปฏฺิจจ กายปุปจาลกั อนุตรมเร คจฺจติ
กายํ โอลมฺเพนฺโต, อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ปณฺจมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๕๙๑] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
กายปุปจาลกั อนุตรมเร นิสฺสีทนฺติ กายํ โอลมฺเพนฺตา ๗เป๗

“น กายปุปจาลกั อนุตรมเร นิสฺสีทิสฺสามีติ สิกฺขา
กรณียาติ.

น กายปุปจาลกั อนุตรมเร นิสฺสีทิตพฺพํ, กายํ ปคฺคเหตฺวา
นิสฺสีทิตพฺพํ. โย อนาทรียํ ปฏฺิจจ กายปุปจาลกั อนุตรมเร นิสฺสีทิต
กายํ โอลมฺเพนฺโต, อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
วาสุปคตสฺส, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

จณฺฐสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๕๙๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
พาหุปุปจาลกั อนุตรมเร คจฺจนฺติ พาหุํ โอลมฺเพนฺตา ๗เป๗

“น พาหุปุปจาลกั อนุตรมเร คมฺิสฺสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

น พาหุปปจาลกํ อนฺตรมเร คนฺตพพํ, พาหุ ปคฺคเหตฺวา
คนฺตพพํ. โย อนาทรียํ ปฏฺิจจ พาหุปปจาลกํ อนฺตรมเร คจฺฉติ
พาหุ โอลมฺเพนฺโต, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

สตฺตมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๕๙๓] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
พาหุปปจาลกํ อนฺตรมเร นิสิตฺตพพํ พาหุ โอลมฺเพนฺตา ฯเปฯ

“น พาหุปปจาลกํ อนฺตรมเร นิสิตฺตพพํ สิกฺขา
กรณียาติ.

น พาหุปปจาลกํ อนฺตรมเร นิสิตฺตพพํ, พาหุ ปคฺคเหตฺวา
นิสิตฺตพพํ. โย อนาทรียํ ปฏฺิจจ พาหุปปจาลกํ อนฺตรมเร นิสิตฺต
พาหุ โอลมฺเพนฺโต, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
วาสุปคตสฺส, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

อฏฺฐมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๕๙๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
สิสฺสปปจาลกํ อนฺตรมเร คจฺฉนฺติ สิสฺส โอลมฺเพนฺตา ฯเปฯ

“น สิสฺสปปจาลกํ อนฺตรมเร คมฺมสฺสามิตี สิกฺขา กรณียาติ.

น สีสปปจาลกั อนฺตรมเร คนฺตพฺพํ, สีสํ ปคฺคเหตฺวา
คนฺตพฺพํ. โย อนาทรียํ ปฏฺิจจ สีสปปจาลกั อนฺตรมเร คจฺจนฺติ
สีสํ โอลมฺเพนฺโต, อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

นวมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๕๙๕] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตฺวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
สีสปปจาลกั อนฺตรมเร นีสินฺนติ สีสํ โอลมฺเพนฺตา ฯเปฯ

“น สีสปปจาลกั อนฺตรมเร นีสิตฺสสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

น สีสปปจาลกั อนฺตรมเร นีสิตฺตพฺพํ, สีสํ ปคฺคเหตฺวา

นีสิตฺตพฺพํ. โย อนาทรียํ ปฏฺิจจ สีสปปจาลกั อนฺตรมเร
นีสิตฺติ สีสํ โอลมฺเพนฺโต, อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
วาสุปคตสฺส, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ทสมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

อุชฺชคฺคิมิกวคฺโค ทฺติโย.

๓. ขมฺภกตวคฺโค

[๕๙๖] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตฺวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
ขมฺภกตา อนฺตรมเร คจฺจนฺติ ฯเปฯ

“น ขมฺภกโต อนฺตรมเร คมฺิสฺสามีติ ลิกฺขา กรณียาติ.

น ขมฺภกเตน อนฺตรมเร คนฺตพฺพํ. โย อนาทรียํ ปฏิจฺจ
เอกโต วา อุมโต วา ขมฺภํ กตฺวา อนฺตรมเร คจฺฉติ, อาปตฺติ
ทฺฏกฏสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสฺ, อุมมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ปจฺมลิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๕๙๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
ขมฺภกตา อนฺตรมเร นิสีหนฺติ ๔เปฯ

“น ขมฺภกโต อนฺตรมเร นิสีทิสฺสามีติ ลิกฺขา กรณียาติ.

น ขมฺภกเตน อนฺตรมเร นิสีทิตพฺพํ. โย อนาทรียํ ปฏิจฺจ
เอกโต วา อุมโต วา ขมฺภํ กตฺวา อนฺตรมเร นิสีทติ, อาปตฺติ
ทฺฏกฏสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
วาสฺสปกตสฺส, อาปทาสฺ, อุมมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ทุติยลิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๕๙๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
สสีสํ ปารุปีตฺวา อนฺตรมเร คจฺฉนฺติ ๔เปฯ

“น โอคฺคณฺธิโต อนฺตรมเร คมฺิสฺสามีติ ลิกฺขา กรณียาติ.

น โอคุณฺหิจิเตน อนฺตรมฺหเร คนฺตพฺพํ. โย อนาทรียํ ปฏฺิจฺจ
สสีสํ ปารุปีตฺวา อนฺตรมฺหเร คจฺจนฺติ, อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺกฺส.

อนาปตฺติ อสณฺหิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ตติยสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๕๙๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
สสีสํ ปารุปีตฺวา อนฺตรมฺหเร นิสีทนต์ติ ฯเปฯ

“น โอคุณฺหิจิโต อนฺตรมฺหเร นิสีทิสฺสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

น โอคุณฺหิจิเตน อนฺตรมฺหเร นิสีทิตพฺพํ. โย อนาทรียํ ปฏฺิจฺจ
สสีสํ ปารุปีตฺวา อนฺตรมฺหเร นิสีทติ, อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺกฺส.

อนาปตฺติ อสณฺหิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
วาสุปคตสฺส, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

จตุตฺถสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๐๐] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
อุกฺกุกฺกิกาย อนฺตรมฺหเร คจฺจนฺติ ฯเปฯ

“น อุกฺกุกฺกิกาย อนฺตรมฺหเร คมฺมิตฺสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

น อุกฺกุกฺกิกาย อนฺตรมฺหเร คนฺตพฺพํ. โย อนาทรียํ ปฏฺิจฺจ
อุกฺกุกฺกิกาย อนฺตรมฺหเร คจฺจนฺติ, อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺกฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
วาสุปคตสฺส, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ปณฺจมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๐๑] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
ปลฺลตฺติกาย อนฺตรมเร นิสิตฺหนฺติ ฯเปฯ

“น ปลฺลตฺติกาย อนฺตรมเร นิสิตฺสสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

น ปลฺลตฺติกาย อนฺตรมเร นิสิตฺตพฺพ. โย อนาทรียํ ปฏิจฺจ
หตฺถปลฺลตฺติกาย วา หุสฺสปลฺลตฺติกาย วา อนฺตรมเร นิสิตฺติ,
อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
วาสุปคตสฺส, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

จณฺฐสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๐๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
อสฺสกฺกจฺจํ ปิณฺฑปาตํ ปฏิคฺคณฺหนฺติ จตฺตเตตฺตูกามา วีย ฯเปฯ

“สฺสกฺกจฺจํ ปิณฺฑปาตํ ปฏิคฺคเหสฺสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

สฺสกฺกจฺจํ ปิณฺฑปาโต ปฏิคฺคเหตฺตพฺโพ. โย อนาทรียํ
ปฏิจฺจ อสฺสกฺกจฺจํ ปิณฺฑปาตํ ปฏิคฺคณฺหาติ จตฺตเตตฺตูกาโม วีย,
อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

สตฺตมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๐๓] เตน สมเยน พุทุโธ ภควา สาวตถิยัม วิหริติ เขตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
ตหํ ตหํ โอโลเกนฺตา ปิณฑปาตํ ปฏฺฐิคฺคณฺหนฺติ, อากิรณฺเตปิ
อติกกนฺเตปิ น ชานนฺติ ฯเปฯ

“ปตฺตสณฺณิ ปิณฑปาตํ ปฏฺฐิคฺคเหสฺสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

ปตฺตสณฺณินา ปิณฑปาโต ปฏฺฐิคฺคเหตุพฺโพ. โย อนาทรียํ
ปฏฺฐิจฺจ ตหํ ตหํ โอโลเกนฺโต ปิณฑปาตํ ปฏฺฐิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ
ทุกฺกณฺสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺณิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

อฏฺฐมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๐๔] เตน สมเยน พุทุโธ ภควา สาวตถิยัม วิหริติ เขตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
ปิณฑปาตํ ปฏฺฐิคฺคณฺหนฺตา สุปฺเปยว พหุํ ปฏฺฐิคฺคณฺหนฺติ ฯเปฯ

“สมสฺสปกํ ปิณฑปาตํ ปฏฺฐิคฺคเหสฺสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

สุโป นาม เทว สฺฐปา มุคฺคสุโป มาสสุโป หตฺถหาริโย.
สมสฺสปโก ปิณฑปาโต ปฏฺฐิคฺคเหตุพฺโพ. โย อนาทรียํ ปฏฺฐิจฺจ
สุปฺเปยว พหุํ ปฏฺฐิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกฺกณฺสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺณิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
รสรเส, ฌาตกานํ, ปวาริตานํ, อณฺเวยสฺสตฺถาย, อตฺตโน ชเนน,
อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺ, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

นวมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๐๕] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตถิย์ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
ญฺปิํกตํ ปิณฑปาตํ ปฏฺิคฺคณฺหนฺติ ฯเปฯ

“สมตฺตติโก ปิณฑปาตํ ปฏฺิคฺคเหสฺสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

สมตฺตติโก ปิณฑปาโต ปฏฺิคฺคเหตฺพุโป. โย อนาทรียํ ปฏฺิจจ
ญฺปิํกตํ ปิณฑปาตํ ปฏฺิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, อาปทาสฺ,
อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ทสมสิกฺขาปทํ นิฏฺิจิตํ.

ขมฺภกตวคฺโค ตติโย.

๔. สกุกจจวคฺโค

[๖๐๖] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตถิย์ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
อสกุกจจํ ปิณฑปาตํ ญฺญชฺนฺติ อญฺญชิตฺูกามา วีย ฯเปฯ

“สกุกจจํ ปิณฑปาตํ ญฺญชฺสสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

สกุกจจํ ปิณฑปาโต ญฺญชิตฺพุโป. โย อนาทรียํ ปฏฺิจจ
อสกุกจจํ ปิณฑปาตํ ญฺญชฺติ อญฺญชิตฺูกาโม วีย, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ปจฺมสิกฺขาปทํ นิฏฺิจิตํ.

[๖๐๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตถิย์ วิหริติ เขตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
ตํ ตํ โอโลเกนฺตา ปิณฑปาตํ ญฺชฺชติ, อากิรฺนเตปิ อติกฺกนฺเตปิ
น ชานนฺติ ฯเปฯ

“ปตฺตสณฺณิ ปิณฑปาตํ ญฺชฺชิสฺสามิตี สิกฺขา กรณียาติ.

ปตฺตสณฺณินา ปิณฑปาโต ญฺชฺชิตพฺโพ. โย อนาทรียํ ปฏฺิจจ
ตํ ตํ โอโลเกนฺโต ปิณฑปาตํ ญฺชฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ทตฺติยสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๐๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตถิย์ วิหริติ เขตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
ตํ ตํ โอมนฺสิตฺวา ปิณฑปาตํ ญฺชฺชติ ฯเปฯ

“สพฺทานํ ปิณฑปาตํ ญฺชฺชิสฺสามิตี สิกฺขา กรณียาติ.

สพฺทานํ ปิณฑปาโต ญฺชฺชิตพฺโพ. โย อนาทรียํ ปฏฺิจจ ตํ
ตํ โอมนฺสิตฺวา^๑ ปิณฑปาตํ ญฺชฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส, อณฺเวยสํ
เทนฺโต โอมนฺสติ, อณฺเวยภาชเน^๒ อากิรฺนโต โอมนฺสติ, อุตฺตริภงฺเก,
อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ตตฺติยสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

^๑ อ. โอมนฺสิตฺวา

^๒ ส.จ.ท.อ. อณฺเวยสฺส ภาชเน

[๖๐๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
ปิณฑปาตํ ภูณฺชนฺตา สฺสปีเยว พหุํ ภูณฺชนฺติ ฯเปฯ

“สมสฺสํ ปิณฑปาตํ ภูณฺชิสฺสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

สฺสโป นาม เทว สฺสปา มุคฺคสฺสโป มาสสฺสโป หตฺถหาริโย.
สมสฺสํโก ปิณฑปาโต ภูณฺชิตพฺโพ. โย อนาทรียํ ปฏิจฺจ สฺสปีเยว
พหุํ ภูณฺชนฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
รสรเส, ฌาตกานํ, ปวาริตานํ, อณฺณสฺสตฺถาย, อตฺตโน ฐเนน,
อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

จตฺตตฺถสิกฺขาปํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๑๐] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
ฐปโต^๑ โอมทฺทิตฺวา ปิณฑปาตํ ภูณฺชนฺติ ฯเปฯ

“น ฐปโต โอมทฺทิตฺวา ปิณฑปาตํ ภูณฺชิสฺสามีติ สิกฺขา
กรณียาติ.

น ฐปโต โอมทฺทิตฺวา ปิณฑปาโต ภูณฺชิตพฺโพ. โย อนาทรียํ
ปฏิจฺจ ฐปโต โอมทฺทิตฺวา ปิณฑปาตํ ภูณฺชนฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
ปริตฺตเก เสเส เอกโต สงฺกทฺธิตฺวา โอมทฺทิตฺวา ภูณฺชนฺติ, อาปทาสฺ,
อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ปณฺจมสิกฺขาปํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๑๑] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตถิย์ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
สฺสปีปิ พุญฺชนํปี โอทเนน ปฏิจฺฉาเทนฺติ ภิยโยกมฺยตํ อุปาทาย
ฯเปฯ

“น สฺสปี วา พุญฺชนํ วา โอทเนน ปฏิจฺฉาเทสฺสามิ
ภิยโยกมฺยตํ อุปาทายาติ สิกฺขา กรณียาติ.

น สฺสปี วา พุญฺชนํ วา โอทเนน ปฏิจฺฉาเทตพฺพํ ภิยโย-
กมฺยตํ อุปาทาย. โย อนาทรียํ ปฏิจฺจ สฺสปี วา พุญฺชนํ วา
โอทเนน ปฏิจฺฉาเทติ ภิยโยกมฺยตํ อุปาทาย, อาปตฺติ ทุกฺกณฺสส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, สามิกา,
ปฏิจฺฉาเทตฺวา เทนฺติ, น ภิยโยกมฺยตํ อุปาทาย, อาปทาสุ,
อุมมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ฉนฺนฺตสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๑๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตถิย์ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
สฺสปีปิ โอทนํปี อตฺตโน อตฺถาย วิณฺญาเปตฺวา ภุญฺชนฺติ. มนุสฺสา
อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม สมณฺหา สกฺยปฺตฺติยา
สฺสปีปิ โอทนํปี อตฺตโน อตฺถาย วิณฺญาเปตฺวา ภุญฺชิสฺสนฺติ.
กสฺส สมฺปนฺนํ น มนาปํ, กสฺส สาทํ น รุจฺจตีติ. อสฺโสสุ โข
ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ อุชฺฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. เย
เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
“กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ สฺสปีปิ โอทนํปี อตฺตโน อตฺถาย
วิณฺญาเปตฺวา ภุญฺชิสฺสนฺตีติ ฯเปฯ “สจฺจํ กิร ตฺมฺเห ภิกฺขเว สฺสปี

โอทหนฺปิ อตฺตโน อตฺถาย วิญญาเปตฺวา ภูณฺชธาคิ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๔เปฯ “กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมฆปฺริสา สุปฺปิ โอทหนฺปิ อตฺตโน อตฺถาย วิญญาเปตฺวา ภูณฺชิสฺสธ. เนตํ โมฆปฺริสา อปฺปสนฺนํ นํ วา ปสาทาย ปสนฺนํ นํ วา ภิกฺขโสภาวาย ๔เปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ อุตฺทิสฺเสยฺยาถ

“น สุปฺปิ วา โอทหนฺ วา อตฺตโน อตฺถาย วิญญาเปตฺวา ภูณฺชิสฺสธามิตี สีกฺขา กรณียาติ.

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณฺ สีกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๖๑๓] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ คิลานา โหนฺติ. คิลาน-
ปฺจจกฺกา ภิกฺขุ คิลานเ ภิกฺขุ เอตทวโจ “กจฺจาวุโส ขมนิยํ, กจฺจิ
ยาปนิยฺหนฺติ. “ปฺพุเพ มยฺ อวฺโส สุปฺปิ โอทหนฺปิ อตฺตโน อตฺถาย
วิญญาเปตฺวา ภูณฺชาม, เตน โน ฆาสฺส โหติ; อิทานิ ปน
'ภควตา ปฏิกฺขิตฺตฺหนฺติ กุกฺกจฺจายนฺตา น วิญญาเปม, เตน โน
น ฆาสฺส โหตีติ. ภควโต เอตมตฺถํ อารุเจสฺสุ. อถ โข ภควา
เอตสฺมี นิตาเน เอตสฺมี ปกรเณ ฐมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ
อามนฺเตสิ “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว คิลานเ ภิกฺขุณา สุปฺปิ โอทหนฺปิ
อตฺตโน อตฺถาย วิญญาเปตฺวา ภูณฺชิตฺถํ, เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ
สีกฺขาปทํ อุตฺทิสฺเสยฺยาถ

“น สุปฺปิ วา โอทหนฺ วา อคิลานเ อตฺตโน อตฺถาย
วิญญาเปตฺวา ภูณฺชิสฺสธามิตี สีกฺขา กรณียาติ.

น สุปฺปิ วา โอทหนฺ วา อคิลานเ อตฺตโน อตฺถาย
วิญญาเปตฺวา ภูณฺชิตฺถพฺพิ. โย อนาทริยํ ปฏิจฺจ สุปฺปิ วา โอทหนฺ
วา อคิลานเ อตฺตโน อตฺถาย วิญญาเปตฺวา ภูณฺชติ, อาปตฺติ
ทุกฺกฏสฺส.

อนาปตติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส, ฌาตกาณํ, ปวาริตาณํ, อญฺญสฺสตุถาย, อตฺตโน ฐเนน, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

สตฺตมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๑๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ อชฺฌมานสญฺญี ปเรสํ ปตฺตํ โอลฺลเกนฺติ ฯ

“น อชฺฌมานสญฺญี ปเรสํ ปตฺตํ โอลฺลเกสฺสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

น อชฺฌมานสญฺญินา ปเรสํ ปตฺโต โอลฺลเกตฺตพฺโพ. โย อนาทรียํ ปฏิจฺจ อชฺฌมานสญฺญี ปเรสํ ปตฺตํ โอลฺลเกติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, “ทสฺสามีติ วา “ทาเปสฺสามีติ วา โอลฺลเกติ, นอชฺฌมานสญฺญิสฺส, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

อฏฺฐมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๑๕] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ มหฺนตํ กพฺพํ กโรนฺติ ฯ

“นาติมหฺนตํ กพฺพํ กริสฺสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

นาติมหฺนโต กพฺโพ กาดพฺโพ. โย อนาทรียํ ปฏิจฺจ มหฺนตํ กพฺพํ กโรติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส, ขชฺชเก,
ผลาผล, อุตฺตริภงฺเก, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

นวมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๑๖] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
ทีฆํ อาโลปํ กโรนฺตา^๑ ญญชฺนฺติ ยเปย

“ปริมณฺทลํ อาโลปํ กริสฺสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

ปริมณฺทโล อาโลโป กาทพฺโพ. โย อนาทรียํ ปฏิจฺจ ทีฆํ
อาโลปํ กโรติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส, ขชฺชเก,
ผลาผล, อุตฺตริภงฺเก, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ทสมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

สกกจฺจวคฺโค จตฺตโต.

๕. กพพวคฺโค

[๖๑๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
อนาหญฺเฏ กพเพ มุขทวารํ วิวรณฺติ ยเปย

หมดอายุ 26/05/2566

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. กโรนฺติ ยเปย

“น อนาหญฺเฏ กพเพ มุขทวารํ วิวริสฺสามีติ สิกฺขา
กรณียาติ.

น อนาหญฺเฏ กพเพ มุขทวารํ วิวริตพฺพํ. โย อนาทรียํ
ปฏิจฺจ อนาหญฺเฏ กพเพ มุขทวารํ วิวริติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสุ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ปจฺมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๑๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
ภุญฺชมานา สพฺพํ หตฺถํ มุเช ปกฺขิปนฺติ ฯเปฯ

“น ภุญฺชมาโน สพฺพํ หตฺถํ มุเช ปกฺขิปิสฺสามีติ
สิกฺขา กรณียาติ.

น ภุญฺชมาเนน สพฺโพ หตฺถเ มุเช ปกฺขิปีตพฺโพ. โย
อนาทรียํ ปฏิจฺจ ภุญฺชมาโน สพฺพํ หตฺถํ มุเช ปกฺขิปติ,
อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสุ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ทุติยสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๑๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
สภพเพน มุเชน พุยาหรนฺติ ฯเปฯ

“น สกพเพน มุเชน พุยาหริสฺสามิตี สีกฺขา กรณียาติ.

น สกพเพน มุเชน พุยาหริตพฺพํ. โย อนาทรียํ ปฏิจฺจ
สกพเพน มุเชน พุยาหริตี, อาปตฺติ ทุกกฺกฺกสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสตียา, อชานนฺตสฺส, คีลานสฺส,
อาปทาสุ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ตติยสีกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๒๐] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริตี เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
ปิณฑุเกปํ ภุญฺชนฺติ ฯเปฯ

“น ปิณฑุเกปํ ภุญฺชิสฺสามิตี สีกฺขา กรณียาติ.

น ปิณฑุเกปํ ภุญฺชิตพฺพํ. โย อนาทรียํ ปฏิจฺจ
ปิณฑุเกปํ ภุญฺชตี, อาปตฺติ ทุกกฺกฺกสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสตียา, อชานนฺตสฺส, คีลานสฺส, ขชฺชเก,
ผลาผลे, อาปทาสุ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

จตุตฺถสีกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๒๑] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริตี เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
กพพาวจฺเจทกํ ภุญฺชนฺติ ฯเปฯ

“น กพพาวจฺเจทกํ ภุญฺชิสฺสามิตี สีกฺขา กรณียาติ.

หมดอายุ 26/05/2566

น กพพาวจฺเจทกํ ภุญฺชิตพฺพํ. โย อนาทรียํ ปฏิจฺจ
กพพาวจฺเจทกํ ภุญฺชตี, อาปตฺติ ทุกกฺกฺกสฺส.

อนาปตติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส, ขชฺชเก,
ผลาผล, อุตฺตริภงฺเก, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ปณฺจมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๒๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
อวคณฺทการกํ ภูณฺชนฺติ ๕เปฯ

“น อวคณฺทการกํ ภูณฺชิสฺสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

น อวคณฺทการกํ ภูณฺชิตพฺพํ. โย อนาทรียํ ปฏฺิจฺจ เอกโต
วา อุกโต วา คณฺทํ กตฺวา ภูณฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกมฺมสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
ผลาผล, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ฉณฺฐสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๒๓] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
หตฺถนิทฺฐนํ^๑ ภูณฺชนฺติ ๕เปฯ

“น หตฺถนิทฺฐนํ ภูณฺชิสฺสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

น หตฺถนิทฺฐนํ ภูณฺชิตพฺพํ. โย อนาทรียํ ปฏฺิจฺจ หตฺถนิทฺฐนํ
ภูณฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกมฺมสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส, กจฺวรํ
จทฺเทนฺโต หตฺถํ นิทฺฐนติ,^๒ อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

สตฺตมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. หตฺถนิทฺฐนํ, เอวมฺปฺริป.

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. นิทฺฐนาติ

[๖๒๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
สิตถาวการกํ ญฺชนฺติ ฯเปฯ

“น สิตถาวการกํ ญฺชิสฺสามีติ สีกฺขา กรณียาติ.

น สิตถาวการกํ ญฺชิตพฺพํ. โย อนาทรียํ ปฏฺิจจ สิตถาวการกํ
ญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส, กจวํ
จทฺเทนฺโต สิตถํ จทฺทยติ,^๑ อาปทาสุ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

อฏฺฐมสีกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๒๕] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
ชีวหานิจฺจารกํ ญฺชนฺติ ฯเปฯ

“น ชิวหานิจฺจารกํ ญฺชิสฺสามีติ สีกฺขา กรณียาติ.

น ชิวหานิจฺจารกํ ญฺชิตพฺพํ. โย อนาทรียํ ปฏฺิจจ
ชีวหานิจฺจารกํ ญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสุ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

นวมสีกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๒๖] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
จปฺปการกํ ญฺชนฺติ ฯเปฯ

หมดอายุ 26/05/2566

“น จปฺจปฺการกํ ภูณฺชิสฺสามีติ สีกฺขา กรณียาติ.

น จปฺจปฺการกํ ภูณฺชิตพฺพํ. โย อนาทรียํ ปฏฺิจจ จปฺจปฺการกํ ภูณฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส, อาปทาสุ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ทสมฺมสีกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

กพฺพวคฺโค ปณฺจโม.

๖. สรรุสรวคฺโค

[๖๒๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา โกสมฺพิยํ วิหริติ
โฆสิตารามे. เตน โข ปน สมเยน อณฺณตเรน พฺราหฺมณฺเณ
สงฺฆสฺส ปโยปานํ ปฏฺียตฺตํ โหติ. ภิกฺขุ สรรุสฺสการกํ ขีรํ ปิวนฺติ.
อณฺณตโร นฏฺุปฺพโก ภิกฺขุ เอวมาห “สพฺพายํ^๑ มณฺเณ สงฺโฆ
สีตฺติกโตติ.”^๒ เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ยเปยฺย เต อชฺฌมายนฺติ ขียนฺติ
วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุ สงฺฆํ อารพฺภ ทวํ กริสฺสตีติ
ยเปยฺย “สจฺจํ กิร ตวํ ภิกฺขุ สงฺฆํ อารพฺภ ทวํ อกาसीติ. “สจฺจํ
ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ยเปยฺย “กถํ หิ นาม ตวํ โฆมปฺริส
สงฺฆํ อารพฺภ ทวํ กริสฺสสิ. เนตํ โฆมปฺริส อปฺปสนฺนํ นวํ
ปสาทาย ปสนฺนํ นวํ ภิกฺขุโยภาวาย ยเปยฺย วิครหิตฺวา ฐมฺมํ
กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “น ภิกฺขเว พุทฺธํ นวํ ฐมฺมํ นวํ
สงฺฆํ นวํ อารพฺภ ทวํ กาทพฺโพ, โย กรเยย, อาปตฺติ

^๑ ส.ฉ.,เท.,มหา. สพฺพโพนํ

^๒ อ. สีตฺติกโตติ.

ทุกกฏสชาติ. อถโข ภควา ตํ ภิกขุํ อนเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา
 ทพฺภรตาย ๔เปฯ เอวญจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

“น สรรุสรวการกํ ภุญฺชิสฺสามีติ สีกฺขา กรณียาติ.

น สรรุสรวการกํ ภุญฺชิตพฺพํ. โย อนาทรียํ ปฏฺิจจ สรรุสรวการกํ
 ภุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกกฏสส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
 อาปทาสฺส, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสชาติ.

ปจฺมสีกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๒๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
 หตฺถนิลฺเลหํ ภุญฺชนฺติ ๔เปฯ

“น หตฺถนิลฺเลหํ ภุญฺชิสฺสามีติ สีกฺขา กรณียาติ.

น หตฺถนิลฺเลหํ ภุญฺชิตพฺพํ. โย อนาทรียํ ปฏฺิจจ หตฺถ-
 นิลฺเลหํ ภุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกกฏสส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
 อาปทาสฺส, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสชาติ.

ทุติยสีกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๒๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
 ปตฺตนิลฺเลหํ ภุญฺชนฺติ ๔เปฯ

“น ปตฺตนิลฺเลหํ ภุญฺชิสฺสามีติ สีกฺขา กรณียาติ.

น ปตฺตนิลฺเลหํ ภูณฺชิตพฺพํ โย อนาทรียํ ปฏฺิจจ ปตฺต-
นิลฺเลหํ ภูณฺชติ, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
ปริตฺตเก เสเส เอกโต สงฺกทฺธมฺมิตฺวา นิลฺเลหิตฺวา ภูณฺชติ, อาปทาสุ,
อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ตติยสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๓๐] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
โอฏฺฐนฺิลเลหํ ภูณฺชนฺติ ๕เปฯ

“น โอฏฺฐนฺิลเลหํ ภูณฺชิสฺสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

น โอฏฺฐนฺิลเลหํ ภูณฺชิตพฺพํ โย อนาทรียํ ปฏฺิจจ โอฏฺฐ-
นฺิลเลหํ ภูณฺชติ, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสุ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

จตุตฺถสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๓๑] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา ภคฺเคสุ วิหริติ สํสุมารคิเร^๑
เภสภาวเน มิคทาเย. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ โกกนเท ปาสาเท
สามิเสน หตฺเถน ปาณียถาลกํ^๒ ปฏฺิจฺคณฺหนฺติ. มนุสฺสา อฺชฺฌายนฺติ

^๑ ส.น. สํสุมารคิเร, เอวมฺปริปิ.

^๒ อ. ปาณยถาลกํ, เอวมฺปริปิ.

ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม สมณฺหา สกฺยปฺตฺติยา สามิสฺเน
 หตฺถเณ ปาณียถาลกํ ปฏฺฐิคฺคเหสฺสนฺติ, เสยฺยถาปิ คิหิ กามโมคฺชินฺติ.
 อสฺสสํ ไซ ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ อุชฺฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ
 วิปาเจนฺตานํ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจ ๔เปยฺย เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ
 วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุ สามิสฺเน หตฺถเณ ปาณียถาลกํ
 ปฏฺฐิคฺคเหสฺสนฺตฺติ. ๔เปยฺย “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุ สามิสฺเน
 หตฺถเณ ปาณียถาลกํ ปฏฺฐิคฺคณฺหนฺตฺติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ
 พุทฺโธ ภควา ๔เปยฺย “กถํ หิ นาม เต ภิกฺขเว โมฆปฺริสา
 สามิสฺเน หตฺถเณ ปาณียถาลกํ ปฏฺฐิคฺคเหสฺสนฺติ. เนตํ ภิกฺขเว
 อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ปสนฺนํ วา ภิชฺชโยภาวาย ๔เปยฺย
 เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

“น สามิสฺเน หตฺถเณ ปาณียถาลกํ ปฏฺฐิคฺคเหสฺสามีติ
 สิกฺขา กรณียาติ.

น สามิสฺเน หตฺถเณ ปาณียถาลโก ปฏฺฐิคฺคเหตฺพุโป. โย
 อนาทรียํ ปฏฺฐิจฺจ สามิสฺเน หตฺถเณ ปาณียถาลกํ ปฏฺฐิคฺคณฺหาติ,
 อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสตียา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
 “โธวีสฺสามีติ วา “โธวาเปสฺสามีติ วา ปฏฺฐิคฺคณฺหาติ, อาปทาสุ,
 อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ปณฺจมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๓๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา ภคฺเคสุ วิหฺรติ สํสุมารคิเร
 ๒๖/๐๕/๒๕๖๖
 เกสฺกพาวเน มิคทาเย. เตน ไซ ปน สมเยน ภิกฺขุ โกกนฺเท ปาสาเท
 สลิตฺถกํ ปตฺตฺโธวํ อนฺตรมเร จทฺเทนฺติ. มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ

ขียนุตติ วิปาเจนุตติ “กถํ หิ นาม สมณ สกฺขยปฺตฺติยา สสิตถกํ
 ปตฺตโชรนํ อนฺตรมเร จทฺเทศฺสนฺตติ, เสขยถาปิ คิหิ กามโภคิโนติ.
 อสฺโสสุ โข ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ อุชฺฌายนฺตานํ ขียนุตฺตานํ
 วิปาเจนฺตานํ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺย เต อุชฺฌายนฺตติ
 ขียนุตติ วิปาเจนุตติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุ สสิตถกํ ปตฺตโชรนํ
 อนฺตรมเร จทฺเทศฺสนฺตติ. “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุ สสิตถกํ
 ปตฺตโชรนํ อนฺตรมเร จทฺเทศฺสนฺตติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
 ภควา ๔เปยฺย “กถํ หิ นาม เต ภิกฺขเว โมชฺสปฺริสา สสิตถกํ
 ปตฺตโชรนํ อนฺตรมเร จทฺเทศฺสนฺตติ. เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺนํ
 วา ปสาทาย ปสฺนฺนํ วา ภียโยภาวาย ๔เปยฺย เอวญฺจ
 ปน ภิกฺขเว อิมํ สีกฺขาปทํ อุทฺทิสฺเสยฺยาถ

“น สสิตถกํ ปตฺตโชรนํ อนฺตรมเร จทฺเทศฺสามีติ
 สีกฺขา กรณียาติ.

น สสิตถกํ ปตฺตโชรนํ อนฺตรมเร จทฺเทศพฺพ. โย อนาทรียํ
 ปฏิจฺจ สสิตถกํ ปตฺตโชรนํ อนฺตรมเร จทฺเทศติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อนาปตฺติ อสมฺมจิจฺจ, อสตียา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
 อุทฺธิรตฺวา วา ภินฺทิตฺวา วา ปฏิกฺคเห วา นีหริตฺวา จทฺเทศติ,
 อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

จฺญจสีกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๓๓] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
 อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
 จตฺตปาณิสฺส ฐมมํ เทเสนฺติ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺย เต
 อุชฺฌายนฺตติ ขียนุตติ วิปาเจนุตติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ

ฉตฺตปาณิสฺส ฐมมํ เทเสสฺสนตฺตีติ ฯเปฯ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว
 ฉตฺตปาณิสฺส ฐมมํ เทเสถาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
 ภควา ฯเปฯ “กถํ หิ นาม ตุมฺहे โมชปฺริสา ฉตฺตปาณิสฺส ฐมมํ
 เทเสสฺสถ. เนตํ โมชปฺริสา อปฺปสnnนํ วา ปสาทาย ปสnnนํ
 วา ภิกฺขโวยภาวาย ฯเปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ
 อุกฺกทิสฺสเยยยาถ

“น ฉตฺตปาณิสฺส ฐมมํ เทเสสฺสสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณฺํ สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๖๓๔] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ ฉตฺตปาณิสฺส คิลานสฺส
 ฐมมํ เทเสตฺถํ กุกฺกัจจายนฺติ. มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
 “กถํ หิ นาม สมณา สกฺยปฺตฺติยา ฉตฺตปาณิสฺส คิลานสฺส ฐมมํ
 น เทเสสฺสนตฺตีติ. อสฺสสํ โข ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ อุชฺฌายนฺตานํ
 ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. อถ โข เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ
 อาโรเจสฺสํ. อถ โข ภควา เอตสฺมี นินทาเน เอตสฺมี ปกรณเ ฐมมํ
 กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว ฉตฺตปาณิสฺส
 คิลานสฺส ฐมมํ เทเสตฺถํ, เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ
 อุกฺกทิสฺสเยยยาถ

“น ฉตฺตปาณิสฺส อคิลานสฺส ฐมมํ เทเสสฺสสามีติ สิกฺขา
 กรณียาติ.

ฉตฺตํ นาม ตีณิ ฉตฺตานิ เสตจฺฉตฺตํ^๑ กิลณฺชจฺฉตฺตํ ปณฺณจ-
 ฉตฺตํ มณฺทลพทฺธํ สลากพทฺธํ.

หมดอายุ 26/05/2566

^๑ อ. เสตฉตฺตํ

ธมฺโม นาม พุทฺธภาสิตฺตํ สวากภาสิตฺตํ อธิสฺสภาสิตฺตํ เทวตา-
ภาสิตฺตํ อตฺตอุปสมฺมहिโต ธมฺมอุปสมฺมहिโต.”

เทเสยฺยยาติ ปเทเน เทเสติ, ปเท ปเท อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺส.
อกฺขราย เทเสติ, อกฺขรอกฺขราย อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺส. น จตฺตปาณิสฺส
อคิลานสฺส ธมฺโม เทเสตฺตพฺโพ. โย อนาทรียํ ปฏฺิจจ จตฺตปาณิสฺส
อคิลานสฺส ธมฺมํ เทเสติ, อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺส.

อนาปตฺติ อสมฺมจิจฺจ, อสตียา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

สจฺจตมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๓๕] เตเน สมเยเน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตฺวเน
อนาถปิณฺฑทิกสฺส อารามे. เตเน โข ปเน สมเยเน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
ทณฺฑปาณิสฺส ธมฺมํ เทเสนฺติ ฯ

“น ทณฺฑปาณิสฺส อคิลานสฺส ธมฺมํ เทเสสฺสามีติ สิกฺขา
กรณียาติ.

ทณฺโฑ นาม มชฺฌิมสฺส ปุริสสฺส จตฺตหตฺโต ทณฺโฑ. ตโต
อุกฺกกุสฺสํ อทณฺโฑ, โอมโก อทณฺโฑ. น ทณฺฑปาณิสฺส อคิลานสฺส
ธมฺโม เทเสตฺตพฺโพ. โย อนาทรียํ ปฏฺิจจ ทณฺฑปาณิสฺส อคิลานสฺส
ธมฺมํ เทเสติ, อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺส.

อนาปตฺติ อสมฺมจิจฺจ, อสตียา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

อฏฺฐมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๑ ส.ณ.เท.มหา. อตฺตอุปสมฺมहिโต ธมฺมอุปสมฺมहिโต.

[๖๓๖] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตถิย์ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
สตฺถปาณิสฺส ฌมฺมํ เทเสนฺติ ฯเปฯ

“น สตฺถปาณิสฺส อคิลานสฺส ฌมฺมํ เทเสสฺสามีติ ลิกฺขา
กรณียาติ.

สตฺถํ นาม เอกโตธารํ อุมโตธารํ ปหฺรณิ.^๑

น สตฺถปาณิสฺส อคิลานสฺส ฌมฺโม เทเสตพฺโพ. โย อนาทรียํ
ปฏฺิจฺจ สตฺถปาณิสฺส อคิลานสฺส ฌมฺมํ เทเสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสุ, อุมมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

นวมลิกฺขาปทํ นิฏฺฐิจฺติ.

[๖๓๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตถิย์ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
อาวุฐปาณิสฺส ฌมฺมํ เทเสนฺติ ฯเปฯ

“น อาวุฐปาณิสฺส อคิลานสฺส ฌมฺมํ เทเสสฺสามีติ ลิกฺขา
กรณียาติ.

อาวุฐํ นาม จาโป โกทณฺโฑ.

น อาวุฐปาณิสฺส อคิลานสฺส ฌมฺโม เทเสตพฺโพ. โย อนาทรียํ
ปฏฺิจฺจ อาวุฐปาณิสฺส อคิลานสฺส ฌมฺมํ เทเสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อนาปตติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ทสมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

สุรฺรสุรฺวคฺโค จฺญโ.

๗. ปาทูกาวคฺโค

[๖๓๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
ปาทูการุพฺพสฺส ฐมฺมํ เทเสนฺติ ฯเปฯ

“น ปาทูการุพฺพสฺส^๑ อคิลานสฺส ฐมฺมํ เทเสสฺสามีติ สิกฺขา
กรณียาติ.

น ปาทูการุพฺพสฺส อคิลานสฺส ฐมฺโม เทเสตพฺโพ. โย
อนาทรียํ ปฏิจฺจ อกฺกนฺตสฺส วา ปฏฺฐิมุกฺกสฺส วา โอมุกฺกสฺส วา
อคิลานสฺส ฐมฺมํ เทเสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ปจฺมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๓๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
อุปาหฺนารุพฺพสฺส ฐมฺมํ เทเสนฺติ ฯเปฯ

^๑ อี. ปาทูการุพฺพสฺส

“น อูปาหนารุพฺหสฺส^๑ อคิลานสฺส ฐมฺมํ เทเสสฺสามีติ สิกฺขา
กรณียาติ.

น อูปาหนารุพฺหสฺส อคิลานสฺส ฐมฺโม เทเสตพฺโพ. โย
อนาทรียํ ปฏิจฺจ อกฺกนตสฺส วา ปฏิมุํกสฺส วา โอมุํกสฺส วา
อคิลานสฺส ฐมฺมํ เทเสติ, อาปตฺติ ทุคฺคกฺขสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสฺ, อุมมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ทุติยสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๔๐] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
ยานคตสฺส ฐมฺมํ เทเสนฺติ ๗เปฯ

“น ยานคตสฺส อคิลานสฺส ฐมฺมํ เทเสสฺสามีติ สิกฺขา
กรณียาติ.

ยานํ นาม วยฺหํ รโถ สกฺกํ สนฺทมานิกา สิวิกา ปาฏฺงกิ.

น ยานคตสฺส อคิลานสฺส ฐมฺโม เทเสตพฺโพ. โย อนาทรียํ
ปฏิจฺจ ยานคตสฺส อคิลานสฺส ฐมฺมํ เทเสติ, อาปตฺติ ทุคฺคกฺขสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสฺ, อุมมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ตติยสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๔๑] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตถิย์ วิหริติ เขตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
สยณคตสฺส ฌมฺมํ เทเสนฺติ ฯเปฯ

“น สยณคตสฺส อคิลานสฺส ฌมฺมํ เทเสสฺสามีติ ลิกฺขา
กรณียาติ.

น สยณคตสฺส อคิลานสฺส ฌมฺโม เทเสตฺพุโป. โย อนาทรียํ
ปฏฺิจฺจ อนฺตมโส จมายปิ^๑ นินฺนสฺส []^๒ อคิลานสฺส ฌมฺมํ
เทเสติ, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส.

อนาปตฺติ อสญฺจิจฺจ, อสตียา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสุ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

จตุตฺถลิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๔๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตถิย์ วิหริติ เขตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
ปลฺลตฺติกาย นินฺนสฺส ฌมฺมํ เทเสนฺติ ฯเปฯ

“น ปลฺลตฺติกาย นินฺนสฺส อคิลานสฺส ฌมฺมํ เทเสสฺสามีติ
ลิกฺขา กรณียาติ.

น ปลฺลตฺติกาย นินฺนสฺส อคิลานสฺส ฌมฺโม เทเสตฺพุโป.
โย อนาทรียํ ปฏฺิจฺจ หตฺถปลฺลตฺติกาย วา ทุสฺสปลฺลตฺติกาย วา
นินฺนสฺส อคิลานสฺส ฌมฺมํ เทเสติ, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส.

^๑ หมดอายุ 26/05/2566

^๑ ส. จมายมฺปิ, เท., อ. จมายปิ

^๒ ส., จ., เท., อ. เอตฺถนฺตเร สยณคตสฺสาติ ปาโจ ทิสฺสติ.

อนาปตติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ปณฺจมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๔๓] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
เวจิตสึสฺส ฐมฺมํ เทเสนฺติ ฯ

“น เวจิตสึสฺส อคิลานสฺส ฐมฺมํ เทเสสฺสามีติ สิกฺขา
กรณียาติ.

เวจิตสึโส นาม เกสนฺตํ น ทสฺสาเปตฺวา เวจิตโต โหติ.

น เวจิตสึสฺส อคิลานสฺส ฐมฺโม เทเสตฺพุโป. โย อนาถริยํ
ปฏิจฺจ เวจิตสึสฺส อคิลานสฺส ฐมฺมํ เทเสติ, อาปตติ ทุกฺกฏสฺส.

อนาปตติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส, เกสนฺตํ
วิวราเปตฺวา เทเสติ, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ฉณฺฐสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๔๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
โอคฺคณฺฐจิตสึสฺส ฐมฺมํ เทเสนฺติ ฯ

“น โอคฺคณฺฐจิตสึสฺส อคิลานสฺส ฐมฺมํ เทเสสฺสามีติ สิกฺขา
กรณียาติ.

โอคฺคณฺฐจิตสึโส นาม สสึสํ ปารุโต วุจฺจติ.

น โอคุณจิตตีสสส อคิลานสส ฐมโม เทเสตพุโพ. โย
อนาทรียं ปฏิจจ โอคุณจิตตีสสส อคิลานสส ฐมมံ เทเสติ,
อาปตติ ทุกกฏสส.

อนาปตติ อสณฺจิจจ, อสติยา, อชานนฺตสส, คิลานสส, สีสํ
วิวราเปตฺวา เทเสติ, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

สตตมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๔๕] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
จฺมายํ นิสีทิตฺวา อาสเน นิสินฺนสฺส ฐมมံ เทเสนฺติ ฯเปฯ

“น จมายนํ” นิสีทิตฺวา อาสเน นิสินฺนสฺส อคิลานสฺส ฐมมံ
เทเสสฺสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

น จมายนํ นิสีทิตฺวา อาสเน นิสินฺนสฺส อคิลานสฺส ฐมโม
เทเสตพุโพ. โย อนาทรียं ปฏิจจ จมายนํ นิสีทิตฺวา อาสเน นิสินฺนสฺส
อคิลานสฺส ฐมมံ เทเสติ, อาปตติ ทุกกฏสส.

อนาปตติ อสณฺจิจจ, อสติยา, อชานนฺตสส, คิลานสส,
อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

อฏฺฐมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๔๖] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
นีเจ อาสเน นิสีทิตฺวา อฺจุเจ อาสเน นิสินฺนสฺส ฐมมံ เทเสนฺติ.

เย เต ภิกฺขุ อปฺปิฉา ๕เปฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
 “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ นีเจ อาสเน นิสีทิตฺวา อุจฺเจ
 อาสเน นิสินฺนสฺส ฐมํ เทเสสฺสนฺตํติ ๕เปฯ “สจฺจํ กิร ตุมฺहे
 ภิกฺขเว นีเจ อาสเน นิสีทิตฺวา อุจฺเจ อาสเน นิสินฺนสฺส ฐมํ
 เทเสถาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ๕เปฯ “กถํ หิ
 นาม ตุมฺहे โมฆปฺริสา นีเจ อาสเน นิสีทิตฺวา อุจฺเจ อาสเน
 นิสินฺนสฺส ฐมํ เทเสสฺสถ. เนตํ โมฆปฺริสา อปฺปสนฺนํ นํ วา
 ปสาทาย ปสนฺนํ นํ วา ภิยฺโยภาวาย ๕เปฯ วิครหิตฺวา ฐมมํ กถํ
 กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ

[๖๔๗] “ภูตปุพฺพํ ภิกฺขเว พาราณสียํ อณฺเฏตรสฺส จวกสฺส^๑
 ปชาปติ คพฺภินิ อโหสิ. อถโข ภิกฺขเว सा ज्वकि^๒ तं ज्वकि^๓
 ऐतत्तवो ज “คพฺภินิมฺหิ อยฺยปฺตฺต, อิจฺฉามิ อมฺพํ ขาทิตฺตฺต. “นตฺถิ
 อมฺโพ,^๔ อกาโล อมฺพสฺสาติ. “สเจ น ลภิสฺสามิ, มริสฺสามิตี.
 เตน โข ปน สมเยน []^๕ รณฺเฏ อมฺโพ ฐวฺลโล โหติ. อถโข
 ภิกฺขเว โส จวโก, เยน โส อมฺโพ, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา
 ตํ อมฺพํ อภิรฺหิตฺวา^๖ นิสินฺโน อจฺฉิ. อถโข ภิกฺขเว ราชา ปุโรหิตฺเตน
 พฺราหฺมณฺเนน สทฺธิ, เยน โส อมฺโพ, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา
 อุจฺเจ อาสเน นิสีทิตฺวา มนฺตํ ปรียาปฺถนาติ. อถโข ภิกฺขเว
 ตสฺส จวกสฺส ऐतत्तवोหสิ “ยาว อธมฺมิโก อयํ ราชา, ยตฺร หิ
 นาม อุจฺเจ อาสเน นิสีทิตฺวา มนฺตํ ปรียาปฺถนิสฺสตี; อยฺยจ

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อิ. จวกสฺส

^๓ ส.,ฉ.,เท.,อิ. จวก

^๕ เท. ऐतत्तवโร ภิกฺขเวติ ปาโจ ทิสฺสตี.

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อิ. จวก

^๔ ส.,ฉ.,อิ.,มหา. อมฺพ

^๖ ส.,ฉ.,มหา. อภิรฺหิตฺวา

พฺราหฺมโณ อธฺมมิกโก, ยตฺร หิ นาม นีเจ อาสเน นิสีทิตฺวา อุจฺเจ
 อาสเน นิสินฺนสฺส มนฺตํ วาเจสฺสติ; อหฺมจฺมฺหิ อธฺมมิกโก, โยหํ
 อิตฺถิยา การณา รณฺโณ อมฺพํ อวหฺรามิ; สพฺพมิตํ จ^๑ ปฺริคตฺตฺนติ.^๒
 ตตฺถเว ปฺริปฺติ.

อุโก อตฺถํ น ชานนฺติ อุโก ธมฺมํ น ปสฺสเร
 โย จายํ มนฺตํ วาเจติ โย จาธฺมเมเน รียติ.^๓
 สาลีนํ โอทโน ภูตฺโต สฺจิมฺสฺสฺสฺสฺสโน
 ตสฺมา ธมฺเม น วตฺตาม ธมฺโม อริเยภิ วณฺณิโต.
 ธีรตฺถุ ตํ ธนลาภํ ยสฺสลาภญจ พฺราหฺมณ
 ยา วุตฺติ วินิปาเตน อธฺมมจฺรเณน วา.
 ปฺริพฺพช มหาพฺรหฺเม ปจฺนตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 มา ตํ อธฺมโม อจฺริโต อสฺมา กุมฺภมิตฺวาภิตาติ.

ตทาปิ เม ภิกฺขเว อมฺหาปา นีเจ อาสเน นิสีทิตฺวา อุจฺเจ
 อาสเน นิสินฺนสฺส มนฺตํ วาเจตฺตุ. กิมํจํ^๔ ปน เอตฺรหิ น อมฺหาปา
 ภวิสฺสติ นีเจ อาสเน นิสีทิตฺวา อุจฺเจ อาสเน นิสินฺนสฺส ธมฺมํ
 เทเสตฺตุ. เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺนํ น วา ปสฺสาทาย ปสฺนฺนํ น วา
 ภยฺโยภาวาย ๗เปฯ เวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ
 อุทฺทิสฺสเยยฺยาถ

“น นีเจ อาสเน นิสีทิตฺวา อุจฺเจ อาสเน นิสินฺนสฺส
 อคิลานสฺส ธมฺมํ เทเสสฺสสามีติ สิกฺขา กรณียาติ.

^๑ หมายเหตุ 26/05/2566
 อ. สพฺพ อิทํ จ

^๓ ส. จาธฺมเมเนรียติ, อ. อธิยติ

^๒ ส.,จ.,เท.,มหา. สพฺพมิตํ จริมํ กตฺตฺนติ.

^๔ ส.,เท.,อ. กิมํจ

น นีเจ อาสเน นิสีทิตฺวา อุจฺเจ อาสเน นิสินฺนสฺส อคิลานสฺส
 ฐมฺโม เทเสตพฺโพ. โย อนาทรียํ ปฏิจฺจ นีเจ อาสเน นิสีทิตฺวา
 อุจฺเจ อาสเน นิสินฺนสฺส อคิลานสฺส ฐมฺมํ เทเสติ, อาปตฺติ
 ทุกฺกกุสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
 อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

นวมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๔๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
 จิตา นิสินฺนสฺส ฐมฺมํ เทเสนฺติ ฯเปฯ

“น จิโต นิสินฺนสฺส อคิลานสฺส ฐมฺมํ เทเสสฺสามีติ สิกฺขา
 กรณียาติ.

น จิเตน นิสินฺนสฺส อคิลานสฺส ฐมฺโม เทเสตพฺโพ. โย
 อนาทรียํ ปฏิจฺจ จิโต นิสินฺนสฺส อคิลานสฺส ฐมฺมํ เทเสติ,
 อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
 อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ทสมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๔๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
 ปจฺจโต คจฺจนฺตา ปุโรโต คจฺจนฺตสฺส ฐมฺมํ เทเสนฺติ ฯเปฯ

“น ปจฺจนโต คจฺจนโต ปุรโต คจฺจนตสฺส อคิลานสฺส ฌมฺมํ
เทเสสฺสามีติ สีกฺขา กรณียาติ.

น ปจฺจนโต คจฺจนเตน ปุรโต คจฺจนตสฺส อคิลานสฺส ฌมฺโม
เทเสตพุโป. โย อนาทรียํ ปฏิจฺจ ปจฺจนโต คจฺจนโต ปุรโต
คจฺจนตสฺส อคิลานสฺส ฌมฺมํ เทเสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺนิจฺจ, อสติยา, อชานนตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

เอกาทสมสีกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๕๐] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
อุปปเถน คจฺจนตา ปเถน คจฺจนตสฺส ฌมฺมํ เทเสนฺติ ฯเปฯ

“น อุปปเถน คจฺจนโต ปเถน คจฺจนตสฺส อคิลานสฺส
ฌมฺมํ เทเสสฺสามีติ สีกฺขา กรณียาติ.

น อุปปเถน คจฺจนเตน ปเถน คจฺจนตสฺส อคิลานสฺส ฌมฺโม
เทเสตพุโป. โย อนาทรียํ ปฏิจฺจ อุปปเถน คจฺจนโต ปเถน
คจฺจนตสฺส อคิลานสฺส ฌมฺมํ เทเสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺนิจฺจ, อสติยา, อชานนตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ทฺวาทสมสีกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๕๑] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
จิตา อุจฺจารมฺปิ ปสฺสาวมฺปิ กโรนฺติ ฯเปฯ

“น จิโต อคิลานโ อัจจาร์ วา ปสฺสาวํ วา กริสฺสามิติ
สิกฺขา กรณียาติ.

น จิเตน อคิลานเนน อัจจาโร วา ปสฺสาวโ วา กาทพุโ.
โย อนาทรียํ ปฏิจฺจ จิโต อคิลานโ อัจจาร์ วา ปสฺสาวํ วา
กโรติ, อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
อาปทาสุ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

เตรสมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๕๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
หริเต อัจจารมฺปิ ปสฺสาวมฺปิ เขพมฺปิ กโรนฺติ ฯเปฯ

“น หริเต อคิลานโ อัจจาร์ วา ปสฺสาวํ วา เขฬํ วา
กริสฺสามิติ สิกฺขา กรณียาติ.

น หริเต อคิลานเนน อัจจาโร วา ปสฺสาวโ วา เขฬโ วา
กาทพุโ. โย อนาทรียํ ปฏิจฺจ หริเต อคิลานโ อัจจาร์ วา
ปสฺสาวํ วา เขฬํ วา กโรติ, อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส,
อปฺปหริเต กโต หริตํ โอตฺถรติ, อาปทาสุ, อุมฺมตฺตกสฺส,
อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

จุกฺทสมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๕๓] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ

อุทเก อุจจารมปิ ปสฺสวามปิ เขพมปิ กโรนฺติ. มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ
 ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม สมณฺหา สกฺยปฺตฺติยา อุทเก
 อุจจารมปิ ปสฺสวามปิ เขพมปิ กริสฺสนฺติ, เสยฺยถาปิ คิหิ
 กามโมคฺชินฺติ. อสฺโสสุ โข ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ อุชฺฌายนฺตานํ
 ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจหา ฯเปฯ เต
 อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ
 อุทเก อุจจารมปิ ปสฺสวามปิ เขพมปิ กริสฺสนฺตฺติ ฯเปฯ “สจฺจํ
 กิร ตุมฺहे ภิกฺขเว อุทเก อุจจารมปิ ปสฺสวามปิ เขพมปิ
 กโรถาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ฯเปฯ “กถํ หิ
 นาม ตุมฺहे โมชปฺริสา อุทเก อุจจารมปิ ปสฺสวามปิ เขพมปิ
 กริสฺสถ. เนตํ โมชปฺริสา อปฺปสฺนฺนํ ภา ปสาทาย ปสฺนฺนํ
 ภา ภิกฺขโสภาวาย ฯเปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ
 อุทฺธิเสยฺยาถ

“น อุทเก อุจจารํ ภา ปสฺสวํ ภา เขพมํ ภา กริสฺสํ สามีติ
 สิกฺขา กรณียาติ.

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณํ สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติ.

[๖๕๔] เตน โข ปน สมเยน คิลานา ภิกฺขุ อุทเก อุจจารมปิ
 ปสฺสวามปิ เขพมปิ กาทํ กุกฺกัจฺจายนฺติ. ภิกฺขุ^๑ ภควโต เอตมตฺถํ
 อาโรเจสุ. อถ โข ภควา เอตสฺมี นินทาเน เอตสฺมี ปกรเณ ฐมฺมี
 กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว คิลานเน
 ภิกฺขุณา อุทเก อุจจารมปิ ปสฺสวามปิ เขพมปิ กาทํ, เอวญฺจ ปน
 ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺธิเสยฺยาถ

^๑ สี่,อี,สุยา,มหา. อยู่ ปาโจ น ทิสฺสติ.

“น อุกเก อคิลานโ อจุจาร์ วา ปสฺสวํ วา เขฬิ วา
กริสฺสามีติ สีกุขา กรณียาติ.

น อุกเก อคิลานเนน อจุจาร์ วา ปสฺสวํ วา เขฬิ วา
กาทพฺโพ. โย อนาทรียํ ปฏิจฺจ อุกเก อคิลานโ อจุจาร์ วา
ปสฺสวํ วา เขฬิ วา กโรติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสตียา, อชานนฺตสฺส, คิลานสฺส, ฌเล
กโต อุกกํ โอตฺถรติ, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺตกสฺส, []^๑ อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ปณฺณรสมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

ปาทุกาวคโค สตฺตโม.

อุทฺทิฏฺฐา โข อายสฺมนฺโต เสขียา ฌมา. ตตฺถายสฺมนฺเต
ปฺจุณามิ กจฺจิตฺถ ปริสฺสุทฺธา. พุตฺติมฺปิ ปฺจุณามิ กจฺจิตฺถ ปริสฺสุทฺธา.
ตตฺติมฺปิ ปฺจุณามิ กจฺจิตฺถ ปริสฺสุทฺธา. ปริสฺสุทฺเตตฺถายสฺมนฺโต; ตสฺมา
ตฺถเห. เอวเมตํ ฌารยามีติ.

เสขียา นิฏฺฐิตา.

เสขียกณฺห์ นิฏฺฐิตํ.

^๑ สันสกฤต-เอตฺถนฺตเร ชิตฺตจิตฺตสฺส, เวทนาฏฺฐสฺสาติ อิมะ ปาจา ทิสฺสนฺติ., เท. เอตฺถนฺตเร
ชิตฺตจิตฺตสฺส, เวทนาทฺฐสฺสาติ อิมะ ปาจา ทิสฺสนฺติ., อ. เอตฺถนฺตเร ชิตฺตจิตฺตสฺส,
เวทนาฏฺฐสฺสาติ อิมะ ปาจา ทิสฺสนฺติ.

๘. อธิกรณสมถา

[๖๕๕] อิมะ โข ปณายสมนโต สตุต อธิกรณสมถา ฐมา
อุทเทส อากจันติ.

อุปปนุปปนุหานัน อธิกรณานัน สมถาย วูปสมาย สมมุขาวินโย
ทาทพโพ, สติวินโย ทาทพโพ, อมฺพหวินโย ทาทพโพ, ปฏินฺณาย
กาเรตพพํ, เยภฺยฺยสิกา ตสฺสปาปิยสิกา, ตินฺนวตฺถารโกติ.

อุทฺทิกฺกา โข อายสมนโต สตุต อธิกรณสมถา ฐมา.
ตตฺถายสมนเต ปุจฺฉามิ กจฺจิตฺถ ปริสฺสุทฺธา. ทฺตฺติยมฺปิ ปุจฺฉามิ
กจฺจิตฺถ ปริสฺสุทฺธา. ตตฺติยมฺปิ ปุจฺฉามิ กจฺจิตฺถ ปริสฺสุทฺธา.
ปริสฺสุทฺเธตฺถายสมนโต; ตสฺมา ตฺวเห. เอวเมตํ ธารยามิตี.

อธิกรณสมถา นิฏฺฐิตา.

อุทฺทิกฺกํ โข อายสมนโต นินฺทํ, อุทฺทิกฺกา จตฺตารอ ปาราชิกา
ฐมา, อุทฺทิกฺกา เตรส สงฺฆาทีเสสา ฐมา, อุทฺทิกฺกา เทว อนฺนิยา
ฐมา, อุทฺทิกฺกา ตีส นิสฺสคฺคิยา ปาจิตฺติยา ฐมา, อุทฺทิกฺกา
เทวนฺนุติ ปาจิตฺติยา ฐมา, อุทฺทิกฺกา จตฺตารอ ปาฏีเทสนียา ฐมา,
อุทฺทิกฺกา เสขิยา ฐมา, อุทฺทิกฺกา สตุต อธิกรณสมถา ฐมา.
เอตฺตํกํ ตสฺส ภควโต สุตฺตาคตํ สุตฺตปริยาปนํ อนฺวทฺตมาสํ
อุทฺเทส อากจันติ. ตตฺถ สพฺเพเหว สมคฺเคहि สมฺโมทมาเนहि
อวิวทมาเนहि สิกฺขิตพฺพนฺติ.

วินยปิฎก

มหาวิภงฺกปาติยา ทุติยภาเค

ปทานุกฺกโม

ปทานุกฺกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกฺกโม	ปพฺพ/องฺก
[อ]		อกาสิ	๑๓/๑๓๘,๑๒๙/๒๒๐,
อกฺกานฺธมฺเมน	๔๒๓/๓๗๔-๓๗๕,		๑๙๒/๒๕๖,๒๔๒/๒๘๔,
	๔๒๔/๓๗๕		๓๓๐/๓๓๐,๓๔๐/๓๓๔,๔๓๓/๓๘๔,
อกฺกานฺธมฺโม	๔๒๕/๓๗๕		๔๗๔/๔๐๑,๖๒๗/๔๘๒
อกตํ	๕๘๙/๘๐,๓๔๒/๓๓๕,	อภิสฺสุ	๑๙๓/๓๕๖
	๓๙๒/๓๕๖,๓๙๔/๓๕๗	อภฺภู	๑๓/๑๓๙
อกตกปฺป	๓๖๙/๓๔๗	อกฺกนฺตสฺส	๖๓๘/๔๙๐,๖๓๙/๔๙๑
อกตกมฺมา	๔๐๙/๓๖๕	อกฺโกสโต	๓๘/๑๕๗
อกเตน	๕๘๙/๘๐	อกฺโกสา	๑๕/๑๔๒,๓๘/๑๕๗
อกตฺตูกาแมน	๑๙๕/๒๕๗	อกฺโกสิตพฺโพ	๑๔๙/๒๓๒
อกปฺปิยํ	๔๕๙/๒,๓๒๖/๓๒๙	อกฺโกเสน	๑๒/๑๓๘
อกปฺปิยกตํ	๒๓๙/๒๘๒	อกฺโกโส	๑๕/๑๔๒,๓๘/๑๕๗
อกฺรณียํ	๔๕๙/๒,๓๒๖/๓๒๙	อกฺขโม	๔๐๒/๓๖๒
อกามา	๕๐๐/๑๙	อกฺขรกฺขราย	๔๖/๑๖๓,๖๔/๑๗๕,
อกการโก	๔๑๒/๓๖๖		๔๒๕/๓๗๖,๔๓๐/๓๘๒,
อกาลจิวรี	๔๙๗/๑๕,๔๙๘/๑๕-๑๖,		๖๓๔/๔๘๘
	๔๙๙/๑๖,๕๐๐/๑๗-๑๘	อกฺขราย	๔๖/๑๖๓,๖๔/๑๗๕,
อกาลจิวรานิ	๔๙๘/๑๖		๑๒๕/๓๗๖,๔๓๐/๓๘๒,
อกาเล	๔๙๗/๔๑๔		๖๓๔/๔๘๘
อกาโล	๖๔๗/๔๙๕	อกฺขายถ	๓๖/๑๕๖

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
อกุขายนฺติ	๓๖/๑๕๕	อการี	๕๑๙/๓๒, ๕๒๔/๓๕,
อกุขายิสฺสถ	๓๖/๑๕๖		๕๒๙/๓๙, ๕๓๔/๔๓, ๖๔๓/๑๑๗
อกุขายิสฺสนฺติ	๓๖/๑๕๖	อภิลานสญฺญี	๒๐๗/๒๖๓-๒๖๔,
อกุขิตฺโต	๔๙๙/๔๑๕		๒๖๑/๒๙๓, ๓๕๕/๓๔๐
อกุขีนิ	๒๐๐/๒๖๐, ๒๘๖/๓๐๖,	อภิลานสฺส	๒๓๗/๒๘๑,
	๒๙๑/๓๐๘, ๔๐๒/๓๖๑		๖๓๔-๖๕๐/๔๘๗-๔๙๘
อภมาสิ	๕๐๘/๒๔, ๕๑๕/๒๙,	อภิลานเ	๒๐๗/๒๖๓
	๕๓๗/๔๖, ๕๗๑/๖๙,	อภิลานเณ	๒๐๕-๒๐๖/๒๖๓,
	๕๙๓/๘๓, ๑๙๓/๒๕๖,		๓๐๖-๓๐๗/๓๑๗, ๖๑๓/๔๗๕,
	๒๓๐-๒๓๑/๒๗๖-๒๗๗,		๖๕๑-๖๕๒/๔๙๙, ๖๕๔/๕๐๑
	๒๖๙/๒๙๗-๒๙๘, ๓๒๖/๓๒๗,	อภิลานเ	๒๐๖/๒๖๓, ๒๐๘/๒๖๔,
	๕๐๒/๔๑๗, ๕๐๓/๔๑๘,		๒๕๙-๒๖๒/๒๙๒-๒๙๔,
	๕๐๔/๔๑๙		๓๕๑-๓๕๕/๓๓๙-๓๔๐,
อภมฺสิ	๒๐๓/๒๖๑, ๒๓๑/๒๗๘,		๕๖๖-๕๖๘/๔๔๘-๔๕๐,
	๒๓๖/๒๘๐, ๒๔๒/๒๘๔,		๕๗๒/๔๕๒, ๕๗๓-๕๗๔/๔๕๔,
	๒๔๗/๒๘๗, ๓๑๑/๓๑๙,		๖๑๓/๔๗๕, ๖๕๑-๖๕๒/๔๙๙,
	๕๗๐/๔๕๑, ๕๗๑/๔๕๒		๖๕๔/๕๐๑
อภมิตฺถ	๒๗๙/๓๐๓	อภคปุริสา	๑๘๑/๒๕๐, ๑๘๗/๒๕๓
อภรุ	๕๕/๑๖๗	อภคพีขั	๙๑/๑๙๙-๒๐๐
อภคามเก	๔๙๔/๑๔, ๑๘๓/๒๕๑,	อภคพฏฺฐปนาย	๑๓๕-๑๓๖/๒๒๓
	๑๘๙/๒๕๔, ๔๐๙/๓๖๕,	อภคเพ	๓๗๑/๓๔๗
	๔๑๔/๓๖๗	อภคเหสิ	๕๐๓/๒๐,
อการวา	๔๔/๑๖๒		๕๐๒/๔๑๗, ๕๕๒/๔๔๐
อการสฺมา	๔๐๒/๓๖๑	อภคิ	๓๕๔/๓๓๙

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
อคุคินา	๕๑๙/๓๒, ๓๕๐/๓๓๘,๓๕๔/๓๓๙	อจุจยั	๕๕๕/๑๖๙
อคุคิ	๕๑๑/๔๒๔	อจุจริยั	๕๕๕/๑๖๘,๑๕๓/๒๓๖
อคุเค	๙๑/๒๐๐	อจุจายิกา	๕๑๒-๕๑๔/๔๒๔-๔๒๕
อคุหมั	๕๙๗/๘๕	อจุจายิกะ	๕๑๑/๔๒๔,๕๑๕/๔๒๕
อคุยาคารั	๓๒๖/๓๒๗	อจุจายิกั	๕๑๓/๔๒๕
องฺกชาตั	๕๐๓/๒๐	อจุเจกจิวรั	๖๔๖/๑๑๙, ๖๔๗/๑๑๙-๑๒๐, ๖๔๘/๑๒๐,๖๔๙/๑๒๑
องฺการกาสุปมา	๔๑๗/๓๖๙,๓๗๑, ๔๒๘/๓๗๘-๓๗๙	อจุเจกจิวรสนฺณิ	๖๕๐/๑๒๑-๑๒๒
องฺคุลিপโตทเก	๓๓๑/๓๓๑	อจุเจกจิวรานิ	๖๔๗/๑๒๐
องฺคุลিপโตทเกน	๓๓๐,๓๓๒/๓๓๑,	อจุเจกจิวรเ	๖๕๐/๑๒๑
องฺคุลিপโตทโก	๓๓๒/๓๓๑	อจุเจกั	๖๔๘/๑๒๐,๖๔๙/๑๒๑
องฺคุลิมุทฺทิกั	๕๐๔/๔๑๙	อจุโจทาตา	๒๗/๑๕๐
องฺคุลิมุทฺทิกาทา	๕๐๔/๔๑๙	อจุโจทาโต	๒๒/๑๔๖,๔๐/๑๕๙
องฺคุลิ	๓๘๑/๓๕๒	อจุโจทาทั	๑๕/๑๔๑,๒๒/๑๔๖
องฺคุลียา	๓๓๒/๓๓๑	อจุณฺหติ	๔๕๙/๑, ๕๐๔/๔๑๙,๕๖๒/๔๔๕
องฺคุลิโย	๔๐๒/๓๖๐	อจุณฺหนเ	๕๔/๑๖๖,๕๙/๑๗๑
องฺเค	๑๓๑/๒๒๑	อจุณฺหนโน	๕๒๗/๓๗,๕๓๒/๔๑
อจิตฺตีกตัม	๑๕/๑๔๐	อจุณาเทตฺตุกามา	๕๓๒/๔๑,๕๓๔/๔๓
อจุจคมา	๕๕๕/๑๖๘-๑๖๙	อจุณาเทตฺตุกาโม	๕๒๗/๓๗,๕๒๙/๓๘, ๕๓๙/๔๙,๖๔๓/๑๑๗
อจุจยโต	๕๕๕/๑๖๙	อจุณาเทตฺตุ	๕๒๗/๓๗, ๕๓๒/๔๑,๖๔๑/๑๑๖
อจุจเยน	๕๐๘/๒๔,๕๕๕/๑๖๙, ๒๒๑/๒๗๑,๔๐๒/๓๖๐,๕๐๔/๔๑๙		
อจุจโย	๕๕๕/๑๖๘-๑๖๙		

ปทานุกรโม	ปพฺพเองฺก	ปทานุกรโม	ปพฺพเองฺก
อจฺฉาเทถ	๕๓๒/๔๑, ๕๓๓/๔๓, ๕๓๔/๔๔	อจฺฉินฺทิสฺสติ	๖๓๑/๑๐๙
อจฺฉาเทสฺสติ	๕๓๗/๔๖, ๕๓๘/๔๙, ๕๓๙/๕๐	อจฺฉินฺทิสฺสสิ	๖๓๑/๑๐๙
อจฺฉาเทสฺสาม	๕๓๒/๔๑, ๕๓๓/๔๒, ๕๓๔/๔๓, ๖๕๗/๑๒๖, ๒๑๑/๒๖๕, ๒๒๓/๒๗๓, ๔๘๙/๔๐๗	อจฺฉินฺทิสฺ	๕๑๗/๓๐, ๑๘๑/๒๕๐, ๑๘๗/๒๕๓, ๒๓๑/๒๗๘, ๓๖๗/๓๔๖, ๕๐๙/๔๒๓, ๕๑๐/๔๒๓, ๕๗๐/๔๕๑
อจฺฉาเทสฺสามิ	๕๒๗/๓๖-๓๗, ๕๒๘/๓๘, ๕๒๙/๓๙, ๕๓๒/๔๑, ๖๔๑/๑๔๔-๑๑๕	อจฺฉินฺทียุย	๖๓๒-๖๓๓/๑๑๐
อจฺฉาเทหิ	๕๒๗/๓๗, ๕๒๘/๓๘, ๕๒๙/๔๐, ๕๓๗/๔๕, ๕๓๘/๔๘, ๕๓๙/๕๐	อจฺฉินฺทการณ	๕๒๖/๓๖
อจฺฉิ	๖๔๗/๔๙๕	อจฺฉินฺทจิวรํ	๕๒๔/๓๕
อจฺฉินฺทติ	๖๓๓/๑๑๐, ๖๓๔/๑๑๐-๑๑๑	อจฺฉินฺทจิวรกา	๕๒๒/๓๔
อจฺฉินฺทสิ	๖๓๑/๑๐๙	อจฺฉินฺทจิวรเก	๕๒๒/๓๓
อจฺฉินฺทาเปติ	๖๓๔/๑๑๐-๑๑๑	อจฺฉินฺทจิวรสฺส	๕๑๗/๓๑, ๕๒๒/๓๔, ๖๓๐/๑๐๘
อจฺฉินฺทาเปยฺย	๖๓๒-๖๓๓/๑๑๐	อจฺฉินฺทจิวโร	๕๑๘-๕๑๙/๓๒
อจฺฉินฺทิ	๖๓๑/๑๐๙	อจฺฉินฺโ	๒๓๑/๒๗๘
อจฺฉินฺทิตฺวา	๔๖๙/๕, ๔๙๖/๑๔, ๕๐๒/๑๙, ๖๐๘/๙๐, ๖๒๕/๑๐๕, ๖๕๑/๑๒๒, ๖๕๖/๑๒๖, ๔๐๗/๓๖๔	อจฺฉินฺนํ	๕๑๙/๓๒, ๕๗๕/๗๑, ๖๓๓/๑๑๐
		อจฺฉิสฺ	๕๐๔/๔๑๙
		อจฺฉลกสฺส	๒๗๐/๒๙๘
		อจฺฉลโก	๒๗๑/๒๙๙
		อจฺฉทียมาโน	๕๔๑/๕๒
		อจฺฉาตา	๘๖/๑๙๖
		อจฺฉานนฺตสฺส	๘๘/๑๙๗, ๙๓/๒๐๐, ๑๔๓/๒๒๖, ๓๘๖/๓๕๔,

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
	๕๗๖-๖๑๑/๔๕๖-๔๗๔,		๕๐๔-๕๐๗/๔๑๙-๔๒๐,
	๖๑๓-๖๓๒/๔๗๕-๔๘๖,		๕๗๒/๔๕๒,๕๗๔/๔๕๔
	๖๓๔-๖๕๒/๔๘๗-๔๙๙,	อชฺฌมราโม	๕๐๖/๔๒๐,๕๗๓/๔๕๔
	๖๕๕/๕๐๑	อชฺฌมารามํ	๕๐๖/๔๒๐
อชานนุโต	๑๐๒/๒๐๕,๓๙๑/๓๕๕	อชฺฌมาวสติ	๕๑๙/๓๒,๕๒๔/๓๕,
อชิกาทิ	๒๖๐/๒๙๓		๕๒๙/๓๙,๖๔๓/๑๑๗
อชิกาสปปี	๖๒๓/๑๐๔,๒๖๐/๒๙๒	อชฺฌมาวสสสุ	๕๐๖/๔๒๐
อชฺชตคฺเค	๕๕/๑๖๙,๑๔๙/๒๓๒,	อชฺฌมาวสธา	๕๐๕-๕๐๖/๔๑๙-๔๒๐
	๔๒๘-๔๓๐/๓๘๐-๓๘๒	อชฺฌมาวสเถ	๕๘๖/๗๙,
อชฺชตนาย	๕๖๗/๔๔๙		๕๐๔-๕๐๗/๔๑๙-๔๒๐
อชฺชุกํ	๙๑/๒๐๐	อชฺฌมาวสโถ	๕๐๖/๔๒๐
อชฺชุนฺโห	๕๓๗/๔๕,	อชฺฌมาวสถํ	๕๐๖/๔๒๐
	๒๓๑/๒๗๘,๓๐๕/๓๑๖	อชฺฌมาวสนฺติ	๕๓๔/๔๓
อชฺฌาจรติ	๕๙๕/๘๔	อชฺฌโณกาสา	๑๒๗/๒๑๙
อชฺฌาจารย์	๘๒/๑๙๔,๔๐๐/๓๕๙	อชฺฌโณกาเส	๑๐๘-๑๑๐/๒๐๘-๒๐๙,
อชฺฌาปนฺนปฺพุโพ	๑๔๗/๒๓๐		๑๑๒/๒๑๐-๒๑๑,
อชฺฌาปนฺนา	๒๗/๑๕๐		๑๒๒/๒๑๖,๒๐๖/๒๖๓,
อชฺฌาปนฺนาย	๑๔๙/๒๓๒		๓๖๒/๓๔๔
อชฺฌาปนฺโน	๒๔/๑๔๘,๔๐/๑๕๙	อชฺฌโณกาโส	๔๗๗/๙,๔๙๔/๑๓
อชฺฌาปนฺนํ	๒๔/๑๔๗-๑๔๘	อชฺฌโณคาเหตุวา	๕๐๘/๒๔
อชฺฌมารามสฺส	๕๐๖/๔๒๐	อชฺฌโณหรณียํ	๒๖๖/๒๙๕
อชฺฌมารามา	๕๐๓/๔๑๘,	อชฺฌโณหริตพฺพํ	๖๒๔/๑๐๕
	๕๐๕-๕๐๖/๔๑๙-๔๒๐	อชฺฌโณหาเร	๑๙๖/๒๕๘,๒๐๖/๒๖๓,
อชฺฌมาราเม	๕๘๖/๗๙,		๒๑๘/๒๖๙,๒๒๗/๒๗๕,

ปทานุกรโม	ปพเพ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพเพ/องฺก
	๒๓๙/๒๘๓, ๒๔๐/๒๘๓, ๒๔๔-๒๔๕/๒๘๖, ๒๔๙-๒๕๐/๒๘๘, ๒๕๔-๒๕๕/๒๙๐, ๒๖๐/๒๙๓, ๒๖๖/๒๙๕, ๕๕๔/๔๔๒, ๕๕๕/๔๔๒-๔๔๓, ๕๕๙/๔๔๕, ๕๖๗-๕๖๘/๔๔๙-๔๕๐, ๕๗๓-๕๗๔/๔๕๔-๔๕๕		๑๘๒-๑๘๔/๒๕๐-๒๕๑, ๑๘๘-๑๙๐/๒๕๓-๒๕๔, ๑๙๔-๑๙๖/๒๕๗-๒๕๘, ๒๑๐-๒๑๕/๒๖๕-๒๖๗, ๒๑๗-๒๑๙/๒๖๘-๒๗๐, ๒๒๑-๒๒๓/๒๗๒-๒๗๓, ๒๒๕/๒๗๔, ๒๒๗-๒๒๘/๒๗๕, ๒๓๖/๒๘๑, ๒๖๕-๒๖๗/๒๙๕-๒๙๖, ๒๙๖-๒๙๗/๓๑๑-๓๑๒, ๒๙๙-๓๐๑/๓๑๒-๓๑๓, ๓๐๖/๓๑๗, ๓๑๓-๓๑๕/๓๒๑-๓๒๒, ๓๕๓-๓๕๕/๓๓๙-๓๔๐, ๓๕๘-๓๖๑/๓๔๒-๓๔๓, ๓๖๓-๓๖๕/๓๔๔-๓๔๕, ๔๙๗/๔๑๓, ๕๐๓/๔๑๘, ๕๐๕/๔๑๙, ๕๐๖/๔๒๐, ๕๑๒/๔๒๔, ๕๑๓-๕๑๔/๔๒๕, ๕๒๒/๔๒๘, ๕๒๓/๔๒๙
อณฺชนินยา	๕๒๐/๔๒๗		
อณฺชนิสลาภาย	๕๒๐/๔๒๗		
อณฺชลิกมมํ	๑๔๙/๒๓๑		
อณฺชลิ ๔๖๓, ๔๖๕, ๔๖๗/๔, ๔๗๓/๘, ๕๕๙/๖๑, ๕๘๔/๗๗, ๕๘๙/๘๐, ๖๐๒/๘๘, ๖๐๔/๘๘, ๖๐๖/๘๙			
อณฺณเจตียสฺส	๖๖๐/๑๒๘		
อณฺณตฺร ๔๗๕/๘, ๔๗๖/๙, ๔๙๕/๑๔, ๕๑๑-๕๑๓/๒๖-๒๗, ๕๑๘-๕๒๐/๓๒-๓๓, ๕๖๑-๕๖๒/๖๒, ๕๖๕/๖๓-๖๔, ๕๖๖/๖๖, ๖๕๓-๖๕๕/๑๒๔-๑๒๕, ๖๓-๖๕/๑๗๔-๑๗๕, ๘๙-๘๐/๑๙๒-๑๙๓, ๘๒/๑๙๔, ๘๘/๑๙๘, ๑๖๐-๑๖๒/๒๓๙-๒๔๐, ๑๗๑-๑๗๓/๒๔๕,			๖๖๐/๑๒๘ ๙๕/๒๐๒ ๙๕/๒๐๒, ๙๘-๙๙/๒๐๔, ๑๐๐/๒๐๔, ๑๐๑/๒๐๕ ๙๙/๒๐๔ ๙๔/๒๐๑, ๙๕/๒๐๒

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺก
อณฺณสงฺฆสฺส	๖๖๐/๑๒๘, ๔๙๒/๔๐๘-๔๐๙	อณฺณาทิกสณฺณิ	๕๐๖/๒๒-๒๓, ๕๑๓/๒๗,๕๗๙-๕๘๐/๗๓-๗๔, ๑๗๓/๒๔๕,๑๗๘/๒๔๘,๕๕๕/๔๔๒
อณฺณาทกสณฺณิ	๕๒๐/๓๓,๕๒๕/๓๖, ๕๓๐/๔๐,๕๓๕/๔๕, ๖๔๔/๑๑๘	อณฺณาทิกกา	๕๐๓,๕๐๕/๒๑, ๕๐๗/๒๓,๕๐๘/๒๕, ๕๐๙/๒๖,๕๑๑/๒๖,๕๑๒/๒๗, ๕๗๘/๗๓,๕๘๑/๗๕, ๑๖๙/๒๔๔,๑๗๒/๒๔๕, ๑๗๕/๒๔๗,๑๗๗/๒๔๘, ๕๕๒/๔๔๑,๕๕๔/๔๔๒
อณฺณาทกสฺส	๕๑๕/๓๐, ๕๒๗-๕๒๘/๓๘, ๖๔๑/๑๑๖,๖๔๓/๑๑๘	อณฺณาทิกานํ	๕๗๖/๗๒
อณฺณาทกา	๕๓๒/๔๒, ๕๗๖/๔๒,๖๔๓/๑๑๘	อณฺณาทิกาย	๕๐๓-๕๐๔/๒๑, ๕๐๕-๕๐๖/๒๒-๒๓, ๕๐๘-๕๐๙/๒๕-๒๖,๕๑๑/๒๖, ๕๑๒-๕๑๓/๒๗,๕๗๗/๗๓, ๕๗๘-๕๘๐/๗๓-๗๔, ๑๖๙/๒๔๔, ๑๗๑,๑๗๓/๒๔๕, ๑๗๕-๑๗๖/๒๔๗,๑๗๘/๒๔๘, ๕๕๒-๕๕๓/๔๔๑,๕๕๕/๔๔๒
อณฺณาทกานํ	๕๓๒-๕๓๓/๔๒	อณฺณาทิกาทิ	๕๗๖/๗๒
อณฺณาทเก	๕๒๐/๓๓,๕๒๒/๓๔, ๕๒๕/๓๖,๕๓๐/๔๐, ๕๓๒/๔๒,๕๓๔/๔๔, ๕๓๕/๔๕,๖๔๔/๑๑๘	อณฺณาทิกาย	๕๐๓-๕๐๔/๒๑, ๕๐๕-๕๐๖/๒๒-๒๓, ๕๐๘-๕๐๙/๒๕-๒๖,๕๑๑/๒๖, ๕๑๒-๕๑๓/๒๗,๕๗๗/๗๓, ๕๗๘-๕๘๐/๗๓-๗๔, ๑๖๙/๒๔๔, ๑๗๑,๑๗๓/๒๔๕, ๑๗๕-๑๗๖/๒๔๗,๑๗๘/๒๔๘, ๕๕๒-๕๕๓/๔๔๑,๕๕๕/๔๔๒
อณฺณาทโก	๕๐๓/๒๑,๕๐๘/๒๕, ๕๑๕/๓๐,๕๑๙/๓๒, ๕๒๓-๕๒๔/๓๕,๕๒๗/๓๘, ๕๒๙/๓๙,๖๔๑-๖๔๓/๑๑๖-๑๑๗, ๑๖๙/๒๔๔,๑๗๕/๒๔๗,๕๕๒/๔๔๑	อณฺณาทิกาทิ	๕๗๖/๗๒
อณฺณาทกํ	๕๑๖-๕๑๗/๓๐, ๕๑๘/๓๒,๕๑๙/๓๓,๕๒๒/๓๔, ๕๒๔/๓๖,๕๒๗/๓๘,๕๒๙/๔๐	อณฺณาทิกาย	๕๗๖/๗๒
อณฺณาทพฺพํ	๔๓๔/๓๘๔,๔๓๖/๓๘๖	อณฺณาย	๑๔๓/๒๒๖
		อณฺณาวินิโต	๒๐๒/๒๖๐, ๒๘๘/๓๐๗,๒๙๓/๓๐๙

ปทานุยกโม	ปพเพ/องฺก	ปทานุยกโม	ปพเพ/องฺก
อญฺเณนญญํ	๑/๑๓๐-๑๓๑	อทุคฺคมาโส	๖๒๗/๑๐๖,
อญฺณิยา	๕๒๒/๔๒๘,๔๒๓/๔๒๙		๖๒๘/๑๐๗,๖๓๐/๑๐๘
อญฺณิยํ	๕๒๓/๔๒๙	อทุคฺคมาสํ	๓๖๖/๓๔๕
อญฺโฏ	๔๗๗/๙,๔๘๔/๑๑	อทุคฺคโยชเน	๑๘๓/๓๕๑,๑๘๙/๒๕๔,
อญฺจุจิกิ	๗๐/๑๘๐,๗๑/๑๘๒,		๔๐๙/๓๖๕,๔๑๔/๓๖๗
	๗๒/๑๘๕,๗๓/๑๘๖,๗๔/๑๘๗	อทุคฺคโยชนํ	๒๑๘/๒๖๙,๓๖๔/๓๔๕
อญฺจุจกุลปาทกํ	๕๒๒/๔๒๘,	อทุคฺคมาพหโกทหนํ	๖๐๒/๘๘
	๕๒๓/๔๒๙	อติกณ्हํ	๑๕/๑๔๑
อญฺจาสิ	๕๗๖/๗๒,๑๓/๑๓๙,	อติกณฺทสญฺญิ	๔๖๘/๕,๕๐๑/๑๙,
	๑๖๙/๒๔๓,๒๑๖/๒๖๘,		๖๐๗/๘๙,๖๒๔/๑๐๔
	๒๓๐/๒๗๗,๔๙๔/๔๑๐	อติกณฺทเต	๖๐๓/๔๗๐,๖๐๗/๔๗๒
อญฺจิสฺส	๑๔๔/๒๒๗,	อติกมฺมตี	๒๙๔/๓๑๐,๔๑๒/๓๖๖
	๑๔๗/๒๒๙,๓๒๖/๓๒๘	อติกมฺมนุตฺตสฺส	๑๑๑/๒๑๐,๑๑๖/๒๑๓
อญฺจาหา	๕๐๐/๑๘	อติกมฺมิตฺวา	๒๘๑/๓๐๔
อญฺจาหุปฺปนฺเน	๕๐๐/๑๗	อติกกามยโต	๔๖๒-๔๖๓/๓,
อญฺจิ	๕๑๘/๔๒๗		๖๐๑/๘๗,๖๐๒/๘๘,
อญฺจิกตฺวา	๔๔๔/๓๙๐,๔๔๖/๓๙๑		๖๒๒-๖๒๓/๑๐๔,๕๒๒/๔๒๘,
อญฺจิกงฺกุลุปฺมา	๔๑๗/๓๖๙,๓๗๑,		๕๓๑/๔๓๒,๕๓๓/๔๓๓,
	๔๒๘/๓๗๘-๓๗๙		๕๓๘/๔๓๔,๕๔๓/๔๓๖
อญฺจิมยํ	๕๑๗/๔๒๗	อติกกามิตานิ	๕๗๓/๗๑
อทุคฺคเตยฺยมาสา	๓๕๘-๓๖๔/	อติกกามิตํ	๖๔๙/๑๒๑
	๓๔๒-๓๔๔	อติกกามเมตี	๕๗๓/๗๐,๕๗๔/๗๑,
อทุคฺคเตยฺยา	๕๔๓-๕๔๔/๔๓๖		๖๔๙-๖๕๐/๑๒๑,๑๒๖/๒๑๘,
อทุคฺคมาเส	๖๒๘/๑๐๗		๓๐๐/๓๑๓,๔๙๙-๕๐๐/๔๑๖

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
อติฏกาเมตฺวา	๕๒๓/๔๒๙,	อติเรกติโยชน	๕๗๑/๖๙
	๕๓๔/๔๓๓, ๕๓๙/๔๓๕,	อติเรกติริตฺเต	๓๒๐/๓๒๓
	๕๔๔/๔๓๖	อติเรกติริตฺตํ	๓๑๗/๓๒๒
อติฏกาเมนฺติ	๖๔๗/๑๒๐	อติเรกทฺวิตฺติปตฺตปุเร	๒๓๔/๒๗๙
อติฏกาเมยฺย	๔๙๘/๔๑๕, ๔๙๙/๔๑๖	อติเรกทฺวิตฺติปริยาเย	๑๓๗/๒๒๔
อติฏกาเมสฺสนฺติ	๖๔๗/๑๒๐	อติเรกทฺวิรตฺตติริตฺตํ	๕๒/๑๖๕
อติขุทฺทกํ	๕๓๒/๔๓๒	อติเรกปตฺโต	๖๐๐-๖๐๒/๘๗
อติทึฆํ	๑๕/๑๔๑	อติเรกปตฺตํ	๕๙๘-๖๐๐/๘๖-๘๗
อติพทฺฐํ	๑๓/๑๓๘-๑๓๙	อติเรกมาเส	๖๒๘-๖๒๙/๑๐๗
อติภาริโก	๑๓๔/๒๒๒	อติเรกมาสํ	๔๙๘/๑๕
อติรสฺสํ	๑๕/๑๔๑	อติเรกวิสฺตฺวิสฺโส	๑๔๗/๒๓๐
อติริตฺตํ	๒๓๗/๒๘๑, ๒๓๙/๒๘๒	อติเรกสณฺณี	๕๔๐/๕๒, ๕๗๔/๗๑,
อติเรกจาตฺมมาสํ	๘๖/๑๙๖		๖๒๙/๑๐๗-๑๐๘, ๖๕๕/๑๒๕,
อติเรกจีวรํ	๔๕๙-๔๖๓/๒-๓		๑๓๗/๒๒๔, ๒๓๔/๒๗๙,
อติเรกณฺขตฺตํ	๕๔๐/๕๒		๓๒๐/๓๒๓-๓๒๔, ๓๖๕/๓๔๕
อติเรกนปฺปญฺจวาจาหิ	๖๔/๑๗๔	อติเรกํ	๒๒๑/๒๗๑, ๕๔๘/๔๓๘
อติเรกนพฺพสฺสานิ	๕๖๔/๖๓	อติวิสํ	๙๑/๑๙๙
อติเรกนารตฺเต	๖๕๕/๑๒๕	อตฺตนา	๕๔๕/๕๔, ๕๕๐/๕๖,
อติเรกนารตฺตํ	๖๕๒/๑๒๓, ๖๕๔/๑๒๕		๕๕๕/๕๙, ๕๖๓/๖๓,
อติเรกทฺตฺตมาเส	๖๒๘-๖๒๙/		๕๖๙/๖๘, ๖๐๙/๙๑ -อาทิ
	๑๐๗-๑๐๘, ๓๖๕/๓๔๕	อตฺตโน	๕๐๐/๑๗, ๕๒๑/๓๓,
อติเรกทฺตฺตมาสํ	๓๖๖/๓๔๕		๕๒๖/๓๖, ๕๓๑/๔๐,
อติเรกตฺติกฺขตฺตํ	๕๓๙/๕๑, ๕๔๐/๕๒		๕๓๖/๔๕, ๕๗๓/๗๐,
อติเรกติโยชน	๕๗๔/๗๑		๕๙๕/๘๔, ๖๑๗/๙๘ -อาทิ

ปทานุกรโม	ปพฺพเองฺก	ปทานุกรโม	ปพฺพเองฺก
อตฺตมฺนา	๖๒๑/๑๐๓	อทาตุกามานํ	๑๙๕/๒๕๗
อตฺตํ	๕๒๒/๓๔, ๒๕๗-๒๖๒/ ๒๙๑-๒๙๔, ๖๑๒-๖๑๓/๔๗๕	อทาตุกาเมน	๕๑๕/๒๙, ๓๐๕/๓๑๖
อตฺตํ	๕๐๕/๒๑, ๕๑๒/๒๗, ๕๑๙/๓๒, ๕๔๔/๕๔, ๕๔๙/๕๖ -อาทิ	อทาเปตฺวา	๒๗๔/๓๐๐, ๒๗๕-๖/๓๐๑
อตฺตํ	๕๑๕/๒๘, ๕๒๙/๓๘, ๕๓๔/๔๔, ๕๓๗/๔๗, ๕๓๘/๔๙, ๕๓๙/๕๐, ๕๕๗/๕๙-๖๐, ๕๕๗/๘๕ -อาทิ	อทาสี	๕๕๓๘๓/, ๖๑๙/๑๐๐, ๖๓๑/๑๐๙, ๖๔๑/๑๑๕, ๗๖/๑๙๑, ๗๘/๑๙๒ -อาทิ
อตฺตํ	๕๓๘/๔๙, ๕๓๙/๕๑, ๖๔๗/๔๙๖	อทาสี	๖๓๑/๑๐๙
อตฺตํ	๑๕๖/๒๓๗, ๓๑๙/๓๒๓	อทํสุ	๖๔๑/, ๒๔๗/๒๘๗, ๔๗๔/๔๐๑, ๔๗๙/๔๐๒
อตฺตํ	๕๐๐/๑๗, ๖๔๙/๑๒๑, ๓๐๐/๓๑๓	อทิฏฺจํ	๓-๗/๑๓๒-๑๓๔, ๔๖๑/๓๙๖
อตฺตํ	๓๕/๑๕๕	อทินฺนํ	๒๖๓/๒๙๔, ๒๖๕/๒๙๕, ๒๖๗/๒๙๖, ๓๗๔/๓๔๙
อตฺตํ	๒๓๑/๒๗๘	อทฺฐจฺจุลฺลํ	๘๒/๑๙๔, ๔๐๐/๓๕๙
อตฺตํ	๔๖/๑๖๓, ๖๔/๑๗๔, ๖๓๔/๔๘๘	อทฺฐจฺจุลฺลาปตฺตํ	๘๒/๑๙๔, ๔๐๐/๓๕๙
อทตฺตํ	๘๖/๑๙๖	อทฺฐจฺจุลฺลํ	๘๒/๑๙๔-๕, ๔๐๐/๓๕๙
อทตฺตํ	๔๖๘/๕, ๔๙๕/๑๔, ๕๐๑/๑๙, ๖๒๔/๑๐๕, ๖๕๐/๑๒๒, ๖๕๕/๑๒๕	อทตฺตํ	๕๖๖/๖๖, ๓๒๖/๓๒๙, ๓๓๕/๓๓๓, ๔๙๔/๔๑๐
อทตฺตํ	๖๓๕/๔๘๘	อทตฺตํ	๔๗๑/๖, ๔๙๗-๔๙๘/๑๕, ๕๐๘/๒๔, ๓๑๑/๓๑๙, ๓๒๖/๓๒๗, ๓๓๕/๓๓๒, ๔๙๔/๔๑๐, ๔๙๕/๔๑๑, ๔๙๖/๔๑๒, ๕๐๔/๔๑๙, ๕๒๑/๔๒๘
อทตฺตํ	๔๗๙-๔๘๒/๔๐๓-๔๐๔	อทตฺตํ	๑๒๔/๒๑๗, ๓๒๖/๓๒๗
อทตฺตํ	๔๗๔/๔๐๑		

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺ/อฺงฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺ/อฺงฺก
อทุธา	๔๙๗/๔๑๓		๔๔๗/๓๙๑, ๔๗๗/๔๐๒,
อทุธานคมนสมเย	๒๑๓/๒๖๖,		๔๘๒/๔๐๔, ๔๘๗/๔๐๖
	๓๖๑/๓๔๓	อธมฺมจรณน	๖๔๗/๔๙๕
อทุธานคมนสมโย	๒๑๓-๒๑๕/	อธมฺมิโก	๖๔๗/๔๙๕
	๒๖๖-๒๖๗, ๒๑๗/๒๖๘,	อธมฺโม	๖๔๗/๔๙๖
	๒๖๘/๒๖๙, ๓๖๑/๓๔๔,	อธาริตํ	๔๔๐/๓๘๘
	๓๖๓-๓๖๔/๓๔๔-๓๔๕	อิทธิกรณการกํ	๑๒๘/๒๑๙
อทุธานมคฺคํ	๓๖๑/๓๔๓	อิทธิกรณชาตานํ	๔๗๑/๓๙๙
อทุธานมคฺคปฏฺฐิปปนฺนสฺส	๕๑๗/๓๐,	อิทธิกรณสมถา	๖๕๕/๕๐๒
	๕๗๒/๖๙, ๕๗๓/๗๐	อิทธิกรณํ	๓๙๓/๓๕๖, ๓๙๔/๓๕๗
อทุธานมคฺคปฏฺฐิปปนฺนา	๑๘๑/๒๔๙,	อิทธิจิตฺตํ	๕๗๖/๗๒
	๑๘๗/๒๕๓, ๒๔๒/๒๘๓,	อิทธิเจตฺโส	๑๕๓/๒๓๕
	๓๖๗/๓๔๖	อิทธิภูจฺหิตฺวา	๑๓๖/๒๒๓
อทุธานํ	๕๖๕/๖๔, ๒๑๓/๒๖๖	อิทธิภูจฺเหยฺย	๕๐๐/๑๘,
อทุธิกา	๕๕/๑๖๗		๑๓๕/๒๒๓, ๑๓๗/๒๒๓
อธมฺมกมฺมสณฺณิ	๑๐๑/๒๐๕,	อิทธิภูจฺจาติ	๑๓๖/๒๒๓, ๑๓๗/๒๒๔
	๑๐๖/๒๐๗-๒๐๘,	อิทธิภูจฺจาทพฺโพ	๖๑๓/๙๓
	๑๕๐-๑๕๑/๒๓๒-๒๓๔, ๑๖๗/๒๔๒,	อิทธิภูจฺจาทพฺพํ	๕๐๐/๑๘,
	๓๙๕/๓๕๗, ๔๒๑/๓๗๔,		๑๓๕-๑๓๖/๒๒๓
	๔๔๗/๓๙๑, ๔๗๗/๔๐๒,	อิทธิภูจฺจิตฺตํ	๖๑๓/๙๓
	๔๘๒/๔๐๔, ๔๘๗/๔๐๖	อิทธิภูจฺจิตฺตสณฺณิ	๔๖๘/๕, ๕๐๑/๑๙,
อธมฺมกมฺเม	๑๐๑/๒๐๕, ๑๐๖/๒๐๘,		๖๐๗/๘๙, ๖๕๐/๑๒๑-๑๒๒
	๑๕๐/๒๓๒-๒๓๓, ๑๖๗/๒๔๒,	อิทธิภูจฺจิตา	๒๒๑/๒๗๐
	๓๙๕/๓๕๗, ๔๒๑/๓๗๔,	อิทธิภูจฺจิตน	๖๗/๑๗๖

ปทานุกรโม	ปพฺพฺเพ/องฺกุ	ปทานุกรโม	ปพฺพฺเพ/องฺกุ
อธิฏฺฐเจติ	๔๖๙/๕, ๕๐๒/๑๙, ๖๐๘/๙๐, ๖๑๓/๙๓, ๖๒๕/๑๐๕, ๖๕๑/๑๒๒, ๓๗๕/๓๕๐	อนฺจุเจกจีวเร	๖๕๐/๑๒๑
อธิฏฺฐเจม	๖๗/๑๗๖	อนณฺณิ	๑๒๐-๑๒๑/๒๑๕
อธิปณฺณิ	๕๗๖/๗๒	อนณฺณิเจ	๔๖๘/๕, ๔๙๕/๑๔, ๕๐๑/๑๙, ๖๐๗/๘๙,
อธิปเปโต	๕๔๔/๕๔, ๕๔๙/๕๖, ๒๓๙/๓๘๒, ๔๖/๑๖๒	๖๒๔/๑๐๕, ๖๕๐/๑๒๒, ๖๕๕/๑๒๕	๕๐๑/๑๙, ๖๐๗/๘๙, ๖๒๔/๑๐๔
อธิมุจฺจิ	๖๒๑/๑๐๒	อนตฺติกุกมนิโย	๑๔๙/๒๓๑
อธิวตฺถา	๘๙/๑๙๘	อนตฺติกุกมิตฺวา	๒๘๓/๓๐๔
อธิวสกชาติโก	๔๐๒/๓๖๒	อนตฺติริตฺตสณฺณิ	๒๔๐/๒๘๓
อธิวสนํ	๒๑๖/๒๖๘, ๒๒๑/๒๗๑	อนตฺติริตฺเต	๒๔๐/๒๘๓
อธิวาเสตุ	๒๑๖/๒๖๘, ๒๒๑/๒๗๑	อนตฺติริตฺเตน	๒๔๒/๒๘๔, ๒๔๓/๒๘๕, ๒๔๕/๒๘๖
อธิวาเสนฺติ	๕๖๔/๔๔๗	อนตฺติริตฺตํ	๒๓๘-๒๓๙/๒๘๒,
อธิวาเสนฺตุ	๒๑๖/๒๖๘, ๕๐๔/๔๑๙	๒๔๒/๒๘๔, ๒๔๔/๒๘๕	
อธิวาเสสิ	๕๕/๑๖๘, ๒๑๖/๒๖๘, ๒๒๑/๒๗๑	อนตฺตมฺนา	๑๒๔/๒๑๗, ๔๔๙/๓๙๒, ๔๕๔/๓๙๓
อธิวาเสสฺสุ	๕๐๔/๔๑๙	อนตฺตมฺโน	๖๓๑-๖๓๔/๑๐๙-๑๑๑
อธิสีลํ	๕๗๖/๗๒	๑๒๕-๑๒๖/๒๑๘,	
อโธคามินี	๑๘๖/๒๕๓, ๑๘๘/๒๕๓, ๑๘๙-๑๙๐/๒๕๔	๔๕๐-๔๕๒/๓๙๒-๓๙๓, ๔๕๕-๔๕๗/๓๙๔, ๔๙๔/๔๑๐	
อโธนาภิ	๕๓๙/๔๓๔	อนตฺตมฺนํ	๔๙๔/๔๑๑
อนคาริยํ	๔๐๒/๓๖๑	อนตฺตมฺนํ	๑๕๖/๒๓๗
อนฺจุเจกจีวรสณฺณิ	๖๕๐/๑๒๑	อนตฺตมฺนํ	๑๕๖/๒๓๗

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺก
อนตฺถเต	๕๐๐/๑๗,๖๔๙/๑๒๑, ๒๑๘/๒๖๙,๒๒๗/๒๗๕, ๓๐๐/๓๑๓	อนสฺสาสโก	๓๓๐/๓๓๐
อนตฺถสญฺหิต	๖๘/๑๗๘	อนากปฺปสมฺปนฺนา	๓๐๕/๓๑๕
อนตฺถสญฺหิตํ	๖๘/๑๗๘	อนาคามิผลสฺส	๗๐/๑๘๐
อนธิฏฺฐิตสญฺญี	๖๒๔/๑๐๔	อนาคามิผลํ	๗๑/๑๘๒,๗๒/๑๘๕, ๗๓/๑๘๖,๗๔/๑๘๗,๗๕/๑๙๐
อนธิฏฺฐิต	๔๖๘/๕,๕๐๑/๑๙, ๖๐๗/๘๙,๖๒๔/๑๐๔,๖๕๐/๑๒๑	อนาคามี	๖๗/๑๗๗
อนธิฏฺฐิต	๖๐๒/๘๗	อนาจารี	๙๔/๒๐๑,๒๔๒/๒๘๔, ๒๗๖/๓๐๑,๒๗๘/๓๐๒, ๓๔๐/๓๓๔,๔๓๓/๓๘๔, ๔๔๓/๓๘๙,๔๔๕/๓๙๐, ๔๗๔/๔๐๑
อนธิฏฺฐิตํ	๔๖๓/๓	อนาทรียานิ	๓๔๒/๓๓๕
อนธิวาสกชาติโก	๔๐๒/๓๖๒	อนาทรีย	๓๔๑/๓๓๕
อนนฺจุนวีกํ	๔๕๙/๒,๓๒๖/๓๒๙	อนาทรียํ	๓๔๐/๓๓๔, ๓๔๒-๓๔๓/๓๓๕,๓๘๑/๓๕๒, ๕๗๖-๖๓๒/๔๕๗-๔๘๖, ๖๓๔-๖๔๕/๑๘๗-๔๙๔, ๖๔๗-๖๕๒/๔๙๖-๔๙๙, ๖๕๔/๕๐๑
อนนฺจูลมิกํ	๔๕๙/๒,๓๒๖/๓๒๙	อนาธา	๕๕๓-๕๕๔/๕๘, ๕๖๗-๕๖๘/๖๗-๖๘, ๓๖๘-๓๖๙/๓๔๖-๓๔๗
อนปสาทิเต	๕๕๙/๔๔๔	อนาทินฺนสญฺญี	๓๗๐/๓๔๗
อนเปกฺโข	๖๒๕/๑๐๕	อนาทินฺน	๓๗๐/๓๔๗
อนภิริทฺโธ	๖๓๓/๑๑๐, ๑๒๖/๒๑๘,๔๕๑/๓๙๓		
อนริยโวราร	๓/๑๓๑		
อนวณฺณาดํ	๑๕/๑๔๑		
อนสิตา	๕๖๒/๔๔๕		
อนวฏฺฐ	๔๖/๑๖๓		
อนวฏฺฐมาสี	๑๔๙/๒๓๑, ๔๔๓-๔๔๕/๓๘๙-๓๙๐, ๖๕๕/๕๐๒		

ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก
อนาทิยนฺโต	๘๙/๑๙๘	อนิมิตฺโต	๗๐/๑๗๙
อนาทิยิตฺวา	๕๕๔/๕๘, ๕๖๘/๖๘, ๕๗๐/๖๘, ๓๖๙/๓๔๗	อนิมิตฺตฺวา	๗๐/๑๗๙
อนาปตฺติ	๔๖๘-๔๖๙/๕, ๔๙๕-๔๙๖/๑๔, ๕๐๑-๕๐๒/๑๙- อาทิ	อนิมิตฺตํ	๗๑/๑๘๑, ๗๒/๑๘๓, ๗๓/๑๘๖, ๗๔/๑๘๗, ๗๕/๑๘๙
อนาปุจฺณา	๑๐๘/๒๐๘, ๑๑๑/๒๑๐, ๑๑๔/๒๑๑-๒๑๒, ๑๑๖/๒๑๓, ๒๙๙/๓๑๒, ๓๐๑/๓๑๓ ๓๐๒/๓๑๔, ๕๐๙-๕๑๒/๔๒๓-๔๒๔, ๕๑๔-๕๑๕/๔๒๕	อนินฺยดา	๖๕๕/๕๐๒
อนาปุจฺน์	๑๐๙/๒๐๙, ๑๑๑/๒๑๐ ๑๑๒/๒๑๐-๒๑๑ ๑๑๕/๒๑๒, ๑๑๖/๒๑๓	อนินฺยยาเทตฺวา	๑๔๙/๒๓๒
อนาสิตกสณฺณิ	๔๓๑/๓๘๓	อนิสฺสชฺชิตฺวา	๔๖๘/๕, ๔๙๕/๑๔, ๕๐๑/๑๙, ๖๐๗/๘๙, ๖๕๐/๑๒๒, ๖๕๕/๑๒๕
อนาหฏฺเฐ	๖๑๗/๔๗๗	อนิกฺกทสฺสนํ	๓๒๒/๓๒๔, ๓๒๓/๓๒๕
อนิกฺขนฺตราชก	๔๙๘-๔๙๙/๔๑๕	อนิกํ	๓๒๔/๓๒๕
อนิกฺขนฺตฺวา	๒๘๑/๓๐๔, ๔๙๙/๔๑๕	อนิหฺตํ	๓๙๒/๓๕๖, ๓๙๔/๓๕๗
อนิกฺคตฺรตนก	๔๙๘-๔๙๙/๔๑๕	อนุกฺขิตฺตกสณฺณิ	๔๒๖/๓๗๖-๓๗๗
อนิมนฺติตสณฺณิ	๓๐๑/๓๑๓-๓๑๔	อนุกฺขิตฺตเก	๔๒๖/๓๗๖-๓๗๗
อนิมนฺติตเ	๓๐๑/๓๑๔	อนุกฺขิตฺโต	๔๒๗/๓๗๗
อนิมนฺติตน	๕๖๕/๔๔๘	อนุกฺจจาริตกํ	๒๓๙/๒๘๒, ๒๔๔/๒๘๕
อนิมนฺติตฺโต	๔๙๙/๔๑๕, ๕๖๔/๔๔๗, ๕๖๖-๕๖๘/๔๔๘-๔๕๐	อนุชานาติ	๕๕/๑๖๗
		อนุชานาถ	๔๐๒/๓๖๑
		อนุชานามิ	๔๖๑/๓, ๔๗๓/๗, ๕๑๐/๒๖, ๔๙๗/๑๕, ๕๑๐/๒๖, ๕๑๗/๓๑, ๕๕๙/๖๑ -อาทิ
		อนุชานิสฺสุ	๔๐๒/๓๖๑
		อนุญญาตา	๕๖๖/๖๖, ๖๒๖/๑๐๕, ๕๔๒/๔๓๕

ปทานุกรกโม	ปพฺพเพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพเพ/องฺก
อนฺนุณฺนาโต	๖๑๘/๙๙, ๖๑๙/๑๐๐	อนฺนุสฺมปฺนฺนสฺสณฺณิ	๖๓๔/๑๑๑,
อนฺนุณฺนาตํ	๔๕๙/๑, ๔๙๘/๑๕, ๕๒๒/๓๔, ๖๑๑/๙๒, ๖๔๖-๖๔๗/๑๑๙, ๖๕๒/๑๒๓, ๖๒/๑๗๔, ๕๓๑-๕๓๒/๔๓๑-๔๓๒, ๕๓๗/๔๓๔	๔๗/๑๖๓, ๕๓/๑๖๖, ๑๖๒/๒๔๐, ๒๗๗/๓๐๒, ๓๓๒/๓๓๑, ๓๓๓/๓๓๒, ๓๔๓/๓๓๕-๓๓๖, ๓๔๘/๓๓๗, ๓๘๐/๓๕๒, ๔๓๖/๓๘๕, ๔๔๑/๓๘๘, ๔๕๒/๓๙๓, ๔๕๗/๓๙๔-๓๙๕, ๔๖๒/๓๙๖, ๔๖๗/๓๙๘, ๔๗๒/๔๐๐, ๕๖๐/๔๔๕	
อนฺนุทฺทยตาย	๖๑๕/๙๕	อนฺนุสฺมปฺนฺนสฺส	๖๒๕/๑๐๕,
อนฺนุทฺธํเสติ	๔๖๒/๓๙๖	๖๓๔/๑๑๑, ๔๒/๑๖๑, ๖๙/๑๗๙, ๗๑-๗๗/๑๘๐-๑๙๑, ๘๒/๑๙๔, ๓๘๐/๓๕๒, ๔๐๐/๓๕๙, ๔๔๑/๓๘๘, ๔๕๒/๓๙๓, ๔๕๗/๓๙๕, ๔๖๗/๓๙๘, ๔๗๒/๔๐๐, ๔๘๗/๔๐๖	
อนฺนุทฺธํเสถ	๔๕๙/๓๙๕	อนฺนุสฺมปฺนฺนา	๔๖๔/๓๙๗
อนฺนุทฺธํเสนฺติ	๔๕๙/๓๙๕	อนฺนุสฺมปฺนฺนํ	๑๖๒/๒๔๐, ๕๖๐/๔๔๕
อนฺนุทฺธํเสสฺสสถ	๔๕๙/๓๙๕	อนฺนุสฺมปฺนฺเน	๖๓๔/๑๑๑, ๔๗/๑๖๓, ๕๒-๕๔/๑๖๗, ๒๗๗/๓๐๒, ๓๓๓/๓๓๒, ๓๔๓/๓๓๖, ๓๔๘/๓๓๗, ๓๘๐/๓๕๒, ๔๓๖/๓๘๖, ๔๔๑/๓๘๘, ๔๕๒/๓๙๓, ๔๕๗/๓๙๕, ๔๖๒/๓๙๖, ๔๖๗/๓๙๘, ๔๗๒/๔๐๐
อนฺนุทฺธํเสสฺสสนฺติ	๔๕๙/๓๙๕		
อนฺนุทฺมมฺตา	๕๓๙/๕๑, ๖๑๕/๙๕, ๒๓๓/๒๗๙, ๔๓๖/๓๘๖, ๕๐๖/๔๒๑		
อนฺนุปกฺกฺโข	๔๙๙/๔๑๕		
อนฺนุปชชฺช	๑๑๙/๒๑๔-๒๑๕, ๑๒๐-๑๒๑/๒๑๕, ๑๒๒/๒๑๖, ๒๘๐-๒๘๒/๓๐๔		
อนฺนุปทชฺชชฺช	๖๔๒/๑๑๗, ๖๔๓/๑๑๘		
อนฺนุปทชฺชชฺชช	๖๔๒/๑๑๗, ๖๔๓/๑๑๘		
อนฺนุปทชฺชชฺชชช	๑๒๑/๒๑๕, ๒๘๑/๓๐๔		

ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก
อนุปสมปนฺนเนน	๔๙/๑๖๔, ๕๐-๕๑/๑๖๕, ๓๔๓/๓๓๕, ๔๓๖/๓๘๕	อนุสาศนีปุเรกขารสฺส	๓๕/๑๕๕
อนุปสมปนฺนโน	๔๖/๑๖๒, ๕๒/๑๖๕, ๕๔/๑๖๗, ๗๐/๑๗๙, ๘๐/๑๙๓, ๔๐๓/๓๖๓	อเนกปริยาเยน	๔๕๙/๒, ๔๗/๑/๖, ๔๙๘/๑๖, ๕๐๓/๒๑, ๕๑๕/๓๐, ๕๑๗/๓๑, ๕๒๒/๓๔,- อาทิ
อนุปสมปนฺนํ	๓๑/๑๕๑, ๓๔/๑๕๔, ๔๕/๑๖๒, ๑๐๖/๒๐๗, ๑๑๑/๒๑๐, ๑๒๗/๒๑๙, ๑๖๗/๒๔๒, ๒๗๗/๓๐๒, ๓๓๓/๓๓๑, ๓๔๘/๓๓๗, ๔๖๒/๓๙๖	อเนกวิหิตํ	๕๐๘/๔๒๑
อนุปยุตฺตวา	๔๑๒/๓๖๖	อโนมฺมาตํ	๑๕/๑๔๑
อนุปยุตฺตวโน	๑๔๗/๒๓๐	อโนวโฏ	๑๔๙/๒๓๒
อนุปยุตฺตวํ	๔๖/๑๖๓	อโนสาริตอ	๔๒๕/๓๗๕
อนุปโกติ	๕๓๘/๔๙, ๕๓๙/๕๑	อนุตมโส	๒๘๖/๓๐๕, ๓๐๐/๓๑๓, ๔๘๖/๔๐๕
อนุปยุตฺตาหิ	๕๑๗/๓๑	อนุตฺรฆเร	๖๕๒/๑๒๒-๑๒๓, ๖๕๓-๖๕๔/๑๒๓-๑๒๔, ๕๗๘-๖๐๑/๔๕๗-๔๖๙, ๖๓๒/๔๘๖
อนุปยุตฺติตวา	๕๑๗/๓๑	อนุตฺรฆริ	๕๕๓-๕๕๕/๔๔๑-๔๔๒
อนุปยุตฺติชฺชมาโน	๙๔/๒๐๑, ๙๕/๒๐๒, ๙๖-๙๗/๒๐๒-๒๐๓, ๙๙-๑๐๐/๒๐๔	อนุตฺรธายติ	๑๕๓/๒๓๖
อนุปยุตฺติชฺชมานา	๕๑๗/๓๑	อนุตฺรธายยุย	๓๔๒/๓๓๕
อนุปยุตฺตตสฺสญฺญิ	๓๑๕/๓๒๒	อนุตฺรवासเกน	๔๗๖/๙, ๕๐๘/๒๕
อนฺวสฺสํ	๕๕๗/๕๙-๖๐, ๖๕๗/๑๒๖, ๔๘๙/๔๐๗	อนุตฺรवासโก	๕๐๘/๒๕
อนฺวาเต	๓๗๑/๓๓๔๗	อนุตฺรवासกํ	๕๐๓/๒๐, ๕๐๘/๒๕, ๖๕๔/๑๒๔
อนฺวาทาธิกรณํ	๓๙๔/๓๕๗	อนุตฺรา	๔๗๖/๙, ๕๐๐/๑๗, ๑๙๒/๒๕๖
		อนุตฺรามคฺคโต	๔๙๗/๔๑๔

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
อนฺตรามคฺเค	๕๑๗/๓๐, ๕๑๗/๖๙,๑๘๑/๒๕๐, ๑๘๗/๒๕๓,๓๖๗/๓๔๖	อนฺโตคาม	๔๗๘/๑๐
อนฺตรายาย	๔๑๗-๔๒๐/๓๖๙-๓๗๓, ๔๒๕/๓๗๕, ๔๒๘-๔๓๐/๓๗๗-๓๘๒	อนฺโตฌายาย	๔๙๔/๑๓
อนฺตรายิกา	๔๑๗-๔๒๐/๓๖๘-๓๗๓, ๔๒๕/๓๗๕, ๔๒๘-๔๓๐/๓๗๗-๓๘๒	อนฺโตฌารตฺตํ	๖๕๖/๑๒๖
อนฺตราราม	๕๕๖/๔๔๓	อนฺโตติโยชเน	๕๗๓/๗๐
อนฺตรารามํ	๓๐๒/๓๑๔,๕๑๕/๔๒๕	อนฺโตทสาหํ	๔๖๙/๕,๖๐๘/๙๐
อนฺตลิกฺข	๑๕๓/๒๓๖	อนฺโตธมฺมกรณ	๔๙๑/๑๒
อนฺติมํ	๕๐๘/๒๕	อนฺโตหนาวาย	๔๘๘/๑๒
อนฺเตปรุ	๔๙๖/๔๑๒	อนฺโตนิเวสเน	๔๘๐/๑๐
อนฺเตवासิ	๕๐๔/๔๑๘	อนฺโตปาสาเท	๔๘๖/๑๑
อนฺโต	๑๑๑/๒๑๐	อนฺโตมาเล	๔๘๕/๑๑
อนฺโตอรุณ	๔๙๖/๑๔	อนฺโตมาเส	๕๐๒/๑๙
อนฺโตอฏฺฐ	๔๘๔/๑๑	อนฺโตวิหาเร	๔๙๓/๑๓
อนฺโตอาราม	๔๙๒/๑๓,๕๗๕/๔๕๕	อนฺโตสมยํ	๖๕๑/๑๒๒
อนฺโตอาราโม	๕๐๖/๔๒๐,๕๗๓/๔๕๔	อนฺโตสตุตาหํ	๖๒๕/๑๐๕
อนฺโตอาวาสโก	๕๐๖/๔๒๐	อนฺโตหมฺมีย	๔๘๗/๑๒
อนฺโตอุทฺโทสิต	๔๘๒/๑๑	อนฺนกกํ	๕๐๘/๔๒๑-๔๒๒
อนฺโตโกฏฐาคาริกา	๖๒๑/๑๐๓	อปกตญฺญโน	๔๔๐/๓๘๘
อนฺโตเขตเต	๔๙๐/๑๒	อปจยาย	๓๔๓/๓๓๕,๔๓๖/๓๘๕
		อปจจุทฺฐ	๔๙๕/๑๔
		อปจจุทฺฐารกสณฺณิ	๓๗๕/๓๔๙-๓๕๐
		อปจจุทฺฐารเก	๓๗๕/๓๔๙
		อปจจุทฺฐารกํ	๓๗๒-๓๗๓/๓๔๘,
			๓๗๔/๓๔๙
		อปตฺตกสฺส	๖๑๕/๙๕

ปทานุกรโม	ปพเพ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพเพ/องฺก
อปตฺโต	๖๐๒/๘๘	อปริฏฺตํ	๕๐๗/๒๓, ๕๘๑/๗๕
อปทิสิตพฺโพ	๔๒๘/๓๘๐, ๔๒๙/๓๘๑, ๔๓๐/๓๘๒	อปริฏฺตํ	๑๕/๑๔๐
อปนิธาเปติ	๓๘๐/๓๕๑	อปโลกนกมฺมํ	๔๗๖/๔๐๒
อปนิธาเปยฺย	๓๗๘-๓๗๙/๓๕๑	อปสกุ	๕๕๘-๕๕๙/๔๔๔
อปนิเชติ	๓๗๙-๓๘๐/๓๕๑	อปสกุณ	๕๗๓/๔๕๓
อปนิเชนฺติ	๓๗๗/๓๕๐	อปสกุณฺติ	๒๐๓/๒๖๒
อปนิเชยฺย	๓๗๘-๓๗๙/๓๕๑	อปสฺสนฺโต	๔๐๑/๓๖๐
อปนิเชสฺส	๓๗๗/๓๕๐	อปสาเทตพฺพา	๕๕๘-๕๕๙/๔๔๔
อปนิเชสฺสนฺติ	๓๗๗/๓๕๐	อปสาเทตฺ	๕๕๘/๔๔๔
อปมาริกา	๒๗/๑๕๐	อปสาทิกิ	๕๗๖/๗๒, ๑๗๕/๒๔๗
อปมาริกอ	๒๑/๑๔๕-๑๔๖, ๔๐/๑๕๘	อปฺปกจลา	๘๖/๑๙๖
อปมาริกํ	๒๑/๑๔๕-๑๔๖	อปฺปกตณฺณโน	๓๓๕/๓๓๒
อปรี	๓๐๔/๓๑๕	อปฺปกิลมณฺ	๕๖๕/๖๓
อปราชฺช	๒๕๔/๒๙๐	อปฺปกุณฺ	๕๓๖/๔๕, ๖๔๕/๑๑๙
อปรรณํ	๙๑/๒๐๐, ๑๓๖/๒๒๓	อปฺปจฺจุทฺฏเฐ	๖๕๕/๑๒๕
อปริกฺขิตฺโต	๔๗๘-๔๗๙/๑๐, ๔๘๒-๔๘๓/๑๑, ๔๙๒-๔๙๓/๑๓	อปฺปณฺณตฺเตน	๓๔๓/๓๓๕, ๔๓๖/๓๘๕
อปริกฺขิตฺตํ	๔๘๐-๔๘๑/๑๐, ๔๙๐-๔๙๑/๑๒-๑๓	อปฺปณฺณตฺตํ	๕๖๕-๕๖๖/๖๕-๖๖, ๓๓๕/๓๓๒
อปริจฺจนฺเน	๕๔/๑๖๖, ๕๙/๑๗๑	อปฺปฏิกฺคหิตกสณฺณิ	๒๖๗/๒๙๖
อปรินฺตสณฺณิ	๖๖๐/๑๒๘, ๔๙๒/๔๐๘-๔๐๙	อปฺปฏิกฺคหิตกํ	๒๓๙/๒๘๒, ๒๔๔/๒๘๕
อปรินฺเต	๖๖๐/๑๒๘, ๔๙๒/๔๐๙	อปฺปฏิกฺคหิตเก	๒๖๗/๒๙๖
		อปฺปฏิกฺคหิตกํ	๒๖๖/๒๙๕

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
อปฺปฏฺฐินิสฺสญฺเจน	๔๒๓/๓๗๔-๓๗๕, ๔๒๔/๓๗๕,๔๒๕/๓๗๖	อปฺปมตฺตกวิสฺสชฺชกั	๑๐๖/๒๐๗
อปฺปฏฺฐิรูป	๔๕๙/๒,๕๐๓/๒๑, ๕๐๘/๒๕,๕๑๕/๓๐, ๕๒๗/๓๘,๕๓๒/๔๒, ๕๗๖/๗๒,๖๔๑/๑๑๖, ๑๖๙/๒๔๔,๑๗๕/๒๔๗, ๓๒๖/๓๒๙,๕๕๒/๔๔๑	อปฺปมตฺตติกา	๘๖/๑๙๖
อปฺปฏฺฐิสํวิตฺตสญฺญี	๕๐๐/๔๑๖, ๕๗๔/๔๕๔	อปฺปมรุมฺพา	๘๖/๑๙๖
อปฺปฏฺฐิสํวิตฺเต	๕๐๐/๔๑๖,๕๗๔/๔๕๔	อปฺปมาณิกานิ	๕๓๑/๔๓๑-๔๓๒
อปฺปฏฺฐิสํวิตฺโต	๔๙๖/๔๑๒, ๔๙๘-๔๙๙/๔๑๕	อปฺปวาริตสญฺญี	๒๔๕/๒๘๖
อปฺปฏฺฐิสํวิตฺตํ	๕๗๐-๕๗๓/๔๕๑-๔๕๔	อปฺปวาริตะ	๒๔๕/๒๘๖
อปฺปณฺนิหิต	๗๐/๑๗๙,๗๑/๑๘๑, ๗๒/๑๘๓,๗๓/๑๘๖, ๗๔/๑๘๗,๗๕/๑๘๙,	อปฺปวาริตโ	๕๒๗-๕๓๐/๓๗-๔๐, ๕๓๒-๕๓๕/๔๒-๔๕, ๖๔๑-๖๔๔/๑๑๖-๑๑๘
อปฺปติสฺสา	๔๔/๑๖๒	อปฺปสกฺขรา	๘๖/๑๙๖
อปฺปปัสฺสุ	๘๖/๑๙๖	อปฺปสทฺโท	๕๘๘/๔๖๒
อปฺปปาสาณา	๘๖/๑๙๖	อปฺปสนฺนสฺส	๖๔๙/๑๒๑
อปฺปปฺปญฺญา	๑๐๓/๒๐๕	อปฺปสนฺนหานิ	๔๕๙/๒,๑/๑๓๑, ๕๕๒/๔๔๑,๕๗๖/๔๕๖ -อาทิ
อปฺปพาลิกา	๘๖/๑๙๖	อปฺปสฺสาทา	๔๑๗/๓๖๙
อปฺปมชฺชไต	๑๕๓/๒๓๕	อปฺปหริเต	๑๓๕-๑๓๗/๒๒๓, ๖๕๒/๔๙๙
อปฺปมตฺตกวิสฺสชฺชกสฺส	๔๘๖/๔๐๖	อปฺปาณกสญฺญี	๑๔๒/๒๒๖, ๓๙๐/๓๕๕
		อปฺปาณสญฺญี	๓๘๕/๓๕๔
		อปฺปาณเก	๑๔๒/๒๒๖,๓๙๐/๓๕๕
		อปฺปาณกั	๓๙๑/๓๕๕
		อปฺปาณเ	๓๘๕/๓๕๔
		อปฺปาสาทิกั	๕๐๓/๒๑

ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก
อปฺปิจฺณา	๔๕๙/๑, ๔๗๐/๕,	อภิณฺนทสฺสเนน	๑๖๙/๒๔๓
๕๐๓/๒๐, ๕๐๘/๒๕, ๕๑๕/๓๐ -อาทิ		อภิณฺปิซฺชติ	๑๒๑/๒๑๕,
อปฺปิติ	๕๒๙/๓๙, ๕๓๔/๔๔,		๑๓๑-๑๓๒/๒๒๑
๖๔๑/๑๔๔-๑๑๕, ๖๔๒/๑๑๗,		อภิณฺปิซฺชเยย	๑๓๐/๒๒๐, ๑๓๑/๒๒๑
๖๔๓/๑๑๘		อภิณฺปิผาทิติ	๕๓๙/๕๑
อปฺเปกฺกา	๕๖๒/๔๔๕-๔๔๖	อภิณฺปิผาเทติ	๕๓๙/๕๑, ๕๔๐/๕๒
อปฺนฺธน	๖๑๓/๙๓, ๖๑๖/๙๕-๙๘	อภิณฺปิผาเทยฺย	๕๓๙/๔๙, ๕๓๙/๕๑
อปฺนฺธโนกาส	๖๑๓/๙๓, ๖๑๖/๙๖-๙๘	อภิณฺนิวิสฺส	๔๑๗/๓๗๐, ๔๒๘/๓๗๘
อปฺภกฺขานํ	๔๑๗/๓๖๙, ๔๑๘/๓๗๑,	อภิณฺนิสีทติ	๑๒๑/๒๑๕,
๔๑๙/๓๗๒, ๔๒๘/๓๗๘,			๑๓๑-๑๓๒/๒๒๑
๔๒๙/๓๘๑, ๔๓๐/๓๘๒		อภิณฺนิสีทสิ	๑๒๙/๒๒๐
อปฺภนฺตรํ	๔๘๙/๑๒, ๕๕๕/๑๖๘	อภิณฺนิสีทิ	๑๒๙/๒๒๐
อปฺภนฺตรา	๔๙๗/๔๑๓	อภิณฺนิสีทิสฺสติ	๑๒๙/๒๒๐
อปฺภากิจฺภิ	๔๑๗/๓๖๙, ๔๑๘/๓๗๑,	อภิณฺนิสีทิสฺสสิ	๑๒๙/๒๒๐
๔๑๙/๓๗๒, ๔๒๘/๓๗๘,		อภิณฺเน	๖๐๗/๘๙
๔๒๙/๓๘๑, ๔๓๐/๓๘๒		อภิปฺปสฺสนฺนา	๖๒๑/๑๐๓
อปฺภุคฺคณฺตฺวา	๕๐๘/๒๔, ๑๕๓/๒๓๕	อภิรฺติ	๗๐/๑๗๘-๑๘๐
อปฺภุคฺติ	๕๕๕/๑๖๘, ๑๕๓/๒๓๖	อภิรฺฐา	๖๒๐-๖๒๑/๑๐๒,
อปฺภุคฺทิ	๑๓/๑๓๘		๕๕๕/๑๖๘
อปฺภุคฺยุยาโต	๓๑๑/๓๑๙	อภิรฺฐโป	๕๕๕/๑๖๘, ๕๔๗/๔๓๗
อปฺพรหมจารินิโย	๑๕๓/๒๓๖	อภิรฺฐหฺติ	๑๘๙-๑๙๐/๒๕๔
อปฺพรหมจารินี	๕๐๓/๒๐	อภิรฺฐถ	๑๘๖/๒๕๒
อภิภฺขณํ	๕๐๓/๒๐, ๑๙๘/๒๕๙	อภิรฺฐนฺหฺติ	๑๘๖/๒๕๒, ๑๙๑/๒๕๕
อภิภฺขणे	๑๔๙/๒๓๑	อภิรฺฐาม	๑๘๙/๒๕๔

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺก
อภิวูหิตุ	๑๘๗/๒๕๓	อมชฐ	๓๒๙/๓๓๐
อภิวูหิตุสส	๑๘๖/๒๕๒	อมนาปา	๑๓/๑๓๙, ๓๘๒/๓๕๓,
อภิวูหิตุสสามิ	๒๑๘/๒๖๙		๖๔๗/๔๙๖
อภิวูหิตุสนฺติ	๑๘๖/๒๕๒	อมนาพาน	๔๐๒/๓๖๒
อภิวูพฺเพ	๑๘๙/๒๕๔	อมนาปี	๔๙๗/๔๑๔
อภิวูเหยุ	๑๘๖/๒๕๓, ๑๘๘/๒๕๓	อมาตุคามสญฺญี	๕๕/๑๗๑,
อภิวาทน	๑๔๙/๒๓๑		๒๘๗/๓๐๖, ๔๑๕/๓๖๘
อภิวาทเตตฺวา	๕๑๕/๒๘, ๕๖๕/๖๔,	อมาตุคาม	๕๕/๑๗๑, ๒๘๗/๓๐๖,
๕๖๖/๖๖, ๕๗๖/๗๒, ๕๘๒/๗๖ - อาทิ			๔๑๕/๓๖๘
อภิวาทเนตฺติ	๕๑๗/๓๑	อมุตํ	๓/๑๓๒, ๕-๗/๑๓๓-๑๓๕
อภิวาทสฺสตี	๔๙๔/๔๑๑	อมุตฺร	๒๓๓/๒๗๙
อภิวาทสฺสิ	๔๙๔/๔๑๐	อมุสฺส	๓๖/๑๕๕-๑๕๖
อภิวิตฺติตฺวา	๓๘๔/๓๕๓, ๔๖๖/๓๙๗	อมูลเกน	๔๕๙-๔๖๐/๓๙๕,
อภิสิตฺโต	๔๙๙/๔๑๕		๔๖๒/๓๙๖
อภิมุจฺจ	๕๒๓-๕๒๔/๓๕,	อมูลกํ	๔๖๑/๓๙๖
	๒๓๒-๒๓๓/๒๗๘-๒๗๙,	อมูลํ	๔๙๓/๔๐๙
	๒๔๒-๒๔๕/๒๘๔-๒๘๖	อมุพฺพหฺวินโย	๖๕๕/๕๐๒
อภิหฺรตี	๒๓๙/๒๘๒, ๒๔๔/๒๘๕,	อยสํ	๑๐๖/๒๐๗, ๑๖๖-๑๖๗/๒๔๒
	๒๔๕/๒๘๖	อโยปตฺโต	๖๐๒/๘๗, ๓๗๙/๓๕๑
อภิหฺริสฺสุ	๖๒๑/๑๐๓, ๒๒๑/๒๗๑	อยยวโรสาฏิตกานิ	๒๖๓/๒๙๔
อภฺยชิตฺตูกามา	๖๐๖/๔๑๗	อรณฺเณ	๔๙๔/๑๔, ๑๘๓/๒๕๑,
อภฺยตฺตาวี	๓๐๐/๓๑๓		๑๘๙/๒๕๔, ๒๕๒/๒๘๙,
อมชฐสญฺญี	๓๒๘/๓๓๐		๔๐๙/๓๖๕, ๔๑๔/๓๖๗
อมชฺเช	๓๒๘/๓๓๐	อรณิก	๕๒๐/๔๒๗

ปทานุกรโม	ปพฺพฺ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพฺพฺ/องฺก
อรหตฺตผลสฺส	๗๐/๑๘๐, ๗๑/๑๘๒, ๗๒/๑๘๕	อวกณฺณกํ	๑๕/๑๔๐
อรหตฺตผลํ	๗๑/๑๘๒, ๗๒/๑๘๕, ๗๓/๑๘๖, ๗๔/๑๘๗, ๗๕/๑๙๐	อวคณฺทการกํ	๖๒๒/๔๘๐
อรหนฺโต	๓๓๕/๓๓๒	อวจ	๔๑๗/๓๖๙, ๔๑๘/๓๗๑, ๔๑๙/๓๗๒, ๔๒๘/๓๗๘, ๔๒๙-๔๓๐/๓๘๑
อรหา	๖๗/๑๗๗	อวจาสิ	๕๓๗/๔๖
อริยสฺส	๕๕/๑๖๙, ๗๑/๑๘๒, ๗๒/๑๘๒	อวชานาติ	๑/๑๓๐
อริโย	๗๐/๑๘๐, ๗๑/๑๘๒, ๗๒/๑๘๕	อวชานาสี	๑/๑๓๑
อริยํ	๗๑/๑๘๒, ๗๒/๑๘๒, ๗๓/๑๘๖, ๗๔/๑๘๗, ๗๕/๑๙๐	อวชานิตฺวา	๑/๑๓๐-๑๓๑
อรุณฺคฺคฺมนา	๒๔๙/๒๘๘, ๕๑๓/๔๒๕	อวชานิสฺสติ	๑/๑๓๐-๑๓๑
อรุณฺคฺคฺมเน	๔๖๓/๓, ๕๐๐/๑๘, ๖๐๒/๘๘, ๖๒๓/๑๐๔, ๖๕๔/๑๒๕	อวชานิสฺสสิ	๑/๑๓๑
อลงฺกตปฏฺยตฺตา	๕๕/๑๖๘, ๕๐๓/๔๑๗	อวณฺณํ	๑๐๖/๒๐๗, ๑๖๖-๑๖๗/๒๔๒
อลงฺกตา	๖๒๐/๑๐๑	อวลิตฺโต	๑๓๖/๒๒๓
อลงฺกเต	๖๒๐/๑๐๑	อวลิตฺฏจํ	๖๓๖/๑๑๑
อลงฺกาโร	๖๒๐/๑๐๑	อวลฺลิกสงฺเกเต	๑๑๐/๒๐๙
อลชฺชิน	๔๖๙/๓๙๙	อวหฺรามิ	๖๔๗/๔๙๖
อลชฺชิวาเทน	๔๖๙/๓๙๙	อวยาปิตสญฺญี	๖๓๙/๑๑๓
อลชฺชี	๑๒๘/๒๑๙	อวยาปิเต	๖๓๙/๑๑๓
อลาภา	๕๔๒/๕๓, ๓๑๑/๓๒๐	อวายิมํ	๕๔๔/๕๔, ๕๔๙/๕๖, ๕๕๔/๕๘
อลํ	๕๒๒/๓๔, ๖๗/๑๗๖, ๒๒๒/๒๗๓, ๒๒๖/๒๗๔, ๒๔๒/๒๘๔, ๒๔๔/๒๘๕	อวิกปฺปิต	๔๖๓/๓, ๔๖๘/๕
		อวิณฺณาทํ	๓/๑๓๒
		อวิณฺณํ	๖๒/๑๗๔

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺก
อวิทุเร	๕๐๘/๒๔, ๕๖๕/๖๔, ๒๐๓/๒๖๑
อวินฏฺเฐ	๔๖๘/๕, ๔๙๕/๑๔, ๕๐๑/๑๙, ๖๐๗/๘๙, ๖๒๔/๑๐๕, ๖๕๐/๑๒๒, ๖๕๕/๑๒๕
อวิปฺปวาสสมฺมตฺติ	๔๗๓/๗
อวิปฺปวฺตฺตสณฺณิ	๔๙๕/๑๔
อวิปฺปวฺตฺตเถ	๔๙๕/๑๔
อวิลุตฺเต	๔๖๘/๕, ๔๙๕/๑๔, ๕๐๑/๑๙, ๖๐๗/๘๙, ๖๒๔/๑๐๕, ๖๕๐/๑๒๒, ๖๕๕/๑๒๕
อวิวทฺมาน	๖๗/๑๗๖, ๖๕๕/๕๐๒
อวิสฺสขฺชิตฺเต	๔๖๘/๕, ๔๙๕/๑๔, ๕๐๑/๑๙, ๖๐๗/๘๙, ๖๒๔/๑๐๕, ๖๕๐/๑๒๒, ๖๕๕/๑๒๕
อวิสฺสขฺชิตฺตวาท	๕๕๘/๖๐, ๕๖๑-๕๖๒/๖๒
อวิสฺสาเสนฺโต	๓๗๔/๓๔๙
อวิตรากา	๒๘๑/๓๐๔
อวฺภูจฺจิตฺเตน	๒๓๙/๒๘๒
อวฺตฺตทา	๕๐๗/๒๓, ๕๘๑/๗๕
อวฺตฺตโต	๕๒๙/๓๙, ๕๓๔/๔๔, ๖๔๓/๑๑๗
อวฺตฺตํ	๒๓๙/๒๘๒, ๒๔๔/๒๘๕

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺก
อโวจ	๔๗๑/๖, ๔๙๗/๑๕, ๕๐๓/๒๐, ๕๐๘/๒๔, ๕๑๕/๒๘-๒๙, ๕๑๗/๓๑ -อาทิ
อโวจุมฺหา	๑๕๓/๒๓๕
อโวจุ	๕๐๘/๒๕, ๕๑๕/๒๙, ๕๑๗/๓๑, ๕๒๒/๓๔, ๕๓๗/๔๗, ๕๖๖/๖๖ -อาทิ
อสกฺกจฺจ	๖๐๒/๔๖๙
อสนฺนิจฺจ	๘๘/๑๙๗, ๙๓/๒๐๐, ๑๔๓/๒๒๖, ๓๘๖/๓๕๔, ๕๗๖-๖๑๑/๔๕๗-๔๗๔, ๖๑๓-๖๓๒/๔๗๕-๔๘๖, ๖๓๔-๖๔๕/๔๘๘-๔๙๔, ๖๔๗-๖๕๒/๔๙๗-๔๙๙, ๖๕๔/๕๐๑
อสนฺติยา	๘๘/๑๙๗, ๙๓/๒๐๐, ๑๔๓/๒๒๖, ๓๘๖/๓๕๔, ๕๗๖-๖๑๑/๔๕๗-๔๗๔, ๖๑๓-๖๓๒/๔๗๕-๔๘๖, ๖๓๔-๖๔๕/๔๘๘-๔๙๔, ๖๔๗-๖๕๒/๔๙๗-๔๙๙, ๖๕๔/๕๐๑
อสนํ	๒๓๙/๒๘๒
อสนฺตํ	๕๐๘/๒๖, ๕๑๕/๓๐, ๕๒๗/๓๘, ๕๓๒/๔๒, ๖๔๑/๑๑๖, ๑๖๙/๒๔๔

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
อสนฺตฺตฺตฺตฺ	๕๑๕/๒๙, ๕๒๗/๓๗, ๕๓๒/๔๑, ๕๓๗/๔๗, ๖๔๑/๑๑๖	อสนฺวิทิตฺตฺ	๑๘๕/๒๕๒, ๑๙๑/๒๕๕, ๔๑๑/๓๖๖, ๔๑๖/๓๖๘
อสนฺนิทฺการกสณฺณิ	๒๕๕/๒๙๐	อสนฺวิทิตฺเต	๑๘๔/๒๕๑, ๑๙๐/๒๕๕
อสนฺนิทฺการเก	๒๕๕/๒๙๐	อสนฺ	๔๖๓, ๔๖๕, ๔๖๗/๔,
อสนฺนิทฺตฺปริกฺขาร	๓๗๗/๓๕๐	อสนฺสฺสฺ	๙๑/๒๐๐
อสปฺปายํ	๕๕๓/๔๔๑, ๕๗๐/๔๕๑	อสนฺสฺเม	๓๒๖/๓๒๗
อสภาควตฺตฺติกา	๔๔/๑๖๒	อสนฺสฺโม	๓๒๖/๓๒๗
อสมฺปชานา	๔๙/๑๖๔	อสนฺสฺสมฺมทฺทำ	๔๙๗/๔๑๔
อสมฺพทฺธา	๕๐๕/๒๑, ๕๑๒/๒๗, ๕๓๔/๔๓, ๑๗๒/๒๔๕, ๕๕๔/๔๔๒	อสนฺสา	๓๑๔/๓๒๑
อสมฺพทฺโธ	๖๔๓/๑๑๗	อสนฺสามณฺกํ	๔๕๙/๒, ๓๒๖/๓๒๙
อสมฺภินฺเนน	๓๕๗/๓๔๑	อสนฺสาโว	๕๓๙/๔๓๔
อสมฺมโต	๑๔๖/๒๒๘, ๑๔๘/๒๓๑	อสนฺสฺ	๖๐๔/๘๘, ๖๒๘/๑๐๖
อสมฺมาโน	๓๒๖/๓๒๘	อสนฺสฺตํ	๓/๑๓๒
อสาตานิ	๔๐๒/๓๖๒	อสนฺโสสิ	๕๐๘/๒๔, ๕๒๗/๓๗, ๕๓๒/๔๑, ๖๓๑/๑๐๙, ๖๔๑/๑๑๔-๑๑๕, ๑๕๓/๒๓๕, ๒๓๐/๒๗๗, ๒๓๗/๒๘๑, ๔๐๒/๓๖๑
อสิสฺสนฺปมา	๔๑๗/๓๖๙, ๓๗๑, ๔๒๘/๓๗๘, ๓๗๙	อสนฺโสสิ	๕๑๐/๒๖, ๕๑๕/๓๐, ๕๒๒/๓๔, ๕๒๗/๓๗, ๕๓๒/๔๒, ๕๓๗/๔๗, ๕๔๒/๕๓ - อากิ
อสิสฺสนฺมฺมฺ	๑๓๑/๒๒๑	อหตฺถปาเส	๒๓๙/๒๘๒
อสุจิ	๕๐๓/๒๐, ๗๘/๑๙๒	อหสฺสชฺรมฺมสณฺณิ	๓๓๘/๓๓๓
อสุจิกํ	๓๗๙/๓๕๑	อหสฺสชฺรมฺเม	๓๓๘/๓๓๓
อสนฺวิทิตฺตฺสณฺณิ	๑๘๔/๒๕๑, ๑๙๐/๒๕๔-๒๕๕	อหิณา	๕๑๑/๔๒๔

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺก
อหิริกา	๑๗๕/๒๔๗
อหิริกาโย	๑๗๕/๒๔๗
อหิพิตํ	๑๕/๑๔๑
อหะสุ	๖๗/๑๓๗, ๑๖๗/๒๔๓
อโหสิ	๔๑๖/๒, ๕๐๘/๒๔, ๕๗๑/๖๗, ๖๐๐/๘๗, ๖๒๐/๑๐๑, ๖๒๑/๑๐๒, ๖๓๑/๑๐๙, ๖๓๖/๑๑๑ - ยาทิ

[อา]

อาภงขมาเนน	๔๙๙-๕๐๐/๑๖-๑๗, ๕๗๒-๕๗๓/๖๙-๗๐, ๒๓๒-๒๓๓/๒๗๘-๒๗๙
อาภงขมาโน	๖๕๓-๖๕๔/๑๒๓-๑๒๔
อาภทฺตมนฺตา	๕๓๗/๔๓๔
อาภปฺปสมฺปนฺเนน	๓๐๕/๓๑๖
อาภาเรหิ	๔-๑๐/๑๓๒-๑๓๗
อาภินฺโน	๕๕/๑๖๘
อาภินฺเต	๖๐๓/๔๗๐, ๖๐๗/๔๗๒
อาภินฺโต	๖๐๘/๔๗๒
อาโกฏาเปยฺย	๕๐๔/๒๑
อาโกฏิตา	๖๕๔/๑๒๔, ๑๘๓/๒๕๑, ๕๗๓/๔๕๒
อาโกฏิตฺวา	๔๑๒/๓๖๖
อาโกฏิตฺ	๘๙/๑๙๘

หมดอายุ 26/05/2566

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺก
อาโกฏิตฺ	๕๐๕/๒๒
อาภจฺ	๑๗๕/๒๔๗
อาภจฺ	๕๐๓/๒๐, ๕๓๗/๔๗, ๕๘๔/๗๗, ๕๘๙/๘๑, ๑๗๕/๒๔๗, ๑๙๘/๒๕๙, ๒๙๔/๓๑๐, ๓๑๖/๓๒๒, ๔๔๓/๓๘๙, ๔๔๔-๔๔๕/๓๙๐, ๕๐๖/๔๒๑, ๕๔๗/๔๓๗, ๖๕๕/๕๐๒
อาภจฺ	๔๗๓/๗, ๕๕๙/๖๑, ๒๓๐/๒๗๖, ๓๑๒/๓๒๐, ๕๐๖/๔๒๑, ๕๒๑/๔๒๘
อาภจฺ	๕๑๕/๒๙
อาภจฺ	๔๙/๑๖๔, ๒๑๕/๒๖๗, ๕๐๔/๔๑๘, ๕๗๕/๔๕๖, ๖๕๕/๕๐๒
อาภจฺ	๖๔๖/๑๑๙,
	๖๔๙/๑๒๑, ๓๖๗/๓๔๖
อาภจฺ	๓๑๑/๓๑๙, ๕๐๔/๔๑๙
อาภจฺ	๒๐๘/๒๖๔, ๕๐๔/๔๑๙, ๕๕๒/๔๔๐
อาภจฺ	๓๒๖/๓๒๗, ๔๙๖/๔๑๒, ๕๒๑/๔๒๘, ๕๔๗/๔๓๗
อาภจฺ	๓๑๑/๓๒๐, ๓๒๒/๓๒๕
อาภจฺ	๔๖๑/๒, ๖๐๐/๘๗
อาภจฺ	๕๑๗/๓๑,
	๓๑๑/๓๒๐, ๓๒๒/๓๒๔

ปทานุกรโม	ปพฺพฺพ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพฺพฺพ/องฺก
อาคตา	๕๖๕/๖๔, ๓๑๑/๓๑๒	อาจริโต	๖๔๗/๔๙๖
อาคตาคโม	๔๙๔-๔๙๕/๔๑๑	อาจริยสฺส	๔๐๔/๓๖๓
อาคเต	๒๑๘/๒๖๙, ๔๙๔/๔๑๑	อาจริยานํ	๓๔๔/๓๓๖
อาคเตน	๒๑๘/๒๖๙	อาจริยํ	๔๐๔/๓๖๓
อาคโธ	๕๓๗/๔๗, ๕๓๙/๕๑, ๖๔๑/๑๑๔-๑๑๕, ๑๙๓/๒๕๖, ๒๐๔/๒๖๒, ๓๕๗/๓๔๑, ๔๗๔/๔๐๑	อาจารย์โคจรสมฺปนฺโน	๑๔๗/๒๓๐
อาคตํ	๒๓๐/๒๗๖, ๓๑๒/๓๒๑	อาจารย์วิปตฺติยา	๔๖๒/๓๙๖
อาคนตพฺพํ	๕๑๗-๓๑-๓๒, ๒๐๓/๒๖๑	อาจิภฺขติ	๕๙๗/๘๕, ๓๔๗-๓๔๙/๓๓๗
อาคนตฺวา	๑๕๙/๒๓๙, ๒๓๖/๒๘๐, ๓๒๕/๓๒๖, ๔๗๑/๔๐๐, ๕๗๓/๔๕๓	อาจิภฺขิ	๒๓๐-๒๓๑/๒๗๗
อาคนตฺเกหิ	๕๖๕/๖๔, ๖๘/๑๗๘	อาจิภฺขิตพฺพํ	๕๘๔/๗๗, ๕๘๙/๘๑, ๑๒๔/๒๑๗, ๒๓๓/๒๗๙, ๒๔๒/๒๘๔, ๕๐๖/๔๒๑, ๕๗๓/๔๕๓
อาคมม	๗๖/๑๙๑	อาจิภฺขิตฺวา	๓๑๐/๓๑๙
อาคเมถ	๕๑๕/๒๙, ๑๒๔/๒๑๗, ๒๑๓/๒๖๖, ๒๓๑/๒๗๘, ๒๙๔/๓๐๙-๓๑๐, ๓๐๕/๓๑๖, ๔๐๒/๓๖๑	อาจิภฺขิตฺเต	๒๓๓/๒๗๙
อาคเมตฺถํ	๒๓๑/๒๗๘	อาจิภฺขเยยฺย	๕๕/๑๖๙
อาคเมหิ	๕๓๗/๔๘	อาจิณฺณํ	๖๘/๓๗๘
อาจริติ	๒๔๒/๒๘๔, ๔๓๓/๓๘๔	อาชานนตฺสฺส	๕๗๓/๗๐
อาจริตฺวา	๙๕/๒๐๑, ๔๔๓/๓๘๙, ๔๔๕/๓๙๐, ๔๗๔/๔๐๑	อาชานามิ	๔๑๗/๓๖๘-๓๗๐, ๔๑๘-๔๒๐/๓๗๑-๓๗๓, ๔๒๕/๓๗๕, ๔๒๘/๓๗๗-๓๗๙, ๔๒๙-๔๓๐/๓๘๑
อาจริตฺกาโม	๒๗๖/๓๐๑, ๒๗๘/๓๐๒	อาชานาสิ	๔๑๗/๓๗๐, ๔๒๘/๓๗๙
		อาชานิตฺถํ	๖๔/๑๗๔, ๒๙๑/๓๐๘, ๔๑๔/๓๖๗
		อาชีวกา	๕๑๗/๓๑
		อาชีวกานํ	๒๖๙/๒๙๘

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/อญฺเ
อาชีวกสฺส	๒๖๙/๒๙๗
อาชีวกเกสฺ	๒๑๖/๒๖๘
อาชีวกโก	๒๑๖/๒๖๘, ๒๖๙/๒๙๗-๒๙๘
อาชีวกํ	๒๖๙/๒๙๗
อาชีวกสฺส	๕๔๒/๕๓, ๓๑๑/๓๒๐, ๓๑๗/๓๒๒, ๓๒๒/๓๒๔
อาณตฺโต	๖๓๓/๑๑๐, ๘๖/๑๙๗, ๑๒๖/๒๑๘, ๑๔๑/๒๒๕, ๑๗๗/๒๔๘, ๓๕๔/๓๔๐, ๓๗๙/๓๕๑, ๕๐๕/๔๑๘
อาณานิเปติ	๕๐๕/๒๒, ๕๗๘/๗๓, ๖๓๓/๑๑๐, ๑๔๑/๒๒๕, ๑๗๗/๒๔๘, ๓๕๔/๓๔๐, ๓๗๙/๓๕๑
อาณานิเปตฺวา	๑๓๖/๕๒๘
อาณานิเปตฺ	๔๙๕/๔๑๑
อาณานิเปสิ	๑๒๖/๒๑๘, ๔๙๕/๔๑๐
อาตานิโย	๕๗๖/๗๒
อาทาทพฺพา	๕๕๓-๕๕๔/๕๘, ๕๖๗-๕๖๘/๖๗,
อาทาทพฺพํ	๓๖๘-๓๖๙/๓๔๖-๓๔๗
อาทาท	๕๕๙-๕๖๐/๖๑, ๒๒๒/๒๗๓, ๒๓๖/๒๘๐, ๒๔๒/๒๘๔, ๒๔๗/๒๘๗, ๒๖๙/๒๙๘, ๓๓๕/๓๓๓, ๕๗๐/๔๕๑, ๕๗๑/๔๕๒

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/อญฺเ
อาทิกมฺมิกสฺส	๔๖๙/๕, ๔๙๖/๑๔ ๕๐๒/๑๙, ๕๐๗/๒๓, ๕๑๔/๒๘ -อาทิก (สพฺพสิทฺธาปทานํ ปจฺจิมปพฺพ ทิสฺสติ)
อาทิกลฺยาณา	๑๔๗/๒๓๐
อาทิกยิตฺวา	๕๕๒/๕๗, ๕๕๖/๕๙, ๕๗๐/๖๘, ๓๗๑/๓๔๗
อาทิสฺส	๕๐๐/๑๗, ๔๓๘/๓๘๖-๓๘๗
อาทินฺวา	๔๙๗/๔๑๓, ๔๑๕
อาทินฺโว	๔๑๗/๓๖๙-๓๗๑, ๔๒๘/๓๗๘-๓๗๙, ๔๙๗/๔๑๓-๔๑๕
อาทาวิตฺวา	๕๐๒/๔๑๗
อาทิตา	๒๓๐/๒๗๗
อาเนสิ	๒๓๐/๒๗๗
อาเนสฺสามิ	๒๓๐/๒๗๗
อาปชฺชติ	๕๓๐/๔๐, ๕๓๕/๔๕, ๖๔๔/๑๑๘, ๕๕๕/๑๖๙, ๓๐๑/๓๑๓, ๓๙๗/๓๕๘
อาปชฺชณ	๔๗๔/๔๐๑, ๔๘๔/๔๐๕
อาปชฺชสิ	๕๒๗/๓๘, ๕๓๒/๔๒, ๖๔๑/๑๑๖, ๒๙๔-๒๙๕/๓๑๐-๓๑๑
อาปชฺชิตฺวา	๓๙๗/๓๕๗-๓๕๘, ๗๘/๑๙๑, ๓๙๗/๓๕๗-๓๕๘

ปทานุยกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุยกโม	ปพฺพ/องฺก
อาปทฺชิตฺตํ	๒๙๕/๓๑๑	อาปทาสฺ	๓๒๕/๓๒๖, ๕๑๕/๔๒๕,
อาปทฺชิมหา	๕๕๘/๔๔๔		๕๗๖-๖๑๑/๔๕๗-๔๗๔,
อาปทฺชิสฺสติ	๕๒๗/๓๗, ๕๓๒/๔๒,		๖๑๓-๖๔๕/๔๗๖-๔๙๔,
	๖๔๑/๑๑๖, ๒๙๔-๒๙๕/๓๑๐-๓๑๑		๔๙๗-๕๕๒/๔๙๗-๔๙๙, ๖๕๔/๕๐๑
อาปทฺชิสฺสณ	๔๗๔/๔๐๑, ๔๘๔/๔๐๕	อปนฺนา	๔๔๓/๓๘๙
อาปทฺชิสฺสนฺติ	๔๗๔/๔๐๑, ๔๘๔/๔๐๕	อาปนฺโน	๙๔/๒๐๑, ๙๙-๑๐๐/๒๐๔,
อาปทฺชิสฺสสิ	๕๒๗/๓๘, ๕๓๒/๔๒,		๓๙๗/๓๕๘, ๔๔๔-๔๔๕/๓๙๐-๓๙๑
	๖๔๑/๑๑๖, ๒๙๔-๒๙๕/๓๑๐-๓๑๑	อาปนฺนํ	๕๒๙/๔๐, ๕๓๔/๔๔,
อาปทฺชิสฺสสามิ	๙๖/๒๐๒		๖๔๓/๑๑๘
อาปทฺชึ	๕๕๓/๔๔๑,	อาปาเทม	๕๕๒/๕๓
	๕๓๖-๕๖๔/๔๔๗, ๕๖๖/๔๔๘,	อาปฺจุณฺติ	๑๑๘/๒๑๔
	๕๗๐/๔๕๑, ๕๗๒/๔๕๒	อาปฺจุณา	๒๙๘/๓๑๒, ๓๐๐/๓๑๓,
อาปทฺชเชยฺย	๕๒๘-๕๒๙/๓๘-๓๙,		๓๐๒/๓๑๔, ๕๑๓/๔๒๕,
	๕๓๓-๕๓๔/๔๓-๔๔,		๕๐๙-๕๑๐/๔๒๓-๔๒๔, ๕๑๕/๔๒๕
	๖๔๒-๖๔๓/๑๑๗-๑๑๘,	อาปฺจุณฺ	๑๑๓/๒๑๑, ๑๑๘/๒๑๔
	๒๙๔-๒๙๗/๓๑๐-๓๑๒,	อาพาโร	๒๐๔/๒๖๒, ๕๓๙/๔๓๔
	๒๙๙/๓๐๐/๓๑๒-๓๑๓,	อาภตา	๖๒๐-๖๒๑/๑๐๒
	๔๗๕/๔๐๒, ๔๘๕-๔๘๖/๔๐๕	อาภตํ	๕๓๗/๔๕, ๕๓๘/๔๘-๔๙,
อาปตฺตตาริกรณํ	๓๙๔/๓๕๗		๕๓๙/๕๐
อาปตฺตติ	๔๖๓, ๔๖๕, ๔๖๗/๔,	อาภรณํ	๕๐๓/๔๑๘
	๔๖๘/๕, ๔๗๐/๖, ๔๙๕/๑๔ -อาทิ	อาภุชิตฺวา	๓๒๖/๓๒๗
	(สพฺพสํกฺขาปเทสฺส ทิสฺสติ.)	อามตฺติกาปณํ	๕๙๘/๘๖
อาปตฺตติปริยฺนตา	๘๐/๑๙๓-๑๙๔	อามนฺเตสิ	๔๖๑/๓, ๔๗๐/๖, ๔๗๓/๗,
อาปตฺตติปริยฺนเต	๘๑/๑๙๔		๔๙๗-๔๙๘/๑๕, ๕๑๐/๒๖ -อาทิ

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺก
อามลกผาณิตะ	๓๒๙/๓๓๐	อาราโม	๔๗๗/๙, ๔๙๒/๑๓
อามสติ	๓๓๒-๓๓๔/๓๓๑-๓๓๒	อารามิ	๕๓๗/๔๖, ๔๙/๑๖๔,
อามิสทาเนน	๒๐๒/๒๖๑		๑๙๓/๒๕๗, ๒๐๓/๒๖๑,
อามิสสมุโภโก	๔๒๕/๓๗๖,		๒๔๗/๒๘๗, ๒๕๒/๒๘๙,
	๔๓๐/๓๘๒		๒๗๔/๓๐๐, ๒๙๕/๓๑๐, ๓๒๖/๓๒๙,
อามิสเหตุ	๑๖๔-๑๖๖/๒๔๑-๒๔๒		๔๙๖/๔๑๒, ๕๐๒/๔๑๗,
อามิส	๕๓๙/๕๑, ๔๒๕/๓๗๖,		๕๖๕/๔๔๘, ๕๗๓/๔๕๓
	๔๓๐/๓๘๒, ๕๕๒/๔๔๑	อารามิกกุลิ	๖๒๐-๖๒๑/๑๐๒
อายุติ	๕๒๙/๔๐, ๕๓๔/๔๔,	อารามิกคามโก	๖๑๙/๑๐๐
	๖๔๑/๑๑๕, ๖๔๒/๑๑๗, ๖๔๓/๑๑๘	อารามิกสถานิ	๖๑๙/๑๐๐
อายุติ	๕๕/๑๖๙	อารามิกสุส	๖๒๐-๖๒๑/๑๐๑-๑๐๒
อาโยเค	๖๔๐/๑๑๓, ๕๓๐/๔๓๑	อารามิกินิยา	๖๒๐/๑๐๑
อารญญกา	๕๖๕/๖๕, ๕๖๖/๖๖	อารามิกินิ	๖๒๐/๑๐๑
อารญญกานิ	๖๕๓-๖๕๔/๑๒๒-๑๒๔,	อารามิกินิ	๖๒๐/๑๐๑
	๕๗๐/๔๕๑, ๕๗๒-๕๗๓/๔๕๒	อารามิเกน	๖๑๘/๙๙
อารญญเกสุ	๖๕๒-๑๒๒-๑๒๓,	อารามิโก	๕๓๘/๔๘, ๕๓๙/๕๐,
	๕๗๐/๔๕๐, ๕๗๑/๔๕๑-๔๕๒		๕๘๔/๗๗, ๕๘๙/๘๑,
อารญญโก	๕๖๕/๖๔-๖๕		๖๑๘-๖๒๑/๙๙-๑๐๐
อารญญกั	๖๕๔/๑๒๔, ๕๗๐/๔๕๑,	อารามิกิ	๖๑๙/๙๙,
	๕๗๑/๔๕๒, ๕๗๓/๔๕๒		๑๑๑/๒๑๐, ๑๑๖/๒๑๓
อารมฺมณิ	๕๒๙/๓๘, ๕๓๔/๔๓	อารามุปจาริ	๕๗๓/๔๕๓
อาราปเถ	๑๗๗/๒๔๘	อารามุปจาเร	๕๗๓/๔๕๓
อาราเม	๔๕๙/๑, ๔๗๑/๖, ๔๙๗/๑๕,	อารูปุพฺพฺเห	๒๑๘/๒๖๙
	๕๐๓/๑๙, ๕๑๕/๒๘, ๕๒๒/๓๓ -อาทิ	อาโรจาเปสิ	๒๒๑/๒๗๑

ปทานุกรโม	ปพฺพฺเพ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพฺพฺเพ/องฺก
อาโรเจติ	๖๕๙/๑๒๗, ๘๑-๘๒/๑๙๔, ๘๓/๑๙๕, ๑๙๕/๒๕๗, ๒๔๔/๒๘๕, ๓๙๔/๓๕๖, ๓๙๙/๓๕๙, ๔๐๔/๓๖๓, ๔๐๙/๓๖๕, ๔๒๕/๓๗๕, ๔๓๐/๓๘๒, ๔๙๑/๔๐๘, ๕๗๓/๔๕๓	อาโรเปติ	๒๗๗/๓๐๒, ๔๔๖/๓๙๑
อาโรเจนติ	๖๕๙/๑๒๗, ๑๔๑/๒๒๕, ๑๙๕/๒๕๗, ๒๔๔/๒๘๕, ๓๘๙/๓๕๕, ๓๙๔/๓๕๖, ๓๙๙/๓๕๙, ๔๐๔/๓๖๓, ๔๐๙/๓๖๕, ๔๒๕/๓๗๕, ๔๓๐/๓๘๒, ๔๙๑/๔๐๘	อาโรเปยฺย	๔๔๖/๓๙๑
อาโรเจยฺย	๘๙/๑๙๘, ๓๓๕/๓๓๓	อาลคฺเคตฺวา	๕๐๘/๒๔
อาโรเจยฺย	๖๙/๗๙, ๗๑-๗๖/ ๑๘๐-๑๙๑, ๗๙-๘๐/๑๙๒-๑๙๓	อาโลกสนฺธิปริกมฺมาย	๑๓๕-๑๓๖/ ๒๒๓
อาโรเจยฺย	๖๑๘/๙๙	อาโลโป	๖๑๖/๔๗๗
อาโรเจสิ	๔๖๑/๒, ๔๗๑/๖, ๔๙๘/๑๖, ๕๐๓/๒๐, ๕๐๘/๒๕, ๕๑๕/๒๙, ๒๓๗/๔๗, ๖๐๐/๘๗ -อาทิ	อาโลปี	๖๑๖/๔๗๗
อาโรเจสิ	๔๕๙/๒, ๔๗๐/๕, ๔๗๑/๖, ๔๗๓/๗, ๕๐๓/๒๑, ๕๐๘/๒๕, ๕๑๐/๒๖, ๕๑๕/๓๐ -อาทิ	อาวสทฺทฺวาเร	๖๐/๑๗๒
อาโรปน	๔๔๖/๓๙๑	อาวสทฺปิณฺโท	๒๐๓/๒๖๑-๒๖๒, ๒๐๕/๒๖๓
อาโรปิเต	๔๔๖/๓๙๑	อาวสทฺปิณฺทํ	๒๐๓-๒๐๔/๒๖๒-๒๖๓,
อาโรปิโต	๔๔๖/๓๙๑		๒๐๗/๒๖๓
อาโรเปตพฺโพ	๔๔๔/๓๙๐, ๔๔๕/๓๙๑	อาวสทฺสฺส	๕๐๖/๔๒๐
		อาวสธา	๒๐๔/๒๖๒, ๒๐๖/๒๖๓
		อาวสธาคาเร	๕๕/๑๖๗
		อาวสธาคารํ	๕๕/๑๖๗
		อาวสโธ	๒๐๔/๒๖๒
		อาวสถํ	๒๐๓/๒๖๑
		อาวาสํ	๕๑๗/๓๑
		อาวูธํ	๖๓๗/๔๘๙
		อาวูธปาณิสฺส	๖๓๗/๔๘๙
		อาสนเ	๒๒๑/๒๗๒, ๒๓๐/๒๗๗
		อาสนํ	๑๔๙/๒๓๑, ๒๘๖/๓๐๖
		อาสยโต	๕๒๑/๔๒๘

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺเก
อาสวานิ	๕๖๖/๖๗	อาหาร	๕๐๓/๒๐, ๕๓๙/๕๑, ๕๘๔/๗๗,
อาสาทนาเปกฺโข	๒๔๓/๒๘๕, ๒๔๔/๒๘๖		๕๘๙/๘๑, ๕๙๕/๘๔, ๖๔๑/๑๑๕, ๘๘/๑๙๗, ๙๓/๒๐๐
อาสีวิโส	๓๒๖/๓๒๗	อาหารติ	๕๘๔/๗๘, ๕๘๙/๘๑,
อาสุมภสิ	๕๗๑/๖๙		๒๖๗/๒๙๖
อาสุมภิ	๕๗๑/๖๙	อาหารถ	๖๒๘/๑๐๗
อาหิสฺ	๖๗/๑๗๖, ๑๒๔/๒๑๗, ๑๕๓/๒๓๖, ๑๗๕/๒๔๗, ๒๑๓-๒๑๔/๒๖๖-๒๖๗, ๒๒๑/๒๗๒, ๒๓๖/๒๘๐, ๓๔๐/๓๓๔, ๓๔๕/๓๓๖, ๓๗๗/๓๕๐, ๓๘๒/๓๕๓, ๔๐๒/๓๖๑, ๔๓๓/๓๘๔, ๔๔๙/๓๙๒, ๔๕๔/๓๙๓, ๔๖๔/๓๙๗	อาหารนฺติ	๕๗๓/๔๕๓-๔๕๔
อาห	๔๗๓/๗, ๕๒๒/๓๔, ๕๓๒/๔๑, ๕๕๙/๖๑, ๕๖๖/๖๖, ๖๔๑/๑๑๕, ๑๖๙/๒๔๓, ๖๒๗/๔๘๒	อาหารสิ	๒๗๑/๖๙, ๒๖๓/๒๙๔
อาหจฺจปาทโก	๑๑๑/๒๐๙, ๑๓๑/๒๒๑, ๕๒๓/๔๒๘, ๕๒๘/๔๓๐	อาหาริํ	๓๐๕/๓๑๖
อาหจฺจปาทกํ	๑๒๙-๑๓๐/๒๒๐, ๑๓๑-๑๓๒/๒๒๑, ๕๒๓/๔๒๘, ๕๒๘/๔๓๐	อาหริยติ	๕๗๓/๔๕๓
อาหตฺติจิตฺโต	๖๓๓/๑๑๐, ๑๒๖/๒๑๘, ๔๕๑/๓๙๓, ๔๕๖/๓๙๔	อาหริยตุ	๕๘๒/๗๖, ๕๘๔/๗๗, ๕๘๙/๘๑
		อาหริตฺติยิตฺถ	๒๒๒/๒๗๓
		อาหริยิสฺสติ	๕๗๓/๔๕๓
		อาหริสฺสติ	๕๗๑/๖๙, ๒๖๓/๒๙๔
		อาหริสฺสสิ	๕๗๑/๖๙, ๒๖๓/๒๙๔
		อาหริสฺสามิ	๕๒๖/๓๖, ๕๑๑/๒๒๔
		อาหเรย	๒๖๓/๔๙๕
		อาหาเรน	๒๕๒/๒๘๙
		อาหาโร	๒๖๖/๒๙๕
		อาหาริ	๒๖๓/๒๙๔, ๒๖๕/๒๙๕, ๒๖๗/๒๙๖
		อาหารตฺถาย	๒๔๐/๒๘๓, ๒๔๕/๒๘๖, ๒๕๐/๒๘๘, ๒๕๕/๒๙๐

ปทานุกุโม	ปทุเพ/องุเก	ปทานุกุโม	ปทุเพ/องุเก
อาหิณทนต์ตา	๕๔๗/๕๕, ๕๔๘/๘๖, ๖๒๑/๑๐๓๕๒๖/๔๓๐	อิติถนุนามสฺส	๔๖๔, ๔๖๖/๔, ๔๗๔/๘, ๕๖๐/๖๑-๖๒, ๕๕๕/๗๘, ๕๕๐/๘๑, ๖๐๓/๘๘, ๖๐๕/๘๙, ๖๑๔/๙๔, ๑๔๕/๒๒๘, ๒๒๖/๒๗๔, ๓๗๔/๓๔๙, ๔๒๐/๓๗๓, ๔๔๖/๓๙๑, ๕๖๓/๔๔๖, ๕๗๓/๔๕๓
อาหิณทนต์โต	๔๗๑/๖, ๔๙๗-๔๙๘/๑๕, ๕๖๖/๖๖, ๖๔๗/๑๒๐, ๕๒๑/๔๒๘	อิติถนุนาโม	๔๗๔/๘, ๕๖๐/๖๑-๖๒, ๕๕๕/๗๘, ๕๕๐/๘๑, ๖๑๔/๙๔, ๓๙-๔๑/๑๕๗-๑๖๑, ๑๔๕/๒๒๘, ๓๗๔/๓๔๙, ๔๒๐/๓๗๓, ๔๔๖/๓๙๑
อาหิณทนต์ติ	๑๘๐/๒๔๙, ๕๓๗/๔๓๔, ๕๔๒/๔๓๖	อิติถนุนามิ	๕๒๘/๓๘, ๕๓๓/๔๒, ๕๓๘/๔๘, ๕๕๕/๗๘, ๕๕๐/๘๑, ๖๑๔/๙๔, ๑๔๕/๒๒๘, ๔๒๐/๓๗๓, ๕๖๓/๔๔๖
[อิ]		อิติถาการิ	๔๙๕/๔๑๑
อิจฺจนติ	๕๖๕/๖๕, ๕๖๖/๖๖, ๕๕/๑๖๘, ๒๖๓/๒๙๔, ๒๗๙/๓๐๓	อิติถิ	๕๗๓/๗๐, ๖๔๑/๑๑๕, ๕๕/๑๖๗-๑๖๙, ๖๐/๑๗๒, ๒๗๙/๓๐๓, ๒๘๑/๓๐๔, ๔๑๒/๓๖๖, ๔๙๗/๔๑๓, ๕๗๓/๔๕๓
อิจฺจนนฺติ	๕๗๐/๔๕๐	อิติถิกถิ	๕๐๘/๔๒๑-๔๒๒
อิจฺจนมาเนน	๕๐๐/๑๗, ๕๗๓/๗๐, ๒๓๓/๒๗๙	อิทฺธานุภาโว	๖๒๑/๑๐๒
อิจฺจนมาโน	๖๕๔/๑๒๔	อิทฺธิปาฏิหาริย์	๖๒๑/๑๐๓
อิจฺจนสิ	๕๒๔/๓๕, ๒๓๓/๒๗๙, ๒๔๔/๒๘๕	อิทฺธิปาทา	๗๐/๑๘๐, ๗๑/๑๘๒, ๗๒/๑๘๔
อิจฺจนาม	๕๓๗/๔๖, ๕๔๒/๕๓-๕๔, ๕๖๕/๖๓, ๒๑๖/๒๖๘, ๒๒๑/๒๗๐, ๓๐๓-๓๐๕/๓๑๔-๓๑๕		
อิจฺจนามิ	๒๓๐/๒๗๖, ๓๑๒/๓๒๐, ๖๔๗/๔๙๕		
อิฏฺฐกิฏฺฐกาย	๑๓๗/๒๒๓		
อิติภาวภาวกถิ	๕๐๘/๔๒๑-๔๒๒		

ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก
อุจฺจฏฺฐานิย์	๔๙๗/๔๑๔	อุชฺฌมายติ	๔๙๑/๖, ๔๙๘/๑๖,
อุจฺจาเรน	๔๘๓/๔๐๔		๕๕๒/๗๖, ๕๕๓/๘๓,
อุจฺจาโร	๖๕๑-๖๕๒/๔๙๙,		๖๔๑/๑๑๕, ๖๔๖/๑๑๙,
	๖๕๔/๕๐๑		๖๔๗/๑๒๐, ๑๓๔/๒๒๒,
อุจฺจาริ	๖๕๑-๖๕๔/๔๙๘-๕๐๑		๒๒๑/๒๗๒, ๒๓๖/๒๘๐,
อุจฺจาริตกตํ	๒๓๙/๓๘๒		๒๘๔/๓๐๕, ๒๘๙/๓๐๗,
อุจฺจาเรติ	๔๕๖/๓๙๔		๓๐๕/๓๑๖, ๕๕๒/๔๔๑
อุจฺจาสทฺโท	๒๓๗/๒๘๑	อุชฺฌายนฺตสฺส	๕๒๗/๓๗, ๕๕๒/๗๖,
อุจฺจาสทฺทํ	๒๓๗/๒๘๑,		๕๕๓/๘๓, ๖๔๑/๑๑๖, ๖๔๖/๑๑๙,
	๕๕๘-๕๕๙/๔๖๒-๔๖๓		๖๔๗/๑๒๐, ๑๓๔/๒๒๒, ๒๒๑/๒๗๒,
อุจฺเจ	๔๙๗/๔๑๔, ๕๒๑/๔๒๘,		๒๓๖/๒๘๐, ๒๘๔/๓๐๕, ๒๘๙/๓๐๗,
	๖๔๖/๔๙๔-๔๙๕, ๖๔๗/๔๙๕-๔๙๗		๓๐๕/๓๑๖, ๕๕๒/๔๔๑
อุจฺจุ	๙๑/๒๐๐	อุชฺฌายนฺตานํ	๕๑๕/๓๐, ๕๒๒/๓๔,
อุชฺชกฺขมิกาย	๕๕๖/๔๖๑-๔๖๒		๕๓๒/๔๒, ๕๓๗/๔๗, ๕๔๒/๕๓,
อุชฺชวณิกาย	๑๘๙/๒๕๔		๕๔๗/๕๕, ๕๕๗/๖๐ -อาทิ
อุชฺฌมานสมฺมุติ	๖๑๔/๔๗๖	อุชฺฌายนฺติ	๔๕๙/๑, ๑/๑๓๐,
อุชฺฌาปนเก	๑๐๓/๒๐๖, ๑๐๕/๒๐๗		๔๕๒/๔๔๑, ๕๗๖/๔๕๖ -อาทิ
อุชฺฌาปนกํ	๑๐๔/๒๐๖, ๑๐๖/๒๐๗		(สพฺพสิกฺขาปเทสฺส ทิสฺสติ)
อุชฺฌาเปติ	๑๐๖/๒๐๗, ๑๐๗/๒๐๘	อุชฺฌายนฺตึนํ	๕๑๐/๒๖
อุชฺฌาเปณฺติ	๑๐๓/๒๐๖	อุชฺฌิตานิ	๕๖๖/๖๗
อุชฺฌาเปถ	๑๐๓/๒๐๖	อุชฺฌิตฺวา	๕๖๖/๖๖
อุชฺฌาเปสฺสฺสนฺติ	๑๐๓/๒๐๖	อุญฺเณน	๖๗/๑๗๖
อุชฺฌาเปสฺสฺส	๑๐๓/๒๐๖	อุจฺจุทิตฺวา	๕๒/๑๖๖, ๕๗/๑๗๑,
อุชฺฌาเปสิ	๒๗๙/๓๐๓		๖๖/๑๗๕, ๔๒๕/๓๗๖, ๔๓๐/๓๘๓

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺก
อุฏฺฐาย	๕๖๖/๖๖, ๖๑๘/๙๙, ๑๔๔/๒๒๗, ๑๔๗/๒๒๙, ๑๕๙/๒๓๙, ๒๒๑/๒๗๑, ๒๓๐/๒๗๗, ๒๖๙/๒๙๘, ๓๕๗/๓๔๑, ๔๗๙-๔๘๒/๔๐๓-๔๐๔, ๔๙๕/๔๑๒, ๕๐๓/๔๑๘	อุตฺตริณฺนปฺปญฺจวาทิ	๖๑/๑๗๓, ๖๒-๖๔/๑๗๔, ๖๕/๑๗๕
อุฏฺฐเจติ	๑๒๔/๒๑๗	อุตฺตริตพฺพา	๑๘๗/๒๕๓
อุณฺณภิสฺสิ	๑๑๑/๒๑๐	อุตฺตริทฺวิรตฺตติรฺตํ	๕๑-๕๒/๑๖๕, ๕๓/๑๖๖
อุณฺหนสมฺเย	๓๕๘/๓๔๒	อุตฺตริภังเก	๖๐๘/๔๗๒, ๖๑๕-๖๑๖/๔๗๙, ๖๒๑/๔๘๐
อุณฺหนสมฺโย	๓๕๘/๓๔๒, ๓๕๙-๓๖๔/๓๔๓-๓๔๕	อุตฺตริมนุสฺสชฺชมฺมสฺส	๖๗/๑๗๖-๑๗๗, ๖๘-๖๙/๑๗๙
อุณฺหนสฺส	๔๐๒/๓๖๒	อุตฺตริมนุสฺสชฺชมฺโม	๗๐/๑๗๙
อุณฺหน	๑๒๓/๒๑๖	อุตฺตริมนุสฺสชฺชมฺมํ	๖๒๑/๑๐๓
อุตฺตรถ	๑๘๗/๒๕๓	อุตฺตริสฺสาม	๑๘๗/๒๕๓
อุตฺตรตฺถรณฺ	๕๑๗/๓๑, ๑๑๒/๒๑๑, ๑๑๖/๒๑๒	อุตฺตรี	๔๙๙/๑๖, ๕๐๐/๑๗, ๕๒๓-๕๒๔/๓๕, ๕๓๘/๔๙, ๕๓๙/๕๑, ๕๗๒/๗๐, ๖๔๘/๑๒๐, ๖๔๙/๑๒๑, ๖๕๓/๑๒๔, ๖๕๔/๑๒๕, ๑๓๕/๒๒๓, ๑๓๗/๒๒๓, ๒๐๓/๒๖๒, ๒๐๕-๒๐๖/๒๖๓, ๒๓๒/๒๗๘, ๒๓๓/๒๗๙, ๓๐๖-๓๐๗/๓๑๗, ๓๑๘-๓๑๙/๓๒๓, ๔๔๔/๓๙๐, ๔๔๕/๓๙๑
อุตฺตรนฺตินํ	๑๘๗/๒๕๓	อุตฺตสนฺโต	๓๓๐/๓๓๐
อุตฺตรนฺต	๑๘๗/๒๕๓	อุทฺท	๓๓๕-๓๓๘/๓๓๓-๓๓๔, ๖๕๓-๖๕๔/๕๐๐-๕๐๑
อุตฺตราสงฺเคน	๔๗๖/๙, ๕๐๘/๒๔, ๕๗๑/๖๙, ๕๐๓/๔๑๘		
อุตฺตราสงฺกํ	๔๖๓, ๔๖๕, ๔๖๗/๔, ๔๗๓/๘, ๕๕๙/๖๑, ๕๘๔/๗๗, ๕๘๙/๘๐, ๖๐๒/๘๘, ๖๐๔/๘๘, ๖๐๖/๘๙, ๖๑๓/๙๔, ๖๕๔/๑๒๔		

ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก
อุทฺทเกน	๕๑๙/๓๒, ๒๕๒/๒๘๙	อุทฺทิสนฺเต	๔๔๐/๓๘๘, ๔๔๕/๓๙๐
อุทฺทกั	๕๐๓/๒๐, ๑๓๙/๒๒๔, ๑๔๐/๒๒๕, ๓๓๘-๓๓๙/๓๓๔, ๓๘๗/๓๕๔, ๓๘๘/๓๕๕, ๖๕๔/๕๐๑	อุทฺทิสมาเน	๔๓๙/๓๘๗, ๔๔๐/๓๘๘, ๔๔๓-๔๔๖/๓๘๙-๓๙๑
อุทฺทกจโร	๒๖๐/๒๙๓	อุทฺทิสาเปติ	๔๒๕/๓๗๖, ๔๓๐/๓๘๒
อุทฺทกทนต์โปณฺา	๒๖๕-๒๖๖/๒๙๕, ๒๖๗/๒๙๖	อุทฺทิสาเปนฺเต	๔๔๐/๓๓๘
อุทฺทกทนต์โปณฺเ	๒๖๔/๒๙๕, ๒๖๘/๒๙๖	อุทฺทิสาเปนฺโต	๔๘/๑๖๓
อุทฺทกทนต์โปณฺิ	๒๖๔, ๒๖๖/๒๙๕, ๒๗๑-๒๗๒/๒๙๙	อุทฺทิสฺส	๕๒๘-๕๒๙/๓๘๘, ๕๓๓/๔๒, ๕๓๔/๔๓, ๕๓๗/๔๕, ๕๓๘-๕๓๙/๔๘-๕๐, ๕๔๑/๕๒, ๖๔๑/๑๑๔, ๖๔๒/๑๑๖, ๖๔๓/๑๑๗-๑๑๘, ๑๔๗
อุทฺทกปฺญจณฺิยา	๕๒๐/๔๒๗	อุทฺทิสฺเสยฺยาถ	๔๕๙/๒, ๔๖๑/๓, ๔๗๑/๗, ๔๗๔/๘, ๔๙๘/๑๖, ๕๐๓/๒๑, ๕๐๘/๒๖ - อภิ
อุทฺทกมุสฺสิตานิ	๓๖๔/๓๔๕	อุทฺทเทสั	๔๕๙/๑, ๑/๑๓๐, ๕๗๖/๗๒, ๑๕๒/๒๓๔, ๑๕๗/๒๓๗, ๑๖๓/๒๔๐, ๔๓๐/๓๘๒, ๔๔๓-๔๔๕/๓๘๙-๓๙๐, ๕๕๒/๔๔๐, ๕๗๖/๔๕๖, ๖๕๕/๕๐๒
อุทฺทพฺพหิ	๑๓/๑๓๙	อุทฺทโทสฺสโต	๔๗๗/๙, ๔๘๒-๔๘๓/๑๑
อุทฺทโย	๕๗๑/๖๙	อุทฺทฐคามินิ	๑๘๖/๒๕๓, ๑๘๘-๑๙๐/๒๕๓-๒๕๔
อุทฺทมุพฺโ	๙๑/๒๐๐	อุทฺทฐรณฺติ	๑๐๘/๒๐๘-๒๐๙, ๑๑๔/๒๑๑-๒๑๒
อุทฺททาลนํ	๕๒๗/๔๓๐		
อุทฺททาเลตฺวา	๕๒๘, ๕๓๐/๔๓๑		
อุทฺททิจฺจา	๖๖๒/๑๒๙, ๕๕๑/๔๓๙, ๕๗๕/๔๕๕, ๖๕๔/๕๐๑		
อุทฺททิจฺเจหิ	๔๓๘-๔๔๐/๓๘๗-๓๘๘		
อุทฺททิจฺจํ	๖๕๕/๕๐๒		
อุทฺททิสฺสติ	๑๐๓/๒๐๖, ๔๒๕/๓๗๖, ๔๓๐/๓๘๒, ๔๘๔/๔๐๔		

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺก
อุทฺทราเปนฺติ	๑๐๘/๒๐๘-๒๐๙, ๑๑๔/๒๑๑-๒๑๒	อุปจิกาทิ	๕๑๙/๓๒,๑๑๔/๒๑๒
อุทฺทราเปตฺวา	๑๑๓/๒๑๑,๑๑๘/๒๑๔	อุปจินฺนทติ	๓๘๔/๓๕๔
อุทฺทราเปยฺย	๑๐๙/๒๐๙,๑๑๑/๒๑๐, ๑๑๒/๒๑๐-๒๑๒, ๑๑๕-๑๑๗/๒๑๒-๒๑๔	อุปจินฺนทิติ	๑๙๒/๒๕๖
อุทฺทราเปสฺสุ	๑๐๘/๒๐๘, ๑๑๔/๒๑๑-๒๑๒	อุปจินฺนนา	๔๖๓/๓,๔๗๖/๙
อุทฺทราเปสฺสนฺติ	๑๐๘/๒๐๘-๒๐๙, ๑๑๔/๒๑๑-๒๑๒	อุปชฺฌายสฺส	๔๐๔/๓๖๓
อุทฺทริตฺวา	๑๑๓/๒๑๑,๑๑๘/๒๑๔	อุปชฺฌายเ	๒๕๒/๒๘๙
อุทฺทริสฺสนฺติ	๑๐๘/๒๐๘-๒๐๙, ๑๑๔/๒๑๑-๒๑๒	อุปฏฺฐเปตฺวา	๓๒๖/๓๒๗
อุทฺทริสฺสุ	๑๐๘/๒๐๘,๑๑๔/๒๑๑-๒๑๒	อุปฏฺฐหิสฺสนฺติ	๔๗๓/๗,๕๕๙/๖๑
อุทฺทเรยฺย	๑๐๙/๒๐๙,๑๑๑/๒๑๐, ๑๑๒/๒๑๐-๒๑๒, ๑๑๕-๑๑๗/๒๑๒-๒๑๔	อุปฏฺฐหิสฺสาม	๔๗๓/๗,๕๕๙/๖๑
อุทฺทเรหิ	๕๑๙/๓๒,๖๕๒/	อุปฏฺฐจากุลฺ	๒๙๔/๓๐๙,๒๙๕/๓๑๐
อุปกฏฺฐเจ	๒๗๔/๓๐๐,๕๕๒/๔๔๐	อุปฏฺฐจากา	๕๓๒/๔๑
อุปกณฺณเก	๖๐/๑๗๒	อุปฏฺฐจาโก	๕๒๗/๓๗,๕๓๗/๔๕, ๖๔๑/๑๑๔
อุปกขฺฆา	๕๓๓/๔๒,๕๓๔/๔๔	อุปฏฺฐจानฺสาลาย	๑๒๗/๒๑๙
อุปกขฺฆํ	๕๒๘/๓๘,๕๒๙/๓๙	อุปฏฺฐจานฺสาลายํ	๔๙/๑๖๔, ๑๑๗/๒๑๓,๑๒๒/๒๑๙
อุปจรณฺติ	๕๗๓/๔๕๓	อุปฏฺฐจาเปติ	๔๓๑/๓๘๓
อุปจาโร	๕๗๓/๔๕๔	อุปฏฺฐจาเปถ	๔๒๘/๓๘๐
		อุปฏฺฐจาเปนฺติ	๔๒๘/๓๘๐
		อุปฏฺฐจาเปตฺวา	๑๔๙/๒๓๑
		อุปฏฺฐจาเปยฺย	๔๒๙/๓๘๑,๕๓๐/๓๘๒
		อุปฏฺฐจาเปสฺสถ	๔๒๘/๓๘๐
		อุปฏฺฐจาเปสฺสนฺติ	๔๒๘/๓๘๐
		อุปฏฺฐจณฺเ	๕๓/๑๖๖,๕๘/๑๗๑

ปทานุยกโม	ปพเพ/องฺก	ปทานุยกโม	ปพเพ/องฺก
อุปทตฺตปริจฺจนเน	๕๓/๑๖๖, ๕๘/๑๗๑	อุปเนตพฺพ	๖๒๔/๑๐๕
อุปทตฺติ	๔๖๖-๔๖๗/๓๙๘	อุปเนถ	๒๑๔/๒๖๗
อุปทตฺถ	๔๖๔/๓๙๗	อุปเนสฺสติ	๔๘๘/๔๐๖
อุปทตฺตนิ	๔๖๔/๓๙๗	อุปโมคปริโมค	๕๐๖/๔๒๐
อุปทตฺตกาโม	๔๖๘/๓๙๘	อุปรีโคปฺพเก	๓๓๗/๓๓๓
อุปทตฺตํ	๔๖๖/๓๙๘	อุปรีปาสาทวรคโต	๓๓๕/๓๓๒,
อุปทตฺตสฺส	๔๖๔/๓๙๗		๔๙๕/๔๑๑
อุปทตฺตสนฺธิ	๔๖๔/๓๙๗	อุปรีเวหาสกุฎียา	๑๒๙/๒๒๐
อุปทตฺตเยย	๔๖๕-๔๖๖/๓๙๗	อุปโรเชติ	๓๘๔/๓๕๔
อุปทตฺตวา	๑๒๙/๒๒๐	อุปลาเปติ	๔๓๐/๓๘๒, ๔๓๑/๓๘๓
อุปทตฺตวิสุ	๓๕๐/๓๓๘	อุปลาเปยฺย	๔๒๙/๓๘๑, ๔๓๐/๓๘๒
อุปทตฺตโร	๒๔๒/๒๘๔	อุปาสฺส	๖๕๓/๑๒๓, ๖๕๔/๑๒๔
อุปทตฺตนิ	๒๔๒/๒๘๔	อุปสงฺกมติ	๕๖๕/๖๔-๖๕
อุปทตฺตนิสฺส	๓๐๕/๓๑๖	อุปสงฺกมตฺ	๕๓๘/๔๙, ๕๓๙/๕๐
อุปทตฺตนิขิตฺตํ	๕๘๓-๕๘๔/๗๗	อุปสงฺกมถ	๑๔๔/๒๒๗, ๑๔๗/๒๒๙
อุปทตฺตนิขิตฺตวา	๒๗๓/๒๙๙, ๕๕๖/๔๔๓	อุปสงฺกมิ	๕๑๕/๒๘, ๕๖๕/๖๔,
อุปทตฺตนิขิตฺตานิ	๕๐๓/๒๐		๕๘๒/๗๕, ๖๑๘-๖๑๙/๙๙-๑๐๐,
อุปทตฺตนิขิตฺตานิ	๒๐๑/๒๖๐		๖๒๑/๑๐๒, ๖๔๑/๑๑๕,
อุปทตฺตนิขิตฺตานิ	๒๐๐/๒๖๐, ๒๘๖/๓๐๖,		๖๘/๑๗๘, ๑๔๔/๒๒๗,
	๒๙๑/๓๐๘		๑๔๗/๒๒๙, ๑๕๓/๒๓๕, ๑๖๙/๒๔๓,
อุปทตฺตนิสฺสนา	๒๐๑/๒๖๐		๒๒๑/๒๗๑, ๒๓๐/๒๗๗, ๒๗๙/๓๐๓,
อุปทตฺตนิสฺสนานิ	๒๐๐/๒๖๐, ๒๘๖/๓๐๖,		๓๐๓/๓๑๔, ๓๐๕/๓๑๕, ๓๒๖/๓๒๘,
	๒๙๑/๓๐๘		๔๙๔-๔๙๕/๔๑๐-๔๑๑,
อุปทตฺตนิสฺสทาเปตฺวา	๖๒/๑๗๔		๕๐๓-๕๐๔/๔๑๘-๔๑๙

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
อุปสงฺกมิตพฺโพ	๕๖๕/๖๓-๖๕
อุปสงฺกมิตวา	๕๑๕/๒๘, ๕๖๕/๖๔, ๕๘๒/๗๕, ๖๑๘-๖๑๙/๙๙-๑๐๐, ๖๒๑/๑๐๒, ๖๔๑/๑๑๕, ๖๘/๑๗๘, ๑๔๔/๒๒๗, ๑๔๗/๒๒๙, ๑๕๓/๒๓๕, ๑๖๙/๒๔๓, ๒๒๑/๒๗๑, ๒๓๐/๒๗๗, ๒๗๙/๓๐๓, ๓๐๓/๓๑๔, ๓๐๕/๓๑๕, ๓๒๖/๓๒๘, ๔๙๔-๔๙๕/๔๑๐-๔๑๑, ๕๐๓-๕๐๔/๔๑๘-๔๑๙
อุปสนฺตสฺส	๑๕๓/๒๓๕
อุปสมฺปทา	๑๔๙/๒๓๒
อุปสมฺปนฺนา	๕๐๕/๒๑, ๕๑๒/๒๗, ๕๗๘/๗๓, ๑๔๘/๒๓๑, ๑๕๕/๒๓๗, ๑๖๑/๒๔๐, ๑๗๒/๒๔๕, ๑๗๗/๒๔๘, ๑๘๓/๒๕๐, ๑๘๙/๒๕๔, ๑๙๕/๒๕๗, ๒๐๐/๒๕๙, ๓๗๔/๓๔๙, ๔๖๔/๓๙๗, ๕๕๔/๔๔๒, ๕๕๙/๔๔๔
อุปสมฺปนฺนายน	๑๖๒/๒๔๐, ๑๗๓/๒๔๕, ๕๕๕/๔๔๒, ๕๖๐/๔๔๕
อุปสมฺปนฺนสฺส	๓๙-๔๒/๑๕๗-๑๖๑, ๗๗/๑๙๑, ๔๔๐/๓๘๘, ๔๘๖-๗๘๗/๔๐๕-๔๐๖

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
อุปสมฺปนฺเน	๖๓๔/๑๑๐-๑๑๑, ๔๗/๑๖๓, ๕๓/๑๖๖, ๒๗๗/๓๐๒, ๓๓๒/๓๓๑, ๓๔๓/๓๓๕, ๓๔๘/๓๓๗, ๓๘๐/๓๕๑, ๔๓๖/๓๘๕, ๔๔๐-๔๔๑/๓๘๘, ๔๕๒/๓๙๓, ๔๕๗/๓๙๔, ๔๖๒/๓๙๖, ๔๖๗/๓๙๘, ๔๗๒/๔๐๐
อุปสมฺปนฺเนน	๓๔๒-๓๔๓/๓๓๕
อุปสมฺปนฺโน	๑๖-๓๔/๑๔๒-๑๕๕, ๓๙-๔๒/๑๕๗-๑๖๑, ๔๗/๑๖๓, ๓๓๒/๓๓๑, ๓๔๗/๓๓๗, ๔๖๖/๓๙๗, ๔๖๘/๓๙๘
อุปสมฺปนฺนํ	๑๖-๓๐/๑๔๒-๑๕๑, ๓๒-๓๓/๑๕๒-๑๕๔, ๑๐๖/๒๐๗, ๑๑๑/๒๑๐, ๑๔๘/๒๓๑, ๑๖๖-๑๖๗/๒๔๒, ๓๓๒/๓๓๑, ๓๔๗/๓๓๗
อุปสมฺปนฺนสญฺญี	๖๓๔/๑๑๐-๑๑๑, ๔๗/๑๖๓, ๕๓/๑๖๖, ๒๗๗/๓๐๒, ๓๓๒/๓๓๑, ๓๓๓/๓๓๒, ๓๔๓/๓๓๕, ๓๔๘/๓๓๗, ๓๘๐/๓๕๑, ๔๓๖/๓๘๕, ๔๔๑/๓๙๓, ๔๕๒/๓๙๓, ๔๕๗/๓๙๔, ๔๖๒/๓๙๖, ๔๖๗/๓๙๘, ๔๗๒/๔๐๐, ๕๖๐/๔๔๕

ปทานุกรโม	ปพเพ/องุณ	ปทานุกรโม	ปพเพ/องุณ
อุปสมปาเตตพโพ	๔๖๔/๓๙๗	อุปาสเก	๔๔/๑๖๒, ๗๘/๑๙๒,
อุปสมปาเทมิ	๕๖๕/๖๔-๖๕		๒๖๙/๒๙๘, ๓๒๖/๓๒๘
อุปสมปาเทสุสามิ	๕๖๕/๖๔	อุปาสเกน	๕๓๗/๔๗-๔๘
อุปสมปาเทสุ	๔๐๒/๓๖๑	อุปาสเกหิ	๔๙/๑๖๔
อุปสัหริติ	๓๘-๔๒/๑๕๖-๑๖๑,	อุปาสโก	๕๓๗/๔๖-๔๗, ๕๓๘/๔๘,
	๓๔๗-๓๔๙/๓๓๗		๕๓๙/๕๐, ๕๔๔/๗๗, ๕๔๙/๘๑,
อุปสัหริติ	๓๖/๑๕๕		๒๓๑/๒๗๗, ๔๙๔/๔๑๐-๔๑๑
อุปสัหริ	๓๖/๑๕๖	อุปาสกั	๕๓๗/๔๖-๔๗,
อุปสัหริสสนุติ	๓๖/๑๕๖		๔๙๔/๔๑๐-๔๑๑, ๔๙๕/๔๑๑
อุปสัหริสส	๓๖/๑๕๖	อุปาสิกา	๖๑/๑๗๓,
อุปสสุยิ	๕๐๘/๒๕		๒๓๐/๒๗๖-๒๗๗
อุปสสุติ	๔๖๙-๔๗๑/๓๙๙-๔๐๐	อุปาสิกาย	๒๓๐/๒๗๖-๒๗๗
อุปาทาย	๕๒๘/๓๘, ๕๒๙/๔๐,	อุปาสิกานั	๖๑/๑๗๓
	๕๓๓/๔๓, ๕๓๔/๔๔, ๕๕๔/๕๘,	อุปาสิกั	๕๕/๑๖๙,
	๕๖๒/๖๒, ๖๑๓/๙๓,		๒๓๐/๒๗๖-๒๗๗
	๕๒๓/๔๒๘, ๖๑๑/๔๗๔	อุปาหนารูปุหส	๖๓๙/๔๙๐
อุปายเณ	๖๑๕/๙๕, ๖๗/๑๗๖,	อุปปชชติ	๕๐๐/๑๗-๑๙, ๕๔๒/๗๕,
	๑๑๙/๒๑๔, ๓๐๕/๓๑๖,		๒๑๑/๒๖๕, ๒๒๓/๒๗๓,
	๓๓๕/๓๓๓, ๔๐๒/๓๖๐,		๒๙๖/๓๑๑, ๕๖๒/๔๔๕
	๕๐๒/๔๑๗	อุปปชชนุติ	๓๖/๑๕๕
อุปาสกส	๒๓๑/๒๗๗	อุปปชช	๒๐๔/๒๖๒
อุปาสกา	๔๔/๑๖๒, ๔๙/๑๖๔,	อุปปชชิส	๕๗๑/๖๙
	๒๖๙/๒๙๘, ๓๒๖/๓๒๘	อุปปชชเยย	๔๙๙/๑๖, ๕๐๐/๑๗,
อุปาสกานั	๔๙/๑๖๔		๖๔๘/๑๒๐

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺก
อุปปชฺชเยยฺย	๕๗๒/๖๙, ๕๗๓/๗๐
อุปปณฺฑุปปณฺฑุกฺกชาตา	๖๘/๑๗๘
อุปปณ	๖๕๐/๔๙๘
อุปปนฺนา	๖๔๙/๑๒๑
อุปปนฺนานิ	๓๖/๑๕๕-๑๕๖
อุปปนฺนานิ	๔๐๒/๓๖๒
อุปปนฺเน	๕๐๐/๑๘,
อุปปนฺโน	๖๐๐/๘๗, ๖๔๙/๑๒๑,
อุปปนฺนํ	๔๖๑/๒, ๔๙๗/๑๕, ๕๐๐/๑๗, ๕๕๒/๗๕-๗๖, ๒๖๙/๒๙๗, ๔๑๗/๓๖๙-๓๗๐, ๔๒๐/๓๗๓, ๔๒๘/๓๗๗, ๔๘๔/๔๐๔
อุปปนฺนุปปนฺนานิ	๖๕๕/๕๐๒
อุปปลปฺตเตน	๔๕๑/๓๙๓
อุปฺผณฺทีโต	๕๗๑/๖๙
อุปฺผณฺதியมาโน	๓๒๒/๓๒๔
อุปฺผณฺทีสุ	๒๖๙/๓๙๗
อุปฺผณฺทสฺสุ	๕๗๑/๖๙, ๓๒๒/๓๒๔
อุโปสถปฺจจกํ	๑๔๙/๒๓๑
อุโปสถิกะ	๒๒๐/๒๗๐, ๒๒๙/๒๗๕, ๔๖๙/๔๕๐
อุโปสถํ	๔๒๕/๓๗๖
อุพฺพชานฺมณฺฑลํ	๕๓๙/๔๓๔
อุพฺพทํ	๔๖๓/๓, ๔๗๖/๙, ๕๐๐/๑๗

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺก
อุพฺพทสฺมี	๔๖๒-๔๖๓/๓, ๔๗๒/๗, ๔๗๕-๔๗๖/๘-๙, ๔๙๙-๕๐๐/๑๖-๑๗
อุภโต	๔๙๙/๔๑๕, ๕๘๔/๔๖๐, ๕๘๕/๔๖๑, ๕๙๖-๕๙๗/๔๖๗, ๖๒๒/๔๘๐
อุภโตธารํ	๖๓๖/๔๘๙
อุภโตปฺสนฺนํ	๕๖๒/๔๔๕
อุภโตสงฺฆะ	๕๐๕/๒๑, ๕๑๒/๒๗, ๕๗๘/๗๓, ๑๔๘/๒๓๑, ๑๔๙/๒๓๒, ๑๕๕/๒๓๗, ๑๖๑/๒๔๐, ๑๗๒/๒๔๕, ๑๗๗/๒๔๘, ๑๘๓/๒๕๐, ๑๘๙/๒๕๔, ๑๙๕/๒๕๗, ๒๐๐/๒๕๙, ๓๗๔/๓๔๙, ๕๕๔/๔๔๒, ๕๕๙/๔๔๔
อุภยานิ	๑๔๗/๒๓๐
อุภ	๕๓๓/๔๓, ๕๓๔/๔๔, ๕๙๗/๘๕, ๕๒/๑๖๖, ๕๔/๑๖๗, ๕๗, ๕๙/๑๗๑, ๒๐๑/๒๖๐, ๒๗๘/๓๐๒, ๒๘๑, ๒๘๓/๓๐๔, ๒๘๖๓๐๖/๒, ๒๙๑/๓๐๘, ๔๒๕/๓๗๖, ๔๓๐/๓๘๓, ๔๙๙/๔๑๕, ๕๐๑/๔๑๖, ๕๗๗/๔๕๗, ๖๔๗/๔๙๖

ปทานุกรโม	ปพเพ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพเพ/องฺก
อุมุตตกสฺส ๔๖๙/๕, ๔๙๖/๑๔ -อาทิ (สพฺพสิทฺฐาปทานํ ปจฺฉิมปพฺเพ ทิสฺสติ)		อุยฺโยเชสฺสสิ ๒๗๔/๓๐๐	
		อุยฺโยเชสฺสุ ๑๔๔/๒๗๗, ๑๔๗/๒๒๙	
		อุยฺโยริกํ ๓๒๒-๓๒๔/๓๒๔-๓๒๕	
อุมฺมาเร ๒๖๓/๒๙๔		อุรฺสฺส ๔๐๒/๓๖๐	
อุมฺมาโร ๔๙๙/๔๑๕		อุลฺลิตฺตาวลิตฺโต ๑๓๖/๒๒๓	
อุมฺมารํ ๓๐๐/๓๑๓, ๔๙๙/๔๑๕		อุลฺลิตฺโต ๑๓๖/๒๒๓	
อุมฺมิหนฺติ ๕๕๗/๖๐, ๔๐๒/๓๖๒		อุสฺสิรํ ๙๑/๑๙๙	
อุยฺยานปาลํ ๔๙๔/๔๑๐		อุสฺสิรมยํ ๑๑๑/๒๑๐	
อุยฺยานํ ๔๙๔/๔๑๐		อุสฺสนนํ ๓๐๓/๓๑๔	
อุยฺยตฺตสณฺณิ ๓๑๕/๓๒๒		อุสฺสโว ๕๐๓/๔๑๗, ๕๖๔/๔๔๗	
อุยฺยตฺตฺตา ๓๑๔/๓๒๑		อุสฺสวารียิตฺถ ๒๙๕/๓๑๑	
อุยฺยตฺตเต ๓๑๕/๓๒๒		อุสฺสฺวเร ๒๒๒/๒๗๓	
อุยฺยตฺตํ ๓๑๑-๓๑๓/๓๑๙-๓๒๑			
อุยฺโยชฺชยมาโน ๒๗๙/๓๐๓			
อุยฺโยเชติ ๒๗๖-๒๗๘/๓๐๑-๓๐๒, ๔๙๗/๔๑๔		[อุ]	
อุยฺโยเชตพฺพา ๑๘๓/๒๕๑		อุณฺกํ ๕๒๕/๔๒๙, ๕๓๖/๔๓๓, ๕๔๖/๔๓๗	
อุยฺโยเชตฺวา ๔๙๗/๔๑๔		อุณฺกปฺปญฺจวาจาหิ ๖๖/๑๗๕	
อุยฺโยเชตฺตุ ๒๗๖/๓๐๑		อุณฺกพฺพสฺसानิ ๕๖๒/๖๒	
อุยฺโยเชถ ๑๔๔/๒๒๗, ๑๔๗/๒๓๐		อุณฺกกฺขตฺตํ ๕๔๐/๕๒	
อุยฺโยเชยฺย ๒๗๕-๒๗๖/๓๐๑		อุณฺกนารตฺเต ๖๕๕/๑๒๕	
อุยฺโยเชสิ ๑๕๓/๒๓๖, ๒๗๔/๓๐๐		อุณฺกนารตฺตํ ๖๕๖/๑๒๖	
อุยฺโยเชสฺสติ ๒๗๔/๓๐๐		อุณฺกทฺธมาเส ๖๒๙/๑๐๘	
อุยฺโยเชสฺสถ ๑๔๔/๒๒๗, ๑๔๗/๒๓๐		อุณฺกทฺธมาโส ๖๓๐/๑๐๘	
		อุณฺกติกฺขตฺตํ ๕๒/๕๔๐	

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเ/องฺก
อุณกติโยชเน	๕๗๔/๗๑	[เอ]	
อุณกติโยชนั	๕๗๕/๗๑	เอกกุลสฺส	๔๗๘,๔๘๐/๑๐,
อุณกติริตฺเต	๓๒๐/๓๒๔		๔๘๒/๑๑,๔๘๔-๔๙๔/๑๑-๑๓
อุณกทฺวิตฺติปฺตฺตฺปุเร	๒๓๔/๒๗๙	เอกจฺจนฺเน	๔๒๕/๓๗๖,๔๓๐/๓๘๓
อุณกทฺวิตฺติปริยาเย	๑๓๗/๒๒๔	เอกโต	๑๑๔/๒๑๑,๒๘๖/๓๐๖,
อุณกเทวตฺติสฺโส	๕๔/๑๖๖,๓๒๑/๓๒๔		๕๘๔/๔๖๐,๕๘๕/๔๖๑,
อุณกมาเส	๖๒๙/๑๐๘		๕๙๖-๕๙๗/๔๖๗,๖๒๒/๔๘๐
อุณกมาโส	๖๓๐/๑๐๘	เอกโตอุปสมฺปนฺนํ	๕๐๖/๒๓,
อุณกสญฺญี	๕๔๐/๕๒,๕๗๔/๗๑,		๕๑๓/๒๗,๕๘๐/๗๔,๑๗๘/๒๔๘,
	๖๒๙/๑๐๗-๑๐๘,		๑๙๖/๒๕๘,๕๖๐/๔๔๕
	๑๓๗/๒๒๔,๒๓๔/๒๗๙,	เอกโตอุปสมฺปนฺนํ	๑๕๖/๑๓๗,
	๓๒๐/๓๒๓-๓๒๔		๑๖๒/๒๔๐
อุณปญฺจพนฺธเนน	๖๑๒/๙๓,๖๑๓/๙๔	เอกโตธารี	๖๓๖/๔๘๙
อุณปญฺจพนฺธโน	๖๑๓/๙๓	เอกทฺฐานมคฺคํ	๑๘๐-๑๘๒/
อุณวิสฺตฺวสฺสสญฺญี	๔๐๕/๓๖๓		๒๔๙-๒๕๐,๑๘๔/๒๕๑,
อุณวิสฺตฺวสฺสา	๔๖๔/๓๙๗		๔๐๗-๔๐๘/๓๖๔,๔๑๐/๓๖๕,
อุณวิสฺตฺวสฺเส	๔๐๕/๓๖๓		๔๑๒-๔๑๓/๓๖๗,๔๑๕/๓๖๘
อุณวิสฺตฺวสฺโส	๔๐๒/๓๖๒,๔๐๔/๓๖๓,	เอกนาวาย	๑๘๖/๒๕๒
	๔๖๔/๓๙๗,๔๖๖/๓๙๗,	เอกนาวี	๑๘๖-๑๘๗/๒๕๒-๒๕๓,
	๔๖๘/๓๙๘		๑๙๐/๒๕๔
อุณวิสฺตฺวสฺสํ	๔๐๒/๓๖๒,	เอกพนฺธเนน	๖๑๖/๙๕-๙๖
	๔๐๓/๓๖๓,๔๐๖/๓๖๓	เอกพนฺธโน	๖๑๓/๙๓
อุณสฺส	๔๙๙/๑๖,๕๐๐/๑๗	เอกพนฺธนํ	๖๑๖/๙๕-๙๘
อุณทฺนฺติ	๕๕๗/๖๐,๔๐๒/๓๖๒	เอกพนฺธโนกาเสน	๖๑๖/๙๗-๙๘

ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก
เอกพนฺธโนกาสิ	๖๑๖/๙๖-๙๘	โอภกมฺนตฺตสฺ	๓๐๐/๓๑๓
เอกรตฺตํ	๔๗๒/๗, ๔๗๕/๘-๙	โอภขิตฺตจกฺขุ	๕๘๒/๔๕๙, ๕๘๓/๔๖๐
เอกํสิ	๔๖๓, ๔๖๕, ๔๖๗/๔, ๔๗๓/๘, ๕๕๙/๖๑, ๕๘๔/๗๗, ๕๘๙/๘๐; ๖๐๒, ๖๐๔/๘๘, ๖๐๖/๘๙, ๖๑๓/๙๔	โอคฺคณฺจิตฺตีสฺสสฺ	๖๔๔/๔๙๓-๔๙๔
เอกสาฎกํ	๕๑๕/๒๙	โอคฺคณฺจโธ	๕๙๘/๔๖๗
เอกาทสฺมาเส	๕๐๐/๑๗	โอชวณิกาย	๑๘๙/๒๕๔
เอกาสเน	๒๒๗/๒๗๕	โอญฺญาตํ	๑๕/๑๔๐-๑๔๑
เอกุปจาโร	๔๗๗/๙, ๔๙๔/๑๔	โอญฺจนฺนิลฺเลหกํ	๖๓๐/๔๘๔
เอตํการณา	๒๒๑/๒๗๒	โอญฺโจ	๑๕/๑๔๒
เอรณฺทเตลํ	๖๒๓/๑๐๔, ๒๖๐/๒๙๒	โอโณเชถ	๖๕๗/๑๒๖, ๔๘๙/๔๐๗
เอวํนาสิตํ	๔๓๐/๓๘๒	โอตรนฺติ	๔๕๙/๑
เอวํวาที	๔๑๙/๓๗๒, ๔๓๐/๓๘๑	โอตาเปนฺตา	๑๐๘/๒๐๘
เอพฺกโลมานิ	๕๕๗/๕๙, ๕๗๑-๕๗๓/๖๙-๗๐, ๕๗๖-๕๘๐/๗๑-๗๔	โอตาเปนฺติ	๔๗๑/๖
เอพฺกโลมานํ	๕๔๗-๕๔๙/๕๕-๕๖, ๕๕๒-๕๕๔/๕๗-๕๘, ๕๗๑/๖๙	โอตาเปนฺโต	๑๑๓/๒๑๑
เอพฺกโลเมหิ	๕๕๗/๕๙	โอทโก	๓๖๙/๓๔๗
[โอ]		โอทนฺสุรา	๓๒๘/๓๒๙
โอภิกฺคณฺณวิภิกฺคณา	๖๒๑/๑๐๓	โอทเนน	๖๑๑/๔๗๔
โอภิกฺคณา	๓๖๒/๓๔๔	โอทโน	๒๓๙/๒๘๓, ๒๔๔/๒๘๕, ๒๔๙/๒๘๘, ๒๕๔/๒๙๐, ๒๗๑/๒๙๙, ๕๕๔/๔๔๒, ๕๕๘-๕๕๙/๔๔๔, ๕๖๗/๔๔๙, ๕๗๓/๔๕๔, ๖๔๗/๔๙๖
		โอทนํ	๕๕๗/๔๔๓, ๖๑๒-๖๑๓/๔๗๔-๔๗๕
		โอทิสฺส	๒๐๘/๒๖๔
		โอทหิสฺสามิ	๕๑๗/๓๑

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเ/องฺก
โอทาทาน	๕๕๓-๕๕๔/๕๘,๕๕๖/๕๘	โอเรนทุมมาส	๓๕๗-๓๖๔/
โอทาท	๕๕๒/๕๗		๓๔๒-๓๔๔
โอนิตปตฺตปาณี	๕๕/๑๖๙	โอลมฺเพนฺดา	๕๗๖-๕๗๗/๔๕๖-๔๕๗,
โอปาเปติ	๔๖,๔๘/๑๖๓		๕๙๐-๕๙๕/๔๖๓-๔๖๖
โอมโก	๖๐๒/๘๗,๖๓๕/๔๘๘	โอลมฺเพนฺติ	๕๓๑/๔๓๑
โอมทฺทิตฺวา	๖๑๐/๔๗๓	โอลมฺเพนฺโต	๕๗๖-๕๗๗/๔๕๗,
โอมสติ	๑๕/๑๔๐,๖๐๘/๔๗๒		๕๙๐-๕๙๕/๔๖๔-๔๖๖
โอมสท	๑๒/๑๓๗	โอสฺนวิลีนาณิ	๖๒๑/๑๐๓
โอมสนฺติ	๑๒/๑๓๗	โอลเกตพฺโพ	๖๑๔/๔๗๖
โอมสิสฺสท	๑๒/๑๓๘	โอลเกติ	๖๑๔/๔๗
โอมสิสฺสนฺติ	๑๒/๑๓๘	โอลเกนฺดา	๕๘๒/๔๕๙,๕๘๓/๔๖๐,
โอมสวาเท	๑๔/๑๔๐		๖๐๓/๔๗๐,๖๐๗/๔๗๒
โอมสวาโท	๑๕/๑๔๐	โอลเกนฺติ	๖๑๔/๔๗๖
โอมสิตฺวา	๖๐๘/๔๗๒	โอลเกนฺโต	๕๘๒/๔๕๙,๕๘๓/๔๖๐,
โอมุกฺกสฺส	๖๓๘/๔๙๐,๖๓๙/๔๙๑		๖๐๓/๔๗๐,๖๐๗/๔๗๒
โอมุญฺจิตฺวา	๕๐๓/๔๑๘	โอลเกสิ	๕๕/๑๖๘
โอรโก	๔๙๔/๔๑๑	โอลเกสฺสามิ	๖๑๔/๔๗๖
โอรก	๒๒๑/๒๗๐	โอรุฏิกาย	๕๓๗/๔๗
โอรมิสฺสามิ	๔๗๓/๔๐๐	โอรุจ	๘๖/๑๙๖
โอรุพฺเพน	๒๑๘/๒๖๙	โอรุจ	๑๐๘/๒๐๘
โอเรน	๕๕๘/๖๐,๕๖๑-๕๖๒/๖๒	โอวโฏ	๑๔๙/๒๓๒
	๖๒๗-๖๒๘/๑๐๖-๑๐๗	โอวทติ	๑๔๘/๒๓๑,๑๕๐-๑๕๑/
โอเรนทุมมาส	๖๒๗-๖๒๘/		๒๓๒-๒๓๔,๑๕๕-๑๕๖/๒๓๗,
	๑๐๖-๑๐๗		๑๖๑-๑๖๒/๒๔๐,๑๖๖-๑๖๗/๒๔๒

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
โอรทก	๑๕๘/๒๓๘	โอรสสาเปสสนฺติ	๖๒๖/๑๐๖
โอรทนฺตา	๑๔๔/๒๒๖, ๑๔๗/๒๒๙, ๑๖๔/๒๔๑	โอรทสฺส	๑๕๘/๒๓๘
โอรทนฺติ	๑๕๓/๒๓๕, ๑๕๘/๒๓๘, ๑๖๔-๑๖๕/๒๔๑	โอรททาย	๑๖๑/๒๔๐
โอรทนฺตํ	๑๖๘/๒๔๓	โอรทอุปสงฺกมน์	๑๔๙/๒๓๒
โอรทสิ	๑๕๓/๒๓๖	โอรทโท	๑๔๔/๒๒๗, ๑๔๗/๒๒๙, ๑๕๓/๒๓๕-๒๓๖
โอรทาม	๑๔๔/๒๒๗, ๑๔๗/๒๒๙	โอรทํ	๑๔๙/๒๓๒, ๑๕๘/๒๓๘, ๑๖๙/๒๔๓, ๑๗๕/๒๔๗
โอรทิตฺวา	๑๕๓/๒๓๖	โอรสาเปนฺติ	๔๖/๑๖๓
โอรทิตฺตุ	๑๔๗/๒๓๐, ๑๕๓/๒๓๕, ๑๕๙/๒๓๙, ๑๖๔/๒๔๑	โอรสริโต	๔๒๗/๓๗๗
โอรทิสฺสติ	๑๕๓/๒๓๖	โอรสเรตพฺพา	๑๔๙/๒๓๑
โอรทิสฺสถ	๑๕๘/๒๓๘	โอรสเรนฺตํ	๔๘/๑๖๓
โอรทิสฺสสิ	๑๕๓/๒๓๖	โอรสเรติ	๑๕๒/๒๓๔, ๑๕๗/๒๓๗, ๑๖๓/๒๔๐
โอรทิสฺสาม	๑๔๔/๒๒๗, ๑๔๗/๒๒๙	โอรสเรหิ	๑๕๒/๒๓๔, ๑๕๗/๒๓๗, ๑๖๓/๒๔๐
โอรททย	๑๔๖/๒๒๘, ๑๔๘/๒๓๑, ๑๕๔/๒๓๖, ๑๕๕/๒๓๗, ๑๕๙/๒๓๘, ๑๖๐/๒๓๙, ๑๖๑/๒๔๐	โอรหิยกสฺส	๒๗๘/๓๐๒
โอรทเก	๔๘๘/๑๒	โอรหิยโก	๕๐๘/๒๔
โอรสสาเปติ	๖๒๙/๑๐๘	โอรหิยติ	๔๗๑/๔๐๐
โอรสสาเปถ	๖๒๖/๑๐๖	[อ]	
โอรสสาเปนฺติ	๖๒๖/๑๐๖		
โอรสสาเปสฺสถ	๖๒๖/๑๐๖	อํสพทฺทเก	๕๓๐/๔๓๑
		อํสพทฺทเก	๖๔๐/๑๑๓

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก
[ก]		กณฺหสฺสโป	๓๕๐/๓๓๘
กกฺขโ	๔๐๑/๓๐๖	กตกมฺมา	๕๐๘/๒๔,๔๐๙/๓๖๕
กจฺวรํ	๖๒๓/๔๘๐	กตปริโยสิตํ	๑๓๔/๒๒๒
กจฺจิตฺต	๖๖๒/๑๒๙,๕๕๑๔๓๙, ๕๗๕/๔๕๕,๖๕๔/๕๐๑, ๖๕๕/๕๐๒	กตภณฺทํ	๕๗๕/๗๑
กจฺจโก	๙๑/๒๐๐	กตา	๕๓๗/๔๗
กจฺเจ	๕๐๘/๒๕	กตีกา	๕๓๗/๔๗
กณฺชิกํ	๓๓๘/๓๓๔	กตํ	๔๖๓/๓,๔๗๖/๙,๕๔๔-๕/๕๔-๕, ๕๔๙-๕๐/๕๖-๕๗, ๕๕๔-๕๕๕/๕๘ -อาทิ
กณฺกโรหิณิ	๙๑/๑๙๙	กตฺติกาจตุมาสินิ	๖๕๔/๑๒๔
กณฺกานํ	๔๐๒/๓๖๒	กตฺติกโจรกา	๖๕๒/๑๒๒
กณฺเจน	๓๓๘/๓๓๔	กตฺติกปฺนุณฺมํ	๖๕๓/๑๒๓,๖๕๔/๑๒๔
กจฺลายน	๓๓๘/๓๓๔	กตฺติกเตมาสิปฺนุณฺมํ	๖๔๘/๑๒๐, ๖๔๙/๑๒๑
กจฺนุทฺธารทิวสํ	๖๔๙/๑๒๑	กตฺติกา	๖๔๙/๑๒๑
กจฺเณ	๔๖๒/๓,๔๙๙/๑๖, ๕๐๐/๑๗,๖๔๙/๑๒๑, ๒๑๘/๒๖๙,๒๒๗/๒๗๕, ๓๐๐/๓๑๓	กตฺตฺตฺตาโม	๖๑๘/๙๙
กณฺท	๕๓๙/๔๓๔	กตฺวา	๔๖๑/๓,๔๗๐/๖,๔๗๓/๗, ๔๙๗/๑๕,๕๑๐/๒๖ -อาทิ
กณฺทฺปปจฺฉาทีโย	๕๓๗/๕๓๔	กถาสลฺลาปี	๕๓๒/๔๑,๒๖๙/๒๙๘
กณฺทฺปปจฺฉาที	๕๓๗,๕๓๙/๕๓๔	กถนฺติ	๕๐๘/๔๒๑
กณฺทฺปปจฺฉาที	๕๓๘/๔๓๔	กทฺทโม	๓๖๙/๓๔๗
กณฺทฺปปจฺฉาที	๕๓๘/๔๓๔	กทฺทมํ	๓๖๘/๓๔๖
กณฺเทน	๓๒๒/๓๒๔	กปฺจโน	๙๑/๒๐๐
กณฺณกิตานิ	๔๗๑/๖	กปฺปกโตกาโส	๓๗๑/๓๔๗

ปทานุกุโม	ปพฺพเองฺเก	ปทานุกุโม	ปพฺพเองฺเก
กปฺปติ	๖๒๓/๑๐๔, ๑๘๑/๒๔๙, ๒๔๒/๒๘๔, ๒๖๐/๒๙๓	กมฺมํ	๑๕/๑๔๑, ๑๐๒/๒๐๕, ๓๙๒/๓๕๖, ๓๙๔/๓๕๗, ๓๙๖/๓๕๗, ๔๗๔/๔๐๑, ๔๗๖/๔๐๒, ๔๗๘/๔๐๒, ๔๗๙/๔๐๓, ๔๘๑/๔๐๓, ๔๘๓/๔๐๔
กปฺปาสา	๕๓๔/๔๓	กมฺมการุสฺส	๒๒๑/๒๗๐-๒๗๒
กปฺปาสโ	๕๒๙/๓๙	กมฺมการณ	๒๒๑/๒๗๐-๒๗๒
กปฺปาสิกํ	๖๓๘/๑๑๓	กมฺมการโ	๒๒๑/๒๗๐-๒๗๒
กปฺปิยกตํ	๒๓๙/๒๘๒	กมฺมนุตคามโ	๕๐๔/๔๑๘-๔๑๙
กปฺปิยการุสฺส	๕๙๗/๘๕	กมฺมนุตํ	๖๗/๑๗๖
กปฺปิยํ	๕๓๗/๔๖, ๕๓๘/๔๘, ๕๓๙/๕๐, ๕๘๔/๗๗, ๕๘๙/๘๑	กมฺมวาจาปริโยสาเน	๔๐๔/๓๖๓
กปฺเปตพฺพา	๕๐/๑๖๕	กมฺมสมเย	๓๖๐/๓๔๓
กปฺเปติ	๑๒๒/๒๑๖, ๑๕๓/๒๓๖, ๔๒๖/๓๗๖	กมฺมสมโย	๓๖๐-๓๖๔/๓๔๓-๓๔๕
กปฺเปตฺตุ	๑๒๑/๒๑๕	กมฺมิกา	๔๐๗/๓๖๔
กปฺเปนุติ	๔๙/๑๖๔	กยวิกุกยสญฺญิ	๕๙๖/๘๕
กปฺเปสฺสนฺติ	๔๙/๑๖๔	กยวิกุกเย	๕๙๖/๘๕
กปฺเปยฺย	๑๒๐-๑๒๑/๒๑๕, ๔๒๔/๓๗๕, ๔๒๕/๓๗๖	กยวิกุกยํ	๕๙๓-๕๙๕/๘๓-๘๔
กปฺเปสิ	๑๙๘/๒๕๙	กยิตํ	๕๙๕/๘๔
กปฺเปสฺสติ	๑๙๘/๒๕๙, ๒๗๙/	กยิรฺมานํ	๔๙๗/๑๕, ๕๐๐/๑๗
กปฺโป	๓๗๑/๓๔๗	กยิรฺมานาย	๕๑๕/๓๐
กพฺโพ	๖๑๕/๔๗๖	กยิรฺมานเ	๒๑๘/๒๖๙, ๒๒๗/๒๗๕, ๓๐๐/๓๑๓, ๔๗๔/๔๐๑
กพฺพํ	๖๑๕/๔๗๖	กรณํ	๕๕๔/๕๘
กพฺพาวจเจทกํ	๖๒๑/๔๗๙		
กมฺพลํ	๖๓๘/๑๑๓		

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเฏ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเฏ/องฺเก
กรณียา	๕๑๒-๕๑๔/๔๒๔-๔๒๕, ๕๗๖-๖๔๕/๔๕๖-๔๙๔, ๖๔๗-๖๕๔/๔๙๖-๕๐๑	กลีสาสน	๒๗๗/๓๐๒
กรณียเ	๒๗๘/๓๐๒, ๓๐๙/๓๑๘, ๓๑๗/๓๒๒, ๓๒๕/๓๒๖, ๓๓๔/๓๓๒, ๓๓๙/๓๓๔, ๕๑๑/๔๒๔, ๕๑๕/๔๒๕	กลุยาณกมฺยต	๕๒๘/๓๘, ๕๒๙/๔๐
กรณียเณ	๕๓๗/๔๖, ๒๓๐/๒๗๖, ๓๒๑/๓๒๔, ๔๗๔/๔๐๑, ๔๗๙/๔๐๒, ๔๘๓/๔๐๔	กลุยาณวากฺกรโณ	๑๔๗/๒๓๐
กรณียเ	๖๕๔/๑๒๕, ๓๑๙/๓๒๓, ๕๑๓/๔๒๕	กลุยาณวาโจ	๑๔๗/๒๓๐
กรเพ	๑๓๗/๒๒๔	กลุยาณาริปปายา	๔๐๒/๓๖๑
กริมฺหา	๒๙๔/๓๑๐	กวาณฺเณ	๒๘๖/๓๐๖
กลนฺทกณฺนิวาเป	๕๐๘/๒๓, ๕๘๒/๗๕, ๖๓๖/๑๑๑, ๑๐๓/๒๐๕, ๑๙๒/๒๕๕, ๒๐๙/๒๖๔, ๒๔๗/๒๘๗, ๒๙๔/๓๐๙, ๓๕๗/๓๔๐, ๔๐๒/๓๖๐, ๔๘๔/๔๐๔, ๕๕๗/๔๔๓	กสกา	๒๗/๑๕๐, ๓๒๖/๓๒๗
กโรติ	๕๐๓/๒๐, ๕๔๔-๕๔๖/๕๔-๕๕ -อาทิ	กสกา	๑๙/๑๔๔-๑๔๕, ๓๙/๑๕๘
กลหการก	๑๒๘/๒๑๙	กสํ	๑๙/๑๔๔-๑๔๕
กลหชาตานิ	๓๖/๑๕๕-๑๕๖	กสนฺธิ	๓๖๙/๓๔๗
กลโ	๔๐๑/๓๖๐, ๔๘๓/๔๐๔	กหาปณ	๕๘๒/๗๖, ๕๘๔/๗๗
		กาจฺณมานา	๔๙/๑๖๔
		กาภา	๓๘๒/๓๕๓
		กาโกรวสทฺโท	๒๓๗/๒๘๑
		กาฏโกฏฺจิกาย	๑๕/๑๔๒
		กาโปติกา	๓๒๖/๓๒๘
		กามา	๔๑๗/๓๖๙-๓๗๑
		กาเมสุ	๔๙๔/๔๑๑
		กามโกคิโน	๕๔๗๕๕, ๕๘๗/๗๙, ๕๒๖/๔๓๐, ๕๗๖/๔๕๖
		กายปฏฺิพทเรน	๒๖๖/๒๕๙
		กายปฺปจาลก	๕๙๐/๔๖๓-๔๖๔
		กายพนฺธนาณิ	๓๗๙/๓๕๑
		กายพนฺธเน	๖๔๐/๑๑๓

ปทานุกรโม	ปพฺพเหตุ	ปทานุกรโม	ปพฺพเหตุ
กายพนฺธเนน	๕๓๐/๔๓๑	การาเปสฺสนฺติ	๕๔๓/๕๕
กายพนฺธนี	๓๗๘-๓๘๐/๓๕๑-๓๕๒	การเวตพฺพ	๔๙๙/๑๖, ๔๔๔/๓๙๐,
การณ	๕๔๒/๕๓, ๒๙๔/๓๑๐,		๕๓๔/๔๓๓, ๕๓๘/๔๓๔,
	๓๑๑/๓๒๐		๕๓๙/๔๓๕, ๕๔๓-๕๔๔/๔๓๖
การยมาเนน	๕๕๓-๕๕๔/๕๕,	การเวติ	๕๓๙/๔๙
	๕๖๗-๕๖๘/๖๗,	กาลสณฺณิ	๒๕๐/๒๘๘, ๕๑๔/๔๒๕
	๕๒๒-๕๒๓/๔๒๘-๔๒๙,	กาลสฺส	๑๕๓/๒๓๖, ๓๕๗/๓๔๑
	๕๓๑/๔๓๒, ๕๓๓-๕๓๔/๔๓๓,	กาเล	๔๙๔/๑๓, ๕๐๐/๑๗
	๕๓๘-๙/๔๓๔-๕, ๕๔๓-๔/๔๓๖		๑๑๘/๒๐๙, ๒๕๐/๒๘๘,
การาปีติ	๕๔๔/๕๔, ๕๔๙/๕๖		๒๗๔/๓๐๐, ๓๐๕/๓๑๖,
การาเปติ	๕๔๓/๕๔, ๕๔๙/๕๖,		๔๙๗/๔๑๔, ๕๑๔/๔๒๕
	๕๕๔-๕/๕๕-๙, ๕๖๒/๖๓,	กาเลน	๕๓๗/๔๖, ๕๓๘/๔๘-๔๙,
	๕๖๔/๖๓, ๕๖๘-๙/๖๘, ๑๓๔/๒๒๒,		๕๓๙/๕๐, ๔๙๕/๔๑๒
	๕๑๘-๙/๔๒๗, ๕๒๓-๔/๔๒๙,	กาโล	๖๒๘/๑๐๖
	๕๒๘-๙/๔๓๑, ๕๓๓-๔/๔๓๓,	กาลิ	๖๘/๑๗๘, ๒๒๑/๒๗๑,
	๕๓๙-๔๐/๔๓๕, ๕๔๔-๕/๔๓๖,		๓๓๐/๓๓๐, ๔๙๕/๔๑๒,
	๕๔๙-๕๐/๔๓๘		๔๙๗/๔๑๔, ๕๐๔/๔๑๙
การาเปนฺติ	๕๔๗/๕๕	กาสายวตฺถวสนาย	๑๔๗/๒๓๐
การาเปตฺวา	๕๕๘/๖๐, ๕๖๑-๕๖๒/๖๒	กาพก	๕๔๙/๕๖
การาเปยฺย	๕๔๓-๕๔๔/๕๔,	กาพณฺณ	๖๒๔/๑๐๕, ๑๓๖/๒๒๓
	๕๔๘-๕๔๙/๕๖,	กาพสามิ	๓๖๘/๓๔๖, ๓๖๙/๓๔๗
	๕๕๓/๕๘, ๕๕๘/๖๐, ๕๖๑/๖๒,	กิจจาธิกรณิ	๓๙๔/๓๕๗
	๕๖๗/๖๗, ๕๑๗/๔๒๗, ๕๒๗/๔๓๐,	กิจฺจลาโม	๕๐๘/๒๕, ๕๕๒/๔๔๑
	๕๔๘-๙/๔๓๘	กิณฺณปฏฺชิตฺตา	๓๒๘/๓๒๙

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺก
กิมงฺค	๖๔๗/๔๙๖	๑๗๐/๒๔๔, ๒๑๐-๒๑๖/๒๖๕-๒๖๘,	
กิลณฺชจฺจนฺตํ	๖๓๔/๔๘๗	๒๒๓/๒๗๓, ๒๒๔/๒๗๔,	
กิลณฺเชน	๒๘๖/๓๐๖	๒๕๘/๒๙๒, ๒๙๖-๒๙๘/๓๑๑-๓๑๒,	
กิลเมยฺย	๔๐๒/๓๖๐	๓๐๓-๓๐๕/๓๑๔-๓๑๕, ๓๕๑/๓๓๙,	
กิลาสีโก	๒๑/๑๔๕	๓๕๘-๓๖๒/๓๔๒-๓๔๔, ๕๐๙/๔๒๓,	
กิลินฺเนน	๓๖๒/๓๔๔	๕๖๔/๔๔๗, ๖๑๓/๔๗๕	
กิลेषปฺปหานํ	๗๐/๑๗๙-๑๘๐	กุกฺกุจฺจายนฺตํ ๒๖๔/๒๙๕, ๓๕๒/๓๓๙,	
กิสฺมี วย	๕๑๕/๒๙	๖๓๔/๔๘๗, ๖๕๔/๕๐๐	
กิสา	๖๘/๑๗๘	กุกฺกุจฺจายนฺโต ๖๑๐/๙๑, ๑๙๓/๒๕๗,	
กิตานิ	๕๗๑/๖๙	๒๐๔/๒๖๓, ๒๒๖/๒๗๔,	
กิวจิริ	๔๖๑/๒, ๔๙๘/๑๖, ๖๐๐/๘๗	๕๑๐/๔๒๓, ๕๑๑/๔๒๔,	
กิปฺพิ	๓๓๘/๓๓๓-๓๓๔	๕๖๕/๔๔๘, ๕๗๑/๔๕๒	
กิปฺพนฺติ	๖๒๐/๑๐๑,	กุกฺกฺจิก	๒๑/๑๔๕
	๑๘๖/๒๕๒, ๓๓๕/๓๓๓	กุกฺกฺจิก	๒๘๖/๓๐๖
กิปฺพนฺเต	๓๓๕/๓๓๒	กุกฺกฺจิก	๑๒๔/๒๑๗, ๔๔๙/๓๙๒,
กิปฺพิสฺสณ	๓๓๕/๓๓๓		๔๕๔/๓๙๔
กิปฺพาธิปฺปาโย	๓๗๙/๓๕๑	กุกฺกฺจิก	๖๓๑-๖๓๔/๑๐๙-๑๑๑,
กิปฺพาเปนฺต	๕๘๐/๔๕๘, ๕๘๑/๔๕๙		๑๒๕-๑๒๗/๒๑๘,
กิปฺพิตฺตกาโม	๒๗๖/๓๐๑		๔๕๐-๔๕๒/๓๙๒-๓๙๓,
กุกฺกฺกฺกฺสมฺปาเต	๑๘๓/๒๕๑, ๔๐๙/๓๖๕		๔๕๕-๔๕๗/๓๙๔-๓๙๕
กุกฺกฺกฺจจกา	๔๕๙/๑	กุกฺกฺก	๖๔๗/๔๙๖
กุกฺกฺกฺจาย	๔๓๘-๔๔๐/๓๘๗-๓๘๘	กุกฺกฺกการธิปฺป	๑๕/๑๔๑
กุกฺกฺกฺจายนฺตา	๕๑๐/๒๖, ๕๑๗/๓๑,	กุกฺกฺกการ	๖๐๙/๙๐
	๖๔๖/๑๑๙, ๖๑/๑๗๓, ๑๕๙/๒๓๙,	กุกฺกฺกการนก	๕๐๘/๔๒๒

ปทานุกุโม	ปทุเพ/องุเก	ปทานุกุโม	ปทุเพ/องุเก
กุมมาโส	๒๓๙/๒๘๓, ๕๕๔/๔๔๒	กุลปุตตาน	๕๑๕/๒๙
กุลลา	๑๑๐/๒๐๙	กุลวฑฒกา	๒๗/๑๕๐
กุลสฺส	๕๘๒/๗๕, ๑๙๒/๒๕๕, ๑๙๓/๒๕๖, ๕๖๒-๕๖๓/๔๔๖, ๕๖๕/๔๔๘, ๕๖๗/๔๔๘	กุลวฑฒโก	๑๗/๑๔๓, ๓๙/๑๕๗
กุลานิ	๖๐/๑๗๑, ๘๐-๘๑/๑๙๓-๑๙๔, ๒๓๓/๒๗๘, ๒๙๔-๓๐๐/๓๐๙-๓๑๓, ๕๕๙/๔๔๔, ๕๖๓-๕๖๔/๔๔๖-๔๔๗, ๕๖๖-๕๖๗/๔๔๘	กุลิรปาทโก	๑๑๑/๒๐๙
กุลเ	๕๘๒/๗๕, ๕๖๒/๔๔๕, ๕๗๓/๔๕๓	กุลิรปาทก	๑๑๑/๒๑๐
กุลเณ	๕๗๓/๔๕๓	กุลุปิกา	๑๙๒/๒๕๕, ๑๙๓/๒๕๖
กุลเสุ	๘๐-๘๑/๑๙๓-๑๙๔, ๒๙๔-๓๐๑/๓๑๐-๓๑๓, ๕๕๗-๕๕๙/๔๔๓-๔๔๔, ๕๖๓-๕๖๗/๔๔๖-๔๔๙	กุลุปโก	๖๒๐/๑๐๑, ๕๖๕/๔๔๘
กุล	๕๘๒/๗๕, ๖๐/๑๗๒, ๑๙๒/๒๕๕, ๒๒๖/๒๗๔, ๒๓๒-๒๓๓/๒๗๘, ๒๘๑/๓๐๔, ๓๐๐/๓๑๓, ๕๕๙/๔๔๔, ๕๖๒-๕๖๕/๔๔๕-๔๔๘, ๕๖๗/๔๔๘	กุลุปโก	๕๘๒/๗๕, ๖๐/๑๗๑, ๗๘/๑๙๒
กุลปริยนตา	๘๐/๑๙๓	กุลุเคเน	๒๓๙/๒๘๒, ๒๔๔/๒๘๕, ๓๐๐/๓๑๓, ๓๒๘/๓๓๐, ๓๖๙/๓๔๗
กุลปริยนเต	๘๑/๑๙๔	กุลล	๕๓๘/๔๙, ๕๓๙/๕๑, ๕๘๔/๗๘, ๕๘๙/๘๑, ๔๑๘-๔๑๙/๓๗๒, ๔๓๐/๓๘๒
		กุฎวาเท	๑๓/๑๓๙
		กุฎาคารสาลา	๕๔๗/๕๕, ๖๗/๑๗๖, ๒๒๑/๒๗๐, ๒๖๓/๒๙๔, ๒๖๙/๒๙๗
		โกจรหิ	๖๕๗/๑๒๖
		โกจจ	๑๐๙/๒๐๙, ๑๑๑/๒๑๐
		โกฏจกมม	๑๕/๑๔๑
		โกฏจพิยา	๒๘๖/๓๐๖
		โกทณโท	๖๓๗/๔๘๙

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/อญฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/อญฺก
โกเปตุกาโม	๔๘๓/๔๐๔	ขตฺติยชาติ	๑๕/๑๔๐, ๓๘/๑๕๗
โกสการเก	๕๔๒/๕๓	ขตฺติยสฺส	๔๙๘/๔๑๕
โกสียการเก	๕๔๒/๕๓-๕๔	ขตฺติยา	๒๖/๑๔๙, ๔๑/๑๖๐
โกสียมิสฺสํ	๕๔๒-๕๔๓/๕๓-๕๔	ขตฺติยาภิเสเกน	๔๙๙/๔๑๕, ๕๐๑/๔๑๖
โกสียํสุนา	๕๔๔/๕๔	ขตฺติโย	๑๖/๑๔๒, ๓๒/๑๕๓, ๓๙/๑๕๗, ๔๙๙/๔๑๕, ๕๐๗/๔๑๖
โกเสยฺย	๖๓๘/๑๑๓	ขตฺติยํ	๑๖/๑๔๒, ๓๒/๑๕๓
[ข]		ขนฺตี	๔-๕/๑๓๒-๓, ๗/๑๓๕, ๑๐/๑๓๗
ขชฺชเก	๖๑๕/๔๗๗	ขนฺตพฺพิ	๙๑/๑๙๙-๒๐๐
ขชฺชนฺติ	๖๕๒/๑๒๓	ขมตี	๔๗๔/๘, ๕๖๐/๖๒, ๕๘๕/๗๘, ๕๙๐/๘๑, ๖๑๔/๙๔, ๙๕/๒๐๒, ๙๗/๒๐๓, ๑๔๕/๒๒๘, ๔๒๐/๓๗๓, ๔๔๖/๓๙๑, ๕๖๓/๔๔๖
ขชฺชภาชก	๑๐๖/๒๐๗, ๔๘๖/๔๐๖	ขมนียํ	๕๖๕/๖๔, ๖๘/๑๗๘, ๑๕๙/๒๓๙, ๒๕๘/๒๙๒, ๓๕๑/๓๓๘, ๓๕๙/๓๔๒, ๖๑๓/๔๗๕
ขณฺติ	๘๔/๑๙๕, ๘๖-๘๗/๑๙๗	ขมาเปสิ	๔๑๒/๓๖๖
ขณฺถ	๘๔/๑๙๖	ขมาเปหิ	๔๑๒/๓๖๖
ขณาเปติ	๘๔/๑๙๕, ๘๖-๘๗/๑๙๗	ขมฺภกตา	๕๙๖-๕๙๗/๔๖๖-๔๖๗
ขณาเปถ	๘๔/๑๙๖	ขมฺภกเตน	๕๙๖-๕๙๗/๔๖๖-๔๖๗
ขณาเปยฺย	๘๕/๑๙๖, ๘๖/๑๖๗	ขมฺภกโต	๕๙๖-๕๙๗/๔๖๖-๔๖๗
ขณาเปสฺสถ	๘๔/๑๙๖	ขมฺภํ	๕๙๖-๕๙๗/๔๖๖-๔๖๗
ขณาเปสฺสนฺติ	๘๔/๑๙๖	ขรานํ	๔๐๒/๓๖๒
ขณิสฺสถ	๘๔/๑๙๖		
ขณฺย	๘๕/๑๙๖, ๘๖/๑๙๗		
ขณฺเทน	๖๑๑/๙๒		
ขนฺติ	๔๑๗/๓๗๑, ๔๒๘/๓๗๙		
ขตฺติยกุลํ	๒๓๓/๒๗๘, ๓๐๐/๓๑๓, ๕๕๙/๔๔๔		

ปทานุกรโม	ปพฺพฺเองฺก	ปทานุกรโม	ปพฺพฺเองฺก
ขโร	๒๐๔/๒๖๒		๕๕๔-๕๕๕/๔๔๒,
ขาทติ	๒๔๐/๒๘๓, ๒๕๐/๒๘๘,		๕๖๗/๔๔๙, ๕๗๓/๔๕๔
	๒๕๕/๒๙๐, ๕๕๕/๔๔๒,	ขาทยุย	๒๓๖/๒๘๑, ๒๓๘/๒๘๒,
	๕๖๘/๔๔๙-๔๕๐, ๕๗๔/๔๕๔		๒๔๘/๒๔๗, ๒๕๓/๒๘๙,
ขาทนีย	๕๘๒/๗๕, ๖๐๒/๘๘,		๕๕๓/๔๔๑, ๕๖๓-๕๖๔/๔๔๗,
	๖๔๓/๑๑๘, ๑๙๒/๒๕๕,		๕๖๖/๔๔๘, ๕๗๐/๔๕๑,
	๒๒๑/๒๗๑-๒, ๒๓๖/๒๘๑,		๕๗๒/๔๕๒
	๒๓๘-๓๔๐/๒๘๒-๓, ๒๔๓/๒๘๕,	ขายิต	๕๑๙/๓๒, ๑๑๔/๒๑๑
	๒๔๗-๒๕๐/๒๘๗-๘,	ขิตฺตจิตฺตสฺส	๓๕/๑๕๕
	๒๕๓-๒๕๕/๒๘๙-๒๙๐,	ขียติ	๔๗๑/๖, ๔๙๘/๑๖-ปาทิ
	๒๗๐-๒๗๒/๒๙๘-๙,	ขียนธมม	๔๗๔/๔๐๑, ๔๗๕/๔๐๒,
	๒๗๖/๓๐๑, ๒๗๘/๓๐๒,		๔๘๔-๔๘๖/๔๐๕
	๒๙๕/๓๑๐-๑๑, ๔๐๒/๓๖๑,	ขียนตฺสฺส	๕๒๗/๓๗, ๕๘๒/๗๖,
	๕๕๓-๕๕๕/๔๔๑-๒,		๕๙๓/๘๓, -ปาทิ
	๕๖๒-๕๖๘/๔๔๕-๔๕๐,	ขียนตาน	๕๑๕/๓๐, ๕๒๒/๓๔,
	๕๗๐-๕๗๔/๔๕๑-๔๕๔		๕๓๒/๔๒, ๕๓๗/๔๗ -ปาทิ
ขาทนียน	๒๔๕/๒๘๖	ขียนติ	๔๕๙/๑, ๑/๑๓๐,
ขาทิต	๒๕๔/๒๙๐		๔๕๒/๔๔๑, ๕๗๖/๔๕๖
ขาทิตุ	๕๖๔/๔๔๗, ๕๖๕/๔๔๘,	ขิลขาโต	๖๓๓/๑๑๐, ๔๕๑/๓๙๓
	๕๗๑/๔๕๒, ๖๔๗/๔๗๕	ขีร	๒๕๗/๒๙๑, ๒๕๙/๒๙๒,
ขาทิสฺสณ	๔๐๒/๓๖๑		๒๖๐/๒๙๓, ๓๓๘/๓๓๔, ๖๒๗/๔๘๒
ขาทิสฺสามิ	๒๓๙/๒๘๓,	ขุทฺทกา	๖๐๙/๙๐, ๕๑๖/๔๒๖
	๒๔๕-๒๔๕/๒๘๖, ๒๔๗/๒๘๘,	ขุทฺทเก	๕๔๒/๕๓, ๖๐๙/๙๐,
	๒๕๔/๒๙๐, ๒๖๖/๒๙๕,		๒๘๑, ๒๘๓/๓๐๔, ๕๑๖/๔๒๖

ปทานุกรกโม

ปพเพ/องฺก

ปทานุกรกโม

ปพเพ/องฺก

ขุทฺทกขุทฺทกเกหิ

๔๓๘-๔๔๐/

กฺขุณฺณ

๒๗๙/๓๐๓, ๑๔๔/๒๒๗,

๓๘๗-๓๘๘

๑๔๗/๒๒๙, ๑๕๓/๒๓๖,

ขุสฺสนา

๑๓/๑๓๙

๑๘๑/๒๕๐, ๒๗๙/๓๐๓,

ขุสฺสสฺสนฺติ

๓๙๙/๓๕๙

๓๑๑/๓๒๐, ๓๒๒/๓๒๕

เขตฺตํ

๔๗๗/๙, ๔๙๐/๑๒

กฺขุณฺณ

๔๐๗/๓๖๔

เขฬํ

๖๕๒-๖๕๔/๔๙๙-๕๐๑

กฺขุณฺณตฺตฺส

๕๗๑/๖๙,

โฆมํ

๖๓๘/๑๑๓

๕๗๓/๗๐, ๒๓๑/๒๗๙,

๖๕๙-๖๕๐/๔๙๗-๔๙๘

[ค]

กฺขุณฺณตา

๕๐๙/๔๒๓,

กฺขุณฺณ

๔๗๓/๗, ๕๐๓/๒๐, ๕๕๙/๖๑,

๖๕๙-๖๕๐/๔๙๗-๔๙๘

๑๓/๑๓๙, ๘๙/๑๙๘, ๑๖๙/๒๔๓,

กฺขุณฺณติ

๕๕๔/๗๗, ๕๕๙/๘๐,

๒๗๔-๒๗๖/๓๐๐-๓๐๑,

๔๙/๑๖๔, ๑๘๕/๒๕๒,

๔๑๒/๓๖๖, ๔๙๔/๔๑๐

๒๑๓/๒๖๖, ๒๑๔/๒๖๗,

กฺขุณฺณติ

๕๐๓/๒๐, ๕๒๖/๓๖,

๓๒๒/๓๒๔, ๔๐๙/๓๖๕,

๕๕๒/๔๔๐, ๑๑๓/๒๑๑,

๔๙๗/๔๑๓, ๕๐๓/๔๑๗,

๑๑๘/๒๑๔, ๑๙๘/๒๕๙, ๒๔๑/๒๘๓,

๕๗๙-๕๙๒/๔๕๗-๔๖๔,

๓๐๒/๓๑๔, ๓๑๔/๓๒๑, ๓๑๕/๓๒๒,

๕๙๔/๔๖๕, ๕๙๖/๔๖๖,

๓๒๔/๓๒๖, ๔๑๑-๔๑๒/๓๖๖,

๕๙๘/๔๖๗, ๖๐๐/๔๖๘

๔๑๖/๓๖๘, ๔๗๑/๔๐๐,

กฺขุณฺณตี

๑๘๑/๒๕๐

๔๗๓/๔๐๐, ๔๘๑/๔๐๓,

กฺขุณฺณตุ

๑๘๑/๒๕๐, ๕๐๔/๔๑๙

๔๘๓/๔๐๔, ๕๑๑/๔๒๔, ๕๑๕/๔๒๕,

กฺขุณฺณเต

๔๗๙/๑๐, ๒๑๘/๒๖๙,

๕๗๙-๕๙๒/๔๕๘-๔๖๕,

๓๖๔/๓๔๕, ๖๕๙-๖๕๐/๔๙๘

๕๙๔/๔๖๖, ๕๙๖/๔๖๗,

กฺขุณฺณโต

๖๕๑/๑๑๔, ๖๕๖/๑๑๙,

๕๙๘/๔๖๘, ๖๐๐/๔๖๘

๕๕/๑๖๗, ๒๐๔/๒๖๒,

ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก
	๒๐๘/๒๖๔, ๒๓๑/๒๗๘, ๓๑๖/๓๒๒, ๓๒๕/๓๒๖, ๓๓๙/๓๓๔, ๓๖๖/๓๔๕, ๔๑๒/๓๖๖, ๔๗๑/๔๐๐, ๕๑๐/๔๒๓, ๖๔๙-๖๕๐/๔๙๘	คณโฆชนั	๒๑๐-๒๑๘/๒๖๕-๒๖๙
คจฺจนฺตํ	๔๙๕/๔๑๑	คณฺทิกาย	๕๒๐/๔๒๗
คจฺฉาม	๑๘๓/๒๕๐, ๔๐๙/๓๖๕, ๔๑๔/๓๖๗	คณฺทิกโ	๒๑/๑๔๕
คจฺฉามิ	๕๑๕/๒๙, ๖๔๖/๑๑๙, ๕๕/๑๖๙, ๔๑๒/๓๖๖	คณฺหาติ	๔๖๙/๕
คจฺฉาหิ	๒๔๖/๒๘๖	คณฺหาหิ	๒๓๓/๒๗๙
คจฺฉิสฺสถ	๓๑๑/๓๒๐, ๓๒๒/๓๒๕	คตา	๓๐๕/๓๑๖
คจฺฉิสฺสนฺติ	๓๑๑/๓๒๐, ๓๒๒/๓๒๕	คตฺเตน	๓๖๐/๓๔๓
คจฺฉเยย	๕๘๔/๗๘, ๕๘๙/๘๑, ๖๑๓/๙๔, ๑๐๙/๒๐๙, ๑๑๑-๑๑๒/๒๑๐-๒๑๑, ๑๑๕-๑๑๗/๒๑๒-๒๑๔, ๓๑๑/๓๒๐, ๓๑๓/๓๒๑, ๓๒๓/๓๒๕	คทฺธพาธิปฺพุพ	๔๑๗/๓๖๘-๓๗๐
คจฺฉเยยาม	๑๕๘/๒๓๘	คทฺธโร	๑๕/๑๔๒
คณโ	๒๐/๑๔๕	คณฺตพฺพิ	๕๓๘/๔๙, ๕๓๘/๔๖๘, ๖๐๐/๔๖๘
คณนั	๔๐๒/๓๖๐	คณฺตวา	๕๑๗/๓๑. ๕๒๙/๓๙, ๕๓๔/๔๔, ๕๓๙/๕๑
คณโฆชนสญฺญิ	๒๑๙/๒๖๙-๒๗๐	คณฺตํ	๕๑๕/๒๙, ๓๗๙/๓๐๓
คณโฆชน	๒๐๙-๒๑๗/๒๖๕-๒๖๘, ๒๑๙/๒๖๙-๒๗๐	คณฺตฺกาม	๖๔๙/๑๒๑, ๒๓๑/๒๗๗, ๔๐๗/๓๖๔
		คณฺธคณฺธิ	๕๕/๑๖๘
		คพฺภินิ	๕๐๓/๒๐, ๖๔๙/๑๒๑, ๖๔๗/๔๙๕
		คพฺภ	๔๘๐-๔๘๗/๑๐-๑๒, ๑๒๖/๒๑๘
		คพฺภํ	๕๐๓/๒๐, ๔๙๗/๔๑๓
		คมน	๒๓๕/๒๘๐

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเฏ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเฏ/องฺเก
คมิสฺสติ	๔๑๒/๓๖๖	คหปติ	๕๑๖-๕๑๙/๓๐-๓๒,
คมิสฺสสาม	๑๕๘/๒๓๘, ๑๘๑/๒๕๐,		๕๒๓-๕๒๔/๓๕, ๕๒๘-๕๒๙/๓๘-๓๙,
	๔๙๔/๔๑๐, ๕๐๔/๔๑๙		๕๓๓-๕๓๔/๔๒-๔๓,
คมิสฺสสามิ	๔๗๓/๗, ๕๕๙/๖๑,		๖๔๒-๖๔๓/๑๑๖-๑๑๗,
	๖๓๑/๑๐๙, ๒๑๘/๒๖๙,		๑๙๒/๒๕๕, ๕๕๒/๔๔๐-๔๔๑
	๓๖๔/๓๔๕, ๔๐๗/๓๖๔,	คหปติก	๕๑๙/๓๓, ๕๒๔/๓๖,
	๔๑๒/๓๖๖, ๕๐๓/๔๑๗, ๕๐๔/๔๑๙,		๕๒๙-๕๓๐/๔๐, ๕๓๒/๔๒,
	๕๗๘, ๕๘๐, ๕๘๒/๔๕๗-๔๕๙,		๕๓๔-๕๓๕/๔๔-๔๕, ๕๓๘/๔๘,
	๕๘๔, ๕๘๖, ๕๘๘/๔๖๐-๔๖๒,		๕๓๙/๕๐, ๖๔๓-๖๔๔/๑๑๘
	๕๙๐, ๕๙๒, ๕๙๔/๔๖๓-๔๖๕,	คหิตาคหิตํ	๖๑๓/๙๔
	๕๙๖, ๕๙๘, ๖๐๐/๔๖๗-๔๖๘	คเหตฺวา	๕๐๘/๒๔, ๕๑๗/๓๑,
ครหิโต	๓๔๒/๓๓๕		๖๑๓/๙๓, ๖๒๐/๑๐๑,
ครุกฺตฺวา	๑๔๙/๒๓๑-๒๓๒		๑๒๔/๒๑๗, ๑๒๖/๒๑๘,
ครุการเหตฺ	๑๖๖-๑๖๘/๒๔๒-๒๔๓		๑๔๙/๒๓๑, ๒๖๓/๒๙๔,
ครุทฺมมา	๑๔๙/๒๓๑, ๑๕๓/๒๓๕		๒๖๔/๒๙๕, ๒๖๘/๒๙๖,
ครุทฺมเม	๑๔๙/๒๓๒		๓๖๗/๓๔๖, ๔๐๗/๓๖๔,
ครุทฺมเมหิ	๑๔๘/๒๓๑,		๔๑๒/๓๖๖, ๕๗๐/๔๕๑
	๑๕๕/๒๓๗, ๑๖๑/๒๔๐	คเหสฺสามิ	๒๒๙/๒๗๕
ครุทฺมมํ	๑๔๗/๒๓๐, ๑๔๙/๒๓๒	คามกถํ	๕๐๘/๔๒๑-๔๒๒
คหปตานี	๕๑๖-๕๑๙/๓๐-๓๒,	คามเก	๖๒๐/๑๐๑, ๒๓๐/๒๗๖
	๕๒๓-๕๒๔/๓๕,	คามโต	๓๑๔/๓๒๑,
	๕๒๘-๕๒๙/๓๘-๓๙,		๔๑๒/๓๖๖, ๕๐๓/๔๑๗
	๕๓๓-๕๓๔/๔๒-๔๓,	คามนฺตเว	๑๘๓/๒๕๑, ๑๘๙/๒๕๔,
	๖๔๒-๖๔๓/๑๑๖-๑๑๗		๔๐๙/๓๖๕, ๔๑๔/๓๖๗

ปทานุกกโม	ปทุเพ/องุเก	ปทานุกกโม	ปทุเพ/องุเก
คามนตรัม	๑๘๐/๒๔๙, ๑๘๒-๑๘๔/๒๕๐-๒๕๑, ๔๐๘-๔๑๐/๓๖๔-๓๖๕, ๔๑๓-๔๑๕/๓๖๗-๓๖๘	คิมหานัม	๖๒๗-๖๒๘/๑๐๖-๑๐๗, ๖๓๐/๑๐๘, ๓๕๘-๓๖๑/๓๔๒-๓๔๓, ๓๖๓-๓๖๔/๓๔๔
คามสุส	๕๑๔/๔๒๕	คิริคคสมชฺโช	๒๔๗/๒๘๗
คามสีมัม	๖๕๖/๑๒๖	คิริคคสมชฺชัม	๒๔๗/๒๘๗
คาเม	๕๕/๑๖๗, ๑๘๓/๒๕๑, ๑๘๙/๒๕๔, ๒๒๙/๒๗๕, ๔๐๙/๓๖๕, ๔๑๔/๓๖๗	คิลานปัจจุยปวารณา	๓๐๗/๓๑๗
คาเมน	๒๒๙/๒๗๕, ๕๑๕/๔๒๕	คิลานปัจจุยเภสชฺชปริกฺขารโ	๗๖/๑๙๑
คาโม	๔๗๗-๔๗๙/๙-๑๐, ๖๑๙/๑๐๐, ๒๗๖/๓๐๑	คิลานปัจจุยเภสชฺชปริกฺขารัม	๗๕/๑๙๐, ๗๖/๑๙๑
คามัม	๔๕๙/๑, ๕๐๘/๒๔-๒๕, ๕๕/๑๖๗, ๒๕๒/๒๘๙, ๒๗๔-๒๗๖/๓๐๐-๓๐๑, ๒๙๕/๓๑๐, ๕๐๘-๕๑๔/๔๒๑-๔๒๕	คิลานปัจจุยเภสชฺชปริกฺขารเหตุ	๑๖๖-๑๖๘/๒๔๒-๒๔๓
การยฺหา	๔๐๓/๓๖๓	คิลานปัจจุณกา	๒๕๘/๒๙๒, ๓๕๑/๓๓๘, ๓๕๙/๓๔๒, ๖๑๓/๔๗๕
การยฺหา	๕๕๓/๔๔๑, ๕๕๘/๔๔๔, ๕๖๓-๕๖๔/๔๔๗, ๕๖๖/๔๘๘, ๕๗๐/๔๕๑, ๕๗๒/๔๕๒	คิลานสมโย	๒๑๐-๒๑๕/๒๖๕-๒๖๗, ๒๑๗-๒๑๘/๒๖๘-๒๖๙, ๒๒๒-๒๒๓/๒๗๓, ๒๒๕/๒๗๔, ๒๒๗/๒๗๕, ๓๕๙-๓๖๑/๓๔๓-๓๔๔, ๓๖๓-๓๖๔/๓๔๔-๓๔๕
การเวน	๔๙๔/๔๑๐	คิลานสมยฺม	๒๐๗/๒๖๓, ๒๖๑/๒๙๓, ๓๕๕/๓๔๐
การวี	๕๐๘/๒๔	คิลานสุส	๔๗๓/๗, ๕๕๙/๖๑, ๒๐๘/๒๖๔, ๒๓๗/๒๘๑, ๒๔๑/๒๘๓, ๒๔๖/๒๘๖,
คิมหาเน	๖๒๘-๖๒๙/๑๐๗-๑๐๘		

ปทานุกรกโม

ปพเพ/องฺก

	๒๖๒/๒๙๔,๒๙๘/๓๐๒, ๓๒๑/๓๒๔,๓๕๖/๓๕๐,๔๘๓/๔๐๔, ๕๗๕/๔๕๕,๕๗๖-๖๐๔/๔๕๗-๔๗๐, ๖๐๖-๖๑๐/๔๗๑-๔๗๓,๖๑๓/๔๗๖, ๖๑๕-๖๔๕/๔๗๗-๔๙๔, ๖๔๗-๖๕๒/๔๙๗-๔๙๙,๖๕๔/๕๐๑
กิลานา	๑๕๙/๒๓๘,๑๖๐/๒๓๙, ๑๖๑/๒๔๐,๒๓๗/๒๘๑,๒๕๘/๒๙๒, ๒๙๘/๓๑๒,๓๕๑/๓๓๘,๓๕๙/๓๔๒
กิลานาติริตุตํ	๒๓๗/๒๘๑, ๒๓๙/๒๘๒,๒๔๔/๒๘๕
กิลานานํ	๖๒๒-๖๒๓/๑๐๔, ๒๓๗/๒๘๑
กิลานะ	๒๐๗/๒๖๔,๒๑๐/๒๖๕, ๓๕๑/๓๓๘,๓๕๙/๓๔๒,๖๑๓/๔๗๕
กิลานะเน	๔๗๓/๗,๕๕๙/๖๑, ๒๐๔/๒๖๓,๒๑๐/๒๖๕,๒๒๒/๒๗๓, ๒๕๘/๒๙๒,๓๕๑/๓๓๘,๓๕๙/๓๔๒, ๕๖๕/๔๔๘,๕๗๑/๔๕๒, ๖๑๓/๔๗๕,๖๕๔/๕๐๐
กิลานโน	๔๗๓-๔๗๔/๗-๘, ๕๕๙-๕๖๐/๖๑,๖๔๗/๑๒๑, ๑๐๒/๒๐๕,๑๒๑/๒๑๕,๑๒๓/๒๑๖, ๒๐๖/๒๖๓,๒๒๒/๒๗๓,

ปทานุกรกโม

ปพเพ/องฺก

	๒๖๐-๒๖๒/๒๙๓-๒๙๔, ๓๐๗/๓๑๗,๓๑๒/๓๒๐-๓๒๑, ๓๒๑/๓๒๔,๓๕๔/๓๓๙, ๓๕๕/๓๕๐,๔๘๓/๔๐๔, ๕๖๕/๔๔๘,๕๖๗/๔๔๙, ๕๗๑/๔๕๒,๕๗๓/๔๕๔
กิลานํ	๑๕๙/๒๓๙
กิริหิสมารมฺภ	๑๙๔-๑๙๗/๒๕๗-๒๕๘
กิริ	๕๔๗/๕๕,๕๒๖/๔๓๐
กีรา	๓/๑๓๑
กีวายํ	๑๒๔/๒๑๗
คุยฺหมนฺตา	๔๙๗/๔๑๓
คุหาย	๑๓๘/๒๒๔
คุพฺปิณฺทํ	๓๓๕/๓๓๓
คุพาสโว	๓๒๘/๓๓๐
เครฺกฺวณฺณํ	๑๓๖/๒๒๓
โคชีริ	๒๖๐/๒๙๓
โคจิริยานํ	๕๕๓-๕๕๔/๕๘
โคโณ	๑๕/๑๔๒
โครฺกฺขา	๑๕/๑๔๑,๒๗/๑๕๐
โครฺกฺโข	๑๙/๑๔๔-๑๔๕,๓๙/๑๕๘
โครฺกฺขํ	๑๙/๑๔๔-๑๔๕
โคปาลกา	๓๒๖/๓๒๗
โคสฺปิ	๖๒๓/๑๐๔,๒๖๐/๒๙๒

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
[ฆ]			
ฆรํ	๕๑๕/๒๙, ๕๕๔/๔๔๒	จตุรํคฺคโลมโก	๕๕๗/๔๓๗
ฆรณิ	๖๐/๑๗๒	จตุหตฺโต	๖๓๕/๔๘๘
ฆรสุณฺหา	๖๐/๑๗๒	จตุหากาเรหิ	๔/๑๓๒, ๕/๑๓๓, ๗/๑๓๔-๑๓๕, ๑๐/๑๓๗
ฆรานิ	๒๓๖/๒๘๐	จตุหุปฺปนฺเน	๕๐๐/๑๗
ฆรุปจาริ	๕๖๗/๔๔๙	จตุเต	๖๒๕/๑๐๕
ฆรุปจาเรน	๓๐๒/๓๑๔	จตุโต	๗๑/๑๘๒, ๗๒/๑๘๕, ๗๓-๗๔/๑๘๗, ๗๕/๑๙๐
ฆเว	๓๒๖/๓๒๘	จปฺปจฺปการกํ	๖๒๖/๔๘๑-๔๘๒
ฆเวณ	๓๐๒/๓๑๔	จมฺมการสิปฺป	๑๕/๑๔๑
ฆายิตํ	๓/๑๓๒	จมฺมขณฺโท	๑๑๖/๒๑๒
โฆรวิโส	๓๒๖/๓๒๗	จมฺมขณฺทํ	๑๑๒/๒๑๑
[จ]			
จกฺขุสฺส	๒๘๖/๓๐๖, ๒๙๑/๓๓๐๘	จริตพฺพ	๑๔๙/๒๓๒
จกฺกมฺติ	๕๕/๑๖๘, ๑๕๓/๒๓๖	จริตฺวา	๒๕๒/๒๘๙
จณฺทาลชาติ	๑๕/๑๔๐	จาโป	๖๓๗/๔๘๙
จตุปฺริโส	๓๑๔/๓๒๑	จาริตฺตํ	๒๙๔-๓๐๑/๓๑๐-๓๑๓
จตุพฺพนฺธเนน	๖๑๖/๙๖-๙๗	จิกฺขลลํ	๓๓๘/๓๓๔
จตุพฺพนฺธโน	๖๑๓/๙๓	จิตฺติกตํ	๑๕/๑๔๐-๑๔๑
จตุพฺพนฺธนํ	๖๑๖/๙๕-๙๘	จิตฺตํ	๔๙๓/๔๐๙
จตุพฺพนฺธโนกาเสน	๖๑๖/๙๘	จิตฺตฺรูป	๒๒๒/๒๗๓, ๕๕๗/๔๔๓
จตุพฺพนฺธโนกาสิ	๖๑๖/๙๖-๙๘	จินฺเตตพฺพ	๔๓๖/๓๘๖
จตุมาสปรจฺยปวารณา	๓๐๖-๓๐๗/ ๓๑๗	จิมฺลิกํ	๑๑๒/๒๑๑
		จิมฺลิกา	๑๑๖/๒๑๒
		จิรฺวจิตฺติโก	๖๖๑/๑๒๘, ๔๙๓/๔๐๙

ปทานุกรกโม	ปพฺพเพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพเพ/องฺก										
จิรสุสา	๒๐๓/๒๖๑	จิรการเก	๒๑๒/๒๖๖, ๒๒๔/๒๗๔										
จิรว	๔๖๑/๒, ๔๖๓-๔๖๘/๓-๕, ๔๗๑/๖-๗, ๔๗๖/๙, ๔๗๘-๔๙๕/๑๐-๑๔, ๔๙๗-๕๐๐/๑๕-๑๗, ๕๐๑/๑๙, ๕๑๑-๕๑๔/๒๖-๒๘, ๕๑๕-๕๒๐/๓๐-๓๓ ๕๒๒-๕/๓๔-๓๖, ๕๒๗-๕๓๐/๓๘-๔๐, ๕๓๒-๕/๔๑-๔๕, ๕๓๗-๙/๔๕-๕๑, ๖๓๑-๔/๑๐๙-๑๑๑, ๖๓๖-๘/๑๑๑-๑๑๓, ๖๔๐-๖๔๔/๑๑๓-๑๑๘, ๖๔๗/๑๒๐, ๖๕๐/๑๒๒, ๖๕๒-๕/๑๒๒-๑๒๕, ๖๕๗/๑๒๖-๗, ๗๕-๖/๑๙๐-๑๙๑, ๑๖๙-๑๗๕/๒๔๓-๖, ๒๑๑/๒๖๕, ๒๒๓/๒๗๓, ๒๙๖/๓๑๑, ๓๕๘/๓๔๒, ๓๖๐-๓๖๒/๓๔๓-๔, ๓๖๗-๙/๓๔๖-๗, ๓๗๒-๔/๓๔๘-๙, ๓๗๗-๓๘๐/๓๕๐-๓๕๒, ๔๐๔/๓๖๓, ๔๓๐/๓๘๒, ๔๘๔-๗/๔๐๔-๔๐๖, ๔๘๙/๔๐๗, ๕๔๗-๘/๔๓๗-๘ ๕๕๓/๘๒, ๒๙๗/๓๑๒, ๓๖๒/๓๔๔, ๔๗๔/๔๐๑	จิรการสมเย	๖๓๖/๑๑๑, ๒๑๒/๒๖๖, ๒๒๔/๒๗๔, ๒๙๗/๓๑๒ จิรการสมโย	๒๑๒-๒๑๕/๒๖๖-๒๖๗, ๒๑๗-๒๑๘/๒๖๘-๒๖๙, ๒๒๕/๒๗๔, ๒๒๗/๒๗๕, ๒๙๗-๒๑๘/๒๖๘-๒๖๙, ๒๒๕/๒๗๔, ๒๒๗/๒๗๕, ๒๙๗/๓๑๒, ๒๙๙-๓๐๐/๓๑๒-๓๑๓ จิรกาลสมโย	๖๔๙/๑๒๑ จิรกาลสมย	๖๔๗/๑๒๐, ๕๐/๑๒๑-๑๒๒ จิรเจตนา	๕๓๔/๔๓-๔๔ จิรเจตนา	๕๒๘/๓๘, ๕๒๙/๓๙, ๕๓๗/๔๕-๔๖, ๕๓๘/๔๘-๔๙, ๕๓๙/๕๐-๕๑ จิรตฺถิเกน	๕๓๘/๔๘, ๕๓๙/๕๐ จิรทานสมเย	๒๑๑/๒๖๔, ๒๒๓/๒๗๓, ๒๙๖/๓๑๑ จิรทานสมโย	๒๑๑-๒๑๕/๒๖๔-๒๖๗, ๒๑๗-๒๑๘/๒๖๘-๒๖๙, ๒๒๓/๒๗๓, ๒๒๕/๒๗๔, ๒๒๗/๒๗๕, ๒๙๖-๒๙๗/๓๑๑-๓๑๒ ๒๙๙-๓๐๐/๓๑๒-๓๑๓ จิรปจฺจาสา	๔๙๗/๑๕-๑๖ จิรปฏฺวิโส	๑๖๙/๒๔๓

หมดอายุ 26/05/2566

ปทานุกโม	ปพฺพฺ/องฺก	ปทานุกโม	ปพฺพฺ/องฺก
จีวรปิ่นทปาดเสนาสนคิลาน-		เจตาเปสสาม	๕๓๔/๔๔
ปจฺจยภสชฺชปริกฺขาร	๕๑๕/๒๘,	เจตาเปสสติ	๕๓๙/๕๐
	๕๙๕/๘๔, ๑๔๔/๒๒๖-๒๒๗,	เจติยสุส	๖๖๐/๑๒๘, ๔๙๒/๔๐๘
	๑๔๗/๒๒๙, ๑๖๔/๒๔๑, ๔๘๖/๔๐๕	เจติเย	๔๕๙/๑, ๕๔๒/๕๓,
จีวรลาภณ	๓๖๘/๓๔๖		๔๙/๑๖๔, ๘๔/๑๙๕,
จีวรวิเส	๔๙๘/๑๕		๘๙/๑๙๘, ๑๓๙/๒๒๔
จีวรเหตุ	๑๖๖-๑๖๘/๒๔๒-๒๔๓	เจติเยสุ	๓๒๖/๓๒๗
จีวรสา	๔๖๓/๓	เจเตสฺสนฺติ	๖๒๑/๑๐๓
จุณฺณปิณฺโท	๕๙๕/๘๔, ๖๔๓/๑๑๘,	โจทนาย	๕๓๙-๕๔๑/๕๑-๕๒
	๔๘๖/๔๐๕, ๔๙๑/๔๐๘	โจเทตพฺโพ	๕๓๘/๔๙, ๕๓๙/๕๐
จุณฺณเณ	๓๖๔/๓๔๔	โจเทตฺวา	๕๓๙/๕๑, ๕๔๑/๕๒
เจจุ	๓๘๔/๓๕๓	โจเทสฺสนฺติ	๓๙๙/๓๕๙
เจตาปีโต	๖๑๓/๙๔	โจเทสฺสามิ	๒๔๔/๒๘๖, ๔๗๑/๔๐๐
เจตาเปติ	๕๓๑/๔๐, ๕๓๖/๔๕,	โจรกถิ	๕๐๘/๔๒๑-๔๒๒
	๕๘๙/๘๐, ๕๙๑/๘๒,	โจรณฺตาริ	๓๔๗/๓๓๓๗
	๖๑๖/๙๕-๙๘	โจรคามณิโก	๕๐๘/๒๔
เจตาเปนฺติ	๕๓๔/๔๔	โจรา	๕๐๘/๒๔, ๕๑๗/๓๐,
เจตาเปตฺกกาม	๕๓๑๔๐, ๕๓๖/๔๕		๒๓๑/๒๗๘, ๔๐๙/๓๖๕
เจตาเปตฺวา	๕๒๘-๕๒๙/๓๘-๔๐,	โจริกาย	๖๒๐/๑๐๒
	๕๓๓-๕๓๔/๔๒-๔๔,	โจลภิสฺสิ	๑๑๑/๒๑๐
	๕๓๗/๔๗, ๕๓๘/๔๘, ๕๓๙/๕๐,		
	๕๘๒/๗๕		
เจตาเปถ	๖๒๘/๑๐๗	[ณ]	
เจตาเปยฺย	๖๒๒-๖๒๓/๙๓	ณฺทฺเตตฺกกามา	๖๐๒/๔๖๙
		ณฺทฺเตตฺกามา	๖๐๒/๔๖๙

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก
ฉทุเทศพุฬิ	๖๓๒/๔๘๖	ฉาหุปปนุเน	๕๐๐/๑๗
ฉทุเทติ	๒๓๗/๒๘๑, ๖๓๒/๔๘๖	ฉินฺทิตวา	๓๘๒/๓๕๓
ฉทุเทนฺติ	๒๓๗/๒๘๑, ๖๓๒/๔๘๕	ฉินฺนกา	๑๗๕/๒๔๗
ฉทุเทนฺโต	๖๒๓/๔๘๐, ๖๒๔/๔๘๑	ฉินฺนภตฺตา	๕๕๒/๔๔๐
ฉทุเทสฺสนฺติ	๖๓๒/๔๘๖	ฉินฺนภตฺโต	๑๙๓/๒๕๗, ๒๐๔/๒๖๓,
ฉทุเทสฺสามิ	๖๓๒/๔๘๖		๒๗๔/๓๐๐, ๕๕๒/๔๔๐,
ฉตุตปาณิ	๔๙๕/๔๑๑		๕๖๕/๔๔๘, ๕๗๑/๔๕๒
ฉนฺทา	๔๘๘/๔๐๖	เฉทนํ	๕๔๘/๔๓๘
ฉนฺทาคตี	๕๘๔/๗๘, ๖๑๓/๙๔		
ฉปฺปญฺจวาทิ	๖๑/๑๗๓	[ข]	
ฉพฺพสฺสปรมตา	๕๖๒/๖๒	ชฏิลสฺส	๓๒๖/๓๒๗
ฉพฺพีเส	๕๐๐/๑๘	ชตุมาสโก	๕๘๔/๗๗
ฉมายิ	๖๔๑/๔๙๒, ๖๔๕/๔๙๔	ชนปทกถิ	๕๐๘/๔๒๑-๔๒๒
ฉวกสฺส	๖๔๗/๔๙๕	ชนปทจาริกิ	๔๗๑/๖, ๖๓๑/๑๐๙
ฉวิกิ	๖๔๗/๔๙๕	ชนปเทสุ	๑๕/๑๔๐-๑, ๒๔๒/๒๘๓
ฉวโก	๖๔๗/๔๙๕	ชนฺตามเว	๓๕๒/๓๓๙
ฉวกิ	๖๔๗/๔๙๕	ชโย	๑/๑๓๑
ฉพภิณฺโณ	๖๗/๑๗๗	ชวกณฺณกิ	๑๕/๑๔๐
ฉาทาเปสิ	๑๓๔/๒๒๒	ชานุมณฺทลั	๕๗๖/๔๕๗
ฉายา	๔๙๔/๑๓	ชาตรูปิ	๕๐๖/๔๒๐, ๕๘๔/๗๗
ฉารตุตฺติ	๖๕๖/๑๒๖	ชาตรุปฺพรชติ	๕๘๓/๗๗
ฉาหา	๕๐๐/๑๘	ชาตา	๘๖/๑๙๖
ฉารตุตฺตปรมตา	๖๕๔/๑๒๕	ชาติยา	๕๔๙/๕๖
ฉารตุตฺตปรมมิ	๖๕๓/๑๒๔	ชาติวาเทน	๔๙๙/๔๑๕

ปทานุกถโม	ปพเพ/องฺก	ปทานุกถโม	ปพเพ/องฺก
ชานนฺติ	๕๗๖/๗๒, ๖๕๗/๑๒๖, ๔๘๙/๔๐๗, ๖๐๓/๔๗๐, ๖๐๗/๔๗๒, ๖๔๗/๔๙๖	ชานาม	๔๔๓/๓๘๙
ชานนฺตา	๖๘/๑๗๘	ชานามิ	๕๖๕-๖/๖๕-๖๖, ๕๙๓/๘๓, ๔๔๔-๕/๓๙๐, ๔๙๕/๔๑๑
ชานนฺตุ	๔๔๓/๓๘๙, ๔๔๕/๓๙๐	ชานาสิ	๕๖๕-๕๖๖/๖๕-๖๖
ชานนฺโต	๓๘๔/๓๕๓, ๓๘๘, ๓๙๑/๓๕๕, ๓๙๖/๓๕๗, ๔๖๖/๓๙๗, ๔๗๘/๔๐๒	ชานาหิ	๕๓๙/๕๑, ๕๘๔/๗๗, ๕๙๓/๘๓, ๕๘๙/๘๑, ๔๖๘/๓๙๘
ชานํ	๖๕๗-๖๕๙/๑๒๗-๑๒๘, ๑๒๐/๒๑๕, ๑๓๙-๑๔๑/๒๒๕, ๑๙๒-๑๙๔/๒๕๖-๗, ๒๔๓/๒๘๕, ๓๘๗-๘/๓๕๔-๕, ๓๙๒-๓/๓๕๖, ๓๙๗-๘/๓๕๘-๙, ๔๐๒-๓/๓๖๒-๓, ๔๐๗-๘/๓๖๔, ๔๒๓-๔/๓๗๕, ๔๒๘-๙/๓๘๐-๑, ๔๘๙-๔๙๐/๔๐๘	ชานิตพฺพํ	๔๓๖/๓๘๖
ชานาติ	๕๐๓/๒๑, ๕๐๘/๒๕, ๕๑๕/๓๐, ๕๒๗/๓๘, ๕๓๒/๔๒, ๖๔๑/๑๑๖, ๖๕๙/๑๒๗, ๑๒๑/๒๑๕, ๑๔๑/๒๒๕, ๑๖๙/๒๔๔, ๑๗๕/๒๔๗, ๑๙๕/๒๕๗, ๒๔๔/๒๘๕, ๓๘๙/๓๕๕, ๓๙๔/๓๕๖, ๓๙๙/๓๕๙, ๔๐๔/๓๖๓, ๔๐๙/๓๖๕, ๔๒๕/๓๗๕, ๔๒๗/๓๗๗, ๔๓๐/๓๘๒, ๔๓๒/๓๘๓, ๔๙๑/๔๐๘, ๕๕๒/๔๔๑	ชานิตฺวา	๕๒๒/๓๔, ๖๐๙/๙๑, ๖๑๑/๙๒, ๒๓๑/๒๗๘, ๓๕๗/๓๔๑, ๓๙๙/๓๕๙, ๕๑๖/๔๒๖
		ชานเญย	๕๘๔/๗๘, ๕๘๙/๘๑, ๖๑๓/๙๔, ๓๓๕/๓๓๓
		ชานเญยาม	๔๗๔/๔๐๑
		ชานเญยฺยํ	๔๔๔-๔๔๕/๓๙๐-๓๙๑
		ชาโร	๖๐/๑๗๒, ๒๖๙/๒๙๗
		ชัมมจฺฉาย	๔๐๒/๓๖๒
		ชินฺโน	๓๗๑/๓๔๗
		ชินฺ	๕๓๗/๔๗
		ชีวฺหานิจฺฉารกํ	๖๒๕/๔๘๑
		ชีวสฺสณฺณิโน	๘๔/๑๙๖
		ชีวํ	๘๔/๑๙๕
		ชีวิตนฺตรายํ	๔๐๑/๓๖๐
		ชีวิตินฺทฺริยํ	๓๘๔/๓๕๔
		ชีเวยฺย	๔๐๒/๓๖๐-๓๖๑

ปทานุกรกโม ปพฺพฺเพ/อฺงฺก

เชตพฺพฺพา ๑/๑๓๑
โชติเก ๓๕๒/๓๓๙

[ณ]

ณฺณสฺส ๖๗/๑๗๖, ๗๑/๑๘๐-
 ๑๘๑, ๑๘๓, ๗๒/๑๘๓-๑๘๕,
 ๗๓/๑๘๕-๑๘๖, ๗๕/๑๘๙-๑๙๐,
 ๗๖/๑๙๑

ณฺณเน ๗๐/๑๘๐

ณฺณํ ๗๐/๑๗๙, ๗๑/๑๘๐-
 ๑๘๑, ๑๘๓, ๗๒/๑๘๓-๑๘๕,
 ๗๓/๑๘๕-๑๘๖, ๗๔/๑๘๗-๑๘๘,
 ๗๕/๑๘๙-๑๙๐, ๗๖/๑๙๑

[ณ]

ณฺตฺติ ๔๗๔/๘, ๕๖๐/๖๑,
 ๕๘๕/๗๘, ๕๙๐/๘๑, ๖๑๔/๙๔,
 ๙๕/๒๐๒, ๙๗/๒๐๓, ๑๔๕/๒๒๘,
 ๔๒๐/๓๗๓, ๔๔๖/๓๙๑,
 ๔๘๑/๔๐๓, ๕๖๓/๔๔๖

ณฺตฺติกมฺมํ ๔๗๖/๔๐๒

ณฺตฺติจตุตฺถกมฺมํ ๔๗๖/๔๐๒

ณฺตฺติจตุตฺถเณ ๑๔๘/๒๓๑, ๑๕๕/๒๓๗

ปทานุกรกโม ปพฺพฺเพ/อฺงฺก

ณฺตฺติทฺติยกมฺมํ ๔๗๖/๔๐๒

ณฺตฺติทฺติเยน ๕๖๒/๔๔๖, ๕๖๗/๔๔๘

ณฺตฺติยา ๔๐๔/๓๖๓, ๔๒๐/๓๗๔

ณฺณทสฺสนํ ๗๐/๑๗๙

ณฺณทกสณฺณิ ๕๒๐/๓๓, ๕๒๕/๓๖, ๕๓๐/๔๐, ๕๓๕/๔๕, ๖๔๔/๑๑๘

ณฺณทกา ๔๗๓/๗, ๕๓๒/๔๒, ๕๕๙/๖๑, ๑๙๕/๒๕๘

ณฺณทกานํ ๕๒๑/๓๓, ๕๒๖/๓๖, ๕๓๑/๔๐, ๕๓๖/๔๕, ๖๑๗/๙๘, ๖๔๐/๑๑๓, ๖๔๕/๑๑๙, ๒๓๕/๒๘๐, ๒๖๒/๒๙๔, ๓๑๐/๓๑๙, ๖๐๔/๔๗๐, ๖๐๙/๔๗๓, ๖๑๓/๔๗๖

ณฺณทเก ๕๒๐/๓๓, ๕๒๕/๓๖, ๕๓๐/๔๐, ๕๓๕/๔๕, ๖๔๔/๑๑๘

ณฺณทโก ๕๑๕/๓๐, ๕๒๗/๓๘, ๖๔๑/๑๑๖

ณฺณทิกกํ ๕๐๘/๔๒๑-๔๒๒

ณฺณทิกสณฺณิ ๕๐๖/๒๓, ๕๑๓/๒๗-๒๘, ๕๘๐/๗๔, ๑๗๓/๒๔๕-๒๔๖, ๑๗๘/๒๔๘, ๕๕๕/๔๔๒-๔๔๓

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
ฌาติกา	๕๐๓/๒๑, ๕๐๖-๕๐๗/๒๓, ๕๐๘/๒๕, ๕๑๓-๕๑๔/๒๗-๒๘, ๕๑๖/๓๒, ๕๘๐-๕๘๑/๗๔-๕, ๑๖๙/๒๔๔, ๑๗๓-๑๗๔/๒๔๕-๖, ๑๗๕/๒๔๗, ๑๗๘-๙/๒๔๘, ๕๕๒/๔๔๑, ๕๕๕-๖/๔๔๓	๒๑๘/๒๖๙, ๒๒๐/๒๗๐, ๒๒๗/๒๗๕, ๒๒๙/๒๗๕, ๒๓๙/๒๘๒, ๒๔๔/๒๘๕, ๒๔๙/๒๘๘, ๒๕๔/๒๙๐, ๒๖๖/๒๙๕, ๒๗๑/๒๙๙, ๓๐๐/๓๑๓, ๓๐๘/๓๑๘, ๓๑๔/๓๒๑, ๓๕๔/๓๔๐, ๓๖๔/๓๔๔, ๕๐๖/๔๒๐, ๕๑๓/๔๒๕, ๕๒๓/๔๒๙, ๕๕๔/๔๔๒, ๕๖๑/๔๔๕, ๕๖๗/๔๔๙, ๕๗๓/๔๕๔	
ฌาติกุลานิ	๒๓๖/๒๘๐		๕๕๔/๔๔๒, ๕๖๑/๔๔๕,
ฌาติกุลัม	๑๙๓/๒๕๖, ๒๔๒/๒๘๔		๕๖๗/๔๔๙, ๕๗๓/๔๕๔
ฌาติสาโลหิโต	๒๑๖/๒๖๘	จเปติ	๔๙๗/๔๑๔
ฌาเปตพฺโพ	๔๗๓/๘, ๕๕๙/๖๑, ๕๘๔/๗๘, ๕๘๙/๘๑, ๖๑๓/๙๔, ๙๔/๒๐๑, ๙๖/๒๐๓, ๑๔๔/๒๒๘, ๔๑๙/๓๗๒, ๔๔๕/๓๙๑, ๕๖๒/๔๔๖	จเปสิ	๓๘๒/๓๕๓, ๔๗๙/๔๐๓
		จาทพฺพํ	๕๓๘/๔๙, ๕๓๙/๕๑
		จาเน	๕๔๐/๕๒,
		จาเนน	๕๓๙/๕๑, ๕๔๑/๕๒,
		จาเนหิ	๑๔๙/๒๓๒
		จानํ	๕๓๙/๕๑
		จิโตกาโส	๖๕๔/๑๒๔, ๑๘๓/๒๕๑
[จ]		[ท]	
จเปตฺวา	๔๗๖/๙, ๕๐๗/๒๓, ๕๑๒/๒๗, ๕๑๔/๒๘, ๕๑๙/๓๒, ๕๓๙/๕๐, ๕๖๒/๖๒, ๕๘๔/๗๘, ๕๘๙/๘๑, ๖๕๔/๑๒๕, ๔๖/๑๖๒, ๕๒/๑๖๕, ๖๔/๑๗๕, ๗๐/๑๗๙, ๘๐/๑๙๓, ๘๑/๑๙๔, ๑๒๒/๒๑๖, ๑๓๘/๒๒๔, ๑๖๑/๒๕๐, ๑๗๒/๒๔๕, ๑๗๔/๒๔๖, ๑๗๙/๒๔๘, ๑๘๓/๒๕๑, ๑๘๙/๒๕๔, ๑๙๕/๒๕๗, ๑๙๗/๒๕๘, ๒๐๘/๒๖๔,	ทำสมกสวาตาทปสิริสปสมุสสานํ	
		๔๐๒/๓๖๒	
		[ต]	
		ตกุกํ	๓๓๘/๓๓๔
		ตฏฏิกํ	๑๑๒/๒๑๑

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
ตณฺฏิกกา	๑๑๖/๒๑๒	ตณฺฏวาเย	๖๔๑-๖๔๔/๑๑๖-๑๑๘
ตณฺณาสิตํ	๔๒๙/๓๘๑, ๔๓๐/๓๘๒	ตณฺฏวาเยหิ	๖๓๖-๖๓๗/๑๑๑-๑๑๒,
ตณฺณุปฺปจฺจยา	๓๑๒-๓๑๖/๓๒๑- ๓๒๒, ๓๕๒-๓๕๕/๓๓๙-๓๔๐		๖๓๘/๑๑๓, ๖๔๒-๖๔๓/๑๑๖-๑๑๗
ตณฺณุปฺปจฺจยํ	๓๑๔/๓๒๑, ๓๕๔/๓๔๐	ตณฺฏวาโย	๖๔๑/๑๑๔
ตณฺณุปา	๑๔๗/๒๓๐, ๕๑๒-๕๑๔/๔๒๔-๔๒๕	ตณฺฏวายํ	๖๔๑/๑๑๔
ตณฺณุปานิ	๒๖๖/๒๙๓	ตปฺปิตุกกาโม	๓๕๔/๓๓๙
ตณฺณุปเ	๕๑๑/๔๒๔, ๕๑๕/๔๒๕	ตลสฺสตฺติกํ	๔๕๔/๓๙๓-๓๙๔, ๔๕๕-๔๕๗/๓๙๔
ตณฺณุปेषุ	๖๕๓/๑๒๓, ๖๕๔/๑๒๔, ๕๖๓/๔๔๖, ๕๖๔/๔๔๗, ๕๖๖/๔๔๘, ๕๖๗/๔๔๙, ๕๗๐/๔๕๑, ๕๗๒/๔๕๒, ๕๗๓/๔๕๓	ตสฺสปาปิยสิกา	๖๕๕/๕๐๒
ตณฺณุป	๕๑๓/๔๒๕	ตหํ	๖๐๓/๔๗๐
ตณฺณวาทินา	๔๒๓-๔๒๕/๓๗๔-๓๗๕	ตาวกาลี	๕๑๔/๒๘
ตณฺณสณฺณิ	๔๖๓/๓๙๖	ตาวตํ	๒๓๓/๒๗๙
ตณฺณจฺจวีกํ	๒๖๙/๒๙๘	ติจิวเรน	๔๕๙/๑, ๔๗๒-๔๗๖/๗-๙
ตณฺณโลมิกํ	๒๖๙/๒๙๘	ติจิวํ	๔๕๙/๑, ๔๗๓-๔๗๔/๗-๘
ตณฺณหฺชาตา	๒๘๖/๓๐๕	ติฏฺฐติ	๕๕/๑๖๘, ๑๕๓/๒๓๖, ๒๐๒/๒๖๐, ๒๘๘/๓๐๗, ๒๙๓/๓๐๙, ๔๗๒/๔๐๐
ตณฺณปสฺมปฺนฺนสฺส	๑๔๙/๒๓๑	ติฏฺฐถ	๔๖๙/๓๙๙
ตณฺณปฺปนฺเน	๕๐๐/๑๗	ติฏฺฐนฺติ	๔๙๘/๑๕-๑๖, ๖๒๑/๑๐๓, ๖๔๗/๑๒๐
ตณฺณตฺตริ	๓๐๙/๓๑๘-๓๑๙	ติฏฺฐมฺห	๔๖๙/๓๙๙
ตณฺณตฺตริสณฺณิ	๓๐๙/๓๑๘-๓๑๙	ติฏฺฐมาน	๕๓๘/๔๙, ๑๙๒/๒๕๕
ตณฺณตฺตริสณฺณิ	๓๐๙/๓๑๘-๓๑๙	ติฏฺฐิจิตุํ	๔๗๑/๔๐๐
ตณฺณตฺตริสณฺณิ	๓๐๙/๓๑๘-๓๑๙	ติฏฺฐิจิสฺสถ	๔๖๙/๓๙๙

ปทานุกรโม	ปพฺพพงฺก	ปทานุกรโม	ปพฺพพงฺก
ติฏฺฐิสฺสฺสนฺติ	๔๖๙/๓๙๙	ติพฺพานํ	๔๐๒/๓๖๒
ติฏฺฐเจยฺย	๔๗๐-๔๗๑/๓๙๙-๔๐๐	ติโยชนํ	๕๗๓-๕/๗๐-๗๑
ติณฺณกฺกุฏิกาย	๑๓๘/๒๒๔	ติโยชนปรมํ	๕๗๒-๓/๗๐
ติณฺณทฺฐปํ	๖๒๐/๑๐๑	ติรจฺจนานกฺกา	๑๔๔/๒๒๗,
ติณฺณภิสฺส	๑๑๑/๒๑๐		๑๔๗/๒๒๙-๒๓๐,
ติณฺณวตฺถุการโก	๖๕๕/๕๐๒		๕๐๘/๔๒๑-๔๒๒
ติณฺณสนฺถารกํ	๓๒๖/๓๒๗	ติรจฺจนาคตฺปาโณ	๓๘๔/๓๕๔
ติณฺณสนฺถาโร	๑๑๖/๒๑๒	ติรจฺจนาคตฺมนุสฺสวિકฺคหิตฺตฺติยา	
ติณฺณ	๕๑๗/๓๑, ๑๓๗/๒๒๔		๖๕/๑๗๕, ๒๘๗/๓๐๖,
ติณฺณกฺกุฏปมา	๔๑๗/๓๖๙, ๓๗๑,		๒๙๒/๓๐๙, ๔๑๕/๓๖๘
	๔๒๘/๓๗๘-๓๗๙	ติรจฺจนาคตา	๒๗/๑๕๐, ๕๗/๑๗๐,
ติณฺ	๑๓๙/๒๒๔, ๑๔๐/๒๒๕,		๖๔/๑๗๔, ๒๘๖/๓๐๕,
	๑๔๒/๒๒๕-๒๒๖		๒๙๑/๓๐๘, ๔๑๔/๓๖๗
ติตฺตฺติยสญฺญี	๒๗๒/๒๙๙	ติรจฺจนาคติตฺตฺติยา	๕๘/๑๗๑
ติตฺตฺติยเสยฺยยาย	๕๕๖/๔๔๓	ติรจฺจนาคโต	๑๕/๑๔๒,
ติตฺตฺติยเสยฺยํ	๓๐๒/๓๑๔, ๕๑๕/๔๒๕		๒๕/๑๔๘-๑๔๙,
ติตฺตฺติยา	๖๑๐/๙๑, ๑/๑๓๐-๑๓๑,		๓๘/๑๕๗, ๔๐/๑๖๐
	๒๐๓/๒๖๒, ๒๖๙/๒๙๘	ติรจฺจนาคติ	๒๕/๑๔๘-๑๔๙
ติตฺตฺติยานํ	๑/๑๓๐, ๒๖๙/๒๙๘	ติริยํ	๕๓๑/๔๓๒, ๕๓๓-๔/๔๓๓,
ติตฺตฺติเย	๒๗๒/๒๙๙		๕๔๓-๔/๔๓๖
ติตฺตฺติเยหิ	๑/๑๓๐-๑๓๑	ติริยนฺตรณาย	๑๘๘-๙/๒๕๓-๔
ติปฺริโส	๓๑๔/๓๒๑	ติลเตลํ	๖๒๓/๑๐๔, ๒๖๐/๒๕๘
ติพนฺธ	๖๑๓/๙๓, ๖๑๖/๙๕-๙๘	ติริ	๒๑๔/๒๖๗
ติพนฺธโนกาฬ	๖๑๖/๙๖-๙๘	ติหา	๕๐๐/๑๘

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเ/องฺเก
ตีหุปฺปนฺเน	๕๐๐/๑๗	[ก]	
ตุณฺหสฺส	๔๗๔/๘, ๕๖๐/๖๒, ๕๘๕/๗๘, ๕๙๐/๘๑, ๖๑๔/๙๔, ๙๕/๒๐๒, ๙๗/๒๐๓, ๑๔๕/๒๒๘, ๔๒๐/๓๗๓, ๔๔๖/๓๙๑, ๕๖๓/๔๔๖	ถกฺกิตฺเต	๑๕๓/๒๓๖
ตุณฺหี	๔๗๔/๘, ๕๖๐/๖๒, ๕๘๕/๗๘, ๕๙๐/๘๑, ๖๑๔/๙๔, ๙๕/๒๐๒, ๙๗/๒๐๓, ๑๔๕/๒๒๘, ๔๒๐/๓๗๓, ๔๔๖/๓๙๑, ๕๖๓/๔๔๖	ถมฺมเกน	๒๘๖/๓๐๖
ตุณฺหีภาเวน	๕๕/๒๑๖/๒๖๘, ๒๒๑/๒๗๑	ถเล	๕๐๒/๔๑๗
ตุทฺทติ	๓๓๒/๓๓๑	ถวิกํ	๕๐๒/๔๑๗
ตุริโต	๔๗๑/๔๐๐, ๕๐๒/๔๑๗	ถามสํ	๔๒๘/๓๗๘
ตุลํ	๕๕๔/๕๘	ถุลลกจฺจนํ	๕๓๙/๔๓๔
ตุลยิตพฺพํ	๔๓๖/๓๘๖	ถุปฺโต	๖๑๐/๔๗๓
ตุลา	๕๕๔/๕๘	ถุปฺปิกํ	๖๐๕/๔๗๑
ตุลํ	๕๒๘/๔๓๐	ถยฺยสตุถสญฺญี	๔๑๐/๓๖๕
ตุโลนทฺธิ	๕๒๖-๗/๔๓๐	ถยฺยสตุถ	๔๑๐/๓๖๕
เตโชธาตุํ	๓๒๖/๓๒๘	ถยฺยสตุถเณ	๔๐๗-๔๐๘/๓๖๔
เตเมตฺวา	๒๕๒/๒๘๙	ถยฺยสตุถโถ	๔๐๙/๓๖๕
เตลํ	๖๒๒-๓/๑๐๔, ๒๕๗/๒๙๑, ๒๕๙-๒๖๐/๒๙๒	เถรสฺส	๖๑๕/๙๔
เตลสํปาเก	๓๒๙/๓๓๐	เถรํ	๔๙/๑๖๔, ๑๔๔/๒๒๖, ๑๔๗/๒๒๙, ๑๕๓/๒๓๕, ๑๕๙/๒๓๘, ๑๖๔/๒๔๑, ๑๙๒/๒๕๕, ๔๓๘/๓๘๗, ๕๔๗/๔๓๗
เตวิชฺโช	๖๗/๑๗๗	เถเร	๑๑๙/๒๑๔
		เถโร	๖๑๕/๙๔, ๖๑๘/๙๙, ๑๑๙/๒๑๔, ๑๔๔/๒๒๖, ๒๐๔/๒๖๒, ๒๖๓/๒๙๔
		โถกํ	๕๕๒/๕๗, ๒๒๑/๒๗๒

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺก
	[ท]	ทนฺโต	๕๑๘/๔๒๗
ทชฺเชถ	๕๓๔/๔๔	ทมฺมิ	๔๖๗/๕, ๔๗๖/๗,
ทชฺเชหิ	๕๒๙/๔๐, ๕๓๙/๕๐		๕๐๐/๑๘, ๕๐๕/๒๒ -อาทิ
ทญฺจุกามา	๓๑๑/๓๒๐	ทยฺหติ	๔๖๙/๕, ๕๐๒/๑๙
ทญฺโจ	๕๑๑/๔๒๔	ทยฺหนฺติ	๖๕๒/๑๒๓
ททฺฐมา	๘๖/๑๙๗	ทโว	๖๒๗/๔๘๒
ททฺฐมฺ	๔๖๓/๓, ๔๗๖/๗,	ทวํ	๖๒๗/๔๘๒
	๕๐๐/๑๖, ๕๑๙/๓๒,	ทวกฺมฺยตา	๓๒-๓๔/๑๕๒-๑๕๕
ททฺฐมฺสญฺญี	๔๖๘/๕, ๔๙๕/๑๔,	ทสฺสิกฺขาปทิกกา	๓๗๔/๓๔๙
	๕๐๑/๑๙, ๖๒๔/๑๐๕, ๖๕๐/๑๒๒	ทสฺสิกฺขาปทิกโก	๓๗๔/๓๔๙
ทณฺทปาณิสฺส	๖๓๕/๔๘๘	ทสา	๕๓๓/๔๓๓
ทณฺโฑ	๖๓๕/๔๘๘	ทสาหปรมํ	๔๖๑-๓/๓, ๖๐๐-๖๐๒/๘๗
ทเทยฺย	๔๗๐/๖, ๕๐๕/๒๒,	ทสาหปรมตา	๔๖๓/๓, ๖๐๒/๘๗
	๕๑๒/๒๗, ๕๓๔/๔๔	ทสาหา	๕๐๐/๑๘
ทเทยฺยาสิ	๕๐๘/๒๕	ทสาหาติกฺกนฺเต	๔๖๘/๕, ๖๐๗/๘๙
ทเทยฺยํ	๔๖๖/๔, ๕๐๕/๒๒,	ทสาหาติกฺกนฺโต	๖๐๒, ๖๐๔/๘๘,
	๕๑๒/๒๗, ๕๓๔/๔๔		๖๐๖/๘๙
ทธิ	๒๕๗/๒๙๑,	ทสาหาติกฺกนฺตํ	๔๖๓, ๔๖๕, ๔๖๗/๔
	๒๕๙-๒๖๐/๒๙๒-๓	ทสาหานติกฺกนฺเต	๔๖๘/๕, ๖๐๗/๘๙
ทนฺตกญฺจํ	๕๙๕/๘๔, ๖๔๓/๑๑๘,	ทสาหานาคตํ	๖๔๘/๑๒๐,
	๔๘๖/๔๐๕, ๔๙๑/๔๐๘		๖๔๙/๒๑๒
ทนฺตกาเรน	๕๑๖/๔๒๖	ทสาหุปฺปนฺเน	๕๐๐/๑๗
ทนฺตกาโร	๕๑๖/๔๒๖	ทสิกฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส	๕๙๕/๘๔, ๖๔๓/๑๑๘,
ทนฺตมยํ	๕๑๗/๔๒๗		๔๘๖/๔๐๕, ๔๙๑/๔๐๘

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺพ/องฺก
ทสฺส	๕๕๒/๕๓, ๖๕๗/๑๒๖, ๕๕๙/๓๙๒, ๕๘๙/๔๐๗	ทาเปสิ	๒๓๐/๒๗๖
ทสฺสนาย	๒๕๗/๒๘๗, ๓๑๑-๓๑๕/๓๑๙-๓๒๒, ๓๒๔/๓๒๖	ทายกา	๕๘๙/๔๐๗
ทสฺสนียา	๖๒๐-๖๒๑/๑๐๒, ๕๕/๑๖๘	ทารกสทฺโท	๕๐๒/๓๖๒
ทสฺสนียะ	๕๕/๑๖๘, ๕๕๗/๔๓๗	ทารกสทฺทํ	๕๐๒/๓๖๒
ทสฺสนุปจาริ	๒๗๖/๓๐๑, ๓๒๔/๓๒๖	ทารกา	๕๕๗/๕๕๙, ๕๐๒/๓๖๐
ทสฺสาม	๕๓๔/๔๓, ๖๕๗/๑๒๖	ทาริกา	๒๘๖/๓๐๕
ทสฺสามิ	๕๒๙/๓๙	ทารุมาสโก	๕๘๔/๗๗
ทสฺเสตฺวา	๒๙๕/๓๑๐	ทาสกมฺมกรโปริสสฺส	๖๗/๑๗๗
ทหติ	๘๗/๑๙๗	ทิกฺขจํ	๓-๕/๑๓๒, ๖-๙/๑๓๓-๑๓๖
ทหาเปติ	๘๗/๑๙๗	ทิกฺขจฺจมฺมิกานํ	๕๖๖/๖๗
ทาทพฺพา	๕๗๓/๗, ๕๕๙/๖๑, ๕๖๒/๔๔๖	ทิกฺขจิ	๕-๕/๑๓๒-๑๓๓, ๗/๑๓๕, ๑๐/๑๓๗
ทาทพฺโพ	๖๐๒/๘๘, ๖๐๔, ๖๐๖/๘๙, ๖๐๘/๙๐, ๑/๑๓๑, ๖๕๕/๕๐๒	ทิกฺขจิจิตฺตา	๕๑๗/๓๗๐, ๕๒๘/๓๗๘
ทาทพฺพํ	๕๖๓/๔, ๕๖๕, ๕๖๗/๕, ๕๗๐/๖, ๒๙๕/๓๑๐, ๕๐๖/๔๒๑	ทิกฺขจิจิตฺเตน	๕๑๗/๓๗๑, ๕๒๘/๓๗๙
ทาทฺตุกาโม	๕๖๑/๒, ๖๑๙/๙๙	ทิกฺขจิจิตฺตํ	๕๑๗/๓๖๙-๓๗๑, ๕๒๐/๓๗๓, ๕๒๘/๓๗๗-๓๗๙
ทาทฺตุ	๕๕๙/๖๑	ทิกฺขจฺยิยา	๕๒๐/๓๗๓
ทานปญฺจมํ	๖๖๑/๑๒๙	ทิกฺขจฺวิปฺตฺติยา	๕๖๒/๓๗๖
ทานํ	๕๗๔/๘, ๕๖๐/๖๒, ๕๖๓/๔๔๖	ทิกฺขเจน	๓๑๑/๓๒๐
		ทินน	๕๗๔/๘, ๕๐๐/๑๗, ๕๐๕/๒๒, ๕๐๘/๒๔ -อาทิ
		ทฺยทฺโธ	๓๕๘/๓๕๒
		ทฺวา	๒๙๔/๓๑๐
		ทฺวาวิหาราย	๕๐๘/๒๔

ปทานุยกโม	ปพฺพេ/องฺก	ปทานุยกโม	ปพฺพេ/องฺก
ทิวาวิหาร	๕๐๘/๒๔	ทุณฺณิกุชิตตัม	๓๘๑/๓๕๒
ทิสฺสติ	๖๕๔/๑๒๔, ๑๘๓/๒๕๑, ๓๒๔-๕/๓๒๕-๖, ๕๗๓/๔๕๒	ทุณฺณิวตฺถา	๓๐๕/๓๑๕-๖
ทิสฺสนฺติ	๖๕๔/๑๒๔, ๑๘๓/๒๕๑, ๕๗๓/๔๕๒	ทุณฺณินฺหติ	๓๗๒/๓๕๖
ทิมฺ	๖๑๖/๔๗๗	ทุปฺปารุตา	๓๐๕/๓๑๕-๓๑๖
ทิมฺโส	๕๓๑/๔๓๒, ๕๓๓-๔/๔๓๓, ๕๓๘-๙/๔๓๔-๕, ๕๔๓-๔/๔๓๖	ทุพฺพพณฺณกรณานิ	๓๖๘-๓๖๙/ ๓๔๖-๓๔๗
ทุกฺกฏ	๔๖๘/๕, ๔๗๐/๖, ๔๙๕/๑๔, ๕๐๑/๑๙ -อาทิ	ทุพฺพพณฺณกรณาย	๕๖๗-๕๖๘/๖๗, ๓๖๘-๙/๓๔๖-๗
ทุกฺขา	๔๐๒/๓๖๐	ทุพฺพพณฺณกรณํ	๓๖๘-๓๖๙/ ๓๔๖-๓๔๗
ทุกฺขานิ	๔๐๒/๓๖๑	ทุพฺพพณฺณา	๖๘/๑๗๘
ทุกฺขี	๓๒๖/๓๒๗	ทุพฺพพลจิวร	๖๓๑/๑๐๙, ๑๖๙/๒๔๓, ๔๘๔/๔๐๔
ทุกฺคตสฺส	๖๒๐/๑๐๒	ทุพฺพปลา	๕๕๒/๔๔๑,
ทุกฺโขลา	๖๕๒/๑๒๓	ทุพฺพภรตาย	๙๗/๒๐๓, ๑๔๕/๒๒๘
ทุกฺขชานํ	๖๔๖/๑๑๙	ทุพฺพภาสิตํ	๒๔/๑๔๗-๑๔๘, ๒๗/๑๕๐, ๔๐/๑๕๙
ทุกฺกุจฺจุลํ	๗๘-๗๙/๑๙๒, ๓๙๗-๘/๓๕๘-๙	ทุพฺพภาสิตสฺส	๓๒/๑๕๒-๑๕๓, ๓๓/๑๕๓-๑๕๔, ๓๔/๑๕๔-๑๕๕
ทุกฺกุจฺจุลา	๓๙๘/๓๕๙	ทุพฺพภิกฺขา	๖๗/๑๗๖
ทุกฺกุจฺจุลาทุกฺกุจฺจุลํ	๖๔/๓๗๔, ๒๙๑/๓๐๘, ๔๑๔/๓๖๗	ทุมฺมมฺภุณฺ	๕๖๖/๖๗
ทุกฺกุจฺจุลาปตฺติสญฺญี	๘๒/๑๙๕, ๔๐๐/๓๕๙	ทุมฺมโน	๓๒๖/๓๒๗
ทุกฺกุจฺจุลายุ	๘๒/๑๙๔, ๔๐๐/๓๕๙	ทุราคตานํ	๔๐๒/๓๖๒
		ทุรุตตานํ	๔๐๒/๓๖๒

ปทานุกรกโม

ปพฺพ/องฺก

ทูลลทฐิ	๕๔๒/๕๓, ๓๑๑/๓๒๐, ๓๒๒/๓๒๔, ๔๔๔/๓๙๐
ทูลลภิ	๓๒๖/๓๒๘
ทูลลสั	๔๙๖/๔๑๒
ทูลลสติ	๓๕๘/๓๔๒, ๓๖๐/๓๔๓
ทูลลสปลลตติกา	๖๐๑/๔๖๙, ๖๔๒/๔๙๒
ทูลลสวณิฑฐิ	๕๒๒/๓๔
ทูล	๔๗๓/๗, ๕๓๗/๔๕-๔๖, ๕๓๘/๔๘, ๕๓๙/๕๐๕๑, ๕๕๙/๖๑, ๖๔๖/๑๑๙, ๒๑๖/๒๖๘, ๓๑๒/๓๒๐
ทูลเกณ	๕๔๑/๕๒
ทูลเตยฺย	๖๗/๑๗๖
ทูลโต	๓๒๖/๓๒๗
ทูลเสสิ	๑๓๔/๒๒๒
ทูลเสสิ	๑๘๑/๒๕๐
ทูลทูลเกณ	๓๒๖/๓๒๙
ทูลติ	๔๗๔/๘, ๕๔๑/๕๒, ๕๖๐/๖๒, ๕๙๓/๘๓, ๖๓๕/๑๑๑ - อากิ
ทูล	๔๗๐/๖, ๕๑๗/๓๑, ๕๒๒/๓๔, ๕๕๗/๕๙-๖๐, ๕๘๒/๗๕-๗๖ - อากิ
ทูลนติ	๖๗/๑๗๗

ปทานุกรกโม

ปพฺพ/องฺก

ทูลยธมโม	๖๖๑/๑๒๘, ๔๙๓/๔๐๙,
ทูลตาภาสิโต	๔๖/๑๖๓, ๖๔/๑๗๔, ๖๓๔/๔๘๘
ทูลโว	๓๖๒/๓๔๔
ทูลสาเปตพโพ	๕๖๕/๖๔
ทูลสาเปสสาม	๕๖๖/๖๕
ทูลเสตพพ	๔๖๓, ๔๖๕, ๔๖๗/๔, ๕๘๔/๗๗, ๕๘๙/๘๑ - อากิ
ทูลเสตวา	๖๐/๑๗๒
ทูลเสติ	๖๔-๖๖/๑๗๕, ๖๓๔-๖๔๕/๔๘๘-๔๙๔, ๖๔๗-๖๕๐/๔๙๗-๔๙๘
ทูลเสตฺติ	๖๑/๑๗๓, ๖๒/๑๗๔, ๑๕๙/๒๓๙, ๖๓๔/๔๘๗, ๖๔๗/๔๙๖
ทูลเสถ	๖๑/๑๗๓, ๑๕๙/๒๓๙, ๖๓๓/๔๘๗, ๖๔๖/๔๙๕
ทูลเสนฺติ	๖๒/๑๗๔, ๑๕๙/๒๓๙, ๖๓๓/๔๘๖, ๖๓๕-๖๔๖/๔๘๘-๔๙๔, ๖๔๘-๖๕๐/๔๙๗-๔๙๘
ทูลเสยฺย	๖๐-๖๑/๑๗๓, ๖๓-๖๔/๑๗๔-๕, ๖๓๔/๔๘๘
ทูลเสสฺส	๖๓๓/๔๘๗, ๖๔๖/๔๙๕
ทูลเสสฺสนติ	๖๓๓-๔/๔๘๗, ๖๔๖/๔๙๕

ปทานุกุโม	ปพเพ/องเก	ปทานุกุโม	ปพเพ/องเก
เทเสสสาม	๖๘/๑๗๘	ทวิพนฺธ	๖๑๓/๙๓, ๖๑๖/๙๕-๙๘
เทเสสสามิ	๖๓๓-๖๔๕/๔๘๗-๔๙๔, ๖๔๗-๖๕๐/๔๙๖-๔๙๘	ทวิพนฺธโนกาส	๖๑๖/๙๖-๙๘
เทเสสิ	๖๐/๑๗๒	ทวิหิติกา	๖๗/๑๗๖
เทเสสิ	๖๑/๑๗๓, ๑๕๙/๒๓๙	ทวิหุปนเน	๕๐๐/๑๗
เทหิ	๕๓๙/๕๐-๕๑, ๕๘๒/๗๕-๗๖, ๕๙๓/๘๓, ๕๙๕/๘๔, ๖๔๑/๑๑๔, ๘๘/๑๙๗, ๙๓/๒๐๐, ๒๒๑/๒๗๐,	[๕]	
โทณน	๓๐๕/๓๑๖		
โทส	๗๑/๑๘๓, ๗๒/๑๘๕, ๗๓/๑๘๗, ๗๔/๑๘๗, ๗๕/๑๙๐, ๔๘๘/๔๐๖	ธมฺมกรณิ	๔๗๗/๙, ๔๙๑/๑๒
โทสปริยฺญจิตฺ	๒๓/๑๔๗	ธตา	๑๔๗/๒๓๙
โทสาคดี	๕๘๔/๗๘, ๖๑๓/๙๔	ธนิฏฺฐกั	๑๕/๑๔๙
ทวงฺคฺลา	๖๑๓/๙๓	ธเนน	๕๙๙/๑๗, ๕๓๖/๔๕
ทวาทสปริโส	๓๑๔/	ธมฺนิสนฺถคตฺตา	๖๘/๑๗๘
ทวารโกสา	๑๓๕-๑๓๖/๒๒๓	ธมฺม	๕๓๙/๕๑, ๖๔๓/๑๑๘, ๔๔-๔๗/๑๖๒-๑๖๓, ๕๕/๑๙๙, ๖๙-๖๖/๑๗๒-๑๗๕ -อาทิ
ทวารภูจฺปนาย	๑๓๖/๒๒๓	ธมฺมกถิก	๑๕/๑๔๒, ๒๕/๑๔๙, ๒๘-๓๓/๑๕๑-๑๕๕, ๓๘/๑๕๗, ๔๙-๕๑/๑๖๙-๑๖๑, ๑๙๕/๒๕๗, ๔๓๕/๓๘๕
ทวารเว	๑๒๖/๒๑๘	ธมฺมกมฺมสณฺณิ	๑๙๑/๒๙๕,
ทวิกฺขตฺตํ	๕๓๙/๕๑		๑๙๖/๒๙๗, ๑๕๙-๑/๒๓๓, ๑๖๗/๒๔๒, ๓๙๕/๓๕๗, ๔๒๑/๓๗๔
ทวิตฺติกฺขิตฺตํ	๕๓๘/๔๙	ธมฺมกมฺเม	๑๙๑/๒๙๕, ๑๙๖/๒๙๗, ๑๕๑/๒๓๓, ๑๖๗/๒๔๒, ๓๙๕/๓๕๗, ๔๒๑/๓๗๔
ทวิตฺติจฺจนทนฺตส	๑๓๕/๒๒๓		
ทวิตฺติปตฺตปฺรา	๒๓๒-๓/๒๗๘-๙		
ทวิรตฺตติรตฺตํ	๕๐/๑๖๕, ๔๒๙/๓๘๑		

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
ธมฺมนิมนฺตนาถ	๕๑๕/๒๙	ธาวเรสิ	๕๔๗/๔๓๗
ธมฺมปฏิสํยุตฺตํ	๑๕/๑๔๙	ธาวเรณฺติ	๕๓๑/๔๓๑, ๕๔๒/๔๓๕
ธมฺมปุเรกฺขารสฺส	๓๕/๑๕๕	ธาวเรยฺย	๔๖๙/๒,
ธมฺมรทฺธิ	๑๗/๑๔๓, ๒๗/๑๕๙,		๕๙๙/๘๖, ๕๕/๑๖๙
	๓๙/๑๕๘	ธาวเรสุสฺส	๔๕๙/๒, ๕๙๘/๘๖,
ธมฺมสมฺภวโก	๔๒๕/๓๗๖		๕๓๑/๔๓๒, ๕๓๗/๔๓๔,
ธมฺมสุสฺวานาถ	๔๙/๑๖๔		๕๔๒/๔๓๖
ธมฺมานาถริย์	๓๔๒/๓๓๕	ธาวเรสุสฺส	๕๔๗/๔๓๗
ธมฺม	๔๖๑/๓, ๔๗๙/๖, ๔๗๓/๗,	ธาวเรสุสฺส	๔๕๙/๒, ๕๙๘/๘๖,
	๔๙๗/๑๕, ๒๑๙/๒๖ -อาทิ		๕๓๑/๔๓๒, ๕๓๗/๔๓๔,
ธมฺมียา	๕๑๕/๒๘, ๕๗๖/๗๒,		๕๔๒/๔๓๖
	๖๑๘/๙๙, ๕๕/๑๖๙, ๑๔๔/๒๒๗,	ธิตฺตํ	๖๔๗/๔๙๖
	๒๓๙/๒๗๗	ธิตฺติ	๖๔๗/๔๙๖
ธมฺมุปสฺสยฺหิต	๔๖/๑๖๓,	ธิตฺตกา	๑๗๕/๒๔๗
	๖๔/๑๗๔, ๖๓๔/๔๘๘	ธิตฺตีกา	๑๗๕/๒๔๗
ธารยามี	๔๗๔/๘, ๕๖๙/๖๒,	ธิตฺเตหิ	๕๑๙/๓๒
	๕๘๕/๗๘, ๕๙๙/๘๑ -อาทิ	ธวั	๓๙๙/๓๕๙
ธารยิตฺวา	๕๕๔/๕๘, ๖๔๑/๑๑๔	ธวฬ	๖๔๗/๔๙๕
ธาวเรตพฺพ	๔๖๑-๔๖๓/๒-๓,	ธุตฺตกา	๓๔๓/๓๓๕, ๔๓๖/๓๘๕
	๕๕๘-๕๕๙/๖๙-๖๑, ๕๖๑-๕๖๒/๖๒,	ธุมายติ	๑๕๓/๒๓๖
	๖๙๙-๖๙๒/๘๗, ๖๑๒/๙๓, ๖๑๕/๙๕	ธิตํ	๕๙๕/๒๒
ธาวเรต	๕๕/๑๖๙	ธาว	๕๙๕/๒๒, ๕๗๘/๗๓
ธาวเรตฺ	๔๖๑/๓, ๖๙๙/๘๗	ธาวติ	๕๙๗/๒๓, ๕๘๑/๗๕
ธาวเรติ	๕๔๗/๔๓๗	ธาวนฺติยา	๕๘๑/๗๕

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องก
นวกมม	๘๔/๑๙๕, ๘๙/๑๙๘, ๑๓๙/๒๒๔	นัญปจาโร	๔๗๗/๙-๑๙
นวนินิ	๖๒๒-๓/๑๙๔, ๒๕๗/๒๙๑, ๒๕๙-๒๖๙/๒๙๒	นาภิมณฑล	๕๗๖/๔๕๗
นสฺสติ	๔๖๙/๕, ๔๙๖/๑๔, ๕๙๒/๑๙, ๖๙๘/๙๙, ๖๒๕/๑๙๕, ๖๕๑/๑๒๒, ๖๕๖/๑๒๖, ๔๙๗/๔๑๓	นาม	๑๕/๑๔๙-๑๕๒
นสฺสเยย	๖๑๕/๙๕, ๓๔๒/๓๓๕	นาม	๑๕/๑๔๙- นกาวลี
นหาน	๔๕๙/๑	นามานิ	๑๕/๑๔๙
นหาปิตสิปป	๑๕/๑๔๑	นามเน	๑๕/๑๔๙
นหาเปตวา	๒๔๗/๒๘๗	นาล	๔๑๗-๔๒๙/๓๖๙-๓๗๓, ๔๒๘/๓๗๗-๓๗๙, ๔๒๙-๔๓๙/๓๘๑
นพการสิปป	๑๕/๑๔๑	นาวา	๔๘๘/๑๒, ๒๑๔/๒๖๗
นโพ	๙๑/๒๙๙	นาวาภิรฺหนสมโย	๒๑๔-๒๑๕/๒๖๗, ๒๑๗-๒๑๘/๒๖๘-๒๖๙
นาค	๓๒๖/๓๒๘	นาสิตกสมฺณ	๔๓๑/๓๘๓
นาจุโจทา	๑๕/๑๔๑	นาสิตเก	๔๓๑/๓๘๓
นาติกณห์	๑๕/๑๔๑	นาสิตโก	๔๓๙/๓๘๓
นาติทิม	๑๕/๑๔๑	นาเสตุ	๔๒๘/๓๘๙
นาติมหนโต	๖๑๕/๔๗๖	นาเสสิ	๔๒๘/๓๘๙
นาติรสฺ	๑๕/๑๔๑	นาเสตพโพ	๔๒๘/๓๘๙
นानตฺตก	๕๐๘/๔๒๒	นาพิโกทน	๖๙๒/๘๘
นानปฺปการก	๕๙๔-๕๙๕/๘๔	นิกกทฺตติ	๑๒๖-๒๒๘/๒๑๘-๒๑๙
นानาโอรกา	๔๘๙-๔๘๘/๑๙-๑๒	นิกกทฺตณ	๑๒๔/๒๑๗
นาคพฺภา	๔๘๙-๔๘๘/๑๙-๑๒	นิกกทฺตนาหจ	๑๔๓/๒๒๖
นาวาเวรชชเก	๒๑๕/๒๖๗	นิกกทฺตนติ	๑๒๔/๒๑๗
		นิกกทฺตนาเปติ	๑๒๗-๒๒๘/๒๑๘-๒๑๙

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
นิกฺกทฺทมาเปยฺย	๑๒๕-๑๒๖/๒๑๘	๖๕๒/๑๒๓, ๕๕/๑๖๘, ๑๗๕/๒๔๖,	
นิกฺกทฺทมิสฺสนฺติ	๑๒๔/๒๑๗	๕๙๒/๔๑๗, ๕๙๖/๔๒๙	
นิกฺกทฺทเมยฺย	๑๒๕-๑๒๖/๒๑๘	นิกฺขิปปิํ	๔๙๗-๔๙๘/๑๕,
นิกฺกชฺชิตํ	๕๕/๑๖๙	๖๔๖/๑๑๙, ๖๕๒/๑๒๒	
นิกฺขนฺตา	๒๘๓/๓๙๔, ๕๙๑/๔๑๖	นิกฺขิปปิสฺสนฺติ	๕๓๙/๕๙
นิกฺขมิตฺวา	๕๑๗/๓๙, ๕๔/๑๖๖,	นิกฺขิปปิสฺสนฺติ	๔๙๘/๑๖
	๒๓๙-๑/๒๗๖-๗, ๒๗๙/๓๙๓,	นิกฺขิเปยฺย	๔๙๙/๑๖, ๕๙๙/๑๗,
	๓๑๔/๓๒๑, ๓๒๑/๓๒๔,	๖๔๘/๑๒๙, ๖๔๙/๑๒๑,	
	๓๕๙/๓๓๘, ๓๖๗/๓๔๖,	๖๕๓/๑๒๓, ๖๕๔/๑๒๔	
	๔๑๒/๓๖๖, ๕๗๙/๔๕๑	นินฺนียมาเน	๒๙๙/๒๖๙, ๒๘๖/๓๙๖
นิกฺขิตฺต	๔๗๑/๖,	นิกฺกมกํ	๕๐๘/๔๒๑-๔๒๒
	๔๗๘-๔๘๘/๑๙-๑๒, ๔๙๓/๑๓,	นิกฺกมสฺส	๕๓๗/๔๗
	๔๙๘/๑๖, ๖๔๗/๑๒๙	นิกฺคฺคหา	๕๖๖/๖๗
นิกฺขิตฺตมตฺเต	๓๙๙/๓๕๙	นิกฺคโร	๙๑/๒๙๙
นิกฺขิปปติ	๕๘๖/๗๙, ๖๑๕/๙๕,	นิกฺจปวารณา	๓๙๖-๓๙๗/๓๑๗
	๒๕๒/๒๘๙	นิกฺจภตฺต	๑๙๒/๒๕๖, ๒๒๙/๒๗๙,
นิกฺขิปป	๒๙๕/๓๑๙, ๕๙๓/๔๑๘	๒๒๙/๒๗๕, ๕๖๙/๔๕๙	
นิกฺขิปปนฺติ	๔๙๘/๑๕-๑๖	นิกฺจภตฺตติกา	๑๙๒/๒๕๕
นิกฺขิปปาหิ	๖๔๑/๑๑๔	นิกฺกิตฺตจิวรฺสมี	๔๖๒-๔๖๓/๓,
นิกฺขิปปิตพฺพ	๔๙๙/๑๖, ๕๙๙/๑๗,	๔๗๒/๗, ๔๗๕/๘, ๔๗๖/๙,	
	๖๑๕/๙๕, ๖๓๙/๑๙๘, ๖๔๘/๑๒๙,	๔๙๙-๕๙๙/๑๖	
	๖๔๙/๑๒๑, ๕๙๕/๔๒๙	นิกฺกิตฺตวา	๒๕๖/๒๙๙
นิกฺขิปปิตฺวา	๔๗๑/๖, ๔๗๘-๔๘๙/๑๙,	นิกฺกาน	๔๕๙/๒, ๔๖๑/๓, ๔๗๓/๗,
	๔๘๒/๑๑, ๔๘๔-๔๙๔/๑๑-๑๓,	๔๙๗/๑๕, ๕๑๙/๒๖ - ยาทิ	

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเฏ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเฏ/องฺเก
นิทฺทิสฺส	๕๓๗/๔๖, ๕๓๘/๔๘, ๕๓๙/๕๙	นิมฺมฺเตนฺติ	๒๑๙-๒๑๒/๒๖๕-๒๖๖,
นิทฺทิสฺสิตฺทฺโพ	๕๓๘/๔๘, ๕๓๙/๕๙		๒๑๕/๒๖๗, ๒๒๓-๔/๒๗๓-๒๗๔,
นิทฺฐนฺติ	๖๒๓/๔๘๙		๕๖๗/๔๔๙
นิปฺพฺชติ/นิปฺพฺชนฺติ	๕๒/๑๖๖,	นิมฺมฺเตสิ	๑๙๒/, ๒๙๔/๓๙๙,
	๕๗/๑๗๙-๑๗๑,		๕๖๔/๔๔๗
	๔๒๕/๓๗๖, ๔๓๙/๓๘๓	นิมฺิตฺต	๕๘๕/๗๘, ๕๙๙/๘๒,
นิปฺตติวาท	๕๕/๑๖๘		๕๙๖/๔๒๙
นิปฺนฺน	๕๙/๑๖๕, ๕๒/๑๖๖, ๕๔/๑๖๗,	นิมฺุชฺชติ	๓๓๗/๓๓๓, ๓๓๙/๓๓๔
	๕๗/๑๗๙ - อาทิ	นิยฺยาเทตฺทฺโพ	๑๔๙/๒๓๑
นิปฺนฺนโณกาส	๖๕๔/๑๒๔, ๑๘๓/๒๕๑,	นิยฺยาเทตฺวา	๑๕๓/๑๓๕
	๓๒๕/๓๒๖, ๔๗๑/๔๙๙,	นิวตฺตฺตาเปติ	๔๙๗/๔๑๔
	๕๗๓/๔๕๒	นิวตฺถํ	๕๙๕/๒๑, ๕๖๘/๖๗,
นิปฺปาเทสิ	๔๑๒/๓๖๖		๖๒๘/๑๙๗
นิปฺปีฬิยมานา	๕๙๘/๒๕	นิวตฺถาย	๖๓๙/๑๙๘
นิปฺปีฬิยมาโน	๕๑๕/๒๙,	นิวาเตสุ	๔๙๒/๓๖๑
	๕๓๗/๔๗, ๔๘๙/๔๙๗	นิวาเรถ	๕๕๗/๔๔๓
นิมฺนฺตฺนปฺฏิปาฏิยา	๒๒๙/๒๗๕	นิวาเรสุสฺส	๕๕๗/๔๔๓
นิมฺนฺตฺเน	๒๒๙/๒๗๕	นิวาเรสุสฺสนฺติ	๕๕๗/๔๔๓
นิมฺนฺตฺติ	๑๙๒/๒๕๕, ๒๑๘/๒๖๙,	นิวาเสติ	๖๒๘-๖๓๐/๑๐๗-๑๐๘
	๒๒๑/๒๗๑-๒, ๒๒๗/๒๗๔,	นิวาเสตฺวา	๕๙๓/๒๙, ๕๙๘/๒๔,
	๒๒๙/๒๗๕ - อาทิ		๕๘๒/๗๕, ๖๒๐/๑๐๑,
นิมฺนฺตฺติตฺสณฺณิ	๓๙๑/๓๑๓		๕๕/๑๖๘ - อาทิ
นิมฺนฺเตตฺตฺวา	๒๙๘/๒๖๔, ๒๓๖/๒๘๙,	นิวาเสถ	๖๒๖/๑๐๖, ๕๗๖/๔๕๖
	๕๖๔/๔๔๗	นิวาเสนฺติ	๖๒๖/๑๐๖, ๕๗๖/๔๕๖

ปทานุกุโม	ปทุเพ/องุเก	ปทานุกุโม	ปทุเพ/องุเก
นิวาเสสสุถ	๖๒๖/๑๐๖, ๕๗๖/๔๕๖	นิสีทติ	๕๓๙/๕๑, ๕๔/๑๖๗,
นิวาเสสสนุติ	๖๒๖/๑๐๖, ๕๗๖/๔๕๖		๕๕/๑๖๘, ๕๙/๑๗๑, ๖๖/๑๗๕ -อาทิ
นิวาเสตพัพ	๖๒๗-๖๒๘/๑๐๖-๑๐๗, ๖๓๐/๑๐๘	นิสีทถ	๒๗๙/๓๙๓
นิวาเสยุย	๖๒๗/๑๐๖	นิสีทน	๕๖๘/๖๗, ๕๙๗/๘๕,
นิวาเสสสามิ	๕๗๖/๔๕๖		๑๑๖/๒๑๒, ๓๗๘-๓๘๙/๓๕๑-๓๕๒,
นิวิฐา	๓๑๔/๓๒๑		๕๓๑-๕๓๔/๔๓๑-๔๓๓, ๕๕๑/๔๓๙
นิวิฐโจกาส	๖๕๔/๑๒๔, ๑๘๓/๒๕๑, ๓๒๕/๓๒๖, ๔๗๑/๔๙๙, ๕๗๓/๔๕๒	นิสีทนปัจจุตถุณ	๕๙๖/๒๓
นิวิสิ	๖๑๙/๑๐๐	นิสีทนสนุถ	๕๖๗/๖๗, ๕๖๘/๖๘
นิเวสน	๔๗๗/๙, ๔๘๙-๔๘๑/๑๙, ๖๒๐/๑๐๑, ๖๒๑/๑๐๒, ๖๔๑/๑๑๕, ๒๒๑/๒๗๑, ๒๓๙/๒๗๖-๒๗๗, ๔๙๕/๔๑๒	นิสีทนติ	๕๔/๑๖๗, ๕๙/๑๗๑, ๕๙๙/๔๖๘, ๖๐๑/๔๖๙
นิเวสนทวาร	๖๙/๑๗๒	นิสีทาเปตวา	๒๖๙/๒๙๗
นิสข	๑๕๙/๒๓๙	นิสีทิ	๕๙๓/๒๙, ๕๙๘/๒๔, ๕๑๕/๒๘, ๕๖๕/๖๔, ๕๘๒/๗๕ -อาทิ
นิสข	๑๙๘/๒๕๙, ๒๗๙-๒๘๒/๓๙๒-๓๙๔	นิสีทิตพัพ	๕๓๙/๕๑, ๑๔๙/๒๓๑, ๕๗๙/๔๕๘, ๕๘๑/๔๕๙ -อาทิ
นิสิน	๕๙๘/๒๔, ๕๑๕/๒๘, ๖๒๑/๑๐๒, ๕๕/๑๖๙ -อาทิ	นิสีทิตุกาโม	๒๗๖/๓๙๑
นิสินนปพัพ	๔๔๔/๓๙๙, ๔๔๕/๓๙๑	นิสีทิตวา	๔๖๓, ๔๖๕, ๔๖๗/๔, ๔๗๓/๘, ๕๕๙/๖๑ -อาทิ
นิสินโนกาโส	๖๕๔/๑๒๔, ๑๘๓/๒๕๑, ๓๒๕/๓๒๖, ๔๗๑/๔๙๙, ๕๗๓/๔๕๒	นิสีทิสสามิ	๕๗๘/๗๓, ๕๘๑/๔๕๙, ๕๘๓/๔๖๙, ๕๘๕/๔๖๑ -อาทิ
		นิสีทิส	๖๘/๑๗๘, ๑๔๔/๒๒๗, ๑๔๗/๒๒๙, ๑๕๓/๒๓๕, ๒๖๙/๒๙๘
		นิสสุกคิย	๔๖๙/๒, ๔๖๒/๓, ๔๗๒/๗, ๔๗๕/๘ -อาทิ

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺก
นิสฺสชฺชามิ	๔๖๓,๔๖๕,๔๖๗/๔, ๔๗๖/๙,๕๙๙/๑๘, ๕๙๕/๒๒ -อาทิ
นิสฺสชฺชิตพฺพ	๔๖๓/๓,๔๗๖/๙, ๕๙๙/๑๘,๕๙๕/๒๒, ๕๑๒/๒๗ -อาทิ
นิสฺสชฺชิตฺวา	๔๖๓,๔๖๕,๔๖๗/๔, ๕๘๔/๗๗,๕๘๙/๘๑,๖๐๒/๘๘, ๖๐๔,๖๐๖/๘๙,๖๑๓/๙๔
นิสฺสญฺจจิวรํ	๔๖๓,๔๖๔,๔๖๕/๔, ๔๖๗/๕,๔๗๐/๕-๖
นิสฺสญฺจปตฺโต	๖๐๒/๘๘,๖๐๔/๘๙, ๖๐๖/๘๙,๖๐๘/๙๙
นิสฺสญฺจปตฺตํ	๖๐๘/๙๙
นิสฺสญฺโจ	๖๐๓/๘๘
นิสฺสญฺจํ	๔๖๔,๔๖๖/๔,๕๗๕/๗๑, ๖๐๓/๘๘,๖๐๕/๘๙,๖๒๔/๑๐๕
นิสฺสยํ	๕๖๕/๖๕
นิสฺสํสยํ	๖๒๐-๖๒๑/๑๐๒, ๓๓๕/๓๓๒
นิสฺสาย	๖๕๗/๑๒๖,๔๘๙/๔๙๗
นิสฺสิมํ	๑๔๗/๒๒๙
นิหตฺตาริกรณํ	๓๙๒-๓๙๓/๓๕๖
นิหนิตพฺพํ	๓๙๒/๓๕๖,๓๙๓/๓๕๗

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺก
นิจฺจฺจฺจฺจํ	๔๙๗/๔๑๔
นิจฺเจ	๔๙๗/๔๑๔,๖๔๖/๔๙๕-๔๙๕ ๖๔๗/๔๙๖-๔๙๗
นิจฺจํ	๓๖๘/๓๔๖,๓๖๙/๓๔๗
นิจฺจฺจฺจํ	๒๓๗/๒๘๑
นิจฺจฺจฺจฺจํ	๖๔๑/๑๑๕,๒๓๒/๒๗๘, ๒๓๓/๒๗๙,๕๕๖/๔๔๓, ๕๖๙/๔๕๙,๖๓๒/๔๘๖
เนรยิก	๑๕/๑๔๒
เนสํ	๒๖/๑๔๙, ๒๙-๓๑/๑๕๑-๑๕๒, ๓๓-๓๔/๑๕๓-๑๕๕,๔๑/๑๖๐
เนสํ	๑๖/๑๔๒,๓๒/๑๕๒-๑๕๓, ๓๙/๑๕๗
เนสํ	๑๖/๑๔๒,๓๒/๑๕๒-๑๕๓
เนสํ	๑๕/๑๔๙,๓๘/๑๕๗
[ป]	
ปกตณฺณโน	๔๓๘/๓๘๗
ปกตฺติกา	๒๐๐/๒๖๐,๒๘๖/๓๐๘
ปกตฺติยา	๖๒๑/๑๐๓,๑๐๗/๒๐๘, ๑๖๘/๒๔๓,๔๘๘/๔๐๖
ปกรณ	๔๕๙/๒,๔๖๑/๓,๔๗๓/๗, ๔๙๗/๑๕,๕๑๙/๒๖ -อาทิ

ปทานุกกโม	ปพเพ/องเก	ปทานุกกโม	ปพเพ/องเก
ปกาสีโต	๕๕/๑๖๙	ปกุเก	๕๐๘/๒๔, ๒๓๐/๒๗๖
ปกุทมติ	๖๕๖/๑๒๖, ๔๘๒/๔๐๔	ปกุโกสาเปตวา	๓๑๑/๓๑๙,
ปกุทมนุติ	๔๗๑/๖, ๑๐๘/๒๐๘, ๑๑๔/๒๑๑	๓๓๕/๓๓๓, ๔๙๕/๔๑๑	
ปกุทมนุตา	๑๐๘/๒๐๘, ๑๑๔/๒๑๑-๒	ปกุขมานตติ	๑๔๙/๒๓๒
ปกุทมนุเตน	๑๔๓/๒๒๖, ๕๐๖/๔๒๑	ปกุขิเก	๒๒๐/๒๗๐, ๒๒๙/๒๗๕, ๕๖๙/๔๕๐
ปกุทมนุโต	๑๐๘/๒๐๙, ๑๑๑-๒/๒๑๐-๒๑๑, ๑๑๕-๑๑๗/๒๑๒-๒๑๔	ปกุขิปปติ	๖๑๘/๔๗๘
ปกุทมิตุ	๔๗๓-๔๗๔/๗-๘, ๕๕๙-๕๖๐/๖๑, ๒๐๔/๒๖๒, ๒๐๖/๒๖๓	ปกุขิปปนุติ	๖๑๘/๔๗๘
ปกุทมิตพพ	๑๓๖/๒๒๓, ๕๐๖/๔๒๑	ปกุขิปปิ	๕๐๓/๒๐
ปกุทมิสสุติ	๖๓๑/๑๐๙, ๑๒๐/๒๑๕, ๔๗๙/๔๐๓	ปกุขิปปิตพโพ	๖๑๘/๔๗๘
ปกุทมิสสุนติ	๔๗๑/๖, ๑๐๘/๒๐๘-๒๐๙, ๑๑๔/๒๑๒	ปกุขิปปิตวา	๕๗๓/๗๐
ปกุทมิสสุสิ	๔๗๙/๔๐๓	ปกุขิปปิสสามิ	๖๑๘/๔๗๘
ปกุทมิสสุสาม	๖๓๑/๑๐๙	ปกุคณฺเฑย	๔๑๘/๓๗๑
ปกุทมิสสุสามิ	๖๓๑/๑๐๙	ปกุคเหตฺวา	๔๖๓, ๔๖๕, ๔๖๗/๔, ๔๗๓/๘, ๕๕๙/๖๑, ๕๘๔/๗๗, ๕๘๙/๘๐, ๖๐๒, ๖๐๔, ๖๐๖/๘๘-๘๙, ๖๑๓/๙๔, ๕๙๐-๕๙๕/๔๖๔-๔๖๖
ปกุทมิสสุ	๑๐๘/๒๐๘, ๑๑๔/๒๑๑, ๑๔๔/๒๒๗, ๑๔๗/๒๒๙, ๒๖๙/๒๙๘	ปกุคคาหิกสาละ	๕๒๒/๓๔
ปกุทามิ	๕๐๘/๒๔, ๕๖๖/๖๖, ๕๗๖/๗๒, ๖๑๘/๙๙, ๕๐/๑๖๕ -อาทิ	ปกุเคว	๕๗/๑๗๐, ๒๘๖/๓๐๕
		ปกุถ	๕๕๒/๕๓-๕๕
		ปกุจิ	๒๓๐/๒๗๖-๗
		ปกุจตุถรรณ	๑๑๖/๒๑๒
		ปกุจันติมิ	๑๒๔/๒๑๖

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
ปจฺจเย	๒๔๑/๒๘๓, ๒๔๖/๒๘๖, ๒๕๑/๒๘๘, ๒๕๖/๒๙๐, ๒๖๘/๒๙๖, ๕๕๖/๔๔๓, ๕๖๙/๔๕๐, ๕๗๕/๔๕๕	ปจฺจุทฺถารกสณฺณิ	๓๗๕/๓๔๙
ปจฺจโย	๖๕๓-๔/, ๑๒๑/๒๑๕, ๒๗๖/๓๐๑, ๓๑๘-๙/๓๒๓, ๔๖๖/๓๙๘, ๔๗๑/๔๐๐	ปจฺจุปฺภุจฺติเตน	๕๒๙/๓๙, ๕๓๙/๕๐
ปจฺจยํ	๑๒๐-๑๒๑/๒๑๕, ๒๗๕-๒๗๖/๓๐๑, ๔๖๕-๔๖๖/๓๙๗-๓๙๘, ๔๗๐-๔๗๑/๓๙๙-๔๐๐	ปจฺจุปฺภุจฺติเตหิ	๕๓๔/๔๓
ปจฺจสฺสสฺส	๖๑๘/๙๙	ปจฺจุสสมยํ	๕๘๒/๗๕, ๕๐/๑๖๕, ๔๐๒/๓๖๑
ปจฺจาคมิสฺสามิ	๔๘๓/๔๐๔	ปจฺเจกจิวฺรเจตฺตาปนา	๕๓๓/๔๒
ปจฺจาสา	๕๐๐/๑๗	ปจฺเจกจิวฺรเจตฺตาปเนหิ	๕๓๓/๔๒-๔๓
ปจฺจาสาจิวํ	๕๐๐/๑๗-๑๙	ปจฺเจกจิวฺรานิ	๕๓๓/๔๒
ปจฺจาสาย	๔๙๙/๑๖, ๕๐๐/๑๗	ปจฺจนา	๕๓๗/๔๗, ๖๔๑/๑๑๕, ๑๘๑/๒๕๐, ๑๘๗/๒๕๓, ๒๓๑/๒๗๘, ๔๔๒/๓๘๙, ๔๖๘/๓๙๘, ๔๗๔-๔๗๕/๔๐๑-๔๐๒, ๔๘๔-๔๘๖/๔๐๕
ปจฺจาสีตฺตพฺพา	๑๔๙/๒๓๑	ปจฺจนาภตฺตํ	๕๐๘/๒๔, ๒๙๕-๒๙๖/๓๑๑, ๒๙๙-๓๐๑/๓๑๒-๓๑๓
ปจฺจาทฺรติ	๕๗๕/๗๑	ปจฺจนาสมณฺเนน	๒๒๖/๒๗๔
ปจฺจกฺกมณํ	๓๒๖/๓๒๘	ปจฺจนิโม	๖๔๙/๑๒๑, ๒๑๘/๒๖๙, ๒๒๗/๒๗๕, ๓๐๐/๓๑๓
ปจฺจกฺกจาย	๔๐๒/๓๖๑	ปจฺจนิมํ	๔๖๓/๓, ๕๑๙/๓๒, ๖๓๓/๑๑๐, ๖๔๓/๑๑๗, ๖๔๙/๑๒๑, ๖๕๔/๑๒๔, ๑๗๒/๒๔๕, ๑๗๗/๒๔๘, ๓๒๔/๓๒๕, ๓๗๔/๓๔๙, ๓๗๙/๓๕๑, ๔๘๖/๔๐๕, ๕๗๓/๔๕๒
ปจฺจกฺกจานํ	๑๔๙/๒๓๑		
ปจฺจกฺกจาสิ	๕๐๘/๒๔, ๔๙๔/๔๑๐		
ปจฺจุทฺถสณฺณิ	๔๙๕/๑๔, ๖๕๕/๑๒๕		
ปจฺจุทฺถรติ	๔๙๖/๑๔, ๖๕๖/๑๒๖		

ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก
ปชาปติ	๕๒๗/๓๖, ๕๘๒/๗๕, ๖๔๑/๑๑๔, ๕๕๕/๑๖๘, ๒๓๐/๒๗๗, ๒๗๙/๓๐๒-๓๐๓, ๒๘๔/๓๐๕, ๒๘๙/๓๐๗, ๖๔๗/๔๙๕	ปญฺญตฺตํ	๔๖๐-๔๖๑/๒, ๔๗๒/๗, ๕๐๙/๒๖, ๕๑๖/๓๐, ๕๕๘-๕๕๙/๖๐-๖๑ -อาทิ
ปชฺชวลฺลิตี	๑๕๓/๒๓๖	ปญฺญาเปติ	๑๐๓-๑๐๔/๒๐๕-๒๐๖, ๔๘๔/๔๐๔
ปชฺชวลี	๓๒๖/๓๒๘	ปญฺญาเปตพฺพํ	๕๖๕-๕๖๖/๖๕-๖๖
ปชฺชฌายสี	๑๓/๑๓๙	ปญฺญาเปตฺวา	๕๕๕/๑๖๘, ๑๐๘/๒๐๘, ๑๔๙/๒๓๑, ๓๒๖/๓๒๗, ๕๓๒/๔๓๒
ปชฺชฌายี	๑๓/๑๓๙	ปญฺญาเปยฺยํ	๕๕๕/๑๖๘
ปญฺจธนฺนสติกํ	๖๕๔/๑๒๔, ๕๗๓/๔๕๒	ปญฺญาเปสฺสาม	๕๖๕-๖/๖๕-๖๖, ๖๘/๑๗๘
ปญฺจปฏฺฐิกํ	๑๓๖/๒๒๓	ปญฺญาเปสฺสามิ	๒๓๑/๒๗๘, ๒๖๙/๒๙๘, ๓๖๗/๓๔๖, ๕๗๐/๔๕๑
ปญฺจาหุปฺปนฺเน	๕๐๐/๑๗	ปญฺญายติ	๒๓๙/๒๘๒, ๒๔๔/๒๘๕
ปญฺจินฺทฺริยานิ	๗๐/๑๘๐, ๗๑/๑๘๒, ๗๔/๑๘๗, ๗๕/๑๙๐	ปญฺญายิสฺสตี	๕๖๕-๕๖๖/๖๕-๖๖, ๔๐๑/๓๖๐
ปญฺญตฺตา	๖๕๗/๑๒๖, ๔๘๙/๔๐๗, ๕๖๙/๔๕๐	ปญฺญาสมพฺพทฺโร	๕๓๗/๔๗
ปญฺญตฺเต	๕๘๒/๗๕, ๖๒๐-๑/๑๐๑-๒, ๖๔๑/๑๑๕, ๑๕๙/๒๓๙, ๒๒๑/๒๗๒, ๒๒๖/๒๗๔, ๒๓๐/๒๗๗, ๕๖๕/๔๔๘	ปญฺหิ	๑๕๒/๒๓๔
ปญฺญตฺเตน	๓๔๒-๓๔๓/๓๓๕, ๔๓๖/๓๘๕	ปฏฺก	๕๓๔/๔๓
ปญฺญตฺโต	๒๐๓/๒๖๑-๒๖๒, ๒๐๖/๒๖๓, ๒๐๘/๒๖๔	ปฏฺโก	๕๒๙/๓๙
		ปฏฺปิโลตฺติกาณํ	๕๙๓/๘๒
		ปฏฺฏาณิ	๑๓๓/๒๒๑

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺก
ปฏิกจฺเจว	๖๒๖/๑๐๕-๖, ๑๒๔/๒๑๗
ปฏิกฺกมนฺนกาเล	๕๕๒/๔๔๐
ปฏิกฺกมนฺเน	๒๗๔/๓๐๐, ๕๕๖/๔๔๓
ปฏิกฺกมนฺนํ	๒๓๓/๒๗๙, ๓๐๒/๓๑๔, ๕๑๕/๔๒๕
ปฏิกฺกมิ	๒๙๕/๓๑๑
ปฏิกฺโกสนฺนติ	๔๗๔/๔๐๑
ปฏิกฺกขิตฺตํ	๕๑๗/๓๐, ๕๕๒/๕๗, ๖๑๐/๙๑, ๑๐๔/๒๐๖, ๑๕๙/๒๓๙, ๑๙๓/๒๕๗, ๒๐๔/๒๖๒, ๒๑๐-๒๑๖/๒๖๕-๒๖๘, ๒๒๓-๒๒๔/๒๗๓-๒๗๔, ๒๕๘/๒๙๒, ๒๙๕/๓๑๑, ๓๕๑/๓๓๙, ๓๕๙/๓๔๒, ๕๐๙-๕๑๑/๔๒๓-๔๒๔, ๕๖๔-๕๖๕/๔๔๗, ๕๗๑/๔๕๒, ๖๑๓/๔๗๕
ปฏิกฺกเขโป	๒๓๙/๒๘๒
ปฏิกฺกคณฺหนฺตา	๖๐๔/๔๗๐
ปฏิกฺกคณฺหนฺติ	๕๘๒/๗๖, ๒๑๓-๒๑๔/๒๖๖-๒๖๗, ๕๖๔/๔๔๗, ๖๐๒-๖๐๕/๔๖๙-๔๗๑, ๖๓๑/๔๘๔-๔๘๕
ปฏิกฺกคณฺหนฺติโย	๕๐๘/๒๕

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺก
ปฏิกฺกคณฺหาติ	๕๑๒-๓/๒๗, ๕๓๙/๕๑, ๕๘๖/๗๘, ๑๙๖/๒๕๘, ๒๐๖/๒๖๓, ๒๑๘/๒๖๙, ๒๒๖-๒๒๗/๒๗๔-๒๗๕, ๒๓๓-๕/๒๗๙-๒๘๐, ๒๓๙-๒๔๑/๒๘๓, ๒๔๔-๕/๒๘๖, ๒๔๙-๒๕๐/๒๘๘, ๒๕๔-๕/๒๙๐, ๒๖๐/๒๙๓, ๒๖๖/๒๙๕, ๔๒๕/๓๗๖, ๔๓๐/๓๘๒, ๕๕๒/๔๔๐, ๕๕๔-๕๕๕/๕๗๔-๕๗๕, ๖๐๒-๖๐๕/๔๖๙-๔๗๑, ๖๓๑/๔๘๕
ปฏิกฺกคณฺหาตุ	๕๓๗/๔๕, ๕๓๘/๔๘, ๕๓๙/๕๐, ๕๕/๑๖๙
ปฏิกฺกคณฺหาถ	๒๒๑/๒๗๒
ปฏิกฺกคณฺหาม	๕๓๗/๔๖, ๕๓๘/๔๘, ๕๓๙/๕๐, ๕๘๒/๗๖, ๕๕/๑๖๙, ๒๒๑/๒๗๒
ปฏิกฺกคณฺหาสิ	๕๘๒/๗๖
ปฏิกฺกคณฺหิ	๒๓๓/๒๗๙
ปฏิกฺกคณฺหิตถ	๒๒๑/๒๗๒
ปฏิกฺกคณฺเหยุย	๕๐๙/๒๖, ๕๑๑/๒๖, ๒๓๒-๒๓๓/๒๗๘-๒๗๙
ปฏิกฺกคณฺหิตกตํ	๒๓๙/๒๘๒
ปฏิกฺกคณฺหิตกสณฺณิ	๒๖๗/๒๙๖

ปทานุกรโม	ปพฺพេ/องฺเก	ปทานุกรโม	ปพฺพេ/องฺเก
ปฏิกุคหิตเก	๒๖๗/๒๙๖	ปฏิกุคเหสี	๕๐๘/๒๕, ๒๐๔/๒๖๓,
ปฏิกุคหิตา	๒๓๓/๒๗๙		๕๕๒/๔๔๑, ๕๖๕/๔๔๘,
ปฏิกุคหิตํ	๕๑๒/๒๗, ๒๕๔/๒๙๐		๕๗๑/๔๕๒
ปฏิกุคเหตุพฺพา	๔๖๓, ๔๖๕/๔,	ปฏิกุคเหสี	๕๘๔/๗๗
	๔๖๗/๕, ๕๘๔/๗๗,	ปฏิกุคเหสีสติ	๕๐๘/๒๕,
	๕๘๙/๘๑, ๖๐๒/๘๘,		๕๘๒/๗๖, ๕๕๒/๔๔๑
	๖๐๔-๖/๘๙, ๖๑๓/๙๔,	ปฏิกุคเหสีสนฺติ	๒๓๑/๒๗๘,
	๒๓๒-๓/๒๗๘-๒๗๙		๕๕๒/๔๔๑, ๕๖๒/๔๔๖, ๖๓๑/๔๘๕
ปฏิกุคเหตุพฺพานิ	๕๗๒-๓/๖๙-๗๐	ปฏิกุคเหสีสสิ	๕๐๘/๒๖,
ปฏิกุคเหตุพฺโพ	๖๐๒-๖๐๕/		๕๘๒/๗๖, ๕๕๒/๔๔๑
	๔๖๙-๔๗๑, ๖๓๑/๔๘๕	ปฏิกุคเหสีสามิ	๖๐๒-๖๐๕/
ปฏิกุคเหตุพฺพํ	๔๙๙/๑๖, ๕๐๐/๑๗,		๔๖๙-๔๗๑, ๖๓๑/๔๘๕
	๕๓๙/๕๑, ๖๔๘/๑๒๐,	ปฏิกุคโห	๕๔๑/๕๒
	๖๔๙/๑๒๑	ปฏิมาย	๕๖๖/๖๗
ปฏิกุคเหตุวา	๔๙๗-๕๐๐/๑๕-๑๗,	ปฏิจรติ	๑/๑๓๐, ๙๔/๒๐๑
	๕๗๒-๓/๗๐, ๖๒๒-๓/๑๐๔,	ปฏิจรสิ	๑/๑๓๐-๑๓๑, ๙๔/๒๐๑
	๖๔๖-๙/๑๑๙-๑๒๑,	ปฏิจริสฺสติ	๑/๑๓๑, ๙๔/๒๐๑
	๒๓๒-๒๓๓/๒๗๘-๒๗๙,	ปฏิจริสฺสสิ	๑/๑๓๑, ๙๔/๒๐๑
	๒๙๕/๓๑๐, ๕๕๓/๔๔๑,	ปฏิจฺจ	๕๖๖/๖๗, ๒๓๑/๒๗๘,
	๕๖๓-๕๖๘/๔๔๗-๔๕๐,		๒๖๙/๒๙๘, ๓๔๐/๓๓๔, ๓๖๗/๓๔๖,
	๕๗๐-๕๗๒/๔๕๑-๔๕๒,		๕๗๐/๔๕๑, ๕๗๖-๖๑๑/๔๕๗-๔๗๔,
	๕๗๔-๕๗๕/๔๕๔-๔๕๕		๖๑๓-๖๔๕/๔๗๕-๔๙๔,
ปฏิกุคเหตุ ²⁵⁶⁶	๕๑๐/๒๖,		๖๔๗-๖๕๒/๔๙๗-๔๙๙,
	๒๑๖/๒๖๘, ๒๖๓/๒๙๔		๖๕๔/๕๐๓

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
ปฏิจฺจนนฺ	๒๘๔/๓๐๕, ๒๘๗/๓๐๖
ปฏิจฺจนนํ	๕๕/๑๖๙, ๒๘๖/๓๐๖
ปฏิจฺจนาเทติ	๔๐๐/๓๕๙, ๖๑๑/๔๗๔
ปฏิจฺจนาเทนฺติ	๖๑๑/๔๗๔
ปฏิจฺจนาเทตพฺพ	๖๑๑/๔๗๔
ปฏิจฺจนาเทตฺวา	๕๑๗/, ๖๑๑/๔๗๔
ปฏิจฺจนาเทนฺเตน	๕๗๖/๔๕๗
ปฏิจฺจนาเทสิ	๓๙๗/๓๕๘
ปฏิจฺจนาเทสฺสติ	๓๙๗/๒๕๘
ปฏิจฺจนาเทสฺสสิ	๓๙๗/๒๕๘
ปฏิจฺจนาเทสฺสามิ	๖๑๑/๔๗๔
ปฏิจฺจนาเทสฺสามิ	๒๔๔/๒๘๖, ๔๗๑/๔๐๐
ปฏินฺนํ	๖๕๕/๕๐๒
ปฏินฺนํ	๕๕๓/๔๔๑, ๕๕๘/๔๔๔
ปฏินฺนํ	๕๕๘/๔๔๔
ปฏินฺนํ	๕๕๓/๔๔๑
ปฏินฺนํ	๔๙๖/๔๑๒, ๕๒๑/๔๒๘
ปฏินฺนํ	๔๑๘/๓๗๑, ๔๒๐/๓๗๓
ปฏินฺนํ	๔๑๙/๓๗๒, ๔๓๐/๓๘๒
ปฏินฺนํ	๔๒๒/๓๗๔
ปฏินฺนํ	๔๑๘/๓๗๒
ปฏินฺนํ	๗๑/๑๘๒, ๗๒/๑๘๕, ๗๓-๗๔/๑๘๗, ๗๕/๑๙๐, ๔๒๗/๓๗๗

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
ปฏิปฺปชฺชติ	๑๘๔/๒๕๑, ๔๑๐/๓๖๕, ๔๑๕/๓๖๘
ปฏิปฺปชฺชนฺติ	๑๘๐/๒๔๙
ปฏิปฺปชฺชถ	๑๘๐/๒๔๙,
ปฏิปฺปชฺชสิ	๔๐๗/๓๖๔, ๔๑๒/๓๖๗
ปฏิปฺปชฺชิตพฺพ	๔๖๑/๒, ๖๐๐/๘๗, ๖๑๙/๙๙, ๓๑๒/๓๒๑
ปฏิปฺปชฺชิตํ	๑๘๑/๒๕๐
ปฏิปฺปชฺชิตฺสฺสติ	๑๘๐/๒๔๙,
	๔๐๗/๓๖๔, ๔๑๒/๓๖๗
ปฏิปฺปชฺชิตฺสฺสนฺติ	๑๘๐/๒๔๙, ๔๐๗/๓๖๔
ปฏิปฺปชฺชิตฺสฺสถ	๑๘๐/๒๔๙,
ปฏิปฺปชฺชิตฺสฺสสิ	๔๐๗/๓๖๔, ๔๑๒/๓๖๗
ปฏิปฺปชฺชิตฺสฺสย	๑๘๐/๒๔๙, ๑๘๒/๒๕๐, ๔๐๘/๓๖๔, ๔๑๓/๓๖๗
ปฏิปฺป	๓๑๖/๓๒๒, ๓๒๕/๓๒๖, ๕๕๒/๔๔๐
ปฏิปฺป	๒๖๙/๓๙๗, ๓๘๒/๓๕๓
ปฏิปฺป	๖๘/๑๗๘
ปฏิปฺป	๔๕๙/๒, ๔๗๐-๔๗๑/๖, ๔๙๘/๑๖, ๕๐๓/๒๑, ๕๗๖/๗๒, ๑/๑๓๑ - ปาฬิ
ปฏิปฺป	๖๑๘/๙๙

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
ปฏฺฐิปปสฺสทฺท	๒๓๕/๒๘๐	ปฏฺฐิยาเทตฺวา	๒๑๑/๒๖๕, ๒๒๓/๒๗๘,
ปฏฺฐิพทฺธ	๖๔๑/๑๑๕		๒๓๑/๒๗๘, ๓๒๖/๓๒๘
ปฏฺฐิพทฺธจิตฺตา	๕๕/๑๖๗	ปฏฺฐิยาเทถ	๓๒๖/๓๒๘
ปฏฺฐิพลา	๕๑๕/๒๘, ๖๔/๑๗๔,	ปฏฺฐิยาเทม	๓๒๖/๓๒๘
	๒๙๑/๓๐๘, ๔๑๔/๓๖๗	ปฏฺฐิยาเทสฺสามิ	๒๓๑/๒๗๘
ปฏฺฐิพเลน	๔๖๓, ๔๖๕/๔,	ปฏฺฐิยาโลกํ	๒๓๑/๒๗๗, ๔๐๗/๓๖๔
	๕๕๙/๖๑, ๕๘๔/๗๗, ๕๘๙/๘๑,	ปฏฺฐิรฺูปา	๕๐๖/๔๒๑
	๖๐๒/๘๘, ๖๐๔/๘๙, ๖๑๓/๙๔,	ปฏฺฐิรฺูเป	๔๐๑/๓๖๐
	๙๔/๒๐๑, ๙๖/๒๐๓, ๑๔๔/๒๒๘,	ปฏฺฐิรฺูปี	๕๐๓/๒๑, ๕๐๘/๒๕,
	๔๑๙/๓๗๒, ๔๔๕/๓๙๑, ๕๖๒/๔๔๖		๕๑๕/๓๐, ๕๒๗/๓๘, ๕๓๒/๔๒,
ปฏฺฐิพโล	๖๔/๑๗๕, ๑๔๗/๒๓๐,		๕๗๖/๗๒, ๖๔๑/๑๑๖,
	๒๒๑/๒๗๒, ๒๓๖/๒๘๐		๘๙/๑๙๘, ๑๖๙/๒๔๔,
ปฏฺฐิภาณจิตฺตํ	๑๗๕/๒๔๖-๗		๑๗๕/๒๔๗, ๕๕๒/๔๔๑
ปฏฺฐิภาเสยฺย	๕๕๘/๔๔๔	ปฏฺฐิลภิตฺวา	๕๔๕/๕๕, ๕๕๐/๕๗,
ปฏฺฐิมาเนสิ	๓๕๗/๓๔๑		๕๕๕/๕๙, ๕๖๔/๖๓,
ปฏฺฐิมุฏฺกสฺส	๖๓๘/๔๙๐		๕๗๐/๖๘ - อาทิ
ปฏฺฐิมุญฺจาหิ	๖๒๐/๑๐๑	ปฏฺฐิลาทํ	๓๕๕/๓๔๐
ปฏฺฐิมุญฺจิ	๖๒๐/๑๐๑	ปฏฺฐิลาเภณ	๕๑๒/๒๗, ๕๒๔/๓๕,
ปฏฺฐิตต	๖๕๗/๑๒๖, ๑๙๒/๒๕๕,		๕๒๙/๔๐, ๕๓๔/๔๔,
	๒๒๑/๒๗๑-๒, ๒๓๓/๒๗๘-๒๗๙,		๕๓๙/๕๑ - อาทิ
	๒๓๕/๒๘๐, ๔๘๙/๔๐๗, ๖๒๗/๔๘๒	ปฏฺฐิวสฺสติ	๓๒๖/๓๒๗
ปฏฺฐิตตเสสํ	๒๓๕/๒๘๐	ปฏฺฐิวสฺสนฺเต	๕๗๐/๔๕๑
ปฏฺฐิยาหาเปตฺวา	๒๒๑/๒๗๑,	ปฏฺฐิวสฺสาม	๓๑๗/๓๒๓
	๕๐๔/๔๑๙	ปฏฺฐิวิชาณนฺตสฺส	๗๔/๑๘๗-๘

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
ปฏฺวิทฺโร	๓๒๒/๓๒๔
ปฏฺวิสฺสเก	๖๒๐/๑๐๒, ๒๓๖/๒๘๐
ปฏฺวิโส	๕๕๒/๗๕-๗๖
ปฏฺสงฺขเต	๑๒๔/๒๑๗
ปฏฺสงฺขเรยฺยาม	๑๒๔/๒๑๗
ปฏฺสงฺขโรหิติ	๑๒๔/๒๑๖-๒๑๗
ปฏฺสงฺขโรหเต	๑๒๔/๒๑๗
ปฏฺสงฺขาริ	๖๖๑/๑๒๘, ๔๙๓/๔๐๙
ปฏฺสมโมทิตุํ	๕๖๕/๖๔, ๖๘/๑๗๘
ปฏฺสลลิตฺตํ	๕๖๕-๕๖๖/๖๓-๖๖
ปฏฺสํวทิตสณฺณิ	๕๐๐/๔๑๖, ๕๗๔/๔๕๔-๔๕๕
ปฏฺสํวทิต	๕๐๐-๕๐๑/๔๑๖, ๕๗๓-๕๗๔/๔๕๓-๔๕๕
ปฏฺสํวทิตํ	๕๗๓/๔๕๓
ปฏฺสาเมติ	๖๒๑/๑๐๓, ๓๘๑/๓๕๒
ปฏฺสาณินฺยานิ	๖๒๒-๖๒๓/๑๐๔
ปฏฺสาเรสุสํมิ	๒๔๔/๒๘๖, ๔๗๑/๔๐๐
ปฏฺสสุณฺดาติ	๕๖๕/๖๔-๖๕
ปฏฺสสุณฺนิตฺวา	๕๖๕/๖๓, ๖๑๙/๑๐๐, ๒๖๙/๒๙๗, ๓๒๖/๓๒๙, ๔๙๔/๔๑๐, ๔๙๕/๔๑๒
ปฏฺสสุโต	๖๑๙/๑๐๐
ปฏฺสเณย	๓๒๑/๓๒๔

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
ปฏฺสเวิโต	๔๑๗-๔๒๐/๓๖๙-๓๗๓, ๔๒๕/๓๗๕, ๔๒๘/๓๗๗-๓๗๙, ๔๒๙-๔๓๐/๓๘๑-๓๘๒
ปฏฺ	๕๙๓/๘๒
ปฏฺ	๕๙๓/๘๓
ปฏฺกัม	๓๗๙/๓๕๑
ปฏฺ	๕๙๓/๘๒
ปฏฺโจ	๑๗๕/๒๔๖
ปฏฺวิ	๘๔-๘๕/๑๙๕-๑๙๖
ปฏฺวิยา	๘๔/๑๙๖, ๘๗/๑๙๗
ปฏฺวิโย	๘๖/๑๙๖
ปฏฺวิ	๘๖/๑๙๖-๑๙๗
ปฏฺวิสณฺณิ	๘๗/๑๙๗
ปณฺธิยา	๓๒๖/๓๒๗
ปณฺธิโกชฺชนานิ	๒๕๗-๒๖๑/ ๒๙๑-๒๙๓
ปณฺธิทานิ	๒๒๑/๒๗๐
ปณฺธิเต	๒๓๗/๒๘๑
ปณฺธิเตน	๕๕/๑๖๙
ปณฺธิตํ	๒๒๑/๒๗๑, ๒๖๘/๒๙๖, ๕๐๔/๔๑๙, ๕๗๐/๔๕๑
ปณฺทกฺกสฺส	๖๕/๑๗๕
ปณฺทกฺเกน	๕๘/๑๗๑, ๒๘๗/๓๐๖, ๒๙๒/๓๐๙, ๔๑๕/๓๖๘

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
ปณฺทิตา	๒๘-๓๑/๑๕๐-๑๕๒, ๓๓-๓๔/๑๕๓-๑๕๕, ๔๑/๑๖๐-๑๖๑	ปตฺตจิวรี	๕๐๓/๒๐, ๕๐๘/๒๔, ๕๕๒/๗๕, ๖๒๐/๑๐๒, ๖๐/๑๗๒, ๖๘/๑๗๘, ๑๕๙/๒๓๙, ๑๙๒/๒๕๕, ๒๐๓/๒๖๑, ๒๒๑/๒๗๑, ๒๓๐/๒๗๗, ๔๙๕/๔๑๒
ปณฺทิตโต	๑๕/๑๔๒, ๒๕/๑๔๙, ๓๑/๑๕๑, ๓๒/๑๕๓, ๓๔/๑๕๔, ๓๘/๑๕๗, ๔๐/๑๖๐	ปตฺตตถวิกาย	๖๔๐/๑๑๓, ๕๓๐/๔๓๑
ปณฺทิตํ	๒๕/๑๔๙, ๓๑/๑๕๑, ๓๒/๑๕๓, ๓๔/๑๕๔, ๔๓๕-๔๓๖/๓๘๕	ปตฺตทโชนํ	๖๓๒/๔๘๕-๔๘๖
ปณฺณจฺจนฺตํ	๖๓๔/๔๘๗	ปตฺตนิลฺเลหํ	๖๒๙/๔๘๓-๔๘๔
ปณฺณภิกฺขิ	๑๑๑/๒๑๐	ปตฺตปริยนฺโต	๖๑๒/๙๓
ปณฺณสนฺหาโร	๑๑๖/๒๑๒	ปตฺตปุรา	๒๓๓/๒๗๙
ปณฺณเณ	๕๐๘/๒๔, ๕๑๗/๓๑	ปตฺตวณฺชิขํ	๕๙๘/๘๖
ปตฺตํ	๖๐๐/๘๗, ๖๐๓-๖๐๗/๘๘-๘๙, ๖๑๐-๖๑๓/๙๑-๙๓, ๖๑๖/๙๕-๙๘, ๓๗๗/๓๕๐, ๓๗๘/๓๕๑, ๓๘๐/๓๕๑, ๔๐๔/๓๖๓, ๔๓๐/๓๘๒, ๕๗๕/๔๕๕, ๖๑๔/๔๗๖	ปตฺตานิ	๖๖๑/๑๒๙
ปตฺตกฺกลํ	๔๖๔/๔, ๔๗๔/๘, ๕๖๐/๖๑, ๕๘๕/๗๘, ๕๙๐/๘๑, ๖๑๔/๙๔, ๙๕/๒๐๒, ๙๗/๒๐๓, ๑๔๕/๒๒๘, ๔๒๐/๓๗๓, ๔๔๖/๓๙๑, ๕๖๓/๔๔๖	ปตฺตานิํ	๓๒๔/๓๒๕
ปตฺตคาหาปกฺส	๖๑๔/๙๔	ปตฺติ	๓๑๔/๓๒๑
ปตฺตคาหาปโก	๖๑๓-๖๑๔/๙๔	ปตฺติกา	๓๒๔/๓๒๕
ปตฺตคาหาปํ	๖๑๔/๙๔	ปตฺตี	๓๒๔/๓๒๕
		ปตฺเต	๕๙๘/๘๖, ๖๐๙/๙๐-๙๑, ๖๑๑/๙๒
		ปตฺเตน	๖๐๙/๙๐, ๖๑๒-๓/๙๓-๙๔, ๖๑๖/๙๕-๙๘
		ปตฺโต	๖๐๒-๖/๘๗-๘๙, ๖๐๙-๖๑๓/๙๑-๙๔, ๖๑๕/๙๔-๙๕, ๓๗๙/๓๕๑, ๖๑๔/๔๗๖

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
ปตฺถเกติ	๔๙๗/๔๑๓	ปพฺพชฺช	๔๐๒/๓๖๑
ปตฺถโถทน	๖๐๒/๘๘	ปพฺพชาเชสิ	๔๐๒/๓๖๑
ปถาวิโน	๓๒๖/๓๒๗	ปพฺพการ	๖๑๘/๙๙
ปถเน	๖๕๐/๔๙๘	ปภสฺสิตถ	๔๙๖/๔๑๒
ปทกฺขิณ	๕๖๖/๖๖, ๕๗๖/๗๒, ๖๑๘/๙๙, ๒๒๑/๒๗๑, ๒๖๙/๒๙๘, ๓๕๗/๓๔๑, ๔๙๔-๔๙๕/๔๑๑-๔๑๒, ๕๐๓/๔๑๘	ปมาณ	๕๓๑/๔๓๒, ๕๓๓-๕๓๔/๔๓๓, ๕๓๘/๔๓๔, ๕๓๙/๔๓๕, ๕๔๓-๕๔๔/๔๓๖
ปทสณฺณจิต	๑๓๓/๒๒๑	ปมาณาทิกฺกนฺต	๕๒๕/๔๒๙, ๕๓๖/๔๓๓, ๕๔๑/๔๓๕, ๕๔๖/๔๓๗
ปฐฺปาสิ	๓๒๖/๓๒๘	ปมาณิกา	๕๓๘/๔๓๔, ๕๓๙/๔๓๕, ๕๔๓-๕๔๔/๔๓๖
ปฐฺเปนฺโต	๔๑๒/๓๖๖	ปมาณิก	๕๒๕/๔๒๙, ๕๓๑/๔๓๒, ๕๓๓-๔/๔๓๓, ๕๓๖/๔๓๓, ๕๔๑/๔๓๕, ๕๔๖/๔๓๗
ปพฺพชมย	๑๑๑/๒๑๐	ปมฺุเข	๑๒๖/๒๑๘
ปพฺพชิตสฺส	๕๙๓/๘๓, ๘๐/๑๙๓, ๒๑๖/๒๖๘, ๔๙๗/๔๑๓-๔๑๕	ปมฺุโข	๔๐๒/๓๖๐
ปพฺพชิตา	๕๐๓/๒๐, ๑๙๘/๒๕๙	ปมฺุข	๑๒๖/๒๑๘
ปพฺพชิตาย	๑๔๗/๒๓๐	ปมฺุญฺโ	๙-๑๐/๑๓๖-๑๓๗
ปพฺพชิตเน	๓๐๕/๓๑๖, ๔๑๒/๓๖๖, ๔๙๗/๔๑๓-๔๑๕	ปยาตา	๓๑๔/๓๒๑
ปพฺพชิตโต	๕๗๓/๗๐, ๕๙๓/๘๓, ๑๙๓/๒๕๖, ๒๑๖/๒๖๘	ปยาโต	๒๓๑/๒๗๘
ปพฺพชิตสฺส	๔๐๒/๓๖๑	ปยฺริฐปาสติ	๒๙๔/๓๐๙, ๔๙๔/๔๑๐
ปพฺพชิตสสาม	๔๐๒/๓๖๑	ปยฺริฐปาสนฺต	๔๙๔/๔๑๐
ปพฺพชเยย	๔๐๒/๓๖๑	ปยฺริฐปาสนฺติ	๒๙๖-๒๙๘/๓๑๑-๓๑๒
ปพฺพชชาย	๔๐๒/๓๖๑		

ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก
ปยุรฺปาสนฺโต	๔๙๔/๔๑๐	ปริกฺขิตฺต	๔๗๘-๔๘๓/๑๐-๑๑,
ปยุรฺปาสิตฺตํ	๒๙๖-๒๙๘/๓๑๑-๓๑๒		๔๙๐-๔๙๓/๑๒-๑๓,
ปยุรฺปาสิสฺสาม	๔๙๔/๔๑๐		๑๑๖/๒๑๓, ๕๐๖/๔๒๐,
ปยุรฺปาเสยฺยํ	๕๐๓/๔๑๘		๕๑๓/๔๒๙, ๕๗๓/๔๕๔
ปยุรฺยาสิตฺวา	๒๙๔-๒๙๕/๓๑๐-๓๑๑	ปริกฺขเป	๕๑๓/๔๒๙
ปโยเค	๕๑๒/๒๗, ๕๑๙/๓๓,	ปริคฺคํ	๖๔๗/๔๙๖
	๕๒๔/๓๕, ๕๒๙/๔๐,	ปริคฺคหิตานิ	๘๐-๘๑/๑๙๓-๑๙๔,
	๕๓๔/๔๔ -อาทิ		๓๐๗/๓๑๗-๓๑๘
ปโยเคน	๑๒๖/๒๑๘	ปริคฺคหิตาโย	๘๐-๘๑/๑๙๓-๑๙๔,
ปโยปานํ	๖๒๗/๔๘๒		๓๐๗/๓๑๘
ปรภณฺทํ	๕๙๕/๘๔	ปริจิตา	๑๔๗/๒๓๐
ปรมุปรโฆชนสณฺณิ	๒๒๘/๒๗๕	ปริจฺจุตฺโต	๕๙๒/๗๖, ๑๑๖/๒๑๒,
ปรมุปรโฆชนเ	๒๒๑-๒๒๕/		๑๒๑/๒๑๕, ๑๒๖/๒๑๘,
	๒๗๒-๒๗๔, ๒๒๘/๒๗๕		๑๓๑/๒๒๑,
ปรมุปรโฆชนํ	๒๒๒-๒๒๗/๒๗๓-๒๗๔	ปริจฺจุตฺตํ	๖๕๙/๑๒๗, ๑๑๑/๒๐๙,
ปรมุขุวิกปฺปนา	๓๗๔/๓๔๙		๔๘๖/๔๐๕, ๔๙๑/๔๐๘
ปรหตฺถคตํ	๕๙๕/๘๔	ปริณตสณฺณิ	๖๖๐/๑๒๘, ๔๙๒/๔๐๘
ปราชิโต	๑๓/๑๓๙	ปริณเต	๖๖๐/๑๒๘, ๔๙๒/๔๐๘
ปรามสิ	๕๓๗/๔๗	ปริณตํ	๖๕๗-๖๖๐/๑๒๗-๑๒๘,
ปริกฺขยํ	๒๓๐-๑๓๑/		๔๘๙-๔๙๒/๔๐๘-๔๐๙
ปริกฺขารํ	๕๐๗/๒๓, ๕๑๔/๒๘,	ปริณามนํ	๔๙๓/๔๐๙
	๖๓๔/๑๑๑, ๑๒๗-๑๒๘/๒๑๙,	ปริณามิตํ	๖๕๙/๑๒๘
	๑๗๙/๒๔๘, ๓๘๐/๓๕๒,	ปริณามะติ	๖๕๙-๖๖๐/๑๒๗-๑๒๘,
	๔๘๗/๔๐๖		๔๙๑-๔๙๒/๔๐๘-๔๐๙

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺ/องฺก
ปริณามนฺติ	๔๘๔-๔๘๕/๔๐๔-๔๐๕, ๔๘๙/๔๐๗	ปริปฺจฺฉิตพฺพํ	๔๓๔/๓๘๔,๔๓๖/๓๘๖
ปริณามเมถ	๖๕๗/๑๒๗,๔๘๙/๔๐๗	ปริปฺจฺฉณวีสติวสฺสสณฺณิ	๔๐๕-๔๐๖/ ๓๖๓
ปริณามเมยฺย	๖๕๘/๑๒๗,๔๙๐/๔๐๘	ปริปฺจฺฉณวีสติวสฺสเส	๔๐๕/๓๖๓
ปริณามสฺสสนฺติ	๖๕๗/๑๒๗, ๔๘๙/๔๐๗	ปริปฺจฺฉณวีสติวสฺสํ	๔๐๖/๓๖๓
ปริณามสฺสสณฺ	๖๕๗/๑๒๗,๔๘๙/๔๐๘	ปริปฺจฺฉโน	๒๔๒/๒๘๔
ปริณามสฺ	๖๕๗/๑๒๗	ปริปฺจฺเรสสนฺติ	๒๒๑/๒๗๑
ปริตฺตํ	๒๒๓/๒๗๓,๒๙๖/๓๑๑	ปริพฺพช	๖๔๗/๔๙๖
ปริปญฺหิตพฺพํ	๔๓๔/๓๘๔,๔๓๖/๓๘๖	ปริพฺพชาชก	๕๕๓/๘๒-๘๔, ๒๗๐/๒๙๘,๒๗๑/๒๙๙,๓๖๗/๓๔๖
ปริปฺติ	๑๓๔/๒๒๒,๓๒๖/๓๒๘, ๕๕๒/๔๔๐,๖๔๗/๔๙๖	ปริพฺพชาชกสมาปนโน	๒๑๘/๒๖๙, ๒๗๑/๒๙๙
ปริปฺติตํ	๓๒๖/๓๒๙	ปริพฺพชาชการามํ	๕๕๓/๘๓
ปริปาจิตํ	๑๙๖/๒๕๘	ปริพฺพชาชกา	๒๖๙/๒๙๗-๒๙๘, ๒๗๐/๒๙๘,๒๗๑/๒๙๙
ปริปาจิตสณฺณิ	๑๙๖/๒๕๘	ปริพฺพชฺชนฺติ	๑๑๙/๒๑๔
ปริปาจิตเต	๑๙๖/๒๕๘	ปริภาสิตพฺโพ	๑๔๙/๒๓๒
ปริปาเจติ	๑๙๕/๒๕๗,๑๙๗/๒๕๘	ปริภฺยช	๒๔๖/๒๘๖,๓๗๔/๓๔๙, ๕๕๖/๔๔๓,๕๖๙/๔๕๐
ปริปาเตนฺติ	๖๕๒/๑๒๒	ปริภฺยชฺชติ	๔๖๘/๕,๔๙๕/๑๔, ๕๐๑/๑๙,๕๔๕/๕๕,๕๕๐/๕๗ -อาทิ
ปริปาเตสิ	๓๕๐/๓๓๘	ปริภฺยชฺชตฺ	๕๓๗/๔๖
ปริปฺจฺฉนา	๓๔๔/๓๓๖	ปริภฺยชฺชถ	๓๘๗/๓๕๔
ปริปฺจฺฉนํ	๕๗๖/๗๒,๑๕๒/๒๓๔, ๑๕๗/๒๓๗,๑๖๓/๒๔๐, ๔๓๐/๓๘๒	ปริภฺยชฺชนฺติ	๓๘๗/๓๕๔
ปริปฺจฺฉนามิ	๔๓๓-๔๓๖/๓๘๔-๓๘๖		

ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก
ปริกฺขชฺช	๓๗๒/๓๔๘	ปริมุขํ	๓๒๖/๓๒๗
ปริกฺขชาหิ	๒๔๖/๒๘๖	ปริโมเจสุสามิ	๔๗๓/๔๐๐
ปริกฺขชฺช	๗๕/๑๙๐	ปริยาปฺพนฺติ	๔๓๘/๓๘๗, ๔๔๐/๓๘๘
ปริกฺขชฺชิตพฺพ	๕๘๔/๗๘,	ปริยาปฺพนฺตฺ	๔๔๒/๓๘๙
	๕๘๙/๘๑, ๖๒๔/๑๐๕	ปริยาปฺพนาติ	๖๔๗/๔๙๕
ปริกฺขชฺชิตพฺพานิ	๖๒๒-๖๒๓/๑๐๔	ปริยาปฺพนาม	๔๓๘/๓๘๗
ปริกฺขชฺชิตพฺพอ	๖๑๕/๙๕	ปริยาปฺพนฺตฺ	๖๔๗/๔๙๕
ปริกฺขชฺชิสฺสตี	๓๗๒/๓๔๘	ปริยาปฺพนฺตฺ	๔๔๒/๓๘๙
ปริกฺขชฺชิสฺสถ	๓๘๗/๓๕๕	ปริยาเยน	๑๔๙/๒๓๒, ๑๕๓/๒๓๕
ปริกฺขชฺชิสฺสตี	๓๗๒/๓๔๘	ปริยาโย	๑๕๓/๒๓๕
ปริกฺขชฺชิสฺสนฺติ	๓๘๗/๓๕๔	ปริยิฏฺจํ	๖๒๘/๑๐๗
ปริกฺขชฺชิสฺสามิ	๕๒๗/๓๗, ๕๓๒/๔๑	ปริยฺภูจฺจิโต	๒๗๙/๓๐๓
ปริกฺขชฺชเยย	๓๖๘/๓๔๖,	ปริยฺภูจฺจิสฺ	๔๐๗/๓๖๔, ๕๗๐/๔๕๐
	๓๗๓/๓๘๔, ๓๘๘/๓๕๕	ปริเยสนฺติ	๖๒๖/๑๐๕
ปริกฺขตฺโต	๗๖/๑๙๐	ปริเยสฺสสถ	๖๒๖/๑๐๖
ปริกฺขตฺตํ	๕๓๗/๔๖, ๗๖/๑๙๑	ปริเยสฺสสนฺติ	๖๒๖/๑๐๖
ปริกฺขตฺ	๑๕/๑๔๐-๑๔๑	ปริเยสฺสิตพฺพา	๑๔๙/๒๓๒
ปริโกกฺขชฺชณฺ	๕๑๙/๓๒	ปริโยสานกฺลยาณา	๑๔๗/๒๓๐
ปริโกเคน	๖๒๔/๑๐๕,	ปริโยสาเปตี	๕๔๕/๕๔, ๕๕๐/๕๖,
	๓๘๙/๓๕๕, ๓๙๑/๓๕๕		๕๕๕/๕๙, ๕๖๓/๖๓, ๕๖๙/๖๘,
ปริโกคํ	๖๖๑/๑๒๘, ๔๙๓/๔๐๙		๕๑๙/๔๒๗, ๕๒๔/๔๒๙, ๕๒๙/๔๓๑,
ปริโกชนํ	๑๔๙/๒๓๑		๕๓๕/๔๓๓, ๕๔๐/๔๓๕,
ปริมณฺท	๕๗๖-๕๗๗/๔๕๖-๔๕๗,		๕๔๕/๔๓๖, ๕๕๐/๔๓๘
	๖๑๖/๔๗๗	ปริวณฺฏิตา	๕๙๓/๘๓

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
ปริวภูฏิตวา	๕๘๙/๘๑	ปริสฺสาวเน	๖๔๐/๑๑๓,๕๓๐/๔๓๑
ปริวภูฏิสฺสติ	๕๓๙/๕๐	ปริหฺริสฺสาม	๔๐๗/๓๖๔
ปริวภูฏิตวา	๕๒๙/๔๐,๕๓๔/๔๓, ๕๓๙/๕๐,๕๘๔/๗๘	ปริหฺนินลาภสฺสกาโร	๒๐๙/๒๖๔
ปริวภูฏิต	๖๒๘/๑๐๗	ปริพาหสฺมโย	๓๕๘-๓๖๔/๓๔๓-๓๔๕
ปริวภูฏิต	๕๓๙/๕๑,๕๙๕/๘๔	ปลวติ	๓๓๗/๓๓๓,๓๓๙/๓๓๔
ปริวตฺติตวา	๓๒๖/๓๒๙	ปลาสฺนินฺ	๓๖๙/๓๔๗
ปริวสนฺโต	๗๘/๑๙๒,๓๙๗/๓๕๘	ปลิพฺพุทฺ	๑๑๓/๒๑๑,๑๑๘/๒๑๔
ปริวสามิ	๓๙๗/๓๕๘	ปลิพฺพุทฺนฺติ	๑๑๙/๒๑๔
ปริวาโร	๕๗๓/๔๕๓	ปลิพฺพุทฺติวา	๔๐๗/๓๖๔,๕๐๒/๔๑๗
ปริवासํ	๗๘/๑๙๒,๓๙๗/๓๕๘	ปลิพฺพุทฺ	๓๒๑/๓๒๔
ปริวิสติ	๒๒๑/๒๗๒	ปลิโพทฺ	๑๑๑/๒๑๐
ปริวิส	๖๕๗/๑๒๖,๔๘๙/๔๐๗	ปลฺลงฺกํ	๓๒๖/๓๒๗
ปริวิสิตวา	๕๐๔/๔๑๙	ปลฺลตฺตติกาย	๖๐๑/๔๖๙,๖๔๒/๔๙๒
ปริวิสึสฺ	๒๐๓/๒๖๑	ปวฺภูฏิสฺสติ	๑๓/๑๓๘-๑๓๙
ปริเวณํ	๑๔๙/๒๓๑	ปวฺรณ	๖๔๙/๑๒๑,๒๖๘/๒๙๖, ๓๐๗/๓๑๗,๔๒๕/๓๗๖
ปริเวสนํ	๒๖๙/๒๙๗	ปวฺริตสฺมณิ	๒๔๕/๒๘๖
ปริสงฺกาย	๑๔๙/๒๓๒	ปวฺริตา	๖๐๙/๙๐,๑๙๕/๒๕๘, ๒๓๖/๒๘๑,๕๑๖/๔๒๖
ปริสา	๕๖๕/๖๔-๖๕, ๖๒๑/๑๐๓,๔๘๑/๔๐๓	ปวฺริตานํ	๕๒๑/๓๓,๕๒๖/๓๖, ๕๓๑/๔๐,๕๓๖/๔๕,๖๑๗/๙๘, ๖๔๐/๑๑๓,๖๔๕/๑๑๙,๒๓๕/๒๘๐, ๒๖๒/๒๙๔,๓๑๐/๓๑๙,๖๐๔/๔๗๐, ๖๐๙/๔๗๓,๖๑๓/๔๗๖
ปริสฺสทฺธา	๖๖๒/๑๒๙,๕๕๑/๔๓๙, ๕๗๕/๔๕๕,๖๕๔/๕๐๑,๖๕๕/๕๐๒		
ปริสฺสทฺ	๑๔๙/๒๓๐		
ปริสฺสวานานิ	๖๒๑/๑๐๓		

ปทานุกุโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกุโม	ปพฺพ/องฺก
ปวาริตะ	๒๔๕/๒๘๖	ปวิสติ	๑๒๓/๒๑๖, ๒๕๒/๒๘๙,
ปวาริตน	๕๑๕/๒๙, ๒๓๙/๒๘๒,		๓๐๒/๓๑๔, ๔๙๗/๔๑๓,
	๒๔๔/๒๘๕, ๓๐๕/๓๑๖		๕๑๔-๕/๔๒๕
ปวาริต	๒๓๖/๒๘๑, ๒๓๘-๙/๒๘๒	ปวิสถ	๕๐๙-๕๑๐/๔๒๓
	๒๔๒/๒๘๔, ๒๔๔/๒๘๕,	ปวิสทสฺส	๑๒๑-๑๒๒/๒๑๕-๒๑๖
	๓๐๕/๓๑๖, ๓๐๘/๓๑๘,	ปวิสทติ	๔๕๙/๑, ๑๕๓/๒๓๖
	๓๑๐/๓๑๙	ปวิสสิ	๒๕๒/๒๘๙, ๔๙๖/๔๑๒
ปวาริต	๒๔๒-๓/๒๘๔-๒๘๕	ปวิสติว	๒๐๓/๒๖๑, ๓๒๖/๓๒๗,
ปวาเรติ	๒๔๕/๒๘๖		๔๙๕/๔๑๒, ๕๐๘/๔๒๒
ปวาเรตพฺพ	๑๔๙/๒๓๒	ปวิสสิตุ	๓๐๐/๓๑๓, ๕๐๙/๔๒๓,
ปวาเรตว	๕๑๕/๒๙, ๓๐๕/๓๑๖		๕๑๐-๕๑๒/๔๒๔-๔๒๕
ปวาเรตุ	๓๐๓-๓๐๕/๓๑๔-๓๑๕	ปวิสสิสฺสติ	๔๙๖/๔๑๒
ปวาเรมิ	๓๐๗/๓๑๗-๓๑๘	ปวิสสิส	๔๙๖/๔๑๒
ปวาเรย	๕๒๓-๔/๓๕,	ปวิสสิสสาม	๒๗๔-๕/๓๐๐
	๒๓๒/๒๗๘, ๒๓๓/๒๗๙,	ปวิสสิสุ	๕๐๘/๒๔, ๑๙๒/๒๕๖,
	๒๔๓-๔/๒๘๕		๕๐๙/๔๒๓
ปวาเรสิ	๒๔๒/๒๘๔	ปวิสเยย	๕๐๘-๕๑๓/๔๒๓-๔๒๕
ปวาเรสฺสติ	๒๔๒/๒๘๔	ปเวทฺหติ	๕๕๒/๔๔๐
ปวาเรสฺสสิ	๒๔๒/๒๘๔	ปสนฺนํ	๓๒๖/๓๒๘
ปวาเรหิ	๓๐๓-๓๐๕/๓๑๔-๓๑๕	ปสนฺนา	๓๒๖/๓๒๘
ปวาสํ	๖๔๑/๑๑๔	ปสนฺนํ	๔๕๙/๒, ...๑/๑๓๑, ...
ปวิญฺจาย	๕๕๓/๔๔๑, ๕๕๕/๔๔๒		๕๕๒/๔๔๑, ...๕๗๖/๔๕๖
ปวิญฺโ	๕๐๘/๒๔, ๒๙๕/๓๑๐	ปสนฺนํขวณฺณา	๖๗/๑๗๗
ปวิญฺจ	๓๒๖/๓๒๗	ปสนฺโน	๒๒๑/๒๗๑

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
ปสวสิ	๔๑๗/๓๗๑, ๔๒๘/๓๗๙	ปสฺสาโว	๖๕๑-๖๕๒/๔๙๙, ๖๕๔/๕๐๑
ปสเวยฺยาสิ	๘๙/๑๙๘	ปสฺสาวํ	๓๓๘/๓๓๔,
ปสาทาย	๔๕๙/๒, ...๑/๑๓๑, ...		๖๕๑-๖๕๔/๔๙๘-๕๐๑
	๕๕๒/๔๔๑, ...๕๗๖/๔๕๖	ปสฺสิตพฺโพ	๓๑๑/๓๒๐
ปสาทโ	๖๔๙/๑๒๑	ปสฺสิตฺวา	๕๑๕/๒๙, ๕๔๗/๕๕,
ปสารถฺสสนฺติ	๕๒๒/๓๔, ๕๙๘/๘๖		๕๗๑/๖๙, ๕๙๘/๘๖, ๖๒๐/๑๐๑ - ยาทิ
ปสํทติ	๖๖๑/๑๒๘, ๔๙๓/๔๐๙	ปสฺสิตฺวาน	๕๖๖/๖๗
ปสฺपालกา	๓๒๖/๓๒๗	ปสฺสิตํ	๒๐๐/๒๖๐,
ปสฺ	๘๖/๑๙๖		๒๘๖/๓๐๖, ๒๙๑/๓๐๘
ปสฺกุลโต	๕๐๐/๑๗, ๕๗๓/	ปสฺสิสฺสนฺติ	๕๐๘/๒๔
ปสฺกุลสณฺณิสฺส	๕๐๗/๔๒๑	ปสฺเสยฺยาสิ	๕๐๒/๔๑๗
ปสฺกุลานิ	๕๖๕/๖๔	ปหรณิ	๖๓๖/๔๘๙
ปสฺกุลิกงฺคํ	๕๖๖/๖๖	ปหานํ	๗๐/๑๘๐
ปสฺกุลิกา	๕๖๕-๕๖๖/๖๕-๖๖	ปหารํ	๔๔๙-๔๕๓/๓๙๒-๓๙๓
ปสฺกุลิกโ	๕๖๕/๖๔-๖๕	ปหารสมฺมุจฺจิตา	๔๕๔/๓๙๓
ปสฺปุณฺโ	๘๖/๑๙๖	ปหิณฺนทฺถาย	๒๓๓/๒๗๘, ๒๓๕/๒๘๐
ปสฺสติ	๕๐๘/๒๔,	ปหิณฺนิตฺถ	๕๓๘/๔๙, ๕๓๙/๕๑
	๓๑๔-๓๑๖/๓๒๑-๓๒๒,	ปหิณฺนิตฺถสํมิ	๕๑๕/๒๙
	๓๒๔-๓๒๕/๓๒๖	ปหิณฺเนยฺย	๕๓๘/๔๘, ๖๔๙/๑๒๑
ปสฺสตฺ	๕๒๑/๔๒๘	ปหิตฺตฺตา	๕๗๖/๗๒
ปสฺสโต	๔๘๙/๑๒	ปหิตฺเต	๖๔๖/๑๑๙
ปสฺสนฺติ	๔๑๙/๓๗๒, ๔๓๐/๓๘๑	ปหิณฺนติ	๕๕/๑๖๘
ปสฺสเร	๖๔๗/๔๙๗	ปหิโน	๗๑/๑๘๒, ๗๒/๒๘๕,
ปสฺสาเวน	๔๘๓/๔๐๔		๗๓-๗๔/๑๘๗, ๗๕/๑๙๐

ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก
ปหูเตน	๒๖๙/๒๙๗	ปาณสญญี	๓๘๕/๓๕๔
ปหูตัม	๑๙๒/๒๕๕, ๒๒๑/๒๗๑	ปาณหรรณัม	๔๐๒/๓๖๒
ปโหติ	๔๙๗/๑๕, ๕๐๐/๑๗, ๓๒๖/๓๒๙	ปาณโน	๖๔๗/๔๙๖
ปาจิตติยัม	๔๖๙/๒, ... ๖๖๒/๑๒๙ (นิสฺสฤคฺคิยกณฺเฑ ทิสฺสติ) ๒/๑๓๑, ... ๕๔๘/๔๓๘ (ปาจิตติยกณฺเฑ ทิสฺสติ)	ปาณิปุพฺพารัม	๕๐๕/๒๒
ปาจิตติยสฺส	๔-๑๐/๑๓๒-๑๓๗ ... ๕๕๐/๔๓๘	ปาณเณ	๕๔๒/๕๓, ๓๘๕/๓๕๔
ปาจิตติยา	๕๕๑/๔๓๙	ปาโน	๓๘๔/๓๕๔
ปาฏุงกี	๖๔๐/๔๙๑	ปาณัม	๓๘๒-๓๘๓/๓๕๓
ปาฏิกงฺขา	๑๕/๑๔๒	ปาตพฺพัม	๓๒๖/๓๒๙
ปาฏีเทสนียัม	๒๔/๑๔๗, ๕๕๓/๔๔๑, ๕๕๘/๔๔๔, ๕๖๓-๕๖๔/๔๔๖-๔๔๗, ๕๖๖/๔๔๘, ๕๗๐/๔๕๑, ๕๗๒/๔๕๒	ปาติโมกฺขสํวรํสุโต	๑๔๗/๒๓๐
ปาฏีเทสนียสฺส	๕๕๕/๔๔๒, ๕๕๙-๕๖๐/๔๔๕, ๕๖๗-๘/๔๔๙-๔๕๐, ๕๗๓-๔/๔๕๔	ปาติโมกฺขานิ	๑๔๗/๒๓๐
ปาฏีเทสนียา	๕๗๕/๔๕๕, ๖๕๕/๕๐๒	ปาตุกโรติ	๔๙๗/๔๑๓
ปาฏีปทิกเ	๒๒๐/๒๗๐, ๒๒๙/๒๗๕, ๕๖๙/๔๕๐	ปาเถยฺยัม	๒๓๑/๒๗๗-๒๗๘
ปาฏีเยกโก	๖๑๙/๑๐๐	ปาเถยฺยตฺถาย	๒๓๓/๒๗๙, ๒๓๕/๒๘๐
		ปาทำ	๕๗๓/๗๐, ๕๘๐-๕๘๑/๔๕๘
		ปาทปฏฺจนี	๑๑๒/๒๑๑
		ปาทุการุพฺพหสฺส	๖๓๘/๔๙๐
		ปาทุปลกัม	๕๘๙/๘๐
		ปาเท	๔๖๓, ๔๖๕/๔, ๔๗๓/๘, ๕๕๙/๖๑, ๕๘๔/๗๗, ๕๘๙/๘๐, ๖๐๒, ๖๐๔/๘๘, ๖๑๓/๙๔
		ปานกถัม	๕๐๘/๔๒๑-๔๒๒
		ปานียัม	๑๔๙/๒๓๑
		ปานียถาลกัม	๖๓๑/๔๘๕

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺ/องฺก
ปาปกั	๔๑๗/๓๖๘-๓๗๐, ๔๒๐/๓๗๓,๔๒๘/๓๗๗,๓๗๙	ปารุปีตพพั	๕๕๗/๔๕๗
ปาเปถ	๔๖๙/๓๙๙	ปารุปีตวา	๕๕๓/๘๒, ๑๗๕/๒๔๖-๒๔๗,
ปาปฺณาคิ	๑๒๔/๒๑๗,		๕๕๘-๕๕๙/๔๖๗-๔๖๘
ปาปฺณนฺติ	๑๐๓/๒๐๕	ปารุปีตฺสํ	๕๕๗/๔๕๗
ปาเปสิ	๑๓/๑๓๙	ปาวีสิ	๕๐๘/๒๔,๖๒๐/๑๐๑-๒, ๒๓๐/๒๗๖,๒๓๑/๒๗๗,
ปาโป	๔๙๔/๔๑๐		๕๑๐/๔๒๓,๕๑๑/๔๒๔
ปายาสิ	๓๒๖/๓๒๗	ปาสาทำ	๖๒๑/๑๐๒
ปาราชิกั	๒๔/๑๔๗, ๒๗/๑๕๐,๔๐/๑๕๙	ปาสาทิกั	๕๐๓/๒๑,๕๕๖/๗๒, ๑๗๕/๒๔๗
ปาราชิกา	๖๕๕/๕๐๒	ปาสาทิกตาย	๓๔๓/๓๓๕,๔๓๖/๓๘๕
ปาราชิกานิ	๘๐/๑๙๓,๓๙๙/๓๕๙	ปาสาทิกกา	๕๖๕/๖๔,๖๒๐/๑๐๑, ๖๒๑/๑๐๒,๕๕๕/๑๖๘
ปาริปุริ	๔๙๙-๕๐๐/๑๖-๑๗	ปาสาทิกโก	๕๕๕/๑๖๘,๕๕๗/๔๓๗
ปาริวิญญุกั	๕๑๐/๒๖,๕๑๒/๒๗, ๕๑๔/๒๘,๑๗๐/๒๔๔, ๑๗๒/๒๔๕,๑๗๔/๒๔๖	ปาสาเท	๖๓๑/๔๘๔,๖๓๒/๔๘๕
ปาริวิญญุกจิวรั	๕๑๐/๒๖	ปาสาโท	๔๗๗/๙,๔๘๖/๑๑
ปาริวิญญูกา	๕๑๑-๕๑๓/๒๖-๒๗, ๑๗๑-๑๗๓/๒๔๕	ปาเหตุพฺโพ	๕๓๘/๔๙
ปารุโต	๖๔๔/๔๙๓	ปาเหสิ	๕๓๗/๔๕-๔๖,๖๑๙/๙๙, ๖๔๖/๑๑๙,๒๑๖/๒๖๘/,๒๓๐/๒๗๖, ๒๙๕/๓๑๐,๓๑๒/๓๒๐
ปารุติ	๕๐๕/๒๑,๕๖๘/๖๗	ปาเหสิ	๕๕๙/๖๑,๓๖๗/๓๔๖
ปารุปติ	๕๕๗/๔๕๗	ปิฏฺจสุรา	๓๒๘/๓๒๙
ปารุปฺนฺติ	๕๕๗/๔๕๗		
ปารุปี	๕๕๓/๘๒		

ปทานุกรโม	ปพฺพេ/องฺเก	ปทานุกรโม	ปพฺพេ/องฺเก
ปิฎฺจิตฺ	๑๗๕/๒๔๗	ปิณฑาย	๕๐๘/๒๔, ๖๑๐/๙๑,
ปิฎฺจิวํสํ	๒๘๑/๓๐๔	๖๒๐/๑๐๒-๑, ๑๖๙/๒๔๓, ๒๐๓/๒๖๑,	
ปิฎฺจิสงฺฆาฏฺสส	๑๓๖/๒๒๓	๒๑๓/๒๖๖, ๒๑๔/๒๖๗, ๒๑๘/๒๖๙,	
ปิฎฺจิสงฺฆาตฺสส	๒๘๑/๓๐๔	๒๒๐/๒๗๐, ๒๒๑/๒๗๑-๒๗๒,	
ปิณฑเกน	๖๗/๑๗๖	๒๕๒/๒๘๙, ๒๗๔-๕/๓๐๐, ๒๙๕/๓๑๐,	
ปิณฑจาริกอ	๕๒๗/๓๗, ๕๓๒/๔๑,	๓๒๖/๓๒๘, ๔๐๒/๓๖๑, ๕๕๒/๔๔๐,	
	๖๔๑/๑๑๔, ๒๓๐/๒๗๗, ๒๓๑/๒๗๗	๕๖๕/๔๔๘, ๕๖๗/๔๔๙,	
ปิณฑปาติ	๗๕/๑๙๐, ๗๖/๑๙๑,	๕๗๑/๔๕๒, ๕๗๓/๔๕๔	
	๑๙๒-๑๙๔/๒๕๖-๒๕๗,		
	๒๒๒/๒๗๓, ๒๓๖-๗/๒๘๐,		
	๒๔๒/๒๘๐, ๒๕๒/๒๘๙,		
	๖๐๒-๖๑๐/๔๖๙-๔๗๓		
ปิณฑปาตนิหารเกน	๕๖๕/๖๓-๖๕	ปิณฑเท	๑๓๗/๒๒๔
ปิณฑปาตปฏิกกฺกนฺตา	๕๐๘/๒๔	ปิณฑโท	๒๖๘/๑๙๖, ๒๖๙/๒๙๘
ปิณฑปาตมตฺตมฺปิ	๖๔๒/๑๑๗,	ปิณฑํ	๒๐๓/๒๖๑,
	๖๔๓/๑๑๘		๒๑๖/๒๖๘, ๒๖๙/๒๙๘
ปิณฑปาตเหตุ	๑๖๖-๑๖๘/๒๔๒-๒๔๓	ปิณฑุกุเขปํ	๖๒๐/๔๗๙
ปิณฑปาติกกํ	๕๖๖/๖๖	ปิตา	๔๙๗/๔๑๓
ปิณฑปาติกา	๕๖๕/๖๕	ปิตามหฺยฺคา	๕๐๕/๒๑, ๕๑๒/๒๗,
ปิณฑปาติโก	๕๖๕/๖๔-๖๕		๕๑๙/๓๒, ๕๒๔/๓๕, ๕๒๙/๓๙,
ปิณฑปาเต	๒๓๗/๒๘๑		๕๓๔/๔๓, ๕๗๘/๗๓,
ปิณฑปาโต	๖๔๓/๑๑๘, ๗๖/๑๙๐,		๖๔๓/๑๑๗, ๑๗๒/๒๔๕,
	๒๔๒/๒๘๔, ๖๐๒-๖๑๐/๔๖๙-๔๗๓		๔๙๗/๔๑๕, ๕๕๔/๔๔๒
		ปิตีโต	๕๐๕/๒๑, ๕๑๒/๒๗,
			๕๑๙/๓๒, ๕๒๔/๓๕, ๕๒๙/๓๙,
			๕๓๔/๔๓, ๕๗๘/๗๓,
			๖๔๓/๑๑๗, ๑๗๒/๒๔๕,
			๔๙๗/๔๑๕, ๕๕๔/๔๔๒

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
ปิปาสา	๔๐๒/๓๖๒	ปุคฺคโล	๔๐๒-๓/๓๖๒-๓, ๔๖๔/๓๙๗
ปิยกมฺยสฺส	๓๘/๑๕๖	ปุจฺจนฺติ	๕๕๗/๘๕๕, ๖๖/๑๗๕,
ปิโย	๑๔๗/๒๓๐		๑๐๒/๒๐๕, ๑๕๒/๒๓๔,
ปิลงฺกโ	๙๑/๒๐๐		๑๕๗/๒๓๗, ๑๖๓/๒๔๐
ปิวิสส	๔๐๒/๓๖๑	ปุจฺจนฺติ	๖๘/๑๗๘
ปิสาจกนฺตาริ	๓๔๗/๓๓๗	ปุจฺจนฺมาโน	๕๓๙/๕๑
ปิพกา	๕๓๙/๔๓๔	ปุจฺจนฺมิ	๖๖๒/๑๒๙, ๕๕๑/๔๓๙,
ปิจสฺส	๕๓๑/๔๓		๕๗๕/๔๕๕, ๕๖๔/๕๐๑, ๕๖๕/๕๐๒
ปิจานิ	๕๒๓/๔๒๘	ปุจฺจนิ	๖๒๐/๑๐๒, ๔๑๒/๓๖๖
ปิจํ	๑๓๐/๒๒๐, ๕๒๒-๓/๔๒๘	ปุจฺจนิตพฺพา	๑๔๙/๒๓๑
ปิฏกมฺภุจํ	๔๙๖/๔๑๒	ปุจฺจนิตพฺพํ	๒๔๒/๒๘๔
ปิณฺนทฺริยา	๖๗/๑๗๗	ปุจฺจนิยมาโน	๖๖๑/๑๒๘, ๔๙๓/๔๐๙
ปุกฺกสฺสชาติ	๑๕/๑๔๐	ปุจฺจนิสฺสุ	๒๙๕/๓๑๐
ปุคฺคลํ	๔๐๒-๓/๓๖๒-๓, ๔๐๖/๓๖๓	ปุฏฺฐิ	๕๐๘/๒๔
ปุคฺคลสฺส	๔๖๓/๓, ๔๗๖/๙,	ปุณฺณปตฺตํ	๕๐๒/๔๑๗
	๕๐๐/๑๘, ๕๐๕/๒๒, ๕๑๒/๒๗ -อาทิ	ปุตฺตภาติกา	๕๐๘/๒๔
ปุคฺคฺลानํ	๕๖๖/๖๗	ปุตฺตทการสฺส	๕๔๒/๕๓,
ปุคฺคฺลानาทริยํ	๓๔๒/๓๓๕		๖๗/๓๑๑/๓๒๐, ๓๑๗/๓๒๒,
ปุคฺคฺลิกสณฺณิ	๑๑๒/๒๑๐-๒๑๑,		๓๒๒/๓๒๔
	๑๑๖/๒๑๓, ๑๑๗/๒๑๔, ๑๒๒/๒๑๖,	ปุตฺตทการา	๖๐๙/๙๐,
	๑๒๗/๒๑๘-๙, ๑๓๒/๒๒๑		๖๑๑/๙๒, ๕๑๖/๔๒๖
ปุคฺคฺลิก	๑๑๒/๒๑๑,	ปุตฺโต	๑๙๒/๒๕๖, ๔๙๗/๔๓
	๑๑๗/๒๑๔, ๑๒๒/๒๑๖,	ปุณฺกมฺมาย	๓๙๒/๓๕๖
	๑๒๗/๒๑๙, ๑๓๒/๒๒๑	ปุณฺปวารณาย	๓๐๖-๓๐๗/๓๑๗

ปทานุกุโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกุโม	ปพฺพ/องฺก
ปฺปผจฺจทฺทโก	๑๙/๑๔๔	ปฺรณสฺสนุถสฺส	๕๖๗/๖๗,
ปฺปผจฺจทฺทกั	๑๙/๑๔๔		๕๖๘, ๕๗๐/๖๘
ปฺปผาสโว	๓๒๘/๓๓๐	ปฺรณาสีโกฏฺโห	๕๓๒/๔๓๒
ปฺปพฺพนณั	๙๑/๒๐๐, ๑๓๖/๒๒๓	ปฺรารุณา	๕๔/๑๖๖, ๓๒๑/๑๒๔
ปฺปพฺพนหสมยั	๕๐๓/๒๐, ๕๐๘/๒๓,	ปฺริสกกั	๕๐๘/๔๒๑-๔๒๒
	๕๘๒/๗๕, ๖๒๐/๑๐๑, ๖๐/๑๗๒,	ปฺริสวีกุคหิ	๖๒/๑๗๔
	๑๕๙/๒๓๙, ๑๙๒/๒๕๕, ๒๐๓/๒๖๑,	ปฺริสวีกุคเหน	๖๓-๖๔/๑๗๔-๑๗๕
	๒๒๑/๒๗๑, ๒๒๖/๒๗๔, ๒๓๐/๒๗๗,	ปฺริสวีกุคโห	๖๔/๑๗๕
	๔๙๕/๔๑๒, ๕๖๕/๔๔๘	ปฺริสสฺส	๕๒๗/๓๗, ๕๘๒/๗๕,
ปฺปพฺพเปตกถั	๕๐๘/๔๒๑-๔๒๒		๖๔๑/๑๑๔-๑๑๕, ๘๐/๑๙๓,
ปฺปพฺพปคถั	๑๒๐/๒๑๕		๑๑๑/๒๑๐, ๑๓๑/๒๒๑,
ปฺปพฺพ	๕๒๗-๕๓๐/๓๗-๔๐,		๒๓๐/๒๗๖, ๒๘๔/๓๓๐๕,
	๕๓๒-๕๓๓/๔๒, ๕๓๔/๔๔,		๒๘๙/๓๐๗, ๕๐๔/๔๑๙, ๖๓๕/๔๘๘
	๖๔๑-๖๔๔/๑๑๖-๑๑๘,	ปฺริสา	๕๓๒/๔๑, ๓๑๔/๓๒๑,
	๖๗/๑๗๗, ๑๔๓/๒๒๖, ๑๕๙/๒๓๙,		๓๒๔/๓๒๕
	๑๙๓-๑๙๖/๒๕๗-๒๕๘,	ปฺริसानั	๕๓๒/๔๑
	๒๕๘/๒๙๒, ๓๕๑/๓๓๘, ๓๕๙/๓๔๒,	ปฺริเส	๕๓๒/๔๑
	๔๙๖/๔๑๒, ๔๙๘-๔๙๙/๔๑๕,	ปฺริเสน	๒๓๐/๒๗๗
	๕๖๔/๔๔๗, ๕๖๖/๔๔๘,	ปฺริโส	๕๐๘/๒๕, ๕๒๒/๓๔,
	๕๗๐-๕๗๒/๔๕๑-๔๕๒,		๕๒๗/๓๗, ๕๓๒/๔๑, ๕๗๓/๗๐,
	๖๑๓/๔๗๕		๕๘๒/๗๕, ๖๔๑/๑๑๔-๑๑๕,
ปฺรณจิวริ	๕๐๓-๕๐๖/๒๐-๒๓		๒๐๒/๒๖๐ -อาทิ
ปฺรณทฺตติยิกา	๕๐๓/๒๐, ๑๙๘/๒๕๙	ปฺริสั	๕๒๒/๓๔, ๕๒๗/๓๗,
ปฺรารสฺสนุถถั	๕๖๘/๖๗		๕๓๒/๔๑, ๔๑๒/๓๖๖

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
ปุเร	๒๙๔/๓๐๙	เปสการา	๒๗/๑๕๐
ปุเรภตฺตํ	๒๙๔-๓๐๑/๓๑๐-๓๑๓	เปสกาเรหิ	๖๔๓/๑๑๗
ปุโรหิตน	๖๔๗/๔๙๕	เปสกาโร	๒๐/๑๔๕, ๓๙/๑๕๘
ปุคฺคสุส	๖๕๗/๑๒๖, ๗๘/๑๙๒, ๒๐๓/๒๖๑, ๒๔๒/๒๘๔, ๔๘๙/๔๐๗	เปสการํ	๒๐/๑๔๕
ปุเค	๒๒๙/๒๗๕	เปสลา	๔๖๙/๓๙๙
ปุเคน	๒๒๙/๒๗๕	เปสลานํ	๕๖๖/๖๗
ปุโค	๖๕๗/๑๒๖, ๔๘๙/๔๐๗	เปสเล	๑๒/๑๓๘
ปุคํ	๖๕๗/๑๒๖, ๔๘๙/๔๐๗	เปสฺสญญํ	๓๖/๑๕๕-๖, ๓๘-๔๒/๑๕๖-๑๖๑
ปุชฺชนเหตุ	๑๖๖-๑๖๘/๒๔๒-๒๔๓	[พ]	
ปุวสุรา	๓๒๘/๓๒๙	ผณิซฺชกํ	๙๑/๒๐๐
ปุเว	๒๓๐/๒๗๖-๒๗๗	ผรุโส	๔๐๑/๓๖๐
ปุเวหิ	๒๓๒/๒๗๘	ผลกปิจํ	๑๑๒/๒๑๑
ปุवं	๒๓๐/๒๗๖-๒๗๗, ๒๓๓/๒๗๘	ผลกาทกํ	๑๐๖/๒๐๗
เปกฺขนฺเตน	๕๕๒/๔๕๙	ผลกาทกสฺส	๔๘๖-๔๘๗/๔๐๖
เปติยา	๕๕/๑๗๑, ๖๕/๑๗๕, ๖๕/๑๗๕, ๒๘๗/๓๐๖, ๒๙๒/๓๐๙, ๔๑๕/๓๖๘	ผลสจฺฉนิกิริยา	๗๐/๑๗๙
เปตี	๕๗/๑๗๐, ๖๔/๑๗๔, ๒๘๖/๓๐๕, ๔๑๔/๓๖๗	ผลผเล	๖๑๕-๖๑๖/๔๗๗, ๖๒๐-๖๒๒/๔๗๙-๔๘๐
เปยฺยา	๒๒๑/๒๗๑	ผลสว	๓๒๘/๓๓๐
เปสการเกหิ	๖๓๘/๑๑๓	ผลิกา	๕๓๔/๔๓
เปสการสิปป	๑๕/๑๔๑	ผลิก	๕๒๙/๓๙, ๕๓๙/๕๐
		ผลํ	๕๗๕/๔๕๕
		ผพฺพพีชํ	๙๑/๒๐๐

ปทานุกรโม	ปพฺพฺเองฺเก	ปทานุกรโม	ปพฺพฺเองฺเก
ผาณิตํ	๕๘๔/๗๘, ๕๘๙/๘๑, ๖๒๑/๑๐๓, ๖๒๒-๓/๑๐๔, ๒๕๗/๒๙๑, ๒๕๙/๒๙๒, ๒๖๐/๒๙๓	พลานํ	๗๑/๑๘๒, ๗๒/๑๘๔
ผาลิตา	๒๑๘/๒๖๙	พลานิ	๗๐/๑๘๐, ๗๑/๑๘๒, ๗๒/๑๘๔, ๗๓/๑๘๖, ๗๔/๑๘๗, ๗๕/๑๙๐
ผาสุ	๕๕๙/๖๑, ๕๕/๑๖๘, ๑๕๙/๒๓๙, ๒๕๘/๒๙๒, ๒๖๐/๒๙๓, ๒๗๔/๓๐๐, ๒๗๕-๒๗๖/๓๐๑, ๓๕๑-๓๕๔/๓๓๙, ๓๕๙/๓๔๒, ๓๖๔/๓๔๕, ๖๑๓/๔๗๕	พลลคํ	๓๒๒/๓๒๔, ๓๒๓-๔/๓๒๕
ผาสูกํ	๖๗/๑๗๖-๗, ๖๘/๑๗๘	พลีพทุ	๑๓/๑๓๘-๑๓๙
ผาสุวิหาราย	๕๖๖/๖๗	พหิ	๑๒๖/๒๑๘
ผุจฺจํ	๓/๑๓๒	พหิติโยชนํ	๕๗๓/๗๐
ผุสฺสิ	๓๖๒/๓๔๔	พหิทฺธา	๔๙๗/๔๑๓
		พหิทฺวารโกฏฺจเก	๕๖๖/๖๕
		พหินคเว	๑๕๓/๒๓๖
		พหุ	๖๓๖/๑๑๑-๑๑๒
		พหุํ	๕๒๒/๓๔-๓๕, ๖๒๑/๑๐๒, ๖๓๖/๑๑๑, ๘๙/๑๙๘, ๑๕๓/๒๓๖, ๒๕๒/๒๘๙, ๔๑๗/๓๗๑, ๔๒๘/๓๗๙, ๖๐๔/๔๗๐, ๖๐๙/๔๗๓
	[พ]	พหุก	๕๒๔/๓๕, ๖๓๓/๑๑๐, ๖๐/๑๗๑, ๘๖/๑๙๗, ๑๒๖/๒๑๘, ๑๔๑/๒๒๕, ๑๗๗/๒๔๘, ๓๕๔/๓๔๐, ๓๗๙/๓๕๑
พทรมิสฺสเกน	๒๒๑/๒๗๑	พหุกตา	๑๖๔/๒๔๑
พทรา	๒๒๑/๒๗๑	พหุกรณียา	๒๗๙/๓๐๓
พทฺธิ	๑๑๑/๒๑๐	พหุกรณียเ	๔๙๗/๔๑๓
พนฺธโนกาโส	๖๑๓/๙๓	พหุกิจฺจา	๒๗๙/๓๐๓
พนฺธาปิตํ	๖๒๐-๖๒๑/๑๐๒		
พนฺธาเปสิ	๖๒๐/๑๐๒		
พนฺธิตฺวา	๕๐๘/๒๔, ๕๗๑/๖๙, ๕๐๓/๔๑๘		

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเองฺเก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเองฺเก
พหุกิจุโจ	๔๙๗/๔๑๓	พหุบุปฺจาลกั	๕๙๒-๕๙๓/๔๖๔-๔๖๕
พหุตรั	๕๕๖/๕๙	พหุลุลาเย	๖๒๑/๑๐๓
พหุทฺทฺชา	๔๑๗/๓๖๙-๓๗๐, ๔๒๘/๓๗๘-๓๗๙	พหุลุลิกา	๖๒๑/๑๐๓
พหุสุสุตา	๒๘-๓๑/๑๕๐-๑๕๒, ๓๓-๓๔/๑๕๓-๑๕๕, ๔๑/๑๖๐-๑๖๑	พิมโปหนั	๕๔๖/๕๕๕, ๕๕๑/๕๗, ๕๕๖/๕๙, ๕๖๔/๖๓, ๕๗๐/๖๘, ๕๓๐/๔๓๑, ๕๓๖/๔๓๓, ๕๔๑/๔๓๕, ๕๔๖/๔๓๗, ๕๕๑/๔๓๘
พหุสุสุโต	๑๕/๑๔๒, ๒๕/๑๔๙, ๓๑/๑๕๑, ๓๒/๑๕๓, ๓๔/๑๕๔, ๓๘/๑๕๗, ๔๐/๑๖๐, ๔๙๔-๔๙๕/๔๑๑	พืชชาตานิ	๙๑/๑๙๙
พหุสุสุตัม	๒๕/๑๔๙, ๓๑/๑๕๑, ๓๒/๑๕๓, ๓๔/๑๕๔, ๔๓๕/๓๘๕, ๔๓๖/๓๘๖	พืชพืชั	๙๑/๑๙๙-๒๐๐
พหุ	๕๔๒/๕๓-๕๔, ๕๙๘/๘๖, ๖๐๙/๙๐-๙๑, ๖๑๑/๙๒-๙๓, ๖๕๗/๑๒๖, ๕๕๕/๑๖๘, ๒๒๑/๒๗๑, ๔๓๘/๓๘๗, ๔๘๙/๔๐๗, ๕๑๖/๔๒๖	พุทฺธปฏิสัณฺฑิตัม	๑๕/๑๔๐
พหุปายาสา	๔๑๗/๓๖๙-๓๗๐, ๔๒๘/๓๗๘-๓๗๙	พุทฺธปฺปมฺข	๒๑๖/๒๖๘, ๒๒๑/๒๗๐-๒๗๑
พหุหิ	๕๒๓-๕๒๔/๓๕,	พุทฺธภาสิโต	๔๖/๑๖๓, ๖๔/๑๗๔, ๖๓๔/๔๘๘
พาลิกา	๘๖/๑๙๗	พุทฺธวณั	๑๕๓/๒๓๖
พาทิรเลป	๒๗๓/๒๙๙	พุทฺธโร	๔๕๙/๑, ๔๗๐/๖, ๔๗๑/๖-๗, ๔๙๗/๑๕, ๔๙๘/๑๖ -อาทิ
พาทู	๘๘/๑๙๘, ๕๙๒-๕๙๓/๔๖๔-๔๖๕	พุนฺทิกาพทฺธโร	๑๑๑/๒๐๙-๒๑๐, ๕๒๘/๔๓๐
		พยุณฺชนั	๖๐๒/๘๘, ๖๑๑/๔๗๔
		พยุตฺตา	๒๘-๓๑/๑๕๐-๑๕๒, ๓๓-๓๔/๑๕๓-๑๕๕, ๔๑/๑๖๐-๑๖๑

ปทานุกรโม	ปพฺพេ/องฺเก	ปทานุกรโม	ปพฺพេ/องฺเก
พฺยตฺเตน	๔๖๓, ๔๖๕/๔, ๔๗๓/๘, ๕๕๙/๖๑, ๕๘๔/๗๘, ๕๘๙/๘๑, ๖๐๒/๘๘, ๖๐๔/๘๙, ๖๑๓/๙๔, ๙๔/๒๐๑, ๙๖/๒๐๓, ๑๔๔/๒๒๘, ๔๑๙/๓๗๒, ๔๔๕/๓๙๑, ๕๖๒/๔๔๖	๑๓๔/๒๒๒, ๒๓๖/๒๘๐-๒๘๑, ๕๐๒/๔๑๖-๔๖๗, ๖๒๗/๔๘๒, ๖๔๗/๔๙๕-๖	
พฺยตฺโต	๑๕/๑๔๒, ๒๕/๑๔๙, ๓๑/๑๕๑, ๓๒/๑๕๓, ๓๔/๑๕๔, ๓๘/๑๕๗, ๔๐/๑๖๐	พฺรหฺมณฺณํ ๒๓๓/๒๗๘, ๓๐๐/๓๑๓, ๕๕๙/๔๔๔	
พฺยตฺตํ	๒๕/๑๔๘-๑๔๙, ๓๑/๑๕๑, ๓๒/๑๕๓, ๓๔/๑๕๔, ๔๓๓-๔๓๖/๓๘๕	พฺรหฺมณฺชาตํ ๑๕/๑๔๐, ๓๘/๑๕๗ โพชฌนํ ๗๐/๑๘๐, ๗๑/๑๘๒, ๗๒/๑๘๔-๕, ๗๓/๑๘๖, ๗๔/๑๘๗, ๗๕/๑๙๐	
		[ภ]	
พฺยปโถ	๓/๑๓๑	ภกาเรน	๑๕/๑๔๒
พฺยาหฺรติ	๖๑๙/๔๗๙	ภควา	๕๕๙/๑-๒, ๔๗๐/๖, ๔๗๑/๖-๗, ๔๙๗/๑๕, ๔๙๘/๑๖ -ปาที
พฺยาหฺรณฺติ	๖๑๙/๔๗๘	ภิกิณิ	๕๐๓/๒๐, ๕๐๘/๒๔, ๕๕/๑๖๗, ๖๑/๑๗๓, ๑๕๙/๒๓๙, ๑๖๙/๒๔๓, ๑๗๕/๒๔๖, ๑๘๑/๒๔๙, ๑๘๓/๒๕๐, ๑๘๗/๒๕๓, ๑๘๙/๒๕๔, ๔๑๒/๓๖๖, ๔๑๔/๓๖๗, ๕๕๒/๔๔๐, ๕๕๘-๕๕๙/๔๔๔
พฺยาหฺริตพฺพิ	๖๑๙/๔๗๙		
พฺยาหฺริสฺสามิ	๖๑๙/๔๗๙		
พฺยหํ	๕๕๔/๔๔๒		
พฺรหฺมจิริยํ	๑๔๗/๒๓๐		
พฺรหฺมจิริยนฺตฺรายํ	๔๐๑/๓๖๐		
พฺรหฺมณ	๕๐๘/๒๔, ๕๓๘/๔๘, ๕๓๙/๔๙-๕๐, ๑๓/๑๓๘-๑๓๙, ๑๖/๑๔๒, ๒๖/๑๔๙, ๓๒/๑๕๒-๑๕๓, ๓๙/๑๕๗, ๑๔๙/๒๓๑, ๑๕๓/๒๓๕, ๑๘๓/๒๕๑	ภิกิณิโย	๑๔๔/๒๒๗, ๑๔๗/๒๒๙, ๑๔๙/๒๓๑, ๑๕๓/๒๓๕, ๑๘๓/๒๕๑

หมดอายุ 26/05/2566

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/อฺงฺเก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/อฺงฺเก
ภางฺคิ	๖๓๘/๑๑๓	ภณิสฺสติ	๑๕๓/๒๓๕
ภณฺชติ	๕๓๙/๕๑	ภณิสฺสนฺติ	๔๗๐/๓๙๙
ภณฺติ	๕๘๔/๗๗, ๕๘๙/๘๑, ๕๙๗/๘๕, ๖๔๓/๑๑๘, ๖๖๑/๑๒๘, ๑๑/๑๓๗, ๑๖-๓๔/๑๔๒-๑๕๕, ๓๙-๔๑/๑๕๗-๑๖๑, ๘๘/๑๙๗, ๙๓/๒๐๐, ๑๔๙/๒๓๒, ๑๕๓/๒๓๖, ๑๖๖-๑๖๘/๒๔๒-๒๔๓, ๒๒๙/๒๗๕, ๓๔๔/๓๓๖, ๔๓๕-๔๓๗/๓๘๕-๓๘๖, ๔๔๒/๓๘๙, ๔๖๘/๓๙๘, ๔๙๓/๔๐๙, ๕๕๗/๔๕๓	ภณิสฺสามิ	๑๑/๑๓๗
		ภณิสฺสํ	๔, ๕/๑๓๒-๑๓๓, ๗/๑๓๔-๑๓๕, ๙-๑๐/๑๓๗
		ภณเ	๔๙๔/๔๑๐
		ภณฺทํ	๕๙๕/๘๔, ๖๐๙/๙๐, ๖๑๑/๙๒, ๒๗๘/๓๐๒, ๕๐๖/๔๒๑, ๕๑๖/๔๒๖
		ภณฺทณิ	๑๐๒/๒๐๕, ๔๐๑/๓๖๐, ๔๘๓/๔๐๔
ภณฺถ	๙๔/๒๐๑, ๙๙-๑๐๐/๒๐๔	ภณฺทณฺกโต	๗๘/๑๙๑
ภณฺนฺตํ	๔๘/๑๖๓, ๖๖/๑๗๖, ๑๕๒/๒๓๔, ๑๕๗/๒๓๗, ๑๖๓/๒๔๐	ภณฺทณฺการกํ	๑๒๘/๒๑๙
ภณฺนฺตสฺส	๔-๑๐/๑๓๒-๑๓๗, ๗๑-๗๖/๑๘๐-๑๙๑	ภณฺทณฺชาตานิ	๓๖/๑๕๕-๑๕๖, ๔๖๙-๔๗๑/๓๙๙
ภณฺนฺติ	๑๔๙/๒๓๒	ภณฺทณานิ	๓๖/๑๕๕-๑๕๖
ภณามิ	๔, ๕/๑๓๒-๑๓๓, ๗/๑๓๔-๕, ๙-๑๐/๑๓๗	ภณฺทณฺตา	๑๒/๑๓๗-๑๓๘
ภณฺติ	๔, ๕/๑๓๒-๑๓๓, ๗/๑๓๔-๑๓๕, ๙-๑๐/๑๓๗	ภณฺทณฺติ	๔๖๙/๓๙๙
ภณฺติ	๔, ๕/๑๓๒-๑๓๓, ๗/๑๓๔-๑๓๕, ๙-๑๐/๑๓๗	ภณฺทิกํ	๕๐๘/๒๔, ๕๕๗/๖๙, ๕๐๓/๔๑๘
ภณฺติ	๔, ๕/๑๓๒-๑๓๓, ๗/๑๓๔-๑๓๕, ๙-๑๐/๑๓๗	ภณฺทิกาทุณฺ	๔๙๘/๑๕-๑๖, ๖๔๗/๑๒๐
ภณฺติ	๔, ๕/๑๓๒-๑๓๓, ๗/๑๓๔-๑๓๕, ๙-๑๐/๑๓๗	ภณฺทิตฺวา	๔๑๒/๓๖๖
ภณฺติ	๔, ๕/๑๓๒-๑๓๓, ๗/๑๓๔-๑๓๕, ๙-๑๐/๑๓๗	ภณฺทิตฺ	๔๖๙/๓๙๙

ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก
ภณฺฑเท	๕๗๓/๗๐	ภตฺตทุทฺทเทสํ	๑๐๖/๒๐๗
ภตฺตดา	๖๕๗/๑๒๖, ๔๘๙/๔๐๗	ภทฺทหนฺตสฺส	๓๑๒/๓๒๐
ภตฺตตานิ	๑๐๓/๒๐๕, ๑๐๔/๒๐๖, ๔๘๔/๔๐๔	ภทฺทหนฺตา	๖๔๖/๑๑๙, ๖๔๙/๑๒๑, ๔๙/๑๖๔, ๑๓๔/๒๒๒, ๒๐๓/๒๖๑, ๒๒๑/๒๗๒, ๒๓๖/๒๘๐, ๓๐๕/๓๑๖, ๓๖๗/๓๔๖, ๕๐๔/๔๑๘, ๕๕๒/๔๔๑, ๕๗๐/๔๕๑
ภตฺตทานิ	๒๒๑/๒๗๐	ภทฺทหนฺโต	๔๗๓/๗, ๕๕๙/๖๑, ๑๙๓/๒๕๖, ๓๑๒/๓๒๐
ภตฺตเตน	๖๕๗/๑๒๖, ๒๑๐/๒๖๕, ๒๑๒/๒๖๖, ๒๑๕/๒๖๗, ๒๒๔/๒๗๔, ๒๙๔/๓๐๙, ๔๘๙/๔๐๗, ๕๐๔/๔๑๙, ๕๗๓/๔๕๓	ภทฺทหมฺมุตฺตํ	๙๑/๑๙๙
ภตฺตํ	๖๔๓/๑๑๘, ๑๙๓/๒๕๖, ๒๑๖/๒๖๘, ๒๑๘/๒๖๙, ๒๒๑/๒๗๐-๒๗๑, ๒๗๖/๓๐๑, ๒๗๘/๓๐๒, ๒๙๔/๓๐๙-๓๑๐, ๔๐๒/๓๖๑, ๕๐๔/๔๑๘-๔๑๙, ๕๖๑/๔๔๕, ๕๗๐/๔๕๐	ภทฺร	๑๓/๑๓๙
ภตฺตคฺเค	๗๘/๑๙๒, ๒๒๑/๒๗๒	ภมฺกํ	๒๐๐/๒๖๐, ๒๘๖/๓๐๖, ๒๙๑/๓๐๘
ภตฺตปจฺจาสิ	๒๒๖/๒๗๔	ภยภิกฺ	๕๐๘/๔๒๑-๔๒๒
ภตฺตปจฺจาสา	๒๒๒/๒๗๓, ๒๒๖/๒๗๔	ภยทสฺสาวิ	๑๔๗/๒๓๐
ภตฺตปฏฺฐิปาฏิ	๒๒๑/๒๗๐	ภยา	๑๐๗/๒๐๘, ๔๘๘/๔๐๖
ภตฺตวิสฺสคฺคํ	๕๐๓/๒๐, ๒๗๔/๓๐๐	ภยาคิตี	๕๘๔/๗๘, ๕๘๙/๘๑, ๖๑๓/๙๔
ภตฺตเวตฺตนารโห	๕๓๙/๔๙	ภวํ	๒๑๖/๒๖๘
ภตฺตติยฆริ	๓๐๒/๓๑๔	ภวนํ	๘๙/๑๙๘
ภตฺตทุทฺทเทสภสฺส	๔๘๖-๔๘๗/ ๔๐๕-๔๐๖	ภวนฺติ	๑๕๓/๒๓๕
		ภวิสฺสติ	๕๗๑/๖๙, ๕๘๖/๗๙, ๕๙๓/๒๓๕, ๖๔๑/๑๑๕, ๑๓/๑๓๙, ๑๐๒/๒๐๕, ๑๑๙/๒๑๔ -อาทิ

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
ภวิสฺสนฺติ	๔๐๒/๓๖๐, ๔๓๘/๓๘๗	ภาสิสฺสสิ	๑/๑๓๑
ภวิสฺสสิ	๕๖๕/๖๕	ภาสิสฺสาม	๖๗/๑๗๖
ภวิสฺสามิ	๓๐๗/๓๑๗	ภาสีสุ	๖๗/๑๗๗
ภสฺสการกั	๑๒๘/๒๑๙	ภาสฺเยย	๔๗๔/๘, ๕๖๐/๖๒, ๕๘๕/๗๘, ๕๙๐/๘๑, ๖๑๔/๙๔, ๑๓/๑๓๙, ๙๕/๒๐๒, ๙๗/๒๐๓, ๑๔๕/๒๒๘, ๔๒๐/๓๗๓, ๔๔๖/๓๙๑, ๕๖๓/๔๔๖
ภาชนคตํ	๓๓๘/๓๓๔	ภิกฺขา	๒๗๙/๓๐๓
ภาขียติ	๑๖๙/๒๔๓	ภิกฺขํ	๒๒๙/๒๗๕, ๒๗๙/๓๐๓
ภานโก	๑๙๕/๒๕๗	ภิกฺขเว	๔๕๙/๒, ๔๖๑/๓, ๔๖๓/๓, ๔๗๐/๖, ๔๗๑/๗ - อภิ
ภาตุโน	๖๓๑/๑๐๘, ๒๗๔/๓๐๐, ๓๗๒/๓๔๘, ๓๙๗/๓๕๗	ภิกฺขุ	๔๖๗/๔, ๔๙๗/๑๕, ๕๒๔/๓๕, ๕๒๘/๓๘, ๕๒๙/๓๘ - อภิ
ภาคา	๕๕๓-๕๕๔/๕๘	ภิกฺขุ	๔๖๐/๒, ๔๗๒/๗, ๔๗๓/๗, ๔๗๔/๘, ๔๗๕/๘ - อภิ
ภาคเ	๕๕๓-๕๕๔/๕๘	ภิกฺขุณา	๔๖๒/๓, ๔๖๓/๓-๔, ๔๖๕/๔, ๔๖๗/๔-๕, ๔๗๒/๗ - อภิ
ภาวํ	๔-๕/๑๓๒-๑๓๓, ๗/๑๓๕, ๑๐/๑๓๗	ภิกฺขุณี	๕๐๓/๒๐, ๕๐๘/๒๔, ๔๖/๑๖๒, ๗๐/๑๗๙, ๘๐/๑๙๓, ๑๕๙/๒๓๙, ๑๖๙/๒๔๓, ๕๕๒/๔๔๐, ๕๕๘/๔๔๔
ภายฺเยย	๓๔๗/๓๓๗	ภิกฺขุณิยา	๕๐๓-๕๐๕/๒๐-๒๒, ๕๐๘-๕๑๒/๒๔-๒๗, ๕๗๗-๘/๗๓, ๑๔๙/๒๓๒ - อภิ
ภาสติ	๕๓๙/๕๑, ๑/๑๓๐, ๔๓๘/๓๘๖-๓๘๗		
ภาสฺมานสฺส	๕๐๘/๒๔, ๕๒๗/๓๗, ๖๔๑/๑๑๔, ๑๓/๑๓๙		
ภาสสิ	๑/๑๓๐		
ภาสิตพฺโพ	๕๓๙/๕๑		
ภาสิตเ	๔๙/๑๖๔		
ภาสิตโต	๖๗/๑๗๗		
ภาสิสฺสติ	๑/๑๓๐-๑๓๑		
ภาสิสฺสณ	๖๘/๑๗๙		

ปทานุกรโม	ปพเพ/องุ	ปทานุกรโม	ปพเพ/องุ
ภิกขุณีโย	๕๐๓/๒๐, ๕๐๘/๒๕, ๕๑๐/๒๖, ๕๗๖/๗๑-๗๒, ๑๔๔/๒๒๖-๒๒๗ -อาทิ	ภิกขุโนวาทกสฺส	๑๔๕/๒๒๘
ภิกขุณี	๕๐๓/๒๐, ๕๐๕/๒๑, ๕๐๘/๒๓-๒๕, ๕๑๒/๒๗, ๕๗๘/๗๓ -อาทิ	ภิกขุโนวาทโก	๑๔๕/๒๒๘
ภิกขุณีโน	๕๐๓/๒๐, ๕๐๘/๒๕, ๕๑๐/๒๖, ๕๗๖/๗๒, ๑๔๔/๒๒๗ -อาทิ	ภิกขุโนวาทกั	๑๔๔-๑๔๕/๒๒๘, ๑๔๗/๒๒๙, ๑๖๖-๑๖๗/๒๔๒
ภิกขุณีปริปาจิตั	๑๙๒-๑๙๔/ ๒๔๖-๒๔๗	ภิกขุปริสาย	๖๑๒/๙๓, ๖๑๕/๙๕
ภิกขุณีสงฆ์	๑๕๐-๑๕๑/๒๓๒-๒๓๔	ภิกขุสงฆ์โต	๑๔๙/๒๓๑
ภิกขุณีสงฆ์สฺส	๑๗๕/๒๔๖-๒๔๗	ภิกขุสงฆ์สฺส	๒๒๑/๒๗๐
ภิกขุณีสงฆ์โม	๑๗๕/๒๔๖-๒๔๗	ภิกขุสงฆ์เม	๒๒๑/๒๗๒
ภิกขุณีสุ	๕๐๓/๒๐, ๑๔๙/๒๓๒, ๑๙๘/๒๕๙	ภิกขุสงฆ์โม	๒๒๑/๒๗๑
ภิกขุณีหิ	๕๗๖/๗๑-๗๒, ๑๔๙/๒๓๑, ๑๘๐/๒๔๙, ๑๘๖/๒๕๒	ภิกขุสงฆ์ม	๔๕๙/๒, ๔๙๘/๑๖, ๕๗๖/๗๒, ๖๑๙/๑๐๐, ๑/๑๓๑, ๕๕/๑๖๙, ๑๔๔/๒๒๗, ๑๔๗/๒๒๙, ๒๑๖/๒๖๘, ๒๖๙/๒๙๘, ๓๕๗/๓๔๑, ๓๖๗/๓๔๖, ๔๐๒/๓๖๒, ๔๑๗/๓๗๐, ๔๒๘/๓๗๙, ๕๗๖/๔๕๖
ภิกขุณุปสฺสยั	๑๕๘-๑๖๒/๒๓๘-๒๔๐, ๓๐๒/๓๑๔, ๕๑๕/๔๒๕	ภิกขุสมฺมตติ	๔๙๖/๑๔, ๘๐/๑๙๓
ภิกขุณุปสฺสเย	๕๕๖/๔๔๓	ภิกขุสมฺมตติยา	๔๗๕/๘, ๔๗๖/๙, ๔๙๕/๑๔, ๕๖๑-๕๖๒/๖๒, ๕๖๔/๖๓, ๖๕๓-๖๕๖/๑๒๔-๑๒๖, ๗๙/๑๙๒, ๘๐/๑๙๓, ๘๒-๘๓/๑๙๔-๑๙๕
ภิกขุณุปสฺสโย	๑๖๑/๒๔๐	ภิกขุสมฺมตตี	๔๗๖/๙, ๕๖๒/๖๒, ๖๕๔/๑๒๕, ๘๐/๑๙๓
ภิกขุโน	๔๖๓/๓, ๔๖๔/๔, ๔๖๖/๔, ๔๗๓/๗, ๔๗๔/๘ -อาทิ		

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺก
ภิกฺขุสุมิ	๑๘๙/๒๕๔	ภิกฺสาปิยมานา	๓๔๕/๓๓๖
ภิกฺขุสฺส	๕๑๐/๒๖, ๕๑๙/๓๒, ๕๒๙/๓๘, ๕๓๔/๔๓, ๕๓๙/๔๙ -อาทิ	ภิกฺสาเปติ	๓๔๘/๓๓๗
ภิกฺขุ	๔๕๙/๑-๒, ๔๖๑/๓, ๔๖๕/๔, ๔๗๐/๕, ๔๗๑/๖ -อาทิ	ภิกฺสาเปนฺติ	๓๔๕/๓๓๖
ภิกฺขุณฺ	๔๕๙/๑, ๔๖๐/๒, ๔๖๓/๔, ๔๖๕/๔, ๔๗๑/๖ -อาทิ	ภิกฺสาเปตฺกามา	๓๔๗-๓๔๙/๓๓๗
ภิกฺขุหิ	๕๖๕/๖๔, ๕๖๖/๖๖, ๖๕๗/๑๒๖, ๑๒๒/๑๓๗, ๖๘/๑๗๘, ๗๘/๑๙๑, ๑๕๓/๒๓๖-อาทิ	ภิกฺสาเปถ	๓๔๕/๓๓๖
ภินฺทติ	๘๗/๑๙๗, ๙๒/๒๐๐	ภิกฺสาเปยฺย	๓๔๖/๓๓๖
ภินฺทิตฺวา	๕๑๘/๔๒๗, ๖๓๒/๔๘๖	ภิกฺสาเปสฺสย	๓๔๕/๓๓๖
ภินฺน	๖๑๐/๙๑, ๖๑๑/๙๒, ๖๕๙/๑๒๗	ภิกฺสาเปสฺสนฺติ	๓๔๕/๓๓๖
ภินฺนปตฺตสฺส	๖๑๐/๙๑, ๖๑๑/๙๒, ๖๑๗/๙๘	ภิกฺโต	๔๙๔/๔๑๐
ภินฺนสณฺณิ	๖๐๗/๘๙	ภุญฺช	๒๔๓/๒๘๕
ภิกฺษุโยกมฺยตํ	๖๑๑/๔๗๔	ภุญฺชติ	๗๘/๑๙๒, ๑๙๖/๒๕๘, ๒๐๗-๒๐๙/๒๖๓-๒๖๔, ๒๑๙/๒๖๙-๒๗๐, ๒๒๗-๒๒๙/๒๗๔-๒๗๕ -อาทิ
ภิกฺษุโยภาวาย	๔๕๙/๒, ... ๑/๑๓๑, ... ๕๕๒/๔๔๑, ... ๕๗๖/๔๕๖ -อาทิ	ภุญฺชณฺ	๒๐๓-๒๐๔/๒๖๒, ๒๑๓/๒๖๖, ๒๑๔/๒๖๗, ๒๔๗/๒๘๗, ๒๕๗/๒๙๑, ๕๖๕/๔๔๘, ๕๗๑/๔๕๒
ภิสฺสิ, ภิสฺสิ	๕๔๖/๕๕, ๕๕๑/๕๗, ๕๕๖/๕๙, ๕๖๔/๖๓, ๕๗๐/๖๘, ๕๓๐/๔๓๑, ๕๓๖/๔๓๓, ๕๔๑/๔๓๕, ๕๔๖/๔๓๗, ๕๕๑/๔๓๘	ภุญฺชนฺติ	๖๗/๑๗๗, ๒๐๓/๒๖๒, ๒๑๘/๒๖๙, ๒๒๐/๒๗๐, ๒๓๖-๗/๒๘๑, ๒๕๗/๒๙๑ -อาทิ
		ภุญฺชมานา	๖๑๘/๔๗๘
		ภุญฺชมาเนน	๖๑๘/๔๗๘
		ภุญฺชมาเนหิ	๕๕๙/๔๔๔

ปทานุกรโม	ปพเพ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพเพ/องฺก
ภุญชฺมาโน	๖๑๘/๔๗๘	ภุญชฺสสฺส	๑๙๒/๒๕๖, ๒๐๙/๒๖๕,
ภุญชฺส	๑๙๒/๒๕๖, ๒๐๙/๒๖๔,		๒๕๒/๒๘๙
	๒๔๒/๒๘๔, ๒๕๒/๒๘๙	ภุญชฺสสามิ	๑๙๖/๒๕๘, ๒๐๖/๒๖๓,
ภุญชาม	๒๕๘/๒๙๒, ๖๑๓/๔๗๕		๒๑๘/๒๖๙, ๒๒๗/๒๗๕,
ภุญชาหิ	๒๒๒/๒๗๓, ๒๔๒/๒๘๔,		๒๓๙/๒๘๓ -อาทิ
	๒๔๖/๒๘๖	ภุญชฺส	๒๐๓/๒๖๑, ๒๒๑/๒๗๑,
ภุญช	๒๒๒/๒๗๓, ๒๔๒/๒๘๔		๒๓๖/๒๘๐, ๒๙๔/๓๑๐
ภุญชิตพฺพ	๒๑๘/๒๖๙, ๒๒๗/,	ภุญชฺชยุ	๑๙๒/๒๕๖, ๑๙๔/๒๕๗,
	๖๑๓/๔๗๕, ๖๒๐-๖๓๐/๔๗๙-๔๘๔		๒๐๒/๒๖๑, ๒๐๓/๒๖๒,
ภุญชิตพฺพ	๒๐๓/๒๖๒,		๒๐๕/๒๖๓, ๒๓๖/๒๘๑,
	๒๐๕-๒๐๖/๒๖๓,		๒๓๘/๒๘๒ -อาทิ
	๖๐๖-๖๑๐/๔๗๑๔๗๓	ภุญชฺชยุ	๒๓๗/๒๘๑
ภุญชิตุ?	๑๙๓/๒๕๗, ๒๐๔/๒๖๓,	ภุตฺตสฺมี	๒๔๓/๒๘๕
	๒๑๐-๒๑๖/๒๖๕-๒๖๘ -อาทิ	ภุตฺตาวี	๕๕/๑๖๙, ๒๔๒-๓/๒๘๔-๕
ภุญชิตฺวา	๒๓๖/๒๘๐,	ภุตฺตาวินา	๒๓๙/๒๘๒, ๒๔๔/๒๘๕
	๔๐๒/๓๖๑, ๕๐๔/๔๑๙	ภุตฺตาวิสฺส	๒๐๔/๒๖๒
ภุญชฺมฺหา	๒๒๑/๒๗๒	ภุตฺตาวี	๒๓๖/๒๘๑, ๒๓๘-๙/๒๘๒,
ภุญชฺสสฺส	๑๙๒/๒๕๖, ๒๐๙/๒๖๔,		๒๔๒/๒๘๔, ๒๔๔/๒๘๕
	๒๕๒/๒๘๙, ๒๖๓/๒๙๔	ภุตฺโต	๖๔๗/๔๙๖
ภุญชฺสสฺส	๒๐๓/๒๖๒, ๒๔๗/๒๘๗,	ภุตฺโตกาโส	๖๕๔/๑๒๔,
	๒๕๗/๒๙๑, ๔๐๒/๓๖๑		๑๘๓/๒๕๑, ๕๗๓/๔๕๒
ภุญชฺสสฺส	๒๐๓/๒๖๒, ๒๐๙/๒๖๔,	ภุตฺตํ	๒๓๙/๒๘๒, ๒๔๔/๒๘๕,
	๒๓๖/๒๘๑, ๒๔๗/๒๘๗,		๓๐๐/๓๑๓, ๔๖๖/๓๙๗,
	๒๕๗/๒๙๑		๔๖๘/๓๙๘

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเ/องฺก
ภุมมตฺถรณ	๕๔๖/๕๕,๕๕๑/๕๗, ๕๕๖/๕๙,๕๖๔/๖๓, ๕๗๐/๖๘,๕๓๐/๔๓๑, ๕๓๖/๔๓๓,๕๔๑/๔๓๕, ๕๔๖/๔๓๗,๕๕๑/๔๓๘	ภสฺสชฺชาน	๖๒๑/๑๐๓
ภุต	๖๘/๑๗๘,๗๗/๑๙๑,๑๔๓/	ภสฺสชฺเชน	๓๐๓-๓๐๕/๓๑๔-๓๑๖, ๓๐๙-๓๑๐/๓๑๘-๓๑๙
ภุตคามปาทพฺยตาย	๙๐/๑๙๙	ภสฺสชฺเชหิ	๒๙๘/๓๑๒,๓๐๗/๓๑๗, ๓๐๘/๓๑๘,๓๑๐/๓๑๙
ภุตคาโม	๙๑/๑๙๙	ภสฺสชฺช	๖๖๑/๑๒๙,๒๙๘/๓๑๒, ๓๐๓-๓๐๕/๓๑๔-๓๑๕, ๓๐๗/๓๑๗,๓๐๙/๓๑๘-๓๑๙
ภุตปฺพพ	๑๓/๑๓๘,๖๔๗/๔๙๕	โกชนานิ	๖๗/๑๗๗,๑๙๗/๒๕๘, ๒๐๘/๒๖๔,๒๒๐/๒๗๐, ๒๒๙/๒๗๕,๒๓๙/๒๘๒, ๒๔๔/๒๘๕,๒๔๙/๒๘๘, ๒๕๓/๒๙๐,๒๗๑/๒๙๙, ๕๕๔/๔๔๒,๕๖๑/๔๔๕, ๕๖๗/๔๔๙,๕๗๓/๔๕๔
ภุตปฺพโพ	๑๕๓/๒๓๖	โกชนาน	๑๙๕/๒๕๗,๒๐๖/๒๖๓, ๒๑๘/๒๖๙,๒๒๗/๒๗๔, ๒๓๙/๒๘๒,๒๔๔/๒๘๕, ๓๐๐/๓๑๒,๕๕๙/๔๔๔
ภุตสุมิ	๖๙/๑๗๙	โกชนีย	๕๘๒/๗๕,๑๙๒/๒๕๕, ๒๒๑/๒๗๑,๒๓๖/๒๘๑, ๒๓๘-๒๔๐/๒๘๒-๒๘๓,๒๔๔/๒๘๕, ๒๔๘-๒๕๐/๒๘๗-๒๘๘, ๒๕๓-๒๕๕/๒๘๙-๒๙๐,
ภุตตา	๘๘/๑๙๘		
ภทหนก	๕๑๗/๔๒๗		
ภทนาย	๖๑๒/๙๓,๖๑๕/๙๕		
ภทาทิปปายสฺส	๓๘/๑๕๖		
ภทาเปติ	๘๗/๑๙๗,๙๒/๒๐๐		
ภทาย	๓๖/๑๕๕-๑๕๖		
ภสสภพาวเน	๓๕๐/๓๓๘, ๖๓๑/๔๘๔,๖๓๒/๔๘๕		
ภสสชฺชปริยนฺตา	๓๐๗/๓๑๗-๓๑๘		
ภสสชฺชปริยนฺเต	๓๐๘/๓๑๘		
ภสสชฺชาน	๖๒๑/๑๐๓, ๖๒๒-๖๒๓/๑๐๔,๓๐๗/๓๑๗, ๓๐๘/๓๑๘,๓๑๐/๓๑๙		

ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก
	๒๗๐-๒๗๒/๒๙๘-๒๙๙,		๗๕/๑๙๐, ๑๓๖/๒๒๓, ๑๘๑/๒๕๐,
	๒๗๖/๓๐๑, ๒๗๘/๓๐๒, ๕๐๔/๔๑๙,		๑๘๓/๒๕๑, ๓๐๒/๓๑๔, ๔๐๗/๓๖๔,
	๕๕๓-๕๕๕/๔๔๑-๔๔๒,		๕๑๕/๔๒๕, ๕๗๐/๔๕๐
	๕๖๒-๕๖๘/๔๔๕-๔๕๐,	มคฺคภาวนา	๗๐/๑๗๙-๑๘๐
	๕๗๐-๕๗๔/๔๕๑-๔๕๔	มฺงฺก	๕๗๑/๖๙
โกชเนน	๒๑๘/๒๖๙, ๒๒๗/๒๗๔,	มฺงฺกั	๒๔๔/๒๘๖, ๓๐๕/๓๑๖,
	๒๔๒/๒๘๔, ๓๐๐/๓๑๒, ๕๕๙/๔๔๔		๓๒๒/๓๒๔, ๓๙๙/๓๕๙, ๔๗๑/๔๐๐
โกชนั	๑๙๕/, ๒๐๖/, ๒๒๖-๗/๒๗๔,	มฺงฺกตฺตฺกโม	๑๖-๓๔/๑๔๒-๑๕๕,
	๒๓๙/๒๘๒, ๒๔๒/๒๘๔,		๑๐๖/๒๐๗, ๑๖๖-๑๖๗/๒๔๒
	๒๔๔/๒๘๕, ๒๔๗/๒๘๗, ๒๕๒/๒๘๙	มจฺโน	๒๓๙/๒๘๓, ๒๔๔/๒๘๕,
โกเชนฺติ	๒๐๘/๒๖๔, ๕๖๔/๔๔๗		๒๔๙/๒๘๘, ๒๕๔/๒๙๐,
โกเชตฺวา	๖๕๗/๑๒๖, ๒๑๑/๒๖๕,		๒๕๗/๒๙๑, ๒๕๙/๒๙๒,
	๒๒๓/๒๗๓, ๒๔๗/๒๘๗,		๒๖๐/๒๙๓, ๒๗๑/๒๙๙,
	๔๘๙/๔๐๗, ๕๕๒/๔๔๑		๕๕๔/๔๔๒, ๕๖๗/๔๔๙,
โกเชยฺยาสี	๒๑๖/๒๖๘		๕๗๓/๔๕๔
โกเชสิ	๒๓๖/๒๘๐	มชฺชั	๓๒๖/๓๒๙,
			๔๖๖/๓๙๗, ๔๖๘/๓๙๘
	[ม]	มชฺชคณฺฐั	๓๒๙/๓๓๐
มกรทนต์กั	๑๓๖/๒๒๓	มชฺชรสั	๓๒๙/๓๓๐
มกฺขั	๓๒๖/๓๒๘	มชฺชวณฺณั	๓๒๙/๓๓๐
มกฺขิกามรฺ	๖๒๓/๑๐๔, ๒๖๐/๒๙๒	มชฺชสณฺณั	๓๒๘/๓๓๐
มคฺค	๕๐๘/๒๔, ๕๖/๑๖๙,	มชฺช	๓๓๒๘/๓๓๐
	๗๐/๑๘๐, ๗๑/๑๘๒,	มชฺชมนฺติเก	๔๙๔/๑๓,
	๗๒-๗๔/๑๘๕-๑๘๗,		๒๔๙/๒๘๘, ๕๑๓/๔๒๕

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
มชฺฌิมสฺส	๑๑๑/๒๑๐,	มณิ	๕๒๙/๓๙,๕๓๔/๔๓,
	๑๓๑/๒๒๑,๖๓๕/๔๘๘		๕๓๙/๕๐,๕๐๖/๔๒๐
มชฺฌิมมา	๔๓๘/๓๘๗	มณฺทปา	๑๒๗/๒๑๙
มชฺฌิมโม	๖๐๒/๘๗	มณฺทเป	๑๑๗/๒๑๓,
มชฺฌิมกฺลยาณา	๑๔๗/๒๓๐		๑๒๒/๒๑๖,๒๐๖/๒๖๓
มณฺจกั	๕๕/๑๖๘	มณฺทลพทฺธั	๖๓๔/๔๘๗
มณฺจสฺส	๑๒๑-๑๒๒/๒๑๕-๒๑๖,	มตฺตํ	๕๒๒/๓๔-๓๕,๖๐๙/๙๐-๙๑,
	๕๓๑/๔๓๑		๖๑๑/๙๒,๒๓๑/๒๗๘,๓๕๗/๓๔๑,
มณฺจปาโท	๑๒๙/๒๒๐		๕๑๖/๔๒๖,๕๖๒/๔๔๖
มณฺจา	๑๑๑/๒๐๙,	มตฺติกา	๘๖/๑๙๖
	๕๒๓๔๒๘/,๕๒๘/๔๓๐	มตฺติกาปตฺโต	๖๐๒/,๓๗๙/๓๕๑
มณฺเจ	๕๒๑/๔๒๘	มตฺติกาปฺปญฺไซ	๘๖/๑๙๗
มณฺโจ	๑๑๑/๒๐๙,๑๓๑/๒๒๑,	มตฺติกาย	๓๖๔/๓๔๔
	๕๒๓/๔๒๘,๕๒๘/๔๓๐	มตฺติกั	๑๓๙-๑๔๒/๒๒๔-๒๒๖,
มณฺจํ	๑๐๙/๒๐๙,๑๑๗/๒๑๓,		๔๓๐/๓๘๒
	๑๒๙-๑๓๐/๒๒๐,๑๓๒/๒๒๑,	มณฺ	๕๘๔/๗๗,๕๘๙/๘๑,
	๕๒๒/๔๒๘,๕๒๖-๕๒๗/๕๓๐,		๖๒๑-๖๒๓/๑๐๓-๑๐๔,
	๕๕๑/๔๓๙		๒๕๗/๒๙๑,๒๕๙-๒๖๐/๒๙๒
มณฺณมาเนน	๖๔๘-๖๔๙/๑๒๐-๑๒๑	มณฺฑกเตลั	๖๒๓/๑๐๔,๒๖๐/๒๙๒
มณฺณมานโน	๒๖๙/๒๙๗	มณฺฑเมหิการั	๒๑/๑๔๖,
มณฺณยสิ	๒๔๒/๒๘๔	มณฺฑเมหิกา	๒๗/๑๕๐
มณฺณยิสฺสหนฺติ	๖๗/๑๗๖	มณฺฑเมหิโก	๒๑/๑๔๖,๔๐/๑๕๙
มณฺณเย	๒๖๓/๒๙๔,	มณฺฑเมโห	๑๕/๑๔๑
	๔๖๖/๓๙๗,๖๒๗/๔๘๒	มณฺฑาสโว	๓๒๘/๓๓๐

ปทานุกุโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกุโม	ปพฺพ/องฺก
มนฺสาณฺเพกฺขิตา	๑๔๗/๒๓๐	มนฺเถหิ	๒๓๒/๒๗๘
มนฺสิกโรติ	๔๔๖/๓๙๑	มนฺถิ	๒๓๓/๒๗๙
มนฺสิกโรสิ	๔๔๔/๓๙๐	มรณํ	๖๔๖/๑๑๙
มฺนาปํ	๑๓/๑๓๙, ๒๐๙/๒๖๔, ๒๕๗/๒๙๑, ๓๒๖/๓๒๘/, ๖๑๒/๔๗๔	มฺริสฺสนฺตฺติ	๓๘๙, ๓๙๑/๓๕๕
มฺนาปา	๑๓/๑๓๙, ๓๒๖/๓๒๘	มฺริสฺสามิ	๖๔๗/๔๙๕
มฺนาปานิ	๕๖๕/๖๔	มรุมฺพา	๘๖/๑๙๖
มฺนาโป	๑๔๗/๒๓๐	มํสเปสฺสุปฺมา	๔๑๗/๓๖๙, ๓๗๑, ๔๒๘/๓๗๘-๓๗๙
มฺนุสฺสํสํ	๒๖๓/๒๙๔	มํสํสํปาเก	๓๒๙/๓๓๐
มฺนุสฺสา	๕๑๕/๒๙, ๕๓๗/๔๗, ๕๔๗/๕๕, ๕๕๗/, ๕๗๑/๖๙ - อาทิ	มํสํ	๕๐๘/๒๔, ๕๘๒/๗๕, ๖๒๓/๑๐๔, ๒๓๙/๒๘๓, ๒๔๔/๒๘๕, ๒๔๙/๒๘๘, ๒๕๔/๒๙๐, ๒๕๗/๒๙๑, ๒๕๙/๒๙๒, ๒๖๐/๒๙๓, ๒๗๑/๒๙๙, ๕๕๔/๔๔๒, ๕๖๗/๔๔๙, ๕๗๓/๔๕๔
มฺนุสฺसानํ	๕๑๕/๒๙, ๕๒๒/๓๔, ๕๓๗/๔๗, ๕๔๗/๕๕, ๕๕๗/๖๐ - อาทิ	มสํารกํ	๑๑๑/๒๑๐, ๕๒๓/๔๒๘, ๕๒๘/๔๓๐
มฺนุสฺสิตฺถิ	๕๗/๑๗๐, ๖๔/๑๗๔, ๒๘๖/๓๐๕, ๒๙๑/๓๐๘, ๔๑๔/๓๖๗	มสํารโก	๑๑๑/๒๐๙, ๕๒๓/๔๒๘, ๕๒๘/๔๓๐
มฺนุสฺสเส	๑๙๓/๒๕๖, ๒๑๓/๒๖๖, ๒๑๔/๒๖๗, ๒๓๑/๒๗๘, ๒๙๔/๓๐๙, ๔๐๗/๓๖๔, ๔๑๒/๓๖๖	มสํารกฺลํ	๕๒๙/๓๙, ๕๓๙/๕๐, ๕๐๖/๔๒๐
มฺนุสฺสเสหิ	๕๗๑/๖๙, ๕๕/๑๖๘, ๒๑๓/๒๖๖, ๒๑๔/๒๖๗, ๒๖๓/๒๙๔, ๓๒๒/๓๒๔	มสํารกฺลฺลา	๕๓๔/๔๓
มฺนุเตนฺตํ	๔๗๑/๔๐๐	มฺหคฺขํ	๕๓๑/๔๐, ๕๓๖/๔๕, ๕๙๓/๘๒, ๖๑๓/๙๓, ๖๔๕/๑๑๙, ๒๗๘/๓๐๒

ปทานุกรกโม

ปพฺพเพ/องฺก

มหคฺชตฺถิโก	๕๒๙/๔๐, ๕๓๔/๔๔
มหนฺต	๖๐๙/๙๐, ๒๖๙/๒๙๗, ๓๓๕/๓๓๓, ๓๕๐/๓๓๘, ๕๑๖/๔๒๖, ๖๑๕/๔๗๖
มหนฺตตริ	๕๗/๑๗๐, ๒๘๖/๓๐๕
มหลฺลเก	๒๘๑, ๒๘๓/๓๐๔
มหลฺลโก	๑๒๔/๒๑๗, ๑๓๖/๒๒๓
มหลฺลกํ	๑๓๕/๒๒๓
มหา	๒๒๑/๒๗๑
มหากาโย	๕๓๒/๔๓๒
มหานาคา	๑๙๒/๒๕๖
มหานาเค	๑๙๒/๒๕๕-๒๕๖
มหาปฺญโย	๕๒๗/๓๗, ๕๓๒/๔๑, ๖๔๑/๑๑๔
มหาพฺรหฺเม	๖๔๗/๔๙๖
มหามตฺตกถํ	๕๐๘/๔๒๑-๔๒๒
มหามตฺตสฺส	๖๔๖/๑๑๙
มหามตฺโต	๕๓๗/๔๕-๔๖, ๖๑๙/๑๐๐, ๖๔๖/๑๑๙, ๑๓๔/๒๒๒
มหามตฺตํ	๖๑๙/๑๐๐
มหาราช	๖๑๘/๙๙, ๖๑๙/๑๐๐, ๖๒๑/๑๐๒, ๒๑๖/๒๖๘, ๓๓๕/๓๓๒, ๓๕๗/๓๔๑, ๔๙๔/๔๑๑
มหาราชานํ	๓๑๑/๓๒๐

ปทานุกรกโม

ปพฺพเพ/องฺก

มหาวนํ	๖๘/๑๗๘
มหาวิหาร	๕๔๗/๕๕, ๖๗/๑๗๖, ๒๒๑/๒๗๐, ๒๖๓/๒๙๔, ๒๖๙/๒๙๗
มหาวิกิตานิ	๒๖๘/๒๙๖
มหาวิหารํ	๑๒๔/๒๑๖
มหาสทฺโท	๒๓๗/๒๘๑
มหาสทฺทํ	๒๓๗/๒๘๑, ๕๘๘-๕๘๙/๔๖๒-๔๖๓
มหาสมเย	๒๑๕/๒๖๗
มหาสมโย	๒๑๕/๒๖๗, ๒๑๗/๒๖๘, ๒๑๘/๒๖๙
มหาหสิตํ	๕๘๖-๕๘๗/๔๖๑-๔๖๒
มหิจฺฉา	๕๑๕/๒๙, ๕๒๗/๓๗, ๕๓๒/๔๑, ๕๓๗/๔๗, ๖๔๑/๑๑๖
มหิสฺสํ	๒๖๐/๒๙๓
มหิสฺสปี	๖๒๓/๑๐๔, ๒๖๐/๒๙๒
มเหสี	๔๙๗/๔๑๓, ๔๙๙/๔๑๕, ๕๐๑/๔๑๖
มาตาปิตโร	๔๐๒/๓๖๑
มาตาปิตูนํ	๖๗/๑๗๗, ๔๐๒/๓๖๐-๓๖๑
มาติกา	๔๖๓/๓, ๔๗๖/๙, ๕๐๐/๑๗

ปทานุกุโม	ปพเพ/องุเก	ปทานุกุโม	ปพเพ/องุเก
มาติกานั	๔๖๓/๓, ๔๗๖/๙, ๕๐๐/๑๗	มาตุจณาปุตโต	๕๔๗/๔๓๗
มาติโต	๕๐๕/๒๑, ๕๑๒/๒๗, ๕๓๔/๔๓, ๖๔๓/๑๑๗, ๑๗๒/๒๔๕, ๔๙๙/๔๑๕, ๕๕๔/๔๔๒	มาตุโล	๓๑๒/๓๒๐-๓๒๑
มาตุฆริ	๒๓๐/๒๗๖	มานนเหตุ	๑๖๖/๒๔๒
มาตุคามสญญี	๕๘/๑๗๑, ๖๕/๑๗๕, ๒๘๗/๓๐๖, ๒๙๒/๓๐๙, ๔๑๕/๓๖๘	มาลา	๖๒๐/๑๐๑
มาตุคามสุส	๖๐-๖๓/๑๗๒-๑๗๔, ๖๖/๑๗๕	มาลากถิ	๕๐๘/๔๒๑-๔๒๒
มาตุคามมา	๕๐๘/๒๕	มาลากมุมิ	๑๓๖/๒๒๓
มาตุคามเม	๕๗-๕๙/๑๗๐-๑๗๑, ๖๕/๑๗๕, ๒๘๖-๗/๓๐๖, ๒๙๑-๒/๓๐๘, ๔๑๕/๓๖๘	มาลากิตา	๖๒๐/๑๐๑
มาตุคามเน	๕๕-๕๖/๑๗๐, ๒๗๖/๓๐๑, ๒๘๔-๒๘๕/๓๐๕, ๒๘๙-๒๙๐/๓๐๗-๓๐๘, ๔๑๒-๔๑๓/๓๖๗, ๔๖๗-๔๖๘/๓๖๘	มาลากิตเต	๖๒๐/๑๐๑
มาตุคามโม	๕๐๘/๒๕, ๕๗/๑๗๐, ๕๙/๑๗๑, ๖๔/๑๗๔, ๖๖/๑๗๕, ๒๘๖/๓๐๕, ๒๙๑/๓๐๘, ๔๑๔-๔๑๖/๓๖๗-๓๖๘, ๕๕๒/๔๔๑	มาโล	๔๗๗/๙, ๔๘๕/๑๑
มาตุคามมิ	๒๗๘/๓๐๒	มาสปรมตา	๕๐๐/๑๗
		มาสปรมนุเตน	๔๙๙/๑๖, ๕๐๐/๑๗
		มาสสุโป	๖๐๔/๔๗๐, ๖๐๙/๔๗๓
		มาสาติฏกนุติ	๕๐๐/๑๘
		มาสาติฏกนุเต	๕๐๑/๑๙
		มาสานติฏกนุเต	๕๐๑/๑๙
		มาสา	๖๔๙/๑๒๑, ๒๑๘/๒๖๙, ๒๒๗/๒๗๕, ๓๐๐/๓๑๓
		มาเส	๑๑๐/๒๐๙, ๓๕๐/๓๓๘
		มาโส	๕๔๑/๕๒, ๖๒๗-๘/๑๐๖-๗, ๖๓๐/๑๐๘, ๖๔๙/๑๒๑, ๒๑๘/๒๖๙, ๒๒๗/๒๗๕, ๓๐๐/๓๑๓, ๓๕๘-๓๖๑/๓๔๒-๓๔๓, ๓๖๓-๓๖๔/๓๔๔
		มาสั	๔๔๓/๓๘๙

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
มิกทาเย	๓๕๐/๓๓๘,	มุตฺเตน	๖๒๕/๑๐๕
	๖๓๑/๔๘๔, ๖๓๒/๔๘๕	มุตฺโต	๗๑/๑๘๒, ๗๒/๑๘๕,
มิตฺตโต	๕๐๐/๑๗, ๕๗๓/๗๐		๗๓-๗๔/๑๘๗, ๗๕/๑๙๐
มิตฺตามจุจํ	๖๗/๑๗๗	มุตฺธา	๑๕/๑๔๑
มิตฺโต	๓๗๔/๓๔๙	มุตฺธาภิสิตฺตสฺส	๔๙๘/๔๑๕
มิสฺสิตฺวา	๕๔๔/๕๔	มุตฺธาภิสิตฺโต	๔๙๙/๔๑๕
มิหิตมตฺตํ	๕๘๖-๕๘๗๗/๔๖๒	มุตฺธิกา	๒๗/๑๕๐
มฺขทฺวาริ	๒๖๓/๒๙๔-๒๙๕,	มุตฺธิโก	๒๐/๑๔๕, ๓๙/๑๕๘
	๒๖๕/๒๙๕, ๒๖๗/๒๙๖, ๖๑๗/๔๗๗	มุตฺธิกํ	๒๐/๑๔๕
มฺเข	๖๑๘/๔๗๘	มฺนิโน	๑๕๓/๒๓๕
มฺเขน	๕๐๓/๒๐, ๖๑๙/๔๗๘-๙	มฺสา	๔-๕/๑๓๒-๓, ๗/๑๓๔-๕,
มฺโฆทกํ	๔๓๐/๓๘๒		๙-๑๐/๑๓๖-๑๓๗
มฺกฺครปฺปหาริ	๕๐๕/๒๒	มฺหฺตฺตํ	๒๑๔/๒๖๗, ๔๖๕/๓๙๗
มฺกฺคฺสฺสโป	๖๐๔/๔๗๐, ๖๐๙/๔๗๓	มฺลจิวเร	๕๐๐/๑๗-๑๘
มฺจฺจิ	๕๐๓/๒๐	มฺลพฺพิขํ	๙๑/๑๙๙
มฺญจาเปสิ	๖๒๑/๑๐๒	มฺเล	๙๑/๑๙๙
มฺญจิ	๔๑๒/๓๖๖, ๕๐๒/๔๑๗	มฺลํ	๕๗๕/๔๕๕
มฺญจิสฺสุ	๔๐๗/๓๖๔	มฺพฺพหฺสฺส	๕๕/๑๖๙
มฺญชฺมยํ	๑๑๑/๒๑๐	เมณฺหา	๒๗/๑๕๐
มฺเต	๙/๑๓๖	เมณฺโห	๑๕/๑๔๒, ๒๕/๑๔๘,
มฺตํ	๓/๑๓๒, ๕-๑๐/๑๓๓-๑๓๗		๓๘/๑๕๗, ๔๐/๑๖๐
มฺตฺตา	๕๒๙/๓๙, ๕๓๔/๔๓,	เมณฺหํ	๒๕/๑๔๘
	๕๓๙/๕๐, ๕๐๖/๔๒๐	เมธาวิน	๒๘-๓๑/๑๕๐-๑๕๒,
มฺตฺติ	๔๔๔/๓๙๐, ๔๔๕/๓๙๑		๓๓-๓๔/๑๕๓-๑๕๕, ๔๑/๑๖๐-๑๖๑

ปทานุกุโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกุโม	ปพฺพ/องฺก
เมธาวิ	๑๕/๑๔๒, ๒๕/๑๔๙, ๓๑/๑๕๑, ๓๒/๑๕๓, ๓๔/๑๕๔, ๓๘/๑๕๗, ๔๐/๑๖๐	โมเห	๔๔๖/๓๙๑
เมธาวิ	๒๕/๑๔๙, ๓๑/๑๕๑, ๓๒/๑๕๓, ๓๔/๑๕๔, ๔๓๕/๓๘๕, ๔๓๖/๓๘๖	โมเหติ	๔๔๖-๔๔๗/
เมรโย	๓๒๘/๓๓๐	โมเหตุคามิ	๔๔๕/๓๙๑
โมกฺขาธิปฺปาโย	๔๕๓/๓๙๓, ๔๕๘/๓๙๕	โมโห	๗๑/๑๘๒, ๗๒/๑๘๕, ๗๓-๗๔/๑๘๗, ๗๕/๑๙๐, ๔๔๔-๔๔๖/๓๙๐-๓๙๑
โมฆปริส	๕๐๓/๒๑, ๕๐๘/๒๕-๒๖, ๕๑๕/๓๐, ๕๒๗/๓๘ -อาทิ	[ย]	
โมฆปริสา	๔๕๙/๒, ๔๗๑/๗, ๔๙๘/๑๖, ๕๒๒/๓๕ -อาทิ	ยกุขิยา	๕๕/๑๗๑, ๖๕/๑๗๕, ๒๘๗/๓๐๖/, ๒๙๒/๓๐๘, ๔๑๕/๓๖๘
โมฆปริโส	๕๒๑/๔๒๘	ยกุขี	๕๗/๑๗๐, ๖๔/๑๗๔, ๒๘๖/๓๐๕, ๒๙๑/๓๐๘, ๔๑๔/๓๖๗
โมเจติ	๗๘/๑๙๒	ยโต	๕๙๕/๘๔, ๕๕/๑๖๙, ๒๗๙/๓๐๓, ๔๒๘/๓๗๘
โมหิ	๔๔๖/๓๙๑	ยถาอกุสลํ	๕๕/๑๖๙
โมหปริยฎฺฐิตํ	๒๓/๑๔๗	ยถาอาภตํ	๖๔๑/๑๑๕
โมหปริยฎฺฐิโต	๒๓/๑๔๗, ๔๐/๑๕๙	ยถากถํ	๖๘/๑๗๘
โมหสฺส	๗๐/๑๘๐	ยถาธมฺมํ	๕๕/๑๖๙,
โมหา	๗๐/๑๘๐, ๗๑/๑๘๓, ๗๒/๑๘๕, ๗๓/๑๘๖, ๗๔/๑๘๗, ๗๕/๑๙๐, ๑๐๗/๒๐๘, ๔๘๘/๔๐๖	ยถาธมฺโม	๓๙๒-๓๙๔/๓๕๖-๓๕๗
โมหาคติ	๕๕๔/๗๘, ๕๕๙/๘๑, ๖๑๓/๙๔	ยถาญฺจ	๔๔๔/๓๙๐, ๔๔๕/๓๙๑
		ยถานคฺคา	๕๑๗/๓๑
		ยถานิฏฺฐิตํ	๖๔๗/๑๒๐
		ยถาปจฺยํ	๓๗๔/๓๔๙

ปทานุกรกโม	ปพฺพเฬ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพฺพเฬ/องฺเก
ยถาปณฺณตฺเตสฺ	๕๖๕/๖๕,๕๖๖/๖๖	ยาคุยา	๕๗๓/๔๕๓
ยถาปฏฺยตฺตํ	๖๕๗/๑๒๖-๑๒๗, ๒๓๐/๒๗๖, ๒๓๑/๒๗๗-๒๗๘,๔๘๙/๔๐๗	ยาคู	๒๗๖/๓๐๑,๒๗๘/๓๐๒, ๔๐๒/๓๖๑
ยถาพาลํ	๕๕/๑๖๙	ยาจติ	๔๗๔/๘,๕๖๐/๖๑,๕๖๕/๖๕
ยถาภิรฺนํ	๕๐/๑๖๕,๓๒๖/๓๒๘	ยาจณพฺพลา	๕๕๗/๕๙-๖๐
ยถามิตฺตตา	๔๘๖/๔๐๕,๕๕๙/๔๔๔	ยาจามิ	๔๗๓/๘,๕๕๙/๖๑
ยถามุพฺพหิ	๕๕/๑๖๙	ยาจิ	๗๘/๑๙๒,๓๙๗/๓๕๘
ยถาวิหาริ	๔๙/๑๖๔	ยาจิตกฺกุปฺมา	๔๑๗/๓๗๐-๓๗๑, ๔๒๘/๓๗๘-๓๗๙
ยถาสนฺนํ	๔๘๔-๔๘๖/๔๐๔-๔๐๕	ยาจิตพฺพา	๔๗๓/๘,๕๕๙/๖๑
ยถาสนฺทิกฺกจฺตา	๔๘๖/๔๐๕,๕๕๙/๔๔๔	ยาจิตพฺโพ	๕๘๔/๗๘,๕๘๙/๘๑, ๖๑๓/๙๔,๑๔๔/๒๒๘
ยถาสมาณาจริยกฺตา	๔๘๖/๔๐๕, ๕๕๙/๔๔๔	ยาจิตฺวา	๕๘๔/๗๘,๕๘๙/๘๑, ๖๑๓/๙๔,๑๔๔/๒๒๘
ยถาสมานุพฺพฌายกฺตา	๔๘๖/๔๐๕, ๕๕๙/๔๔๔	ยาจิยมาณา	๖๑/๑๗๓
ยถาสมฺมตฺตตา	๔๘๖/๔๐๕, ๕๕๙/๔๔๔	ยาจิยมาโน	๕๕/๑๖๘
ยถาสํหํ	๑๗๕/๒๔๖	ยาจิ	๓๙๗/๓๕๘
ยถาสุํ	๕๖๕/๖๕,๕๖๖/๖๖	ยาจิสฺ	๔๐๒/๓๖๑
ยถิจฺฉกํ	๔๓๘/๓๘๗	ยานกถิ	๕๐๘/๔๒๑-๔๒๒
ยวเขตฺตํ	๑๓๔/๒๒๒	ยานกตฺตสฺ	๖๔๐/๔๙๑
ยาคู	๖๔๓/๑๑๘,๔๐๒/๓๖๑	ยานํ	๖๔๐/๔๙๑
ยาคูภาชก	๑๐๖/๒๐๗	ยาปณิย	๕๖๕/๖๔,๖๘/๑๗๘, ๑๕๙/๒๓๙,๒๕๘/๒๗๒, ๓๕๑/๓๓๘,๓๕๙/๓๔๒,๖๑๓/๔๗๕
ยาคูภาชกสฺ	๔๘๖-๔๘๗/๔๐๖		

ปทานุกโม	ปพฺพเองฺก	ปทานุกโม	ปพฺพเองฺก
ยาเปติ	๖๐๙/๙๑, ๖๑๑/๙๒, ๕๑๖/๔๒๖	ยาวทตฺโถ	๒๐๖/๒๖๓, ๒๐๘/๒๖๔
ยาเปนฺติ	๒๑๘/๒๖๙	ยฺกมตฺตํ	๕๘๒/๔๕๙, ๕๘๓/๔๖๐
ยาเปตฺตุ	๖๗/๑๗๖	ยฺกฺขนฺตฺ (ยฺกฺขนฺตฺายสฺมโต)	๕๓๘/๔๙
ยาเปสฺสาม	๒๗๘/๓๐๒	ยฺกฺชิตฺวา	๑๓/๑๓๙
ยามกาลิกํ	๒๓๙-๒๔๑/๒๘๒-๒๘๓, ๒๔๔-๒๔๖/๒๘๕-๒๘๖, ๒๔๙-๒๕๑/๒๘๘, ๒๕๔-๒๕๖/๒๙๐, ๕๕๔-๕๕๖/๔๔๒-๔๔๓, ๕๖๗-๕๖๙/๔๔๙-๔๕๐, ๕๗๓-๕๗๕/๔๕๔-๔๕๕	ยฺกฺฐกํ	๕๐๘/๔๒๑-๔๒๒
ยาเม	๒๕๖/๒๙๐	ยฺกฺฐาภินฺนํ	๓๑๑/๓๒๐
ยาวจีวรกาลสมยํ	๖๔๘/๑๒๐, ๖๔๙/๑๒๑	เยภฺยฺยฺสิกา	๖๕๕/๕๐๒
ยาวชีว์	๑๔๙/๒๓๑-๒๓๒, ๓๐๕/๓๑๕	เยภฺยฺเยน	๔๘/๑๖๓, ๕๒/๑๖๖, ๕๔/๑๖๖, ๕๗/๑๗๐, ๕๙/๑๗๑, ๘๖/๑๙๖-๑๙๗, ๑๔๗/๒๓๐
ยามชีว์กํ	๒๓๙-๒๔๑/๒๘๒-๒๘๓, ๒๔๔-๒๔๖/๒๘๕-๒๘๖, ๒๔๙-๒๕๑/๒๘๘, ๒๕๔-๒๕๖/๒๙๐, ๕๕๔-๕๕๖/๔๔๒-๔๔๓, ๕๖๗-๕๖๙/๔๔๙-๔๕๐, ๕๗๓-๕๗๕/๔๕๔-๔๕๕	[ร]	
ยาวตํ	๕๒๔/๓๕, ๒๓๓/๒๗๙, ๒๔๔/๒๘๕	รช	๕๐๕/๒๒, ๕๗๘/๗๓
ยาวทตฺถ	๒๒๑/๒๗๒, ๒๒๗/๒๗๕, ๒๓๖/๒๘๐, ๕๕๗/๔๔๓	รชํ	๕๘๔/๗๗, ๕๐๖/๔๒๐
		รชนํ	๓๓๘/๓๓๔
		รชนกาทกํ	๕๔๙/๕๖
		รชนิยานิ	๔๙๗/๔๑๔
		รชนฺติโย	๕๗๖/๗๑-๗๒
		รชาเปติ	๕๐๖/๒๒-๒๓, ๕๗๙/๗๓
		รชาเปถ	๕๗๖/๗๒
		รชาเปนฺติ	๕๗๖/๗๑-๗๒
		รชาเปยฺย	๕๐๔/๒๑, ๕๗๗/๗๓
		รชาเปสฺสณ	๕๗๖/๗๒
		รชฺช	๕๓๙/๔๙

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺก
รตนสมมตํ	๕๐๒-๕๐๗/๔๑๗-๔๒๑	รโถ	๓๑๔/๓๒๑, ๖๔๐/๔๙๑
รตนํ	๔๙๗/๔๑๓, ๕๐๒-๕๐๗/๔๑๗-๔๒๑	รสฺรเส	๖๐๔/๔๗๐
รตฺตานิ	๕๙๘/๗๓	รโห	๑๙๘-๒๐๑/๒๕๙-๒๖๐, ๒๗๖/, ๒๘๔-๒๘๗/๓๐๕-๓๐๖, ๒๘๙-๒๙๒/, ๔๖๖/, ๔๖๘/
รตฺติ	๔๐๒/๓๖๑	รโหสณฺณิ	๒๐๑/๒๖๐
รตฺติปริยนฺตา	๓๐๗/๓๑๗	รากปริยฺญจิตา	๒๗๑/
รตฺติยา	๕๐๘/๒๔, ๕๘๒/๗๖, ๕๐/๑๖๕, ๕๕-๑๖๖, ๕๕/๑๖๙, ๔๐๒/๓๖๒	รากปริยฺญจิตโต	๒๓/๑๔๗, ๔๐/๑๕๙
รตฺติโย	๕๔/๑๖๖	รากปริยฺญจิตํ	๒๓/๑๔๗
รตฺตํ	๕๐๕/๒๒	รากสฺส	๗๐/๑๘๐
รณการํ	๑๖/๑๔๒, ๓๒/๑๕๒-๑๕๓	รากา	๗๐/๑๘๐, ๗๑/๑๘๓, ๗๒/๑๘๕, ๗๓/๑๘๖, ๗๔/๑๘๗, ๗๕/๑๙๐
รณการชาติ	๑๕/๑๔๐, ๓๘/๑๕๗	ราโค	๗๑/๑๘๒, ๗๒/๑๘๕, ๗๓/๑๘๖, ๗๔/๑๘๗, ๗๕/๑๙๐, ๔๔๔-๔๔๖/๓๙๐-๓๙๑
รณการา	๒๖/๑๔๙, ๒๙-๓๑/๑๕๑-๑๕๒, ๓๔/๑๕๔-๑๕๕, ๔๑/๑๖๐-๑๖๑	ราชกถํ	๕๐๘/๔๒๑-๔๒๒
รณกาโร	๑๖/๑๔๒, ๓๒/๑๕๒, ๓๙/๑๕๗	ราชภฺญา	๓๖๗/๓๔๖
รณสมฺมทํ	๔๙๗/๔๑๔	ราชโกคฺโค	๕๓๘-๕๓๙/๔๘-๔๙
รณ	๓๑๔/๓๒๑, ๓๒๔/๓๒๕	ราชโกคฺคํ	๕๓๙/๕๐
รณานํ	๓๒๔/๓๒๕	ราชนฺเตปฺรุ	๔๙๗/๔๑๔
รณิยา	๕๕๔/๔๔๒	ราชนฺเตปฺรปฺปเวสเน	๔๙๗/๔๑๓-๔๑๕
รณิยาย	๔๙๕/๔๑๑, ๕๕๒/๔๔๐	ราชา	๕๓๘/๔๘, ๕๓๙/๔๙, ๖๑๘-๖๑๙/๙๙-๑๐๐, ๖๒๐-๖๒๑/๑๐๒-๑๐๓ -อาทิ
รณ	๕๕๒/๔๔๐		

ปทานุกุโม

ปพฺพเองฺก

ราชานัน ๕๓๙/๕๐, ๖๑๘/๙๙,
๖๑๙/๑๐๐, ๒๑๖/๒๖๘, ๓๕๗/๓๕๑,
๔๐๙/๓๖๕, ๔๙๔-๔๙๕/๔๑๑

ราชิ ๖๑๓/๙๓

วิมฺภนฺติ ๕๗๖/๗๑-๗๒

วิตฺตหตฺถํ ๒๓๐/๒๗๖

รุกฺเข ๕๐๘/๒๔

รุกฺเขน ๒๘๖/๓๐๖

รุกฺขผลฺลปฺมา ๔๑๗/๓๗๐-๓๗๑,

๔๒๘/๓๗๘-๓๗๙

รุกฺขมฺลํ ๔๙๔/๑๓

รุกฺขมฺลเ ๕๐๘/๒๔,

๑๑๗/๒๑๓-๒๑๔, ๒๖๓/๒๙๔,

๔๑๒/๓๖๖, ๔๙๔/๔๑๐

รุจิ ๔-๕/๑๓๒-๑๓๓,

๗/๑๓๕, ๑๐/๑๓๗

รุจฺจติ ๒๐๙/๒๖๔,

๒๕๗/๒๙๑, ๖๑๒/๔๗๔

รูป ๔๖/๑๖๓, ๓๔๗-๓๔๙/๓๓๗,

๔๐๒/๓๖๑

รูปสทฺททคฺคณฺทรรสโฆฏฺฐนฺพานิ ๔๙๗/๔๑๔

รูปานิ ๕๕๕/๑๖๙

รูปํ 26/05/2566

๕๘๒/๗๖, ๕๘๔/๗๗,

๕๘๖/๗๘, ๕๘๙/๘๐, ๕๙๑/๘๒

ปทานุกุโม

ปพฺพเองฺก

รูปิยเจตاپกํ ๕๘๙/๘๑

รูปิยจฺททกํ ๕๘๕/๗๘, ๕๙๐/๘๑

รูปิยจฺททกสฺส ๕๘๕/๗๘, ๕๙๐/๘๑

รูปิยจฺททโก ๕๘๔-๕๘๕/๗๘,

๕๙๙-๕๙๐/๘๑

รูปิยปฏิกุคฺคาหกํ ๕๘๔/๗๘

รูปิยสํโวรหํ ๕๘๗/๗๙,

๕๘๘-๕๘๙/๘๐

รูปิยสณฺณิ ๕๘๖/๗๙, ๕๙๑/๘๒

รูปิเย ๕๘๖/๗๘, ๕๙๑/๘๒

รูปเณ ๕๐๖/๔๒๐

โรทติ ๕๘๒/๗๕-๗๖,

๖๒๐/๑๐๑, ๒๓๐/๒๗๗

โรทถ ๓๔๕/๓๓๖, ๓๗๗/๓๕๐,

๔๔๙/๓๙๒, ๔๕๔/๓๙๓, ๔๖๔/๓๙๗

โรทฺทติ ๑๒๔/๒๑๗, ๓๔๕/๓๓๖,

๓๗๗/๓๕๐, ๔๐๒/๓๖๑-๓๖๒,

๔๔๙/๓๙๒, ๔๕๔/๓๙๓, ๔๖๔/๓๙๗

โรทฺทิตี ๒๓๐/๒๗๗

[ล]

ลคฺเคติ ๖๒๑/๑๐๓, ๑๓๓/๒๒๑

ลทฺธิโน ๔๕๙/๑

ลตํกมฺมํ ๑๓๖/๒๒๓

ปทานุกรกโม	ปพฺพเพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพเพ/องฺก
ลทฐั	๖๒๑/๑๐๓	โลภธมฺม	๒๗๘/๓๐๒
ลทฐลาภา	๑๕๒/๑๒๒	โลหมาสโก	๕๘๔/๗๗
ลภยฺย	๖๖๑/๑๒๘, ๔๙๓/๔๐๙	โลहितฺตโก	๕๐๖/๔๒๐
ลาภ	๖๕๗-๙/๑๒๗-๘, ๔๘๔-๕/๔๐๔-๕, ๔๘๙-๕๙๑/๔๐๗-๔๐๘	[ว]	
ลาภิน	๑๔๔/๒๒๖		
ลาภี	๖๒๑/๑๐๓, ๖๗/๑๗๖, ๗๑-๗๓/๑๘๐-๑๘๖, ๗๕-๗๖/๑๘๙-๑๙๑	วทฺขติ	๔๓๓/๓๘๔
ลาภ	๖๕๙/๑๒๗	วทฺขถ	๕๔๒/๕๓, ๑๖๔/๒๔๑, ๔๔๓/๓๘๙
ลามกานิ	๑๐๓/๒๐๕	วทฺขนฺติ	๕๔๒/๕๓, ๑๖๔/๒๔๑, ๔๔๓/๓๘๙
ลิมฺปาเปสสิ	๑๓๔/๒๒๒	วทฺขสิ	๔๓๓/๓๘๔
ลิมฺปาเปสฺสติ	๑๓๔/๒๒๒	วคฺคสณฺณิ	๑๕๐-๒๕๑/๒๓๒-๒๓๔
ลิมฺปาเปสฺสสิ	๑๓๔/๒๒๒	วคฺเคน	๑๐๒/๒๐๕, ๓๙๖/๓๕๗, ๔๗๘/๔๐๒, ๔๘๓/๔๐๔
ลูชจิวรา	๖๕๒/๑๒๓	วคฺคํ	๑๕๐-๒๕๑/๒๓๒-๒๓๔, ๔๘๑/๔๐๓
ลูชา	๖๘/๑๗๘	วจฺตถิ	๙๑/๑๙๙
เลข	๔๐๒/๓๖๐	วจนปถาน	๔๐๒/๓๖๒
เลขก	๒๐/๑๔๕	วจนปโถ	๑๔๙/๒๓๒
เลขโก	๒๐/๑๔๕	วจนียา	๖๐๔/๘๘, ๖๒๘/๑๐๖
เลขทฺทฺปาต	๑๑๑/๒๑๐	วจนีย	๔๖๓, ๔๖๕, ๔๖๗/๔, ๔๗๓/๘, ๔๗๖/๙, ๕๓๘/๔๘ - อาทิ
เลณ	๑๓๘/๒๒๔	วจนเนน	๕๒๙/๔๐, ๕๓๔/๔๔, ๖๔๓/๑๑๘, ๒๔๔-๒๔๕/๒๘๖
เลน	๖๑๘/๙๙,		
โลกกฺขายิก	๕๐๘/๔๒๒		

ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก
วจํ	๙๑/๑๙๙	วตฺถพฺพํ	๔๗๘-๔๙๔/๑๐-๑๓
วจสา	๑๔๙/๒๓๐	วตฺถุํ	๘๓/๑๙๕
วจีเภท	๓/๑๓๑	วตฺถุ	๔๘๑/๔๐๓
วขํ	๓๐๕/๓๑๖	วตฺถุสฺมี	๙๙-๑๐๐/๒๐๔,
วขฺเขสุ	๑๔๗/๒๓๐		๕๘๖-๗/๔๖๒
วทฺตมฺติ	๕๖๒/๔๔๕, ๕๖๓/๔๔๖,	วทามิ	๕๖๕/๖๔/, ๑๔๕/๒๒๘,
	๕๖๗/๔๔๘		๔๒๐/๓๗๓
วณฺณํ	๖๗/๑๗๖-๗, ๖๘/๑๗๙,	วเทติ	๑๖-๓๔/๑๔๒-๑๕๕,
	๔๓๘/๓๘๖-๗, ๔๙๔/๔๑๑		๒๗๖/๓๐๑, ๔๓๓/๓๘๔,
วณฺณา	๖๐๒/๘๗		๔๓๕-๔๓๖/๓๘๕,
วณฺโณ	๖๗/๑๗๗		๔๔๕/๓๙๐
วณฺณวานฺโต	๖๗/๑๗๗, ๖๘/๑๗๘	วเทถ	๔๔๓/๓๘๙
วณฺณโต	๖๔๗/๔๙๖	วเทณฺติ	๑๖๔/๒๔๑, ๔๓๘/,
วตฺตนฺติ	๑๔๙/๒๓๑, ๑๕๓/๒๓๕		๔๔๓/๓๘๙, ๔๖๙/๓๙๙
วตฺตพฺพา	๖๒๘/๑๐๗, ๕๗๓/๔๕๓	วเทยฺย	๑๖๕/๒๔๑, ๑๖๖/๒๔๒,
วตฺตพฺโพ	๕๓๙/๕๑, ๕๘๙/๘๑,		๒๗๕/๓๐๐, ๔๑๗/๓๖๙,
	๖๑๕/๙๔, ๓๗๔/๓๔๙, ๔๑๙/๓๗๒,		๔๑๘/๓๗๑, ๔๑๙/๓๗๒,
	๔๓๐/๓๘๑, ๕๐๖/๔๒๑		๔๒๘/๓๗๘, ๔๒๙/๓๘๑,
วตฺตมานาย	๔๗๙-๔๘๐/๔๐๓		๔๓๐/๓๘๑-๓๘๒, ๔๓๔/๓๘๔,
วตฺตามิ	๖๔๗/๔๙๖		๔๓๙/๓๘๗, ๔๔๐/๓๘๘,
วตฺติตพฺพํ	๕๖๕/๖๕, ๕๖๖/๖๖, ๒๔๒/		๔๔๔-๔๔๕/๓๙๐
วตฺติสฺสาม	๕๖๕/๖๕, ๕๖๖/๖๖	วเทยฺยาสิ	๔๙๔/๔๑๑
วตฺตูกาโม	๗๔/๑๘๗-๑๘๘	วเทสิ	๔๓๓/๓๘๔
วตฺตกถํ	๕๐๘/๔๒๑-๔๒๒	วโร	๒๖๓/๒๙๔

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺก
วธิตวา	๕๐๘/๒๔	วสนฺติ	๑๑๔/๒๑๑, ๑๖๑/๒๔๐,
วนฺเตน	๖๒๕/๑๐๕		๓๑๗/๓๒๒
วนฺโต	๗๑/๑๘๒, ๗๒/๑๘๕,	วสาเตลฺ	๖๒๓/๑๐๔, ๒๖๐/๒๙๒
	๗๓-๗๔/๑๘๗, ๗๕/๑๙๐	วสิ	๗๕/๑๘๙
วนฺทหนเหตุ	๑๖๖-๑๖๘/๒๔๒-๒๔๓	วสิตพฺพ	๑๔๙/๒๓๑, ๓๑๘-๓๑๙/๓๒๓
วนฺทิตวา	๔๖๓, ๔๖๕/๔, ๔๗๓/๘,	วสิตฺถ	๖๘/๑๗๘
	๕๕๙/๖๑, ๕๘๔/๗๗, ๕๘๙/๘๐,	วสิตฺวา	๖๕๖/๑๒๖, ๕๔/๑๖๖,
	๖๐๒, ๖๐๔/๘๘, ๖๑๓/๙๔		๑๑๐/๒๐๙, ๑๕๓/๒๓๖,
วมุภนา	๑๓/๑๓๙		๓๒๑/๓๒๔, ๓๕๗/๓๔๑
วมุภิต	๓๔๒/๓๓๕	วสิมฺหา	๖๘/๑๗๘
วมุภนฺติ	๑๒/๑๓๗	วสิสฺส	๓๑๗/๓๒๓
วมุภตฺกโม	๑๖-๓๔/๑๔๒-๑๕๕	วสิสฺสนฺติ	๓๑๗/๓๒๒-๓๒๓
วมุภถ	๑๒/๑๓๘	วสิสฺสาม	๑๒๔/๒๑๗
วมุภสฺส	๑๒/๑๓๘	วสี	๗๑-๗๓/๑๘๑-๑๘๖,
วมุภสฺสนฺติ	๑๒/๑๓๘, ๓๙๙/๓๕๙		๗๕/๑๘๙-๑๙๑
วยุหํ	๖๔๐/๔๙๑	วเสยฺย	๓๑๘-๓๑๙/๓๒๓
วรํ	๔๔๐/๓๘๘	วเสยฺยาถ	๕๕/๑๖๗
วรมํสานิ	๕๐๘/๒๔	วเสยฺยาม	๕๕/๑๖๗, ๖๗/๑๗๖-๑๗๗,
วรสฺยยาโย	๑๑๙/๒๑๔		๑๑๙/๒๑๔
วโร	๕๙๓/๘๓	วเสยฺยามี	๕๕/๑๖๗
วสติ	๕๔/๑๖๖, ๓๑๙-๓๒๐/๓๒๓,	วสฺส	๖๓๐/๑๐๘, ๖๗/๑๗๖-๗,
	๓๒๑/๓๒๔		๖๘/๑๗๘, ๑๑๙/๒๑๔,
วสฺถ	๓๑๗/๓๒๓		๑๒๔/๒๑๗, ๑๔๙/๒๓๑
วสนฺตา	๑๑๔/๒๑๑	วสฺสํวตฺถา	๖๘/๑๗๗, ๒๑๕/๒๖๗

ปทานุกุโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกุโม	ปพฺพ/องฺก
วสฺสํวตฺถนํ	๖๔๖/๑๑๙, ๖๘/๑๗๗	วาจา	๑๖-๓๔/๑๔๒-๑๕๕,
วสฺสํวตฺถาย	๑๔๙/๒๓๒		๓๙-๔๒/๑๕๗-๑๖๑
วสฺสสตฺถุปสมฺปนฺนํ	๑๔๙/๒๓๑	วาเจติ	๔๖-๔๗/๑๖๓, ๖๔๗/๔๙๖
วสฺसानุสฺส	๖๔๙/๑๒๑, ๒๑๘/๒๖๙,	วาเจตุํ	๖๔๗/๔๙๖
	๒๒๗/๒๗๕, ๓๐๐/๓๑๓,	วาเจถ	๔๔/๑๖๒
	๓๕๘-๓๖๑/๓๔๒-๓๔๓,	วาเจนฺติ	๔๔/๑๖๒
	๓๖๓/๓๖๔, ๓๖๔/๓๔๕, ๕๔๔/๔๓๖	วาเจยฺย	๔๕/๑๖๒, ๔๖/๑๖๓
วสฺसानิ	๕๕๗/๕๙, ๑๔๙/๒๓๒,	วาเจสิ	๔๙๕/๔๑๒
	๓๗๔/๓๔๙	วาเจสฺสติ	๔๙๕/๔๑๑, ๖๔๗/๔๙๖
วสฺसानํ	๕๕๘/๖๐, ๕๖๑-๒/๖๒	วาเจสฺสถ	๔๔/๑๖๒
วสฺสาวาสิกํ	๖๔๖/๑๑๙, ๖๔๙/๑๒๑	วาเจสฺสนฺติ	๔๔/๑๖๒, ๔๙๕/๔๑๑
วสฺสิกฺสาฎฺกจีวรํ	๖๒๖-๖๓๐/๑๐๕-๑๐๘	วาเจหิ	๔๙๕/๔๑๑-๔๑๒
วสฺสิกฺสาฎฺกิกา	๖๒๖/๑๐๖,	วาณิขํ	๑๙/๑๔๔
	๖๒๘/๑๐๖-๑๐๗,	วาณิชา	๒๗/๑๕๐
	๖๒๙-๖๓๐/๑๐๘,	วาณิโช	๑๙/๑๔๔, ๓๙/๑๕๘
	๕๔๒-๕๔๔/๔๓๕-๔๓๖	วาทปานปริกฺขมา	๑๓๖/๒๒๓
วสฺสิกกา	๖๖๑/๑๒๙, ๕๕๑/๔๓๙	วาทปาเนสุ	๖๒๑/๑๐๓
วเสยฺยยาม	๖๗/๑๗๖	วาทวุฏฺฐิสมเย	๓๖๒/๓๔๔
วหฺสฺสุ	๑๓/๑๓๙	วาทวุฏฺฐิสมโย	๓๖๓/๓๔๔, ๓๖๔/๓๔๕
วากภิสิ	๑๑๑/๒๑๐	วาทกฺขิตฺโต	๑/๑๓๐
วากมยํ	๑๑๑/๒๑๐	วายมมาโน	๕๓๘/๔๙, ๕๓๙/๕๑
วาทสิกา	๓/๑๓๑	วายาปีตํ	๖๓๘/๑๑๓, ๖๔๑/๑๑๕
วาทจํ	๕๐๘/๒๔, ๕๒๗/๓๗	วายาปีตสญฺญิ	๖๓๙/๑๑๓
วาทา	๖๕๙/๑๒๗, ๓/๑๓๑, ๔๙๑/๔๐๘	วายาปีเต	๖๓๙/๑๑๓

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
วាយาเปติ	๖๓๘/๑๑๓, ๖๔๕/๑๑๙	วิกปฺปนฺตถาย	๓๗๔/๓๔๙
วายาเปตูกามสฺส	๖๔๕/๑๑๙	วิกปฺปนา	๓๗๔/๓๔๙
วายาเปตฺวา	๖๔๑/๑๑๔	วิกปฺปนุปกํ	๔๖๓/๓, ๕๑๒/๒๗, ๕๑๙/๓๒, ๖๓๓/๑๑๐, ๖๔๓/๑๑๗, ๑๗๗/๒๔๘, ๓๗๔/๓๔๙, ๓๗๙/๓๕๑, ๔๘๖/๔๐๕
วายาเปถ	๖๓๖/๑๑๒	วิกปฺปิตสญฺญี	๔๖๘/๕, ๕๐๑/๑๙, ๖๐๗/๘๙, ๖๕๐/๑๒๒
วายาเปม	๖๓๖/๑๑๑	วิกปฺเปตพฺพํ	๕๐๐/๑๘, ๒๒๖/๒๗๔
วายาเปมิ	๖๔๓/๑๑๗	วิกปฺเปติ	๔๖๙/๕, ๕๐๒/๑๙, ๖๐๘/๙๐, ๖๕๑/๑๒๒
วายาเปยฺย	๖๓๗/๑๑๒, ๖๔๒/๑๑๖, ๖๔๓/๑๑๗	วิกปฺเปตฺวา	๒๒๖/๒๗๔, ๒๒๙/๒๗๕, ๓๗๒-๓๗๓/๓๔๘-๓๔๙, ๓๗๔/๓๔๙
วายาเปสฺสนฺติ	๖๓๖/๑๑๒	วิกปฺเปมิ	๓๗๔/๓๔๙
วายาเปสฺสถ	๖๓๖/๑๑๒	วิกปฺเปยฺย	๕๐๐/๑๘
วายาเปสฺสุ	๖๓๖/๑๑๒	วิกฺกายิกํ	๖๐๙/๙๐, ๕๑๖/๔๒๖
วาสาการํ	๑๓๘/๒๒๔	วิกฺกาเล	๒๔๗-๒๔๘/๒๘๗, ๒๔๙-๒๕๐/๒๘๘, ๓๕๗/๓๔๑, ๔๖๖/๓๙๗, ๔๖๘/๓๙๘, ๕๐๘-๕๑๔/๔๒๑-๔๒๕
วาสาริปฺปาโย	๕๗๕/๗๑	วิกฺกาสญฺญี	๒๕๐/๒๘๘, ๕๑๔/๔๒๕
วาสฺธิชฺญ	๕๒๐/๔๒๗	วิกฺกาโล	๒๔๙/๒๘๘, ๒๖๘/๒๙๖, ๕๑๓/๔๒๕
वासฺฐปคตสฺส	๕๗๙/๔๕๘, ๕๘๕/๔๖๑, ๕๙๑/๔๖๔, ๕๙๓/๔๖๕, ๕๙๕/๔๖๖, ๕๙๗/๔๖๗, ๕๙๙/๔๖๘, ๖๐๐-๖๐๑/๔๖๙		
วาทกนฺตารํ	๓๔๗-๓๔๙/๓๓๗		
วิกปฺปํ	๕๒๗-๕๒๘/๓๗-๓๘, ๕๒๙-๕๓๐/๓๙-๔๐, ๕๓๒/๔๒, ๕๓๓/๔๓, ๕๓๔/๔๔, ๕๓๕/๔๕, ๖๔๑-๖๔๔/๑๑๖-๑๑๘		
วิกปฺปนํ	๓๗๔/๓๔๙		

ปทานุยกโม	ปพฺพเองฺก	ปทานุยกโม	ปพฺพเองฺก
วิกิถัม	๕๙๕/๘๔	วิหิตฺวา	๒๘๑/๓๐๔, ๓๑๔/๓๒๑,
วิกุชฺชมานา	๔๙/๑๖๔		๓๑๕/๓๒๒, ๓๒๔/๓๒๖
วิโกเปติ	๓๘๔/๓๕๔	วิหิตฺเต	๒๗๖/๓๐๑, ๔๘๑/๔๐๓
วิกฺรหิ	๔๕๙/๒, ๔๗๐-๔๗๑/๖,	วิชานาเปตพฺพํ	๔๗๑/๔๐๐
	๔๙๘/๑๖, ๕๒๒/๓๕, ๕๓๗/๔๘,	วิชานาเปยฺย	๔๗๑/๔๐๐
	๕๔๒/๕๔, ๕๔๗/๕๕ - อาทิ	วิชฺชา	๗๐/๑๘๐, ๗๑/๑๘๑,
วิกฺรหิตฺวา	๔๕๙/๒, ๔๗๑/๖, ๔๙๘/๑๖,		๗๒/๑๘๔, ๗๓/๑๘๖,
	๕๐๓/๒๑, ๕๑๕/๓๐ - อาทิ		๗๔/๑๘๗, ๗๕/๑๘๙
วิกุคฺโห	๑๐๒/๒๐๕,	วิหิตฺวา	๑๓๑/๒๒๑, ๓๘๒/๓๕๓
	๔๐๑/๓๖๐, ๔๘๓/๔๐๔	วิมฺมตฺตํ	๖๑๓/๙๓
วิมาสาทานํ	๒๖๙/๒๙๗	วิมฺมตฺติ	๓/๑๓๑
วิมาสาเท	๒๖๙/๒๙๗	วิมฺมตฺติพฺพหุลา	๕๕๗/๕๙-๖๐
วิชฺฐาเปติ	๕๗๙/๗๓-๗๔	วิมฺมาตํ	๓/๑๓๒, ๖-๑๐/๑๓๓-๑๓๗
วิชฺฐาเปถ	๕๗๖/๗๒	วิมฺมาเปตพฺพโ	๖๐๙/๙๑
วิชฺฐาเปนฺติ	๕๗๖/๗๑-๗๒	วิมฺมาเปติ	๕๑๙-๕๒๐/๓๓,
วิชฺฐาเปยฺย	๕๗๗/๗๓		๕๒๔-๕/๓๕-๓๖, ๖๑๐/๙๑,
วิชฺฐาเปสฺสถ	๕๗๖/๗๒		๖๑๓/๙๓, ๒๖๐/๒๙๓,
วิชฺฐิตานิ	๕๗๘/๗๓		๓๐๘-๓๑๐/๓๑๘-๓๑๙
วิชฺฌนฺติโย	๕๗๖/๗๑-๗๒	วิมฺมาเปถ	๕๒๒/๓๔,
วิชฺฌตฺวา	๕๖๘/๖๗		๖๑๑/๙๓, ๕๑๖/๔๒๖
วิชฺฌหิ	๕๗๘/๗๓	วิมฺมาเปตฺวา	๖๓๖-๖๓๘/๑๑๑-๑๑๓,
วิชฺหนตฺตสฺส	๒๗๖/๓๐๑, ๔๘๑/๔๐๓		๒๐๙/๒๖๔, ๒๕๗-๒๕๙/๒๙๑-๒๙๒,
วิหิตพฺพ	๔๗๘-๔๙๔/๑๐-๑๓		๒๖๑-๒๖๒/๒๙๓-๒๙๔,
วิหิตพฺพา	๔๘๙/๑๒		๖๑๒/๔๗๔, ๖๑๓/๔๗๕

ปทานุกรกโม	ปพฺพเฬ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพฺพเฬ/องฺเก
วิญญาเปตฺตํ	๕๑๗/๓๑,๕๒๒/๓๔, ๖๑๐/๙๑,๖๑๑/๙๒	วิตถตํ	๕๒๙/๓๙,๕๓๔/๔๔, ๖๔๑/๑๑๔,๖๔๒/๑๑๗,๖๔๓/๑๑๘
วิญญาเปเนติ	๖๐๙/๙๐, ๓๐๔-๓๐๕/๓๑๕,๕๑๖/๔๒๖	วิตถาเรน	๑๔๗/๒๓๐,๔๔๘/๓๙๒
วิญญาเปม	๕๒๒/๓๔,๒๕๘/๒๙๒, ๓๐๕/๓๑๖,๖๑๓/๔๗๕	วิทตฺถิ	๕๓๒/๔๓๒
วิญญาเปยฺย	๕๑๖/๓๐,๖๐๙/๙๑	วิทตฺถิโย	๕๓๑/๔๓๒, ๕๓๓-๕๓๔/๔๓๓,๕๓๘/๔๓๔, ๕๓๙/๔๓๕,๕๔๓-๕๔๔/๔๓๖, ๕๔๘-๕๔๙/๔๓๘
วิญญาเปสิ	๕๑๕/๓๐	วิทิตฺวา	๖๘/๑๗๘,๒๑๖/๒๖๘, ๒๒๑/๒๗๑,๔๙๔/๔๑๑
วิญญาเปสํ	๕๑๗/๓๑,๕๒๒/๓๔, ๖๓๖/๑๑๑	วินญฺจํ	๔๖๓/๓,๔๗๖/๙,๕๐๐/๑๖
วิญญาเปสฺสติ	๕๑๕/๓๐	วินญฺจสญฺญิ	๔๖๘/๕,๔๙๕/๑๔, ๕๐๑/๑๙,๖๐๗/๘๙,๖๒๔/๑๐๕, ๖๕๐/๑๒๒,๖๕๕/๑๒๕
วิญญาเปสฺสสท	๕๒๒/๓๕,๖๑๑/๙๓	วินยกถํ	๔๓๘/๓๘๖
วิญญาเปสฺสนติ	๕๒๒/๓๔, ๖๐๙/๙๐-๙๑,๖๑๑/๙๒,๕๑๖/๔๒๖	วินยทวํ	๔๓๓-๔๓๖/๓๘๔-๓๘๕
วิญญาเปสฺสสิ	๕๑๕/๓๐	วินยทโร	๑๙๕/๒๕๗
วิญญาเปสฺสสามิ	๓๐๗/๓๑๗	วินยปรียตฺติยา	๔๓๘/๓๘๖
วิญญนา	๖๓-๖๖/๑๗๔-๑๗๕	วินยสฺส	๔๓๘/๓๘๖
วิญญู	๖๔/๑๗๕,๒๙๑/๓๐๘, ๔๑๔/๓๖๗	วินยานุกฺกหา	๕๖๖/๖๗, ๒๓๑/๒๗๘,๒๖๙/๒๙๘, ๓๖๗/๓๔๖,๕๗๐/๔๕๑
วิทานํ	๕๔๖/๕๕,๕๕๑/๕๗, ๕๕๖/๕๙,๕๖๔/๖๓,๕๗๐/๖๘, ๕๓๐/๔๓๑,๕๓๖/๔๓๓, ๕๔๑/๔๓๕,๕๔๖/๔๓๗, ๕๕๑/๔๓๘	วินเย	๕๕/๑๖๙,๔๓๘/๓๘๗
		วินเยน	๓๙๔/๓๕๗,๔๗๖/๔๐๒

ปทานุกุโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกุโม	ปพฺพ/องฺก
วินโย	๔๔๐/๓๘๘	วิปาเจติ	๔๗๑/๖, ๔๙๘/๑๖ -อาทิ
วินยัม	๔๓๘/๓๘๗, ๔๔๐-๔๔๒/๓๘๘-๓๘๙	วิปาเจนฺตานัม	๕๑๕/๓๐, ๕๒๒/๓๔, ๕๓๒/๔๒, ๕๓๗/๔๗, ๕๔๒/๕ -อาทิ
วินสุส	๕๓๘/๔๙, ๕๓๙/๕๑, ๔๒๘/๓๘๐, ๔๒๙/๓๘๑, ๔๓๐/๓๘๒	วิปาเจนฺติ	๔๕๙/๑, ... ๑/๑๓๐, ... ๔๕๒/๔๔๑, ... ๕๗๖/๔๕๖
วินสุสฺสตี	๔๖๙/๕, ๔๙๖/๑๔, ๕๐๒/๑๙, ๖๐๘/๙๐, ๖๒๕/๑๐๕, ๖๕๑/๑๒๒, ๖๕๖/๑๒๖	วิปฺปกตัม	๕๔๕/๕๔, ๕๕๐/๕๖, ๕๕๕/๕๙, ๕๖๓/๖๓, ๕๖๙/๖๘, ๕๑๙/๔๒๗, ๕๒๔/๔๒๙, ๕๒๙/๔๓๑, ๕๓๕/๔๓๓, ๕๔๐/๔๓๕, ๕๔๕/๔๓๖, ๕๕๐/๔๓๘,
วินสุสนฺติ	๖๕๒/๑๒๓	วิปฺปกตา	๑๙๒/๒๕๖, ๔๘๑/๔๐๓
วินสุเสยฺย	๖๑๕/๙๕, ๓๔๒/๓๓๕	วิปฺปฏิสาริสฺส	๕๙๓/๘๓
วินา	๕๕๙/๖๑, ๑๘๓/๒๕๑, ๒๖๐/๒๙๓, ๓๕๔/๓๓๙, ๓๖๔/๓๔๕	วิปฺปวสฺติ	๖๕๕/๑๒๕, ๖๕๖/๑๒๖
วินาเปติ	๖๔๓/๑๑๗	วิปฺปวสฺสนฺติ	๖๕๒/๑๒๓
วินาหิ	๖๔๑/๑๑๔-๑๑๕	วิปฺปวสิตพฺพ	๔๗๓/๗, ๖๕๓/๑๒๔, ๖๕๔/๑๒๕
วินิจฺจนฺยกถา	๔๘๑/๔๐๓	วิปฺปวสิตฺวา	๖๕๖/๑๒๖
วินิจฺจนฺยกถาย	๔๗๙-๔๘๐/๔๐๓	วิปฺปวิสฺสนฺติ	๖๕๒/๑๒๓
วินิธาย	๔-๕/๑๓๒-๓, ๗/๑๓๕, ๑๐/๑๓๗	วิปฺปวเสยฺย	๔๗๒/๗, ๔๗๕/๘, ๔๗๖/๙, ๖๕๓/๑๒๔, ๖๕๔/๑๒๕
วินิปาเตน	๖๔๗/๔๙๖	วิปฺปวาสาย	๖๕๓/๑๒๔, ๖๕๔/๑๒๕
วินิปาเตสฺสตี	๔๘๘/๔๐๖	วิปฺปวฺตุถัม	๔๗๖/๙, ๖๕๔/๑๒๕
วินีวรณัม	๗๑/๑๘๓, ๗๒/๑๘๕, ๗๓/๑๘๖, ๗๔/๑๘๗-๑๘๘, ๗๕/๑๙๐	วิปฺปวฺตุถสณฺณิ	๔๙๕/๑๔
วินีวรณตา	๗๐/๑๗๙-๑๘๐	วิปฺปวฺตุเถ	๔๙๕/๑๔
วินิสฺสี	๕๖๕/๖๔		

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺก
วิปฺปสฺสนนฺนวิวนฺณนา	๖๗/๑๗๗, ๖๘/๑๗๘	วิวนฺณณฺตูกาโม	๔๔๒/๓๘๙
วิภายติ	๔๐๒/๓๖๑	วิวนฺณณฺณ	๔๓๘/๓๘๗
วิมฺชชฺติ	๔๙๗/๑๕	วิวนฺณณฺณม	๔๓๘/๓๘๗
วิมฺชชฺนตํ	๔๙๗/๑๕	วิวนฺณณฺณสฺส	๔๓๘/๓๘๗
วิมฺชชฺสิ	๔๙๗/๑๕	วิวนฺณณฺณสฺสนฺติ	๔๓๘/๓๘๗
วิมฺชชฺชามิ	๔๙๗/๑๕	วิวรติ	๖๑๗/๔๗๘
วิโมกฺโข	๗๐/๑๗๙	วิวรณฺติ	๖๑๗/๔๗๗
วิโมกฺขํ	๗๑/๑๘๑, ๗๒/๑๘๓, ๗๓/๑๘๖, ๗๔/๑๘๗, ๗๕/๑๘๙	วิวราเปตฺวา	๖๔๓/๔๙๓, ๖๔๔/๔๙๔
วิรมิสฺสามิ	๔๗๓/๔๐๐	วิวริตพฺพํ	๖๑๗/๔๗๘
วิริยารมฺภาย	๓๔๓/๓๓๕, ๔๓๖/๓๘๕	วิวริตฺวา	๕๐๓/๒๐, ๕๗๘-๕๗๙/๔๕๘
วิลิขิตฺเกน	๖๑๑/๙๒-๙๓	วิริสฺสามิ	๖๑๗/๔๗๘
วิลิมฺเปตฺวา	๒๔๗/	วิวเรยฺย	๕๕/๑๖๙
วิลฺลุตฺตสณฺณิ	๔๖๘/๕, ๔๙๕/๑๔, ๕๐๑/๑๙, ๖๐๗/๘๙, ๖๒๔/๑๐๕, ๖๕๐/๑๒๒, ๖๕๕/๑๒๕	วิวาโท	๑๐๒/๒๐๕, ๔๐๑/๓๖๐, ๔๘๓/๔๐๔
วิลฺลุตฺตา	๖๕๔/๑๒๔, ๑๘๓/๒๕๑, ๕๗๓/๔๕๒	วิวาทการกํ	๑๒๘/๒๑๙
วิเลขา	๔๔๐/๓๘๘	วิวาทาธิกรณานํ	๓๙๔/๓๕๗
วิเลขาย	๔๓๘-๔๓๙/๓๘๗	วิวาทาปนฺนํ	๔๖๙-๔๗๑/๓๙๙,
วิเลปนฺน	๓๕๗/๓๔๑	วิสํกฺเตน	๑๘๕/๒๕๒, ๑๙๑/๒๕๕, ๔๑๑/๓๖๖
วิวณฺ	๖๐/๑๗๒	วิสณฺณิ	๓๒๖/๓๒๙
วิวนฺณณฺติ	๔๔๐-๔๔๑/๓๘๘	วิสภาเค	๕๐๐/๑๙
		วิสํวาทนปฺรเฏฆารสฺส	๓/๑๓๑
		วิสํวาทติ	๑/๑๓๐

ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก
วิสฺวาเทสิ	๑/๑๓๐-๑๓๑	วิสฺสชฺเชตฺวา	๕๕๘/๖๐,
วิสฺวาเทสฺสติ	๑/๑๓๐-๑๓๑		๕๖๑-๕๖๒/๖๒, ๕๖๒/๔๔๕,
วิสฺวาเทสฺสสิ	๑/๑๓๑	วิสฺสชฺเชยฺย	๕๐๐/๑๘, ๕๐๘/๒๕
วิสฺถมมยํ	๕๑๗/๔๒๗	วิสฺสชฺเชหิ	๕๐๘/๒๕, ๓๗๔/๓๔๙
วิสฺถํ	๕๑๘/๔๒๗	วิสฺสญฺเจน	๖๐/๑๗๒
วิสฺขาภํ	๕๐๘/๔๒๑-๔๒๒	วิสฺสรํ	๑๒๙/๒๒๐
วิสฺขาย	๑๖๙/๒๔๓	วิสฺสริตฺวา	๖๑๙/๑๐๐, ๕๐๒/๔๑๗,
วิสฺพฺเพติ	๓๕๖/๓๔๐		๕๐๓/๔๑๘, ๕๐๔/๔๑๙
วิสฺพฺเพนฺติ	๓๕๐/๓๓๘	วิสฺสาสํ	๔๖๙/๕, ๔๙๖/๑๔,
วิสฺพฺเพม	๓๕๑/๓๓๙		๕๐๒/๑๙, ๕๑๔/๒๘, ๖๐๘/๙๐,
วิสฺพฺเพตฺถุ	๓๕๑/๓๓๙		๖๒๕/๑๐๕, ๖๕๑/๑๒๒, ๖๕๖/๑๒๖,
วิสฺพฺเพสฺสนฺติ	๓๕๐/๓๓๘		๑๗๔/๒๔๖, ๕๐๗/๔๒๑
วิสฺพฺเพสฺสุ	๓๕๐/๓๓๘	วิสฺสาสนฺโต	๖๓๕/๑๑๑
วิสฺวนาเปกฺโข	๓๕๐-๓๕๕/๓๓๘-๓๔๐	วิสฺสาเสนฺโต	๓๗๖/๓๕๐
วิสฺสชฺชิตฺตสมฺมยํ	๔๖๘/๕, ๔๙๕/๑๔,	วิหฺรติ	๔๕๙/๑, ๔๖๑/๒, ๔๗๑/๖,
	๕๐๑/๑๙, ๖๐๗/๘๙, ๖๒๔/๑๐๕,		๔๙๗/๑๕, ๕๐๓/๑๙ - ปาทิ
	๖๕๐/๑๒๒, ๖๕๕/๑๒๕	วิหฺรณฺติ	๕๕๗/๕๙-๖๐,
วิสฺสชฺเชตฺพุพฺ	๕๐๐/๑๘		๕๗๖/๗๒, ๖๕๒/๑๒๒,
วิสฺสชฺเชตฺพุโพ	๖๑๕/๙๕		๔๔/๑๖๒, ๔๘๙/๔๐๗
วิสฺสชฺเชติ	๔๖๙/๕, ๔๙๖/๑๔,	วิหฺรณฺเตน	๖๕๒/๑๒๓
	๕๐๒/๑๙, ๖๐๘/๙๐,	วิหฺรณฺโต	๖๕๓/๑๒๓, ๖๕๔/๑๒๔,
	๖๑๕/๙๕, ๖๒๑/๑๐๓,		๕๗๐/๔๕๑, ๕๗๒/๔๕๒
	๖๒๕/๑๐๕, ๖๕๑/๑๒๒,	วิหฺรณฺ	๖๕๗/๑๒๖
	๖๕๖/๑๒๖, ๓๗๕/๓๕๐	วิหฺริตฺวา	๕๐/๑๖๕, ๓๒๖/๓๒๘

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺก
วิหริสฺสติ	๕๕/๑๖๘	วิเหเจนฺติ	๘๔/๑๙๕, ๘๙/๑๙๙
วิหริสฺสนฺติ	๕๕๗/๕๙-๖๐	วิเหเจสิ	๓๒๖/๓๒๗
วิหารจาริกํ	๕๔๗/๕๕, ๕๙๘/๘๖, ๖๒๑/๑๐๓, ๕๒๖/๔๒๙	วิhesกํ	๙๖-๙๗/๒๐๓
วิหารจิวรํ	๕๑๗/๓๑	วิhesกสฺส	๙๗/๒๐๓
วิหารปาลสฺส	๒๗๘/๓๐๒	วิhesเก	๙๘/๒๐๔, ๑๐๐/๒๐๔, ๑๐๑/๒๐๕
วิหารปาโล	๕๐๘/๒๔	วิhesโก	๙๙/๒๐๔
วิหารสฺส	๑๑๗/๒๑๓, ๑๒๒/๒๑๖, ๑๒๗/๒๑๙	วิhesา	๔๔๐/๓๘๘
วิหารา	๖๒๑/๑๐๓, ๑๒๔-๑๒๕/๒๑๗-๒๑๘, ๑๒๗/๒๑๘-๒๑๙	วิhesาย	๔๓๘-๔๓๙/๓๘๗, ๔๔๐/๓๘๘
วิหาเร	๔๙๓/๑๓, ๗๕/๑๘๙-๑๙๐, ๑๑๔-๑๑๕/๒๑๑-๒๑๒, ๑๑๗/๒๑๓, ๑๒๐/๒๑๕, ๑๒๙-๑๓๐/๒๒๐	วิhesติ	๙๖/๒๐๒, ๙๗/๒๐๓, ๙๙-๑๐๐/๒๐๔
วิหาโร	๔๗๗/๑๐, ๔๙๓/๑๓, ๗๖/๑๙๐, ๑๑๖/๒๑๒, ๑๒๑/๒๑๕, ๑๒๔/๒๑๗, ๑๒๖/๒๑๘, ๑๓๑/๒๒๑, ๑๓๔/๒๒๒, ๑๓๖/๒๒๓, ๕๒๑/๔๒๘	วิhesสิ	๙๖/๒๐๓
วิหารํ	๗๕/๑๙๐, ๗๖/๑๙๑, ๑๒๔/๒๑๗, ๑๓๔/๒๒๒, ๑๓๕/๒๒๓	วิhesสฺสติ	๙๖/๒๐๓
วิหะยิสฺสนฺติ	๕๐๘/๒๔	วิhesสฺสสิ	๙๖/๒๐๓
วิหะยิมาโน	๔๕๓/๓๙๓, ๔๕๘/๓๙๕	วิทจฺฉิตฺตฺกาวํ	๓๕๖/๓๔๐
		วิทโหสิ	๒๓/๑๔๗
		วิทโมหํ	๒๓/๑๔๗
		วิทราคํ	๒๓/๑๔๗
		วิทโหสา	๒๗/๑๕๐
		วิทโมหา	๒๗/๑๕๐
		วิทราคา	๒๗/๑๕๐, ๒๘๓/๓๐๔
		วิทโหโส	๒๓/๑๔๗, ๔๐/๑๕๙
		วิทโมโห	๒๓/๑๔๗, ๔๐/๑๕๙

ปทานุยกโม	ปพเพ/องฺก	ปทานุยกโม	ปพเพ/องฺก
วितราโค	๒๓/๑๔๗,๔๐/๑๕๙, ๔๙๔/๔๑๑	วฏฺฐาเปสฺสาม	๑๒๔/๒๑๗
วิตฺกโม	๓๘๔/๓๕๓,๔๖๖/๓๙๗	วฏฺฐาเปสฺสนฺติ	๑๗๕/๒๔๗
วิตินาเมตฺวา	๑๔๔/๒๒๗, ๑๔๗/๒๒๙-๒๓๐	วฏฺฐิจิเตน	๒๓๙/๒๘๒,๒๔๔/๒๘๕
วิติวตฺตา	๓๑๐/๓๑๙	วฏฺฐุณฺณํ	๔๖๓,๔๖๕/๔,๔๗๓/๘, ๕๕๙/๖๑,๕๘๔/๗๗,๕๘๙/๘๐, ๖๐๒,๖๐๔/๘๘,๖๑๓/๙๔
วิติวตฺเต	๒๔๙/๒๘๘,๕๑๓/๔๒๕	วฏฺฐุณฺโณ	๑๒๑/๒๑๕
วิติสาเรตฺวา	๒๑๖/๒๖๘	วฏฺฐุตฺตา	๒๖๘/๒๙๖,๓๐๕/๓๑๕, ๔๑๗-๔๒๐/๓๖๙-๓๗๓, ๔๒๘/๓๗๗-๓๗๙, ๔๒๙-๔๓๐/๓๘๑-๓๘๒
วึเต	๖๓๖/๑๑๒	วฏฺฐุติ	๖๔๗/๔๙๖
วึเณ	๕๒๐/๔๒๗	วฏฺฐุเต	๕๓๗/๔๕,๕๕/๑๖๘,๓๒๖/๓๒๗
วึริยารมฺภาย	๓๔๓/๓๓๕,๔๓๖/๓๘๕	วฏฺฐุโต	๕๙๓/๘๓,๖๔๑/๑๑๕
วึยติ	๖๔๑/๑๑๔,๖๔๒-๖๔๓/๑๑๗	วฏฺฐุถิ	๒๓๙/๒๘๒
วุจฺจติ	๕๕๔/๕๘,๕๖๒/๖๒, ๕๖๘/๖๗,๕๘๔/๗๗,๕๘๙/๘๐ -อาทิ	วฏฺฐุถาวสุสา	๖๕๒/๑๒๒
วุจฺจมาณา	๓๐๕/๓๑๖-๗,๔๐๒/๓๖๒	วุพฺพํ	๕๑๙/๓๒
วุจฺจมาโน	๕๓๗/๔๘,๔๖/๑๖๓, ๑๕๒/๒๓๔,๑๕๗/๒๓๗,๑๖๓/๒๔๐, ๓๔๒-๓/๓๓๕,๔๑๗/๓๗๐, ๔๑๘/๓๗๑,๔๒๘/๓๗๘, ๔๒๙/๓๘๑,๔๓๓-๔๓๖/๓๘๔-๓๘๕	วูปสมิสฺสามิ	๔๗๓/๔๐๐
วุจฺจหนฺติ	๕๔๗/๔๓๗	เวจฺจิสฺสสฺส	๖๔๓/๔๙๓
วุจฺจหิตฺวา	๕๐๘/๒๔	เวจฺจิสฺสโ	๖๔๓/๔๙๓
วุจฺจาเปตฺวา	๑๗๕/๒๔๖	เวจฺจิโต	๖๔๓/๔๙๓
วุจฺจาเปนฺติ	๑๑๙/๒๑๔	เวณชาติ	๑๕/๑๔๐,๓๘/๑๕๗

ปทานุกรกโม	ปพฺเพ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพฺเพ/องฺเก
เวณา	๒๖/๑๔๙, ๒๙-๓๑/๑๕๑-๑๕๒, ๓๓-๓๔/๑๕๓-๑๕๔, ๔๑/๑๖๐	เวพุ	๙๑/๒๐๐
เวโน	๑๖/๑๔๒, ๓๒/๑๕๒, ๓๙/๑๕๗	เวพุริโย	๕๐๖/๔๒๐
เวณิ	๑๖/๑๔๒, ๓๒/๑๕๒	โวโรปีตา	๓๘๒/๓๕๓
เวตนิ	๒๒๑/๒๗๐	โวโรเปติ	๓๘๕/๓๕๔
เวทนา	๔๖/๑๖๓	โวโรเปยฺย	๘๙/๑๙๘
เวทณฺณสฺส	๓๕/๑๕๕	โวโรเปยฺย ๓๘๓-๓๘๔/๓๕๓-๓๕๔	
เวทณานิ	๔๐๒/๓๖๒	โวโรเปยฺยาสี	๘๙/๑๙๘
เวทยติ	๓๙๗/๓๕๘	โวโรเปสิ	๘๙/๓๘๒/๓๕๓
เวทยามิ	๓๙๗/๓๕๘	โวโรเปสฺสติ	๓๘๒/๓๕๓
เวทิตพฺโพ	๕๒๑/๔๒๘	โวโรเปสฺสสิ	๓๘๒/๓๕๓
เวปฺปุลาย	๓๖/๑๕๖	โวธาสติ	๕๖๑/๔๔๕
เวมฺติโก	๔๖๘/๕, ๔๙๕/๑๔, ๕๐๑/๑๙, ๕๑๓/๒๗, ๕๒๐/๓๓, ๕๒๕/๓๖ -อาทิ	โวธาสนฺติยา	๕๖๐/๔๔๕
เวยฺยวจฺจกริ	๕๓๗/๔๖, ๕๓๘/๔๘, ๕๓๙/๕๐	โวธาสนฺติโย	๕๕๗/๔๔๓
เวยฺยวจฺจกโร	๕๓๗/๔๖, ๕๓๘/๔๘-๗๙, ๕๓๙/๕๐	โวธาสนฺตี	๕๕๙/๔๔๔
เวยฺยวจฺจํ	๕๓๗/๔๗	โวธาสมานรฺupa	๕๕๘/๔๔๔
เวสฺสกุลํ	๒๓๓/๒๗๘, ๓๐๐/๓๑๓, ๕๕๙/๔๔๔	โวหาริ	๕๘๔/๗๗, ๕๘๙/๘๐
เวหาสกุณิ	๑๓๑/๒๒๑	[ส]	
เวหาสํ	๕๐๘/๒๔, ๑๕๓/๒๓๕		
		สํกิ	๕๓๘/๔๙, ๕๓๙/๕๑, ๓๖๗/๓๔๖
		สกฺกั	๖๔๐/๔๙๑
		สกฺกฺสจฺจิ	๑๓/๑๓๘
		สกฺทาคามิผลํ	๗๑/๑๘๒, ๗๒/๑๘๕, ๗๓/๑๘๖, ๗๔/๑๘๗, ๗๕/๑๙๐
		สกฺทาคามิ	๖๗/๑๗๗

ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก
สภพเพน	๖๑๙/๔๗๘-๔๗๙	สภยปฺตติยา	๕๑๕/๒๙, ๕๒๒/๓๔,
สภเลน	๒๒๙/๒๗๕	๕๒๗/๓๗, ๕๓๒/๔๑, ๕๓๗/๔๗ -อาทิ	
สภาย	๕๖๖/๖๖	สภารโว	๓๒๖/๓๒๙
สภี	๕๐๕/๒๑, ๕๕๗/๕๙, ๕๖๘/๖๗,	สงฺกทฺตฺมโนโต	๑๓๔/๒๒๒
	๖๓๓/๑๑๐, ๘๖/๑๙๗ -อาทิ	สงฺกทฺตฺมิตฺวา	๖๑๐/๔๗๓, ๖๒๙/๔๘๔
สภฺกจฺจํ	๑๙๓/๒๕๖, ๒๐๓/๒๖๑,	สงฺเกตํ	๑/๑๓๐-๑๓๑
	๒๐๔/๒๖๒, ๒๒๑/๒๗๐,	สงฺโฆ	๕๐๖/๔๒๐
	๖๐๒/๔๖๙, ๖๐๖/๔๗๑	สงฺคามेतฺตํ	๓๒๖/๓๒๙
สภฺกตฺวา	๑๔๙/๒๓๑	สงฺคามเอสิ	๓๒๖/๓๒๘-๓๒๙
สภฺกา	๖๔๑/๑๑๔-๕, ๖๑/๑๗๓,	สงฺฆมกฺกมํ	๔๒๕/๓๗๖
	๑๘๓/๒๕๑, ๒๐๐/๒๖๐,	สงฺฆโมโต	๕๐๐/๑๗, ๕๗๓/๗๐
	๒๓๑/๒๗๘, ๒๘๖/๓๐๖,	สงฺฆนวกา	๖๑๕/๙๕
	๒๙๑/๓๐๘, ๓๐๐/๓๑๓,	สงฺฆปฏฺิสิยฺตฺตํ	๑๕/๑๔๐
	๔๖๙/๓๙๙, ๕๑๓/๔๒๕	สงฺฆผาสฺสตาเย	๕๖๖/๖๗, ๒๓๑/๒๗๘,
สภฺการเหตุ	๑๖๖-๑๖๘/๒๔๒-๒๔๓		๒๖๙/๒๙๘, ๓๖๗/๓๔๖
สภฺโกติ	๔๗๔/๘, ๕๖๐/๖๑,	สงฺฆภตฺตํ	๗๘/๑๙๒, ๒๔๒/๒๘๔
	๖๐๙/๙๐, ๖๑๑/๙๒, ๑๖๑/๒๔๐,	สงฺฆภเกโท	๑๐๒/๒๐๕, ๔๐๑/๓๖๐,
	๒๐๖/๒๖๓, ๒๒๗/๒๗๕, ๕๑๖/๔๒๖,		๔๘๓/๔๐๔
	๕๖๗/๔๔๙, ๕๗๓/๔๕๔	สงฺฆมชฺชเม	๕๘๔/๗๗, ๕๘๙/๘๐,
สภฺโกมิ	๔๗๓/๗, ๕๕๙/๖๑		๖๑๓/๙๓, ๙๔-๙๗/๒๐๑-๒๐๓,
สภฺขรา	๘๖/๑๙๖		๙๙-๑๐๐/๒๐๔
สภฺยปฺตฺต	๕๑๕/๒๘, ๕๒๗/๓๗,	สงฺฆมชฺชณํ	๔๑๙/๓๗๒
	๕๓๒/๔๑-๔๒, ๕๓๗/๔๕-๔๘,	สงฺฆมราหิ	๑๐๒/๒๐๕, ๔๐๑/๓๖๐,
	๕๘๒/๗๕๗๖ -อาทิ		๔๘๓/๔๐๔

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเ/องฺเก
สงฺฆสฺสจฺจุตาย	๕๖๖/๖๗, ๒๓๑/๒๗๘, ๒๖๙/๒๙๘, ๓๖๗/๓๔๖, ๕๗๐/๕๕๑	สงฺฆมิโก	๑๑๖/๒๑๒, ๑๒๑/๒๑๕, ๑๒๔/๒๑๗, ๑๒๖/๒๑๘
สงฺฆสฺส	๔๖๓-๔๖๔/๔, ๔๗๔/๘, ๔๗๖/๙, ๕๐๐/๑๘ -อาทิ	สงฺฆมิกิ	๖๕๗-๖๕๙/๑๒๗, ๑๐๙/๒๐๙, ๑๑๑/๒๐๙, ๔๘๔-๔๘๖/๔๐๔-๔๐๕, ๔๘๙-๔๙๐/๔๐๗-๔๐๘
สงฺฆมาฏิ	๕๙๓/๘๓	สงฺฆเมณ	๔๖๓/๓, ๔๗๔/๘, ๔๗๖/๙, ๕๐๐/๑๗, ๕๖๐/๖๒ -อาทิ
สงฺฆมาฏิยา	๔๗๖/๙	สงฺโฆ	๔๖๔/๔, ๔๗๓-๔๗๔/๘, ๕๕๙-๕๖๐/๖๑ -อาทิ
สงฺฆมาฏี	๕๙๓/๘๒, ๖๕๔/๑๒๔	สงฺฆมิ	๔๖๓/๓, ๔๗๓/๔, ๔๗๔/๘, ๔๗๖/๙, ๕๕๙/๖๑ -อาทิ
สงฺฆมาตํ	๕๔๒/๕๓	สงฺฆิรภทฺตํ	๖๕๗/๑๒๖, ๒๑๑/๒๖๕, ๒๒๓/๒๗๓, ๔๘๙/๔๐๗
สงฺฆมาทิสเสสา	๘๐/๑๙๓, ๓๙๙/๓๕๙, ๖๕๕/๕๐๒	สงฺฆิรภิกฺขา	๖๕๗/๑๒๖, ๔๘๙/๔๐๗
สงฺฆมาทิสเ	๔๖๒/๓๙๖	สงฺฆจํ	๔๕๙/๒, ๔๗๐-๔๗๑/๖, ๔๙๘/๑๖, ๕๐๓/๒๑ -อาทิ
สงฺฆมาทิสเสน	๔๕๙-๔๖๐/๓๙๕, ๔๖๒/๓๙๖	สงฺฆนิท	๗๑/๑๘๑-๑๘๒, ๗๒/๑๘๓-๑๘๕, ๗๓/๑๘๖, ๗๕-๗๖/๑๘๙-๑๙๑
สงฺฆมาทิสสํ	๒๔/๑๔๗, ๔๐/๑๕๙	สงฺฆนิททริยา	๗๐/๑๘๐
สงฺฆมิกสณฺณิ	๑๑๒/๒๑๐, ๑๑๖/๒๑๓, ๑๑๗/๒๑๔, ๑๒๒/๒๑๖, ๑๒๗/๒๑๘, ๑๓๒/๒๒๑	สงฺฆนิทฺติ	๓๘๒-๓๘๔/๓๕๓, ๔๖๔-๔๖๗/๓๙๗-๓๙๘, ๔๙๓/๔๐๙
สงฺฆมิกา	๑๒๔-๑๒๕/๒๑๗-๒๑๘		
สงฺฆมิเก	๑๑๒/๒๑๐, ๑๑๔-๑๑๖/๒๑๑-๒๑๓, ๑๒๐/๒๑๕, ๑๒๒/๒๑๖, ๑๒๗/๒๑๘, ๑๒๙-๑๓๐/๒๒๐, ๑๓๒/๒๒๑		
สงฺฆมิเกน	๖๖๑/๑๒๙		

ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก
สญฺเจตนิกั	๗๘/๑๙๑,	สตฺตพฺภนฺตฺรา	๔๘๙/๑๒, ๔๙๔/๑๔
	๓๙๗/๓๕๗-๓๕๖	สตฺตมา	๕๐๕/๒๑, ๕๑๒/๒๗,
สญฺชานนฺติ	๓๖๗/๓๔๖		๕๑๙/๓๒, ๕๒๔/๓๕, ๕๒๙/๓๙,
สญฺชานนฺโต	๓๘๔/๓๕๓, ๔๖๖/๓๙๗		๕๓๔/๔๓, ๕๗๘/๗๓,
สญฺชานิตฺวา	๓๖๗/๓๔๖, ๕๔๗/๔๓๗		๖๔๓/๑๑๗, ๑๗๒/๒๔๕,
สญฺชานิสฺสนฺติ	๓๖๗/๓๔๖		๔๙๙/๔๑๕, ๕๕๔/๔๔๒
สญฺชายนฺติ	๙๑/๑๙๙-๒๐๐	สตฺตมาเส	๕๐๐/๑๗
สญฺญตฺโต	๕๓๗/๔๖,	สตฺตเม	๖๕๔/๑๒๕
	๕๓๘/๔๘, ๕๓๙/๕๐	สตฺตฺรสวิกฺขิยา	๑๑๔/๒๑๑-๒๑๒,
สญฺญาณั	๖๔๙/๑๒๑, ๕๐๖/๔๒๐		๑๒๔/๒๑๖, ๒๔๗/๒๘๗,
สญฺญาเปตฺวา	๕๓๗/๔๖,		๓๓๕/๓๓๒-๓๓๓,
	๕๓๘/๔๘, ๕๓๙/๕๐		๓๗๗/๓๕๐, ๔๐๒/๓๖๐
สญฺหิ	๕๒๙/, ๕๓๔/	สตฺตฺรสวิกฺขิยานั	๓๗๗/๓๕๐,
สติ	๒๔๑/๒๘๓, ๒๔๖/๒๘๖,		๔๔๙/๓๙๒, ๔๕๔/๓๙๓,
	๒๕๑/๒๘๘, ๒๕๖/๒๙๐, ๒๖๘/๒๙๖,		๔๖๔/๓๙๗
	๒๗๘/๓๐๒, ๓๑๗/๓๒๒,	สตฺตฺรสวิกฺขิเย	๑๑๔/๒๑๒,
	๓๒๕/๓๒๖, ๓๓๔/๓๓๒, ๓๓๙/๓๓๔,		๑๒๔/๒๑๗, ๒๔๗/๒๘๗,
	๕๕๖/๔๔๓, ๕๖๙/๔๕๐, ๕๗๕/๔๕๕		๓๓๕/๓๓๒-๓๓๓, ๓๔๕/๓๓๖
สติยา	๔๙๙/๑๖, ๕๐๐/๑๗	สตฺตาทฺทกาณิโก	๒๓๙-๒๔๑/๒๘๒-๒๘๓,
สติปฏฺจานา	๗๐/๑๘๐		๒๔๔-๒๔๖/๒๘๕๒๘๖,
สติปฏฺจาเน	๗๑/๑๘๒, ๗๒/๑๘๔,		๒๔๙-๒๕๑/๒๘๘, ๒๕๔-๒๕๖/๒๙๐,
	๗๓/๑๘๖, ๗๔/๑๘๗, ๗๕/๑๘๙		๕๕๔-๕๕๖/๔๔๒-๔๔๓,
สติวินโย	๖๕๕/๕๐๒		๕๖๗-๕๖๙/๔๔๙-๔๕๐,
สติมฺโต	๑๕๓/๒๓๕		๕๗๓-๕๗๕/๔๕๔-๔๕๕

ปทานุกรกโม	ปพฺพเฬ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพฺพเฬ/องฺเก
สตฺตาทหปรมฺ	๖๒๒-๖๒๓/๑๐๔	สตฺโถ	๔๗๗/๙,๔๘๙/๑๒,
สตฺตาทหปรมตา	๖๒๓/๑๐๔		๒๓๑/๒๗๗,๔๐๗/๓๖๔
สตฺตาทหา	๕๐๐/๑๘	สทํส	๕๖๘/๖๗,๓๗๙/๓๕๑,
สตฺตาทหุปฺปนฺเน	๕๐๐/๑๗		๕๓๔/๔๓๓
สตฺตาทหิ	๒๕๖/๒๙๐	สทา	๑๕๓/๒๓๕
สตฺตติสฺสุปฺมา	๔๑๗/๓๗๐-๓๗๑, ๔๒๘/๓๗๘-๓๗๙	สททํ	๔๖/๑๖๓,๓๔๗-๓๔๙/๓๓๗
สตฺตตุ	๒๓๙/๒๘๓,๒๔๔/๒๘๕, ๒๔๙/๒๘๘,๒๕๔/๒๙๐, ๒๗๑/๒๙๙,๕๕๔/๔๔๒, ๕๖๗/๔๔๙,๕๗๓/๔๕๔	สททมฺมฏฺฐิตฺติยา	๕๖๖/๖๗,๒๖๙/๒๙๘, ๓๖๗/๓๔๖,๕๗๐/๔๕๑
สตฺตถปาณิสฺส	๖๓๖/๔๘๙	สททฺธา	๖๔๙/๑๒๑,๒๓๐/๒๗๖
สตฺตถิ	๒๓๑/,๔๐๗/๓๖๔, ๔๓๒/๓๘๓,๖๓๖/๔๘๙	สททฺธาย	๕๖๒/๔๔๕, ๕๖๓/๔๔๖,๕๖๗/๔๔๘
สตฺตถเกน	๒๙๗/๓๑๒	สททฺธาทฺเพยฺยิ	๗๘/๑๙๒
สตฺตถกมฺนีเย	๑๘๑/๒๕๐	สทฺธิวិหาริกํ	๖๓๑/๑๐๘,๑๒๘/๒๑๙, ๒๗๔/๓๐๐
สตฺตถกมฺนีโย	๑๘๒/๒๕๐,๑๘๓/๒๕๑	สทฺธิวิหาริกสฺส	๓๗๒/๓๔๘, ๓๙๗/๓๕๗
สตฺตถา	๔๒๘/๓๘๐,๔๒๙/๓๘๑, ๔๓๐/๓๘๒	สทฺธิวิหาริกโ	๕๖๕/๖๔
สตฺตถวณฺโณ	๕๘๔/๗๗,๕๘๙/๘๐	สทฺธิ	๕๖๕/๖๔,๕๖๖/๖๖, ๕๙๓/๘๓-๘๔,๖๓๑/๑๐๙, ๑/๑๓๐-๑๓๑ -ปาทิ
สตฺตถุสาสเนน	๓๙๔/๓๕๗/, ๔๗๖/๔๐๒	สทฺโธ	๒๒๑/๒๗๑
สตฺตเถ	๔๘๙/๑๒	สนฺตํ	๓๗๔/๓๔๙
สตฺตเณ	๑๘๓/๒๕๑	สนฺตติ	๓๘๔/๓๕๔
		สนฺตตฺโต	๓๕๐/๓๓๘

ปทานุกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกโม	ปพฺพ/องฺก
สนฺตปฺปิตา	๒๓๖/๒๘๐	สนฺตํ	๕๕๒-๕๕๔/๕๓-๕๕,
สนฺตปฺปิโต	๕๐๘/๒๕		๕๕๗-๕๕๙/๕๕-๕๖,
สนฺตปฺเปตฺวา	๕๕/๑๖๙		๕๕๒-๕๕๔/๕๗-๕๘,
สนฺตปฺเปสฺสสิ	๒๓๖/๒๘๐		๕๕๗-๕๖๒/๕๙-๖๒, ๕๖๘/๖๗
สนฺตปฺเปสฺสามิ	๒๓๖/๒๘๐	สนฺตสมฺมตฺติ	๕๖๐/๖๒
สนฺตรุตฺตรปรมํ	๕๒๓-๕๒๔/๓๕	สนฺตสมฺมตฺติ	๕๕๙-๕๖๐/๖๑-๖๒
สนฺตรุตฺตเรน	๔๗๑/๖-๗	สนฺตทา	๕๕๙/๖๑
สนฺตา	๕๓๓-๕๓๔/๔๓-๔๔	สนฺตทานิ	๕๕๗/๕๙, ๕๖๖/๖๗
สนฺติ	๒๖-๒๘/๑๔๙-๑๕๐,	สนฺตริติ	๑๒๑-๑๒๒/๒๑๕-๒๑๖
	๓๓-๓๔/๑๕๓-๑๕๔, ๔๑/๑๖๐	สนฺตฺราเปติ	๑๑๑/๒๑๐,
สนฺติเก	๔๗๓/๗, ๕๐๓/๒๐, ๕๓๗/๔๖,		๑๒๑-๑๒๒/๒๑๕-๒๑๖
	๕๕๙/๖๑, ๖๑๙/๙๙, ๖๔๖/๑๑๙,	สนฺตฺราเปตฺวา	๑๐๙/๒๐๙,
	๖๔๙/๑๒๑, ๑๙๘/๒๕๙,		๑๑๑-๑๑๒/๒๑๐-๒๑๑,
	๒๑๖/๒๖๘/, ๒๓๐/๒๗๖,		๑๑๕-๑๑๗/๒๑๒-๒๑๔
	๓๑๒/๓๒๐, ๓๖๗/๓๔๖,	สนฺตริตพฺพํ	๕๖๘/๖๗
	๔๓๘/๓๘๗	สนฺตริตฺวา	๕๔๔/๕๔, ๕๔๙/๕๖,
สนฺตฺฏฺจา	๔๕๙/๑, ๕๑๕/๓๐,		๕๕๔/๕๘, ๕๖๒/๖๒, ๕๖๘/๖๗,
	๕๒๒/๓๔, ๕๒๗/๓๗		๑๐๙/๒๐๙, ๑๑๑-๑๑๒/๒๑๐-๒๑๑,
สนฺโต	๕๑๓/๔๒๕		๑๑๔-๑๑๗/๒๑๑-๒๑๔
สนฺตํ	๕๐๘/๒๖, ๕๑๕/๓๐,	สนฺตารกฺสุส	๑๑๑/๒๑๐
	๕๒๗/๓๘, ๕๓๒/๔๒, ๖๔๑/๑๑๖,	สนฺทมานิกา	๖๔๐/๔๙๑
	๑๖๙/๒๔๔, ๒๙๘-๓๐๒/๓๑๒-๓๑๔,	สนฺทสฺสิตา	๕๗๖/๗๒, ๕๕/๑๖๙,
	๕๑๐-๕๑๒/๔๒๔, ๕๑๔-๕๑๕/๔๒๕,		๑๔๔/๒๒๗, ๑๔๗/๒๒๙,
	๕๕๑/๔๓๙, ๕๕๒/๔๔๑		๒๖๙/๒๙๘, ๕๐๓/๔๑๘

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺก
สนทสฺสิตโต	๕๑๕/๒๘, ๖๑๘/๙๙, ๓๕๗/๓๔๑	สปริโส	๕๖๕/๖๔, ๕๖๖/๖๖, ๒๐๙/๒๖๔
สนทสฺสเสตฺวา	๑๕๙/๒๓๙, ๒๓๐/๒๗๗	สปรปฺชาปติกา	๑๘๐/๒๔๙, ๑๘๖/๒๕๒
สนทสฺสเสสิ	๕๑๕/๒๘, ๕๗๖/๗๒, ๖๑๘/๙๙, ๕๕/๑๖๙, ๑๔๔/๒๒๗, ๑๔๗/๒๒๙, ๒๖๙/๒๙๘, ๓๕๗/๓๔๑, ๕๐๓/๔๑๘	สปรปฺปฏิภยํ	๖๕๔/๑๒๔, ๑๘๓/๒๕๑, ๕๗๓/๔๕๒
สนทฺวิภูจา	๖๗/๑๗๖, ๑๖๙/๒๔๓	สปรปฺปฏิภยานิ	๖๕๓/๑๒๓, ๕๗๐/๔๕๑, ๕๗๒/๔๕๒
สนทฺวิภูโจ	๓๗๔/๓๔๙	สปรปฺปฏิภเย	๑๘๑/๒๕๐
สนทฺนิจยํ	๕๙๘/๘๖	สปรปฺปฏิภโย	๑๘๒/๒๕๐
สนทฺนิธการกํ	๖๒๒-๖๒๓/๑๐๔, ๒๕๒-๒๕๔/๒๘๙-๒๙๐	สปรปฺติสฺโส	๓๒๖/๓๒๙
สนทฺนิธการกสณฺณิ	๒๕๕/๒๙๐	สปรปฺสิฐุปมา	๔๑๗/๓๗๐-๓๗๑, ๔๒๘/๓๗๘-๙
สนทฺนิธการเก	๒๕๕/๒๙๐	สปรปฺปาณกสณฺณิ	๑๔๒/๒๒๕-๒๒๖, ๓๙๐/๓๕๕
สนทฺนิปติตพฺพํ	๖๑๓/๙๓	สปรปฺปาณเก	๑๔๒/๒๒๕-๖, ๓๙๐/๓๕๕
สนทฺนิปติตฺวา	๒๒๐/๒๗๐	สปรปฺปาณกํ	๑๓๙-๑๔๐/๒๒๔-๒๒๕, ๓๘๗-๓๘๙/๓๕๔-๕, ๓๙๑/๓๕๕
สนทฺนิปติโต	๔๗๔/๔๐๑, ๔๗๙/๔๐๒	สปรปิ	๕๘๔/๗๗, ๕๘๙/๘๑, ๖๒๑-๖๒๓/๑๐๓-๑๐๔, ๒๕๗/๒๙๑, ๒๕๙-๒๖๐/๒๙๒, ๓๐๕/๓๑๖
สนทฺนิปาตาเปตฺวา	๔๕๙/๒, ๔๙๘/๑๖, ๕๗๖/๗๒, ๖๑๙/๑๐๐, ๑/๑๓๑, ๑๔๔/๒๒๗, ๑๔๗/๒๖๙, ๓๕๗/๓๔๑, ๓๖๗/๓๔๖, ๔๐๒/๓๖๒, ๔๑๗/๓๗๐, ๕๒๘/๓๗๙, ๕๗๖/๔๕๖	สพฺพพจฺจนฺเน	๕๔/๑๖๖, ๕๙/๑๗๑
สปรทานํ	๖๒๐/๑๐๒, ๖๐๘/๔๗๒	สพฺพพจฺปริจฺจนฺเน	๕๔/๑๖๖, ๕๙/๑๗๑
		สพฺพพจฺจนฺนา	๕๒/๑๖๖, ๕๗/๑๗๐
		สพฺพพจฺจนฺเน	๕๔/๑๖๖, ๕๙/๑๗๑

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
สพฺพตฺถ	๑๓๘/๒๒๔, ๑๙๗/๒๕๘, ๒๐๘/๒๖๔, ๒๒๐/๒๗๐, ๒๒๙/๒๗๕, ๕๖๑/๔๔๕	สมฺมคฺคา	๖๗-๖๘/๑๗๖-๑๗๘, ๑๔๙/๒๓๑, ๑๕๓/๒๓๕
สพฺพตฺถกัม	๖๑๙/๑๐๐	สมฺมคฺเคน	๔๘๔-๔๘๕/๔๐๕
สพฺพปจฺจนฺติเมสฺสุ	๓๖๖/๓๔๕	สมฺมคฺโค	๔๘๖/๔๐๕
สพฺพปรีจฺจนฺนา	๕๒/๑๖๖, ๕๗/๑๗๐	สมฺมณฺมาโน	๕๓๒๔๓๒/
สพฺพปรีจฺจนฺเน	๕๔/๑๖๖, ๕๙/๑๗๑	สมฺมณฺสิ	๕๓๒/๔๓๒
สพฺพปัสสฺสกุลิก	๒๖๓/๒๙๔	สมฺมณฺตตฺตสมฺเย	๒๑๖/๒๖๘
สพฺพปาสณฺทิกัม	๒๑๖/๒๖๘	สมฺมณฺตตฺตสมฺโย	๒๑๗/๒๖๘, ๒๑๘/๒๖๙
สพฺพโสวณฺณมโย	๖๒๑/๑๐๒	สมฺมนา	๕๑๕/๒๙, ๕๒๒/๓๔, ๕๒๗/๓๗, ๕๓๒/๔๑, ๕๓๗/๔๗ - อภิ
สพฺพยณฺชน	๑๔๗/๒๓๐	สมฺมทฺทเทส	๔๒๘-๔๓๐/๓๗๗-๓๘๓
สภณฺเท	๓๖๗/๓๔๖, ๕๗๐/๔๕๑	สมฺโณ	๕๐๘/๒๔, ๕๕/๑๖๗, ๖๐/๑๗๒, ๒๖๙/๒๙๗
สภตฺโต	๒๙๔-๒๙๗/๓๑๐-๓๑๒, ๒๙๙-๓๐๐/๓๑๒-๓๑๓	สมฺตติตฺติกัม	๖๐๕/๔๗๑
สภายัม	๔๗๙/๑๐, ๕๒๒/๓๔, ๕๐๘/๔๒๑-๒	สมฺตติตฺติโก	๖๐๕/๔๗๑
สภาย	๔๗๙/๑๐	สมฺถาย	๖๕๕/๕๐๒
สโกชน	๒๘๑/๓๐๔	สมฺนุภฺภูโจ	๔๒๐/๓๗๓
สโกชน	๒๗๙/๓๐๓, ๒๘๐, ๒๘๒/๓๐๔	สมฺนุภฺาสติ	๔๒๐/๓๗๓
สมัม	๕๗๗/๔๕๗	สมฺนุภฺาสนา	๔๒๐/๓๗๓
สมกัม	๕๖๑/๔๔๕	สมฺนุภฺาสิตพฺโพ	๔๑๘/๓๗๑, ๔๑๙/๓๗๒
สมคฺคัม	๑๕๐/๒๓๓, ๑๕๑/๒๓๔	สมฺนุภฺาสิยมาโน	๔๑๘/๓๗๒
สมคฺคสณฺณิ	๑๕๐/๒๓๓, ๑๕๑/๒๓๔		

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
สมนุภาเสยฺย	๔๒๐/๓๗๓	สมโย	๕๑๘/๓๒,๕๓๗/๔๗,
สมนุตโต	๕๓๒/๔๓๒		๖๒๘/๑๐๖,๑๖๐/๒๓๙,๑๘๒/๒๕๐,
สมนุตตา	๔๙๔/๑๔,๖๕๔/๑๒๔		๒๑๐-๒๑๕/๒๖๕-๒๖๗,๒๑๗/๒๖๘,
สมนุทธการา	๑๕๓/๒๓๖,๓๕๗/๓๔๑		๒๒๒-๒๒๓/๒๗,๒๒๕/๒๗๔,
สมนุหนาคโต	๕๘๔/๗๘,		๒๙๖-๒๙๗/๓๑๑-๓๑๒,๒๙๙/๓๑๒,
	๕๘๙/๘๑,๖๑๓/๙๔		๓๕๘-๓๖๑/๓๔๒-๓๔๔,๓๖๓/๓๔๔
สมนุหนาคติ	๑๔๗/๒๓๐	สมยํ	๕๑๙/๓๒,๑๖๑/๒๔๐,
สมยา	๕๑๘-๕๒๐/๓๒-๓๓,		๑๘๓/๒๕๑,๒๒๗/๒๗๕,
	๑๖๐-๑๖๒/๒๓๙-๒๔๐,		๓๐๐/๓๑๓,๓๖๔/๓๔๔
	๑๘๒-๑๘๔/๒๕๐-๒๕๑,	สมสฺสปกํ	๖๐๔/๔๗๐,๖๐๙/๔๗๓
	๒๑๐-๒๑๕/๒๖๕-๒๖๗,	สมสฺสปโก	๖๐๔/๔๗๐,๖๐๙/๔๗๓
	๒๑๗-๒๖๙/๒๖๘-๒๗๐,	สมาทปิตา	๕๗๖/๗๒,๕๕/๑๖๙,
	๒๒๒-๒๒๓/๒๗๓,๒๒๕/๒๗๔,		๑๔๔/๒๒๗,๑๔๗/๒๒๙,
	๒๒๗-๒๒๘/๒๗๕,		๒๖๙/๒๙๘,๕๐๓/๔๑๘
	๒๙๖-๒๙๗/๓๑๑-๓๑๒,	สมาทปิโต	๕๑๕/๒๘,๖๑๘/๙๙,
	๒๙๙-๓๐๑/๓๑๒-๓๑๓,		๓๕๗/๓๔๑
	๓๕๘-๓๖๑/๓๔๒-๓๔๓,	สมาทเปตฺวา	๑๕๙/๒๓๙,๒๓๐/๒๗๗
	๓๖๓-๓๖๕/๓๔๔-๓๔๕	สมาทเปสิ	๕๑๕/๒๘,๕๗๖/๗๒,
สมเย	๕๒๑/๓๓,๖๓๐/๑๐๘,		๖๑๘/๙๙,๕๕/๑๖๙,๑๔๔/๒๒๗,
	๑๖๓/๒๔๐,๑๘๕/๒๕๒,		๑๔๗/๒๒๙,๒๖๙/๒๙๘,
	๒๒๐/๒๗๐,๒๒๙/๒๗๕,		๓๕๗/๓๔๑,๕๐๓/๔๑๘
	๓๐๒/๓๑๔,๓๖๖/๓๔๕	สมาทหติ	๓๕๔-๓๕๕/๓๔๐
สมเยน	๔๕๙/๑,๔๖๑/๒,๔๗๐/๕,	สมาทหาเปติ	๓๕๕/๓๔๐
	๔๗๑/๖,๔๗๓/๗ -อาทิ	สมาทหาเปตุํ	๓๕๒/๓๓๙

ปทานุยกโม	ปทุเพ/องเก	ปทานุยกโม	ปทุเพ/องเก
สมาทหาเปยฺย	๓๕๐/๓๓๘, ๓๕๑/๓๓๙,๓๕๓/๓๓๙, ๓๕๔/๓๔๐	สมาปชฺชี่	๕๘๙/๘๐,๕๙๕/๘๔, ๗๑-๗๔/๑๘๐-๑๘๘
สมาทหิตฺวา	๓๕๐-๓๕๑/๓๓๘-๓๓๙	สมาปชฺชี่	๗๕/๑๘๙-๑๙๐
สมาทหิตุํ	๓๕๒/๓๓๙	สมาปชฺชิตฺวา	๓๒๖/
สมาทเหยฺย	๓๓๕๐/๓๓๘,๓๕๑/๓๓๙, ๓๕๓/๓๓๙,๓๕๔/๓๔๐	สมาปชฺชิสฺสติ	๕๙๓/๘๓
สมาทาย	๕๖๕/๖๕,๕๖๖/๖๖, ๑๔๗/๒๓๐	สมาปชฺชิสฺสถ	๕๘๗/๗๙
สมาทียีสุ	๕๖๖/๖๖	สมาปชฺชิสฺสนฺติ	๕๘๗/๗๙
สมาธิ	๗๐/๑๗๙,๗๑/๑๘๑, ๗๒/๑๘๓,๗๓/๑๘๖, ๗๔/๑๘๗,๗๕/๑๘๙	สมาปชฺชิสฺสสิ	๕๙๓/๘๔
สมาธิมฺหา	๕๐๘/๒๔	สมาปชฺชเยยฺย	๕๘๘/๘๐, ๕๙๔-๕๙๕/๘๔
สมานจฺจนฺทา	๔๐๒/๓๖๑	สมาปตฺติ	๑๕/๑๔๒,๗๐/๑๗๙, ๗๑/๑๘๑,๗๒/๑๘๔,๗๓/๑๘๖, ๗๔/๑๘๗,๗๕/๑๘๙
สมานสํวาสโก	๔๘๖/๔๐๕	สมาปนฺโน	๗๑-๗๓/๑๘๐-๑๘๖, ๗๕/๑๘๙-๑๙๐
สมานสํมายํ	๔๘๖/๔๐๕	สมุกฺเขวฺฐิโต	๗๑/๑๘๒,๗๒/๑๘๕, ๗๓-๗๔/๑๘๗,๗๕/๑๙๐
สมาโน	๒๙๔-๒๙๗/๓๑๐-๓๑๒, ๒๙๙/๓๑๒	สมุจฺฉินฺทิตพฺพํ	๕๖๕/๖๕,๕๖๖/๖๖
สมาปชฺชติ	๗๕/๑๘๙-๑๙๐	สมุจฺฉินฺทิสฺสาม	๕๖๕/๖๕,๕๖๖/๖๖
สมาปชฺชถ	๕๘๗/๗๙	สมุตฺเตชิตา	๕๗๖/๗๒,๕๕/๑๖๙, ๑๔๔/๒๒๗,๑๔๗/๒๒๙, ๒๖๙/๒๙๘,๕๐๓/๔๑๘
สมาปชฺชนฺติ	๕๘๗/๗๙	สมุตฺเตชิตโต	๕๑๕/๒๘, ๖๑๘/๙๙,๓๕๗/๓๔๑
สมาปชฺชสิ	๕๙๓/๘๔		
สมาปชฺชามิ	๗๑-๗๓/๑๘๐-๑๘๖		

ปทานุกรกโม	ปพฺพเพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพเพ/องฺก
สมฺเภทํ	๔๙๗/๔๑๓	สมฺมาวตฺตนุตฺ	๑๒๘/๒๑๙
สมฺโภโก	๔๒๕/๓๗๖, ๔๓๐/๓๘๒	สมฺมุขาวิกปฺปนา	๓๗๔/๓๔๙
สมฺมชฺชิตฺวา	๑๔๙/๒๓๑	สมฺมุขาวินโย	๖๕๕/๕๐๒
สมฺมตสฺส	๔๘๖-๔๘๗/๔๐๕-๔๐๖	สมฺโมทนียํ	๒๑๖/๒๖๘
สมฺมตฺติ	๕๘๕/๗๘, ๕๙๐/๘๑, ๖๑๔/๙๔, ๑๔๕/๒๒๘	สมฺโมทมานา	๖๗-๖๘/๑๗๖-๑๗๘
สมฺมตา	๑๔๗/๒๒๙	สมฺโมทํ	๒๑๖/๒๖๘
สมฺมเตน	๕๘๕/๗๘, ๕๙๐/๘๒, ๖๑๔/๙๔, ๑๔๕/๒๒๘, ๑๔๙/๒๓๑	สยํ	๕๘๔/๗๗, ๖๓๓/๑๑๐, ๘๖/๑๙๗, ๙๔/๒๐๑, ๑๑๑/๒๑๐ - อาทิ
สมฺมโต	๕๘๕/๗๘, ๕๙๐/๘๑, ๖๑๔/๙๔, ๑๔๕/๒๒๘, ๑๕๔/๒๓๖, ๑๕๕/๒๓๗	สยติ	๕๒๑/๔๒๘
สมฺมตํ	๑๐๖/๒๐๗, ๑๖๖-๑๖๗/๒๔๒	สยนฺติ	๓๕๘/๓๔๒, ๓๖๐-๓๖๑/๓๔๓, ๓๖๒/๓๔๔, ๔๐๒/๓๖๑
สมฺมนฺนติ	๕๘๕/๗๘, ๕๙๐/๘๑, ๖๑๔/๙๔, ๑๔๕/๒๒๘, ๔๐๔/๓๖๓	สยนํ	๔๙๙/๔๑๖, ๕๒๑/๔๒๘
สมฺมนฺนิตพฺโพ	๕๘๔/๗๘, ๕๘๙/๘๑, ๖๑๓/๙๔, ๑๔๔/๒๒๘	สยนกกํ	๕๐๘/๔๒๒
สมฺมนฺนิตฺวา	๑๔๗/๒๒๙	สยนคตสฺส	๖๔๑/๔๙๒
สมฺมนฺนิตุํ	๑๔๔/๒๒๘, ๑๔๗/๒๓๐	สยนคโต	๔๙๖/๔๑๒, ๔๙๗/๔๑๓
สมฺมนฺนเนยฺย	๕๘๕/๗๘, ๕๙๐/๘๑, ๖๑๔/๙๔, ๑๔๕/๒๒๘	สยนีฆรํ	๔๙๙/๔๑๖
สมฺมปฺปธาน	๗๐/๑๘๐, ๗๑/๑๘๒, ๗๒/๑๘๔, ๗๓/๑๘๖, ๗๔/๑๘๗, ๗๕/๑๙๐	สยนีฆรสญฺญิ	๒๘๒/๓๐๔
		สยนีฆรสฺส	๔๙๙/๔๑๕
		สยนีฆรา	๔๙๙/๔๑๕, ๕๐๑/๔๑๖
		สยนีฆเร	๒๗๙/๓๐๒-๓๐๓, ๒๘๒/๓๐๔, ๕๐๑/๔๑๖
		สยเนสฺสุ	๔๐๒/๓๖๑
		สวเชน	๓๖๒/๓๔๔, ๓๖๔/๓๔๕
		สวติ	๙/๑๓๖, ๑๐/๑๓๗, ๔๙๗/๔๑๓

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
สรณ	๕๕/๑๖๙
สรหตุถา	๓๑๔/๓๒๑, ๓๒๔/๓๒๕
สราชิกาย	๖๒๑/๑๐๓
สลาภพทุฐ	๖๓๔/๔๘๗
สลาภภตฺเต	๒๒๐/๒๗๐, ๒๒๙/๒๗๕, ๕๖๙/๑๕๐
สลาภาวตฺตา	๖๗/๑๗๖
สลลภฺเขตฺวา	๒๗๙/๓๐๓
สลลปนฺโต	๑/๑๓๐-๑๓๑
สลฺเลชาย	๓๔๓/๓๓๕, ๔๓๖/๓๘๕
สํวตฺตติ	๓๔๓/๓๓๕, ๔๓๖/๓๘๕
สํวตฺตนฺติ	๓๖/๑๕๖, ๔๓๘-๔๔๐/๓๘๗-๓๘๘
สํวร	๕๕/๑๖๙
สํวราย	๕๖๖/๖๗, ๕๕/๑๖๙
สํวสติ	๔๒๖/๓๗๖
สํวสถ	๔๒๓/๓๗๕
สํวสนฺติ	๔๒๓/๓๗๔
สํวสิสฺสถ	๔๒๓/๓๗๕
สํวสิสฺสนฺติ	๔๒๓/๓๗๕
สํวเสยฺย	๔๒๔/๓๗๕, ๔๒๕/๓๗๖
สํवासาย	๑๖๑/๒๔๐
สํวิทฺติ	๑๘๓/๒๕๐, ๑๘๔/๒๕๑, ๑๘๕/๒๕๒, ๑๘๙-๑๙๑/๒๕๔-๒๕๕,

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
	๔๐๙-๔๑๑/๓๖๕-๓๖๖,
	๔๑๕-๔๑๖/๓๖๘
สํวิทิตสฺสณฺณิ	๑๘๔/๒๕๑,
	๑๙๐/๒๕๔-๒๕๕
สํวิทหนฺติ	๔๑๐/๓๖๕, ๔๑๑/๓๖๖
สํวิทฺหิตฺเต	๑๘๔/๒๕๑, ๑๙๐/๒๕๔
สํวิทฺธาย	๑๘๐-๑๘๓/๒๔๙-๒๕๐,
	๑๘๖-๑๘๙/๒๕๒-๒๕๔,
	๔๐๗-๔๑๐/๓๖๔-๓๖๕,
	๔๑๒-๔๑๕/๓๖๗-๓๖๘
สํวิทฺชิตพฺพ	๒๓๒/๒๗๘, ๒๓๓/๒๗๙
สํเวเจตฺวา	๑๑๑/๒๑๐
สํสฺมฺมฺจ	๔๙๗/๔๑๔
สํสํเมตฺวา	๖๘/๑๗๘
สํสิพฺพิตํ	๓๗๑/๓๔๗
สํสฺสฺสทฺทคณฺนิโก	๔๙๙/๔๑๕
สํหริตฺวา	๑๗๕/๒๔๖
สวณฺุปจาร์	๒๗๖/๓๐๑
สวณฺุจกํ	๑๕/๑๔๐
สสิตฺถกํ	๖๓๒/๔๘๕-๔๘๖
สสิสํ	๕๙๘-๕๙๙/๔๖๗-๔๖๘
สสฺสจิกํ	๓๗๙/๓๕๑
สสฺสสามิโก	๑๓๖/๒๒๓
สสฺสสุยา	๖๐/๑๗๒

ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก
สห	๔๗๖/๙, ๔๙-๕๓/๑๖๔-๑๖๖, ๕๕-๕๘/๑๗๐-๑๗๑, ๔๑๒/๓๖๖, ๔๒๓-๔๒๖/๓๗๔-๓๗๖, ๔๒๘/๓๘๐, ๔๒๙/๓๘๑, ๔๓๐-๔๓๑/๓๘๓, ๔๖๙/๓๙๙	สาธนิปาการ	๕๔๖/๕๕, ๕๕๑/๕๗, ๕๕๖/๕๙, ๕๖๔/๖๓, ๕๗๐/๖๘, ๕๓๐/๔๓๑, ๕๓๖/๔๓๓, ๕๔๑/๔๓๕, ๕๔๖/๔๓๗, ๕๕๑/๔๓๘
สหตฺถา	๕๗๒-๕๗๓/๗๐, ๕๕/๑๖๙, ๒๖๙-๒๗๐/๒๙๘, ๒๗๒/๒๙๙, ๕๕๓/๔๔๑, ๕๖๓-๕๖๖/๔๔๗-๔๔๘, ๕๖๘/๔๔๙-๔๕๐, ๕๗๐-๕๗๒/๔๕๑-๔๕๒, ๕๗๔/๔๕๔	สาธนิปาการเรน	๒๘๖/๓๐๖
สหทฺมมิก	๔๓๓-๔๓๕/๓๘๔-๓๘๕	สาธนิปาการปริกฺขิตฺต	๔๙๙/๔๑๖
สหสฺส	๑๓/๑๓๘-๑๓๙, ๕๕/๑๖๘, ๕๐๒/๔๑๗	สาตฺถิ	๑๔๗/๒๓๐
สหสา	๑๑/๑๓๗, ๑๒๙/๒๒๐, ๔๙๖/๔๑๒	สาทิตพฺพ	๕๒๓-๕๒๔/๓๕
สหเสยฺย	๔๒๘/๓๘๐, ๔๒๙/๓๘๑, ๔๓๐/๓๘๒	สาทิตพฺพพา	๓๐๖-๓๐๗/๓๑๗
สหายกา	๑๑๔/๒๑๑, ๔๐๒/๓๖๐	สาทิตพฺพานิ	๕๒๔/๓๕
สหายนสฺส	๒๗๙/๓๐๒, ๒๘๔/๓๐๕, ๒๘๙/๓๐๗	สาทิตฺติ	๕๘๔/๗๗, ๔๓๐/๓๘๒
สาภิยทาสกา	๕๗๐/๔๕๐	สาทิตฺตสฺส	๑๖๙/๒๔๓
สาฏก	๕๑๕/๒๙	สาทิตฺเตยฺย	๕๒๓-๕๒๔/๓๕, ๕๘๓-๕๘๔/๗๗, ๓๐๖-๓๐๗/๓๑๗
สาณ	๖๓๘/๑๑๓	สาทํ	๒๐๙/๒๖๔, ๒๕๗/๒๙๑, ๖๑๒/๔๗๔
		สาฏ	๕๒๘/๓๘, ๕๓๓/๔๓, ๕๖๕/๖๕, ๕๕/๑๖๘, ๘๙/๑๙๘ - ปาที
		สาฏก	๔๔๔/๓๙๐, ๔๔๖/๓๙๑
		สาฏตฺถิโก	๕๒๙/๔๐, ๕๓๔/๔๔
		สาปเตยฺย	๕๕/๑๖๘
		สาเปกฺโข	๑๑๘/๒๑๔
		สาม	๕๓๘/๔๙, ๕๓๙/๕๑, ๖๓๑-๖๓๔/๑๐๙-๑๑๑ - ปาที

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
สามเณร	๑๑๑/๒๑๐, ๑๑๖/๒๑๓, ๒๗๑/๒๙๙	สามิจิกมม	๑๔๙/๒๓๑
สามเณรสุส	๕๑๐/๒๖, ๑๗๐/๒๔๕, ๓๗๓/๓๔๘	สาย	๕๘๒/๗๕, ๕๕/๑๖๗, ๕๐๙-๕๑๐/๔๒๓
สามเณรี	๒๗๑/๒๙๙	สายนียานิ	๖๗/๑๗๗
สามเณรียา	๕๐๗/๒๓, ๕๑๐/๒๖, ๕๑๔/๒๘, ๕๕๑/๗๕ -อาทิ	สายิต	๓/๑๓๒
สามเณรี	๑๙๗/๒๕๘, ๓๗๔/๓๔๙, ๕๖๑/๔๔๕	สารยมาโน	๕๓๘/๔๙
สามเณโร	๓๗๔/๓๔๙, ๔๓๐/๓๘๑	สารตุโต	๕๐๓/๒๐
สามนตา	๕๖๗-๕๖๘/๖๗, ๕๗๐/๖๘, ๑๐๔/๒๐๖, ๑๓๖/๒๒๓, ๒๖๙/๒๙๗	สาราณีย	๒๑๖/๒๖๘
สามิกสุส	๖๔๑/๑๑๕	สารีริกาน	๔๐๒/๓๖๒
สามิกา	๒๐๘/๒๖๔, ๖๑๑/๔๗๔	สาเรตพโพ	๕๓๘/๔๙, ๕๓๙/๕๐
สามิเกน	๔๑๒/๓๖๖	สาเรสุสนติ	๓๙๙/๓๕๙
สามิโก	๕๔๑/๕๒, ๒๓๐/๒๗๖, ๔๑๒/๓๖๖	สาเรสุสามิ	๒๔๔/๒๘๖, ๔๗๑/๔๐๐
สามิเสน	๖๓๑/๔๘๔-๔๘๕	สาวกภาสิโต	๔๖/๑๖๓, ๖๔/๑๗๔, ๖๓๔/๔๘๘
สามิจิ	๕๓๘/๔๙, ๕๓๙/๕๑, ๖๑๒/๙๓, ๖๑๕/๙๕, ๒๓๒/๒๗๘, ๒๓๓/๒๗๙, ๕๓๔/๓๘๔, ๔๓๖/๓๘๖, ๕๐๕/๔๒๐, ๕๐๖/๔๒๑	สาสงก	๖๕๔/๑๒๔, ๖๖๑/๑๒๙, ๑๘๓/๒๕๑, ๕๗๓/๔๕๒
		สาสงกสมมตานิ	๖๕๓/๑๒๓, ๕๗๐/๔๕๑, ๕๗๒/๔๕๒
		สาสงกสมมเต	๑๘๑/๒๕๐
		สาสงกสมมโต	๑๘๒/๒๕๐
		สาสปเตล	๖๒๓/๑๐๔, ๒๖๐/๒๙๒
		สิกฺขติ	๑๔๗/๒๓๐
		สิกฺขโต	๑๕๓/๒๓๕
		สิกฺขมาน	๒๗๑/๒๙๙

ปทานุกุโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกุโม	ปพฺพ/องฺก
สิกฺขมานา	๑๙๗/๒๕๘, ๓๗๔/๓๔๙, ๕๖๑/๔๔๕	สิกฺขจติ	๑๔๑-๑๔๒/๒๒๕-๒๒๖
สิกฺขมานาย	๕๐๗/๒๓, ๕๑๐/๒๖, ๕๑๔/๒๘, ๕๘๑/๗๕ -อาทิ	สิกฺขจณ	๑๓๙/๒๒๕
สิกฺขมาเนน	๔๓๔/๓๘๔, ๔๓๖/๓๘๖	สิกฺขจนฺติ	๑๓๙/๒๒๔
สิกฺขา	๕๗๖-๖๔๕/๔๕๖-๔๙๔, ๖๔๗-๖๕๔/๔๙๖-๕๐๑	สิกฺขาเปติ	๑๔๒/๒๒๕-๒๒๖
สิกฺขากามา	๔๕๙/๑	สิกฺขาเปถ	๑๓๙/๒๒๕
สิกฺขาปทํ	๔๕๙/๒, ๔๖๐/๒, ๔๖๑/๒-๓, ๔๗๑/๗, ๔๗๒/๗ -อาทิ	สิกฺขาเปนฺติ	๑๓๙/๒๒๔
สิกฺขาปทวิภนฺนเก	๔๓๙/๓๘๗	สิกฺขาเปยฺย	๑๔๐-๑๔๑/๒๒๕
สิกฺขาปเท	๔๓๓-๔๓๖/๓๘๔-๓๘๕	สิกฺขาเปสฺสณ	๑๓๙/๒๒๕
สิกฺขาปเทสุ	๕๖๕/๖๕, ๕๖๖/๖๖, ๑๔๗/๒๓๐	สิกฺขาเปสฺสนฺติ	๑๓๙/๒๒๕
สิกฺขาปเทหิ	๔๓๘-๔๓๙/๓๘๗-๓๘๘	สิกฺขเจยฺย	๑๔๐-๑๔๑/๒๒๕
สิกฺขิตฺตสิกฺขา	๓๗๔/๓๔๙	สิกฺขจิสฺสณ	๑๓๙/๒๒๕
สิกฺขิตฺตสิกฺขาย	๑๔๙/๒๓๒	สิกฺขจิสฺสนฺติ	๑๓๙/๒๒๕
สิกฺขิตฺตูกาเมน	๔๓๖/๓๘๖	สิตฺถิ	๔๙๗/๔๑๓
สิกฺขิตฺตูกาโม	๓๔๒/๓๓๕	สิตฺถาวการํ	๖๒๔/๔๘๑
สิกฺขิสฺสติ	๔๐๒/๓๖๐-๓๖๑	สิพฺพาเปติ	๑๗๘/๒๔๘
สิกฺขิสฺสสามิ	๔๓๓-๔๓๗/๓๘๔-๓๘๖	สิพฺพาเปยฺย	๑๗๖/๒๔๗, ๑๗๗/๒๔๘
สิกฺขเขยฺย	๔๐๒/๓๖๐-๓๖๑	สิพฺพิตฺตุ	๖๔๐/๑๑๓
สังคเวรี	๙๑/๑๙๙	สิพฺเพตฺวา	๑๗๕/๒๔๖
สิงฆาฏกํ	๕๕๔/๔๔๒	สิพฺเพติ	๑๗๗-๑๗๙/๒๔๘
		สิพฺเพตฺ	๑๗๕/๒๔๖
		สิพฺเพยฺย	๑๗๖/๒๔๗, ๑๗๗/๒๔๘
		สิพฺเพสิ	๑๗๕/๒๔๗
		สิพฺเพสฺสติ	๑๗๕/๒๔๗
		สิพฺเพสฺสสิ	๑๗๕/๒๔๗

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
สีลา	๕๐๖/๔๒๐
สีลาย	๑๓๗/๒๒๓
สีวิกา	๖๔๐/๔๙๑
สีตสฺส	๔๐๒/๓๖๒
สีเตน	๑๒๓/๒๑๖
สีตีกโต	๖๒๗/๔๘๒
สีลวา	๑๔๗/๒๓๐
สีลวนฺโต	๖๗/๑๗๗
สีสํ	๒๐๐/๒๖๐, ๒๘๖/๓๐๖, ๒๙๑/๓๐๘, ๓๒๖/๓๒๙, ๓๕๗/๓๔๑, ๕๙๔-๕๙๕/๔๖๕-๔๖๖, ๖๔๔/๔๙๔
สีสมฺมฏฺเฎย	๑๓๓/๒๒๑
สีสปปจาลกํ	๕๙๔-๕๙๕/๔๖๕-๔๖๖
สุกรํ	๕๓๗/๔๗
สุกรว	๕๑๕/๒๙, ๕๒๗/๓๗, ๖๔๑/๑๑๖
สุกกวิสฺฐจํ	๗๘/๑๙๑, ๓๙๗/๓๕๘
สุกฺขํ	๒๕๒/๒๘๙
สุกฺขาเปตฺวา	๒๕๒/๒๘๙
สุกฺขํ	๔๐๒/๓๖๐
สุขสมาจวรา	๔๐๒/๓๖๑
สุขสีลา	๔๐๒/๓๖๑
สุคตงฺกุเลน	๕๒๒/๔๒๘, ๕๒๓/๔๒๙
สุคตจิวรปฺปมณํ	๕๔๗-๕๔๙/ ๔๓๗-๔๓๘

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
สุคตวิทฺตติ	๕๖๗-๕๖๘/๖๗-๖๘, ๕๗๐/๖๘
สุคตวิทฺตติ	๕๖๗-๕๖๘/๖๗-๖๘
สุคตวิทฺตติยา	๕๓๑/๔๓๒, ๕๓๓-๕๓๔/๔๓๓, ๕๓๘/๔๓๔, ๕๓๙/๔๓๕, ๕๔๓-๕๔๔/๔๓๖ ๕๔๘-๕๔๙/๔๓๘
สุคตสฺส	๕๔๘/๔๓๘
สุคตติ	๑๕/๑๔๒, ๒๕/๑๔๙, ๒๗-๓๔/๑๕๐-๑๕๕, ๓๘/๑๕๗, ๔๐-๔๑/๑๖๐-๑๖๑
สุคเตน	๕๕๑/๔๓๙
สุกฺกํ	๔๐๗/๓๖๔, ๔๐๙/๓๖๕
สุจิมฺสฺสฺสจโน	๖๔๗/๔๙๖
สุชาโต	๔๙๙/๔๑๕
สุณฺณต	๗๐/๑๗๙, ๗๑/๑๘๑, ๗๒/๑๘๓-๑๘๔, ๗๓/๑๘๖, ๗๔/๒๘๗, ๗๕/๑๘๙
สุณฺณวาทาเร	๗๐/๑๗๙-๑๘๐, ๗๑/๑๘๓, ๗๕/๑๙๐, ๗๖/๑๙๑
สุณฺณจํ	๔๙๔/๔๑๑, ๕๕๒/๔๔๐
สุณฺณนฺติ	๑๕๒/๒๓๔, ๑๕๗/๒๓๗, ๑๖๓/๒๔๐, ๔๑๙/๓๗๒, ๔๓๐/๓๘๑
สุณฺณนฺตํ	๔๖๖/๔, ๖๐๕/๘๙

ปทานุกรโม	ปพฺพេ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพฺพេ/องฺก
สุณาทิ	๖๖/๑๗๕, ๔๗๑/๔๐๐	สุตฺตาคติ	๖๕๕/๕๐๒
สุณาทุ	๔๖๔/๔, ๔๗๔/๘, ๕๖๐/๖๑, ๕๘๕/๗๘, ๕๙๐/๘๑, ๖๐๓/๘๘, ๖๑๔/๙๔, ๙๕/๒๐๒, ๙๗/๒๐๓, ๑๔๕/๒๒๘, ๔๒๐/๓๗๓, ๔๔๖/๓๙๑, ๕๖๓/๔๔๖	สุตฺตาคโต	๔๔๓-๔๔๕/๓๘๙-๓๙๐
สุตํ	๓/๑๓๒, ๕-๑๐/๑๓๓-๑๓๗, ๔๔๘/๓๙๒	สุทฺทกฺลํ	๒๓๓/๒๗๘, ๓๐๐/๓๑๓, ๕๕๙/๔๔๔
สุตฺตโร	๑๔๗/๒๓๐	สุทฺธิ	๕๕๖/๕๙, ๔๙๔/๔๑๐
สุตฺตสนฺนิจโย	๑๔๗/๒๓๐	สุทฺธกฺจลา	๘๖/๑๙๖
สุตฺตํ	๕๒๙/๓๓๙, ๖๓๖/๑๑๑, ๖๓๗/๑๑๒, ๖๓๘/๑๑๓, ๖๔๑/๑๑๔	สุทฺธกาพฺกานํ	๕๔๗-๕๔๙/๕๕-๕๖, ๕๕๒/-๕๕๔/๕๗-๕๘
สุตฺตตฺตนิโก	๑๙๕/๒๕๗	สุทฺธปัสสุ	๘๖/๑๙๖
สุตฺตตฺตเต	๔๔๒/๓๘๙	สุทฺธปาสาณ	๘๖/๑๙๖
สุตฺตปริยาปนํ	๖๕๕/๕๐๒	สุทฺธพาลิกา	๘๖/๑๙๖
สุตฺตปริยาปนโน	๔๔๓-๔๔๕/ ๓๘๙-๓๙๐	สุทฺธมตฺติกา	๘๖/๑๙๖
สุตฺวา	๓๖/๑๕๕, ๓๙-๔๒/๑๕๗-๑๖๑, ๔๑๙/๓๗๒, ๔๗๑/๔๐๐, ๔๗๓/๔๐๐	สุทฺธมรุมฺพา	๘๖/๑๙๖
สุตฺวาน	๒๓๗/๒๘๑, ๔๐๒/๓๖๒	สุทฺธสกุขรา	๘๖/๑๙๖
สุตฺตโส	๑๔๗/๒๓๐	สุทฺธาย	๑๓๗/๒๒๔
สุตฺตา	๕๓๔/๔๓	สุทฺทเวณ	๓๐๕/๓๑๖
สุตฺตานิ	๖๓๘/๑๑๓	สุทฺทรา	๕๑๗/๓๑, ๕๕๓/๘๓
สุตฺเตน	๖๔๑/๑๑๔, ๒๙๗/๓๑๒	สุปฺปฏิจฺจนฺเนน	๕๗๘/๔๕๗, ๕๗๙/๔๕๘
		สุปฺปฏิจฺจนฺโน	๕๗๘/๔๕๗, ๕๗๙/๔๕๘
		สุปฺริกมฺมกตํ	๕๙๓/๘๒, ๑๗๕/๒๔๖
		สุปฺารุเตน	๓๐๕/๓๑๖
		สุปฺินฺกุปฺมา	๔๑๗/๓๖๙, ๓๗๑, ๔๒๘/๓๗๘-๓๗๙

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
สุปฺปฏฺวิทฺธา	๑๔๗/๒๓๐	สุสํวฺโต	๕๕๐-๕๕๑/๔๕๕-๔๕๙
สุปฺปวตฺตฺตฺน	๑๔๗/๒๓๐	สุสํวฺเตน	๕๕๐-๕๕๑/๔๕๕-๔๕๙
สุปฺปวายิตํ	๖๔๑/๑๑๔-๑๑๕, ๖๔๓/๑๑๘	สุสํวเน	๒๖๓/๒๙๔
สุภาสิตทฺพฺภาสิตํ	๒๙๑/๓๐๘, ๔๑๔/๓๓๖๗	สุสฺริกฏฺจ	๓๕๐/๓๓๘
สุภโฆชนาน	๔๐๒/๓๖๑	สุสฺริเว	๓๕๐/๓๓๘
สุรตฺต	๕๙๓/๘๒,๑๗๕/๒๔๖	สุกรนฺตกํ	๓๗๙/๓๕๑
สุรา	๓๒๘/๓๒๙,๓๘๑/๓๕๒	สุจ	๕๕๑/๔๓๙
สุรากถ	๕๐๘/๔๒๒	สุจิมร	๓๗๘-๓๘๐/๓๕๑-๓๕๒,
สุราเมรยปาเน	๓๒๗/๓๒๙		๕๑๗/๔๒๗
สุรสุรการก	๖๒๗/๔๘๓	สุจิมรา	๕๑๖/๔๒๖
สุวณฺณมालา	๖๒๐-๖๒๑/๑๐๑-๑๐๒	สุจิมเร	๕๑๖/๔๒๖
สุวณฺณา	๕๓๔/๔๓	สุจิมเรน	๕๑๖/๔๒๖
สุวณฺณ	๒๕๙/๓๙, ๕๓๙/๕๐,๖๒๑/๑๐๒	สุจียา	๒๙๗/๓๑๒
สุวิตจฺฉิตํ	๖๔๑/๑๑๔-๑๑๕, ๖๔๒/๑๑๗,๖๔๓/๑๑๘	สุปสํปาเก	๓๒๙/๓๓๐
สุวินิจฺฉิตาน	๑๔๗/๒๓๐	สุปา	๖๐๔/๔๗๐,๖๐๙/๔๗๓
สุวิภตฺตาน	๑๔๗/๒๓๐	สุโป	๖๐๔/๔๗๐,๖๐๙/๔๗๓
สุวิเลขิตํ	๖๔๑/๑๑๔-๑๑๕, ๖๔๒/๑๑๗,๖๔๓/๑๑๘	สุป	๕๕๗/๔๔๓,๕๕๘/๔๔๔, ๖๐๔/๔๗๐,๖๐๙/๔๗๓,
สุวตี	๖๔๑/๑๑๔-๑๑๕, ๖๔๒/๑๑๗,๖๔๓/๑๑๘		๖๑๑-๖๑๓/๔๗๔-๔๗๕
		สุเล	๓๘๒/๓๕๓
		สุวาคทาน	๑๔๗/๒๓๐
		สุวาทนาย	๒๑๖/๒๖๘,๒๒๑/๒๗๑,
			๕๐๔/๔๑๙,๕๖๗/๔๔๙
		เสกฺขสมมต	๕๖๗/๔๔๘

ปทานุกรโม	ปพฺพเพ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพฺพเพ/องฺก
เสกฺขสมฺมตสญฺญี	๕๖๘/๔๔๙-๔๕๐	๓๑๗-๓๒๐/๓๒๒-๓๒๓,	
เสกฺขสมฺमतานิ	๕๖๓/๔๔๖,	๓๒๒-๓๒๔/๓๒๔-๓๒๕	
	๕๖๔/๔๔๗,๕๖๕-๕๖๗/๔๔๘	เสนาสนจาริกัม	๔๗๑/๖,
เสกฺขสมฺมตติ	๕๖๓/๔๔๖,๕๖๗/๔๔๘	๔๙๗-๔๙๘/๑๕,๕๖๖/๖๖,	
เสกฺขสมฺมตติยา	๕๖๓/๔๔๖	๖๔๗/๑๒๐,๕๒๑/๔๒๘	
เสกฺขสมฺมเต	๕๖๘/๔๔๙	เสนาสนปญฺญาปกสฺส	๔๘๖-๔๘๗/
เสกฺขสมฺมเตสุ	๕๖๔/๔๔๗,		๔๐๕-๔๐๖
	๕๖๕-๕๖๗/๔๔๘-๔๔๙	เสนาสนปญฺญาปกัม	๑๐๖/๒๐๗
เสกฺขสมฺมตตี	๕๖๒-๕๖๓/๔๔๖	เสนาสนเหตุ	๑๖๖-๑๖๘/๒๔๒-๒๔๓
เสขิยา	๖๕๕/๕๐๒	เสนาสนานิ	๖๕๓-๖๕๔/๑๒๓-๑๒๔,
เสฏฺฐิปรุตฺต	๕๑๕/๒๘-๓๐		๑๐๓/๒๐๕,๕๗๐/๔๕๑,
เสฏฺฐี	๑๓/๑๓๘-๑๓๙,		๕๗๒-๕๗๓/๔๕๒
	๕๕๒/๔๔๐-๔๔๑	เสนาสนเนสุ	๖๕๒-๖๕๔/๑๒๓-๑๒๔,
เสตจฺจนตฺตัม	๖๓๔/๔๘๗		๕๗๐-๕๗๓/๔๕๐-๔๕๓
เสตฏฺฐจิกา	๖๗/๑๗๖	เสนาสนนัม	๖๕๔/๑๒๔,๖๘/๑๗๘,
เสตวณฺณัม	๑๓๖/๒๒๓		๗๕/๑๙๐,๗๖/๑๙๑,
เสตฺฐมาโต	๖๘/๑๗๘		๑๐๓-๑๐๔/๒๐๕-๒๐๖,
เสทคเตน	๓๖๐/๓๔๓		๑๐๘/๒๐๘,๑๑๐/๒๐๙,
เสนา	๓๑๔/๓๒๑,๓๒๑/๓๒๔,		๑๑๔/๒๑๑-๒๑๒,๓๕๘/๓๔๒,
	๓๒๕/๓๒๖		๓๖๐-๓๖๒/๓๔๓-๓๔๔,๔๐๒/๓๖๒,
เสนากถิ	๕๐๘/๔๒๑-๔๒๒		๔๘๔/๔๐๔,๕๗๐/๔๕๑,
เสนาพฺยุหัม	๓๒๒-๓๒๔/๓๒๒-๓๒๕		๕๗๑/๔๕๒,๕๗๓/๔๕๒
เสนาย	๖๔๙/๑๒๑,๓๑๑/๓๑๙,	เสนีย	๖๑๘-๖๒๑/๙๙-๑๐๓,
	๓๑๒/๓๒๐-๓๒๑,		๒๑๖/๒๖๘,๓๕๗/๓๔๑

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺก
เสนํ	๓๑๑-๓๑๓/๓๑๙-๓๒๑, ๓๑๗-๓๑๙/๓๒๒-๓๒๓, ๔๙๗/๔๑๔
เสยฺยา	๕๒/๑๖๖, ๕๗/๑๗๐
เสยฺยํ	๔๙-๕๓/๑๖๔-๑๖๖, ๕๕/๑๖๘, ๑๗๐, ๕๖-๕๘/๑๗๐-๑๗๑, ๑๑๔-๑๑๗/๒๑๑-๒๑๓, ๑๑๙-๑๒๒/๒๑๔-๒๑๖, ๑๕๓/๒๓๖, ๓๒๖/๓๒๙, ๔๒๓-๔๒๖/๓๗๕-๓๗๖, ๔๒๘/๓๘๐, ๔๒๙/๓๘๑, ๔๓๐-๔๓๑/๓๘๓
เสสํ	๕๒๖/๓๖, ๒๔๑/๒๘๓, ๒๔๖/๒๘๖, ๒๖๒/๒๙๔, ๕๖๙/๔๕๐, ๕๗๕/
เสเส	๖๒๘-๖๒๙/๑๐๗-๑๐๘
เสโส	๖๒๗-๖๒๘/๑๐๖-๑๐๗, ๖๓๐/๑๐๘, ๓๕๘-๓๖๑/๓๔๒-๓๔๓, ๓๖๓-๓๖๔/๓๔๔
โสตฺตฺส	๒๐๐/๒๖๐, ๒๘๖/๓๐๖, ๒๙๑/๓๐๘
โสตาปตฺติ	๑๕/๑๔๒
โสตาปตฺติผลสฺส	๗๐/๑๘๐
โสตาปตฺติผลํ	๗๑/๑๘๒, ๗๒/๑๘๕, ๗๓/๑๘๖, ๗๔/๑๘๗, ๗๕/๑๙๐

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺก
โสตาปนฺนา	๒๗/๑๕๐
โสตาปนฺโน	๒๔/๑๔๘, ๔๐/๑๕๙, ๖๗/๑๗๗
โสตาปนฺนํ	๒๔/๑๔๘
โสตุํ	๒๐๐/๒๖๐, ๒๘๖/๓๐๖, ๒๙๑/๓๐๘
โสธาเปติ	๖๑๘/๙๙
โสธาเปมิ	๖๑๘/๙๙
โสธฺเนโต	๔๙๔/๔๑๐
โสธฺเห	๔๙๔/๔๑๐
โสภฺย	๑๗๕/๒๔๗
โสสิกา	๒๗/๑๕๐
โสสิโก	๒๑/๑๔๕-๑๔๖, ๔๐/๑๕๘
โสสิกํ	๒๑/๑๔๕
โสสุสนฺติ	๑๐๔/๒๐๖
โสสุสํมิ	๔๗๐/๓๙๙, ๔๗๑/๔๐๐

[ห]

หฺน	๖๗/๑๗๖
หฺตา	๖๕๔/๑๒๔, ๑๘๓/๒๕๑, ๕๗๓/๔๕๒
หฺตฺถกตํ	๕๙๕/๘๔
หฺตฺถโต	๕๐๘/๒๕-๒๖, ๕๐๙/๒๖, ๕๑๑-๕๒๓/๒๖-๒๗, ๕๕๒-๕๕๓/๔๔๑, ๕๕๕/๔๔๒

ปทานุกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกโม	ปพฺพ/องฺก
หตฺถนิทฺฐนํ	๖๒๓/๔๘๐	หฺมมียํ	๔๗๗/๙, ๔๘๗/๑๒
หตฺถนิลฺเลหํ	๖๒๘/๔๘๓	หฺรติ	๕๗๕/๗๑
หตฺถปลฺลตฺติกาย	๖๐๑/๔๖๙, ๖๔๒/๔๙๒	หฺรตุ	๕๐๘/๒๔
หตฺถปาสา	๔๗๘-๔๙๔/๑๐-๑๓, ๑๓๖/๒๒๓	หฺรนฺโต	๕๒๖/๓๖, ๒๔๑/๒๘๓, ๒๔๖/๒๘๖
หตฺถปาเส	๔๗๙/๑๐, ๒๓๙/๒๘๒, ๒๔๔/๒๘๕, ๒๖๖/๒๙๕	หฺราม	๖๗/๑๗๖
หตฺถปาสํ	๒๘๑/๓๐๔, ๔๘๓/๓๐๔, ๔๘๑/๔๐๓	หฺริเต	๑๓๖/๒๒๓, ๖๕๒/๔๙๙
หตฺถหาริโย	๖๐๔/๔๗๐, ๖๐๙/๔๗๓	หฺริตํ	๑๓๖/๒๒๓, ๖๕๒/๔๙๙
หตฺถานิกํ	๓๒๔/๓๒๕	หฺริตฺวา	๑๗๕/๒๔๖, ๒๕๒/๒๘๙
หตฺถิทนฺโต	๕๑๘/๔๒๗	หฺริสฺสติ	๕๘๖/๗๙, ๕๐๓-๕๐๕/๔๑๘-๔๒๐, ๕๐๗/๔๒๑
หตฺถิสฺมมฺพทํ	๔๙๗/๔๑๔	หฺริสฺสถ	๓๐๕/๓๑๖
หตฺถี	๓๑๔/๓๒๑, ๓๒๔/๓๒๕	หฺเรยฺย	๕๗๒-๕๗๓/๗๐
หตฺถูปกํ	๕๘๙/๘๐	หฺสนิยฺสุมิ	๕๘๖-๕๘๗/๔๖๒
หตฺถเ	๓๗๑/๖-๗, ๕๐๖/๔๒๑	หฺสนฺตา	๕๘๖/๔๖๑, ๕๘๗/๔๖๒
หตฺถเณ	๗๘/๑๙๒, ๓๓๘/๓๓๓, ๖๓๑/๔๘๔-๔๘๕	หฺสนฺติ	๓๗๗/๓๕๐
หตฺถเณสุ	๖๑๐/๙๑	หฺสนฺโต	๕๘๖/๔๖๒, ๕๘๗/๔๖๒
หตฺถเ	๖๑๘/๔๗๘	หฺสิตฺกโม	๒๗๖/๓๐๑
หตฺถํ	๕๘๐/๔๕๘, ๕๘๑/๔๕๙, ๖๑๘/๔๗๘, ๖๒๓/๔๘๐	หฺสฺสทฺมมฺสญฺญิ	๓๓๘/๓๓๓-๓๓๔
หนฺติ	๓๓๘/๓๓๔	หฺสฺสทฺมเม	๓๓๖, ๓๓๘/๓๓๓
		หฺสฺสทฺมโม	๓๓๗/๓๓๓
		หฺสฺสทฺธิปฺปาโย	๓๓๒/๓๓๑, ๓๓๔/๓๓๒, ๓๓๗/๓๓๓, ๓๓๙/๓๓๔, ๓๘๑/๓๕๒

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเฏ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเฏ/องฺเก
หสฺสาเปกฺโข	๓๗๘-๓๘๐/๓๕๑-๓๕๒	หิรณฺณํ	๕๒๙/๓๙,๕๓๙/๕๐
หพิทฺทํ	๙๑/๑๙๙	หิรณฺณยา	๕๓๔/๔๓
หายติ	๕๖๒-๕๖๓/๔๔๕-๔๔๖, ๕๖๗/๔๔๘	หิริเวรํ	๙๑/๒๐๐
หารเก	๕๗๒-๕๗๓/๗๐	หีนํ	๑๕/๑๔๐-๑๔๑, ๑๖-๓๒/๑๔๒-๑๕๒,๓๔/๑๕๔
หารโก	๕๗๓/๗๐	หีนา	๑๕/๑๔๐-๑๔๒,๓๘/๑๕๗
หาเรตพฺพานิ	๕๗๒-๕๗๓/๗๐	หิเนน	๑๒/๑๓๗-๑๓๘, ๑๖-๓๒/๑๔๒-๑๕๒,๓๔/๑๕๔
หาเสติ	๓๓๒/๓๓๑	หิโน	๑๕/๑๔๒,๓๘/๑๕๗
หาเสถ	๓๓๐/๓๓๑	หิพิตฺตํ	๑๕/๑๔๐-๑๔๑
หาเสสฺสสฺส	๓๓๐/๓๓๑	หุตฺวา	๒๖๒/๒๙๔
หาเสสฺสนฺติ	๓๓๐/๓๓๐	เหฏฺฐาโคปฺพเก	๓๓๘/๓๓๓
หาเสสฺสุ	๓๓๐/๓๓๐	เหตุ	๕๔๒/๕๓,๓๑๑/๓๒๐
หาโส	๓๘๑/๓๕๒	เหมณฺติเก	๑๐๘/๒๐๘
หิโย	๑๘๓/๒๕๐,๑๘๙/๒๕๔, ๔๐๙/๓๖๕,๔๑๔/๓๖๗	โหตุํ	๔๙๔/๔๑๐

วินยปิฎก

มหาวิภงฺคปาติยา ทุตฺติยาเถ

อสาธารณนามานิ

นามานุกุโม	ปพฺเพ/องฺก	นามานุกุโม	ปพฺเพ/องฺก
อคุคาพว (อาพวิยํ เจติยํ)	๕๔๒/๕๓, ๔๙/๑๖๔,๘๔/๑๙๕, ๘๙/๑๙๘,๑๓๙/๒๒๔	๑๙๒/๒๕๕,๒๒๖/๒๗๔,๒๓๗/๒๘๑, ๒๕๒/๒๘๙,๒๖๙/๒๙๗,๔๐๒/๓๖๒, ๔๙๕-๔๙๖/๔๑๒,๔๙๗/๔๑๕	
อจิรวตี (นที)	๓๓๕/๓๓๒-๓๓๓, ๕๐๒/๔๑๖-๔๑๗	อาพวี (นคฺริ)	๕๔๒/๕๓, ๔๙/๑๖๔,๕๐/๑๖๕,๘๔/๑๙๕, ๘๙/๑๙๘,๑๓๙/๒๒๔
อนาถปิณฺฑโก (เสฏฺฐิ, คหปติ)	๔๗๑/๖,๔๙๗/๑๕,๕๐๓/๑๙, ๕๑๕/๒๘,๕๒๒/๓๓, ๕๒๗/๓๖ -อาทิ	อุทายี (ภิกฺขุ)	๕๐๓/๒๐-๒๑, ๕๐๘/๒๔-๒๕,๖๐/๑๗๑-๑๗๒, ๑๗๕/๒๔๖,๑๙๘/๒๕๙, ๓๘๒/๓๕๓,๕๓๒/๔๓๒
อนรุทฺโธ (เถโร)	๕๕/๑๖๗-๑๗๐, ๑๙๒/๒๕๕	อุปนฺนโท สกฺยปฺตฺโต (ภิกฺขุ)	๕๑๕/๒๘-๓๐,๕๒๗/๓๖-๓๘, ๕๓๒/๔๑-๔๒,๕๓๗/๔๕-๔๘, ๕๘๒/๗๕-๗๖,๕๙๓/๘๒-๘๔, ๖๓๑/๑๐๘-๑๐๙,๖๔๑/๑๑๔-๑๑๖, ๗๘/๑๙๑-๑๙๒,๒๗๔/๓๐๐, ๒๗๙/๓๐๒-๓๐๓,๒๘๔/๓๐๕, ๒๘๙/๓๐๗,๒๙๔-๒๙๕/๓๐๙-๓๑๑, ๓๗๒/๓๔๘,๓๙๗/๓๕๗-๓๕๘, ๕๒๑/๔๒๘
อนฺทวณํ (สาวตฺถิยํ วณํ)	๕๐๘/๒๔		
อมพตฺติตฺถโก (นาโถ)	๓๒๖/๓๒๘- ๓๒๙		
อมพตฺติตฺถํ (ชฎิลอสุสโม)	๓๒๖/๓๒๗		
อวิฏฺฐจํ (ภาสทฺฐํ)	๓๒๙/๓๓๐		
อวิฏฺฐโจ (ภิกฺขุ)	๔๑๗/๓๖๘-๓๗๐		
อานนฺโท (เถโร พุทฺธปฺปญฺจาโก)	๔๖๑/๒,๔๗๑/๖, ๔๙๘/๑๕,๖๐๐/๘๗,๖๔๗/๑๒๐, ๔๙๘/๑๕,๖๐๐/๘๗,๖๔๗/๑๒๐,		

นามานุกุโม	ปพฺพ/องฺก	นามานุกุโม	ปพฺพ/องฺก
อุปเสโน วงฺคนตปฺตโต (เถโร)	๕๖๕-๕๖๖/๖๔-๖๖	โกกนโท (ปาสาโท)	๖๓๑/๔๘๔, ๖๓๒/๔๘๕
อุปาลิ (วินยธโร เถโร)	๕๑๗/๓๑, ๑๙๒/๒๕๕,๔๓๘/๓๘๖-๓๘๗	โกกาลีโก (ภิกฺขุ)	๑๙๒/๒๕๖
อุปาลิ (ทารโก)	๔๐๒/๓๖๐-๓๖๑	โกสลํ (ชนปโท, รฏฺจํ)	๕๗๑/๖๙, ๕๕/๑๖๗,๒๐๔/๒๖๒,๒๔๒/๒๘๓, ๔๑๒/๓๖๖,๕๐๙-๕๑๐/๔๒๓
อุปปลวณฺณา (เถรี)	๕๐๘/๒๓-๒๕	โกสมฺพิกา (อุปาสกา)	๓๒๖/๓๒๘
กจฺจายนโคตฺตํ	๑๕/๑๔๐,๑๘/๑๔๔, ๓๙/๑๕๘	โกสมฺพี (นคฺรํ)	๔๗๓/๗,๕๕๙/๖๑, ๕๐/๑๖๕,๙๔/๒๐๑, ๑๓๔/๒๒๒,๓๒๖/๓๒๘, ๓๔๐/๓๓๔,๔๓๓/๓๘๔, ๖๒๗/๔๘๒
กณฺฏโก (สมณฺหฺมเทโส)	๔๒๘/๓๗๗- ๓๘๐	โกสิยโคตฺตํ	๑๕/๑๔๐,๑๘/๑๔๓-๑๔๔, ๓๙/๑๕๘
กตโมรกตีสฺสโก	๑๙๒/๒๕๖	ขณฺฑเทวียา ปฺตฺโต (ภิกฺขุ)	๑๙๒/๒๕๖
กปิลวตฺถุ (นคฺรํ)	๕๗๖/๗๑, ๖๐๙/๙๐,๑๕๘/๒๓๗, ๓๐๓/๓๑๔,๕๑๖/๔๒๖, ๕๗๐/๔๕๐	โคตมกํ (เจตียํ)	๕๔๙/๑
กาณฺมาตา (อุปาสิกา)	๒๓๐/๒๗๖- ๒๗๗	โคตมโคตฺตํ	๑๕/๑๔๐,๑๘/๑๔๔, ๓๙/๑๕๘
กาณา (อิตฺถิ)	๒๓๐/๒๗๖-๒๗๗	โคตโม (พฺทฺโธ ภควา)	๒๑๖/๒๖๘
กาสิ (ชนปโท, รฏฺจํ)	๕๐๔/๔๑๘-๔๑๙	โฆสิตารามิ (โกสมฺพิยํ สงฺฆารามิ)	๙๔/๒๐๑,๑๓๔/๒๒๒,๓๔๐/๓๓๔, ๔๓๓/๓๘๔,๖๒๗/๔๘๒
กิริปติโก (กุลปฺตฺโต)	๒๒๑/๒๗๐-๒๗๑	จุพฺพนุถโก (เถโร)	๑๕๓/๒๓๕-๒๓๖
กุกฺกาการสาลา (เวสาลียํ มหาวเน คณฺธกฺกุ)	๕๔๗/๕๕,๖๗/๑๗๖,๖๘/๑๗๘, ๒๒๑/๒๗๐,๒๖๓/๒๙๔,๒๖๙/๒๙๗	เจตียํ (ชนปโท, รฏฺจํ)	๓๒๖/๓๒๗

นามานุกุโม	ปทุเพ/องเก	นามานุกุโม	ปทุเพ/องเก
ฉนโน (ภิกขุ)	๙๔/๒๐๑, ๙๕/๒๐๒, ๙๖-๙๗/๒๐๒-๒๐๓ ๑๓๔/๒๒๒, ๓๔๐/๓๓๔, ๔๓๓/๓๘๔	ฉนโน (เถโร)	๕๔๗/๔๓๗
ฉพพคคิยา (ภิกขุ)	๔๕๙/๑-๒, ๔๗๐/๕-๖, ๕๒๒/๓๓-๓๔, ๕๔๒/๕๓, ๕๔๗/๕๕, ๕๕๒/๕๗, ๕๗๖/๗๑, ๕๘๗/๗๙ - อาทิ	นิโครธาราม (กปิลวตถุสมิ วิหาร)	๕๗๖/๗๑, ๖๐๙/๙๐, ๑๕๘/๒๓๗, ๓๐๓/๓๑๔, ๕๑๖/๔๒๖, ๕๗๐/๔๕๐
เชตวัน (สาวตถิย อนาคตปิณฑิกสสาราม)	๔๗๑/๖, ๔๙๗/๑๕, ๕๐๓/๑๙, ๕๑๕/๒๘, ๕๒๒/๓๓, ๕๒๗/๓๖ - อาทิ	ปเสนทิ โกสโล (ราชา)	๓๑๑/๓๑๙, ๔๙๔-๔๙๖/๔๑๐-๔๑๒, ๓๒๕/๓๒๖
ตฤกสิลา (นคร)	๑๓/๑๓๘	ปิลินทวจุจฉคามโก (คาม)	๖๑๙/๑๐๐, ๖๒๐/๑๐๒
ถูลนันทา (ภิกขุณี)	๑๙๒/๒๕๕	ปิลินทวจุจโ (เถโร)	๖๑๘-๖๒๑/ ๙๙-๑๐๓
ทพโพ มลลปุตโต (เถโร)	๑๐๓/ ๒๐๕-๒๐๖, ๑๐๔/๒๐๖-๒๐๗, ๔๘๔/๔๐๔	พทริการาม (โกสมพิย วิหาร)	๕๐/๑๖๕
เทวทตโต (ภิกขุ)	๑๙๒/๒๕๖, ๒๐๙/๒๖๔	พิมพิสโร (ราชา มาคโร)	๖๑๘- ๖๒๑/๙๙-๑๐๓, ๒๑๖/๒๖๘, ๓๕๗/๓๔๑
ธมมรกขิตโต (ภิกขุ)	๑๗/๑๔๓, ๒๗/๑๕๐, ๓๙/๑๕๘	พุทธรกขิตโต (ภิกขุ)	๑๗/๑๔๓, ๒๗/๑๕๐, ๓๙/๑๕๘
นันทิวิสาล (พลีพทโท)	๑๓/๑๓๘-๑๓๙	ภคโค (ชนปโท, รกข)	๓๕๐/๓๓๘, ๖๓๑/๔๘๔, ๖๓๒/๑๘๕
		ภททวติกา (คาม)	๓๒๖/๓๒๗-๓๒๘
		ภททวาชโคตติ	๑๕/๑๔๐, ๑๘/๑๔๓-๑๔๔, ๓๙/๑๕๘

นามานุกุโม	ปพฺเพ/องฺก	นามานุกุโม	ปพฺเพ/องฺก
ภสภพาวนํ (มิกททาโย)	๓๕๐/๓๓๘, ๖๓๑/๔๘๔, ๖๓๒/๔๘๕		๖๓๖/๑๑๑, ๑๐๓/๒๐๕, ๑๙๒/๒๕๕, ๑๙๓/๒๕๖,
มลลิกา (โกสสรณฺโณ เทวี)	๓๓๕/ ๓๓๒, ๔๙๖/๔๑๒		๒๐๙/๒๖๔, ๒๑๕/๒๖๗, ๒๓๑/๒๗๗, ๒๔๗/๒๘๗,
มหากจฺจโน (เถโร)	๑๙๒/๒๕๕		๒๙๔/๓๐๙, ๓๕๗/๓๔๐,
มหากปฺปิโน (เถโร)	๑๙๒/๒๕๕		๔๐๒/๓๖๐, ๔๐๗/๓๖๔,
มหาโกฏฺฐิต (เถโร)	๑๙๒/๒๕๕		๔๘๔/๔๐๔, ๕๕๗/๔๔๓
มหาจฺจนฺโท (เถโร)	๑๙๒/๒๕๕	ราหุโล (เถโร)	๕๐/๑๖๕, ๑๙๒/๒๕๕
มหานาโม (สกุโย)	๓๐๓/๓๑๔, ๓๐๔-๓๐๕/๓๑๕-๓๑๗, ๓๒๕/๓๒๖	เรวโต (เถโร)	๑๙๒/๒๕๕
มหาปชาปติ โคตมี (เถรี)	๕๗๖/๗๒, ๑๕๙/๒๓๘-๒๓๙	วาเสฏฺฐโคตฺตํ	๑๕/๑๔๐, ๑๘/๑๔๔, ๓๙/๑๕๘
มหาโมคฺคัลลาน (เถโร)	๑๙๒/๒๕๕	วิสาขา มิการมาตา (มหาอุปาสิกา)	๕๐๓/๔๑๗-๔๑๘
มหาวนํ (เวสาลียํ พุทฺธาวนํ)	๕๔๗/๕๕๕, ๖๗/๑๗๖, ๖๘/๑๗๘, ๒๒๑/๒๗๐, ๒๖๓/๒๙๔, ๒๖๙/๒๙๗	เวสาลี (วชฺชีรฎฺฐเจ มหานครํ)	๔๕๙/๑, ๕๔๗/๕๕๕, ๖๗/๑๗๖, ๖๘/๑๗๘, ๒๒๑/๒๗๐, ๒๖๓/๒๙๔, ๒๖๙/๒๙๗
เมตฺตียภุมมชกา (ภิกขุ)	๑๐๓-๑๐๔/ ๒๐๕-๒๐๖	เวพฺพฐสีโส (เถโร, อานนฺทตฺเถรสฺส อุปชฺฌมาโย)	๒๕๒/๒๘๙
โมคฺคัลลานโคตฺตํ	๑๕/๑๔๐, ๑๘/๑๔๔, ๓๙/๑๕๘	เวพฺพวนํ (ราชคเฬ สงฺฆมาราโม)	๕๐๘/๒๓, ๕๕๒/๗๕, ๖๓๖/๑๑๑, ๑๐๓/๒๐๕, ๑๙๒/๒๕๕, ๒๐๙/๒๖๔, ๒๔๗/๒๘๗, ๒๙๔/๓๐๙, ๓๕๗/๓๔๐,
ราชคเฬ (มคฺธวฎฺฐเจ มหานครํ)	๕๐๘/๒๓, ๕๕๒/๗๕, ๖๑๘/๙๙,		

นามานุกกโม

ปพฺพ/องฺก

นามานุกกโม

ปพฺพ/องฺก

๔๐๒/๓๖๐, ๔๘๔/๔๐๔,

๕๕๗/๔๔๓

สกุโก (รฏฺฐจํ, ชนปโท)

๕๗๖/๗๑,

๖๐๙/๙๐, ๑๕๘/๒๓๗,

๓๐๓/๓๑๔, ๕๑๖/๔๒๖,

๕๗๐/๔๕๐

สกุยปฺพุตฺติยา (สมณฺหา)

๕๑๕/๒๙,

๕๒๒/๓๔, ๕๒๗/๓๗,

๕๓๒/๔๑, ๕๓๗/๔๗,

๕๔๒/๕๓ - อาทิ

สงฺฆมรฺกฺขิโต (ภิกฺขุ)

๑๗/๑๔๓,

๒๗/๑๕๐, ๓๙/๑๕๘

สตฺตฺรสวิคฺคิยา (ทารกา)

๔๐๒/๓๖๐

สตฺตฺรสวิคฺคิยา (ภิกฺขุ)

๑๑๔/๒๑๑-

๒๑๒, ๑๒๔/๒๑๖-๒๑๗,

๒๔๗/๒๘๗, ๓๓๕/๓๓๒-๓๓๓,

๓๔๕/๓๓๖, ๓๗๗/๓๕๐,

๔๔๙/๓๙๒, ๔๕๔/๓๙๓, ๔๖๔/๓๙๗

สตฺตฺรสวิคฺคิโย (ภิกฺขุ)

๓๓๐/๓๓๐

สมฺมทฺทตฺโต (ภิกฺขุ)

๑๙๒/๒๕๖

สากิยานิโย (ขตฺติยา)

๕๗๐/๔๕๐

สาเกตํ (นคฺรํ)

๕๑๗/, ๓๖๗/,

สาร์ิปฺพุตฺโต (เถโร)

๔๖๑/๒, ๖๐๐/๘๗,

๑๙๒/๒๕๕, ๒๐๔/๒๖๒

สาวตฺถิ (โกสฺสธมฺมเจ มหानคฺรํ)

๔๗๑/๖, ๔๙๗/๑๕, ๕๐๓/๑๙,

๕๑๕/๒๘, ๕๒๒/๓๓,

๕๒๗/๓๖ - อาทิ

สุสุมารคิรํ (นคฺรํ)

๓๕๐/๓๓๘,

๖๓๑/๔๘๔, ๖๓๒/๔๘๕

หตฺถโก สกุยปฺพุตฺโต (ภิกฺขุ)

๑/๑๓๐-๑๓๑

วินยปิฎก

มหาวิงยุคปาติยา ทุตติยภาเค

ธมฺมปฺปเกโท

มาติกา	ปพฺพเพ/องฺเก	มาติกา	ปพฺพเพ/องฺเก
[ทกั]		[จตุทกั]	
อกุโกสา	๑๕/๑๔๒	อิทธิกรณานิ	๓๙๔/๓๕๗
อนาทรียานิ	๓๔๒/๓๓๕	กุลานิ	๒๓๓/๒๗๘, ๓๐๐/๓๑๓,
กมฺมานิ	๑๕/๑๔๑		๕๕๙/๔๔๔
กายพนฺธนาณิ	๓๗๙/๓๕๑	ปาฏิเทสนียา ธมฺมา	๕๕๒/๔๔๐,
โคตฺตานิ	๑๕/๑๔๐		๕๗๕/๔๕๕
ชาติโย	๑๕/๑๔๐	ปิจานิ	๑๑๑/๒๑๐,
นามานิ	๑๕/๑๔๐		๕๒๓/๔๒๘,
นีลานิ	๓๖๙/๓๔๗		๕๒๘/๔๓๐
ปตฺตา	๓๗๙/๓๕๑	มญฺจา	๑๑๑/๒๐๙,
ลึงฺกานิ	๑๕/๑๔๑		๕๒๓/๔๒๘,
วิกปฺปนา	๓๗๔/๓๔๙		๕๒๘/๔๓๐
สมฺภอคา	๔๒๕/๓๗๖,		
	๔๓๐/๓๘๒		
สิปฺปานิ	๑๕/๑๔๑		
[ติกั]		[ปญจกั]	
ฉตฺตานิ	๖๓๔/๔๘๗	ภิสฺสโย	๑๑๑/๒๑๐
ตุลานิ	๕๒๘/๔๓๐	โกชนานิ	๒๓๙/๒๘๒-๒๘๓,
			๒๔๙/๒๘๘, ๒๕๓/๒๙๐,
			๒๗๑/๒๙๙, ๕๕๔/๔๔๒,
			๕๖๗/๔๔๙, ๕๗๓/๔๕๔

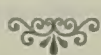
มัตติกา	ปพฺพะ/องฺก		มัตติกา	ปพฺพะ/องฺก	
	[สตฺถกั]			[สตฺถรสกั]	
อธิกรณสมถา	ธมฺมา	๖๕๕/๕๐๒	ทุฏฺฐจุลฺลา	อาปตฺติโย	๓๙๙/๓๕๙
	[หวกั]			[ตีสกั]	
ปณฺเฑิตโกชนานิ		๒๕๗/๒๙๑	นิสฺสคฺคิยา	ปาจิตฺติยา	ธมฺมา
					๕๕๙/๑,๖๖๒/๑๐๑
	[ทสกั]			[เทวนวุตฺติกั]	
อตุถวสา		๕๖๖/๖๗			
อาการา (ทสฺหิ อากาเรหิ โอมสฺวาโท)		๑๕/๑๔๐	ปาจิตฺติยา	ธมฺมา	๑/๑๓๐/,
ราชนฺเตปรุปรุเวสเน	อาทึนฺวา				๕๕๑/๔๓๙
		๔๙๗/๔๑๓-๔๑๕			

คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎก*

๑. สมเด็จพระพุฒาจารย์	วัดสระเกศ	ประธานกรรมการ
๒. พระพรหมมุนี	วัดบวรนิเวศวิหาร	รองประธานกรรมการ
๓. พระพรหมเวที	วัดไตรมิตรวิทยาราม	รองประธานกรรมการ
๔. พระพรหมเมธาจารย์	วัดบูรณศิริมัตยาราม	กรรมการ
๕. พระพรหมโมลี	วัดพิชยญาติการาม	กรรมการ
๖. พระวิสุทฐิวงศาจารย์	วัดปากน้ำ	กรรมการ
๗. พระธรรมกิตติวงศ์	วัดราชโอรสาราม	กรรมการ
๘. พระธรรมเจดีย์	วัดกัลยาณมิตร	กรรมการ
๙. พระธรรมปัญญามรณ	วัดปากน้ำ	กรรมการ
๑๐. พระธรรมคุณาภรณ์	วัดสามพระยา	กรรมการ
๑๑. พระธรรมไตรโลกาจารย์	วัดราชประดิษฐ์ฯ	กรรมการ
๑๒. พระธรรมรัตนดิลก	วัดสุทัศนเทพวราราม	กรรมการ
๑๓. พระเทพปริยัติสุธี	วัดบพิตรพิมุข	กรรมการ
๑๔. พระเทพปริยัติเมธี	วัดชลประทานรังสฤษฎ์	กรรมการ
๑๕. พระเทพเวที	วัดอนงคาราม	กรรมการ
๑๖. พระเทพปริยัติมุนี	วัดทองนพคุณ	กรรมการ
๑๗. พระเทพมุนี	วัดไตรมิตรวิทยาราม	กรรมการ
๑๘. พระเทพรัตนโมลี	วัดหงส์รัตนาราม	กรรมการ
๑๙. พระเทพเมธี	วัดอรุณราชวราราม	กรรมการ
๒๐. พระเทพโสภณ	วัดราชบูรณะ	กรรมการ

* มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๓/๒๕๔๘ มติที่ ๕๐๙/๒๕๔๘ เรื่อง ขอความเห็นชอบรายนาม คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทย เพื่อร่วมงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี และ มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๖/๒๕๔๘ มติที่ ๓๕๗/๒๕๔๘ เรื่อง แต่งตั้งกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ แทน กรรมการที่พ้นจากตำแหน่ง

๒๑.	พระราชวชิราภรณ์	วัดพระเชตุพนฯ	กรรมการ
๒๒.	พระราชวชิรโมลี	วัดสวนพลู	กรรมการ
๒๓.	พระราชปริยัติดิลก	วัดประยุรวงศาวาส	กรรมการ
๒๔.	พระราชเมธี	วัดราชนั้ดดาราม	กรรมการ
๒๕.	พระราชโมลี	วัดจักรวรรดิราชาวาส	กรรมการ
๒๖.	พระราชวรมุนี	วัดดุสิตาราม	กรรมการ
๒๗.	พระราชวิสุทธิโมลี	วัดมหาธาตุฯ	กรรมการ
๒๘.	พระราชวรเมธี	วัดเทพธิดาราม	กรรมการ
๒๙.	พระราชสุธี	วัดเทวราชกุญชร	กรรมการและเลขานุการ
๓๐.	พระราชกิตติโสภณ	วัดเบญจมบพิตรฯ	กรรมการ
๓๑.	พระราชปฎิภาณโสภณ	วัดราชโอรสาราม	กรรมการ
๓๒.	พระศรีวิสุทธิมุนี	วัดสุทัศนเทพวราราม	กรรมการ
๓๓.	พระศรีรัชมมงคลเมธี	วัดอาวุธวิกสิตาราม	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๔.	พระปริยัติกวี	วัดปากน้ำ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๕.	พระเมธีวราลงกรณ์	วัดชนะสงคราม	กรรมการ
๓๖.	พระศรีวิสุทธิธำมณ	วัดบรมนิวาส	กรรมการ
๓๗.	พระมหานายก	วัดบวรนิเวศวิหาร	กรรมการ
๓๘.	พระอมรโมลี	วัดปทุมวนาราม	กรรมการ
๓๙.	พระมหาไฉน จิตตสุทฺโธ	ป.ธ. ๙ วัดบวรนิเวศวิหาร	กรรมการ
๔๐.	พระมหารังษี เขมวีโร	ป.ธ. ๙ วัดพระศรีมหาธาตุ	กรรมการ
๔๑.	พระมหาวินัย ธีรวินโย	ป.ธ. ๙ วัดราชาธิวาสวิหาร	กรรมการ
๔๒.	นายวิชัย ธรรมเจริญ	ป.ธ. ๙	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๓.	นายบุญสืบ อินสาร	ป.ธ. ๙	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๔.	นายบุญเชิด กิตติธรางกูร	ป.ธ. ๙	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๕.	นายแก้ว ชิตตะขบ	ป.ธ. ๙	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะอนุกรรมการประจำศูนย์ประสานงานกลาง
พิจารณาตรวจต้นฉบับพระไตรปิฎก*

๑. พระธรรมกิตติวงศ์	วัดราชโอรสาราม	ประธานอนุกรรมการ
๒. พระเทพมุนี	วัดไตรมิตรวิทยาราม	อนุกรรมการ
๓. พระราชวชิราภรณ์	วัดพระเชตุพนฯ	อนุกรรมการ
๔. พระราชวชิรโมลี	วัดสวนพลู	อนุกรรมการ
๕. พระราชโมลี	วัดจักรวรรดิราชาวาส	อนุกรรมการ
๖. พระราชกิตติโสภณ	วัดเบญจมบพิตรฯ	อนุกรรมการ
๗. พระศรีวิสุทธิมุนี	วัดสุทัศนเทพวราราม	อนุกรรมการ
๘. พระศรีวิสุทธิภรณ์	วัดบรมนิवास	อนุกรรมการ
๙. พระมหานายก	วัดบวรนิเวศวิหาร	อนุกรรมการ
๑๐. พระอมรโมลี	วัดปทุมวนาราม	อนุกรรมการ
๑๑. พระมหารังษี เขมวีโร	ป.ธ. ๙ วัดพระศรีมหาธาตุ	อนุกรรมการ
๑๒. พระมหาวินัย ธีรวินโย	ป.ธ. ๙ วัดราชาธิวาสวิหาร	อนุกรรมการ
๑๓. พระมหาไฉน จิตตสุทฺโธ	ป.ธ. ๙ วัดบวรนิเวศวิหาร	อนุกรรมการ

* มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๓/๒๕๔๕ มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุทธมอญจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับพระวินัยปิฎก*

๑. พระพรหมเมธาจารย์	วัดบูรณศิริมัตยาราม	ที่ปรึกษา
๒. พระธรรมคุณากรณ์	วัดสามพระยา	ประธานคณะกรรมการ
๓. พระธรรมปริยัติเวที	วัดพระปฐมเจดีย์	รองประธานคณะกรรมการ
๔. พระธรรมรัตนดิลก	วัดสุทัศนเทพวราราม	รองประธานคณะกรรมการ
๕. พระเทพปริยัติสุธี	วัดบพิตรพิมุข	รองประธานคณะกรรมการ
๖. พระเทพปริยัติเมธี	วัดชลประทานรังสฤษฎ์	รองประธานคณะกรรมการ
๗. พระเทพปริยัติมุนี	วัดทองนพคุณ	คณะกรรมการ
๘. พระราชเมธี	วัดราชนัลดาราม	คณะกรรมการ
๙. พระราชวรมนู	วัดดุสิตาราม	คณะกรรมการ
๑๐. พระราชวิสุทธิโมลี	วัดมหาธาตุฯ	คณะกรรมการ
๑๑. พระราชวรเมธี	วัดเทพธิดาราม	คณะกรรมการ
๑๒. พระราชวิสุทธิดิลก	วัดสามพระยา	คณะกรรมการ
๑๓. พระเมธีธรรมานันท์	วัดไร่ขิง	คณะกรรมการ
๑๔. พระเมธีปริยัติวิบูล	วัดสามพระยา	คณะกรรมการ
๑๕. พระเมธีวราลงกรณ์	วัดชนะสงคราม	คณะกรรมการ
๑๖. พระสุธีรัตนากรณ์	วัดสุทัศนเทพวราราม	คณะกรรมการ
๑๗. พระศรีปริยัติโมลี	วัดราชนัลดาราม	คณะกรรมการ
๑๘. พระกิตติสารเมธี	วัดดาวดึงษาราม	คณะกรรมการและเลขานุการ

* มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๕ มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุทธมอญจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

๑๙. พระมหาอิทธิยาวัฑฐ ธีรวโร ป.ธ. ๙ วัดสามพระยา คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ
๒๐. พระมหาวัชระ จิตวณฺโณ ป.ธ. ๙ วัดสามพระยา คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ
๒๑. พระมหาชโล ปิยาจาโร ป.ธ. ๙ วัดชนะสงคราม คณะทำงาน
๒๒. พระมหาปราโมทย์ วิริยธมฺโม ป.ธ. ๙ วัดดุสิตาราม คณะทำงาน
๒๓. พระมหาอุดม สารเมธี ป.ธ. ๙ วัดทองนพคุณ คณะทำงาน
๒๔. นายประสิทธิ์ แสงทับ นักวิชาการภาษาโบราณ ๔ คณะทำงาน
๒๕. นายสำรวย นักการเรือน นักวรรณศิลป์ ๗ คณะทำงาน

คณะกรรมการตรวจค้นฉบับพระสุตตันตปิฎก*

๑.	พระวิสุทธิวงศาจารย์	วัดปากน้ำ	ประธานคณะกรรมการ	
๒.	พระธรรมปัญญาภรณ์	วัดปากน้ำ	รองประธานคณะกรรมการ	
๓.	พระราชวิริยาลังการ	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ	
๔.	พระราชสุตาภรณ์	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ	
๕.	พระปริยัติกิจวิ	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ	
๖.	พระปิฎกโกศล	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการและเลขานุการ	
๗.	พระวิเชียรกรวิ	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ	
๘.	พระมหามนตรี	ขุนตีสาร์	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๙.	พระมหาประนอม	กิตติปณโณ	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๐.	พระมหาสมจินต์	สมมาปณโณ	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๑.	พระมหาบุญชู	กิตติโชติโก	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๒.	พระมหาจรัญ	วิจารณ์เมธี	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๓.	พระมหาทองดี	ปณณาวชิโร	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๔.	พระมหาเสนาะ	กิตติเสโน	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๕.	พระมหาครรชิต	สุจิตคนุโร	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๖.	พระมหาวัฒน์พร	อภิวฑฒโน	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๗.	พระมหาชำนาญ	มหาชาโน	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๘.	พระมหาหวน	ยสาโส	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๙.	พระมหาสมาน	มโนพนโร	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ

* มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๓/๒๕๔๕ มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๕ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจค้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุทธมอญจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับพระอภิธรรมปิฎก*

๑.	พระพรหมโมลี	วัดพิชยญาติการาม	ประธานคณะกรรมการ	
๒.	พระธรรมเจดีย์	วัดกัลยาณมิตร	รองประธานคณะกรรมการ	
๓.	พระเทพเวที	วัดอนงคาราม	รองประธานคณะกรรมการ	
๔.	พระธรรมไตรโลกาจารย์	วัดราชประดิษฐ์ฯ	คณะกรรมการ	
๕.	พระเทพรัตนโมลี	วัดหงส์รัตนาราม	คณะกรรมการ	
๖.	พระเทพโสภณ	วัดราชบูรณะ	คณะกรรมการ	
๗.	พระเทพเมธี	วัดอรุณราชวราราม	คณะกรรมการ	
๘.	พระราชปริยัติดิลก	วัดประยุรวงศาวาส	คณะกรรมการ	
๙.	พระราชเวที	วัดพระเชตุพนฯ	คณะกรรมการ	
๑๐.	พระราชปฏิภาณโสภณ	วัดราชโอรสาราม	คณะกรรมการและเลขานุการ	
๑๑.	พระราชสิทธิมุนี	วัดมหาธาตุฯ	คณะกรรมการ	
๑๒.	พระสุธีธรรมนุวัตร	วัดพระเชตุพนฯ	คณะกรรมการ	
๑๓.	พระศรีวิสุทธิโกศล	วัดเพชรสมุท	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	
๑๔.	พระวิสุทธิธีรพงศ์	วัดพิชยญาติการาม	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	
๑๕.	พระศรีศาสนวงศ์	วัดอรุณราชวราราม	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	
๑๖.	พระมหาบุญเทียม	ญาณินโท ป.ธ. ๘	วัดพิชยญาติการาม คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	
๑๗.	พระมหาสมลักษณ์	คณธสโร ป.ธ. ๘	วัดท่ามะโอ	คณะกรรมการ
๑๘.	พระมหาประนอม	ธมฺมาลงกาโร ป.ธ. ๖	วัดจากแดง	คณะกรรมการ
๑๙.	พระครูธรรมธรสุมนต์	นนทิก	วัดจากแดง	คณะกรรมการ
๒๐.	นายนิมิตร	โพธิพัฒน์		คณะกรรมการ
๒๑.	ผศ. เวทย์	บรรณกรกุล		คณะกรรมการ

* มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๕ มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุทธมอญจารย์ ประธานคณะปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

พระไตรปิฎกฉบับเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี
พุทธศักราช ๒๕๔๕

เจ้าของ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
ผู้จัดทำ คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์
คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระวินัยปิฎก
คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระสุตตันตปิฎก
คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระอภิธรรมปิฎก
คณะอนุกรรมการประจำศูนย์ประสานงานกลาง
ที่ปรึกษา พระพรหมสุธี วัดสระเกศ
พระธรรมกิตติเมธี วัดสัมพันธวงศาราม
พระธรรมวรเมธี วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

บรรณาธิการ พระราชสุธี (โสภณ โสภณจิตฺโต ป.ธ. ๙)

คณะบรรณาธิการ/ประสานงาน

พระศรีรัชมงคลเมธี (ประนต กิตฺติวฑฺฒโน ป.ธ. ๙)

พระปริยัติกวี (สุบิน ธีรวโร ป.ธ. ๙)

นายวิชัย ธรรมเจริญ ป.ธ. ๙

นายบุญสืบ อินสาร ป.ธ. ๙

นายบุญเชิด กิตติธรางกูร ป.ธ. ๙

นายแก้ว ชิดตะขบ ป.ธ. ๙

พิมพ์ที่ บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
๖๕/๑๖ ถนนชัยพฤกษ์ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๗๐
โทร. ๐-๒๔๒๒-๙๐๐๐

หมดอายุ 26/05/2566

โทรสาร ๐-๒๔๓๓-๒๗๔๒, ๐-๒๔๓๔-๑๓๔๕

รัฐบาลจัดพิมพ์โดยเสด็จพระราชกุศล

ในพิธีพระราชทานเพลิงศพ

สมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ)

อดีตประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

เจ้าอาวาสวัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร

ณ เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส

วันอาทิตย์ ที่ ๙ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

